

1509/1288.

PUBLII OVIDII NASONIS

METAMORPHOSEON

LIBRI XV.

Interpretatione & Notis

ILLUSTRAVIT

DANIEL CHRISPINUS HELVETIUS

AD USUM

Sereniſſimi Delphini.

In hâc EDITIONE nonâ notarum pars expungitur, quarum loco adjiciuntur aliæ: Et INTERPRETATIO paſſim emendatur.

LONDINI:

Impenſis F. & C. RIVINGTON, T. LONGMAN, B. LAW & SON, W. & W. GINGER, T. POTE, C. DILLY, R. BALDWIN, H. GARDNER, G. G. & J. ROBINSON, J. SEWELL, T. VERNOR, W. GOLDSMITH, SCATCHERD & WHITAKER, J. JOHNSON, W. RICHARDSON, G. & T. WILKIE, W. BENT, H. BALDWIN, S. HAYES, E. PIGUENIT, & OGILVY & Co.

MDCCXCIV.

BRITISH MUSEUM
15 65
OCT

INDEX

Eorum quæ in unoquoque

LIBRO & FABULA METAMORPHOSEON OVIDII CONTINENTUR.

Liber I.

METAMORPHOSEOS.

CHAOS in quatuor Elementa Fab. 1
Cœlum & terra quinque distincta zonis 2
Quatuor ventorum regiones
Hominis origo
Quatuor ætatum descriptio 3, 4, 5
Gigantum sanguis in homines crudeles 6
Lycaon in Lupum 7
Lactei circuli descriptio
Jovis oratio de Lycaone
Diluvii descriptio 8
Lapides in homines
Terra in varias animalium figuras 9
Pythonis serpentis cædes
Pythii ludi
Cupidinis sagittarum descriptio 10
Daphne in laurum
Tempes descriptio 11
Io in vaccam
Mercurius ad Argum missus 12
Syrinx nympha in calamum 13
Argus in caudam pavonis
Io vacca in humanam formam 14
Phaëtontis Epaphique contentio

Libri II.

REgiæ Solis descriptio Fab. 1
Quatuor anni partes
Solis currûs descriptio
Equorum Solis nomina
Terræ incendium
Telluris querelæ
Phaëtontis casus
Heliades in populos 2
Heliadum lachrymæ in electrum 3
Cygnus rex Ligurum in olorem 4
Calisto Lycaonis filia in ursam 5
Arcas cum Calisto matre in sidera 6
Corvus ex candido niger 7
Coronis in cornicem 8
Erichthonius sine mare natus
Nyctimene in noctuam 9
Ocyroë Chironis filia in equam 10
Apollo in pastorem
Battus in lapidem indicem 11

Agraulos Cecropis filia in saxum
——— Fab. 12
Invidiæ domûs descriptio
———effictio
Jupiter in taurum
Europa ex Phœniciâ in Cretam advecta

Libri III.

Draconis dentes in viros armatos Fab. 1
Cadmus Bœotiæ conditor 2
Actæon in Cervum
Bacchus ex Semele Cadmi filiâ 3
Juno in anum
Bacchi educatio
Tiresias in fœminam 4
———in marem
Echo in vocem 5
Narcissus in florem 6
Pentheus contra Bacchum furens 7
Bacchus in puerum 8
Tyrrheni nautæ in delphinos 10
Penthei mors

Libri IV.

Bacchi nomina Fab. 1
Dercetis Babylonia in piscem
Semiramis in columbam
Naïs in piscem
Mora ex albis nigra Pyrami & Thisbes sanguine effecta 2
Veneris cum Marte adulterium 3
Leucothoë in thuris arborem
Clytie in heliotrop. herbam 4
Daphnis Idæus in saxum 5
Scython in fœminam 6
Celmis puer in adamantem 7
Crocus cum Smilace in flores 8
Salmacidis fontis natura 9
Hermaphroditus cum Salmacide Nymphâ copulatus
Minyeïdes in vespertiliones 10
Ino Athamantis uxor in Deam 11
Viæ ad inferos descriptio
Juno ad inferos
Melicerta in Deum marinum
Comites Inûs in saxa & aves 12
Cadmus cum uxore in anguem 13
Jupiter in aurum 14
Persei gesta
Guttæ sanguinis Medusæ capitis in serpentes
Atlas in montem 15
Andromeda ceto exposita 16
Virgulta in coralia
Andromedæ Perseique nuptiæ 17
Pegasus equus alatus è sanguine Medusæ
Medusæ capilli in serpentes

Libri V.

Cephenei Perseum oppugnantes in saxa Fab. 1
Cephenûm tumultûs descriptio
Phineus Cephei frater in statuam
Proteus in lapidem 2
Polydectes in saxum 3
Hippocrenes fontis descriptio 4
Pyrenei sacrilegium
Musæ in aves
Gigantomachiæ descriptio 5
Jupiter in arietem
Apollo in corvum
Bacchus in caprum
Diana in felem
Juno in vaccam
Venus in piscem
Mercurius in ibim 6
Cereris laudes
Proserpinæ raptus
Pergusæ lacûs descriptio
Cyane Nympha in stagnum
Puer temerarius in stellionem 7
Ascalaphus in bubonem 8
Sirenes in aves 9

Arethuſa nympha in fontem 10
Lyncus rex Scytharum in lyncem 11
Pierides in picas 12

Libri VI.

Arachnes cum Pallade certamen Fab. 1
Pallas in vetulam
Telarum Palladis Arachneſque deſcriptio 2
Hæmus & Rhodope in montes
Pygmæa in gruem
Antigone in ciconiam
Cinaræ filiæ in ſaxa
Jupiter in taurum
——— in aquilam
——— in cygnum
——— in ſatyrum
——— in Amphitryonem
——— in aurum
——— in ignem
——— in paſtorem
——— in ſerpentem
Neptunus in juvencum
——— in Enipeum fluvium
——— in arietem
——— in equum
——— in delphinem
Apollo in paſtorem
——— in accipitrem
——— in leonem
Bacchus in uvam
Saturnus in equum
Arachne in araneam 3
Niobes filiorum mors 4
Amphionis exitus
Niobe in marmor
Lycii ruſtici in ranas
Marſias in fluvium
Eburneus Pelopis humerus
Tereus in upupam
Procne in hirundinem
Philomela in luſciniam
Orithyiæ raptus 9
Zetes & Calaïs alati

Libri VII.

Draconis dentes in homines armatos Fab. 1
Jaſonis in Colchos expeditio
Phinei calamitas
Medeæ amores
Tauri ignem efflantes
Pervigilis draconis ſopor
Æſon ex ſene juvenis 2
Aridus olivæ ramus in viridem
Guttæ aquæ in flores
Nutrices Bacchi ex vetulis juvenes 3
Aries ſenio confectus in agnum
Peliæ cædes 4
Cerambus in avem 5 & 6
Draco in ſaxum 7
Juvencus in cervum
Coæ mulieres cornutæ 10
Telchi viſu omnia mutantes 11
Hyries filius in cygnum 13
Hyrie in lacum 14
Combe in avem 15 & 16
Fungi in homines 20
Phineus in avem
Periphas in avem
Polyphemonis filia in avem
Medea ad Ægeum 22
Cerberi ſpuma in aconitum
Theſei geſta 23
Scironis latronis oſſa in ſcopulos
Minois bellum in Athenienſes 24
Sithonis in monedulam
Ægina inſula quæ & Oenona 25
Æaci filii
Peſtis deſcriptio
Formicæ in homines
Cephali & Procridis fabula 26
Vulpes & canis in ſaxa 27
Procridis mors 28

Libri VIII.

Nisus in haliæetum avem Fab. 1
Scylla in Cyrim avem
Labyrinthi Cretensis descriptio 2
Ariadnæ corona in sidus
Dædali volatus 3
Icari mors
Talus puer, ferræ circinique inventor, in perdicem
Dædalus ad Cocalum 4
Apri Calydonii descriptio
Atalantæ Forma
Altheæ fratres à Meleagro cæsi
Stipes in quo Meleagri vita
Meleagri mors
———sorores in aves Meleagridas
Naïades in Echinadas insulas 5
Perimele nympha in insulam 6
Oppidum in stagnum 7
Jupiter cum Mercurio in homines
Caia in templum 8 & 9
Philemon cum Baucide uxore in arbores
Proteus in varias formas 10
Erisichthonis impietas 11
Famis patria
——descriptio 12
Metra Erisichthonis filia in varias figuras
Fœdus Erisichthonis exitus

Libri IX.

Achelous Herculisque lucta Fab. 1
Achelous in anguem
——in taurum
Copiæ cornu
Nessi centauri cædes 2
Tunica à Deianira ad Herculem missa 3
Herculis labores
Lichas in scopulum
Hercules in Deum 4
Galanthis in mustelam 6
Dryope in arborem
Iolaus senex in juvenem 9
Gallirrhoës pueri in juvenes 10
Miletus Mileti urbis conditor 11
Byblis Mileti filia in fontem
Caunus Byblidos frater, Cauni urbis conditor
Iphis puella in marem 12

Libri X.

Orphei Euridicesque nuptiæ Fab. 1
——ad inferos descensus
Atys in pinum 2
Cyparissus in cupressum 3
Jupiter in aquilam 4
Hyacinthus puer in florem 5
Cerastæ in tauros 6
Hyacinthia festa
Propetides in saxa 7
Statua eburnea in virginem 8
Myrrha Cinyræ filia in arborem 9
Hippomenes in leonem 10
Atalanta in leænam 11
Adonis in florem 11 & 12
Minthe nympha in mentam 12 & 13

Libri XI.

Serpens in saxum Fab. 1
Orphei cædes
Bacchæ Thraciæ in arbores 2
Midæ stoliditas 3
Contacta à Midâ in aurum
Arena Pactoli in aurum
Midæ aures in asininas 4
Cannæ vocales 5
Apollo cum Neptuno in homines 6

Hesionæ Laomedontis filiæ liberatio
Thetis in varias formas 7
Dædalion in accipitrem 8
Lupus in saxum 9
Alcyone & Ceyx in aves 10
Somni domûs descriptio
Dei somni affictio
Morpheus in homines
Phobetor in animalia bruta
Phantasos in inanimata
Morpheus in Ceycem
Æsacus in mergum

Libri XII.

SErpens in saxum Fab. 1
Iphigenia Agamemnonis filia in cervam 2
Famæ domûs descriptio
Protesilai cædes 3
Cygnus puer in avem
Cænis in avem 4 & 5
Cænis puella in marem
Pirithoi & Hippodamiæ nuptiæ
LapitharumCentaurorumquepræ-lia
Periclymenus Nelei filius in varias figuras 6
Achillis mors 7

Libri XIII.

AJax in hyacinthum florem Fab. 1
Armorum Achillis judicium
Ajacis oratio
Artificiosissima Ulysis oratio
Hecuba in canem 2
Polydori cædes
Polyxenæ immolatio
Polymestoris Thraciæ regis excæcatio
Memnonis cineres in aves 3
Æneæ in Latium navigatio 4
Anii filiæ, omnia suo tactu in frumentum, vinum, oleumve convertentes, in columbas
Duo juvenes ex rogi favillâ 5
Index in saxum 6 & 7
Siciliæ descriptio 8
Scylla in monstrum
Acis in fluvium
Polyphemi cantilena
Glaucus in Deum marinum 9

Libri XIV.

SCyllæ inguina in canes Fab. 1
Cercopes in simias 3
Sibylla in vocem 4
Socii Ulysis in porcos 5 & 6
——in pristinam formam
Picus in avem 7
Pici comites in feras 8
Canens Pici uxor loci nomen 9
Apulus pastor in oleastrum 11
Æneæ naves in Nymphas 12
Navis in scopulum 13
Ardea in avem 14
Æneas in Deum Indigetem 15
Albani reges 16
Vertumnus in varias figuras
——in vetulam
Anaxarete puella in saxum 17
Urbis Romæ conditores 18 & 19
Aquæ frigidæ in calidas
Romulus in Deum
Hersilia, Romuli uxor, in Deam Horam 20

Libri XV.

CAlculi albi in nigros Fab. 2
Numa ad Pythagoram
Pythagoræ dogmata 2
———sermo
———metempsychosis 3

Pythagoras in Euphorbum
Omnium rerum viciſſitudinem eſſe
Annus in quatuor partes
Quatuor hominis ætates
Sperma hominis in hominem
Ex quatuor elementis omnia fieri 4
Omnia in quatuor elementa reſolvi
Terra in mare
Mare in terram
Mira Lyci fluminis natura 5
Eriſinus fluvius 6
Caycus fluvius 7
Amaſenus fluvius 8
Anigrus fluvius 9
Hippanis fluvius 10
Inſulæ in continentem 11
Ex continenti inſulæ 12
Helicæ Buraque urbes ſubmerſæ 13
Ex planitie montes 14
Crathis & Sybaris fluvii 18
Salmacidis fontis natura 19
Æthiopiæ lacus 20
Clitorii fluvii natura 21
Lynceſtus fluvius 22
Arcadiæ lacus 23
Ortygia inſula immobilis 24
Symplegades inſulæ olim inſtabiles
Ætnæ montis incendium 25
Homines in aves 26
Scythicæ mulieres in aves 27
Apes ex vitulis 28
Crabrones ex aquis 29
Scorpius ex cancro 30
Tineæ agreſtes in papiliones 31
Limus in ranas 32
Informis caro in urſum 33
Apes ſine pedibus 34
Aves ex ovi medio 35
Hominis ſpinæ medulla in anguem 36
Phœnix ex ſeipſo 37
Hyenam feram modò marem, modò fœminam eſſe 38
Mira chamæleontis natura 39
Lyncurium ex lyncûm urinâ 40
Coralium ex molli durum 41
Gentium viciſſitudines 42
Trojæ ruina
Spartæ
Mycenæ
Athenæ
Thebæ
Romæ origo 43
Numæ regnum 44
Hippolytus in virbium 45
Egeria Numæ uxor in fontem 46
Gleba in puerum 47
Haſta Romuli in arborem 48
Cippi cornua 49
Æſculapius in anguem
—— Romam advectus 50
Julius Cæſar in cometem
Auguſti laudes
Metamorphoſeos commendatio.

P. Ovidii Nasonis

Metamorphoseon

Libri XV.

LIBER I.

ARGUMENTUM.

PRINCIPIO Chaos in elementa quatuor distinguitur. Quibus cùm sui darentur singulis incolæ; homo ex terrâ & aquâ creatus est. Secutæ sunt ætates hominum quatuor. In quarum postremâ de Gigantum sanguine nati sunt homines: qui cùm essent impii, Jupiter, quamvis antea Lycaonem in lupum mutâsset, generali nihilominus supplicio diluvium inducens, omnia in aquam convertit. Hîc soli relinquuntur superstites Deucalion & Pyrrha. Qui post redditam terram, jactis post terga lapidibus humanum reparârunt genus. Nam reliqua quidem animalia sponte suâ ex humore & calore prodierunt; interque ea & Pytho serpens. Quem cùm Apollo interemisset, Pythios ludos in rei memoriam instituit. In quibus victores esculeâ coronâ donabantur: nondum enim extiterat laurus, donec in eam Daphne puella fuit conversa. Quod cùm accidisset, tum ad patrem ejus Peneum, cùm reliqui fluvii sive congratulandi, sive etiam consolandi gratiâ convenissent; solus desideratus est Inachus; quod de filiâ suâ Ione sollicitus esset, quam Jupiter post stuprum in juvençam mutârat. Ea cùm ab Argo custodiretur, Mercurius eum, narratâ priùs Nymphæ Syringis in arundinem transformatione, occidit. Cujus oculi deinde à Junone in pavonem collati fuerunt. Tum Io, pristinâ mulieris formâ, receptâ, Epaphum parit.

P. OVIDII NASONIS

METAMORPHOSEON

LIBER I.

IN nova fert animus mutatas dicere formas
Corpora. Dî cœptis (nam vos mutâstis & illas)
Adspirate meis: primâque ab origine mundi
Ad mea perpetuum deducite tempora carmen.

INTERPRETATIO.
Mens mea cupit cantare formas versas in nova corpora. Dii (nam vos quoque convertistis illas) favete meis ausis, & deducite poëma continuum à primo exordio orbis ad meam ætatem.

NOTÆ.

1. *In nova*] Omnium poëtarum laudatissimo more hîc noster scitè, & breviter, totius operis sui proponit argumentum.

Ib. *Formas mutatas*] Hypallage ad scopum aptissima, pro *corpora mutata in novas formas*; consultò & eleganter à poëtâ factum judicat Ger. Vossius; ut qui de corporum conversione esset dicturus, à verborum conversione auspicaretur.

2. *Nam vos*] Conjunctio & vim habit Emphaticam, quæ prorsùs perit, si altera interpretatio admittatur. *Sc. nam mutastis vos, & illas*; quando vos ista, *illas* includit etiam ipsas deorum mutatas formas.

3. *Adspirate*] Metaphora à navigantibus, quibus adspirantes venti maximo sunt auxilio.

Ib. *Ab origine*] A judæis ad Ægyptios, ab Ægyptiis ad Græcos, alias deinde gentes quasi per manus pervenit Patriarcharum traditio; ut, licet variis fabularum involucris obscuratam, ipsissimam tamen veritatem sæpissimè retinuisse etiam ethnicos nullus non possit jure suspicari. Cæterùm haud scio (quanquam ex Platonicis, Hesiodo, aliis, plurima hauserit noster) an non ex Judæis ipsis multa surripuerit,

4. *Perpetuum*] *Continuum, nusquam interruptum.* Quæ summa laus est tum ingenii, tum artificii poëtæ, qui tot fabulas tam reconditas, tam varii argumenti, continuâ serie, & quasi contiguâ structurâ, ad modum annulorum in torque aut catenâ consertorum, ab orbe usque condito, ad Augusti tempora, tam aptè contexuerit.

Ib. *Deducite*] Voci *perpetuum* verbum aptissimè respondens; metaphorâ à lanam trahentibus, seu fila ducentibus, sumptâ.

FABULA I.

I. *Mare & terra, & cœlum, quod involvit cætera, fuerant priùs una facies naturæ in mundo universo, quam vocaverunt Chaos*; quæ quidem fuit *massa crassa & confusa, nec aliud quàm pondus ignavum, & semina dissidentia rerum malè cohærentium in unam coacta. Nullus sol ministrabat adhuc lucem orbi; nec luna renovabat nova cornua crescendo, nec terra pendebat in aëre circumfluo suspensa suâ gravitate; nec mare extenderat brachia, longâ terrarum extremitate: & quâ* parte *fuit terra, ibidem & mare & aër* fuerunt. *Eo modo terra non erat solida, nec aqua natabilis* aut fluida; *aër* erat *luce carens: nulli sua forma constabat. Atque se invicem impediebant, quia in eâdem mole frigida certabant cum calidis, humida cum aridis; mollia cum duris; gravia cum levibus. Deus & æquior natura, composuit hanc discordiam. Separavit enim terram à cœlo, & aquam à terrâ, & sejunxit ætherem puriorem ab aëre crasso. Quæ postquam expedivit, & extraxit obscurâ congerie, ea locis suis distincta & separata amicè composuit.*

ANte mare & tellus, &, quod tegit omnia, cœlum,
Unus erat toto naturæ vultus in orbe,
Quem dixêre Chaos; rudis indigestaque moles;
Nec quicquam, nisi pondus iners; congestaq; eódem
Non bene junctarum discordia semina rerum.
Nullus adhuc mundo præbebat lumina Titan;
Nec nova crescendo reparabat cornua Phœbe;
Nec circumfuso pendebat in aëre tellus,
Ponderibus librata suis; nec brachia longo
Margine terrarum porrexerat Amphitrite.
Quáque fuit tellus, illìc & pontus & aër:
Sic erat instabilis tellus, innabilis unda,
Lucis egens aër. Nulli sua forma manebat.
Obstabatque aliis aliud: quia corpore in uno
Frigida pugnabant calidis, humentia siccis,
Mollia cum duris, sine pondere habentia pondus.
Hanc Deus, & melior litem Natura diremit.
Nam cœlo terras, & terris abscidit undas:
Et liquidum spisso secrevit ab aëre cœlum.
Quæ postquam evolvit, cæcoque exemit acervo,
Dissociata locis concordi pace ligavit.

NOTÆ.

6. *Unùs*] Antequam mundi partes erant distributæ, latuerunt rerum semina inerti mole promiscuè confusa, quam *Chaos* poëtæ; *primam* autem *materiam* indigitârunt philosophi. Ὁ δ' ἀερανὸς τε γαῖα τ' ἦν μορφὴ μία, Euripid. Menalippa. Quæ lucem præfert sequentibus; *Quáque erat et tellus*, &c.

9. *Semina*] Elementa quatuor.

10. *Titan*] Sol est, à patre Hyperione, ex Titanibus uno, sic appellatus.

11. *Phœbe*] Luna est, à fratre Phœbo seu Sole sic dicta.

13. *Librata*] Ita sustentata, ut nullâ ex parte sursum versùs trudi posset. Sed in imo semper sidat. Consule Cartesianos.

Ib. *Brachia*] Aquas oceani intelligit, quibus veluti brachiis universam terram (quæ in *medio* aquarum sita est) amplectitur. Sic noster lib. II. Met. *Æquora medias cingentia terras.*

14. *Amphitrite*] Neptuni fuit uxor, quæ hîc pro mari terram circumferente & alluente ponitur, παρὰ τὸ ἀμφιτρίβειν.

16. *Instabilis*] *Mobilis.* Significat enim nulli elementorum in illo Chao propriam fuisse naturam.

18. *Obstabat*] Quia contrariæ qualitates erant in eodem subjecto.

21. *Natura*] Nihil autem aliud est natura, ut Seneca ait, quàm deus & divina quædam ratio toti mundo & partibus ejus inserta. Proinde particulam & expositivè hîc accipiunt grammatici; quasi dicas, deus, sive natura, vel, ut vulgò loquuntur, deus, i. e. natura.

23. *Cœlum*] Pro æthere posuit, qui purissimus est, & clarissimus.

24. *Cæco*] Chao, *Sc. Cæcum* παθητικῶς positum. ëtis, quod non cernitur.

25. *Concordi pace ligavit*] Composuit elementorum discordiam; priùs enim dixit.

Frigida pugnabant calidis, &c.

Igne

BRITISH MUSEUM 15 65 OCT

Ignea convexi vis & ſine pondere cœli
Emicuit, ſummâque locum ſibi legit in arce.
Proximus eſt aër illi levitate, locoque;
Denſior his tellus: elementaque grandia traxit;
Et preſſa eſt gravitate ſui. Circumfluus humor
Ultima poſſedit, ſolidumque coërcuit orbem.
II. Sic ubi diſpoſitam, quiſquis fuit ille deorum,
Congeriem ſecuit, ſectamque in membra redegit;
Principio terram, ne non æqualis ab omni
Parte foret, magni ſpeciem glomeravit in orbis.
Tum freta diffundi, rapidiſque tumeſcere ventis
Juſſit, & ambitæ circumdare littora terræ:
Addidit & fontes, immenſaque ſtagna, lacuſque;
Fluminaque obliquis cinxit declivia ripis:
Quæ diverſa locis partim ſorbentur ab ipſâ;

Igneus impetus convexi cœli & ſine gravitate exiliit, & ſibi elegit ſedem in parte ſupremâ. Aër eſt illi proximus levitate & ſede: terra eſt ſpiſſior iſtis, & ſumpſit principia craſſiora: & depreſſa eſt ſuo pondere. Aqua circumfuſa ultimam ſedem obtinuit, & continuit durum terrarum orbem.

II. *Poſtquam deorum aliquis (quicunque is fuit) eo modo diviſit & ordinavit acervum, & diviſum in partes reduxit, primò rotundavit terram in modum ingentis globi, ne non eſſet æqualis ab omni parte Deinde imperavit maria diffluere, & turgeſcere ventis præcipitibus, & circumcingere oras telluris circumdatæ. Adjecit etiam ſcaturigines, & vaſta ſtagna, & lacus; & repreſſit amnes defluentes ripis ſinuoſis: qui quidem ſedibus diſſiti partim abſorbentur ab ipſâ terrâ.*

NOTÆ.

26. *Convexi*] Eo nomine appellatur corpus in orbem figuratum, cùm extrinſecus conſideratur; intrinſecus *Concavum* dicitur.

Ib. *Ignea convexi vis*] Periphraſis eſt ætheris atque ignis qui ſupremum propter levitatem ſibi locum vendicavit.

28. *Proximus eſt aër*] Aër, inquit, & levitate & loco proximè ad ignem ætheremque accedit, Nam aër, ſi terræ, aquæve comparetur, levis eſt; ſi ætheri, gravis.

Ib. *Proximus eſt*] *Jovis* nomine æther, ſive ignis; *Junonis* aër μυθολογικῶς ſignificatur. Et quoniam calor ille æthereus agit in aërem, cujus ſumma pars ad ætheream puritatem propiùs accedit; hinc Junonem Jovis & *ſororem* & *conjugem* dixerunt.

29. *Elementaque grandia traxit*] Hoc eſt, partes graviores ex illo acervo ſecum traxit: vi enim naturali omnia gravia & ponderoſa deorſum trahuntur.

30. *Humor*] De aquæ elemento loquitur.

31. *Ultima*] Non dixit *infima*, quod Philoſophis falſum fuiſſet; nam ſecundum eorum opinionem, terra graviſſima & in centro poſita; quòd apertè indicat poëta, cùm humorem dicit *circumfluum*. Per ultima igitur intelligit *extima*, qui ſenſus congruit ſequenti;

——*Solidumque coërcuit orbem.*

32. *Diſpoſitam*] Per ſectionem & diviſionem, *ſcilicet*. Non ſecuit diſpoſitam, ſed per ſectionem diſpoſuit.

Ib. *Quiſquis*] Innuit deum hunc creatorem majorem aliquem potentioremque fuiſſe iis, qui vulgò pro diis habiti ſunt.

33. *Congeriem*] De chao loquitur.

Ib. *Membra*] Elementa *ſcilicet*.

35. *Magni glomeravit*] Effecit in ſimilitudinem magni globi & pilæ; ita tamen, ut aqua ſimul cum terrâ ſumatur.

37. *Ambitæ*] Non omni quidem parte, ſicuti aëre undiquaque terra ſimul & aquis cingitur; ſed tamen ita, ut in illis quaſi fluitet. Cæterùm pleonaſmus eſt in verbis *ambitæ* & *circumdare*, cujuſmodi ſæpe utitur Naſo.

36. *Obliquis*] Propter terræ flexuoſam neque verſùs eandem partem continuatam declivitatem; quâve fluenti aquæ ſerpentis in modum neceſſe eſt flexus capere.

40. *Sorbentur*] Talem memorat in Peloponneſo Alpheum, Virg. Æn. 3. Talis eſt in Hiſpaniâ citeriore Anas; in tali navigavimus noſtro Rhodano, quanquam non ita ſorbentur à terrâ iſti fluvii, quin poſt aliquod ſpatium renaſcantur, & aperto alveo in mare recurrant.

partim in mare devolvuntur, & recepti æquore liberiori, pro ripis obſtrepunt littoribus. Imperavit etiam planitiem porrigi, valles ima petere, nemora veſtiri foliis, montes ſaxoſos eminere. Et ſicuti duo cingula dividunt cœlum à dextrâ parte, & totidem à ſiniſtrâ, quintum eſt ferviduis illis; ita dei providentia diviſit molem incluſam pari numero; & totidem terræ tractus urgentur. Quorum qui medius eſt, non poteſt coli propter ardores: nives cumulatæ tegunt duos: poſuit totidem inter utrumque: & temperavit calore cum frigore conjuncto: Aër imminet iſtis, qui tantò eſt gravior igne, quantò gravitas aquæ eſt minor gravitate terræ.

In mare perveniunt partim, campoque recepta
Liberioris aquæ, pro ripis littora pulſant.
Juſſit & extendi campos, ſubſidere valles,
Fronde tegi ſilvas, lapidoſos ſurgere montes.
Utque duæ dextrâ cœlum, totidemque ſiniſtrâ
Parte ſecant Zonæ, quinta eſt ardentior illis;
Sic onus incluſum numero diſtinxit eodem
Cura dei: totidemque plagæ tellure premuntur.
Quarum quæ media eſt, non eſt habitabilis æſtu:
Nix tegit alta duas: totidem inter utramq; locavit;
Temperiemque dedit miſtâ cum frigore flammâ.
Imminet his aër, qui, quantò eſt pondere terræ
Pondus aquæ levius, tantò eſt oneroſior igni.
Illic & nebulas, illìc conſiſtere nubes
Juſſit, & humanas motura tonitrua mentes,
Et cum fulminibus facientes frigora ventos.
His quoq; non paſſim mundi fabricator habendum

Voluit etiam nubes & nebulas illìc locum habere, & tonitrua concuſſura mentes hominum, fulminaque & ventos procreantes frigus. Atque orbis conditor non illis dedit aërem paſſim pro libitu poſſidendum.

NOTÆ.

41. *Campo*] Æquor dicit aut mare.

42. *Liberioris*] Quia non anguſtis ripis in mari aqua coarctatur, prout antea cùm alveo ſuo retinebatur.

Ib. *Littora*] Diſtinguit poëta inter littus & ripam, ut hæc ſit fluminum, illud maris: quanquam non ſemper obſervatur hæc differentia.

45. *Utque duæ dextrâ*] *Dextra* pars mundi hîc accipienda eſt de Septentrione; *Siniſtra* de Meridie. Vide Turneb. lib. XVIII. cap. 35. Dividunt cœlum aſtronomi ſecundum latitudinem in quinque zonas, mediam inter tropicos *Torridam* vocant; duas extremas, polis ſubjectas, hanc ad polum Arcticum *Dextram*, illam ad Antarcticum *Siniſtram*. Inter has & *Torridam* alterutrinque *Temperatam* ſtatuunt, cui diviſioni & terram ſubjacentem reſpondere volunt. Mediam, ſive *Torridam* propter ſolis ardores antiqui credebant inhabitabilem, ut duas extremas propter frigus. Habent autem nomina circuli, vel à regione cœli, ut *Arcticus & Antarcticus*; vel à cauſis, ut *Tropicus Æſtivalis, Tropicus Hyemalis*, ſive Hybernus, & Æquinoctialis: nam ſub hoc exiſtente ſole æquinoctia fiunt, ſub illis, *Soliſtitia*, quas Græci τρόπας vocant,

Quinque tenent cœlum Zonæ: quarum una coruſco
Semper ſole rubens, & torrida ſemper ab igni;
Quam circum extremæ dextrâ lævâque trahuntur
Cæruleâ glacie concretæ, atque imbribus atris.
Has inter mediamque, duæ mortalibus ægris
Munere conceſſæ Divum.——

47. *Cnus*] Terram dicit, cujus partes non imperitè dixerunt aſtronomi partibus cœli oppoſitis, & ejus virtutibus reſpondere: quanquam eâ ſapientiâ deus omnia attemperavit, ut etiam ſub ſole, & in ipſis ardoribus, quod veteres non ſatis cognoverunt, jucundiſſimam vitam brutis & hominibus liceat agitare.

Ib. *Numero*] Zonarum *ſcilicet*.

48. *Cura dei*] Pro deo ipſo, Græcorum more venuſtiſſimo poëtis familiari.

Ib. *Plagæ*] Quæ cœli reſpectu dicuntur Zonæ, eæ in ſe ſunt plagæ aut terræ partes, quas cœlum premit.

49. *Quarum*] Ita verò illi crediderunt, qui ventis, terræ ſitu, aliiſque plurimis neſciverunt inexperti temperari ſolis ardores.

50. *Duas*] Quæ ſunt verſus polos.

51. *Miſta*] Temperatas dicit Zonas ab utroque latere torridæ; quæ ſolis radiis illuſtrantur quidem; non ita tamen, ut non polorum frigus participent.

57. *Non paſſim*] Qui alter ab ortu, alius ab occaſu ſpirat, &c.

Aëra

Aëra permiſit. Vix nunc obſiſtitur illis,
Cùm ſua quiſque regant diverſo flamina tractu,
Quin lanient mundum; tanta eſt diſcordia fratrum.
Eurus ad Auroram, Nabathæaque regna receſſit,
Perſidaque, & radiis juga ſubdita matutinis.
Veſper, & occiduo quæ littora ſole tepeſcunt,
Proxima ſunt Zephyro: Scythiam Septemq; trionem
Horrifer invaſit Boreas; contraria tellus
Nubibus aſſiduis, pluvioq; madeſcit ab Auſtro.
Hæc ſuper impoſuit liquidum & gravitate carentem
Æthera, nec quicquam terrenæ fæcis habentem.
Vix ea limitibus diſſepſerat omnia certis;
Cùm, quæ preſſa diu maſsâ latuêre ſub illâ,
Sidera cœperunt toto effervеſcere cœlo.
Neu regio foret ulla ſuis animantibus orba:
Aſtra tenent cœleſte ſolum, formæque deorum:
Ceſſerunt nitidis habitandæ piſcibus undæ:
Terra feras cepit: volucres agitabilis aër.

Ægrè jam illis reſiſtitur, quanquam ſinguli moderentur ſuos flatus aliâ plagâ, quò minus orbem diſcerpant, tanta eſt fratrum diſſenſio. Subſolanus profugit ad Auroram & regionem Nabathæam & Perſidem, & montes ſubjectos radiis matutinis. Veſper, & oræ quæ caleſcunt ſole occidente, juxta Favonium poſitæ ſunt. Terribilis Aquilo occupavit Scythiam & Septentrionem. Terra oppoſita humida eſt à Noto pluviali, & nubibus perpetuis. Collocavit ſuper hæc ætherem fluidum & deſtitutum pondere, nec tenentem quicquam terreſtris ſedimenti. Vix diſjunxerat ea omnia conſtitutis terminis, cùm aſtra, quæ oppreſſa diu occultata fuerant ſub illâ mole, cœperunt radiare toto cœlo. Et ne ulla ora eſſet expers ſuis animalibus, aſtra & formæ deorum occupant ſedes cœleſtes: aquæ fuerunt nitidis piſcibus frequentandæ: terra excepit feras; aër mobilis alites.

NOTÆ.

60. *Fratrum*] Ventorum, Auroræ, & Aſtræi gigantis, filiorum. Heſ. Theog.

61. *Auroram*] Pro oriente poſita eſt, unde ſpirat ventus *Eurus* ſeu *Subſolanus*, dictus.

Ib. *Nabathæaque*] Regio eſt Arabiæ, quam ſuo nomine appellâſſe volunt filium Iſmaelis *Nabath*; quæ regio ad ortum reſpectu Italiæ eſt porrecta.

62. *Perſidaque*] Eſt perſis Aſiæ regio notiſſima.

Ib. *Radiis*] Periphraſis eſt terrarum, quæ ſolem orientem reſpiciunt, habitâ ratione Græcorum & Italorum, à quibus ad nos pervenerunt ſcientiæ.

64. *Proxima*] Ita ut ad Zephyri ſeu Favonii dimonem ſpectent, qui ab illâ parte ſpirat.

Ib. *Scythiam*] Scythia Aſiæ ferociſſimis populis notiſſima regio eſt.

Ib. *Septemque trionem*] Borealem plagam, frigore horridam, per ſignum cœleſte deſcribit, quod urſam majorem vocant. *Septentriones* verò aut *ſeptem Trionum* dictum eſt hoc ſignum, quia plauſtri refert ſpeciem cum ſeptem bobus aratoriis ſtellarum diſpoſitio, quæ illud ſignum conſtituunt; quos quidem boves aratorios *Triones* priſcâ linguâ dixerunt. Gell. lib. II. c. 21.

65. *Contraria*] Meridionalis, Antarctica *ſcilicet* ſeptentrionali oppoſita.

66. *Pluvio*] Qui Auſter ſeu Notus, à mari perſians Italiam, Galliamque & ejus tractûs provincias, nubes quæ in aquam ſolvuntur ſecum volvit. Cæterùm plurimi ſunt venti intermedii, quos ex nautis præſertim licet cognoſcere, de quibus poëtam loqui non decuit.

67. *Liquidum*] *Purum & ab omni fæce remotum.*

70. *Maſsâ*] Chao, *ſcilicet.*

71. *Sidera*] Sidus eſt, quod Græci ἄστρον vocant, ſignum ex multis ſtellis compoſitum, ut Aries, Taurus; ſtellæ enim ſunt ſingulares ac ſolæ, qui ἀστέρες à Græcis appellantur, ut ſunt planetæ.

73. *Aſtra*] Adeóque in Platonicorum deſcendit opinionem, qui aſtra & deos inter animantia recenſent.

Ib. *Solum*] Eo nomine dicitur quicquid rem aliquam ſuſtinet; atque ita mare piſcium *ſolum*; cœlum aſtrorum, *&c.*

74. *Ceſſerunt*] *In orbis diviſione piſcibus obtigerunt, & in jus eorum venerunt.*

Desiderabatur adhuc animal sanctius bis, & capacius excelsæ mentis, & quod posset imperium exercere in reliqua. Homo ortus est: seu ille rerum artifex, fons mundi præstantioris, illum genuit divino semine; seu terra nova, & modò à sublimi æthere discreta servabat semina cœli congeniti. Quam dilutam aquis fluvialibus filius Iapeti efformavit ad imaginem deorum omnia gubernantium. Et cùm reliqua animalia inclinata intueantur bruta, fecit homini vultum elatum, & imperavit cœlum respicere, & erigere sublimem faciem ad astra. Sic terra quæ nuper fuerat inculta atque informis, immutata sumpsit formas hominum nondum cognitas.

Sanctius his animal, mentisque capacius altæ
Deerat adhuc, & quod dominari in cætera posset,
Natus homo est. Sive hunc divino semine fecit
Ille opifex rerum, mundi melioris origo:
Sive recens tellus, seductaque nuper ab alto
Æthere, cognati retinebat semina cœli.
Quam satus Iapeto, mistam fluvialibus undis
Finxit in effigiem moderantûm cuncta deorum.
Pronaque cùm spectent animalia cætera terram;
Os homini sublime dedit: cœlumque tueri
Jussit, & erectos ad sidera tollere vultus.
Sic, modò quæ fuerat rudis, & sine imagine tellus
Induit ignotas hominum conversa figuras.

III. *Prima facta sunt tempora aurea, quæ ultro sine lege, ultore nullo, servabant fidem & æquum. Mulcta & timor procul erant; nec voces minas intentantes legebantur in æra affixa: nec supplex multitudo metuebant vultum sui judicis; sed securi erant absque ultore. Nondum abies ex montibus suis dejecta descenderat in aquas fluidas, ut terras alienas adiret: & nulla littora nisi sua hominibus perspecta.*

III. Aurea prima sata est ætas, quæ vindice nullo,
Sponte suâ sine lege fidem rectumq; colebat.
Pœna metusque aberant: Nec verba minacia fixo
Ære legebantur: nec supplex turba timebant
Judicis ora sui: sed erant sine vindice tuti.
Nondum cæsa suis, peregrinum ut viseret orbem,
Montibus, in liquidas pinus descenderat undas:
Nullaque mortales, præter sua littora, nôrant.

NOTÆ.

76. *Sanctius*] Hîc ferè pro positivo ponitur comparativus, ut admirandum & suspiciendum dicat hominem.

77. *Deerat*] Cui antè à sapientissimo opifice omnia in usum parata, quàm crearetur.

78. *Divino semine*] Est istud ex Platonis academiâ & Zenonis porticu ortum; quibus philosophis anima humana est scintilla cœlestis, & ut ait Hor.

——*Divinæ particula auræ.*

79. *Origo*] A quo omnia bona orta sunt.

81. *Cognati*] Simul nati. Nam terra unà cum cœlo ex illo acervo, quod *Chaos* vocârunt nata perhibetur. Vel etiam revera *cognati*, quoniam in eâdem confusione, eâdemque massâ cum illo permixta fuerat.

Ib *Semina*] *Vim quandam eadem producendi, quæ in cœlo essent.*

82. *Satus Iapeto*] Prometheus est, qui universi generis humani artifex, eo ipso tempore quo alterius filius, à poëtis dicitur. Ridiculè, si fabulam spectes, & in veritatis integumento hæreas; appositè, si agrestes & sævos homines ad humanos mores informâsse, eosdemque ignis inventionem & usum, multa alia insuper docuisse Prometheum, virum à providentiâ sermone Græco sit dictum, satis intelligas.

82. *Mistam*] Terram aquâ temperavit, ut ea in humanam speciem formanda facilius tractaretur.

88. *Conversa*] In figuram, quam habet, commutata.

89. *Aurea.*] In quatuor ætates hominum vitam partiti sunt Ethnici, quas metallorum nomine, auri, argenti, æris, & ferri, prout illi à nativâ probitate ad omnem nequitiam descîverunt, non imperitè inscripserunt. Quam fabulam ex statuâ per somnum Nebuchodonosori oblata, de quâ aliquid inaudierant Græci, derivatam volunt; Daniele illam de quatuor imperiis explicante.

Ib. *Vindice*] *Punitore.* Nulli enim tum erant judices, nulli lictores, nulli rerum capitalium vindices, nec ulli carceres.

91. *Minacia*] Intelligit leges æreis tabulis inscriptas & loco conspicuo affixas, ut publicè legerentur: hinc figere & refigere, pro leges ferre, & abrogare.

94. *Orbem*] Pro orbis parte posuit, synecdochicè.

Nondum

Nondum præcipites cingebant oppida foſſæ:
Non tuba directi, non æris cornua flexi,
Non galeæ, non enſis, erant. Sine militis uſu
Mollia ſecuræ peragebant otia gentes.
Ipſa quoque immunis raſtroque intacta, nec ullis
Saucia vomeribus, per ſe dabat omnia tellus:
Contentique cibis nullo cogente creatis,
Arbuteos fœtus, montanaque fraga legebant,
Cornaque, & in duris hærentia mora rubetis,
Et quæ deciderant patulâ Jovis arbore glandes.
Ver erat æternum, placidique tepentibus auris
Mulcebant Zephyri natos ſine ſemine flores.
Mox etiam fruges tellus inarata ferebat:
Nec renovâtus ager gravidis canebat ariſtis.
Flumina jam lactis, jam flumina nectaris ibant:
Flavaque de viridi ſtillabant ilice mella.

IV. Poſtquam, Saturno tenebroſa in Tartara miſſo,
Sub Jove mundus erat; ſubiit argentea proles,
Auro deterior, fulvo pretioſior ære.
Jupiter antiqui contraxit tempora veris:
Perque hyemes, æſtuſque, & inæquales autumnos,
Et breve ver, ſpatiis exegit quatuor annum.

Nondum foſſæ præruptæ circumdabant urbes; neque tuba æris oblongi, neque cornua æris curvi, neque caſſides erant, neque gladius. Animi tranquilli fruebantur almâ pace à militibus liberi. Ipſa quoque terra libera & raſtro illæſa, nec ullo aratri dente vulnerata, ſponte cuncta præbebat: & læti eſculentis natis ſine omni culturâ, carpebant fructus arbuteos, & fraga montana, & corna, & mora naſcentia in aſperis rubetis, & glandes quæ defluxerant vaſtâ arbore Jovis. Ver erat perpetuum, & Favonii mites flatibus temperatis blandiebantur floribus ortis ſine ſemine. Statim etiam terra inculta proferebat fruges; nec requietus ager (novale) albicabat plenis ariſtis. Fluvii currebant nunc lactis, nunc nectaris; & mella crocea fluebant de virenti quercu.

IV. *Poſtquam orbis fuit ſub Jove, Saturno deturbato in obſcura Tartara, progenies argentea ſucceſſit, pejor aureâ, melior abeneâ. Jupiter minuit ſpatium veteris veris, & diviſit annum in quatuor partes per hyemem, æſtatem, autumnos varios, & ver contractum.*

NOTÆ.

103. *Cogente*] Qui agros colit, cogere ipſos videtur, ut fructus emittant.

105. *Cornaque*] Poma ſunt rubicunda, quæ propter nucleorum duritiem *Lapidoſa* à Virgilio dicuntur.

106. *Jovis arbore*] Quercu Jovi ſacrâ; ſicuti laurus Apollini, Marti fraxinus, Herculi populus, Baccho vitis, Plutoni cupreſſus, Minervæ olea, Veneri myrtus, &c.

107. *Ver erat*] Nullæ tunc, inquit, erant temporem variationes, ſed Zephyri aſſiduè flantes ita fovebant flores ſine ullo ſemine naſcentes, ut *ver æternum* eſſe videretur.

110. *Renovatus*] Novale dicitur ager qui alternis annis ſeritur, quo genere nihil opus fuit hominibus, cùm ſponte è terrâ naſcerentur omnia.

111. *Nectaris*] *Nectar* dicitur deorum potio ſuaviſſima perpetuam fovens juventutem, quam ipſa Hebe juventæ dea miniſtrabat.

113. *Saturno*] Saturnum, qui primam ætatem tam ſuaviter adminiſtraverat, filius Jupiter ſequentibus ætatibus imperaturus de ſolio dejecit; & in Latio, quod Virgilius, ipſe etiam Naſo alibi ſcribit, *latere* coëgit. Quæ omnia, quo modo quâve cauſsâ facta fuerint, ſi tanti eſt ſingulatim cognoſcere, apud omnes reperias Mythologos.

114. *Proles*] Ætas argenti nomine inſignita, aureâ durior.

116. *Antiqui*] Semper ante virentis, & *æterni*.

117. *Inæquales*] Temperie & tempeſtate incertos, modò calore æſtuantes, modò frigore rigentes; atque hinc morbidos.

Tum

Tum primùm aër fervens aridis caloribus ignitus eſt, & glacies ventis concreta pependit. Tum primùm homines ingreſſi ſunt domos: domus fuerunt ſpeluncæ, itemque ſpiſſi frutices, & rami colligati cortice. Tum primùm frumentaria ſemina operta ſunt longis ſulcis, & juvenci jugo oppreſſi gemuerunt.

Tum primùm ſiccis aër fervoribus uſtus
Canduit: & ventis glacies adſtricta perpendit.
Tum primùm ſubiêre domos. Domus antra fuerunt,
Et denſi frutices, & vinctæ cortice virgæ.
Semina tum primùm longis Cerealia ſulcis
Obruta ſunt, preſſique jugo gemuêre juvenci.

V. Tertia ab illis ſecuta eſt ætas ænea crudelior animis, & paratior ad arma terribilia; nec tamen ſceleſta. Poſtrema eſt de ferro rigido. Continuò ſcelus omne irruit in ſæculum venæ deterioris: verecundia, veritas, & fides receſſerunt: in quorum locum & fraudes, & doli, & inſidiæ, & violentia, & deteſtandum poſſidendi ſtudium irrepſerunt Nauta pandebat carbaſa ventis, quos nondum bene noverat: & naves, quæ diu erectæ fuerant in excelſis montibus, impetum fecerunt in undas ignotas.

V. Tertia poſt illas ſucceſſit ahenea proles,
Sævior ingeniis, & ad horrida promptior arma;
Nec ſcelerata tamen. De duro eſt ultima ferro.
Protinus irrumpit venæ pejoris in ævum
Omne nefas: fugêre pudor, verumque, fideſque:
In quorum ſubiêre locum fraudeſque dolique:
Inſidiæque, & vis, & amor ſceleratus habendi.
Vela dabat ventis, nec adhuc bene noverat illos
Navita: quæque diu ſteterant in montibus altis,
Fluctibus ignotis inſultavêre carinæ.
Communemque priùs, ceu lumina ſolis & auræ,
Cautus humum longo ſignavit limite menſor.
Nec tantùm ſegetes, alimentaque debita, dives
Poſcebatur humus; ſed itum eſt in viſcera terræ:
Quaſque recondiderat, Stygiiſq; admoverat umbris,
Effodiuntur opes irritamenta malorum.
Jamque nocens ferrum, ferroque nocentius aurum

Et peritus menſor diſtinxit producto termino terram antea communem, ceu lumen, ſolis, & aër. Neque modò fruges & cibi debiti petebantur à terrâ opulentâ: ſed ventum eſt in ejus præcordia: & divitiæ incitamenta ſcelerum, quas abdiderat, & removerat ad umbras Stygias, eruuntur. Jamque ferrum noxium, & aurum perniciosius ferro exierat:

NOTÆ.

119. *Tum*] Poſt expulſum à Jove Saturnum.

Ib. *Fervoribus*] Æſtatis veri ſuccedentis.

123. *Longis*] *In longum aratro ductis.*

Ib. *Cerealia*] Quæ, vel quorum uſum & ſerendi modum Ceres docuit, ut ipſe poſtea docebit Ovidius.

125. *Ahenea proles*] Ætas eſt præcedente adhuc durior, cui ab ære, viliori metallo, nomen inditum.

128. *Venæ*] Metalli deterioris, quod pervenas in terræ viſceribus diſtributum invenitur.

131. *Habendi*] Diteſcendi. Sic Phædrus;

Quamvis in ipsâ natus ſim pœne ſcholâ,
Curamque habendi *penitùs corde eraſerim*, &c.

132. *Nec adhuc bene*] Ut hinc hominum corda prorſùs invaſiſſe avaritiam intelligas.

133. *Steterant*] Non naves quidem, ſed arbores ex quibus confectæ ſunt.

135. *Lumina ſolis & auræ*] Quibus nihil poteſt eſſe communius. Ita Virg.

—Cunctis undæque auræque patentes.

136. *Longo*] Sunt verò agrorum limites ſeu termini longi; attamen per limites intelligi malim hoc in loco ſulcos majores, ſeu foſſas, quibus agri diſcernuntur.

137. *Debita*] Propter culturam & hominis laborem; cujus causâ debet terra laboranti ſudoris præmium.

138. *Itum eſt*] *Video*, inquit ſen. VII. lib. Benef. cap. 10. *ferrum ex iisdem tenebris prolatum, quibus argentum & aurum: ne aut inſtrumentum in cædes mutuas deeſſet, aut pretium.*

139. *Stygiiſque umbris*] Id eſt, in terræ profundiſſimas ſpeluncas abdiderat. Eſt enim Styx fluvius aut palus inferorum, ubi niger deus habitat, & umbris imperat.

Prodierat

Prodierat: prodit bellum, quod pugnat utroque:
Sanguineâque manu crepitantia concutit arma.
Vivitur ex rapto. Non hoſpes ab hoſpite tutus,
Non ſocer à genero: fratrum quoque gratia rara eſt.
Imminet exitio vir conjugis, illa mariti;
Lurida terribiles miſcent aconita novercæ:
Filius ante diem patrios inquirit in annos.
Victa jacet pietas; & virgo cæde madentes
Ultima cœleſtûm terras Aſtræa reliquit.
VI. Neve foret terris ſecurior arduus æther;
Affectâſſe ferunt regnum cœleſte Gigantas,
Altaque congeſtos ſtruxiſſe ad ſidera montes.
Tum pater omnipotens miſſo perfregit Olympum
Fulmine, & excuſſit ſubjecto Pelio Oſſam.
Obruta mole ſuâ cùm corpora dira jacerent,
Perfuſam multo natorum ſanguine terram

bellum exit, quod utroque ad pugnam utitur, & ciet arma ſtrepentia cruentâ manu. Prædâ veſcuntur. Hoſpes non eſt tutus ab hoſpite; non ſocer à genero; amor etiam fratrum eſt rarus. Maritus invigilat perniciei uxoris, illa mariti: ſævæ novercæ miſcent venena nigricantia: filius ſciſcitatur ante tempus ætatem patris. Pietas neglecta deſtituitur; & virgo Aſtræa deſeruit poſtrema terras ſanguine infectas.

VI. *Et ne æther ſublimis eſſet tutior tellure, dicunt Gigantes appetiſſe cœleſte imperium, & erexiſſe ad aſtra montes in cumulum coactos. Tum pater omnipotens protrivit Olympum fulmine intorto, & dejecit Oſſam Pelio ſubſtrato. Cùm immania* Gigantum *corpora ſuâ prope mole victa caderent; dicunt terram delibutam multo cruore filiorum*

NOTÆ.

142. *Utroque*] Acriùs tamen auro; nam ut elegantiſſimè ſcripſit Horat. Car. lib. III. Ode 16.

Aurum per medios ire ſatellites,
Et perrumpere amat ſaxa, potentius
Ictu fulmineo.

147. *Lurida*] *Luridum* dicitur eſſe, quod eo eſt colore, qui in corporibus loro vexatis apparet, atque adeò ab effectu aconitum, herba venenoſa, *luridum* dicitur; niſi magis ad ipſius plantæ folia ſufflava autor reſpexit.

Ib. *Novercæ*] Quæ plerumque in privignos ſæviunt, non tantùm ut ſuis liberis faveant, ſed fortè arcano quodam in illorum matres odio.

148. *Ante diem*] Sortilegos conſulit filius, utrum multos annos pater ſit victurus, an paucos.

149. *Victa jacet*] Pietas ab impietate ſuperata jacet, i. e. *contemnitur, in nullo eſt pretio.*

150. *Ultima*] Quia ſpretis diis, neceſſe tamen fuit utcunque brutis hominibus aliquam inter ſe, utilitatis causâ, ſervare juſtitiam.

Ib. *Aſtræa*] Filia fuit Aſtræi gigantis, vel Jovis, ut aliis placet; quæ propter inſignem juſtitiam pro ipsâ ſumitur.

151. *Neve foret*] Tranſitio eſt ad gigantum fabulam, quos immenſæ molis & ſimilis matri filios Terra produxit, & quorum magnitudini par exarſit audacia.

152. *Gigantas*] Nati fuerunt gigantes Terrâ & Cœli ſanguine à Saturno caſtrati, ut plurimis viſum; omnes ſtaturæ excelſiſſimæ, draconum pedibus horribiles qui adverſus Jovem etiam bellum auſi movêre. Quorum fabulam alii ad res naturales ſpirituſque terram concutientes, aut ex terrâ in cœlum aſcendentes, à quibus fulgura & tonitrua, referunt; alii de quibuſdam impiis hominibus, exponunt; alii alia excogitant. A Nimrodo, ſeu Nembrotho ſtrenuo venatore, ſeu potiùs rebelli videtur derivata.

154. *Pater omnipotens*] Jupiter, qui audaciſſimorum monſtrorum fruſtraneos conatus eluſit.

Ib. *Olympum*] Montem in confinio Theſſaliæ, & Macedoniæ, quem Pelio & Oſſæ, ut ita in cœlum aſcenderent, gigantes impoſuerant.

155. *Pelio*] Eſt Pelion mons Theſſaliæ, ad Pelaſgicum ſinum vergens, inter quem & Olympum tertius Oſſa porrigitur.

Imma-

immaduisse, & animâsse sanguinem æstuantem: & ne nulla indicia sævæ sobolis supereſſent, mutâsse in formam humanam. Verum illa etiam progenies fuit impia, & cupidissima feræ stragis, & truculenta: cognoſceres ortos fuisse ex sanguine.

Immaduisse ferunt, calidumque animâsse cruorem:
Et, ne nulla feræ stirpis monumenta manerent,
In faciem vertisse hominum. Sed & illa propago
Contemptrix superûm, sævæque avidissima cædis,
Et violenta fuit: scires è sanguine natos.

VII. *Quæ ut parens Saturnius cognovit ex arce supremâ, ingemit: & revolvens animo horrendas epulas mensæ Lycaoniæ, nondum in vulgus prolatas, quia modò admissum, ciet iras maximas & dignas Jove; & concilium cogit. Nulla cunctatio detinuit accitos. Est callis excelsus, apertus cœlo sereno; Lacteus dicitur, albore ipso conspicuus. Hâc patet via divis ad limina magni Jovis, & domum regiam. A dextrâ & sinistrâ frequentantur atria majorum deorum, portis potentibus. Vulgus habent sedes locis dissitas.*

VII. Quæ pater ut summâ vidit Saturnius arce,
Ingemit: & facto nondum vulgata recenti
Fœda Lycaoniæ referens convivia mensæ,
Ingentes animo & dignas Jove concipit iras;
Conciliumque vocat. Tenuit mora nulla vocatos.
Est via sublimis, cœlo manifesta sereno,
Lactea nomen habet; candore notabilis ipso.
Hâc iter est Superis ad magni tecta Tonantis,
Regalemque domum. Dextrâ lævâque Deorum
Atria nobilium valvis celebrantur apertis.
Plebs habitant diversa locis. A fronte potentes
Cœlicolæ, clarique suos posuêre penates.
Hic locus est; quem, si verbis audacia detur,
Haud timeam magni dixisse palatia cœli.
Ergo ubi marmoreo superi sedêre recessu,
Celsior ipse loco, sceptroque innixus eburno,
Terrificam capitis concussit terque quaterque

Dii potentes & illustres statuerunt suas domos à fronte. Hic locus est, quem, si licentia condonetur vocabulis, non reformidem appellâsse palatia vasti cœli. Postquam igitur dii consederunt marmoreo secessu, ipse Jupiter *sede sublimior, & incumbens sceptro eburno, terque quaterque agitavit tremendam comam,*

NOTÆ.

162. *Scires è sanguine*] Nimirùm à crudelitate & barbarie.

163. *Pater Saturnius*] Jupiter Saturni filius.

164. *Facto*] De insidiis loquitur, quas Lycaon Jovi ipsi paraverat, sicuti ipse idem Jupiter mox narraturus est.

165. *Convivia*] In quorum ferculis Lycaon Pelasgi filius, sævissimus rex Arcadiæ, hospitum trucidatorum carnes convivis apponebat.

167. *Concilium*] Majorum Gentium deos, quos vocant & selectos; vel ex iis Consentes duodecim in maximis rebus Consiliarios, Jupiter advocavit.

168. *Via*] Lacteus circulus splendorem cepit ex lacte, quod Hercules, cum fatis superque ex Junonis mammâ hausisset, totum continere non potuit: quod cecidit, inter sidera fusum est, ex quo fulgor natus. Aristoteles verò è stellarum splendore ortum ait. Utramque opinionem complexus est Manilius lib. I. Astronom.

172. *Nobilium*] Majorum Gentium.

273. *Plebs*] Dii minores, adscriptitii, indigetes.

Ib. *Potentes*] Quales Consentes duodecim, quos duobus his versibus comprehendit Ennius;

Juno, Vesta, Minerva, Ceres, Diana, Venus, Mars
Mercurius, Jovis, Neptunus, Vulcanus, Apollo.

Ib. *A fronte*] Intellige quosdam nobiles deos in aditu hujus viæ habitare. Vide Alex. ab Alex. lib. VI. cap. 4.

176. *Palatia*] Ad imperatorum alludit ædes magnificas, quæ à monte Palatino, Palatii nomen obtinuerunt.

179. *Concussit*] Indignationem significans. Descriptionem hanc irati Jovis ab Homero expressit, Il. α.

Ἦ, καὶ κυανέῃσιν ἐπ' ὀφρύσι νεῦσε Κρονίων,
Ἀμβρόσιαι δ' ἄρα χαῖται ἐπερρώσαντο Ἄνακτος,
Κράτος ἀπ' ἀθανάτοιο, μέγαν δ' ἐλέλιξεν Ὄλυμπον.

Cæsariem

Cæsariem; cum quâ terram, mare, sidera movit.
Talibus inde modis ora indignantia solvit:
Non ego pro mundi regno magis anxius illâ
Tempestate fui, quà centum quisque parabat
Injicere anguipedum captivo brachia cœlo.
Nam, quanquam ferus hostis erat, tamen illud ab uno
Corpore, & ex unâ pendebat origine bellum.
Nunc mihi, quâ totum Nereus circumtonat orbem,
Perdendum mortale genus. Per flumina juro
Infera, sub terras Stygio labentia luco,
Cuncta priùs tentata: sed immedicabile vulnus
Ense recidendum; ne pars sincera trahatur.
Sunt mihi Semidei, sunt rustica numina Nymphæ,
Faunique, Satyrique; & monticolæ Silvani:
Quos quoniam cœli nondum dignamur honore;
Quas dedimus, certè terras habitare sinamus.
An satis, ô Superi, tutos fore creditis illos,
Cùm mihi, qui fulmen, qui vos habeoque, regoque,

cum quâ concussit terram, mare, astra. Tum aperuit os iratum hoc modo: Ego non fui magis sollicitus pro orbis imperio eo tempore, quo quisque Gigantum *anguipedum conabantur immittere centum lacertos cœlo domito. Quamvis enim hostis sævus esset, tamen illud bellum imminebat ab unâ societate, & ex unâ causâ: Nunc tota progenies humana est mihi delenda, quâ Oceanus concutit universum terrarum ambitum. Juro per fluvios infernos fluentes sub terras, per silvas Stygias, omnia jamdudum experta sunt: sed malum insanabile resecandum est gladio, ne pars integra corrumpatur. Habeo Semideos, habeo Nymphas deas ruricolas, & Faunos & Satyros, & Silvanos montanos: quos, siquidem nondum cœli gloriam impertimur, certè partiamur incolere terram, quam iis sortiti sumus. An existimatis, ô Dii, illos futuros satis tutos, cùm Lycaon immanitate cognitus paraverit perniciem mihi, qui fulmen, qui vos* etiam *tempero?*

NOTÆ.

184. *Anguipedum*] Gigantibus, ob naturæ & morum pravitatem, draconum, à poëtis, pedes ascribuntur.

Ib. *Captivo*] Quod captivum reddere cupiebant. Assignat Jupiter rationem, cur magis nunc sollicitus sit, quàm cùm gigantes cœlum affectârunt. Nam quamvis gigantes essent fortissimi, mihi tamen bellum minimè cum toto hominum genere suscipiendum fuit, sed cum unâ solùm gigantum progenie.

186. *Corpore*] Gigantum sodalitio. Ita Cic. in Phil. 2. ait, *Reip. corpus.*

Ib. *Origine*] Causâ. Alii sic; exponit id, quod *ab uno corpore* dixit; ab unâ enim gigantum *progenie* bellum fuit Jovi indictum.

187. *Nereus*] Deus est marinus, qui sæpe pro oceano ponitur, terram ambiente, undarumque mugitibus illi obstrepente.

188. *Flumina*] Stygem dicit, inferorum fluvium aut paludem, cujus nomen nullo jure-jurando, nec diis ipsis violare licet, ut Virg.

Dii cujus jurare timent & fallere numen.

Quia Styx conjuratorum contra Jovem deum, cùm ipsum vincire voluerant, insidias patefecerat, hanc illi dignitatem concessit, ut dii jusjurandum per Stygem sanctissimum haberent.

190. *Vulnus*] Hâc similitudine colligit universum genus humanum, esse perdendum, cùm totum corruptum, ne Satyri, Fauni, &c. (qui sunt *pars sincera*, incorrupta) *trahantur*, in corruptionem ducantur, *scil.* hominum sceleribus inquinati.

192. *Nymphæ*] Terrestres fuerunt nymphæ Dryades & Hamadryades in quercubus, aut cum iis natæ à quibus etiam apud Græcos nomen acceperunt: Oreades seu Montanæ, quæ montium, Napeæ, quæ saltuum convalliumque curam gesserunt. Fuerunt item marinæ & fluviales, ex quibus illæ Nereides à Nereo, & Oceanitides ab Oceano patribus; hæ Naiades à fluendo Græcâ Etymologiâ dictæ sunt.

194. *Nondum dignamur*] Si quis objiceret, si times semideis, &c. ab humano genere in cœlum transferas: at, inquit Jupiter, Nondum censeo dignos, qui in cœlum recipiantur.

Struxerit

cum indignatione assentiunt cuncti; & requirunt flagrantibus desideriis eum qui tam atrocia esset conatus. Eo modo, cum scelesta caterva furore impulsa, causa est eruere nomen Romanum cæde Cæsaris, gens humana perculsa est tanto pavore repentini exitii; & totus mundus confremuit. Nec, Auguste, pietas tuorum tibi minùs fuit accepta quàm illa fuit Jovi. Qui postquam repressit voce & manu tumultum, omnes præstiterunt silentium. Ut sedatus fuit fremitus, repressus dignitate moderantis, Jupiter frangit denuo silentium his verbis: Ille equidem luit pœnas, ne ampliùs sitis solicita: & tamen narrabo quodnam sit flagitium, & quæ sit ultio. Dedecus seculi, pervenerat ad nostras aures;

Struxerit insidias notus feritate Lyacon?
Confremuêre omnes: studiisque ardentibus ausum
Talia deposcunt. Sic, cùm manus impia sævis
Sanguine Cæsareo Romanum extinguere nomen,
Attonitum tanto subitæ terrore ruinæ
Humanum genus est; totusque perhorruit orbis.
Nec tibi grata minùs pietas, Auguste, tuorum,
Quàm fuit illa Jovi. Qui postquam voce manuque
Murmura compressit; tenuêre silentia cuncti.
Substitit ut clamor pressus gravitate regentis;
Jupiter hoc iterum sermone silentia rumpit;
Ille quidem pœnas (curam dimittite) solvit;
Quod tamen admissum, quæ sit vindicta, docebo.
Contigerat nostras infamia temporis aures:
Quam cupiens falsam, summo delabor Olympo,
Et Deus humanâ lustro sub imagine terras.
Longa mora est, quantum noxæ sit ubique repertum,
Enumerare: minor fuit ipsa infamia vero.
Mœnala transieram latebris horrenda ferarum,
Et cum Cylleno gelidi pineta Lycæi.

quod fictum exoptans, descendo à supremo cœlo, & deus percurro terras sub formâ humanâ. Prolixum esset recensere quantum sceleris sit inventum ubique. Infamia illa quam audivi *minor erat, quàm re ipsâ inveni. Præterieram* montem *Mœnalum terribilem latibulis ferarum & pineta Lycæi frigidi, & Cyllenum.*

NOTÆ.

199. *Confremuêre*] Simul omnes fremuêre, facinoris immanitate commoti, & testantes assensum cum indignatione.

200. *Deposcunt*] Ad supplicium.

Ib. *Manus impia*] Conjurantium in Augustum, quorum meminit Suetonius, c. 19. Neque enim placet intelligere de Julio Cæsare, qui conjurationi non superfuit.

207. *Substitit*] Postquam cessavit clamor, Jovis (omnia *regentis*) auctoritate cohibitus.

210. *Admissum*] Lycaonis crimen dicit.

211. *Infamia temporis*] *Rumor aut fama de perditissimis hominum moribus:* quo propemodum modo non Jovem, sed Jehovam locutum Gen. xviii. legimus; *Descendam*, inquit, *& videbo utrum clamorem, qui venit ad me, opere compleverint; an non sit ita, ut sciam.*

212. *Olympo*] Est propriè Olympus mons inter Thessaliam & Macedoniam, qui propter excelsitatem, pro ipso cœlo positus: à quo Jupiter ipse *Olympius* dictus est.

215. *Minor*] Atque adeò in pejori statu omnia reperit Jupiter, quàm fama didicerat.

216. *Mœnala*] Est Mœnalus, seu Mœnala plurali numero, mons Arcadiæ celeberrimus, à Mœnalo Arcadis filio denominatus: à quo & urbs eodem nomine dicta.

217. *Cylleno*] Est Cyllene, seu Cyllenus, mons Arcadiæ Mercurio (unde *Cyllenius* appellatur) dicatus: cujus regem prolepticè *Arcada* poëta nominat; cùm postea ab Arcade filio Callistûs, quæ filia erat Lycaonis, Arcadia (antea Pelasgis, Parrhasia, &c.) cognominata fuerit.

Ib. *Lycæi*] Mons est Arcadiæ, Pani sacer.

Arcados

Arcados hinc ſedes & inhoſpita tecta tyranni
Ingredior, traherent cùm ſera crepuſcula noctem.
Signa dedi veniſſe Deum; vulguſque precari
Cœperat. Irridet primò pia vota Lycaon.
Mox ait, Experiar, Deus hic, diſcrimine aperto,
An ſit mortalis; nec erit dubitabile verum.
Nocte gravem ſomno nec opinâ perdere morte
Me parat. Hæc illi placet experientia veri.
Nec contentus eo, miſſi de gente Moloſſâ
Obſidis unius jugulum mucrone reſolvit:
Atque ita ſemineces partim ferventibus artus
Mollit aquis, partim ſubjecto torruit igni.
Quos ſimul impoſuit menſis; ego vindice flammâ
In domino dignos everti tecta Penates:
Territus ille fugit: nactuſque ſilentia ruris
Exululat, fruſtráque loqui conatur: ab ipſo
Colligit os rabiem, ſolitæque cupidine cædis
Vertitur in pecudes: & nunc quoq; ſanguine gaudet:
In villos abeunt veſtes, in crura lacerti;
Fit lupus, & veteris ſervat veſtigia formæ;
Canities eadem eſt, eadem violentia vultu:
Idem oculi lucent: eadem feritatis imago.
VIII. Occidit una domus: ſed non domus una perire

Inde ſubeo regnum & feram domum Arcadici tyranni, quo tempore tarda crepuſcula reducerent noctem. Feci indicium deum adveniſſe; & plebs cœperat orare. Primò Lycaon contemnit religioſa vota: deinde dicit, Experiar, an hic deus ſit, an mortalis, evidenti periculo; nec veritas erit incerta. Aggreditur me per noctem ſomno gravatum inopinâ morte opprimere. Hæc exploratio veri illi arridet. Neque eo expletus, jugulavit cultro unum obſidem miſſum de gente Moloſsâ: atque ita partim concoquit membra ſemiviva aquis bullientibus, partim aſſat igne ſuppoſito. Quæ ut primùm appoſuit menſis, ego flammâ ultrici ſubrui domum in penates tam impio *domino dignos. Ille tremefactus exiit; & nactus ſolitudinem agrorum exululat, & nequicquam tentat loqui: rictus ſumunt feritatem ab ipſo, & ruit in pecudes deſiderio ſtragis conſuetæ; & nunc etiam lætatur cruore. Amictus mutantur in pilos, brachia in crura; fingitur in lupum, & habet indicia antiquæ naturæ. Canities eſt eadem, eadem ſævitia in ore, iidem oculi rubent, eadem forma immanitatis.*

VIII. *Unda domus diruta eſt; ſed non una tantùm domus*

NOTÆ.

218. *Arcados*] Lycaonis regis Arcadiæ. Genitivus Græcus.

219. *Crepuſcula*] Eo nomine appellatur lux illa dubia, quæ ſolis exortum præcedit, ejuſdemque occaſum ſequitur.

226. *Moloſſa*] Fuerunt Moloſſi Epiri populi ad Ambracii ſinûs partem orientalem, qui bello victi obſides Lycaoni dederant; quorum unum hic impius mactavit, Jovique epulandum appoſuit. Quam quidem fabulam planè aliter tractant alii; & apud Hyginum, Apollodorum, alioſque legere poteris.

227. *Reſolvit*] *Aperuit.*

231. *Dignos*] Sunt Penates dii maximè regioni, urbi aut domui cuipiam proprii, qui in penetralibus, id eſt, penitis, & maximè domûs abditis partibus colebantur. In hos Lycaonis pravos, qui tali monſtro faverent, ſe domum evertiſſe teſtatur Jupiter.

232. *Territus*] Ædium ruinâ.

234. *Colligit os*] Lupini oris rabiem à Lycaonis internâ rabie eſſe dicit: ut hinc, ex characteribus externis ad intima cordis aditum eſſe, quivis poſſit colligere.

238. *Canities*] Scilicet in proverbium abiit *Lupi ſenectus, & pravitas.*

240. *Domus*] Lycaonis; cujus & aliorum ejuſmodi monſtrorum causâ terras Jupiter inviſerat, quas poſtea, cognitâ hominum nequitiâ, diluvio perdere conſtituit.

Ib. *Non una*] Imò omnes, quia perditiſſimorum latronum latebræ, & ſpeluncæ.

Digna fuit. Quà terra patet, fera regnat Erinnys,
In facinus jurâſſe putes. Dent ocyùs omnes,
Quas meruêre pati, ſic ſtat ſententia, pœnas.
Dicta Jovis pars voce probant, ſtimuloſque frementi
Adjiciunt: alii partes aſſenſibus implent.
Eſt tamen humani generis jactura dolori
Omnibus: &, quæ ſit terræ mortalibus orbæ
Forma futura, rogant; quis ſit laturus in aras
Thura; feriſne paret populandas tradere gentes?
Talia quærentes, ſibi enim fore cætera curæ,
Rex ſuperûm trepidare vetat; ſubolemque priori
Diſſimilem populo promittit origine mirâ.
Jamque erat in totas ſparſurus fulmina terras;
Sed timuit, ne fortè ſacer tot ab ignibus æther
Conciperet flammas, longuſque ardeſceret axis.
Eſſe quoque in fatis reminiſcitur, affore tempus,
Quo mare, quo tellus, correptaque regia cœli
Ardeat; & mundi moles operoſa laboret.
Tela reponuntur manibus fabricata Cyclopum.

meruit occidere. Quacunque tellus extenditur, vitium & crudelitas dominatur. Credas vovisse in nefas. Exsolvant statim omnes pœnas, quas digni sunt ferre, ita constitui. Pars assentiuntur verbis sententiæ Jovis, & instigant furentem: alii nutibus assensum significant. Interim exitium humanæ gentis molestum est omnibus; & petunt quæ figura, quis status futurus sit terræ, cùm vacua fuerit hominibus; quis sit præbiturus thura altaribus; an velit homines feris devorandos permittere? Rex deorum probibet exquirentes talia metuere, se omnia curaturum dicit, & pollicetur progeniem à priori discrepantem stupendâ procreatione. Jamque erat immissurus fulmina per omnes terras; verùm reformidavit, ne fortè æther incenderetur tot ignibus, & longus mundi axis arderet. Recordatur etiam esse in fatis futurum tempus, quo mare, quo terra, & cœli arces comburerentur, & orbis gravis machina premeretur. Fulmina facta manibus Cyclopum deposita sunt.

NOTÆ.

241. *Erynnis*] *Feritas, impietas, inhumanitas.* Erinnys enim dicitur furia infernalis, diſcordiâ, bello, contentioneque gaudens. Sunt autem Erinnyes deæ tres (Alecto, Tiſiphone, & Megara) ultrices illorum, qui ſunt impii erga parentes. Dictæ ſunt παρὰ τὸ ἐν τῇ ἕρᾳ ναίειν quòd in *terris habitent*, hominum facta ſpeculantes. Eædem & Eumenides dicuntur Græcis per Antiphraſin; & σεμναὶ Θεαὶ apud Atticos, ubi & ara illarum quædam fuit.

242. *Facinus*] Poſſes, inquit, putare omnes homines, ſe mala omnia perpetraturos, conjurâſſe.

243. *Stat*] Fixa eſt, & immota.

244. *Pars*] Deorum: Atque ad curiam Romanum alluſiſſe videtur poëta, in quâ majorum gentium patres, vel à cenſoribus in ſenatum lecti, ſententiam dicebant; minorum verò, vel nondum in ſenatum lecti, in aliorum ſententias pedibus ire ſolebant; ex quo, vel eo quòd pedibus in ſenatum venirent, Pedarii dicti. A. Gel. lib. III. c. 18. Hinc Laberii Verſus.

Caput ſine linguâ Pedaria ſententia eſt.

252. *Mirâ*] Sc. ex lapidibus.

255. *Longus*] Axem dicunt mathematici lineam rectam, quæ ab unâ orbis extremitate ad aliam per centrum porrigitur: finxerunt etiam circa ejuſmodi lineæ extremitates, ſeu cardines, quibus totus orbis innitatur, eundem verti.

256. *Fatis*] Nihil aliud per fatum intellige, quàm quòd à deo conſtitutum eſt, ut neceſſariò eveniat; vel indeclinabilem rerum ſeriem & catenam.

258. *Ardeat*] De hâc ultimâ orbis per ignem, priorique per aquam devaſtatione, non modò multa à patribus ethnici audiverunt, ſed & multa fabularum titulo ſcripſerunt: de conflagratione autem extat Sibyllæ carmen.

Ib. *Operoſa*] Multi operis.

259. *Cyclopum*] Sunt illi monoculi Vulcani in ſubigendo ferro, & Jovis fabricandis fulminibus, &c. adminiſtri, Neptuno & Amphitrite nati, vel, ut Heſiode placet, Cœli & Terræ filii.

Pœna placet diversa: genus mortale sub undis
Perdere, & ex omni nimbos dimittere cœlo.
Protinus Æoliis Aquilonem claudit in antris,
Et quæcunque fugant inductas flamina nubes:
Emittitque Notum. Madidis Notus evolat alis,
Terribilem piceâ tectus caligine vultum.
Barba gravis nimbis; canis fluit unda capillis;
Fronte sedent nebulæ; rorant pennæque, sinusque.
Utque manu latâ pendentia nubila pressit,
Fit fragor: hinc densi funduntur ab æthere nimbi.
Nuncia Junonis varios induta colores
Concipit Iris aquas, alimentaque nubibus adfert.
Sternuntur segetes, & deplorata coloni
Vota jacent; longique labor perit irritus anni.
Nec cœlo contenta suo Jovis ira; sed illum
Cæruleus frater juvat auxiliaribus undis.
Convocat hic amnes. Qui, postquam tecta tyranni
Intravêre sui, Non est hortamine longo
Nunc, ait, utendum: vires effundite vestras.
Sic opus est. Aperite domos: ac mole remotâ
Fluminibus vestris totas immittite habenas.
Jusserat. Hi redeunt, ac fontibus ora relaxant:
Et defrænato volvuntur in æquora cursu.
Ipse tridente suo terram percussit: at illa

Supplicium aliud probatur: extinguere scilicet gentem humanam in aquis, & dimittere imbres ex toto cœlo. Continuò boream coërcet in speluncis Æoliis, & ventos omnes qui depellunt nubes inductas (ceu velum) *terræ: & laxat austrum. Auster prorumpit alis humidis, velatus faciem horrendam nigris tenebris. Barba onusta imbribus: aquâ decurrit albâ comâ; nebulæ sparguntur per frontem; & pennæ, & amictus exudant. Et postquam compressit vastâ manu nubes suspensas, erumpit sonitus: inde spissi imbres sparguntur ab æthere. Iris, ministra Junonis ornata diversis coloribus haurit aquas, & ministrat pabula nubibus: Sata proteruntur, & spes inanes agricolæ profligatæ sunt; & opera prolixi anni evanescit sine omni fructu. Neque Jovis indignatio expleta suo cœlo; sed illi frater Neptunus aquas suas in auxilium accommodat. Hic arcessit fluvios; qui postquam subierunt domum sui regis, Nunc, inquit, non est opus prolixâ hortatione: exhaurite opes vestras. Ita expedit. Referate domos: & sublatis impedimentis laxate tota fræna vestris fluviis. Imperavit. Illi revertuntur, & resolvunt ora scaturiginibus: & ruunt in campos cursu indomito: Ipse impulit terram suo tridente: & illa*

NOTÆ.

260. *Diversa*] Omnino, siquidem non igne, sed aquâ genus mortale delere destinat Jupiter. Quod diluvium, regnante Deucalione, in Thessaliâ, anno mundi 1437, 219 ante universale Noëticum accidit, ut quibusdam placet; nisi, quod probabilius est, per Deucalionem Noam ipsum intelligas, siquidem Lucianus in libro de deâ Syriâ, & Deucalionis arcam, & ejus uxorem, & filios, & columbam nunciam, & bina animalia ex omni genere memoret; quæ omnia vix quisquam de diluvio aliquo particulari possit exponere.

261. *Nimbos*] Eo nomine appellatur pluvia cum impetu ruens.

262. *Æoliis*] Æoli ventorum regis, Jovis filii.

Ib. *Claudit*] Quia nubes depellit, cœlumque serenat ventus ab axe septentrionali furens.

264. *Notum*] Ventum meridionalem Italis, & iis, qui ex illorum parte Mediterraneo mari sunt subjecti, aquæ nuncium.

265. *Tectus vultum*] Phrasis Græca pro *tectum habens vultum*.

268. *Pressit*] Hoc verbum aquarum descendentium copiam exprimit. Nubes enim, veluti spongia ebria compressa, aquam effundebant.

269. *Fragor*] Ex præcipitatis aquis, aut nubibus.

270. *Nuncia*] Pluvias siquidem denunciat, quæ in aëre, quem Juno suo nomine designat, concipiuntur: seu quoniam è nubibus fiunt, quibus Juno præest, ut Servius ait.

279. *Mole*] Obice quocunque.

Ib. *Domos*] *Fontes*, ubi habitant fluviorum Dii.

280. *Habenas*] Metaphora ab equis quâ, ut rapidissimo cursu in terras sæviant, flumina hortatur Neptunus.

282. *Æquora*] *Camporum planitiem*.

283. *Tridente*] Est trideus Neptuni sævum gestamen, quo sceptri vice utitur, potestatemque suam exercet. Quâ etiam terram concutia, unde apud Homerum dicitur ἐνοσίγαιος & ἐννοσίχθων.

concuſſa eſt, & mota aperuit receſſus aquarum. Fluvii vagi impetum faciunt in vaſtos campos; & auferunt arbuſta unà cum ſegetibus, & pecudes & homines, & domos, & penetralia cum ſuis ſacris. Si qua domus ſtetit, & valuit obniti non obruta tantâ calamitate; nihilominus aqua altior occulit ejus faſtigium, & turres ſubmerſæ vacillant ſub aquarum congerie. Jamque nulla erat differentia inter æquor & terram. Omnia erant mare, & mare carebat littoribus. Hic invadit collem, alter ſedet in curvo navigio, & ibi movet remos, ubi nupèr araverat. Ille navigat ſupra ſata, aut faſtigia villæ abſorptæ: hic invenit piſcem in ſupremâ ulmo. Anchora fortè jacitur in prato virente: aut naves aduncæ radunt vineta ſubjecta. Et quâ parte macilentæ capellæ nupèr carpſerunt gramen, nunc ibi turpes phocæ demittunt ſua corpora. Nereïdes admirantur lucos ſub aquâ & oppida, & domos: & delphines poſſident nemora & feruntur in excelſos ramos, & impingunt in quercus concuſſas. Lupus natat inter oves: aqua rapit rufos leones: aqua rapit tigres. Nec dentes fulminei juvant aprum, nec pedes celeres cervum undarum impetu *abreptum. Atque avis vaga labitur in mare, alis defeſſis, poſtquam diu luſtravit terras, ubi liceat quieſcere. Immoderata licentia maris texerat colles, & inuſitatæ undæ alluebat faſtigia montium.*

Intremuit, motuque ſinus patefecit aquarum.
Expatiata ruunt per apertos flumina campos;
Cumque ſatis arbuſta ſimul, pecudeſque, viroſque,
Tectaque, cumque ſuis rapiunt penetralia ſacris.
Si qua domus manſit, potuitque reſiſtere tanto
Indejecta malo; culmen tamen altior hujus
Unda tegit, preſſæque labant ſub gurgite turres.
Jamque mare & tellus nullum diſcrimen habebant.
Omnia pontus erant. Deerant quoque littora ponto.
Occupat hic collem: cymbâ ſedet alter aduncâ,
Et ducit remos illìc, ubi nupèr arârat.
Ille ſupra ſegetes, aut merſæ culmina villæ,
Navigat: hic ſummâ piſcem deprêndit in ulmo.
Figitur in viridi (ſi Fors tulit) anchora prato:
Aut ſubjecta terunt curvæ vineta carinæ.
Et, modò quà graciles gramen carpsêre capellæ,
Nunc ibi deformes ponunt ſua corpora phocæ.
Mirantur ſub aquâ lucos, urbeſque, domoſque,
Nereïdes: ſilvaſque tenent delphines, & altis
Incurſant ramis, agitataque robora pulſant.
Nat lupus inter oves: fulvos vehit unda leones:
Unda vehit tigres. Nec vires fulminis apro,
Crura nec ablato proſunt velocia cervo.
Quæſitiſque diu terris, ubi ſidere detur,
In mare laſſatis volucris vaga decidit alis.
Obruerat tumulos immenſa licentia ponti,
Pulſabantque novi montana cacumina fluctus.

NOTÆ.

286. *Satis*] Sata dicuntur frumenta, præſertim poſtquam in herbam eorum germen erupit.

287. *Sacris*] Penatibus, quos ſuprà in penetralibus coli diximus.

292. *Omnia pontus erant*] *Egregiè & pro rei magnitudine dixit*, inquit Seneca. Malè autem, redundat altera pars carminis, minùs enim dicit quàm priùs dictum eſt.

300. *Phocæ*] Vituli ſunt marini.

302. *Nereïdes*] Maris nymphæ, Nerei filiæ.

304. *Nat lupus*] Hic pro more ſuo in diluvii deſcriptione nimiùm moratur: id tamen iniquè reprehendit Seneca, quod ingenio ſuo laſcivè & pueriliter indulgeat: non enim, ut illi viſum eſt, nugatur, & *quod oves & lupi faciant, curat*, ſed ſeriò dicit lupum prædæ oblitum, utpote qui de ſuâ jam vitâ tuendâ magìs erat ſollicitus. Ita ſummus poëta in 3. Georg. ſæviſſimam peſtem deſcribens, ait:

Nec lupus inſidias explorat ovilia circum, &c. nimirum.

——— *Acrior illum*
Cura domat.———

305. *Fulminis apro*] Utrum ab exertis utrinque dentibus fulminis cuſpides referentibus? an quia ut fulmen, *obliquâ præſtringit lumina flammâ*; ſic & Aper *obliquo latrantes diſſipat ictu*? lib. VII. ver. 344.

306. *Ablato*] Alii *alato*.

308. *Vaga*] Tum vaga præſertim: quæ nullos ſibi notos nec campos, nec arbores videat.

Maxima

Maxima pars undâ rapitur: quibus unda pepercit,
Illos longa domant inopi jejunia victu.
Separat Aonios Actæis Phocis ab arvis,
Terra ferax, dum terra fuit; sed tempore in illo
Pars maris, & latus subitarum campus aquarum.
Mons ibi verticibus petit arduus astra duobus,
Nomine Parnassus, superatque cacumine nubes.
Hìc ubi Deucalion (nam cætera texerat æquor)
Cum consorte tori parvâ rate vectus adhæsit;
Corycidas nymphas, & numina montis adorant,
Fatidicamque Themin; quæ tunc orac'la tenebat.
Non illo melior quisquam, nec amantior æqui
Vir fuit, aut illâ metuentior ulla deorum.
Jupiter ut liquidis stagnare paludibus orbem,
Et superesse videt de tot modò millibus unum,
Et superesse videt de tot modò millibus unam;
Innocuos ambos, cultores numinis ambos;
Nubila disjecit: nimbisque Aquilone remotis,
Et cœlo terras ostendit, & æthera terris.
Nec maris ira manet. Positoque tricuspide telo
Mulcet aquas rector pelagi, supraque profundum
Extantem, atque humeros innato murice tectum
Cæruleum Tritona vocat; conchæque sonaci

Maxima pars aufertur aquâ: jejunia illos vincunt cibi indigentiâ, quibus aqua indulsit. Phocis solum fertile, quamdiu solum fuit, sed tunc pars maris, & vastus campus aquarum repentinarum dividit Aonios ab agris Atticis. Ibi mons excelsus, nomine Parnassus, porrigitur ad sidera duobus cacuminibus, & excedit nubes vertice. Postquam Deucalion huc (nam mare obruerat alia omnia) appulit cum uxore, vectus exiguâ navi, venerantur nymphas Corycidas, & deos montanos, & Themin fatidicam, quæ tunc habebat oracula. Nullus vir fuit melior, nec magis addictus justitiæ illo; aut ulla magis pia, quàm illa fuit. Dum Jupiter videt mundum demersum liquidis paludibus, & unum restare de tot millibus, & unam restare de tot millibus: ambos insontes, ambos pios; nubes disperfit; & imbribus à Boreâ fugatis, patefacit terras cœlo, & cœlum terris. Neque æstus maris durat: & moderator ponti mitigat aquas, remoto telo trisulco: & arcessit glaucum Tritonem eminentem super mare, & obductos habentem humeros conchis congenitis; & concham personantem.

NOTÆ.

313. *Aonios*] Est Aonia Bœotia regio montana.

Ib. *Actæis*] Atticâ regione, quæ olim Actæa dicta est ab ἀκτη littus.

Ib. *Phocis*] Regio est inter Bœotiam & Atticam, à Phoco denominata, in quâ mons Parnassus.

316. *Verticibus*] Parnassus Mons biceps est, alter vertex *Tichoreum*, alter *Hyampeum* dicitur; hic Baccho, ille Musis, & Apollini sacer.

——*Gemino petit æthera colle*
Mons Bromio, Phœboque sacer——

319. *Consorte*] Pyrrhâ, *scilicet*.

320. *Corycidas*] Nymphæ fuerunt antri Corycii, sic dicti à nymphâ Corycià, ex quâ Apollo genuit Lycorum, à quo urbs nominata est Lycorea. Atque hinc Lucianus in Timone ait, Arcam appulisse ad Lycorim montem.

Ib. *Numina montis*] Deos topicos adorare advenis moris erat.

321. *Fatidicamque Themin*] Arcana fatorum prædicentem. Themis Cœli Terræque fuit filia, quam Jupiter nuptias suas fugientem in Macedoniâ assecutus compressit, Minervamque sustulit. Dea fuit, quæ præcipiebat hominibus, ut à diis peterent quod *fas* esset, unde etiam nomen accepit. Nam Θέμις *fas*, ac justum significat. Oracula ante Apollinem Delphis edidit, ut patet ex Sidonio, & Am. Marcellino.

332. *Murice*] Est murex concha ex cujus sanguine purpureus color conficitur, qui sæpe per muricem intelligendus: Tritonis autem humeris ingenitas conchas volunt, pro squamis honoris causâ.

333. *Tritona*] Erat Triton Neptuni filius, comes ejusdem, & tubicen, ore hominem, caudâ piscem referens.

Imperat inflare & confestim recovare undas & fluvios signo dato. Ille corripit cornu cavum & intortum, quod auctum est in amplitudinem ab infimo orbe: quod quidem, ut spiritu inflatum est in medio mari, pervadit sonitu littora porrecta sub utroque sole. Tum etiam, postquam admotum est ad ora dei madidâ barbâ stillanti, & inflatum indicavit jussis regressus, pervasit ad omnes fluctus terræ & maris; & repressit omnes, ad quos penetravit. Nunc mare habet littus: fossa continet fluvios cumulatos, amnes deprimuntur: clivi videntur prodire: Terra apparet: loca augentur aquis defluentibus: Postque dies aliquot, arbores exhibent fastigia spoliata, & habent lutum adhærens ramis. Mundus restitutus erat. Quem ut Deucalion vidit vacuum, & terras afflictas latè silere, hoc modo alloquitur Pyrrham lachrymis prorumpentibus: O soror, ô uxor, ô mulier solâ superstes, quam sanguis idem cum meo, & origo patruelis, deinde lectus conscivit; nunc ipsa pericula consciant: nos duo sumus frequentia terrarum, quascunque oriens & occidens aspicit. Mare absorbuit reliqua. Nunc etiam nondum satis est tuta vita nostra: nubes etiamnum concutiunt animum. Quis nunc tibi sensus esset ô misera, si fuisses liberata fatis sine me? Quomodo posses tolerare metum sola? quo leniente dolores? Namque ego, fidem mihi habe, siquidem jam marete teneret, te comitarer, & mare me quoque haberet.

Inspirare jubet; fluctusque & flumina signo
Jam revocare dato. Cava buccina sumitur illi
Tortilis, in latum quæ turbine crescit ab imo:
Buccina, quæ medio concepit ut aëra ponto,
Littora voce replet sub utroque jacentia Phœbo.
Tum quoque, ut ora dei madidâ rorantia barbâ
Contigit, & cecinit jussos inflata receptus,
Omnibus audita est telluris & æquoris undis:
Et quibus est undis audita, coërcuit omnes.
Jam mare littus habet: plenos capit alveus amnes:
Flumina subsidunt: colles exire videntur:
Surgit humus: crescunt loca decrescentibus undis:
Postque diem longam nudata cacumina silvæ
Ostendunt, limumque tenent in fronde relictum.
Redditus orbis erat. Quem postquam vidit inanem,
Et desolatas agere alta silentia terras,
Deucalion lachrymis ita Pyrrham affatur obortis:
O soror, ô conjux, ô fœmina sola superstes,
Quam commune mihi genus, & patruelis origo,
Deinde torus junxit; nunc ipsa pericula jungunt:
Terrarum, quascunque vident occasus & ortus,
Nos duo turba sumus. Possedit cætera pontus.
Nunc quoque adhuc vitæ non est fiducia nostræ
Certa fatis: terrent etiamnum nubila mentem.
Quid tibi, si sine me fatis erepta fuisses,
Nunc animi, miseranda, foret? quo sola timorem
Ferre modo posses? quo consolante dolores?
Namque ego, crede mihi, si te modò pontus haberet,
Te sequerer, conjux, & me quoque pontus haberet.

NOTÆ.

334. *Signo dato*] Signo intellige quod det Triton, buccinâ solitus aquas increpare.

336. *Quæ turbine*] Quæ ab ore angusto incipit, & in amplum definit ad turbinis speciem.

337. *Medio*] Quo possit commodiùs ex omni parte à marinis fluctibus, velut animatis, exaudiri.

Ib. *Concepit*] Buccinam eam inflante Tritone.

338. *Sub utroque*] *Oriente & occidente* (quæ hyperbole est maxima audita est buccina) aquis canens receptui.

346. *Longam*] Post multos dies, imò & menses, anni denique spatium, si de diluvio universali intelligas.

Ib. *Nudata*] Scilicet & fructus & folia deciderant.

351. *Soror*] Patruelis, non germana.

352. *Patruelis origo*] Quippe Deucalion Prometheï, Pyrrha Epimetheï; Prometheus & Epimetheus Iapeti soboles.

358. *Erepta fatis*] Ut sola superstes fuisses.

O utinam

O utinam poſſem populos reparare paternis
Artibus; atque animas formatæ infundere terræ!
Nunc genus in nobis reſtat mortale duobus.
Sic viſum Superis: hominumque exempla manemus.
Dixerat, & flebant. Placuit cœleſte precari
Numen; & auxilium per ſacras quærere ſortes.
Nulla mora eſt; adeunt pariter Cephiſidas undas,
Ut nondum liquidas, ſic jam vada nota ſecantes.
Inde ubi libatos irroravêre liquores
Veſtibus, & capiti; flectunt veſtigia ſanctæ
Ad delubra Deæ; quorum faſtigia turpi
Squallebant muſco; ſtabantque ſine ignibus aræ.
Ut templi tetigêre gradus, procumbit uterque
Pronus humi, gelidoque pavens dedit oſcula ſaxo.
Atque ita, Si precibus, dixerunt, numina juſtis
Victa remolleſcunt, ſi flectitur ira deorum;
Dic, Themi, quâ generis damnum reparabile noſtri
Arte ſit, & merſis fer opem, mitiſſima, rebus.
Mota Dea eſt; ſortemque dedit: Diſcedite templo;
Et velate caput; cinctaſque reſolvite veſtes;
Oſſaque poſt tergum magnæ jactate parentis.
Obſtupuêre diu: rumpitque ſilentia voce
Pyrrha prior: juſſiſque Deæ parere recuſat:
Detque ſibi veniam, pavido rogat ore: pavetque

O utinam mihi liceret renovare humanum genus calliditate patris; atque immittere animas luto efficto! Nunc gens humana ſupereſt in nobis duobus: Sic diis placitum: & ſumus exemplaria hominum. Abſolverat, & lachrymabantur. Libuit orare potentiam divinam; & opem petere per ſacra oracula. Sine cunctatione deſcendunt ſimul ad aquas Cephiſidas, quemadmodum nondum puras, ſic tamen nunc pervadentes notum alveum. Tum poſtquam infuderunt aquas delibatas veſtimentis & capiti, iter inſtituunt ad templum ſacræ deæ; cujus cacumina turpiter muceſcebant; & foci erant ſine ignibus. Ut tetigerunt gradus templi, uterque pronus humi ſternitur, & timidus deoſculatus eſt petram frigidam. Atque ità locuti ſunt: Si dii ſuperati flectuntur æquis precibus, ſi ira eorum temperatur; dic, Themi, quomodo exitium noſtræ gentis ſit medicabile, &, ſuaviſſima, ſuccurre rebus obrutis. Dea victa eſt; & reſponſum dedit: Amolimini vos à templo; & tegite caput; & diſcingite amictus adſtrictos; & mittite poſt dorſum oſſa magnæ matris. Diu admirati ſunt: & Pyrrha prior locuta eſt: & negat ſe obſecuturam mandatis deæ: & precatur ore timido, ſibi ignoſcat: & veretur

NOTÆ.

363. *Paternis*] Promethei, quem antea hominem ex luto finxiſſe, eumque igne cœlitus ſurrepto animâſſe vidimus.

368. *Sortes*] Oracula & deorum reſponſa. Turneb. lib. V. cap. 21.

369. *Cephiſidas*] Cephiſi amnis, ex Parnaſſo manantis, & præterfluentis Delphos. Lucan. lib. III. v. 177.

——Quos impiger ambit
Fatidicâ Cephiſos aquâ——

370. *Nondum liquidas*] Imò limo turbidas.
Ib. *Vada nota ſecantes*] Quia intra alveum continebantur.

371. *Irroravêre*] Solemni ſacra facientium more, aquæ vivæ, id eſt, fluentis, & Themidi ſacræ aſpergine ſeſe luſtraverunt. Antiqui enim templum ingreſſuri, deoſque precaturi, priûs ſe aquâ aſpergebant, & lavabant.

373. *Deæ*] Themidis, cui ſacer Cephiſus.

376. *Pavens*] Præſentis numinis horrore correpti ſunt.

381. *Templo*] Templum eſt locus Auguris manu vel lituo deſignatus.

Ib. *Diſcedite*] Iſtud ex veteribus ritibus curioſiùs exponunt nonnulli, quod ſimpliciter accipiendum arbitror.

382. *Velate caput*] Iſtud jam ex diſciplinâ veteri: Nempe velato capite deos adorabant, humiles ſe & indignos confeſſi, aut veriti, ne quid mali ominis ſacra interturbaret, id docente Plutarcho. Unde Helenus Æneid. III. ad Æneam.

Purpureo velare comas adopertus amictu,
Ne quà inter ſactos ignes in honore deorum
Hoſtilis facies occurrat, & omina turbet.
Hunc ſocii morem ſacrorum, hunc ipſe teneto:
Hâc caſti maneant in religione nepotes.

Ib. *Cinctaſque*] Piaculum enim in ſacrificio erat aliquid eſſe religatum.

violare manes matris, ossibus jactatis. Interea revolvunt secum voces dati responsi obscuras arcanis mysteriis, & inter se excutiunt. Postea Promethei filius solatur Pyrrham lenibus verbis, & inquit, Aut me animus fallit, aut responsa deæ sunt pia, & nullum nefas suadent. Terra est magna mater; opinor saxa vocari ossa in corpore terræ: jubemur ea mittere pone dorsum. Quamvis Titania tacta est conjecturâ mariti, tamen spes fluctuat: adeò uterque diffidit jussis cœlestibus. Verùm quid oberit periculum facere? Descendunt, & caput operiunt, & laxant vestes, & post terga jaciunt saxa præscripta ab oraculo ita jactari. *Lapides (quis isti rei fidem adhibeat, nisi antiquitas probet?) cœperunt omittere suam duritatem, & suum rigorem; & emolliri tempore, & emolliti sumere formam. Mox ubi aucti sunt, & natura lenior illis data est, ut aliqua dignosci potest figura hominis, sic non evidens, sed sicut de marmore sumto, non satis accurata, & simillima statuis impolitis. Quæ tamen pars ex illis fuit madida aliquo humore; & terrestris, mutata est in substantiam corporis: Quod durum est, & nequit molliri, transit in ossa: quod modò fuit vena, perstitit sub eodem nomine. Atque brevi, deorum dono, lapides jacti manibus viri induerunt formam masculam; & fœmina restituta est jactu fœmineo.*

Lædere jactatis maternas offibus umbras.
Interea repetunt cæcis obscura latebris
Verba datæ sortis secum, inter seque volutant.
Inde Promethides placidis Epimethida dictis
Mulcet, &, Aut fallax, ait, est solertia nobis:
Aut pia sunt, nullumque nefas oracula suadent.
Magna parens terra est: lapides in corpore terræ
Ossa reor dici: jacere hos post terga jubemur.
Conjugis augurio quamquam Titania mota est;
Spes tamen in dubio est. Adeo cœlestibus ambo
Diffidunt monitis. Sed quid tentare nocebit?
Descendunt; velantque caput, tunicasque recingunt;
Et jussos lapides sua post vestigia mittunt;
Saxa (quis hoc credat, nisi sit pro teste vetustas?)
Ponere duritiem cœpêre, suumque rigorem;
Mollirique morâ, mollitaque ducere formam.
Mox, ubi creverunt, naturaque mitior illis
Contigit, ut quædam, sic non manifesta, videri
Forma potest hominis; sed uti de marmore cœpto
Non exacta satìs, rudibusque simillima signis.
Quæ tamen ex illis aliquo pars humida succo,
Et terrena fuit, versa est in corporis usum.
Quod solidum est, flectique nequit, mutatur in ossa:
Quod modò vena fuit, sub eodem nomine mansit.
Inque brevi spatio, Superorum munere, saxa
Missa viri manibus faciem traxêre virilem;
Et de fœmineo reparata est fœmina jactu.

NOTÆ.

387. *Umbras*] *Animas*; quas lædi credebat antiquitas illatâ cadaveribus, aut tumulis injuriâ.

388. *Latebris*] Latebat verò sensus sub obscurorum verborum ambage.

390. *Promethides*] Deucalion Promethei filius.

Ib. *Epimethida*] Pyrrham Epimethei filiam.

395. *Augurio*] *Interpretatione*, sanè felici.

Ib. *Titania*] Pyrrha Iapeti Titanis neptis.

404. *Ut quædam*] Lapides dicit, qui projecti fuerant, quanquam aliquam post mora tantillum formam induissent, imperfectam tamen habuisse, ut nondum constaret qui essent.

405. *Cœpto*] *Inchoata, & nondum ad simulacri alicujus perfectam formam expolito.*

408. *Corporis*] *Carnis*, quæ tamen propri de animalibus mortuis dicitur.

410. *Vena*] Habent etiam lapides suo mo do venas, quas & oculis licet deprehendere.

413. *Fœmineo*] Pyrrhæ, quæ lapides po terga etiam projecerat.

Ind

Inde genus durum ſumus, experienſque laborum;
Et documenta damus, quâ ſimus origine nati.
IX. Cætera diverſis tellus animalia formis
Sponte ſuâ peperit, poſtquam vetus humor ab igne
Percaluit Solis; cœnumque, udæque paludes
Intumûêre æſtu; fœcundaque ſemina rerum
Vivaci nutrita ſolo, ceu matris in alvo
Creverunt, faciemque aliquam cepêre morando.
Sic ubi deſeruit madidos ſeptemfluus agros
Nilus, & antiquo ſua flumina reddidit alveo,
Æthereoque recens exarſit ſidere limus;
Plurima cultores verſis animalia glebis
Inveniunt; & in his quædam modò cœpta ſub ipſum
Naſcendi ſpatium: quædam imperfecta ſuiſque
Trunca vident numeris: & eodem in corpore ſæpe
Altera pars vivit; rudis eſt pars altera tellus.
Quippe ubi temperiem ſumsêrehumorque,calorque,
Concipiunt: & ab his oriuntur cuncta duobus.
Cùmque ſit ignis aquæ pugnax; vapor humidus omnes
Res creat, & diſcors concordia fœtibus apta eſt.
Ergo ubi diluvio tellus lutulenta recenti
Solibus æthereis, altoque recanduit æſtu,
Edidit innumeras ſpecies: partimque figuras
Retulit antiquas: partim nova monſtra creavit.

Hinc progenies ſumus aſpera & patiens laborum; & ſumus indicio, quo ſimus principio orti.

IX. *Terra produxit ultro reliqua animalia variis formis, poſtquam vetus ſuccus incaluit à radiis ſolis; & lutum, & humidæ paludes inflatæ ſunt calore; & ſemina fœcunda rerum in terrâ vegetâ aucta ſunt, ſicut in utero matris, & induerunt aliquam formam tempore. Sic ubi Nilus ſeptemfluus deſtituit campos humidos, & reduxit ſuas undas in veterem foſſam, & cœnum novum incaluit ſole; agricolæ reperiunt multa animalia ceſpitibus inverſis; atque inter ea nonnulla primulùm inchoata in ipſo generationis tempore: vident alio nondum abſoluta, & deſtituta ſuis partibus: & in eodem corpore pars altera vivit; pars altera eſt terra craſſa. Nempe ubi calor & humiditas temperati ſunt, concipiunt: & omnia initium habent ab iſtis duobus. Et cùm calor ſit contrarius humiditati; calor humidus creat res omnes, & diſcors concordia eſt idonea ad generationes. Poſtquam igitur terra cœnoſa nuperâ eluvie incaluit ſole æthereo, & intenſis caloribus, emiſit ſpecies infinitas: & partim reddidit formas antiquas: partim formavit nova monſtra.*

NOTÆ.

416. *Cætera*] Falsò quidem hoc dicit; nam vi de inſectis etiam, num ſine ſemine aliquo generentur, non ſine causâ dubitant nonnulli: ſunt ergo hæc pura poëtarum figmenta.

417. *Vetus*] Ex diluvii aquis.

419. *Intumûêre*] Ut prægnantes ſolent.

420. *Vivaci ſolo*] Terrâ vitam ſubminiſtrante.

422. *Septemfluus*] Quia per ſeptem oſtia præcipua in mare erumpit Nilus, qui ſingulis annis Ægyptum, regionem alioqui ſiccam, inundat & fœcundat.

424. *Sidere*] Sole.

425. *Animalia inveniunt*] Quæ per ſe ſine ſemine, *ſcil.* naturâ produxerit; quod & Mela hiſtoricus refert. Cæterùm inſecta quidem ex corruptione naſci plerique concedunt; perfecta animalia ſine ſemine generari poſſe naturaliter, non is ſum qui credam.

427. *Imperfecta*] Inchoatis equidem perfectiora, ſed quæ omnibus membris nondum conſtiterint, terramque inanimatam ſecum traxerint, nondum numeris omnibus abſoluta.

430. *Temperiem*] Quæ eſt medium ſiccitatis & frigiditatis participans, ex caloris & humiditatis pugnâ conflatum.

431. *Concipiunt*] Ex humidi & calidi temperie fieri docet generationem: quam quidem ſine illâ dari poſſe, vix quiſquam auſit affirmare.

432. *Vapor*] Pro calore ſumitur; quomodo & Virgilius, aliique ſunt locuti.

Illa quidem invita, sed produxit te quoque eo tempore, maxime Python; & eras horror recentibus populis, serpens ignote: tantam tegebas partem montis. Deus arcu insignis, & nunquam usus antea ejusmodi telis, nisi adversus damas & capreas fugaces, interfecit hunc impeditum mille sagittis, pharetrâ propemodum exinanitâ, tabo exhausto per atra vulnera: Et ne tempus posset oblivioni mandare gloriam facti, instituit sacros ludos claro certamine, dictos Certamina *Pythia à nomine serpentis interfecti. Quicunque adolescentum victor discesserat pugilatu, cursu, aut curru, reportabat coronam ex ramis esculi. Laurus nondum extabat; & Apollo redimibat dequâvis arbore tempora insignia prolixâ comâ.*

Illa quidem nollet, sed te quoque, maxime Python,
Tum genuit: populisque novis, incognite serpens,
Terror eras. Tantum spatii de monte tenebas.
Hunc Deus arcitenens, & nunquam talibus armis
Antè, nisi in damis, capreisque fugacibus, usus,
Mille gravem telis, exhaustâ penè pharetrâ,
Perdidit effuso per vulnera nigra veneno.
Neve operis famam possit delere vetustas;
Instituit sacros celebri certamine ludos;
Pythia de domiti serpentis nomine dictos.
His juvenum quicunque manu, pedibusve, rotâve
Vicerat; esculeæ capiebat frondis honorem.
Nondum laurus erat; longoque decentia crine
Tempora cingebat de quâlibet arbore Phœbus.
X. Primus amor Phœbi Daphne Peneïa; quem non
Fors ignara dedit, sed sæva Cupidinis ira.

X. *Daphne Peneïa fuit primus amor Apollinis, quem non fortunæ inscia, sed atrox ira cupidinis movit.*

NOTÆ.

438. *Python*] Serpens fuit miræ magnitudinis, ex terræ corruptione, post diluvium, natus, quem Apollo interfecit. Quâ fabulâ gravissimas à diluvio exhalationes radiis suis solem attenuâsse significare voluerunt Mythologi: quanquam alia alii, ad libitum quisque, comminiscuntur.

441. *Arcitenens*] *Apollo* est seu *Sol*, jaculandi peritiâ, & radiantibus suis sagittis poëtis decantatissimus.

443. *Gravem* Al. gravi; *i. e.* gravida, plena. *Gravem telis*] Quæ in ipsum serpentem Apollo conjecerat.

444. *Nigra*] Propter circumfusum sanguinem nigrum.

446. *Instituit sacros*] Vide Scal. poët. lib. I. cap. 23. A Diomede tamen Pausanias in Corinthiacis Pythia instituta scribit; ab Eurylocho Thessalo, Pindari interpres: ab Apolline, noster poëta. Apud Græcos nobilitata sunt quatuor ludorum genera. Olympiaci, Pythii, Isthmii, Nemeæi; de quibus Pausanias, lib. II. cap. 3.

448. *Manu*] Id est, pugilatu, cursu, pedestri, & cururli. Quanquam & certamina, & victorum præmia, & tempora variè immutata fuisse, hinc inde, ut est fabularum præsertim, & veteris historiæ, itemque hominum ingenium, apud varios legere poteris.

449. *Esculeæ*] Ex esculi arboris fronde confectâ coronâ donabantur victores; quæ quidem esculus ex glandiferarum est genere, ita dicta, autore Servio, quòd ejus glandibus, ante fruges inventas, mortales pro *escâ* uterentur.

450. *Longo*] Ira verò pingebatur, & pingi decuit propter radios.

452. *Primus*] Lauri, aut ex eâ arbore confectæ coronæ, quâ donabantur victores, occasione, ad Phœbi erga Daphnen amores poëta descendit, quæ in laurum, ejus nominis arborem, mutata est.

Ib. *Daphne*] Penei fuit Thessaliæ fluvii (vel, ut aliis placet, Ladonis) filia, cujus confitæ ripæ lauris: unde locus datus fabulæ: nam laurus Græcè Daphne dicitur.

453. *Cupidinis*] *Amoris*, Jovis & Veneris filii, ut nonnullis placet; vel, ut alii volunt, Martis & Veneris; vel Cœli & Terræ, &c.

Delius

Delius hunc, nupèr victâ ſerpente ſuperbus,
Viderat adducto flectentem cornua nervo:
Quidque tibi, laſcive puer, cum fortibus armis?
Dixerat: iſta decent humeros geſtamina noſtros;
Qui dare certa feræ, dare vulnera poſſumus hoſti;
Qui modò peſtifero tot jugera ventre prementem
Stravimus innumeris tumidum Pythona ſagittis.
Tu face neſcio quos eſto contentus amores
Irritare tuâ: nec laudes aſſere noſtras.
Filius huic Veneris: Figat tuus omnia, Phœbe;
Te meus arcus, ait: quantóque animalia cedunt
Cuncta tibi, tantò minor eſt tua gloria noſtrâ.
Dixit: & eliſo percuſſis aëre pennis,
Impiger umbroſâ Parnaſſi conſtitit arce;
Eque ſagittiferâ promſit duo tela pharetrâ
Diverſorum operum. Fugat hoc, facit illud amorem.
Quod facit, auratum eſt, & cuſpide fulget acutâ:
Quod fugat, obtuſum eſt, & habet ſub arundine plumbum.
Hoc Deus in nymphâ Peneïde fixit; at illo
Læſit Apollineas trajecta per oſſa medullas.
Protinus alter amat; fugit altera nomen amantis,
Sylvarum latebris, captivarumque ferarum
Exuviis gaudens, innuptæque æmula Phœbes,
Vitta coërcebat poſitos ſine lege capillos.
Multi illam petiêre: illa averſata petentes,

Apollo, elatus ob nupèr ſuperatam ſerpentem, viderat hunc curvantem arcum nervo adducto: & dixerat. Quid tibi cum duris armis, puer laſcive? Iſta geſtamina conveniunt noſtris humeris: qui poſſumus certas plagas inferre feris & hoſtibus: qui nuper occidimus infinitis ſpiculis Pythonem inflatum, tegentem tot jugera ventre venenato. Tibi ſatìs ſit incendere neſcio quos amores face tuâ: nec tibi arroga noſtram gloriam. Filius Veneris huic reſpondit: Apollo, arcus tuus cætera tranſverberet, meus te figat: & quantò animalia omnia ſunt te minora, tantò minores ſunt tuæ laudes noſtris. Abſolverat, & celer, aëre percuſſo alis agitatis, pedem poſuit in cacumine umbroſo Parnaſſi, & ſumſit duas ſagittas ex pharetrâ variorum effectuum. Hæc excutit, illa inducit amorem. Quæ inducit aurata eſt, & ſplendet mucrone acuminato; quæ excutit eſt hebes, & habet plumbum ſub cannâ. Deus immiſit hancce in nymphàm Peneïdem; at vulneravit illâ medullas Apollinis per oſſa transfixa. Continuò alter amat; altera odit nomen amantis, ſeſe oblectans antris ſilvarum, & ſpoliis ferarum captarum, & imitans Dianam virginem, vitta retinebat comam incomtam. Plurimi illam concupiverunt: illa exoſa ambientes,

NOTÆ.

454. Delius] Apollo eſt, in Delo Ægæi maris inſulâ, unà cum Dianâ ſorore natus.

455. *Flectentem cornua*] *Sagittas arcu emittentem.* Cornua autem, quæ ad arcûs extremitates aptantur, pro ipſo arcu poſuit.

458. *Qui dare*] Vide annon magnificè hæc omnia, & ut decuit mox ſuperbiâ ſuâ periturum.

461. *Neſcio quos amores*] Cum quodam contemptu hæc dicuntur; ac ſi diceret, leves, molles, & hominibus negligendos.

Ib. *Face*] Faces videmus in amoribus, ſicut & ſagittas, arma Cupidinis.

467. *Arce*] Pro cacumine poſuit Parnaſſi.

469. *Diverſorum operum*] Id eſt, quorum contrarius erat effectus.

471. *Arundine*] Eſt arundo aquaticus frutex, quo fiebant ſagittæ: unde pro ipſis perſæpe ſumitur.

472. *Nympha*] Daphnen plumbo armatâ ſagittâ tetigit.

474. *Fugit altera*] Fingitur Daphne Apollinem (ſeu Solem) fugere, quòd laurus umbram & loca opaca amet.

476. *Phœbes*] *Dianam* dicit Phœbi ſororem, quæ virgo incorrupta & venatrix.

477. *Vitta*] Faſcia eſt, quâ matronæ pudicæ, virgines, veſtaleſque crines coërcebant, & caput ornabant; ſæpius pro pudicitiâ indicandâ Ovidius utitur.

478. *Multi*] Proci *ſcilicet.*

Impatiens

impatiens & expers mariti percurrit loca devia & intercepta ſilvarum: neque cogitat quid ſit Hymen, quid ſit amor, quid ſint conjugia. Parens dixit ſæpe: Nata, debes mihi generum. Parens dixit ſæpe: Nata, debes mihi poſteros. Illa averſata faces nuptiales, tanquam flagitium erubeſcit venuſto ore; & amplectens collum patris mitibus brachiis, dixit, Concede mihi, pater ſuaviſſime, indelibatâ virginitate frui: Parens iſtud conceſſit antea Dianæ. Ille equidem annuit: verùm iſta elegantia prohibet eſſe quod voves: & tua pulchritudo facit contra tuum deſiderium. Apollo amat; & optat conjugia viſæ Daphnes: & ſperat quæ optat, & ſua reſponſa illum decipiunt. Et quemadmodum levis culmus comburitur ſublatis ariſtis; quemadmodum ſepes flagrant tædis, quas fortè viator vel nimis admovit, vel jam deſeruit ſub die; ſic deus conflagravit; ſic æſtuat totis viſceribus, & alit ſperando vanum amorem. Videt comam incomtam lapſam ſuper collo. Et dicit, Quid ſi componatur? Videt oculos radiantes luce parès aſtris. Videt es; quod non eſt ſatìs vidiſſe. Probat digitos & manus, & brachia, & lacertos plùs dimidiâ parte.

Impatiens, experſque viri, nemorum avia luſtrat;
Nec quid Hymen, quid Amor, quid ſint connubia curat.
Sæpe pater dixit: Generum mihi, filia, debes.
Sæpe pater dixit: Debes mihi, nata, nepotes.
Illa velut crimen tædas exoſa jugales,
Pulchra verecundo ſuffunditur ora rubore;
Inque patris blandis hærens cervice lacertis,
Da mihi perpetuâ, genitor cariſſime, dixit,
Virginitate frui: dedit hoc pater antè Dianæ.
Ille quidem obſequitur: ſed te decor iſte, quod optas,
Eſſe vetat: votoque tuo tua forma repugnat.
Phœbus amat; viſæque cupit connubia Daphnes:
Quæque cupit, ſperat: ſuaque illum oracula fallunt.
Utque leves ſtipulæ demtis adolentur ariſtis;
Ut facibus ſepes ardent, quas fortè viator
Vel nimis admovit, vel jam ſub luce reliquit;
Sic deus in flammas abiit: ſic pectore toto
Uritur, & ſterilem ſperando nutrit amorem.
Spectat inornatos collo pendere capillos.
Et, Quid ſi comantur? ait. Videt igne micantes
Sideribus ſimiles oculos. Videt oſcula; quæ non
Eſt vidiſſe ſatìs. Laudat digitoſque, manuſque,
Brachiaque, & nudos mediâ plùs parte lacertos.

NOTÆ.

480. *Hymen*] Fuit Hymen ſive Hymenæus deus nuptiarum præſes, Liberi patris & Veneris, vel, ut aliis placet, Uraniæ filius; qui etiam pro ipſis nuptiis ſumitur.

483. *Tædas jugales*] *Nuptias.* Novis enim nuptiis (quæ in maritorum domum noctu deducebantur) quinque faces præferebantur; ut ſcribit Plutarchus in Problematicis.

486. *Da mihi perpetuâ*] Ita Diana ipſa apud Callimachum.

Δός μοὶ παρθενίην αἰῶνιον, ἄππα, φυλάσσειν.

487. *Pater*] Jupiter: quod jam ſæpe vidimus.

488. *Ille*] Peneus filiæ obtemperans.

Ib. *Sed te*] Daphnem ipſam alloquitur poëta, ingenii ſui non immemor.

489. *Repugnat*] Quia à multis expetuntur quæ pulchræ ſunt.

491. *Suaque*] Notiora ſunt Apollinis oracula, quàm ut toties recantata narrare inſtituamus. Negat Naſo ſibi potuiſſe conſulere Apollinem, qui aliis ipſorum fata aparuerit.

492. *Demtis*] *Poſtquam pars major paleæ unà cum ariſtis collecta eſt, manente in campo ſtipulâ.*

494. *Reliquit*] Viatores, adventante luce, face nullius jam uſûs objiciunt negligenter; unde ſepibus incendium.

Semuſtamque facem vigilatâ nocte viator
Ponit.— Faſt. lib. IV. ver. 164.

496. *Sterilem*] Vanum, ex quo nullam voluptatem eſt habiturus.

499. *Non eſt vidiſſe*] Quia enim non tantùm parva ora videre, ſed ea oſculari cupiebat.

Si

Si qua latent, meliora putat. Fugit ocyor aurâ
Illa levi: neque ad hæc revocantis verba resistit:
Nympha, precor, Peneïa, mane: non insequor hostis.
Nympha, mane. Sic agna lupum, sic cerva leonem,
Sic aquilam pennâ fugiunt trepidante columbæ;
Hostes quæque suos. Amor est mihi causa sequendi.
Me miserum! ne prona cadas, indignave lædi
Crura secent sentes; & sim tibi causa doloris.
Aspera, quâ properas, loca sunt. Moderatiùs, oro,
Curre, fugamque inhibe: moderatiùs insequar ipse.
Cui placeas, inquire tamen. Non incola montis,
Non ego sum pastor: non hîc armenta, gregesve
Horridus observo. Nescis, temeraria, nescis
Quem fugias: ideoque fugis. Mihi Delphica tellus,
Et Claros, & Tenedos, Patareæque regia servit.
Jupiter est genitor. Per me quod eritque, fuitque,
Estque, patet. Per me concordant carmina nervis.
Certa quidem nostra est; nostrâ tamen una sagitta
Certior, in vacuo quæ vulnera pectore fecit.
Inventum medicina meum est; opiferque per orbem
Dicor; & herbarum subjecta potentia nobis:
Hei mihi, quòd nullis amor est medicabilis herbis:
Nec prosunt domino, quæ prosunt omnibus, artes!
Plura locuturum timido Peneïa cursu
Fugit; cumque ipso verba imperfecta reliquit:
Tum quoque visa decens. Nudabant corpora venti,

Si quædam occultantur, credit formosiora. Illa celerior vento levi properat: neque remoratur ad hæc verba revocantis: Nympha Peneïa, quæso, expecta, inquit Apollo: *non persequor infensus: Nympha, expecta. Sic agna fugit lupum, sic cerva leonem, sic columbæ sese suripiunt ab aquilâ alis timidis; singulæ suos hostes. Amor est mihi causa insequendi. Me infelicem! ne labaris prona, & vepres lacerent pedes immeritos vulnerari; & sim tibi causa mœroris. Loca quà festinas, sunt difficilia: curre, quæso, leniùs, & cohibe fugam: ipse persequar leniùs, Quære tamen cui grata sis. Ego non sum monticola, non sum pastor; non hîc custodio hirsutus armenta vel greges. Nescis, inconsulta, quem vites: ideoque vitas. Terræ Delphica, & Claros, & Tenedos, & regia Patareæ mihi paret. Jupiter pater est. Quodcunque fuit, est, & erit, apparet per me. Per me versus consonant chordis. Nostrum quidem spiculum certum est; attamen unum certius, quod læsit cor liberum. Medicina est reperta à me, & vocor auxiliaris per mundum; & vires plantarum nobis subjiciuntur. Hei mihi, quòd amor nullis herbis est sanabilis: neque scientia, quæ omnes, juvat magistrum: Daphne fugit cursu pavido plura dicturum; & destituit verba incompleta cum ipso: Tum etiam visa est pulchra: aura detegebat corpus,*

NOTÆ.

505. *Sic agna*] Non minùs Phœbum Daphne fugiebat, quam agna lupum, &c.

507. *Amor*] Verba sunt Phœbi Daphnen fugientem sequentis.

515. *Delphica*] Fuit urbs *Delphi* Phocidis in Achaiâ, ad Parnassum, Apollinis oraculo clarissima.

516. *Claros*] Oppidum fuit Ioniæ, ubi mons & lucus Apollini sacer: itemque insula in mari Myrtoo, de quâ hîc sermonem esse voluerunt nonnulli.

Ib. *Tenedos*] Insula fuit è regione Trojæ, in mari Ægæo.

Ib. *Patareæque*] Sita fuerant Patara juxta mare Lycium in minore Asiâ, ubi delubrum fuit Apollini sacrum oraculorum fide celeberrimum.

518. *Concordant*] Quia musicæ & lyræ inventor.

519. *Certa quidem nostra*] Se peritum quidem sagittarium profitetur; sed Cupidinem, à quo erat percussus, peritiorem esse ait.

520. *Vacuo*] Libero ab amoris affectu.

522. *Herbarum*] Quia medicinæ inventor. Herbas autem in medicinâ potentes sol (seu Apollo) è terrâ elicit. Hinc Apollo dicitur medicinæ inventor.

526. *Imperfecta*] Quæ nondum Apollo plura dicturus, absolverat.

Obviaque

& venti oppositi agitabant amictus reluctantes: & lenia flamina rejiciebant in humeros comam incomtam: & forma speciosior fuit fugâ. Verùm juvenis deus non potest amplius profundere sua *blandimenta: & pro impulsu ipsius amoris sequitur vestigia festino gressu. Quemadmodum canis Gallicus, cùm vidit leporem in campo aperto; & hic quærit rapinam pedibus, ille in columitatem: alter similis correpturo, jam jamque credit apprehendere, & instat vestigiis porrecto rostro: alter dubitat, an sit correptus; & avellitur ipsis morsibus; & destituit rictus pertingentes. Sic deus & puella est: hic spe velox, illa metu. Qui tamen persequitur, sustentatus pennis amoris, celerior est, neque dat spatium respirandi: & instat tergo fugaci: & ventilat spiritu capillos diffusos per collum. Illa expalluit viribus exhaustis, & superata labore celeris fugæ aspiciens aquas Peneïdas, dixit, Genitor succurre; si* vos *fluvii habetis* aliquam *potestatem. Vel hisce, ô Terra, in quâ nimis grata fui, vel dele formam, quæ causa est ut offendar, eam transformando. Vix absolutâ oratione, gravis stupor coërcet membra: tenera viscera coarctantur subtili cortice. Capilli augentur in frondes, lacerti in ramos: Pes, modò tam celer, affixus est segnibus radicibus: fastigium habet vultus: solus splendor supereſt in illâ. Apollo amat etiam hanc: & manu admotâ trunco,*

Obviaque adversas vibrabant flamina vestes:
Et levis impexos retro dabat aura capillos:
Auctaque forma fugâ est. Sed enim non sustinet ultra
Perdere blanditias juvenis deus: utque movebat
Ipse amor, admisso sequitur vestigia passu.
Ut canis in vacuo leporem cùm Gallicus arvo
Vidit; & hic prædam pedibus petit, ille salutem:
Alter inhæsuro similis, jam jamque tenere
Sperat, & extento stringit vestigia rostro:
Alter in ambiguo est, an sit deprênsus: & ipsis
Morsibus eripitur; tangentiaque ora relinquit.
Sic deus, & virgo est: hic spe celer, illa timore.
Qui tamen insequitur, pennis adjutus amoris
Ocyor est, requiemque negat: tergoque fugaci
Imminet: & crinem sparsum cervicibus afflat.
Viribus absumtis expalluit illa: citæque
Victa labore fugæ, spectans Peneïdas undas,
Fer, pater, inquit, opem; si flumina numen habetis.
[Quâ nimiùm placui, tellus, aut hisce, vel istam,
Quæ facit ut lædar, mutando perde figuram.]
Vix prece finitâ, torpor gravis alligat artus:
Mollia cinguntur tenui præcordia libro.
In frondem crines, in ramos brachia crescunt:
Pes modò tam velox pigris radicibus hæret:
Ora cacumen obit: remanet nitor unus in illâ.
Hanc quoque Phœbus amat: positâq; in stipite dextrâ

NOTÆ.

530. *Auctaque forma*] Amantium more, qui omnia putant decere, ut ait Lucret. lib. IV.

Hoc faciunt homines plerumque cupidine capti,
Et tribuunt ea, quæ non sunt his commoda verè.

533. *Vacuo*] *Patente*, ubi nec arbores, nec segetes, in quibus sese lepus occultare posset: non enim vertagi, aut canes Gallici, odore feras invegistant.

541. *Tergo*] Fugientis Daphnes.

544. *Peneïdas*] Patris Peneï Thessaliæ fluvii: nam alius fuit Elidis in Peloponneso.

545. *Numen*] *Potestatem & benefaciendi potentiam.*

546. *Quâ nimiùm*] Hi duo versus tollendi sunt, quippe qui non sunt Ovidiani. *Heinsius* legit inverso ordine.

Quæ facis, ut lædar, tellus, aut hisce, vel istam,
Quâ nimiùm placui, mutando perde figuram.

549. *Libro*] *Cortice:* nam ea est primaria vocis significatio; quamvis posteaquam in libris seu arborum tenuissimis corticibus scribi cœptum, frequentiùs pro ipsis voluminibus usurpetur.

553. *Amat*] Atque etiam Apollini dicata est laurus: ut paulo infrà,

Arbor eris certè, dixit, mea.——

Sentit adhuc trepidare novo ſub cortice pectus.
Complexuſque ſuis ramos, ut membra, lacertis,
Oſcula dat ligno: refugit tamen oſcula lignum.
Cui deus, At conjux quoniam mea non potes eſſe,
Arbor eris certè, dixit, mea. Semper habebunt
Te coma, te citharæ, te noſtræ, laure, pharetræ.
Tu ducibus Latiis aderis, cùm læta triumphum
Vox canet; & longæ viſent Capitolia pompæ.
Poſtibus Auguſtis eadem fidiſſima cuſtos
Ante fores ſtabis; mediamque tuebere quercum.
Utque meum intonſis caput eſt juvenile capillis;
Tu quoque perpetuos ſemper gere frondis honores.
Finierat Pæan. Factis modò laurea ramis
Annuit: utque caput, viſa eſt agitâſſe cacumen.
XI. Eſt nemus Hæmoniæ, prærupta quod undique claudit
Silva: vocant Tempe. Per quæ Penëus ab imo
Effuſus Pindo ſpumoſis volvitur undis,
Dejectuque gravi tenues agitantia fumos
Nubila conducit, ſummaſque aſpergine ſilvas

ſentit pectus micare adhuc ſub recenti libro. Et amplexus ramos ſuis brachiis, tanquam artus, deoſculatur lignum: lignum tamen oſcula refugit. Quam deus ſic alloquitur, At ſiquidem non potes eſſe uxor, profectò eris mea, arbor mea. Tu, Laure, capillos, citharam, pharetram noſtram ſemper ornabis. Tu comitaberis imperatores Latinos, cùm triumphi cantu celebrabuntur; & productæ pompæ aſcendent in capitolium. Eadem effigeris cuſtodia certiſſima poſtibus Auguſtis ante portam; & defendes mediam quercum. Et quemadmodum caput meum eſt juvenile comâ intonſâ; tu etiam habe ſemper gloriam illibatam foliorum. Apollo finem fecerat. Laurus annuit ramis modò creatis; & viſa eſt movere verticem tanquam caput.

XI. *Eſt nemus Theſſaliæ, quod ſilva alta circumdat undique, dicitur Tempe; per quæ Peneus defluens à radicibus Pindi, fluctibus ſpumoſis fertur, & vehementi lapſu devolvit nebulas faciens ſubtilem rorem, & arbores extremas irrigatione,*

NOTÆ.

556. *Refugit*] Quæ magis in locis umbroſis, nec tam ſolis radiis oppoſitis, vireſcit.

558. *Habebunt*] Solebant poëtæ, itemque muſici, & duces, caput, & ſua pleraque lauri ramis decorare.

559. *Te citharæ*] Hinc laureati in ſcenâ citharœdi.

560. *Triumphum*] Mos erat triumphantibus acclamare, cùm in capitolium & Jovis templum ſacrificaturi aſcenderent, *Io Triumphe*, Vide *Alex. ab Alex. lib.* VI. *cap.* 6.

561. *Longæ pompæ*] Captivorum, ac rerum omnium pretioſarum, in bello captarum; imaginem præterea urbium expugnatarum, &c.

562. *Cuſtos*] Quia in veſtibulo ædium Auguſti imperatoris laurus fuit poſita, in quâ corona querna (quæ obſervatos cives *Civica* dicebatur) ſuſpenſa eſt. Vid. Dion. lib. LIII. De hâc ita Plinius lib. XV. cap. ult: *Laurus triumphis propriè dicatur, vel gratiſſima domibus janitrix Cæſarum, pontificumque quæ ſola & domos exornat, & ante limina excubat*, &c.

564. *Intonſis*] Fingitur Apollo comatus & imberbis; quâ re radiorum ſolarium vigor nunquam ſeneſcens ſignificatur.

566. *Pæan*] Eo nomine Græcis dictus eſt Apollo παίων ſagittis, id eſt, radiis feriens; vel παύων ſedans, & coërcens morbos, vel ab acclamatione matris dum Pythonem interficeret ἰὲ παι, *Face fili.*

Ib. *Laurea*] *Laurus*; quanquam pro ipſis foliis propriè *laurea* ſumitur.

568. *Eſt nemus*] Tempe amœniſſimam Hæmoniæ vallem deſcribit poëta, quo commodiùs Iûs, Inachi amnis filiæ, Metamorphoſin in juvencam cum ſuperiore connectat. Nam juxta Tempe eſt ſpelunca Penei fluvii, Daphnes patris, ad quem conſolandum omnes vicini amnes convenerunt, præter Inachum, qui amiſſam filiam lugebat.

Ib. *Hæmoniæ*] *Theſſaliæ*, ab Hæmone Pelaſgi filio ita dictæ.

569. *Tempe*] Cujus loci amœnitas, multis, Æliano præſertim venuſtiſſimè decantata, in proverbium abiit, ut pro locis amœnis ſumatur Tempe.

570. *Pindo*] Pindus mons eſt Theſſaliæ, aut certè eam terminans.

Ib. *Spumoſis*] Ex aquæ curſu præcipiti cum multo ſaxorum latentium colliſu.

571. *Fumos*] Minutiſſimas dicit aquæ partes, quæ fluminis impetu diſperſæ nubis aut ſumi ſpeciem referunt.

Impluit;

Impluit; & ſonitu plùs quàm vicina fatigat.
Hæc domus, hæ ſedes, hæc ſunt penetralia magni
Amnis: in hoc reſidens facto de cautibus antro,
Undis jura dabat, Nymphiſque colentibus undas.
Conveniunt illuc popularia flumina primùm,
Neſcia gratentur, conſolenturne parentem;
Populifer Spercheos; & irrequietus Enipeus,
Apidanuſque ſenex, leniſque Amphryſos, & Æas:
Moxque amnes alii, Qui, quà tulit impetus illos,
In mare deducunt feſſas erroribus undas,
Inachus unus abeſt: imoque reconditur antro
Fletibus auget aquas: natamque miſerrimus Io
Luget, ut amiſſam. Neſcit vitâne fruatur,
An ſit apud manes. Sed quam non invenit uſquam,
Eſſe putat nuſquam; atque animo pejora veretur.
Viderat à patrio redeuntem Jupiter Io
Flumine: &, O virgo Jove digna, tuoque beatum
Neſcio quem factura toro, pete, dixerat, umbras
Altorum nemorum (& nemorum monſtraverat umbras)
Dum caleț, & medio ſol eſt altiſſimus orbe.
Quòd ſi ſola times latebras intrare ferarum;
Præſide tuta Deo, nemorum ſecreta ſubibis;
Nec de plebe Deo, ſed qui cœleſtia magna
Sceptra manu teneo; ſed qui vaga fulmina mitto.

madefacit; & gravis eſt ſtrepitu pluribus quàm propinquis locis. Hæc regia, hæ ſedes, hæc ſunt penetralia magni fluvii; habitans hanc ſpeluncam de ſaxis paratam, aquis imperabat, & nymphis frequentantibus aquas. Fluvii vicinæ regionis illuc concurrunt; dubitantes primò gratulenturne, an conſolentur patrem: advenit *multæ populi ferax Spercheus, & concitatus Enipeus, & ſenex Apidanus, & mitis Amphryſus, & Æas: & ſtatim cæteri fluvii. Qui, quà rapiditas illos impulit, devolvunt in æquor aquas laſſas flexoſis curſibus. Solus Inachus deſideratur: & latens ſpecu profundiſſimâ, creſcere facit aquas lacrymis: & infeliciſſimus deflet filiam Io, tanquam perditum. Ignorat vivatne, an ſit apud inferos. Verùm nullibi credit eſſe quam nullibi reperit; atque ſecum timet graviora. Jupiter intuitus erat Io venientem à fluvio patrio: & dixerat, O puella digna Jove, & tuo lecto neſcio quem felicem redditura, accede ad umbras excelſarum ſilvarum (& oſtenderat umbras ſilvarum) dum æſtus eſt, & ſol eſt ſublimis medio cœlo. Quòd ſi vereris ſubire ſola latibula ferarum; ſecura ingredieris receſſus ſilvarum deo duce; nec deo de infimo ordine, ſed qui tracto ſceptra cœleſtia ampla manu; ſed qui jacio fulmina vaga.*

NOTÆ.

574. *Domus*] Habebant aquarum numina, poetarum beneficio, domos ſuas in ipſis fontibus & ſcaturiginibus.

576. *Nymphis*] Nymphæ fluminum propriè dicuntur *Naiades*.

578. *Neſcia gratentur*] Quia filiam Peneus quanquam amiſit. Apollini adamatam, & dei cumulatam beneficiis cognoſcit.

580. *Senex*] Quia lenis & tardus ejus lapſus. Sunt verò hæc Theſſaliæ fluviorum nomina.

Ib. *Amphryſos*] Juxta hunc Admeti regis armenta pavit Apollo.

Ib. *Æas*] Aliis dicitur *Aous* qui ex iiſdem prope montibus cum Peneo prodiens, longè diverſiſſimas terras alluit, ad occaſum in Adriaticum mare ſeſe exonerans, cùm ille in Ægæum ad ortum curſum ſuum dirigat.

582. *Erroribus.*] *Errores* vocat flexuoſos, & obliquos fluminum curſus. Et cùm *errare* undas dicat, non mirùm, ſi eâdem libertate *feſſas* vocat: nam qui erant in itineribus, fatigantur.

583. *Inachus*] Fluvius Achaiæ ab Inacho rege dictus.

584. *Io*] Accuſativus eſt Græcus, ab Io Iûs.

586. *Sit apud manes*] *Sit mortua*. Per Manes enim ſæpe diî inferi, itemque animæ è corporibus egreſſæ intelliguntur.

587. *Animo pejora veretur*] *Graviſſima omnia præ timore ſuſpicatur*. Vel fortè, *timet graviora pericula veris*, ut alibi loquitur poëta.

596. *Vaga*] Non quidem ſit ad Jovem reſpicies, cujus ictus certiſſimi; ſed habitâ ratione hominum, quibus fortuiti videntur fulminis tactus.

Ne fuge me. Fugiebat enim. Jam paſcua Lernæ,
Conſitaque arboribus Lircæa reliquerat arva:
Cùm Deus inductâ latas caligine terras
Occuluit, tenuitque fugam, rapuitque pudorem.
Interea medios Juno deſpexit in agros:
Et noctis faciem nebulas feciſſe volucres
Sub nitido mirata die, non fluminis illas
Eſſe, nec humenti ſentit tellure remitti:
Atque ſuus conjux, ubi ſit, circumſpicit; ut quæ
Deprênſi toties jam nôſſet furta mariti.
Quem poſtquam cœlo non repperit; Aut ego fallor,
Aut ego lædor, ait. Delapſaque ab æthere ſummo
Conſtitit in terris; nebulaſque recedere juſſit.
Conjugis adventum præſenſerat, inque nitentem
Inachidos vultus mutaverat ille juvencam.
Bos quoque formoſa eſt. Specimen Saturniâ vaccæ,
Quanquam invita, probat: nec non & cujus, & unde
Quove ſit armento, veri quaſi neſcia, quærit.
Jupiter è terrâ genitam mentitur, ut auctor
Deſinat inquiri. Petit hanc Saturnia munus.
Quid faciat? crudele, ſuos addicere amores:
Non dare, ſuſpectum. Pudor eſt, qui ſuadeat illinc;
Hinc diſſuadet amor. Victus pudor eſſet amore:
Sed leve ſi munus ſociæ generiſque, torique
Vacca negaretur; poterat non vacca videri.
Pellice donatâ, non protinus exuit omnem
Diva metum; timuitque Jovem, & fuit anxia furti,
Donec Ariſtoridæ ſervandam tradidit Argo.

Ne vita me. Nam vitabat. Jamque præterierat paſcua Lernæ & campos Lircæos plenos arboribus; cùm deus involvit vaſtas terras tenebris immiſſis, & repreſſit fugam, & abſtulit pudicitiam. Interea Juno oculos convertit in latam planitiem; & mirata nebulas celeres induxiſſe ſpeciem noctis ſub luce clarâ, cognoſcit eas non eſſe fluvii, nec reddi ab humidâ terrâ: atque exquirit ubi ſit ſuus maritus; ut poſſet quæ jam perſpecta haberet adulteria ejus toties deprehenſi. Quem cùm non invenit in cœlo; Vel, inquit, ego decepta, vel injuriâ affecta ſum. Et poſtquam deſcendiſſet à ſupremo cœlo, pedem fixit in terris; & imperavit nubila diſcuti. Ille præviderat acceſſum uxoris, & transformaverat faciem filiæ Inachi in nitidam vaccam. Vacca quoque pulchra eſt. Filia Saturni, quamvis reluctante animo laudat elegantiam vaccæ, & quaſi incertæ veritatis, petit cujus ſit, & unde, & ex quo armento. Jupiter fingit à terrâ ortam eſſe, ne dominus ulteriùs petatur. Juno hanc poſcit dono. Quid agat? Durum in alterius poteſtatem tradere ſuos amores; non tradere ſuſpectum. Pudor illinc ſollicitat, hinc amor. Pudor fuiſſet ſuperatus amore; ſed ſi juvenca donum tam exiguum recuſaretur & quæ pariter ſoror eſt & uxor; videretur non eſſe juvenca. Pellice traditâ dea non ponit ſtatim omnem timorem; & metuit Jovem, & fuit ſollicita de adulterio, uſque dum dedit Io *cuſtodiendam Argo Ariſtoris filio.*

NOTÆ.

597. *Lernæ*] Fuit Lerna palus in Peloponneſi agro Argivo, ubi vixit Hydra ſerpens, quam Hercules occidit juxta Inachum fluvium.

598. *Lyrcæa*] Urbs fuit ejus nominis in Arcadiâ, itemque mons, ex quo Inachus amnis decurrebat. Pauſanias ſcribit in Corinthiacis Δυγκαίαν opp. unicâ mutatâ literâ, dictam eſſe poſtea Lycæram, à Lyrco Abantis notho, qui eam occupavit.

603. *Fluminis*] Phyſici aiunt, nebulas aut à fluviis, aut à vaporibus terræ generari.

608. *Lædor*] Mariti perfidiâ, qui furtivos quærat concubitus.

611. *Inachidos*] Ius Inachi filiæ, à quo Inachis dicta.

612. *Saturnia*] Juno Saturni filia.

615. *E terrâ*] *Ignotis parentibus natos, terræ filios nominamus*, Lactant. Sic Perſ. Sat. 6. *Progenies terræ.* Contra quorum virtutem miramur, *de cœlo cecidiſſe dicimus.* Quod & Cicero, *quaſi cœlo delapſus*, ſcribit.

621. *Poterat non vacca*] Quod ne cogноſceret Juno, Jovi maximè cautum.

623. *Anxia*] Ne fortè ad ſimulatæ vaccæ conſuetudinem rediret Jupiter.

Centum

Argus habebat caput, circumdatum centum oculis: ex quibus duo ſuo ordine quieſcebant; reliqui officio ſuo invigilârunt. Quocunque modo ſtetit, converſus erat ad Io: habebat Io præ oculis, quamvis ab eâ faciem averteret. De die ad paſtum ducit: cùm ſol ſub terrâ eſt, includit, & vinculo cingit collum vinculo *indignum: Veſcitur foliis arbuti, & herbâ amarâ: & miſera ſternitur in terrâ non ſemper herboſâ pro lecto, & bibit undas lutulentas. Illa etiam ſupplex, cùm vellet porrigere brachia Argo; non habuit brachia quæ porrigeret Argo: & mugivit ore volente conqueri: & metuit ſonos: & tremefacta eſt voce propriâ. Deſcendit quoque ad ripas, ubi conſueverat ſæpe ſeſe oblectare, ad ripas Inachidas: &, ut vidit inſolita cornua in aquâ, exhorruit, & timore perculſa ſeſe voluit effugere. Naïades neſciunt, ipſa Inachus neſcit quæ ſit. At illa ſequitur patrem & ſorores: & ſinit ſe tangi & exhibet ſe laudantibus. Senex Inachus obtulerat gramina revulſa; illa lambit & deoſculatur manus patris; nec reprimit lachrymas: &, ſi voces prodirent, auxilium peteret, & proferret nomen ſuum & infortunia. Vice verborum, littera, quam*

Centum luminibus cinctum caput Argus habebat:
Inde ſuis vicibus capiebant bina quietem:
Cætera ſervabant, atque in ſtatione manebant.
Conſtiterat quocunque modo, ſpectabat ad Io:
Ante oculos Io, quamvis adverſus, habebat.
Luce ſinit paſci: cùm ſol tellure ſub altâ eſt,
Claudit, & indigno circumdat vincula collo.
Frondibus arbuteis, & amarâ paſcitur herbâ:
Proque toro, terræ non ſemper gramen habenti
Incubat infelix, limoſaque flumina potat.
Illa etiam ſupplex Argo cùm brachia vellet
Tendere; non habuit, quæ brachia tenderet Argo:
Conatoque queri mugitus edidit ore:
Pertimuitque ſonos: propriâque exterrita voce eſt.
Venit & ad ripas, ubi ludere ſæpe ſolebat,
Inachidas ripas: novaque ut conſpexit in undâ
Cornua, pertimuit, ſeque externata refugit.
Naïdes ignorant, ignorat & Inachus ipſe,
Quæ ſit. At illa patrem ſequitur, ſequiturque ſorores:
Et patitur tangi, ſeque admirantibus offert.
Decerptas ſenior porrexerat Inachus herbas;
Illa manus lambit, patriiſque dat oſcula palmis;
Nec retinet lachrymas: &, ſi modò verba ſequantur,
Oret opem; nomenque ſuum, caſuſque loquatur.
Littera prò verbis, quam pes in pulvere ducit,
Corporis indicium mutati triſte peregit.
Me miſerum! exclamat pater Inachus: inq; gementis
Cornibus, et niveæ pendens cervice juvencæ,
Me miſerum! ingeminat. Tune esquæſita per omnes,
Nata, mihi terras? Tu non inventa repertâ
Luctus eras levior. Retices: nec mutua noſtris
Dicta refers. Alto tantùm ſuſpiria prodis
Pectore; quodq; unum potes, ad mea verba remugis.
At tibi ego ignarus thalamos, tædaſque parabam:

pes ſignavit in pulvere, dedit mœſtum indicium transformati corporis. Me infelicem! exclamat pater Inachus: & ingeminat me infelicem! affixus cornibus & collo vaccæ candidæ conquerentis. Tune es quæſita à me, filia, per omnes terras? tu, nondum inventa, eras mœror tolerâbilior, quàm eam cùm *reperta es. Siles: nec reddis voces reciprocas noſtris. Emittis tantùm ſuſpiria ex imo corde: & quod ſolum licet, remugis ad mea dicta. At neſcius ego tibi nuptias parabam.*

NOTÆ.

625. *Centum luminibus*, &c.] Fabulæ hujus ſenſum quod attinet, alii ad hiſtoriam, quidam, ad mores, plurimi ad phyſicam referunt. Vid. Nat. Com. Mythol. lib. VIII. cap. 18.

627. *In ſtatione*] Militum more qui agunt excubias. *Oculi tanquam ſpeculatores in arce collocati.* Cit. de Nat. Deor.

653. *Ingeminat*] Exclamationem illam, *Me Miſerum!* duplicat, repetit.

655. *Luctus eras levior*] Quia pejus erat vaccam inveniſſe, quàm omnino non reperiſſe; nec verè filiam invenerat, qui eam in vaccam mutatam cognoverat.

657. *Remugis*] *Reſpondere volens, non hominum, ſed boum more id præſtas.*

Speſque

Spesque fuit generi mihi prima, secunda nepotum.
De grege nunc tibi vir, nunc de grege natus habendus.
Nec finire licet tantos mihi morte dolores;
Sed nocet esse deum; præclusaque janua leti
Æternum nostros luctus extendit in ævum.
Talia mœrenti stellatus submovet Argus,
Ereptamque patri diversa in pascua natam
Abstrahit. Ipse procul montis sublime cacumen
Occupat, unde sedens partes speculetur in omnes.
XII. Nec superûm rector mala tanta Phoronidos ultra
Ferre potest: natumque vocat; quem lucida partu
Pleïas enixa est: letoque det, imperat, Argum.
Parva mora est, alas pedibus, virgamque potenti
Somniferam sumsisse manu, tegimenque capillis.
Hæc ubi disposuit, patriâ Jove natus ab arce
Desilit in terras. Illîc tegimenque removit,
Et posuit pennas: tantummodo virga retenta est.
Hâc agit, ut pastor, per devia rura capellas,
Dum venit, abductas: & structis cantat avenis.
Voce novæ captus custos Junonius artis,
Quisquis es, hoc poteras mecum considere saxo,
Argus ait; neque enim pecori fœcundior ullo
Herba loco est; aptamque vides pastoribus umbram.

& spes mihi fuit prior generi, altera nepotum. Nunc maritum habes de armento, nunc filius habendus de armento. Nec mihi concessum est tanto mœrori moriendo finem imponere; sed obest esse deum; & porta mortis obserata producit nostros planctus in æternùm. Argus oculatus subducit filiam patri querenti talia, & agit abstractam in dissita pascua. Ipse procul verticem excelsum montis insidet, ex quo circumspiciat in omnes partes.

XII. Neque rex deorum sustinet pati amplius tanta infortunia Phoronidos: & accersit filium quem, Pleïas splendida emisit partu; & jubet ut interficiat Argum. Sine cunctatione accommodat alas pedibus, & caduceum somniferum potenti dextræ, & pileum comæ. Postquam filius Jovis ista aptavit, delabitur ab arce patris in terras. Ibi deposuit velamen, & sustulit alas: retinuit solùm caduceum. Eo cogit, ut pastor, cùm revertitur, capellas abstractas per campos devios; & canit compositis calamis. Argus pastor Junonius, delinitus sono inauditæ artis, dixit, Quisquis es, licet consistere mecum in hâc rupe: nam neque herba copiosior est ullibi pecori; & cernis umbram utilem pastoribus.

NOTÆ.

668. *Phoronidos*] Phoronei nepotis, Phoroneus Inachi pater fuit.

669. *Quem*] *Mercurius* est, Jovis ex Majâ filius.

Ib. *Lucida*] Sunt Pleiades seu Vergiliæ stellæ septem in Tauro, ita inter se constipatæ, ut vix distingui possint: quas, priusquam in cœlum reciperentur, plurimi Atlantis & Pleiones volunt fuisse filias. Sunt verò illæ diversa inter se magnitudine, Maia præsertim præclaro lumine illustrata, quia Mercurii, mater est.

670. *Leto*] Unde ille nomen. Λητοφόντης.

671. *Alas*] Alata talaria; quæ idcirco Mercurio attribuuntur, quia omnium planetarum videtur velocissimus.

Ib. *Virgam*] Quæ *Caduceus* dicitur, duobus implicata serpentibus, quâcum animas ab inferis revocare, somnum inducere, multa alia, de quibus poëtæ, posse creditur.

672. *Tegimen*] Petasum, & pileum alatum, quem *Causiam* dicunt.

673. *Patriâ arce*] *Cœlo*, quo Jovis patris Mercurii sedes.

677. *Abductas*] *Mercurius* deus furacissimus.

Ib. *Structis cantat avenis*] Pastoritio more carmen modulatur, calamis inæqualibus simul compactis (ut ipse Ovid. ait, lib. VIII. v. 193.) in alæ formam. Hujusmodi fistula Virg. Ecl. 2. dicitur,

——*Disparibus septem compacta cicutis*,

& expressius Tibull. lib. II. El. 5.

Fistula cui semper decrescit arundinis ordo,
Nam calamus cerâ jungitur usque minor.

678. *Novæ*] Non modò novissimè inventæ, sed quâ etiam novo & suavissimo modo *Mercurius* uteretur.

Mercurius constitit, & fefellit diem labentem confabulationibus, multa narrando; & conatur sopire oculos vigiles cantando calamis cerâ conjunctis. Ille tamen nititur superare lenem soporem; & quamvis somnus est admissus parte oculorum, parte tamen experrectus est. Petit etiam quomodo fistula sit inventa, namque recens inventa erat.

Sedit Atlantiades, & euntem multa loquendo
Detinuit sermone diem; junctisque canendo
Vincere arundinibus servantia lumina tentat.
Ille tamen pugnat molles evincere somnos: 685
Et, quamvis sopor est oculorum parte receptus;
Parte tamen vigilat. Quærit quoque, namque reperta
Fistula nupèr erat, quâ sit ratione reperta.

XIII. *Tum deus respondit, Una Naïas fuit notissima inter Hamadryadas Nonacrinas in montibus frigidis Arcadiæ, Nymphæ appellabant Syringa. Sæpe illa fefellerat & Satyros persequentes, & quoscumque deos seu nemus opacum, seu campus fertilis habet. Venerabatur deam Ortygiam votis, & ipsâ virginitate; imò cincta more Dianæ quosvis deciperet, & posset sumi pro ipsâ, nisi arcus esset corneus huic, nisi esset aureus illi.*

XIII. Tum Deus, Arcadiæ gelidis in montibus, inquit,
Inter Hamadryadas celeberrima Nonacrinas 690
Naïas una fuit. Nymphæ Syringa vocabant.
Non semel & Satyros eluserat illa sequentes,
Et quoscunque Deos umbrosave silva, feraxve
Rus habet. Ortygiam studiis, ipsâque colebat
Virginitate Deam. Ritu quoque cincta Dianæ 695
Falleret, & credi posset Latonia, si non
Corneus huic arcus, si non foret aureus illi.
Sic quoque fallebat. Redeuntem colle Lyceo
Pan videt hanc, pinuque caput præcinctus acutâ,
Talia verba refert. Restabat verba referre, 700
Et precibus spretis fugisse per avia Nympham;
Donec arenosi placitum Ladonis ad amnem

Ita etiam decipiebat. Pan spectat revertentem monte Lyceo, & redimitus caput pinu aculeatâ hujusmodi habet orationem: supererat voces repetere, & nymphæam sese surripuisse per avia precibus neglectis, donec, ad pulchrum fluvium arenosi Ladonis

NOTÆ.

682. *Atlantiades*] *Mercurius*, cui mater Maia, Atlantis filia.

684. *Servantia lumen*] Oculos observantes & custodientes vaccam.

Ib. *Vincere lumina*] Donec cantûs suavitate somno opprimerentur.

689. *Tum Deus*] Attificiosissimè Syringis fabulam præcedenti inserit poëta.

Ib. *Arcadiæ*] Fuit Arcadia Peloponnesi provincia, per quam totam, præsertim verò in Lyceo & Mænalo montibus, Pan deus colebatur.

690. *Hamadryadas*] Sunt propriè Hamadryades nymphæ simul cum quercubus genitæ, quæ cum iis pariter interire crederentur. Ex ἅμα & δρῦς.

Ib. *Nonacrinas*] *Arcadias*: Nonacris enim mons est & oppidum Arcadiæ.

692. *Satyros*] Sunt illi capripedes, agrestes, diî salaciissimi.

693. *Quoscunque*] Faunos dicit, Sylvanos, nomine ferè à Satyris diversos, Terminos, &c.

694. *Ortygiam Deam*] *Dianam* dicit, quæ in Delo insulâ, nata: insulâ inquam, Græcè ob coturnicum copiam, Ortygia dictâ.

Ib. *Studiis*] Quia venatrix, & sylvis gaudens.

696. *Latonia*] *Diana* Latonæ filia.

699. *Pan*] Pastorum fuit ac nemorum deus, semicaper, hirsutus, cornutus. &c. descriptionem ejus vide apud Servium ad Virg. Ecl. 2.

Ib. *Pinuque*] Coronâ è pinu, quæ illi deo arbor sacra.

700. *Restabat*] Supererat, inquit poëta, ut Mercurius verba, quibus Pan nympham allocutus est, & reliquam fabulam Argo narraret; sed is interim obdormivit.

702. *Ladonis*] Ansam fabulæ dedit natura fluvii, quem Dionysius vocat, Εὐκαλάμου ποτάμου. Σύριγξ Græcè significat *fistulam* pastoritiam, à σύρίζω sibilo.

Et Zephyri cava per calamorum sibila primùm
Agrestes docuêre, —— &c. Lucr. lib. V.

Venerit.

Venerit. Hîc illi curſum impedientibus undis,
Ut ſe mutarent, liquidas oraſſe ſorores:
Panaque, cúm prênſam ſibijam Syringa putaret,
Corpore pro Nymphæ calamos tenuiſſe paluſtres:
Dumque ibi ſuſpirat, motos in arundine ventos,
Effeciſſe ſonum tenuem, ſimilemque querenti:
Arte novâ, vociſque Deum dulcedine captum,
Hoc mihi concilium tecum, dixiſſe, manebit:
Atque ita diſparibus calamis compagine ceræ
Inter ſe junctis nomen tenuiſſe puellæ.
Talia dicturus vidit Cyllenius omnes
Succubuiſſe oculos, adopertaque lumina ſomno.
Supprimit extemplovocem; firmatque ſoporem,
Languida permulcens medicatâ lumina virgâ.
Nec mora; falcato nutantem vulnerat enſe,
Quâ collo confine caput: ſaxoque cruentum
Dejicit: & maculat præruptam ſanguine cautem.
Arge, jaces: quodque in tot lumina lumen habebas,
Exſtinctum eſt: centumque oculos nox occupat una.
Excipit hos, volucriſque ſuæ Saturnia pennis
Collocat; & gemmis caudam ſtellantibus implet.
XIV. Protinus exarſit, nec tempora diſtulit iræ;
Horriferamque oculis animoqueobjecitErinnyn
Pellicis Argolicæ, ſtimuloſque in pectora cæcos
Condidit, & profugam per totum terruit orbem.
Ultimus immenſo reſtabas, Nile, labori:

pervenerit. Hîc rogâſſe ſorores fluidas ut ſe transformarent, fluctibus prohibentibus illi fugam: & Pana, cùm arbitraretur Syringem jam ſibi correptam, apprehendiſſe arundines paluſtres pro corpore nymphæ: & dum ibi ſuſpirat, auras agitatas inter calamos reddidiſſe ſonum humilem & ſimilem mœrenti: Deum motum arte inauditâ & ſuavitate ſoni dixiſſe, Hæc erit mihi conjunctio tecum: atque ita arundinibus inæqualibus inter ſe connexis coagmentatione ceræ, eas ſervâſſe nomen virginis. Mercurius ejuſmodi narraturus advertit cunctos Argi *oculos victos, & lumina clauſa eſſe ſopore. Tacet illico, & ſomnum aggravat, deliniens oculos* ſopore *graves ferulâ incantatâ. Et ſine cunctatione ferit nutantem acinace,* ex eâ parte *quâ caput jungitur collo; & devolvit à rupe ſanguine infectum; & tingit cruore ſaxum præceps. Proſtratus es, Arge, & lux, quâ fruebaris per tot oculos, oppreſſa eſt:*

& una caligo tenet centum oculos. Juno hos colligit, & inſerit pennis ſuæ avis, & plenam reddit caudam gemmis radiantibus.

XIV. *Continuò excanduit, nec ſpatium concedit excandeſcentiæ; & immiſit furiam terribilem oculis & menti pellicis Argolicæ; & occultavit ignotos aculeos in corde, metu perculit exulem per univerſum orbem. Nile, poſtremus ſupereras immoderatæ pœnæ.*

NOTÆ.

704. *Sorores*] Nymphas Ladonis incolas.

710. *Concilium*] Hoc me tibi conciliabit. *Concilio* contrarium *diſſidium*. Lucret. lib. II.

Conciliis & diſſidiis exercita crebris.

712. *Nomen*] Græci namque fiſtulam *Syringa* vocant.

713. *Cyllenius*] *Mercurius* eſt, à Cyllene Arcadiæ monte, ubi natus, ſic dictus.

716. *Medicatâ*] *Medicaminum vim habente.*

722. *Volucriſque*] De pavone loquitur, Junoni ave ſecrâ.

725. *Erinnyn*] Furia eſt, rabies, aut furoris œſtrum.

726. *Pellicis Argolicæ*] Iûs, Inachi Argivorum regis filiæ.

728. *Nile*] Eſt Nilus Ægypti fluvius, apud quem Jovis commiſeratione formam priſtinam recuperâſſe Io vaccam, quæ deinceps Api regi nupſerit, & ſub Iſidis nomine pro deâ culta ſit, voluerunt veteres.

Quem simul ac tetigit, positisque in margine ripæ
Procubuit genibus, resupinoque ardua collo,
Quos potuit, solos tollens ad sidera vultus,
Et gemitu, & lachrymis, & luctisono mugitu
Cum Jove visa queri est, finemque orare malorum.
Conjugis ille suæ complexus colla lacertis,
Finiat ut pœnas tandem, rogat: Inque futurum
Pone metus, inquit, nunquam tibi causa doloris
Hæc erit: & Stygias jubet hoc audire paludes.
Ut lenita Dea est, vultus capit illa priores:
Fitque quod antè fuit. Fugiunt è corpore setæ:
Cornua decrescunt: fit luminis arctior orbis:
Contrahitur rictus: redeunt humerique, manusque:
Ungulaque in quinos dilapsa absumitur ungues.
De bove nîl superest, formæ nisi candor, in illâ
Officioque pedum nymphe contenta duorum
Erigitur: metuitque loqui, ne more juvencæ
Mugiat; & timidè verba intermissa retentat.
Nunc Dea linigerâ colitur celeberrima turbâ.
Huic Epaphus magni genitus de semine tandem
Creditur esse Jovis: perque urbes juncta parenti
Templa tenet. Fuit huic animis æqualis & annis
Sole satus Phaëton: quem quondam magna loquentem,
Nec sibi cedentem, Phœboque parente superbum,
Non tulit Inachides: Matrique, ait, omnia demens
Credis; & es tumidus genitoris imagine falsi.
Erubuit Phaëton, iramque pudore repressit:
Et tulit ad Clymenen Epaphi convicia matrem.
Quóque magis doleas, genitrix, ait: ille ego liber,
Ille ferox tacui. Pudet hæc opprobria nobis
Et dici potuisse; & non potuisse refelli.
Aut tu, si modò sum cœlesti stirpe creatus;
Ede notam tanti generis: meque assere cœlo.

Quem cùm primùm attigit, & procubuit genibus flexis ad extremam ripam, & elato collo reflexo, erigens ad astra faciem solam, quam potuit, visa est cum Jove expostulare gemitu, & fletibus, & lugubri mugitu, & poscere finem dolorum. Ille amplexus brachiis collum suæ uxoris, orat ut denique finem imponat supplicio: &, ait, Excute omnem timorem, hæc nunquam tibi erit caussa mœroris: & imperat Stygias paludes ista advertere. Postquam placata est dea, illa sumit veteram formam: & fit quod fuit priùs. Villi cadunt ex corpore: cornua evanescunt: globus oculi contrahitur: os coarctatur: humeri & manus renovantur: & ungula divisa in quinque ungues tollitur. Nihil restat in illâ de vaccâ, nisi nitor formæ: & nympha, contento auxilio duorum pedum, assurgit: & timet fari, ne mugiat ad modum bovis: & timidè reiterat voces interruptas. Jam dea clarissima adoratur à turbâ linigerâ. Denique Epaphus, procreatus ex semine magni Jovis, putatur esse huic filius: & habet per urbes delubra conjuncta delubris *matris. Phaëton. Solis filius, illi par fuit ferocitate & ætate, quem olim magnifica proferentem, nec sibi concedentem, & elatum patre Apolline, Inachides non sustinuit: & inquit, Fidem adhibes matri in omnibus insane: & superbus opinione ficti patris. Phaëton pudore suffusus est, atque eo coërcuit dolorem: & renunciavit matri Clymene opprobria Epaphi. Et quò magis iracaris, mater, inquit, ego ille effrænus, ille asper obmutui. Erubesco hæc convicia potuisse jaci in nos; & non potuisse redargui. At tu, siquidem saltem sum ortus generi cœlesti, fac indicium tantæ originis, & me vindica de cœlo* ortum.

NOTÆ.

731. *Solus*] Quia manus habeat nullas.

737. *Stygias*] Quas diis ipsis perjurio nefas violare: ut jam sæpe diximus.

747. *Linigerâ*] Lino enim, ab Iside invento, ornati Isidiis sacerdotes, quam plerique Lunam esse voluerunt: sicuti Osirin seu Apin ipsum Solem. Al *Niligena*.

748. *Epaphus*] Hunc Herodotus in Euterpe Apin esse dicit.

753. *Inachides*] Epaphus Inachi nepos.

756. *Clymenca*] Quæ nympha dicta est Oceani & Tethyos filia.

Dixit;

Dixit; & implicuit materno brachia collo:
Perque ſuum, Meropiſque caput, tædaſque ſororum,
Traderet, oravit, veri ſibi ſigna parentis.
Ambiguum, Clymene precibus Phaëtontis, an irâ
Mota magìs dicti ſibi criminis; utraque cœlo
Brachia porrexit: ſpectanſque ad lumina ſolis,
Per jubar hoc, inquit, radiis inſigne coruſcis,
Nate, tibi juro, quod nos auditque, videtque;
Hoc te, quem ſpectas, hoc te, qui temperat orbem,
Sole ſatum. Si ficta loquor, neget ipſe videndum
Se mihi; ſitque oculis lux iſta noviſſima noſtris.
Nec longus patrios labor eſt tibi nôſſe penates:
Unde oritur, terræ domus eſt contermina noſtræ.
Si modò fert animus; gradere, & ſcitabere ab ipſo.
Emicat extemplo lætus poſt talia matris
Dicta ſuæ Phaëton; & concipit æthera mente.
Æthiopaſque ſuos, poſitoſque ſub ignibus Indos
Sidereis tranſit; partrioſque adit impiger ortus.

Dixit; & amplexus eſt lacertis collum matris: & rogavit per ſuum caput, & Meropis, & nuptias ſororum, uti ſibi patefaceret verum patrem. Dubium eſt, an Clymene ſit magis tacta oratione Phaëtontis, an dolore crimini, ſibi objecti; ambos lacertos tetendit ad cœlum: & reſpiciens lumen ſolis, Juro tibi, ait, per iſtum ſplendorem ſpectabilem radiis micantibus, qui nos audit & intuetur, te ortum iſto ſole quem vides, te iſto ortum, qui regit mundum: Si vana dico, ipſe prohibeat ſe ſpectandum mihi, & iſte dies ſit ultimus noſtris oculis. Neque eſt tibi difficile certiorem te facere de domo paterrâ: Domus unde oritur ſita eſt juxta noſtram terram. Si ſaltem cupis; vade, & ipſum interrogabis. Illico Phaëton hilaris proſilit poſt talia verba matris ſuæ; & cœlum animo præſumit. Et pervadit ſuos Æthiopes, & Indos ſitos ſub caloribus ſidereis; & gnavus pervenit ad ortus patris.

NOTÆ.

763. *Meropiſque*] Qui Merops Clymenen uxorem duxit.

Ib. *Tædaſque ſororum*] Quos matri curæ eſſe noverat.

766. *Dicti ſibi*] Cùm adhuc inupta eſſet, credit ſibi crimen objici, ſi diceretur Epaphum ex alio præter deum habuiſſe.

774. *Domus*] Solis regia, quæ in Oriente, ultra Indos eſſe fingitur.

Ib. *Noſtræ*] Æthiopiæ, non quidem ſtricto ſenſu intellectæ, prout definiverunt recentiores geographi, quibus accuratiùs poſt tam multas navigationes, terrarum ſitus cogniti; ſed lato modo, quo, uſque ad Suſianam etiam Æthiopiæ fines veteres promoverunt.

776. *Emicat*] Exilit. Nam *emicare* cum ſubſiliente corpore lætitiam notat.

——*Juvenum manus* emicat *ardens*
Littus in Heſperium. Virgil.

777. *Æthera*] Maxima quælibet, etiam patris currum aſcendere.

778. *Ignibus ſidereis*] *Sole ipſo*, ſub quo Indi vitam degunt.

Quem cùm primùm attigit, & procubuit genibus flexis ad extremam ripam, & elato collo reflexo, erigens ad astra faciem solam, quam potuit, visa est cum Jove expostulare gemitu, & fletibus, & lugubri mugitu, & poscere finem dolorum. Ille amplexus brachiis collum suæ uxoris, orat ut denique finem imponat supplicio: &, ait, Excute omnem timorem, hæc nunquam tibi erit caussa mœroris: & imperat Stygias paludes ista advertere. Postquam placata est dea, illa sumit veteram formam: & fit quod fuit priùs. Villi cadunt ex corpore: cornua evanescunt: globus oculi contrahitur: os coarctatur: humeri & manus renovantur: & ungula divisa in quinque ungues tollitur. Nihil restat in illâ de vaccâ, nisi nitor formæ: & nympha, contento auxilio duorum pedum, assurgit: & timet fari, ne mugiat ad modum bovis: & timidè reiterat voces interruptas. Jam dea clarissima adoratur à turbâ linigerâ. Denique Epaphus, procreatus ex semine magni Jovis, putatur esse huic filius: & habet per urbes delubra conjuncta delubris *matris. Phaëton. Solis filius, illi par fuit ferocitate & ætate, quem olim magnifica proferentem, nec sibi concedentem, & elatum patre Apolline, Inachides non sustinuit: & inquit, Fidem adhibes matri in omnibus insane: & superbus opinione ficti patris. Phaëton pudore suffusus est, atque eo coërcuit dolorem: & renunciavit matri Clymenæ opprobria Epaphi. Et quò magis irascaris, mater, inquit, ego ille effrænus, ille asper obmutui. Erubesco hæc convicia potuisse jaci in nos; & non potuisse redargui. At tu, siquidem saltem sum ortus generi cœlesti, fac indicium tantæ originis, & me vindica de cœlo* ortum.

Quem simul ac tetigit, positisque in margine ripæ
Procubuit genibus, resupinoque ardua collo,
Quos potuit, solos tollens ad sidera vultus,
Et gemitu, & lachrymis, & luctisono mugitu
Cum Jove visa queri est, finemque orare malorum.
Conjugis ille suæ complexus colla lacertis,
Finiat ut pœnas tandem, rogat: Inque futurum
Pone metus, inquit, nunquam tibi causa doloris
Hæc erit: & Stygias jubet hoc audire paludes.
Ut lenita Dea est, vultus capit illa priores:
Fitque quod antè fuit. Fugiunt è corpore setæ:
Cornua decrescunt: fit luminis arctior orbis:
Contrahitur rictus: redeunt humerique, manusque:
Ungulaque in quinos dilapsa absumitur ungues.
De bove nîl superest, formæ nisi candor, in illâ
Officioque pedum nymphe contenta duorum
Erigitur: metuitque loqui, ne more juvencæ
Mugiat; & timidè verba intermissa retentat.
Nunc Dea linigerâ colitur celeberrima turbâ.
Huic Epaphus magni genitus de semine tandem
Creditur esse Jovis: perque urbes juncta parenti
Templa tenet. Fuit huic animis æqualis & annis
Sole satus Phaëton: quem quondam magna loquentem,
Nec sibi cedentem, Phœboque parente superbum,
Non tulit Inachides: Matrique, ait, omnia demens
Credis; & es tumidus genitoris imagine falsi.
Erubuit Phaëton, iramque pudore repressit:
Et tulit ad Clymenen Epaphi convicia matrem.
Quóque magìs doleas, genitrix, ait: ille ego liber,
Ille ferox tacui. Pudet hæc opprobria nobis
Et dici potuisse; & non potuisse refelli.
Aut tu, si modò sum cœlesti stirpe creatus;
Ede notam tanti generis: meque assere cœlo.

NOTÆ.

731. *Solus*] Quia manus habeat nullas.

737. *Stygias*] Quas diis ipsis perjurio nefas violare: ut jam sæpe diximus.

747. *Linigerâ*] Lino enim, ab Iside invento, ornati Isidiis sacerdotes, quam plerique Lunam esse voluerunt: sicuti Osirin seu Apin ipsum Solem. Al *Niligena*.

748. *Epaphus*] Hunc Herodotus in Euterpe Apin esse dicit.

753. *Inachides*] Epaphus Inachi nepos.

756. *Clymenca*] Quæ nympha dicta est Oceani & Tethyos filia.

Dixit;

Dixit; & implicuit materno brachia collo:
Perque ſuum, Meropiſque caput, tædaſque ſororum,
Traderet, oravit, veri ſibi ſigna parentis.
Ambiguum, Clymene precibus Phaëtontis, an irâ
Mota magìs dicti ſibi criminis; utraque cœlo
Brachia porrexit: ſpectanſque ad lumina ſolis,
Per jubar hoc, inquit, radiis inſigne coruſcis,
Nate, tibi juro, quod nos auditque, videtque;
Hoc te, quem ſpectas, hoc te, qui temperat orbem,
Sole ſatum. Si ficta loquor, neget ipſe videndum
Se mihi; ſitque oculis lux iſta noviſſima noſtris.
Nec longus patrios labor eſt tibi nôſſe penates:
Unde oritur, terræ domus eſt contermina noſtræ.
Si modò fert animus; gradere, & ſcitabere ab ipſo.
Emicat extemplo lætus poſt talia matris
Dicta ſuæ Phaëton; & concipit æthera mente.
Æthiopaſque ſuos, poſitoſque ſub ignibus Indos
Sidereis, tranſit; partrioſque adit impiger ortus.

Dixit; & amplexus eſt lacertis collum matris: & rogavit per ſuum caput, & Meropis, & nuptias ſororum, uti ſibi pateſaceret verum patrem. Dubium eſt, an Clymene ſit magìs tacta oratione Phaëtontis, an dolore crimini, ſibi objecti; ambos lacertos tetendit ad cœlum: & reſpiciens lucem ſolis, Juro tibi, ait, per iſtum ſplendorem ſpectabilem radiis micantibus, qui nos audit & intuetur, te ortum iſto ſole quem vides, te iſto ortum, *qui regit mundum. Si vana dico, ipſe prohibeat ſe ſpectandum mihi, & iſte dies ſit ultimus noſtris oculis. Neque eſt tibi difficile certiorem te facere de domo paterná: Domus unde oritur ſita eſt juxta noſtram terram. Si ſaltem cupis; vade, & ipſum interroga*bis. *Illico Phaëton hilaris proſilit poſt talia verba matris ſuæ; & cœlum animo præſumit. Et pervadit ſuos Æthiopes, & Indos ſitos ſub caloribus ſidereis; & gnavus pervenit ad ortus patris.*

NOTÆ.

763. *Meropiſque*] Qui Merops Clymenen uxorem duxit.

Ib. *Tædaſque ſororum*] Quos matri curæ eſſe noverat.

766. *Dicti ſibi*] Cùm adhuc inupta eſſet, credit ſibi crimen objici, ſi diceretur Epaphum ex alio præter deum habuiſſe.

774. *Domus*] Solis regia, quæ in Oriente, ultra Indos eſſe fingitur.

Ib. *Noſtræ*] Æthiopiæ, non quidem ſtricto ſenſu intellectæ, prout definiverunt recentiores geographi, quibus accuratiùs poſt tam multas navigationes, terrarum ſitus cogniti; ſed lato modo, quo, uſque ad Suſianam etiam Æthiopiæ fines veteres promoverunt.

776. *Emicat*] Exilit. Nam *emicare* cum ſubſiliente corpore lætitiam notat.

——*Juvenum manus* emicat *ardens*
Littus in Heſperium. Virgil.

777. *Æthera*] Maxima quælibet, etiam patris currum aſcendere.

778. *Ignibus ſidereis*] *Sole ipſo*, ſub quo Indi vitam degunt.

LIBER II.

ARGUMENTUM.

QUI cùm aliquando Phaëtonti Apollinem, ut falsum ac suppositium patrem, objecisset; ille currus Solaris imperium ad diem unum a patre in pignus veræ stirpis petit. Quo impetrato, terra ab eo tota accenditur, & inter cætera nigrescunt Æthiopes. Phaëtontem deinde fulmine percussum dum lugent sorores, & unà cognatus Cygnus; illæ in arbores, hic in cygnum mutatur. Tum Jupiter, lustrato terrarum orbe ac pristino vigori restituto, in Callistonem incidit, eamque, sumptâ Dianæ formâ, stupravit. Ob id irata Juno, Callistonem in ursam convertit: quam postea Arcas filius transfixurus fuerat, nisi utrumque Jupiter inter sidera retulisset. Quâ de re cùm apud Oceanum Juno conqueſta esset, in cœlum relata fuit humeris pavonum, qui nuper variegate fuerant: sicut & corvus nuper ex albo niger erat redditus, cùm Cornicis monitis, quæ illi tum suam in cornicem, tum Nyctimenes in noctuam mutationem explicaret, non obtemperâsset, sed audacter Coronidis adulterium ad Apollinem detulisset. Ejus deinde filio, Æsculapio, cùm satura prædiceret Ocyroë, in aquam irâ divinâ vertitur. Tum Chiron pater, Apollinis auxilium fruſtrâ invocavit: quod ille jam inde Elide pastor factus, aliud ageret, neglectis etiam bobus. Id quod Mercurio illos furandi occasionem dedit; qui deinde Batti, cùm is solus esset furti conscius, perfidiâ se commutandi deprehensi, in indicem lapidem eum convertit. Inde in Atticam ingressus Herce, Cecropis filiâ, potitur. Cui dum invidet soror Aglauros, in saxum obrigescit. Postea Jupiter, cùm ipsum boves Agenoris ad littus adverterent jussisset, sumptâ tauri specie, Europam per mare in Cretam transvexit.

P. Ovidii Nasonis

METAMORPHOSEON

LIBER II.

REGIA Solis eras sublimibus alta columnis,
Clara micante auro, flammasque imitante pyropo:
Cujus ebur nitidum fastigia summa tegebat:
Argenti bifores radiabant lumine valvæ.
Materiem superabat opus; nam Mulciber illîc
Æquora cælârat medias cingentia terras,
Terrarumque orbem, cœlumque quod imminet orbi.
Cæruleos habet unda Deos; Tritona canorum,
Proteaque ambiguum, balænarumque prementem
Ægæona suis immania terga lacertis,
Doridaque, & natas: quarum pars nare videntur,
Pars in mole sedens virides siccare capillos;
Pisce vehi quædam. Facies non omnibus una,

INTERPRETATIO

Regia Solis erat excelsa columnis altis, insignis auro radiante, & pyropo scintillante: cujus culmen ebur splendidum tegebat: Valvæ duplices micabant splendore argenti. Ars vincebat materiam: nam Vulcanus ibi sculpserat maria ambientia medias terras, & ambitum terrarum, & cœlum quod orbi super impositum est. Aqua habet deos glaucos, Tritonem buccinatorem, & Proteum mutabilem, & Ægæonem urgentem suis brachiis vasta terga balænarum, & Doridem, & filias: quarum pars videntur nare, pars sedens super rupe exsiccare glaucam comam, & aliæ vehi à piscibus. Vultus non est idem omnibus,

NOTÆ.

1. *Regia*] Sunt qui hîc Augusti templum Apollini dicatum, aut Latini regiam describi volunt; sed rectiùs Farn. ait, cum Phaëtonte suo *Æthera concepisse* poëtam, & ex ingenio suo hanc regiæ Solis descriptionem hausisse.

2. *Micante*] *Per intervalla lucente.*

Ib. *Pyropo*] Carbunculum intellige lapillum, eo, quem vocant *Rubinum*, pretiosiorem.

5. *Opus*] Omne id quod artificiosissimè Vulcanus in valvis cælaverat, adeóque artificium ipsum pretiosiùs argento.

7. *Orbi*] Terrarum & aquarum.

8. *Tritona*] Quem antea Neptuni tubicinem fuisse diximus.

9. *Protea*] Antea etiam hunc marinum deum vidimus, phocarum seu vitulorum marinorum pastorem; quem voluerunt poëtæ quascunque libuisset posse formas inducere: adeóque eum *ambiguum* vocat poëta.

10. *Ægæona*] Quem cum Briareo unum & eundem facit Homerus; alii deum marinum Ponti & Terræ dicunt filium: quod quidem hîc secutus est Ovidius.

11. *Doridaque*] Est Doris nympha Oceani & Tethyos filia, Nereï conjux, ex quâ nymphæ ortæ plurimæ, quas de patris nomine Nereïdas vocaverunt.

nec tamen omnino abſimilis, qualis debet eſſe ſororum. Tellus fert homines, & urbes, & nemora, & feras, & fluvios, & nymphas, et reliquos deos agreſtes. Figura cœli ſplendentis eſt conſtituta ſuper hæc: et ſex conſtellationes valvis dextris, totidemque lævis. Quò ſtatim atque filius Clymenes pervenit arduâ viâ, et ſubiit domum patris incerti; continuò dirigit greſſus verſus ejus faciem, et gradum ſiſtit procul: neque enim ferre poterat lucem propiorem. Apollo poſitus erat in ſolio radiante pellucidis ſmaragdis, tectus amictu purpureo: à dextrâ et ſiniſtrâ dies, et Menſis, et Annus, et Sæcula, et Horæ diſtributæ paribus intervallis: ver etiam novum aderat redimitum ſertis florentibus: æſtas adſtabat nuda, et geſtabat coronam ſpiceam: ſtabat inſuper autumnus turpis uvis preſſis: et hyems frigida hiſpidos gerens et albos capillos. Sol in medio poſitus inde intuitus eſt oculis, quibus intuetur omnia, adoleſcentem perculſum rebus inſolitis. Et, inquit, Quænam eſt tibi cauſſa itineris, fili Phaëton patri non abnegande? quid quæſiviſti in hâc arce? Ille reſpondet: O lux communis vaſti orbis, Apollo pater ſi ſinis me appellare te *eo nomine; neque Clymene tegit crimen mendacio; fac indicia, pater, per quæ ego exiſtimer verus tuus filius, et tolle hoc dubium ex mente noſtrâ Abſolverat. At pater removit radios ſplendentes circum totum caput, Clymene* tibi *nuciavit veram originem. Et ut minùs incertus ſit; poſce quodvis donum, ut illud*

Nec diverſa tamen, qualem decet eſſe ſororum.
Terra viros, urbeſque gerit, ſilvaſque, feraſque,
Fluminaque, & nymphas, & cætera numina ruris.
Hæc ſuper impoſita eſt cœli fulgentis imago:
Signaque ſex foribus dextris, totidemque ſiniſtris.
Quò ſimul acclivo Clymeneïa limite proles
Venit, & intravit dubitati tecta parentis;
Protinus ad patrios ſua fert veſtigia vultus,
Conſiſtitque procul: neque enim propiora ferebat
Lumina. Purpureâ velatus veſte ſedebat
In ſolio Phœbus claris lucente ſmaragdis:
A dextrâ lævâque, Dies, & Menſis, & Annus,
Sæculaque, & poſitæ ſpatiis æqualibus Horæ:
Verque novum ſtabat cinctum florente coronâ:
Stabat nuda Æſtas, & ſpicea ſerta gerebat:
Stabat & Autumnus calcatis ſordidus uvis:
Et glacialis Hyems canos hirſuta capillos.
Inde loco medius, rerum novitate paventem
Sol oculis juvenem, quibus aſpicit omnia, vidit.
Quæque viæ tibi cauſſa? quid hâc, ait, arce petîſti,
Progenies, Phaëton, haud inficianda parenti?
Ille refert, O lux immenſi publica mundi,
Phœbe pater, ſi das hujus mihi nominis uſum,
Nec falsâ Clymene culpam ſub imagine celat;
Pignora da, genitor; per quæ tua vera propago
Credar, & hunc animis errorem detrahe noſtris.
Dixerat. At genitor circum caput omne micantes
Depoſuit radios, propiúſque accedere juſſit:
Amplexuque dato, Nec tu meus eſſe negari
Dignus es: & Clymene veros, ait, edidit ortus.
Quóque minùs dubites; quodvis pete munus, ut illud

NOTÆ.

15. *Terra*] In valvis cælata.

18. *Signaque*] Sedebat itaque Phœbus in æquatore; hinc inde zodiaci ſignis diviſis; ſeptentrionalibus ad dextram, auſtralibus ad ſiniſtram.

26. *Horæ*] Quæ Homero cœli janitrices, Solis miniſtræ, &c.

28. *Nuda*] Fortè quia per id tempus terra frugibus ſpoliatur.

35. *Falsâ ſub imagine*] *Falſa imago* eſt *falſum* nomen patris, ſub *quo* illa crimen celare poterat.

41. *Radios*] Quibus propiùs accedere Phaëton prohibeatur.

43. *Veros edidit ortus*] Hoc eſt, vel *Clymene narravit tibi veram originem*; vel *edidit*, i. e. *peperit* te *veros ortus*, i. e. veram & legitimam prolem.

Me

Me tribuente feras. Promissis testis adesto
Dis juranda palus, oculis incognita nostris.
Vix bene desierat: currus rogat ille paternos,
Inque diem alipedum jus & moderamen equorum.
Pœnituit jurâsse patrem: Qui terque quaterque
Concutiens illustre caput, Temeraria, dixit,
Vox mea facta tuâ est. Utinam promissa liceret
Non dare! confiteor, solùm hoc tibi, nate, negarem.
Dissuadere licet. Non est tua tuta voluntas.
Magna petis, Phaëton; & quæ nec viribus istis
Munera conveniant, nec tam puerilibus annis.
Sors tua mortalis: non est mortale quod optas.
Plùs etiam, quàm quod Superis contingere fas sit,
Nescius affectas. Placeat sibi quisque licebit;
Non tamen ignifero quisquam considere in axe
Me, valet, excepto. Vasti quoque rector Olympi,
Qui fera terribili jaculatur fulmina dextrâ,
Non agat hos currus. Et quid Jove majus habemus?
Ardua prima via est; & quâ vix manè recentes
Enitantur equi: medio est altissima cœlo;
Unde mare & terras ipsi mihi sæpe videre
Fit timor, & pavidâ trepidat formidine pectus.
Ultima prona via est; & eget moderamine certo.
Tunc etiam, quæ me subjectis excipit undis,
Ne ferar in præceps, Tethys solet ipsa vereri.
Adde, quòd assiduâ rapitur vertigine cœlum;

à me consequaris. Palus juranda diis, ignota nostris oculis, sit testis nostris promissis. Vix bene absolverat; ille orat currum patris, et potestatem et regimen equorum velocium in unum *diem. Pœnituit genitorem quòd jurásset: qui movens ter quaterque caput splendidum, dixit, Tuis verbis mea facta sunt inconsiderata. Utinam concederetur non stare policitis! agnosco, fili, recusarem tibi hoc unum. Licet aliud tibi suadere. Votum tuum est periculosum. Rogas magna, Phaëton, et dona quæ nec apta sint tuis viribus, nec ætati usque adeò teneræ. Conditio tua est mortalis: quod cupis non est mortale. Cupis insuper ignarus ultra quàm liceat diis consequi. Concedetur ut* deorum *quisque sibi plaudat; interim nullus quisquam, præter me, potest permanere in curru ignifero. Moderator etiam cœli magni, qui mittit terribilia fulmina tremendâ manu, non possit regere hos currus. Et quid habemus majus Jove? Primus callis præruptus est: et quem manè equi alacres vix superent: medio cœlo est excelsissimus; unde ipse paveo aspicere mare et terras, et cor micat trepido pavore. Extremus callis est declivis; et opus habet firmo regimine. Tunc etiam ipsa Tethys, quæ me accipit fluctibus substratis, solet metuere ne ruam. Adjice, quòd cœlum aufertur revolutione continuâ;*

NOTÆ.

46. *Palus*] Styx, Deus Deorum; Orcus; *Di cujus jurare timent, & fallere numen*, ut loquitur Virgilius. Vide lib. I. v. 188.

Ib. *Oculis*] Quia ad inferos, aut Tartara nullum solis lumen penetrat.

48. *Alipedum*] Quos & postmodum *volucres* appellat, quibusque pennas assignat.

51 *Tuâ*] Ex tuâ petitione patet mea promissa fuisse temeraria.

Ib. *Utinam promissa liceret*] Sed non licet, ut ipse infra confitetur; *Ne dubita, dabitur*; *Stygias juravimus undas.*

59. *Axe*] Synecdochicè axem seu lignum circa quod rota vertitur, pro toto curru posuit, cui Sol insidet.

63. *Manè*] Perinde loquitur, ac si revera Sol ipse nocte quiesceret: atque ita deinceps in aliis.

67. *Ultima prona*] Ascensus propter acclivitatem laboriosus; medium propter altitudinem terribile; descensus propter casum, plena metûs sunt.

Ib. *Eget moderamine*] Quin sponte suâ veriùs ruit, quàm equis trahitur currus.

68. *Quæ me subjectis*] Videtur verò Sol in mare sese mergere, cùm occidit.

69. *Tethys*] Quam Cœli & Terræ filiam vidimus antea Oceani uxorem, ponitur pro ipso mari.

70. *Rapitur*] Spatio nempe 24 horarum dicitur primum mobile subjectos orbes ab ortu ad occasum super mundi polos violento motu rapere.

et rapit excelsa astra, et convertit pernici vortice. Contendo in partem diversam: nec vis, quæ superat reliqua, me rapit; *et sursum feror contra velocem cœli* motum. *Suppone concessos* tibi *currus. Quid facias? poterisne obviàm ire polis circumactis, ita ut Te cœlum rapidum non abripiat? fortè animo fingas illic esse lucos et urbes deorum, et templa ditata muneribus:* at nîl tale est. *Via est per insidias et figuras ferarum. Et quamvis sequaris callem, neque aberres; nihilominus incedes per cornua Tauri oppositi, et arcus Thessalos et rictus sævi Leonis, et Scorpium flectentem fera brachia vasto ambitu, et Cancrum diverso modo flectentem brachia. Neque equos feroces illi ignibus, quos gerunt in pectore, & emittunt ore & naribus, tibi.*

Sideraque alta trahit, celerique volumine torquet.
Nitor in adversum: nec me, qui cætera, vincit
Impetus: & rapido contrarius evehor orbi.
Finge datos currus. Quid agas? poterisne rotatis
Obvius ire polis, ne te citus auferat axis?
Forsitan & lucos illîc, urbesque deorum
Concipias animo; delubraque ditia donis
Esse. Per insidias iter est, formasque ferarum.
Utque viam teneas, nulloque errore traharis;
Per tamen adversi gradieris cornua Tauri,
Hæmonioque arcus, violentique ora Leonis,
Sævaque circuitu curvantem brachia longo
Scorpion, atque aliter curvantem brachia Cancrum.
Nec tibi quadrupedes animosos ignibus illis
Quos in pectore habent, quos ore & naribus efflant,

NOTÆ.

72. *Nitor in adversum*] Cœlum namque ab oriente in occidentem volvitur, secumque trahit & solem, & reliquos planetas. Sol verò cum reliquis planetis, suo ac naturali motu; hoc est, cum quodam nisu & conatu movetur.

Ib. *Nec me*] Neque me sub ecliptică lineâ manentem moratur illa primi mobilis impetuosa ratatio; sicut deviant cæteri planetæ retrogadi, citiùs aut tardiùs moventes, propter apsides.

75. *Axis*] Celerrima illa rotatio cœli, quam hic *citum axem* nominat; ut supra *axem* pro curru. Alioqui *axis* est linea recta, per centrum sphæræ ad illius circumferentiam transiens, circa quam sphæra ipsa volvitur.

78. *Formasque*] Placuit enim astronomis, Scorpionis etiam & Leonis nomine, quædam signa cœlestia posteris inculcare, per quæ soli zodiacum percurrenti transire necesse sit.

80. *Gradieris*] Neque verò ignoravit Ovidius anni spatio, non uno die, omnia zodiaci signa solem percurrere: sed perinde loquentem solem induxit, ac si uno die cuncta illa perlustraret, quia ad ipsius temerarium filium, omni indiscriminatam periculo sese objicientem, verba spectant, si fortè imperitum à proposito valeant revocare.

Ib. *Tauri*] Est Taurus signum in zodiaco orientem spectans; dicitur ergo sol per *adversum* taurum tendere, quia diurno motu tendit ad occasum. Cæterum aspectu terribiliora signa Phœbus enumerat, ut ab improbâ currum suum regendi cupiditate Phaëtonta filium deterreat.

81. *Hæmonios*] Per Hæmonios, Thessalos intellige; per *arcus*, Sagittarium ipsum, signum cœleste in zodiaco; quem Sagittarium, alii, in quibus Ovidius, Centaurum Chironem, Thessalum; alii Crotum seu Crotonem filium Euphemes nutricis Musarum, suo tempore Parnassi aut Heliconis accolam, volunt fuisse.

Ib. *Leonis*] Hic Nemæus creditus, quem Hercules interfecit, Junonis beneficio inter astra relatus.

82. *Longo*] Brachia usque adeò porrigit, ut Libram, aliud signum, comprehendat.

83. *Scorpion*] Signum est cœleste ex Scorpio ortum, quem adversus Orionem Terra immisit, indignata quòd quæcunque ex eâ orirentur se posse interficere, gloriaretur; quem Scorpium Jupiter in cœlum assumsit.

Ib. *Aliter*] Contra quam Scorpius; hic scilicet Occasum versus, ille Orientem spectat. Aut quia Cancer non tam latè divaricat brachia, ac Scorpio.

In

In promptu regere eſt. Vix me patiuntur, ut acres
Incaluêre animi; cervixque repugnat habenis.
At tu, funeſti ne ſim tibi muneris auctor,
Nate, cave: dum reſque ſinit, tua corrige vota.
Scilicet, ut noſtro genitum te ſanguine credas,
Pignora certa petis. Do pignora certa timendo:
Et patrio pater eſſe metu probor. Aſpice vultus
Ecce meos: utinamque oculos in pectora poſſes
Inſerere, & patrias intus deprêndere curas!
Denique quidquid habet dives circumſpice mundus:
Eque tot ac tantis cœli, terræque, mariſque,
Poſce bonis aliquid: nullam patiere repulſam.
Deprecor hoc unum; quod vero nomine pœna,
Non honor eſt: pœnam, Phaëton, pro munere poſcis.
Quid mea colla tenes blandis, ignare, lacertis?
Nec dubita; dabitur (Stygias juravimus undas)
Quodcunque optaris: ſed tu ſapientiùs opta.
Finierat monitus. Dictis tamen ille repugnat:
Propoſitumque tenet: flagratque cupidine currûs.
Ergo, quà licuit genitor cunctatus, ad altos
Deducit juvenem, Vulcania munera, currus.
Aureus axis erat, temo aureus, aurea ſummæ
Curvatura rotæ; radiorum argenteus ordo.
Per jura chryſolithi, poſitæque ex ordine gemmæ,
Clara repercuſſo reddebant lumina Phœbo.
Dumque ea magnanimus Phaëton miratur, opuſque
Perſpicit: ecce vigil rutilo patefecit ab ortu
Purpureas Aurora fores, & plena roſarum

eſt facile moderari. Ægrè me ferunt, cùm violenti animi ſunt accenſi; & collum reſiſtit habenis. At tu, fili, tibi proſpice, ne ſim tibi cauſſa doni luctuoſi; & dum res patitur, corrige tua deſideria. Nimirum poſcis indubitata indicia, ut ſcias te eſſe ſatum noſtro genere. Do ſigna certa metuendo: & aſſeror pater timore paterno. En contemplare meam faciem; atque utinam liceret immittere lumina in cor, & videre ſollicitudinem paternam intus! Selige tandem quicquid orbis opulentus continet: & pete aliquid ex tot & tantis bonis cœli, terræ & maris: nihil denegabitur. Hoc unum averto, quod proprio nomine eſt ſupplicium, non gloria: Phaëton, petis ſupplicium pro dono. Quamobrem, inſcie, implicas meum collum mitibus brachiis? Ne ſis incertus (juravimus aquas Stygias) quodcunque cupiveris concedetur: ſed tu expete ſapientiùs. Abſolverat hortationes. Ille tamen adverſus monita nititur: & perſtat in ſententiâ ſuâ: & ardet deſiderio currûs. Pater igitur moratus quantùm potuit, deducit adoleſcentem ad excelſos currus, quos donavit illi Vulcanus. Axis erat aureus, temo aureus, orbis rotæ extremæ aureus; radii omnes argentei. Chryſolithi diſperſi per juga, & gemmæ ordinatæ remittebant clara luminæ ſoli reflexo. Et dum animo elatus Phaëton admiratur, & perluſtrat opus: ecce Aurora experrecta aperit ab ortu rubicundo purpureas fores, & roſis ſparſa.

NOTÆ.

92. *Vultus*] Aſpice, inquit, vultum meum (namque antea radios depoſuerat) in quo paterni affectus indicia deprehendes.

109. *Juga*] Cave pro equis accipias, qui nondum aderant. Potiùs per *juga*, ipſam currûs ſellam intelligas; quomodo in navibus tranſtra, ſeu remigum ſedilia, *juga* etiam vocantur. Virg. Æn. VI.

——*per juga longa ſedebat.*

Ib. *Chryſolithi*] Eſt Chryſolithus lapis pretioſus, qui auri colore quia nitet, ab eo apud Græcos nomen illud accepit.

110. *Repercuſſo Phœbo*] *Solis radiis à gemmarum ſolido corpore repulſis.*

112. *Patefecit Aurora*] Aurora ſiquidem dicitur lumen illud quod ſoli [illegible] ante fert, venuſtiſſimè certè cœlum aperire fingitur.

113. *Roſarum*] Roſeo colore perfuſa eſt Aurora, eique roſas dicavit antiquitas.

Atria.

atria. Stellæ recedunt: quarum Lucifer ante se agit exercitus, & ultimus cœli stationem relinquit. At Sol *pater, ut cernit terras & orbem rubere, & extremitates cornuum Lunarium quasi evanescere; jubet Horas celeres admovere equos currui. Citæ Deæ exequuntur mandata, & ducunt ab excelsis stabulis quadrupedes efflantes ignem, plenos succo Ambrosiæ; & aptant fræna tinnientia. Tum genitor unxit faciem sui filii sacro medicamento; & reddidit firmam adversus flammam fervidam. Et addidit radios capillis: atque ingeminans ex pectore anxio suspiria prænuncia mœroris, dixit: Si jam saltem obsequi vis præceptis paternis, omitte, adolescens, instigare* equos meos; *& attrahe fortiter habenas. Ultro festinant; difficile est coërcere ultro currentes. Neque teneas iter per quinque zonas directas. Callis est porrectus in obliquum vasto volumine, qui contentus limite trium circulorum, deflectit à polo australi, & ursa conjuncta Boreæ. Hanc insiste viam: videbis signa aperta rotæ.*

Atria. Diffugiunt stellæ: quarum agmina cogit
Lucifer, & cœli statione novissimus exit.
At pater, ut terras, mundumque rubescere vidit,
Cornuaque extremæ velut evanescere Lunæ;
Jungere equos Titan velocibus imperat Horis.
Jussa Deæ celeres peragunt: ignemque vomentes
Ambrosiæ succo saturos præsepibus altis
Quadrupedes ducunt; adduntque sonantia fræna.
Tum pater ora sui sacro medicamine nati
Contigit; & rapidæ fecit patientia flammæ.
Imposuitque comæ radios: præsagaque luctûs
Pectore sollicito repetens suspiria, dixit:
Si potes hîc saltem monitis parere paternis,
Parce, puer, stimulis; & fortiùs utere loris.
Sponte suâ properant: labor est inhibere volentes.
Nec tibi directos placeat via quinque per arcus.
Sectus in obliquum est lato curvamine limes,
Zonarumque trium contentus fine, polumque
Effugit australem, junctamque aquilonibus Arcton.
Hàc sit iter: manifesta rotæ vestigia cernes.

NOTÆ.

114. *Diffugiunt*] Quia, ob majorem solis lucem, non apparent.

115. *Lucifer*] Venus ita dicta, quoniam assidua solis assecla prima post illius obitum, ultima ante ortum apparet; unde poëta dicit eam cæterarum stellarum agmen claudere, & quasi cogere.

Ib. *Statione*] Translatio à militibus stationariis. Videntur enim sidera noctum vigilare atque excubias agere.

118. *Horis*] Horæ suprà ad v. 26. dictæ sunt solis ministræ, quippe quæ ex illius motu pendent, ab illo mensurantur, & distinguuntur.

120. *Ambrosiæ*] Est Ambrosia deorum cibus, sicuti nectar eorum potus; quanquam confunduntur aliquando. Ambrosiam etiam describit Plinius herbam odore non injucundo.

124. *Radios*] Coronam radios emittentem, quam sol ipse solet gestare, ut videre est ex v. 40. supra.

129. *Nec tibi*] Phaëtontem filium hortatur Sol, ne eat per circulos parallelos, sed per zodiacum, qui æquatorem obliquè intersecat.

Ib. *Quinque per arcus*] Æquinoctialem dicit circulum, duos Tropicos, Cancri, & Capricorni, cum Arctico & Antarctico.

130. *Limes*] Qui est zodiacus.

131. *Zonarum*] Cœlum & terram in quinque partes diviserunt mathematici, quas *zonas* seu *cingula* vocaverunt, prout diversè solaribus radiis subjiciuntur.

Ib. *Fine*] Duos Tropicos Cancri & Capricorni, qui fines sunt duarum zonarum temperatarum, quos sol non transgreditur. Tertiæ autem zonæ limes, quem dicit solem attingere, æquator est.

132. *Australem*] Quem communiter vocant *Antarcticum*, id est, Arctico oppositum.

Ib. *Arcton.*] Per Arcton seu Ursam, quæ signum est cœleste in plagâ septentrionali, vel boreali, polum Arcticum intelige, aut partem cœli quæ ultra Tropicum Cancri porrigitur. Est autem Ursa eadem quæ ante Callisto fuerat Lycaonis filia à Junone in Ursum mutata, deinde à Jove in cœlum translata. Aquilonibus junctam dicit poëta, quia ex eâ cœli parte, quâ posita est Ursa, spirant venti Septentrionales.

Utque

Utque ferant æquos & cœlum & terra calores,
Nec preme, nec ſummum molire per æthera currum.
Altiùs egreſſus, cœleſtia tecta cremabis;
Inferiùs, terras: medio tutiſſimus ibis.
Neu te dexterior tortum declinet in anguem
Neve ſiniſterior preſſam rota ducat ad aram:
Inter utrumque tene. Fortunæ cætera mando;
Quæ juvet; & meliùs, quàm tu tibi, conſulat, opto.
Dum loquor, Heſperio poſitas in littore metas
Humida nox tetigit. Non eſt mora libera nobis:
Poſcimur. Effulget tenebris Aurora fugatis.
Corripe lora manu: vel, ſi mutabile pectus
Eſt tibi, conſiliis, non curribus, utere noſtris,
Dum potes, & ſolidis etiamnum ſedibus adſtas;
Dumquè malè optatos nondum premis inſcius axes.
Quæ tutus ſpectes, ſine me dare lumina terris.
Occupat ille levem juvenili corpore currum:
Statque ſuper; manibuſque datas contingere habenas
Gaudet; & invito grates agit inde parenti.
Interea volucres Pyroeis, & Eous, & Æthon
Solis equi, quartuſque Phlegon, hinnitibus auras
Flammiferis implent, pedibuſq; repagula pulſant.
Quæ poſtquam Tethys fatorum ignara nepotis
Reppulit; & facta eſt immenſi copia mundi;
Corripuêre viam, pedibuſque per aëra motis
Obſtantes findunt nebulas, penniſque levati

Et ut cœlum & terra fruantur æquis caloribus, neque deprime, neque age currum ad ſupremum cœlum. Sublimiùs ſi tendas, incendes domos cœleſtes; ſi inferiùs, terras: ſecuriùs veheris medio. Neve rota dextra devehat te ad ſerpentem ſinuoſum; neve læva trahat ad aram depreſſam: tende iter inter utrumque. Committo reliqua fortunæ, quæ opem ferat; & meliùs (precor) proſpiciat tibi, quàm tu ipſe proſpicis. Dum verba facio, nox madida pervenit ad terminos ſitos in littore occiduo. Non licet cunctari: vocamur. Aurora ſplendet, tenebris diſcuſſis. Sume habenas manu, vel ſi cor habes flexile, utere monitis noſtris, non curribus, dum licet, & inſiſtis adhuc ſedibus firmis: dumque neſcius nondum inſides currui ſtultè deſiderato. Patere me immittere terris lucem, quâ fruaris ſecurus. Ille proſilit in currum levem corpore alacri: & inſidet: & exultat apprehendere manibus conceſſa lora; deinde gratias agit patri reluctanti. Interea equi Solis alati Pyroeis, & Eous, & Æthon, & quartus Phlegon, implent aërem hinnitibus igniferis, & quatiunt carceres pedibus. Quos ut Tethys neſcia fatorum nepotis removit; & apertus eſt vaſtus orbis: velociſſimè iter capeſſerunt, & pedibus agitatis per aërem dividunt nubila oppoſita, et ſuſtentati pennis

NOTÆ.

138. *Anguem*] Draconem dicit, ſignum cœleſte, olim Heſperidum aurea mala cuſtodientem, quem Hercules interfecit; Juno inter duas Arctos ſeu Urſas ita collocavit, ut utramque corporis flexibus comprehendat.

139. *Aram*] Sidus auſtrale, conſtans 7 ſtellis non longè à caudâ Scorpii; Latus autem mundi Auſtrinum depreſſius; Boreale, nobis ſublime; zodiacus medius.

142. *Heſperio*] Id eſt *Atlantico*, ab Heſpero Atlantis fratre ſic dicto. Cæterùm per Atlanticum littus accidentale intellige, quò cùm nox pervenit, neceſſe eſt dies, adeòque ſol ad orientale pervenerit.

150. *Occupat*] Celeritatem notat.

153. *Pyroeis & Eous, &c.*] Nomina quatuor equorum à Græcâ origine derivantur. Pyroeis ab igne, Eous ab Aurorâ, Æthon & Phlegon ab urendo ſic dicti.

155. *Repagula*] Ad carceres alludit, è quibus, in ludorum celebratione, equi emittebantur.

156. *Tethys*] Oceani conjux, & Clymenes mater, apud quam ſol pernoctare creditur, quia in mare, cùm occidit, ſeſe videtur immergere.

Prætereunt

Prætereunt ortos iisdem de partibus Euros.
Sed leve pondus erat; nec quod cognoscere possent
Solis equi: solitâque jugum gravitate carebat.
Utque labant curvæ justo sine pondere naves,
Perque mare instabiles nimiâ levitate feruntur;
Sic onere assueto vacuos dat in aëra saltus,
Succutiturque altè; similisque est currus inani.
Quod simul ac sensêre, ruunt, tritumque relinquunt
Quadrijugi spatium: nec quo priùs, ordine currunt.
Ipse pavet; nec quà commissas flectat habenas,
Nec scit, quà sit iter: nec, si sciat, imperet illis.
Tum primùm radiis gelidi caluêre Triones,
Et vetito frustrà tentârunt æquore tingi.
Quæque polo posita est glaciali proxima serpens,
Frigore pigra priùs, nec formidabilis ulli;
Incaluit: sumsitque novas fervoribus iras.
Te quoque turbatum memorant fugisse, Boote;
Quamvis tardus eras, & te tua plaustra tenebant.
Ut verò summo despexit ab æthere terras
Infelix Phaëton, penitùs penitúsque patentes,
Palluit, & subitò genua intremuêre timore:
Suntque oculis tenebræ per tantum lumen obortæ.
Et jam mallet equos nunquam tetigisse paternos:
Jamque agnôsse genus piget, & valuisse rogando:
Jam Meropis dici cupiens; ita fertur, ut acta
Præcipiti pinus Boreâ, cui victa remisit

antevertunt subsolanos, qui ex eâdem plagâ oriuntur. Sed onus erat parvum, & quod equi solis non potuerunt sentire: & jugum carebat pondere consueto: Et sicuti aduncæ naves sine onere convenienti vacillant, atque incertæ fluctuant nimiâ levitate; sic currus saltat in aërem sine pondere solito, & sursum valde concutitur; & est similis vacuo. Quod statim atque equi quadrijugi advertunt, exiliunt, & deserunt viam calcatam: nec currunt eodem ordine quo antea. Ipse tremit, neque novit quà torqueat lora sibi concredita, neque viam, quâ sit insistendum: neque sic agnoscat, regere queat illos. Tum primùm frigidi Triones intepuerunt radiis, & conati sunt incassùm mergi in mari prohibito. Et anguis, qui situs est juxta polum gelidum, antea iners rigore, neque metuendus cuiquam, arsit: & nova ira fervuit per calores. Dicunt etiam, Boote, te trepidum celeriter discessisse; tametsi lentus esses, & tuus currus te remoraretur. Cùm autem miser Phaëton intuitus est à supremo æthere terras usque & usque apertas, expalluit, & repentè genua concussa sunt pavore: & caligo occupavit oculos per tantum lumen. Et jam præoptaret nunquam attigisse equos paternos: & jam pœnitet cognovisse stirpem, & vicisse patrem orando: Jam optans appellari Filius *Meropis; perinde agitur, ut navis impulsa ruente Aquilone, cui victam permisit*

NOTÆ.

171. *Triones*] Ursa est major, cujus septem lucidiores stellæ palustri formam referunt, cum bobus (quos veteres Triones à terendâ terrâ ut Varroni videtur, dixerunt) Quod signum nunquam occidit; quia, si fabulam spectes, Juno pellicem Callisto cœlo receptam indignata, à Tethye, Oceani uxore, impetravit ne aquis ejus tingeretur; si veritatem quæras, quia polo ratione nostri situs elevato vicinior est Ursa, quam ut possit sub horizontem descendere.

173. *Serpens*] Signum est; quod jam antè in Boreali plagâ diximus esse.

176. *Boote*] Signum est; qui & Arctophylax dicitur, signum juxta Ursam majorem, quæ bubulci more palustrum sequi videtur. Plaustrum autem, Triones, & Ursam, unum & idem signum esse diximus.

177. *Tardus*] Utpote polo vicinior, adeóque minor illi ambitus.

179. *Penitùs penitúsque*] Hoc est, valde depressas, ac longe à se remotas. Nam geminatum illud adverbium immensum illud intervallum notat, inter cœlum & terras.

181. *Tenebræ*] Vertigo caligans offusa est oculis & animo in luce mediâ, imo in tantâ.

184. *Meropis*] Mallet se homine natum dici & salvum esse, quàm deo satum & perire.

185. *Pinus*] Pro navi ex pinu factâ, metonymicè.

Fræna

Fræna ſuus rector, quam Dîs votiſque reliquit.
Quid faciat? multum cœli poſt terga relictum:
Ante oculos plus eſt: Animo metitur utrumque.
Et modò, quos illi fato contingere non eſt,
Proſpicit occaſus: interdum reſpicit ortus.
Quidque agat ignarus, ſtupet: & nec fræna remittit,
Nec retinere valet: nec nomina novit equorum.
Sparſa quoque in vario paſſim miracula cœlo,
Vaſtarumque videt trepidus ſimulacra ferarum.
Eſt locus, in geminos ubi brachia concavat arcus
Scorpios; & caudâ, flexiſque utrinque lacertis,
Porrigit in ſpatium ſignorum membra duorum.
Hunc puer ut nigri madidum ſudore veneni
Vulnera curvatâ minitantem cuſpide vidit;
Mentis inops, gelidâ formidine lora remiſit.
Quæ poſtquam ſummum tetigêre jacentia tergum,
Expatiantur equi: nulloque inhibente per auras
Ignotæ regionis eunt; quáque impetus egit,
Hâc ſine lege ruunt, altoque ſub æthere fixis
Incurſant ſtellis, rapiuntque per avia currum.
Et modò ſumma petunt, modò per decliva, viaſque
Præcipites ſpatio terræ propiore feruntur.
Inferiúſque ſuis fraternos currere Luna
Admiratur equos: ambuſtaque nubila fumant.
Corripitur flammis, ut quæque altiſſima tellus;
Fiſſaque agit rimas, & ſuccis aret ademtis.
Pabula caneſcunt: cum frondibus uritur arbos:
Materiamque ſuo præbet ſeges arida damno.
Parva queror. Magnæ pereunt cum mœnibus urbes.
Cumque ſuis totas populis incendia gentes
In cinerem vertunt. Silvæ cum montibus ardent.

nauclerus ſuus gubernaculum, quam concredidit diîs & precibus. Quid agat? Magna pars cœli relicta eſt à tergo: major eſt præ oculis: menſurat utrumque mente: & nunc è longinquo ſpectat occaſum, quò fata non ſinunt illum pervenire: nunc intuetur ortum. Atque neſcius quid poſſit agere, obſtupeſcit: & neque laxat habenas, neque poteſt tenere: neque ſcit nomina equorum. Spectat etiam timidus hinc inde prodigia poſita in cœlo diverſis ſignis diſtincta, & imagines magnarum ferarum. Eſt locus ubi Scorpius flexit lacertos in duos arcus, & extendit artus in ſpatium duorum ſiderum, caudâ & brachiis curvatis utrinque. Cùm juvenis intuitus eſt hunc ſqualentem ſudore veneni atri, intentantem plagas caudâ reflexâ, deficiens animo laxavit habenas frigido timore. Quæ poſtquam collapſæ ſunt equorum *ſumma in dorſa, equi divagantur: & nemine obſtante feruntur per ſpatia incognitæ plagæ; & quà furor impulit, hàc currunt ſine modo & impetum faciunt in ſtellas poſitas ſub ſummo æthere, & abſtrahunt currum per avia. Et modò eunt per depreſſa, & limites præruptos,* aut *nubes incenſæ fumum emittunt. Ut quæque terra ſublimior eſt, accenditur; & divia hiat, & arida eſt humore exhauſto. Herbæ albicant: arbor ardet cum foliis: & fruges arentes ſuppeditant pabulum ſuo incendio. De exiguis* damnis *queror. Vaſtæ civitates intereunt cum muris: & conflagratio redigit in faſ-*

a terræ viciniora. Et Luna ſtupet equos fratris ire inferiùs ſuis: & illas totas nationes cum ſuis alumnis. Nemora flagrant cum montibus.

NOTÆ.

186. *Fræna*] Pro gubernaculo: quod poëtis familiare.

196. *Scorpios*] Signum zodiaci conſtans ſtellis 21 duorum penè ſignorum ſpatia occupans: Chelæ ſeubrachia, Libram conſtituere videntur; Scorpium verò ipſum causâ recurvâ deſignat.

197. *In ſpatium duorum*] Alterum namque brachiis; alterum caudâ facit.

198. *Madidum*] Ex caloris viciniâ ſudantem, æſtuantem, ſævientem.

205. *Incurſant ſtellis*] Quippe cum nimiùm jam aſcenderent equi.

Athos flagrat, & Taurus Cilicæ mons, *& Tmolus, & O Etna, & Ida, jam arida, olim nobilissima fontibus; & Helicon virginibus sacer, & Hæmus nondum O Eagrius* dictus. *Ætna flagrat flammis duplicatis sine modo, & Parnassus, in duos vertices divisus, & Eryx, et Cynthus, & Othrys, & tandem Rhodope vacua nivibus, & Mimas, & Dindyma, & Mycale, & Cythæron sacris dicatus. Nec sua frigora opem ferunt Scythiæ: Caucasus flagrat, & Ossa cum Pindo, & Olympus major utroque: & Alpes aëriæ, & Apenninus nubilosus.*

Ardet Athos, Taurusque Cilix, & Tmolus, & Œte;
Et nunc sicca, priùs celeberrima fontibus, Ide;
Virgineusque Helicon, & nondum Œagrius Hæmos.
Ardet in immensum geminatis ignibus Ætne,
Parnassusque biceps, & Eryx, & Cynthus, & Othrys,
Et tandem Rhodope nivibus caritura, Mimasque,
Dindymaque, & Mycale, natusque ad sacra Cithæron.
Nec prosunt Scythiæ sua frigora: Caucasus ardet,
Ossaq; cum Pindo, majorq; ambobus Olympus:
Aëriæque Alpes, & nubifer Apenninus.
Tunc verò Phaëton cunctis è partibus orbem
Aspicit accensum: nec tantos sustinet æstus:
Ferventesque auras, velut è fornace profundâ,
Ore trahit, currusque suos candescere sentit.
Et neque jam cineres ejectatamque favillam

Tunc verò Phaëton spectat mundum inflammatum ex omnibus partibus: nec patitur tantos ardores: & haurit ore aërem calidum tanquam ex fornace profundâ, & sentit suos currus igneseere. Et neque jam potest sustinere cineres & favillam jactatam.

NOTÆ.

217. *Athos*] Macedoniæ mons altissimus.

Ib. *Taurus*] Mons est totius Asiæ maximus, diversa nomina apud varias gentes in quas dividitur, sortitus, à Cilicibus *Taurus* dictus.

Ib. *Tmolus*] Mons est Phrygiæ, vino, croco, & melle abundans.

Ib. *OEte*] In Thessaliâ, Herculis rogo & morte celeberrimus.

218. *Ide*] Mons est, qui ad Troadem spectat, fontibus suis inclytus.

219. *Helicon*] Hic Bœotiæ est, Musis sacer, ideoque à poëtâ *virgineus* dictus.

Ib. *Hæmos*] Mons Thraciæ altissimus, in quo Orpheus, O Eagri & Calliopes filius, uti quidem voluerunt nonnulli, à Mænadibus, seu furentibus Bacchis discerptus est: unde mons dictus est O Eagrius.

220. *Geminatis ignibus Ætne*] Nempe tam suis quàm incendii Phaëtontæi ignibus, Ætna enim Siciliæ mons flammas evomit.

221. *Parnassusque*] Mons Phocidis in duos vertices divisus.

Ib. *Erynx*] Hunc, olim Veneri dicatum, habet Sicilia.

Ib. *Cynthus*] In Delo insula est, ubi Apollinem & Dianam Latona peperisse dicitur, à quo ille Cynthius, hæc Cynthia appellata.

222. *Rhodope*] Mons Thraciæ perpetuis nivibus horridus.

Ib. *Mimasque*] Mons est Ioniæ, Icario mari oppositus. Itemque Thraciæ continuis obsessus imbribus.

223. *Dindyma*] Montes Troadis, matri deorum sacri; unde Cybele Dindyme dicta.

Ib. *Mycale*] Qui Cariæ est, è regione Sami insulæ.

Ib. *Cithæron*] Hic fuit Bœotiæ, Bacchi sacrificiis notissimus, ubi Pantheum Bacchi contemptorem Bacchæ discerpserunt.

224. *Caucasus*] Scythiæ, regionis ad Septentrionem frigidissimæ, mons est, ad quem Prometheus fuit religatus.

225. *Ossa cum Pindo*] Qui sunt Thessaliæ.

Ib. *Olympus*] In confinio est Macedoniæ & Thessaliæ, tam altus ut cœlum ipsum pertingere videatur: quare etiam pro ipso nonnunquam sumitur.

226. *Alpes*] Montes sunt excelsi, Italium à Galliâ disterminantes.

Ib. *Apenninus*] Longissimus est montium tractus Italiam dividens. A sublimitate vocat poëta *nubiferum* quasi ad nubes pertingeret, ita etiam Alpes *aërias*, quia in auras altè surgunt.

Ferre

Terre poteſt: calidoque involvitur undique fumo.
Quóque eat, aut ubi ſit, piceâ caligine tectus
Neſcit; & arbitrio volucrum raptatur equorum.
Sanguine tum credunt in corpora ſumma vocato,
Ethiopum populos nigrum traxiſſe colorem. 236
Tum facta eſt Libye, raptis humoribus æſtu,
Arida: tum Nymphæ paſſis fonteſque, lacuſque
Deflevêre comis. Queritur Bœotia Dircen,
Argos Amymonem, Ephyre Pirenidas undas. 240
Nec ſortita loco diſtantes flumina ripas
Tuta manent; mediis Tanaïs fumavit in undis,
Peneoſque ſenex, Theutranteuſque Caïcus,
Et celer Iſmenos, cum Phocaïco Erymantho,
Arſuruſque iterum Xanthus, flavuſque Lycormas,
Quique recurvatis ludit Mæandros in undis; 246
Mygdoniuſque Melas, & Tænarius Eurotas.
Arſit & Euphrates Babylonius, arſit Orontes,
Thermodonque citus, Gangeſque, & Phaſis, & Iſter:

& circumfunditur undique fumo fervido. Neque intelligit quò vadat, aut ubi ſit, involutus obſcuris tenebris; & aufertur pro libitu alatorum equorum. Credibile eſt populos Æthiopum tunc ſumſiſſe atrum colorem, ſanguine educto ad extremas partes corporis. Tum Libya facta eſt ſicca, humiditate ſublatâ caloribus: tum nymphæ ejulaverunt capillis ſparſis, & fontes, & lacus. Bœotia conqueritur Dircen, Argos Amymonen, Corinthus aquas Pirenidas exſiccatas eſſe. *Neque fluvii nacti ripas loco diſſitas ſunt ſecuri: Tanaïs fumavit in mediis aquis, & ſenex Peneus, & Caïcus Theutranteus, & rapidus Iſmenus cum Erymantho Phocaïco, & Xanthus iterum deflagraturus, & flavus Lycormas, & Mæander, qui ludit in aquis flexuoſis; & Melas Mygdonius, & Eurotas Tænarius. Euphrates etiam Babylonius incenſus eſt, arſi Orontes, & celer Thermodon, & Ganges, & Phaſis, & Danubius:*

NOTÆ.

237. *Libye*] Africæ eſt pars aridiſſima, inter Mauritaniam, & Cyrenaïcam regionem, cui limites accuratè aſſignare errones populi non ſciverunt.

239. *Dircen.*] Fontem, quo, caloribus jam exhauſto, uti non liceret. Atque in hunc fontem non procul à Thebis mutata fuerat Dirce, Lyci, Thebarum regis, uxor.

240. *Amymonen*] Fuit Amymone Danai filia, in fontem, apud Argos, converſa.

Ib. *Ephyre*] *Corinthus*, ubi fons Pirene Muſis ſacer.

241. *Nec ſortita loco*] *Non exigui modò fontes, ſed latiſſimi fluvii exaruerunt.*

242. *Tanaïs*] Fluvius eſt Scythiæ maximus, Europam ab Aſiâ dividens.

243. *Caïcus*] Fluvius eſt Myſiæ, ideo Theutranteus dictus, quòd ex Theutrantiâ Myſiæ parte Myſus fluvius terrâ hauſtus, deinde Caïcum efficiat.

244. *Iſmenos*] Bœotiæ fluvius in Euripum influens.

Ib. *Erymantho*] Phocidis eſt, aut Phocaïcus hic fluvius, in Arcadiâ, ubi & mons ejuſdem nominis.

245. *Xanthus*] Fluvius eſt Trojæ, qui belli Trojani tempore, iterum Vulcani vi arſit & exaruit. Vide I. l. φ'.

Ib. *Lycormas*] Evenus eſt Ætoliæ fluvius, flavas volvens arenas; aliis etiam nominibus appellatus.

246. *Mæandros*] Phrygiæ eſt hic, 600, ut numerant gyris, & ſinuoſis flexibus, ita fluens, ut in fontem ſuum ſæpius recurrere videatur.

247. *Melas*] Fluvius eſt Mygdoniæ, qui oves *nigras* efficere dicitur; μέλας enim *niger* ſignificat.

Ib. *Tænarius*] Eurotas Laconiæ fluvius, Tænarius dict. à Tænaro, quod Solinus cap. 12. Laconiæ ſpiraculum dicit.

248. *Euphrates*] Nobiliſſimus eſt Aſiæ fluvius ex Armeniâ, per Meſopotamiam, lotâ Babylone urbe, Perſicum ſinum defluens.

Ib. *Orontes*] Hic Syriæ, ex Libano monte decurrens; *Typhon*, à Typhonte gigante illic fulminato, aliis etiam appellatus nominibus.

249. *Thermodon*] Thraciæ eſt; juxta quem ſedes poſuiſſe volunt Amazones, ex Scythiâ in Europam migrantes.

Ib. *Ganges*] Maximus & notiſſimus Indorum fluvius.

Ib. *Phaſis*] Colchorum eſt, qui Medeæ etiam nomen ſuum dedit.

Ib. *Iſter*] Europæ maximus eſt fluvius, qui & Danubius dicitur, in pontum Euxinum influens.

Alpheos fervet: ripæ Spercheïdes flagrant: & aurum quod Tagus volvit suo flumine liquefecit per ardores. Et aves fluviatiles, quæ nobilitaverunt ripas Mæonias cantu suo, arserunt in medio Cayſtro. Nilus tremefactus recessit ad ultimum orbem, & abscondit caput, quod adhuc tegitur. Septem ejus ostia pulvere respersa septem evadunt valles absque flumine. Eâdem sorte exaruerunt Hebrus & Strymon Thracii, itemque Rhenus & Rhodanus ad occasum porrecti, & Tybris, cui mundi *imperium fuit assignatum. Universa terra hiat; & lux pervadit usque ad inferos per fissuras, & terrefacit regem inferum cum uxore. Pelagus etiam coarctatur! & quod jam erat mare, est vastitas constrata glareâ: & montes, quos profundum mare operuerat, apparent, & Cycladum, quæ latè huc illuc sparguntur,* numerum *augent. Pisces se recipiunt in profundum neque Delphines pandi audent se efferre super mare in aërem assuetum. Corpora Phocarum supra extremam maris faciem inversa*

Æſtuat Alpheos: ripæ Spercheïdes ardent:
Quodque ſuo Tagus amne vehit fluit ignibus aurum.
Et, quæ Mæonias celebrârant carmine ripas,
Flumineæ volucres medio caluêre Cayſtro.
Nilus in extremum fugit perterritus orbem,
Occuluitque caput, quod adhuc latet. Oſtia ſeptem
Pulverulenta vacant ſeptem ſine flumine valles.
Fors eadem Iſmarios Hebrum cum Strymone ſiccat,
Heſperioſque amnes, Rhenum, Rhodanumque, Padumque,
Cuique fuit rerum promiſſa potentia, Tybrin.
Diſſilit omne ſolum; penetratque in Tartara rimis
Lumen, & infernum terret cum conjuge regem.
Et mare contrahitur: ſiccæque eſt campus arenæ,
Quod modò pontus erat: quoſq; altum texerat æquor,
Exſiſtunt montes, & ſparſas Cyladas augent.
Ima petunt piſces: nec ſe ſuper æquora curvi
Tollere conſuetas audent Delphines in auras.
Corpora phocarum ſummo reſupina profundo

NOTÆ.

250. *Alpheos*] Arcadiæ eſt hic in Peloponneſo, qui ibi abſorptus, intermixtis aquis, ex Græciâ, ſubter mare & terram currens, ſe in Siciliâ rurſus extollit, ubi Arethuſæ fonti immixtus, ſeſe deinde in mare Siculum exonerat. Quam fabulam non modò poëtæ, ſed hiſtorici etiam ſcripſerunt; de quâ ſuo loco noſtrum quoque audiemus Naſonem.

Ib. *Spercheïdes*] Sperchii, Theſſaliæ fluvii, qui in Maliacum ſinum illabitur.

251. *Tagus*] Hiſpaniæ fluvius, aureas vehens arenas, quas jam ſole liquefactas aquæ ritu devolutas inſolenti hyperbole fingit poëta.

252. *Mæonias*] Eſt Mæonia eadem quæ Lydia, Aſiæ minoris regio, in quâ Cayſtrus fluvius cygnis ſuis à poëtis celebratus.

253. *Volucres*] De cygnis loquitur.

254. *Nilus*] Celeberrimus Ægypti fluvius, cujus fontes quia veteres ignoraverunt, ideo caput condidiſſe dicit poëta; quod tamen in Lunæ montibus Ptolemæus, recentiores e quibuſdam lacubus quos *Zaflan* & *Zembre* v cant, aſſignârunt.

256. *Vacant*] Septem dicit alveos, per qu in mare erumpit Nilus, ita exaruiſſe ut valle apparerent.

257. *Iſmarios*] *Thracios*, ab Iſmaro, Thra ciæ monte. Synecdoche eſt.

Ib. *Hebrum*] Sunt Hebrus & Strymon d Thraciæ fluvii in Ægeum mare influentes.

258. *Heſperios*] Id eſt, qui magis ad occ dentalem plagam ſpectant. Nam Rhen Germaniæ, Rhodanus Galliæ, Padus ſeu E danus Italiæ, fluvii notiſſimi.

252. *Cui*] Id eſt, Romanis, fluminis illi accolis. Metonymia eſt.

261. *Infernum*] *Plutonem* cum Proſerpi conjuge.

264. *Cycladas*] Sunt Cyclades Ægæi ma inſulæ, in orbem collectæ, quæ hîc pro q buſlibet ſynecdochicè ſumuntur.

Exanimata natant. Ipsum quoque Nerea, fama est,
Doridaque, & natas, tepidis latuisse sub antris.
Ter Neptunus aquis cum torvo brachia vultu
Exserere ausus erat: ter non tulit aëris æstus.
Alma tamen Tellus, ut erat circumdata ponto,
Inter aquas pelagi, contractosque undique fontes,
Qui se condiderant in opacæ viscera matris,
Sustulit omniferos collo tenus arida vultus:
Oppositque manum fronti: magnoque tremore
Omnia concutiens paullùm subsedit, & infrà,
Quàm solet esse, fuit: siccâque ita voce locuta est:
Si placet hoc, meruique, quid ô tua fulmina cessant,
Summe Deûm? liceat perituræ viribus ignis,
Igne perire tuo; clademque auctore levare.
Vix equidem fauces hæc ipsa in verba resolvo.
(Presserat ora vapor.) Tostos en aspice crines!
Inque oculis tantum, tantum super ora favillæ.
Hosne mihi fructus, hunc fertilitatis honorem,
Officiique refers: quòd adunci vulnera aratri,
Rastrorumque fero, totoque exerceor anno?
Quòd pecori frondes, alimentaque mitia, fruges
Humano generi; vobis quòd thura ministro?
Sed tamen exitium fac me meruisse: quid undæ,
Quid meruit frater? cur illi tradita sorte
Æquora decrescunt, & ab æthere longiùs absunt?
Quòd si nec fratris, nec te mea gratia tangit
At cœli miserere tui. Circumspice utrumque;
Fumat uterque polus: quos si vitiaverit ignis,
Atria vestra ruent. Atlas en ipse laborat!
Vixque suis humeris candentem sustinet axem.
Si freta, si terræ pereunt, si regia cœli;
In chaos antiquum confundimur. Eripe flammis,

mortua fluitant. Aiunt etiam ipsum Nereum, & Doridem, & filias sese abdidisse in cavernis calidis. Neptunus conatus erat ter emittere aquis lacertos, vultu truci: ter non toleravit ardores cœlis. Mitis tamen Terra, ut erat cincta mari, inter aquas pelagi, & fontes undique congestos, qui sese receperant in præcordia vastæ matris, sicca extulit faciem omnia ferentem collo tenus: & prætulit manum fronti: & percellens cuncta ingenti pavore paullùm subsedit & constitit inferiùs quàm solet esse: & hanc orationem habuit voce aridâ: Siquidem hoc gratum est, ô maxime deorum, & digna sum, quamobrem tua fulmina quiescunt? Concedatur interiturae fervore ignis interire igne tuo; & solatium habere exitii ab auctore. Ægrè equidem os aperio in hanc ipsam orationem (calor præclusérat fauces.) En vide capillos assos! & nihil nisi cineres in oculis, & in vultum. Præstatne mihi hanc mercedem atque hunc honorem feracitatis, & servitii; quòd patior plagas curvi aratri & rastrorum, & torqueor toto anno? quòd exhibeo folia pecori, & fruges, cibos aulces humanæ genti; quòd vobis præbeo *thura? Sed one tamen me dignam esse calamitate: aquæ quid* meritæ snut, *quid meritus est frater? quamobrem naria illi data sorte minuuntur, & distant longiùs à cœlo? Quòd si neque favor fratris, neque meus e movet; at miserearis cœli tui. Intuere utrumque* polum; *uterque polus fumum emittit: quos si gnis corruperit, domus vestræ cadent. Ecce ipse Atlas nutat! vixque fert suis humeris ardentem olum. Si maria, si terræ intereunt, si basilica cœli; ruimus in antiquum chaos. Aufer* ex *igne,*

NOTÆ.

268. *Nerea*] Fuit Nereus deus maris, vates nsignis, in Ægeo mari præcipuè habitans, ui Doridem uxorem habuit, ex quâ 50 sus-epit filias, à patre *Nereïdas* dictas.

273. *Contractos*] Intellige vel calore dimiutos, & partim exsiccatos, vel potiùs in maris gremium congregatos & coactos, ut patet x versu sequenti.

275. *Omniferos*] Quia omnia alit Terra, unde Græcis παμμήτωρ dicitur, & Virg. Æn. 6. *Omniparens.*

281. *Auctore*] *Si Jovis potiùs quàm Phaëtontis manu periero.*

266. *Atlas*] Mons Mauritaniæ, qui propter altitudinem cœlum sustinere dicitur; vel quia Atlas rex Mauritaniæ, qui in illum montem fertur transmutatus, primus omnium de Astrologicâ tractâsse creditus.

si quid adhuc restat: & prospice summæ rerum. Terra hæc locuta erat: nec verò potuit pati diutiùs calorem, nec plura narrare: & recepit suum caput in se, & speluncas viciniores inferis. At pater omnipotens testatus deos, & ipsum Phœbum *qui tradiderat currus omnia peritura luctuoso fato, nisi succurrat; excelsus ascendit in supremam arcem; unde solet immittere nubila vastis terris: unde ciet tonitrua, & vibrat fulmina missa. Sed neque tum habuit nubila quæ posset spargere in terras: neque imbres quos à cœlo mitteret. Intonat: & jecit in aurigam* Phaëtontem *fulmen libratum ab aure dextrâ: & deturbavit pariter animâ & rotis, & oppressit ignes feris ignibus. Equi attoniti sunt: & saltu retrorsum dato, subtrahunt colla jugo, & deserunt habenas laceratas. Frena illic sunt strata, illic axis eductus temone; ex hâc parte radii rotarum quassatarum; & reliquiæ currûs fracti sunt latè disjectæ. At Phaëton flammâ vastante comam flavam fuit præceps, & trahitur per aërem longo tramite;*

Si quid adhuc supereſt: & rerum conſule ſummæ.
Dixerat hæc Tellus: neque enim tolerare vaporem
Ulteriùs potuit, nec dicere plura: ſuumque
Rettulit os in ſe, propioraque manibus antra.
At pater omnipotens Superos teſtatus, & ipſum,
Qui dederat currus, niſi opem ferat, omnia fato
Interitura gravi; ſummam petit arduus arcem;
Unde ſolet latis nubes inducere terris:
Unde movet tonitrus, vibrataque fulmina jactat.
Sed neque, quas poſſet terris inducere, nubes
Tunc habuit: nec, quos cœlo dimitteret, imbres.
Intonat: & dextrâ libratum fulmen ab aure
Miſit in aurigam: pariterque, animâque, rotiſque,
Expulit, & ſævis compeſcuit ignibus ignes.
Conſternantur equi: &, ſaltu in contraria facto,
Colla jugo excutiunt, abruptaque lora relinquunt.
Illîc fræna jacent, illîc temone revulſus
Axis; in hâc radii fractarum parte rotarum:
Sparſaque ſunt latè laceri veſtigia currûs.
At Phaëton, rutilos flammâ populante capillos,
Volvitur in præceps, longoque per aëra tractu
Fertur; ut interdum de cœlo ſtella ſereno,
Etſi non cecidit, potuit cecidiſſe videri.
Quem procul à patriâ diverſo maximus orbe
Excipit Eridanus: ſpumantiaque abluit ora.
II. Naïdes Heſperiæ trifidâ fumantia flammâ
Corpora dant tumulo; ſignantque hoc carmine ſaxum;
Hic ſitus eſt Phaëton, currûs auriga paterni:

ſicuti quandoque ſtella de cœlo puro, quanquam non delapſus eſt, tamen *potuit videri decidiſſe. Quem Eridanus maximus recipit longe à patriâ diſſito orbe; & lavit faciem æſtuantem.*

II. *Naïdes Heſperiæ condunt ſepulcro corpus fumans igne triſculo; & inſcribunt hoc epitaphium ſaxo* ſepulchrali: *hîc poſitus eſt Phaëton moderator currûs paterni;*

NOTÆ.

306. *Summæ*] Summa rerum, in quâ rerum maxima pars conſiſtit.

306. *Summam petit arcem*] Cùm ſit altiſſimum in naturâ cœlum, eſt tamen in ipſo aliquid altius illo; verticem cœli vocat Virgilius.

311. *Ab aure*] Qui telum vibrant, illud priùs, ut acriùs emittant, ad aurem adducunt.

313. *Ignibus*] Ὀξυμωρον. Ignis ignem potius auget: verùm flamma valentior minùs valentem oppreſſit, ſicut infirmiora à robuſtioribus in naturâ ſubiguntur in eodem genere.

321. *Stella*] Non ſtella quidem, ſed exhalatio quædam incenſa, ſtellæ ſpeciem referens.

323. *Procul.*] Multùm enim diſtat Italia ab Æthiopiâ.

324. *Eridanus*] Fluvius Italiæ, qui & Padus dicitur.

325. *Heſperiæ*] Occidentales & Italiæ. *Heſperia* enim ferè pro Italiâ, ſicut *ultima Heſperia* pro Hiſpaniâ ſumitur. Naiades autem Heſperiæ, Phaethuſa, Lampetie, & Phœbe ſorores erant Phaetontis.

Ib. *Trifidâ*] *Fulmine*, quod trifidâ cuſpide pingitur.

Quem si non tenuit, magnis tamen excidit ausis.
Nam pater obductos luctu miserabilis ægro
Condiderat vultus: &, si modò credimus, unum
Esse diem sine Sole ferunt. Incendia lumen
Præbebant; aliquisque malo fuit usus in illo.
At Clymene postquam dixit, quæcunque fuerunt
In tantis dicenda malis; lugubris & amens,
Et laniata sinus, totum percensuit orbem:
Exanimesque artus primò, mox ossa requirens,
Repperit ossa tamen peregrinâ condita ripâ.
Incubuitque loco: nomenque in marmore lectum
Perfudit lachrymis, & aperto pectore fovit.
Nec minùs Heliades fletus, & inania morti
Munera, dant lachrymas: & cæsæ pectora palmis
Non auditurum miseras Phaëtonta querelas
Nocte, dieque vocant: adsternunturque sepulchro.
Luna quater junctis implêrat cornibus orbem:
Illæ more suo (nam morem fecerat usus)
Plangorem dederant: è queîs Phaëthusa sororum
Maxima, cùm vellet terræ procumbere, questa est
Diriguisse pedes: ad quam conata venire
Candida Lampetie, subitâ radice retenta est.
Tertia cùm crinem manibus laniare pararet;
Avellit frondes. Hæc stipite cura teneri,
Illa dolet fieri longos sua brachia ramos.
Dumque ea mirantur, complectitur inguina cortex;
Perque gradus uterum, pectusque, humerosque, manusque,
Ambit: & exstabant tantùm ora vocantia matrem.
Quid faciat mater? nisi, quò trahat impetus illam,
Huc eat, atque illuc? &, dum licet, oscula jungat?
Non satis est: truncis avellere corpora tentat,
Et teneros manibus ramos abrumpere: at inde

quem si tenere non potuit frustratus est tamen incæptis ingentibus. Nam parens lamentabilis gravi ærumnâ velaverat faciem opertam: & si modò fidem adhibemus, aiunt unum diem præterisse absque sole. Deflagratio lucem afferebat; & nonnulla fuit utilitas in illo dispendio. At Clymene postquam protulit quæcumque fuerunt proferenda in tantis malis, tristis & furiosa, & scissas vestes habens, perlustravit totum mundum: & exquirens primò membra mortua, mox ossa, invenit ossa quamquam sepulta ripâ exterâ. Et ibi insedit: & irrigavit lachrymis nomen lectum in marmore, & calefecit gremio nudato. Neque minùs solis filiæ præbent morti lachrymas & ejulatus, dona vana: & plangentes pectora manibus explicitis citant nocte & die Phaëtontem non percepturum lamentabiles querimonias: & jacent ad tumulum. Luna quater absolverat orbem cornibus cœuntibus: illæ ex consuetudine suâ (nam usus in consuetudinem abierat) lamentationes continuaverant, è quibus Phaëthusa, grandior natu sororum, cùm cuperet sese in terram mittere, ingemuit pedes induruisse: ad quam cùm alba Lampetie vellet accedere, correpta est radice modò natâ. Cùm tertia vellet lacerare comam manibus; decerpit frondes. Hæc queritur crura correpta esse trunco, illa lacertos suos mutari in productos ramos. Et dum ea stupent, liber involvit inguina; & circumdat paulatim ventrem, & pectus, & humeros, & manus; & supererant tantùm ora citantia matrem. Quid agat mater? nisi feratur huc atque illuc, quo furor illam rapiat; & misceat basia, dum datur? Non satis est: nititur eripere corpora stipitibus, & revellere ramos teneros manibus: at inde

NOTÆ.

328. *Excidit*] Magna tamen aggredi ausus est, quod quidem abundè pulchrum atque magnificum est.

329. *Ægro*] Id est, qui ægros facit. Meton.

335. *Percensuit*] Inveniendi filii causâ.

336. *Mox*] Postquam corpus non invenerat.

340. *Heliades*] Solis filiæ, à patre Græcè sic dictæ, quæ & à fratre *Phaëtontiades*. Tres tantùm hîc memorat poëta, alii plures. Hyginus usque ad septem; quæ postquam fratrem per quatuor menses assiduè flevissent, tandem Jovis miseratione in populos, vel, ut aliis placet, in alnos, ipsarum verò lachrymæ in succina seu electra, mutatæ sunt.

344. *Luna quater junctis*] Quatuor menses transierant.

guttæ cruentæ fluunt tanquam de cicatrice. Ignosce, quæso, mater, vociferatur, quæcunque est vulnerata: ignosce, quæso: corpus nostrum discerpitur in arbore. Jamque vale. Liber occupavit os *ultima verba* proferens.

III. *Inde stillant lachrymæ: & electra derivata de novis ramis indurantur sole: quæ fluvius purus excipit, et mittit Italis puellis induenda.*

IV. *Cycnus filius Stheneli adstitit huic prodigio, qui utcumque tibi devinctus sanguine materno, Phaëton, tamen fuit conjunctior* benevolo *animo. Ille neglecto regno (nam imperium tenebat in gentem Ligurum, et amplas civitates) quæstibus impleverat ripas glaucas, et fluvium Eridanum, et nemus amplificatum sororibus cùm vox est imminuta viro: et plumæ candidæ imitantur comam: at collum productum à pectore extenditur, et ligamina committunt* pedum

Sanguineæ manant, tanquam de vulnere, guttæ.
Parce, precor, mater, quæcunquæ est saucia, clamat:
Parce, precor: nostrum laniatur in arbore corpus.
Jamque vale. Cortex in verba noviſſima venit.
III. Inde fluunt lachrymæ: ſtillataq; ſole rigeſcunt
De ramis electra novis: quæ lucidus amnis
Excipit, & nuribus mittit geſtanda Latinis.
IV. Adfuit huic monſtro proles Stheneleïa Cycnus,
Qui tibi materno quamvis à ſanguine junctus,
Mente tamen, Phaëton, propior fuit. Ille, relicto
(Nam Ligurum populos, & magnas rexerat urbes)
Imperio, ripas virides, amnemque querelis
Eridanum implerat, ſilvamque ſororibus auctam:
Cùm vox eſt tenuata viro: canæque capillos
Diſſimulant plumæ: collumque à pectore longum
Porrigitur, digitoſque ligat junctura rubentes:
Penna latus veſtit: tenet os ſine acumine roſtrum:
Fit nova Cycnus avis. Nec ſe cæloque, Jovique
Credit, ut injuſtè miſſi memor ignis ab illo.
Stagna colit, patuloſque lacus: ignemque peroſus,
Quæ colat, elegit contraria flumina flammis.
Squallidus interea genitor Phaëtontis, & expers
Ipſe ſui decoris, qualis, cùm deficit orbem,
Eſſe ſolet: lucemque odit, ſeque ipſe, diemque:
Datque animum in luctus: & luctibus adjicit iram:
Officiumque negat mundo. Satis, inquit, ab ævi

articulos rubentes. Penna tegit latus, roſtrum occupat os ſine acumine: Cycnus mutatur in avem novam. Nec ſe committit cœlo, & Jovi, tanquam recordans fulminis injuſtè conjecti ab ello. Frequentat ſtagna, & vaſtos lacus: & averſatus ignem aſſumſit flumina contraria flammis, quæ habitet. Interea pater Phaëtontis horridus, & ipſe ſpoliatus ſua elegantia, qualis conſuevit eſſe cùm orbem ſuum *obſcuratum habet: & odio habet ſplendorem, ſeipſum, & diem, & animum adjicit ad mœrorem: & addit iram mœrori, et recuſat officium* ſuum præſtare *orbi. Satis, ait, ab temporum*

NOTÆ.

361. *Parce, precor*] Sic Polydorous apud Virg.

Quid miſerum, Æneа, laceras? jam parce ſepulto;
Parce pias ſcelerare manus.——

363. *In verba*] Hoc eſt, cortex os obducens, verba Heliadum ultima occupavit.

367. *Adfuit huic*] Quo Heliades in arbores populos, & lachrymæ in electra converſæ ſunt. Nunc ad Cycni Stheneli filii progeditur fabulam qui Phaëtonti ſanguine & amicitiâ conjunctus, cùm, relictâ Liguriâ, ad Padi ripas veniſſet, multùmque amici caſum defleviſſet, in avem ſui nominis fuit mutatus.

370. *Ligurum*] Sunt Ligures, quibus imperabat Cycnus, Italiæ populi, inter Varum & Macram amnes ſiti, Tuſcis ab ortu contermini.

372. *Sororibus*] *Phaëtontis:* Quas ante in populos mutatas vidimus.

375. *Junctura*] Pelliculam dicit rubentem, quâ continentur Cycnorum digiti.

377. *Nec ſe cæloque*] Naturalem cauſam petit ex fabulâ.

Ib. *Jovique*] Id eſt, *aëri.*

382. *Deficit orbem*] Ubi deliquium & eclipſim patitur, opaci lunæ corporis interjectu obſcuratus.

385. *Officiumque*] Currum regere, cujus beneficio illuſtratur orbis.

Sors

ors mea principiis fuit irrequieta: pigetque
ctorum ſine fine mihi, ſine honore, laborum:
uilibet alter agat portantes lumina currus.
i nemo eſt, omneſque Dei non poſſe fatentur;
ſe agat: ut ſaltem, dum noſtras tentat habenas,
rbatura patres aliquando fulmina ponat. 391
um ſciet, ignipedum vires expertus equorum,
on meruiſſe necem, qui non benè rexerit illos.
alia dicentem circumſtant omnia Solem
umina: neve velit tenebras inducere rebus, 395
upplice voce rogant. Miſſos quoque Jupiter ignes
xcuſat, precibuſque minas regaliter addit.
olligit amentes, & adhuc terrore paventes,
hœbus equos: ſtimuloque domans & verbere ſævit:
ævit enim, natumque objectat, & imputat illis. 400

V. At pater omnipotens ingentia mœnia cœli
ircuit: &, ne quid labefactum viribus ignis
orruat, explorat. Quæ poſtquam firma, ſuique
oboris eſſe videt: terras, hominumque labores
erſpicit. Arcadiæ tamen eſt impenſior illi 405
ura ſuæ: fonteſque, & nondum audentia labi
lumina reſtituit: dat terræ gramina, frondes
rboribus; læſaſque jubet revireſcere ſilvas.
um redit, itque frequens; in virgine Nonacrinâ
æſit: & accepti caluêre ſub oſſibus ignes. 410
on erat hujus opus lanam mollire trahendo;
ec poſitu variare comas; ubi fibula veſtem,
itta coërcuerat neglectos alba capillos, (cum:
t modò læve manu jaculum, modò ſumpſerat ar-
iles erat Phœbes: nec Mænalon attigit ulla 415

initio conditio mea fuit laborioſa: et me pœnitet laborum exactorum ſine fine, ſine honore. Quivis alius regat currus ferentes lucem. Si nullus eſt, et omnes dii concedunt ſe eſſe impares, ipſe regat, ut ſaltem, dum tractat noſtra lora, deponat quandoque fulmina quæ privent parentes liberis. *Tum cognoverit, poſtquam tentaverit impetum equorum ignipedum, non dignum eſſe morte qui non bene moderatus fuerat illos. Omnes dii circumdant ſolem talia proferentem: & orant voce ſupplice ne placeat immittere caliginem mundo. Jupiter etiam excuſat flammas à ſe conjectas, & adjicit pro imperio comminationes precibus. Sol cogit equos attonitos, et trementes adhuc pavore, et compeſcens* eos *aculeo, et ſcuticâ furit: furit enim, et objicit filium, et* eos *accuſat de* ejus morte.

V. *At Pater omnipotens perluſtrat vaſtum ambitum cœli: et proſpicit, ne quid corruptum viribus ignis perierit. Quæ poſtquam invenit integra, et ſibi conſtantia: intuetur terras, et labores hominum. Magis tamen intendit animum ad ſuam Arcadiam: et renovat fontes et fluvios nondum auſos fluere: decorat terram herbis, arbores foliis, et imperat nemora vaſtata revireſcere. Dum ſæpius meat atque remeat, conſtitit* defixis oculis *in puellâ Nonacrinâ: et amor medullis receptus incaluit. Non erat hujus penſum lanam trahere et mollem reddere, et variâ poſiturâ capillos diſtinguere: poſtquam fibula collegerat amictus, vitta candida comam fluentem, et nunc corripuerat manu expolitum jaculum, nunc arcum; erat miles Dianæ: neque ulla tetigit Mænalon*

NOTÆ.

390. *Ipſe.*] *Jupiter*, quem tamen iratus dedignatur appellare.

405. *Arcadiæ ſuæ*] A ſe amatæ; ſive propter Maim, quæ in Cyllene, ipſius Arcadiæ monte Mercurium peperit. Vel *ſuæ* ait poëta, quòd Arcades non minùs, quam Cretenſes, apud ſe natum eſſe Jovem contendunt. Sic Pauſanias in Arcadicis.

409. *Nonacrinâ*] *Arcadicâ*; Synecdochicè. Calliſto eſt Lycaonis filia, cui nomen fecit Mons Arcadiæ *Nonacris*.

412. *Poſitu variare*] Id eſt, in varias figuras componere.

413. *Vitta alba*] Quæ pudicitiæ ſymbolum.

415. *Miles erat*] Id eſt, Venationi erat dedita: nam & talis fuit Diana.

Ib. *Phœbes*] *Dianæ*, Apollinis ſeu Phœbi ſororis.

Ib. *Mænalon*] Arcadiæ montem, ubi Diana venari ſolita.

magìs *accepta*, quàm *hæc Triviæ. Sed nulla* gratia aut *potentia eſt durabilis. Sed excelſus tenebat locum ulteriorem medio, cùm illa intrat ſilvam, quæ nullo tempore deciſa erat. Hìc depoſuit pharetram humero, et relaxavit arcum flexilem: et ſtrata erat ſuper terrâ, quam gramen veſtiverat: et ſuſtentabat pictâ pharetrâ caput impoſitum. Cùm Jupiter aſpexit defatigatam, et ſine cuſtode; Certè, dicit, uxor mea ignorabit iſtud ſtuprum: aut ſi cognoverit, ſuntne rixæ, ô ſuntne tanti? Continuò aſſumit vultus et ornatum Dianæ: atque inquit, O puella, pars una mearum comitum, in quibus collibus es venata? Puella ſurgit, et ait, Salve numen, meâ ſententiâ, majus Jove, quamvis ipſe* me *audiat. Ipſe audit et ridet; et lætatur ſe ſibi anteponi; et dat ſuavia, nec ſatìs modeſta, nec ſicut à puellâ dari oporteat. Implicat amplexu conantem referre quâ ſilvâ venata ſit; et ſe manifeſtat non ſine crimine. Illa equidem (utinam videres, Juno, eſſes lenior!) Illa equidem contrà nititur quantùm ſaltem puella poſſit: ſed quæ puella, quiſve poterat vincere Jovem? Jupiter voti compos aſcendit in ſupremum cœlum. Hæc odit nemus, et ſilvam conſciam. Unde digrediens oblita eſt ferè colligere pharetram cum ſagittis, et arcum quem appenderat. Ecce Dictynna ſtipata ſuis comitibus ambulans per excelſum Mænalon, et elata nece ferarum videt hanc, et arceſſit viſum: hæc vocata recedit, et metuit primò, ne Jupiter lateret in illâ.*

Gratior hâc Triviæ. Sed nulla potentia longa eſt.
Ulterius medio ſpatium Sol altus habebat;
Cùm ſubit illa nemus, quod nulla cecíderat ætas,
Exuit hìc humero pharetram lentoſque retendit
Arctus: inque ſolo, quod texerat herba, jacebat;
Et pictam poſitâ pharetram cervice premebat.
Jupiter ut vidit feſſam, & cuſtode vacantem,
Hoc certè conjux furtum mea neſciet, inquit:
Aut ſi reſcierit; ſunt, ô, ſunt jurgia tanti?
Protinus induitur faciem, cultumque Dianæ:
Atque ait, O comitum virgo pars una mearum,
In quibus es venata jugis? de ceſpite virgo
Se levat: &, Salve numen, me judice, dixit,
Audiat ipſe licet, majus Jove. Ridet, & audit;
Et ſibi præferri ſe gaudet; & oſcula jungit:
Nec moderata ſatìs, nec ſic à virgine danda.
Quâ venata foret ſilvâ narrare parantem
Impedit amplexu: nec ſe ſine crimine prodit.
Illa quidem contrà, quantùm modò fœmina poſſit,
(Aſpiceres utinam, Saturnia, nitior eſſes!)
Illa quidem pugnat; ſed quæ ſuperare puella,
Quiſque Jovem poterat? ſuperum petit æthera victor
Jupiter. Huic odio nemus eſt, & conſcia ſilva.
Unde, pedem referens, pœne eſt oblita pharetram
Tollere cum telis, &, quem ſuſpenderat, arcum.
Ecce, ſuo comitata choro Dictynna per altum
Mænalon ingrediens, & cæde ſuperba ferarum,
Aſpicit hanc, viſamque vocat: clamata refugit;
Et timuit primò, ne Jupiter eſſet in illâ.

NOTÆ.

416. *Triviæ*] *Dianæ*; quæ ideo Trivia dicitur, quòd in triviis triformi, & tricipiti ſacra fierent. Vide Faſt. lib. I. Eſt nempe Diana in terris, eadem quæ in cœlo Luna, & inferis Proſerpina, quam in triviis equino, canino, medioque humano capite repræſentabant.

417. *Ulterius ſpatium*] Meridiem jam pertranſiſſe ſignificat.

418. *Quod nullo*] Quod nunquam cæſum erat, adeóque arboribus denſiſſimum, umbrâque gratiſſima.

424. *Sunt jurgia tanti?* Suntne tanti momenti, ut me ab hiſce deliciis abſterreant?

435. *Aſpiceres*] Id eſt, ſi vidiſſes, Juno, quàm reluctanter Jovi ceſſerit, non adeò immerentem ſævires.

438. *Conſcia*] Stupri à Jove illati.

441. *Dictynna*] Diana ἀπὸ τῶν δικτύων, à retibus, quibus uſa dea venatrix. Quanquam in Britomartis nymphæ & comitis honorem hoc nomen ſibi aſſumſiſſe Dianam voluerunt alii, Illa nempe cùm Minoïs amorem fugeret, & ſeſe in mare præcipitem dediſſet, à Cretenſibus, oraculo monitis ut hoc pacto graſſantem peſtem effugerent, retibus ex mari extracta eſt. Qui Cretenſes Dianæ templum, ſub Dictynnæ nomine, extructum dicaverunt.

Sed,

ed, poſtquam pariter Nymphas incedere vidit,
enſit abeſſe dolos, numerumque acceſſit ad harum.
Heu quàm difficile eſt crimen non prodere vultu!
Vix oculos attollit humo: nec, ut antè ſolebat,
uncta Deæ lateri, nec toto eſt agmine prima,
ed ſilet; & læſi dat ſigna rubore pudoris.
t (niſi quod virgo eſt) poterat ſentire Diana
Mille notis culpam. Nymphæ ſenſiſſe feruntur.
Orbe reſurgebant Lunaria cornua nono;
Cùm Dea venatrix, fraternis languida flammis,
Nacta nemus gelidum; de quo cum murmure labens
bat, & attritas verſabat rivus arenas.
Ut loca laudavit: ſummas pede contigit undas.
His quoque laudatis, Procul eſt, ait, arbiter omnis:
Nudæ ſuperfuſis tingamus corpora lymphis.
Parrhaſis errubuit. Cunctæ velamina ponunt:
Una moras quærit. Dubitanti veſtis adempta eſt:
Quâ poſitâ, nudo patuit cum corpore crimen.
Attonitæ, manibuſque uterum celare volenti,
procul hinc, dixit, nec ſacros pollue fontes,
Cynthia: deque ſuo juſſit ſecedere cœtu.
Senſerat hoc olim magni matrona Tonantis;
Diſtuleratque graves in idonea tempora pœnas.
Cauſſa moræ nulla eſt: & jam puer Arcas (id ipſum
Indoluit Juno) fuerat de pellice natus.
Quò ſimul obvertit ſævam cum lumine mentem:
Scilicet hoc unum reſtabat, adultera, dixit,
Ut fœcunda fores: fieretque injuria partu
Nota: Joviſque mei teſtatum dedecus eſſet.
Haud impunè feres: adimam tibi nempe figuram,

Sed poſtquam cognovit Nymphas unà ambulare, intellexit fraudem non eſſe, et ſe addidit earum choro. Heu quàm difficile eſt non indicare crimen ore! vix erigit oculos; neque, ut antea conſueverat, affixa eſt lateri deæ; neque eſt prima toto choro. Verùm tacet; et rubore ſuo indicat pudicitiam violatam. Et, niſi ipſa eſſet virgo, Diana poterat cognoſcere crimen mille indiciis. Nymphæ dicuntur cognoviſſe. Cornua Lunæ renovabantur nono menſe, cùm Diana *dea venatrix languens nimio fervore fratris, devenit in ſilvam opacam; ex quâ manabat rivus fluens cum ſtrepitu, et verrebat ſabulum detritum. Poſtquam probavit loca, attigit pede aquas ſupremas. Illis quoque probatis, Longè abeſt, inquit, omnis teſtis: abluamus nuda corpora aquis ſuperfuſis. Parrhaſis rubore correpta eſt. Omnes exuunt veſtes:* ea *ſola cunctatur. Amictus dereptus eſt moras nectenti: quo exuto, culpa prodita eſt cum nudo corpore. Dianæ dixit huic exterritæ, et quærenti tegere ventrem manibus, Fuge hinc, neque contamina ſacros fontes: et imperavit abire à ſuo numero. Conjux magni Tonantis hoc olim adverterat; et demiſerat in tempus opportunum atrox ſupplicium. Non eſt cauſa* diutius *morandi: et jam puer Arcas erat natus de adulterâ: id ipſum Junoni mœrori erat. In quem puerum ſtatim atque conjecit* feros *oculos, ferumque animum; Scilicet, inquit, hoc unum ſuperaret, pellex, ut fœcunda eſſes: et injuria innoteſceret partu: et crimen mei Jovis eſſet hoc teſtimonio confirmatum. Non diſcedes inulta: namque tibi eripiam formam,*

NOTÆ.

452. *Senſiſſe feruntur*] Adeóque perſpicaciores, minúſque, quàm ipſa Diana, virgines: vel quia cum illâ familiariter magis verſarentur.

453. *Orbe*] *Nonus menſis aderat.*

454. *Fraternis*] *Solis*, qui Dianæ frater.

456. *Attritas*] *Minutas*, quæque adeò pedes non læderent.

460. *Parrhaſis*] *Calliſto*, Arcadica. Memoranturenim Arcadiæ mons Parrhaſius, nemus, oppidum, regiuncula; à Parrhaſo Lycaonis filio.

461. *Adempta*] Puellari protervitate & joco.

464. *Sacros*] Fontes, quibus erat perennis ſcaturigo, numen habere credebantur.

465. *Cynthia*] *Diana*, à Cyntho, Deli monte, ubi cum Apolline nata.

468. *Cauſſa moræ nulla*] Juno non videt cauſam, quare iram ſuam diutius differat.

Ib. *Arcas*] Quem ex Jove peperit Caliſto

Quâ

quâ tibi plaudis, odiosa, et quâ grata es viro nostro Locuta est: & comâ correptâ à fronte oppositâ, prosternebat turbatam projecit in terram. Supplex porrigebat lacertos: lacerti cœperunt rigere pilis atris, & manu flecti, & augeri in ungues hamatos, & vicem pedum præstare: & vultus olim probati à Jove fieri turpes vastis faucibus. Et ne preces, & copia orationis moveat mentem, tollitur potestas loquendi. Vox sæva, infensa, & plena terroris emittitur de rauco gutture. Animus tamen pristinus inest in ursâ factâ, & indicans pœnam suam continuo gemitu, tollit ad cœlum et astra manus quales-cunque: & cogitat Jovem ingratum, licet non possit ita prædicare. Ah! quoties vertta requiescere in nemore deserto, expatiata est ante domum, et in campis olim suis. Ah! quoties agitata est per rupes latratibus canum! Et venatrix effugit tremefacta metu venatorum! Sæpe se abdidit feris conspectis; non recordans quid esset: & ursa expavit ursos visos in collibus, & lupos, quanquam parens esset immixtus illis.

Quâ tibi, quâq; places nostro, importuna, marito. 475
Dixit: &, adversâ prênsis à fronte capillis,
Stravit humi pronam. Tendebat brachia supplex:
Brachia cœperunt nigris horrescere villis,
Curvarique manus, & aduncos crescere in ungues,
Officioque pedum fungi: laudataque quondam 480
Ora Jovi, lato fieri deformia rictu.
Neve preces animos, & verba superflua flectant;
Posse loqui eripitur. Vox iracunda, minaxque,
Plenaque terroris rauco de gutture fertur.
Mens antiqua tamen factâ quoque mansit in ursâ;
Assiduoque suos gemitu testata dolores, 486
Qualescunque manus ad cœlum & sidera tollit:
Ingratumque Jovem, nequeat cùm dicere, sentit.
Ah quoties, solâ non ausa quiescere silvâ,
Ante domum, quondamque suis erravit in agris! 490
Ah quoties, per saxa canum latratibus acta est!
Venatrixque metu venantum territa fugit!
Sæpe feris latuit visis; oblita quid esset:
Ursaque conspectos in montibus horruit ursos:
Pertimuitque lupos; quamvis pater esset in illis.

VI. *Ecce Arcas filius Callistûs nescius incidit in matrem, annos natus propemodum quindecim: et dum persequitur feras, dum eligit saltus idoneos et circumdat silvas Erymanthidas cassibus intextis, occurrit matri, quæ constitit, Arcade conspecto; et visa est cognoscere* illum. *Ille recessit: et ignorans expavit hærentem semper in oculis fixis: et jacturus erat telum vulneraturum pectus* matris *cupientis accedere propiùs. Omnipotens* id *vetuit: et simul ipsos* corripuit, *et nefas,*

VI. Ecce Lycaoniæ proles ignara parenti 495
Arcas adest, ter quinque ferè natalibus actis:
Dumque feras sequitur; dum saltus eligit aptos,
Nexilibusque plagis silvas Erymanthidas ambit,
Incidit in matrem; quæ restitit, Arcade viso; 500
Et cognoscenti similis fuit. Ille refugit:
Immotosque oculos in se sine fine tenentem
Nescius extimuit: propiúsque accedere aventi
Vulnifico fuerat fixurus pectora telo.
Arcuit omnipotens; pariterque ipsosque, nefasque

NOTÆ.

478. *Brachia*] In ursam mutata est. Cujus fabulæ hanc causam assignat Palæphatus. Ingressa erat Callisto venatrix ursæ cubile, à quâ consumpta est: Exivit deinde ursa, nec deinceps apparuit Callisto: eam ursam esse comites dictitârunt.

487. *Tollit*] Solent nempe ursi posterioribus tantùm pedibus quandoque insistere, more hominum.

493. *Quid esse*] Ejusmodi nempe fera, ab aliis nihil timendum esset.

495. *Pater*] Patrem illius Lycaonem tea in lupum Jovis irâ mutatum vidim Lib. I.

499. *Erymanthidas*] *Arcadicas*; *Erym thus* quippe Arcadiæ mons est, apro ab H cule cæso factus celebris.

Sustuli

uſtulit; & celeri raptos per inania vento
mpoſuit cœlo, vicinaque ſidera fecit.
ntumuit Juno, poſtquam inter ſidera pellex
ulſit: & ad canam deſcendit in æquora Tethyn,
Oceanumque ſenem: quorum reverentia movit
æpe deos: cauſſamque viæ ſcitantibus infit:
Quæritis æthereis quare regina Deorum
edibus huc adſim? pro me tenet altera cœlum.
Mentiar, obſcurum niſi nox cùm fecerit orbem,
Super honoratas ſummo mea vulnera cœlo
Videritis ſtellas illîc, ubi circulus axem
Ultimus extremum ſpatioque breviſſimus ambit.
Eſt verò, cur quis Junonem lædere nolit,
Offenſamque tremat; quæ proſim ſola nocendo?
En ego quantùm egi! quàm vaſta potentia noſtra
eſt!
Eſſe hominem vetui: facta eſt Dea. Sic ego pœnas
Sontibus impono: ſic eſt mea magna poteſtas!
Vindicet antiquam faciem, vultuſque ferinos
Detrahat; Argolicâ quod in antè Phoronide fecit.
Cur non & pulsâ ducat Junone, meoque
Collocet in thalamo, ſocerumque Lycaona ſumat?
At vos ſi læſæ contemptus tangit alumnæ,
Gurgite cæruleo ſeptem prohibete Triones:
Sideraque in cœlo ſtupri mercede recepta
Pellite; ne puro tingatur in æquore pellex.
VII. Dî maris annuerant. Habili Saturnia curru

prohibuit; & affixit cœlo ablatos vento rapido per aërem, & aſtra effecit ſibi invicem *vicina. Juno excanduit, poſtquam adultera micuit inter aſtra, & devecta eſt ad vetcrem Tethyn in mare & ſenem Oceanum; quorum bonos tetigit ſæpe deos: &* ita *incipit* verba faciens ad eos *qui cauſſa itineris interrogaverant: Petitis quamobrem regina deorum huc advenerim ab arcibus cœleſtibus? Alia habet cœlum pro me. Sim mendax, niſi, cùm nox induxerit tenebras mundo, aſpexeritis* Arcadem & Calliſtonem, *meos dolores, ſtellas jam inſignes ſupremo cœlo, illîc ubi circulus ultimus & minimus ambitu circumdat polum. Reliquum autem eſt* aliquid, *quamobrem quiſquam metuat offendere Junonem, & metuat læſam, quæ ſola juvem officiendo? En quantùm ego profeci! quanta eſt noſtra poteſtas! prohibui eſſe hominem, facta eſt dea. Ita ulciſcor noxios: ea eſt mea vaſta potentia! Aſſerat* ei *priſtinam formam, & tollat faciem belluinam; quod*

cit antea Phoronide Argolicâ. Cur non etiam eam uxorem ducat, Junone repudiatâ, & conſtituat in meo cubiculo, & accipiat Lycaonem in ſocerum? At ſi faſtidium alumnæ ſpretæ vos movet, arcete à glauco mari ſeptem Triones; & abigite ſidera cœlo, quod iis ſtupri præmium eſt, dmota; ne adultera mergatur in aquâ purâ.

VII. *Dii maris aſſenſi erant. Filia Saturni curru agili*

NOTÆ.

506. *Inania*] *Per ſpatium aërium*, quod vacuum videtur.

507. *Sidera*] Calliſto fuit in Urſam majorem mutata, quam Arctophylax, in quem mutatus Arcas, comitatur.

502. *Canam*] Spumis & ætate; nam omnium rerum, etiam deorum nutrix credita.

510. *Quorum reverentia*] Oceanus & Tethys magno ſunt in honore apud omnes deos, quia antiquiſſimi. Alter deorum parens; altera mater, ſive nutrix. Vide Natal. lib. VIII. cap. 1.

516. *Circulus*] *Arcticus*, qui minimus eſt circa polum Septentrionalem.

522. *Sontibus*] Nocentibus, & meis pellicibus.

523. *Vindicet*] Reſtituat illi priorem formam, ſicut & reſtituit ſuam Io nevoti Phoronei, quæ, cùm in vaccam Junonis metu fuit converſa, humanæ tandem formæ à Jove fuit reſtituta.

525. *Ducat*] Calliſtonem, quam in tanto dolore, multùm cavet ne nominet.

527. *Alumnæ*] Jam antea Junonem à Tethy educatam diximus: qui fabulæ natura ipſa anſam præbuit. Per Junonem enim infimam aëris regionem præſertim intelligunt fabularum conſarcinatores, qui quidem aër Tethy ſeu aquâ rarefactâ gignitur & nutritur.

528. *Septem Triones*] Id eſt, Urſam majorem.

530. *Ne puro*] Hoc ideo fictum, quòd Urſa, & polo nobis ſublato, vicina ſidera non ſubeant horizontem, qui quidem poëtis, ut & vulgò, videtur mare.

Ingreditur liquidum pavonibus aëra pictis:
Tam nuper pictis cæso pavonibus Argo,
Quàm tu nuper eras, cùm candidus antè fuisses,
Corve loquax, subitò nigrantes versus in alas.
Nam fuit hæc quondam niveis argentea pennis
Ales, ut æquaret totas sine labe columbas:
Nec servaturis vigili Capitolia voce
Cederet anseribus, nec amanti flumina cycno.
Lingua fuit damno: linguâ faciente loquaci,
Qui color albus erat, nunc est contrarius albo.
VIII. Pulchrior in totâ, quam Lariſſæa Coronis,
Non fuit Hæmoniâ. Placuit tibi, Delphice, certè,
Dùm vel casta fuit, vel inobservata. Sed ales
Sensit adulterium Phœbeïus: utque latentem
Detegeret culpam non exorabilis index,
Ad dominum tendebat iter: quem garrula motis
Consequitur pennis, scitetur ut omnia, cornix.
Auditâque viæ causâ, Non utile carpis,
Inquit, iter: ne sperne meæ præsagia linguæ.
Quid fuerim, quid simque, vide; meritumque require:
Invenies nocuisse fidem. Nam tempore quodam

pavonibus stellatis: ascendit in cœlum fluidum stellatis inquam, *tam nuper Argo interfecto, quàm tu, corve garrule, nuper eras repentè mutatus in alas atras cùm priùs albus fuisses. Nam hæc avis fuit olim splendida pennis candidis, ut par esset columbis prorsùs sine omnia maculâ: neque cederet anseribus custodituris voce experrectâ Capitolium, neque cycno prosequenti fluvios. Lingua nocuit: linguâ garrulâ* id *præstante, ut color qui erat candidus, nunc sit contrarius candido.*

VIII. *Non fuit* puella *formosior in totâ Hæmonia, quàm Lariſſæa Coronis. Sanè grata tibi fuit, Delphice, dum vel pudica fuit, vel minùs observata. Sed avis Apollinis cognovit stuprum: &, ut index inexorabilis revelaret vitium occultum, gressus dirigebat ad dominum: quem indicem cornix loquax persequitur alis agitatis, ut omnia percunctetur. Et cognitâ causâ viæ* Non, *ait, iter facis,* tibi *commodum: ne contemne omnia linguæ meæ. Inspice quid sim, & qui fuerim, et percunctare de merito: reperies fidem* mihi *obfuisse. Nam aliquando.*

NOTÆ.

532. *Pictis*] Quorum caudas stellantibus gemmis, ex Argi oculis, nuper ornaverat Juno. Picti verò pavones propriè trahunt currum Junonis propter diversam & multi colorem aëris naturam: quâ de causâ & Iris eidem nuncia & ministra est.

533. *Tam nuper*] Repetitio est, ut ad sequentem fabulam faciliùs descendat, & lectoris animum præparet.

534. *Quam tu nuper eras*] Corvus initio fuit candidus; sed quum ejus indicio Apollo cognovisset Coronida amicam cum alio juvene (Ischyde sc.) rem habere, eamque sagittis interfecisset puerumque Æsculapium exciso uteroextraxisset; pœnitentiâ ductus, corvum indicem sibi aliquid præmii sperantem, ex albo nigrum fecit.

538. *Nec servaturis*] Alludit ad historiam Romanam, quæ Gallos testatur, olim per noctis silentia ad summum Capitolini obscessi ascendisse; ita ut non custodes solùm, sed & canes fefellerint: anseres tamen clangore, & alarum strepitu M. Manlium excitâsse, qui cum ali Gallos de arce Romanâ deturbavit.

542. *Lariſſæa*] Lariſsâ Thessaliæ urbe or unda; quare ab aliâ Coronide Phocaïca di tinguitur.

543. *Hæmonia*] *Thessaliâ*, ab Hæmo vici monte, ut placet Servio; at potiùs ab aliq rege, quorum causâ sæpissime nomen muta

Ib. *Delphice*] Apollinem compellat, q Delphis, Phocidis urbe, ubi celeberrimum h quit templum & oraculum, hoc nomen con cutus est.

545. *Phœbeïus*] Corvus est, propter auguri vaticinia, & præsagia, Apollini sacer.

546. *Non exorabilis*] Inexorabilis dicit corvus, quia cornicis monita audire noluer vel fortè quia Coronis eum precibus frustrà tigavit ne rem proferret.

551. *Quid fuerim*] Comes namque fui M nervæ.

Ib. *Quid sim*] Nunc à comitatu Miner repulsa contemnor.

Pall

Pallas Erichthonium, prolem sine matre creatam,
Clauserat Actæo textâ de vimine cistâ:
Virginibusque tribus gemino de Cecrope natis
Hanc legem dederat, sua ne secreta viderent.
Abdita fronde levi densâ speculabar ab ulmo,
Quid facerent. Commissa duæ sine fraude tuentur,
Pandrosos atque Herse. Timidas vocat una sorores
Aglauros; nodosque manu diducit: at intus
Infantemque vident, apporrectumque draconem.
Acta Deæ refero; pro quo mihi gratia talis
Redditur, ut dicar tutelâ pulsa Minervæ;
Et ponar post noctis avem. Mea pœna volucres
Admonuisse potest; ne voce pericula quærant.
At puto, non ultro, nec quicquam tale rogantem
Me petiit. Ipsâ licet hoc à Pallade quæras:
Quamvis irata est, non hoc irata negabit.
Nam me Phocaïcâ clarus tellure Coroneus
(Nota loquor) genuit, fueramq; ego regia virgo:
Divitibusque procis (ne me contemne) petebar.
Forma mihi nocuit. Nam dum per littora lentis
Passibus, ut soleo, summâ spatiarer arenâ,
Vidit, & incaluit pelagi Deus: atque precando
Tempora cum blandis absumsit inania verbis:
Vim parat, & sequitur. Fugio, densumque relinquo

Minerva incluserat Erichthonium filium natum absque matre, capsâ factâ de vimine Actæo: et posuerat hanc legem tribus puellis ortis ex Cecrope biformi, ne intuerentur sua arcana. Ego *tecta levibus foliis observabam quid agerent ab ulmo spissâ. Duæ, Pandrosos et Herse, fideliter servant concredita. Una Aglauros arcessit sorores meticulosas; et resolvat vincula manu; at intuentur intus et puerum, et draconem juxta stratum. Renuncio Deæ quæ facta essent: pro quo hæc mihi gratia refertur, ut dicar rejecta à clientelâ Palladis; et habear post alitem noctis. Meum supplicium potest docuisse alites, ne arcessant damna loquacitate.* At dices, *Credo,* Minerva *non expetivit me sponte suâ, cùm ego ab illâ tale nihil rogarem. Possis istud à Minervâ ipsâ exquirere: tametsi infensa est, infensa non istud diffitebitur. Nam,*

ico quæ passim nota sunt, Coroneus illustris terrâ Phocaïcâ me progenuit: et eram puella regia: t quærebar à procis opulentis; ne me despice. Pulchritudo mihi obfuit. Nam dum ambularem n extremâ glareâ tardis gressibus per littora, ut consuevi, deus maris Neptunus *intuitus est* me; *t amore correptus est: et postquam contrivit orando vanum tempus, et molles voces, vi nititur, t* me *persquitur. Prosilio, et destituo solidum*

NOTÆ.

553. *Erichthonium*] Fuit hic suo tempore ex Athenienſium, ex Vulcani ſemine in terram effuſo, dum vim Minervæ pararet, genitus; quem quidem draconis pedibus natum cistâ inclusit ipſa Minerva, tribuſque Cecropis virginibus commendavit, &c.

554. *Actæo*] *Ex Atticâ regione direpto.*

555. *Gemino*] Fuit Cecrops Athenienſium rex primus, à quo illi *Cecropidæ:* dictus ideo geminus: vel quòd ex parte ſerpens, vel quòd linguâ duplici, Ægyptiâ, neme Ægypto oriundus, & Attica. Alii alias cauſas afferunt.

562. *Acta*] A Cecropis filiabus.

563. *Ut dicar*] Cornicem ob garrulitatem verſatur prudentiæ dea: cujus generis aves in Minervæ templis luciſque raro, Athenis omnino non conſpici, ſcripſit Plinius, lib. X. cap. 12.

564. *Noctis avem*] *Noctuam*; quæ Minervæ ſacra, qui in tenebris perſpicit; atque in nocte conſilium: ut & propter oculos cæſios, qui illi cùm Minervâ communes.

565. *Voce*] Plurimis nocet avibus, quæ per vocem & propter eam in aucupis manus deveniunt.

560. *At puto*] Tacitæ occurrit objectioni. Dicet enim corvus, *Non ob indicium repulſa fuiſti, ô Cornix, ſed quia nunquam Minervæ grata*; quod omnem cornici ſuaſionis vim adimebat. Atque hanc poſtea ita diſſolvit objectionem, ut ſponte fuerit ab ipſâ Minervâ comes petita.

569. *Phocaïcâ*] In Phocide Græciæ regione, Atticæ finitimâ, imperans.

572. *Lentis*] Qui cornicum etiam mos eſt.

Littus,

Littus et frustrà defatigor in molli sabulo. Postea precor deos et homines: neque vox mea movit ullum hominem. Virgo tacta est pro virgine, et opem tulit. Porrigebam lacertos ad cœlum: lacerti cœperunt obscurari pennis levibus. Conabar deripere amictum ab humeris; at illa erat pluma, et fixerat radices extremas in cutem. Molibar percutere pectora nuda meis palmis; sed neque habebam palmas neque pectora nuda. Currebam: neque utì priùs sabulum coërcebat pedes: et levabar extremâ terrâ. Continuò vecta per aërem tollor, et sum adscita comes illibata Palladi. Quid tamen juvat istud si Nyctimene, facta ales crimine nefando, occupavit nostrum honorem?

Littus, & in molli nequiçquam lassor arenâ.
Inde Deos, hominesque voco: nec contigit ullum
Vox mea mortalem. Mota est pro virgine virgo.
Auxiliumque tulit. Tendebam brachia cœlo:
Brachia cœperunt levibus nigrescere pennis.
Rejicere ex humeris vestem molibar; at illa
Pluma erat, inque cutem radices egerat imas.
Plangere nuda meis conabar pectora palmis:
Sed neque jam palmas, nec pectora nuda gerebam.
Currebam; nec, ut antè, pedes retinebat arena:
Et summâ tollebar humo. Mox acta per auras
Evehor, & data sum comes inculpata Minervæ.
Quid tamen hoc prodest, si diro facta volucris
Crimine Nyctimene nostro successit honori?

IX. *An, quæ per totam res est notissima Lesbon,*
Non audita tibi est? patrium temerâsse cubile
Nyctemenen? avis illa quidem: sed conscia culpæ
Conspectum, lucemque fugit, tenebrisque pudorem
Celat; & à cunctis expellitur æthere toto.
Talia dicenti, Tibi, ait, revocamina, corvus,
Sint precor ista malo: nos vanum spernimus omen.
Nec cœptum dimittit iter: dominoque jacentem
Cum juvene Hæmonio vidisse Coronida narrat.
Laurea delapsa est audito crimine amantis:
Et pariter vultusque, Deo, plectrumque, colorque
Excidit. Utque animis tumidâ fervebat ab irâ:
Arma assueta capit; flexumque à cornibus arcum
Tendit; & illa suo toties cum pectore juncta

IX. An factum, quod vulgatum est per totam Lesbon, et tibi inauditum? Nyctimenen violâsse lectum paternum? Illa quidem est ales: sed conscia criminis vitat omnium *conspectum et diem, et tegit pudorem caligine; et fugatur ab omnibus* avibus *toto cœlo. Corvus dicit proferenti talia, Oro ut istæ revocationes sint tibi exitio; nos contemnimus vanum præsagium. Neque desistit ab incœpto itinere; et refert domino* Apollini *se vidisse Coronidem cubantem cum juvene Hæmonio. Laurea* corona *excidit deo, audito stupro amantis, atque simul alacritas, et plectrum, et color. Et cùm mens excandesceret irâ turgente, sumit tela conjucta, et curvat arcum tensum à cornibus; et illa toties connexa cum pectore suo*

NOTÆ.

577. *Nequicquam*] Quia plùs poterat Neptunus insequendo, quàm Coronis fugiendo.

579. *Virgo*] Minerva perpetuâ gaudens virginitate, virginis Coronidis causâ mota est.

587. *Et summâ*] Jam levior facta est, nec, ut antè, mollis arena cedit pedibus, & gressus retardat.

589. *Diro*] Quia Nyctimene, Nyctæi regis Lesbia filia, patris amore capta, cum eo concubuisse dicitur. Hæc miserante Minervâ, in noctuam mutata est: hinc lucifuga ab avibus, interdiu si prodeat, incessitur.

590. *Nostro*] Quia Minervæ carissima.

591. *Lesbon*] Est Lesbos maris Ægæi insula nobilis, Troadi à meridie opposita. Hodie *Metelin.*

596. *Tibi, ait revocamina*] Id est, malè tibi fit, quæ me ab incepto itinere revocas.

599. *Coronida*] Lariſſæam intellige, quam cum Ischye, aut Ischyde concubuisse supra diximus.

601. *Plectrum*] Quo citharam percutiebat.

603. *Arma*] Arcum, & sagittas.

Indevitat

ndevitato trajecit pectora telo.
ta dedit gemitum, tractoque à vulnere ferro,
andida Puniceo perfudit membra cruore:
t dixit, Potui pœnas tibi, Phœbe, dediſſe:
ed peperiſſe priùs. Duo nunc moriemur in unâ,
lactenus; & pariter vitam cum ſanguine fudit.
Corpus inane animæ frigus lethale ſecutum eſt. 611
œnitet, heu! ſero pœnæ crudelis amantem:
eque, quòd audierit, quòd ſic exarſerit, odit.
Odit avem, per quam crimen cauſſamque dolendi
cire coactus erat: nervumque, arcumque, manumque 615
Odit; cumque manu temeraria tela ſagittas,
Collapſamque fovet: ſerâque ope vincere fata
Nititur; & medicas exercet inaniter artes.
Quæ poſtquam fruſtrà tentata, rogumque parari
enſit, & arſuros ſupremis ignibus artus; 620
Tum verò gemitus (neque enim cœleſtia tingi
Ora decet lachrymis) alto de corde petitos
Edidit. Haud aliter, quàm cùm ſpectante juvencâ
Lactentis vituli, dextrâ libratus ab aure,
Tempora diſcuſſit claro cava malleus ictu. 625
Ut tamen ingratos in pectora fudit odores,
Et dedit amplexus, injuſtaque juſta peregit;
Non tulit in cineres labi ſua Phœbus eoſdem
Semina: ſed natum flammis uteroque parentis
Eripuit, geminique tulit Chironis in antrum. 630
Sperantemque ſibi non falſæ præmia linguæ
ter aves albas vetuit conſidere corvum.

X. Semifer interea divinæ ſtirpis alumno

tranſverberavit pectora ineluctabili ſagittâ. Coronis *tacta ingemuit et ferro crepto ex vulnere infecit artus nivcos ſanguine purpureo: et dixit, Potui ibi pœnas exſolviſſe, ô Apollo; ſed antea fœtum emiſiſſe. Nunc duo tademus in unâ. Hoc uſque* locuta eſt; *et emiſit pariter vitam cum ſanguine. Frigus mortiferum corripuit corpus vacuum animâ. Heu! ſerò pœnitet amantem ſævæ vindictæ: et ſeſe odio proſequitur, quòd aurem præbuerit, quòd ſic irâ incenſus fuerit. Odio habet alitem, per quam neceſſe fuerat cognoſcere vitium, et cauſſam luctûs: et averſatur nervum, et arcum et manum, et cum manu, tela* illa *inconſideratè emiſſa, ſagittas. Et incumbit jacenti, et conatur ſuperare fata auxilio,* jam nimiùm *ſerò, et nequicquam experitur artes medicas. Quæ poſtquam* vidit *incaſſum admota, et videt rogum adornari, et membra flagratura ultimâ flammâ, tum verò emiſit ſuſpiria ducta ex imo corde (neque enim decet vultus cœleſtes irrigari lachrymis.) Non aliter, quàm cùm juvencâ intuente malleus impactus ab aure dextrâ* percuſſoris *perfregit tempora depreſſa vituli ſugentis ictu perſonanti. Poſtquam tamen irroravit pectus unguentis ingratis, et amplexus eſt, et abſolvit exequias iniquas: non paſſus eſt Apollo prolem ſuam cadere in cineres eoſdem: ſed eximit igni & ventre matris filium, et portavit in ſpeluncam Chironis,* qui formæ erat *ambiguæ. Et prohibuit corvum expectantem mercedem linguæ non mendacis conſiſtere inter candidas volucres.*

X. *Interea ſemiferus* Centaurus Æſculapio *alumno divinæ originis*

NOTÆ.

609. *Duo*] Ipſa cum filio Æſculapio, qui am in utero erat.

610. *Hactenus*] Id eſt, pauca dixit, quaſi lura dicere vòlentem vita deſeruerit.

626. *Ingratos*] Utpote in re tali. Munus rat flebile & triſte miniſterium.

627. *Juſta*] Exequias *injuſtas* vocat, quarum e ingratum injuſtumque damnabat autorem.

629. *Natum*] *Æſculapium*, quem utero Coronis geſtabat.

630. *Chironis*] Fuit Chiron centaurus, Saturno & Philyre Oceani filiâ ortus, cujus ideo pars ſuperior hominis, poſterior equi dicitur fuiſſe, quòd pater, ne ab uxore Ope, amoribus interveniente cognoſceretur, in equum ſeſe confeſtim mutaverit. Probitate autem, juſtitiâ; medicâ arte, aliiſque fuit inclytus Chiron; quamobrem Achillis juventæ moderator conſtitutus.

633. *Semifer*] *Chiron*, ſemivir & ſemiequus Æſculapii inſtitutor.

Lætus

oblectabatur; et lætus erat honor econjuncto oneri. Ecce nata Centauri adest, humeros habens velatos crinibus rubentibus, quam Nympha Chariclo cùm peperisset olim ad ripam fluvii impetuosi, appellavit Ocyroën. Huic non satis fuit doctam fuisse artes paternas: aperiebat secreta fatorum. Postquam igitur correpta fuit impetu fatidico, et incaluit eâdem, quem habebat conditum in corde, intuetur infantem, et inquit, Adolesce infans, salutifer universo mundo: corpora mortalia sæpe debebunt se tibi: Licebit tibi animas sublatas restituere. Postquam etiam id semel inceperis diis repugnantibus, igne avi tui *arceberis posse iterum hac facere: atque ex deo fies corpus inanimum: et deus, qui eras modo corpus: et bis mutabis tua fata. Tu etiam pater amabilis, non jam morti obnoxius, et factus lege nataliam ut sis superstes omnibus seculis, nunc optabis posse interire, cùm torqueberis veneno crudelis serpentis admisso per artus vulneratos. Et dii facient te mortalem ex immortali; et tres deæ secabunt tua fila.*

Lætus erat; mistoque oneri gaudebat honore.
Ecce venit rutilis humeros protecta capillis
Filia Centauri; quam quondam nympha Chariclo
Fluminis in rapidi ripis enixa, vocavit
Ocyroën. Non hæc artes contenta paternas
Edidicisse fuit: fatorum arcana canebat,
Ergo ubi fatidicos concepit mente furores,
Incaluitque Deo, quem clausum pectore habebat;
Aspicit infantem, totique salutifer orbi
Cresce puer, dixit: tibi se mortalia sæpe
Corpora debebunt: animas tibi reddere adempta
Fas erit. Idque semel dîs indignantibus ausus,
Posse dare hoc iterum flammâ prohibebere avitâ.
Eque Deo corpus fies exsangue; Deusque,
Qui modò corpus eras: & bis tua fata novabis.
Tu quoque, care pater, non jam mortalis, & ævis
Omnibus ut maneas, nascendi lege creatus;
Posse mori cupies tum, cùm cruciabere diræ
Sanguine serpentis per saucia membra recepto.
Teque ex æterno patientem numina mortis
Efficient: triplicesque Deæ tua fila resolvent.

NOTÆ.

636. *Chariclo*] Nympha fuit Apollinis, aut Oceani filia, ut alii tradunt, ab illâ diversa, cujus Apollodorus meminit, quæ vatis Tiresiæ mater fuit.

638. *Ocyroën*] Ab eo quòd ab rapidi fluminis ripas nata Græcè nomen habuit: ὠκὺς enim *celer*, & ῥοὴ *fluxus* dicitur.

Ib. *Paternas*] Medicinam, Astronomiam, Musicam.

641. *Deo*] *Afflatu aut spiritu divino correpta est.*

642. *Totique salutifer orbi*] Æsculapius enim adeò præstans in medicinâ fuit, ut etiam Hippolytum ab equis discerptum *Superos revocavit ad auras*, Virgil, propter quod à Jove fulmine fuit extinctus, ac postea deus effectus.

645. *Diis*] Plutone scilicet querente, & Jove indignante, Hippolytum ab Æsculapio in vitam restituti posse.

646. *Dare hoc*] Mortuum advitam *revocare.*

Ib. *Avita*] Avi Jovis fulmine, quo occisus est Æsculapius.

648. *Bis tua*] Primo è matris morientis utero raptus; secundo, ubi à fulminis conflagratione reviviscens divinitatem consecutus est. Vel quia ex deo evasit corpus mortuum, & deinde deus factus est post mortem.

649. *Tu*] Patrem Chironem compellat Ocyroë, cujus exitium præcidit.

652. *Serpentis*] Lernææ hydræ, cujus veneno Herculis sagittæ tinctæ erant, quas aliquando cùm Chiron attractaret, earum una fortuitò in ejus pedem decidit.

653. *Teque*] Cum intolerandos ferre non posset Chiron ex vulnere cruciatus, mori utroque parente immortali immortalis exoptavit; quod cùm impetrâsset, deorum miseratione in cœlum est translatus, ubi Sagittarii nomine signum in zodiaco efficit.

654. *Triplicesque*] *Parcæ.* Tres dicuntur esse, *Clotho, Lachesis, Atropos*: quarum prima vitæ stamen ducit, & nos in vitam vocat; altera fusum versat, & sortem præfinit; tertia vitæ filum abrumpit. Quâ fabulâ *fatum*, quod à deo præfinitum est, intelligitur.

Restaba

eſtabat fatis aliquid: ſuſpirat ab imis
ctoribus, lachrymæque genis labuntur obortæ;
tque ita, Prævertunt, inquit, me fata; vetorque
ura loqui; vociſque meæ præcluditur uſus.
on fuerant artes tanti, quæ numinis iram
ontraxêre mihi. Mallem neſcîſſe futura.
m mihi ſubduci facies humana videtur:
m cibus herba placet: jam latis currere campis
petus eſt: in equam, cognataque corpora vertor.
ota tamen quare? pater eſt mihi nempe biformis.
alia dicenti pars eſt extrema querelæ
tellecta parùm: confuſaque verba fuêre.
lox nec verba quidem, nec equæ ſonus ille videtur;
d ſimulantis equam: parvoque in tempore certos
didit hinnitus: & brachia movit in herbas.
um digiti coëunt; & quinos alligat ungues
rpetuo cornu levis ungula; creſcit & oris,
t colli ſpatium: longæ pars maxima pallæ
auda fit. Utque vagi crines per colla jacebant,
dextras abiêre jubas: pariterque novata eſt
t vox, & facies. Nomen quoque monſtra dedêre.
XI. Flebat, opemque tuam fruſtrà Philyreius heros,
elphice, poſcebat. Sed nec reſcindere magni
ſſa Jovis poteras, nec, ſi reſcindere poſſes
unc aderas: Elin, Meſſeniaque arva colebas.

Superat aliquid fatis; ducit gemitus exalto corde, & lachrymæ irrumpentes fluunt in genas; atque ſic loquitur, Fata me occupant, & prohibeor plura dicere, & uſus meæ vocis eripitur. Artes non fuerant tanti, quæ derivaverunt in me iram dei: optarem ignorâſſe futura. Jam vultus humanus mihi videtur eripi: jam gramen grata eſt eſta: jam percupio proruere in vaſtos agros: mutor in equam, & corpora cognata. Quamobrem tamen tota? quandoquidem parens meus eſt bimembris. Pars ultima querimoniæ Ocyrhoës *ejuſmodi proferentis parum audita eſt, & voces fuerunt confuſæ. Mox neque vox humana, neque ille ſonus videtur equæ, ſed imitantis equam, & poſt breve tempus emiſit hinnitus apertos; & movit armos in gramina. Tunc digiti connectuntur, & levis ungula committit quinos ungues cornu continuo: os quoque augetur, itemque collum; pars potior prolixæ pallæ mutatur in caudam: & ſicuti capilli ſparſi fluebant per colla, mutati ſunt in jubas dextras; & vox vultus ſunt pariter mutati: prodigium dedit quoque* illi *nomen novum.*

XI. *Heros Philyreius ejulabat, & implorabat tuum auxilium, ô Apollo; ſed neque poteras mutare reta magna Jovis; neque ſi poſſes mutare, tunc aderas: frequentabas Elin, & campos Meſſenios.*

NOTÆ.

655. *Fatis*] Patris intelligo: nam nondum um in zodiaci ſignum tranſmutatum iri edixerat.

657. *Prævertunt*] *Antè me occupant, quàm ia, quæ dictura eram, effari potuerim.*

660. *Contraxêre*] Se ideo credit transfori, quòd majora, quàm quæ fert ſors huna, attrectaverit.

665. *Cognata*] Quia pater mediâ ſui parte us fuerat.

664. *Tota tamen quare?*] Vellet ſaltem, ſi taretur, aliquâ parte humanam formam reret, ſicuti pater, qui partim homo erat.

672. *Pallæ*] Veſtimentum eſt, quo palam inæ utebantur.

675. *Monſtra*] Metamorphoſin dicit Ocyrhoës.

676. *Philyreius*] *Chiron eſt,* Philyræ ex Saturno filius Ocyrrhoës pater.

677. *Delphice*] Id eſt, *ô Apollo*; qui à *Delphis*, ubi templum celeberrimum habuit, *Delphicus* appelatur. Fuit verò ille deus medicinæ, cujus appoſitè hoc in loco meminit poëta, ut ad ſequentem ejus fabulam deſcendat.

679. *Elin*] Eſt Elis & urbs, & regio Peloponneſi.

Ib. *Meſſeniaque*] Eſt Meſſene urbs Peloponneſi, ſicut & Meſſenia ejuſdem regiuncula: ubi Admeti boves paviſſe Apollinem dicit poëta.

Illud erat tempus; quo te paſtoria pellis
Texit; onuſque fuit baculum ſilveſtre ſiniſtræ;
Alterius, diſpar ſeptenis fiſtula cannis.
Dumque amor eſt curæ, dum te tua fiſtula mulcet;
Incuſtoditæ Pylios memorantur in agros
Proceſſiſſe boves. Videt has Atlantide Majâ
Natus; & arte ſuâ ſilvis occultat abactas.
Senſerat hoc furtum nemo, niſi notus in illo
Rure ſenex; Battum vicinia tota vocabant.
Divitis hic ſaltus, herboſaque paſcua Nelei,
Nobiliumque greges cuſtos ſervabat equàrum.
Hunc timuit, blandâque manu ſeduxit: &, Eia,
Quiſquis es, hoſpes, ait, ſi fortè armenta requires
Hæc aliquis, vidiſſe nega: neu gratia facto
Nulla rependatur; nitidam cape præmia vaccam.
Et dedit. Acceptâ voces has reddidit hoſpes:
Tutus eas. Lapis iſte priùs tua furta loquatur.
Et lapidem oſtendit. Simulat Jove natus abire.
Mox redit; &, versâ pariter cum voce figurâ,
Ruſtice, vidiſti ſi quas hoc limite, dixit,
Ire boves; fer opem: furtoque ſilentia deme.
Juncta ſuo pretium dabitur tibi fœmina tauro.
At ſenior, poſtquam merces geminata, ſub illis
Montibus, inquit, erunt. Et erant ſub montibus illis.

Illud erat tempus, quo pellis paſtoria te veſtivit, & baculus ſilveſtris fuit geſtamen lævæ manus, *alterius, fiſtula inæqualis ſeptem* compacta *arundinibus. Et dum amor te ſollicitat; dum tua fiſtula te oblectat, vaccæ inobſervatæ dicuntur abiiſſe in campos Pylios. Filius Maiæ Atlante ſatæ has aſpexit, & in nemus abductas fraude ſuâ abſcondit. Nullus adverterat hoc furtum, præter ſenem cognitum in illo agro. Omnes vicini* illum *appellabant Battum. Hic paſtor cuſtodiebat ſaltus & paſcua graminea, & armenta præſtantiſſimarum equarum Nelei. Metuit hunc* Mercurius, *& ſeorſum prehendit molli manu; &, Eia inquit, quiſquis es, amice, ſi forſitan aliquis quærat iſtos greges, dic te non advertiſſe: & ne nullum præmium detur* tibi pro hoc *ſervitio, accipe in mercedem bovem ſplendidam: Atque obtulit. Amicus acceptâ* bove *retulit has voces. Diſcedas ſecurus: iſtud ſaxum priùs proferat tuam fraudem. Et ſaxum indicat. Mercurius ſit ſimul diſcedenti, & ſtatim revertitur; & mutatâ formâ ſimul cum voce; Ruſtice, inquit, ſi adverſi quaſdam vaccas diſcedentes ex iſtis regionibus, adjuva, & ne premas furtum ſilentio. Merces exhibebitur vacca cum ſuo tauro. At ſenex, poſtquam præmium duplo auctum, Erunt, ait, ſ illis collibus: & erant ſub illis collibus.*

NOTÆ.

680. *Paſtoria pellis*] Ideo volunt poëtæ cœlo exultâſſe Apollinem, & ad paſcendos Admeti greges compulſum fuiſſe, quòd ut Æſculapii filii, à Jove fulmine paremti, necem ulciſceretur, Cyclopas fulminum fabricatores ad unum ſagittis confixiſſet; quâ re offenſus Jupiter ipſum divinitate ſpoliavit.

684. *Pylios*] Tres ſunt in Peloponneſo urbes, quibus nomen *Pylus, Eliaca* una in Elide, altera *Meſſeniaca* in Meſſeniâ, & tertia inter duas, Neſtoris patrio, de quâ hîc agitur.

686. *Natus*] *Mercurium* dicit, qui Jovem & Maiam Atlantis filiam, parentes habuit.

Ib. *Arte ſuâ*] Id etſi, furto; quia Mercurius furum deus, quem laudat Horatius,

Callidum, quicquid placuit, jocoſo
Condere furto.

Ib. *Abactas*] Buculas 12, boves 100, tauremque armenti virum abegiſſe Mercurium refert Ant. Liberalis Met. 23.

689. *Nelei*] Qui pater fuit Neſtoris, re Pyli.

690. *Nobilium*] Palmis in certaminibus vel communiter *nobilium*, ſenſu quo Horatius

Eſt in juvencis, eſt in equis patrum
Virtus———

691. *Timuit*] Ne furtum indicaret.

699. *Limite*] Pylios à Meſſeniis diſtermi nante.

702. *Geminata*] Quia pius unam vaccam duxtaxat dederat Mercurius; jam alienâ indu tus formâ taurum cum vaccâ pollicetur.

703. *Et erant*] Alluſum volunt ad Battum quendam ineptum poëtam, qui in ſuis verſi bus eadem identem iterare ſolebat. Battus eadem verba titubanter repentem deridet ite dem Mercurius. Vide eraſmi Adag. Βάττου λογια.

Riſi

Risit Atlantiades: &, Me mihi, perfide, prodis?
Me mihi prodis? ait: Perjuraque pectora vertit
in durum silicem: qui nunc quoque dicitur Index:
nque nihil merito vetus est infamia saxo.

XII. Hinc se sustulerat paribus caducifer alis,
Munychioque volans agros, gratamque Minervæ
Despectabat humum, cultique arbusta Lycæi.
Illâ fortè die castæ de more puellæ,
Vertice suppositò, festas in Palladis arces
Pura coronatis portabant sacra canistris.
Inde revertentes Deus aspicit ales: iterque
Non agit in rectum; sed in orbem curvat eundem;
Ut volucris visis rapidissima miluus extis,
Dum timet, & densi circumstant sacra ministri,
Flectitur in gyrum: nec longiùs audet abire:
Spemque suam motis avidus circumvolat alis.
Sic super Acteas agilis Cyllenius arces
Inclinat cursus: & easdem circinat auras.
Quantò splendidior, quàm cætera sidera fulget
Lucifer; & quantò, te, Lucifer, aurea Phœbe;
Tantò virginibus præstantior omnibus Herse
Erat: eratque decus pompæ, comitumq; suarum.

Risit Atlantiades, & inquit, Prodis me mihi, perfide? Prodis me mihi? & mutavit cor perjurum in rigidum lapidem, qui nunc etiam vocatur Index; & dedecus est in lapide qui nihil dedecoris *meruit.*

XII. *Caducifer se inde subduxerat alis æqualibus, & iis libratus contemplabatur arva Munychia, & terram acceptam Palladi, & arbusta culti Lycæi. Fortè virgines pudicæ ferebant de more sacra pura canistris coronatis in templa Minervæ, capite suppositò. Deus alatus videt redeuntes inde, & non dirigit iter rectà; sed flectit in eundem circulum; quemadmodum milvus avis velocissima, præcordiis visis, dum metuit, & ministri conferti adsunt sacris, movetur in orbem, neque audet longiùs discedere: & rapax circumvolat spem suam alis agitatis. Eo modo velox Cyllenius diri-*

t volatum super arces Athenienses; & orbes describit per eundem aëris tractum. Quantò Lucifer lendet lucidior quàm reliqua astra; & quantò Luna splendida lucidior est *te, ô Lucifer, tantò erse pulchrior cæteris puellis ambulabat & erat honor pompæ, & comitum suarum.*

NOTÆ.

706. *Index*] Viæ & milliarium, aut etiam, quibusdam visum, metallorum: metallorum dex *lapis Lydius* sive *Heraclius* dicitur.

708. *Caducifer*] *Mercurius* est, caduceum, virgam alatam manus tenens duobus implitam serpentibus.

709. *Munychios*] *Atticos*, juxta Athenas in Pyræeum & Sunium promontoria; à promontorio Munychia sic dictos Munychia dicta a Munychio, qui ibi templum Munychiæ ianæ ædificavit.

710. *Humum*] De iisdem Atticis agris loitur, aut Athenis, Minervæ olim sacris.

Ib. *Culti*] Exculti Aristotelicis disputationibus.

Ib. *Lycæi*] Fuit Lycæus locus amœnus xta Athenas, à Lyco, Pandionis Athenisium regis filio, sic dictus; ubi deinde thenienses gymnasium condiderunt, in quo deambulans Aristoteles de philosophiâ disptavit.

711. *Illâ fortè*] In celeberrimo Palladis festo, cui hinc nomen Καλαφόρια, virgines nobiles & nubiles canistra ferebant deæ, in quibus ineraat ea, quæ ad Panathenæorum, & aliarum pomparum sacra pertinebant. *Suidas.* Nec non Cereris Thesmophoriis aliisque orgiis suæ Καλαφόροι.

713. *Coronatis*] Corollis sertisque redimitis.

Ib. *Sacra*] Quæcumque ad sacra peragenda spectabant.

715. *In orbem*] Ut Herses amatæ visu diutius frui liceret.

717. *Timet.*] *In exta victimarum non audet, circumstantibus ministris, irruere.*

719. *Spem*] Pro re speratâ posuit, nempe victimarum extis, quibus inhiat milvus.

720. *Cyllenius*] *Mercurius* est, à Cyllene Arcadiæ monte, ubi educatus, sic dictus.

724. *Herse*] Cecropis fuit filia, Cephali mater, ut placet Apollodoro.

725. *Pompæ*] In festo Minervæ.

Filius Jovis Mercurius *attonitus eſt ſpecie: & libratus in aëre non aliter incaluit, quàm cùm funda Balearica emittit glandem: Illa volat, & incaleſcit motu: & reperit in aëre calorem quem* priùs *non habuit. Flectit viam, & remota* loca *petit cœlo relicto, neque ſe celat: tanta eſt confidentia ſuæ elegantiæ. Quæ* fiducia *quamvis non iniqua eſt, illam tamen* elegantiam *ſuam auget curâ: & pectit capillos: & accommodat chlamydem ut bene ſluat; ut fimbria & totum aurum emineat; ut baculus, quo allicit & ſubducit ſoporem, ſit expolitus in manu; ut talaria ſplendeant in pedibus nitidis. Penetralia domûs habuerunt tria cubicula ornata ebore & teſtudine, quorum tu, Pandroſo, dextrum, Aglauros tenebat ſiniſtrum, Herſe medium. Quæ habuit ſiniſtrum obſervavit prior Mercurium accedentem; neque verita eſt requirere nomen dei, & cauſſam acceſsûs: cui nepos Atlantis & Pleïones talia reddit; Ego ſi qui ſero mandata patris per aërem. Ipſe Jupiter eſt meus pater. Neque diſſimulabo cauſſas adve* tûs. *Tu modò fidelis eſſe velis ſorori, & appellari matertera meæ progeniei. Herſe* eſt *cauſa i neris: precamur indulgeas amanti. Intuetur hunc iiſdem oculis, quibus nuper latens*

Obſtupuit formâ Jove natus: & æthere pendens
Non ſecùs exarſit, quàm cùm Balearica plumbum
Funda jacit: volat illud, & incandeſcit eundo:
Et quos non habuit, ſub nubibus invenit, ignes.
Vertit iter: cœloque petit diverſa relicto:
Nec ſe diſſimulat: tantâ eſt fiducia formæ.
Quæ quanquam juſta eſt; curâ tamen adjuvat illam:
Permulcetque comas, chlamydemq; ut pendeat apte
Collocat: ut lymbus, totumque appareat aurum:
Ut teres in dextrâ, quâ ſomnos ducit & arcet,
Virga ſit: ut terſis niteant talaria plantis.
Pars ſecreta domûs ebore & teſtudine cultos
Tres habuit thalamos; quorum tu, Pandroſo, dex-
trum,
Aglauros lævum, medium poſſederat Herſe.
Quæ tenuit lævum, venientem prima notavit
Mercurium: nomenque Dei ſcitarier auſa eſt,
Et cauſſam adventûs. Cui ſic reſpondit Atlantis
Pleïoneſque nepos: Ego ſum, qui juſſa per auras
Verba patris porto. Pater eſt mihi Jupiter ipſe.
Nec fingam cauſſas. Tu tantum fida ſorori
Eſſe velis, proliſque meæ matertera dici.
Herſe cauſſa viæ: Faveas oramus amanti.
Adſpicit hunc oculis iiſdem, quibus abdita nuper

NOTÆ.

727. *Balearica*] Sunt Baleares inſulæ ſub Hiſpaniâ, hodie *Majorcæ* & *Minorcæ* nomine, quorum incolæ olim pertiſſimi funditores; quare etiam *Baleares* Græcâ etymologiâ dicti.

Ib. *Plumbum*] Aut ex eo pilam ſeu glandem factam, quam fervore motûs liqueſcere quoque hyperbolicè admodum ſcripſit Virgilius.

752. *Curâ*] Compoſitis omnibus quæ formam adjuvare poſſent.

733. *Chlamydem*] Eſt chlamys veſtimentum quod thoraci, ornatûs cauſâ ſuperinduebatur.

737.] *Pars ſecreta*] Cecropis domûs eam partem deſcribit, quâ erant ejus filiarum thalami.

Ib. *Teſtudine*] Teſtudinum cruſtis, ſeu ſquamis ornabantur etiam thalami.

738. *Pandroſo.*] Tres habuiſſe filias Cecropem teſtatur etiam Apollodorus, qui pariter eas Pandroſon, Aglauron, & Herſen nominat.

739. *Aglauris*] Aliis meliùs videtur, ut cuti Pandroſos & Herſe à rore apud Græcos nomen habuerint, Agraulos ab agris paritur ſuum obtinuerit. *Agraulos* enim, non Aglauros, ab Antigono ſcribitur.

743. *Pleïoneſque*] Quæ Pleïone Atlantis uxor, Maiæ mater fuit, ex quâ Maiâ ortus Mercurius.

Ib. *Juſſa per*] Mercurius, inquit Arnobius, quaſi quidem Medicurrius dictus; quòd interloquentes duos media currat & reciproceti oratio. Sed, niſi Græca etymologia eſt, Mercurius à mercibus dictus.

748. *Iſdem*] Id eſt, inſidiis.

Viden

iderat Aglauros flavæ secreta Minervæ :
roque ministerio magni sibi ponderis aurum
ostulat. Interea tectis excedere cogit.
ertit ad hanc torvi Dea bellica luminis orbem,
t tanto penitùs traxit suspiria motu,
t pariter pectus, positamque in pectore forti
Egida concuteret. Subit, hanc arcana profanâ
detexisse manu tum, cùm sine matre creatam
emnicolæ stirpem contra data fœdera vidit :
t gratamque Deo fore jam, gratamque sorori :
t ditem sumto, quod avara poposcerit, auro.
rotinus Invidiæ nigro squallentia tabo
ecta petit. Domus est imis in vallibus antri
bdita, sole carens, non ulli pervia vento,
risti, & ignavi pleniſſima frigoris : & quæ
gne vacet semper, caligine semper abundet.
uc ubi pervenit belli metuenda virago ;
onstitit ante domum (neque enim succedere tectis
as habet) & postes extremâ cuspide pulsat.
oncussæ patuêre fores. Videt intus edentem
ipereas carnes, vitiorum alimenta suorum,
nvidiam : visâque oculos avertit. At illa
urgit humo pigrâ, semesarumque relinquit

Aglauros aspexerat mysteria flavicomæ Palladis ; & petit sibi pro officio hoc aurum magni ponderis : interea cogit exire domo. Dea belli infensis oculis hanc intuetur, & ex alto duxit gemitus tanto impetu, ut percelleret pariter pectus & loricam strenuo pectori adhærentem. Meminit hanc tum violâsse manu impiâ secreta, cùm aspexit sobolem Lemnicolæ, natam sine matre, contra fidem datam ; meminit etiam fore jam acceptam deo, & acceptam sorori, & opulentam auro recepto, quod avara petierit. Continuò it domum Invidiæ madidam atrâ sanie. Domus latet in ultimo secussu spheluncæ, sole carens, nullâ aurâ recreanda, lugubris, & refertissima pigri frigoris, & quæ semper destituta sit igne, semper sit tenebris obsita. Postquam illuc accessit tremenda virago belli, substitit ante domum (neque enim licet illi *subire eam) & concutit postes extremâ* parte *cuspidis. Janua percussa aperta est : aspicit intus Invidiam devorantem carnes vipereas, escam suæ feritatis, & dimovet oculos à visâ. At illa tollitur humo torpente, & relinquit semesorum*

NOTÆ.

749. *Secreta*] *Erichthonium* nempe, de quo antea.

750. *Ministerio*] Si illa Mercurio in ejus amoribus faveret.

752. *Torvi*] Quod iræ indicium.

765. *Ægida*] Fuit *Ægis* lorica, seu potiùs scutum aut clypeus Jovis & Minervæ, deinde deorum, atque etiam nonnunquam heroum, cujusmodi ex capræ Amaltheæ pelle sibi Jupiter, ex aliis coriis seu pellibus alii sibi paraverunt, quibus deinde æs aditum. A caprâ illud nomen ortum quæ græcis αἴξ dicta. De Minervæ Ægide, quam Vulcani jussu fabricabant Cyclopes, ita Virgilius :

Ægidaque horrificam turbatæ Palladis arma,
Certatim squamis serpentum, auroque polibant;
Connexosque angues, ipsamque in pectore divæ
Gorgona, desecto vertentem lumina collo.

Ib. *Concuteret*] Quare bellum indicere, & terrorem incutere credebatur.

757. *Lemnicolæ*] *Erichthonium* filium Vulcani, qui, ob deformitatem, è cœlo in *Lemnon* Ægæi maris insulam Septentrionalem præcipitatus, ibi etiam ferrariam exercuit.

Ib. *Contra*] Prohibuerat enim Minerva, ne cistulam, quâ Erichthonium Vulcano fatum incluserat, Cecropis filiæ aperirent.

758. *Gratam fore deo*] *Mercurio*, cujus amoribus illa faveret ; quam tamen, utpote impiam, felicem esse non oportebat.

760. *Invidiæ*] Furiarum furiæ, potiùs quàm deæ, cujus operâ tamen Pallas utitur.

765. *Belli virago*] *Pallas* dea belli.

766. *Neque enim*] Nulli Invidiæ pestifero afflatui obnoxia esse potest, Jovis ex cerebro nata, dea sapientiæ.

771. *Pigrâ*] Quam sol nullus, ars nulla mulceat, quæ verò pigritiam insuper Invidiæ foveat.

anguium partes: & ambulat gressu pgro. Et cùm vidit deam insignem specie & armis, suspiravit; & ad faciem deæ duxit gemitum ex imo corde. Livor occupat faciem; macies totum corpus: semper obliquè intuetur: dentes nigricant rubigine; pectus viret felle: lingua est plena veneno. Risus nullus est, nisi quem faciunt ærumnæ cognitæ. Neque dormit impulsa curis pervigilibus: sed spectat lætos eventus hominum cum molestiâ, & macrescit spectando; & lædit, & simul læditur: & sibi ipsa fit pœna. Quanquam tamen Tritonia illam aversabatur, allocuta est breviter hujusmodi verbis: Inquina tabe tuâ unam filiarum Cecropis. Ita necesse est. Ea est Aglauros. Postquam ea dixit non plura, discedit, & iterum percussit terram hastâ impactâ. Illa aspiciens deam recedentem torvis oculis secretò murmuravit, & ingemuit istud bene eventurum Palladi: & sumit baculum, quod totum nodi spinarum ambibant; & quâcumque incedit velata nigris nubibus proculcat lætos agros, & torret gramina, & vellit summa aristarum fastigia; & fœdat contactu suo populos, & urbes, & domos; & denique videt arcem Tritoniam, florentem ingeniis, & divitiis; & pace amabili; & ægrè compescit lachrymas, quia nihil intuetur deflendum. Verùm ut subiit cubiculum filiæ Cecropis Aglauri;

Corpora serpentum: passuque incedit inerti.
Utque Deam vidit formâque, armisque decoram;
Ingemuit; vultumque ima ad suspiria duxit.
Pallor in ore sedet: macies in corpore toto:
Nusquam recta acies: livent rubigine dentes:
Pectora felle virent: lingua est suffusa veneno:
Risus abest, nisi quem visi movêre dolores.
Nec fruitur somno, vigilacibus excita curis:
Sed videt ingratos, intabescitque videndo,
Successus hominum: carpitque, & carpitur unà:
Suppliciumque suum est. Quamvis tamen oderat illam;
Talibus adfata est breviter Tritonia dictis:
Infice tabe tuâ natarum Cecropis unam.
Sic opus est. Aglauros ea est. Haud plura locuta,
Fugit; & impressâ tellurem reppulit hastâ.
Illa Deam obliquo fugientem lumine cernens;
Murmura parva dedit: successurumque Minervæ
Indoluit: baculumque capit: quod spinea totum
Vincula cingebant: adopertaque nubibus atris,
Quacunque ingreditur, florentia proterit arva,
Exuritque herbas, & summa cacumina carpit:
Afflatuque suo populos, urbesque, domosque
Polluit: & tandem Tritonida conspicit arcem,
Ingeniis, opibusque, & festâ pace virentem:
Vixq; tenet lachrymas: quia nil lachrymabile cernit.
Sed postquam thalamos intravit Cecrope natæ;

NOTÆ.

774. *Vultumque*] Ingemuit dolore, cùm conspexerat decorum Minervæ vultum.

778. *Nisi quem*] Nam alienis malis, tanquam suis bonis lætatur.

780. *Ingratos*] *Videt successus qui sibi sint ingrati.*

781. *Carpit & carpitur*] Quia quod in bonos sævit invidus, illi ipsi labori & dolori est maximo: in ipsius visceribus fervet, quod in alios effundere studet venenum.

783. *Tritonia*] *Minerva*; vel a Τριτὼ, quod linguâ Cretum *caput* significat: eò quòd ex capite Jovis nata fit: vel à Tritone palude Libyæ, juxta quam nata & educata est.

784. *Infice*] Ut invidiâ contabescat. Sed breviter mandata sua expedit dea, cui molestum est ad invidiæ domos morari.

788. *Successurumque*] Quia Aglauron tabe sua inficere, Minervâ imperante, cogebatur Invidia.

789. *Quod spinea*] Totum *hamatis*, ut infrà, *sentibus*, vel spinis dicit horridum fuisse Invidiæ baculum; atque ita vincula pro cortice aut parte exteriori posuerit poëta, vel pro ipsis nodis baculo innatis.

792. *Summa*] Enimverò quæ præstantissima sunt veneno suo corrumpit Invidia.

794. *Tritonida arcem*] Id est, *Athenas*, urbem Palladi Tritoniæ dicatam, omnibusque artibus & studiis florentem. Patronymicum posuit pro possessivo.

Jussa

ſſa facit: pectuſque manu ferrugine tinctâ
ngit: & hamatis præcordia ſentibus implet.
ſpiratque nocens virus: piceumque per oſſa
ffipat, & medio ſpargit pulmone venenum.
ve mali ſpatium cauſſæ per latiùs errent;
rmanam ante oculos, fortunatumque ſororis
njugium, pulchrâque Deum ſub imagine ponit:
nctaque magna facit. Quibus irritata, dolore
cropis occulto mordetur: & anxia nocte,
xia luce gemit; lentâque miſerrima tabe
quitur, ut glacies incerto ſaucia ſole:
liciſque bonis non ſecius uritur Herſes,
ùm cùm ſpinoſis ignis ſupponitur herbis;
æ neque dant flammas, lenique tepore cremantur.
pe mori voluit; ne quicquam tale videret:
pe velut crimen rigido narrare parenti;
nique in adverſo venientem limine ſedit
cluſura Deum: cui blandimenta, preceſque,
rbaque janctanti mitiſſima, Deſine, dixit:
nc ego me non ſum niſi te motura repulſo.
mus, ait, pacto, velox Cyllenius, iſto:
elataſque fores virgâ patefecit. At illi
rgere conanti partes, quaſcunque ſedendo
ctimur, ignavâ nequeunt gravitate moveri.
a quidem recto pugnat ſe attollere trunco:
d genuum junctura riget, friguſque per ungues
abitur; & pallent amiſſo ſanguine venæ.
que malum latè ſolet immedicabile cancer
rpere, & illæſas vitiatis addere partes;

exequitur mandata, & tangit pectus manu imbutâ ferrugine, & implet viſcera ſpinis recurvis. Infundit etiam venenum peſtiferum, & ſpargit per oſſa atrum tabum, & immittit in medium pulmonem. Et ne cauſſæ doloris longiùs abeant, objiciit ſororem occultis, & felix connubium, & ſiſtit deum ſub formoſâ ſpecie, & facit omnia ingentia. Quibus Cecropis provocata, cruciatur ſecreto dolore, & ſollicita ſuſpirat nocte, ſollicita ſuſpirat de die; & infeliciſſima abſumitur ſegni tabe, non aliter quàm glacies liquefacta ſole vario: & ardet ex commoditatibus beatæ Herſes, ſicuti cùm ignis ſubjicitur herbis ſpinoſis, quæ neque immittunt flammas, & uruntur lento calore. Sæpius optavit obire, ne tale quid intuereturſæpius referre tanquam delictum ſevero patri. Denique ſedit in limine adverſo prohibitura deum accedentem. Cui proferenti blanditias, & preces, & voces ſuaviſſimas, Omitte, inquit, egonon ſum hincdiſceſſura, niſi te profligato. Conſentiamus, ait celer Cyllenus, tuo illo pacto. Et aperuit baculo januam

lptam. At partes, quæcumque curvantur in nobis dum ſedemus, non poſſunt moveri lento pon-, dum illa nititur ſe attollere. Illa quidem conatur ſe erigere corpore erecto; ſed commiſſuræ ge- indurauerunt, & frigus ſerpit per ungues, & venæ palleſcunt ſanguine deperdito. Et quemadum cancer peſtis inſanabilis conſuevit latè obrepere: & adjicere partes adhuc intactas corruptis;

NOTÆ.

98. *Ferrugine*] *Invidiâ*, quæ, ut rubigo um, ita animum exedit,

82. *Neve mali cauſſæ*] Ne cauſſæ doloris iùs abſint, efficit ut felicitatem ſororis per ante oculos maximo cum dolore & cru- u habere videatur.

05. *Magna facit*] Non levis eſt invidorum iatus, quòd ſua quæque parva, aliorum ima vident, aut videre ſe credunt.

06. *Cecropis*] *Aglauros* Cecrope nata.

08. *Incerto*] Subinde & per vices radios vibrante, & proinde lentè glaciem liquefaciente: Acrior verò eſt doloris, poſt ejus remiſſionem impetûs.

813. *Crimen*] Quaſi in concubinatum Herſe Mercurio ſe dare pararet; crimen hoc ad Cecropem parentem deferre, ſororemque accuſare decernit Aglauros. Moroſum ſenem, *rigidum* vocat.

816. *Deſine*] *Me blandis precibus ſollicitare, & verba inania fruſtrà jactare.*

818. *Stemus*] Id eſt, *confirmabo tua illa verba, ut tu hinc non priùs movearis, quàm ego diſcedam.*

Sic frigus mortiferum pedetentim corripuit pectus, & obstruxit meatus vitales, & respirationem. Neque tentavit fari, neque, si tentásset, haberet transitum vocis: silex jam habebat colla, & os diriguerat, & erat statua exanimata. Neque petra erat candida. Suus animus invidus *illam inquinaverat.*

Sic lethalis hyems paullatim in pectora venit:
Vitalesque vias, & respiramina clausit.
Nec conata loqui est; nec, si conata fuisset,
Vocis haberet iter. Saxum jam colla tenebat;
Oraque duruerant, signumque exsangue sedebat.
Nec lapis albus erat. Sua mens infecerat illam.

XIII. *Postquam filius Atlantis eo modo ultus est verba & animum impium, deserit terras appellatas à Minervâ & intrat cœlum alis motis. Pater* Jupiter *eumseorsum prehendit, neque aperuit caussam amoris, Fili,* inquit, *fidelis minister mandatorum meorum, festina, & velox descende motu assueto: & ito in eam terram, quæ aspicit tuam matrem* sita *à parte lævâ (incolæ appellant Sidonidem) & age ad littus gregem regium quem cernis pasci procul herbâ montaná. Locutus est*; & ita *juvenci abacti*

XIII. Has ubi verborum pœnas mentisque profanæ
Cepit Atlantiades; dictas à Pallade terras
Linquit, & ingreditur jactatis æthera pennis.
Sevocat hunc genitor, nec caussam fassus amoris,
Fide minister, ait, jussorum nate meorum,
Pelle moram, solitoque celer delabere cursu:
Quæque tuam matrem tellus à parte sinistrâ
Suspicit (indigenæ Sidonida nomine dicunt)
Hanc pete: quodque procul montano gramine pasc
Armentum regale vides ad littora verte.
Dixit: & expulsi jamdudum monte juvenci
Littora jussa petunt: ubi magni filia regis
Ludere virginibus Tyriis comitata solebat.
Non bene conveniunt, nec in unâ sede morantur,
Majestas & amor: sceptri gravitate relictâ,
Ille pater rectorque Deûm; cui dextra trisulcis

ex monte eunt ad littora præscripta, ubi filia magni regis consueverat se oblectare stipata puell Tyriis. Majestas & amor non bene congruunt, nec consistunt in uno loco. Ille pater & rex su perûm, cui dextra trisidis

NOTÆ.

827. *Lethalis hyems*] *Mortiferum frigus.*

828. *Respiramina*] *Pulmonis respirationes.*

831. *Signum*] *Statua sine sanguine.* In statuam namque lapideam Aglauros fuit conversa. Scripsit verò Pausanias, Aglauron & Hersen, quæ cistam, sibi, & Pandroso à Minervâ concreditam, resignâssent, viso Erichthonio, furiis agitatas sese ex arce præcipites dedisse: quod de unâ saltem, in Diris adversus Ibin, comprobare videtur poëta.

832. *Nec lapus albis*] Dicit eam ob nigrum invidi animi venenum cùm in saxum mutaretur, eundem retinuisse colorem.

834. *Dictas à Pallade*] Antè diximus Palladâ seu Minervam, Neptuno victo, qui cum ipsâ disceptaverat, uter novæ civitati nomen daret, cùm munus præstantius oleam, quàm Neptuni equum contulisset, Athenis nomen suum dedisse: Ipsa enim Ἀθηνᾶ dicitur.

839. *Quæque tuam*] Poëta non disertè dic *Phœnices suspicere Pleïades à sinistrâ par* (quamquam & hoc defendi utcumque potui sed potiùs *situs ex sinistrâ parte respectu Pleïadum & inde illas suspicere.* Maia autem Mer curii mater una est Pleïadum.

840. *Sidonida*] Fuit Sidon antiquissima celeberrima Phœniciæ civitas ad maris Med terrænei oram orientalem; à quâ *Sidonis* p tronymicum, quod hîc pro terrâ Sidoniâ pon tur.

842. *Regale*] *Agenoris* Phœnicum reg Beli filii.

844. *Filia*] *Europa* est Agenoris filia.

845. *Tyriis*] Tyro antiquissimâ & Sidon vicinâ urbe oriundis.

860. *Non bene conveniunt*] Antè emoll poëta quod ridiculum est in Jovis fabulâ, quâ illud exponat.

Ignibu

gnibus armata est, qui nutu concutit orbem ;
nduitur tauri faciem : mistusque juvencis
Iugit, & in teneris formosus obambulat herbis.
Quippe color nivis est ; quam nec vestigia duri
Calcavêre pedis, nec solvit aquaticus Auster.
Colla toris extant : armis palearia pendent :
Cornua parva quidem; sed quæ contendere possis
Facta manu, purâque magìs perlucida gemmâ.
Nullæ in fronte minæ ; nec formidabile lumen :
Pàcem vultus habet. Miratur Agenore nata,
Quòd tam formosus, quòd prælia nulla minetur.
Sed, quamvis mitem, metuit contingere primò.
Mox adit: & flores ad candida porrigit ora.
Gaudet amans ; &, dum veniat sperata voluptas,
Oscula dat manibus. Vix ah, vix cætera differt.
Et nunc alludit, viridique exsultat in herbâ :
Nunc latus in fulvis niveum deponit arenis.
Paullatimque metu demto, modò pectora præbet
Virgineâ plaudenda manu ; modò cornua sertis
Impedienda novis. Ausa est quoque regia virgo,
Nescia quem premeret, tergo considere tauri.
Cùm Deus à terrâ siccoque à littore, sensim
Falsa pedum primis vestigia ponit in undis.
Inde abit ulteriùs, mediique per æquora ponti
Fert prædam. Pavet hæc : littusque ablata relictum
Respicit : & dextrâ cornu tenet ; altera dorso
Imposita est: tremulæ sinuantur flamine vestes.

flammis instructa est, qui agitat mundum nutu ; aeposito sceptri pondere, sumit vultum tauri, & immistus juvencis mugit, & pulcher oberrat in teneris graminibus. Scilicet illi color est nivis, quam neque planta duri pedis pressit, neque Notus humidus liquefecit. Colla eminent pulpis : palearia pendent humeris : cornua parva equidem, sed quæ possis asserere manu fabri facta, & splendidiora nitidâ gemma. Nulla minæ in fronte, neque oculi terribiles ; facies est pacifica. Filia Agenoris admiratur quòd tam pulcher sit, quòd nullas pugnas intentet. Sed quamquam docilem, timet primò tangere ; mox accedit, & admovit flores ori niveo. Amans lætatur, & deosculatur manus, donec gaudium expectatum veniat : ægrè, ah ægrè prorogat cætera. Et modò alludit, & salitin virenti gramine : modò demittit latus candidum in sabulo nigricante. Et timore paullatim sublato, nunc dat pectus mulcendum manu virgineâ, nunc cornua implianda novis sertis. Puella regia ausa est quoque insidere dorso tauri, ignorans quem premeret : cùm deus immittit paullatim fictas plantas pedum à terrâ & littore sicco in primas aquas. Inde ese promovet ulteriùs, & fert rapinam per æquora medii maris. Hæc timet, & abrepta oculos vertit ad littus relictum ; & dextrâ apprehendit cornu, altera est affixa tergo ; amictus fluctantes ventro corrugantur.

NOTÆ.

850. *Tauri faciem*] Herodotus in ipso historiæ suæ limine refert Græcos quosdam, Cretenses postea nominat, raptam Io ulturos, navigâsse in Phœniciam; inde inter alias Europam regis Agenoris filiam rapuisse. Navis insigne fuit *Taurus*; vel ut alii ferunt, dux prædonum *Taurus*, ansam dederunt fabulæ Europæ à Jove Tauro raptæ. Sed vide Seldeni Syntagma de Diis Syris, II. cap. 15.

854. *Toris*] Eo nomine eminentiores intelige musculorum partes, quæ vires & naturæ robur indicant, in tauri collo maximè laudatum.

Ib. *Palearia*] Pelles sunt ex boum collo pendentes, quæ, quò ampliæ magis & ad genua productæ, eò pulchriores sunt.

855. *Sed quæ*] Nempe ita pulchra sunt, ut diceres arte elaborata esse & polita.

863. *Oscula dat*] Amanti pariter & tauro istud conveniunt.

867. *Plaudenda*] *Leviter percutiendo mulcenda:* nam eo modo equos & alia bruta mansuefacimus.

871. *Falsa*] Quia tauri videbantur esse, Jovis erant.

LIBER III.

ARGUMENTUM.

HIC Agenor Cadmum jubet filiam amissam investigare. Quod dum ille facit, è dentibus draconis occisi in terrâ satis enascuntur homines; cum quibus ille deinde Thebas condidit. Huic primum valde luctuosa fuit nepotis Actæonis in cervum mutati dilaceratio: quamvis Junoni grata fuerit, quæ Semelen pellicem oderat. Ideoque ad ipsam sub facie Beroës nutricis accedens, mortem illi procuravit. Paulò post Jupiter cum Junone disputans, utra Venus esset suavior, Tiresiam adhibet arbitrum: quandoquidem sexum utrumque fuerat expertus. Is, latâ contra Junonem sententiâ, ab illâ quidem visu privatus, à Jove autem vaticinandi scientiam consecutus est. Primum autem ejus oraculum in Narcisso comprobatum fuit: qui cùm puellas omnes, inter quas & Echo præ amoris impatientiâ in vocem fuerat conversa, contempsisset: sui ipsius denique amore contabescens, in florem mutatus est. Pentheus tamen vatem hunc irridebat, quamquam & ipsi vera prædixerat. Nam cùm Bacchi celebrarentur Orgia, ille famulum quendam sacrorum, postquam nautas in pisces fuisse transformatos ab eo intellexerat, in vincula conjecit: & inde à Bacchis fuit discerptus. Id quod magnam apud omnes fidem sacris conciliavit.

P. OVIDII NASONIS METAMORPHOSEON

LIBER III.

JAMQUE Deus, positâ fallacis imagine tauri,
Se confessus erat; Dictæaque rura tenebat;
Cùm pater ignarus Cadmo perquirere raptam
Imperat: & pœnam, si non invenerit, addit
Exilium, facto pius & sceleratus eodem.
Orbe pererrato (quis enim deprêndere possit
Furta Jovis?) profugus patriamque iramq; parentis
Vitat Agenorides: Phœbique oracula supplex
Consulit: &, quæ sit tellus habitanda, requirit.
Bos tibi, Phœbus ait, solis occurret in arvis,
Nullum passa jugum, curvique immunis aratri.
Hâc duce carpe vias: &, quâ requieverit herbâ,
Mœnia fac condas: Bœotiaque illa vocato.
Vix bene Castalio Cadmus descenderat antro:
Incustoditam lentè videt ire juvencam,
Nullum servitii signum cervice gerentem.
Subsequitur, pressoque legit vestigia gressu;

INTERPRETATIO.

Jamque Deus se Jovem esse manifestaverat, depositâ specie ficti tauri, & erat in agris Dictæis; cùm pater nesciens filiam à Jove surreptam, *jubet Cadmum perquirere ablatam, & pro supplicio minatur* illi *exilium, nisi reperiat, pius & scelestus eodem facinore. Filius Agenoris, postquam* frustrà *omnes terras lustrâsset (quis enim possit detegere furta Jovis?) exul fugit patriam, & iram patris; & supplex consilium petit ab oraculo Apollinis, & exquirit quæ terra sit* sibi *incolenda. Bos, inquit, nullum jugum passa, & libera ab aratro curvo, ibit tibi obviàm in campis desertis. Ea indice sequere iter; & quo gramine pro-*

querit, fac ponas muros; & illos appellato Bœotios. Vix dum Cadmus digressus erat speculâ Castaliâ, cernit juvencam absque custode lentè incedere, nullum habentem indicium servitii collo. Subsequitur, & insistit vestigiis suspenso passu;

NOTÆ.

2. *Dictæa*] *Cretam* insulam, in quâ mons ste.

3. *Cadmo*] Qui Europæ frater, Agenoris fuit ius. Cæterùm non Cadmo tantùm, sed œnici, qui in Africam profectus, ubi Pœnis men dedit, & Cilici, à quo Cilices, sororis estigandæ curam Agenor demandavit. Hy. Fab. 178.

5. *Facto Pius*] Pius erga filiam, sceleratus o filios.

11. *Immunis*] Expers: quæ nunquam traxit aratrum; ἄζυγος.

13. *Bœotiaque*] Bœotia, ita dicta vel ἀπὸ τῆς βόος, vel à *Bœoto* Neptuni & Arnes filio. Quidam etiam Thebes à *Thebe* (quæ linguâ Syrâ *bovem* significat) dici volunt.

14. *Castalio*] Id est, Delphis, ubi erant Apollinis oracula. Nam fons est & mons Castalius inter Delphos & Parnassum, ad cujus Parnassi radices urbs Delphi posita. Adeóque hîc metonymia est adjuncti.

17. *Presso gressu*] Represso & tardo, ne anteiret vaccam.

Auctoremque

& tacitus veneratur Apollinem, quo authore iter hoc ſuſcepit. Jam præterierat vada Cephiſi, & campos Panopes: juvenca conſtitit, & erigens ad cœlum caput vaſtum productis cornibus concuſſit aërem mugitibus. Atque ita, oculos convertens ad comites legentes ſua veſtigia, in terram ſe demiſit, & poſuit latus in molli gramine. Cadmus agit gratias Apollini, *& deoſculatur terram ignotam, & ſalutem dicit campis & montibus incognitis. Volebat ſacra facere Jovi: imperat famulis diſcedere, & hcurire ex vivis fontibus aquas libandas. Vetus lucus erat, ſecuri intactus, Eſt antrum in medio obſitum virgis ac vimine, efficiens depreſſam cameram junctură lapidum, abundans aquis multis. Serpens Martius conſpicuus criſtis & auro latebat in eâ ſpecu. Oculi radiant igne: totum corpus turgeſcit tabo: & tres linguæ micant; dentes cohærent triplici ordine. Quam ſilvam poſtquam digreſſi ex natione Tyriâ tetigerunt infelici paſſu, & ſitula projecta in aquam fecit ſtrepitum, anguis cæruleus emiſit caput profundâ ſpeluncâ, & ſibila emiſit terribilia. Situlæ exciderunt manibus & ſanguis deſtituit corpus, & horror repentinus ſubiit membra ſtupentia. Iſte ducit ſpiras ſquamas nodis flexilibus, & curvatur in ſinus immenſos; & ſublatus plus parte mediâ in tenuem aërem ex alto aſpicit totam ſilvam; & eſt tanto corpore, quantò* Serpens *qui dividit duas urſas, ſi totum ſimul aſpicere poſſis.*

Auctoremque viæ Phœbum taciturnus adorat.
Jam vada Cephiſi, Panopeſque evaſerat arva:
Bos ſtetit; &, tollens ſpatioſam cornibus altis
Ad cœlum frontem, mugitibus impulit auras.
Atque ita, reſpiciens comites ſua terga ſequentes,
Procubuit, teneràque latus ſubmiſit in herbâ:
Cadmus agit grates; peregrinæque oſcula terræ
Figit; & ignotos montes, agroſque ſalutat.
Sacra Jovi facturus erat: jubet ire miniſtros,
Et petere è vivis libandas fontibus undas.
Silva vetus ſtabat, nullâ violata ſecuri;
Eſt ſpecus in medio virgis ac vimine denſus,
Efficiens humilem lapidum compagibus arcum;
Uberibus fœcundus aquis. Hoc conditus antro
Martius anguis erat, criſtis præſignis & auro.
Igne micant oculi; corpus tumet omne veneno:
Treſque vibrant linguæ: triplici ſtant ordine dentes.
Quem poſtquam Tyriâ lucum de gente profecti
Infauſto tetigere gradu; demiſſaque in undas
Urna dedit ſonitum; longo caput extulit antro
Cæruleus ſerpens; horrendaque ſibila miſit.
Effluxêre urnæ manibus: ſanguiſque relinquit
Corpus, & attonitos ſubitus tremor occupat artus.
Ille volubilibus ſquamoſos nexibus orbes
Torquet, & immenſos ſaltu ſinuatur in arcus:
Ac mediâ plûs parte leves erectus in auras
Deſpicit omne nemus: tantoque eſt corpore, quanto
Si totum ſpectes, geminas qui ſeparat Arctos.

NOTÆ.

19. *Cephiſi*] Bœotia eſt fluvius ex Parnaſſo fluens.

Ib. *Panopes*] Urbs Phocidis.

22. *Comites*] Cadmum cum ſociis, qui bovis veſtigiis inſtitere.

27. *Petere è vivis*] Abeſſe à ſacrificiis aqua non poteſt.

31. *Uberibus*] Fontem vocaverunt Dircen per anticipationem, cùm multò pòſt in fontem Dircen mutata fuerit Dirce Lyci Thebarum regis uxor.

32. *Martius anguis*] Marti dicatus ac bellicoſus, Martis filius, ut quibuſdam placuit, nomine *Dercyllus*. Ut eſt videre in comment. Euripidis in Phœniſſis.

34. *Vibrant*] Neutraliter; id eſt, celerrimè moventur: tantâ enim celeritate plicatiles linguam ſerpens vibrat, ut triplex eſſe videatur, quam fortè & revera trifidem fingit.

35. *Tyriâ*] Phœnices, Cadmi ſocii; Tyrus enim & Sidon urbes fuerunt vicinæ, quæ ſcriptoribus ita conjunguntur, ut prope à multis confundantur.

41. *Ille volubilibus*] Id eſt, corpus in nodos aut ſpiras fingit; caudâ orbes deſcribit: Quod ſerpentum mos eſt.

44. *Tantoque*] Tam magno erat ille ſerpens quantus eſt is, qui inter duas Urſas in cœlo ſpectatur. Eſt autem tantus, ut fluvius effe videatur; ut Virg. ſcribit.

Nec mora: Phœnicas (sive illi tela parabant,
Sive fugam; sive ipse timor prohibebat utrumque)
Occupat; hos morsu, longis complexibus illos;
Hos necat afflatos funesti tabe veneni.
Fecerat exiguas jam Sol altissimus umbras;
Quæ mora sit sociis miratur Agenore natus;
Vestigatque viros. Tegimen direpta leoni
Pellis erat: telum splendenti lancea ferro,
Et jaculum: teloque animus præstantior omni.
Ut nemus intravit, lethataque corpora vidit,
Victoremque supra spatiosi corporis hostem
Tristia sanguineâ lambentem vulnera linguâ;
Aut ultor vestræ, fidissima corpora, mortis,
Aut comes, inquit, ero. Dixit: dextrâque molarem
Sustulit: & magnum magno conamine misit.
Illius impulsu cum turribus ardua celsis
Mœnia mota forent: serpens sine vulnere mansit.
Loricæque modo squamis defensus, & atræ
Duritiâ pellis, validos cute reppulit ictus.
At non duritiâ jaculum quoque vincit eâdem,
Quod medio lentæ fixum curvamine spinæ
Constitit: & toto descendit in ilia ferro.
Ille, dolore ferox, caput in sua terga retorsit:
Vulneraque adspexit, fixumque hastile momordit.
Idque, ubi vi multâ partem labefecit in omnem,
Vix tergo eripuit: ferrum tamen ossibus hæret.
Tum verò; postquam solitas accessit ad iras
Plaga recens, plenis tumuerunt guttura venis:
Spumaque pestiferos circumfluit albida rictus:
Terraque rasa sonat squamis; quique halitus exit
Ore niger Stygio, vitiatas inficit auras.
Ipse modò immensum spiris facientibus orbem
Cingitur: interdum longâ trabe rectior exit.

Nec mora, (seu Phœnices ad arma se accingebant, su ad fugam, seu ipse metus impediebat utrumque, serpens illos *invadit, hos morsu, alios longâ* corporis *implicatione: alios perimit afflatos sanie mortiferi veneni. Jam sol sublimis sparserat umbras parvas; filius Agenoris stupet quæ sit cunctatio comitum, & quærit viros. Pellis detracta leoni erat* ei *amictus,* arma erant *lancea ferro radiante, & jaculum, & virtus fortior omnibus armis. Postquam lucum subiit, & spectavit corpora letho data, & hostem vastæ molis victorem insistentem, & lambentem funestas plagas linguâ cruentâ; Aut, inquit, ô carissima pectora, ero vindex, aut comes vestræ mortis. Absolvi; & dextrâ corripit saxum ingens, & jacit summo nisu. Muri alti cum sublimibus turribus illius impetu essent concussi; anguis perstitit invulneratus; & protectus squamis, tanquam thorace, & rigore cutis remisit à se graves ictus. At non superat quoque spiculum eâdem firmitate, quod inhæsit admissum medio flexu dorsi flexibilis, & penetravit ilia toto ferro. Ille furens dolore reflexit caput in suum dorsum, & intuitus est plagas, & dentibus apprehendit*

mmissum jaculum Et postquam illud in omnem partem versavit magno conatu, vix revellit dorso: errum tamen adhuc *manet in ossibus. Tum vero, postquam vulnus novum augebat iram solitam, ollum intumuit plenis venis; & spuma albicans sparsa est per os mortiferum, & terra obtrita quamis edit strepitum; & spiritus ater qui prodit rictu Tartareo polluit aërem peste afflatum. Nonnunquam ipse involvitur nodis describentibus vastissimum circulum: nunc extenditur rectior ungo tigno.*

NOTÆ.

50. *Fecerat*] Id est, *meridies* erat.

52. *Tegimen*] Heroum more, qui ejusmodi virtutis suæ symbolum gestabant & ostentabant: leoninam pellem Cadmus gerebat.

59. *Molarem*] *Maximum.* Antiqui heroës, consumptis gladiis, finguntur adgrandia consugere saxa, quibus hostem obterebant. Id quod ubique in Homero.

65. *Vincit*] *Reppulit.* Tunc enim jacula *vinci* dicuntur, cùm repelluntur.

76. *Stygio*] *Venenato,* qualis est Styx inferorum fluvius.

78. *Cingitur*] Id est, in se ipsum convolvitur, & quasi coarctatur; qui serpentis vulnerati mos est, sese deinde explicantis, atque in varias partes agitantis.

Impete

Interdum ruit magno impetu, ſicut fluvius actus aquis pluvialibus, & proſternit pectore arbores oppoſitas. Filius Agenoris aliquantum cedit, et excipit impetum pelle leonis; et arcet rictus urgentes mucrone oppoſito. Ille rabiem exercet, et infert plagas fruſtraneas rigido ferro; et mordet cuſpidem. Et jam cruor cœperat fluere ex palato peſtifero; et infecerat gramina virentia irrigatione: ſed plaga erat exigua, quia ſe recipiebat ab impreſſione, & retro agebat collum afflictum, et recedendo prohibebat vulnus ne impingeretur, nec patiebatur ulteriùs progredi: donec Cadmus uſque perſequens preſſit ferrum gutturi infixum, quoad quercus reſtitit retro cedenti, et cervix trajecta eſt unà cum quercu. Arbor inclinata eſt onere draconis, et gemitum edidit cùm ſua ligna verberarentur, parte extremâ caudæ Draconis. *Dum victoriâ potitus contemplatur magnitudinem ſuperati hoſtis, repentè ſonus auditus eſt: (neque erat facile judicare unde; ſed auditus eſt) Quamobrem, fili Agenoris, intueris anguem interfectum? Tu quoque aſpicieris anguis.*

Impete nunc vaſto, ceu concitus imbribus amnis,
Fertur, & obſtantes proturbat pectore ſilvas.
Cedit Agenorides paullum; ſpolioque leonis
Suſtinet incurſus, inſtantiaque ora retardat
Cuſpide prætentâ. Furit ille, & inania duro
Vulnera dat ferro: figitque in acumine dentes.
Jamque venenifero ſanguis manare palato
Cœperat; & virides aſpergine tinxerat herbas.
Sed leve vulnus erat: quia ſe retrahebat ab ictu;
Læſaque colla dabat retro; plagamque ſedere
Cedendo arcebat, nec longiùs ire ſinebat.
Donec Agenorides conjectum in gutture ferrum
Uſque ſequens preſſit: dum retro quercus eunti
Obſtitit; & fixa eſt pariter cum robore cervix.
Pondere ſerpentis curvata eſt arbor, & imæ
Parte flagellari gemuit ſua robora caudæ.
Dum ſpatium victor victi conſiderat hoſtis;
Vox ſubitò audita eſt: (neque erat cognoſcere promptum
Unde; ſed audita eſt) Quid, Agenore nate, peremptum
Serpentem ſpectas! & tu ſpectabere ſerpens.
Ille diu pavidus, pariter cum mente colorem
Perdiderat. gelidoque comæ terrore rigebant.
Ecce, viri fautrix ſuperas delapſa per auras
Pallas adeſt: motæque jubet ſupponere terræ
Vipereos dentes, populi incrementa futuri.
Paret: &, ut preſſo ſulcum patefecit aratro,
Spargit humi juſſos, mortalia ſemina, dentes.

Ille diu territus amiſerat ſimul colorem atque animum; & capilli ſtabant frigido pavore. Ecce Pallas viro favens devoluta per æthera ſupremum adeſt, & imperat mandare terræ excultæ dentes draconis, incrementa populi faturi. Obtemperat, et poſtquam aperuit ſulcum impacto aratro, in terram (utì juſſit Minerva*) mittit dentes, ſemina hominum.*

NOTÆ.

84. *Figitque*] Aut certè figere nititur; magìſque & dentes, & palatum lædit.

92. *Fixa eſt*] Per hanc draconis mortem alia aliis intelligunt, dum vel ſenſum hiſtoricum, aut ad mores ſpectantem, inveſtigant. Quoad hiſtoriam, narrat Palæphatus, Draconem quendam fuiſſe Martis filium, Thebanorum regem, quem Cadmus interfecit, cujus filii cum amicis unà adverſus victorem Cadmum inſurrexerunt, donec & ipſi, motâ à Cadmo inter eos diſcordiâ, ab eodem ſuperarentur.

28. *Spectabere*] Regno pulſus ab Amphione & Zetho ad Illyrios tranſiit, ubi ipſe & uxor Hermione in ſerpentes tranſmutati ſunt: Quam fabulam Naſo ipſe lib. IV. enarrabit, & Euripid. in Bacchis.

102. *Motæ*] *Aratæ*, vomere proſciſſæ.

103. *Populi*] Id eſt, ex quibus homines naſcerentur.

Ib. *Incrementa*] Γένναν ὀδοντοφυῆ. Euripid. in Phœniſſiſ. ſarciendo ſuorum damno.

105. *Mortalia*] Hominum ſemina, non frugum. Nam homines armati ex illis dentibus orti finguntur. Partem tamen dentium ad Æëten miſerunt Pallas & Mars. Vide Apollon. lib. III. v. 1176.

de (fide majus) glebæ cœpêre moveri:
imaque de ſulcis acies apparuit haſtæ.
egmina mox capitum picto nutantia cono:
lox humeri, pectuſque, onerataque brachia telis
xiſtunt: creſcitque ſeges clypeata virorum. 110
c, ubi tolluntur feſtis aulæa theatris,
rgere ſigna ſolent; primumque oſtendere vultum;
ætera paullatim: placidoque educta tenore
ota patent; imoque pedes in margine ponunt.
erritus hoſte novo Cadmus capere arma parabat. 115
e cape, de populo, quem terra creaverat, unus
xclamat; nec te civilibus inſere bellis.
tque ita terrigenis rigido de fratribus unum
ominus enſe ferit: jaculo cadit eminus ipſe.
ic quoque, qui letho dederat, non longius illo 120
ivit, & exſpirat, modò quas acceperat, auras.
xemploque pari furit omnis turba: ſuoque
larte cadunt ſubiti per mutua vulnera fratres.
mque brevis ſpatium vitæ ſortita juventus 124
anguineam trepido plangebant pectore matrem;
uinque ſuperſtitibus: quorum fuit unus Echion.
ſua jecit humi monitu Tritonidis arma;
raternæque fidem pacis petiitque, deditque.
os operis comites habuit Sidonius hoſpes;
ùm poſuit juſſam Phœbæis ſortibus urbem. 130

Poſtea (incredibile) glebæ cœperunt agitari: et mucro lanceæ primus prodiit ex ſulcis: mox galeæ nutantes picto apice; mox humeri, et pectus, et lacerti inſtructi armis apparent, et ſeges ſcutata virorum augetur. Eo modo imagines conſueverunt prodire, cùm vela picturata theatri tolluntur feſtis diebus, atque primò exhibere faciem; reliqua paulatim, donec æquabili motu ſurgentia tota ſigna *ſe oſtendant, et ſtatuant pedes in extremam aream. Cadmus tremefactus repentino hoſte parabat arma ſumere: Ne ſume, vociferatur unus de populo, quem terra puoduxerat; nec te immiſce bellis civilibus. Atque ita* cùm dixerat, *percutit cominus duro gladio unum de fratribus terrâ genitis: ipſe procumbit ſpiculo eminus* miſſo. *Hic quoque, qui interfecerat, non diutius vitam profert, et emittit ſpiritum quem paulò antè hauſerat. Atque tota turba furit ſimili exemplo; et fratres repentini periuntur ſuo bello per plagas reciprocas. Jamque adoleſcentes, nacti exiguum tempus vitæ, verrabant* terram *matrem cruentam trepido pectore, quinque* ſolùm *reſtantibus; quorum unus fuit chion. Ille in terram abjecit ſua arma juſſu Minervæ, & popoſcit, et dedit fidem pacis fraræ. Hoſpes Sidonius habuit hos ſocios laboris, cùm ſtatuit urbem præſtitutam oraculo Apollinis.*

NOTÆ.

108. *Cono*] A coni formâ ita appellatur galæ apex, ubi variis coloribus pennæ, ſtruthiomelo præſertim dereptæ, apponi ſolent.

111. *Sic ubi, &c.*] Ut hæc viris è terrâ ſurgentibus reſpondeant, cogitandum eſt aulæa circumvoluta & plicata lentè evolvi atque in theatri parietes attolli; ita intextæ illis imagines paullatim ſeſpectatoribus oſtendunt.

Ib. *Aulæa*] Quibus theatra per ludorum tempus ornantur.

112. *Signa*] Intellige imagines in aulæis pictas.

116. *Unus*] Dicunt alii, Minervæ conſilio, lapides aut lapidem inter eos conjeciſſe Cadmum, qui à ſe invicem feriri exiſtimantes, mutuam inter ſe pugnam inierunt. Cadmus fertur ex Phœniciâ primus advexiſſe litteras in Græciam, unde Eraſmus ſerpentinos dentes interpretatur litteras, quibus digladiantur inter ſe conficiuntque ſe invicem ſeditioſi è litteratis.

123. *Subiti*] Id eſt, qui ex terrâ ſubitò nati erant, & ſubitò iterum perierunt,

125. *Trepido plangebant pectore matrem*] Id eſt, in *terram palpitantes jacuerunt.*

126. *Echion*] Quatuor alios, Udæum, Ochthonium, Hyperenorum, & Pelorem nominat Apollodorus.

129. *Sidonius hoſpes*] *Cadmus* Phœnix, Nam Sidon urbs eſt Phœniciæ.

130 *Juſſam Phœbæis*] Apollinis oraculo monitus erat Cadmus Thebas condere.

II. *Jam Thebæ fuerant conditæ; poteras jam credi beatus exsilio, Cadme; Mars et Venus tibi obvenerant soceri: adde insuper stirpem de tantâ uxore, tot filios, filiasque, & nepotes dilecta pignora; hos quoque jam adultos: sed nimirum novissima semper dies est expectanda homini; & nullus debet prædicari felix ante mortem et ultimas exequias. Nepos, et cornua aliena inducta illius capiti, vos insuper, canes, expletæ sanguine domini, fuerunt tibi, Cadme, prima caussa mœroris, inter tot res prosperas. At bene si scruteris, reperies in illo nepote vitium fortunæ non flagitium: quod enim flagitium erat in ignorantiâ? Mons erat tinctus sanguine diversarum ferarum; et jam dies breviores fecerat umbras medias rerum, et sol aberat æqualiter ab utroque termino, cùm juvenis Thebanus sic alloquitur ore amico comites laborum errantes per latebras ferarum: Socii, retia et tela sunt madida sanguine ferarum, et dies fuit satis fausus; cùm altera aurora rediens curru resci revehet diem;*

II. Jam ſtabant Thebæ: poteras jam, Cadme, videri
Exilio felix: ſoceri tibi Marſque, Venuſque
Contigerant. Huc adde genus de conjuge tanta
Tot natos, nataſque, & pignora cara nepotes.
Hos quoque jam juvenes: ſed ſcilicet ultima ſemper
Expectanda dies homini: dicique beatus
Ante obitum nemo ſupremaque funera debet.
Prima nepos inter tot res tibi, Cadme, ſecundas
Cauſſa fuit luctûs, alienaque cornua fronti
Addita, voſque, canes, ſatiatæ ſanguine herili.
At bene ſi quæras; Fortunæ crimen in illo,
Non ſcelus invenies. Quod enim ſcelus error habebat?
Mons erat, infectus variarum cæde ferarum:
Jamque dies rerum medias contraxerat umbras;
Et Sol ex æquo metâ diſtabat utrâque;
Cùm juvenis placido per devia luſtra vagantes
Participes operum compellat Hyantius ore:
Lina madent, comites, ferrumque cruore ferarum:
Fortunæque dies habuit ſatis; altera lucem
Cùm croceis invecta rotis Aurora reducet;

ore amico comites laborum errantes per latebras ferarum: Socii, retia et tela sunt madida sanguine ferarum, et dies fuit satis fausus; cùm altera aurora rediens curru resci revehet diem;

NOTÆ.

132. *Marsque*] Quia Harmoniam, vel, ut alii scribunt, Hermionem Martis & Veneris filiam, ut plurimis placet, uxorem duxit; in cujus nuptiis dii omnes relicto cœlo adfuerunt, qui sponsam quoque donis cumulaverunt.

133. *Genus*] Progenies fuit nobilissima quæ à Marte & Venere per Harmoniam fluxerit.

134. *Tot natos*] Unicum Polidorum Apollodorus, Hyginus, aliique memorant.

Ib. *Nataſque*] Quas quatuor dicunt fuisse, Ino, Semelen, Agaven, Autonoën.

Ib. *Nepotes*] Quales Bacchus ex Jove & Semele; Pentheus, qui suo tempore rex Thebarum, ex Echione, & Agave; Actæon, ex Aristæo & Autonoë; Melicerta & Learchus, ex Athamante & Ino.

135. *Ultima semper*] Fuit hæc Solonis, ex Græciæ sapientibus unius, sententia ad Crœsum, quam prolixè narrat Herodotus in Clio, Plinius, lib. VII. c. 40.

138. *Nepos*] *Actæon*, ad cujus historiam pronam facilem viam sibi munivit poëta.

139. *Aliena*] Quæ non sunt homini destinata, sed brutis propria. Tangit illud poëta quòd in cervum fuerit mutatus Actæon.

140. *Canes*] Quibus Actæon præda fuit, ut mox videbimus.

141. *Illo*] *Actæone*, qui insciis Dianam vidit sine vestibus.

143. *Mons*] *Cithæron*, ut tradit Apollodorus.

145. *Metâ utrâque*] *Oriente & Occidente*. Meridianam horam describit: ut suprà v. 50.

147. *Hyantius*] Actæonem dicit Bœotium; nam fuerunt Hyantes veteres Bœotiæ populi.

148. *Lina*] Id est, ex iis facta retia, metonymicè.

150. *Croceis*] Quia ut plurimum crocei colore apparet cœlum sub ipso lucis adventu. Ἠὼς ῥοδοδάκτυλος.

Propo-

ppoſitum repetamus opus. Nunc Phœbus utrâque
ſtat idem terrâ; finditque vaporibus arva.
tite opus præſens: nodoſaque tollite lina.
ſſa viri faciunt; intermittuntque laborem.
llis erat piceis, & acutâ denſa cupreſſu,
mine Gargaphie; ſuccinctæ ſacra Dianæ:
jus in extremo eſt antrum nemorale receſſu,
te laboratum nullâ: ſimulaverat artem
genio natura ſuo: nam pumice vivo,
levibus tophis nativum duxerat arcum.
ns ſonat à dextrâ tenui perlucidus undâ,
argine gramineo patulos incinctus hiatus.
c Dea ſilvarum venatu feſſa ſolebat
rgineos artus liquido perfundere rore.
ò poſtquam ſubiit; Nympharum tradidit uni
migeræ jaculum, pharetramque, arcuſque retentos:
tera depoſitæ ſubjecit brachia pallæ:
ncla duæ pedibus demunt: Nam doctior illis
nenis Crocale, ſparſos per colla capillos
lligit in nodum; quamvis erat ipſa ſolutis.
cipiunt laticem Nephelequе Hyaleque Rhaniſque
Pſecas, & Phiale; funduntque capacibus urnis.
umque ibi perluitur ſolitâ Titania lymphâ;
ce nepos Cadmi, dilatâ parte laborum,
r nemus ignotum non certis paſſibus errans,

redeamus ad opus incœptum: nunc ſol diſtat æqualiter terrâ utrâque, & dividit terram calore. Intermittite opus præſens, & colligite retia intexta. Viri exequuntur mandata, & ab opere deſiſtunt. Vallis erat conſita piceis, & cupreſſu acutâ, nomine Gargaphie, ſacra Dianæ expeditâ veſte *cinctæ; in cujus ultimo receſſu eſt ſpelunca arboribus tecta, nullâ arte parata: Natura imitata erat artem indole: nam ſtruxerat fornicem naturalem vivo pumice & levibus tophis. A dextrâ fons perlucidus ſtrepit aquâ exiguâ, circumdatas habens patentes ripas margine herboſo. Hic dea nemorum laſſa venatu conſueverat lavare aquâ fluente membra virginea. Quò poſtquam intravit, dedit uni nympharum armigeræ jaculum, & pharetram & arcus remiſſos: Alia lacertis accepit pallam* veſtem à Dianâ *depoſitam: Duæ tollunt cothurnos pedibus: nam Crocale Iſmeni filia peritior illis religat comam diffuſam per colla, & ipſa interim erat ſparſis* crinibus. *Nephele, & Hyale, & Rhanis, & Pſecas, & Phiale excipiunt aquas, & fundunt ex amplis ſitulis. Dumque Titania ibi abluitur aquâ conſuetâ, ecce* Actæon, *nepos Cadmi, parte operis* venatorii *remiſſâ* in diem ſequentem, *ambulant greſſibus incautis per ſilvam minùs cognitam,*

NOTÆ.

352. *Idem*] Subaudi *ſpatium*.

356. *Succinctæ*] Qualem eſſe decet deam matricem, & deam ſilvarum, ut magìs ſit pilis & expedita.

357. *Nemorale*] Id eſt, nemore amœno tecta.

359. *Pumice vivo*] *Naturali*. Eſt pumex ipis levis, & perforatus, poliendis rebus, eradendis etiam pilis accommodatus.

362. *Hiatus*] *Patentes* ripas. Hiare enim dicuntur ripæ, ut fluvii alveum efficiant.

367. *Depoſitæ ſubjecit*] Id eſt, exuit pallam, aut cadentem excepit.

368. *Vincla*] Quibus ſoleæ, aut calcei pedibus adhærent.

369. *Iſmenis*] Iſmeni Bœotiæ fluvii filia, cui ex linguâ Græcâ nomen conveniens dedit poëta; quippe χροκάλη calculus eſt littoralis, vel qui in amnibus volvitur.

371. *Laticem*] *Aquam* ex antro ſcatentem.

Ib. *Nephele*] *Nubes*. Atque his omnibus Dianæ comitibus ingeniosè nomina ex Græcâ linguâ affinxit poëta.

Ib. *Hyale*] *Vitrea, pellucida*; ab ὕαλος, *vitrum*.

Ib. *Rhaniſque*] A ῥαίνω, *aſpergo*.

172. *Pſecas*] A ψεκὰς, *guttula roris*.

Ib. *Phiale*] Quaſi è φιάλης aut capaci urnâ perfundat dominam.

pervenit in lacum; fata sic illum agebant. Qui statim atque subiit speluncas aquis stillantes, nymphæ nudæ, sicut erant, planxerunt sua pectora, viro conspecto, & implevernnt totam silvam repentinis clamoribus, & circumfusæ velaverunt Dianam suis corporibus. Nihilominus ipsa dea est procerior illis, & apparet suprà omnes collo tenus. Color, qui consuevit esse nubibus tinctis irradiatione solis oppositi, aut Auroræ roseæ, is fuit in facie Dianæ conspectæ sine amictu. Quæ quamvis circumdata choro comitum suarum, tamen stetit latere in obliquum verso & vultum retro vertit; & sicuti optaret habuisse sagittas expeditas, sic sumpsit aquas quas habuit, & sparsit in os hominis, & perfundens capillos aquis ultricibus, adjecit hæc verba præsaga exitii appropinquantis: Jam licet us renunties me conspectam à te absque amictu; si poteris renuntiare. Neque minatæ plura affigit capiti aquis *perfuso cornua cervi diu viventis; producit collum; & acuit aures extremas; & vertit manus in pedes, & lacertos in crura producta; & tegit corpus pilis misti coloris: Adjectus est & metus. Heros Autoneïus vertitur in fugam, & miratur se tam velocem in ipso cursu. Cùm autem aspexit sua cornua in aquis consuetis, Me infelicem! dicturus erat; nullum verbum prolatum est. Suspiravit, ille fuit sonus; & lachrymæ per faciem,*

Pervenit in lucum: sic illum fata ferebant.
Qui simul intravit rorantia fontibus antra;
Sicut erant, viso, nudæ sua pectora Nymphæ
Percusêre, viro, subitisque ululatibus omne
Implevêre nemus, circumfusæque Dianam
Corporibus texêre suis. Tamen altior illis
Ipsa Dea est, colloque tenus supereminet omnes.
Qui color infectis adversi Solis ab ictu
Nubibus esse solet, aut purpureæ Auroræ,
Is fuit in vultu visæ sine veste Dianæ.
Quæ quanquam comitum turbâ stipata suarum,
In latus obliquum tamen adstitit, oraque retro
Flexit: & ut vellet promptas habuisse sagittas;
Quas habuit, sic hausit aquas: vultumque virilem
Perfudit: spargensque comas ultricibus undis,
Addidit hæc cladis prænuncia verba futuræ:
Nunc tibi me posito visam velamine narres,
Si poteris narrare, licet. Nec plura minata,
Dat sparso capiti vivacis cornua cervi:
Dat spatium collo: summasque cacuminat aures:
Cum pedibusque manus, cum longis brachia mutat
Cruribus: & velat maculoso vellere corpus:
Additus & pavor est. Fugit Autoneïus heros:
Et se tam celerem cursu miratur in ipso:
Ut verò solitis sua cornua vidit in undis,
Me miserum! dicturus erat: vox nulla secuta est.
Ingemuit; vox illa fuit; lachrymæque per ora

NOTÆ.

181. *Corporibus texere*] Ne dea nuda conspiceretur.

183. *Infectis*] Rubore suffusæ apparent nubes, cùm certo quodam modo solis radiis illustrantur.

187. *In latus*] Ut faciliùs, quod conspici nollet, occultaret.

Ib. *Oraque retro*] Ut respiceret Actæonem.

188. *Sagittas*] Quibus Actæonem conficeret.

194. *Vivacis*] Quem quadrigentos annos implere nonnumquam scripsit Plinius.

195. *Spatium*] Cervi longius est collum quàm hominis.

Ib. *Cacuminat*] In acutum, ut sunt cervi aures, effingit.

198. *Autoneïus*] *Actæon* Autonoës filius.

202. *Illa*] Ingemere. Fabulæ sensum quod attinet, plerique ad mores detorquent: deque minùs scrutandis deorum aut regum consiliis intelligunt (ut Fr. Baconus cap. X. De sapientiâ veterum) quæ cognita vitam suspicionibus implicant; Palæphatus Actæonem canum studio rem suam dicit neglexisse, eoque periisse: quamvis & revera non Actæonem modò pelle circumdatum cervinâ, sed alios etiam venatores furore actis canibus laniatos legimus.

Non

Non ſua fluxerunt. Mens tantùm priſtina manſit.
Quid faciat? repetatne domum & regalia tecta?
An lateat ſilvis? timor hoc, pudor impedit illud.
Dum dubitat, videre canes: primuſque Melampus,
Ichnobateſque ſagax latratu ſigna dedêre;
Gnoſſius Ichnobates, Spartanâ gente Melampus.
Inde ruunt alii rapidâ velociùs aurâ,
Pamphagus, & Dorceus; & Oribaſus; Arcades omnes;
Nebrophonoſq; valens, & trux cum Lælape Theron,
Et pedibus Pterelas, & naribus utilis Agre,
Hylæuſque fero nuper percuſſus ab apro,
Deque lupo concepta Nape, pecudeſque ſecuta
Pœmenis, & natis comitata Harpyia duobus,
Et ſubſtricta gerens Sicyonius ilia Ladon:
Et Dromas, & Canace, Sticteque, & Tigris, & Alce,
Et niveis Leucon, & villis Aſbolus atris.

non ſuam decurrerunt. Solus animus prior ſuperfuit. Quid agat? Redeatne domum & in tecta regia? An latitet nemoribus? Metus obſtat huic rei, pudor illam prohibet. Dum hæret, canes aſpexerunt, & primus Melampus, & Ichnobates ſagax indicium fecerunt latratu: Ichnobates, inquam, *Gnoſſius, Melampus ſtirpe Spartanâ. Poſtea alii incurrunt celeriùs vento ruente, Pamphagus, & Dorceus, & Oribaſus, omnes Arcades; & fortis Nebrophonus, & terribilis Theron cum Lælape, & Pterelas pedibus, & Agre utilis naribus, & Hylæus nuper ictus ab apro ſævo, & Nape genita de lupo, & Pœmenis ſolita ſequi pecudes, & Harpyia ſtipata duobus filiis, & Ladon Sicyonius habens ilia contracta, & Dromas, & Canace, Sticteque, & Tigris, & Alce, & Leucon pilis candidis, & Aſbolus nigris.*

NOTÆ.

203. *Mens tantùm*] Hoc transformatis omnibus graviſſimum erat ſupplicium, quòd calamitatis ſuæ eſſent conſcii.

206. *Melampus*] Id eſt, *Pedibus niger*. Nimius verò videtur poëta, in recenſendis aut fabricandis canum nominibus: atque etiam contra venatorum legem peccâſſe, quibus cautum eſt paucarum ſyllabarum nomina, ad pronuntiandum facilia, atque vocalia canibus ſuis aſſignare. Columella cap. 12. lib. VIII.

207. *Ichnobataſque*] Id eſt, *per veſtigia valens*.

Ib. *Signa dedêre*] Reliquos canes feram adeſſe admonuerunt.

208. *Gnoſſius*] *Cretenſis*: eſt nempe Gnoſus urbs Cretæ.

Ib. *Spartanâ*] *Laconicâ*. Cretenſes enim & Laconici canes aptiſſimi ſunt venationibus.

210. *Pamphagus*] *Omnia comedens*.

Ib. *Dorceus*] *Acutè videns*.

Ib. *Oribaſus*] *Montes aſcendens*.

211. *Nebrophonos*] *Hinnulos interficiens*.

Ib. *Lælape*] Eſt Lælaps nomen venti procelloſi & vorticoſi, quem Latini vocant turbinem; unde canis hujus velocitatis atque impetus intelligitur.

Ib. *Theron*] *Ferus*.

212. *Pterelas*] *Alis impulſus, alatus*.

Ib. *Agre*] *Venatrix*.

213. *Hylæus*] *Silveſtris*. Quia verò ab Apro percuſſum dicit, fortè ad Hylæum venatorem alluſit, qui cum Ancæo ab apro Calydonio vulneratus interiit, ut ſcribit Apollodorus.

214. *Nape*] Quòd in *ſaltibus* erraret.

215. *Pœmenis*] *Paſtoralis*.

Ib. *Harpyia*] *Rapax*; & rapaciſſimus Harpyiis ſimilis.

216. *Subſtricta*] *Contracta*, qualia habeant vertagi. *Brevis alvus*. Virgil.

Ib. *Sicionius*] A Sicyone urbe Peloponneſi, ad ſinum Corinthiacum.

Ib. *Ladon*] Nomen eſt fluvii Arcadiæ in Peloponneſo à quo huic cani nomen; niſi etymologia Græca eſt, à λάξομαι *capio*.

217. *Dromas*] *Curſor*.

Ib. *Canace*] Hæc vox Græcè *ſtrepitum* ſignificat; quare à *ſtrepitu* & perſonante *latratu* huic cani nomen inditum.

Ib. *Sticte*] Id eſt, *Picta*; à στίζω *diſtinguo, pungo*.

Ib. *Tigris*] *Tigridi velociſſimæ feræ ſimilis*.

Ib. *Alce*] *Robuſta*.

218. *Leucon*] *Albus*. Etymologiam ipſe Naſo indicavit.

Ib. *Aſbolus*] *Fuliginoſus*.

et Lacon fortiſſimus, et Aëllo valens curſu et Thous, et celer Lyciſca cum fratre Cypriо, et Harpalus diſtinctam habens frontem atram à candido medio, et Melaneus, et Lachne hiſpido corpore; et Labros, et Agriodos ſati patre Dictæo, ſed matre Laconicâ, et Hylactor vocis acutæ: et quos longum eſt memorare. Ea caterva ruunt deſiderio prædæ per ſaxa, et præruptas rupes, et petras inacceſſas, quà iter aſperum, et quà vix *nullum datur. Ille fugit per loca, per quæ ſæpe fuerat inſecutus* cervos. *Heu! ipſe vitat ſervos ſuos. Volebat vociferari, Ego ſum Actæon! agnoſcite dominum veſtrum: Voces deſtituunt mentem, aër perſonat latratibus. Prima Melanchætes plagam impegit dorſo: dein Theridamas; Oreſitrophus corripuit humerum.* Hi canes *ſerius* reliquis *prodierant, ſed iter præoccupatum eſt per compendia montis. Dum illi cohibent dominum, cætera turba convenit, & confert dentes in corpore. Jam loca deſunt ad plagas. Ille ducit ſuſpiria, & reddit ſonum, ſi non etiam hominis, qualem tamen cervus nequeat reddere, & implet cacumina cognita gemitibus lugubribus: & procumbens in genua flexa, & ſimilis precanti circumflectit faciem ſileatem, utì* ſolebat *ſua brachia. At turbam* canum *infeſtam aſſuetis ululatibus comites*

Prævaliduſque Lacon, & curſu fortis Aëllo.
Et Thous, & Cyprio velox cum fratre Lyciſca:
Et nigram medio frontem diſtinctus ab albo
Harpalos, & Melaneus, hirſutaque corpore Lachne:
Et patre Dictæo, ſed matre Laconide nati,
Labros, & Agriodos, & acutæ vocis Hylactor:
Quoſque referre mora eſt. Ea turba cupidine
prædæ
Per rupes, ſcopuloſque, adituque carentia ſaxa,
Quà via difficilis, quáque eſt via nulla, feruntur.
Ille fugit, per quæ fuerat loca ſæpe ſecutus:
Heu famulos fugit ipſe ſuos! clamare libebat,
Actæon ego ſum! dominum cognoſcite veſtrum.
Verba animo deſunt: reſonat latratibus æther.
Prima Melanchætes in tergo vulnera fecit:
Proxima Theridamas; Oreſitrophus hæſit in armo.
Tardiùs exierant; ſed per compendia montis
Anticipata via eſt. Dominum retinentibus illis
Cætera turba coit, confertque in corpore dentes.
Jam loca vulneribus deſunt. Gemit ille, ſonumque
Etſi non hominis, quem non tamen edere poſſit
Cervus, habet: mœſtiſque replet juga nota querelis:
Et genibus ſupplex pronis, ſimiliſque roganti,
Circumfert tacitos, tanquam ſua brachia, vultus.
At comites rapidum ſolitis latratibus agmen

NOTÆ.

219. *Lacon*] *Sonans, crepans*; a λαχέω. Vel. à patriâ *Laconiâ*.

Ib. *Aëllo*] A *procellâ*; quòd impetuosè ferretur.

220. *Thous*] *Thos*, is, inquit Plinius, *lupi* eſt genus cæteris procerius, crurumque levitate diſſimile, velox ſaltu, venatu vivens, innocuum homini, per hyemes hirtum, æſtate nudum. Atque ab eo luporum genere huic cani numen videtur datum.

Ib. *Lyciſca*] Canis lupo nata.

222. *Harpalos*] *Rapax*.

Ib. *Melaneus*] Niger.

Ib. *Lachne*] *Hirſuta*. Etymologiam poëta ipſe ad verbum expreſſit: *Lachne* enim lanugo eſt, ſeu illorum denſitas.

223. *Dictæo*] Cretenſi.

224. *Labros*] *Avidus, Vorax, Vehemens, Rapidus*.

Ib. *Agriodos*] *Dente agreſti, aut feroci*; v *agreſtibus viis* aptus.

Ib. *Hylactor*] *Latrator*.

232. *Melanchætes*] *Pilos habens nigros*.

233. *Theridamas*] *Feras domans*.

Ib. *Oreſitrophus*] *In montibus nutritus*.

234. *Compendia*] Id eſt per vias compendioſas. Contrarium appellavit Lucanus *dispendia ſilvæ*.

235. *Anticipata*] Al. *Præcipitata*, i. e. præcipiti curſu peracta.

241. *Circumfert*] Ut ſupplices brachia, ille ora extendit, & circumfert.

242. *Comites*] Qui cum Actæone fuerant.

Ib. *Latratibus*] Clamoribus latrantum canum haud abſimilibus canes hortantur.

Igna

gnari inſtigant, oculiſque Actæona quærunt,
t velut abſentem certatim Actæona clamant.
d nomen caput ille refert, ut abeſſe queruntur,
Nec capere oblatæ ſegnem ſpectacula prædæ.
Vellet abeſſe quidem; ſed adeſt: velletque videre,
Non etiam ſentire canum fera facta ſuorum.
Undique circumſtant, merſiſque in corpore roſtris
Dilacerant falſi dominum ſub imagine cervi.
Nec, niſi finitâ per plurima vulnera vitâ,
ra pharetratæ fertur ſatiata Dianæ.

III. Rumor in ambiguo eſt: aliis violentior æquo
Viſa Dea eſt: alii laudant, dignamque ſeverâ
Virginitate vocant. Pars invenit utraque cauſſas.
Sola Jovis conjux, non tam culpetne, probetne,
Eloquitur; quàm clade domûs ab Agenore ductæ
Gaudet: & à Tyriâ collectum pellice transfert
In generis ſocios odium. Subit ecce priori
Cauſſa recens, gravidamque dolet de ſemine magni
Eſſe Jovis Semelen: tum linguam ad jurgia ſolvit.
Profeci quid enim toties per jurgia, dixit?
Ipſa petenda mihi eſt: ipſam, ſi maxima Juno
Ritè vocor, perdam; ſi me gemmantia dextrâ
Sceptra tenere decet: ſi ſum regina, Joviſque
Et ſoror & conjux: Certè ſoror. At puto furto
Contenta: & thalami brevis eſt injuria noſtri.
Concipit; id deerat: manifeſtaque crimina pleno

neſcii irritant et luſtrant Actæonem oculis, et vociferantur certatim Actæonem tanquam abſentem. Ille reflectit caput ad nomen; dolent tanquam longè eſſet, et quia tardus non ſe oblectaret ſpectaculo prædæ oblatæ. Optaret quidem longè eſſe, ſed præſens eſt, et cuperet ſpectare, non etiam ſentire ſævum impetum canum ſuorum. Sunt undique circumfuſi, et rictibus fixis in corpore dilaniant dominum ſub ſpecie ficti cervi: Neque ira Dianæ pharetratæ dicitur expleta, niſi vitâ exhauſtâ per plurimas plagas.

III. *Fama eſt dubia: dea credita eſt à nonnullis ultra modum ſevera: alii celebrant, et appellant dignam rigidâ virginitate: pars utraque nititur rationibus. Sola uxor Jovis non tam dicit arguatne, an laudet, quàm lætetur damno domûs ortæ ab Agenore; et traducit odium natum ab adulterâ Tyriâ in* ipſius *cognatos. Ecce nova cauſſa accedit præcedenti, et iniquo animo patitur Semelen eſſe prægnantem de ſemine magni Jovis. Tum os aperit ad rixas. Quid verò, ait, promovi toties per rixas? Ipſa* Semele *ſit mihi appetenda; ipſam perimam, ſi verè dicor maxima Juno; ſi me decet tractare dextrâ ſceptra ſplendentia; ſi ſum regina, & ſoror & uxor Jovis: Certè ſoror ſum. At credo* Semele *exoleta eſt furto; & injuria noſtri lecti citò præterit. Concipit; id* unum dedecori meo *aberat: & culpam apertam intumeſcente*

NOTÆ.

256. *Sola*] Pertinet iſtud ad fabulæ ſequentis connexionem.

257. *Domûs*] Ex quâ Actæon fuit; nam Autonoën Cadmi filiam matrem habuit, Cadmum verò Agenoris filium antea vidimus.

258. *A Tyriâ pellice*] Ab Europâ, quam è Phœniciâ rapuit Jupiter.

261. *Semelen*] Quam antea Cadmi filiam vidimus, Bacchi matrem.

Ib. *Tum linguam*] Primo Jovem jurgio adoriri cupit Juno; quod ſtatim, ut iratorum & ſui impotentium mos eſt, improbat; volens ipſa Semelen dolo perdere.

266. *Certè ſoror*] Hoc ita à Junone inſertur, quaſi deſiêrit eſſe conjux, cùm Jupiter alias amet: Sic quoque apud Senecam ipſa loquitur; *Soror Tonantis? hoc enim ſolum mihi relictum nomen eſt.* Herc. Fur.

Ib. *Puto furto*] Id eſt, *forſitan cum Jove ſemel concubuiſſe Semele contenta eſt.* Quod quidem, ut fortius neget, non ſine amariſſimâ ironiâ proponit.

268. *Deerat*] Ultimum innuit eſſe opprobrium Juno, quod ſibi oblatæ injuriæ perpetuos indices Semele in lucem proferat.

Ib. *Manifeſtaque*] Bacchum dicit puerum, quo Jovis & Semeles in lucem manifeſta fiebant. Argutè verò manifeſta dicit, quæ utero incluſa.

ventre gestat; et tanta est confidentia pulchritudinis, vult esse mater de Jove; quod vix mihi uni evenit. Efficiam ut Jupiter *eam decipiat: nec dicar Saturni filia, si non descendat in aquas infernas deturbata ab Jove suo. Dein descendit solio; et velata flavâ nube accedit ad ædes Semeles. Neque antè discussit nubes, quàm formam induit anûs et affixit temporibus crines albos. Et exaravit cutem rugis, et movit artus inflexos gressu tremulo; finxit insuper vocem anilem. Mutatur in ipsam Beroën, Semeles nutricem Epidauriam. Postquam igitur, colloquio quæsito, et diu confabulando venerunt ad nomen Jovis, genit; et, Velim, inquit, ut sit Jupiter* qui te vitiavit: *tamen omnia reformido. Plurimi deorum titulo subierunt casta cubilia. Neque etiam satis est esse Jovem: conferat pignus amoris, siquidem saltem is est verus: & orato, ut veniat in tuos amplexus quantus & qualis recipitur ab excelsâ Junone, & induat priùs sua insignia. Juno ejusmodi verbis instruxerat filiam Cadmi nescientem* se deludi. *Illa petit à Jove donum, quod non indicavit. Ad quam deus respondit, Elige: nullam feres repulsam. Et quò magis fidem adhibeas, numina fluvii Stygii sint etiam testes, ille* Styx est *terror & deus deorum.*

Fert utero: & mater, quod vix mihi contigit uni,
De Jove vult fieri. Tanta est fiducia formæ.
Fallat eam faxo: nec sit Saturnia, si non
Ab jove mersa suo Stygias penetrârit in undas.
Surgit ab his solio, fulvâque recondita nube
Limen adit Semeles. Nec nubes antè removit,
Quàm simulavit anum; posuitque ad tempora canos:
Sulcavitque cutem rugis: & curva trementi
Membra tulit passu: vocem quoque fecit anilem.
Ipsaque fit Beroë, Semeles Epidauria nutrix.
Ergo ubi, captato sermone, diuque loquendo,
Ad nomen venêre Jovis; suspirat: &, Optem
Jupiter ut sit, ait: metuo tamen omnia. Multi
Nomine divorum thalamos inière pudicos.
Nec tamen esse Jovem satis est: det pignus amoris:
Si modò verus is est: quantusque & qualis ab altâ
Junone excipitur; tantus talisque rogato
Det tibi complexus: suaque antè insignia sumat.
Talibus ignaram Juno Cadmeïda dictis
Formârat: rogat illa Jovem sine nomine munus.
Cui Deus, Elige, ait: nullam patiere repulsam.
Quoquè magis credas, Stygii quoq; conscia sunto
Numina torrentis, timor & Deus ille Deorum.

NOTÆ.

269. *Vix*] Martem, Vulcanum, & Heben Jove & Junone, quidem Junone solâ ortas scripserunt. Bene itaque se vix de Jove matrem esse dicit.

Ib. *Uni*] Atqui pluribus de Jove matres esse contigat: adeóque non quod est, sed quod esse deberet, zelotypiâ commota, & pellices, quasi non essent contemnens, superba Juno protulit.

270. *Tanta est*] Exclamatio est ex indignatione.

272. *Suo*] *Tam perditè amato.*

Ib. *Stygias*] Pellici ab ipso Jove ruinam minitatur.

275. *Canos*] Simplicitur cani appellantur albi senum capilli.

276. *Sulcavit*] In sulcorum modum frontem contraxit, ut vetula videretur.

278. *Ipsaque est*] Id est, tam accuratè nutricis, quæcunque essent, omnia imitatur, ut ea ipsa videatur.

Ib. *Epidauria*] Ex Epidauro, Argolidis in Peloponneso, urbe Æsculapii templo nobili.

284. *Si modo*]

Εἰ δὲ καὶ ὡς ἐνεπεῖς σέθεν νύμφιὸς ἐςὶ Κρονίων
Ἐλθέτω ἐς σέθεν λεκτρα σὺν ἡμερόεντι κεραυνῷ
&c. Nonn. Dionys.

286. *Insignia*] Fulmen, & quæcunque deinceps enumerat poëta.

287. *Cadmeïda*] *Semelen* Cadmi filiam.

288. *Formârat dictis*] Id est, ita imbuerat, ut eadem sequi constituisset.

Ib. *Sine nomine*] Rogat à Jove munus, quale sit illud munus nondum dicit, id est, rogat ut ille concederet quodcunque illa tacitè cupierit.

291. *Timor et deus*] Ille quem dii tantùm timent quantùm homines deos.

Læta

Læta malo, nimiúmque potens, perituraque amantis
Obsequio Semele, Qualem Saturnia, dixit,
Te solet amplecti, Veneris cùm fœdus initis;
Da mihi te talem. Voluit Deus ora loquentis
Opprimere. Exierat jam vox properata sub auras;
Ingemuit: neque enim non hæc optâsse, neque ille
Non jurâsse potest. Ergo mœstissimus altum
Æthera conscendit; nutuque sequentia traxit
Nubila: queis nimbos, immistaque fulgura ventis
Addidit, & tonitrus, & inevitabile fulmen.
Quà tamen usque potest, vires sibi demere tentat.
Nec, quo centimanum decejerat igne Typhœa,
Nunc armatur eo: nimiùm feritatis in illo.
Est aliud levius fulmen; cui dextra Cyclopum
Sævitiæ flammæque minus, minus addidit iræ:
Tela secunda vocant Superi. Capit illa; domumque
Intrat Agenoream. Corpus mortale tumultus
Non tulit æthereos; donisque jugalibus arsit.
Imperfectus adhuc infans genitricis ab alvo
Eripitur, patrioque tener (si credere dignum)
Insuitur femori; maternaque tempora complet.
Furtim illum primis Ino matertera cunis
Educat. Inde datum nymphæ Nyseïdes antris

Semele gestiens damno, & nimiùm valens, & interitura obsequio amantis, Præbe te, inquit, mihi talem, qualem filia Saturni consuevit te complecti cùm venitis ad gaudia Veneris: Deus voluit occludere os loquentis: Sed *jam vox expedita exierat in aërem. Suspiravit: neque enim* illa *potest non vovisse ista, neque ille non jurejurando confirmâsse. Igitur tristissimus petit supremum cœlum, & corripuit nutu sequaces nubes, quibus adjecit nimbos, & fulgura immixta ventis, & tonitrua, & fulmen ineluctabile. Nititur tamen vires suas mintere, quantùm potest: neque instruitur eâ flammâ, quâ deturbaverat centimanum Typhœum; nimia* erat *sævitia in illâ. Est aliud fulmen mitius, cui dextra Cyclopum minus apposuit feritatis & ignis & minus excandescentiæ: Dii appellant Secunda fulmina. Sumit illa; & subit domum Agenoris. Corpus morti obnoxium non potuit pati tempestatem ætheream, & flagravit mulieribus nuptialibus. Fœtus adhuc immaturus extrahitur ab utero matris, & si credere fas est, tener insuitur femori patris, & ibi absolvit tempora* quæ *in matris utero complenda erant. Ino matertera clam* Junone *illum educat primis cunis. Deinde nymphæ Nyseïdes sibi traditum antris*

NOTÆ.

292. *Malo*] Quod quidem boni sub specie intuebatur, sese ideo efferens, quòd votis suis quibuscumque Jupiter indulgeret.

297. *Neque enim*] Præterita est jam & Semeles petitio, & Jovis promissio; adeóque neutra potest revocari.

303. *Typhœa*] Fuit Typhœus gigas immanis, vertice cœlum pertingens, centum draconum capitibus ex humeris pullulantibus, lucinibus igneis, ore flammas eructante, aliisque rebus terribilis; quem bello adversus superos congredi ausum Jupiter tandem prostravit, insulâque Siciliâ obruit.

305. *Cyclopum*] Cyclopes sunt Vulcani in fabricandis fulminibus ministri.

308. *Agenoream*] Semeles, cui avus fuit Agenor.

Ib. *Tumultus*] Ex fulmine & reliquo Jovis apparatu.

309. *Donis jugalibus*] Fulmine aliisque supra recensitis, quæ amoris testimonia Semele à Jove expetierat.

310. *Infans*] *Bacchus.*

312. *Materna*] Decem menses lunares: quamdiu in utero materno, ut plurimùm, fœtus fovetur.

313. *Ino*] Quam antè Semeles sororem Cadmi filiam videmus.

314. *Antris suis*] Antrum illud, in quo Bacchus nutritus fuerat. *Dythrytes* vocatur. Unde & Bacchus Dythyrambus vocatur, eò quòd δύω θύρας, hoc est, duo januas, antrum habuerit, ut quidem è Græcis narrant. Sed vide infrà, *ver.* 397.

Ib. *Nyseïdes*] Plures Bacchi, plures Nysæ urbes fuerunt; ex quo in unum congestas Græcorum fictiones ad aliquam veritatis speciem difficile sit reducere. Plinius Nysam Indiæ

ſuis abdiderunt, & præbuerunt lac in alimentum.

IV. *Et dum ea fatorum decreto fiunt per terras, & incunabula Bacchi bis geniti ſunt ſecura; Jovem dicunt delibutum nectare dimiſiſſe curas aſperas, & otioſè luſiſſe cum otioſâ Junone, & dixiſſe, Sanè veſtra gaudia ſunt majora quàm quæ eveniunt maribus. Illa diffitetur. Utrique placuit petere, quodnam ſit judicium experti Tireſiæ. Utraque voluptas erat ei perſpecta. Nam vulneraverat virenti baculo duo corpora coëuntia magnorum anguium, & mutatus in fœminam de maſculo (quod mirandum eſt) traduxerat ſeptem autumnos. Rurſus octavo intuitus eſt eoſdem* ſerpentes: *&, inquit, Si tanta eſt vis veſtri vulneris, ut vertat ſexum vulnerantis in oppoſitum, nunc iterum vos percutiam. Sei pentibus iiſdem verberatis, forma priſtina rediit, & ſpecies nativa ſucceſſit. Hic ergo judex lectus de jurgio jocoſo, confirmat ſententiam Jovis. Filia Saturni dicitur tuliſſe iniquius, nec pro* tam levi *causâ: & addixit oculos ſui arbitri tenebris æternis.*

Occuluêre ſuis; lactiſque alimenta dedêre.
IV. Dumque ea per terras fatali lege geruntur;
Tutaque bis geniti ſunt incunabula Bacchi:
Fortè Jovem memorant diffuſum nectare curas,
Sepoſuiſſe gravès, vacuâque agitâſſe remiſſos
Cum Junone jocos: &, Major veſtra profectò eſt
Quam quæ contingit maribus, dixiſſe, voluptas.
Illa negat. Placuit quæ ſit ſententia docti
Quærere Tireſiæ. Venus huic erat utraque nota.
Nam duo magnorum viridi coëuntia ſilvâ
Corpora ſerpentum baculi violaverat ictu:
Deque viro factus (mirabile) fœmina ſeptem
Egerat autumnos. Octavo rurſus eoſdem
Vidit: &, Eſt, veſtræ ſi tanta potentia plagæ,
Dixit, ut auctoris ſortem in contraria mutet:
Nunc quoque vos feriam. Percuſſis anguibus îſdem,
Forma prior rediît, genitivaque venit imago.
Arbiter hic igitur ſumtus de lite jocosâ
Dicta Jovis firmat. Graviùs Saturnia juſto,
Nec pro materiâ fertur doluiſſe: ſuique
Judicis æternâ damnavit lumina nocte.
At pater omnipotens (neque enim licet irrita cuiquam
Facta Dei feciſſe Deo) pro lumine adempto
Scire futura dedit: pœnamque levavit honore.
V. Ille per Aonias famâ celeberrimus urbes
Irreprehenſa dabat populo reſponſa petenti.
Prima fidem vociſque ratæ tentamina ſumſit

At pater omnipotens (nam nefas eſt cuiquam deo reſcindere facta de alterius) dedit nôſſe futura pro oculis ſublatis, & minuit ſupplicium honore.

V. *Ille notiſſimus famâ per urbes Aonias reddebat certa oracula populo petenti. Fidem vocis certæ tentavit prima*

NOTÆ.

montem indicat, quem Strabo & Ælianus *Meron*, id eſt, *femur* vocitant, ad cujus radices urbs Nyſa. Càm verò in illo monte Bacchum nutritum fuiſſe fabulata ſit antiquitas, atque ille Jovi mons ſacer fuerit, non abs re hinc Græcos mentiendi licentiam traxiſſe credideris, ut in Jovis *Mero* ſeu femore Bacchum ſuum nutritum fuiſſe dixerint.

317. *Bis*] Semel ex matris utero, deinde ex Jovis femore; unde & *Dithyrambus* dictus.

319. *Remiſſos*] Id eſt, qui remiſſorum ſunt otio abundantium.

323. *Tireſiæ*] Tireſiam Mythologi annum interpretantur; propter alternas anni vices modò marem, modò fœminam.

327. *Autumnos*] Per ſeptem annos manſit fœmina.

327. *Contraria*] *Atque ex mari fœminam, & ex fœmina marem faciat.*

334. *Nec pro materiâ*] Graviùs, quàm tam levis & jocoſa cauſa poſceret.

339. *Aonias*] *Bœotias.* Eſt enim Aonia Bœotiæ regio montana, ab Aone Neptuni filio qui illîc imperavit, ſic dicta; quæ pro Bœotiâ totâ perſæpe ſumitur.

341. *Ratæ*] *Cujus reſponſa rata & certa eſſent.* Al. *datæ*, i. e. conceſſæ artis vaticinandæ.

Cærul

Cærula Liriope; quam quondam flumine curvo
mplicuit; clausæque suis Cephisos in undis
Vim tulit. Enixa est utero pulcherrima pleno
nfantem, Nymphis jam tunc qui posset amari;
Narcissumque vocat. De quo consultus, an esset
Tempora maturæ visurus longa senectæ,
Fatidicus vates, Si se non noverit, inquit.
Vana diu visa est vox auguris. Exitus illam,
Resque probat, lethique genus, novitasq; furoris.
amque ter ad quintos unum Cephisius annum,
Addiderat: poteratque puer, juvenisque videri.
Multi illum juvenes, multæ cupiere puellæ,
Sed fuit in tenerâ tam dira superbia formâ;
Nulli illum juvenes, nullæ tetigêre puellæ.
Aspicit hunc, trepidos agitantem in retia cervos,
Vocalis Nymphe, quæ nec reticere loquenti,
Nec prior ipsa loqui didicit, resonabilis Echo.
Corpus adhuc Echo, non vox erat; & tamen usum
Garrula non alium, quam nunc habet, oris habebat;
Reddere de multis ut verba novissima posset.
Fecerat hoc Juno: Quia, cùm deprêndere posset
Sub Jove sæpe suo Nymphas in monte jacentes,
Illa Deam longo prudens sermone tenebat
Dum fugerent Nymphæ. Postquam Saturnia sensit;
Hujus, ait, linguæ, quâ sum delusa, protestas
Parva tibi dabitur, vocisque brevissimus usus.

cærula Liriope; *quam* Liriopen *Cephisus olim clausit amne obliquo, ei vitiavit implicitam in suis aquis. Formosissima emisit ventre gravido puerum, qui jam tum posset amari à nymphis, & appellat Narcissum: de quo vates fatidicus interrogatus, an esset venturus ad tempora longa maturæ senectutis, respondit. Si se non viderit. Responsum vatis diu creditum est inane: eventus & res illud confirmat, itemque genus mortis, & novitas amoris. Jamque filius Cephisi adjecerat unum annum ad decimum quintum, & poterat videri puer & adolescens. Multi adolescentes, multæ virgines illum exoptarunt. Verùm fastus fuit usque adeò crudelis in tenerâ pulchritudine, ut nulli adolescentes, nullæ virgines illum moverint. Echo sonora, nympha garrula, quæ neque didicit silere ad loquentem, neque prior loqui, hunc vidit agentem pavidos cervos in plagas. Echo erat adhuc corpus, non sonus tantùm, & tamen loquax nullum alium habebat usum oris quàm nunc* obtinet, *ut posset repetere ultimas voces de multis. Juno istud fecerat;* quia *cùm posset sæpe precludere nymphas cum Jove suo versatas in collibus, illa de industria remorabatur deam prolixâ* ratione, *donec nymphæ sese subduxerunt. Postquam Saturnia advertit,* Potestas, *inquit, hujus* linguæ, *quâ ego sunt decepta, exigua tibi conceditur, et usus vocis brevissimus.*

NOTÆ.

342. *Liriope*] Nympha fuit Oceani & Tethyos filia, à Cephiso Bœotiæ fluvio compressa. Inde & Narcissi Cephissi mater facta est. Ἀπὸ τῆ λειρίε *Lilio* Narcissi matri congruum nomen habuit.

Ib. *Curvo*] Sinuosus verò admodum in tabulis nostris pingitur Cephisus, cujus cursus modò in orientem, deinde septentrionem, omnes denique mundi partes flectitur.

346. *Narcissum*] Ἀπὸ τῦ νάρκαν, quòd citò marcescat: verùm & de flore, & de juvene Narcisso, quòd citò *marcescant.*

348. *Si se non noverit*] Quia postquam se vidit, sui ipsius cæco amore contabuit.

352. *Puer*] Propter pulchritudinem; *Juvenis* propter magnitudinem.

359. *Corpus*] Quia illi non corpus, sed vocis usus à Junone ademtus; quod jam narrabit poëta.

Ib. *Non vox*] Echo dicitur sonus repercussus, aut vox quam reddunt loca quædam concava. In ejusmodi vocem nondum transmutatam fuisse dicit Echo nympham, cùm tamen oris non alium usum haberet, quam habet nunc; nec prior loqui, sed ultima verba tantùm referre posset.

363. *Monte*] Sæpissimè verò in montibus Echo resonat.

364. *Prudens*] Terentianum est, *Prudens sciens*, i. e. dedità operâ.

Reque

Et certas facit minas re ipsâ. Hæc tamen iterat verba in fine sermonis; & reddit voces acceptas. Cùm vidit igitur Narcissum errantem per silvas invias, & amore correpta est; furtim legit gressus. Et quò magis sequitur, amoris igne ardentiore uritur; non secùs ac cùm viva sulphura circumducta ligneis corripiunt ignem appositum. O quoties voluit admovere se suavibus verbis, & addere blandas preces! Natura negat, nec patitur ut incipiat loqui: sed quod fert, illa instituit expectare voces, ad quas reddat suos sonos. Fortè adolescens digressus à turbâ fideli comitum dixerat, Ecquis hîc est? & Echo retulerat, Hîc est. Hîc miratur: & postquam oculos vertit in omnes partes, vociferatur voce elatâ, Veni: illa arcessit arcessentem. Respicit; & cum nullus adesset, Quamobrem, ait, me vitas? & remissas accepit tot voces quot protulit. Pergit; & delusus similitudine soni reciprocri, Huc inquit, jungamur; et ipsa obsequitur suæ voci, et egressa silvis ibat, ut immitteret lacertos collo optato. Ille exsilit, et fugiens, Tolle, inquit, manus ab amplexu, priùs peream, quàm me potiaris: Illa nihil respondit, nisi, Me potiaris, Contempta se abdit silvis, et verecunda occulit ora foliis, et ab eo tempore *ætatem agit in speluncis. Sed tamen amor restat, et augetur indignatione repulsæ. Sollicitudo assidua minuit luctuosum corpus; et macies contrahit cutem, et omnis humor corporis vanescit in auras: Sonus tantùm atque ossa sunt reliqua. Sonus restat; dicunt ossa in duisse formam saxi.*

Reque minas firmat. Tamen hæc in fine loquen
Ingeminat voces: auditaque verba reportat.
Ergo ubi Narcissum per devia lustra vagantem
Vidit, & incaluit; sequitur vestigia furtim; 37
Quóque magìs sequitur; flammâ propiore calesci
Non aliter quàm cùm summis circumlita tædis
Admotam rapiunt vivacia sulphura flammam.
O quoties voluit blandis accedere dictis, 37
Et molles adhibere preces! natura repugnat;
Nec sinit incipiat. Sed quod sinit, illa parata e
Expectare sonos, ad quos sua verba remittat.
Fortè puer, comitum seductus ab agmine fido,
Dixerat, Ecquis adest? &, Adest, respondet
Echo. 38
Hic stupet: utque aciem partes divisit in omnes
Voce, Veni, clamat magnà. Vocat illa vocantem
Respicit: & nullo rursus veniente, Quid, inquit
Me fugis? & totidem, quot dixit, verba recepit
Perstat; & alternæ deceptus imagine vocis; 38
Huc coëamus, ait; nullique libentius unquam
Responsura sono, Coëamus rettulit Echo:
Et verbis favet ipsa suis; egressaque silvis
Ibat, ut injiceret sperato brachia collo.
Ille fugit: fugiensque, Manus complexibus auferi
Antè, ait, emoriar, quàm sit tibi copia nostri. 39
Rettulit illa nihil; nisi, Sit tibi copia nostri.
Spreta latet silvis: pudibundaque frondibus ora
Protegit: & solis ex illo vivit in antris.
Sed tamen hæret amor; crescitque dolore repulsæ
Attenuant vigiles corpus miserabile curæ; 39
Adducitque cutem macies; & in aëra succus
Corporis omnis abit. Vox tantùm, atque ossa su
persunt.
Vox manet. Ossa ferunt lapidis traxisse figuram

NOTÆ.

379. *Puer Narcissus*, quem potius puerum amatoriè nominat.

382. *Vocat illa*] Quia Narcissi verbum repetit, *Veni*.

384. *Et totidem*] Echo ille remisit eadem verba quæ ipse protulerat, nempe *Quid me fugis?*

385. *Alternæ vocis*] Alternatim emissi primum à Narcisso, deinde ab Echo.

388. *Favet*] Quia ad Narcissum accedit.

394. *Antris*] In illis verò fiunt vocis repercussus, quos *Echo*, id est, sonos vocamus.

399. *Ossa ferunt lapidis*, &c.] Nempe int saxa & rupes vox repercussa fortiùs resilit.

In

e latet silvis, nulloque in monte videtur:
nibus auditur. Sonus est, qui vivit in illâ.
VI. Sic hanc, sic alias undis aut montibus ortas
ferat hic Nymphas; sic cœtus antè viriles.
e manus aliquis despectus ad æthera tollens,
amet iste licèt, sic non potiatur amato,
xerat. Assensit precibus Rhamnusia justis.
ns erat illimis, nitidis argenteus undis,
em neque pastores, neque pastæ monte capellæ
ntigerant, aliudve pecus: quem nulla volucris,
c fera turbârat, nec lapsus ab arbore ramus.
amen erat circa, quod proximus humor alebat:
vaque, sole lacum passura tepescere nullo.
c puer; et studio venandi lassus & æstu,
ocubuit; faciemque loci, fontemque secutus.
mque sitim sedare cupit; sitis altera crevit.
mque bibit, visæ correptus imagine formæ,
m sine corpore amat: corpus putat esse, quod
umbra est.
stupet ipse sibi; vultuque immotus eodem
eret, ut è Pario formatum marmore signum.
ectat humi positus geminum, sua lumina, sidus,
dignos Baccho, dignos & Apolline crines;
pubesque genas, & eburnea colla, decusque
is, & in niveo mistum candore ruborem:
nctaque miratur; quibus est mirabilis ipse.
cupit Imprudens. Et qui probat, ipse proba-
tur.
mque petit, petitur, pariterque incendit, & ardet.
ita fallaci quoties dedit oscula fonti!
mediis quoties visum captantia collum

Inde latitat in nemoribus, nec conspicitur in ullo monte: Auditur ab omnibus, sola vox illi superest.

VI. *Iste sic fefellerat hanc nympham, sic* fefellerat *alias ortas ex aquis aut collibus; sic* fefellerat *antea turbas masculas. Quamobrem aliquis contemtus tollens manus ad astra dixerat, Pari modo iste, quamvis diligat, pari modo non potiatur dilecto. Rhamnusia annuit petitionibus. Fons erat sine luto, clarissimus lymphis, quem neque pastores, neque capræ pastæ in collibus, aut aliud pecus tetigerant, quem nulla avis nec fera turbaverat, neque ramus ab arbore decidens. Cinctus erat herbâ quam vicina aqua nutriebat; atque nemore, quod non sinebat stagnum ullo sole calescere. Juvenis defessus & studio venandi, & vehementi calore, hîc se in terram projecit, secutus speciem* amœnam *loci & fontem. Et dum optat levare sitim, alia sitis ducta est, & dum potat, tactus simulachro pulchritudinis conspectæ, diligit rem sine corpore, arbitratur esse corpus quod est umbra. Ipsemet seipsum admiratur, & torpet defixus in eâdem facie, tanquam statua efficta ex*

rmore Pario. Stratus humi contemplatur suos oculos quasi *duo astra, & comam dignam Bac- dignam etiam Phœbo, & malas imberbes, & colla nivea, & os pulchrum, & ruborem suffusum co candore: & omnia suspicit, ob quæ ipse est admirandus. Insçius se expetat, & ipse quæ dat, laudatur: Et, dum poscit, poscitur: pariterque inflammat & flagrat. Quoties obtulit a suavia fonti doloso! Quoties tinxit lacertos captantes collum conspectum.*

NOTÆ.

406. *Rhamnusia*] *Nemesin* dicit potentem m, scelerum & superbiæ ultricem, Jovis necessitatis filiam, quæ Rhamnunte Attipago templum habuit, unde Rhamnusia ta, *Pausan.* Effigies erat coronata & alata, trâ gestabat hastam fraxineam, sinistrâ phim, in quâ inclusi erant Æthiopes; cervo debat. Vide Clariss. Baconum in Nemesi, vicibus rerum.

407. *Fons erat*] Ad Narcissi pœnam festinat poëta, fonte descripto, ubi in sui amorem incidit.

414. *Secutus*] Oculis. Admirando, amœnitate captus.

415. *Altera*] Amor sui.

419. *Pario*] Pro quovis marmore candido, quale ex Paro, Ægæi maris insulâ, exportabatur.

Brachia

in aquis; neque cognoscit seipsum esse, qui in aquis illis apparet! Ignorat, quid cernat; cæterùm amat illud quod cernit: atque error, qui fallit oculos, idem etiam eos movet. Credule, quamobrem captas incassum vanas imagines? Nullibi est quod cupis: Tu modò abi, & quod amas, dilabetur. Ista quam vides est umbra imaginis reflexæ. Ista nihil habet sui: accedit & perstat tecum. Tecum abibit, si tu abire possis. Neque cibi appetentia, neque desiderium somni potest illum inde avellere: sed stratus in gramine umbroso contemplatur oculis avidis fallsam adolescentis *speciem, & ipse marcescit per oculos suos, & paulùm erectus, porrigens sua brachia ad nemora circumfusa, Ecquis ait, Io nemora, iniquiùs amavit? Novistis etenim, & fuistis plurimis latibula commoda: cùm tot sæcula vestræ vitæ prætereant, in longo* illo *ævo ecquem recordamini, qui ita maceratus fuerit? Et gratum est, & intueor; sed quod intueor & gratum est, non tamen reperio: tantus error implicat amantem. Et quò magis urar, neque vastum mare nos disjungit, neque via, neque montes, neque muri valvis obseratis: Separamur pauculâ aquâ: ipse etiam exceptat comprehendi: Nam quoties obtulimus suavia fluidis aquis,*

Brachia mersit aquis; nec se deprendit in illis:
Quid videat nescit; sed quod videt, uritur illo:
Atque oculos idem, qui decipit, incitat error.
Credule, quid frustrà simulacra fugacia captas?
Quod petis, est nusquam: quod amas, avertere, perde
Ista repercussæ, quam cernis, imaginis umbra
Nîl habet ista sui: Tecum venitque, manetque
Tecum discedet: si tu discedere possis.
Non illum Cereris, non illum cura quietis
Abstrahere inde potest. Sed opacâ fusus in herb
Spectat inexpleto mendacem lumine formam:
Perque oculos perit ipse suos. Paullumque levatu
Ad circumstantes tendens sua brachia silvas:
Ecquis, Io silvæ, crudeliùs, inquit, amavit?
Scitis enim, & multis latebra opportuna fuistis.
Ecquem, cùm vestræ tot agantur sæcula vitæ,
Qui sic tabuerit, longo meministis in ævo!
Et placet, & video: sed quod videoque placetque
Non tamen invenio. Tantus tenet error amantem.
Quodq; magìs doleam, nec nos mare separat ingens
Nec via, nec montes, nec clausis mœnia portis
Exiguâ prohibemur aquâ. Cupit ipse teneri:
Nam quoties liquidis porreximus oscula lymphis
Hic toties ad me resupino nititur ore.
Posse putes tangi. Minimum est, quod amantibus obstat.
Quisquis es, huc exi. Quid me, puer unice, fallis?
Quóve petitus abis? certè nec forma, nec ætas
Est mea, quam fugias: & amârunt mequoq; Nymphæ.
Spem mihi nescio quam vultu promittis amico:
Cúmque ego porrexi tibi brachia, porrigis ultro
Cùm risi, arrides: lachrymas quoque sæpe notavi
Me lachrymante tuas: nutu quoque signa remittis
Et, quantùm motu formosi suspicor oris,
Verba refers aures non pervenientia nostras.

hic toties ad me contendit ore reflexo. Credas posse tangi; tenuissimus est, quod probibet amantes. Quisquis es, huc prodi: quare me decipis, puer excellens? vel quò fugis arcessitus? profectò neque pulchritudo mea, neque ætas ejusmodi est quam spernere debeas; *nymphæ me quoque dilexerunt. Spem mihi facies nescio quam facie amicâ; & cùm tetendi tibi brachia certos, tendis sponte; cùm risi, arrides; observavi insuper fletus tuos, me flente; reddis etiam indicatu; & quantùm conjicio agitatione pulchri oris, reddis voces non pertingentes aures nostras.*

NOTÆ.

433. *Avertere*] *Recede*, et nulla erit umbra quæ te fallat. Lascivit poëta, & ingenio indulget fortè nimiùm in hoc Narcisso.

437. *Cereris*] *Panis edendi cupiditas.*

439. *Inexpleto lumine*] Oculis, qui satiari non poterant.

448. *Magìs doleam*] Vehementior est cupiditas, quò propitiùs objectum.

454. *Unice*] Unicus, quem amo, vel qui amari dignus est, *unus multorum.*

te ego ſum, ſenſi: nec me mea fallit imago.
or amore mei: flammas moveoque, feroque.
id faciam? roger, anne rogem? quid deinde rogabo?
od cupio mecum eſt. Inopem me copia fecit.
utinam noſtro ſecedere corpore poſſem!
tum in amante novum; vellem, quod amamus, abeſſet.
mque dolor vires adimit: nec tempora vitæ
nga meæ ſuperant: primoque extinguor in ævo;
c mihi mors gravis eſt poſituro morte dolores.
c, qui diligitur, vellem diuturnior eſſet.
nc duo concordes animâ moriemur in unâ.
xit, & ad faciem rediit malè ſanus eandem:
lachrymis turbavit aquas: obſcuraque moto
ddita forma lacu eſt: Quam cùm vidiſſet abire:
ò fugis? oro, mane; nec me, crudelis, amantem
ſere, clamavit; liceat, quod tangere non eſt,
ſpicere; & miſero præbere alimenta furori.
mque dolet, ſummâ veſtem deduxit ab orâ,
daque marmoreis percuſſit pectora palmis.
ctora traxerunt tenuem percuſſa ruborem
on aliter quàm poma ſolent: quæ candida parte,
rte rubent: Aut ut variis ſolet una racemis
ucere purpureum, nondum matura, colorem:
uæ ſimul aſpexit liquefactâ rurſus in undâ;
on tulit ulteriùs: ſed, ut intabeſcere flavæ
ne levi ceræ, matutinæve pruinæ
le tepente ſolent: ſic attenuatus amore
quitur: & cæco paullatim carpitur igni.

Ego ſum in te, adverti; neque mea ſpecies me decipit. Ardeo mei ipſius amore: idem incendia moveo, & patior. Quid agam? Poſcar, an poſcam: quid verò orem? Quod opto, mecum eſt: abundantia me reddit egenum. O utinam liceat ſejungi à noſtro corpore! Deſiderium inuſitatum amantis; optarem ut, quod amo, longiùs *abeſſet. Jamque mœror vires conſumit. Neque ſpatium meæ vitæ longum reſtat; & morior in flore juventæ. Neque* tamen *obitus eſt mihi moleſtius, qui obitu ab ærumnis abſolvar. Optarim* ut *hic, qui amatur, eſſet ævi longioris. Nunc duo conſentientes extinguemur in unâ animâ. Dixit, & inſanus revertitur ad eandem imaginem; & lachrymis miſcuit aquas & ſpecies repræſentata eſt confuſa agitato ſtagno: quam cùm vidiſſet evaneſcere: Quò te furripis, exclamat, conſiſte obſecro, neque me amentem deſtitue, rigida. Concedatur intueri quod non licet tangere, & ſuppeditare fomenta infelici amori. Et dum queritur, dilacerat amictum ab orâ ſupremâ, & planxit pectora nuda palmis candidis. Pectora verberata induerunt exiguum ruborem; non aliter quàm po-*

conſueverunt, quæ parte alba, parte ſunt rubra: velut uva nondum matura conſuevit contrahere rem purpureum racemis verſicoloribus. Quæ ſtatim atque rurſus vidit in aquâ quietâ & compoi, non pati potuit ampliùs: ſed quemadmodum ceræ rubicundæ ſolent liqueſcere igne modico, vel inæ matutinæ ſole levi, ſic maceratus amore diffluit; & paullatim abſumitur ſecreto igne.

NOTÆ.

463. *Nec me mea fallit imago*] *Nec latet me ipſius eſſe imaginem, quam ita predità amo.* noſcit demum errorem, ſed fruſtrâ.

466. *Inopem me*] Optimè inopem definivet nonnulli philoſophi, non cui parum eſſet, cui non eſſet quod cuperet.

474. *Faciem*] De ſui loquitur imagine, quæ lacu repræſentabatur.

480. *Deduxit*] Ut nudaretur pectus; qui us eſt dolentium vehementiſſimè.

468. *Liquefacta*] *Turbatam* dixit ſuprà *lachrymis*, ver. 475.

Et lachrymis turbavit aquas: obſcuraque moto
Reddita forma lacu eſt——

Unde aqua craſſior facta eſt; quæ *liqueſcere* quodammodo videatur, dum ſedatur & componitur: Ut non modo bene, contra quam opinatus eſt Clariſſ. Heinſius, ſed elegantur locutum poëtam crediderim.

Et neque jam color est albus confusus cum rubore; neque vigor & vires, & quæcunque nuper conspecta grata erant; neque corpus restat, quod Echo olim dilexerat. Quæ tamen cùm aspexit, quanquam infensa & memor, ingemuit; & quoties deflendus adolescens, Eheu! dixerat, hæc repetebat verbis repercussis, Eheu! Et cùm ille planxerat lacertos suos manibus, hæc etiam referebat eundem sonum percussionis. Hæc novissima fuerunt verba intuentis in aquam consuctam, Heu juvenis nequicquam amate! & cavitas loci reddidit totidem voces; & prolato Vale, Vale etiam respondit Echo. Ille posuit caput lassum in virente gramine. Mors pressit oculos admirantes pulchritudinem domini sui. Tum etiam, postquam est admissus in sedes Stygias, aspiciebat se in stagnis infernis. Sorores Naïades percusserunt fratri crines detonsos. Dryades quoque percusserunt pectora: Echo simili sono respondet plangentibus. Jamque parabant rogum & tædas quassatas, & feretrum. Corpus nullibi erat: & reperiunt florem puniceum pro corpore, cujus *medium folia alba circumdant.*

Et neque jam color est misto candore rubori,
Nec vigor, & vires, & quæ modò visa placebant:
Nec corpus remanet, quondam quod amaverat Echo.
Quæ tamen ut vidit, quamvis irata memorque
Indoluit: quotiesque puer miserabilis, Eheu,
Dixerat; hæc resonis iterabat vocibus, Eheu.
Cúmque suos manibus percusserat ille lacertos,
Hæc quoque reddebat sonitum plangoris eundem.
Ultima vox solitam fuit hæc spectantis in undam,
Heu frustrà dilecte puer! totidemque remisit
Verba locus: dictoque, Vale, Vale inquit & Echo.
Ille caput viridi fessum submisit in herbâ.
Lumina nox claudit domini mirantia formam.
Tum quoque se, postquam est infernâ sede receptus,
In Stygiâ spectabat aquâ. Planxêre sorores
Naïades: & sectos fratri posuêre capillos.
Planxêre & Dryades. Plangentibus assonat Echo.
Jamque rogum, quassasq; faces, feretrumq; parabant.
Nusquam corpus erat. Croceum pro corpore florem
Inveniunt, foliis medium cingentibus albis.

VII. Cognita res meritam vati per Achaidas urbes
Attulerat famam: nomenque erat auguris ingens.
Spernit Echionides tamen hunc, ex omnibus unus
Contemptor superum Pentheus: præsagaque ridet
Verba senis: tenebrasque & cladem lucis ademtæ
Objicit. Ille movens albentia tempora canis,

VII. *Res vulgata comparaverat famam meritam auguri* Tiresiæ *per urbes Græcas; & gloria vatis erat maxima. Attamen Pentheus Echionis filius maximus contemptor deorum hunc ex omnibus solus despicit; & irridet voces prænuncias senis; & exprobrat cæcitatem, & damnum lucis sublati. Ille concutiens tempora cana candidis* capillis,

NOTÆ.

504. *Tum quoque*] Dicit Plato in Gorg. quascumque curas aut studia à naturâ, aut affectibus, in hâc vitâ contraxerimus, eadem retinemus etiam cùm corpus exuerimus. Ita Virg. Æn. 9.

——*Quæ cura nitentes*
Pascere equos, eadem sequitur tellure repostas.

507. *Naïades*] Cephisi & Liriopes nymphæ vidimus antea filium fuisse Narcissum; ejus sorores adeóque fuerunt fontium & fluviorum nymphæ.

Ib. *Sectis*] Usque ab Homero ad Romanos, in acerbissimo luctu mos ille manavit, ut mulieres saltem crines detonderent, atque etiam in defuncti corpus deponerent.

508. *Quassasque*] Noctu verò quia afferebatur corpus, facibus ad funera utebantur.

509. *Croceum florem*] *Narcissum. Flores* Flos hic diis inferis sacer fingitur, ut qui floreat tantùm, & transeat, neque illum ex fructum edat. Ita & ingenia præcocia haud facilè perveniunt ad frugem.

513. *Echionides*] *Pentheus* est Echionis Agaves filius, ad cujus fabulæ narrationem artificiosè descendit poëta.

ãm felix eſſes, ſi tu quoque luminis hujus
ous, ait, fieres: ne Bacchia ſacra videres!
nque dies aderit, jamque haud procul auguror eſſe;
ã novus huc veniat proles Semeleïa Liber.
em niſi templorum fueris dignatus honore;
lle lacer ſpargere locis: & ſanguine ſilvas
dabis, matremque tuam, matriſque ſorores.
enient: neque enim dignabere numen honore:
que ſub his tenebris nimiùm vidiſſe quereris.
lia dicentem proturbat Echione natus.
ta fides ſequitur; reſponſaque vatis aguntur.
er adeſt; feſtiſque fremunt ululatibus agri.
rba ruunt: miſtæque viris matreſque nutruſque,
lguſque, procereſque, ignota ad ſacra feruntur.
is furor, anguigenæ, proles Mavortia, veſtras
tonuit mentes? Pentheus ait, Ærane tantùm
re repulſa valent? & adunco tibia cornu?
magicæ fraudes? ut quos non belliger enſis,
n tuba terruerint, non ſtrictis agmina telis;
emineæ voces, & mota inſania vino,
ſcœnique greges, & inania tympana vincant?
ſne ſenes, mirer? qui longa per æquora vecti

Quam beatus eſſes, inquit, ſi tu etiam hâc luce privareris, ne ſacra Bacchi cerneres! Jamque dies adventat, jamque prædico non longe abeſſe, quâ Bacchus novus hoipes *filius Semeles huc pergat: quem niſi colueris honore templorum, dilaniatus in mille loca disjicieris, & inficies ſilvas cruore, & matrem tuam & materteras. Hæc fient: neque enim honorabis dei potentiam: & dolebis me nimiùm intuitum eſſe in hâc caligine. Filius Echionis profligat talia proferentem. Fides ſequitur vocem, & oracula auguris exitum ſortiuntur, & re comprobantur. Bacchus venit; campi perſonant feſtis clamoribus. Agmen cum impetu feruntur, & matres, & nurus, confuſæ cum maribus, & plebs, & primores concurrunt ad ſacra inuſitata. Quæ veſania, inquit Pentheus, perculit veſtros animos; ſerpente progenies Martia? Tantúmne poſſunt æra percuſſa ære, & tibia cornu curvo, & incantatus ſortilegæ; ut quos non gladius bellicus, non tuba, non acies expeditis miſſilibus moverint, atus fœminei, & furor excitus mero, turba infamis, & tympana vacua ſuperent? demirer os ſenes, qui adducti per vaſtum mare*

NOTÆ.

20. *Novus*] Nondum ſcilicet ſatis cognitus.

6. *Proles Semeleïa*] Huic Jovis & Semeles quæcumque ab aliis Bacchis facta, attria ſunt.

23. *Matrem*] *Agaven*, cujus ſorores fuet Ino & Autonoë.

24. *Evenient*] Quæcumque prædico.

25. *Quereris*] Quia vellet omnino Pens cæcus fuiſſe, nec Bacchum vidiſſe, cujus â diſcerptus fuit: Adeóque acutiſſimè rſario invidendum proponit Tireſias illud m, quod ſibi vitio & damno objicerat.

27. *Sequitur*] Quia eventu firmantur quæ dixerat vates.

0. *Aguntur*] *Suo ordine geruntur quæcumdicta fuerant.*

28. *Feſtis*] In his Sacris Bacchantes, quæ yſos gerebant, pampinis hederâque coronageſtabant vites, hircos, cophinos, phallos; per ſylvas, montes, nemora furibundæ ſaltabant; diſſono clamore ululatu, tibiarum cantu, & cymbalorum tinnitu omnia replebant. Hinc ſtupra promiſcua, & cædes nefandæ.

530. *Ignota*] Quippe quibus nunquam interfuerant.

531. *Anguigenæ*] Thebanos compellat Pentheus; quos vidimus antea ex draconis Marti dicati dentibus, à Cadmo ſeminatis, ortos. Optimè verò, quanquam infeliciter, generis eorum commemoratione, prudentes & Martios viros, à turpi mollium & ebrioſorum homuncionum, aut certè mulierculatum conſortio ſtudet retrahere.

532. *Ærane tantùm Ære*] *Tympana ærea æreis bacillis pulſata.*

537. *Obſcœnique greges*] *Turpis & libidine corrupta multitudo*; in quâ & Satyri, Bacchi ſacerdotes, obſcœniſſimum genus.

Hâc

ſtatuiſtis Tyrum & Penates exules in his locis; nunc patimini ſuperari ſine pugnâ? an vos, ô Juvenes, ætas violentior, & propior meæ, quos decorum erat tractare arma, non thyrſos, & velari galeâ, non frondibus? Mentem veſtram ſubeat, quæſo, qui genere ſitis ſati: & induite iras illius draconis, qui ſolus peremit multos. Ille periit pro fontibus & ſtagno: at vos vincite pro veſtrâ gloriâ. Ille morti dedit ſtrenuos; vos fugate effœminatos: & reparate laudem patriam. Si fata prohibebant Thebas diu manere, utinam machinæ bellicæ, & viri muros dejicerent, & ferrum & flamma ſtreperent! Eſſemus infelices ſine culpâ, & ſors eſſet deflenda, non tegenda, & fletus eſſent ſine dedecore. At nunc Thebæ capientur à puero armis deſtituto, quem neque acies, neque arma, aut uſus equorum delectat, ſed coma delibuta myrrhâ, & effœminata ſerta, & purpura, & aurum implicitum verſicoloribus indumentis. Quem quidem ego confeſtim adigam (vos tantùm quieſcite) agnoſcere & patrem fictum & ſacra per dolum excognita. An ſatìs eſt virtutis Acriſio ſpernere futilem Deum, & obſerare valvas Argolicas accedentis, peregrinus tremefaciet Pentheum cum totis Thebis? Properate (hoc jubet miniſtris) properate, & huc per vim adducite ducem catenis conſtructum: nulla pigra cunctatio differat mandata. Avus hunc, hunc coarguit *Athamas, & reliquum agmen ſuorum*

Hâc Tyron, hâc profugos poſuiſtis ſede Penates:
Nunc finitis ſine Marte capi? voſne, acrior ætas,
O juvenes, propiorque meæ? quos arma tenere
Non thyrſos; galeâque tegi, non fronde decebat?
Eſte, precor, memores, quâ ſitis ſtirpi creati:
Illiuſque animos, qui multos perdidit unus,
Sumite ſerpentis. Pro fontibus ille lacuque
Interiît: at vos pro famâ vincite veſtrâ.
Ille dedit letho fortes: vos pellite molles,
Et patrium revocate decus. Si fata vetabant
Stare diu Thebas; utinam tormenta virique
Mœnia diruerent, ferrumque igniſque ſonarent!
Eſſemus miſeri ſine crimine: ſorſque querenda,
Non celanda foret: lachrymæque pudore carerent.
At nunc à puero Thebæ capientur inermi:
Quem neque bella juvant, nec tela, nec uſus equorum:
Sed madidus myrrhâ crinis, molleſque coronæ,
Purpuraque, & pictis intextum veſtibus aurum.
Quem quidem ego actutum (modo vos abſiſtite) cogam
Aſſumtumque patrem, commentaque ſacra fateri.
An ſatìs Acriſio eſt animi, contemnere vanum
Numen, & Argolicas venienti claudere portas;
Penthea terrebit cum totis advena Thebis?
Ite citi (famulis hoc imperat) ite, ducemque
Attrahite huc vinctum. Juſſis mora ſegnis abeſto.
Hunc avus, hunc Athamas, hunc cætera turba ſuorum

NOTÆ.

259. *Tyron*] Tyro aut Sidone antiquiſſimis Phœniciæ urbibus oriundum vidimus antea Cadmum, qui cum ſociis Thebas Bœoticas condidit; adeóque verè nunc Pentheus ad illos ſenes, *Hâc Tyron*, &c. Dictum verò, ut illud Virgilii;

Ilium in Italiam transfer, victoſque penates.

545. *Fontibus*] Ex quibus aquam ſocii Cadmi haurire juſſi ſunt.

549. *Tormenta*] Inſtrumenta ſunt aut machinæ bellicæ, lapidibus, aliiſque torquendis miſſilibus aptæ.

558. *Aſſumtum*] Jovem dicit, quem falsò ſuum patrem Bacchus jactaret, uti quidem ipſe Pentheus prædicabat.

559. *Acriſio*] Fuit Acriſius Abantis Argivorum regis filius, pater Danaës, qui neque Bacchum Deum, neque ejus ſacra admiſit, occluſis portis.

561. *Advena*] Bacchus, quem non civem agnoſcit Pentheus, nedum deum.

564. *Avus*] Cadmum intellige, namque ejus filia fuit Agave Penthei mater: Scripſitque Euripides in Bacchis, neque Cadmum, neque Tireſiam audire voluiſſe Pentheum.

Ib. *Athamas*] Æoli fuit filius, Cadmi gener.

Corripiunt

Corripiunt dictis: fruſtráque inhibere laborant. 565
Acrior admonitu eſt; irritaturque retenta
Et creſcit rabies: remoraminaque ipſa nocebant.
Sic ego torrentem, quà nîl obſtabat eunti,
Leniùs, & modico ſtrepitu decurrere vidi:
At, quàcunque trabes obſtructaq; ſaxa tenebant, 570
Spumeus, & fervens, & ab objice ſævior ibat.
Ecce cruentati redeunt: &, Bacchus ubi eſſet,
Quærenti domino Bacchum vidiſſe negârunt.
Hunc, dixêre, tamen comitem, famulumq; ſacrorum
Cepimus: & tradunt manibus poſt terga ligatis, 575
(Sacra Dei quondam Tyrrhenâ gente ſecutum.)
VIII. Aſpicit hunc oculis Pentheus, quos ira tremendos
Fecerat: & quanquam pœnæ vix tempora differt,
O periture, tuâque aliis documenta dature 579
Morte, ait, ede tuum nomen, nomenque parentum,
Et patriam; moriſque novi cur ſacra frequentes.
Ille metu vacuus, Nomen mihi, dixit, Acœtes;
Patria Mœonia eſt: humili de plebe parentes.
Non mihi, quæ duri colerent pater arva juvenci,
Lanigeroſve greges, non ulla armenta reliquit. 585
Pauper & ipſe fuit: linoque ſolebat, & hamis
Decipere, & calamo ſalientes ducere piſces.
Ars illi ſua cenſus erat. Cùm traderet artem;
Accipe, quas habeo, ſtudii ſucceſſor & hæres,
Dixit, opes; morienſque mihi nihîl ille reliquit 590
Præter aquas. Unum hoc poſſum appellare paternum.
Mox ego, ne ſcopulis hærerem ſemper in îſdem,
Addidici regimen, dextrâ moderante, carinæ
Flectere: & Oleniæ ſidus pluviale capellæ,

coarguunt verbis, et conantur fruſtrà abſterrere. Violentior eſt hortatu, et veſania correpta acuitur et augetur, et retardatio ipſa oberat. Sic ego adverti torrentem defluere leniùs et exiguo murmure, quâ parte nihil impediebat ruentem: At quàcunque tigna, et lapides congeſti obſtabant, ſpumeus et æſtuoſus ruebat fervidior ab impedimentis. Ecce ſanguinolenti revertuntur, et abnuerunt ſe vidiſſe Bacchum interrogati à domino ubi is eſſet. Nihilominus, inquiunt, apprehendimus hunc comitem ſacrorum, natione Tyrrhenum, ſecutum olim ſacra Dei: et illum offerunt manibus revinctis à tergo.

VIII. *Pentheus illum intuetur oculis, quos furor horrendos reddiderat: et quamvis ægrè dimittit momenta ſupplicii, O, inquit, moriture, et exhibiture aliis exempla tuâ morte, dic tuum nomen, et nomen parentum, et patriam, et quamobrem colas ſacra nuperorum rituum. Ille timoris expers, nomen, inquit, Acœtes: patria eſt Mœonia; parentes de plebe infimâ. Mihi non reliquit pater campos, quos fortes juvenci ſubigerent, vel greges lanigeros, neque ulla armenta. Ipſe etiam*

it pauper, et conſueverat fallere piſces filo et hamis, et extrahere ſaltantes virgâ. Sua ars erat reditus. Cùm me *doceret artem* ſuam; *Sume, ait, divitias, quas conſecutus ſum, ſucceſſor et eres ſortis* meæ; *et moriens ille nihil mihi reliquit præter aquas: poſſum vocare hoc ſolum patrium. Ego deinde, ne ſemper manerem affixus iiſdem rupibus, doctus ſum moderari clavum naſ, dextrâ miniſtrante: et ſidus pluviale capræ Oleniæ,*

NOTÆ.

572. *Cruentati*] Vulnerati à comitibus Bacchi, dum Bacchum & Bacchas prehendere tentarent.

574. *Hunc, dixêre*] Aliter tamen Euripides in Bacchis, qui Bacchum ſimpliciter dicit adductum, quem hic noſter ſub Acœtis imagine fingit latentem.

576. *Tyrrhenâ*] Hetruſcum aut Thuſcum fuiſſe hunc Acœten. Notiſſima eſt autem Hetruria Italiæ regio, à quâ Hetruſcum ſeu Tyrrhenum mare nomen habuit.

583. *Mœonia*] Qui ex Mœoniâ ſeu Lydiâ prodierant coloni, qui Hetruriam temerunt.

594. *Oleniæ*] Amaltheam dicit, Jovis nutricem Oleniam ob Oleno Bœotiæ urbe, ubi nutrita, ſic appellatam; vel ab eo quòd in Aurigæ ulnas ὠλένας cœlo recepta ſit. Ortu verò & occaſu pluvias inducere voluerunt.

Taygetenque, Hyadaſque, oculis Arctonque notavi,
Ventorumque domos, & portus puppibus aptos.
Fortè petens Delon, Diæ telluris ad oras
Applicor, & dextris adducor littora remis:
Doque leves ſaltus: udæque immittor arenæ.
Nox ubi conſumta eſt; Aurora rubeſcere primùm
Cœperat: exſurgo, laticeſque inferre recentes
Admoneo; monſtroque viam, quæ ducat ad undas.
Ipſe, quid aura mihi tumulo promittat ab alto,
Proſpicio: comiteſque voco, repetoque carinam:
Adſumus en, inquit, ſociorum primus Opheltes:
Utque putat, prædam deſerto nactus in agro,
Virgineâ puerum ducit per littora formâ.
Ille, mero, ſomnoque gravis, titubare videtur;
Vixque ſequi. Specto cultum, faciemque, gradumque;
Nîl ibi, quod poſſet credi mortale, videbam.
Et ſenſi, & dixi ſociis, Quod numen in iſto
Corpore ſit dubito: ſed corpore numen in iſto eſt.
Quiquis es, ô faveas, noſtriſque laboribus adſis:
His quoque des veniam. Pro nobis mitte precari.
Dictys ait: quo non alius conſcendere ſummas
Ocyor antennas, prênſoque rudente relabi.
Hoc Libys, hoc flavus proræ tutela Melanthus,
Hoc probat Alcimedon: & qui requiemque, modumque
Voce dabat remis, animorum hortator Epopeus:

et Taygeten, et Hyadas, et Urſam, et ſedes ventorum, et portus idoneos navibus obſervavi oculis. Fortè cùm curſus mihi eſſet verſus Delon, appello ad littus Diæ inſulæ, et promoveor in arenam remis ad dextram flexis, et leviter exſilio, et me immitto in terram humidam. Poſtquam tenebræ ſunt diſcuſſæ, Aurora cœperat primùm rubere: excitor, et hortor apportare novas *aquas, et eſtendo iter, quod ducat ad eas. Ipſe ſpeculor ab excelſo colle quid ventus mihi polliceatur; et arceſſo ſocios, et denuo conſcendo navem. Ecce, Adſumus, ait primus comitum Opheltes; et ſicuti arbitratur, nactus prædam in campo vacuo, trahit per littora juvenem ſpecie virgineâ. Ille tardus ſomno et vino videtur vacillare et vix ſequi. Aſpicio ornatum, et vultum, et inceſſum: Nihil in eo inveniebam quod poſſet credi mortale. Et adverti, et indicavi comitibus, Neſcio quæ Deorum poteſtas ſit in iſto corpore; ſed poteſtas Deorum eſt in iſto corpore. Quiſquis es, ô propitius ſis, et noſtros labores adjuves: ignoſce etiam iſtis. Deſcorarare pro nobis, inquit Dictys, quo non alius velocior ſcandere ſupremas antennas, et deſcendere ſacorrepto. Libys hoc laudat, flavus Melanthus proreta hoc* probat, *itemque Alcimedon, et Epopeus portiſculus, qui incendens animos juſſu ſuo dabat remigibus requiem et modum* remigandi.

NOTÆ.

595. *Taygeten*] Una eſt ex Pleïadibus, Atlantis filiabus, in cœlum tranſlatis.

Ib. *Hyadas*] Stella ſunt 7 in capite Tauri ἀπὸ τῦ ὕειν à pluendo. Nutrices volunt fuiſſe Bacchi, *Dodonides* nomine, quas Jupiter in cœlum tranſtulerit. Alii aliter.

Ib. *Arctον*] *Urſam*, quam præſertim nautas, curſus ſuos dirigendi causâ, obſervare diximus; Cynoſuram, vel Helicen.

596. *Domos*] Mundi dicit quatuor partes, Orientem, Occidentem, Meridiem, & Septentrionem, unde flant quatuor, prout vocantur, venti cardinales.

597. *Delon*] Ægæi maris inſulam, Apollini ſacram, è regione Atticæ.

Ib. *Diæ*] Eadem eſt quæ Naxus, Baccho ſacra inſula, juxta Delon ad meridiem.

598. *Dextris*] *Ad dextram partem navis inflectentibus*; fuit nempe Dia inſula, ſeu Naxus, Delon eunti ad dextram.

611. *Quod numen*] Ἦ γὰρ Ζεὺς ὅδε γ' ἐστὶν ἢ ἀργυρότοξος Ἀπόλλων, ἢ Ποσειδάων, &c. Gubernator ad ſocios in Hymno Homer. Διόνυσος ἦ λῃσταὶ.

614. *His*] Qui Bacchum ceperunt.

615. *Dictys*] Nomen eſt unius ex Acci ſociis, quem alii malunt Prothin dictum; autem hic noſter, Hyginus tantùm 12 memorat, Fab. 134.

618. *Qui requiemque*] Portiſculus, κελευστὴς moderator remigum. Gall. *le Comite.*

Hoc

Hoc omnes alii. Prædæ tam cæca cupido eſt.
Non tamen hanc ſacro violari pondere pinum
Perpetiar, dixi: pars hîc mihi maxima juris.
Inque aditu obſiſto. Fuit audaciſſimus omni
De numero Lycabas: qui Thuſcâ pulſus ab urbe
Exſilium, dirâ pœnam pro cæde, luebat.
Is mihi, dum reſto, juvenili guttura pugno
Rupit: & excuſſum miſiſſet in æquora, ſi non
Hæſiſſem, quamvis amens, in fune retentus.

IX. Impia turba probat factum. Tum denique Bacchus,
(Bacchus enim fuerat) veluti clamore ſolutus
Sit ſopor, eque mero redeant in pectora ſenſus;
Quid facitis? quis clamor, ait? quâ, dicite, nautæ,
Huc ope perveni? quò me deferre paratis?
Pone metum, Proreus, & quos contingere portus
Ede velis, dixit. Terrâ ſiſtêre petitâ.
Naxon, ait Liber, curſus advertite veſtros:
Illa mihi domus eſt: vobis erit hoſpita tellus.
Per mare fallaces, perque omnia numina jurant
Sic fore: meque jubent pictæ dare vela carinæ.
Dextrâ Naxos erat. Dextrâ mihi lintea danti,
Quid facis, ô demens? quis te furor, inquit, Acœte,
Pro ſe quiſque, tenet? lævam pete: maxima nutu
Pars mihi ſignificat: pars, quid velit, aure ſuſurrat.
Obſtupui: Capiatque alius moderamina, dixi:
Meque miniſterio ſceleriſque, artiſque removi.
Increpor à cunctis; totumque immurmurat agmen.
E quibus Æthalion, Te ſcilicet omnis in uno
Noſtra ſalus poſita eſt? ait, & ſubit ipſe: meumque
Explet opus, Naxoque petit diverſa relictâ.

Cæteri idem faciunt; *tam cæcum eſt deſiderium prædæ. Non tamen dixi, ſinam violari hanc navem ſacro onere: hujus pars maxima mei juris eſt: & contrà nitor ingreſſu. Lycabas, qui ejectus ab urbe Thuſcâ, pro crudeli homicidio exſilium patiebatur, omnium violentiſſimus rabiem exercebat. Is, dum repugno, fregit mihi collum forti pugno; & me proturbatum ejeciſſet in mare, niſi ut exanimis adhæſiſſem retentus in rudente.*

IX. *Perfidum agmen laudat hæc facta. Tum denique Bacchus (is enim erat) tanquam ſomnus fit excuſſus clamore, & ſenſus ebrietate ſoluti redeant in pectus, Quid agitas? inquit. Quis fremitus, qua auxilio huc perveni, dicite nautæ, quò me vultis vehere? Omitte timorem, inquit ille qui proræ præerat, & dic quos portus cupias intrare: duceris in terram optatam. Dirigite, inquit Bacchus, curſus veſtros Naxon. Illæ ſunt meæ ſedes, & vobis etiam terra erit amica. Mendaces jurant per æquor, & per omnes deos ſic futurum, & imperant me pandere carbaſa pictæ navis. Naxus erat dextrâ: cùm ego ad dextram vela expedirem, Quid agis, inſane, quæ veſania te habet, Acœte? exclamant pro ſe ſinguli. Verte ad ſiniſtram. Pars maxima mihi indicat ſigno quid cupiat, pars in aurem obmurmurat. Hæſi, &, inquam, alius regat navem: & me ſubduxi officio ſcelerato & doloſo. Arguor ab omnibus, & tota turba contra me murmurat; è quibus Æthalion, Nimirum, inquit, omnis noſtra ſalus à te ſolo pendet? & ipſe ſuccedit; & officio meo fungitur; & in partem diverſam abit, Naxo relictâ.*

NOTÆ.

622. *Pars hîc*] Navis bona pars ad illum pertinebat; atque adeò gubernator erat, ut Homerus hymno modò citato.

631. *Sopor*] Ebrietas quam ille ſimulaverat.

632. *Quid facitis?*] Homerus & Nonnus lib. 45. ferunt Bacchum à prædonibus vinculis ligatum fuiſſe, vincula autem ultro excidiſſe manibus, & pedibus.

634. *Proreus*] Ille eſt qui proræ præeſt, nempe Melanthus.

642. *Pro ſe quiſque*] *Cavens*, intellige, ne Naxon veheretur.

644. *Obſtupui*] Quia perfidos videbat aliud præſtare: atque adeò cum illis operis particeps eſſe noluit.

647. *Scilicet*] Increpantis eſt & irridentis.

X. Tum deus illudens, tanquam modò denique fraudem
Senſerit, è puppi pontum proſpectat aduncâ,
Et flenti ſimilis, Non hæc mihi littora, nautæ,
Promiſiſtis, ait: non hæc mihi terra rogata eſt.
Quo merui pœnam facto? quæ gloria veſtra eſt,
Si puerum juvenes, ſi multi fallitis unum?
Jamdudum flebam. Lachrymas manus impia noſtras
Ridet: & impellit properantibus æquora remis.
Per tibi nunc ipſum (nec enim præſentior illo
Eſt Deus) adjuro, tam me tibi vera referre,
Quàm veri majora fide. Stetit æquore puppis
Haud aliter, quàm ſi ſiccum navale teneret.
Illi admirantes remorum in verbere perſtant:
Velaque deducunt; geminâque ope currere tentant.
Impediunt hederæ remos, nexuque recurvo
Serpunt; & gravidis diſtringunt vela corymbis.
Ipſe, racemiferis frontem circumdatus uvis,
Pampineis agitat velatam frondibus haſtam.
Quem circa tigres, ſimulacraque inania lyncum,
Pictarumque jacent fera corpora pantherarum.
Exſiluêre viri; ſive hoc inſania fecit,
Sive timor: primuſque Medon nigreſcere pinnis
Corpore depreſſo, & ſpinæ curvamina flecti
Incipit. Huic Lycabas, In quæ miracula, dixit,
Verteris? & lati rictus, & panda loquenti
Naris erat, ſquammamque cutis durata trahebat.
At Libys, obſtantes dum vult obvertere remos,
In ſpatium reſilire manus breve vidit; & illas
Jam non eſſe manus, jam pinnas poſſe vocari.
Alter ad intortos cupiens dare brachia funes,
Brachia non habuit; truncoque repandus in undas

X. *Tum deus* nautis *imponens, ſicuti nunc denique dolum cognoverit, proſpicit mare puppi curvâ, & ſimilis lachrymanti, Non, inquit, nautæ, polliciti eſtis mihi hæc littora; hæc terra non eſt exoptata à me. Quare dignus ſum hâc injuriâ? quæ nam eſt laus veſtra, ſi adulti decipitis puerum, ſi multi unum? Jamdiu lachrymabar. Turba ſcelesta irridet meos fletus; & pulſat aquas remis feſtinantibus. Nunc tibi juro per ipſum* Bacchum *(neque verò eſt Deus illo magis propitius) me tibi certa narrare, quanquam ſupra fidem* videntur. *Non aliter repreſſa eſt navis in mari, quàm ſi eſſet in ſicco navali. Illi ſtupentes pergunt inſiſtere remis, & expandunt carbaſa, & nituntur currere duplici auxilio. Hæderæ implicant remos, & diffunduntur nodis aduncis, & impediunt lintea ponderoſis corymbis. Ipſe redimitam habens frontem uvis racemiferis, haſtam quatit obductam frondibus teneræ vitis: et circa illum tigres, et vanæ imagines lyncum, et maculatarum pantherarum ferocia corpora ſternuntur. Viri emicuerunt, ſeu hoc præſtitit veſania, ſeu pavor; et Medon cœpit prior nigreſcere pinnis corpore ſubmiſſo, & flexu ſpinæ* dorſi *incurvari: ad quem Lycabas, In quæ monſtra mutaris, dixit? & os vaſtum, & patulæ evadebant nares loquentis, & cutis rigens induebat ſquammas. At dum Libys, tentat convertere remos obſtantes, advertit manus reflecti in exiguum ſpatium, & jam non eſſe manus, jam poſſe dici pinnas. Alius nitens manibus apprehendere funes implicitos, non habuit lacertos, & curvatus mutilato in aquas*

NOTÆ.

661. *Navale*] Navalia dicuntur loca, in quibus ſtant aut reponuntur naves.

663. *Deducunt*] Vela priùs collecta & antennis adſtricta jam ſolvunt, & explicant.

Ib. *Gemina*] Remis voliſque.

664. *Impediunt*] Ne moveri poſſent.

665. *Corymbis*] Eo nomine appellantur uvæ quas fert hedera.

667. *Pampineis*] *Thyrſum qualis,*

Ib. *Agitat*] Concutit ad terrorem nautis incutiendem.

668. *Quem circa tigres*] Tigres & lynces ſunt feræ Baccho dictæ, quas ideo nautarum oculis objecit Bacchus, ut earum aſpectu territi in mare deſilirent.

672. *Curvamina flecti*] Græciſmus eſt.

674. *Panda*] *Recurva*, qualis eſt Delphini.

680. *Trunco*] Quia brachiis mutilatum.

Corpore desiluit. Falcata novissima cauda est,
Qualia dividuæ sinuantur cornua lunæ.
Undique dant saltus: multâque aspergine rorant:
Emerguntque iterum; redeuntq; sub æquora rursus:
Atque chori ludunt speciem: lascivaque jactant
Corpora: & acceptum patulis mare naribus efflant.
De modò viginti (tot enim ratis illa ferebat)
Restabam solus. Pavidum, gelidumque trementi
Corpore, vixque meum firmat Deus, Excute, dicens,
Corde metum, Diamque tene. Delatus in illam,
Accensis aris Baccheïa sacra frequento.
Præbuimus longis, Pentheus, ambagibus aures,
Inquit: ut ira morâ vires absumere posset.
Præcipitem famuli rapite hinc: cruciataque diris
Corpora tormentis Stygiæ dimittite nocti.
Protinus abstractus solidis Tyrrhenus Acœtes
Clauditur in tectis: & dum crudelia jussæ
Instrumenta necis ferrumque, igneisque parantur;
Sponte suâ patuisse fores, lapsasque lacertis
Sponte suâ, fama est, nullo solvente, catenas.
Perstat Echionides: nec jam jubet ire, sed ipse
Vadit, ubi electus facienda ad sacra Cithæron
Cantibus & clarâ bacchantum voce sonabat.
Ut fremit acer equus, cùm bellicus ære canoro
Signa dedit tubicen, pugnæque assumit amorem:
Penthea sic ictus longis ululatibus æther
Movit: & audito clangore recanduit ira.
Monte ferè medio est, cingentibus ultima silvis,
Purus ab arboribus, spectabilis undique campus.
Hîc oculis illum cernentem sacra profanis
Prima videt, prima est insano concita motu,
Prima suum misso violavit Penthea thyrso
Mater: Io, geminæ, clamavit, adeste sorores.

corpore exsiliit: ultima cauda est in modum falcis figurata: quomodo cornua lunæ dimidiæ curvantur. Undiquaque prosiliunt, et multo rore aspergunt: Erumpunt iterum: et sese rursus immergunt aquis: et ludunt in modum chori, et concutiunt luxuriantia corpora, et emittunt aquam haustam patentibus naribus. Solus supereram de viginti (nam illa navis tot habebat) qui modò in nave erant. Deus erigit me tremefactum, torpentem, corpore tremente, et vix mei compotem; dicens, Ejice metum animo, et Naxum pete. Illîc appulsus celebro Bacchi festa aris incensis. Commodavimus, inquit Pentheus, aures prolixis verborum anfractibus; ut ira posset exhaurire suas vires cunctatione. Famuli tollite hinc sublimem ocyùs; et deturbate corpora punita horrendis cruciatibus ad tenebras infernas. Continuò Acœtes Tyrrhenus abreptus coërcetur firmis carceribus; et dum, sæva instrumenta constitutæ mortis, et ferrum et flammæ adornantur, rumor invaluit portas ultro apertas esse, et ultro vincula soluta esse brachiis, nullo expediente. Pentheus obfirmat animum; neque nunc imperat alicui servorum ire, *sed ipse it ubi Cithæron delectus ad sacra peragenda fremebat cantibus & elatâ voce bacchantum. Quemadmodum generosus equus fremit, cum bellicus tubicen fecit indicia ære personante, & ducitur amore certaminis; sic aër concussus repetitis clamoribus perculit Pentheum; & furor iterum inflammatus est auditis ululatibus. Planities est ex omni parte patens ferè in monte medio, vacua arboribus quæ circumdant extremas partes* montis. *Hic mater prima cernit illum spectantem sacra oculis profanis, prima est impulsa furore insano, prima appetit suum Pentheum thyrso jaculato: Io vociferata est, accurrite ambæ sorores.*

NOTÆ.

683. *Multâque*] Delphinorum describit naturam, qui ludere, sese in gyrum versare, aquam etiam solent non agitare modò, sed etiam emittere.

701. *Perstat*] Obstinatè Bacchum ejusque sacra contemnit Pentheus Echionis filius.

702. *Cithæron*] Mons Bœotiæ, Bacchi sacris inclytus.

706. *Ululatibus*] Bacchantum & Orgia celebrantium clamoribus.

707. *Movit*] Ad iram concitavit.

708. *Monte*] Cithærone.

713. *Geminæ*] Ino & Autonoë.

Ille aper vastissimus, qui vagatur in nostris campis, ille aper est mihi mactandus. Totum agmen rabiosum irruit in unum Penthea: *omnes concurrunt, et omnes sequuntur nunc paventem, nunc proferentem voces minùs feroces* quàm mòdo protulerat, *nunc se arguentem, nunc se malè fecisse confitentem. Ille tamen vulneratus, Veni, inquit, in auxilium matertera Autonoë; manes Actæonis flectant corda. Illa ignorat quid sit Actæon, et abripuit dextram oranti: altera est avulsa raptu Inûs. Miser non habet lacertos quos porrigat matri, sed exhibens corpus mutilatum artubus discerptis: Vide, mater, inquit. Agave ululavit, cùm videret* laceratos filii artus. *Et excussit collum, et jactavit*

Ille aper, in nostris errat qui maximus agris,
Ille mihi feriendus aper. Ruit omnis in unum
Turba furens. Cunctæ coëunt, cunctæque sequuntur
Jam trepidum, jam verba minùs violenta locutum,
Jam se damnantem, jam se peccâsse fatentem.
Saucius ille tamen, Fer opem, matertera, dixit,
Autonoë: moveant animos Actæonis umbræ.
Illa quid Actæon nescit; dextramque precanti
Abstulit: Inoo lacerata est altera raptu.
Non habet infelix quæ matri brachia tendat:
Trunca sed ostendens disjectis corpora membris;
Adspice, mater, ait. Visis ululavit Agave;
Collaque jactavit, movitque per aëra crinem:
Avulsumque caput digitis complexa cruentis,
Clamat, Io comites, opus hæc victoria nostrum est.
Non citiùs frondes autumno frigore tactas,
Jamque malè hærentes altâ rapit arbore ventus;
Quàm sunt membra viri manibus direpta nefandis.
Talibus exemplis monitæ nova sacra frequentant,
Thuraque dant, sanctasque colunt Ismenides aras.

comam per aërem, & tenens caput abstractum digitis sanguinolentis, Io comites, exclamat, hæc victoria est opus nostrum. Ventus non citiùs deripit arbore excelsâ folia usta frigore per autumnum, & tunc leviter affixa: quàm artus viri sunt dilaniati manibus impiis. Thebanæ doctæ ejusmodi exemplis celebrant nova sacra Bacchi, *& thura præbent, & venerantur sacra altaria.*

NOTÆ.

714. *Aper*] Pentheum aprum esse credit mater, Bacchi & furoris plena.

718. *Jam se damnantem*] Pentheus agnoscit tandem se peccâsse, eò quòd Bacchum & illius sacra contempserat.

720. *Moveant*] *Ad misericordiam tuum animum flectant.* Fuit verò Autonoë soror Agaves & Actæonis mater, quam filii non absimilis casus mitiorem præstare debuisset, nisi tum ebrietas omnem rationem & memoriam sustulisset.

722. *Inoo*] Manum itaque alteram Autonoë, alteram Ino abstulit.

733. *Ismenides*] Thebanæ mulieres, ab Ismeno Bœotiæ fluvio, sic dictæ.

LIBER IV.

ARGUMENTUM.

Alcithoë tamen, unà cum ſororibus, conſtanter ea contemnebat. Adeò ut in feſto varias ad colum hiſtorias illæ ſibi invicem narrare cœpe-int. Partim de moris denigratis, partim de Apolline in Eurynomen verſo, ut cum Leucothoë concumberet: quamobrem Clytie zelotypa in He-liotropium fuerit mutata: partim de Hermaphrodito & Salmacide nymphâ in unum corpus concretis. Quo facto, ſorores ipſæ in veſpertiliones, earumque telæ in vitem & pampinos transformatæ ſunt. Hâc de re cùm Minyas lætaretur, magnus ei dolor oblatus eſt: quando Ino & Athamas in mare per inſaniam proſiluerunt, & facti ſunt diî marini. Quos dum mulieres Thebanæ pro mortuis deplorant, in ſaxa & volucres commutan-tur. Cadmus quoque hâc calamitate commotus, relictis Thebis, in Illy-riam cum uxore profectus eſt. Ubi uterque anguineam formam accepit. Solus itaque reſtabat è Bacchi contemptoribus Acriſius, avus Perſei, qui Gorgonis caput amputavit. E cujus guttis in terram delapſis angues ex-orti ſunt, & Atlantem in montem, virgaſque, poſt Andromedam libera-tam, in lapides convertit. Orto deinde in nuptiis tumultu, Phineum cum ſuis, unàque Prœtum & Polydecten, ſaxeos reddidit.

P. Ovidii Nasonis Metamorphoseon

Liber IV.

Interpretatio.

1. *Alcithoë Minyæ filia non opinatur orgia Dei esse admittenda; sed insana profitetur adhuc Bacchum non esse filium Jovis: et habet sorores participes ejusdem impietatis. Sacerdos monuerat frequentare festum, et dominas, et ancillas vacantes à suis operibus velari pectora pellibus, solvere vittas crinales, impedire capillos coronis, et manus thyrsis frondosis; et prædixerat indignationem Dei spreti fore violentam. Et matres, et nurus obtemperant, et omittunt telas, et qualos, et pensa imperfecta; & immittunt thura; & citant Bacchum, & Bromium, & Lyæum, & Ignigenam, i rumque genitum, & solum bimatrem.*

At non Alcithoë Minyeïas orgia censet
Accipienda Dei: sed adhuc temeraria Bac
chum
Progeniem negat esse Jovis: sociasque sorores
Impietatis habet. Festum celebrare sacerdos,
Immunesque operum dominas, famulasque suorum
Pectora pelle tegi, crinales solvere vittas,
Serta comâ, manibus frondentes sumere Thyrsos
Jusserat; & sævam læsi fore numinis iram
Vaticinatus erat. Parent matresque, nurusque;
Telasque, & calathos, infectaq; pensa reponunt;
Thuraque dant: Bacchumque vocant, Bromiumque
Lyæumque,
Ignigenamque, satumque iterum, solumq; bima
trem.

N O T Æ.

1. *Minyeïas*] Ex Minyâ filio Orchomeni prognata.

Ib. *Orgia*] Bacchi sacra fuerunt alio nomine Dionysia; itemque Bacchanalia dicta.

2. *Sed adhuc*] Etiam post funestum illud Penthei exemplum.

3. *Sorores*] Antoninus lib. II. tres numerat sorores, Leucippam (quæ Ovidio Leuconoë) Arsippam, quam alii Aristippen, alii Arsinoën vocant, & Alcithoën.

4. *Sacerdos*] Fortasse Tiresias.

6. *Pelle tegi*] Νεβρῶν hinnulorum, & βασσάρων vulpium. *Crinales*] Quod in omnibus sacris fieri solet.

7. *Serta*] Ex pampinis.

10. *Infecta*] Imperfecta, opere per se intermisso.

11. *Bacchumque*] Omnibus nominibus De religiosè appellare solebant, eorumque acta censere, quod illis gratissimum arbitrabant

Ib. *Bromium*] Id est, *frementem*, ἀπὸ βρέμειν.

Ib. *Lyæum*] Ἀπὸ τῦ λύειν, à solvendo, qu vinum curas solvat: unde etiam Latinis *Li pater*.

12. *Ignigenam*] Quia fulminis ictu edit ut vidimus antea.

Ib. *Iterum*] Quia Jovis femori inclus quòd illi alterius matris loco fuit, unde & *mater*, & Dithyrambus.

Addit

ditur his Nyſeus indetonſuſque Thyoneus,
cum Lenæo genialis conſitor uvæ,
ycteliuſque Eleleuſque parens, & Iacchus, & Evan:
quæ præterea per Graias plurima gentes
omina, liber, habes. Tibi enim inconſumpta Juventas.
u puer æternus, tu formoſiſſimus alto
onſpiceris cœlo: tibi, cùm ſine cornibus adſtas,
rgineum caput eſt: Oriens tibi victus, aduſq;
ecolor extremo quæ cingitur India Gange.
nthea, tu venerande, bipenniferumque Lycurgum
crilegos mactas: Tyrrhenaque mittis in æquor
orpora. Tu bijugum pictis inſignia frænis
olla premis lyncum: Bacchæ, Satyriq; ſequuntur:

Adjicitur his Nyſeus, & Thyoneus intonſus, & Lenæus, & inventor genialis uvæ, & Nyctelius, & pater Eleleus, & Iacchus, & Evan: & inſuper nomina plurima, quæ conſecutus es inter nationes Græcas, ô Liber. Tibi enim integra Juventus: Tu puer æternus, tu es pulcherrimus in excelſo cœlo: tibi eſt caput puellæ, cùm te offers ſine cornibus. Oriens à te ſuperatus, uſque ad Indiam, quæ fuſca circumdatur ultimo Gange. Tu, venerande, perdis Pentheum & impium Lycurgum, qui

vites *bipennem tulit*; *& deturbas in mare corpora Thuſca. Tu urges colla lyncum bijugum* ioſa *pictis frænis: Bacchæ & Satyri te comitantur:*

NOTÆ.

3. *Nyſeus*] A Nysâ nutrice, vel Nysâ monapud quem educatus, vel Nysâ Indiæ urbe, m Bacchus ædificavit.

b. *Indetonſus*] Quippe Apollini & Baccho cetuam eſſe juventutem voluerunt.

b. *Thyoneus*] A matre Semele, quæ etiam one dicta. Macr. Saturn. l. 18.

4. *Lenæo*] A torculari ſeu lacu, qui λῆνος cis dicitur.

b. *Genialis*] Genio & voluptati maximè ommodatæ.

5. *Nyctelius*] A nocturnis feſtis.

b. *Eleleuſque*] A clamore Orgia celebranm, & hortantium voce ἐλελεῦ, quâ in hymPæanibus itemque hortationibus bellicis bantur.

b. *Iacchus*] Ἀπὸ τῆς ἰαχῆς, hoc eſt, à more.

b. *Evan*] Vox fuit Bacchantium, quâ ipſe chus intelligitur.

7. *Juventas*] Quæ Hebe eſt juventutis ; quam pro ipsâ juventute poſuit.

8. *Formoſiſſimus alto*] Quibuſdam videtur chus pro ſole à poëtis accipi, & eo more g. locutum volunt in 1. Georg.

——*Vos ô clariſſima mundi*
Lumina——
Liber & alma Ceres——

9. *Cornibus*] An à truculentiâ ebriorum? quòd cornua veteribus in uſum poculorum? quod boves primus junxit Bacchus, unde Oſyris eſt Ægyptiis? An ob galeam capitis arietini formâ (qualem Turno *rubra cornua criſtæ* tribuit Virg.) inſignem, in honorem patris ſui Jovis Ammonis, cui & ipſe templum & aram ſub arietis ſpecie erexit? an denique à cincinnis, utrinque in cornuum formam acuminatis atque retortis?

20. *Oriens*] Primus creditus Indiam cædibus vexâſſe Bacchus, & victoriis peragrâſſe; ubi columnas ſtatuit, ſicuti Hercules in Hiſpaniâ.

21. *Decolor*] Quia fuſco ſunt colore Indi.

Ib. *Gange*] Fluvius eſt Indiæ citeriorem ab ulteriore dividens.

22. *Lycurgum*] Rex fuit Thraciæ, quem bipenni, quâ vites in Bacchi contemptum cædebat, ſibi corporis extremas partes abſcidiſſe fabulatus eſt Apollodorus.

23. *Sacrilegos*] Dicitur Bacchus orbem terrarum ſacrilegis & Deorum contemtoribus purgâſſe.

Ib. *Tyrrhenaque*] Nautas dicit, de quibus libro ſuperiori.

24. *Bijugum lyncum*] Sunt lynces animalia Africæ familiaria, maculatâ pelle, & mirâ oculorum acie prædita, à quibus Bacchi currum trahi voluerunt.

25. *Satyrique*] Satyri, ut refert Plinius nihil aliud hominis quàm figuram habent. In Æthiopiâ naſcuntur, aduncis naribus, aſperâ cornibus fronte, pedes caprinos habentes. Non ſunt verò illi aliud quàm poëtarum opus, ad brutorum & ferorum hominum imaginem effictum.

Quique

& ſenex vini plenus, qui ſuſtentat membra vacillantia ferulâ, & non bene inſidet curvo aſello. Quâcunque te confers, clamor juvenilis, & ſimul voces muliebres, & tympana percuſſa palmis & æra concava obſtrepunt, itemque buxus producto foramine. Iſmenides orant ut adſis propitius, & ſuavis; & frequentant ſacra indicta. Solæ Minyeïdes domi violantes feſta operibus parum convenientibus, aut trahunt lanas, aut torquent ſtamina pollice, aut inſiſtunt telæ, & premunt ancillas operibus. Quarum aliqua trahens filum agili pollice, Dum, inquit, aliæ opus intermittunt & celebrant feſta fictitia, nos quoque, quas Minerva Dea venerabilior detinet, leniamus opus utile manuum diverſo ſermone; & alternâ vice auribus otioſis aliquid narremus quod non patiatur tempora videri longa. Sorores laudant ejus *verba, & imperant ut illa prior incipiat aliquid referre. Illa ſ perpendit quid narret è multis (nam multa ſciebat) & incerta eſt, an loquatur de te Derceti Ba nia, quam Palæſtini arbitrantur frequentâſſe lacus mutatâ figurâ ſquamis tegentibus mem an potiùs* loquatur *quomodo filia illius adoptatis pennis*

Quique ſenex ferulâ tibubantes ebrius artus
Suſtinet; & pando non fortiter hæret aſello.
Quácunque ingrederis; clamor juvenilis, & ur
Fœmineæ voces, impulſaque tympana palmis,
Concavaque æra ſonant, longoque foramine buxu
Pacatus, mitiſque, rogant Iſmenides, adſis:
Juſſaque ſacra colunt. Solæ Minyeïdes intus,
Intempeſtivâ turbantes feſta Minervâ,
Aut ducunt lanas, aut ſtamina pollice verſant,
Aut hærent telæ, famulaſque laboribus urgent.
E quibus una levi deducens pollice filum:
Dum ceſſant aliæ, commentaque ſacra frequenta
Nos quoque, quas Pallas melior Dea detinet, inqu
Utile opus manuum vario ſermone levemus:
Perque vices aliquid, quod tempora longa videri
Non ſinat, in medium vacuas referamus ad aur
Dicta probant; primamque jubent narrare ſoroe
Illa, quid è multis referat (nam plurima norât)
Cogitat; & dubia eſt, de te, Babylonia, narre
Derceti, quam versâ ſquamis velantibus artus
Stagna Palæſtini credunt celebrâſſe figurâ:
An magìs ut ſumtis illius filia pennis

NOTÆ.

26. *Quique ſenex*] Silenum dicit Bacchi nutritum, pædagogum, & comitem aſſiduum ſemper ebrium, cujus geſtamen baculus ex ferulâ arbore. Atque ilium tanquam parentem ſatyri obſervabant, qui & ipſi ſenes facti, Sileni dicebantur.

30. *Concava*] Cymbala dicit ærea, quibus & furentes ad inſanum ſtrepitum utebantur.

Ib. *Buxus*] Pro tibiâ, quam etiam ex buxo conficiebant.

31. *Rogant Iſmenides*] Thebanæ matres, ut felix fauſtuſque ſis, precantur.

Ib. *Pacatus*]———*Parce, Liber,*
Parce gravi metuende Thyrſo,
inquit Horat. Carm. Lib. II. Ode 19.

33. *Minerva*] Id eſt, *artibus à Minervâ inventis*, quas Bacchi feſto die exercere nefas eſſet.

42. *Sorores*] Minyeïdes.

45. *Derceti*] Veneris filia, aut Venus i cujus imago ſupernè mulierem, infernè pi referebat, ita mutatam illam variis de fabulati ſunt, unde & Atergatis dicta, Aſſyriis, aliiſque populis culta fuit.

46. *Palæſtini*] Palæſtina Syriæ provin

Ib. *Celebrâſſe*] Juxta Aſcalonem Syri bem Dio ſtagnum eſſe ſcripſit ſeu lacu quem Dercetis, pudoris amiſſi dolore, ab leſcente quodam, Veneris inſtinctu, comp poſtquam filiam Semiramidem peperiſſe conjecit. Cujus rei causâ Syri piſcibus ſtagni (in piſcem juxta illorum opinionem tata dea) abſtinuiſſe, templumque illi lacum ædificâſſe ſcripſit Diodorus. V tanti videtur, Lucianum de deâ Syriâ.

47. *Pennis*] Hanc Semiramidem Derc liam, quæ Babylonem ampliavit, in colu fuiſſe mutatam nonnulli tradiderunt, q

Extr

emos albis in turribus egerit annos.
an ut cantu, nimiúmque potentibus herbis,
erit in tacitos juvenilia corpora piſces,
ec idem paſſa eſt. An, quæ poma alba ferebat,
unc nigra ferat contactu ſanguinis arbor.
placet; hanc, quoniam vulgaris fabula non eſt,
bus orſa modis, lanâ ſua fila ſequente:
Pyramus & Thiſbe, juvenum pulcherrimus alter,
ra, quas Oriens habuit, prælata puellis,
iguas tenuêre domos: ubi dicitur altam
ilibus muris cinxiſſe Semiramis urbem.
tiam primoſque gradus vicinia fecit;
pore crevit amor: tædæ quoq; jure coïſſent;
vetuêre patres. Quod non potuêre vetare,
æquo captis ardebant mentibus ambo.
ſcius omnis abeſt. Nutu, ſigniſque loquuntur.
que magìs tegitur, tectus magìs æſtuat ignis.
s erat tenui rimâ, quam duxerat olim,
n fieret, paries domui communis utrique.
itium nulli per ſæcula longa notatum
id non ſentit amor?) primi ſenſiſtis amantes,
oci feciſtis iter, tutæque per illud
rmure blanditiæ minimo tranſire ſolebant.

trajecerit ævum ultimum in candidis turribus: an quomodo Naïs cantu, & graminibus nimiùm efficacibus corpora juvenilia mutaverit in mutos piſces, donec ipſa eandem experta eſt metamorphoſin: *an quomodo arbor, quæ* quondam *producebat poma alba, nunc emittat atra contactu cruoris. Hæc arridet: hanc, ſiquidem fabula non eſt trita, ſic narrare* occœpit, *dum lana filo* inter nendum *continuò ſuccedit.*

II. *Pyramus & Thiſbe, alter elegantiſſimus juvenum, altera formoſiſſima virginum quas oriens habuit, incoluerunt domus conterminas, ubi Semiramis dicitur circumdediſſe excelſam urbem lateribus excoctis. Proximitas* domuum *cauſa fuit primæ conſuetudinis. Amor auctus eſt morâ; etiam nuptiarum ritibus conveniſſent, ſed patres prohibuerunt. Quod non potuerunt prohibere, Uterque pari-*

enſi erant animis correptis. Omnis teſtis abeſt; verba faciunt nutu & notis: & quò magìs obducitur, magìs obductus incaleſcit. Murus medius inter utramque domum hiabat exiguâ , quam quondam traxerat, cùm ſtrueretur. Ille defectus à nemine obſervatus per diutina ra (quid non animadvertit amor?) à vobis amantibus primò fuit animadverſus; & feciſtis voci, & ſecuræ blanditiæ ſolebant tranſire per eam, tenuiſſimo ſtrepitu.

NOTÆ.

eſt Ovidius. Illam quidem primò à expoſitam à columbis nutritam volue- ex quo illi nomen Semiramis, quod â Siriâ columbam montanam ſignifi- Habuerunt prætera Columbam in ſuis is Babylonii, Diodoro Siculo teſte, lib.

In turribus] Ubi nidificare ſolent co- æ. Quò, ſi ad hiſtoriam referas, Semira- n ſeſe recepiſſe, vel filium ejus eandem uiſſe, haud abſurdè credideris.

Naïs] Nympha hæc Solis inſulam, cui men *Noſala, & Nympharum cubile,* inter bbanam & Carmaniam ſitam, incoluit; uvenes advenas quibuſcum rem habuiſſet, ciis in piſces mutabat. Deinde & ipſa , terræ ſibi ſacratæ vindice, in piſcem eſt,

52. *Arbor*] *Morem* arborem intelligit, quam ante Pyrami & Thiſbes fata dicit alba poma tuliſſe.

58. *Altam urbem*] Ad murorum, & ædium magnificentiam reſpexit, quâ facilè Babylon alias urbes ſuperabat.

Ib. *Urbem*] Babylonem dicit urbem maximam ad Euphratem ſitam, inter ſeptem orbis miracula numeratam; hanc Semiramis Nini Aſſyriorum regis uxor muro lateritio cinxit.

59. *Primoſque gradus*] *Ad amorem.*

60. *Tædæ*] Nuptiæ; in quibus, cùm aquas & ignis ſacramenta adhiberentur, faces quinque è tædâ arbore, à totidem pueris patrimis & matrimis præferebantur.

61. *Quod non potuêre*] Quia tametſi corporum, non tamen animorum poterant prohibere conjugium.

Sæpe

Sæpe postquam convenissem, hinc Thisbe, Pyramus illinc; & spiritus cris esset utrobique captatus; Livide mure, dicebant, quamobrem prohibes amantes? Quàm parum esset, ut patereris nos convenire toto corpore? Aut si hoc nimiùm, saltem apertus esses ad jungenda suavia! non tamen sumus ingrati: Agnoscimus tibi nos hoc debere, quòd via facta est vocibus ad aures amicas. Postquam ejusmodi frustra è diverso loco dixissent, adventante nocte dixerunt Vale; & quisque obtulerunt basia muro qui ex suâ parte fuit, non prætereuntia in alteram. Sequens Aurora fugaverat sidera nocturna, atque sol radiis exsiccaverat gramina pruinâ conspersa; convenerunt in eundem locum. Tum priùs conquesti plurima voce summissâ secum decernunt, ut nocte intempestâ conentur fallere janitores, & valvis egredi; & postquam domo prodierint, egrediantur insuper urbe; & ne opus sit vagari per vastos agros, cœant ad tumulum Nini, & latitent sub umbrâ arboris. Ibi erant morus arbor procera, fœcundissima pomis candidis, proxima fonti frigidissimo. Conditiones probantur, & dies serò credita transire præcipitatur in aquas, & nox excitatur ab iisdem acquis. Solers Thisbe erumpit per opaca noctis, cardine dimoto, & suos domesticos *decipit, & velatum os habens pervenit ad ebrum, & substitit sub præstitutâ arbore. Amor præstabat* eam *audentem. Ecce leæna adest tum habens os æstuans recenti cæde boum, sedatura sitim aquâ fontis proximi. Quam Thisbe lonia intuita est è longinquo ad lucem lunæ, & pede tremente tendit in tenebrosam speluncam: & giendo omittit à tergo lapsa velamina. Postquam crudelis leæna sedavit sitim multâ aquâ, revertitur in nemus, fortè discerpit rictu sanguinolento subtilem vestem repertam sine Thisbe. ramus, qui tardiùs exierat, aspexit in ultimo*

Sæpe ut constiterant, hinc Thisbe, Pyramus illinc
Inque vicem fuerat captatus anhelitus oris;
Invide, dicebant, paries, quid amantibus obstas?
Quantum erat, ut sineres nos toto corpore jungi?
Aut hoc si nimium, vel ad oscula danda pateres?
Nec sumus ingrati: tibi nos debere fatemur,
Quòd datus est verbis ad amicas transitus aures.
Talia diversâ nequicquam sede locuti;
Sub noctem dixêre Vale: partique dedêre
Oscula quisque suæ, non pervenientia contrà.
Postera nocturnos Aurora removerat ignes,
Solque pruinosas radiis siccaverat herbas:
Ad solitum coiêre locum. Tum murmure parvo
Multa priùs questi, statuunt ut nocte silenti
Fallere custodes, foribusque excedere tentent:
Cúmq; domo exierint, urbis quoq; tecta relinquant,
Neve sit errandum lato spatiantibus arvo;
Conveniant ad busta Nini: lateantque sub umbrâ
Arboris. Arbor ibi niveis uberrima pomis
Ardua morus erat, gelido contermina fonti.
Pacta placent: & lux tardè discedere visa
Præcipitatur aquis, & aquis nox surgit ab îsdem.
Callida per tenebras, versato cardine, Thisbe
Egreditur, fallitque suos; adopertaque vultum
Pervenit ad tumulum: dictâque sub arbore sedit:
Audacem faciebat amor. Venit ecce recenti
Cæde leæna boum spumantes oblita rictus,
Depositura sitim vicini fontis in undâ.
Quam procul ad lunæ radios Babylonia Thisbe
Vidit: & obscurum timido pede fugit in antrum.
Dumque fugit, tergo velamina lapsa relinquit.
Ut lea sæva sitim multâ compescuit undâ,
Dum redit in silvas, inventos fortè sine ipsâ
Ore cruentato tenues laniavit amictus.
Seriùs egressus vestigia vidit in alto

NOTÆ.

74. *Quantùm*] Quasi dicat *minimum*.

78. *Diversa*] Quia hinc Thisbe, illinc Pyramus sedebat.

84. *Questi*] De parentibus suis, aut fati iniquitate.

88. *Busta*] Ad Nini sepulchrum seu ubi ustus & sepultus fuerat, ubique, D teste, moles erat instar arcis cujusdam stadiis distans ab urbe.

93. *Versato cardine*] *Apertâ januâ.*

Pul

ere certa feræ, totoque expalluit ore
mus. Ut verò veſtem quoque ſanguine tinctam
perit: Una duos nox, inquit, perdet amantes:
uibus illa fuit longâ digniſſima vitâ.
ſtra nocens anima eſt. Ego te, miſeranda, peremi,
oca plena metûs qui juſſi nocte venires:
prior huc veni. Noſtrum divellite corpus,
celerata fero conſumite viſcera morſu,
uicunque ſub hâc habitatis rupe, leones.
timidi eſt optare necem. Velamina Thiſbes
lit, & ad pactæ ſecum fert arboris umbram.
ue dedit notæ lachrymas, dedit oſcula veſti:
ipe nunc, inquit, noſtri quoq; ſanguinis hauſtus;
que erat accinctus, demittit in ilia ferrum.
mora; ferventi moriens è vulnere traxit.
acuit reſupinus humi; cruor emicat altè,
aliter, quàm cùm vitiato fiſtula plumbo
ditur, & tenues ſtridente foramine longè
culatur aquas; atque ictibus aëra rumpit.
orei fœtus aſpergine cædis in atram
tuntur faciem: madefactaque ſanguine radix
iceo tingit pendentia mora colore.
e, metu nondum poſito, ne fallat amantem,
redit: juvenemque oculis, animoque requirit:
ntaque vitârit narrare pericula geſtit.
ue locum, & verſam cognovit in arbore formam;
facit incertam pomi color) hæret an hæc ſit.
n dubitat, tremebunda videt pulſare cruentum
mbra ſolum; retroque pedem tulit: oraque buxo
idiora gerens, exhorruit æquoris inſtar,
d fremit, exiguâ cùm ſummum ſtringitur aurâ.
poſtquàm remorata ſuos cognovit amores;
utit indignos claro plangore lacertos:
aniata comas; amplexaque corpus amatum,

pulvere indubitata veſtigia feræ, & toto vultu expalluit. Poſtquam autem invenit amictum infectum etiam cruore; Una nox, inquit, conficiet duas amantes, è quibus illa fuit digniſſima longiore vitâ. Anima noſtra eſt in culpâ. Ego te perdidi, deflenda, qui monui ut venires noctu in loca pavore obſita, neque primus huc adfui. O leones quicunque incolitis hæc ſaxa, convellite impia præcordia ſævo morſu. Sed meticuloſi eſt animi mortem cupere. Colligit velum Thiſbes, & portat ſecum ad umbram arboris conſtitutæ. Et ſicuti dedit lachrymas, dedit quoque *ſuavia amictui*; deinde, *inquit, Habeas nunc etiam undas noſtri ſanguinis; & infigit gladium, quo erat inſtructus, in ſuum latus; & ſine cunctatione, morien s educit è vulnere exæſtuante. Cùm ſtratus fuit humi reſupinus, ſanguis exilit in altum, non aliter quàm cùm tubus aperiur rupto plumbo, & longè exſpuit ſubtiles aquas, foramine ſtrepente, atque impetu aërem verberat. Fructus arboris mutantur rore ſanguinis in nigrum colorem, & radix cruore imbuta inficit mora pendentia colore rubro. Ecce illa, ne decipiat amantem, revertitur, pavore nondum ſedato, & veſtigat juvenem oculis & mente, & lætatur* quòd mox *referat quan-*

iſcrimen effugerit. Et poſtquam cognovit locum, & formam mutatam in arbore, dubitat an hæc color fructûs facit incertam. Dum hæret, aſſicit artus trementes quatere terram ſanguinolentos; & greſſum repreſſit, & vultus habens palliores buxo, exhorruit ſicut mare quod ſtrepit, ſuperficies impellitur levi vento. Sed poſtquam per temporis ſpatium ſuum amatorem agnoviſſet, immerita brachia magnis ictibus; & diſcerpens capillos, & complexa corpus dilectum,

NOTÆ.

Leones] A quibus nempe occiſam creditum eſt Thiſben.

Timidi] Qui ex ſtoicorum ſententiâ
nu eſt cujuſque.

Amores] Amatum Pyramum.

138. *Claro*] Id eſt, cum magno ejulatu, & planctu. Mota eſt, cùm nondum nôrat cujus erat, quod vidit cadaver; quam primùm novit eſſe Pyrami, in apertos planctus erumpit.

Vulnera

Vulnera ſupplevit lacrymis; fletumque cruori
Miſcuit: & gelidis in vultibus oſcula figens,
Pyrame, clamavit, quis te mihi caſus ademit?
Pyrame, reſponde. Tua te, cariſſime, Thiſbe
Nominat. Exaudi: vultuſque attolle jacentes.
Ad nomen Thiſbes oculos jam morte gravatos
Pyramus erexit, visâque recondidit illâ.
Quæ poſtquam veſtemque ſuam cognovit, & en
Vidit ebur vacuum; Tua te manus, inquit, amo
Perdidit, infelix. Eſt & mihi fortis in unum
Hoc manus: eſt & amor: dabit hic in vulnera vi
Perſequar extinctum: lethique miſerrima dicar
Cauſſa, comeſque tui: quique â me morte re
Heu ſolâ poteras, poteris nec morte revelli.
Hoc tamen amborum verbis eſtote rogati,
O multùm miſerique mei illiuſque parentes,
Ut, quos certus amor, quos hora noviſſima ju
Componi tumulo non invideatis eodem.
At tu; quæ ramis arbor miſerabile corpus
Nunc tegis unius, mox es tectura duorum;
Signa tene cædis: pulloſque & luctibus aptos
Semper habe fœtus gemini monumenta cruor
Dixit: & aptato pectus mucrone ſub imum
Incubuit ferro; quod adhuc à cæde tepebat.
Vota tamen tetigêre Deos, tetigêre parentes.
Nam color in pomo eſt, ubi permaturuit, ater
Quodque rogis ſupereſt, unâ requieſcit in urn

III. Deſiêrat, mediumque fuit breve tempus
orſa eſt
Dicere Leuconoë. Vocem tenuêre ſorores.
Hunc quoque, ſidereâ qui temperat omnia lu
Cepit amor ſolem. Solis referemus amores.
Primus adulterium Veneris cum Marte puta

applevit plagas lachrymis, & miſcuit fletum ſanguine: & deoſculans os frigidum, Pyrame, clamavit, quod infortunium te mihi ſuſtulit? Pyrame, reſponde; tua Thiſbe te vocat, ſuaviſſime, exaudi, & erige vultus languentes. Pyramus aperuit oculos jam morte preſſos ad nomen Thiſbes, & eâ conſpectâ iterum clauſit. Quæ poſtquam & agnovit velum ſuum, & vidit eburneam vaginam inanem gladio, Manus tua, inquit & amore tractavit, miſer. Manus eſt etiam mihi ſtrenua ad hoc unum; eſt etiam amor; hic ſufficiet vires ad plagas. Proſequar mortuum, & infeliciſſima dicar cauſſa & ſocia tuæ mortis; & qui, heu! poteras ſejungi à me ſolâ morte, neque poteris ſejungi morte. Attamen, ô parentes mei & illius valde infelices, eſtote rogati amborum nomine, ut non prohibeatis nos condi eodem ſepulchro, quos hora ultima non diviſit. At tu, arbor quæ nunc operis ramis corpus luctuoſum unius, mox es opertura duorum corpora, *habe indicia necis, & ſerva fructus nigros & idoneus luctibus, in memoriam ſanguinis à duobus* effuſi. *Dixit, & cuſpide accommodato ad infimum pectus immiſit ſe gladio, qui adhuc calidus erat â ſanguine* Pyrami. *Cæterùm preces moverunt Deos, moverunt parentes. Nam color eſt niger in fructu* mori, *maturitatem pervenit; & quod ex amborum pyris reliquum eſt, compoſitum eſt in unam urn*

III. *Abſolverat; & tempora interſtitium fuit breve; & Leuconoë incepit narrare; ſor ticuerunt. Amor corripuit etiam hunc Solem, qui cuncta moderatur lumine ſidereo; na Solis amores. Primus furtum Martis cum Venere creditur*

NOTÆ.

147. *Veſtem*] Velamina, quæ ſuprà lapſa reliquiſſe Thiſben poëta memoravit; ex quibus à Pyramo collectis concludit eum in propria viſcera ſævîſſe quia Thiſben ſuam laniatam crediderat.

148. *Ebur*] Pro vaginâ ex ebore.

150. *Hoc*] Ut nempe, me meâ m dam, ſiquidem & amo.

167. *Deſiêrat*] Aliqua è ſororibus rami & Thiſbes fabulam narravit.

Ib. *Medium*] Breve tempus inter ter fabulam quam altera ſoror, & illa Leuconoë narravit.

vidiſſe Deus. Videt hic Deus omnia primus.
oluit facto: Junonigenæque marito
ta tori, furtique locum monſtravit. At illi
mens, & quod opus fabrilis dextra tenebat,
idit. Extemplo graciles ex ære catenas,
iaque, & laqueos, quæ lumina fallere poſſint,
mat. Non illud opus tenuiſſima vincant
mina, non ſummo quæ pendet aranea tigno.
que leves tactus momentaq; parva ſequatur,
cit: & lecto circumdata collocat aptè.
venêre torum conjux & adulter in unum;
te viri, vinclîſque novâ ratione paratis,
mediis ambo deprênſi amplexibus hærent.
mnius extemplo valvas patefecit eburnas:
miſitque Deos. Illi jacuêre ligati
rpiter. Atque aliquis de Dîs non triſtibus optet
fieri turpis. Superi riſêre: diuque
c fuit in toto notiſſima fabula cœlo.
igit indicii memorem Cythereïa pœnam:
ue vices illum, tectos qui læſit amores,
dit amore pari. Quid nunc, Hyperione nate,
rma, calorque tibi, radiataque lumina proſunt?
mpe tuis omnes qui terras ignibus uris,

hic Deus conſpexiſſe: Hic Deus primus intuetur omnia. Triſtis fuit ob id quod factum fuit, et indicavit marito Junone genito ſtupra et locum adulterii. Illi autem animus, et opus quod dextra fabricandi perita tractabat, excidit. Continuò limâ perficit ex ære vincula tenuiſſima, et retia, et laqueos, qui poſſint decipere oculos. Neque filum ſubtiliſſimum, neque tela aranearum quæ pendet ſummâ trabe poſſit ſuperare illud opus. Atque dat operam ut cedat minimo tractui, et re leviſſimâ flectatur; et toro circumfuſa commodò locat. Cùm mœchus et uxor coiverunt in unum lectum, uterque manent correpti in mediis complexibus induſtriâ mariti, et catenis intextis novo modo. Continuò Vulcanus aperuit fores eburneas, et introduxit Deos. Illi concubuerunt indecorè vincti: atque nonnullus Deorum minùs ſe-

rum cupiat ita dedecorari. Dîi irriſerunt, & hæc fabula fuit diu vulgatiſſima in toto Cythereïa repetit ſupplicium inſigne accuſationis, & viciſſim urit ſimili amore illum qui vit amores occultos. Quid nunc te juvant, fili Hyperionis, ſpecies, & ignes, & ſplendidi ? Tu nimirum, qui incendis totum orbem tuis flammis,

NOTÆ.

73. *Junonigenæque*] Vulcanum dicit Venearitum, quem ſolum Junonis & Jovis nonalii Junonis unius filium fabulati ſunt.

75. *Fabrilis*] Eſt nempe Vulcanus Deorum r.

80. *Leves*] Flexibilia admodum retia, ut entiri poſſent, aut facilè rebus omnibus rent: ita ut iis teneantur amatores, neinterim quâ vi retenti ſint. Alibi de hâc nâ ait,

—*Lumina fallit opus.*

85. *Lemnius*] *Vulcanus*, qui dum matris io occurreret adverſus Jovem ῥιφθεὶς πόδος, ſe narrat Iliad. ά, precipitatus à Jove de in Lemnum decidit, ubi eum Sinties exrunt.

87. *Turpiter*] Mythologiam hujus fabulæ plicat Farnabius: *Ignea Martis ſtella, it, ſignificat calorem, Veneris autem ſtella humorum temperatum; ex horum conjunctione conſtat generatio: Quos ſol aſpectu ſuo elicit detegitque: Vulcani immodicus calor impedit. Neptunus, ut habet Homerus 8 Odyſſ. ligatos ſolvit: aquâ ſcilicet extinguit calorem.*

Ib. *Aliquis*] Mercurium eum fuiſſe jocatus eſt Lucianus: quod fortè non temerè jocatus.

190. *Memorum*] Quam Venus in memoriâ habeat. Sic Virg.

—*Sævæ memorem Junonis ob iram.*

Ib. *Cythereïa*] Venus à Cytheris inſulâ contra Cretam, quò primùm appulſam eam è mari egredientem nonnulli fabulati ſunt.

192. *Quid nunc*] Apoſtrophe ad ſolem; quæ ſequentem fabulam inducit.

Ib. *Hyperione*] Hunc Hyperionem Cœli filium, Heſiodus & Apollodorus ſcripſerunt quoque Solis patrem, quem pro ſole ipſo poſitum non ſemel reperias.

Ureris

ardes recenti flammâ: & qui debes cuncta intueri, vides solam *Leucothoën: & intentos habes oculos in unâ puellâ, quos debes orbi. Nunc oreris maturiùs in cœlo orientali; nunc tardiùs te immergis aquis; et producis horas hyemales, dum diu in illius obtuta hæres. Deliquium patiris nonnunquam; et defectus mentis porrigitur ad lucem; caliginosus terrorem incutis animis hominum. Neque expallescis, quòd Luna vicinior terris obfuerit: hic amor parit hunc colorem. Amas hanc solam: neque Clymene, neque Rhodus, neque formosissima mater Circes Æææ te movet, quæ quantumvis neglecta optabat tuos complexus; illo ipso tempore graviter* amore alio *vulneratus eras. Leucothoë delevit ex animo* amicas *multas; quam Eurynome pulcherrima nationis odores ferentis peperit; sed postquam nata adolevit, tantùm filia superabat matrem, quantùm mater* superat

Ureris igne novo: quique omnia cernere debes,
Leucothoën spectas: & virgine figis in unâ,
Quos mundo debes, oculos. Modò surgis Eoo
Temperiùs cœlo; Modò seriùs incidis undis;
Spectandique morâ brumales porrigis horas.
Deficis interdum: vitiumque in lumina mentis
Transit; & obscurus mortalia pectora terres.
Nec, tibi quòd Lunæ terris propioris imago
Obstiterit, palles. Facit hunc amor iste colorem
Diligis hanc unam: nec te Clymeneque, Rhodoque
Nec tenet Æææ genitrix pulcherrima Circes,
Quæque tuos Clytie, quamvis despecta, petebat
Concubitus: ipsoque illo grave vulnus habebas
Tempore. Leucothoë multarum oblivia fecit;
Gentis odoriferæ quam formosissima partu
Edidit Eurynome; sed postquam filia crevit,
Quàm mater cunctas, tam matrem filia vincit.
Rexit Achæmenias urbes pater Orchamus: isque
Septimus à prisci numeratur origine Beli.
Axe sub Hesperio sunt pascua Solis equorum:
Ambrosiam pro gramine habent: ea festa diurnis
Membra ministeriis nutrit, reparatque labori.
Dumque ibi quadrupedes cœlestia pabula carpunt
Noxque vicem peragit; thalamos Deus intrat amatæ
Versus in Eurynomes faciem genetricis, & inter

cæteras. Orchamus parens imperium tenuit in urbes Achæmenias, atque is censetur septimus primo atque *antiquo Belo. Pascua equorum sunt sub regione occidentali: habent Ambrosiam pabulo. Ea alit artus lassos laboribus diurnis, et restituit* crastinum *laborem. Et dum quadrupedes poscuntur cibis cœlestibus, et nox vicem absolvit, Deus subit cubiculum amicæ mutatus in vultus matris Eurynomes; et*

NOTÆ.

196. *Leucothoën*] Orchami Babyloniorum regis filiam, Soli adamatam.

198. *Temperiùs*] *Maturiùs, Citiùs.* Adverbium est ab adverbio *Tempori.*

199. *Brumales*] Breviores horas, adeóque & dies.

202. *Nec, tibi*] Solem negat ex interpositione lunæ pallum deliquium pallere, quod illi quandoque accidit: sed obnubilari, quia Leucothoës amore teneatur. Pallere propriè est amantum: unde alibi.

Palleat omnis amans, color hic est aptus amanti.

204. *Clymene*] Phaëtontis mater, de quâ jam sæpe, Oceani filia.

Ib. *Rhodos*] Puella fingitur fuisse Rhodia, Neptuni, &, secundum aliquos, Veneris filia, Phœbo in primis adamata, ex quâ septem genuit filios.

205. *Æææ genitrix*] Persa Oceani fi
Dicitur verò Circe Ææa ab Æâ, urbe seu
ninsulâ Colchidis; quamquam alii aliter.

206. *Clytie*] Una ex Oceani nymphis, P
be amore correpta, quam deinde odio max
prosecutus est, ut intrà videdimus.

209. *Odoriferæ*] Odores ferentis; hoc
Arabicæ.

210. *Eurynome*] Oceani & Tethyos fi
uxorque Orchami.

212. *Achæmenias*] Persicus, Arabiæ fin
mas, quibus imperavit Achæmenes, à quo
Persidis Achæmenia dicta est.

213. *Septimus*] A Belo; Abas, Acri
Danaë, Perseus, Bochæmon, Achæme
Orchamus.

214. *Axe*] Pro cœli seu mundi parte o
dentali posuit.

ſex Leucothoën famulas ad limina cernit
via verſato ducentem ſtamina fuſo.
go ubi, ceu mater, caræ dedit oſcula natæ:
s, ait, arcana eſt: famulæ, diſcedite; neve
ripite arbitrium matri ſecreta loquenti.
ruerunt; thalamoque Deus ſine teſte relicto,
e ego ſum dixit, qui longum metior annum,
nnia qui video: per quem videt omnia tellus;
undi oculus. Mihi crede, places. Pavet illa;
metuque
colus & fuſus digitis cecidêre remiſſis.
ſe timor decuit. Nec longiùs ille moratus,
veram rediît faciem, ſolitumque nitorem.
virgo, quamvis inopino territa viſu,
cta nitore Dei, poſitâ vim paſſa querelâ eſt.
vidit Clytie (neque enim moderatus in illâ
lis amor fuerat) ſtimulataque pellicis irâ
lgat adulterium: diffamatumque parenti
dicat. Ille ferox immanſuetuſque precantem,
ndentemque manus ad lumina Solis, &, Ille
m tulit invitæ, dicentem, defodit altâ
udus humo: tumulumq; ſupèr gravis addit arenæ.
ſſipat hunc radiis Hyperione natus: iterque
t tibi, quo poſſis defoſſos promere vultus.
c tu jam poteras enectum pondere terræ
llere, Nympha, caput: corpuſq; exangue jacebas.
l illo fertur volucrum moderator equorum
ſt Phaëtonteos vidiſſe dolentius ignes.
quidem gelidos radiorum viribus artus,
queat, in vivum tentat revocare calorem.
quoniam tantis fatum conatibus obſtat,
ctare odorato ſpargit corpuſque, locumque:

inter duodecim ancillas vidit ad januam Leucothoën trahentem filia tenuia fuſo verſato. Poſtquam igitur obtulit ſuavia, tanquam mater dilectæ filiæ. Rem, ait, habeo ſecretam, ancillæ, abite, neve velitis eſſe teſtes matri aperienti arcana. Obtemperaverunt, & Deus, arbitris è cubiculo remotis, dixit, Ego ſum ille, qui menſuro longum annum, qui cuncta intueor, per quem terra cuncta cernit; orbis lumen: mihi fidem adhibeas, mihi *amatae. Illa metuit; & colus, & fuſus exciderunt digitis timore laxatis. Ipſe metus decorus fuit; neque ille diutius hærens induit veros vultus, & conſuetum ſplendorem. At puella, quanquam tremefacta inſperato viſu, ſuperata ſplendore Dei, vim tulit ſine querimoniâ. Clytie invidit (neque enim amor Solis fuerat mediocris in illam) & incitata irâ in adulteram propagat adulterium, & vulgatum patri aperit. Ille crudelis & inhumanus, & ferus tegit altâ terrâ orantem, & porrigentem manus ad lumina Solis, & dicentem, ille violavit* me *repugnantem; & ſuperinjecit cumulum ponderoſæ arenæ.* Sol *filius Hyperionis* arenam *hanc diſcutit radiis; & tibi,* Leuco-*Nympha, jam non poteras Sol rector equorum alatorum virtute radiorum reducere, tantos niſus, imbuit nectare*

viam facit, quâ poſſis emittere faciem terrâ obrutam. Tu verò, caput interfectum onere terræ: & jacebas corpus examine. Nihil vidiſſe iniquius poſt flammas Phaëthontis. Illé quidem nititur ſit, ad vivum calorem membra frigida. Sed quia fatum impedit to & corpus, & locum:

NOTÆ.

4. *Neque enim*] Immoderatus erat, adeò- imis apertus; dicit hoc, ne quis fortaſſe linis furta Clytiæ cognita miretur.

5. *Pellicis irâ*] Irâ, quâ in Leucothoën em flagrabat, vel potiùs irâ quâ pellices e ſolent, cùm rivalem invenerint; conſtat Clytien etiam fuiſſe Apollini quondam amatam ex v. 257, ſeq. *non ampliùs author lucis adit*, &c.

240. *Crudus*] *Crudelis*, immitis. Alluſum fortè ad ſupplicia veſtalium corruptarum.

246. *Igues*] *Fulmina* quibus à Jove miſſis Phaëton periit.

& priùs multa conqueſtus, nihilominus inquit, penetrabis cælum. Continuò corpus delibutum cœleſti nectare emollitum eſt, & imbuit terram ſuo odore; & ſurculus thurifer prodit, radicibus porrectis paulatim per ceſpitem, & per arenæ aggerem vertice ſuo erupit.

Multaque præqueſtus, Tanges tamen æthera, dixit.
Protinus imbutum cœleſti nectare corpus
Delicuit, terramque ſuo madefecit odore:
Virgaque per glebas ſenſim radicibus actis
Thurea ſurrexit; tumulumque cacumine rupit.

IV. *At Sol pater luminis non ampliùs accedit ad Clytien (quanquam amor poterat excuſare invidiam, & invidia indicium) & abſtinuit à Venere cum illâ.* Clytie *inſaniſſimè uſa amoribus conſumta eſt ab illo* tempore; *Nymphas fugiens; & comam gerens inornatam atque nudam, jacet humi ſub dio, & nocte & die; & per novem Dies ſine aquâ & ſine alimentis fovit jejunia ſolo rore & ſuis lachrymis: neque ſe movit à terrâ: intuebatur ſolummodo vultus Dei prætereuntis, & convertebat ſuam faciem ad illum. Dicunt artus* ejus *adhæſiſſe terræ; & pallor mutavit in herbas exſangues partem coloris. Eſt rubor in parte; & flos ſimillimus violæ occulit os. Illa, tametſi impeditur radice, flectitur ad ſolem ſuum; mutata adhuc tuum amorem.*

IV. At Clytien (quamvis amor excuſare dolorem
Indiciumque dolor poterat) non ampliùs auctor
Lucis adit: Veneriſque modum ſibi fecit in illâ.
Tabuit ex illo dementer amoribus uſa,
Nympharum impatiens; & ſub Jove nocte dieque
Sedit humo nudâ nudis incompta capillis.
Perque novem luces expers undæque cibique,
Rore mero, lachrymiſque ſuis jejunia pavit:
Nec ſe movit humo. Tantùm ſpectabat euntis
Ora Dei: vultuſque ſuos flectebat ad illum.
Membra ferunt hæſiſſe ſolo: partemque coloris
Luridus exſangues pallor convertit in herbas.
Eſt in parte rubor: violæque ſimillimus ora
Flos tegit. Illa ſuum, quamvis radice tenetur,
Vertitur ad Solem: mutataque ſervat amorem.

V. Abſolverat fabulam: & factum ſtupendum demulſerat aures. Pars diffitentur fieri potuiſſe, pars dicunt veros Deos omnia poſſe: ſed non eſt etiam Bacchus ex eo numero. Alcithoë titur, poſtquam ſorores conticuerunt; quæ telam pendentem radio texens, Tritos, inquit, pra amores Daphnidis paſtoris Idæi, quem Nympha irata ob pellicem rivalem

V. Dixerat: & factum mirabile ceperat aures.
Pars fieri potuiſſe negant; pars omnia veros
Poſſe Deos memorant: ſed non & Bacchus in illis.
Poſcitur Alcithoë, poſtquam ſiluêre ſorores:
Quæ radio ſtantis percurrens ſtamina telæ,
Vulgatos taceo, dixit, paſtoris amores
Daphnidis Idæi, quem Nymphæ pellicis ira

NOTÆ.

253. *Delicuit*] Præteritum à deliqueſco, *Molle & liquidum factum eſt corpus.*

Ib. *Odore*] Quia in arbuſculam mutata eſt, ex cujus inciſo cortice thus exſudat, quod foco admotum Diis gratiſſimum præbet odorem atque adeò *æthera tangit.*

257. *Indiciumque*] Quod Orchamo Leucothoës patri fecerat.

259. *Dementer uſa*] Dolore amens, quòd ſe ab Apolline prorsùs derelictam ſentiret.

260. *Nympharum impatiens*] Commercium aliarum nympharum fugiens.

269. *Flos tegit*] *Heliotropium* deſcribit, quod ſe cum ſole circumagere, illumque ſequi c tum, in quod mutata eſt Clytie.

271. *Ceperat*] Occupaverat, delectâra

273. *Sed non & Bacchus*] Non imp profecto iſtud a poëtâ additum, ut Bacch fricetur memoria, ad quem tandem red dum, ut aptè inter ſe cohæreant hæ fabul narrationes.

274. *Poſcitur*] Ut etiam fabellam ali narret.

277. *Idæi*] *Phrygii*, vel *Cretenſis*; q & in Phrygiâ & in Cretâ mons Ida. Sic hunc fecerant alii, niſi fortè plures fuer

Cont

ntulit in ſaxum. Tantus dolor urit amantes.
VI. Nec loquor, ut quondam naturæ jure novato
mbiguus fuerit modò vir, modò fœmina, Scython.
VII. Te quoque, nunc adamas, quondam fidiſ-
ſime parvo,
lmi, Jovi: largoque ſatos Curetas ab imbri:
VIII. Et Crocon in parvos verſum cum Smilace
ſtores
ætereo. Dulcique animos novitate teneba.
IX. Unde ſit infamis; quare malè fortibus undis
lmacis enervet, tactoſque remolliat artus;
ſcite. Cauſſa latet: vis eſt notiſſima fontis.
ercurio puerum divâ Cythereïde natum
iides Idæis enutrivêre ſub antris.
jus erat facies, in quâ materque paterque
gnoſci poſſent: nomen quoque traxit ab illis.
tria cùm primùm fecit quinquennia; montes
ſeruit patrios: Idâque altrice relictâ
notis errare locis, ignota videre
umina gaudebat; ſtudio minuente laborem.
etiam Lycias urbes, Lyciæque propinquos
ras adit. Videt hic ſtagnum lucentis ad imum
que ſolum lymphæ. Non illîc canna paluſtris,
c ſteriles ulvæ, nec acutâ cuſpide junci.
rſpicuus liquor eſt. Stagni tamen ultima vivo

mutavit in lapidem. Tanta ira inſtigat amantes.

VI. *Neque dico, ut olim Scython fuerat ambiguus, nunc mas, nunc fœmina, naturæ conditione mutatâ.*

VII. *Omitto te etiam Celmi, jam adamas, olim fideliſſime parvo Jovi; omitto etiam Curetas ortos ex ubere pluviâ.*

VIII. *Et Crocon mutatam in tenues flores cum Smilace: & morabor mentes gratâ novitate.*

IX. *Audite quamobrem Salmacis ſit dedecorata, quare vires auferat effœminatis aquis, & enervat membra contacta. Cauſſa ignoratur: potentia fontis eſt vulgata. Naïdes aluerunt ſub ſpeluncis Idæis puerum natum Mercurio ex divâ Cythereïde, cujus vultus erat, in quo pater & mater poſſent dignoſci: habuit etiam nomen ab illis. Is, ſtatim atque implevit annum decimum quintum, deſtituit montes paternos, & Idâ nutrice deſertâ geſtiebat vagari per ignota loca, & cernere ſtu-*

ignotos, dum interim alacritas levaret laborem. Ille etiam inviſit urbes Lycias, & Caras rminos Lyciis. Hic aſpicit lacum aquæ perſpicuæ uſque ad ultimum fundum. Illîc neque do paluſtris, neque ulvæ inutiles, neque juncı acutâ cuſpide ſucereverunt. Aqua eſt pellu-
Margo tamen ſtagni virente

NOTÆ.

82. *Celmi*] Unus ex Idæis Dactylis, Jovis itius, cui parvulo multùm dilectus, à quo ea, quòd mortalem eum vulgaviſſet, in adatem mutatus eſt.

. *Curetas*] Diomedes ait, Opem in Idam enſem delatam ex fugâ, cùm puerperii pus inſtaret, primam montis partem maprehendiſſe, atque in partu ſolutam. Ex reſſione verò palmarum Curetas prodiiſſe, ab effecta Græci nominis *Dactylos*, i. e. os, & *Idæos* à monte nominaverunt. Strait ἀπὸ τῆς κυρᾶς, id eſt, à tonſurâ *Curetas* llatos, quòd detonſi eſſent. Jovis fuerunt iii, & Cybeles ſacerdotes. Dicti ſunt *Corybantes*.

83. *Smilace*] Puella eſt, quæ Crocon ama-

vit, quo cùm potiri non poſſet, in Smilacis, quæ hederæ ſimilis eſt, florem mutata eſt, ſicuti & Crocus in Crocum.

285. *Infamis*] Fuit Salmacis fons Cariæ, in quem quicunque vir deſcenderet, ita mollis fiebat, & fœminæ naturam induebat, ut inde *Hermaphroditus*, hoc eſt, utrumque ſexum habens, exiret: quâ re fons infamis factus. Unde verò illi tanta vis, meliùs erit ex ipſo poëtâ cognitum.

291. *Nomen*] Ἑρμῆ καὶ Ἀφροδίτης.

296. *Lycias*] Eſt Lycia Aſiæ minoris provincia, ad mare Mediterraneum, aut ejus partem, quod à Lydiâ *Lycium* dicitur.

297. *Caras*] Accuſativus Græcus. Sunt autem Cares Cariæ incolæ, juxta Lyciam.

glebâ circumdatur, & gramine semper viridi. Nympha frequentat; sed neque apta venationi, nec quæ consueverit curvare arcus, nec certare cursu, & sola Naïadum non cognita veloci Dianæ. Fama est suas sorores sæpe illi dixisse, Salmaci, cape jaculum, vel pharetras versicolores; & misce tua otia cum laboriosis venatibus. Neque illa capit jaculum, neque pictas pharetras, neque miscet sua otia cum laboriosis venatibus. Sed tantùm lavat pulchra membra in fonte suo: sæpe pectit capillos pectine buxeo; & consulit aquas spectatas, quid sibi conveniat: interdum induta corpus vestitu pellucido sternitur vel in teneris frondibus, vel in teneris graminibus. Sæpe colligit flores; & tum quoque fortè colligebat, cùm aspexit juvenem, & cupivit frui conspecto. Neque tamen priùs accessit, quanquam festinabat accedere, quàm se ornavit, quàm circumspexit vestitus, & composuit faciem, & digna fuit videri pulchra. Tunc sit occæpit loqui, O Juvenis dignissime haberi deus; sive tu deus es, videris esse Cupido: seu es mortalis, qui te produxerunt sunt felices, frater est *quoque beatus, & sanè soror, si quam habes,* est *felix, & nutrix quæ* tibi *admovit mammam. Sed si quam habes sponsam, si quam dignam* c*deris face, ea longè multóque fortunatior illis omnibus. Seu aliquam habes, voluptas sit secreta: seu nullam habes, ego sim* tibi sponsa, *& conveniamus in unum cubiculum. Pos Naïs siluit: rubor tinxit vultus adolescentis ignorantis quid sit amor: sed etiam decorum pudore suffusum fuisse. Hic est color pomis adhærentibus arbori soli expositæ aut ebori calc fecto, aut lunæ rubenti sub albedine, cùm æra opifera ne quidem obstrepunt.*

Cespite cinguntur, semperque virentibus herbis.
Nympha colit: sed nec venatibus apta, nec arcu
Flectere quæ soleat, nec quæ contendere cursu:
Solaque Naïadum celeri non nota Dianæ.
Sæpe suas illi fama est dixisse sorores: 30
Salmaci, vel jaculum, vel pictas sume pharetras
Et tua cum duris venatibus otia misce.
Nec jaculum sumit, nec pictas illa pharetras;
Nec sua cum duris venatibus otia miscet.
Sed modò fonte suo formosos perluit artus: 35
Sæpe Citoriaco deducit pectine crines;
Et quid se deceat, spectatas consulit undas.
Nunc perlucenti circumdata corpus amictu,
Mollibus aut foliis, aut mollibus incubat herbis.
Sæpe legit flores. Et tunc quoque fortè legebat, 3
Cùm puerum vidit: visumque optavit habere.
Nec tamen antè adiit, etsi properabat adire,
Quàm se composuit, quàm circumspexit amictu
Et finxit vultum; & meruit formosa videri.
Tunc sic orsa loqui: Puer ô digniſſime credi 3
Esse Deus; seu tu Deus es, potes esse Cupido;
Sive es mortalis; qui te genuêre beati:
Et frater felix, & fortunata profectò
Si qua tibi soror est, & quæ dedit ubera nutrix.
Sed longè cunctis, longéque potentior illis; 3
Si qua tibi sponsa est; si quam dignabere tædâ.
Hæc tibi sive aliqua est; sit furtiva voluptas:
Seu nulla est; ego sim: thalamumq; ineamus eunde
Naïs ab his tacuit: pueri rubor ora notavit
Nescia quid sit amor: sed & erubuisse decebat. 3
Hic color apricâ pendentibus arbore pomis:
Aut ebori tincto est, aut sub candore rubenti,
Cùm frustrà resonant æra auxiliaria, lunæ.

NOTÆ.

311. *Citoriaco*] *Buxeo*; à Citoro Galatiæ monte buxo celebri.

319. *Et finxit vultum*] Sumsit vultum blandum, amantique aptum.

333. *Æra*] Mulieres astrologiæ peritæ, eclipseos lunæ præsciæ, quò sibi fidem apud vulgus facerent, simulabant se carmine magico, veneficiis, & rhombo posse lunam bore suffusam deducere. Quod cùm vulgò suasum esset, laboranti lunæ auxiliari se debant, si pelvium tinnitu, & turbarum pitu obstreperent carminibus veneficarum exaudirentur à lunâ.

Posc

cenți Nymphæ fine fine ſororia ſaltem
cula, jamque manus ad eburnea colla ferenti,
ſinis? an fugio, tecumque, ait, iſta relinquo?
macis extimuit; Locaque hæc tibi libera trado,
ſpes, ait; ſimulatque gradu diſcedere verſo.
m quoque reſpiciens, fruticumque recondita ſilvâ
lituit; flexumque genu ſubmiſit. At ille
puer, & vacuis ut inobſervatus in herbis
c it; & hinc illuc: & in alludentibus undis
mma pedum, taloque tenus veſtigia tingit.
c mora; temperie blandarum captus aquarum,
llia de tenero velamina corpore ponit.
m verò obſtupuit, nudæque cupidine formæ
macis exarſit: Flagrant quoque lumina Nymphes;
n aliter, quàm cum puro nitidiſſimus orbe
poſitâ ſpeculi referitur imagine Phœbus.
xque moram patitur: vix jam ſua gaudia differt.
m cupit amplecti: jam ſe malè continet amens.
, cavis velox applauſo corpore palmis,
ſilit in latices: alternaque brachia ducens
liquidis tranſlucet aquis: ut eburnea ſi quis
na tegat claro, vel candida lilia, vitro.
cimus, en meus eſt, exclamat Naïs: &, omni
ſte procul jactâ, mediis immittitur undis:
gnacemque tenet; luctantiaque oſcula carpit:
bjectatque manus, invitaque pectora tangit:
nunc hàc juveni, nunc circumfunditur illâc,
nique nitentem contrà, elabique volentem
plicat, ut ſerpens, quam regia ſuſtinet ales;
blimemque rapit: pendens caput illa, pedeſque
igat; & caudâ ſpatiantes implicat alas,
ve ſolent hederæ longos intexere truncos:

nymphæ petenti indeſinenter ſaltem ſuavia ſororia, jamque manus ad candidum collum injicienti, dixit, Puer, *deſine* me ſollicitare, *aut diſcedam, & tibi* ſoli loca *hæc relinquam. Salmacis expavit: & inquit, Hoſpes, tibi loca hæc libera relinquo; & fingit abire greſſu averſo. Tum etiam reſpectans, & tecta in fruticetis ſe occultavit, & ſe inflexit poplite curvato: At ille, utpote puer, & tanquam non eſſet viſus in gramine* jam à Salmace *relicto, huc vadit, & deinde illuc, & mergit ultimam partem pedum & plantam uſque ad talos in aquis alludentibus. Et ſine cunctatione delinitus tepore ablandientium aquarum, exuit tenues amictus à molli corpore. Tum verò Salmacis mirata eſt, & incaluit amore nudæ formæ. Oculi etiam nymphæ ardent; non aliter quàm cùm ſol ſplendidus in ſereno cœlo repercutitur à ſpeculo ſibi objecto. Vixque moram tolerat, vix jam prorogat ſuam voluptatem. Jam optat complecti, vix jam furens ſe reprimit. Ille celer prorumpit in aquam corpore leviter percuſſo palmis; & movens lacertos per vices in nitidis aquis tranſlucet; quemadum ſi quis operiat imagines ex ebore factas vel alba lilia vitro pellucido. Vicimus, exclamat is. Ecce meus eſt, & omni amictu procul depoſito, ſeſe injicit in medias aquas; & urget reluctem, & deoſculatur nolentem, & ſubjicit manus, & tangit pectora invita, & modò hâc circumit puerum, modò illâc. Denique impedit reluctantem, & cupientem evadere, ſicut anguis, quem regia tenet, & aufert ſublimem: ille pendens implicat caput & pedes* avis, *& caudâ ſuâ implicat alas* illius *extenſas. Vel ut hederæ conſueverunt implicare productos ſtipites;*

NOTÆ.

34. *Sororia*] Qualia ſorori frater honeſtè poteſt.

47. *Flagrant*] Ex incendio amoris, qui in iis ſe maximè prodit.

53. *Alternaque*] Nutantium more, qui brachia viciſſim movent.

362. *Ut ſerpens*] Αἰετὸς ὑψιπετὴς —— Φοινήεντα δράκοντα φέρων ὀνύχεσσι πέλωρα, &c. Hom. Il. 12. 201.

Ib. *Regia ales*] *Aquila*, Jovis armiger.

& ut polypus coërcet hoſtem correptum ſub aquis, cirris ſeu pedibus flagellâ imitantibus hic inde ſparſis. Atlantiades perſeverat, & recuſat nymphæ voluptatem expectatam. Illa urget & conjunctâ toto corpore quemadmodum effixa erat, Quamvis, inquit, reluctëris, plaſſime, non tamen diberis: ita velitis dii, neque ulla dies hunc disjungat à me, nec me ab eo. Preces invenerunt deos propitios; nam corpora confuſa duorum connectuntur, atque unus vultus illis tribuitur: quemadmodum, ſi quis videat ramos coaleſcere creſcendo cortice connexo, & ſimul augeri. Sic poſtquam artus coaluerunt firmo complexu, neque duo ſunt, & forma duplex, neque poſſint appellari fœmina neque mas, & videntur neutrum & utrumque. Cùm igitur Hermaphroditus cernit aquas fluidas, in quas vir intraverat, ipſum reddidiſſe ſemivirum, & artus eſſe effœminatos in illis, porrigens manus dixit, ſed non jam ſono maſculo, O pater & mater facite in gratiam filii, qui habet nomen utriuſque veſtrum, ut quicumque mas deſcenderit in hos fontes, egrediatur inde ſemivir; & exiliatur in aquis, quàm primùm eas tetigerit. Parens uterque annuens firmavit preces filii ambigui, & infecit fontem ignoto veneno.

Utque ſub æquoribus deprênſum polypus hoſtem
Continet, ex omni dimiſſis parte flagellis.
Perſtat Atlantiades; ſperataque gaudia Nymphæ
Denegat. Illa premit; commiſſaque corpore toto
Sicut inhærebat, Pugnes licet, improbe, dixit,
Non tamen effugies. Ita Dî jubeatis, & iſtum
Nulla dies à me, nec me ſeducat ab iſto.
Vota ſuos habuêre Deos: nam miſta duorum
Corpora junguntur, facieſque inducitur illis
Una. Velut ſi quis conductâ cortice ramos
Creſcendo jungi, pariterque adoleſcere cernat.
Sic ubi complexu coïerunt membra tenaci,
Nec duo ſunt, & forma duplex, nec fœmina dici
Nec puer ut poſſint; neutrumque, & utrumque videntur.
Ergo ubi ſe liquidas, quò vir deſcenderat, undas
Semimarem feciſſe videt, mollitaque in illis
Membra: manus tendens, ſed jam non voce virili
Hermaphroditus ait, Nato date munera veſtro,
Et pater & genitrix, amborum nomen habenti:
Quiſquis in hos fontes vir venerit, exeat inde
Semivir; & tactis ſubitò molleſcat in undis.
Motus uterque parens nati rata vota biformis
Fecit, & incerto fontem medicamine tinxit.

X. Finis erat dictis; & adhuc Minyeïa proles Urget opus, ſpernitque Deum, feſtumque profanat Tympana cùm ſubitò non apparentia raucis Obſtrepuêre ſonis: & aduncò tibia cornu,

X. Abſolverant ſuas narrationes, & adhuc Minyeïa progenies promovet opus, & aſpernatur deum & violat feſtum, cùm repentè tympana illis non viſa perſonant rauco ſtrepitu; & tibia curvo cornu,

NOTÆ.

366. *Polypus*] Piſcis eſt à pedum multitudine, quos Plinius crines & cirros, noſter flagella appellat, ſic dictus; quibus quamlibet prædam, aut hoſtem, præcipuè autem Conchylia, implicat. De eo Plinius, Ælianus, alii.

368. *Atlantiades*] *Hermaphroditus* pronepos Atlantis: Hic nempe Majam, Maja Mercurium, Mercurius genuit Hermaphroditum.

388. *Tinxit*] Falsò creditum eſſe Venereâ mollitie implicare Salmacidem eos, qui ex ſuo fonte bibiſſent, ſcripſit Vitruvius: atque ait idem fabulæ locum dediſſe, quòd ab Ar[illegible] ſedibus pulſi Cares, cùm ex montibus, ubi trocinia exercebant, ad notum fontem deſcenderent, ibi in Græcorum conſuetudinem ſuavitatem ſuâ voluntate reducti fuerint.

389. *Minyeïa*] *Alcithoë, Arſinoë, & Leucothea*: vel, ut Ant. Liberalis, Leucippe, [illegible] ſippa, & Alcathoë.

390. *Opus*] Telam die Baccho ſacrâ ne[illegible] lanificium exercet; quod antè vidimus.

391. *Non apparentia*] Quæ Minyeïdes [illegible] te captæ ſibi viſæ ſunt audire.

Tinnulaq[illegible]

nnulaq; æra ſonant: redolent myrrhæq; crocique:
ſque fide major, cœpêre vireſcere telæ,
que hederæ faciem pendens frondeſcere veſtis.
rs abit in vites: & quæ modò fila fuerunt,
mite mutantur: de ſtamine pampinus exit:
rpura fulgorem pictis accommodat uvis.
mque dies exactus erat, tempuſque ſubibat,
od tu nec tenebras, nec poſſes dicere lucem;
d cum luce tamen dubiæ confinia noctis.
cta repente quati, pingueſque ardere videntur
mpades, & rutilis collucere ignibus ædes:
lſaque ſævarum ſimulacra ululare ferarum.
mida jamdudum latitant per tecta ſorores;
verſæque locis ignes ac lumina vitant.
mque petunt latebras, parvos membrana per artus
rrigitur; tenuique inducit brachia pennâ.
c quâ perdiderint veterem ratione figuram
re ſinunt tenebræ. Non illas pluma levavit:
ſtinuêre tamen ſe perlucentibus alis.
natæque loqui, minimam pro corpore vocem
nittunt; peragunt que leves ſtridore querelas.
ctaque, non ſilvas, celebrant: lucemque peroſæ
cte volant, feroque trahunt à veſpere nomen.
XI. Tum verò totis Bacchi memorabile Thebis
men erat; magnaſque novi matertera vires
rrat ubique Dei: de totque ſororibus expers
a doloris erat, niſi quem fecêre ſorores.
icit hanc natis thalamoque Athamantis habentem

& æra ſtridula obſtrepunt; & myrrhæ & croci exhalant; reſque incredibilis, telæ cœperunt virere & veſtes pendulæ frondeſcere in modum hederæ. Pars mutatur in vites; & quæ modò fuerunt fila vertuntur in palmitem: pampinus prodit ex ſtamine; purpura dat ſplendorem uvis rubro colore diſtinctis. Jamque dies effluxerat & tempus aderat, quod neque tu poſſis vocare caliginem, neque lucem, ſed tamen conjunctionem incertæ noctis cum luce: ſubitò tecta videntur concuti, & pingues lampades lucere, & domus ſplendeſcere rutilis flammis, & fictas imagines crudelium ferarum ululare. Jam diu ſorores ſeſe abdunt per domum fumo plenam, & in varia loca diſperſæ effugiunt flammas atque lucem. Et dum quærunt latibula, cuticula extenditur per exilia membra, & involvit brachia ſubtili pennâ. Neque tenebræ patiuntur cognoſcere quomodo amiſerint priorem formam. Pluma illas non ſuſtulit: attamen ſuſtentatæ ſunt alis perlucidis: & cum tentent loqui, offerunt exi-

& frequentant tecta, non

n ſonum pro corporis ſui modulo; & queruntur tenui ſtridore;
s; & exoſæ lucem nocte volunt, & ducunt nomen à veſpere.
XI. Tum verò poteſtas Bacchi erat celebris totis Thebis; & matertera refert ubique magnam
ntiam novi dei; & ſola de tot ſororibus erat ærumnâ omni *vacua, niſi* illius *quam ſorores illi*
lerant. Juno hanc videt animo elatam ob filios, & conjugium Athamantis,

NOTÆ.

93. *Myrrhæque*] Quibus fingitur Bacchus putus, ut ſuprà lib. III. v. 555.

95. *Veſtis*] Lana in fuſis & telis, quod int verſus ſequentes.

98. *Purpura*] Color lanarum purpureus, impliciter color inſitis uvis purpureus.

00. *Quod tu*] *Crepuſculum.*

04. *Ferarum*] Tigres dicit & Lynces, quæ hi dicuntur currum trahere.

07. *Parvos*] Quia in veſpertiliones ſorores atæ, qui alarum loco membranam quandam nt, quæ illis etiam pedum uſum præbet.

408. *Pennâ*] Duriter admodum per pennas membranam illam intelligas, quâ inſtructos diſcit veſpertiliones alarum loco.

415. *Nomen*] Νυκτερίδες dictæ.

417. *Matertera*] *Ino*, ſoror Semeles.

418. *Expers unâ*] Sola erat inter tot ſorores, quæ nullum adhuc infortunium paſſa eſt; quippe Semele extinctâ. Autonoë filium Actæonem in cervum mutatum viderat, filium Penthea Agave diſcerpſerat.

420. *Athamantis*] Fuit Athamas Æoli filius, rex Thebarum.

& deum alumnum: & ægrè hoc tulit; & ſecum dixit; ortus ex adulterâ potuit transformare nautas Mæonios in delphinos, *& immergere mari, & tradere præcordia filii diſcerpenda ſuæ genetrici, & tegere tres Minyeïdas novis alis; Juno nihil poterit, niſi plorare inultas ærummas? Atque id mihi ſatis eſt? hæc eſt ſola potentia, quam nos habemus? Ipſe edocet quid faciam; licet etiam doceri ab hoſte; & ſatis ſupérque monſtrat nece Penthei quid furor poſſit. Quamobrem Ino non incitetur* furore, *& ſequatur exempla ſororum ſuarum ſimili dementiâ affecta? Eſt iter depreſſum obductum taxo peſtiferâ: ducit ad ſedes Stygias muto ſilentio. Pigra palus Stygia emittit nebulas; & umbræ novæ & manes ſepulchris functi deſcendunt illuc. Horror & frigus obſident latè loca ſqualida: Et recentes umbræ neſciunt quæ ſit via quæ ducit ad urbem infernam,*

Sublimes animos, & alumno numine Juno;
Nec tulit; & ſecum, Potuit de pellice natus
Vertere Mæonios, pelagoque immergere, nautas
Et laceranda ſuæ nati dare viſcera matri,
Et triplices operire novis Minyeïdas alis:
Nil poterit Juno, niſi inultos flere dolores?
Idque mihi ſatis eſt? hæc una potentia noſtra eſt?
Ipſe docet quid agam. Fas eſt & ab hoſte doceri
Quidque furor valeat, Pentheâ cæde ſatiſque
Ac ſupèr oſtendit. Cur non ſtimuletur, eatque
Per cognata ſuis exempla furoribus Ino?
Eſt via declivis funeſtâ nubila taxo:
Ducit ad infernas per muta ſilentia ſedes.
Styx nebulas exhalat iners; umbræque recentes
Deſcendunt illâc, ſimulacraq; functa ſepulchris.
Pallor Hiemſque tenent latè loca ſenta: novique
Quà ſit iter, manes, Stygiam quod ducit ad urbem,
[Ignorant: ubi ſit nigri fera regia Ditis.]
Mille capax aditus, & apertas undique portas
Urbs habet. Utque fretum de totâ flumina terrâ,
Sic omnes animas locus accipit ille; nec ulli
Exiguus populo eſt, turbamve accedere ſentit.
Errant exſangues ſine corpore & oſſibus umbræ.
Parſque forum celebrant, pars imi tecta Tyranni
Pars aliquas artes antiquæ imitamina vitæ

aut *ubi ſit palatium atri Plutonis. Urbs magna habet mille aditus, & fores undique patentes: quemadmodum mare recipit amnes totius terræ, ſic ille locus omnes animas: neque nimis eſt parvus ad* continendam *ullam multitudinem, aut ſentit agmina venire. Umbræ exſangues vagantur ſine corpore & oſſibus; & pars frequentat forum, pars curiam inferni regis; pars ſtudia aliqua exercent ad imitationem prioris vitæ in terris actæ*

NOTÆ.

421. *Alumno numine*] *Baccho*, cujus Ino erat nutrix.

422. *Natus*] *Bacchus* Semeles ex Jove filius.

423. *Mæonios*] *Tyrrhenos*, de quibus ſuprà, qui à Mæoniâ Aſiæ minoris provinciâ erant oriundi.

424. *Nati*] De quo jam ſæpe: nam de Pentheo à matre lacerato loquitur.

428. *Ipſe*] *Bacchus*.

431. *Cognata*] His ſimilia, quibus correptæ, & Ino & Agave Pentheum laniaverunt.

435 *Functa*] Non enim inſepultorum umbris Stygem fas erat tranſire. Unde apud Virg. Æn. 6. Sibylla ita alloquitur Palinurum

Tu Stygias inhumatus aquas, &c.

436. *Senta*] Quippe inertia & ſqualida nullus ſolis radius pervadere poteſt.

438. *Ignorant*] Verſum hunc ut in tollit Heinſius. Si retineas, ſenſus ſe utì interpretati ſumus.

411. *Nec ulli exiguus*] Quantacunque niat umbrarum multitudo, facilè omnes pit, nec ſentit numerum augeri; qui locus ipſe vaſtè patet, vel animæ nullu cupant ſpatium.

444. *Forum*] Ubi cauſas audit Mino

445. *Pars aliquas artes*] Iiſdem ſtudi nentur apud inferos, quæ vivi in terris e bant. Secutus eſt Virg. Æn. VI.

Pars in gramineis exercent, &c.

Exerc

xercent; aliam partem ſua pœna coërcet.
ſtinet ire illuc, cœleſti ſede relictâ,
Tantùm odiis, iræque dabat) Saturnia Juno.
uò ſimul intravit, ſacroque à corpore preſſum
gemuit limen; tria Cerberus extulit ora: 450
t tres latratus ſimul edidit. Illa ſorores
octe vocat genitas, grave & implacabile numen.
arceris ante fores clauſas adamante ſedebant:
eque ſuis atros pectebant crinibus angues.
uam ſimul agnôrunt inter caliginis umbras; 455
rrexêre Deæ. Sedes Scelerata vocatur.
iſcera præbebat Tityos lanianda; novemque
ugeribus diſtentus erat. Tibi, Tantale, nullæ
eprênduntur aquæ: quæq; imminet, effugit arbos.
ut petis, aut urges ruiturum, Siſyphe, ſaxum. 460
olvitur Ixion; & ſe ſequiturque, fugitque.
olirique ſuis lethum patruelibus auſæ,
ſſiduæ repetunt, quas perdant, Belides undas.

exercet; alia pars ſupplĭciis urgetur. Juno Saturnia non veretur illuc deſcendere cœleſti domo deſtitutâ (tantùm indulgebat dolori atque odiis.) Quæ ſtatim atque ſubiit, & fores impulſæ à ſacro corpore ſtrepitum fecerunt, Cerberus erexit tria capita, & ſimul tres emiſit latratus. Illa arceſſit ſorores nocte ortas, quæ numina ſunt ſæva & inexorabilia. Sedebant ante januam carceris obſeratam adamante, & pectebant nigros ſerpentes ex ſuis capillis. Quam cùm primùm deæ agnoverunt inter tenebras opacas, ſurrexerunt. Locus appellatur Sceleratus. Ibi Tityus dabat præcordia diſcerpenda, & extenſus erat per novem jugera.

antale, nullæ aquæ à te inveniuntur, & arbor quæ impendet, à te recedit. Aut petis lapſum aut ſum moves lapidem ſtatim relapſurum, Siſyphe. Ixion rotatur, & ſe fugit & inſequitur. Et elides non veritæ parare necem ſuis patruelibus, intentæ repetunt aquas, quas neceſſe eſt ſtatim *rdant.*

NOTÆ.

448. *Dabat*] Juno, quæ majeſtatis oblita, inferos deſcendere non dedignata eſt.

450. *Cerberus*] Ditis aulæ janitor canis ceps, ut Horatio viſum, triceps ſecundum ios, leonis, lupi, & canis ora gerens.

452. *Nocte genitas*] *Furias* dicit Acheron- & Noctis filias. Tres fuiſſe dicuntur, Tiphone, Alecto, & Megæra.

Ib. *Grave*] Poteſt hoc referri ad Junonem, d potiùs ad furias, quas quaſi ſub uno nuine comprehenſas dicit.

453. *Adamante*] Id eſt, ſeris firmiſſimis: nullâ vi pœnam effugere valeant, qui intus auſi ſunt.

456. *Scelerata*] Quia ibi plectuntur ſceleti. *Scelerati limen*, Virg. VI. *Æn.*

457. *Tityos*] Jovis fuit & Elaræ filius, quem corporis immenſam magnitudinem Terrâ nitum fuiſſe fabulati ſunt. Hic Latonam ſtupro appellare auſus, ſagittis Apollinis ad feros deturbatus eſt, ubi jecur perpetuò reſcens vulturi aſſiduè præbet exedendum.

458. *Tantale*] Tantalus Jovis, ex Plote ymphâ filius, qui propter garrulitatem, deom ſecretis in vulgus prolatis, vel quia Pelom filium diis epulandum appoſuit, hâc pœâ apud inferos eſt multatus, ut inter epulas me, in mediis aquis ſiti torqueatur; cui etiam lapis imminet jamjam cadenti ſimilis.

460. *Siſypho*] Æoli fuit filius latrocinio infamis, quem Theſeus detruſit ad inferos, ubi ſaxum habet ad montis verticem ſubvolvendum, quod ſimul ac in aſcendendo elapſum eſt, cogitur repetere.

461. *Ixion*] Qui à Jove in cœlum elatus, auſus eſt Junonem ſollicitare, cujus ſub imagine nubem illi objecit Jupiter, & deinde ad inferos dejecit, ubi rotæ alligatus æternùm volvitur.

Ib. *Et ſe ſequiturque*] Nempe rotæ circumactæ affixus.

463. *Quas perdant*] Quia vas, in quos aquas fundunt, perforatum eſt.

Ib. *Belides*] *Beli nepotes.* Nam Belus duos habuit filios Danaum & Ægyptum. Is quinquaginta Danai filias totidem filiis ſuis deſponſavit. Sed Danaus, cùm Apollinis oraculo didiciſſet, ſe quandoque ab uno filiorum Ægypti, ſuo genero occiſum iri, filiabus mandavit, ut primâ nocte quæque ſuos maritos occiderent. Quæ quidem omnes, præter unum Hypermneſtram natu minimam, quæ Lynceo ſponſo pepercit, à quo poſtea Danaus fuit interfectus, patri ſunt obſecutæ. Quare eâ pœnâ apud inferos damnatæ ſunt, ut cribris aquam haurire nunquam deſiſtant.

Quos

Quos omnes postquam Saturnia aspexit infensis oculis, & ante omnes Ixionem; rursus deflectens oculos ab illâ, & spectans Sisyphon, Quamobrem, ait, iste fotus ex fratribus luit pœnas æternas? regia opulenta tenet ferocem Athamantem, qui semper me despexit cum uxore; & narrat causas & odii & itineris, & quid cupiat. Quod optaret, erat, ne regia Cadmi maneret, & sorores urgerent Athamantem in flagitium. Simul utitur jussis, pollicitationibus, precibus, & urget deas. Postquam Juno ita hæc protulisset, Tisiphone coma sibi suum gerens comam albam, eam concussit, & dimovit ab ore serpentes molestos atque ita incipit, Non opus est prolixis verborum anfractibus: credito peracta quæcumque imperas: relinque regnum odiosum, & redi in ærem cœli melioris. Juno revertitur hilaris; & eam Iris Thaumantias purgavit aquis aspersis, cùm cœlum subire vellet. Sine cunctatione gravis Tisiphone corripit ea dam imbutam cruore, & tegitur pallâ quæ sanguine liquido rubebat, & circumdatur serpente intorto: & domo exit, Dolor, & Pavor, & Terror, & Vesania vimidâ facie sequuntur discedentem. Ad fores pervenerat: postes Æolii dicuntur fuisse concussi, & pallor fœdavit portam ex acerno ligno factam. Sol etiam vitat locum. Athamas exterruit prodigiis, ejus uxor expavit, & quærebant egredi domo. Pestifera furia prohibuit, & occupavit introitum; & porrigens brachia implicita nodis vipereis, comam agitavit. Serpentes agitati strepitum fecerunt: & pars in humeros sparsi, pars fluentes circum tempora sibila edunt, tabum cruciant, & emicant linguis.

Quos omnes acie postquam Saturnia torvâ
Vidit, & ante omnes Ixiona; rursus ab illo
Sisyphon aspiciens, Cur hic è fratribus, inquit,
Perpetuas patitur pœnas? Athamanta superbum
Regia dives habet: qui me cum conjuge semper
Sprevit; & exponit causas odiique, viæque,
Quidque velit. Quod vellet, erat, ne regia Cadmi
Staret; & in facinus traherent Athamanta sorores.
Imperium, promissa, preces confundit in unum;
Sollicitatque Deas. Sic hæc Junone locutâ,
Tisiphone canos, ut erat, turbata capillos
Movit: & obstantes rejecit ab ore colubras.
Atque ita, Non longis opus est ambagibus, inquit.
Facta puta, quæcumque jubes. Inamabile regnum
Desere: teque refer cœli melioris ad auras.
Læta redit Juno: quam cœlum intrare parantem
Roratis lustravit aquis Thaumantias Iris.
Nec mora; Tisiphone madefactam sanguine sumit
Importûna facem: fluidoque cruore rubentem
Induitur pallam; tortoque incingitur angue:
Egrediturque domo. Luctus comitantur euntem
Et Pavor, & Terror, trepidoque Insania vultu.
Limine constiterat: postes tremuisse feruntur
Æolii, pallorque fores infecit acernas:
Solque locum fugit. Monstris exterrita conjux,
Territus est Athamas; tectoque exire parabant.
Obstitit infelix, aditumque obsedit, Erinnys:
Nexaque vipereis distendens brachia nodis,
Cæsariem excussit. Motæ sonuêre colubræ.
Parsque jacens humeris, pars circum tempora lapsa
Sibila dant, saniemq; vomunt, linguasque coruscant.

NOTÆ.

456. *Ante omnes*] Propter oblatum stuprum.

468. *Conjuge*] *Ino*, quam Athamas, Sisyphi frater, duxerat uxorem.

471. *Sorores*] *Furiæ*, quibus Athamas in rabiem actus nefas aliquod patraret.

475. *Colubras*] Quas partim pro capillis gerunt furiæ.

480. *Lustravit*] Purgavit ab Inferorum contactu.

ib. *Thaumantias Iris*] Thaumantis & Electræ filia, deorum nuncia, Junonis præsertim famula.

487. *Æolii*] *Athamantis* Æoli filii.

488. *Conjux*] *Ino*.

e duos mediis abrumpit crinibus angues; 495
tiferâque manu raptos immisit. At illi
oſque ſinus, Athamanteoſque pererrant;
pirantque graves animas: nec vulnera membris
a ferunt. Mens eſt, quæ diros ſentiat ictus.
tulerat ſecum liquidi quoque monſtra veneni, 500
is Cerberei ſpumas, & virus Echidnæ;
roreſque vagos, cæcæque oblivia mentis,
ſcelus, & lachrymas, rabiemque, & cædis amorem;
nnia trita ſimul: quæ ſanguine miſta recenti
xerat ære cavo, viridi verſata cicutâ. 505
mque pavent illi; vertit furiale venenum
ctus in amborum: præcordiaque intima movit.
m face jactatâ per eundem ſæpius orbem,
nſequitur motos velociter ignibus ignes.
victrix, juſſique potens, ad inania magni 510
gna redit Ditis; ſumtumque recingitur anguem.
tinus Æolides mediâ furibundus in aulâ
mat, Io, comites, his retia pandite ſilvis:
modò cum geminâ viſa eſt mihi prole leæna;
que feræ, ſequitur veſtigia conjugis amens; 515
que ſinu matris ridentem & parva Learchum
chia tendentem rapit, & bis terque per auras
re rotat fundæ: rigidoque infantia ſaxo
cutit oſſa ferox. Tum denique concita mater
u dolor hoc fecit, ſeu ſparſi cauſa veneni,) 520
ulat, paſſiſque fugit malè ſana capillis;
que ferens parvum nudis, Melicerta, lacertis;
he, Bacche, ſonat. Bacchi ſub nomine Juno

Poſtea revellit ex mediis capillis duos ſerpentes, & revulſos conjecit lethali manu. At illi ſerpunt per gremium Inûs & Athamantis, & immittunt peſtiferos halitus; nec corpus lædunt ullo modo; animus eſt, qui patiatur crudeles plagas. Apportaverat etiam ſecum horrendum virus fluidum, ſpumas ex ore Cerberi fluentes, & toxicum Echidnæ; & incertas fluctuationes, & oblivia caliginoſæ mentis, & nefas, & fletus, & furorem, & deſiderium flagris, omnia ſimul mixta; quæ confuſa cum cruore recenti coxerat aheno capaci mixta cicutâ vireſcente. Et dum illi tremunt, immittit tetrum toxicum in ſinus amborum; & perculit ultima viſcera. Tum tædâ motâ ſæpius per eundem circulum, flammas vibratas celeriter perſequitur aliis flammis. Sic voti compos, & Junonis mandato peracto, revertitur ad ſedes exiles magni Plutonis, & ſalvit iterum à crinibus ſerpentem quo cincta erat. Continuò filius Æoli ſæviens in aulâ vociferatur, Io, ſo ii, tendite plagas his ſilvis: leænam hîc con-

modò cum duobus catulis; atque rabidus inſiſtit veſtigiis uxoris tanquam feræ: & vellit ex io matris Learchum ridentem & porrigentem teneras ulnas; & crudelis bis terque in orbem t per aërem in modum fundæ, & diſjecit oſſa infantis illiſa duræ petræ. Tum denique mater ta, (ſeu dolor hoc præſtitit, ſeu diffuſum virus infaniæ *cauſſa fuit) exululat; & veſana pro- it ſparsâ comâ; et geſtans te puſillum, Melicerta, brachiis nudis; Evohe, Bacche, clamat. ad nomen Bacchi*

NOTÆ.

8. *Inſpirant graves*] Mentem peſtifero u turbabant, quod pejùs adhuc fuit quàm rſibus miſeros vexaſſent.

1. *Echidnæ*] Latinè vipera eſt fœmina. tur verò ſæpius pro Hydrâ Lerneâ, quæ partim, partim ſerpens fuit, Typhone te unà cum Cerberò, alliſque monſtris : deinde etiam pro quovis maximè ve- o ſerpente uſurpatur.

7. *Movit*] In furorem dedit.

9. *Conſequitur*] Vibrat flammam circumrotatam, ut flammæ altera ſtatim flamma ſuccedere videatur. Reos autem perterrefaciendi cauſâ faciem in orbem jactabat Tiſiphone.

510. *Juſſi potens*] Poſtquam perfeciſſet quod juſſerat Juno.

512. *Æolides*] *Athamas*, Æoli filius.

514. *Cum gemino*] *Ino* uxor eſt illi viſa leæna: ut filii duo, Learchus & Melicerta, catuli ſeu leunculi.

522. *Melicerta*] Alter filius.

523. *Evohe*] Vox Bacchantium.

Riſit:

risit: & inquit, Alumnus tuus referat tibi hunc fructum. Promontorium impendet mari: pars infima excavatur undis, & tuetur fluctus à pluviâ: suprema pars prærupta est, & promovet verticem in profundum mare. Ino illuc celeriter ascendit (dederat vesania vires) & nullo metu repressa injicit & se & suum onus in mare. Aqua impulsa albicavit. At Venus miserata dolores neptis nihil tale merentis, ita demulsit patruum suum; O Neptune, numen aquarum, cui potestas proxima sorte data est potestati in cœlum, rogo equidem ingentia; sed tu miserere meorum, quos vides agitari in vasto mari *Ionio; & adjice dîis tuis* marinis. *Est etiam mihi aliqua gratia in mari; si tamen olim nata in divo ponto spuma fui, & Græcum nomen mihi est ab illâ. Neptunus assensus est precanti, & illis ademit quod fuit morti obnoxium, & addidit majestatem tremendam, & mutavit simul nomen & vultus; & vocavit Deum Palæmonem cum matre Leucothoë.*

Rîsit: &, Hos usus præstet tibi, dixit, alumnus,
Imminet æquoribus scopulus: Pars ima cavatur
Fluctibus, & tectas defendit ab imbribus undas:
Summariget, frontemque in apertum porrigit æquor.
Occupat hunc (vires insania fecerat) Ino:
Seque super pontum, nullo tardata timore,
Mittit, onusque suum. Percussa recanduit unda.
At Venus immeritæ neptis miserata labores,
Sic patruo blandita suo est: O numen aquarum,
Proxima cui cœlo cessit, Neptune, potestas;
Magna quidem posco: sed tu miserere meorum,
Jactari quos cernis in Ionio immenso:
Et Dîs adde tuis. Aliqua & mihi gratia ponto est.
Si tamen in dio quondam concreta profundo
Spuma fui, Graiumque manet mihi nomen ab illâ.
Annuit oranti Neptunus; & abstulit illis
Quod mortale fuit, majestatemque verendam
Imposuit: nomenque simul, faciemque novavit:
Leucothoëque Deum cum matre Palæmona dixit.

XII. Sidoniæ comites, quantùm valuêre, secutæ
Signa pedum, primo vidêre novissima saxo:
Nec dubium de morte ratæ, Cadmeïda palmis
Deplanxêre domum scissæ cum veste capillos.
Utque parum justæ, nimiumque in pellice sævæ
Invidiam fecêre Deæ. Convicia Juno

XII. Comites Sidoniæ sequentes vestigia quantùm potuerunt, viderunt ultima in extremâ m & credentes nullo modo de eorum morte dubitandum esse, laceratis crinibus & vestibus, deflever palmis percussis domum Cadmeïam. Et odium excitârunt in Junonem tanquam parum aqu & nimium crudelem in adulteram: Juno probra

NOTÆ.

524. *Hos usus*] Ut tanquam Bacchæ plena, hâc rabie tenearis.

Ib. *Alumnus*] *Bacchus*, quem jam antea Inûs alumnum vidimus.

525. *Scopulus*] *Molaris petra* à Pausaniâ appellatur, qui Athamantis insaniam ad Phryxi & Helles exilium transfert.

530. *Onus*] *Melicertam* filium, qui autore Pausaniâ, à Delphinis exceptus, & in Isthmum Corinthium expositus, in Deorum marinorum numerum relatus est, dictusque Palæmon seu Portunus.

531. *Neptis*] Quia Inûs mater fuit Harmonia Cadmi uxor, quam Venus ex Marte genuerat.

532. *Patruo*] *Neptuno*, Jovis fratri, quem Jovem Venus pro patre agnoscit.

535. *Ionio*] Mare est Ionium ad occasum Epiri & Peloponnesi.

538. *Manet*] Ἀφροδίτη enim dicitur Gr à maris spumâ.

541. *Nomenque simul*] Hoc est, figura nomen Inûs & Melicertæ commutavit. N Ino *Leucothea* Græcè; Latinè *Matuta* fuit pellata. Melicerta verò à Græcis *Palæm* Latinis *Portunus*, fuit nuncupatus. Hom bus enim in Deos relatis nomina nova i bantur.

543. *Sidoniæ*] *Matronæ Thebanæ*, Cadmi Sidoni oriundi sociis nupserant.

545. *Cadmeïda*] *Ino* Cadmi filiam.

456. *Deplanxêre*] *Deflevêre* palmis p plangentes & percutientes.

547. *Pellice*] *Semele*, Bacchi matre, causâ universam Bacchi familiam infesti odio prosequebatur.

on tulit: &, Faciam vos ipsas maxima, dixit,
vitiæ monumenta meæ. Res dicta secuta est.
m quæ præcipuè fuerat pia, Persequar, inquit,
freta reginam, Saltumque datura, moveri
ud usquam potuit: scopuloque affixa cohæsit.
tera, dum solito tentat plangore ferire
ctora, tentatos sentit riguisse lacertos.
, manus ut fortè tetenderat in maris undas,
xea facta manus in easdem porrigit undas:
ujus, ut arreptum laniabat vertice crinem,
ratos subitò digitos in crine videres.
o quæque in gestu deprènditur, hæsit in illo.
rs volucres factæ; quæ nunc quoque gurgite in illo
quora distringunt sumptis Ismenides alis.
XIII. Nescit Agenorides natam, parvumque nepotem
quoris esse Deos. Luctu, serieque malorum
ctus, & ostentis, quæ plurima viderat, exit
nditor urbe suâ; tanquam fortuna locorum,
on sua se premeret: longisque erratibus actus
ntigit Illyricos profugâ cum conjuge fines.
mque malis, annisque graves, dum prima retractant
ta domûs, releguntque suos sermone labores;
um sacer ille meâ trajectus cuspide serpens,
dmus ait, fuerit: tum, cùm Sidone profectus,
pereos sparsi per humum nova semina dentes?
uem si cura Deûm tam certâ vindicat irâ,
se, precor, serpens in longam porrigar alvum.

non passa est: &, inquit, Reddam vos ipsas maxima documenta meæ crudelitatis. Res utì dixit evenit. Nam una è sociis *quæ fuerat præsertim pia, Prosequar, ait, reginam in mare: & cùm voluisset se immittere, nusquam potuit moveri, & mansit alligata saxo. Altera nitens plangere pectus ictu consueto, videt brachia, quibus conata est* se ferire, *obduruisse. Illa, ut fortè porrexerat manus in fluctus maris, mutata in rupem extendit manus* jam saxeas *in eosdem fluctus. Cerneres digitos hujus, ut discerpebat comam dereptam à vertice, diriguisse repentè in comâ. Singulæ manserunt in eodem gestu, in quo eas tum invenerat* Juno. *Pars Ismenidum mutatæ sunt in alites, quæ nunc etiam alis indutæ radunt aquas in illo mari.*

XIII. *Filius Agenoris ignorat filiam & parvum nepotem esse deos marinos. Superatus ærumnis, & numero malorum, & prodigiis, quæ viderat plurima, ædificator egreditur urbe suâ, quasi loci*

us fortunâ non suâ urgeretur, & pressus longis erroribus venit ad oras Illyricas cum Hermione *re exule. Et jam fessi ætate & ærumnis, dum secum revolvunt primam fortunam domûs suæ, recolunt oratione suos labores: Anne, inquit Cadmus, sacer fuit ille draco transfixus meo mu-ne, tum cùm Sidone egressus mandavi terræ dentes vipereos novum seminis genus? Si illum cura rum ulciscitur tam certâ irâ, ipse, oro, anguis fiam, & extendar in productum ventrem.*

NOTÆ.

62. *Ismenides*] *Thebanæ*, ut jam diximus, Ismeno fluvio sic dictæ.

63. *Agenorides*] *Cadmus* Ageno is filius.

b. *Natam parvumque nepotem*] *Ino* & *Melicertam.*

65. *Viderat*] Vidimus nos quoque suprà, tâ ipso illa referente.

66. *Urbe suâ*] *Thebis*, quas condidit Cadmus.

68. *Illyricos*] Illyridis accolas, quæ regio est mare Adriaticum Italiæ appositâ, ab Illyrio Typhemi filio ita dicta, ut scribit Appian.

571. *Num sacer*] Sacrum fuisse draconem suspicatur Cadmus, quem olim interfecit, cujus causâ deorum iram sit expertus.

575. *In longum*] Qualem serpentes gerunt. Cur verò in serpentem dicatur mutatus Cadmus, hanc rationem reddit summus Bochartus; Cadmonæi seu orientales, de quibus Gen. xv. 19. qui ut ex Josuæ, cap. xi. 3. Chanaam terræ partem maximè orientalem occupaverant, ad montem Hermonem (à quo Harmonia Cadmi uxor) & cum Hevæis una gens fuerunt; *Hevæus* verò Syris est *serpens*.

Dixit:

Dixit: &, ut ſerpens, in longam tenditur alvum
Durataeque cuti ſquamas increſcere ſentit,
Nigraque caeruleis variari corpora guttis:
In pectuſque cadit pronus: commiſſaque in unum
Paullatim tereti ſinuantur acumine crura.
Brachia jam reſtant: quae reſtant brachia tendit
Et lacrymis per adhuc humana fluentibus ora,
Accede, ô conjux, accede, miſerrima, dixit:
Dumq; aliquid ſupereſt de me, me tange: manumq
Accipe, dum manus eſt; dum non totum occupet
anguis.
Ille quidem vult plura loqui: ſed lingua repentè
In partes eſt fiſſa duas. Nec verba volenti
Sufficiunt: quotieſque aliquos parat edere queſtus
Sibilat. Hanc illi vocem natura relinquit.
Nuda manu feriens exclamat pectora conjux,
Cadme, mane: teque his, infelix exue monſtris.
Cadme, quid hoc? ubi pes? ubi ſunt humeriq
manuſque?
Et color, & facies, & dum loquor, omnia? c
non
Me quoque, coeleſtes, in eundem vertitis anguem
Dixerat. Ille ſuae lambebat conjugis ora:
Inque ſinus caros, veluti cognoſceret, ibat;
Et dabat amplexus, aſſuetaque colla petebat.
Quiſquis adeſt (aderant comites) terretur; at ill
Lubrica permulcent criſtati colla dracones,
Et ſubitò duo ſunt: junctoq; volumine ſerpunt;
Donec in appoſiti nemoris ſubiêre latebras.
Nunc quoque nec fugiunt hominem, nec vulne
laedunt:
Quidque priùs fuerint, placidi meminêre dracon

Dixit, & tanquam anguis porrigitur in prodactum ventrem; & advertit ſquamas innaſci rigenti cuti; & corpus atrum diſtingui notis caeruleis; & dejicitur in ventrem, & pedes in unum concreti paullatim curvantur acumine tereti. Superſunt jam lacerti: porrigit lacertos qui ſuperſunt; & lacrymis currentibus per faciem adhuc humanam, Ades, ô uxor infeliciſſima, ades, inquit: & quandiu aliquid reſtat de me, me tange, & tene manum, dum manus eſt, dum non adhuc totus evado ſerpens. Ille quidem cupit plura proferre; ſed lingua ſubitò eſt diviſa in duas partes; nec verba ſuccurrunt cupienti; & quoties aggreditur emittere aliquam querimoniam, ducit ſibila: natura illi permiſit eum tantùm ſonum. Uxor plangens nuda pectora mana vociferatur, Siſte, Cadme; & miſer eximе te his monſtris. Quid iſtud, Cadme? Ubi pes? ubi ſunt & humeri, & manus, & color, & omnia, dum te alloquor? Quamobrem dii non mutatis me etiam in eundem Serpentem? Abſolverat. Ille linguâ demulcebat vultus ſuae uxoris, & ſerpebat in dilectos ſinus tanquam cognoſceret; & amplectebatur; & ferebatur in collum conſuetum. Quiſ adſtat (adſtabant ſcii) expaveſcit. At dracones gerentes *colla lubrica criſtis inſignita permul illos, & repentè duo evadunt* ſerpentes, *& obrepunt ſpiris concordibus, donec intraverunt in ca nas ſilvae vicinae. Nunc etiam neque vitant hominem, neque mordent, & mites ſerpentes re dantur quid antea fuerint.*

NOTÆ.

578. *Guttis*] Maculis ſub viridibus, quales in quorundam ſerpentum ſquamis conſpiciuntur.

585. *Totum*] Heinſius malit *totam*, ſcil. manum.

587. *Duas*] Uſque adeò plicatilis eſt ſerpentum lingua, tantâque eam celeritate vibrant, ut bifida, aut etiam trifida videatur.

593. *Dum loquor omnia*] Inceperat loqui dum aliquid hominis reſtabat, ſed priùs q abſolverat, totus evaſit ſerpens.

598. *At illos*] Comites. Nam ut ſequ

—Nec fugiunt hominem, nec vulnera lae

600. *Duo ſunt*] Intellige igitur jam C uxorem in anguem mutatam.

XIV. Sed tamen ambobus versæ solatia formæ
agna nepos fuerat; quem debellata colebat
lia: quem positis celebrabat Achaïa templis.
lus Abantiades ab origine cretus eâdem
risius supereſt, qui mœnibus arceat urbis
golicæ; contraque Deum ferat arma; genusque
on putet esse Jovis. Neque enim Jovis esse pu-
tabat
rsea; quem pluvio Danaë conceperat auro.
ox tamen Acrisium (tanta est præsentia veri)
m violâsse Deum, quàm non agnôsse nepotem
nitet. Impositus jam cœlo est alter: & alter
perei referens spolium memorabile monstri,
ra carpebat tenerum stridentibus alis.
mque super Libycas victor penderet arenas;
rgonei capitis guttæ cecidêre cruentæ;
as humus exceptas varios animavit in angues.
de frequens illa est infestaque terra colubris.
XV. Inde per immensum ventis discordibus actus,
nc huc, nunc illuc, exemplo nubis aquosæ,

XIV. *Sed tamen nepos fuerat utrique magna consolatio mutatæ figuræ; quem India victa venerabatur; quem Achaïa colebat extructis delubris. Solus restat Acrisius Abantis filius ductus ab eâdem stirpe, qui prohibeat Deum à muris urbis Argolicæ, & induat arma adversus illum, neque credat esse sobolem Jovis. Neque etiam arbitrabatur Persæum esse Jovis filium, quem Danaë conceperat auro pluviali. Brevi tamen Acrisium pœnitet (tanta est vis veritatis) se tam læsisse Deum, quàm non agnovisse nepotem. Jam unus* (Bacchus) *receptus est cœlo; at alius* (Perseus) *reportans insignes exuvias monstri viperei agitabat mollem aërem alis strepentibus. Cumque voti compos imret arenis Libycis, guttæ cruoris defluxerunt ex capite Gorgonis, quas exceptas terra excitavit versos serpentes: ex quo illa terra est infesta multis serpentibus.*
XV. Inde vectus ventis dissentientibus per vastum aërem, *nunc huc, nunc illuc, sicut nubes sa,*

NOTÆ.

05. *Nepos*] *Bacchus*, ex Semele.
06. *Achaïa*] Quæ pars est Græciæ, in quâ tia sita est: nisi mavis pro Græciâ ipsâ poesse, ut sæpe alibi.
07. *Abantiades*] *Acrisius* est Abantis filius, Argivorum, illius Danaës pater, quæ à gravida Perseum peperit, à quo postea Acrisius disco per imprudentiam interfectus est.
. *Origine eâdem*] Voluerunt quippe nonAbantem, Acrisii patrem, Beli fuisse filicui Belo Jupiter pater fuit, uti etiam & ho.
8. *Arceat*] Bacchum nempe Deum esse bat.
. *Urbis Argolicæ*] Est *Argos* ipsum, urbs ponnesi, quæ interdum plurali numero dicitur, & pro totâ Græciâ ponitur.
1. *Persea*] Cognoverat oraculo Acrisius epote aliquando occisum iri; quamobrem Danaën aheneâ turri subterraneâ inclu-
Illuc in imbrem aureum conversus Jupinetravit; qui puellam gravidam fecit. Re cognitâ in Jovem facti culpam rejecit Danaë, ast durus & sibi metuens pater illi fidem non habuit, qui eam cum filio Perseo unâ in arcâ ligneâ inclusam in mare dejecit; quæ tamen à piscatore quodam extracta Pilumno regi data est, cui nupsit.

614. *Pœnitet*] Quia Bacchum, cœlo receptum, nepotem Perseum, Jove digna gessisse accipiebat.

615. *Monstri spolium*] Caput dicit Medusæ, vipereis capillis formidabile, quod Plutonis galeâ, Minervæ ægide & falce adamantinâ instructus Perseus amputavit, Minervæ posto deinde aptavit, cujus obtutu plurimos in saxa convertit. Fuerunt autem Medusa, Sthenio, & Euryale, Phorci Cetûsque filiæ, de quibus si plura cupis, passim invenias.

616. *Alis*] *Talaribus*, quæ à nymphis, ut scribit Apollodorus, aut à Mercurio, ut placet aliis. Perseus acceperat.

619. *Animavit*] Fictum ex eo videtur istud, quòd pluribus serpentibus infesta sit Africa.

Fertur;

trahitur; & ex ſublimi aëre deſpicit terras longè diſſitas, & volat ſuper totum terrarum ambitum. Ter conſpexit frigidas urſas, ter lacertos Cancri. Sæpe abreptus eſt ſub occaſus, ſæpe in ortus. Jamque die occidente metuens ſe committere tenebris, requievit in parte orbis occiduâ, regnis Atlantis; & quærit brevem ſomnum, donec Lucifer arceſſat lumen Auroræ; Aurora currus diei. Hîc Atlas Iapeti filius præcelluit omnibus hominibus proceritate corporis. Terra extrema & mare ultimum, *quod ſubjicit aquas equis Solis exhauſtis, & excipit currus laſſos, fuit ſub hoc rege. Mille greges & totidem armenta illi vagabantur per gramina: & nullos habuit vicinos qui terræ quicquam juxta colebant. Folia arborum ſplendentia auro micante tegebant aureos ramos, & aurea poma. Hoſpes, inquit illi Perſeus, ſeu gloria magnæ originis te movet,*

Fertur; & ex alto ſeductas æthere longè
Deſpectat terras; totumque ſupervolat orbem.
Ter gelidas Arctos, ter Cancri brachia vidit;
Sæpe ſub occaſus, ſæpe eſt ablatus in ortus.
Jamque cadente die veritus ſe credere nocti,
Conſtitit Heſperio regnis Atlantis in orbe;
Exiguamque petit requiem, dum Lucifer ignes
Evocet Auroræ; currus Aurora diurnos.
Hîc hominum cunctos ingenti corpore præſtans
Iapetionides Atlas fuit. Ultima tellus
Rege ſub hoc & pontus erat, qui Solis anhelis
Æquora ſubdit equis, & feſſos excipit axes.
Mille greges illi, totidemque armenta per herbas
Errabant: & humum vicinia nulla premebant.
Arboreæ frondes auro radiante nitentes
Ex auro ramos, ex auro poma tegebant.
Hoſpes, ait Perſeus illi, ſeu gloria tangit
Te generis magni: generis mihi Jupiter auctor:
Sive es mirator rerum; mirabere noſtras.
Hoſpitium requiemque peto. Memor ille vetuſti
Sortis erat (Themis hanc dederat Parnaſſia ſortem)
Tempus, Atla, veniet, tua quo ſpoliabitur auro
Arbor, & hunc prædæ titulum Jove natus habebit.
Id metuens, ſolidis pomaria clauſerat Atlas

Jupiter eſt auctor meæ originis; ſeu es admirator rerum geſtarum, admiraberis noſtras: poſco hospitium & quietem. Ille recordabatur antiqui fati (nam Themis Parnaſſi hoc fatum apperuerat) Atla, dies aderit, quo arbor tua deſtituetur auro: & filius Jovis conſequetur laudem rapti. At id pavens pomaria firmis muris

NOTÆ.

625. *Gelidas*] *Septentriones gelidos*, ad quos ſol nunquam pervenit.

628. *Atlantis*] Hîc fuit Atlas Promethei frater, Iapeti filius, rex Mauritaniæ, qui ſibi à quodam Jovis filio exitium imminere à Themide monitus, neminem prorsùs hoſpitio accipiebat. Hunc objecto clypeo Perſeus ædibus excluſus in montem mutavit, qui propter altitudinem cœlum pertingere, atque adeò ſuſtinere creditus: Cui fabulæ locum dedit rerum Aſtronomicarum peritia, quâ Atlas ille excelluit.

Ib. *Regnis*] In appoſitione cum *orbe*.

629. *Dum Lucifer*] Id eſt, donec dies illuceſcat. Eſt autem Lucifer Veneris ſtella, quæ prima poſt ſolis occaſum apparet, tumque dicitur Heſperus, ultima ejus ortum, atque adeò Auroram antegreditur, diciturque Phoſphorus ſeu Lucifer.

632. *Iapetionides*] *Atlas* Iapeti filius, Mauritaniæ ad oceanum occiduum, qui ab *Atlanticus* dicitur.

Ib. *Ultima tellus*] Mauritaniæ cum reli occidente.

634. *Subdit*] Quia in illud ſol ſeſe re dere videtur.

638. *Poma*] *Heſperidum*, quæ Heſperi fuerunt fratris Atlantis; fuiſſe & poma & hortum plerique tradiderunt.

643. *Themis*] Cœli & terræ filia, ante Apollinem Delphis oracula edidiſſe, que fas fuerit præcepiſſe fabulati ſunt.

645. *Et hunc*] Hercules verò Jovis poma illa rapuit, ut ex fabulis notiſſimum

ænibus, & vaſto dederat ſervanda draconi :
cebatque ſuis externos finibus omnes.
ic quoque, Vade procul, ne longè gloria rerum,
as mentiris, ait, longè tibi Jupiter abſit.
mque minis addit : foribuſque expellere tentat
nctantem, & placidis miſcentem fortia dictis.
ribus inferior (quis enim par eſſet Atlanti
ribus?) At quoniam parvi tibi gratia noſtra eſt;
cipe munus, ait. Lævâque à parte Meduſæ
e retroverſus ſquallentia prodidit ora.
antus erat, mons factus Atlas. Jam barba, comæq;
ſilvas abeunt; juga ſunt humerique, manuſque;
od caput antè fuit, ſummo eſt in monte cacumen,
a lapis fiunt. Tum partes auctus in omnes
evit in immenſum (ſic Dî ſtatuiſtis) & omne
m tot ſideribus cœlum requievit in illo.
VI. Clauſerat Hippotades æterno carcere ventos:
monitorque operum cœlo clariſſimus alto
cifer ortus erat. Pennis ligat ille reſumtis
te ab utrâque pedes; teloque accingitur unco:
liquidum motis talaribus aëra findit.
ntibus innumeris circúmque infráque relictis,
hiopum populos, Cepheïa conſpicit arva.
e immeritam maternæ pendere linguæ
dromedam pœnas injuſtus juſſerat Ammon.

cinxerat & tradiderat cuſtodienda ingenti draconi; & prohibebat omnes peregrinos à ſuis finibus. Dixit quoque huic Perſeo, Diſcede, ne cùm à me oppreſſus ſis, *gloria rerum, quas fingis, te deſtituat, & ne Jupiter tibi longè abeſſe* videatur. *Atque vi auget minas, & nititur ejicere valvis hærentem, & miſcentem verba aſpera mitibus. Viribus impar fuit (nam quis æqualis eſſet Atlanti viribus?) At quandoquidem inquit, gratia noſtra tibi eſt parvi,* hoc *pro dono habe: & ipſe retro* aſpiciens *oſtendit à parte ſiniſtrâ vultus horridos Meduſæ. Atlas quantus erat, mutatus eſt in montem. Jam barba & capilli fiunt ſilvæ: humeri & manus ſunt clivi: Quod fuit ante caput, eſt faſtigium in ſupremo monte. Oſſa mutantur in ſaxa. Tum auctus in omne latus ſurrexit in immenſum (ita voluiſtis Dii) & totum cœlum cum tot aſtris requievit ſuper illum.*

VI. *Hippotades obſtruxerat omnes ventos carcere æterno: & Lucifer hortator operum ſurgat ſplendidiſſimus in ſublimi cœlo. Ille pennas reſumtas pedibus nectit ab utraque parte, & accingitur enſe falcato; & dividit aërem fluidum talaribus agitatis. Nationibus plurimis circumſtantibus & infrà omiſſis, intuetur campos Cepheïos & populos Æthiopum. Illic iniquus Ammon juſſerat Andromedam inſontem exſolvere pœnas jactantiæ maternæ.*

NOTÆ.

7. *Draconi*] Ladonis nomine, quem fluſeu foſſam circum hortos in ſerpentis m ductam interpretantur.

6. *Retroverſus*] Ne pariter in ſaxum, viſo, ro, mutaretur,

2. *Requievit in illo*] Propter aſtronomiæ iam ſphæramque ab illo inventam, fingilas cœlum ſuſtinere.

. *Hippotades*] Æolus Jovis ex Arceſtâ Hippotæ nepos. Αἴολον Ἱππότεω παῖδα . Apol. lib. IV. Qui quum naturam um adverteret, atque ex ortu & occaſu n, ſtatiſque anni temporibus, ut & reſ mariſque æſtus reciproci ventos præ-, ταμίαν τῶν ἀνέμων ϗ βασιλέα vocârunt diderunt, inquit Strab. II. & VI. lib. Æn.

Æterno] Firmiſſimo, quo olim ſolitus coërcere.

665. *Pennis*] Talaribus (de quibus ſuprâ) quæ per noctem depoſuerat.

666. *Telo unco*] Enſe facalto, ſeu harpe.

669. *Cepheïa*] Cephei Phœnicis filii, Andromedæ patris, regis Æthiopum.

670. *Linguæ*] Quippe auſa erat Caſſiope, Andromedæ mater, de pulchritudine cum Nereïdibus contendere.

671. *Ammon*] Jupiter eſt, quem *arenarium* Græculi vocaverunt, qui in Libyæ deſertis templo celeberrimo ſub arietis formâ, ideo colebatur, ut viſum iiſdem, quòd eâ formâ ſitienti Baccho apparuerit, eidemque pedis ictu frontem aperuerit. Ille, de marino monſtro, quod Nereïdum precibus, Neptunus adverſus Æthiopas immiſerat, conſultus, Cephei, Caſſiopeſque progeniem monſtro objiciendam reſponderat: quod quidem jam, non ſine causâ, poëtæ injuſtum videtur; cùm

Quam ſtatim atque Perſeus *Abantis pronepos, conſpexit vinctos habentem lacertos ad rigidam rupem, arbitratus eſſet ſtatuam* fuiſſe *marmoream, niſi quòd parvus ventus agitaverat comam, & oculi emiſerant lachrymas trepidè* defluentes. *Incautus concipit flammas; & hæret, & percuſſus ſpecie pulchritudinis conſpectæ, propemodum non meminit agitare alas in aëre. Poſtquam adſtitit, O, inquit, non ejuſmodi vinculis digna, ſed quibus amantes avidi inter ſe copulantur; dic petenti nomen patriæ & tuum, & quamobrem geras catenas. Primò illa obticet, neque,* quia *virgo* erat, *audet alloqui virum; & velâſſet faciem verecundam manibus, ſi non fuiſſet vincta. Quod licuit, opplevit oculos lacrymis erumpentibus. Ne crederetur nolle agnoſcere ſua peccata, profitetur nomen patriæ & ſuum, & quanta fuerit confidentia pulchritudinis maternæ: & nondum omnibus enarratis, aqua ſtrepitum edidit; & monſtrum accedens ex alto mari apparet, & occupat vaſtum ſpatium maris ſub pectore. Puella exclamat: Pater triſtis, & mater inſana præſens eſt; uterque miſeri, ſed æquiùs illa. Neque opem ferunt ſed lacrymas congruas tempeſtati, & planctus; & arctè amplectuntur ligatum corpus. hoſpes loquitur: Poterit vobis longum dari ſpatium flendi; exigua eſt mora ad opem præſ Si ego Perſeus Jovis filius, atque* Danaës *illius, quam incluſam Jupiter gravidam fa fœcundo. Perſeus* qui *vici Gorgonem anguicomam, nec alis*

Quam ſimul ad duras religatam brachia cautes
Vidit Abantiades; niſi quòd levis aura capillos
Moverat; & trepido manârant lumina fletu;
Marmoreum ratus eſſet opus. Trahit inſcius i
nes;
Et ſtupet: &, viſæ correptus imagine formæ,
Pœnè ſuas quatere eſt oblitus in aëre pennas.
Ut ſtetit, O, dixit, non iſtis digna catenis;
Sed quibus inter ſe cupidi junguntur amantes;
Pande requirenti nomen terræque, tuumque;
Et cur vincla geras. Primò ſilet illa: nec aud
Appellare virum virgo: manibuſque modeſtos
Celâſſet vultus; ſi non religata fuiſſet.
Lumina, quod potuit, lachrymis implevit oborti
Sæpius inſtanti, ſua ne delicta fateri
Nolle videretur, nomen terræque, ſuumque,
Quantaque maternæ fuerit fiducia formæ,
Indicat. Et, nondum memoratis omnibus, un
Inſonuit: venienſque immenſo bellua ponto
Eminet; & latum ſub pectore poſſidet æquor.
Conclamat virgo: Genitor lugubris, & amen
Mater adeſt; ambo miſeri, ſed juſtiùs illa.
Nec ſecum auxilium, ſed dignos tempore fletu
Plangoremq; ferunt, vinctoque in corpore adhær
Cùm ſic hoſpes ait: lacrymarum longa manere
Tempora vos poterunt: ad opem brevis hora
rendam eſt.
Hanc ego ſi peterem Perſeus Jove natus, & il
Quam clauſam implevit fœcundo Jupiter aur
Gorgonis anguicomæ Perſeus ſuperator, & a

NOTÆ.

mater, non filia, in culpâ fuiſſet.

675. *Trahit inſcius*] Andromedam, neſcius quæ eſſet, amavit.

682. *Appellare*] Dubitat Heinſius, an *Appellare virum* recte dicatur, cùm illa reſpondeat *appellanti*. Reponit igitur *Aſpectare*, quod ſequentia confirmant.

685. *Sua ne*] Atque adeò ipſa ſibi conſcia videretur.

689. *Bellua*] Cujus oſſa Romam ex oppido Judæo Joppe allata oſtendit M. S longitudine pedum 40. altitudine coſta dicus Elephantes excedente, ſpinæ cra ſeſquipedali; ut Plinius & Solinus re

697. *Illâ*] Danaë, Perſei matre, ſuprà. Optimè verò Perſeus virtutes ſ ignotos expoſuit, quò faciliùs id, qu accipiat; & breviſſimâ uſus eſt orati pete monitro & tempore urgente.

Ethereas ausus jactatis ire per auras;
ræferrer cunctis certè gener. Addere tantis
otibus & meritum (faveant modò numina) tento:
tmea sit, servata meâ virtute, paciscor.
ccipiunt legem (quis enim dubitaret?) & orant,
romittuntque super regnum dotale, parentes.
cce velut navis præfixo concita rostro
ulcat aquas, juvenum sudantibus acta lacertis;
c fera dimotis impulsu pectoris undis
antùm aberat scopulis, quantùm Balearica torto
unda potest plumbo medii transmittere cœli:
ùm subitò juvenis pedibus tellure repulsâ
rduus in nubes abiit. Ut in æquore summo
mbra viri visa est, visam fera sævit in umbram.
tque Jovis præpes, vacuo cùm vidit in arvo
ræbentem Phœbo liventia terga draconem,
ccupat aversum: neu sæva retorqueat ora,
uamigeris avidos figit cervicibus ungues:
c celeri fissum præpes per inane volatu
erga feræ pressit; dextroque frementis in armo
achides ferrum curvo tenus abdidit hamo.
ulnere læsa gravi modò se sublimis in auras
ttollit: modò subdit aquis: modò more ferocis
ersat apri, quem turba canum circumsona terret.
e avidos morsus velocibus effugit alis:
uáque patent, nunc terga cavis super obsita con-
chis,
unc laterum costas, nunc quà tenuissima cauda
esinit in piscem, falcato vulnerat ense.
llua puniceo mistos cum sanguine fluctus
e vomit. Maduêre graves aspergine pennæ;

agitatis veritus sum iter facere per aërem; si inquam *istam poscerem in matrimonium, anteponerer gener sine dubio cunctis. Conor adjicere tantis virtutibus etiam beneficium, modò dii annuant. Pactum facio ut mea sit, defensa meâ fortitudine. Probant conditionem parentes (quis enim abnueret?) & precantur & pollicentur insuper regnum in dotem, Ecce, sicuti velox navis findit aquas rostro præfixo, impulsa brachiis sudantibus juvenum; sic bellua, aquis repulsis motu pectoris, tantùm distabat à rupe, quantum spatii in medio aëre pila plumbea ex fundâ Balearicâ contorta pertransire potest: cùm repentè juvenis, terra repressâ pedibus sublimis exiliit in aërem. Cùm umbra viri conspecta est in supremo mari, bellua furit in umbram conspectam. Et sicut Jovis ales, cùm intuitus est serpentem obvertentem subnigrum dorsum soli, in vasto agro, corripit aversum; & ne reflectat fera ora, immittit acres ungues collo squamifero: Sic velox Inachides præcipiti volatu per aërem divisum irruit in dorsum belluæ, & usque ad capulum condidit en-*

in armo dextro furentis. Illa graviter vulnerata, interdum se excelsa erigit in aërem, in-
um mergitur aquis; interdum versatur in modum asperi apri, quem multitudo allatrantium
m tremefacit. Ille vitat morsus asperos citis alis; & modò lædit recurvo gladio dorsum
um testis cavis, quà apertum est; modò costas laterum, modò quà cauda subtilior terminatur
iscem. Fera expuit ore undas mistas cum sanguine purpureo. Pennæ irroratæ graves
æ sunt undarum *respersione*;

NOTÆ.

09. *Balearica*] A Balearium insularum,
aniæ in Mediterraneo mari objectarum,
lis, qui peritissimi habiti sunt funditores.
. *Torto*] In orbem acto: qui mos est
itorum.
4. *Præpes*] Aquilam dicit, Jovis alitem,
ntibus, uti quidam volunt, maximè in-
m. Præpetes verò majores dicuntur aves,
um ex volatu auguria colliguntur.

715. *Præbentem Phœbo*] Apricantem se ad solem.

716. *Præpes*] Id est, velociter, opportunè & facili lapsu ex superiori loco involans.

720. *Inachides*] Perseus, ab Inacho prisco Argivorum rege, quibus Acrisius avus imperabat, sic dictus.

729. *Pennæ*] Alarum Persei.

atque Perſeus non auſus amplius confidere talaribus jam *madefactis, intuitus eſt ſaxum, quod ſupremo cacumine eminet in aquas tranquillas,* at *fluctibus obruitur cùm mare agitatur. Stans ibi, & apprehendens ſupremum cacumen ſaxi ſiniſtrâ, ter quaterque* feræ *ilia* ferro *ſæpe petita tranſegit. Vociferatio cum applauſu impleverunt littora & ſupremas domos deorum: Caſſiope & pater Cepheus lætantur, & ſalutant generum, & agnoſcunt columen & ſervatorem domûs. Puella liberata vinculis exſpatiatur,* Perſeo *præmium* pariter *& cauſſa laboris. Ipſe lavat manus victrices aquâ ſumptâ, et ſternit terram frondibus, ne caput anguibus fœtum prematur nudâ glareâ; & ſupponit virgas natas in mari, ſuper quas deponit caput Meduſæ Phorcynidos. Virga recens atque viva traxit vim monſtri adhuc medullâ facile ſorbenti, & diriguit hujus contactu; & accepit novam duritiem in ramis & frondibus. At Nymphæ maris periculum faciunt facti mirabilis in pluribus virgis, & lætantur idem omnibus evenire; & renovant ex illis ſemina ſparſa per aquas. Nunc quoque eadem natura eſt curalii, ut rigeſcat ab aëre tacto, & quod erat vimen in mari lapideſcat, quamprimum in aërem attollitur.*

Nec bibulis ultra Perſeus talaribus auſus
Credere: conſpexit ſcopulum, qui vertice ſumme
Stantibus extat aquis; operitur ab æquore moto.
Nixus eo, rupiſque tenens juga prima ſiniſtrâ,
Ter quater exegit repetita per ilia ferrum.
Littora cum plauſu clamor, ſuperaſque Deorum
Implevêre domos. Gaudent generumque ſalutant
Auxiliumque domûs ſervatoremque fatentur
Caſſiope, Cepheuſque pater. Reſoluta catenis
Incedit virgo, pretiumque & cauſſa laboris.
Ipſe manus hauſtâ victrices abluit undâ,
Anguiferumque caput nudâ ne lædat arenâ,
Mollit humum foliis: nataſque ſub æquore virgas
Sternit, & imponit Phorcynidos ora Meduſæ.
Virga recens, bibulâque etiamnum viva medullâ
Vim rapuit monſtri, tactuque induruit hujus;
Percepitque novum ramis & fronde rigorem.
At Pelagi nymphæ factum mirabile tentant
Pluribus in virgis, & idem contingere gaudent:
Seminaque ex illis iterant jactata per undas.
Nunc quoque curaliis eadem natura remanſit,
Duritiem tacto capiant ut ab aëre; quodque
Vimen in æquore erat, fiat ſuper æquora ſaxum.

XVII. *Ille ſtatuit tribus diis totidem altaria de globis, ſiniſtræm Mercurio, dextrum tibi, Pallas, virgo bellica; altare Jovis medium eſt. Junix immolatur Palladi; vitulus alipedi; taurus tibi,* Jupiter, *maxime Deorum. Et continuò Andromedan, mercedem tanti facinoris*

XVII. Dis tribus ille focos totidem de ceſpite ponit:
Lævum Mercurio, dextrum tibi, bellica virgo;
Ara Jovis media eſt. Mactatur vacca Minervæ;
Alipedi vitulus; taurus tibi, ſumme Deorum.
Protinus Andromedan, & tanti præmia facti

NOTÆ.

743. *Phorcynidos*] Phorci filiæ.

745. *Monſtri*] Meduſæ capitis, cui innata vis erat viventia pleraque indurandi.

746. *Percepit*] Ad curalii naturam alludit, quod in mari molle, extractum non multò pòſt durescit. Plin. lib. xxxii. c. 2.

749. *Seminaque*] Id eſt, nymphæ pluribus virgis vim monſtri gaudent experiri, ut cùm illæ virgæ in curalium mutatæ fuerint, ſeminis loco illud idem per vaſtum mare propagent.

755. *Lævam*] Primus honoris locus medius proximus ſiniſter, inquit Lipſius.

756. *Alipedi*] Mercurio alas in pedibus habenti, ut qui & velociſſimus ſit planetarum & cum talaribus alatis pingatur.

Ib. *Taurus*] Jovi mactari taurum ait Servius ad III. Æn. & Macrob. Sat. I. c. 10. Aſſerit Xenophon. Cyropæd. & Julian. ad Libanium.

Inde

dotata rapit. Tædas Hymenæus, Amorque
æcutiunt: largis ſatiantur odoribus ignes.
rtaque dependent tectis: lotique, lyræque,
ibiaque, & cantus, animi felicia læti
rgumenta, ſonant. Reſeratis aurea valvis
tria tota patent, pulchroque inſtructa paratu
epheni proceres ineunt convivia regis.
ſtquam epulis functi, generoſi munere Bacchi
iffudère animos: cultuſque, habituſque locorum
uærit Abantiades: quærenti protinus unus
arrat Lyncides, moreſque, habituſque virorum.
uæ ſimul edocuit, Nunc, ô fortiſſime, dixit,
re precor, Perſeu, quantâ virtute, quibuſque
rtibus abſtuleris crinita draconibus ora.
arrat Abantiades; gelido ſub Atlante jacentem
ſſe locum, ſolidæ tutum munimine molis:
ujus in introitu geminas habitâſſe ſorores
horcydas, unius partitas luminis uſum:
ſe ſolerti furtim, dum traditur, aſtu
ppoſitâ cepiſſe manu: perque abdita longè,
eviaque, & ſilvis horrentia ſaxa fragoſis
orgoneas tetigiſſe domos: paſſimque per agros,

indotatam abripit. Hymenæus & amor prætulerunt faces nuptiales: foci implentur multis odoribus: & corollæ dependent tectis: & loti, & lyræ, & tibia, & cantus, indicia feſtivi animi, perſonant, Tota atria aurea aperta ſunt, foribus patentibus. Et optimates Cepheni frequentant convivia regis ſpecioſo apparatu ornata. Poſtquam epulati eſſent, exhilararunt corda beneficio præſtantiſſimi vini: & Abantiades ſciſcitatur ritus & mores locorum: continuò quidem Lyncides refert ſciſcitanti ritus & mores hominum. Quæ ſtatim atque enarravit, Nunc, inquit, ô ſtrenuiſſime Perſeu, narra, quæſo, quantâ fortitudine, & quibus dolis abripueris caput Meduſæ *hiſpidum draconibus. Abantiades memorat locum eſſe porrectum ſub frigido At-*

te, ſecurum ſepto vaſti muri: in cujus ingreſſu ſedem habuiſſe duas ſorores Phorcydas, quæ unius li uſum inter ſe viciſſim partitæ ſunt, ſe eum oculum corripuiſſe clanculum callido dolo, manu miſſâ, dum ab unâ ſorore ad alteram *traditur; & ſubiiſſe ſedes Gorgoneas per* loca *longè ſeta, & devia, & rupes horridas ſilvis ſonoris: & hinc inde per campos,*

NOTÆ.

758. *Præmia indotata*] Andromedam, quam ne dote popoſcerat, ut virum fortem, atque eò heroëm decuit.

Ib. *Rapit*] Alluſum fortè ad Rom. morem, i virgines è gremio matris *rapi* ſolitæ, in emoriam & omen *raptarum* Sabinarum, quòd omulo & ſuis feliciter ceſſit.

Ib. *Hymenæus*] Nuptiarum deus.

759. *Largis*] De apparatu, ritibus, & feſtitate celebri nuptiarum, vide Alex. ab Alex. b. ii. cap. 5.

Ib. *Largis*] Non ſine ſacrificiis nuptiarum eremoniæ abſolvebantur.

760. *Lotique*] Id eſt, tibiæ ex loto frutice, e quo in Amoribus: quanquam mallem *cibaræ* quod in quibuſdam reperitur, niſi Heſio & Gronovio viris clariſſimis aliter videtur.

764. *Cepheni*] Qui Cephei aulam frequentant.

766. *Diffudêre*] Id eſt, Cor dilataverunt, exhilarârunt; nam lætitiæ auctor Bacchus, qui curis aut mœſtitiâ contractos reſolvit.

768. *Lyncides*] Lyncei filius, niſi nomen eſt proprium.

771. *Ora*] Meduſæ caput ſerpentibus horridum, ut ſuprà vidimus.

775. *Phorcydas*] Gorgonas dicit Pephredo & Enyo, quibus addunt nonnulli Dino, Phorci filias; quas, quòd canæ natæ fuerint *Græas* vocitaverunt; quarum ſorores fuerunt aliæ Meduſa, Sthenyo, & Euryale.

Ib. *Unius luminis*] *Oculi*, quo per vices utebantur; atque equidem eum *Conſiliarium* volunt fuiſſe, qui fabulam ad hiſtoriam referunt; *Prudentiam* verò, qui ad mores.

779. *Gorgoneas*] In quibus Meduſa, Sthenyo, & Euryale degebant. Conſulendus omnino Natalis Comes, qui hanc fabulam egregiè ad mores accommodat.

& per vias invenisse imagines virorum & belluarum mutatas ex ipsis in saxa, conspectâ Medusâ: se tamen vidisse speciem terribilis Medusæ ære reflexo clypei, quem ferebat sinistrâ: & dum sopor altus haberet & ipsam & serpentes, abstulisse caput collo: & Pegason celerem pennis, & fratrem Chrysaorem *genitos de sanguine matris. Adjecit etiam non ficta discrimina prolixi itineris; quæ maria, quas terras intuitus esset sub se ab excelso cœlo; & quibus sideribus admotus fuisset pennis agitatis. Siluit tamen citiùs quàm illi expectârunt. Unus ex primoribus interrogat, exquirens, quamobrem* Medusa *sola sororum habuerit serpentes immistos pilis alternis. Hospes, inquit, quandoquidem petis quæ digna sunt memorari, habe rationem* rei quam *postulas. Illa fuit insignis pulchritudine, & spes invidiosa multorum procorum: neque pars ulla fuit speciosior in* illâ *totâ crinibus. Vidi, qui dicerent se aspexisse. Deus maris dicitur hanc violâsse in templo Minervæ.* Minerva *filia Jovis sese avertit, & operuit pudicum os ægide: & ne hoc esset inultum, vertit comam Gorgonis in horrendos serpentes. Nunc etiam, ut tremefaciat hostes stupidos, gerit in pectore oppositos serpentes, quos produxit.*

Perque vias vidisse hominum simulacra ferarum-
que,
In silicem ex ipsis visâ conversa Medusâ:
Se tamen horrendæ, clypei, quod læva gerebat,
Ære repercusso, formam aspexisse Medusæ:
Dumque gravis somnus colubrosq; ipsamq; teneba
Eripuisse caput collo: pennisque fugacem
Pegason, & fratrem matris de sanguine natos.
Addidit & longi non falsa pericula cursûs:
Quæ freta, quas terras sub se vidisset ab alto:
Et quæ jactatis tetigisset sidera pennis.
Antè expectatum tacuit tamen. Excipit unus
E numero procerum, quærens, cur sola sororum
Gesserit alternis immistos crinibùs angues.
Hospes ait, Quoniam scitaris digna relatu,
Accipe quæsiti caussam. Clarissima formâ
Multorumque fuit spes invidiosa procorum
Illa: nec in totâ conspectior ulla capillis
Pars fuit. Inveni, qui se vidisse referrent.
Hanc pelagi rector templo vitiâsse Minervæ
Dicitur. Aversa est, & castos ægide vultus
Nata Jovis texit. Neve hoc impunè fuisset;
Gorgoneum turpes crinem mutavit in hydros.
Nunc quoque ut attonitos formidine terreat hostes
Pectore in adverso, quos fecit, sustinet angues.

NOTÆ.

783. *Ære repercusso*] Ne se ipsam Medusam sine clypeo, quo speculi loco usus est, incautè aspexisset, in saxum obriguisset.

786. *Pegason*] Equus fuit alatus, quem cum Chrysaore fratre, ex Medusæ sanguine in terram delapso natum voluerunt.

787. *Non falsâ*] Quippe fugientem persecutæ sunt Sthenyo & Euryale alatæ, manibusque ferreis à naturâ instructæ: sed illum Plutonis obscurâ galeâ protexit.

790. *Antè expectatum*] Ut hinc gratissiman credas fuisse Perseï orationem.

799. *Ægide*] Ægis thorax est & scutum Palladis, ita dicta παρὰ τὸ ἀίσσω, quod *irruo, & impetum facio*; quòd illâ munita Pallas in hostes impetum faciat.

802. *Nunc quoque*] Jam diximus suprà Medusæ caput Minervæ scuto aptatum quo hostes in saxa transformet. Explicationem hujus fabulæ, quid per caput Medusæ, quid per homines in saxa conversos intelligunt poëtæ, peries apud Mythologos.

P. OVIDII NASONIS METAMORPHOSEON LIBER V.

ARGUMENTUM.

TUM Pallas, quæ illi hactenus comes fuerat, ipso relicto, in Helicona se conferit, ut Hippocrenen inspiciat. Ibi narrant illi Musæ Pyreneo, & Pieridibus in picas conversis, postquam, cantu de variis transformationibus instituto, cum ipsis contendissent.

DUmque ea Cephenum medio Danaëius heros
gmine commemorat; fremidâ regalia turbâ
tria complentur; nec conjugialia festa
ui canat, est clamor; sed qui fera nuntiet arma.
que repentinos convivia versa tumultus
ssimilare freto possis; quod sæva quietum
entorum rabies motis exasperat undis.
imus in his Phineus, belli temerarius auctor,
raxineam quatiens æratæ cuspidis hastam:
n, ait, en adsum præreptæ conjugis ultor.

INTERPRETATIO.

1. *Et dum heros Danaëius ea refert in medio cœtu Cephenum, atria regia implentur turbâ furente: neque vociferatio est, quæ indicit festa connubilia; sed quæ ferat sæva arma. Atque licet comparare convivia, mutata in subitos tumultus, mari, quod tranquillum terribilis impetus ventorum turbat,* atque eruit *undis agitatis. Inter hos*
tor Phineus, inconsideratus excitator tumultûs, agitans hastam fraxineam mucrone ærato, Ecce,
uit, ecce hic sum vindex antè ablatæ uxoris.

NOTÆ.

1. *Cephenum*] Procerum Æthiopicorum qui celebritatem nuptialem convenerant.
1b. *Danaëius*] Perseus *Danaës filius.*
2. *Regalia*] Cephei Æthiopum regis.
8. *Phineus*] Hic Cephei fuit frater, cui sponsata erat Andromeda, antequam Ceto exponeretur. Fuit & alius celeberrimus Argonautarum hospes, de quo postea.
10. *Præreptæ*] Andromedæ, quem quidem stultè veluti suam reposcebat Phineus postquam à Perseo monstro, atque adeò certissimæ morti erepta esset.

Neque alæ, neque Jupiter mutatus in fictum aurum eripiet te mihi. Cepheus exclamat tentanti jacere telum, Quid agis? quis animus tradit in flagitium te vesanum, ô frater? An hæc gratia refertur tantis beneficiis? Compensasne hâc dote vitam servatæ Andromedæ? quam, si veritatem spectas, non Perseus tibi præripuit, sed infensa potestas Nereïdum; sed Ammon corniger, sea fera maris, quæ aderat explenda meâ natâ. Tibi ablata est illo tempore, quo fuit interitura: nisi si id ipsum crudelis, petis, ut intereat: & solatium habebis ex luctu nostro. Nimirum parum est, quòd religata est te intuente, & quòd tu patruus, simul & sponsus, nullum auxilium præbuisti: Grave tibi erit insuper, quòd sit servata à quoquam; & auferes mercedem? quam, si tibi amplа videtur, debuisses quærere ex illis rupibus, ubi erat posita: jam sine eum *qui quæsivit, & per quem senectus* mea *non est destituta, habere* Andromedam *quam pactus est & beneficiis & sermone: & eum scias non tibi præpositum esse, sed morti indubitatæ. Ille* (Phineus) *nihil contrà* respondet: *sed hunc aspiciens & Perseum alternis oculis, nescit an ictum in hunc intentet, an in illum: & aliquantisper commoratus, intorsit frustrà in Perseum hastam libratam viribus, quantas ira suppeditabat. Postquam illa affixa est lecto, tum denique Perseus emicat ex mensâ, & sævus penetrasset pectus inimicum jaculo rejecto, nisi Phineus effugisset pone aram; & (indignum) altare servavit scelestum,*

Nec mihi te pennæ, nec falsum versus in aurum
Jupiter, eripient. Conanti mittere Cepheus,
Quid facis, exclamat? quæ te, germane, furentem
Mens agit in facinus? meritisne hæc gratia tantis
Redditur? hâc vitam servatæ dote rependis?
Quam tibi non Perseus, verum si quæris, ademit;
Sed grave Nereïdum numen, sed corniger Ammon,
Sed quæ visceribus veniebat bellua ponti
Exsaturanda meis. Illo tibi tempore rapta est,
Quo peritura fuit. Nisi si, crudelis, id ipsum
Exigis, ut pereat: luctuque levabere nostro.
Scilicet haud satis est, quòd, te spectante, revincta est;
Et nullam quod opem patruus sponsusve tulisti:
Insuper, à quoquam quòd sit servata, dolebis;
Præmiaque eripies? quæ si tibi magna videntur;
Ex illis scopulis, ubi erant affixa, petisses:
Nunc sine, qui petiit, per quem non orba senectus,
Ferre, quod & meritis & voce est pactus: eumque
Non tibi, sed certæ prælatum intellige morti.
Ille nihil contrà: sed & hunc, & Persea vultu
Alterno spectans, petat hunc, ignorat, an illum.
Cunctatusque brevi, contortam viribus hastam,
Quantas ira dabat, nequicquam in Persea misit.
Ut stetit illa toro, stratis tum denique Perseus
Exsiluit: teloque ferox inimica remisso
Pectora rupisset, nisi post altaria Phineus
Isset: & (indignum) scelerato profuit ara.

NOTÆ.

11. *Falsum*] Spurium innuit fuisse Perseum, qui matris suæ Danaës crimina falso Jovis nomine obtenderet, eumque fingeret aureo imbre descendisse.

12. *Mittere*] Hastam, quâ Perseum occideret.

14. *Meritisne*] Persei, intellige, qui Andromedam liberaverat, ut suprà vidimus.

15. *Hâc vitam*] Fratrem damnat, qui pro vitæ auxilio Andromedæ allato. Perseo mortem pro præmio offert.

17. *Nereïdum*] Quæ, ut suprà dictum, propter formam à Cassiope spretam, monstrum à Neptuno immiserant, cui Cephei & Cassiopes prolem exponendam Jupiter Ammon responderat.

18. *Visceribus*] Sunt certè nati parentum suorum viscera. Sed emphasis est, quæ Cepheum excusat; quòd alteri, Phineo desponsatam, puellam tradiderit.

22. *Scilicet*] Ironia, quâ Phineo insultat frater Cepheus. Cùm enim & patruus & sponsus esset Andromedæ, aliquid certe auxilii debuit: cùm verò nihil prorsùs tuleri, immerirò eam repetit, quam tutari non est ausus.

34. *Stratis*] Lectis, in quibus cibum sumturi veteres discumbebant.

35. *Remisso*] Rejecto: eandem namque hastam in Phineum Perseus rejecit.

36. *Altaria*] Nuptiis adhibebantur aræ & sacra, & Dii advocati erant.

ronte tamen Rhœti non irrita cuſpis adhæſit.
ui poſtquam cecidit, ferrumq; ex oſſe revulſum eſt,
alcitrat, & poſitas aſpergit ſanguine menſas.
um verò indomitas ardeſcit vulgus in iras:
elaque conjiciunt. Et ſunt, qui Cephea dicant
um genero debere mori. Sed limine tecti
xiêrat Cepheus, teſtatus juſque, fidemque,
oſpitiique Deos, ea ſe prohibente moveri.
ellica Pallas adeſt, & protegit ægide fratrem:
atque animos. Erat Indus Athis, quem flumine
Gange
dita Limnate vitreis peperiſſe ſub antris
reditur, egregius formâ: quam divite cultu
ugebat, bis adhuc octonis integer annis;
ndutus chlamydem Tyriam, quam limbus obibat
ureus: ornabant aurata monilia collum;
t madidos myrrhâ curvum crinale capillos.
le quidem jaculo quamvis diſtantia miſſo
igere doctus erat, ſed tendere doctior arcus.
um quoque lenta manu flectentem cornua Perſeus
tipite, qui mediâ poſitus fumabat in arâ,
erculit; & fractis confudit in oſſibus ora.
unc ubi laudatos jactantem in ſanguine vultus
ſſyrius vidit Lycabas, junctiſſimus illi
t comes, & veri non diſſimulator amoris:
oſtquam exhalantem ſub acerbo vulnere vitam

Attamen mucro non inutilis infixus eſt fronti Rhœti: qui poſtquam proſtratus eſt, & ferrum extractum eſt ex oſſe, tundit humum, & inficit cruore menſas juxta *ſtantes. Tum verò cætera turba incenditur irâ effrœnâ, & ſimul mittunt jacula: & ſunt qui dicant Cepheum debere mortem obire* ſimul *cum genero. Sed Cepheus prodiérat extra limen domûs, obteſtatus & jus, & fidem, & Deos hoſpitales, ea turbata* eſſe *ſe invito. Minerva bellica intervenit, & defendit fratrem ægide: & incendit animos. Erat Athis Indus, quem Limnate orta fluvio Gange dicitur peperiſſe ſub ſpeluncis perſpicuus, pulchritudine conſpicuus; quam elegantiorem faciebat ornatu ſplendido, florens ætate, annis ſedecim, tectus chlamyde Tyriâ, quam faſcia aurea circumdabat: aurea monilia decorabant collum, & curvum crinale comam delibutam myrrhâ. Ille quidem didicerat attingere telo jaculato* ea quæ erant maxime *remota; ſed peritior* erat *curvare arcus. Perſeus percuſſit* eum, *curvantem* quoque *manu flexibilia cornua* arcûs, *trunco, qui admotus fumabat in medio altari; & fœdavit* vultus *in oſſibus contritis. Cùm Lycabas Aſſyrius ſocius ejus amicitiâ devinctiſſimus, neque tegens ſincerum amorem,* eum *aſpexit agitantem pulchram faciem in ſanguine poſtquam vitam ſub crudeli plagâ effiantem*

NOTÆ.

38. *Rhœti*] Qui Phinei ſocius fuit.

40. *Calcitrat*] Ex more cadentium in pugnâ & acie, qui λὰξ aut ὀδὰξ apud poëtas, terram indignanter petunt.

45. *Hoſpitiique Deos*] Jovem præſertim hoſpitii violati vindicem, de quo Virg.

Jupiter, hoſpitibus nam te dare jura loquuntur, &c.

Hoſpites enim nefas erat violari.

46. *Bellica*] Opportunè fortitudini auxilio deſit prudentia. Atque hoc ſibi volunt poëtæ, cum Deos introducunt auxiliares.

Ib. *Fratrem*] Perſeum, cujus ut & ipſius Palladis pater fuit Jupiter.

47. *Athis*] Unus ex ſociis Phinei. *Indus* eſt appoſitus ob differentiam Phrygii à Cybele dilecti.

Ib. *Gange*] Fluvius Indorum maximus.

48. *Limnate*] Nympha paluſtris, à palude, ἀπὸ τῆς λιμνῆς, Græce ſic dicta.

51. *Tyriam*] Purpuream; Tyro enim laudatiſſima purpura petebatur.

53. *Myrrhâ*] Liquor è Myrrhâ ſtillans: capillis unguendis adhibebatur, quo niterent & ſpirarent odorem ſuaviſſimum.

Ib. *Crinale*] Faſcia aliqua cohibendis & ornandis crinibus, ne in frontem defluant.

57. *Ara*] Quæ Hymenæo nuptiarum Deo extructa fuit.

58. *Confudit*] Hypallage: hoc enim voluit, *confudit in ore fracta oſſa*, ut poëta ipſe interpretatur lib. XII. v. 250.

——*Et oſſa*
Non agnoſcendo confuſa reliquit in ore.

Deploravit

Athin deflevit, corripit arcus, quos ille sinuaverat; &, inquit, Tibi mecum pugnandum erit: neque diu gaudebis morte adolescentis, ex quâ plus reportas odii, quàm gloriæ. Nondum hæc omnia absolverat, cùm sagitta acuta emissa est nervo; & affixa est amictui sinuoso, quamvis ictus illuderetur. Nepos Acrisii in hunc movet ensem falcatum, insignem morte Medusæ, & immittit in pectus. At ille jam obiens oculis fluctuantibus in caliginosâ morte, circumspexit Athin; & se rejecit in illum; & tulit ad inferos consolationem sociæ necis. Ecce Phorbas Syenites, ortus Methione, & Amphimedon Libys, cupidi certamen inire, ceciderant, lapsi in sanguine, quo humus latè delibuta tepebat: Gladius Persei immissus jugulo Phorbantis, & lateri alterius, prohibuit eos jam sese erigentes. At Perseus non invadit gladio intentato Erithon. Actoris filium, qui pro armis gerebat vastam bipennem; sed sumit utrâque manu craterem maximum prominentem signis & magnæ molis & ponderis, et illidit in virum. Ille eructat sanguinem rubrum, & resupinus plangit terram capite moribundo. Postea proterit Polydæmonem ortum sanguine reginæ Semiramidis, & Abarin Caucasium, & Lycetum Sperchioniden, & Elycen habentem capillos intonsos, & Phlegian & Clytum: & premit pedibus cumulos coacervatos obeuntium. Neque Phineus ausus committere certa: propiùs cum hoste, vibrat telum, quod incerta manus detorsit in Idan, nequicquam abstinentem pugnâ, & neutrum certamen tuentem. Ille aspiciens oculis acerbis ferum Phineum, Quandoquidem, inquit, cogor in factiones, Phineu, habeas

Deploravit Athin; quos ille tetenderat, arcus
Arripit: &, Mecum tibi sint certamina, dixit:
Nec longùm pueri fato lætabere; quò plus
Invidiæ, quàm laudis, habes. Hæc omnia nondum
Dixerat: emicuit nervo penetrabile telum;
Vitatumque, tamen sinuosâ veste pependit.
Vertit in hunc harpen spectatam cæde Medusæ
Acrisioniades, adigitque in pectus. At ille
Jam moriens, oculis sub nocte natantibus atrâ,
Circumspexit Athin; seque acclinavit in illum;
Et tulit ad manes junctæ solatia mortis.
Ecce Syenites genitus Methione Phorbas,
Et Libys Amphimedon, avidi committere pugnam,
Sanguine, quo tellus latè madefacta tepebat,
Conciderant lapsi: surgentibus obstitit ensis,
Alterius costis, jugulo Phorbantis adactus.
At non Actoriden Erithon, cui lata bipennis
Telum erat, admoto Perseus petit ense: sed altis
Exstantem signis, multæque in pondere massæ,
Ingentem manibus tollit cratera duabus;
Infligitque viro. Rutilum vomit ille cruorem:
Et resupinus humum moribundo vertice pulsat.
Inde Semiramio Polydæmona sanguine cretum,
Caucasiumque Abarin, Sperchionidenque Lycetum,
Intonsumque comas Elycen, Phlegianque, Clytumque
Sternit: & exstructos morientûm calcat acervos.
Nec Phineus ausus concurrere cominus hosti,
Intorquet jaculum; quod detulit error in Idan,
Expertem frustrà belli, & neutra arma secutum.
Ille tuens oculis immitem Phinea torvis,
Quandoquidem in partes, ait, abstrahor, accipe,
Phineu,

NOTÆ.

69. *Harpen*] Harpe ensis est falcatus, quo Perseus Medusæ caput amputavit.

74. *Syenites*] Syene, urbs Ægypti ad Nilum, oriundus. Optimè verò hos omnes Patronymico aliquo, aut re quâpiam distinguit, ne cum aliis cognominibus imperitè confundantur.

75. *Libys*] Ex Africâ quæ & Libya dicta est, oriundus.

80. *Altis signis*] Altè eminentibus signis & cælaturis.

86. *Caucasium*] A Caucaso Scythiæ mon

1b. *Sperchioniden*] Sperchei, fluminis Th faliæ, filium.

91. *Expertem*] Quia neutras secutus part telo tamen appetitus est.

Que

uem feciſti hoſtem: penſaque hoc vulnere vulnus.
mque remiſſurus tractum de corpore telum
nguine defectos cecidit collapſus in artus.
ic quoque Cephenum poſt regem primus Odites
nſe jacet Clymeni: Protenora perculit Hypſeus:
ypſea Lyncides. Fuit & grandævus in illis
mathion, æqui cultor, timiduſque Deorum:
uem quoniam prohibent anni bellare, loquendo
ignat; & inceſſit, ſceleratâque devovet arma.
uic Chromis amplexo tremulis altaria palmis
emetit enſe caput, quod protinus incidit aræ:
tque ibi ſemianimi verba execrantia linguâ
didit, & medios animam expiravit in ignes.
inc gemini fratres, Broteaſque & ceſtibus Ammon
victi (vinci ſi poſſent ceſtibus enſes)
hineâ cecidêre manu: Cereriſque ſacerdos
mpycus, albenti velatus tempora vittâ.
u quoque, Japetide, non hos adhibendus in uſus;
d qui pacis opus citharam cum voce moveres:
iſſus eras celebrare dapes, feſtumque canendo.
ui procul aſtanti, plectrumque imbelle tenenti,
ettalus, I, ridens, Stygiis cane cætera, dixit,
anibus; & lævo mucronem tempore figit.
oncidit, & digitis morientibus ille retentat
ila lyræ; caſuque canit miſerabile carmen.
on ſinit hunc impunè ferox cecidiſſe Lycormas:
aptaque de dextro robuſta repagula poſti
ſibus illidit mediæ cervicis. At ille

hoſtem, quem tu ipſe hoſtem tibi *conciliáſti, Phineu; & compenſa plagam hâc plagâ. Et jam remiſſurus jaculum revulſum ex corpore cecidit collapſus in membra deſtituta ſanguine. Hîc etiam Odites ſecundus regi Cepheno proſtratus eſt gladio Clymeni: Hypſeus proſternit Protenorem; Lyncides Hypſeum. Emathion ſenex fuit etiam inter illos, fautor juſtitiæ, & vir pius; quem quia ſenectus non ſinit arma movere, verbis certat; & damnat arma nefaria, & illis malè precatur. Chromis amputat caput hujus complexi aras manibus trementibus, quod ſtatim concidit in altare: atque ibi protulit voces deteſtantes linguâ ſemivivâ; & efflavit ſpiritum in medios ignes. Deinde Broteas, & Ammon fratres gemelli, invicti ceſtibus (ſi gladii poſſent ſuperari ceſtibus) procubuerunt dextrâ Phinei, unà cum Ampyco Cereris ſacerdote, cujus tempora redimita erant vittâ candidâ: Tu etiam, Japetide, non admovendus ejuſmodi rebus;*

qui pulſares citharam opus pacis cantando, juſſus eras cohoneſtare convivium ludendo. Cui proadſiſtenti, & tractanti plectrum pacificum, Pettalus irridens, Abi, inquit, canta reliqua umbris inferis: & immittit cuſpidem in ſiniſtram capitis partem. Procumbit ille, & pulſat digitis mortibus chordas lyræ, & fortè canit carmen lugubre. Sævus Lycormas non patitur hunc procuſſe inultum: & impingit validum vectem avulſum ex dextro poſte oſſibus mediæ cervicis. At ille

NOTÆ.

94. *Penſaque*] Compenſa & quaſi in vicem
lus quod tu mihi intuliſti; hoc vulnus,
od ego tibi illaturus ſum accipe.

97. *Poſt regem*] *Secundus à rege; dignitate autoritate proximus.*

102. *Sceléraque*] In Perſeum ſceleratè
mpta.

103. *Amplexo*] Quaſi ad deorum præſidium
nfugienti. In capitis enim diſcrimine ſoant ad aras confugere, illaſque prênſare, ac
orum quoque ſtatuas & ſimulacra comecti.

107. *Ceſtibus*] Chirothecæ ſpecies quædam
è loris bubulis, plumbo etiam ac ferro
terdum inſuto; his pugiles muniebant ma-
s, eoſque cubito atque humero, ne excute-
rentur, alligabant. Quidam deducunt à *cædo*, & ſcribunt cum (æ) meliùs vero à χεῖν *cingulum, lorum:* cui congruunt illa Virgilii Æn. V. v, 364.

Evinctis attollat brachia palmis.

& verſ. 408.

Vinclorum immenſa Volumina.

110. *Vittâ*] Faſcia linea, quâ vinciebantur frontes ſacerdotum & victimarum.

111. *Hos*] Bellicos.

114. *Plectrum*] Inſtrumentum, quo lyra pulſatur.

117. *Retentat*] *Iterum tangit, & denuo experitur.*

120. *Repagula*] Vectem dicit, ſeu obicem, qui valvis ſolet apponi.

Procubuit

cecidit in terram, ſicuti juvencus mactatus. Pelates Cyniphius conabatur etiam revellere obicem ſiniſtræ januæ; ſed dum hoc conaretur, Manus *dextra tranſverberata eſt mucrone Corythi Marmaridis filii; & affixa eſt ligno. Dum ibi hæſit, Abas tranſfixit latus: neque ille cadit; ſed obiens pependit è poſte, qui manum tranſfixam retinuit. Melaneus, qui defenderat partes Perſei, cadit etiam; itemque Dorylas ditiſſimus agri Naſamoniaci, Dorylas dives agri, quo alter non habuit* agros *latiùs patentes, aut cogebat totidem cumulos frumenti. Jaculum vibratum adhæſit hujus obliquo inguini; quæ pars eſt mortifera. Quem cùm Halcyoneus Bactrius auctor plagæ advertit emittentem animam & torquentem oculos, Poſſideas, inquit, hoc terræ quod tegis de tot jugeribus, quot poſſidebas; & deſeruit corpus inane. Perſeus vindex immittit in hunc haſtam avulſam de vulnere tepente; quæ inducta per mediam narem prodit cervice, & apparet ex utrâque parte. Et fortunâ favente manui, Clytium & Clanin unâ matre genitos, interficit diversâ plagâ. Nam jaculum adactum valido brachio transfixit femur utrumque Clytii: Clanis recepit haſtam ore. Celadon Mendeſius etiam procubuit: Aſtreus* editus *matre Palæſtinâ ortus patre incerto, procubuit. Æthion etiam olim callidus cognoſcere futura, nunc deluſus ave mendaci; & Thoactes armiger regis, & Agyrtes famulus ob patrem interfectum.*

Procubuit terræ mactati more juvenci.
Demere tentabat lævi quoque robora poſtis
Cinyphius Pelates: tententi dextera fixa eſt
Cuſpide Marmaridæ Corythi, lignoque cohæſit.
Hærenti latus hauſit Abas: nec corruit ille;
Sed retinente manum moriens è poſte pependit.
Sternitur & Melaneus Perſeïa caſtra ſecutus,
Et Naſamoniaci Dorylas ditiſſimus agri;
Dives agri Dorylas: quo non poſſederat alter
Latiùs, aut totidem tollebat farris acervos.
Hujus in obliquo miſſum ſtetit inguine ferrum:
Letifer ille locus. Quem poſtquam vulneris auctor
Singultantem animam, & verſantem lumina vidit
Bactrius Halcyoneus, Hoc quod premis, inquit, habeto
De tot agris, terræ: corpuſque exſangue reliquit.
Torquet in hunc haſtam calido de vulnere raptam
Ultor Abantiades: mediâ quæ nare recepta
Cervice exacta eſt, in parteſque eminet ambas.
Dumque manum Fortuna juvat, Clytiumque Claninque,
Matre ſatos unâ, diverſo vulnere fudit.
Nam Clytii per utrumque gravi librata lacerto
Fraxinus acta femur: jaculum Clanis ore momordit.
Occidit & Celadon Mendeſius: occidit Aſtreus,
Matre Palæſtinâ, dubio genitore creatus.
Æthionque ſagax quondam ventura videre;
Nunc ave deceptus falsâ: regiſque Thoactes
Armiger, & cæſo genitore infamis Agyrtes.

NOTÆ.

123. *Robora*] Vectem ex robore ſeu quercu duriſſimâ.

124. *Cinyphius*] A Cinypho Africæ propriæ fluvio.

126. *Latus hauſit*] Et latere confoſſo ſanguinem elicuit. *Per tunicam ſqualentem auro latus hauſit apertum.* Æn. 10.

129. *Naſamoniaci*] Fuerunt Naſamones populi Libyæ juxta Syrtes naufragis admodum infeſti, furto viventes.

135. *Bactrius*] A Bactris urbe, quæ Bactrianæ, regioni Indiæ, contermina, nomen quoque dedit.

138. *Abantiades*] Perſeus Abantis pronepos. Acriſius enim Danaës pater erat filius Abantis.

143. *Fraxinus*] Pro haſtâ ex fraxino p Metonymiam.

144. *Mendeſius*] Fuit Mendes urbs Ægy ubi Pana & hircos coluerunt, de quâ Plinius unde hic Celadon nomen videtur habuiſſe.

145. *Palæſtinâ*] Palæſtinâ Syriæ regio oriundâ.

Ib. *Dubio genitore*] Adeóque ſpurius.

147. *Deceptus*] Qui inſtans fatum prævideraat, hoc dixit. Pari modo Virg Rhamnete æſo augure,

Sed non augurio potuit depellere peſtem

s tamen exhausto supereſt; namq; omnibus unum
primere eſt animus. Conjurata undique pug-
nant
mina pro cauſsâ meritum impugnante fidemque,
c pro parte ſocer fruſtrà pius, & nova conjux,
m genetrice, favent; ululatuque atria complent.
d ſonus armorum ſuperat, gemituſque cadentum:
llutoſque ſemel multo Bellona Penates
nguine perfundit; renovataque prælia miſcet.
rcumeunt unum Phineus, & mille ſecuti
inea. Tela volant hibernâ grandine plura
æter utrumque latus, prætercq; & lumen & aures.
pplicat hinc humeros ad magnæ ſaxa columnæ,
utaque terga gerens, adverſaque in agmina verſus,
ſtinet inſtantes. Inſtabant parte ſiniſtrâ
haonius Molpeus, dextrâ Nabathæus Ethemon.
igris ut, auditis diverſâ valle duorum
xtimulata fame mugitibus armentorum,
eſcit utro potius ruat, & ruere ardet utroque:
c dubius Perſeus, dextrâ, lævâne feratur,
olpea trajecti ſubmovit vulnere cruris;
ontentuſque fugâ eſt. Neque enim dat tempus
Ethemon;
ed furit; &, cupiens alto dare vulnera collo,
on circumſpectis exactum viribus enſem
regit: & extremâ percuſſæ parte columnæ
amina diſſiluit; dominique in gutture fixa eſt.
on tamen ad lethum cauſſas ſatis illa valentes
laga dedit. Trepidum Perſeus, & inermia fruſ-
trà

ſuperſunt tamen plures, quàm ſuſtulit: namque conſilium eſt omnium, ne unum illum *interficiant; turba conjurata certant undique pro cauſsâ,* quæ erat *contra meritum & fidem. Socer nequicquam pius, & uxor recens* nupta *cum matre ſtant ab hâc parte, & implent aulas clamoribus. Verùm ſtrepitus armorum, & gemitus morientium vincit, & Bellona imbuit multo cruore domum ſemel infectam; & auget certamina renovata. Phineus atque mille ſecuti Phineum claudant unum* Perſea: *plura jacula grandine hiemali volant ab utroque latere, & præter aures & oculos. Dein* Perſeus *admovit humeros ad molem vaſtæ columnæ; & tutus à tergo, & converſus in turbam hoſtilem ſtat contra urgentes. Molpeus Chaonius premebat à lævo latere, Ethemon Nabathæus à dextra. Quemadmodum Tigris preſſa fame auditis mugitibus duorum armentorum diverſâ valle dubitat, in quam partem impetum faciat; & flagrat impetum facere in utrumque; ſic incertus Perſeus ruatne dextrâ, aut ſiniſtrâ, ſuſtulit Mol-*

um plagâ cruris transfixi: contentus eſt quòd fugeret: nam Ethemon ſpatium perſequendi *non edit: & furit & parans infligere plagam excelſo collo, fregit gladium impactum viribus incau-; & lamina disjecta eſt ultimâ parte columnæ ictæ; & adhæſit jugulo domini. Illud tamen vul- non fuit cauſſa ſatis potens ad mortem. Perſeus* Ethemona *turbatum, & incaſſum inermes*

NOTÆ.

149. *Plùs*] Hoſtes Perſeo interficiendi plu- ſuperſunt, quàm adhuc mactavitſet.

151. *Pro cauſsâ*] Hoc eſt, pro Phineo, qui meritum Perſei, quo Andromedam ſerva- rat, & fidem ipſi à rege datam impugnabat.

152. *Hâc*] Perſei, cui perversè litem mo- rat Phineus.

155. *Bellona*] Belli Dea.

163. *Chaonius*] Sunt Chaones populi Ara- bus contermini.

Ib. *Nabathæus*] Ex Nabathæâ, *Felicis* Arabiæ regione, oriundus.

164. *Diverſâ valle*] Diverſâ vallis parte.

169. *Contentus*] Quia Perſeum Ethemon urgebat, illi ſatis fuit quòd Molpeus fugeret, cùm alias non niſi peremptum dimiſiſſet.

171. *Non circumſpectis*] Cùm incautè in Perſeum irruiſſet Ethemon, non ipſum, ſed columnam cui adſtabat, attigit; quâ re fracta eſt lamina.

Brachia

lacertos transfixit acinace Cyllenio. Verum postquam Perseus advertit fortitudinem suam imparem esse agmini, Siquidem vos sic impellitis, inquit, advocabo hostem in opem: si quis benevolus hîc est, dimoveat oculos suos: & deprompsit vultus Gorgonis. Quære alium, inquit Thescelus, quem tua monstra percellant; & cùm vellet manu jacere telum mortiferum, evasit *statua marmorea, & constitit in hoc gestu. Ampyx proximus huic insurgit ense contra pectus Lyncidæ plenissimum ingentis animi; atque insurgendo dextera obduruit, neque citra neque ultra movebatur. At Nileus, qui falsò jactaverat se ortum Nilo septemfluo, atque etiam insculpserat clypeo septem ostia Nili, partim argento, partim auro; Vide, inquit, Perseu, initia nostri generis: Portabis apud manes quietos magnam consolationem necis, quòd occisus fueris à tanto viro. Pars novissima vocis intercluſa est in medio sono: & arbitreris os apertum optare fari, neque illud est pervium vocibus. Eryx ob jurgat istos, atque ait, Hæretis culpâ animi, non captillis Gorgoneis; irruite mecum, & in terram date adolescentem tractantem artes incantata. Parabat irruere: terra compescuit pedes; & hæsit saxum immobile & signum armatum. Atque hi dederunt pœnas pro merito; sed unus Aconteus stabat à partibus Persei, pro quo dum certat, Gorgone visâ, obduruit petrâ innatâ. Quem cùm Astyages crederet adhuc vivere, percutit latus gladio: gladius sonum edidit tinnitibus acutis. Dum Astyages miratur, induit eandem naturam:*

Brachia tendentem Cyllenide confodit harpe:
Verùm ubi virtutem turbæ succumbere vidit,
Auxilium, Perseus, quoniam sic cogitis ipsi,
Dixit, ab hoste petam: vultus avertite vestros,
Si quis amicus adest: & Gorgonis extulit ora.
Quære alium, tua quem moveant miracula, dixit
Thescelus: utque manu jaculum fatale parabat
Mittere, in hoc hæsit signum de marmore gestu.
Proximus huic Ampyx animi pleniſſima magni
Pectora Lyncidæ gladio petit: inque petendo
Dextera diriguit, nec citra mota, nec ultra.
At Nileus, qui se genitum septemplice Nilo
Ementitus erat, clypeo quoque flumina septem
Argento partim, partim cœlaverat auro,
Aspice, ait, Perseu, nostræ primordia gentis:
Magna feres tacitas solatia mortis ad umbras,
A tanto cecidisse viro. Pars ultima vocis
In medio suppressa sono est: adapertaque velle
Ora loqui credas; nec sunt ea pervia verbis.
Increpat hos, Vitioque animi, non crinibus, inquit
Gorgoneis torpetis, Eryx: incurrite mecum:
Et prosternite humi juvenem magica arma moventem.
Incursurus erat, tenuit vestigia tellus: [tem
Immotusque silex, armataque mansit imago.
Hi tamen ex merito pœnas subiêre. Sed unus
Miles erat Persei, pro quo dum pugnat, Aconteus
Gorgone conspectâ saxo concrevit oborto:
Quem ratus Astyages etiamum vivere, longo
Ense ferit: sonuit tinnitibus ensis acutis.
Dum stupet Astyages, naturam traxit eandem:

NOTÆ.

176. *Cyllenide harpe*] Falcato ense, quem à Mercurio in Cyllene, Arcadiæ monte, nato, acceperat.

170. *Hoste*] Medusæ capite.

183. *In hoc*] In statuam marmoream ita conversus est, ut jaculum emittere velle videatur.

187. *Septemplice*] Qui per septem ostia majora subire mare dicitur.

191. *Tacitas umbras*] Animas voce carentes & mutas.

192. *A tanto*] Ita Virgilius lib. Æneid. 10. de Lauso ab Æneâ interfacto:

Hoc tamen infelix miseram solabere mortem,
Æneæ magni dextrâ cadis.——

195. *Vitio animi*] Ad historiam allu fortè: Tantâ enim dicitur formâ, præsert verò crinium pulchritudine, Medusa præc luisse, ut ad ejus conspectum stupidi aman quasi obrigescerent.

202. *Conspectâ*] Contra quam monu Perseus supra vers. 179.

Marm

Marmoreoque manet vultus mirantis in ore.
Nomina longa mora est mediâ de plebe virorum
Dicere. Bis centum restabant corpora pugnæ:
Gorgone bis centum riguerunt corpora visâ.
Pœnitet injusti nunc denique Phinea belli.
Sed quid agat? simulacra videt diversa figuris;
Agnoscitque suos: & nomine quemque vocatos
Poscit opem; credensque parum, sibi proxima tangit
Corpora: marmor erant. Avertitur; atq; ita supplex,
Confessasque manus, obliquaque brachia tendens,
Vincis, ait, Perseu: remove fera monstra: tuæque
Saxificos vultos, quæcunque ea, tolle Medusæ.
Tolle, precor. Non nos odium, regnive cupido
Compulit ad bellum: pro conjuge movimus arma.
Caussa fuit meritis melior tua; tempore nostra.
Non cessisse piget. Nihil, ô fortissime, præter
Hanc animam concede mihi: tua cætera sunto.
Talia dicenti, neque eum, quem voce rogabat,
Respicere audenti; Quod, ait, timidissime Phineu,
Et possum tribuisse, & magnum munus inerti est;
Pone metum, tribuam: nullo violabere ferro.
Quin etiam mansura dabo monumenta per ævum;
Inque domo soceri semper spectabere nostri:
Ut mea se sponsi soletur imagine conjux.
Dixit: & in partem Phorcynida transtulit illam:
Ad quam se trepido Phineus obverterat ore.
Tum quoque conanti sua flectere lumina cervix
Diriguit, saxoque oculorum induruit humor.
Sed tamen os timidum, vultusque in marmore supplex,
Submissæque manus; faciesque obnoxia mansit.

& idem faciei stupor hæret in ore jam *marmoreo. Longum est recensere nomina virorum de vulgo. Ducenti homines superarant ex certamine; ducenti obduruerunt conspectâ Gorgone. Nunc denique Phineum piget iniqui certaminis. Verùm quid faciat? aspicit imagines diversis figuris; & agnoscit suos socios, & auxilium petit à singulis nominatim citatis; & minùs credens* oculis *tangit corpora sibi proxima; erant marmor. Detorquet faciem, atque supplex, & porrigens manus* quasi *confitentes & brachia obliqua, sic loquitur, Superior es, Perseu, tolle sæva monstra, atque amolire faciem tuæ Medusæ (quæcumque ea est) omnia in saxa convertentem. Summove, oro. Non aversatio, aut desiderium regni* me *traxit in certamen: sumpsimus arma pro uxore. Caussa tua fuit potior meritis, nostra tempore. Me pœnitet* tibi Andromedam *non permisisse. Nihil, oro, præbeas, mihi ô strenuissime, præter meam vitam: alia omnia sunt tua. Dixit illi proferenti talia, neque audenti convertere oculos in eum quem precabatur voce, dabo quod possum dare, & magnum videtur donum timido: nullo ferro læderis. Quin etiam præbebo monumenta duratura per ævum, & semper conspicieris in domo nostri soceri, ut mea uxor se soletur specie sponsi. Absolvit, & transmovit caput Medusæ in illam partem, ad quam Phineus convertisset se vultu timido. Tum etiam caput obduruit, cùm tentaret detorquere suos oculos, & humor oculorum diriguit in silicem. Sed tamen os pavidum, & vultus supplex, & manus demissæ; & facies dejecta mansit in saxo.*

NOTÆ.

214. *Advertitur*] A Persei conspectu oculos avertit.

215. *Obliqua*] Quia aversus, ne in Medusæ caput oculi incurrerent, loquebatur.

217. *Quæcunque ea*] Ignorat Phineus, quæ nam fuerit Medusa.

220. *Tempore*] Quia primùm Phineo desponsata Andromeda, postea Perseo in meriti præmium cessit.

226. *Ferro*] Monstrum se formidâsse se testatus erat Phineus: Perseus ferrum reformidandum innuit, ut ille virtute superiorem hostem confiteatur.

230. *Phorcynida*] Medusam Phorci filiam.

235. *Obnoxia*] Dejecta, qualis est hominis sibi conscii, culpam agnoscentis, pœnamque deprecantis.

II. *Perseus potitus victoriâ tendit ad mœnia patria cum uxore, & ultor matris Danaës immerita passæ, bellum indicit Prœto. Nam ille fratre Acrisio expulso per arma obtinuerat arces Acrisioneas. Sed neque auxilio armorum, neque arce, quam iniquè insederat, vicit oculos infestos monstri colubros ferentis.*

III. *Attamen neque virtus juvenis probata per tot labores, neque mala delenierant te, ô Polydecta rex exiguæ* insulæ *Seriphi, sed crudelis exerces odium infractum; neque finis datur injustæ iræ. Minuis etiam laudes; atque* conaris *probare cædem Medusæ esse falsam. Exhibebimus tibi, inquit Perseus, testimonia veri: avertite oculos; &, objecto Medusæ vultu, fecit vultus regis saxum sine sangu ne.*

IV. *Hactenus Tritonia se præbuit comitem fratri, qui ex auro satus erat: inde velata nube opacâ destituit Seriphon: Cythno Gyaroque omissis à dextrâ: & proficiscitur Thebas, & Heliconem virgineum, quâ iter compendiosissimum super mare: in quem montem cùm pervenisset, constitit, atque sic est allocuta doctas sorores: Fama nuperi fontis delata est ad nostras aures, quem rigida ungula volucris equi Medusæi aperuit. Is mihi caussa itineris: optavi monstrum stupendum*

II. Victor Abantiades patrios cum conjuge muros
Intrat: & immeritæ vindex ultorque parentis
Aggreditur Prœtum. Nam fratre per arma fugato
Acrisioneas Prœtus possederat arces.
Sed nec ope armorum, nec, quam malè ceperat arce
Torva colubriferi superavit lumina monstri.
III. Te tamen, ô parvæ rector Polydecta Seriphi,
Nec juvenis virtus per tot spectata labores,
Nec mala mollierant: sed inexorabile durus
Exerces odium: nec iniquâ finis in ira est.
Detrectas etiam laudes: fictamque Medusæ
Arguis esse necem. Dabimus tibi pignora veri;
Parcite luminibus, Perseus ait: oraque regis
Ore Medusæo silicem fine sanguine fecit.
IV. Hactenus aurigenæ comitem Tritonia fratri
Se dedit. Inde cavâ circumdata nube Seriphon
Deserit; à dextrâ Cythno Gyaroque relictis.
Quáque super pontum via visa brevissima, Thebas
Virgineumque Helicona petit: quo monte potitus
Constitit; & doctas sic est affata sorores:
Fama novi fontis nostras pervenit ad aures,
Dura Medusæi quem præpetis ungula rupit.
Is mihi caussa viæ. Volui mirabile monstrum

NOTÆ.

236. *Patrios*] Argos.

238. *Prœtum*] Filium Abantis, Acrisii fratrem.

242. *Polydecta*] Fuit Polydectes rex Seriphi, insulæ ex Sporadibus, ad quem inclusus arcâ pervenerat Perseus, unà cum matre. Hanc ille amavit; qui propter Perseum juvenem, cujus etiam virtus sibi erat suspecta, æternæ gloriæ consequendæ titulo ad superandam Gorgonem impulit, ut illius matre liberè potiretur. A quo contumeliosè post expeditionem exceptus Perseus, ostendit Medusæ caput, & eum in saxum convertit.

248. *Parcite luminibus*] Ut suprà, ver. 179.

——*Vultus avertite vestros,*
Si quis amicus adest——

250. *Aurigenæ*] Perseo, quem Jupiter imbrem aureum conversus, inque Danaës gremium delapsus, genuit.

Ib. *Tritonia*] Pallas, quæ à Tritone Africæ palude, ubi educata & primùm apparuit, hoc nomen habuit.

252. *Cythno Gyaroque*] Quæ insulæ sunt e Cycladibus in mari Ægæo ad dextram Seriphi, Minervæ habitâ ratione quæ ad occasum Bœotiam versus, iter dirigeret.

254. *Virgineumque*] Musis virginibus sacrum Heliconem Bœotiæ montem, sicuti & alibi jam sæpe dictum.

255. *Sorores*] Musas, Jovis & Mnemosynes filias.

256. *Fontis*] Hippocrene dictus est, qui ad Heliconis radices pedis percussu aperuit Pegasum alatum equum fabulati sunt poëtæ

Cerner

rnere: vidi ipſum materno ſanguine naſci.
cipit Uranie: Quæcunque eſt cauſa videndi
s tibi, Diva, domos, animo gratiſſima noſtro es.
ra tamen fama eſt: & Pegaſus hujus origo
ntis: et ad latices deducit Pallada ſacros.
æ mirata diu factas pedis ictibus undas,
arum lucos circumſpicit antiquarum,
traque, & innumeris diſtinctas floribus herbas:
iceſque vocat pariter ſtudiique, locique
emonidas. Quam ſic affata eſt una ſororum:
niſi te virtus opera ad majora tuliſſet,
partem ventura chori Tritonia noſtri,
ra refers; meritóque probas arteſque, locumque:
gratam ſortem, tutæ modò ſimus, habemus.
(vetitum eſt adeò ſceleri nihil) omnia terrent
gineas mentes: diruſque ante ora Pyreneus
rtitur: & nondum me totâ mente recepi.
ulia Threicio Phoceaque milite rura
perat ille ferox, injuſtaque regna tenebat.
mpla petebamus Parnaſſia. Vidit euntes:
ſtraque fallaci veneratus numina cultu;
emonides (cognôrat enim) conſiſtite, dixit:
c dubitate, precor, tecto grave ſidus, & imbrem
ber erat) vitare meo: ſubiêre minores
pe caſas Superi. Dictis & tempore motæ
nuimuſque viro, primaſque intravimus ædes.
ſiêrant imbres; victoque Aquilonibus Auſtro,
ca repurgato fugiebant nubila cœlo.
petus ire fuit. Claudit ſua tecta Pyreneus:

videre: vidi ipſum exoriri è ſanguine matris. Urania reſpondet; Quæcunque eſt tibi cauſa cernendi has ſedes, Diva, es acceptiſſima noſtro animo. Cæterùm indubitata eſt fama; atque Pegaſus eſt cauſa hujus fontis: & perducit Minervam ad ſacras aquas. Quæ diu admirata aquas eductas percuſſu pedis, circumluſtrat lucos nemorum antiquorum, & ſpelunças, et gramina exornata innumeris floribus: & dicit beatas Memoriæ filias quoad ſedes & ſtudia. Quam ſic eſt allocuta una ſororum; O Tritonia acceſſura in partem noſtri cœtûs, niſi virtus genuiſſet te ad majora, vera prædicas, & jure laudas & ſtudia, & ſedes: & conditione fruimur lautâ, modò ſimus ſecuræ. Verùm (uſque adeò nihil eſt prohibitum nequitiæ) omnia ſunt pavori virgineis animis: atque crudelis Pyreneus adhuc *obverſatur* mihi *ante oculos, & nondum ad me rediî toto animo. Ille ſævus invaſerat campos Daulios & Phocæos milite Thracio, & poſſidebat regna iniqua. Ibamus in templa Parnaſſia: advertit eun-*

& poſtquam coluiſſet noſtra numina honore doloſo, Muſæ, inquit (nam cognoverat) gradum ; neque quæſo, vereamini vitare nebuloſum diem, & pluviam, (pluebat enim*) ſub meâ : ſæpe dii intraverunt exiliores caſas. Impulſæ verbis & tempeſtate, obſecutæ ſumus viro, ûmus primam domum. Pluvia ceſſaverat, & Noto ſuperato à Boreâ, nubes opacæ deturntur cœlo ſerenato. Voluimus abire: Pyreneus obſerat ſuam domum:*

NOTÆ.

9. *Vidi ipſum*] Adfuit Minerva, cùm ex ſæ ſanguine in terrram delapſo natus eſt ſus.

0. *Uranie*] Quæ Muſarum una.

1. *Mnemonidas*] Muſas, Mnemoſynes hæ; ſeu potius Memoriæ filias.

4. *Pyreneus*] Thrax fuit Tyrannus, qui da Phocidis urbem occupavit; ubi cùm m die pluvioſo Muſas ad Parnaſſum eundiſſet, ut tecta ſua ſubirent, dum pluvia t, invitavit: cùm verò jam ceſſante pluviâ, Muſæ diſcedere vellent. Pyreneus clauſis foribus vim illis inferre parabat. Sed Muſæ in aves converſæ evolaverunt, quas cùm perſequi Pyreneus vellet, ex arce ſe præcipitem dans, caput terræ illiſit, & expiravit.

275. *Nondum me*] Quia exterrita.

278. *Templa*] Quæ Delphis Apollini ſacra.

284. *Primas*] *Veſtibulum.*

285. *Aquilonibus*] Qui à ſeptentrione flantes Auſtrum pluvium ad meridiem ſuum repulerant: ſerenum inducit Aquilo.

& vim intentat, quam nos vitavimus alis sumtis. Ipse similis secuturo excelsus constitit arce, &, inquit, quâ iter est vobis, erit & mibi eâdem viâ; & vesanus se mittit è fastigio supremæ turris, & ruit in faciem, & moriens ferit terram infectam cruore scelesto ossibus oris fracti.

Vimque parat, quam nos sumtis effugimus alis.
Ipse secuturo similis stetit arduus arce:
Quáque via est vobis, erit & mihi, dixit, eâdem;
Seque jacit vecors è summæ culmine turris:
Et cadit in vultus, discussique ossibus oris
Tundit humum moriens scelerato sanguine tinctam.

V. Musa referebat. Pennæ per aërem sonabant; & vox salutantium veniebat à summis ramis. Sursum intuetur, & quærit ex quâ parte linguæ tam disertè loquentes sonent; & filia Jovis arbitratur hominem esse *locutum. Erant volucres, atque picæ novem numero imitantes omnia insederant ramis dolentes suam sortem. Dea sic occœpit Deam* alloquens *quæ mirabatur: Nuper istæ etiam amplierem fecerunt numerum avium superatæ certamine. Pierus opulentus in agris Pellæis has genuit. Mater fuit Evippe, Pæoniâ orunda. Illa novies fœtus enixura supplicavit novies potenti Lucinæ. Agmen stultarum sororum* superbiâ *elatum est ob numerum: & huc accesserunt per tot Hæmonias, & per tot Achaïdas urbes, & certamen indicunt hujusmodi verbis. Omittite decipere vulgus ignarum in suavitate. Deæ Thespiades, siquidem audetis, certamen inite nobiscum: neque superabimur cantu neque arte; quin & sumus pares* numero. *Vel* vos si *superatæ* estis, *cedite fonte Medusæo, Aganippe Hyanteâ; vel nos*, si vestrûm fuerit victoria, *cedamus agris Emathiis usque ad Pæonas hybernos. Litem dijudicent nymphæ. Indecorum erat quidem certamen inire; sed cedere vi batur turpius. Nymphæ* judices *electæ jurant per flumina;*

V. Musa loquebatur. Pennæ sonuêre per auras:
Voxque salutantûm ramis veniebat ab altis.
Suspicit; & linguæ quærit tam certa loquentes
Unde sonent: hominemq; putat Jove nata locutum.
Ales erant; numeroque novem sua fata querentes
Institerant ramis imitantes omnia picæ.
Miranti sic orsa Deæ Dea: Nuper & istæ
Auxerunt volucrum victæ certamine turbam.
Pieros has genuit Pellæis dives in arvis.
Pæonis Evippe mater fuit. Illa potentem
Lucinam novies, novies paritura, vocavit.
Intumuit numero stolidarum turba sororum:
Perque tot Hæmonias, & per tot Achaïdas urbes
Huc venit: & tali committunt prælia voce:
Desinite indoctum venâ dulcedine vulgus
Fallere. Nobiscum, si qua est fiducia vobis,
Thespiades certate Deæ. Nec voce, nec arte
Vincemur, totidemque sumus. Vel cedite victæ
Fonte Medusæo, & Hyanteâ Aganippe;
Vel nos Emathiis ad Pæonas usque nivosos
Cedamus campis. Dirimant certamina Nymphæ.
Turpe quidem contendere erat; sed cedere victas
Turpius. Electæ jurant per flumina Nymphæ.

NOTÆ.

295. *Salutantûm*] Experimentum Salutationis vocem χαῖρε, χαῖρε. *Quis expedivit Psittaco suum χαῖρε, Picasque docuit verba nostra conari?* Pers. Prolog.

300. *Deæ dea*] Palladi Musa.

302. *Pellæis*] Fuit Pella Macedoniæ oppidum, in Emathiâ regione, Philippi & Alexandri Magni natalibus clara.

303. *Pæonis*] Ex Pæoniâ regione Macedoniæ montanâ, Emathiæ finitimâ.

403. *Lucinam*] Juno Lucina, Diana seu Luna, parturientibus favens Dea, sic appellata à *luce* quòd in lucem educere infantes credebatur.

306. *Hæmonias*] Thessalicas, ab Hæmo Thessaliæ rege.

Ib. *Achaïdas*] Græcas.

310. *Thespiades*] A Thespiis Bœotiæ u Musis sacrâ.

312. *Medusæo*] Hippocrenen dicit, qu Pegasus equus, Medusæ sanguine cretus, gulâ aperuit.

Ib. *Hyanteâ*] *Bœoticâ*; Dicti enim Bœ antiquitus *Hyantes*.

Ib. *Aganippe*] Qui fons fuit Bœotiæ M sacer, juxta Heliconem.

316. *Electæ*] Quæ litem dirimerent.

Factaq

ctaque de vivo preſsêre ſedilia ſaxo.
unc, ſine ſorte prior quæ ſe certare profeſſa eſt,
lla canit Superûm: falſoque in honore Gigantas
nit, & extenuat magnorum facta Deorum:
miſſumque imâ de ſede Typhoëa terræ
elitibus feciſſe metum, cunctoſque dediſſe
erga fugæ: donec feſſos Ægyptia tellus
perit, & ſeptem diſcretus in oſtia Nilus.
uc quoque terrigenam veniſſe Typhoëa narrat,
ſe mentitis Superos celâſſe figuris:
uxque gregis, dixit, fit Jupiter; unde recurvis
unc quoque formatus Libys eſt cum cornibus Ammon.
lius in corvo, proles Semeleïa capro,
le ſoror Phœbi, niveâ Saturnia vaccâ,
ſce Venus latuit, Cyllenius Ibidis alis.
ctenus ad citharam vocalia moverat ora:
ſcimur Aonides. Sed forſitan otia non ſint;
c noſtris præbere vacet tibi cantibus aurem.
dubita, veſtrumq; mihi refer ordine carmen,
las ait, nemoriſque levi conſedit in umbrâ.
uſa refert: Dedimus ſummam certaminis uni.
git, & immiſſos hederâ collecta capillos

& inſtiterunt ſedilibus paratis de vivâ rupe. Tunc una ex illis ſororibus, non expectato *ſortis* decreto utra pars *prior* caneret, *quæ ſeſe dixit velle contendere, cantat certamina Deorum, & falsò extollit gigantes, & detrahit factis magnorum Deorum*; & narrat *Typhoëum eductum de ſede infimâ terræ incuſſiſſe pavorem cœleſtibus, & omnes in fugam verſos* eſſe, *donec terra Ægyptia, & Nilus diviſus in ſeptem flumina acceperat* eos *laſſos. Dicit inſuper Typhoëum terrâ ortum huc acceſſiſſe, & Deos ſe occultâſſe, figuris ſimulatis: atque, inquit, Jupiter mutatur in arietem; ex quo nunc etiam Ammon Libycus effictus eſt cum cornibus recurvis.* Apollo *Delius delituit in corvo*, Bacchus *filius Semeles in capro*, Diana *ſoror Apollinis in fele*, Juno *Saturnia in vaccâ albâ*,

s in piſce, Cyllenius in alis Ibidis. Hactenus illa *pulſaverat citharam, voce* interim *accito*; *nos Aonides vocamur. Sed fortè non detur ſpatium, neque tibi liceat accommodare aurem is cantibus. Ne hæreas, inquit Pallas, quin mihi memora carmen veſtrum ordine*; & *ſedit vi umbâ ſilvæ. Muſa narrat: credidimus uni totum certamen. Surgit Calliope, & hacomam religatam hederâ*

NOTÆ.

9. *Gigantes*] De gigantomachiâ, vide I. Fab. 6.

1. *Typhoëa*] Hic omnium fuit terribilis, Terrâ & Erebo ſatum Heſiodus, Homerra Junonis juſſo ortum fabulatus eſt. um draconum capita illius humeris poëtæ runt, ore flammas eructante; caput ad m uſque ſuſtulerunt, manuum alteram ad tem, ad occidentem alteram porrexeimpexum crimen, lumina ignea, omnia ue illi ad terrorem tribuerunt. Scribenſt *Typhoeus* non *Typhœus*; *eu* enim non eſt diphthongus. Quippe Græcè ſcribiφώευς.

. *Donec*] Gigantes Titanum filii Typhoëo impetum in Deos fecerunt, ac eos in Æm uſque fugere coëgerunt, ubi ſe Typhoëi in varia animalia, ut perſpicuè deſcribit converterunt; inde factum eſt, ut multa animalia pro diis colant.

327. *Duxque gregis*] *Aries:* Nam Jupiter ſe in arietem mutavit; quare Jupiter Hammon in Libyâ ſub figurâ arietis colitur.

331. *Piſce*] De Veneris in piſcem mutatione vide noſtrum in 2 Faſtor. *Terribilem quondam*, &c.

Ib. *Cyllenius*] Mercurius, à Cyllene Arcadiæ monte, ubi educatus.

Ib. *Ibidis*] Eſt Ibis avis immunda, utpote roſtro anum purgans; Ciconiæ ſimilis, Ægypto peculiaris, ſerpentibus infeſta.

333. *Poſcimur*] Ut ſi quid voce poſſemus, illud proferremus. Nota verò Muſarum Modeſtiam, per oppoſitionem ad Pieridum impudentiam, quæ ne jactis quidem ſortibus priores auſæ canere.

Ib. *Aonides*] Muſæ, quæ à Bœotiæ parta montanâ, Aoniâ dictâ, hoc nomen ſortitæ.

336. *Levi*] Suavi ac jucundâ.

337. *Uni*] *Calliope.*

priùs experitur pollice nervos ſtridulos: atque ſubjicit hos verſus chordis taſtis.

Calliope querulas prætentat pollice chordas;
Atque hæc percuſſis ſubjungit carmina nervis.

VI. *Prima Ceres fidit glebam curvo aratro; prima præbuit fruges terris, & cibos ſuaves: prima ſanxit leges. Cuncta ſumus donum Cereris, illa eſt mihi celebranda: utinam tantùm poſſem proferre verſus dignos Deâ! profectò Dea digna eſt carmine. Ampla inſula Trinacris impoſita eſt artubus gigantum, & premit ingenti pondere Typhœum ſubſtratum, non veritum appetere ſedes cœleſtes. Ille quidem conatur, & tentat ſæpe exſurgere; ſed dextra manus eſt ſuppoſita Peloro Auſonio; ſiniſtra tibi, Pachyne; tibiæ urgentur Lilybæo. Ætna premit caput, ſub quâ reſupinus eructat arenas, atque evittit ignem ore ſævo. Sæpe nititur amoliri molem terræ, & corpore removere urbes, & vaſtos montes. Inde Terra tremit: & Deus ipſe umbrarum metuit ne hiet ſolum & aperiatur vaſtâ rimâ; & lux introducta metum incutiat timidis manibus. Rex in*

VI. Prima Ceres unco glebam dimovit aratro;
Prima dedit fruges, alimentaque mitia terris:
Prima dedit leges. Cereris ſumus omnia munus.
Illa canenda mihi eſt. Utinam modò dicere poſſem
Carmina digna Deæ! certè Dea carmine digna
eſt.
Vaſta giganteîs ingeſta eſt inſula membris
Trinacris; & magnis ſubjectum molibus urget
Æthereas auſum ſperare Typhoëa ſedes.
Nititur ille quidem, pugnatque reſurgere ſæpe:
Dextra ſed Auſoniomanus eſt ſubjecta Peloro:
Læva, Pachyne, tibi: Lilybæo crura premuntur.
Degravat Ætna caput: ſub quâ reſupinus arenas
Ejectat, flammamque fero vomit ore Typhoëus.
Sæpe remoliri luctatur pondera terræ;
Oppidaque& magnos evolvere corpore montes.
Inde tremit tellus: & Rex pavet ipſe ſilentûm,
Ne pateat, latoque ſolum retegatur hiatu;
Immiſſuſque dies trepidantes terreat umbras.
Hanc metuens cladem tenebrosâ ſede tyrannus
Exiêrat: curruque atrorum vectus equorum
Ambibat Siculæ cautus fundamina terræ.
Poſtquam exploratum ſatìs eſt, loca nulla labant
Depoſitique metus, videt hunc Erycina vagantem

rorum reformidans hanc calamitatem prodiêrat domo obſcurâ; & vectus curru equorum nigro providus circuibat fundamenta telluris Siculæ. Ut proviſum eſt abundè, nulla loca labare, timor omiſſus, Erycina ſtans in

NOTÆ.

339. *Calliope*] Muſarum præſtantiſſima, cui à *pulchritudine* & *vocis ſuavitate* nomen inditum.

341. *Ceres*] Frugum Dea, Saturno & Ope procreata.

343. *Leges*] Inde ipſa Ceres *legifera*, Virg. Æneid. 4. Et quædam ejus ſacra ob leges de agrorum terminis latas, emptionibus, aliiſque, *Theſmophoria* Græcis appellata.

346. *Giganteîs*] Typhoëi; quem bello giganteo Jupiter proſtravit, Siciliâ inſulâ illi ſuperpoſitâ, ne quando poſſet reſurgere.

347. *Trinacris*] *Siciliæ* eſt cui à tribus promontoriis, quæ mox indicaturus eſt poëta, hoc nomen inditum.

349. *Nititur*] Hoc ideo fingitur, quia Siciliæ terræ motu ſæpe quatitur,

350. *Auſonio*] *Italo*, quippe quòd ad Itali ſpectat, quam ab Auſonibus, qui Italiæ ma littora Siciliam versùs olim coluer eo nomine poëtæ appellaverunt. Pelorus tus eſt à *Peloro*, claſſis Hannibalis gube tore, quem interfectum Hannibal, cùm c deret ſe in inſidias adductum, ibi ſepelien curavit.

351. *Pachyne*] Pachynus in Græciam, lybæus in Africam vergit.

351. *Ætna*] Qui mons eſt Siciliæ no mus flammas eructans.

346. *Rex ſilentûm*] *Pluto*, ad quem de creduntur fato functi.

363. *Erycina*] Venus, cui ab Eryce Si monte, in quo Eryx ejus filius templum cupavit, hoc datum nomen. Narraturus

lonte ſuo reſidens, natumque amplexa volucrem;
rma, manuſque meæ, mea, nate, potentia, dixit,
la, quibus ſuperas omnes, cape tela, Cupido,
que Dei pectus celeres molire ſagittas,
ui triplicis ceſſit fortuna noviſſima regni.
u Superos, ipſumque Jovem, tu numina ponti
icta domas, ipſumque, regit qui numina ponti.
artara quid ceſſant? cur non matriſque, tuumque
mperium profers? agitur pars tertia mundi.
t tamen in cœlo quoque tanta potentia noſtro
pernitur: ac mecum vires minuuntur Amoris.
allada nonne vides, jaculatricemque Dianam
bſceſſiſſe mihi? Cereris quoque filia virgo,
i patiemur, erit: nam ſpes affectat eaſdem.
t tu, pro ſocio ſi qua eſt mea gratia regno,
unge Deam patruo. Dixit Venus. Ille pharetram
olvit, & arbitrio matris de mille ſagittis
Unam ſepoſuit. Sed quâ nec acutior ulla,
Nec minùs incerta eſt, nec quæ magis audiat arcum.
Oppoſitoque genu curvavit flexile cornu:
nque cor hamatâ percuſſit arundine Ditem.
Haud procul Hennæis lacus eſt à mœnibus altæ,
Nomine Pergus, aquæ. Non illo plura Cayſtros

monte ſuo aſpicit hunc errantem, & complexa filium alatum; arma, inquit, & manus meæ, mea potentia, fili Cupido, ſume illas ſagittas, quibus vincis cunctos, atque dirige tela velocia in pectus Dei, cui ſors ultima regni triplicis evenit. Tu ſuperas Deos, & Jovem ipſum: tu ſuperas numina debellata maris, atque ipſum Neptunum *qui temperat numina maris. Cur inferi, morantur? quamobrem non extendis tuum & matris regnum? de parte tertiâ orbis agitur. Et tamen tantum numen contemnitur etiam in cœlo noſtro, & potentia Amoris frangitur mecum. Annon cernis Minervam, & Dianam venatricem defeciſſe à me? filia Cereris erit etiam virgo, ſi indulgeamus: nam & hoc animo præſumit. At tu, ſi quid valeo apud te pro regno ſocio, connecte Deam patruo. Finierat Venus. Ille expediit pha-*

retram; & ſelegit unum de mille ſpiculis, ex voluntate matris; ſed quo neque ullum acutius, neque minùs incertum, neque quod magis obſequatur arcui; atque genu oppoſito ſinuavit lentum cornu, & vulneravit Ditis præcordia calamo hamato. Lacus eſt profundæ aquæ nomine Pergus, non longe à muris Hennæis. Cayſtrus non audit plures

NOTÆ.

Cyanes Nymphæ transformationem in ſtagnum, priùs Proſerpinæ raptum elegantiſſimè deſcribit.

367. *Dei*] *Plutonis.*

368. *Triplicis*] In tres partes nempe regnum fuit diviſum; ita ut Jovi cœlum. Neptuno maria, Plutoni Tartara, vel, ut aliis placet, Terra ceſſerit.

372. *Agitur*] Hoc eſt, tertia pars mundi in periculo verſatur, parumque abeſt, quin & ea à nobis amittatur.

373. *Tamen*] Correctio eſt, quâ etiam Cupidinem magnis ad id quod Cupid, Venus hortatur.

376. *Abſceſſiſſe*] Quia non amoribus indulgent, ſed virginitatem colunt.

Ib. *Cereris filia*] *Proſerpina* eſt, cujus fabulam maximo cum artificio hîc inſeruit.

379. *Patruo*] *Plutoni*, qui Proſerpinæ patruus, ſiquidem illa Jovis filia, hic Jovis ejuſdem frater.

382. *Minùs incerta*] Id eſt, quæ rectiùs ad ſcopum feſtinet; nam vacillant nonnullæ, & obliquo motu feruntur, alarum vitio. *Audire arcum* dicuntur ſagittæ, quæ quod arcus deſignavit certò feriunt. Virg. Georg. I. ſub finem,

——— *Audit currus habenas.*

384. *Hamatâ*] Ferro armatâ & hamo, quæ è corpore difficulter extrahi poteſt. Angl. *a barbed Arrow.*

385. *Hennæis*] Henna urbs Siciliæ.

386. *Pergus*] Lacus ad Hennam, circa quem Proſerpinam unà cum æqualibus flores legentem Pluto rapuit.

Ib. *Cayſtros*] Eſt hic Cayſtros ſeu Cayſter Ioniæ fluvius, cygnorum copiâ celebris.

——Κύκνων δηλιχοδείρων
Ἀσίῳ ἐν λειμῶνι, Καυστρίου ἀμφὶ ῥέεθρα, &c.
Hom. Iliad. B, 460.

cantilenas cygnorum in aquis defluentibus. Nemus cingit aquas, claudens omne latus; & abarcet radios solares suis foliis, tanquam velo. Rami creant frigus, terra humida flores purpureos. Ver est perenne. Quâ silvâ dum Proserpina sese oblectat, & legit aut violas, aut alba lilia; & dum implet puerili desiderio & quasillos, & sinum, & studet vincere comites capiendo, propemodum simul conspecta est, & amata, & ablata à Plutone: usque adeò Amor accelleratur. Dea tremefacta vocat tristi ore & matrem, & æquales, sed matrem, sæpius: & cum lacerâsset amictum ab extremâ orâ, flores collecti delapsi sunt tunicis laxatis. Et tanta fuit simplicitas annis juvenilibus, hoc etiam damnum fecit dolorem virginis. Prædo agitat currus, & instigat equos appellatos singulos suo nomine, per quorum colla & jubas movet lora infecta ferrugine subnigrâ. Atque vehitur per profundas lacus, & stagna Palicorum fœtentia sulphure ebullentia terrâ aportâ:

Carmina cygnorum labentibus audit in undis.
Silva coronat aquas, cingens latus omne, suisque
Frondibus, ut velo, Phœbeos submovet ignes.
Frigora dant rami, Tyrios humus humida flores.
Perpetuum ver est. Quo dum Proserpina luco
Ludit, & aut violas, aut candida lilia carpit;
Dumque puellari studio calathosque, sinumque
Implet, & æquales certat superare legendo,
Pæne simul visa est, dilectaque, raptaque Diti.
Usque adeò properatur amor. Dea territa mœsto
Et matrem, & comites, sed matrem sæpius, ore
Clamat: & ut summâ vestem laniârat ab orâ,
Collecti flores tunicis cecidêre remissis.
Tantaque simplicitas puerilibus adfuit annis:
Hæc quoque virgineum movit jactura dolorem.
Raptor agit currus: & nomine quemque vocatos
Exhortatur equos. Quorum per colla, jubasque
Excutit obscurâ tinctas ferrugine habenas.
Perque lacus altos, & olentia sulphure fertur
Stagna Palicorum ruptâ ferventia terrâ:

NOTÆ.

387. *Carmina*] Placuit etiam fabularum artificibus poëtis mirificam, ne quid plumæ decori abesset, rauciſſimis cygnis vocem tribuere.

390. *Tyrios*] Punicei coloris, qualem in violis conspicimus.

Ib. *Humida*] Heinsius meliùs censet esse *uvida*.

395. *Pæne simul*] Similis Climax. *Mars videt hanc, visamque cupit, potiturque cupitâ.*

Ib. *Diti*] Quoniam è terrâ, cujus Deus est Pluto, effodiuntur divitiæ. Ut noster,

——*Itum est in viscera terræ,*
Quasque recondiderat, stygiisque admoverat umbris.
Effodiuntur opes.——

397. *Comites*] Earum nomina habes apud Pausaniam, ex Homero in Messeniacis.

400. *Tantaque*] Elegantissimè hîc, ut ubique, poëta exprimit τὸ πάθος puellæ, ut quæ collectos flosculos anxiè studeat servare.

401. *Hæc quoque jactura*] Quia amiserat flores.

402. *Nomine*] Orphnæus, Æthon, Nycteus, & Alastor recensentur à Claudiano.

404. *Obscurâ ferrugine*] Ferrugineo colore, qui fuscus est, ac ferro similis.

406. *Palicorum*] Fuerint Palici fratres duo, Jovis & Thaleæ nymphæ filii, ut quibusdam placet, ἀπὸ τῦ πάλιν ἰκέσθαι, hoc est *ubi iterum veniendo in vitam* sic dicti: optavit enim mater gravida, quò Junonis iram effugeret, sibi terram dehiscere, quæ maturi partûs tempore aperta est, ex quâ Palici illi eruperunt; qui dii fuerunt indigenæ, extra Siciliam nullibi noti. Duos verò ostentabant lacus accolæ, ex quibus emersisse fratres mentirentur, tantâ quidem veneratione habitos, ut ad illos jurejurando controversias dirimerent, perjuris in iis pereuntibus, cum illæsi inde innoxii reverterentur. Alia lege apud Macrobium Saturnal. 5.

Et

t quà Bacchiadæ bimari gens orta Corintho
nter inæquales posuerunt mœnia portus.
st medium Cyanes, & Pisææ Arethusæ,
uod coït angustis inclusum cornibus æquor.
ic fuit, à cujus stagnum quoq; nomine dictum est,
nter Sicelidas Cyane celeberrima nymphas;
urgite quæ medio summâ tenus existitit alvo,
gnovitque Deum: nec longiùs ibitis, inquit.
on potes invitæ Cereris gener esse. Roganda,
on rapienda fuit. Quòd si componere magnis
arva mihi fas est; & me dilexit Anapis.
xorata tamen; nec, ut hæc, exterrita nupsi.
ixit: &, in partes diversas brachia tendens,
bstitit. Haud ultrà tenuit Saturnius iram:
erribilesque hortatus equos, in gurgitis imâ
ontortum valido sceptrum regale lacerto
ondidit. Icta viam tellus in Tartara fecit:
t pronos currus medio cratere recepit.
t Cyane, raptamque Deam, contemptaq; fontis
ura sui mœrens, inconsolabile vulnus
ente gerit tacitâ; lachrymisque absumitur omnis;
t, quarum fuerat magnum modò numen, in illas
xtenuatur aquas. Molliri membra videres;

& quà Bacchiadæ natio orta Corintho bimari, condiderunt muros inter portus inæquales. Est mare medium Cyanes & Arethusæ Pisææ, quod conjungitur compreheńsum cornibus angustis. Cyane notissima inter nymphas Siculas, à nomine cujus stagnum etiam appellatum est, hic fuit, quæ exstitit medio mari suprema parte ventris tenus, & agnovit Deum; neque, ait, longiùs ibitis. Non potes esse gener Cereris repugnantis. Fuit oranda, non auferenda. Quòd si mihi licet conferre parva cum magnis; Anapis me quoque amavit. Nupta sum nihilominus precibus delinita, neque tremefacta sicuti ista. Dixit; & porrigens ulnas in partes contrarias obnixa est. Saturnius non diutius compescuit iram, & hortatus sævos quadrupedes immisit sceptrum regium impactum strenuo brachio in

profundissimâ abyssi. Terra percussa aperuit iter in inferos, & recepit currus sponte ruentos medio gurgite. At Cyane flens jura suæ scaturiginis neglecta, & Deam abreptam, fert animo silente plagam immedicabilem, & tota extenuatur fletibus, & defluit in illas aquas, quarum modò fuerat Dea. Cerneres artus emolliri:

NOTÆ.

407. *Bacchiadæ*] Archias est, bacchiadum nus, bacchia, Dionysii filio oriundus, qui orintho pulsus Syracusas in Siciliâ condidit. hucyd. lib. VI.

Ib. *Bimari*] Quia Ionio simul & Ægæo ari alluitur, in Isthmo Peloponnesiaco sita orinthus.

468. *Inæquales*] Duos habuerunt portus Syracusæ, majorem alterum, alterum minorem.

409. *Est medium*] Locum describit, ubi Cyne nympha Plutonem inhibere voluit, ne roserpinam raperet; cæterùm à Plutone conmpta dolore in fontem sui nominis fuit conersa, qui Anapi fluvio commixtus, juxta Ortygiam insulam in mare labitur.

Ib. *Est medium*] Inter Cyanes fontem, & rtygiam ponte Syracusis junctam, est pars quoris quæ portum efficit ab alterâ parte Syracusarum.

Ib. *Arethusæ*] Nympha fuit Arethusa, Dinæ comes, quam cùm Alpheus Peloponnesi avius juxta Pisas amore incensus persequeretur, Diana in fontem ejusdem nominis mutavit. Hujus aquis cùm suas Alpheus miscere vellet, illa à terrâ absorptâ in Siciliam delatam est, quò & per cuniculos subterraneos, eandem secutum fuisse Alpheum, Pisæum, & assecutum fabulæ voluerunt. Hinc Arethusa Pisæa. Atque huic fabulæ locum dedit, quod, ut scripsit Plinius, quæ apud Pisam in Alpheum projiciuntur, eadem in Siciliâ ab Arethusâ ejiciuntur. Vide plura in 10 Fab. hujus libri.

417. *Anapis*] Fluvius est Siciliæ, qui ideo Cyanem amare fingitur, quod juncti unà in mare defluant.

423. *Condidit*] Jecit tantis viribus, ut totum sceptrum occultaretur.

424. *Cratere*] Eo nomine voraginem aut terræ, hiatum appellat, quo Pluto cum Proserpinâ absorptus est. Ut Lucretius, lib. IV. de faucibus Ætnæ.

In summo sunt ventigeni crateres, ut ipsi
Nam nitant, nos quas faucês perhibemus et ora.

Ossa flecti, ungues amisisse duritiem. Atque subtilissima quæque ex illâ primâ solvuntur, capilli glauci, & articuli, & tibiæ, & pedes; nam levis est mutatio in aquas frigidas artibus tenuibus: ab his, & dorsum, & humeri, & latera, & pectora defluentia solvuntur in subtiles undas. Denique aqua pura irrepit in venas corruptas pro vivo sanguine, neque quicquam supereſt quod possis arripere.

Ossa pati flexus; ungues posuisse rigorem:
Primaque de totâ tenuissima quæque liquescunt;
Cærulei crines, digitique, & crura, pedesque:
Nam brevis in gelidas membris exilibus undas
Transitus est: post hæc tergumque, humeriquelatusque,
Pectoraque in tenues abeunt evanida rivos.
Denique pro vivo vitiatas sanguine venas
Lympha subit: restatque nihil, quod prêndere possis.

VII. *Interea filia frustrà est pervestigata omnibus terris & omnibus aquis, â matre turbatâ. Aurora comâ flavâ exoriens non invenit illam quiescentem, non Vesperugo. Illa accendit utrâque manu tædas ab Ætnâ igniferâ; & anxia gestavit per noctes pruinosas. Rursus, postquam amabilis dies obscuraverat stellas, pervestigabat filiam ab ortu solis ad occasum. Defatigata labore contraxerat sitim, neque ulli fontes irrigaverant ora, cùm fortè aspexit tugurium opertum ulmo; atque percussit tenuem januam: At inde vetula exit; atque aspicit Deam, & obtulit, petenti aquam,* quiddam *suave quod antè coxerat polentâ testâ. Dum illa potat quod oblatum fuerat, puer impudens & temerarius stetit coram Deâ atque irrisit, & appellavit voracem. Indignata est; neque adhuc exhaustâ parte, perfudit loquentem polentâ intritâ cum liquore. Vultus contrahit maculas: et fert crura quâ modo tulit lacertos: cauda est superinducta artubus transformatis: atque cogitur in parvam formam, ne sit magna potestas lædendi; & mensura est minor brevi lacertâ, stupentem, et lacrymantem, et volentem tractare prodigium.*

VII. Interea pavidæ nequicquam filia matri
Omnibus est terris, omni quæsita profundo.
Illam non rutilis veniens Aurora capillis
Cessantem vidit, non Hesperus. Illa duabus
Flammiferâ pinus manibus succendit ab Ætnâ;
Perque pruinosas tulit irrequieta tenebras.
Rursus, ubi alma dies hebetârat sidera, natam
Solis ad occasus, solis quærebat ab ortu.
Fessa labore sitim collegerat; oraque nulli
Colluerant fontes: cùm tectam stramine vidit
Fortè casam: parvasque fores pulsavit: at inde
Prodit anus; Divamque videt, lymphamque rogantiDulce dedit, tostâ quod coxerat antè polentâ.
Dum bibit illa datum; duri puer oris & audax
Constitit ante Deam; risitque, avidamque vocavit
Offensa est: neque adhuc epotâ parte loquentem
Cum liquido mistâ perfudit Diva polentâ.
Combibit os maculas; & quà modo brachia gessit,
Crura gerit: cauda est mutatis addita membris:
Inque brevem formam, ne sit vis magna nocendi,
Contrahitur: parvâque minor mensura lacertâ est.
Mirantem, flentemque, & tangere monstra parantem

NOTÆ.

441. *Hesperus*] Stella Veneris vespertina.

442. *Succendit*] Unde & in sacrificiis Cereris, quæ *Mysteria* & *Initia* vocantur, faces accensas jactare solebant ad imitationem ipsius filiam inquirentis.

444. *Hebetârat*] Lumen siderum *retuderat & occultaverat*; nam adveniente die siderum fulgor non videtur. *Motaphora.*

447. *Colluerant*] *Nihil aquæ biberat.* Propriè autem *os collui* dicitur, quando abluitur

449. *Anus*] Videtur hæc esse Barbo Antibii, lib. V. Nicandro in Theriacis, v. 4Μεταναίρα: *Mismam* appellat Ant. Liberanoster verò 4. Fast. *Melaninam.*

455. *Duri*] Id est, impudens.

455. *Maculas*] Quales habet Steillio, quem hic puer mutatus. Abas nonnullis, Ascalaphus, id est, stellio, dictus.

Fu

ugit anum; latebramque petit: aptumque colori
omen habet, variis ſtellatus corpora guttis.
VIII. Quas Dea per terras, & quas erraverit undas,
icere longa mora eſt: quærenti defuit orbis.
icaniam repetit. Dumque omnia luſtrat eundo;
enit & ad Cyanen: ea, ni mutata fuiſſet,
mnia narrâſſet. Sed & os & lingua volenti
icere non aderant: nec, quo loqueretur, habebat.
igna tamen manifeſta dedit: notamque parenti
lo fortè loco delapſam gurgite ſacro
erſephones zonam ſummis oſtendit in undis.
uam ſimul agnovit, tanquam tum denique raptam
cîſſet, inornatos laniavit Diva capillos:
t repetita ſuis percuſſit pectora palmis.
ec ſcit adhuc ubi ſit: terras tamen increpat omnes;
ngrataſque vocat, nec frugum munere dignas:
rinacriam ante alias, in quâ veſtigia damni
epperit. Ergo illîc ſævâ vertentia glebas
regit aratra manu: parilique irata colonos
uricolaſque boves letho dedit; arvaque juſſit
allere depoſitum, vitiataque ſemina fecit.
ertilitas terræ latum vulgata per orbem
aſſa jacet: primis ſegetes moriuntur in herbis;
t modò ſol nimius, nimius modò corripit imber.
ideraque, ventique nocent: avidæque volucres
emina jacta legunt: lolium, tribulique fatigant
riticeas meſſes, & inexpugnabile gramen.

vitat vetulam; & quærit latibulum: & conſecutus eſt nomen idoneum colori; habens corpus diſtinctum diverſis guttis, quaſi ſtellis.

VIII. *Prolixum eſt narrare per quas terras, & per quas aquas, Dea* Ceres *vagata ſit. Ambitus* terrarum *perveſtiganti non reſtabat. Redit in Siciliam, & dum ſcrutatur omnia incedendo, acceſſit quoque ad Cyanen. Ea niſi transformata fuiſſet, cuncta memorâſſet: ſed & os & lingua deerat cupienti loqui, neque aderat quo verba funderet. Attamen fecit indicia aperta: atque monſtrat cingulum Perſephones in aquis ſupremis cognitum matri, quod fortè ceciderat ibi in ſacris aquis. Quod ſtatim atque Dea agnovit, ſicuti tum denique cognoviſſet abreptam* filiam, *diſcerpſit comam incompoſitam, & planxit pectora iterum ſuis manibus. Nec novit etiamnum ubi ſit; cæterùm objurgat omnes locos, & immemores appellat, neque meritos donum frumenti: Ante cæteros Siciliam, in quâ invenit ſigna damni.*

Atque adeò illîc rapuit manu terribili aratra ſubigentia glebas, atque infenſa morti eidem oppoſuit agricolas, & tauros ruricolas; & coëgit agros intercipere depoſitum, & corrupit ſemina. Feracitas terræ celebrata per vaſtum mundum jacet inutilis: ſegetes pereunt in primis herbis: & modò ſol ardentior, modò imber denſior lædit. Et ſidera, & venti officiunt; & aves rapaces auferunt ſemina ſparſa: lolium, tribulique, & herbæ nullâ arte eradicandæ urgent meſſes triticeas.

NOTÆ.

461. *Nomen*] *Stellionis:* Animal eſt lacerto ſimile.

Ib. *Stellatus*] Quia lucidis habet tergum diſtinctum maculis, quaſi tot *Stellis.*

463. *Quærenti*] Nam cùm Ceres totum peruſtrâſſet orbem, ubi filiam quæreret, nihil ei loci reſtabat; quare in Siciliam eſt reverſa.

470. *Perſephones*] *Proſerpinæ*, quæ à Græcis illo appellatur nomine.

Ib. *Zonam*] Virginis raptæ & delibatæ indicium proprium, *Zona ſoluta*, quam Coluthus vocat.

Μελίφρονα δεσμὸν ἐρώτων.

476. *Trinacriam*] *Siciliam*, cui à tribus promontoriis illud nomen, ut dictum antea: in quâ quidem inſulâ, quæ aliquando *Romanorum horreum* dicta, primò ſuâ ſponte natum triticum; ex quâ verò Triptolemum ſerendi artem petiiſſe, & per totum orbem hominis docuiſſe ferunt.

476. *Veſtigia damni*] *Zonam.*

479. *Arva*] Hoc eſt, arvis mandavit, ne ederent ſemina ſibi credita, & *depoſita.*

481. *Terræ*] Siciliæ.

486. *Inexpugnabile*] Quia ubique naſcitur, radicibus circumquaque ſerpentibus foliis tritico ſimilibus.

Cùm

Cùm Alpheïas protulit caput ex aquis Eleis, & rejecit in aures capillos madidos, atque inquit: O mater puellæ pervestigatæ per totum mundum, & mater frugum, finem impone immodicis laboribus: & ne sæva irâ exæstues adversus terram tibi fidelem. Terra nihil desciv it, atque nolens aperta est furto. Neque precor pro patriâ; huc adsum peregrina. Pisa est mihi patria; & originem habemus ab Elide. Advena colo Siciliam: sed hæc tellus mihi est magis accepta quàm omnis locus. Ego Arethusa habeo nunc hanc domum, habeo has sedes; quas tu, alma mater, tutas præsta: Quamobrem solum verterem, & appulsus fuerim Ortygiæ per aquas tanti maris, tempus mihi dabitur narrandi opportunum, cùm tu eris libera à curis & faciei alacrioris. Terra mihi pernecabilis dat viam; & fluens per antra inferna hîc caput effero, & video astra desueta. Dum igitur fluo sub terris per abyssum infernam; tua Proserpina conspecta est illîc nostris oculis. Illa quidem mœsta, neque adhuc vultu tranquillo, sed tamen regina, sed maxima vasti orbis, sed tamen potens uxor regis Stygii.

Cùm caput Eleis Alpheïas extulit undis:
Roranteſque comas à fronte removit ad aures:
Atque ait: O toto quæsitæ virginis orbe,
Et frugum genetrix, immensos siste labores:
Neve tibi fidæ violenta irascere terræ.
Terra nihil meruit: patuitque invita rapinæ.
Nec sum pro patriâ supplex: huc hospita veni.
Pisa mihi patria est: & ab Elide ducimus ortum.
Sicaniam peregrina colo: sed gratior omni
Hæc mihi terra solo est. Hos nunc Arethusa penates,
Hanc habeo sedem; quam tu, mitissima, serva.
Mota loco cur sim, tantique per æquoris undas
Advehar Ortygiam, veniet narratibus hora
Tempestiva meis, cùm tu curisque levata,
Et vultûs melioris eris. Mihi pervia tellus
Præbet iter: subterque imas ablata cavernas
Hîc caput attollo: desuetaque sidera cerno.
Ergo, dum Stygio sub terris gurgite labor,
Visa tua est oculis illîc Proserpina nostris.
Illa quidem tristis, nec adhuc interrita vultu;
Sed regina tamen, sed opaci maxima mundi;
Sed tamen inferni pollens matrona tyranni.
Mater ad auditas stupuit, seu saxea, voces:
Attonitæque diu similis fuit: utque dolore
Pulsa gravi gravis est amentia, curribus auras
Exit in ætherias: ibi toto nubila vultu
Ante Jovem passis stetit invidiosa capillis:
Proque meo veni supplex tibi, Jupiter, inquit,
Sanguine, proque tuo. Si nulla est gratia matris,
Nata patrem moveat: neu sit tibi cura precâmur
Vilior illius, quòd nostro est edita partu.
En quæsita diu tandem mihi nata reperta est:

Mater hæsit tanquam statua marmorea ad verba audita, & diu par fuit attonitæ: atqui ubi magna dolore magna insania amota est, tollit se in auras ætherias curru: ibi turbata toto vultu invidiosa motura constitit coram Jove sparsâ comâ: atque ait, Jupiter, Adsum tibi supplex pro meo sanguine & pro tuo. Si nullus est favor matris, filia tangat patrem; & oramus ne amor sit tibi minor erga illam, quòd in lucem venerit nostro partu. Ecce diu quæsita filia denique à me est inventa.

NOTÆ.

487. *Alpheïas*] Arethusam dicit, Elidis fontem; quâcum Alpheum fluvium suas in Siciliâ, aquas miscere, suprà diximus.

491. *Fidæ*] Quia feracissima Sicilia.

494. *Pisa*] Urbs Peloponnesi & Alpheum fluvium.

499. *Ortygiam*] Insula fuit juxta Syracusas; olim ponte, deinde aggere juncta continenti, alia à Deo, quæ & Ortygia dicta.

503. *Desuetaque*] Non visa mihi sub terra labenti, dum sub terrâ fui.

510. *Pulsa dolore*] Insania gravis erat, qua nesciret ubi esset filia; dolor jam gravis erat, quia nescit quomodo inventam recuperet.

516. *Nata patrem*] Proserpina enim Jove ex Cerere filia fuit.

reperire vocas, amittere certiùs; aut si
re ubi sit, reperire vocas. Quòd rapta, feremus, 520
mmodo reddat eam. Neq; enim prædone marito
ia digna tua est, si jam mea filia digna est.
piter excepit: Commune est pignus, onusque
ta mihi tecum: sed, si modò nomina rebus
dere vera placet, non hoc injuria factum, 525
rùm amor est: neque erit nobis gener ille pudori.
modò, Diva, velis. Ut desint cætera, Quantum
est
e Jovis fratrem! quid quòd nec cætera desunt,
c cedit nisi sorte mihi? sed tanta cupido
sibi dissidii; repetat Proserpina cœlum; 530
ge tamen certâ; si nullos contigit illîc
e cibos. Nam sic Parcarum fœdere cautum est.
xerat. At Cereri certum est educere natam.
n ita fata sinunt. Quoniam jejunia virgo
verat, & cultis dum simplex errat in hortis, 535
niceum curvâ decerpserat arbore pomum:
ntaque pallenti septem de cortice grana
sserat ore suo. Solusque ex omnibus illud
derat Ascalaphus; quem quondam dicitur Orphne
er. Avernales haud ignotissima nymphas, 540
Acheronte suo furvis peperisse sub antris.
lit: & indicio reditum crudelis ademit.
emuit regina Erebi, testemque profanam
cit avem: sparsumq; caput Phlegethontide lymphâ
ostrum, & plumas & grandia lumina vertit. 545

si appellas invenire, certiùs perdere; aut si appellas invenire, cognoscere ubi sit. Patiemur quòd sublata fuerit, dummodò eam restituat: neque enim filia tua meruit virum prædonem, si jam mea filia meruit. Jupiter respondit: filia est mihi tecum commune pignus et cura: sed si modò velimus imponere propria nomina rebus, hoc incœptum non est injuria, sed amor: neque ille gener nobis erit infamia, modò tu Dea annuas. Quanquam alia desiderentur, quantum est esse fratrem Jovis! quid quòd neque alia desiderantur, neque cedit sorte nisi mihi soli? Verùm si tantum tibi desiderium divortii, Proserpina repetat cœlum, attamen conditione firmâ, si nullam escam illîc tetigit ore: nam sic statutum est legibus fati. Absolverat. At Ceres decrevit abducere filiam. Fata non sic patiuntur: quia puella non servâsset jejunia, sed dum incauta vagatur in hortis cultis, avulserat pomum puniceum ab arbore curvatâ fructu, *& presserat ore suo septem grana excerpta de*

e pallido: atque solus Ascalaphus ex omnibus illud adverterat, quem Orphne non ignobilis in-ymphas infernas dicitur olim genuisse ex Acheronte suo sub cavernis nigris. Aspexit; & s prohibuit facultatem *reditûs delatione* suâ. *Regina Orci ingemuit, & mutavit indicem in n infamem, & transformavit caput irrigatum aquâ Phlegethontide in rostrum, & plumas, agnos oculos.*

NOTÆ.

9. *Amittere*] Ac si diceret, *Hoc est potiùs re quàm reperire.*

9. *Sonte*] Quâ Jupiter cœli, Pluto inrex factus, & Deus.

5. *Solverat*] Quia septem grana mali Pu*presserat ore suo*, ver. 538.

Simplex] *Rerum imperita.*

9. *Ascalaphus*] Archerontis ex Orphone hâ (gorgyran vocat Apollod. lib. I.) fiqui cùm testatus esset Proserpinam in nis hortis septem grana mali Punicei disse, ab ipsâ in Bubonem, pessimi omnis avem, fuit commutatus.

540. *Avernales*] *Infernus.* Est nempe Avernus Campaniæ lacus prope Baias, quem inferorum limen esse poëtæ fabulati sunt; unde & pro ipsis inferis ponitur.

543. *Regina Erebi*] *Proserpina.* Erebus enim, qui inferorum Deus ex Chao & Caligine ortus, pro ipsâ inferorum sede sæpius sumitur.

544. *Phlegethontide*] Phlegethon unus est ex inferorum fluviis, ἀπὸ τῦ φλεγεθείν (i. e.) ab *ardendo dictus*; Flammis enim æstuat.

Ille

Ille suâ formâ spoliatus, tegitur alis fulvis, & augetur in caput, & replicatur in prolixos ungues: atque ægrè agitat pennas ortas per pigros lacertos; & fit turpis avis, præsaga futuri doloris, bubo iners, crudele præsagium hominibus.

IX. *Cæterùm hic potest videri dignus pœnâ, delatione & linguæ* garrulitate. *Unde vobis plumæ & pedes volucrum, Acheloïdes, cùm habeatis vultus puellarum? An quia cùm Proserpina colligeret flores vernos,* vos *Sirenes eratis mistæ in agmine comitum? Quam postquam pervestigâstis incassum per omnes terras, repentè ut maria cognoscerent vestram solicitudinem, cupistis posse ire super undas remigio alarum: & inveniſtis Deos faventes, & vidistis vestra membra flavescere pennis repentinis. Ne tamen illa cantandi peritia à naturâ concessa ad capiendas aures, & tanta facultas oris amitteret usum linguæ, facies puellaris, & sonus humanus superfuit.*

X. *At Jupiter arbiter inter fratrem suum & tristem sororem, partitus est æqualiter annum turrentem. Nunc Dea numen commune duorum regnorum est totidem menses matre, & totidem cum marito. Statim species animi & vultûs mutatur: nam facies Deæ quæ terat videri tristis etiam Plutoni, est alacris; tanquam sol, qui priùs obductus nebulis humidis, prodit dissectis nebulis. Ceres* frugum *altrix quieta, filiâ inventâ, requirit, quæ tibi causa itineris Arethusa, quamobrem sis fons sacer?*

Ille sibi ablatus fulvis amicitur ab alis;
Inque caput crescit; longosque reflectitur ungues
Vixque movet natas per inertia brachia pennas:
Fœdaque fit volucris, venturi nuncia luctûs,
Ignavus bubo, dirum mortalibus omen.
IX. Hic tamen indicio pœnam linguâque vicis
Commeruisse potest. Vobis, Acheloïdes, unde
Pluma, pedesque avium, cùm virginis ora geratis?
An quia, cùm legeret vernos Proserpina flores,
In comitum numero mistæ, Sirenes, eratis?
Quam postquam toto frustrà quæsistis in orbe;
Protinus ut vestram sentirent æquora curam,
Posse super fluctus alarum insistere remis
Optâstis: facilesque Deos habuistis, & artus
Vidistis vestros subitis flavescere pennis.
Ne tamen ille canor mulcendas natus ad aures,
Tantaque dos oris linguæ deperderet usum:
Virginei vultus, & vox humana remansit.
X. At medius fratrísque sui, mœstæque sororis
Jupiter ex æquo volventem dividit annum.
Nunc Dea regnorum numen commune duorum
Cum matre est totidem, totidem cum conjuge menses.
Vertitur extemplo facies & mentis & oris:
Nam, modò quæ poterat Diti quoque mœsta videri,
Læta Deæ frons est; ut sol, qui tectus aquosis
Nubibus ante fuit, victis ubi nubibus exit.
Exigit alma Ceres, natâ secura repertâ,
Quæ tibi causa viæ: cur sis, Arethusa, sacer fons.

NOTÆ.

547. *Crescit*] Quippe capito est *Bubo*, magnumque gerit caput.

550. *Dirum*] Ex opinione Veterum. Sic Lib. 6. v. 432.

——Tectoque profanus—incubuit Bubo.

Et Virgil. Æneid. 4.

——Ferali carmine Bubo—sæpe queri.

552. *Acheloïdes*] *Sirenes* sunt, Acheloï fluvii & Calliopes Musæ, Melpomenes aut Terpsichores, filiæ; de quarum insidiosis cantibus voluptatum naturam declarantibus, notior fabula quàm ut huc referatur.

561. *Canor*] Id est, cantûs elegantia à naturâ insita.

564. *Medius*] Id est, qui utriusque rationem haberet, nec tamen alterutri in totum veret.

567. *Cum matre*] Ut per sex menses, q sol in signis est Australibus, apud marit infra terram: sex alios quibus visit Bo signa, emergant, matureſcant, in hor portentur fruges. Vel etiam, quòd Lu dem est quæ Proserpina & Diana, ex utrumque hemisphærium, superius atq ferius illustrans.

571. *Victis ubi nubibus*] *Nubes* di *vinci* à sole, cum illius calore resol atque depelluntur.

573. *Sacer fons*] Omnes fontes ny sacri esse dicuntur.

Conti

nticuêre undæ; quarum Dea ſuſtulit alto
ite caput: virideſque manu ſiccata capillos,
minis Elei veteres narravit amores.
s ego nympharum, quæ ſunt in Achaïde, dixit,
a fui: nec me ſtudioſiùs altera ſaltus
git, nec poſuit ſtudioſiùs altera caſſes.
quamvis formæ nunquam mihi fama petita
eſt,
amvis fortis eram, formoſæ nomen habebam:
c mea me facies nimiùm laudata juvabat.
âque aliæ gaudere ſolent, ego ruſtica dote
rporis erubui; crimenque placere putavi.
ſſa revertebar (memini) Stymphalide ſilvâ.
ſtus erat: magnumque labor geminaverat æſtum.
venio ſine vortice aquas, ſine murmure euntes,
rſpicuas imo; per quas numerabilis alto
lculus omnis erat: quas tu vix ire putares.
na ſalicta dabant, nutritaque populus undâ
onte ſuâ natas ripis declivibus umbras.
cceſſi, primúmque pedis veſtigia tinxi:
plite deinde tenus. Neque eo contenta, recingor:
olliaque impono ſalici velamina curvæ:
udaque mergor aquis. Quas dum ferioque trahoq;
ille modis labens, excuſſaque brachia jacto;
eſcio quod medio ſenſi ſub gurgite murmur:
erritaque inſiſto propioris margine ripæ.
uò properas, Arethuſa? ſuis Alpheus ab undis,
uò properas? iterum rauco mihi dixerat ore.

Fluctus ſiluerunt; ex quorum profundo fonte Dea (Arethuſa) *extulit caput; & poſtquam exſiccâſſet comam glaucam retulit amores antiquos fluvii Elei. Ego, inquit, fuâ una ex nymphis, quæ ſunt in Achaiâ: neque aliæ perluſtravit majori affectu nemora, neque alia tetendit plagas majori ſtudio. Sed tametſi nunquam quæſivi laudem pulchritudinis, tametſi ſtrenua eſſem, conſecuta fui tamen famam pulchræ: nec mea forma nimiùm probata mihi grata erat. Atque ego agreſtis rubore ſum perfuſa dote quâ aliæ ſolent lætari; atque credidi crimen* eſſe *placere. Defeſſa, (recordor,) redibam è ſilvâ Stymphalide. Calor erat intenſus, & labor auxerat magnum calorem. Reperio latices ſine voragine, fluentes ſine ſtrepitu, ad imum perlucidos, per quos omnis lapillus erat numerabilis in profundo; quos tu ægrè crederes currere. Salicta alba, & populus nutrita aquâ præbebant ripis declivibus umbras ultro exortas. Adii, atque primò merſi plantam pedis; de-*

le uſque ad poplitem; neque eo expleta, exuo veſtes; *atque impono tenues amictus curvæ ſalici: que nuda tingor aquis: quas dum plango, moveoque, mille modis me flectens, atque agito motos tertos, audivi neſcio quod murmur ſub aquis, & tremefacta recipio me ad marginem ripæ proximæ. uò feſtinas, Arethuſa? Quò feſtinas? iterum dixerat mihi Alpheus rauco ore, ex ſuis aquis.*

NOTÆ.

577. *Siccata*] Eorum more, qui ex aquis ergentes, capillos ad exprimendam aquam unum cogunt, quos deinde in humeros reciunt.

576. *Elei*] *Alphei* nempe, quem Elidem loponneſi provinciam rigare vidimus.

577. *Achaïde*] *Achaiâ*; quo nomine non ræciam hoc in loco, ſed Peloponneſi regiom intellige Elidi proximam, cui & illud dam nomen.

578. *Nec me*] Adeóque venatrix fuit, & lanæ comes fidiſſima.

583. *Ruſtica*] Simplex, neglecto formæ cultu: quod aliæ ſibi honori, hoc mihi crimini duxi, ut formam, quâ placere poſſem, adſtruerem.

585. *Stymphalide*] Eſt *Stymphalus* urbis, fluvii, & montis Arcadici nomen, in Peloponneſo, juxta Elidem & Achaiam.

590. *Cana*] Quia ſalicis ſolita, ex unâ parte præſertim, non tam ad viriditatem quàm ad alborem accedunt.

Ib. *Populus*] Abor eſt notiſſima locis humidis gaudens, cujus generis hæc alba, alia nigra, foliorum habitâ ratione, appellatur.

Sicut

Au fugio sine amictu sicut eram. Altera ripa habuit mea velamina. Tantò magis urget, & uritur: & quia fui nuda, sum illi visa paratior. Ego sic currebam, ille sævus me sic urgebat, ut columbæ solent fugere accipitrem pennis timidis, ut solet accipiter insequi timidas columbas. Ego volui fugere usque Orchomenon, & Psophidem, & Cyllenen, & recessus Mænalios, & frigidum Erimanthon, & Elin: neque ille adhuc *me celerior fuit. Sed ego minor viribus non poteram diu sustinere cursus; ille erat firmus ad longum laborem. Nihilominus cucurri per agros, per colles consitos arboribus saxa etiam, & rupes, & quà nullum* erat *iter. Sol erat à tergo; aspexi longam umbram antecedere ante pedes, nisi si metus illa cernebat. Sed certè expaveſcebam etiam strepitu pedum, & fortis spiritus oris afflabat vittas crinales. Lassa labore fugæ, corripimur, dixi, Dictynna succurre armigeræ tuæ, cui sæpe tradidisti tuos arcus portandos, & sagittas inclusas pharetrâ. Dea tacta est, & admovens unam ex atris nubibus immisit super me. Fluvius quærit me obductam nebulâ, & nescius lustrat circum inanem nubem: & ignarus hic circuit locum quo Dea me occultaverat, & bis clamavit. Io Arethusa, Io Arethusa. Quid tunc fuit animi mihi miseræ? anne quod agnæ est, si quà audit lupos rabidos circum excelsa stabula? Aut lepori qui tectus dumetis videt rictus inimicos canum, neque ullo modo audet movere corpus? Non tamen abiit longiùs; nam nulla cernit signa pedum longiùs. Cusisdit & nubem & locum. Sudor gelidus corripit mea membra* nube *circumcluſa, & guttæ cœruleæ fluunt de toto corpore.*

Sicut eram fugio sine vestibus. Altera vestes
Ripa meas habuit. Tantò magìs instat, & ardet
Et quia nuda fui, sum visa paratior illi.
Sic ego currebam; sic me ferus ille premebat:
Ut fugere accipitrem pennâ trepidante columbæ,
Ut solet accipiter trepidas agitare columbas.
Usque sub Orchomenon, Psophidaque, Cyllenenque,
Mænaliosque sinus, gelidumque Erimanthon, & Elin
Currere sustinui. Nec me velocior ille,
Sed tolerare diu cursus ego viribus impar
Non poteram: longi patiens erat ille laboris.
Per tamen & campos, per opertos arbore montes,
Saxa quoque & rupes, & quà via nulla, cucurri.
Sol erat à tergo: vidi præcedere longam
Ante pedes umbram: nisi si timor illa videbat.
Sed certè sonituque pedum terrebar; & ingens
Crinales vittas afflabat anhelitus oris.
Fessa labore fugæ; Fer opem, deprèndimur, inquam,
Armigeræ, Dictynna, tuæ; cui sæpe dedisti
Ferre tuos arcus, inclusaque tela pharetrâ.
Mota Dea est: spissisque ferens è nubibus unam
Me super injecit. Lustrat caligine tectam
Amnis; & ignarus circum cava nubila quærit.
Bisque locum, quo me Dea texerat, inscius ambit:
Et bis, Io Arethusa, Io Arethusa, vocavit.
Quid mihi tunc animi miseræ fuit? anne quod agnæ est,
Si qua lupos audit circum stabula alta frementes?
Aut lepori, qui vepre latens hostilia cernit
Ora canum, nullosque audet dare corpore motus?
Non tamen abscedit: neque enim vestigia cernit
Longiùs ulla pedum. Servat nubemque, locumque.
Occupat obsessos sudor mihi frigidus artus:
Cœruleæque cadunt toto de corpore guttæ.

NOTÆ.

603. *Paratior*] Ad vim patiendam.

607. *Orchomenon*] Urbem Arcadiæ, non procul à Mantinuâ. Sed & alia est cognominis in Bœotiâ, inter Thespiam & Coroneam.

Ib. *Psophidaque*] Plures fuerunt eo nomine urbes: Arcadiam intellige.

Ib. *Cyllenenque*] Cyllenen, Mænalon, & Erimanthon, Arcadiæ montes esse jam sæpe diximus.

619. *Dictynna*] *Diana*; quæ unde hoc nomen habuerit, vide suprà lib. II. versu 441.

623. *Amnis*] Alpheus.

Quáque

áque pedem movi, manat lacus: éque capillis
cadit: & citiùs, quàm nunc tibi fata renarro,
laticem mutor. Sed enim cognoscit amatas
nis aquas, positoque viri, quod sumserat, ore,
rtitur in proprias, ut se mihi misceat, undas.
lia rumpit humum. Cæcis ego mersa cavernis
vehor Ortygiam: quæ me cognomine Divæ
ata meæ superas eduxit prima sub auras.
XI. Hàc Arethusa tenus. Geminos Dea fertilis angues
rribus admovit; frænisque coërcuit ora:
medium cœli, terræque per aëra vecta est:
que levem currum Tritonida misit in arcem
iptolemo; partimque rudi data femina jussit
rgere humo, partim post tempora longa recultæ.
n super Europen sublimis & Asida terras
ctus erat juvenis: Sythicas advertitur oras:
x ibi Lyncus erat. Regis subit ille penates.
là veniat, causamque viæ, nomenque rogatus,
patriam: Patria est claræ mihi, dixit, Athenæ,
iptolemus nomen. Veni nec puppe per undas,
c pede per terras: patuit mihi pervius æther.
na fero Cereris: latos quæ sparsa per agros
ugiferas messes, alimentaque mitia reddant.
rbarus invidit: tantique ut muneris auctor,
e sit, hospitio, recipit: somnoque gravatum

Et quà pedem intuli, stagnum oritur; atque ros fluit ex comâ; & velociùs quàm nunc tibi refero fata, vertor in aquam. Sed enim fluvius cognoscit latices dilectos, & formâ virili, quam induerat, depositâ, mutatur in suas aquas, ut misceat se mihi. Diana aperit terram: ego absorpta nigris antris apello ad Ortygiam, quæ grata cognomine Deæ meæ prima eduxit me sub auras superas.

XI. *Huc usque Arethusa. Dea frugum adjunxit geminos dracones currui, & compescuit eorum ora frænis, & ablata est per aërem medium cœli & terræ: & misit Triptolemo levem currum in arcem Tritonidem; & imperavit mandare datâ semina partim terræ incultæ, partim post longum spatium renovatæ. Jam adolescens excelsus præterierat Europam & Asiam, appulit ad terras Scythicas. Ibi regnabat Lyncus. Ille ingreditur domum regis. Interrogatus unde veniat, & quæ sit causa itineris, & quid sit nomen, & quæ sit pa-*

: Patria, inquit, est mihi celebres Athenæ, nomen Triptolemus. Neque accessi navi per aquas, e pede per terras: aër mihi apertus est. Porto munera Cereris, quæ jacta per vastos campos erant messes frugiferas, & cibos dulces. Lyncus *barbarus invidit, & ut ipse sit auctor tanti , excipit illum hospitio, & dormientem*

NOTÆ.

39. *Delia*] *Diana*, in Delo insulâ nata.

40. *Ortygiam*] Quam suprà insulam dixi- , primò ponte, deinde aggeribus Siciliæ misſam.

b. *Cognomine*] Dicta est nempe Diana *Orty-* ab insulâ Delo; cui quipem insulæ, à coturum copiâ, Ortygiæ nomen apud Græcos.

42. *Dea*] Ceres, quæ frugum Dea.

b. *Angues*] Dracones, quibus currum ejus i volunt poëtæ. Sic Claud. de raptu Proinæ, *Sinuosa draconum membra regent voique per avia nubila tractu signant.*

45. *Tritonida*] Athenas dicit quæ à Pallas Tritoniâ, seu ad Tritonem paludem natâ, nomen acceperunt.

646. *Rudi humo*] Non antea cultæ, indomitæ.

Ib. *Triptolemo*] Hic Eleusii cujusdam, vel ut aliis placet, Celei fuit filiùs, quam sationis, & totam panificii artem Cererem ideo volunt docuisse, quòd ab ejus patre, dum Proserpinam, filiam quæreret, benignè hospitio excepta fuisset.

647. *Partim post*] Postquam nempe per anni spatium ager requieverat, & denuo cultus fuerit.

648. *Asida*] Asiam dicit minorem; nam majoris partem tenent Scythæ.

649. *Juvenis*] *Triptolemus*, cui ideo currum suum Ceres tradiderat, ut per varias gentes artem, quem ab eâ didicerat, claram faceret.

Aggre-

rvadit enſe. Ceres mutavit illum *in Lyncem, dum aggreditur ferro penetrare* Triptolemi *pectus: & denuo juſſit Mopſopium adoleſcentem agere ſacros dracones per aërem.*

XII. *Maxima è nobis abſolverat cantus memoratos. At nymphæ dixerunt unâ voce Deas incolentes Heliconem viciſſe. Cùm victæ maledictis inſurgerent; Quandoquidem, inquit, leve eſt vobis dignas eſſe pœnâ per certamen, & augetis delictum conviciis, neque ſecuræ ſumus à vobis, vos pœnis afficiemus, & ibimus quà iracundia ſuadet. Emathides irrident, & contemnunt minas; & cùm niterentur loqui, & immittere manus petulantes cum ingenti vociferatione, viderunt plumas prodire per ungues ſuos, & lacertos*

Aggreditur ferro. Conantem figere pectus
Lynca Ceres fecit: rurſuſque per aëra miſit
Mopſopium juvenem ſacros agitare jugales.
XII. Finiêrat dictos è nobis maxima cantus.
At nymphæ viciſſe Deas Helicona colentes
Concordi dixêre ſono. Convicia victæ
Cùm jacerent; Quoniam, dixit, certamine vobis
Supplicium meruiſſe parum eſt, maledictaque culpæ
Additis, & non eſt patientia libera nobis;
Ibimus in pœnas; &, quà vocat ira, ſequemur.
Rident Emathides, ſpernuntque minacia verba;
Conatæque loqui, & magno clamore protervas
Intentare manus, pennas exire per ungues
Aſpexêre ſuos, operiri brachia plumis.
Alteraque alterius rigido concreſcere roſtro
Ora vident, volucreſque novas accedere ſilvis.
Dumque volunt plangi; per brachia mota levatæ
Aëre pendebant nemorum convicia picæ.
Nunc quoque in alitibus facundia priſca remanſit,
Raucaque garrulitas, ſtudiumque immane loquendi.

tegi pennis, & cernunt invicem vultus extendi in durum roſtrum, & accedere novas aves ſilvis. Dum cupiunt percutere pectora, ſublatæ per lacertos agitatos pendebant picæ in aëre, convicia & jurgia ſilvarum. Nunc etiam antiqua eloquentia ſupereſt in avibus, & aſpera loquacitas, & deſiderium pertinax loquendi.

NOTÆ.

660. *Lynca*] Accuſativus Græcus eſt: Lynx enim dicitur genus quoddam cervi, viſu acutiſſimo, & maculis diſtincto tergore, cujuſmodi Bacchi currum trahunt.

661. *Mopſopium*] Athenienſem, Mopſopiæ enim à Mopſopo rege Athenæ dictæ, quæ & à aliis alia nomina acceperunt.

Ib. *Jugales*] Dracones, eidem jugo ſubjectos, quibus Triptolemi currus trahebatur.

662. *Nobis*] Muſis, quos ſuprà verſu 37, pro ſe reſpondendi curam adverſus Pieri filias, Calliopæ Muſarum maximæ & præſtantiſſimæ commiſiſſe vidimus.

663. *Nymphæ*] Quas judices elegerant Muſæ, itemque Pieri filiæ.

669. *Emathides*] *Pieri filiæ*, ab Emathiæ regione oriundæ.

675. *Plangi*] Dolentium more; qui pectora manibus percutiunt.

676. *Nemorum convicia*] Quia jam procul à Muſis convicia jactabant, jactare tamen etiam nunc videntur.

P. OVIDII NASONIS
METAMORPHOSEON
LIBER VI.

ARGUMENTUM.

UO exemplo mota Dea, anum se fecit. Itaque inito cum Arachne texendi certamine, postquam utriusque tela varias transformationes præsentavit, ipsam in araneam mutavit. Nihil tamen hoc Nioben movit, minùs amissis liberis in saxum obdurescèret. Quo quidem cognito, vulgus cios rusticos in ranas à Dianâ versos, & Marsyam ab Apolline excoria-, in memoriam revocavit. Cùm verò ad consolandos Thebanos urbes timæ convenissent, soli defuerunt Athenienses: quoniam à Tereo rege estabantur. Qui deinde stupratâ Philomelâ in upupam transformatus : quemadmodum & Philomela in luscîniam, ac Progne in hirundinem. æ res Pandioni socero intellecta, mortem attulit. Huic in regno suc- t Erechtheus, è cujus filiâ Orithyiâ, Boreas Calaim procreavit & hen; qui in Argonautarum numero quondam fuerunt, cùm Jason, semi- is serpentis dentibus, è quibus homines armati prodiêrunt, & dracone to, vellus aureum retulit.

PRæbuerat dictis Tritonia talibus aurem;
Carminaque Aönidum, justamque probaverat iram.
m secum, Laudare parum est; laudemur & ipsæ:
mina nec sperni sine pœnâ nostra sinamus:
eoniæque animum fatis intendit Arachnes,

INTERPRETATIO.

1. *Tritonia admoverat aurem ejusmodi sermonibus, & laudaverat versus Musarum, & justam iram. Tum apud se* dixit, *parum est* aliorum vindictam *laudare*; *Nos etiam ob* similem *laudemur*; *neque patiamur po-*

testatem nostram contemni sine vindictâ. Atque recordatur fatorum Arachnes Mæoniæ;

NOTÆ.

Tritonia] *Minerva*, à Tritone fluvio Bœ-; alii autem Bœotiorum linguâ Τρίτων ca- ignificare volunt; quod si ita sit, conveniet la de Minervâ ex Jovis capite prognatâ.

5. *Arachnes*] Hæc filia fuit Idmonis Colophonii, lanificii peritissima.

Ib. *Mæoniæ*] *Lydiæ*, à Mæone fluvio, vel à rege.

quam didicerat sibi non cedere laudibus artis lanificæ. Illa non fuit illustris genere, neque origine familiæ, sed arte. Idmon Colophonius ejus pater imbuebat murice Phocaïco lanas bibulas. Mater mortua erat: sed illa quoque fuerat de vulgo, & marito suo æqualis. Ille tamen comparaverat magnam famam suâ arte per urbes Lydiæ; tametsi orta domo exiguâ; & incolceret exiguas Hypæpas. Nymphæ destitucrunt sæpe vineta sui Tymoli, ut viderent opus mirandum; Nymphæ Pactolides destituerant suas undas. Neque gratum erat tantùm inspicere vestes perfectas, tum etiam gratum erat *cùm fierent; tanta fuit artis elegantia. Sive exeret crudam lanam in primos globos: seu emolliret opus digitis, & sæpius pecteret vellera imitantia nebulas diffuso tractu; seu verteret teretem fusum agili pollice; seu pingeret acu, cognosceres eruditam fuisse à Minervâ. Quod tamen ipsa diffitetur: & ægrè ferens tantam magistram, contendat, inquit. mecum: nihil est quod abnuam, siquidem discedam inferior. Minerva imitatur anum:*

Quam sibi lanificæ non cedere laudibus artis
Audierat. Non illa loco, nec origine gentis
Clara, sed arte, fuit. Pater huic Colophonius Idmon
Phocaïco bibulas tingebat murice lanas.
Occiderat mater: sed & hæc de plebe, suoque
Æqua viro fuerat. Lydas tamen illa per urbes
Quæsierat studio nomen memorabile: quamvis
Orta domo parvâ, parvis habitabat Hypæpis.
Hujus ut aspicerent opus admirabile, sæpe
Deseruêre sui Nymphæ vineta Tymoli;
Deseruêre suas Nymphæ Pactolides undas.
Nec factas solùm vestes spectare juvabat;
Tum quoque, cùm fierent; tantus decor affuit arti.
Sive rudem primos lanam glomerabat in orbes:
Seu digitis subigebat opus, repetitaque longo
Vellera mollibat nebulas æquantia tractu;
Sive levi teretem versabat pollice fusum;
Seu pingebat acu: scires à Pallade doctam.
Quod tamen ipsa negat: tantâque offensa magistrâ,
Certet, ait, mecum: nihil est quod victa recusem.
Pallas anum simulat: falsosque in tempora canos
Addit, & infirmos baculo quoque sustinet artus.
Tum sic orsa loqui: Non omnia grandior ætas,
Quæ fugiamus, habet. Seris venit usus ab annis.
Consilium ne sperne meum. Tibi fama petatur
Inter mortales faciendæ maxima lanæ.
Cede Deæ: veniamque tuis temeraria dictis
Supplice voce roga. Veniam dabit illa roganti.
Aspicit hanc torvis, inceptaque fila relinquit;

atque annectit fictos canos temporibus, & fulcit quoque debilia membra bacillo. Tum sic occæpit loqui. Ætas provectior non habet omnia quæ odio habeamus. Experientia oritur ab annis senilibus. Ne contemnas meum monitum. Quære tibi laudem maximam in subigendâ lanâ inter mortales: sed *cede Deæ: & nimium audax ora verbis supplicibus, ut ignoscat tuis sermonibus: Illa ignoscet oranti. Contuetur hanc infensis* oculis, *atque omittit fila inchoata;*

NOTÆ.

6. *Non cedere*] Quanquam non belli tantùm, sed artium Dea est ipsa Pallas.

7. *Loco*] *Locus* sæpe est genus, parentes, avi; hinc quempiam *claro loco natum* dicimus. *Gens* totius familiæ, seu stemmatis est. Priori respondet, quod statim de patre, & matre subjicit; posteriori, quod ait, *orta domo parvâ: domus* enim est gens, & familia.

8. *Colophonius*] Ex Colophone, Lydiæ urbe, Apollinis oraculo clara.

9. *Murice*] Est enim Murex piscis ex cujus sanguine purpureus conficitur color.

Ib. *Phocaïco*] Fuit Phocæa Æolidis civitas quæ purpura claruit.

11. *Illa*] Arachne Idmonis filia.

13. *Hypæpis*] Oppidulo Lydiæ in descensu Tymoli montis ad Caystri pratum.

16. *Pactolides*] Fuit Pactolus Lydiæ fluvius aureas arenas volvens, à quo Nymphæ Pactolides.

20. *Repetita*] Id est, Iterum atque iterum carminata, & in floccos protractos pexa, ut nubis speciem præberent.

Vixqu

Vixque manum retinens, confessaq; vultibus iram,
Talibus obscuram resecuta est Pallada dictis:
Mentis inops, longâque venis confecta senectâ:
Et nimiùm vixisse diu nocet. Audiat istas,
Si qua tibi nurus est, si qua est tibi filia, voces.
Consilii satìs est in me mihi: Neve monendo
Profeciſſe putes; eadem sententia nobis.
Cur non ipsa venit; cur hæc certamina vitat?
Tum Dea, Venit, ait; formamque removit anilem;
Palladaq; exhibuit. Venerantur numina Nymphæ,
Mygdonidesque nurus. Sola est non territa virgo.
Sed tamen erubuit, subitusque invita notavit
Ora rubor, rursusque evanuit. Ut solet aër
Purpureus fieri, cùm primùm Aurora movetur;
Et breve post tempus candescere Solis ab ictu.
Perstat in incepto, stolidæque cupidine palmæ
In sua fata ruit. Neque enim Jove nata recusat:
Nec monet ulteriùs: nec jam certamina differt.
Haud mora; constituunt diversis partibus ambæ,
Et gracili geminas intendunt stamine telas.
Tela jugo vincta est: stamen secernit arundo:
Inseritur medium radiis subtemen acutis;
Quod digiti expediunt, atque inter stamina ductum
Percusso feriunt insecti pectine dentes.
Utraque festinant: cinctæque ad pectora vestes
Brachia docta movent, studio fallente laborem.
Illìc & Tyrium quæ purpura sensit ahenum

& ægrè compescens manus, & prodens iram vultu, prosecuta est Minervam sub vetulæ larvâ *latentem hujusmodi oratione, Amens ades, & exhausta nimiâ senectâ, & obest* tibi *diutius vixisse. Si quam habes nurum, si quam habes filiam,* ea *audiat ista verba. Satìs est mihi consilii in me: & ne credas promovisse* quicquam *hortando; idem est nobis animus. Quamobrem ipsa non adest; quamobrem fugit has contentiones? Tum Dea, Adest, inquit; & deposuit figuram anilem; & ostendit se esse Minervam. Nymphæ & puellæ Mygdonides colunt Deam, sola virgo non est commota. Sed tamen pudore suffusa est, & rubor repentinus invasit vultus invitos, rursusque discussus est. Sicuti aër consuevit fieri rubicundus, cùm primum surgit Aurora, & post aliquod spatium albescere ab irradiatione Solis. Obfirmat se incepto, & properat ad exitium suum stulto desiderio victoriæ. Neque enim filia Jovis refugit; neque hortatur amplius; neque jam protrahit certamen. Sine cunctatione utraque statuit suas telas diverso loco; atque intexunt tenus stamine. Tela est alligata jugo: juncus dividit stamen: subtemen medium intexitur radiis oblongis; quod digiti* celeriter *jaciunt, atque dentes inserti percutiant diffusum inter stamina, pectine icto. Ambæ properant: & habentes amictus collectos ad pectora, agitant peritos lacertos, affectu decipiente laborem. Ibi & purpura, quæ sensit ahenum Tyrium,*

NOTÆ.

38. *Nocet*] Deliram dicit vetulam.

Ib. *Istas*] Ineptas, quibus mihi opus non R.

45. *Mygdonidesque*] Quæ ex Mygdoniâ, hrygiæ regiuncula Lydiæ vicinâ, ad Arachen convenerant.

Ib. *Non territa*] Reverentiæ significationem ullam dedit Arachne.

46. *Sed tamen*] Non ita pudorem, & verecundiam penitùs decoxerat, quin rubor, vel intæ effusus fuerit.

54. *Stamine*] Fila quæ in longum ducta algantur liciis (quæ sunt prima fila, jugo juncta, lumque ordientia) & subinde attolluntur deimunturque, dicuntur *Stamina.*

55. *Jugo*] Jugum dicitur in lanificio lignum illud teres, quo telæ stamen alligatur & volvitur.

Ib. *Arundo*] Instrumentum quo deprimitur attolliturque stamen.

56. *Radiis*] *Radius* instrumentum quo subtemen inseritur.

Ib. *Subtemen*] Fila quæ inter stamina transversim inseruntur, alternâ staminum depressione & sublatione; sub *subtemina* dicta, quasi *sub stamina.*

58. *Pectine*] Instrumentum quo addensatur subtemen, cum stamine, dicitur *Pecten.*

61. *Abenum*] In quo lana purpureo colore imbuebatur.

inſeritur, & umbræ leves minimæ differentiæ; qualis arcus ſolet colorare longam aëris partem *vaſto ambitu, ſolis radiis fractis à pluviâ: in quo cùm mille colores varii ſplendeant, tamen ipſa junctura decipit oculos intuentes: uſque adeò quod contiguum eſt idem eſt, tamen extrema differunt. Ibi etiam ductile aurum inſeritur, & antiqua fabula effingitur in telâ.*

II. *Pallas deſcribit collem Martis in arce Cecropiâ, & vetus diſſidium de nomine terræ. Duodecim dii ſedent cum auguſtâ majeſtate in ſedibus excelſis, Jove medio. Suus vultus exprimit unumquemque Deorum. Facies Jovis eſt regia. Facit Deum maris ſtantem & percutientem longo tridente duram rupem, & equum prodeuntem ex mediâ fiſſurâ rupis, quo munere* ſibi *aſſerat* nomen *urbis. Ut aptat ſibi ſcutum, aptat haſtam mucrone acuto, aptat galeam capiti: pectus tegitur ægide. Atque fingit terram ictam ſuâ haſtâ edere fœtum olivæ* unà *cum baccis: & Deos admirari. Victoria* ſua *finis operis. Ut tamen invida honoris cognoſcat exemplis quàm mercedem poſſit animo præſumere pro inceptis tam inſanis, adjecit in quatuor angulos quatuor certamina*

Texitur, & tenues parvi diſcriminis umbræ:
Qualis ab imbre ſolet percuſſis ſolibus arcus
Inficere ingenti longum curvamine cœlum:
In quo diverſi niteant cùm mille colores,
Tranſitus ipſe tamen ſpectantia lumina fallit:
Uſq; adeò quod tangit idem eſt, tamen ultima diſtant.
Illic & lentum filis immittitur aurum,
Et vetus in telâ deducitur argumentum.
II. Cecropiâ Pallas ſcopulum Mavortis in arce
Pingit, & antiquam de terræ nomine litem.
Bis ſex cœleſtes, medio Jove, ſedibus altis
Auguſtâ gravitate ſedent. Sua quemque Deorum
Inſcribit facies. Jovis eſt regalis imago.
Stare Deum pelagi, longoque ferire tridente
Aſpera ſaxa facit, medioque è vulnere ſaxi
Exſiluiſſe ferum; quo pignore vindicet urbem.
At ſibi dat clypeum, dat acutæ cuſpidis haſtam:
Dat galeam capiti: defenditur ægide pectus.
Percuſſamque ſuâ ſimulat de cuſpide terram
Prodere cum baccis fœtum canentis olivæ:
Mirarique Deos. Operi victoria finis.
Ut tamen exemplis intelligat æmula laudis,
Quod pretium ſperet pro tam furialibus auſis,
Quatuor in partes certamina quatuor addit

NOTÆ.

62. *Tenues parvi*] Umbræ, inquit, gradatim per colorum levia diſcrimina declinantes, faciunt ut imagines ſurgere ac extare videantur: non ſecùs ac radii ſolis in roridam cavamque nubem ſe fundentes, refractique fallunt viſum, varioſque repræſentant Iridis colores.

66. *Tranſitus*] Unius coloris ad alium.

70. *Cecropiâ*] *Athenienſi*, à Cecrope Athenarum rege.

Ib. *Scopulum*] Per Martis ſcopulum Areopagum intellige, (nam illa eſt hujus vocis interpretatio) quo in loco Mars apud 12 Deos de cæde Halirrhothii cauſam dixit, accuſante hujus patre Neptuno.

71. *Antiquam*] Quæ inter Neptunum & Palladem mota, utri Cecropiæ orbi nomen imponere jus eſſet, decreta antè à diis, ut qui humano generi rem commodiorem inveniſſet illi urbi nomen imponeret: in quo quidem certamine vicit Minerva, ut pote quæ olivam, equ à Neptuno producto, munus hominibus mag acceptum protulit; unde & Athenis nome ſuum impoſuit.

72. *Cœleſtes*] Dii majorum Gentium, [m *Vulcanus, Mars, Sol, Neptunus, Jupiter, He Veſta, Diana, Ceres, Juno, Minerva, Venus*

73. *Suaquemque*] Hoc eſt, unuſquiſque De rum propriâ effingitur figurâ.

77. *Ferum*] *Equum* ita Virgilius 2 Æn. equo Trojano,

In latus, inque ſeri *curvam compagibus alvu*

78. *At ſibi*] Ita ſe Pallas effingit in telâ.

82. *Operi*] Opus clauſit olivâ, pacis ſymb lum, in ſuffragiis victoria.

Cla

Clara colore ſuo, brevibus diſtincta ſigillis.
Threïciam Rhodopen habet angulus unus, & Hæmon;
Nunc gelidos montes, mortalia corpora quondam;
Nomina ſummorum ſibi qui tribuêre Deorum.
Altera Pygmææ fatum miſerabile matris
Pars habet. Hanc Juno victam certamine juſſit
Eſſe gruem; populiſque ſuis indicere bellum.
Fingit & Antigonen auſam contendere quondam
Cum magni conſorte Jovis; quam regia Juno
In volucrem vertit; nec profuit Ilion illi,
Laomedonve pater, ſumptis quin candida pennis
Ipſa ſibi plaudat crepitante ciconia roſtro.
Qui ſupereſt ſolus Cinyran habet angulus orbum:
Iſque gradus templi natarum membra ſuarum
Amplectens, ſaxoque jacens, lacrymare videtur.
Circuit extremas oleis pacalibus oras.
Is modus eſt, operique ſuâ facit arbore finem.
XX. Mæonis eluſam deſignat imagine tauri
Europen: verum taurum, freta vera putares.
Ipſa videbatur terras ſpectare relictas,
Et comites clamare ſuas, tactumque vereri
Affilientis aquæ: timidaſque reducere plantas.

conſpicua colore ſuo, effictâ parvis figuris: Una pars habet Rhodopen Thraciam, & Hæmum; nunc montes frigidos, olim corpora mortalia, qui ſibi dederunt nomina ſupremorum Deorum. Alter angulus refert fatum luctuoſum matris Pygmææ. Juno juſſit hanc ſuperatam certamine eſſe gruem; & inferre bellum ſuis populis. Fingit quoque Antigonen non veritam certare olim cum conjuge magni Jovis, quam Juno regia mutavit in alitem: neque Troja illi opem tulit, neque pater Laomedon, quin acceptis pennis ipſa alba Ciconia ſibi plaudat roſtro crepiante. Solus angulus, qui reſtat, habet Cinyran filiabus privatum: atque is amplectens gradus templi qui antè fuerunt *artus ſuarum filiarum, & ſtratus in petrâ videtur flere. Cingit ultimas oras oleis paciferis. Is fuit finis; atque abſolvit opus ſuâ arbore.*

XX. *Mæonia* Arachne *pingit Europam deceptam formâ tauri: arbitraveris verum* eſſe *taurum, videres vera* eſſe *maria. Ipſa videbatur reſpicere terras deſertas, & invocare ſuas æquales, & timere tactum aquæ affluentis, & retrahere plantas pavidas.*

NOTÆ.

86. *Sigillis*] In telæ quatuor angulis, quaſi appendicis loco, minoribus figuris pinxerat Pallas quæ recenſet poëta.

87. *Rhodopen*] Strymonis fuit filia, quam Æmus rex Thraciæ duxit uxorem. Hanc verò ille Junonem ſuam; Jovem ſuum illa Æmum appellabat: quare in montes mutati ſunt.

89. *Summorum Deorum*] Jovis & Junonis.

90. *Pygmææ*] Gerana matrona à populariibus ſuis Pygmæis pro numine culta Deos præ ſe contemnit, Junonem maximè & Dianam; quarum indignatione in gruem eſt converſa, inimiciſſimam Pygmæis hoſtem, qui illam venerati fuerant. Pygmos quod attinet, a ii in Indiâ, in Arabiâ alii, alii alibi collocaverunt, homunculos non ultra duos pedes altos, quos cum gruibus bellum gerere voluerunt poëtæ.

93. *Antigonen*] Laëmedontis filiam, ob ſprætam Junonis formam, mutatam in Ciconiam.

98. *Cinyran*] Fuit hic Aſſyriorum rex, (ab illo diverſus quem ſuprà vidimus Myrrhæ parentem,) qui filias habuit pulcherrimas, atque adeò de more ſuperbiâ elatas, cum Junone de formâ contendere auſas. Eas indignata Dea in ſui templi gradus, patrem frigida filiarum corpora amplectentem in ſaxum mutavit.

101. *Circuit*] Manſit hodieque mos idem, ut ad aularoum ſeu periſtromatum oras, ſerta & corollæ, aut ejuſmodi leviora adjiciantur.

Ib. *Pacalibus*] *Pacem ſignificantibus*, & conciliantibus, quam quidem Pallas ſapientiâ ſuâ magis quàm armis inter furentes ſolet conſtituere.

104. *Europen*] Quam Agenoris filiam ſuprâ in Taurum mutatum Jovem rapuiſſe, & in Cretam avexiſſe legimus.

Finxit quoque Asterien corripi ab aquilâ certante: finxit Ledam stratam sub alis cygni. Adjecit, ut Jupiter tectus specie Satyri gravidam fecerit formosam Nyctei filiam gemello fœtu: ut fuerit Amphitryon, cùm Tirynthia, te cepit: ut aureus fefellerit Danaën, igneus Asopi filium; pastor Mnemosynen, anguis versicolor Proserpinam. Pinxit te etiam, Neptune, versum in juvencum ferum pro virgine Æoliâ. Tu visus Enipeus gignis Aloïdas: aries ludis Bisaltida Alma mater frugum

Fecit & Asterien aquilâ luctante teneri;
Fecit olorinis Ledam recubare sub alis:
Addidit, ut Satyri celatus imagine pulchram
Jupiter implêrit gemino Nycteïda fœtu:
Amphitryon fuerit, cùm te, Tirynthia, cepit;
Aureus ut Danaën, Asopida luserit igneus:
Mnemosynen pastor, varius Deoïda serpens.
Te quoque mutatum torvo, Neptune, juvenco
Virgine in Æoliâ posuit. Tu visus Enipeus
Gignis Aloïdas; aries Bisaltida fallis:
Et te, flava comas, frugum mitissima mater,
Sensit equum; te sensit avem crinita colubris
Mater equi volucris sensitDelphina Melantho.
Omnibus his faciemque suam faciemque locorum

comam gerens flavam sensit te equum: mater equi alati comam gerens serpentibus horridam te sensit olitem: Melantho sensit Delphinum. His omnibus & imaginem suam & imaginem locorum

NOTÆ.

108. *Aquilâ*] Jove aquilæ formam assumente, ut Asterien in *coturnicem* mutatam raperet.

109. *Olorinis*] Jovis in Cygnum mutati, qui ut Ledam Tyndari uxorem violaret, eam formam induisse dicitur.

111. *Nycteïda*] Antiopen dicit, Nyctei filiam.

112. *Amphitryon*] Jupiter Alcmenæ amore captus, in Amphitryonem illius maritum conversus cum eâ concubuit, Herculemque ex eâ suscepit.

Ib. *Tirynthia*] Alcmena est, quæ à Tirynthe urbe Argis vicinâ, in quâ natus & educatus Hercules, hoc nomen habuit.

113. *Aureus*] Danaë, Acrisii Argivorum Regis filia, à Jove in aureum imbrem mutato compressa, Perseum peperit; ut lib. IV.

Ib. *Asopida*] Ægina est Asopi Bœotiæ regis filia, quam in ignem mutatus Jupiter compressit; ex quâ Æacum suscepit.

114. *Mnemosynen*] Nympha fuit quam Latinè *Memoriam* dixeris, ex quâ novem Musas suscepisse Jovem ideo voluerunt poëtæ, quòd memoriæ beneficio scientiæ omnes comparentur & conserventur.

Ib. *Varius*] Utpote qui maculis distinctus.

Ib. *Deoïda*] *Proserpina* est Cereris filia, quæ à Græcis Δηὼ nominatur, unde fœmininum patronymicum Deoïs. Ceres autem appellata est Δήω ut Græci tradunt) παρὰ τὸ δέω, *invenio*. Quando enim Ceres quærens filiam vario loco circuibat, omnes bene illi ominantes dicebant δήεις, *invenies*.

116. *Æolia*] Arne Æoli filia, de quâ Diodorus, lib. V.

Ib. *Enipeus*] Fluvius est Thessaliæ, cujus sub specie Neptunus, Othum & Ephialten, ex Iphimediâ Aloëi gigantis conjuge genuit.

117. *Bisaltida*] Theophane est Bisaltidis filia (de quâ Hyginus fab. 188. arietis illius mater, cui Phryxum in Colchos vexit.

118. *Frugum*] Ceres est, quæ Neptuni fugiens insidias, in equam mutata, ab ipso equo facto, vim passa est: quo ex concubitu equumne, nomine Arionem, an filiam, quam nominare nefas erat, Ceres pepererit, incertum. Pausan. in Arcad.

119. *Crinita*] Medusa est, quam in Palladis templo Neptunus compressit; quamobrem irata Dea, crines quibus maximè placuerat, in angues transmutavit. Atque hinc natum Pegasum alatum equum nonnulli tradunt quanquam ex ejusdem Medusæ sanguine creatum volunt alii, quo tempore ejus caput Perseus abscidit.

120. *Melantho*] Hanc alii Protei, Deucalionis alii filiam scriptitârunt, ex quâ Neptunus in Delphinum versus, suscepit filium nomine Delphum.

eddidit. Est illîc agrestis imagine Phœbus:
tque modò accipitris pennas, modò terga leonis
esserit: ut pastor Macareïda luserit Issen.
iber ut Erigonen falsâ deceperit uvâ:
t Saturnus equo geminum Chirona creârit.
ltima pars telæ, tenui circumdata limbo,
exilibus flores hederis habet intertextos.
III. Non illud Pallas, non illud carpere livor
ossit opus. Doluit successu flava virago:
t rupit pictas cœlestia crimina vestes.
tque Cytoriaco radium de monte tenebat,
er quater Idmoniæ frontem percussit Arachnes:
Non tulit infelix: laqueoque animosa ligavit
Guttura. Pendentem Pallas miserata levavit:
tq; ita, Vive quidem, pende tamen, improba, dixit:
exque eadem pœnæ, ne sis secura futuri,
Dicta tuo generi, serisque nepotibus esto.
ost ea discedens succis Hecateïdos herbæ
pargit. Et extemplo tristi medicamine tactæ
Defluxere comæ; cumque his & naris & auris.
itque caput minimum toto quoque corpore parvæ.
n latere exiles digiti pro cruribus hærent.
Cætera venter habet. De quo tamen illa remittit
tamen; & antiquas exercet aranea telas.
IV. Lydia tota fremit: Phrygiæque per oppida facti
Rumor it, & magnum sermonibus occupat orbem.

Dedit. Ibi est Apollo specie rusticus: atque ita factus est, ut habuerit modò pennas accipitris, modò dorsum leonis; ut pastor fefellerit Issen Macarei filiam. Ut Bacchus luserit Erigonem fictâ uvâ: ut Saturnus genuerit Chironem duplicem sub equi formâ. Extrema pars telæ cincta subtili fasciâ continet flores insertos hederis flexibus.

III. *Neque Minerva, neque invidia possit improbare illud opus. Flava virago ingemuit* ob *successum, & laceravit telam pictam,* quæ *cœlestia crimina* continuit. *Atque ut tractabat radium de monte Cytoriaco* petitum, *percussit ter & quater frontem Arachnes Idmoniæ.* Ea *misera non passa est; & superba pressit* suum *jugulum laqueo. Minerva miserata sublevavit pendentem: atque, inquit, Vitâ fruere quidem, attamen pende: & ne sis secura futuri, lex sit eadem tuæ progeniei & ultimis nepotibus. Dein proficiscens inficit* eam *succo herbæ Hecateïdos: & statim capilli infecti noxio veneno, cumque bis nasus & auris deciderunt: atque caput sit* minimum, licet *etiam* ipsa *valdè parva* sit *toto corpore. Digiti tenues manent in latere pro pedibus. Alvus habet reliqua: ex quâ tamen illa educit stamen, &* in *araneam* mutata *texit veteres telas.*

IV. *Tota Lydia fremit, & fama rei currit per urbes Phrygiæ, & invadit magnum orbem rumoribus.*

NOTÆ.

122. *Illîc*] In Arachnes telâ depictum.

Ib. *Agrestis*] Cùm Admeti pavit armenta: quod suprà lib. II. vidimus.

124. *Issen*] Hanc Lesbiam fuisse ejus Macarei filiam, de quo Diodorus, qui Jovis & Cyrenes fuit filius, Micyllus arbitratus est.

125. *Erigonen*] Videtur de eâ Erigone hîc intelligendum, quæ Icari fuit filia, & postea inter sidera relata, ut ab Hygino dicitur. Nam hujus patri Icaro vitis propagationem Bacchus dedit, ipsius puellæ mortem contra rusticos Atticos pestilentiâ ultus.

126. *Equo*] Cujus formam Saturnus assumpsit; unde & filius Chiron parte anteriore hominis, posteriore equi formam referebat.

130. *Flava*] *Formosa*; quòd *flavi* crines pulcherrimi haberentur.

131. *Cœlestia*] Id est, quæ Deorum adulteria, ab Arachne picta, haberet.

132. *Cytoriaco*] Pro buxeo posuit, à Cytoro Galatiæ monte buxo abundante.

139. *Hecateïdos*] Aconiti, ab Hecate filiâ Persæ, quæ mater erat Medeæ, inventi; quòd alias tamen è spumâ Cerberi natum dicitur.

Niobe cognoverat illam ante nuptias ſuas, tuni cùm virgo habitabat Sipyli & in Mæoniâ. Neque tamen eſt docta pœna popularis ſuæ Arachnes cedere Diis, & loqui modeſtiùs. Multa augebant faſtus. Verùm neque artes mariti, neque ſtirps utriuſque, & vires magni regni tam placuerunt illi, quamvis ea omnia placebant, quàm ſua ſoboles: & Niobe dicta fuiſſet beatiſſima matrum niſi ſic viſa fuiſſet ſibi. Manto enim filia Tireſiæ fatidica, impulſa afflatu divino prædixerat per medias vias, Iſmenides, ite omnes, & offerte pia thura Latonæ, & duplici ejus proli, cum prece; atque inſerite laurum comæ. Latona hoc *imperat meo ore. Obſequuntur omnes Thebaïdes, & decorant ſua tempora ramis, & thura imponunt ſacris focis & preces fundunt. En Niobe adeſt ſtipata comitum caterva, inſignis auro inſerto veſtibus Phrygiis, & pulchra quantùm ira patitur, & agitans cum ſpecioſo capite comam ſparſam per utrumque humerum. Conſtitit; & poſtquam excelſa circumjecit oculos ſuperbiâ elata, Quæ veſania, inquit, præferre Deos rumore* tantùm *cognitos iis quos* quotidie *videtis; aut quam obrem Latona honoratur per altaria; numen meum eſt adhuc ſine thure? Tantalus eſt mihi pater, cui ſoli conceſſum fuit accedere ad epulas deorum:*

Ante ſuos Niobe thalamos cognoverat illam,
Tum cùm Mæoniam virgo Sipylumque colebat.
Nec tamen admonita eſt pœnâ popularis Arachnes
Cedere cœlitibus, verbiſque minoribus uti.
Multa dabant animos. Sed enim nec conjugis artes,
Nec genus amborum, magnique potentia regni,
Sic placuêre illi, quamvis ea cuncta placebant,
Ut ſua progenies: & feliciſſima matrum
Dicta foret Niobe, ſi non ſibi viſa fuiſſet.
Nam fata Tireſiâ venturi præſcia Manto
Per medias fuerat, divino concita motu,
Vaticinata vias: Iſmenides, ite frequentes,
Et date Latonæ, Latonigeniſque duobus,
Cum prece thura piâ: lauroque innectite crinem.
Ore meo Latona jubet. Paretur: & omnes
Thebaïdes juſſis ſua tempora frondibus ornant:
Thuraque dant ſanctis, & verba precantia, flammis.
Ecce venit comitum Niobe celeberrima turbâ,
Veſtibus intexto Phrygiis ſpectabilis auro:
Et, quantùm ira ſinit, formoſa: movenſque decorem
Cum capite immiſſos humerum per utrumq; capillos
Conſtitit: utque oculos circumtulit alta ſuperbos,
Quis furor auditos, inquit, præponere viſis
Cœleſtes? aut cur colitur Latona per aras;
Numen adhuc ſine thure meum eſt? mihi Tantalus auctor;
Cui licuit ſoli Superorum tangere menſas:

NOTÆ.

148. *Illam*] Arachnen popularem ſuam, quandoquidem Phrygiæ & Lydiæ imperitabat Tantalus Niobe pater.

149. *Sipylumque*] Fuit Sipylus montis & urbis nomen in Lydiâ.

152. *Artes*] Intelligit *artes* Lyræ Amphioniæ, per quas Thebani muri ſunt extructi. Alii legunt *arces*, ſed de regno Amphionis ſtatim agitur.

153. *Nec genus*] Nam ab Jove ambo ducebant genus. Amphion enim Jove ex Antiopâ filius fuiſſe dicitur: Niobe verò neptis ipſius Jovis, cùm Tantali filia fuerit.

156. *Si non*] Niobe, quia æquo ſibi p viſa eſt felix, evaſit infeliciſſima.

157. *Tireſia*] Qui inſignis vates fuit Th banus, Everi filius.

159. *Iſmenides*] Thebanæ fœminæ, ab I meno Bœotiæ fluvio ſic dictæ.

173. *Superorum*] Illos verò hoſpitio accep ad convivium invitavit, in quo Pelopen filiu membratim diſcerptum, eorum divinitatem e plorans, admovit: quâ re ad Tartara detru eſt, ubi æternâ fame & ſiti in mediis aquis epulis torquetur.

eïadum ſoror eſt genitrix mihi: maximus Atlas
ſt avus, ætherium qui fert cervicibus axem: 175
piter alter avus. Socero quoque glorior illo.
e gentes metuunt Phrygiæ: me regia Cadmi
ub dominâ eſt: fidibuſque mei commiſſa mariti
ſœnia cum populis à meque viroque reguntur.
quamcumque domûs advertolumina partem, 180
nmenſæ ſpectantur opes. Accedit eodem
igna Deâ facies. Huc natas adjice ſeptem,
totidem juvenes; & mox generoſque nuruſque.
uærite nunc, habeat quàm noſtra ſuperbia cauſam:
eſcio quoque audete ſatam Titanida Cæo 185
atonam præferre mihi: cui maxima quondam
xiguam ſedem parituræ terra negavit.
eccœlo, nec humo, nec aquis Dea veſtra recepta eſt.
xul erat mundi; donec miſerata vagantem,
oſpita tu terris erras, ego, dixit, in undis, 190
ſtabilemque locum Delos dedit. Illa duobus
acta parens: uteri pars eſt hæc ſeptima noſtri:
m felix. Quis enim neget hoc? felixque manebo.
oc quoque quis dubitet? tutam me copia fecit.
ajor ſum, quàm cui poſſit Fortuna nocere; 195
ultaque ut eripiat, multò mihi plura relinquet.

Soror Pleïadum eſt mea mater: maximus Atlas eſt avus, qui fulcit colle axem cœli: Jupiter alius avus. Glorior etiam quod ille meus *ſocer ſit. Nationes Phrygiæ me timent: regia Cadmi eſt ſub me dominâ: & muri conſtructi lyrâ mei conjugis, populique reguntur à me & conjuge. In quamcunque partem domûs conjicio oculos, infinitæ divitiæ conſpiciuntur. Eſt mihi quoque forma digna deâ. Huc adde ſeptem filias, & totidem adoleſcentes: & mox generos & nurus. Petite jam quam rationem habeat noſtra gloriatio; & vereamini præponere Latonam Titanidem, filiam neſcio cujus Cæi; cui* quidem Latonæ *parituræ vaſtiſſima Tellus olim denegavit parvum locum. Veſtra Dea neque recepta eſt cœlo, neque terrâ, neque aquis. A toto exulabat mundo, donec Delos, miſerata errantem, dixit, Illa facta eſt mater duo-*

vagaris per terras, ego per aquas, & obtulit ſedem fluctuantem.
: hæc eſt pars ſeptima noſtra ſtirpis. Sum beata. Quis enim iſtud diffitetur? & perſtabo
ta. Quis etiam iſtud inficiatur? Numerus me fecit ſecurum. Major ſum quàm cui fortuna
at obeſſe. Et tameſi multa auferat, relinquet mihi multò plura.

NOTÆ.

74. *Pleïadum ſoror*] Taygete, una ex Pleïa-
us, Atlantis filia. *Pleïades* verò dictæ ſunt
æcis à navigando, quas ſtellas Latini *Vergilii*
à veris temporis indicatione, appellaverunt.
b. *Atlas*] Mauritaniæ rex: Dictus eſt cœ-
humeris ſuſtentare Atlas, ideo quòd rerum
eſſium peritiſſimus fuerit ſcrutator.
76. *Alter*] Jupiter enim Tantali pater
b. *Socero*] Quippe patrem habuit Jovem
phion Niobes maritus.
82. *Septem*] Tzetzes dicit fuiſſe duodecim
s nom nat lib. IV. chil. 141. Sed vide
gell. lib. XX. c. 7. Nat. Com. lib. VI.
3. & Hegin. fab. 9.
85. *Quoque*] Ordo eſt, *& audete præferre*
Latonam genitam neſcio quo Cæo?
b. *Neſcio quo*] Per contemptum loquitur.
ona filia fuit Cæi Gigantis, quæ à Jove
preſſa, Apollinem ſimul & Dianam con-
t: quod quidem adeò ægrè tulit Juno, ut ſerpentem Pythonem immiſerit, qui eam per totum terrarum orbem infectaretur, nec uſquam parere permitteret. Ubi autem Apollo & Diana nati ſunt, Pythonem ſagitis confixerunt, & Delon, in quâ nati ſunt, immobilem reddiderunt.

187. *Negavit*] Quippe terras omnes jurejurando obſtrinxerat Juno, ne parturienti Latonæ locum concederent: latuit tum ſub aquâ Delos, quam emergere juſſit Neptunus, & locum parturienti præbere.

191. *Delos*] Dicta eſt *Delos*, ſeu *Manifeſta*, quòd cùm ſub aquis diu latuiſſet, tandem apparuit; vel potiùs quòd Græcis ortum verſus reſpicientibus maximè appareat. Unde fabula nata eſt, quod Apollo (ſeu Sol) & Diana (ſeu Luna) in ea cunabula habuerunt: cùm inde oriri quotidie viderentur, vario eorum motu per zodiacum ad inſulæ fluctuationem attributo.

Exceſsêre

Mea bona jam superaverunt timorem. Ponite aliquid posse subtrahi huic numero meorum filiorum; nihilominus destituta non reducar ad numerum duorum Latonæ; quo exiguo numero *quantulùm distat* ab iis *quæ orbæ sunt! Discedite à sacris, festinate; & avellite laurum à comis. Diripiunt, & emittunt sacra imperfecta: &, quod* solùm *conceditur, colunt numen murmure secreto. Deo iniquè tulit; & sic affata est duplicem* suam *sobolem in cacumine Cynthi. Ecce ego mater vestra, magnifica vobis genitis, neque cessura cuiquam Dearum nisi Junoni, arguor an sim Dea; & proterreor ab altaribus honoratis per omne ævum, nisi vos opem fertis, ô filii. Neque hic solus* est *dolor. Tantalis addidit probra sævis factis: neque verita est vobis præferre suos filios: neque insuper, quod in ipsam redundet, appellavit* prole *destitutam; & scelesta* specimen *dedit linguæ paternæ. Latona parabat addere preces cùm hæc retulisset: Omitte, inquit Apollo, conqueri (supplicii spatium longum.) Phœbe idem dixit: & obducti nubibus pervenerant ad arcem Cadmeïda celeri descensu per aërem.*

Excesêre metum mea jam bona. Fingite demi
Huic aliquid populo natorum posse meorum;
Non tamen ad numerum redigar spoliata duorum
Latonæ: Turbâ quo quantum distat ab orbâ!
Ite sacris, properate sacris; laurumque capillis
Ponite. Deponunt; infectaque sacra relinquunt;
Quodque licet, tacito venerantur murmure numen.
Indignata Dea est: summoque in vertice Cynthi
Talibus est dictis geminâ cum prole locuta:
En ego vestra parens, vobis animosa creatis,
Et nisi Junoni, nulli cessura Dearum,
An Dea sim, dubitor: perque omnia sæcula cultis
Arceor, ô nati, nisi vos succurritis, aris.
Nec dolor hic solus. Diro convicia facto
Tantalis adjecit: vosque est postponere natis
Ausa suis; & me (quod in ipsam recidat) orbam
Dixit; & exhibuit linguam scelerata paternam.
Adjectura preces erat his Latona relatis:
Desine, Phœbus ait (pœnæ mora longa) querelas.
Dixit idem Phœbe. Celerique per aëra lapsu
Contigerant tecti Cadmeïda nubibus arcem.
Planus erat latéque patens propè mœnia campus,
Assiduis pulsatus equis; ubi turba rotarum,
Duraque molliêrant subjectas ungula glebas.
Pars ibi de septem genitis Amphione fortes
Conscendunt in equos, Tyrioque rubentia fuco
Terga premunt; auroq; graves moderantur habenas.
E quibus Ismenos, qui matri sarcina quondam
Prima suæ fuerat, dum certum flectit in orbem
Quadrupedes cursus, spumantiaque ora coërcet;
Hei mihi! conclamat; medioque in pectore fixus
Tela gerit; frænisque manu moriente remissis,

Erat planities vasta non longè à mœnibus proculcata assiduo equorum cursu, ubi numerus rotarum & rigida ungula in pulverem resolverant glebas suppositas. Ibi pars septem filiorum Amphionis fatigant equos, & urgent terga rubentia purpura Tyriâ; & tractant habenas auro intextas. E quibus Ismenus, qui olim primum uteri *onus fuerat suæ matri, dum agit in certum gyrum cursus equi sui, & reprimit ora spumantia; Hei mihi! vociferatur, & trajectus per medium pectus fert sagittas, & habenis elapsis manu moriente,*

NOTÆ.

204. *Cynthi*] Qui Deli mons fuit, à quo Apollo *Cynthus*, Diana *Cynthia* dicta est.

211. *Tantalis*] Niobe Tantali filia.

213. *Paternam*] *Linguam Paternam* dicit, quòd Deorum secreta mortalibus effutisse dictus Tantalus.

216. *Phœbe*] *Diana*, quæ & Luna dicitur.

217. *Cadmeïda*] Thebanam à Cadmo extructam.

218. *Campus*] Hippodromus.

222. *Rubentia*] Quia purpureis ephippiis & phaleris equi instructi & instrati.

223. *Terga*] Equorum ostro instratorum.

224. *Sarcina prima*] Maximus natu.

latus à dextro paulatim defluit armo.
oximus, audito ſonitu per inane pharetræ,
æna dabat Sipylus: veluti cùm præſcius imbris
ube fugit visâ, pendentiaque undique rector
rbaſa deducit, ne quà levis effluat aura.
æna dabat. Dantem non evitabile telum
nſequitur; ſummâque tremens cervice ſagitta
eſit; & exſtabat nudum de gutture ferrum.
e, ut erat pronus, per colla admiſſa, jubaſque
olvitur; & calido tellurem ſanguine fœdat.
ædimus infelix, & aviti nominis hæres
antalus, ut ſolito finem impoſuêre labori,
ranſiêrant ad opus nitidæ juvenile palæſtræ:
jam contulerant arcto luctantia nexu
ctora pectoribus; cùm tento concita cornu,
cut erant juncti, trajecit utrumque ſagitta.
gemuêre ſimul; ſimul incurvata dolore
embra ſolo poſuêre; ſimul ſuprema jacentes
umina versârunt; animam ſimul exhalârunt.
ſpicit Alphenor, laniataque pectora plangens
dvolat, ut gelidos complexibus allevet artus:
que pio cadit officio. Nam Delius illi
tima fatifero rumpit præcordia ferro.
uod ſimul eductum, pars eſt pulmonis in hamis
ruta: cumque animâ cruor eſt effuſus in auras:
t non intonſum ſimplex Damaſichthona vulnus
fficit. Ictus erat, quà crus eſſe incipit, & quà
ollia nervoſus facit internodia poples.
umque manu tentat trahere exitiabile telum,
ltera per jugulum pennis tenus acta ſagitta eſt.
xpulit hanc ſanguis; ſeque ejaculatus in altum
micat, & longè terebratâ proſilit aurâ.
ltimus Ilioneus non profectura precando
rachia ſuſtulerat: Dîque ô communiter omnes,
ixerat, (ignarus non omnes eſſe rogandos)

decidit paulatim in latus à dextro humero. Sipylus proximus relaxabat habenas, audito ſtrepitu pharetræ per aërem; veluti cùm nauclerus præcognoſcens tempeſtatem fugit, nube conſpectâ, & explicat vela pendentia undique, ne quà levis ventus elabatur. Laxabat habenas. Sagitta ineluctabilis pertingit laxantem, & tremens adhæſit ſummitati cervicis; & ferrum nudum prominebat ex gutture. Ille, ut erat pronus, defluit per colla equi concitati, & jubas; & inficit terram cruore tepido. Miſer Phædimus, & Tantalus hæres nominis avi, poſtquam deſiiſſent à labore ſolito, tranſierant ad opus juvenile ſplendidæ palæſtræ: & jam commiſerant pectora luctantia pectoribus, ſtricto amplexu, cùm ſagitta impulſa arcu adaucto tranſfixit utrumque, ſicut erant connexi. Unà conqueſti ſunt; unà demiſerunt in terram artus portritos dolore; unà proſtrati torſerunt oculos ultimos; unà ſpiritum efflaverunt. Alphenor intuetur, & percutiens pectus apertum accurrit, ut ſoletur membra frigida complexibus, & ſternitur in pia ſedulitate; nam Delius perrumpit illi intima viſcera ferro mortifero. Quod cùm extractum eſt, pars pulmonis eſt abſtracta, unà cum telo hamato, ſanguis eſt ejectus in aërem cum ſpiritu. At una plaga non conficit juvenem Damaſichthonem. Incuſſus fuerat quâ parte tibia incipit eſſe, & quâ poples nervoſus nectit mollia internodia. Et cum conatur eripere fatale telum manu alia ſagitta eſt impacta per jugulum uſque ad pennas. Vomor hanc ejecit; cumque in altum prorumperet, exilit & longè fertur aëre diviſo. Ultima Ilioneus tetenderat in cœlum lacertos, nihil promoturos orando: & dixerat, ô dii omnes, communiter (ſcius non omnes eſſe orandos,)

NOTÆ.

229. *Armo*] Equi.
231. *Fræna dabat*] Ut fugeret.
237. *Colla admiſſa*] Equi colla in fugam citati, laxatis illi frænis.
240. *Labori*] Agitationi equorum.
241. *Nitidæ*] Quia oleo perungebantur luctaturi.
255. *Quà crus*] Adeóque in genu, ab eo enim crus incipit, & protenditur uſque ad talos, è ſurâ & tibiâ conſtans.
263. *Non omnes*] Sola enim Latona cum Apolline & Dianâ placanda erat.

Parcite.

ignoſcite. Apollo *Arcitenens* miſericordiâ *tactus fuerat, cùm jam ſagitta non fuit revocabilis. Ille tamen procubuit leviſſimo ictu, corde affiicto non profundo vulnere. Rumor damni, & dolor plebis, & fletus ſuorum fecerunt matrem certam cladis repentinæ, quæ ſtupebat Deas potuiſſe* tot filios ſuos interficere, *& indignabatur non veritos eſſe hoc, & quòd tantùm haberent poteſtatis. Nam pater Amphion, ferro trajecto per pectus, obiens ſimul finem impoſuerat vitæ & dolori. Heu! quantum hæc Niobe diſpar erat ab illâ Niobe, quæ modò arcuerat populum ab altaribus Latonæ; & ſuperba ambulaverat per urbem mediam, ſuorum invidiam* in ſe concitans; *at nunc flenda etiam inimicis! Devolvitur in corpora frigida, & paſſim dat oſcula ultima omnibus ſuis filius. A quibus porrigens lacertos* planctu *lividos ad ſidera, Paſcere ſæva Latona, inquit, noſtro dolore, paſcere, & exple cor tuum meâ ærumnâ: & exple ſæva viſcera: efferor per ſeptem* natorum *obitus: exſtii, & triumpha hoſtis. Superior. Quamobrem verò ſuperior? plura mihi reſtant infelici, quàm tibi beatæ. Superior ſum etiam poſt tot obitus.*

Parcite. Motus erat, cùm jam revocabile telum
Non fuit, Arcitenens. Minimo tamen occidit ille
Vulnere; non altâ percuſſo corde ſagittâ.
Fama mali, populique dolor, lacrymæque ſuorum
Tam ſubitæ matrem certam fecere ruinæ,
Mirantem potuiſſe; iraſcentemque quòd auſi
Hoc eſſent Superi, quòd tantum juris haberent.
Nam pater Amphion, ferro per pectus adacto,
Finiêrat moriens pariter cum luce dolorem.
Heu! quantùm hæc Niobe, Niobe diſtabat ab illâ,
Quæ modò Latoïs populum ſubmoverat aris,
Et mediam tulerat greſſus reſupina per urbem,
Invidioſa ſuis: at nunc miſeranda vel hoſti!
Corporibus gelidis incumbit; & ordine nullo
Oſcula diſpenſat natos ſuprema per omnes.
A quibus ad cœlum liventia brachia tendens,
Paſcere, crudelis, noſtro, Latona, dolore;
Paſcere, ait; ſatiaque meo tua pectora luctu:
Corque ferum ſatia, dixit: per funera ſeptem
Efferor: exulta; victrixque inimica triumpha.
Cur autem victrix? miſeræ mihi plura ſuperſunt,
Quàm tibi felici. Poſt tot quoque funera vinco.
Dixerat: inſonuit contento nervus ab arcu:
Qui, præter Nioben unam, conterruit omnes.
Illa malo eſt audax. Stabant cum veſtibus atris
Ante toros fratrum demiſſo crine ſorores.
E quibus una, trahens hærentia viſcere tela,
Impoſito fratri moribunda relanguit ore.
Altera, ſolari miſeram conata parentem,
Conticuit ſubitò; duplicataque vulnere cæco eſt
[Oraque non preſſit, niſi poſtquam ſpiritus exit.
Hæc fruſtrà fugiens collabitur; illa ſorori
Immoritur: latet hæc; illam trepidare videres.

Finiêrat, nervus ſtrepuit ab arcu adducto, qui tremefecit omnes exceptâ Niobe. Illa eſt audax ob dolorem. Sorores aderant cum pullis veſtibus comâ projectâ ad lectos fratrum: è quibus una avellens ſagittas infixas cordi, moriens defecit ore impoſito ori *fratris. Altera aggreſſa delinire dolorem infelicis matris repentè ſiluit, & eſt incurvata ad* terram *improviſâ plagâ; neque clauſit os niſi dum anima receſſit. Hæc nequicquam fugiens cadit; illa procumbit moriens ſuper ſororem: hæc ſeſe occultat, cerneres illam tremere.*

NOTÆ.

273. *Hæc*] Mœrens; non jam, prole extinctâ, ſuperbiens.

275. *Reſupina*] Id eſt, quæ elato & ſuperbo vultu per urbem inceſſerat. V. 168.

283. *Efferor*] *Viva ad ſepulchrum feror, filiorum morte.* Videtur enim Niobe unà cum filiis ſepties quaſi *efferri. Efferor* vox ſepulturæ propria eſt.

284. *Plura*] Hæc Niobe furioſa idcirco jactat, quòd ſeptem ei filiæ ſupererant.

289. *Demiſſo crine*] Diſſolutis capillis, in luctu fieri ſolet.

Ib. *Toros*] Lectulos in quibus erant ad funus compoſiti.

Sexqu

xque datis leto, diverſaque vulnera paſſis,
ltima reſtabat; quam toto corpore mater,
otâ veſte tegens, Unam, minimamque relinque,
e multis minimam poſco, clamavit, & unam. 300
umque rogat, pro quâ rogat, occidit. Orba reſedit
xanimes inter natos, nataſque, virumque:
riguitque malis. Nullos movet aura capillos:
vultu color eſt ſine ſanguine; lumina mœſtis
ant immota genis: nihil eſt in imagine vivi. 305
ſa quoque interiùs cum duro lingua palato
ongelat; & venæ deſiſtunt poſſe moveri.
ec flecti cervix, nec brachia reddere geſtus,
ec pes ire poteſt. Intra quoque viſcera ſaxum eſt.
let tamen, & validi circumdata turbine venti 310
n patriam rapta eſt. Ibi fixa cacumine montis
iquitur, & lacrymas etiamnum marmora manant.
V. Tum verò cuncti manifeſtam numinis iram
œmina, virque timent: cultuque impenſiùs omnes
lagna gemelli paræ venerantur numina Divæ. 315
tque fit, à facto propiore priora renarrant.
quibus unus ait: Lyciæ quoque fertilis agris
laud impunè Deam veteres ſprevêre coloni.
es obſcura quidem eſt ignobilitate virorum;
lira tamen. Vidi præſens ſtagnumque lacumque,
rodigio notum. Nam me jam grandior ævo, 321
mpatienſque viæ genitor deducere lectos
uſſerat inde boves; gentiſque illius eunti
ſe ducem dederat: cum quo dum paſcua luſtro,
cce lacûs medio ſacrorum nigra favillâ 325
ra vetus ſtabat, tremulis circumdata cannis.

Et ſex interfectis & paſſis varias plagas, ultima ſupererat: quam mater operiens toto corpore, toto amictu, vociferata eſt, concede unam & natu minimam; peto de multis minimam, & unam. Et dum precatur, obit ea pro quâ precatur. Orba reſedit inter filios mortuos, & filias & maritum: & indurata eſt ærumnis. Nullus ventus agitat comam. Color eſt exſanguis in facie; oculi hærent rigidi in genis triſtibus; nihil eſt vivi in ſtatuâ. Ipſa quoque lingua intus diriguit cum duro palato; & venæ non amplius poſſunt palpitare. Neque collum poteſt flecti, neque lacerti agitare, neque pes incedere. Eſt lapis etiam intra præcordia. Luget tamen, & correpta impetu potentis venti ablata eſt in patriam. Ibi liqueſcit impoſita vertici montis, & ſaxum exſtillat etiamnum lacrymas.

V. Tunc verò omnes & viri & fœminæ metuunt iram numinis: & omnes magis colunt ingentem poteſtatem Deæ gemelli paræ. Atque, ut mos eſt, recenſent præterita à facto recentiore. E quibus unus inquit: incolæ etiam fe-

cis Lyciæ non contempſerunt inulti Divam. Factum eſt quidem minùs cognitum contemptu viro-um, ſed tamen ſtupendum. Vidi ipſe cùm ibi *adeſſem & ſtagnum, & lacum nobilem miraculo. Nam ater* meus *jam ætate provectior, & impar itineri faciundo imperaverat* me *deducere inde boves lectos; & ipſe dederat* mihi *proficiſcenti ducem ex illâ natione: quocum dum circumeo paſcua, ecce tiquum altare erectum erat in medio ſtagni, fuſcum atro cinere, cinctum arundinibus tremulis.*

NOTÆ.

303. *Diriguit*] Petrefacta eſt, quia ſtupefacta.

311. *In patriam*] Thebis, inquit Apollodorus, lib. III. relictis, vidua jam atque orba in Sipylum ad patrem Tantalum rediit, &c.

312. *Lacrymas*] Utrum hoc propter ſudorem marmoris? an à rupis, & metalli vapore alſo? Namque Sipylum, referente Plinio, lib. V. c. 29. quod antè Tantalis vocabantur, caput eſt Mæoniæ, ubi nunc eſt ſtagnum ſale abundans. An denique quòd in liberorum ſepulchro ſtatuam lapideam quæ lacrymari videbatur, ſibi Niobe erexerit?

315. *Gemelliparæ*] Latonæ, quæ Apollinem & Dianam uno partu edidit.

317. *Lyciæ*] Regio eſt minoris Aſiæ ad mare Mediterraneum porrecta, infra Lydiam.

323. *Gentiſque*] Mihi itineris ducem addidit Lycium.

Dux meus ſubſtitit, & dixit murmure timido, Adſis Dea: *& ego dixi patri murmure, Adſis. Nihilominus exquirebam an altare eſſet Naïadum, an Fauni an Dei* alicujus *indigenæ: cùm hoſpes reſpondit talia: ô Juvenis, non Deus monticola huic altari præeſt. Illa dicit hoc ſuum, quam olim regia Juno orbe expulit: quam precantem vix Delos incerta excepit, tum cùm inſula levis circùm fluctuabat. Latona innixa palmæ ſimul &* (olivæ) *arbori Minervæ, peperit gemellos, novercâ nolente. Et cùm peperiſſet, dicitur etiam hinc fugiſſe Junonem, & tuliſſe in ſuo ſinu duo numina ex ſe orta. Et jam, cùm ſol ardens incenderet agros, Dea oppreſſa longo labore in campis Lyciæ Chimæras ferentis, exhauſta contraxit ſitim à calore ſolis; & filii avidi exſuxerant mammas lac emittentes. Fortè vidit è longinquo ſtagnum aquæ dulcioris in infirmis vallibus: ruſtici ibi colligebant fruticoſa vimina cum juncis, & ulvam naſcentem in paludibus. Titania audivit, & genu flexo demiſit ſe in terram; ut bibitura traheret frigidam aquam. Agreſtis multitudo prohibent. Dea ſic eſt allocuta prohibentes: Quamobrem arcetis ab aquis?*

Reſtitit, & pavido, Faveas mihi, murmure dixi,
Dux meus: & ſimili, Faveas, ego murmure dixi.
Naïadum, Faunine foret tamen ara rogabam,
Indigenæne Dei: cùm talia reddidit hoſpes:
Non hâc, ô juvenis, montanum numen in aràest.
Illa ſuam vocat hanc, cui quondam regia Juno
Orbe interdixit: quam vix erratica Delos
Orantem accepit, tum cùm levis inſula nabat.
Illìc, incumbens cum Palladis arbore palmæ,
Edidit invitâ geminos Latona novercâ.
Hinc quoque Junonem fugiſſe puerpera fertur;
Inque ſuo portâſſe ſinu duo numina natos.
Jamque Chimæriferæ, cùm Sol gravis ureret arva,
Finibus in Lyciæ, longo Dea feſſa labore,
Sidereo ſiccata ſitim collegit ab æſtu;
Uberaque ebiberant avidi lactantia nati.
Fortè lacum melioris aquæ proſpexit in imis
Vallibus: agreſtes illìc fruticoſa legebant
Vimina cum juncis, gratamq; paludibus ulvam.
Acceſſit, poſitoque genu Titania terram
Preſſit; ut hauriret gelidos potura liquores.
Ruſtica turba vetant. Dea ſic affata vetantes:
Quid prohibetis aquis? uſus communis aquarum:
Nec Solem proprium Natura, nec aëra fecit,
Nec tenues undas. Ad publica munera veni.
Quæ tamen ut detis ſupplex peto. Non ego noſtros
Abluere hîc artus, laſſataque membra parabam:
Sed relevare ſitim. Caret os humore loquentis;
Et fauces arent; vixque eſt via vocis in illis.
Hauſtus aquæ mihi nectar erit: vitamque fatebor
Accepiſſe ſimul. Vitam dederitis in undâ.
Hi quoque vos moveant, qui noſtro brachia tendunt
Parva ſinu: Et caſu tendebant brachia nati.

uſus aquarum eſt *publicus: neque natura privatum fecit cuiquam ſolem, neque aërem neque aquas ſubtiles. Acceſſi ad dona communia. Quæ tamen ero ſupplex ut concedatis. Ego non volebam hîc lavare artus, & membra deſeſſa, ſed ſedare ſitim. Os l quentis eſt exſiccatum, & guttura arſcunt; & vix datur tranſitus vocis ab illis. Hauſtus aquæ erit mihi* loco *nectaris: atque agnoſcam ſimul accepiſſe vitam. Præbueriris vitam in aqua. Iſti etiam vos molliant, qui porrigunt parvos lacertos è noſtro gremio: & fortè filii porrigebant lacertos.*

NOTÆ.

330. *Indigenæne*] Qui non aliunde venerit, ſed ibi ortus ſit ubi colitur: quaſi in eodem *ſolo degens.*

336. *Novercâ*] Junone Jovis conjuge, quæ adeò Apollinis & Dianæ noverca.

339. *Chimæriferæ*] Fuit poëtis Chimæra monſtrum caput habens leonis ventrem capræ, & caudam draconis; revera autem mons Lyciæ ignivomus, cujus cacumen leones, medium capræ, radices autem ſerpentes frequentabant.

341. *Sidereo*] *Sidus* aliquando κατ' ἐξοχὴν pro ſole ponitur.

343. *Lacum*] Fontem Melam vocat Prob. ad Virg. Georg. 2. l. & paſtorem, qui prohibebat, Neoclem.

358. *Hi*] Infantes, Apollo & Diana.

Quem

Quem non blanda Deæ potuissent verba movere? 360
Si tamen orantem perstant prohibere: minasque,
Si procul abscedat, conviciaque insuper addunt.
Nec satis hoc: Ipsos etiam pedibusque, manuque
Turbavêre lacus: imoque è gurgite mollem
Huc illuc limum saltu movêre maligno. 365
Distulit ira sitim. Neque enim jam filia Cœi
Supplicat indignis; nec dicere sustinet ultrà
Verba minora Deâ: tollensque ad sidera palmas,
Æternùm stagno, dixit, vivatis in isto.
Eveniunt optata Deæ. Juvat îsse sub undas, 370
Et modò tota cavâ submergere membra palude;
Nunc proferre caput; summo modò gurgite nare:
Sæpe super ripam stagni considere; sæpe
In gelidos resilire lacus. Et nunc quoque turpes
Litibus exercent linguas: pulsoque pudore, 375
Quamvis sint sub aquâ, sub aquâ maledicere tentant.
Vox quoq; jam rauca est, inflataque colla tumescunt;
Ipsaque dilatant patulos convicia rictus.
Terga caput tangunt: colla intercepta videntur:
Spina viret: Venter, pars maxima corporis, albet: 380
Limosoque novæ saliunt in gurgite ranæ.

VI. Sic ubi nescio quis Lycià de gente virorum
Rettulit exitium; Satyri reminiscitur alter,
Quem Tritoniacâ Latous arundine victum
Affecit pœnâ. Quid me mihi detrahis? inquit. 385
Ah piget: ah non est, clamabat, tibia tanti!
Clamanti cutis est summos derepta per artus: [nat;
Nec quicquam, nisi vulnus, erat. Cruor undiq; ma-

Quem non potuisset flectere lenis oratio Deæ? Isti tamen pertinaciter arcent precantem: atque insuper adjiciunt minas, nisi procul eat, & probra. Neque istud satis: lutulenta fecerunt insuper ipsa stagna pedibus & manibus; & huc illuc agitaverunt cœnum ex ultimo gurgite saltu protervo. Ira paulisper *remisit sitim: neque verò jam filia Cœi precatur* rusticos *indigna* hæc patrantes; *neque potest ampliùs proferre voces humiliores Deæ: & porrigens manus ad astra, in omne ævum, inquit, vivatis in isto stagno. Vota Deæ absolvuntur. Gaudent se condere sub aquas, & nunc tingere totum corpus profundo stagno: nunc exerere caput; nunc natare in supremo lacu: sæpe requiescere ad ripam ejus; sæpe resilire in frigida stagna. Et nunc etiam utuntur contumeliosis linguis ad jurgia: & pudore amisso, quanquam sint sub undis, sub undis* tamen *nituntur convicia jactare. Vox etiam est rauca, & colla tumida inflantur; & ipsa probra diducunt ora hiantia. Dorsum junctum est capiti; collum videtur quasi de medio recisum: tergum est viride: alvus, pars maxima corporis, alba est; & recentes ranæ sese jactant in palude lutulentâ.*

VI. *Postquam nescio quis sic narravit interitum hominum de natione Lyciâ; alius commemorat* Marsyam *Satyrum quem* Apollo *Latonæ filius mulctavit supplicio, postquam illum vicisset calamo Tritoniaco. Quamobrem, ait, meam* pellem *mihi deripis? Ah pœnitet: ah, vociferabatur, fistula non est tanti,* ut hâc pœnâ affici debeam! *Cutis est ablata vociferanti ab extremis membris: neque erat quicquam, nisi plaga. Sanguis fluit ex omni parte;*

NOTÆ.

376. *Sub aquâ*] Repetitio hæc immediata *sub aquâ, sub aquâ*, ranarum coaxationem exprimere videtur.

383. *Satyri*] Marsyas fuit, qui certamine victus, pelle privatus est ab Apolline; ex ejus verò corpore tantus defluxit sanguis, ut in flumen fuerit commutatus, qui dicebatur *Marsyas*. Cujus elegantem descriptionem vide apud Q. Curtium lib. 4. sub initio.

384. *Tritoniaca*] Tibiam dicit, quam Pallas ad Tritonem paludem nata invenit: Sed oris sui deformitate dum eam inflaret, indignata, eam abjecit. Reperit Marsyas, & usque adeò sibi placuit ejus sono, ut Apollinem ipsum ad musicæ certamen provocare ausus fuerit.

Detectique

& nervi nudati apparent: & venæ tremantes ſine ullâ cute palpitant. Liceat numerare præcordia micantia, & fibras penitùs conſpectas in pectore. Fauni agreſtes, Diî nemorum, & fratres Satyri, & Olympus tunc etiam illuſtris, & nymphæ luxerunt eum: *& quiſquis pavit greges* ovium *lanas ferentium, & armenta boum cornuta in illis montibus. Terra ferax irrigata eſt, & irrigata excepit lacrymas cadentes, ac abſorbuit profundis meatibus: Quas ubi fecit aquam, ejicit in aërem inanem. Inde deſcendens in mare æſtuoſum per pronas ripas, nomen conſecutus eſt Marſya, fluvius limpidiſſimus Phrygiæ.*

VII. *Talibus narratis, ſtatim plebs revertitur ad præſentia* infortunia, *& deſlent Amphionem mortuum* unà *cum prole. Invidiam* omnem *in matrem* conjiciunt. *Cæterùm unus Pelops fertur etiam luxiſſe hanc: atque exhibuiſſe ebur in humero lævo, poſtquam deripuit amictus ſuos ad pectus. Hic humerus fuit ex carne & ejuſdem coloris ac dexter quando natus eſt. Dein dicunt Deos conſerviſſe artus diſſectos manibus parentis; cæteriſque in-ventis, pars quæ eſt inter collum & extremum lacertum deſiderata eſt. Ebur affixum eſt in locum ejus partis quæ non inveniebatur: & eo* Deorum *beneficio Pelops fuit reſtitutus.*

VIII. *Optimates proximi conveniunt: & oppida vicina Argos, & Sparta, & Mycenæ, Pelopeïadesque, & Calydon nondum odio habitu Dianæ iratæ.*

Detectique patent nervi; trepidæque ſine ullâ
Pelle micant venæ. Salientia viſcera poſſis,
Et pellucentes numerare in pectore fibras.
Illum ruricolæ, ſilvarum numina, Fauni,
Et Satyri fratres, & tunc quoque clarus Olympus,
Et Nymphæ flêrunt: & quiſquis montibus illis
Lanigeroſque greges, armentaque bucera pavit.
Fertilis immaduit, madefactaque terra caducas
Concepit lacrymas, ac venis perbibit imis.
Quas ubi fecit aquam, vacuas emiſit in auras.
Inde patens rapidum ripis declivibus æquor,
Marſya nomen habet, Phrygiæ liquidiſſimus amnis.

VII. Talibus extemplò redit ad præſentia dictis
Vulgus; & extinctum cum ſtirpe Amphiona lugent.
Mater in invidiâ eſt. Tamen hunc quoq; dicitur unus
Flêſſe Pelops: humeroque ſuas ad pectora poſtquam
Deduxit veſtes, ebur oſtendiſſe ſiniſtro.
Concolor hic humerus, naſcendi tempore, dextro
Corporeuſque fuit. Manibus mox cæſa paternis
Membra ferunt junxiſſe Deos; Aliiſque repertis,
Qui locus eſt juguli medius, ſummique lacerti,
Defuit. Impoſitum eſt non comparentis in uſum
Partis ebur: factoque Pelops fuit integer illo.

VIII. Finitimi proceres coëunt: urbeſque propinquæ
Oravêre ſuos ire ad ſolatia reges,
Argoſque, & Sparte, Pelopeïadeſque Mycenæ,
Et nondum torvæ Calydon inviſa Dianæ,

NOTÆ.

393. *Olympus*] Satyrus etiam, qui Marſyæ fuit diſcipulus, alius frater.

397. *Venis*] Venas terræ puta eſſe meatus aquarum & ſpirituum.

404. *Pelops*] Tantali filius, Niobes frater.

405. *Deduxit*] Lugentium more veſtes divellit.

ib. *Ebur oſtendiſſe*] Pelopem diſcerptum Tantalus Diis epulantibus obtulerat, quod illi nefas cum advertiſſent, Pelopis membra iterum compoſuerunt, niſi quòd humeri ſiniſtri loco, quem Ceres comederat, eburneum oppoſuerunt.

409. *Qui locus*] Humerus qui medius eſt inter jugulum & brachii ſummitatem.

414. *Argos*] Urbs eſt clariſſima Peloponneſi, ſicut & Sparta, itemque Mycenæ, quæ Pelops vel certè ejus poſteri auxiſſe feruntur.

415. *Calydon*] Urbs Ætoliæ, à Calydone Endymionis filio cognominata, ad Pelopo-

Orcho

chomenoſque ferox, & nobilis ære Corinthos,
eſſeneque ferax, Patræque, humileſque Cleonæ,
Nęlêa Pylos, neque adhuc Pittheïa Trœzen;
æque urbes aliæ bimari clauduntur ab Iſthmo,
teriúſque ſitæ bimari ſpectantur ab Iſthmo.
edere quis poſſit? ſolæ ceſſatis Athenæ.
ſtitit officio bellum; ſubvectaque ponto
rbara Mopſopios terrebant agmina muros.
reïcius Tereus hæc auxiliaribus armis
derat: & clarum vincendo nomen habebat.
em ſibi Pandion opibuſque, viriſque potentem,
genus à magno ducentem forte Gradivo,
nnubio Prognes junxit. Non pronuba Juno,
n Hymenæus adeſt, non illi Gratia lecto.
menides tenuêre faces de funere raptas;
menides ſtravêre torum; tectoque profanus
cubuit bubo, thalamique in culmine ſedit.

& Orchomenus ſæva, & Corinthus celebris ære, & Meſſene fertilis, & Patræ, & exiguæ Cleonæ, & Pylus Nelêa, & Trœzen nondum Pittheïa dicta; *& urbes aliæ quæ clauduntur ab Iſthmo bimari, quæque extra Iſthmum ſitæ ab illo conſpiciuntur, rogaverunt ſuos reges ut accederent conſolandia* gratiâ. *Quis poſſit fidem adhibere? Solæ Athenæ deeſtis* humanitatis officio: Cui *bellum impedimento fuit, & exercitus barbarus adductus per mare imminebat muris Mopſopiis: Tereus Thracius hunc* exercitum *fugaverat armis auxiliaribus; & habebat nomen magnum ex victoriâ.*

m potentem divitiis & viris, & trahentem genus clarum à magno Marte, Pandion ſibi divinxit gio Prognes. Juno pronuba non favit illo toro, neque Hymenæus, neque Gratia. Furiæ præunt tædas novæ nuptæ, *quas de funebribus* rogis *rapuerunt: Furiæ adornaverunt lectum; ubo obſcœnus inſedit tecto, & ſtetit in faſtigio thalami.*

NOTÆ.

Septentrionem, cujus agris irata Diana,
d ad Oeneo rege primitias diis omnibus re-
is offerente præterita eſſet, aprum ferociſſi-
m immiſit, quem Meleager interemit.

16. *Orchomenos*] Arcadiæ urbs; alia eſt & tiæ.

b. *Ære*] Æs Corinthium magno in pretio , & ad vaſa expetitum. Captâ à L. Mum- & incensâ Corinthio, incendio permiſtis imis ſtatuis atque ſimulacris, æris, auri ntique venæ in commune fluxêre.

17. *Humiles*] Non à ſitu, ſed incolarum citate.

b. *Meſſene*] Meſſene eſt in Peloponneſo, incolæ bellis plurimis adverſus Lacedæ- nios claruerunt.

b. *Patræ*] Sunt in Achaiâ, ad Septen- nem.

b. *Cleonæ*] Oppidulum Argolidis.

18. *Nelea*] A Neleo Neſtoris patre regnata Meſſeniâ ſita.

b. *Neque adhuc*] Nondum Pittheus, The- vus maternus, ibi regnavit. Trœzen urbs Peloponneſi.

19. *Bimari*] Iſthmus dicitur terra inter duo ia coarctata, atque adeò *bimaris*; quomodo Corinthiacus Ægeo & Ionio alluitur. Intra Iſthmum ſunt Peloponneſi urbes, extra vero Achaiæ.

Ib. *Clauduntur*] Iſthmo clauſas intellige urbes quas habet Peloponneſus.

421. *Credere*] *Quis crederet urbem humanitatis ſtudiis adeò claram officio defuturam? Sed excuſanda erat, quippe obſidione preſſa à Barbaris, fortè Amazonum, copiis.*

423. *Mopſopius*] Athenienſes, à Mopſopo rege ſic dictos, in quos Amazones illo tempore, auxilio aſſumtis Scythis, incurſârunt, quâ de re Juſtinus.

424. *Tereus*] Thraciæ rex fuit, Martius filius.

426. *Pandion*] Rex Athenarum.

427. *Gradivo*] Mars eſt à *gradiendo*, vel ab haſtæ vibratione Græcè ſic dictus, viz. à χραδάω vel χραδοίνω.

428. *Prognes*] Quæ Pandionis fuit filia.

Ib. *Juno*] Quæ Juga & pronuba dicta, ſine cujus numine nullum poſſet feliciter coaleſcere conjugium.

429. *Hymenæus*] Quem jam ſæpe ad nuptias invocatum deum diximus.

Ib. *Gratia*] Tres fuerunt, perpetuæ Veneris comites, Aglaïa, Thalia, Euphroſyne.

430. *Eumenides*] Hæc omnia inauſpicatas nuptias prædicunt. Vide ſimilia de Didonis & Æneæ conjugio, Virg. Lib. Æn. 4.

Progne & Tereus commissi sunt hoc augurio; facti sunt parentes hoc augurio.

Hâc ave conjuncti Progne, Tereusque: parentes
Hâc ave sunt facti. Gratata est scilicet illis
Thracia: Dîsque ipsi grates egêre: diemque,
Quâque data est claro Pandione nata tyranno,
Quâque erat ortus Itys, festam jussêre vocari.
Usque adeò latet utilitas! Jam tempora Titan
Quinque per autumnos repetiti duxerat anni:
Cùm blandita viro Progne, Si gratia, dixit,
Ulla mea est, vel me visendæ mitte sorori,
Vel soror huc veniat. Redituram tempore parv
Promittes socero. Magni mihi numinis instar
Germanam vidisse dabis. Jubet ille carinas
In freta deduci; veloque & remige portus
Cecropios intrat; Piræaque littora tangit.
Ut primùm soceri data copia, dextraque dextræ
Jungitur; infausto committitur omine sermo.
Cœperat, adventûs causam, mandata referre
Conjugis; & celeres missæ spondere recursus.
Ecce venit magno dives Philomela paratu;
Divitior formâ: quales audire solemus
Naïdas & Dryadas mediis incedere silvis;
Si modò des illis cultus, similesque paratus.
Non secùs exarsit conspectâ virgine Tereus,
Quàm si quis canis ignem supponat aristis:
Aut frondem, positasque cremet fœnilibus herbas
Digna quidem facies, sed & huc innata libido
Exstimulat: pronumque genus regionibus illis
In Venerem est. Flagrat vitio gentisque, suoque
Impetus est illi, comitum corrumpere curam,
Nutricisque fidem; nec non ingentibus ipsam
Sollicitare datis; totumque impendere regnum;
Aut rapere, & sævo raptam defendere bello.
Et nihil est, quod non effrœno captus amore
Ausit; nec capiunt inclusas pectora flammas.
Jamque moras malè fert; cupidoque revertitur o

Progne & Tereus commissi sunt hoc augurio; facti sunt parentes hoc augurio. Scilicet Thracia gratulata est illis; & ipsi gratias egerunt diis; & voluerunt appellari diem feriatum, quo filia Pandionis nupta est regi illustri, & quo Itys natus est. Usque adeò ignoratur quod bonum est! Jam Titan vexerat tempora per quinque Autumnos anni renovati; cùm Progne demulcens maritum, Si quid apud te possum, inquid, vel mitte me sorori visendæ, vel soror huc accedat. Pollicearis socero eam *brevi reversuram. Concedes mihi instar numinis si vidisse* me feceris *sororem. Ille imperat naves provehi in mare, atque ingreditur portus Athenienses velis & remigibus, atque appellit ad littora Attica. Ut primùm licuit videre socerum, & dextram dextræ conjungere, oratio inchoatur infelici præsagio. Cœperat narrare causam itineris & jussa uxoris, & promittere veloces reditus* Philomelæ, siquidem *missa* fuerit. *Ecce Philomela adest splendida superbo ornatu, splendidior pulchritudine; & quales solemus audire Naïadas & Dryadas ambulare in mediis silvis; si modò addas illis ornatus & similes apparatus. Tereus non aliter incensus est vitâ puellâ, quàm si quis subjiciat ignem flavis aristis, aut incendat ramusculos & herbas impositas fœnilibus. Vultus quidem insignis, sed ingenita libido etiam hunc excitat; & in illis terris homines sunt* maximè *propensi in Venerem. Uritur vitio gentis, & suo. Impensiùs stimulatur corrumpere custodiam comitum, & fidem nutricis, aut etiam delinire illam magnis muneribus, atque insumere totum regnum; vel auferre, & tueri ablatam crudeli bello. Neque quicquam est quod non audeat irretitus immoderato amore: neque pectus est capax reconditi ignis. Jamque iniquè fert moras, nec cupido redit*

NOTÆ.

437. *Itys*] Terei & Progne filius.

446. *Cecropios*] Athenienses, à Cecrope rege Athenarum.

Ib. *Piræaque*] Fuit Piræum navale & portus Athenienſis, à Themiſtocle inſtructus.

453. *Dryadas*] Nymphæ inter ſilveſtres formoſiſſimæ, quæ tamen Philomelæ ſpeciem non æquarent, niſi pari etiam ornatu indu

d mandata Prognes; & agit sua vota sub illis.
acundum faciebat amor. Quotiesque rogabat
lteriùs justo, Prognen ita velle ferebat.
ddidit & lachrymas, tanquam mandâsset & illas.
rô Superi, quantum mortalia pectora cæcæ
octis habent! ipso sceleris molimine Tereus
reditur esse pius: laudemque à crimine sumit.
uid quod idem Philomela cupit? patriosque lacertis
landa tenens humeros, ut erat visura sororem,
rque suam, contraque suam, petit usque salutem.
pectat eam Tereus; præcontrectatque videndo:
sculaque, & collo circumdata brachia cernens,
mnia pro stimulis, facibusque, ciboque furoris
ccipit. Et quoties amplectitur illa parentem,
sse parens vellet; neque enim minùs impius esset.
incitur ambarum genitor prece. Gaudet, agitque
la patri grates; & successisse duabus
putat infelix, quod erit lugubre duabus.
m labor exiguus Phæbo restabat; equique
ulsabant pedibus spatium declivis Olympi:
egales epulæ mensis, & Bacchus in auro
onitur. Hinc placido tradunt sua corpora somno.
t rex Odrysius, quamvis secessit, in illâ
Æstuat: & repetens faciem, motusque, manusque,
ualia vult fingit, quæ nondum vidit: & ignes
se suos nutrit, curâ removente soporem.
ux erat: &, generi dextram complexus euntis
andion, comitem lachrymis commendat obortis:
anc ego, care gener, quoniam pia causa coëgit,
Et voluêre ambæ, voluisti tu quoque, Tereu.]
o tibi: perque fidem, cognataque pectora supplex,
er Superos oro, patrio tuearis amore:
t mihi sollicitæ lenimen dulce senectæ

Prognes ad commemoranda *jussa*; *& promovet sua vota sub* simulatione *desiderii* quo flagrabat Progne. *Amor reddebat disertum: & quoties orabat plùs quàm justum esset, dicebat Prognem sic optare. Adjecit etiam lacrymas, quasi etiam imperâsset illas. Proh dii, quantum corda hominum habent obscuræ ignorantiæ! Tereus creditur esse pius ipso conatu facinoris & habet laudem à crimine. Quid quòd Philomela idem optat? & blandè amplectens ulnis humeros patris, possit usque & per suam, & contra suam salutem, ut discedat visura* suam *sororem. Tereus eam intuetur, & antè eam contrectat videndo: & cernens ora, & lacertos circumductos collo, sumit omnia pro aculeis, & tædis, & escâ furoris. Et quoties illa complectitur patrem, optaret esse pater; neque enim esset minùs impius. Pater superatur prece utriusque. Ille lætatur & gratias agit patri, & misera arbitratur bene id cessisse duabus, quod erit luctuosum duabus. Jam parvus labor supererat Soli, & ejus equi feriebant pedibus spatium cœli deorsum vergentis (i. e.* occidui) *Dapes regiæ, & vinum in vasis deauratis apponitur mensis: inde sua*

rpora committunt somno suavi. At rex Odrysius, quanquam seorsim *se receperat, ardet tamen in bilomelâ; & revolvens mente vultum, & motus, & manus, putat qualia vult* ista *quæ nondum dit: & ipse alit suas flammas, amore impediente somnum. Dies advenerat, & Pandion amexus dextram generi abituri, commendat* illi *comitem lachrymis prorumpentibus. Ego, (siquidem raque exoptavit, & tu* quoque *cupivisti, Tereu) committo tibi hanc, dilecte gener, quoniam pia usa suasit: & precor supplex per fidem, & corda cognata, & per Deos, ut protegas* eam *amore trio: & mihi amabile solatium senectutis anxiæ* de reditu filiæ

NOTÆ.

377. *Contraque suam*] Quia à Tereo non solùm stuprata, sed etiam linguâ fuit privata.

478. *Præcontrectat*] Tanto libidinis ardore Philomelam intuetur, ut oculis antequam manibus contrectare videatur.

486. *Equi*] Soli trahentes currum.

Ib. *Exiguus*] Penè erat diei finis.

490. *Odrysius*] Tereum dicit, ab Odrysis Thraciæ populis, sic dictum.

Quamprimum (omnis erit nobis mora longa) remittas.
Tu quoque quamprimum (satis est procul esse soro-
Si pietas ulla est, ad me, Philomela, redito.
Mandabat; pariterque suæ dabat oscula natæ:
Et lacrymæ mites inter mandata cadebant.
Utque fide pignus dextras utriusque poposcit;
Inter seque datas junxit; natamque nepotemque
Absentes memori pro se jubet ore salutent:
Supremumque vale, pleno singultibus ore,
Vix dixit: timuitque suæ præsagia mentis.
At simul imposita est pictæ Philomela carinæ;
Admotumque fretum remis, tellusque repulsa est
Victimus, exclamat: mecum mea vota feruntur.
Exsultatque, & vix animo sua gaudia differt
Barbarus: & nusquam lumen detorquet ab illâ.
Non aliter, quàm cùm pedibus prædator obuncis
Deposuit nido leporem Jovis ales in alto:
Nulla fuga est capto: spectat sua præmia raptor.
Jamque iter effectum; jamque in sua littora fessi
Puppibus exiêrant: cùm rex Pandione natam
In stabula alta trahit, silvis obscura vetustis:
Atque ibi pallentem, trepidamq; & cuncta timentem
Et jam cum lacrymis, ubi sit germana, rogantem
Includit: fassusque nefas, & virginem, & unam
Vi superat; frustrà clamato sæpe parente,
Sæpe sorore suâ, magnis super omnia Divis.
Illa tremit, velut agna pavens, quæ saucia cani
Ore excussa lupi, nondum sibi tuta videtur:
Utque columba, suo madefactis sanguine plumis,
Horret adhuc, avidosque timet, quibus hæsera
ungues.
Mox ubi mens rediit; passos laniata capillos,
Lugenti similis, cæsis plangore lacertis,
Intendens palmas, Prô diris, Barbare, factis,
Prô crudelis, ait! nec te mandata parentis
Cum lacrymis movêre piis, nec cura sororis,
Nec mea virginitas, nec conjugialia jura?
Omnia turbasti. Pellex ego facta sorori:
Tu geminis conjux. Non hæc mihi debita pœn

ocyùs remittat (omne spatium erit nobis longum) Tu quoque, Philomela, si pietas est aliqua, reverte ad me ocyùs: (satis est, quòd soror tua Progne *longè* à me *abest.)* Hujusmodi *mandata dedit: atque simul basia præbebat suæ filiæ: & molles lacrymæ fluebant inter jubendum. Et postquam petivit dextras utriusque in testimonium fidei, & conseruit junctas inter se, mandat ut salutem impertiantur ore memori, & filiæ suæ* Procne, *& nepoti* Ity, qui *abfuerant: Et vix potuit dicere extremùm vale,* ita *vox impediebatur suspiriis: & reformidavit divinationes suæ mentis. At cùm primùm Philomela est imposita pictæ navi, & mare percussum remis, & terra relicta, Vicimus vociferatur: mea desideria avebuntur mecum. Atque barbarus triumphat, & ægrè differt animo sua gaudia, & nusquam dimovit oculos ab illâ. Non secùs ac cùm avis Jovis capax* aquila *unguibus acutis deposuit leporem in excelso nido;* lepus *correptus non potest effugere;* illa autem *avida intuetur suam prædam. Jamque itinere confecto descenderant in sua littora de navibus jactatis, cùm rex ducit filiam Pandionis in excelsa stabula, tecta annosis arboribus; atque ibi includit pallidam, trementem, & omnen tuentem, & jam lacrymantem, & petentem ubi sit* sua *soror; & postquam professus esset amorem in fandum, vi vincit puellam, & unam, patre sæpe nequicquam citato, sæpe sorore suâ, maximè verò diis magnis. Illa trepidat tanquam agna timida, quæ vulnerata erepta faucibus ver lupi, nondum sibi videatur secura; & tanquam columba, plumis suis infectis suo sanguine, t adhuc atque horret ungues asperos quibus incluſa erat. Mox ubi animus rediit, discerptam co habens, similis lugenti, brachiis contusis plangendo, porrigens manus. Prob, inquit, Barbare, fando facinore, prob inhumane! neque jussa patris cum lachrymis piis te tetigerunt, neque me ginitas, neque fœdera connubialia? Omnia confudisti. Ego sum facta adultera sorori, tu mar utrique. Non sum digna hoc supplicio.*

uin animam hanc (ne quod facinus tibi, perfide, reſtet)
ripis? atque utinam feciſſes ante nefandos
oncubitus! vacuas habuiſſem criminis umbras.
tamen hæc Superi cernunt; ſi numina Divûm
unt aliquid; ſi non periêrunt omnia mecum;
uandocunque mihi pœnas dabis. Ipſa pudore
rojecto tua facta loquar. Si copia detur,
populos veniam: ſi ſilvis clauſa tenebor,
nplebo ſilvas, & conſcia ſaxa movebo.
udiat hæc æther, & ſi Deus ullus in illo eſt.
alibus ira feri poſtquam commota tyranni;
ec minor hâc metus eſt: causâ ſtimulatus utrâque;
uo fuit accinctus, vaginâ deripit enſem:
rreptamque comâ, flexis poſt terga lacertis,
incla pati cogit. Jugulum Philomela parabat;
pemque ſuæ mortis viſo conceperat enſe.
le indignanti, & nomen patris uſque vocanti,
uctantique loqui comprênſam forcipe linguam
bſtulit enſe fero. Radix micat ultima linguæ.
ſa jacet, terræque tremens immurmurat atræ.
ltque ſalire ſolet mutilatæ cauda colubræ,
alpitat: & moriens Dominæ veſtigia quærit.
loc quoque poſt facinus (vix auſim credere) fertur
æpe ſuâ lacerum repetîſſe libidine corpus.
uſtinet ad Prognen poſt talia facta reverti:
onjuge quæ viſo germanam quærit: at ille
at gemitus fictos, commentaque funera narrat.
t lacrymæ fecêre fidem. Velamina Progne
eripit ex humeris auro fulgentia lato:
nduiturque atras veſtes: & inane ſepulcrum
onſtituit: falſiſque piacula manibus infert:
t luget non ſic lugendæ fata ſororis.

Quamobrem non eripis hanc animam, ne quod nefas tibi maneat perpetrandum, *perfide; atque utinam eripuiſſes ante ſceleſtos concubitus; crimine caruiſſem moriens. Si tamen Dii hæc vident, ſi poteſtas eorum eſt aliquid, ſi omnia non interiêrunt mecum, aliquando exſolves mihi pœnas. Ego ipſa prodalabo tua facinora pudore depoſito. Siquidem mihi liceat accedam ad homines; ſi tenebor clauſa in nemoribus, implebo nemora, & movebo lapides conſcios. Cœlum & ſi quis Deus eſt in illo iſtud audiat. Poſtquam ira crudelis tyranni eſt excita ejuſmodi* vocibus, *neque timor eſt irâ levior, impulſus utrâque causâ* irâ & timore, *educit vaginâ gladium quo fuit inſtructus, & cogit correptam capillis ferre vincula, brachiis retortis in tergum. Philomela parabat jugulum, & conceperat ſpem ſuæ necis gladio conſpecto. Ille abſcidit duro gladio linguam correptam forcipe, dum* illa interim *indignatur, & uſque citat nomen parentis, & conatur loqui. Ultima radix linguæ movetur. Ipſa* lingua *jacet, & palpitans murmurat ſuper terram,* ſanguine iplius *nigrantem. Atque ut cauda ſerpentis interciſi conſuevit micare, vibrat; & moriens* videtur *quærere veſtigia Dominæ. Dicitur*

am iterum tentâſſe ſuâ libidine corpus linguâ *mutilatum poſt hoc ſcelus: (O rem penè incredibilem?) Audet redire ad Prognen poſt talia facinora: quæ marito conſpecto rogat de ſorore; at ille mittit gemitus ſimulatos, & refert mortem fictam* Philomelæ. *Et lacrymæ* Terei *perſuaſerunt ei* ſororis mortem veram eſſe crederet. *Progne lacerat ab humeris veſtes micantes lato auro: & vitur pullo amictu: & ſtruit vacuum ſepulcrum: & infert piacula fictis umbris: & deflet ſorem ſororis non ita deflendæ,*

NOTÆ.

560. *Dominæ*] *Philomelæ*, ad quam modò paſi dominam pertinebat.

568. *Inane*] Cadavere vacuum, quod Græci κενοτάφιον, Latini *Tumulum Honorarium* vocant, quale ad eorum manes qui peregrè interîerant placandos, tranſitumque Stygium impetrandum, ſolebant extruere.

569. *Falſis*] Quia nondum mortua erat Philomela.

570. *Non ſic*] Quia potiùs erat ulciſcenda.

Apollo *Deus* Lucis *percurrerat duodecim signa exacto anno. Quid facere posset Philomela? Custodes obstant effugio; muri stabulorum alte sunt edificati duris lapidibus: os mutum scelus indicare non potest. Magna sagacitas* oritur ex *anxietate: & calliditas adest rebus afflictis.* Illa *astuta telæ barbaricæ inseruit licia, & implicuit rubras literas filis candidis, indicium facinoris; & postquam absoluta essent, dedit uni* ex ancillis, *& precatur gestis ut portet ad dominam. Illa portavit ad Prognen* quæ *rogata* fuerat portare, *neque novit quid offerat in illis. Conjux crudelis tyranni explicat telam, & legit literas luctuosas suæ sororis, et (mirum potuisse* eam tacere) *tacet: dolor occlusit os; & voces satis infensæ destituerunt linguam quærentem: neque spatium datur lugendi. Sed perturbatura* omne *fas & nefas prorumpit; & tota versatur in imaginatione supplicii* quo maritum afficiat. *Tempus erat quo mulieres Thraciæ consueverunt celebrare sacra*

Signa Deus bis sex acto lustraverat anno.
Quid faciat Philomela? fugam custodia claudit:
Structa rigent solido stabulorum mœnia saxo:
Os mutum facti caret indice. Grande dolori
Ingenium est: miserisque venit solertia rebus.
Stamina barbaricâ suspendit callida telâ:
Purpureasque notas filis intexuit albis,
Indicium sceleris: perfectaque tradidit uni:
Utque ferat dominæ, gestu rogat. Illa rogata
Pertulit ad Prognen: nec scit quid tradat in illis.
Evolvit vestes sævi matrona tyranni:
Germanæque suæ carmen miserabile legit;
Et (mirum potuisse!) silet. Dolor ora repressit:
Verbaque quærenti satis indignantia linguæ
Defuerant: nec flere vacat. Sed fasque nefasque
Confusura ruit: pœnæque in imagine tota est.
Tempus erat, quo sacra solent Trieterica Bacchi
Sithoniæ celebrare nurus. Nox conscia sacris.
Nocte sonat Rhodope tinnitibus æris acuti:
Nocte suâ est egressa domo regina: Deique
Ritibus instruitur, furialiaque accipit arma.
Vite caput tegitur: lateri cervina siniſtro
Vellere dependent: humero levis incubat hasta.
Concita per silvas, turbâ comitante suarum,
Terribilis Progne, furiisque agitata doloris,
Bacche, tuas simulat. Venit ad stabula avia tandem
Exululatque, Evoëque sonat, portasque refringit.

Trieterica Bacchi. Nox conscia sacris. Rhodope fremit nocte tinnitibus æris acutè sonantis: *regina est egressa domo suâ nocte: & ornatur more Bacchantium; & sumit arma furialia. Caput obducitur pampinis: pellis cervina pendet à lævo latere; hasta levis imponitur humero. Progne furens per silvas, agmine comitante suarum, terribilis, & impulsa furiis iræ, imitatur tuas furias Bacche: Perveniit denique ad stabula devia: atque exululat, Evoëque perstrepit, & protorsit portas:*

NOTÆ.

571. *Lustraverat*] *Irradiaverat, aut circumierat.*

576. *Barbaricâ*] Telam Phrygio more texuisse dicit, quâ fati sui iniquitatem perscripserit.

581. *Vestes*] A Philomelâ missas.

582. *Carmen*] Narrationem indicium.

583. *Mirum potuisse*] Siquidem fœmina, & vehementer dolens.

Ib. *Dolor*] Quia maximus, quique ad certam vindictam attentus.

487. *Trieterica*] Festa Græcè *à tribus annis* dicta, tertio quoque anno, in triennalis expeditionis memoriam, quam in Indiam Bacchus suscepit.

588. *Sithoniæ*] Thraciæ; nam Sithonia pars est Thraciæ.

Ib. *Nox conscia*] Quia sacra Bacchi noctu solebant celebrari.

589] *Rhodope*] Mons Thraciæ.

Ib. *Æris acuti*] Id est, tympanorum ex ære acutè sonantium, quibus insanientes etiam utebantur.

593. *Vellera*] Nebrides dicit, seu damarum aut cervorum pelles, quas in Bacchi sacris adhibebant.

Ib. *Hasta*] Thyrsum dicit, quod gestabant erat Bacchantium, hasta pampinis vel hedera involuta.

597. *Evoëque*] Vide suprà, lib. IV. v. 52

Germa

rmanamque rapit: raptæque insignia Bacchi
luit: & vultus hederarum frondibus abdit:
tonitamque trahens intra sua limina ducit. 600
senſit tetigiſſe domum Philomela nefandam,
rruit infelix: totoque expalluit ore.
cta locum Progne, ſacrorum pignora demit,
raque develat miſeræ pudibunda ſororis:
mplexuque petit. Sed non attollere contrà 605
ſtinet hæc oculos; pellex ſibi viſa ſororis:
jectoque in humum vultu, jurare volenti,
eſtarique Deos, per vim ſibi dedecus illud
atum, pro voce manus fuit. Ardet & iram
on capit ipſa ſuam Progne, fletumque ſororis 610
rripiens, Non eſt lacrymis hîc, inquit, agendum,
d ferro: ſed ſi quid habes, quod vincere ferrum
ſſit. In omne nefas ego me, germana, paravi.
ut ego, cum facibus regalia tecta cremâro,
rtificem mediis immittam Terea flammis: 615
ut linguam, aut oculos, aut quæ tibi membra pudo-
oſtulerunt, ferro rapiam: aut per vulnera mille [rem
ntem animam expellam. Magnum quodcunq; paravi:
uid ſit, adhuc dubito. Peragit dum talia Progne,
d matrem venirebat Itys. Quid poſſit, ab illo 620
dmonita eſt: oculiſque tuens immitibus, Ah quàm
ſimilis patri: dixit. Nec plura locuta,
riſte parat facinus; tacitâque exæſtuat irâ.
t tamen acceſſit natus, matrique ſalutem
ttulit, & parvis adduxit colla lacertis, 625
iſtaque blanditiis puerilibus oſcula junxit:
ota quidem eſt genitrix, infractaque conſtitit ira:
vitique oculi lacrymis maduêre coactis.
d ſimul ex nimiâ matrem pietate labare

& aufert ſororem, & aptat ablatæ habitus Bacchi, & tegit faciem foliis hederarum, & ducens ſtupefactam trahit ad domum ſuam. Cùm miſera Philomela advertit ſe intrâſſe domum ſceleſtam, horrore extimuit, *& expalluit toto vultu. Progne adepta locum* ſecretum, *deponit ornamenta ſacrificiorum, & aperit vultus verecundos infelicis ſororis*; & illam *amplectitur. Verùm hæc non audet contrà erigere oculos, cùm ſibi viſa eſſet adultera ſororis: atque facie in terram demiſſâ, cùm vellet jurare & Deos in teſtimonium vocare, illud opprobrium ſibi oblatum fuiſſe per vim, manu* illud ſignificat quod *voce* indicare non poterat. *Progne ipſa æſtuat, neque continet iram ſuam, & reprehendens lacrymas ſororis: non, ait, hîc eſt faciendum fletibus ſed ferro, ſed ſi quid habes quod poſſit ſuperare ferrum. O ſoror! ego me inſtitui ad omne nefas* perpetrandum. *Aut poſtquam ego incendero domum regiam tædis, injiciam perfidum Tereum in medios ignes: aut exſecabo cultro linguam, aut oculos, aut membra quæ tibi rapuerunt pudicitiam; aut exturbabo* corpore *animam ſceleſtam per mille plagas. Quodcunque inſtituti magnum*

eſcio tamen *adhuc quale ſit* futurum. *Dum Progne talia exequitur, Itys properabat ad ma-
: docta eſt ab illo* malo *poſſet* Tereum afficere: *atque* illum *adſpiciens torvis oculis, Ah, in-
, quàm ſimilis es genitori; nec plura locuta luctuoſum factum meditatur, & exardet ſecretâ irâ.
ſquam tamen filius adiit, atque matrem ſalutavit, & implicuit collo parva brachia, & dedit
cia juncta adulationibus puerilibus, mater tacta eſt quidem, & ira imminuta eſt: atque oculi
ti humidi facti ſunt lacrymis* obortis. *Sed cùm primùm ex nimio amore* ſe *genitricem* ad mi-
icordiam flecti

NOTÆ.

603. *Pignora*] Hederâs, cervinas pelles, ſtam.

615. *Artificem*] Auctorem & nefandi inſtûs actorem.

618. *Magnum*] *Supplicium ſcilicet, vel malum.*

619. *Quid ſit*] Nondum decrevi, quo malo reum afflictura ſim.

620. *Peragit talia*] Dum talia loquitur, & minatur.

620. *Ab illo*] Quia illo præſente, eundem in dapibus patri apponendum Progne excogitavit.

627. *Infractaque conſtitit ira*] Hoc eſt, ira quam conceperat in filium Prosne, ipſius blanditiis *infracta*, i. e. penitùs, aut multùm fracta.

629. *Matrem*] *Matrem* hic pro *affectu materno* Procnes ponit poëta.

advertit: rursus deflexit oculos à filio ad faciem sororis: & intuens ambos alternis vocibus, quamobrem, ait, unus me demulcet blandimentis, altera tacet sublatâ linguâ? Quamobrem illa non appellat germanam quam hic dicit genitricem? Cogitá, ô filia Pandionis, cui viro sis nupta. Desciscis à pristinâ claritate. *Scelus est pietate* uti *in maritum Tereum. Et sine omni cunctatione, corripuit Ityn; veluti cùm tigris Gangetica* rapit *fœtum lactentem cervæ per obscuras silvas. Cûmque essent in vastæ domûs parte secretiore. Progne percutit gladio* puerum *porrigentem manus, & jam cognoscentem suam mortem, & jam vociferantem. Eja genitrix; & insilientem in collum;* percutit eum *quâ parte pectus committitur lateri. Neque detorquet oculos. Unus ictus satis erat illi ad necem: Philomela aperit ejus jugulum gladio. Atque dilacerpunt artus adhuc vivos, & habentes adhuc aliquid animæ. Pars ejus fervet in amplis cacabis; pars crepitat in verubus: pars domûs secreta infecta est sanie. Conjux admovet his mensis Tereum* cædis filii *nescium; cúmque simulâsset sacrificium ritu patrio, ad quos sit fas soli marito accedere, amandavit comites & servos. Ipsa Tereus positus excelso atque in solio avito epulatur, & demittit in suum ventrem filium suum. Et tanta cæcitas mentis, Abducite huc Ityn, inquit. Progne nequit occultare inhumanam lætitiam; & jam exoptans esse nuncia exitii à se* facti, *Habes, inquit, intra* teipsum *quod petis. Ille oculos vertit in omnes partes & petit ubi sit. Cùm illum quæreret, atque citaret, Philomela, sicut habuit crinibus solutos nefandâ cæde, prorupit, & jecit caput sanguinolentum Ityos in faciem genitoris: neque unquam mâgis optavit posse fari, atque indicare lætitiam dignâ oratione. Tereus* Rex *Thracius evertit mensas magno clamore,*

Senſit: ab hoc iterum eſt ad vultus verſa ſororis;
Inque vicem ſpectans ambos, Cur, admovet, inquit,
Alter blanditias; raptâ ſilet altera linguâ;
Quam vocat hic matrem, cur non vocat illa ſororem?
Cui ſis nupta vide, Pandione nata, marito.
Degeneras. Scelus eſt pietas in conjuge Tereo.
Nec mora: traxit Ityn: veluti Gangetica cervæ
Lactentem fœtum per ſilvas tigris opacas.
Utque domûs altæ partem tenuêre remotam;
Tendentemque manus, & jam ſua fata videntem,
Eja, & jam, mater, clamantem, & colla petentem
Enſe ferit Progne, lateri quà pectus adhæret:
Nec vultum avertit. Satìs illi ad fata vel unum
Vulnus erat; jugulum ferro Philomela reſolvit.
Vivaque adhuc, animæq; aliquid retinentia membra
Dilaniant. Pars inde cavis exſultat ahenis:
Pars verubus ſtridet: manant penetralia tabo.
His adhibet conjux ignarum Terea menſis:
Et patrii moris ſacrum mentita, quod uni
Fas ſit adire viro, comites, famuloſque removit.
Ipſe ſedens ſolio Tereus ſublimis avito
Veſcitur: inque ſuam ſua viſcera congerit alvum.
Tantaque nox animi eſt, Ityn huc arceſſite, dixit.
Diſſimulare nequit crudelia gaudia Progne:
Jamque ſuæ cupiens exiſtere nuncia cladis,
Intus habes, quod poſcis, ait. Circumſpicit ille,
Atque ubi ſit, quærit. Quærenti, iterûmque vocanti
Sicut erat ſparſis furiali cæde capillis,
Proſiliît Ityoſque caput Philomela cruentum
Miſit in ora patris: nec tempore maluit ullo
Poſſe loqui, & meritis teſtari gaudia dictis.
Thracius ingenti menſas clamore repellit,

NOTÆ.

634. *Cui ſis*] Seipſam alloquitur. *Ego ſum nata à Pandione viro generoſiſſimo, omnique virtute prædito rege: nupta tamen conjugi turpiſſimo.*

635. *Degeneras*] *A tuis degeneras, ſi tantum ſcelus inultum patiaris:* hoc ideo dicit; quòd materno affectu ſeſe ab ulciſcendâ injuriâ revocari ſentiret.

656. *Gangetica*] Indica, à Gange maxim Indiæ fluvio.

648. *Pátrii*] Athenienſis.

660. *Meritis*] *Appoſitis, convenientibus* quæ tantum gaudium ſeu vindictæ ſolatiu expoſceret.

Vipe

ipereasque ciet Stygiâ de valle sorores;
t modò, si possit, reserato pectore diras
gerere inde dapes, semesaque viscera gestit.
let modò, seque vocat bustum miserabile nati:
unc sequitur nudo genitas Pandione ferro.
orpora Cecropidum pennis pendere putares;
endebant pennis. Quarum petit altera silvas:
ltera tecta subit. Neque adhuc de pectore cædis
xcessere notæ; signataque sanguine pluma est.
le dolore suo, pœnæque cupidine velox,
ertitur in volucrem; cui stant in vertice cristæ:
rominet immodicum pro longâ cuspide rostrum.
omen Epops volucri: facies armata videtur.
ic dolor ante diem longæque extrema senectæ
empora Tartareas Pandiona misit ad umbras.

IX. Sceptra loci, rerumque capit moderamen Erechtheus;
ustitiâ dubium, validisne potentior armis.
uatuor ille quidem juvenes, totidemque creârat
œmineæ sortis; sed erat par forma duarum.
quibus Æolides Cephalus te conjuge felix,
rocri, fuit: Boreæ Tereus, Thracesque nocebant:
ilectâque diu caruit Deus Orithyiâ,
um rogat, & precibus mavult quàm viribus uti.

atque vocat sorores vipereas de valle infernâ; & nititur, modo ut possit, evomere ex aperto pectore cibos, & viscera dimidiâ parte comesa. Nunc luget, & se appellat triste sepulcrum filii, nunc persequitur stricto ense filias Pandionis. Arbitrares harum corpora tolli pennis: & revera sublata erant pennis: quarum una it in nemora: altera se recipit in domicilia. Neque adhuc signa necis abierunt à pectore, & pluma est maculata cruore. Ille celer suâ irâ, & desiderio vindictæ mutatur in avem; in cujus summo capite cristæ eminent. Rostrum nimiùm extenditur vice longi mucronis, quo fugientes sequebatur. *Avis vocatur Upupa: vultus videtur armis instructus. Hæc ærumna deturbavit Pandionem ad Manes inferos ante tempus & ultimos dies productæ senectutis.*

VIII. *Erechtheus sumit* [illegible] *perium loci, & regni gubernationem*; atque *incertum est* fueritne *major æquitate, an armis potentibus. Ille quidem genuerat quatuor mares & totidem conditionis fœmineæ: sed pulcritudo earum erat æqualis: è quibus Cephalus Æolides fuit beatus te uxore, Procri: Tereus & Thraces oberant Boreæ*; & hic *Deus desideravit amatam Orithyiam, dum orat, & satiùs credit orare quàm vim facere.*

NOTÆ.

662. *Vipereas*] Furias vocat Tereus, quas an [illegible] colubris, capillorum loco, horridas vidimus.

664. *Viscera*] Ityn dicit: Sunt namque [illegible] ati parentum *viscera*.

667. *Cecropidum*] *Athenienſium*, Prognes & Philomelæ.

Ib. *Pennis*] Ita velociter à Tereo fugerunt [illegible] t volare crederes.

668. *Altera silvas*] Philomela in luſciniam [illegible] utata.

669. *Altera tecta*] Progne in hirundinem [illegible] ansfigurata.

672. *Volucrem*] Upupam, quæ à Græcis *Epops* dicitur; quam quidem Terei Tempore prio in Daulide, & quidem in terei tumulo vim ſcriptitârunt.

674. *Armata*] Ita pennæ circa oculos ſunt [illegible] poſitæ, ut eos *galea* ferè habere videatur.

677. *Erechtheus*] Qui rex fuit Athenis ante Pandionem poſteriorem, Prognes & Philomelæ patrem: ut regum Athenienſium ſeriem turbâſſe poëta videatur, quam Pauſanias & Euſebius tradiderunt. Ita enim illa ſe habet. *Actæus*, ut nonnullis placet, primus Atticam tenuit, deinde *Cecrops*, *Cranaus*, *Amphictyon*, *Erichthenius*, *Pandion*, *Erichtheus*, *Cecrops* II. *Pandion* II. *Ægeus* Theſei pater.

610. *Duarum*] Procris & Orithyïæ.

681. *Æolides*] Cephalus erat filius Deionei cui pater fuit Æolus, juxta Pauſaniam; Deionei gener juxta Strabonem, lib. XX.

682. *Boreæ*] Hoc eſt facinus recens Terei, & Thracum nota ſævitia nocebant Boreæ (qui Thrax, & Strymonis fl. filius, Orithyïæ nuptias ambienti.

At postquam nihil profecerat lenibus verbis, terribilis indignatione, quæ familiaris est ut nimiùm frequens illi vento; & jure, inquit, quamobrem enim omisi mea arma, feritatem, & potentiam, & iram, & spiritus minaces atque adhibui blandas voces, quibus mihi turpe est uti? Violentia me decet; fugo per vim opacas nubes; commoveo mare per vim, & dejicio nodosas quercus, & facio duras nives, & verbero tellurem grandine. Ego idem, cùm incurri in fratres in aëre patente, nam is mihi est campus, tantis viribus certo, ut aër medius personet nostris certaminibus, & flammæ erumpant elisæ ex amplis nubibus. Ego idem cùm intravi cavas speluncas terræ & turbidus submisi meum dorsum infimis antris, perterrefacio Umbras & totum mundum. Oportuit me ambire nuptias his auxiliis; & Erechtheus erat parandus socer per vim, non rogandus. Postquam Boreas hæc dixisset; aut non minora istis, agitavit pennas, quarum motibus tota terra est agitata, & vastum mare fremuit: atque ducens pallam pulverulentam per suprema fastigia, radit terram, & obductus tenebris amans comprehendit nigris alis Orithyiam timore exsanguem. Dum volat, amor concussus validiùs æstuavit; neque antè præ dolore traxit aut cohibuit cursum aërium, quàm pervenerat ad populos & muros Ciconum. Ibi & Athenienſis uxor Boreæ frigidi tyranni

Aſt ubi blanditiis agitur nihil, horridus irâ,
Quæ ſolita eſt illi nimiúmque domeſtica vento;
Et meritò, dixit: quid enim mea tela reliqui,
Sævitiam, & vires, iramque, animoſque minaces,
Admovique preces; quarum me dedecet uſus?
Apta mihi vis eſt: Vi triſtia nubila pello:
Vi freta concutio, nodoſaque robora verto,
Induroque nives, & terras grandine pulſo.
Idem ego cùm fratres cœlo ſum nactus aperto,
(Nam mihi campus is eſt), tanto molimine luctor,
Ut medius noſtris concurſibus intonet æther;
Exiliantque cavis eliſi nubibus ignes.
Idem ego, cùm ſubiî convexa foramina terræ,
Suppoſuique ferox imis mea terga cavernis;
Sollicito manes, totumque tremoribus orbem.
Hâc ope debueram thalamos petiîſſe: ſocerque
Non orandus erat, ſed vi faciendus Erechtheus.
Hæc Boreas, aut his non inferiora locutus,
Excuſſit pennas: quarum jactatibus omnis
Afflata eſt tellus; latumque perhorruit æquor.
Pulvereamque trahens per ſumma cacumina pallam,
Verrit humum, pavidamque metu caligine tectus
Orithyïan amans fulvis amplectitur alis.
Dum volat, arſerunt agitati fortiùs ignes.
Nec priùs aërii curſûs ſuppreſſit habenas,
Quam Ciconum tenuit populos, & mœnia, raptor.
Illîc & gelidi conjux Actæa tyranni,

NOTÆ.

687. *Et meritò*] *Dilecta*, ſupple, *careo Orithyïa*. Sed terribilis & indignantis venti impetum oportuit præcipiti illâ oratione exprimere.

694. *Campus*] *In aëre libero campus meus eſt, in quo pro arbitrio volito ac diſcurro.*

695. *Intonet*] Ex phyſicorum mente, qui ex colliſione nubium tonitru aiunt commoveri, fulmina emitti.

696. *Eliſi*] Excuſſi è nubibus, earum exploſione.

697. *Idem ego*] Hoc etiam ex eorum ſententiâ: volunt enim terræ motus fieri per ventos in cavernis terræ clauſos, unde ſine magno impetu exire non poſſint.

697. *Convexa*] Pro *concava*, ut paſſim apud poëtas: *convexus* enim propriè de exteriore globi rotunditate dicitur: *concavus* de interiore.

703. *Pennas*] Quas ventis affigere ob celerem motum placet poëtis.

705. *Pulveream*] Eleganter, & ex naturâ ſicci venti: unde Boreas vocatur *Scopæ viarum*, & verſu ſequenti *verrit humum*.

710. *Ciconum*] Qui populi ſunt Thraciæ juxta Hebrum.

711. *Actæo*] Athenienſis Orithyïa.

genitrix facta est: partus enixa gemellos;
etera qui matris, pennas genitoris haberent.
on tamen has unà memorant cum corpore natas:
rbaque dum rutilis aberat subnixa capillis,
plumes Calaïsque puer, Zetheſque fuerunt.
ox pariter ritu pennæ cœpêre volucrum
ngere utrumque latus; pariter flaveſcere malæ.
go, ubi conceſſit tempus puerile juventæ,
llera cum Minyis nitido radiantia villo
r mare non motum primâ petiêre carinâ.

& mater facta est; cum emisissèt gemellos, qui habebant pennas patris, reliqua matris. Dicunt tamen has pennas *non fuisse ortas simul cum corpore: & Calais & Zethes fuerunt implumes, dum barba prolixa rubicundæ comæ deerat. Mox pennæ cœperunt simul tegere utrumque latus in modum avium, & malæ simul flaveſcere. Ergo ubi ætas puerilis locum dedit ju-*

tuti, iverunt primâ navi cum Minyis ad vellerà petenda fulgentia splendente lanâ, per mare priùs *agitatum.*

NOTÆ.

712. *Gemellos*] Calain & Zethen.

720. *Vellera*] De aureo illo arietis vellere uitur, qui Phryxum in Colchos portavit; od ille, immolato ariete, in luco Martis fusdit; Argonautæ, Jaſone duce, ſurripuent. De quibus deinceps.

Ib. *Minyis*] Argonautas dicit, qui à Minyis nium præſtantiſſimis, id nomen habuerunt. erunt autem Minyæ Theſſaliæ populi, quis Minyas, Orchomeni fluvii filius, nomen poſuit.

721. *Per mare*] Pelias, quò ſibi retineret heſſaliæ regnum, quod tutelæ ſuæ commiſm fuerat Æſone patre Jaſonis ſub hâc fide, reſtitueretur Jaſoni adulto; ſimul oraculo montis, ut ſibi caveret ab Æolidis, cùm ex his multos de medio ſuſtuliſſet, neque idem in Jaſone liceret, ſub prætextu ſpecioſo immortalis gloriæ ex repetito vellere aureo, quod Phryxus in Colchidem portaverat, in certum mortis diſcrimen illum mandavit qui tamen victor rediît. Iſ. Tzetzes ad Lycophronem ibi: τὸν ξεινοδάκχης ὃν τοῖ Οἰνώνης φύγας.

Ib. *Non motum*] Quia primam longam navem fuiſſe volunt Argo, quam Argos quidam à nonnullis dicitur texuiſſe, qui illi nomen impoſuit. Quanquam alii aliter; non primam, ne quidem apud Græcos voluerunt multi: plures denique ad expeditionem Colchicam profectas non pauci arbitrantur.

P. OVIDII NASONIS METAMORPHOSEON

LIBER VII.

ARGUMENTUM.

POstquam Jason domum cum Medeâ rediit, Æsoni socero suo illa juventutem reddidit. Eandemque & Peliæ pollicita, præmisso arietis in agnum transmutati specimine, dolo eum occidit. Inde per varia loca multis insignia transformationibus delata, post occisos liberos, Ægeo nupsit. Contra hunc postea bellum movit Minos, collectis undique copiis; ut & è Paro Æacus verò ab Ægeo stetit, & ad eum Myrmidones suos, è formicis ortos, auxilio misit, duce Cephalo; qui aliquando uxorem suam, mutatâ sibi formâ, in adulterium pellexerat, canemque suum simul cum vulpe in saxa conversi viderat.

INTERPRETATIO.

1. *Et jam Minyæ sulcabant mare navi Pagasæâ; & Phineus visus erat agens miseram senectutem in cæcitate continuâ; & juvenes Borcâ sati abegerant aves virgineas ab ore infelicis senis;*

JAmque fretum Minyæ Pagasæâ puppe secabant;
Perpetuâque trahens inopem sub nocte senectam
Phineus visus erat; juvenesque Aquilone creati
Virgineas volucres miseri senis ore fugârant;

NOTÆ.

1. *Minyæ*] Argonautæ; vide vers. 720. libri superioris.

Ib. *Pagasæâ*] Argo est à Pagasis Thessaliæ urbe, non procul à Pelio monte, juxta quam fabricata est navis sic dicta.

2. *Perpetuâ sub nocte*] Quia occæcatus; hæc est enim Phinei fabula. Agenoris seu Phœnicis fuit filius, rex Arcadiæ, vel potiùs Thraciæ, qui Cleopatrâ, Boreæ filiâ, in uxorem sumptâ, duos quos ex eâ susceperat filios Harpalices vel Ideæ superinductæ novercæ consilio, oculis privavit, quamobrem à diis eo supplicio, affectus, ut cæcus ipse harpyias assiduas haberet sceleris vindices, quæ mensam deprædarentur. Argonautas verò cùm benignè accepisset, tanto magis ab illis liberatus est; quippe qui adversus harpyias Calain & Zethen alatos fratres immiserunt, à quibus usque ad Strophadas insulas profligatæ sunt.

3. *Juvenes*] Calain dicit & Zethen, quos Boreâ satos antè diximus.

4. *Virgineas*] Harpyias dicit, quæ vultu virgineo, auribus ursinis, corpore vulturino, manibus uncis, volatiles fictæ, Ponti ac Terræ filiæ. Vide Virg. Æn. v. 212.

Mul

ultaque perpeſſi claro ſub läſone, tandem
ontigerant rapidas limoſi Phaſidos undas.
umque adeunt regem, Phryxeaque vellera poſcunt;
exque daturnumerismagnorumhorrenda laborum:
oncipit interea validos Æëtias ignes,
t luctata diu, poſtquam ratione furorem
incere non poterat: Fruſtrà, Medea, repugnas,
eſcio quis Deus obſtat, ait. Mirumque, niſi hoc eſt,
ut aliquid certè ſimile huic, quod amare vocatur.
am cur juſſa patris nimiùm mihi dura videntur?
unt quoque dura nimis. Cur, quem modò denique vidi,
le pereat, timeo? quæ tanti cauſa timoris?
xcute virgineo conceptas pectore flammas,
i potes, infelix. Si poſſem, ſanior eſſem.
ed trahit invitam nova vis; aliudque Cupido,
Mens aliud ſuadet. Video meliora, proboque;
eteriora ſequor: Quid in hoſpite, regia virgo,
reris? & thalamos alieni concipis orbis?
æc quoque terra poteſt, quod ames, dare. Vivat, an ille
ccidat, in Diîs eſt. Vivat tamen; idque precari
el ſine amore licet. Quid enim commiſit Iäſon?
uam niſi crudelem non tangat Iäſonis ætas,
t genus, & virtus? quam non, ut cætera deſint,

& perpeſſi plurima ſub illuſtri Jaſone, appulerant denique ad fluctus impetuoſos lutulenti Phaſidis. Et dum inviſunt regem, atque petunt pellem Phryxi, & conditio tremenda proponitur numero ingentium certaminum, interea Æëtias admittit violentum amorem: Et poſtquam diu reſtitiſſet, neque poſſet ſuperare amoris æſtum ratione; Nequicquam, dicit, reſiſtis, Medea, neſcio quis Deus prohibet: mirumque niſi hoc eſt quod appellatur amare, aut certè aliquid ſimile huic. Nam quamobrem mandata parentis mihi videntur nimiùm aſpera? Sunt etiam nimiùm aſperat. Quamobrem metuo, ne is, quem modò denique ſum intuita, occidat? quæ cauſa tanti metûs? Miſera expelle ignes ferventes corde virgineo, ſi queas. Siquidem liceret, ſapientior eſſem. Sed vis nova rapit nolentem; atque amor aliud inſinuat, ratio aliud: Video potiora, atque iis *aſ-*

ntior, in pejora ruo. Quamobrem ardes in advenâ, puella regia; atque cupis nuptias peregrinæ gionis? Hæc quoquæ regio poteſt dare quod diligas. Penes Deos eſt, an ille vivat an intereat. ivat nihilominus; atque licet id orare ſine amore. Nam quid patravit Jaſon? quam niſi immitem n movcat juventus Jaſonis, & nobilitas, & virtus? quam non poſſit tangere ejus *elegantia,*

NOTÆ.

5. *Jaſone*] Qui Argonautarum dux, Æſonis lius. Adi notas in verſ. 721, libri ſuperioris

6. *Phaſidos*] Phaſis fluvius eſt Colchidis.

7. *Regem*] Æëten Medeæ patrem.

Ib. *Phryxeaque*] Pellem dicit arietis, quo hryxus in Colchos vectus; quem quidem arietem pædagogum fuiſſe nomine *Crium*, Latinè rietem nonnulli: Alii navem volunt fuiſſe, ujus in prorâ inſigne Aries. Phryxum quod ttinet Athamantis fuit & Nepheles filius, cui er multas ambages cùm Ino, ſuperinducta noverca, inſidias ſtrueret, mater arietem vellere ureo Neptuno & Theophane natum, ut nonullis placet, tradidit, quo per aëra unà cum orore Helle aſportaretur. Atque ille quidem ncolumis in Colchicam terram pervenit, ſorore tamen amiſsâ, quæ periculi magnitudine exterrita in mare decidit, quod ab eâ *Helleſpontus* dictum.

8. *Numeris laborum*] Plurimos ſuperandos eſſe labores, priuſquam vellus aureum deriperet. Æëta Jaſoni, illud poſcenti, reſponderat.

9. *Concipit*] Juno & Pallas de Jaſone ſollicitæ, propter certamina tam periculoſa illi ab Æëtâ propoſita, Veneri perſuaſerunt, ut Cupidinem ad Medeam mitteret, qui Jaſonis amore ipſam inflammaret.

Ib. *Æëtias*] Medea eſt Æëtæ filia, quæ amore flagrans, quo conſilio pericula vitare poſſet, Jaſonem perdocuit.

19. *Nova vis*] Magna amoris potentia mihi nunquam antehac experta.

Forma

quanquam reliqua desiderentur? Certè tetigit meum cor. At, nisi juvero, inficietur spiritu taurorum, & dimicabit cum suâ segete: nempè *cum hostibus terrâ genitis; aut objicietur fera præda rapaci draconi. Si ego hoc tulero, tum me agnoscam ortam ex tigride, & gerere ferrum & silices in corde. Quamobrem etiam non video procumbentem, & reos facio oculos spectando? Quamobrem non instigo tauros adversus illum, & crudeles homines terrâ genitos, & draconem pervigilem? Dii lætiora concedant. Quanquam non ista mihi oranda, sed facienda. Egone verò tradam regna genitoris, & nescio quis peregrinus incolumis erit nostro auxilio, ut, per me salvus, tamen sine me navem solvat, & sit maritus alterius,* ego interim *Medea tradar supplicio? Si potest tale facinus admittere, vel præferre nobis aliam, ingratus pereat. Verùm non ea est illius facies, non ea generositas in ingenio, aut elegantia pulchritudinis, ut metuam dolum, & contempt*

Forma movere potest? certè mea pectora movit.
At, nisi opem tulero, taurorum afflabitur ore:
Concurretque suæ segeti, tellure creatis
Hostibus: aut avido dabitur fera præda draconi.
Hoc ego si patiar, tum me de tigride natam,
Tum ferrum & scopulos gestare in corde fatebor.
Cur non & specto pereuntem? oculosque videndo
Conscelero? cur non tauros exhortor in illum,
Terrigenasque feros, insopitumque draconem?
Dî meliora velint. Quanquam non ista precanda
Sed facienda mihi. Prodamne ego regna parentis,
Atque ope nescio quis servabitur advena nostrâ,
Ut, per me sospes, sine me det lintea ventis,
Virque sit alterius; pœnæ Medea relinquar?
Si facere hoc, aliamve potest præponere nobis,
Occidat ingratus. Sed non is vultus in illo,
Non ea nobilitas animo est, ea gratia formæ,
Ut timeam fraudem, meritique oblivia nostri.
Et dabit antè fidem: cogamque in fœdera testes
Esse Deos. Quid tuta times? accingere; & omnem
Pelle moram. Tibi se semper debebit Iäson,
Te face solenni junget sibi; perque Pelasgas
Servatrix urbes matrum celebrabere turbâ.
Ergo egogermanam,fratremque,patremque,Deosq
Et natale solum ventis ablata relinquam?

nostri beneficii. Atque priùs quàm eum juvero, *promittet* me sibi uxorem futuram; *& vocab Deos testes ad fœdera. Quid metuis cùm sis certa? Aggredere, et submove omnem cunctationem Jason se debebit semper tibi, Te sibi adjunget tædâ solemni, & cantaberis à populo per urbe Græcas Servatrix matrum. Ergo ego deseram sororem, & fratrem, & patrem, & Deos, & terram patriam avecta ventis?*

NOTÆ.

29. *Taurorum*] Hi erant labores quos Jasoni Æëta imposuit, vers. 8. ut ignivomos boves jugo subficeret; homines armatos è terrâ ortos, & draconem superaret.

30. *Suæ segeti*] De armatis hominibus loquitur, qui ex satis draconis dentibus exsurgentes, Jasonis satoris *seges* dicuntur.

31. *Draconi*] Immanis ille erat & pervigil, qui vellus aureum custodiebat.

34. *Cur non & specto*] Ingeniosissimè seipsam à crudelitate dehortatur Medea, qui ad usque crudelitatis metas ultimas pervadit, quibus terreatur.

37. *Quanquam non*] Quasi dicat, Sed non opus est precari me, at Dii hæc avertant infortunia, cùm ipsa possim avertere.

38. *Prodamne*] Statim retrahit se, & memi nit quantum scelus sit patrem & ipsius regnu prodere; deinde in priorem sententiam iteru iterumque relabitur, huc illuc variè impuls

41. *Pœnæ*] Aut dolori, quo afficiar ex illi amore; aut potiùs supplicio, quod mihi infl get pater.

49. *Pelasgas*] *Græcas*; antiqui enim fuerun Græciæ populi, qui Pelasgi dicti sunt, creabu di, à Pelasgo Jovis filio nonnullis denomina qui & Pelasgiæ provinciæ infra Macedonia nomen dederunt.

51. *Germanam*] Chalciopen, quæ Phry nupserat.

Ib. *Fratrem*] Absyrtum.

empe pater sævus, nempe est mea barbara tellus,
ater adhuc infans: stant mecum vota sororis.
aximus intra me Deus est. Non magna relinquam;
agna sequar: titulum servatæ pubis Achivæ,
otitiamque loci melioris, & oppida, quorum
ic quoque fama viget, cultusque, artesque virorum:
uemque ego cum rebus, quas totus possidet orbis,
sonidem mutâsse velim: quo conjuge felix
Dîs cara ferar, & vertice sidera tangam.
uid, quòd nescio qui mediis concurrere in undis
icuntur montes, ratibusque inimica Charybdis
unc sorbere fretum, nunc reddere; cinctaque sævis
ylla rapax canibus Siculo latrare profundo?
empe tenens quod amo, gremioq; in Iasonis hærens,
er freta longa ferar. Nihil illum amplexa verebor:
ut, si quid metuam, metuam de conjuge solo.
onjugiumne vocas, speciosaque nomina culpæ
mponis, Medea, tuæ? quin aspice quantum
ggrediare nefas: &, dum licet, effuge crimen.
ixit: & ante oculos rectum pietasque, pudorque
onstiterant; & victa dabat jam terga Cupido.
bat ad antiquas Hecates Perseïdos aras,
Quam nemus umbrosum, secretaq; silva tegebant.
t jam fortis erat, pulsusque resederat ardor.

Scilicet genitor est terribilis, scilicet mea terra est barbara, frater adhuc infans; desideria sororis faciunt mecum. Deus maximus est in me: non deseram magna; sequar magna: laudem liberatæ juventutis Achivæ, & cognitionem terræ humanioris, & urbes, quarum hîc etiam laus est clara; & cultus, & artes virorum: & Æsonis filium, pro quo ego optarim commutare opes quas universus mundus continet; quo marito dicar beata, & Dîs accepta, & tangam astra capite. Quid si montes, nescio quo, dicuntur congredi in mediis aquis, & Charybdis infensa navibus nunc haurire æquor, nunc egerere; & Scylla vorax circumdata feris canibus latrare in mari Siculo? Nimirum amplectens quod amo, & hærens in sinu Jasonis, vehar per vastum mare: illum tenens nihil timebo; aut si quid verear, verear de solo marito. Aut verò hoc appellas connubium,

Medea, & obumbras pulchris nominibus crimen tuum? Imò vide quantum scelus incipias, & dum tum, evita crimen. Absolvit: & æquum, & pietas, & pudor hæserant præ oculis; & amor m discedebat victus. Ibat ad vetera altaria Hecates Perseïdos, quæ silva opaca, & arbores ulta velabant. Et jam firma erat ad resistendum amorem, *& amor extrusus remissus erat.*

NOTÆ.

54. *Sororis*] Quæ de filiorum salute anxia, uos Argonautæ naufragium passos, cùm in Græciam patrimonii repetendi causâ navigânt opportunè servaverant, Medeæ sororis imlorabat. Atque adeò rationes omnes dissolvit Medea, quæ suo amori officiebant.

55. *Maximus*] Videor mihi à Deo quodam ntus moveri, & vehementiùs ad hoc impelli: ortè intelligit deum Cupidinem.

56. *Pubis Achivæ*] Argonautas dicit ex omi juventute Græcâ delectos.

59. *Quem*] Jasonem.

61. *Sidera tangam*] *Tangere sidera* dicuntur, ui sibi felices videntur.

63. *Montes*] Cyaneas dicit seu Symplegades insulas, vel potiùs scopulos, in ipso ponti Euxini ostio, non magno intervallo distantes, qui longè navigantibus modò coïre, modò disjungi videntur.

Ib. *Charybdis*] Gurges est in freto Siculo, obvia quæque absorbens, iterumque removens.

65. *Scylla*] Scopulus est in freto Siculo è regione Charybdis; de quo antè.

74. *Hecates*] Tam multa & tam diversa tradunt de Hecate istâ, ut vix certi quicquam de eâ dici possit. Quidam, cum quibus facit poëta noster, illam Persæ faciunt filiam, quæ Æëtæ patruo, Solis filio nupserit, cui Circen, Medeam, & Absyrtum pepererit; atque eam cum Dianâ, Lunâ, & Proserpinâ confundunt.

Cùm

Cùm aſpicit Æſonidem; tum ignis oppreſſus recanduit. Malæ ſunt pudore ſuffuſæ, & erubuit toto vultu. Quemadmodum exigua ſcintilla, & quæ tecta eſt ſub injecto cinere, ſolet capere eſcam ab aurâ; & augeri & mota renovari in antiquos calores; ſic jam ſegnis amor, quem jam crederes marceſcere, excitatus eſt formâ præſentis juvenis, poſtquam aſpexit illum. Et fortè filius Æſonis fuis ſpecioſior ſolito, illâ die. Poſſes veniam dare amanti. Intuetur, & habet oculos intentos in ejus *faciem, quaſi nunc primum vidiſſet: Et arbitratur inſana ſe cernere vultum pluſquam humanum; neque deflectit ab illo. Poſtquam autem cœpit loqui, & manum corripuit, &* quatenus *hoſpes* fuit *petivit opem verbis ſupplicibus, & pollicibus eſt lectum: Illa dicit non ſine lacrymis prorumpentibus. Quid agam ſcio, neque, ignorantia illius quod æquum eſt me fallet, ſed amor. Tutus eris auxilio noſtro; ſoſpes memineris ſtare promiſſis. Ille jurat per ſacra Deæ triformis, & divinitatem quæ erat in illo luco, & per parentem ſoceri futuri intuentem omnia, & per ſucceſſus ſuos, & per tanta diſcrimina. Verbis ſuis fidem inveniens continuò accepit gramina incantata & perdoctos eſt* eorum *uſum; atque hilaris domum rediit. Sequens Aurora diſparere fæcit ſidera radiantia; populi concurrunt in campum ſacrum Martis, & hærent in collibus. Rex ipſe purpurâ indutus, & conſpicuus ſceptro eburno, ſedit in mediâ turba. Ec e tauri ahenipedes exſpirant ignem naribus adamantinis: & gramina afflata incenduntur. Et ſicuti camini referti conſueverunt ſtrepere, aut cum ſaxa excocta fornace terrenâ*

Cùm videt Æſoniden; extinctaque flamma revixit
Erubuere genæ; totoque recanduit ore.
Ut ſolet à ventis alimenta aſſumere, quæque
Parva ſub inductâ latuit ſcintilla favillâ,
Creſcere, & in veteres agitata reſurgere vires;
Sic jam lentus amor, jam quem languere putares,
Ut vidit juvenem, ſpecie præſentis inarſit.
Et caſu, ſolito formoſior Æſone natus
Illâ luce fuit. Poſſes ignoſcere amanti.
Spectat; & in vultu, veluti nunc denique viſo,
Lumina fixa tenet: nec ſe mortalia demens
Ora videre putat; nec ſe declinat ab illo.
Ut verò cœpitque loqui, dextramque prehendit;
Hoſpes & auxilium ſubmiſsâ voce rogavit,
Promiſitque torum: lacrymis ait illa profuſis,
Quid faciam video: nec me ignorantia veri
Decipiet, ſed amor. Servabere munere noſtro:
Servatus promiſſa dato. Per ſacra triformis
Ille Deæ, lucoque foret quod numen in illo,
Perque patrem ſoceri cernentem cuncta futuri,
Eventuſque ſuos, per tanta pericula jurat.
Creditus, accepit cantatas protinus herbas,
Edidicitque uſum; lætuſque in tecta receſſit.
Poſtera depulerat ſtellas Aurora micantes:
Conveniunt populi ſacrum Mavortis in arvum;
Conſiſtuntque jugis. Medio Rex ipſe reſedit
Agmine purpureus, ſceptroque inſignis eburno.
Ecce adamanteis Vulcanum naribus efflant
Æripedes tauri; tectæque vaporibus herbæ
Ardent. Utque ſolent pleni reſonare camini,
Aut ubi terrenâ ſilices fornace ſoluti

NOTÆ.

88. *Nec ſe declinat*] Nec oculos ſuos ab illo avertit ſpectando.

94. *Triformis*] Hecaten dicit, quæ cùm una ſit, triplex vulgò putatur. Luna in cœlis, Diana in terris, & Hecate inferis; quam etiam triplici capite, equi, canis, & hominis, nonnulli fixerunt. Vide infrà, verſ. 194.

96. *Soceri*] Solem dicit Ætna patrem; quanquam propriè Æëtem ipſum ſocerum Jaſon appellare debuiſſet.

97. *Eventus*] Quos in tantis periculis perinde ſibi lætos optat, ut fidem ſervabit.

101. *In arvum*] Campum dicit Marti ſacrum, ubi Æripedes tauri domandi, draconis dentes ſeminandi, terrigenæ priùs delendi quàm ad lucum Jaſon pergeret, & ex fago vellus aureum deriperet.

104. *Adamanteis*] Quas ignis efflatus non poſſet deſtruere.

105. *Æripedes*] Habentes pedes ex ære, a Vulcano factos.

107. *Silices*] Periphraſis eſt calcis.

Concipi-

cipiunt ignem liquidarum aſpergine aquarum :
tora ſic intus clauſas volventia flammas,
turaque uſta ſonant. Tamen illis Æſone natus
vius it. Vertêre truces venientis ad ora
ribiles vultus, præfixaque cornua ferro ;
vereumque ſolum pede pulſavere triſulco ;
nificiſque locum mugitibus implevêre.
iguêre metu Minyæ. Subit ille ; nec ignes
tit anhelatos : tantum medicamina poſſunt.
dulaque audaci mulcet palearia dextrâ :
poſitoſque jugo pondus grave cogit aratri
cere, & inſuetum ferro proſcindere campum.
rantur Colchi ; Minyæ clamoribus implent,
iciuntque animos. Galeâ tum ſumit ahenâ
ereos dentes ; & aratos ſpargit in agros.
nina mollit humus valido prætincta veneno ;
creſcunt, fiuntque fati nova corpora dentes.
que hominis ſpeciem maternâ ſumit in alvo,
que ſuos intus numeros componitur infans,
c niſi maturus communes exit in auras :
ubi viſceribus gravidæ telluris imago
ecta eſt hominis, fœto conſurgit in arvo :
odque magis mirum, ſimul edita concutit arma.
os ubi viderunt præacutæ cuſpidis haſtas
caput Hæmonii juvenis torquere parantes ;
misêre metu vultumque, animumque Pelaſgi.
quoque extimuit, quæ tutum fecerat illum :
que peti vidit juvenem tot ab hoſtibus unum,
uit ; & ſubitò ſine ſanguine frigida ſedit.
ve parum valeant à ſe data gramina, carmen

æſtuant irrigatione aquarum fluentium ; ſic pectora volventia intus ignes, & fauces ardentes perſtrepunt. Nihilominus filius Æſonis obviàm procedit, Tauri truculenti arrexerunt horrendos oculos, & cornua ferro inſtructa ad vultus venientis : & percuſſerunt terram pulverulentam pede biſido, & impleverunt locum mugitibus fumantibus. Minyæ obſtupuerunt pavore. Ille accedit, neque tangitur flammis efflatis : tantum valent incantamenta. Atque palpat manu pendentia palearia, & cogit tauros ſubmiſſos jugo trahere ponderoſum onus aratri, & findere agrum inſolitum. Colchi ſtupent ; Minyæ acclamationibus hortantur atque addunt animos. Tum Jaſon *capit ex galeâ æneâ dentes draconis ; & jacit in arvum ſubactum. Terra emollit ſemina antè imbuta potenti medicamine ; quæ ſtatim augentur ; & dentes ſparſi mutantur in nova corpora. Et quemadmodum puerulus induit formam hominis in ventre matris, atque fingitur intus per ſuas omnes particulas : neque prodit in aërem publicum niſi maturus ; ſic ubi abſoluta eſt ſpecies hominis in viſceribus terræ*

mantis, erigitur in campo fœcundo ; & quod magis ſtupendum erat, movet arma unà nata. ubi Græci conſpexerunt nitentes jaculari haſtas mucrone acuto præfixas *in caput juvenis Hæ-, dejecerunt faciem & cor pavore. Ipſa* Medea *etiam quæ illum ſecurum præſtiterat, exter-atque exanimata eſt, cùm advertit juvenem ſolum impugnari à tot hoſtibus ; & ſtatim gelida eſt & exſanguis. Et ne herbæ à ſe oblatæ parum poſſint, cantat carmen*

NOTÆ.

o. *Colchi*] Scythiæ ſunt populi, Ægypti-coloni.

. *Implent*] Pro *hortari* hîc & aliis in locis poëtas ſumitur. Ut Virg. in Æn. 7.

——*Turnus Rutulos animis audacibus implet.*

2. *Vipereos*] Partem dentium ſerpentis à Cadmo interfecti ad Æëtem miſerunt Pallas & Mars.

123. *Valido*] Quippe quòd armatos homines ex dentibus educeret.

132. *Hæmonii*] Jaſonem dicit Theſſalum ; nam aut ab Æmo monte Theſſaliæ vicino, aut Æmone Deucalionis filiâ Theſſalia *Hæmonia* ſeu *Æmonia* dicta.

133. *Pelaſgi*] Minyæ, Theſſali.

opiferum; & accerſit artes arcanas. Poſtquam ille projeciſſet magnum lapidem in hoſtes medios, convertit in ipſos bellum à ſe ſummotum. Fratres terrâ ſati procumbunt per plagas reciprocas, & intereunt bellò ſociali. Græci gratulantur, & amplectuntur victorem, & manent in amplexibus. Tu etiam, barbara Medea, *cuperes tenere victorem: Verecundia impedivit incœptum: at amplexa eſſes; ſed cura famæ compeſcuit te, ne faceres. Quod conceditur, gaudes ſecreto amore, & gratias agis incantamentis, & diis auctoribus eorum. Reſtat ſopire graminibus draconem inſopitum, qui* quidem *criſtâ & tribus linguis conſpicuus, atque acutis dentibus terribilis, cuſtos erat velleris aurei. Poſtquam in hunc injecit herbas ſucci Lethæi, terque protulit voces inducentes quietum ſoporem, quæ poſſint pacare æquor citum, & flumina agitata; ſopor illabitur in oculos* ſomni *neſcios: & heros Æſonius potitur* vellere *aureo; atque elatus ſpolio, & ferens ſecum altera ſpolia, auctorem doni, voti compos appulit ad portus Iolciacos cum uxore.*

Auxiliare canit; ſecretaſque advocat artes.
Ille, gravem medios ſilicem jaculatus in hoſtes,
A ſe depulſum Martem convertit in ipſos.
Terrigenæ pereunt per mutua vulnera fratres;
Civilique cadunt acie. Gratantur Achivi:
Victoremque tenent; avidiſque amplexibus hærent.
Tu quoque victorem complecti, barbara, velles;
Obſtitit incepto pudor; at complexa fuiſſes:
Sed te, ne faceres, tenuit reverentia famæ.
Quod licet, affectu tacito lætaris: agiſque
Carminibus grates, & Diis auctoribus horum.
Pervigilem ſupereſt herbis ſopire draconem,
Qui criſtâ linguiſque tribus præſignis, & uncis
Dentibus horrendus, cuſtos erat arietis aurei.
Hunc poſtquam ſparſit Lethæi gramine ſucci;
Verbaque ter dixit placidos facientia ſomnos,
Quæ mare turbatum, quæ concita flumina ſiſtant,
Somnus in ignotos oculos ſubrepit: & auro
Heros Æſonius potitur: ſpolioque ſuperbus,
Muneris auctorem ſecum ſpolia altera portans,
Victor Iolciacos tetigit cum conjuge portus.

II. *Matres Hæmoniæ, & patres ætate provecti* ad templa *portant munera pro filiis receptis, & thura cumulata liqueſcunt in igne, & victima devota habens cornua illita auro mactatur. Æſon jam vicinior morti, & confectus ſenio deeſt gratulantibus: Cùm ita* Æſonides, ait, *O uxor, cui agnoſco me debere ſalutem, tametſi mihi omnia indulſiſti, & numerus tuorum beneficiorum ſuperat fidem:*

II. Hæmoniæ matres pro natis dona receptis,
Grandævique ferunt patres; congeſtaque flammis
Thura liquefiunt, inductaque cornibus aurum
Victima vota cadit. Sed abeſt gratantibus Æſon,
Jam propior leto, feſſuſque ſenilibus annis.
Cùm ſic Æſonides: O cui debere ſalutem
Confiteor, conjux, quanquam mihi cuncta dediſti,
Exceſſitque fidem meritorum ſumma tuorum;

NOTÆ.

138. *Auxiliare*] Reſervârat ſibi Medea carmen magicum potentiſſimum, quod adjuvandis veneficiis adhiberet. Hoc ab affectu *auxiliare* & *ſecretas artes* optimè vocat poëta.

148. *Diis*] Inferis, Hecatæque imprimis.

150. *Tribus*] Triſulca videtur ſerpentum lingua, quia eam celerrimè vibrant.

152. *Lethæi*] Id eſt, oblivionem inducentis, ſomniferi.

155. *Oculos*] Draconis pervigiliis, qui nunquam antea dormire conſueverat.

157. *Muneris auctorem*] Medeam, quæ noctu ad velleris aurei cuſtodes per dolum admiſit, ſimul Argonautas introduxit, raptoque vellere cum Jaſone aufugit.

158. *Iolciacos*] *Theſſalicos:* Fuit enim Iolcus urbs Theſſaliæ, non longè à mari, Jaſonis patriâ.

161. *Inducta*] De more ſacrorum, in quibus majorum hoſtiarum cornua inaurabantur.

tamen hoc poſſunt; quid enim non carmina poſ-
ſunt?
eme meis annis, & demptos adde parenti.
ec tenuit lacrymas. Mota eſt pietate rogantis:
iſſimilemque animum ſubiit Æëta relictus.
ſon tamen affectus tales confeſſa. Quod, inquit,
xcidit ore pio, conjux, ſcelus? ergò ego cuiquam
oſſe tuæ videar ſpatium tranſcribere vitæ?
ec ſinat hoc Hecate; nec tu petis æqua: ſed iſto,
uod petis, experiar majus dare munus, Iäſon.
rte meâ ſoceri longum tentabimus ævum,
on annis revocare tuis. Modò Diva triformis
djuvet; & præſens ingentibus annuat auſis.
res aberant noctes, ut cornua tota coïrent,
fficerentque orbem; Poſtquam pleniſſima fulſit,
c ſolidâ terras ſpectavit imagine Luna;
greditur tectis veſtes induta recinctas,
uda pedem, nudos humeris infuſa capillos:
ertque vagos mediæ per muta ſilentia noctis
comitata gradus. Homines, volucreſque, feraſque
olverat alta quies: nullo cum murmure ſepes,
mmotæque ſilent frondes; ſilet humidus aër;
dera ſola micant: ad quæ ſua brachia tendens
er ſe convertit; ter ſumtis flumine crinem
roravit aquis; ternis ululatibus ora
olvit: &, in durâ ſubmiſſo poplite terrâ,
ox, ait, arcanis fidiſſima, quæque diurnis
urea cum Lunâ ſucceditis ignibus aſtra;
uque triceps Hecate, quæ cœptis conſcia noſtris
djutrixque venis, cantuſque, arteſq; magarum;
uæque magas, Tellus, pollentibus inſtruis herbis;
uræque, & venti, monteſque, amneſque, lacuſque,

ſi tamen carmina hoc poſſunt; quid enim carmina non poſſunt? tolle de meis annis, & adjice eos ſublatos meo patri. Neque compeſcuit fletus. Tacta eſt Medea *pietate orantis: & pater Æëta, quem deſeruit venit in mentem non ſimili* affectu motam: *Non tamen agnoſcit ejuſmodi affectos. Quid, ait, nefas erupit ex ore tuo, marite? Ego igitur credar poſſe tranſponere in quemquam tempus vitæ tuæ? Neque Hecate hoc concedat, neque tu poſcis juſta: Verùm Jaſon, nitar largiri domum majus iſto quod poſcis: Enitemur noſtrâ ſcientiâ producere ætatem ſoceri, non demere ex annis tuis:* Hecate *Dea triformis faveat, & propitia adſit magnis conatibus. Tres deerant noctes, ut cornua integra lunæ concurrerent, & implerent orbem. Poſtquam pleniſſima ſplenduit, ac vidit terras totâ formâ, prodit domo* Medea *tecta amictu ſoluto, nuda uno pede, ſparſam habens comam per humeros nudos; & ſola dirigit greſſus incertos per alta ſilentia mediæ noctis. Sopor tranquillus tenuerat homines, & aves, & feras: ſepes ſine omni ſtrepitu, & folia quieta tacent: aër madidus tacet, ſola aſtra ſplen-*

nt: ad quæ porrigens ſuos lacertos ter ſe convertit; ter aſperſit aquis hauſtis ex fluvio comam; nis clamoribus aperuit os; atque genu poſito in ſolo arido, Nox, inquit, certiſſima ſecretis, atque era ſplendida, quæ ſuccenturiata eſtis luci diurnæ pariter *cum lunâ, Tuque triceps Hecate, quæ nſcia noſtris auſis & opifera ades, & incantamenta, & artes magarum, & Terra, quæ illis ebes potentia gramina, & auræ & venti, & montes, & fluvii, & ſtagna,*

NOTÆ.

171. *Tales*] Quales ex pio Jaſonis pectore patrem erumpebant.

173. *Tranſcribere*] Metaphora ab iis, qui mina aut pecuniam aliis creditoribus *tranribunt.*

179. *Tres aberant*] A plenilunio tres abent dies. Luna autem veneficiorum præſes, æ plena efficaciùs *deſpumat in herbas*, & lars *virus lunare miniſtrat*, Lucan. 6.

183. *Nuda pedem*] Ex ſolenni ritu. Magarum Nudipedalia, Nyctelia, & ritus cæteros habes apud Theoc. Idyll. 2. Virg. Ecl. 4. & Æn. 4. alioſque.

Ib. *Nudos*] Legendum potiùs *nudis.*

194. *Triceps*] Cui caput dextrum equinum, ſiniſtrum caninum, medium humanum vel ſuillum.

& Dii omnes ſilvarum, & Dii omnes noctis adeſte: quorum beneficio, quando libuit, fluvii recurrerunt in ſuas ſcaturigines, ripis ſtupentibus; cohibeo maria quæ mota ſunt, & cieo quieta carmine, fugo nebulas, & nubes immitto, expello & arceſſo ventos, elido vocibus & cantu guttura ſerpentum, & quatio vivas rupes, & quercus erutas ſuo ſolo, & cogo montes trepidare, & terram boare, & umbras prodire ex ſepulchris. Duco te etiam, Luna, quamvis æra Temeſæa leniant tuos labores. Currus etiam avi pallet noſtro carmine; Aurora fit pallida noſtris ſuccis. Vos, ô ſucci, mihi oppreſſiſtis ignes taurorum, & coëgiſtis collum impatiens jugi ferre curvum aratrum. Vos incendiſtis invicem anguigenas in ſæva certamina: & ſomnum induxiſtis cuſtodi pervigili, & miſiſtis aurum in urbes Græcas cuſtode eluſo. Nunc opus eſt venenis, per quæ ſenecta reparata revertatur ad florem ætatis, & denuo ſumat primos annos. Atque hoc *concedetis; nam neque aſtra incaſsùm nicuerunt, neque currus adductus cervice draconum alatorum fruſtrà adeſt.*

Diîque omnes nemorum, Diîque omnes noctis adeſte:
Quorum ope, cùm volui, ripis mirantibus amnes
In fontes redière ſuos; concuſſaque ſiſto,
Stantia concutio cantu freta; nubila pello;
Nubilaque induco: ventos abigoque, vocoque;
Vipereas rumpo verbis & carmine fauces:
Vivaque ſaxa, ſuâ convulſaque robora terrâ,
Et ſilvas moveo; jubeoque tremiſcere montes;
Et mugire ſolùm, maneſque exire ſepulchris.
Te quoque, Luna, traho, quamvis Temeſæa labore
Ærа tuos minuant. Currus quoque carmine noſtro
Pallet avi; pallet noſtris Aurora venenis.
Vos mihi taurorum flammas hebetâſtis; & unco
Haud patiens oneris collum preſſiſtis aratro.
Vos ſerpentigenis in ſe fera bella dediſtis:
Cuſtodemque rudem ſomni ſopîſtis: & aurum
Vindice decepto Graïas miſiſtis in urbes.
Nunc opus eſt ſuccis; per quos renovata ſenectus
In florem redeat, primoſque recolligat annos.
Et dabitis; neque enim micuerunt ſidera fruſtrà
Nec fruſtrà volucrum tractus cervice draconum
Currus adeſt. Aderat demiſſus ab æthere currus.
Quo ſimul aſcendit; frænataq; colla draconum
Permulſit, manibuſque leves agitavit habenas,
Sublimis rapitur: ſubjectaque Theſſala Tempe
Deſpicit, & creteis regionibus applicat angues:
Et quas Oſſa tulit, quas altus Pelion herbas,
Othryſque, Pinduſque, & Pindo major Olympus,

Currus devolutus ab aëre aderat. In quem ſtatim atque inſiliit; atque deliniit colla frænata draconum, & concuſſit manibus levia lora, in altum tollitur, & ex ſublimi intuetur Theſſala Tempe ſubjecta, & admovit dracones regionibus cretenſis; diligenter inſpicit gramina, quæ Oſſa, quæ extulit Pelion, & Othrys, & Pindus, & Olympus major Pindo protulerunt;

NOTÆ.

204. *Temeſæa æra*] Pro quibuſvis ex ære ad tinnitum paratis inſtrumentis poſuit; quorum ſono vim carminum, quæ audire non poſſet Luna, frangere ſe veteres arbitrabantur. Eſt verò Temeſa Brutiorum oppidum ære clarum.

209. *Avi*] *Solis* nempe, quem curru vehi voluerunt.

212. *Serpentigenis*] De armatis hominibus loquitur, qui ex draconis à Jaſone ſeminatis dentibus nati erat.

213. *Cuſtodem*] Draconem pervigilem.

214. *Vindice*] Cuſtode dracone.

222. *Tempe*] Eo nomine appellabatur locus Theſſaliæ amœniſſimus juxta Peneum, fluvium à poëtâ deſcriptus.

223. *Creteis*] Cretâ abundantibus; quæ quidem eſt Theſſalia. Duæ poſteriores ſyllabæ in *creteis* contrahuntur.

224. *Oſſa & Pelion*] Sunt hi omnes montes Theſſaliæ.

ſpicit: & placitâ partim radice revellit;
rtim ſuccidit curvamine falcis ahenæ.
ulta quoque Apidani placuerunt gramina ripis,
ulta quoque Amphryſi: neque eras immunis, Enipeu:
ec non Peneæ, nec non Spercheïdes undæ
ontribuêre aliquid, juncoſaque littora Bœbes.
arpit & Euboïcâ vivax Anthedone gramen,
ondum mutato vulgatum corpore Glauci.
t jam nona dies curru, penniſque draconum,
onaque nox omnes luſtrantem viderat agros;
ùm rediit: neque erant paſti, niſi odore, dracones;
t tamen annoſæ pellem poſuêre ſenectæ.
onſtitit adveniens citra limenque, foreſque;
t tantùm cœlo tegitur: refugitque viriles
ontactus; ſtatuitque aras è ceſpite binas,
exteriore Hecates, at lævâ parte Juventæ.
uas ubi verbenis, ſilvâque incinxit agreſti,
aud procul egeſtâ ſcrobibus tellure duabus
acra facit: cultroſque in guttura velleris atri
onjicit, & patulas perfundit ſanguine foſſas.
um ſuper invergens liquidi carcheſia Bacchi,
neaque invergens tepidi carcheſia lactis,
erba ſimul fundit, terrenaque numina poſcit:
mbrarumque rogat raptâ cum conjuge regem,
e properent artus animâ fraudare ſeniles.

& partim revellit radice probutâ: partim ſuccidit curvamine falcis æreæ: Multæ etiam herbæ probatæ ſunt in ripis Apidani, multæ etiam Amphryſi; neque eras inutilis, Enipeu; fluvius etiam Peneus atque Spertheus aliquid contuleruut, nec non littora juncoſa Bœbes. Colligit etiam herbam ex Anthedone Euboïcâ, cujus uſus tut, Glauci corpore nondum transformato, non vulgò cognita eſt. Et jam nona dies & nona nox conſpexerat Medeam *percurrentem campos curru & pennis draconum; cùm rediit; neque dracones erant refecti niſi odore, & tamen exuerunt pellem longævæ ſenectutis. Adveniens ſubſtitit citra limen & januam; & nullum habet tectum præter cœlum, atque ſecubat à marito, & ponit duo altaria ex ceſpite, dexteriore Hecates, at parte ſiniſtrâ Juventæ. Quæ poſtquam circumdedit verbenis, & frondibus ſilveſtribus, non longe erutâ terrâ ſacra facit duabus foſſis: atque immittit cultros in jugula ovium nigrarum, & ſpargit ſcrobes apertas cruore. Tum ſuper invertens pocula liquidi vini, atque invertens ærea pocula calidi lactis, unà voces profert, & vocat Deos terreſtres, & precatur Deum umbrarum cum uxore quam rapuit, ne feſtinent privare animâ membra ſenilia.*

NOTÆ.

227. *Curvamine*] Falce æreâ curvâ.

Ib. *Ahenæ*] Æris, utpote purioris metalli, quàm ferri uſus in herbis ſecandis, ſpectris fugandis, lunæ laboribus ſublevandis. Macrob. Stat. lib. V. c. 9. Cœl. Rhod. lib. X. cap. 20.

228. *Apidani*] Theſſaliæ eſt fluvius; ùti etiam & Amphryſus.

229. *Immunis*] Apoſtrophe ad fluvium, quem non *immunem*, i. e. ſine munere, fuiſſe ait, quia Medea in illius æquè ac cæterorum fluminum ripis herbas collegit.

231. *Bœbes*] Bœbeidis Theſſaliæ lacus juxta Bœben, cujus meminit Strabo.

232. *Anthedone*] Urbs fuit Bœotiæ ad Euripum ſeu Euboicum ſinum poſita.

233. *Glauci*] Qui piſcator in Deum marinum mutatus; de cujus metamorphoſi infrà lib. XIII. v. 904.

241. *Juventæ*] Quæ alio nomine *Hebe* dicitur, juventutis Dea.

242 *Verbenis*] Eſt verbena herba notiſſima, in ſacris aſſidua, cujus nomine quælibet aris adhibitæ ſæpe intelliguntur.

244. *Atri*] Ritè hæc omnia: Sacrificium nempe diis inferis nigræ pecudes, nocturno tempore ſub terrâ nempe in ſcrobe depreſsâ victimæ capite, latice & omnibus inverſis immolabantur.

246. *Invergens*] *Vergere*, inquit Servius, *eſt converſâ in ſiniſtram partem manu ita fundere, ut patera convertatur, quod in ſacris inferis fit: fundere autem eſt ſupinâ manu libare, quod fit ſacris ſupernis.*

Ib. *Carcheſia*] Pocula ſunt, quæ Græcis tantùm nota eſſe ſcripſit Macrobius.

249. *Raptâ cùm*] Plutonem dicit cum Proſerpinâ ab eo raptâ.

250. *Seniles*] Æſonis, cujus causâ hæc omnia Medea paraverat.

Quos postquam delinivit precibus & longo murmure, imperavit exhaustum corpus Æsonis produci ad altaria, & extendit in graminibus passis altè sopitum Æsonem & similem mortuo. Cogit Jasonem, & servos hinc procul recedere, atque hortatur arcere oculos profanos à mysteriis. Admoniti abeunt. Medea fluente comâ incedit circum altaria incensa more Bacchantium, & imbuit tædas in mille partes fissas in nigrâ cruoris scrobe, & imbutas accendit super duo altaria. Atque ter purgat senem igne, ter aquâ, ter sulphure. Interea potens medicamen bullit in admoto cacabo, & salit, & albicat spumis turgescentibus. Illîc excoquit radices excisas valle Hæmoniâ, & semina, & flores & succos acres. Addit lapides allatos ex ultimo oriente, & arenas quas aquæ recurrentes Oceani abluerunt. Adjicit insuper pruinas collectas cùm luna totâ nocte luceret, & alas turpes strigis, cum ipsis carnibus, & intestina lupi dubii soliti mutare faciem feram in hominem. Neque ibi defuit spolium

Quos ubi placavit precibusque, & murmure longo,
Æsonis effœtum proferri corpus ad aras
Jussit: & in plenos resolutum carmine somnos
Exanimi similem stratis porrexit in herbis.
Hinc procul Æsoniden, procul hinc jubet ire ministros:
Et monet arcanis oculos removere profanos
Diffugiunt jussi. Passis Medea capillis
Bacchantûm ritu flagrantes circuit aras:
Multifidasque faces in fossâ sanguinis atr
Tingit; & intinctas geminis accendit in aris.
Terque senem flammâ, ter aquâ, ter sulphure lustrat.
Interea validum posito medicamen aheno
Fervet, & exsultat; spumisque tumentibus albet.
Illîc Hæmoniâ radices valle resectas,
Seminaque, & flores, & succos incoquit acres.
Adjicit extremo lapides oriente petitos,
Et, quas Oceani refluum mare lavit, arenas,
Addit & exceptas lunâ pernocte pruinas,
Et strigis infames, ipsis cum carnibus, alas;
Inque virum soliti vultus mutare ferinos
Ambigui profecta lupi. Nec defuit illîc
Squamea Cinyphii tenuis membrana Chelydri,
Vivacisque jecur cervi: quibus insuper addit
Ora caputque novem cornicis sæcula passæ.
His & mille aliis postquam sine nomine rebus
Propositum instruxit mortali barbara munus;
Arenti ramo jampridem mitis olivæ
Omnia confudit; summisque immiscuit ima.
Ecce vetus calido versatus stipes aheno

Squameum tenuis Chelydri Ciniphii, aut jecur longævi cervi: quibus adhuc adjicit rostrum & caput cornicis passæ novem secula. Postquam peregrina paravit mortali Æsoni medicamen inceptum his & mille aliis rebus sine nomine; omnia miscet ramo jam diu arido mitis olivæ, atque confudit quæ in profundo erant cum iis quæ erant in summo. Ecce virga immersa ferventi lebeti

NOTÆ.

256. *Profanos*] Non initiatos.

268. *Pruinas*] Illud est proculdubio, quod *spumam lunæ*, & *lunare virus* Lucanus vocitat, apud quem magicæ hujusmodi farraginis plurima invenies.

269. *Strigis*] Quæ avis est nocturna, mali ominis magno capite, rostro adunco; in cujus generis volucres fagas vetulas infantibus, quorum sanguinem sugerent, vel quibus ubera admoverent, insidiantes, sese vertere fabulati sunt; quam ob rem præsertim infames.

271. *Ambigui*] Quia luporum induere formam, quos lycanthropos dixerunt, crediderunt veteres.

Ib. *Profecta*] Eo nomine, itemque *profica* appellabantur viscera seu intestina, quæ in sacrificiis *prosecuissent*.

272. *Cinyphii Chelydri*] Testudinis aquaticæ, cujus generis habet Cinyps Africæ propriæ fluvius.

274. *Novem*] Ætatem hominum novis superat cornix: Aratus in Phænom. vocat ἐννάκρηα κορώνη.

Fit

viridis primò: nec longo tempore frondem
uit; & ſubitò gravidis oneratur olivis.
quàcunque cavo ſpumas ejecit aheno
is, & in terram guttæ cecidêre calentes:
rnat humus: floreſque, & mollia pabula ſurgunt.
od ſimul ac vidit, ſtricto Medea recludit
ſe ſenis jugulum: veteremque exire cruorem
ſa, replet ſuccis. Quos poſtquam combibit Æſon
t ore acceptos, aut vulnere, barba, comæque
nitie poſitâ nigrum rapuêre colorem.
ſa fugit macies: abeunt pallorque, ſituſque;
jectoque cavæ ſupplentur ſanguine venæ;
embraque luxuriant. Æſon miratur, & olim
te quater denos hunc ſe reminiſcitur annos.
III. Viderat ex alto tanti miracula monſtri
ber; & admonitus juvenes nutricibus annos
ſſe ſuis reddi, capit hoc à Tethye munus.
IV. Neve doli ceſſent; odium cum conjuge falſum
aſias aſſimulat: Peliæque ad limina ſupplex
nfugit, atque illam (quoniam gravis ipſe ſenectâ)
cipiunt natæ. Quas tempore callida parvo
lchis amicitiæ mendacis imagine cepit.
mque refert, inter meritorum maxima, demptos
ſonis eſſe ſitus, atque hâc in parte moratur,
es eſt virginibus Peliâ ſubjecta creatis,
te ſuum parili revireſcere poſſe parentem,
que petunt: pretiumque jubent ſine fine paciſci.

fit primò viridis: nec multò poſt emittit folia, & ſtatim tegitur gravibus olivis. At quàcunque flamma eructavit ſpumas ex profundo cacabo, & guttæ calidæ ceciderunt in terram, ea viret, & ubi flores & tenera gramina ſuccreſcunt. Quod ſtatim atque Medea advertit, evaginato gladio aperuit guttur ſenis, & morata dum vetus ſanguis eſſet exhauſtus, implet illud ſuccis. Quos poſtquam Æſon abſorbuit aut acceptos ore aut plagâ, barbâ & capilli celeriter *acceperunt atrum colorem, candore depoſito. Macies expulſa abiit: pallor & ſqualor excedunt, & venæ capaces turgeſcunt cruore injecto, & artus pingueſcunt. Æſon ſtupet, & ſe talem recordatur* fuiſſe *antè cùm quadraginta annos natus eſſet.*

III. *Bacchus conſpexerat ex cœlo prodigia tanti miraculi, & videns ætatem juvenilem poſſe reponi ſuis nutricibus, accipit hoc beneficium à Tethye.*

IV. *Neve fraudes omittantur, Phaſias fingit*

m falſum cum merito; atque fugit ſupplex ad domum Peliæ: & ejus filiæ, quoniam ipſe tardus ſenio, illam excipiunt: quas brevi aſtuta Colchis deluſit ſpecie fictæ benevolentiæ. Dumque at atque recenſet in numero maximorum beneficiorum, ſenium Æſonis eſſe ſublatum, atque in in hâc parte orationis, *ſpes eſt injecta filiabus Peliæ, patrem ſuum poſſe juvenilibus annis reſti uri artificio. Atque id poſcunt; & hortantur eam mercedem proponere quantam vellet.*

NOTÆ.

84. *Vernat*] Ut veris tempore ſalet, vireſcit.

88. *Barba*] Medea, inquit Palæphatus, init quæ canos capillos in nigros verteret. ma quoque lavacrum calidum repperit, cuvis medica vegetiores redderet homines, & tati reſtitueret. Eam quoque teſtatur Dioes apud Stobæum, rationem invenîſſe quâ lles & inertes fortes & prudentes fierent. que hinc locus datus fabulæ.

95. *Nutricibus*] Quas lib. III. v. 314. *Nyas* dixit; ſed Faſt. 5. *Hyadas:* Pherecydes d Homeri Comment. *Dodonæas.*

96. *Tethye*] Apud quam (Oceani uxorem) iſſe Bacchum, dum Lycurgum fugeret, fa æ tradiderunt.

97. *Doli*] Medeæ fraudibus aſſuetæ.

298. *Phaſias*] Medea ipſa, à Phaſi Colchorum fluvio ſic dicta.

Ib. *Peliæ*] Qui Pelias, Æſonis frater, Theſſaliæ regnum ſibi à fratre commiſſum quod Jaſoni adulto reſtitueret, per fraudem retinebat: quamobrem, dolis quoque, & ſimulato Jaſonis odio, Medea illum de medio tollere aggreditur.

302. *Meritorum*] Quibus ingratum Jaſonem ſibi maximè devincire ſtuduerat.

303. *Situs*] Squalores, & Senium.

Ib. *Moratur*] Ut puellis illis ſuum quoque patrem ad juveniles annos revocandi ſtudium injiceret.

306. *Pretium ſine fine*] Maximum & immenſum.

Illa aliquantulùm tacet; & videtur hærere, atque incertas facit mentes precantium simulatâ vultûs *gravitate. Mox postquam promisit, ut fides, inquit, hujus beneficii sit certior;* Aries *dux gregis, qui est provectior ætate inter oves vestras, fiet agnus medicamento. Continuò villosus* aries, *qui jam exhaustus fuit multis annis, adducitur, cornu sinuato circum vacua tempora: cujus postquam venefica aperuit flaccidum jugulum cultro Hæmonio, & tinxit ferrum pauculo cruore, miscet simul artus pecudis & potentes succos in profundo cacabo. Membra corporis contrahuntur, atque spoliatur cornibus; & annis* simul *cum cornibus; & teneri* agni *balatus auditur* in *medio aheno. Nec mora agnus erumpit, dum mirantur balatum; & exsultat fugâ; & sequitur ubera lactea. Filiæ Peliæ admirando hæserunt, & postquam promissa fecerunt fidem, tum verò acrius urgent. Sol ter exuerat jugo equos ingressos Oceanum occidentalem, & astra splendentia radiabant quartâ nocte, cùm Æëtias fallendi perita imponit igni puram aquam, & gramina inutilia. Jamque somnus morti similis oppresserat regem corpore resoluto, atque custodes cum rege suo, quem* quidem somnum *incantamenta & vis magicæ linguæ creaverat. Filiæ admonitæ subîerant cubiculum cum Colchide, atque circumsteterant lectum; Quid nunc hæretis pigræ? Nudate enses, atque extrahite sanioſum sanguinem, ut repleam inanes venas sanguine juvenili.*

Illa brevi spatio silet; & dubitare videtur:
Suspenditque animos, fictâ gravitate, rogantes.
Mox ubi pollicita est, Quò sit fiducia major
Muneris hujus, ait: qui vestras maximus ævo est
Dux gregis inter oves, agnus medicamine fiet.
Protinus innumeris effœtus laniger annis
Attrahitur, flexo circum cava tempora cornu:
Cujus ut Hæmonio marcentia guttura cultro
Fodit, & exiguo maculavit sanguine ferrum;
Membra simul pecudis, validosque venefica succos
Mergit in ære cavo. Minuuntur corporis artus:
Cornuaque exuitur, nec non cum cornibus annos:
Et tener auditur medio balatus aheno.
Nec mora, balatum mirantibus exilit agnus:
Lascivitque fugâ; lactantiaque ubera quærit.
Obstupuêre satæ Peliâ: promissaque postquam
Exhibuere fidem, tum verò impensiùs instant.
Ter juga Phœbus equis in Ibero gurgite mersis
Demserat, & quartâ radiantia nocte micabant
Sidera; cùm rapido fallax Æëtias igni
Imponit purum laticem, & sine viribus herbas.
Jamque neci similis, resoluto corpore, regem,
Et cum rege suo custodes somnus habebat,
Quem dederant cantus, magicæque potentia linguæ.
Intrârant jussæ cum Colchide limina natæ:
Ambiêrantque torum: Quid nunc dubitatis inertes?
Stringite, ait, gladios: veteremque haurite cruorem,
Ut repleam vacuas juvenili sanguine venas.

NOTÆ.

308. *Fictâ gravitate*] Quia difficile fuisset tantum beneficium impetrare; quod quidem eò Medea simulabat, ut magis rogantium accenderet desiderium, ipsa verò proditionis suspicione liberetur.

Ib. *Animos rogantes*] Sic *dextram precantem* dixit Virgilius.

309. *Quò sit*] Quò firmiùs credatis me largiri vobis posse quod rogaris.

315. *Exiguo*] Non enim sanguine abundant animalia senio confecta.

323. *Exhibuêre fidem*] Quandoquidem aries Medeæ operâ agni lasciviam recepisset.

324. *Ter juga*] Hoc est; *tres dies transierant*. Nam Phœbus, adveniente nocte, fingitur demere juga equis, qui currum ejus trahunt.

324. *Ibero*] Mari occiduo seu Atlantico, quod Iberus fluvius Hispaniæ se exonerat. Et sensu vulgi sol dicitur se in æquore Hesperio mergere, ibique diurnum emensus iter, equos reficere.

328. *Resoluto*] In somno partes corporis dissolvi videntur.

manibus veſtris vita eſt, ætaſque parentis.
pietas ulla eſt, nec ſpes agitatis inanes,
fficium præſtate patri; teliſque ſenectam
igite: & ſaniem conjecto emittite ferro.
is, ut quæque pia eſt, hortatibus impia prima eſt,
ne ſit ſcelerata, facit ſcelus. Haud tamen ictus
lla ſuos ſpectare poteſt; oculoſque reflectunt;
ecaque dant ſævis averſæ vulnera dextris.
e, cruore fluens, cubito tamen allevat artus:
milacerque toro tentat conſurgere: & inter
ot medios gladios pallentia brachia tendens;
uid facitis, gnatæ? quid vos in fata parentis
rmat, ait? cecidêre illis animique, manuſque.
ura locuturo cum verbis guttura Colchis
bſtulit, & calidis laniatum merſit ahenis.
V, VI. Quòd niſi pennatis ſerpentibus îſſet in auras;
on exempta foret pœnæ: fugit alta ſuperque
elion umbroſum Philyreïa tecta, ſuperque
thryn, & eventu veteris loca nota Cerambi.
ic ope nympharum ſublatus in aëra pennis,
ùm gravis infuſo tellus foret obruta ponto,
eucalioneas effugit inobrutus undas.
VII. Æoliam Pitanen à lævâ parte relinquit,
actaque de ſaxo longi ſimulacra draconis:
læumque nemus, quo raptum furta juvencum

Vita atque anni veſtri patris ſunt in veſtris manibus. Si pietas eſt, aliquæ nec ſpes conceptiſtis fruſtrancas, bene meremini de parente; atque expellite ſenium cultris, atque tabum educite immiſſo ferro. His monitis, ut quæque maximè *eſt pia, prima eſt impia; & ne ſit nefaria, admittit nefas. Nulla tamen poteſt intueri ſuos ictus; & detorquent oculos, atque averſæ infligunt plagas incertas crudelibus manibus. Ille tamen in ſanguine merſus ſuſtinet membra cubito, & ſemilacer conatur exilire lecto atque medius inter tot enſes, porrigens lacertos exſangues, Quid agitis, filiæ, inquit; quid vos ad arma compellit contra vitam* veſtri *patris? Animi & manus earum elanguerunt. Medea præcidit jugulum & voces illius plura locuturi, & diſcerptum projecit in ferventem cacabum.*

V, VI. *Quòd niſi in aërem ſe evexiſſet alatis draconibus non impurè* id facinus *tuliſſet: ſublimis*

paſit & ſuper Pelion opacum, & domum Philyreïam, & ſuper Othryn, & ſedes antiqui Cerambi, entu inclytas. Hic raptus in aërem alis, auxilio nympharum, cum gravis terra fuit oppreſſa ri immiſſo, vitavit intactus aquas Deucalionei diluvii.

VII. Deſerit à ſiniſtrâ parte Pitanen Æoliam, & imaginem oblongi ſerpentis factam de lapide, ſilvam Idæum, quâ juvencum furtivum

NOTÆ.

339. *Ut quæque*] Quò magis quæque pia at, eò magis feſtinat patris ſanguinem emitre, quod revera erat impium.

342. *Cæca vulnera*] Quæ non videbant.

352. *Philyreïa tecta*] Quia in illis Theſſaliæ ontibus verſatus eſt Chiron, Saturni & Phiræ filius.

353. *Othryn*] Qui mons Theſſaliæ.

Ib. *Cerambi*] Hic in avem à nymphis mutus, ut alii in Scarabæum, in Parnaſſum uam intelligit per *loca nota*) ſublatis ſuperit diluvio Deucalioneo.

Ib. *Veteris*] Antiquiſſimi, quippe qui ante luvium vixerit.

356. *Deucalioneas*] Quæ Deucalionis tempore terram obruerunt.

357. *Pitanen*] Urbs eſt Æoliæ haud procul à Caïci fluminis oſtio, in minore Aſiâ.

358. *Draconis*] De Leſbio illo loqui videtur, de quo poſtea Metam. XI. qui quod Orphei caput in Hebron abjectum, & ad Leſbum inde delatum, morſu violare tentâſſet, ab Apolline in ſaxum mutatus fuit. Atque ita optimè locorum ratio ſe habebit, ſiquidem juxta Leſbum, vel ſaltem ex ejus inſulæ adverſo, ſita eſt Pitane, quæ loca unà cum dracone ad ſiniſtram reliquerit.

359. *Idæumque nemus*] Phrygium dicit, nam & alius in Cretâ fuit mons Ida, qui non à ſiniſtrâ Medeæ iter faciendi parte cum Leſbo & Pitane ſtare potuiſſet.

Ib. *Juvencum*] Fuit Thyoneus Bacchi filius, ut ſcripſit Acro ad Horatii Carmin. lib. I. Od. 17. quam Phrygiis paſtoribus juvencum

Occuluit

ſub ſpecie cervi Bacchus celavit.

VIII. *Et quâ genitor Corythi ſepultus eſt exiguâ arenâ.*

IX. *Itemque campos quos Mæra tremefecit novo latratu.*

X. Deſerit inſuper *urbem Eurypili, quâ matres Coæ inducrunt cornua, quo tempore exercitus Herculis abiret.*

XI. *Et Rhodon Phœbæam, & Thelchinas Iälyſios, quorum oculos inficientes omnia aſpectu Jupiter exoſus, ſubjecit aquis fraternis.*

XII. *Præterîit etiam muros Cartheïos antiquæ Ceæ, quâ pater Alcidamas erat admiraturus mitem columbam potuiſſe oriri de copore filiæ.*

Occuluit Liber falſi ſub imagine cervi.
VIII. Quáque pater Corythi parvâ tumulatur arenâ.
IX. Et quos Mæra novo latratu terruit agros.
X. Eurypylique urbem, quâ Coæ cornua matres
Geſſerunt, tum cùm diſcederet Herculis agmen.
XI. Phœbeamque Rhodon, & Iälyſios Thelchinas,
Quorum oculos ipſo vitiantes omnia viſu
Jupiter exoſus, fraternis ſubdidit undis.
XIII. Tranſit & antiquæ Cartheïa mœnia Ceæ,
Quâ pater Alcidamas placidam de corpore natæ
Miraturus erat naſci potuiſſe columbam.
XIII. Inde lacus Hyries videt, & Cycneïa Tempe,
Quæ ſubitus celebravit olor. Nam Phyllius illic
Imperio pueri volucreſque, ferumque leonem
Tradiderat domitos: taurum quoque vincere juſſus
Vicerat; & ſpreto toties iratus amore,

XIII. *Poſtea intuetur ſtagna Hyries, & Tempe Cycneïa, quæ cycnus repentinus frequentarit. Nam Phyllius illîc obtulerat alites, & crudelem leonem ſuperatos juſſu pueri: domuerat etiam taurum, quem juſſus erat domare; atque amore toties contempto indignans,*

NOTÆ.

volunt abegiſſe, cujus causâ ab illis requireretur: Ipſum verò, ne furtum pateſceret, in venatorem, juvencum in cervum à Baccho mutatum fuiſſe.

361. *Quáque*] Cebrenam dicit Troadis oppidulum, ubi Paris, (Strabo, lib. XIII.) qui ex Oenone ſuſcepit Corythum, ſepultus fuit.

362. *Mæra*] Icarii fuit canis, nomine Mærâ, quæ Erigonæ patrem à paſtoribus peremtum ululatibus ſuis indicavit: unde & deorum voluntate in cœlum tranſlata, & communiori nomine Canicula dicta. Verùm de eâ hîc agi non eſt veriſimile, ſi quidem in Atticâ Mæram illam fuiſſe conſtat, cùm jam quæ ad Medeæ ſiniſtram eſſent loca, Naſo percurrat.

363. *Eurypili*] Hic fuit Herculis filius, qui in inſula Co regnavit, augur peritiſſimus.

Ib. *Quâ Coæ cornua matres*] Cos inſula eſt in Ægeo mari. Mulieres autem Coæ, cùm ægrè ferrent ab Hercule armenta Geryoni erepta per agros ſuos fuiſſe acta, Junonem dicuntur conviciari: quare Juno eas omnes in vaccas transformavit.

564. *Herculis*] In Co inſulâ urbem cognomen expugnavit Hercules, cæſo Eurypyle, abductâque filiâ ejus Chalciope.

365. *Rhodon*] Quæ inſula eſt Mediterranei maris, Soli ſacra, ejus Coloſſo olim nobiliſſima.

Ib. *Iälyſios*] Qui laſum unam ex Rhodi urbibus tenuerunt.

Ib. *Thelchinas*] Fuerunt Thelchines Laſyſi incolæ ex Cretâ profecti, periti artifices, ſed faſcinatores, quos Jupiter perdidit.

368. *Cartheïa*] A Carthea Ceæ inſulæ urbe, quæ quidem Cea Atticæ ob oriente eſt oppoſita in mari Ægæo.

371. *Lacus Hyries*] Id eſt, quem fecit Hyrie Cygni mater, amiſſi filii dolore in illum ſoluta.

Ib. *Cycneïa Tempe*] Non Theſſalica illa celeberrima dicit, ſed Bœotica *Teumeſſia*, à vicino Teumeſſo monte appellata, quæ à Cycni caſu poëta jam videtur denominâſſe.

373. *Pueri*] *Cycni*, cujus amore Phyllius ille tenebatur.

Ib. *Volucres*] Vultures, quos amoris præmium Cycnus quoque petiverat, ut ex Antonini Liberalis Metam, didicimus.

mia poſcenti taurum ſuprema negabat.
indignatus, Cupies dare, dixit; & alto
iluit ſaxo. Cuncti cecidiſſe putabant:
tus olor nivèis pendebat in aëre pennis.
XIV. At genitrix Hyrie ſervari neſcia flendo
icuit; ſtagnumque ſuo de nomine fecit.
XV, XVI. Adjacet his Pleuron: in quâ trepidantibus alis
hias effugit natorum vulnera Combe. [arva
XVII, XVIII. Inde Calaureæ Latoïdos aſpicit
volucrem verſi cum conjuge conſcia regis.
xtera Cyllene eſt; in quâ cum matre Menephron
ncubiturus erat, ſævarum more ferarum.
XIX. Cephiſon procul hinc deflentem fata nepotis,
ſpicit in tumidam Phocen ab Apolline verſi;
melique domum lugentis in aëre natam.
XX. Tandem vipereis Ephyren Pyrenida pennis
ntigit. Hîc ævo veteres mortalia primo
rpora vulgârunt pluvialibus edita fungis.
XXI. Sed poſtquam Colchis arſit nova nupta venenis,

nolebat tradere taurum petenti eum *pro ultimâ mercede. Ille dolens, Voles, inquit, præbere: atque ſe præcipitem dedit de rupe. Omnes arbitrantur dejectum eſſe: at ille mutatus in cygnum tollebatur in aërem pennis candidiſſimis.*

XIV. *At mater Hyrie, ignara* ejus *ſalutis exhauſta eſt lacrymando, & fecit lacum de ſuo nomine.*

XV, XVI. *Pleuron ſita eſt juxta illam; in quâ Combe Ophias vitavit plagas filiorum agitatis alis.*

XVII, XVIII. *Inde videt campos Calaureæ Latoïdos conſcios regis mutati in avem cum uxore. Cyllene eſt dexterâ: in quâ Menephron erat concubiturus cum genetrice, pro conſuetudine crudelium ferarum.*

XIX. *Hinc procul ſpectat Cephiſum lugentem fata nepotis mutati ab*

lline in grandem vitulum marinum; & domum Eumeli, qui filiam in aëre morientem lugebat.
X. Denique Medea *pervenit Corinthum Pirenida pennis draconum. Antiqui dixerant corumana hîc orta primis temporibus ex fungis pluvialibus.*
XI. Sed poſtquam nova nupta flagravit venenis Medeæ,

NOTÆ.

77. *Ille*] Puer *Cycnus*.
82. *Pleuron*] Ætoliæ eſt urbs multùm ab
es lacu & Bœotiâ diſſita; quamobrem
uron reponendum cum viris doctis arbitror,
Atticæ, vicus eſt Geographis notiſſimus
tiæ vicinus.
83. *Ophias*] Ophii filia.
84. *Calaureæ*] Quæ inſula eſt ſinûs Argo-
nter Cretam & Peloponeſum Demoſthenis
e nota.
. *Latoïdos*] Quam Latona pro Delo dici-
um Neptuno permutâſſe.
85. *In volucrem*] Hic fuiſſe videtur Ceyx
Trachinis, qui cùm tempeſtate in mari
iſſet; poſtea unà cum uxore Halcyone in
halcyonidas converſi ſunt, ut in lib. XI.
deſcribitur.
86. *Cum matre*] Cum Bliade matre ſuâ, &
ene filiâ in Arcadiâ (ubi Mons Cyllene)
ubuit. Hygin. fab. 253.
88. *Cephiſon*] Plures fuerunt Cephiſi; ſed hîc de Bæotico agi veriſimile eſt.

389. *Phocen*] Vitulum dicit marinum.

390. *Eumeli domum*] Patras dicit Achaiæ urbem maritimam, in quâ regnavit Eumelus; cujus filius Antheas, Triptolemi à patre hoſpitio accepti currum, dormiente illo, conſcendit, ex quo dejectus interiit. Atque adeò pro *natam*, *natum* legendum eſſe autumant. Antheam inſuper Eumeli filiam fuiſſe dicunt nonnulli quam in avem mutatum Eumelum ploraviſſe conjiciunt.

391. *Ephyren*] Corinthum dici, ab Ephyre Oceani filiâ, quæ ibi prima habitavit, ſic dictam.

Ib. *Pirenida*] A Pirene fonte, qui ad Acrocorinthi montis radices ſitus.

394. *Nova nupta*] Creüſa, Creontis Corinthiorum regis filia; ad quam Medea, dolens ſibi eam à Jaſone præpoſitam, veſtem venenis imbutam miſit; per quam non Creüſa, ſed Creontis regia deflagravit.

Fla-

& mare utrumque ſpectavit domum regis incenſam. Medea gladium impium tingit ſanguine ſuorum filiorum: Et ſic mater iniquam de patre vindictam ſumens, vitavit arma Jaſonis. Hinc abrepta draconibus Titaniacis ſubit arces Athenienſes, quæ conſpexerunt pariter te, æquiſſime Phineu, teque ſenem Peripha volantes, & neptem Polypemonis ſuſtentatam novis alis.

Flagrantemque domum regis mare vidit utrumque,
Sanguine natorum perfunditur impius enſis;
Ultaque ſe malè mater, Iaſonis effugit arma.
Hinc Titaniacis ablata draconibus, intrat
Palladias arces; quæ te, juſtiſſime Phineu,
Teque, ſenex Peripha, pariter vidêre volantes,
Innixamque novis neptem Polypemonis alis.

XXII. *Ægeus hanc hoſpitio ſuſcipit, vituperandus in hoc uno facinore; neque hoſpitium eſt ſatis, jungit eam ſibi etiam jure connubii. Jamque Theſeus advenerat filius incognitus patri, qui pacem firmaverat in Iſthmo bimari ſuâ virtute. Medea parat in hujus cladem venenum, quod olim advexerat ſecum à regionibus Sythicis. Illud dicunt ſatum ex dentibus canis Echidneæ. Eſt antrum obſcurum caliginoſo aditu; eſt iter devexum per quod heros Tyrinthius abſtraxit vinculis* firmiter & quaſi *adamante complicatis Cerberum reluctantem, & detorquentem oculos à die & radiis ſplendidis qui impulſ irâ rabioſâ ſimul replevit aërem latratu triplicis oris; & infecit virentes campos ſpumis alb Has credunt coactas, & nactas ſuccum feracis & fœcundæ terræ aſſumſiſſe potentiam nocen Quæ vivacia, quæ progerminant in durâ rupe.*

XXII. Excipit hanc Ægeus, facto damnandus in uno:
Nec ſatis hoſpitium eſt, thalami quoq; fœdere jungit.
Jamque aderat Theſeus proles ignara parenti:
Qui virtute ſuâ bimarem pacaverat Iſthmon.
Hujus in exitium miſcet Medea quod olim
Attulerat ſecum Scythicis aconiton ab oris.
Illud Echidneæ memorant è dentibus ortum
Eſſe canis. Specus eſt tenebroſo cæcus hiatu:
Eſt via declivis, per quam Tyrinthius heros
Reſtantem, contraque diem, radioſque micantes
Obliquantem oculos, nexis adamante catenis,
Cerberon abſtraxit: rabidâ qui concitus irâ
Implevit pariter ternis latratibus auras,
Et ſparſit virides ſpumis albentibus agros.
Has concrêſſe putant: nactaſque alimenta feraci
Fœcundique ſoli, vires cepiſſe nocendi.
Quæ, quia naſcuntur durâ, vivacia, caute,

NOTÆ.

395. *Utrumque*] Ionium & Ægeum inter quæ poſita eſt Corinthus.

396. *Natorum*] Mermeri & Pheretis, quos ex Medeâ Jaſon ſuſceperat; ipſe dolore amens in patris vindictam mactavit. Quanquam à Corinthiis trucidatos alii voluerunt.

398. *Titaniacis*] Ex Titani ſanguine ortis; vel quos à Titane ſeu ſole Medea cum curru acceperat.

399. *Palladias*] Athenas à Pallade, quæ ibi præcipuè colebatur, ita dictas.

401. *Polypemonis*] Cui & *Procruſtes* nomen fuit, quem quidem latronem Theſeus occidit: De nepti, uti de Periphâ & Phineo, non habeo quod referre poſſim.

402. *Ægeus*] Qui Theſei pater.

404. *Ignara*] Quia Ægeus Æthram uxorem apud Pittheum patrem ſuum commorantem juſſerat non priùs ad ſe filium mitt quàm ſaxum, cui calceos & enſem ſubjecer per ſe adultus revolvere poſſet.

405. *Iſthmon*] Corinthiacum, quem latro infederant à Theſeo peremti.

407. *Aconiton*] Herba veneni, ut aiunt, p ſentiſſimi, quam quidem ex Cerberi canis, ſuperos ab Herculetracti, bile natam fuiſſe lunt. Plin. l. II. c. 27.

408. *Echidneæ*] Quia ex Echidnâ mon ortus Cerberus.

409. *Specus*] Apud Heracleam Pontic ubi monſtratur is ad inferos aditus, copi naſcitur. Plin. ibid.

410. *Tiryntbius heros*] Herculem dicit a rynthe, ubi natus eſt.

411. *Contraque diem*] Quam non conſu intueri inferorum canis.

Agreſ

greſtes aconita vocant. Ea conjugis aſtu
ſe parens Ægeus nato porrexit, ut hoſti.
mſerat ignarâ Theſeus data pocula dextrâ;
ùm pater in capulo gladii cognovit eburno
gna ſui generis; facinuſque excuſſit ab ore.
ffugit illa necem, nebulis per carmina motis.
XXIII. At genitor, quanquam lætatur ſoſpite nato;
ttonitus tantum leti diſcrimine parvo
ommitti potuiſſe nefas, fovet ignibus aras,
Muneribuſque Deos implet; feriuntque ſecures
olla toroſa boum vinctorum cornua vittis.
Nullus Erechthidis fertur celebratior illo
luxiſſe dies. Agitant convivia patres,
t medium vulgus: nec non & carmina, vino
ngenium faciente, canunt. Te, maxime Theſeu,
Mirata eſt Marathon Cretæi ſanguine tauri:
Quodque ſuis ſecurus erat Cromyona colonus,
Munus, opuſque tuum eſt. Tellus Epidauria per te
Clavigeram vidit Vulcani occumbere prolem:
Vidit & immitem Cepheſias ora Procruſten:
Cercyonis letum vidit Cerealis Eleuſis.

ruſtici appellant Aconita. Ipſe pater Ægeus illa tulit filio tanquam hoſti, uxoris dolo. Theſeus neſcius acceperat oblata pocula dextrâ; cùm parens cognovit in capulo eburno enſis indicia juæ ſtirpis, & detulit ſceleſtum venenum ab ore. Illa vitavit mortem, incantatione ſuâ nebulas ſibi inducens.

XXIII. *At pater Ægeus, quamvis gaudet filio incolumi, ſtupens tantum facinus potuiſſe patrari, levi intervallo moris incendit ignem ſuper altaria; & cumulans dona diis offert; ſecures pertinium colla nervoſa taurorum habentium cornua religata tæniis. Nullus dies dicitur illuxiſſe majori cultu ab Erechthidis celebratus. Patres & ipſa plebs frequentant epulas; atque, Bacchо ſtimulante ingenium, cantant verſus. Te mirata eſt Marathon, maxime Theſeu, ſanguine tauri Cretæi; & tuum eſt donum atque opus, quòd agricola tutus ab apro Cromyonios colit agros. Terra Epidauria vidit progeniem Vulcani clavam gerentem à te obrutam: Regio Cepheſias vidit quoque ferum Procruſten peremptum; Eleuſis Cerealis vidit mortem Cercyonis.*

NOTÆ.

419. *Aconita vocant*] Ἀπὸ τῆς Ἀκόνης, à Cote; quòd in cotibus naſcatur.

Ib. *Conjugis*] Medeæ, quæ ut regni ſucceſſionem ad filium Medum derivaret, advenientem Theſeum è medio tollere properabat.

423. *Signa ſui generis*] Id eſt, quibus prolem ſuam cognoſcere antè inſtituerat, cùm ſaxo enſem cum calceis ſuppoſuit.

Ib. *Facinus*] Aconitum, quod ipſe Theſeo propinaverat.

424. *Nebulis*] Quibus illi delituit.

426. *Diſcrimine*] Differentiâ. Parum enim abfuit, quin Theſeus venenum hauriret.

430. *Erechthidis*] *Athenienſibus*, ab Erechtheo ſic dictis.

433. *Te, maxime Theſeu*] Hoc pro carmine eſt, quod in Theſei laudem cecinerunt Athenienſes.

434. *Marathon*] Urbs eſt agri Attici.

Ib. *Cretæi*] Taurum dicit efferatum, Cretam infeſtantem, quem domandum Euryſtheus Herculi propoſuit. Illum verò ad ſe perductum Euryſtheus dimiſit, quem, cùm Atticam devaſtaret, Theſeus mactavit.

435. *Suis*] Cromyoniam dicit ſuem à Theſeo interfectam, quæ Cromeonem agri Corinthiaci vicum infeſtabat.

436. *Tellus Epidauria*] Fuit Epidaurus Peloponneſi oppidum, Æſculapii templo clarum.

437. *Prolem*] Periphetam dicit circa Epidaurum latrocinia ſua exercentem, qui à κορύνη ſeu clavâ, *Corynetas* dictus eſt.

438. *Cepheſias*] Quâ Cephiſus præterfluit Eleuſin, urbem Atticæ.

Ib. *Procruſten*] Hic hoſpites in lecto quodam ſtratos, longiores decurtabat, breviores extendebat.

439. *Cercyonis*] Qui viatores in palæſtrâ victos, aut etiam certare recuſantes interficiebat. Pauſan. in Atticis.

Ib. *Cerealis*] Quia in illo Atticæ vico *majora* Cereris myſteria celebrabantur.

Occidit

Ille Sinis interiit, perversè usus ingentibus viribus; qui poterat flectere firmas *arbores; & cogebat à fastigio ad terram pinus latè dejecturas corpora* hominum. *Iter ad Alcathoën & muros Lelegeïos est securum & apertum Scirone occiso: Et terra, & aqua recusat locum ossibus dissecti latronii, quæ diu agitata tempus dicitur mutâsse in petras: & nomen Sironis illic manet. Si velimus recensere laudes tuas, & annos tuos,* præclara *gesta superent annos. Concipimus vota publica pro te, ô invicte; in tui gratiam indulgemus Baccho. Regis* domus *personat acclamationibus populi, & precibus benevolentium; neque locus ullus lugubris est in totâ urbe.*

XXIV. *Neque tamen (usque adeò nulli lætitia pura est, atque aliquid tristitiæ objicitur festivis) Ægeus sensit voluptatem tutam, filio recuperato. Minos vocat ad arma; qui tametsi potens est militibus, & navibus, irâ tamen paternâ* ob filii mortem *fortior evadit, & vindicat mortem Androgei æquis armis. Tamen ante bellum comparat copias auxiliares, & quâ classe crêditus est valere, percurrit maria celeri classe. Hinc sibi adjungit Anaphen & regna Astypaleïa Anaphen pollicitis, regna Astypaleïa minis:*

Occidit ille Sinis, magnis malè viribus usus;
Qui peterat curvare trabes; & agebat ab alto
Ad terram latè sparsuras corpora pinus.
Tutus ad Alcathoën Lelegeïa mœnia limes
Composito Scirone patet; sparsique latronis
Terra negat sedem, sedem negat ossibus unda:
Quæ jactata diu fertur durâsse vetustas
In scopulos. Scopulis nomen Sironis inhæret.
Si titulos, annosque tuos numerare velimus,
Facta premant annos. Pro te, fortissime, vota
Publica suscipimus: Bacchi tibi sumimus haustus.
Consonat assensu populi, precibusque faventûm
Regia: nec totâ tristis locus ullus in urbe est.
XXIV. Nec tamen (usque adeò nulli sincera voluptas;
Sollicitique aliquid lætis intervenit) Ægeus
Gaudia percepit nato secura recepto.
Bella parat Minos; qui quanquam milite, quamquam
Classe valet, patriâ tamen est firmissimus irâ:
Androgeïque necem justis ulciscitur armis.
Ante tamen bellum vires acquirit amicas:
Quâque potens habitus, volucri freta classe perer-
rat.
Hinc Anaphen sibi jungit, & Astypaleïa regna;
Promissis Anaphen, regna Astypaleïa bello:

NOTÆ.

440. *Sinis*] Latro fuit Isthmum obsidens, qui obvios quosque ad pinus vi maximâ inflexas alligabat, quibus emissis miseri distraherentur. Pari verò supplicio à Theseo affectum fuisse eum refert Pausanias.

443. *Alcathoën*] Megaras ab Alcathoo restauratus, postquam sublato Niso vastatæ fuissent à Minoë. Pausan. in Att.

Ib. *Lelegeïa*] A Lelege ædificatâ.

444. *Composito Scirone*] Quia hunc Scironem in illis locis grassantem, quæ ab eo *Scironia* saxa dicta sunt, ex iisdem scopulis Theseus in mare deturbavit: unde alios latro ille pedibus, quos sibi lavari jubebat, præcipites dare solitus fuerat.

446. *Scopulis*] *Scironides petræ* dicuntur.

449. *Facta premant*] Id est, *Annos numero facta superabunt.*

Ib. *Vota*] *Theseïa* festa significat, Athenensibus in Thesei honorem instituta.

456. *Minos*] Jovis filius est Europâ, rex Cretæ, qui Athenienſibus pestem imprecatus quòd filium Androgeum per invidiam occidissent: grave quoque adversus eosdem bellum excitavit.

457. *Patriâ irâ*] Patri conveniente ob eadem filii Androgei.

461. *Anaphen*] Cretici pelagi est insula.

Ib. *Astypaleïa*] Ab Astypaleâ insulâ Cycladum pathii muris.

Hinc humilem Myconon, cretoſaque rura Cimoli,
Florentemq; Cythnon, Scyron, planamq; Seriphon,
Marmoreamque Paron, quâque impia prodidit arcem
Sithonis accepto, quod avara popoſcerat, auro.
Mutata eſt in avem, quæ nunc quoque diligit aurum;
Nigra pedem, nigris velata monedula pennis.
XXV. At non Oliaros, Didymæque, & Tenos, & Andros,
Et Gyaros, nitidæque ferax Peparethos olivæ,
Gnoſſiacas juvêre rates; latere inde ſiniſtro
Oenopiam Minos petît Æacideïa regna.
Oenopiam veteres appellavêre; ſed ipſe
Æacus Æginam genitricis nomine dixit.
Turba ruit, tantæque virum cognoſcere famæ
Expetit. Occurrunt illi Telamonque, minorque
Quam Telamon, Peleus, & proles tertia Phocus.
Ipſe quoque egreditur tardus gravitate ſenili
Æacus; &, quæ ſit veniendi cauſa, requirit.
Admonitus patrii luctûs ſuſpirat, & illi
Dicta refert rector populorum talia centum:
Arma juves oro pro gnato ſumpta; piæque
Pars ſis militiæ. Tumulo ſolatia poſco.

hinc parvam Myconon, & campos cretoſos Cimoli, & Cythnon claram, Scyron, & Seriphon planam, & Paron marmore abundantem, & quà impia Sithonis prodicit arcem, auro accepto, quod avara expetiêrat. Verſa eſt in avem, quæ etiamnum amat aurum; atra pedibus monedula, tecta atris pennis.

XXV. *At non Oliaros, & Didymæ, & Tenos, & Andros, & Gyaros, & Peparethos fertilis ſplendidæ olivæ opem tulerunt navibus Cretenſibus. Poſtea Minos venit Oenopiam, regna Æacideïa à parte lævâ, Antiqui dixerunt Oenopiam; ſed ipſe Æacus vocavit Æginam, nomine matris. Populus accurrit, & cupit cernere virum tantâ laude* celebratum. *Telamon, & Peleus junior quàm Telamon, & Phocus tertius filius, obviàm illi procedunt. Ipſe etiam Æacus gravatus tarditate ſenili* ædibus *prodiit; & petit quæ ſit cauſa adventûs. Rex centum civitatum recordatus luctûs paterni ſuſpirat, & illi narrat talia: Precor, ut tuearis arma capta pro ulciſcenda* filii *nece, & venias in ſocietatem belli piâ* causâ ſuſcepti: *Peto* ultionem, *quæ ſepultos* manes *placet.*

NOTÆ.

463. *Myconon*] Eſt Myc**o**ne, ſeu Myconus, Ægæi maris inſula, una ex Cycladibus.

Ib. *Cimoli*] Quæ inſula eſt in Cretico mari, inter Sporadas.

464. *Cythnon*] Hæc, cum tribus ſequentibus, inter Cycladas recenſetur.

465. *Quâque*] Locus hic proculdubio corruptus: Nec ſatis ſequentia inter ſe cohærent.

466. *Sithonis*] Thracia aliqua mulier, à Sithoniâ Thraciæ parte.

468. *Nigra*] Rubris pedibus eſſe monedulas, quibus monetæ amor & furacitas nomen dedit, ſcripſerunt alii.

469. *At non Oliaros*] Inſulæ ſunt Ægæi ex Cycladibus, quæ Minoïs auxilium adverſus Athenienſes non tulerunt.

Ib. *Didymæ*] Ita dictæ à figurâ; *gemellæ* namque videntur.

Ib. *Tenos*] Neptuni templo celebris fuit.

Ib. *Andros*] Ab Andro Anii filio cognominata.

470. *Gyaros*] Hanc inter Sporadas recenſent nonnulli, quæ ad Cycladas referri debet. Steriliſſima fuit inſula; quòd etiam noxios Romani deportabant.

Ib. *Peparethos*] Inter Cycladas etiam numeratur, oleo abundans.

471. *Gnoſſiacas*] Naves Minoïs, cui Gnoſſius urbs Cretica regia fuit.

472. *Oenopiam*] Æginam dicit inſulam in Sinu Saronico, Æacidarum origine mariſque imperio olim nobilem, cujus nomen mutavit Ægina Aſopi filia, Æaci mater, illuc à Jove tranſlata.

Ib. *Æacideïa*] Ubi Æacus Jovis filius regnavit.

474. *Nomine*] Hinc orta Junonis invidia, immiſſaque peſtilentia.

476. *Telamon*] Æaci filius, ut & Peleus & Phocus.

480. *Luctûs*] Propter Androgeum Minoïs filium interfectum.

481. *Rector*] Minos Cretæ inſulæ, centum urbibus olim celebris, rex ipſe celeberrimus.

Huic

Ad quem Asopiades respondit, Poscis impossibilia, & non admittenda meæ civitati: neque enim ulla est terra magis amica, quam hæc Cecropidis: Ea sunt fœdera inter nos. Ille mœstus discedit, atque inquit. Magno tibi constabunt tua fœdera; & satius ducit esse bellum minitari quàm gerere, atque ibi antè perdere suas opes. Classis Lyctia poterat videri ex mœnibus Oenopiis; cùm navis Attica impulsa pleno velo appellit, & subit portus amicos, quæ vehebat Cephalum, atq; unà jussa patriæ Æacidæ juvents agnoverunt Cephalum, quamvis non visum longo tempore, & dextras junxerunt, & duxerunt ad domum genitoris. Heros corpore *præstans, & habens etiamnum judicia pristinæ formæ ingreditur; & gerens ramum olivæ domesticæ, ætate provectior, habet à dextrâ & sinistra, duos juniores Clyton & Buten Pallante satos. Postquam primi congressus exhauserunt suam orationem, Cephalus exponit* mandata *quæ ab* Athenienſibus *acceperat, & petit auxilium; & memorat fœdus, & jura majorum; ante adjicit imperium totius Achaiæ affectari. Postquam ita defendisset causam concreditam eloquio, Æacus, lævâ positâ in capulo sceptri, Ne, inquit, opem poscite, Athenæ, sed accipite. Neque parum fidenter existimate opes, quas hæc insula habet,* esse *vestras; immo omnis iste splendor rerum mearum discedat. Non careo viribus; supersest mihi miles, atque in hostem. Dii gratia, tempus est prosperum, ad quod excusationem* negandi auxilii *non patitur. Immo, inquit Cephalus, ita eveniat, voveo ut tuæ opes augeantur civibus*

Huic Asopiades, Petis irrita, dixit, & urbi
Haud facienda meæ: neque enim conjunctior ulla
Cecropidis hâc est tellus. Ea fœdera nobis.
Tristis abit: Stabuntque tibi tua fœdera magno,
Dixit; & utiliùs bellum putat esse minari,
Quàm gerere, atque suas ibi præconsumere vires.
Classis ab Oenopiis etiamnum Lyctia muris
Spectari poterat; cùm pleno concita velo
Attica puppis adest, in portusque intrat amicos:
Quæ Cephalum, patriæque simul mandata ferebat.
Æacidæ longo juvenes post tempore visum
Agnovêre tamen Cephalum, dextrasque dedêre,
Inque patris duxêre domum. Spectabilis heros,
Et veteris retinens etiamnum pignora formæ,
Ingreditur: ramumque tenens popularis olivæ
A dextrâ, lævâque duos ætate minores
Major habet, Clyton & Buten, Pallante creatos.
Postquam congressas primi sua verba tulerunt:
Cecropidum Cephalus peragit mandata, rogatque
Auxilium; fœdusque refert, & jura parentum:
Imperiumque peti totius Achaïdos addit.
Sic ubi mandatam juvit facundia causam;
Æacus in capulo sceptri nitente sinistrâ,
Ne petite auxilium, sed sumite, dixit, Athenæ.
Nec dubiè vires, quas hæc habet insula, vestras
Ducite, & omnis eat rerum status iste mearum.
Robora non desunt. Supereſt mihi miles, & hosti.
Gratia Diîs, felix & inexcusabile tempus.
Immo ita sit, Cephalus, crescat tua civibus opto

NOTÆ.

484. *Asopiades*] Æacus, ex Æginâ Asopi filia ortus.

490. *Lyctia*] Cretensis, in quâ quidem classe Lyctus etiam urbs Cretæ suos habeat milites.

495. *Cephalum*] Dejonis, vel, ut alii volunt, Mercurii & Herses, quam Cecrops genuit, filium, virum formosissimum, quem etiam Aurora amavit.

498. *Olivæ*] Pacis signi.

500. *Major*] Cephalus natu grandior.

Ib. *Pallante*] Qui Pallas Pandionis Athenarum regis fuit filius.

503. *Fœdus*] Quod Æginetas inter & Athenienses percussum fuerat.

504. *Peti*] A Minoë: Quod, ut causæ suæ faveret, Æacumque periculi metu moveret, Cephalus addebat.

509. *Omnis eat*] In vestrum auxilium. Malo legere cum Heinsio, *Communis rerum status iste mearum est*, mihi scilicet cum Athenis.

510. *Mihi*] Hoc est. *Supersunt mihi milites & adjuvandos, & repellendos hostes.*

Re

s, ait. Adveniens equidem modò gaudia cepi;
m tam pulchra mihi, tam par ætate juventus
ovia proceſſit. Multos tamen inde requiro,
os quondam vidi veſtrâ priùs urbe receptus.
acus ingemuit; triſtique ita voce locutus:
ebile principium melior fortuna ſequetur.
nc utinam poſſem vobis memorare! ſine ullo
dine nunc repetam. Neu longâ ambage morer
vos;
a, ciniſque jacent, memori quos mente requiris.
quota pars illi rerum perière mearum!
a lues irâ populis Junonis iniquæ
idit exoſæ dictas à pellice terras.
m viſum mortale malum, tantæque latebat
uſa nocens cladis: pugnatum eſt arte medendi.
itium ſuperabat opem; quæ victa jacebat.
ncipio cœlum ſpiſsâ caligine terras
effit; & ignavos incluſit nubibus æſtus.
mque quater junctis implevit cornibus orbem
na, quater plenum tenuata retexuit orbem,
tiferis calidi ſpirârunt flatibus Auſtri.
nſtat & in fontes vitium veniſſe, lacuſque;
lliaque incultos ſerpentum multa per agros
âſſe; atque ſuis fluvios temerâſſe venenis.
age canum primâ, volucrumq; oviumq; boumq;
ue feris ſubiti deprênſa potentia morbi.
ncidere infelix validos miratur arator
er opus tauros; medioque recumbere ſulco.
nigeris gregibus balatus dantibus ægros
nte ſuâ lanæque cadunt, & corpora tabent.
er equus quondam, magnæque in pulvere famæ,
generat palmas: veterumque oblitus honorum,
præſepe gemit, morbo moriturus inerti.

Equidem modò appellens lætatus ſum, cùm tam elegans juventus, tam fixilis ætate mihi occurrit: attamen multos inde exquiro, quos vidi olim cùm *exceptus* eſſem in *veſtrâ urbe. Æacus ſuſpiravit, atque ſic locutus eſt lugubri ſono: Lætior fortuna ſequetur triſte principium. Utinam poſſem vobis hanc referre! nunc narrabo ſine ullo ordine: & ne vos detineam prolixo verborum circuitu; quos expetis mente memori, jacent* nîl niſi *oſſa & cinis: & cùm illi occiderunt, quota pars occidit rerum mearum! Crudelis peſtis immiſſa eſt populis irâ Junonis infenſæ* atque *odio perſequentis tellurem appellatam ab adulterâ. Quamdiu ſtrages credita terreſtris, & parva cauſa tanti mali* nos *fugit, medicâ arte utebamur.* Atqui *Clades vincebat auxilium, quod nihil profuit. Initio aër incubuit terris opacâ caligine, & incluſi calores inertes nubibus. Et dum luna quater implevit orbem cornibus concurrentibus & quater diminuta diſſolvit orbem plenum, noti tepentes flaverant auris peſtiferis. Certum eſt* corruptionem aëris *irrepſiſſe in fontes, & ſtagna, atque multa millia anguinum ſerpſiſſe per campos deſertos, & infeciſſe*

na ſuis venenis. Vis mali præcipitis primò nota eſt *interritu canum & avium, & ovium, & , itemque ferarum. Miſer agricola ſtupet fortes tauros procumbere inter* arandum, *atque cain medio ſulco. Vellera ultro defluunt ovium gregibus emittentibus balatus languidos, & cor- extenuantur. Equus nupèr generoſus, multâ laude* nobilis *in campo contemnit victoriam; immemor honorum præteritorum gemit ad præſepe periturus morbo ignavo.*

NOTÆ.

8. *Melior*] Quia poſtquam ſuorum jactu-narraverit Æacus, Jovis beneficium mebit.

3. *Lues*] Peſtem dicit, cujus deſcriptioplerique omnes poëtæ ex Thucydide, qui n Athenienſem elegantiſſimè expreſſit, npſerunt.

524. *Exoſæ*] Æginam inſulam, à pellice quam odit denominatam.

536. *Strage canum*] Hæc ex primo Iliad. ſumpta videntur. Pecudes enim ad terram pronæ, & cerebro minùs frigidæ quam homines, τῦῳ νοτιδὲς ἀτμὸς, *hauriebant, & ex his primùm quibus* odora vis.

Aper oblitus eſt frendere: Cerva non credit curſui; neque urſi invadunt valida armenta. Morbus retinet omnia; atque corpora turpia ſtrata ſunt per nemora, per campos, & per vias. Aër eſt infectus odoribus. Stupenda dico. Neque canes, neque aves rapaces, neque lupi villis *candentes illa* cadavera *guſtaverunt: liquefacta diffluunt, atque officiunt halitu, & ſpargunt latè contagia. Lues dimanavit ad infelices agricolas clade majore, atque graſſatur intra muros magnæ urbis. Primò præcordia æſtuant, atque rubor & difficilis reſpiratio ſunt ſigna ardoris inclusi. Lingua aſpera turget, atque ora exſiccata hiant venis exſultantibus; & aër infectus attrahitur per hiatum. Nequeunt tolerare ſuppoſitas veſtes, aut ullos amictus: ſed immittunt pectora inflata in humum: neque corpus refrigeratur terrâ, ſed terra ardet ex corpore* impoſito. *Neque medicus opem ferre poteſt, & ipſa fera lues invadit eos; atque artes nocent iis qui illas profitentur. Quò quiſque propiùs accedit, & fideliùs fert opem morbido, celeriùs mortem incurrit. Et cùm ſpes ſalutis receſſit, & cognoſcunt finem contagii in obitu, obſequuntur libidini; neque ullo modo ſunt ſolliciti de eo quod juvet; nihil enim juvat. Hinc inde, pudore abjecto conſiſtunt ad fontes, & flumina, & amplos putcos: neque antè eſt ſitis adempta potando, quàm vita. Multi oppreſſi non poſſunt inde ſeſe tollere; atque pereunt in ipſis aquis: nonnullus tamen etiam illas bibit. Et, adeò tædet odioſi tori infelices, ut inde prorumpant; vel ſi vires impediunt ſtare, devolvunt corpora in terram, & quiſque vitet ſuas domos; ſuæ ſedes cuique videntur exitiales. Et quia ignoratur, locus cauſa creditur vitii. Cerneres ſemimortuos vagari per vias, dum poterant conſiſtere; alios lugentes & humi ſtratos & torquentes oculos ultimo motu.*

Non aper iraſci meminit; non fidere curſu
Cerva; nec armentis incurrere fortibus urſi.
Omnia languor habet; Silviſque, agriſque, viiſq
Corpora fœda jacent. Vitiantur odoribus aurę
Mira loquor. Non illa canes, avidæve volucre
Non cani tetigêre lupi: dilapſa liqueſcunt,
Afflatuque nocent; & agunt contagia latè.
Pervenit ad miſeros damno graviore colonos
Peſtis, & in magnæ dominatur mœnibus urbis.
Viſcera torrentur primò; flammæque latentis
Indicium rubor eſt, & ductus anhelitus ægrè.
Aſpera lingua tumet; trepidiſque arentia venis
Ora patent; auræque graves captantur hiatu.
Non ſtratum, non ulla pati velamina poſſunt;
Dura ſed in terrâ ponunt præcordia: nec ſit
Corpus humo gelidum, ſed humus de corpore fe-
vet.
Nec moderator adeſt: inque ipſos ſæva medent
Erumpit clades; obſuntque auctoribus artes.
Quò propior quiſque eſt, ſervitque fideliùs ægro
In partem leti citiùs venit. Utque ſalutis
Spes abiit, finemque vident in funere morbi;
Indulgent animis: & nulla, quid utile, cura e
Utile enim nihil eſt. Paſſim poſitoque pudore,
Fontibus, & fluviis, puteïſque capacibus hærent
Nec priùs eſt extincta ſitis, quàm vita, bibendo
Inde graves multi nequeunt conſurgere, & ipſis
Immoriuntur aquis: aliquis tamen haurit & illa
Tantaque ſunt miſeris inviſi tædia lecti;
Proſiliunt; aut, ſi prohibent conſiſtere vires,
Corpora devolvunt in humum; fugiuntque pena
Quiſque ſuos: ſua cuiq; domus funeſta videtur.
Et quia cauſa latet, locus eſt in crimine notus.
Semianimes errare viis, dum ſtare valebant,
Aſpiceres; flentes alios, terræque jacentes;
Laſſaque verſantes ſupremo lumina motu.

NOTÆ.

550. *Dilapſi*] Cadavera intacta à canibus & vulturibus tabes abſumerat.

551. *Afflatuque nocent*] Expirant enim odoris fœditatem intolerabilem,

561. *Moderator*] Medicum dicit.

562. *Obſunt*] Quia dum apud ægros ver-tur, peſte quoque corripiuntur.

[Me

embraque pendentis tendunt ab ſidera cœli,
c, illîc ubi mors deprênderat exhalantes.]
id mihi tunc animi fuit? an, quod debuit eſſe,
vitam odiſſem, & cuperem pars eſſe meorum?
ò ſe cunque acies oculorum flexerat, illîc
lgus erat ſtratum. Veluti cùm putria motis
ma cadunt ramis, agitatâque ilice glandes.
mpla vides contrà gradibus ſublimia longis:
piter illa tenet. Quis non altaribus illis
ita thura tulit? quoties pro conjuge conjux,
o gnato genitor, dum verba precantia dicit,
on exoratis animam finivit in aris,
que manu thuris pars inconſumpta reperta eſt!
moti quoties templis, dum vota ſacerdos
ncipit, & fundit purum inter cornua vinum,
ud expectato ceciderunt vulnere tauri!
e ego ſacra Jovi pro me, patriâque, tribuſque
m facerem natis, mugitus victima diros
lidit; & ſubitò collapſa ſine ictibus ullis
iguo tinxit ſubjectos ſanguine cultros.
ora quoq; ægra notas veri, monituſq; Deorum
rdiderat. Triſtes penetrant ad viſcera morbi.
nte ſacros vidi projecta cadavera poſtes:
nte ipſas, quò mors foret invidioſior, aras,
rs animam laqueo claudunt; mortiſque timorem
orte fugant: ultroque vocant venientia fata.
rpora miſſa neci nullis de more feruntur
neribus: neque enim capiebant funera portæ.
ut inhumata premunt terras: aut dantur in altos
dotata rogos. Et jam reverentia nulla eſt:
eque rogis pugnant; alieniſque ignibus ardent.

Atque hinc inde ubi mors corripuerat efflantes animam, tollunt artus ad aſtra cœli imminentis. Quid mihi fuit tunc mentis? an, quod oportuit eſſe, ut vitam odio haberem, & optarem eſſe pars meorum qui occubuerunt? *In quamcunque partem lumen oculorum ſeſe obverterat, ibi erat plebs jacens: quemadmodum cùm poma corrupta defluunt ramis agitatis, aut glandes quercu concuſsâ. Cernis è regionè templa excelſa longis gradibus; Jovi dicata ſunt. Quis non immiſit thura inutilia illis aris? Quoties dum conſors tori fundit preces pro conſorte, pater pro filio, efflavit ſpiritum ad altaria* Deorum vota *non audientium? Atque pars thuris inventa eſt integra in manu. Quoties boves adducti ad templa procubuerunt non expectato ictu, dum ſacerdos fundit preces, & ſpargit vinum purum inter cornua. Cùm ipſe ego ſacra facerem Jovi pro me, pro patriâ, atque tribus filiis, victima emiſit horrendos mugitus; atque ſtatim procumbens ſine ullis ictibus, infeci cultros immiſſos pauco ſanguine. Fibra etiam morbida amiſerat ſigna quibus verum* cognoſcitur &

untas Deorum: fera lues graſſatur in præcordia: Conſpexi cadavera proſtrata ad ſacra tem-rum limina; immo ad altaria ipſa, ut mors eſſet magis odioſa. Pars ſuffocant ſpiritum fune, ue depellunt metum obitûs obitu, & arceſſunt fata ſponte accidentia. Corpora morti tradita is exſequiarum honoribus *efferuntur pro more, neque enim valvæ erant capaces exſequiarum. ſternuntur humi abſquè ſepulturâ; vel inhonorata tolluntur in excelſos rogos. Neque jam ulla veneratio: atque certant de rogis, & comburuntur alienis flammis.*

NOTÆ.

80. *Pendentis*] Undique ſuſpenſi, convexi.
87. *Vides*] Hoc dicit Æacus, digito tem-m demonſtrans.
94. *Fundit*] Poſt libatam, avulſus ſetis, poſt molatam, ſale & farre fronti interſperſis, bata eſt hoſtia, vino, eoque mero, inter cor-fuſo.
95. *Haud expectato*] Lue, non ſecuri ceci-unt.
00. *Fibra*] Per viſcerum patres extremas futurorum veritatem rimari ſolebant Haruſpices; quæ quidem partes cùm marbo abſorptæ & vitiatæ eſſent, nullum indicium habebant.

606. *Nullis de more*] Nullo exequiarum honore honeſtata dicit cadavera, cùm ea *ne quidem* portæ capere potuiſſent quæ efferre ſtuduiſſent. *Funus* eſt pompa exequiarum.

609. *Indotata*] Nec thure in rogum ingeſto, nec ab amicis collatis munoribus contra quàm vulgò fiebat.

Nulli sunt qui lugeant; atque animæ nullis lacrymis honoratæ liberorum & virorum, & juvenum, & senum errant. Neque locus est satis vastus ad sepulchra, neque ligna satis copiosa ad ignes. Stupens tantâ perturbatione rerum miserarum, ô Jupiter, dixi, siquidem non falsò dicunt te venisse in amplexus Æginæ Asopidos, Neque te pudet esse nostrum patrem, magne pater; vel restitue mihi meos, vel compone me etiam tumulo. Ille favoris indicium fecit fulgure, & tonitru prospero. Accipio, inquam, atque oro ista sint læta indicia tuæ voluntatis: pro pignore felici accipio præsagium quod mihi offers. Fortè adstitit quercus de semine Dodonæo, Jovi sacra rarissima amplis ramis. Nos ibi vidimus formicas grana colligentes & trahentes parvo ore longo ordine magnum pondus, atque tenentes suam semitam per asperum corticem quercûs. Cùm copiam admirarer, Totidem, inquam, concede mihi cives, Parens optime, atque imple urbem hominibus vacuam. Quercus excelsa concussa est atque strepitum edidit ramis agitatis sine vento. Artus tremuerant mihi timido, & capilli erant erecti horrore. Nihilominus deosculatus sum terram atque quercum: neque testabar me sperare, sperabam tamen, atque servabam mente mea desideria. Nox subsequitur: atque sopor invadit corpora defatigata sollicitudinibus. Eadem quercus visa est mihi adesse coram oculis, totidem habens ramos, & totidem animalia ramis; atque tremere eâdem agitatione; atque diffundere in proximos campos turbam formicarum grana ferentium. Quæ repente visa est augeri, & major atque major fieri,

Qui lacryment, desunt: indefletæque vagantur
Natorumq; virûmq; animæ, juvenumq; senumque
Nec locus in tumulos, nec sufficit arbor in ignes.
Attonitus tanto miserarum turbine rerum,
Jupiter ô, dixi, si te non falsa loquuntur
Dicta sub amplexus Æginæ Asopidos îsse:
Nec te, magne pater, nostri pudet esse parentem
Aut mihi redde meos: aut me quoque conde sepul[chro]
Ille notam fulgore dedit, tonitruque secundo.
Accipio, sintque ista precor felicia mentis
Signa tuæ, dixi: quod das mihi, pigneror, omen
Fortè fuit juxtà patulis rarissima ramis
Sacra Jovi quercus de semine Dodonæo.
Hîc nos frugilegas aspeximus agmine longo
Grande onus exiguo formicas ore gerentes,
Rugosoque suum servantes cortice callem.
Dum numerum miror, Totidem, pater optimè, dixi,
Tu mihi da cives: & inania mœnia reple.
Intremuit, ramisque sonum sine flamine motis
Alta dedit quercus. Pavido mihi membra timore
Horruerant, stabantque comæ. Tamen oscula terræ
Roboribusque dedi: nec me sperare fatebar;
Sperabam tamen; atque animo mea vota fovebam.
Nox subit: & curis exercita corpora somnus
Occupat. Ante oculos eadem mihi quercus adesse,
Et ramos totidem, totidemque animalia ramis
Ferre suis visa est; parilique tremiscere motu:
Graniferumque agmen subjectis spargere in arvis.
Crescere quod subitò, & majus majusque videri,

NOTÆ.

611. *Vagantur*] Ex veterum opinione, qui insepultorum vel minùs splendidè compositorum umbras errare dictitabant.

616. *Asopidos*] Filiæ Asopi, qui Bœotiæ fluvius in sinum Corinthiacum labens.

623. *De semine Dodonæo*] Id est, ex illarum quercuum genere, quæ apud Dodonam creverunt. Dodona autem est civitas Chaoniæ reg. Epiri, sic dicta à Dodone Jovis & Europæ filiâ; huic propinquum erat nemus Jovi sacrum, [et] templum Jovis Dodonæi fuisse dicitur. Colum[bas] in hâc silvâ vaticinantes fingunt, qu[as] Thessali mulieres fatidicas περιστεράς, i. e. c[o]*lumbas* vocârunt: alii autem quercus ipsas re[ve]cales volunt, & consulentibus edere oraculo so[li]tas.

629. *Intremuit*] Firmandi ominis cau[sâ] exauditis precibus.

Ac

se tollere humo; rectoque adsistere trunco: 640
maciem numerumque pedum, nigrumq; colorem
nere: & humanam membris inducere formam.
mnus abît. Damno vigilans mea visa; querorq;
Superis opis esse nihil. At in ædibus ingens 644
urmur erat: vocesque hominum exaudire videbar,
m mihi desuetas. Dum suspicor has quoque somni,
ce venit Telamon properus: foribusque reclusis,
eque, fideque, pater, dixit, majora videbis.
redere. Egredior: qualesque in imagine somni
ius eram vidisse viros: ex ordine tales 650
spicio, agnoscoque. Adeunt; regemque salutant.
ta Jovi solvo, populisque recentibus urbem
rtior, & vacuos priscis cultoribus agros,
yrmidonasque voco; nec origine nomina fraudo.
rpora vidisti. Mores, quos ante gerebant, 655
unc quoque habent: parcumque genus, patiensque laborum,
uæsitique tenax, & qui quæsita reservent.
te ad bella pares annis, animisque sequentur,
ùm primùm, qui te feliciter attulit, Eurus
urus enim attulerat) fuerit mutatus in Austros. 660
XXVI. Talibus atque aliis longum sermonibus illi
plevêre diem. Lucis pars ultima mensæ
t data, nox somnis. Jubar aureus extulerat sol:
abat adhuc Eurus; redituraque vela tenebat.
d Cephalum Pallante sati, cui grandior ætas; 665
l regem Cephalus, simul & Pallante creati
nveniunt. Sed adhuc regem sopor altus habebat.

& se efferre supra terram & stare erecto corpore, & deponere gracilitatem, & copiam pedum & colorem atrum, & induere figuram humanam per artus. Sopor excussus est. Experrectus condemno mea insomnia; atque doleo nihil esse auxilii à Diis. At murmur magnum erat in regiâ meâ, *atque videbar audire sonitum virorum cui jamdiu non fueram assuetus. Dum dubito ne & de hoc* sono *somniavi* tantùm, *ecce Telamon adest festinans atque januâ apertâ, Genitor, inquit, comperies majora spe atque fide* tuâ *Prodi quæso. Prodeo, atque video & cognosco tales viros singulatim, quales credideram vidisse per simulacra soporis. Accedunt, & salutant* me tanquam suum *regem. Rependo vota Jovi, & distribuo urbem atque arva orba antiquis colonis in novos populos: atque appello Myrmidonas; neque spolio eos nativo nomine. Aspexisti corpora. Iisdem vivunt moribus quibus priùs imbuti erant: gens parsimoniæ studens, & labori addicta, & servans quod lucrifecit, & reponens*

ta in futurum. Hi annis atque fortitudine similes comitabuntur te ad pugnas, statim atque subnus, qui te feliciter, adduxit (subsolanus enim adduxerat) fuerit versus in Notos.

XXVI. Illi consumserunt longum diem hujusmodi atque aliis colloquiis. Pars diei novissima cessa est epulis, nox sopori. Sol splendidus advexerat lucem; Subsolanus adhuc spirabat, atque diebat carbasa reversura. Filii Pallantis coëunt ad Cephalum, qui provectior erat ætate; Cephalus & filii Pallantis unà adeunt regem Æacum: sed somnus gravis adhuc illum tenebat.

NOTÆ.

640. *Recto*] Qualis est hominum.

646. *Desuetas*] Quia omnes prope tabe intebant.

650. *Somni*] Quia res videbatur incredibilis.

654. *Myrmidonasque*] Μύρμηξ nempe Græformica dicitur: Revera autem illum ideo nen Æginetis impositum, quòd formicarum re, prædonum metu in antris degerent, terfoderent & agriculturam exercerent qui ci precibus in homines mutati finguntur, quòd docente illo, naves ædificare hostibus resistere, in hominum denique conspectum prodire inceperint. Strabo lib. VIII.

660. *Austros*] Quibus ex Æginâ ad Athenas navigatio opportuna.

662. *Pars ultima mensæ*] Prandia enim vetustiori ævo prorsùs ignota.

665. *Pallante sati*] Pallantis Athenienfis filii duo Clytus & Butes.

Phocus excipit illos ad fores: nam Telamon atque ejus frater Peleus *habebant delectum virorum pro militiâ. Phocus ducit Atheniensis in penetralia, atque ornatos successos regiæ, cum quibus statim atque sedit, videt Æoliden gerere manu telum fabricatum ex ligno ignoto, cujus mucro fuit aureus. Ille priùs pauca præfatus* ex *usu communi, inquit, gaudeo silvis & ferarum interitu; quo tamen ex ligno sit desumptum jaculum, quod tractas, jam diu incertus sum; certè si esset ex fraxino, esset colore flavo; si ex corno, nodus inesset. Nescio ex qua ligno sit: sed nostri oculi non astexerunt hastile missile pulchrius isto. Unus ex fratribus Atheniensibus respondet: Atque, inquit, miraberis in isto utilitatem majorem formâ. Attingit quicquid appetit; & nulli subjicitur fortunæ; & redit sanguine infectum nemine referente. Tum* vero *juvenis Nereïus percunctatur cuncta; quamobrem, & unde sit ablatum; quis auctor tanti doni. Ille reddit quæ popposcit; sed tacet quæ indecorum est referre, & quâ mercede acceperit;*

Excipit Æacides illos in limine Phocus:
Nam Telamon fraterque viros ad bella legebant
Phocus in interius spatium pulchrosque recessus
Cecropidas ducit. Cum queis simul ipse resedit
Aspicit Æoliden ignotâ ex arbore factum
Ferre manu jaculum, cujus fuit aurea cuspis.
Pauca priùs mediis sermonibus ille locutus,
Sum nemorum studiosus, ait, cædisque ferinæ:
Quâ tamen è silvâ teneas hastile recisum,
Jamdudum dubito: certè, si fraxinus esset,
Fulva colore foret: si cornus, nodus inesset.
Unde sit ignoro: sed non formosius isto
Viderunt oculi telum jaculabile nostri.
Excipit Actæis è fratribus alter: & usum
Majorem specie mirabere, dixit, in isto.
Consequitur quodcunque petit: Fortunaque missi
Non regit; & revolat nullo referente cruentum.
Tum verò juvenis Nereïus omnia quærit;
Cur sit, & unde datum; quis tanti muneris auctor
Quæ petit, ille refert; sed, quæ narrare pudori
Quâ tulerit mercede, silet: tactusque dolore
Conjugis amissæ, lacrymis ita fatur obortis:
Hoc me, nate Deâ, (quis possit credere?) telum
Flere facit, facietque diu; si vivere nobis
Fata diu dederint. Hoc me cum conjuge carâ
Perdidit. Hoc utinam caruissem munere semper
Procris erat (si fortè magìs pervenit ad aures
Orithyïa tuas) raptæ soror Orithyïæ.
Si faciem moresque velis conferre duarum,
Dignior ipsa rapi. Pater hanc mihi junxit Erechtheus

atque mœrore commotus propter uxorem perditam, sic incipit, lacrymis profluentibus. Hoc jaculum nate Deâ (quis possit fidem adhibere?) mihi movet fletus, & movebit diu, si fata nobis concesserint vivere diu. Hoc me prodidit cum dilectâ uxore: utinam caruissem semper isto dono! Procris fortè potiùs Orithyïa pervenit ad aures tuas) erat soror Orithyïæ ablatæ. Atque equidem *Procris dignior abripi; si velis comparare formam & mores utriusque. Pater Erechtheus hanc dedit conjugem;*

NOTÆ.

672. *Æolìden*] Cephalum Dionis filium Æoli nepotem, siquidem Deionem Apollodorus inter Æoli liberos recenset.

674. *Mediis*] Id est, quæ in medium sine omni peculiari scopo proferri solent.

681. *Alter*] Clytus nempe, seu Butes, de quibus suprà.

683. *Consequitur*] Videtur ex Aquifoliâ factum; de quâ vide Plin. lib. xxiv. cap. 13.

685. *Nereïus*] Phocus, quem ex Psamathe Nereï filiâ Æacus sustulit.

688. *Mercede*] Procri nempe uxore procumbente lecto jaculum ab ipsâ Cephalus accepit; cùm sese illa in hospitam mutâsset; sibi verò esse Cephalum non cognovisset.

690. *Deâ*] Psamathe nymphâ, quam Phocus matrem diximus.

695. *Orithyïa*] Erechthei Athenienſium regis filia, quam ob formam Boreas rapuisse dicitur.

H

ic mihi junxit Amor. Felix dicebar, eramque:
on ita Diis visum est) ac nunc quoq; forsitan essem.
er agebatur post pacta jugalia mensis:
m me cornigeris tendentem retia cervis
rtice de summo semper florentis Hymetti
tea manè videt pulsis Aurora tenebris:
itumque rapit. Liceat mihi vera referre,
e Deæ; quòd sit roseo spectabilis ore,
òd teneat lucis, teneat confinia noctis,
ctareis quòd alatur aquis; ego Procrin amabam:
ctore Procris erat, Procris mihi semper in ore.
ra tori, coïtusque novos, thalamosque recentes,
imaque deserti referebam fœdera lecti.
ota Dea est: &, Siste tuas, ingrate, querelas,
ocrin habe, dixit. Quòd si mea provida mens est,
on habuisse voles. Meque illi irata remisit.
um redeo, mecumque Deæ memorata retracto,
le metus cœpit, ne jura jugalia conjux
on bene servâsset. Faciesque, ætasque jubebant
redere adulterium: prohibebant credere mores.
d tamen abfueram: sed & hæc erat, unde redibam,
riminis exemplum: sed cuncta timemus amantes.
uærere, quo doleam, studeo; donisq; pudicam
ollicitare fidem. Favet huic Aurora timori:
nmutatque meam (videor sensisse) figuram.
alladias ineo non cognoscendus Athenas:
grediorque domum. Culpâ domus ipsa carebat;
astaq; signa dabat: dominoque erat anxia rapto.
ix aditu per mille dolos ad Erechthida facto;
t vidi, obstupui: meditataque pœnè reliqui
entamenta fide: malè me, quin vera faterer,
ontinui; malè quin, ut oportuit, oscula ferrem.

Amor hanc mecum sociavit. Beatus credebar, & beatus eram: (Non ita placitum erat diis) & nunc essem fortè si modò iis placuisset. Secundus mensis incipiebat post sponsalia, cùm Aurora crocea me conspicit manè disjectis tenebris ex fastigio Hymetti semper florentis, struentem plagas cervis cornutis; atque me aufert repugnantem. Concedatur mihi narrare vera, sine odio Deæ; quòd sit pulcherrima facie roseâ, quòd media sit inter confinia dici, & noctis, quòd vivat liquore nectareo; Ego amabam Procrin; Procris erat semper mihi in corde, Procris erat in ore. Repetebam sacra lecti, & recentes concubitus, & nuptias nuperas, & prima jura tori derelicti. Dea est accensa; atque, inquit, reprime tuas querimonias, ingrate, Procrin obtineas. Quòd si meus animus aliquid prospicit, optabis non habuisse eam: atque irata me illi reddidit. Dum revertor, atque revolvo mecum Deæ monita, occœpi timere, ne uxor non bene custodîsset fœdera connubialia: atque pulchritudo & anni suadebant mihi credere eam adulterium commisisse: mores dehortabantur credere. Verùm

men discesseram: verùm & hæc Aurora *à quâ revertebar, erat exemplum adulterii; verùm* nos *antes omnia reformidamus. Nitor fingere quod me sollicitet; atque tentare muneribus fidem pudiæ. Aurora favit huic pavori; atque vertit meam formam: (videor sensisse.) Subeo Athenas alladias nulli cognoscendus, atque intro domum. Ipsa domus vacabat crimine, & indicia faciebat ollicitatis, atque erat sollicita ob dominum ablatum. Accessu vix dato ad Erechthei filiam per mille rtes, cùm intuitus sum, obstupui: atque propemodum deserui fidei experimenta animo instituta: grè me repressi, quin agnoscerem vera; ægrè quin, ut decuit, suavia darem.*

NOTÆ.

702. *Hymetti*] Qui Atticæ mons est, thymo, elle, apibus, & marmore nobilis.

704. *Rapit*] Formosissimi juvenis amore inensa.

710. *Prima*] Nam Procridi dederat fidem se um aliâ muliere non coiturum.

Ib. *Deserti lecti*] Derelictæ uxoris.

719. *Criminis*] Aurora enim exemplo monstravit, quàm facilè mulieres in adulterium incidant.

720. *Quærere*] Tzetzes 1 Chil. 20. narrat deprehensam à Cephalo cum Pteleonte juvene, à quo acceperat auream coronam.

726. *Erechthida*] Quæ ipsa Procris est Erichthei filia.

728. *Fide*] Pro *fidei*, antiquè.

Mœsta erat: verùm tamen nulla potest esse pulchrior quàm illa etiam dum mœsta fuit; atque flagrabat desiderio mariti sublati. Tu, Phoce, conjice, qualis fuerit in illâ venustas, quam ærumna ipsa sic decebat. Quamobrem dicam, quoties honesti mores coarguerint nostros conatus? quoties dixerit, Ego servor uni, ubicunque est; servo meam voluptatem uni? Cui sapienti istud periculum fidei non fit satis tutum? Non sum expletus; & tendo in meum exitium, dum spondeo pretium pro nocte, atque cumulando dona subegi eam denique vacillare. Vociferor; Ecce ego malè occultus, male promissus adulter, eram verus maritus: coargueris me teste, infida. Illa nihil respondit: *sed tantùm superata secreto pudore vitat domum, in quâ sibi insidiæ erant structæ, cum perverso conjuge: atque odio habens totam gentem virorum ob meam injuriam, per montes vagatur dedita ministeriis Dianæ. Tùm amor vehementior pervadit ossa* mea *cùm derelictus essem; precabar ut*

Tristis erat: sed nulla tamen formosior illâ
Esse potest tristi; desiderioque calebat
Conjugis abrepti. Tu collige, qualis in illâ,
Phoce, decor fuerit: quam sic dolor ipse decebat!
Quid referam, quoties tentamina nostra pudici
Reppulerint mores? quoties, Ego, dixeris, uni
Servor, ubicunque est: uni mea gaudia servo?
Cui non ista fide satis experientia sano
Magna foret? non sum contentus: & in mea pugnat
Vulnera; dum census dare me pro nocte pacisco
Muneraque augendo tandem dubitare coëgi.
Exclamo: Malè tectus ego en, malè pactus adulter!
Verus eram conjux: me, perfida, teste teneris.
Illa nihil: tacito tantummodo victa pudore
Insidiosa malo cum conjuge limina fugit:
Offensâque mei genus omne perosa virorum
Montibus errabat studiis operata Dianæ.
Tum mihi deserto violentior ignis ad ossa
Pervenit: orabam veniam; peccâsse fatebar,
Et potuisse datis simili succumbere culpæ
Me quoque muneribus; si munera tanta darentur.
Hoc mihi confesso, læsum priùs ulta pudorem,
Redditur, & dulces concorditer exigit annos.
Dat mihi præterea, tanquam se parva dedisset
Dona, canem munus; quem cùm sua traderet illi
Cynthia, Currendo superabit, dixerat, omnes.
Dat simul & jaculum; manibus quod (cernis) habemus.

ignosceret, & agnoscebam me in culpâ esse: & potuisse etiam in ejusmodi crimen venire oblatis donis, siquidem tanta dona offerrentur. Redit ad me postquam ea agonvissem antè ulta pudorem offensum, atque unanimis transfigit annos amabiles. Dat mihi insuper, (sicuti dedisset se tanquam *exiguum munus,) canem, quem cùm sua Diana illi daret, dixerat, antevertet cunctos cursu. Tradit mihi unà telum, quod, ut vides, tractamus manibus.*

NOTÆ.

732. *Conjugis*] Mariti Cephali, quem putabat ab Aurorâ fuisse raptum.

737. *Fide*] Pro *fidei*, iterum; nisi mavis eum uno Vaticano, *Cui non istâ satis fidei*, ut observavit Ciofanus.

739. *Census*] Amplas suas divitias pro concubitu.

744. *Fugit*] Atque tum ad Mincem Cretæ regem pervenit, à quo jaculum inevitabile & canem Lælapa accepit, quem nulla fera posset evitare; quibus quidem muneribus ipsa quoque specie mutata Cephalum maritum ad fictum adulterium pellexit, quod & pariter deprehensa exprobavit. Quanquam aliter Hyginus, itemque Ovidius noster.

745. *Offensâque mei*] *Quòd me offendisset*; nam activè vox illa plerumque sumitur, passivè.

746. *Studiis*] *Venationi.*

751. *Hoc*] Non tamen satis apertè, neque uti suprà indicavimus, sese à Procri deceptum, ut obscurè fatetur.

755. *Cynthia*] Diana, à Cyntho Deli insulæ monte, ubi nata dicitur.

XXVII. Muneris alterius quæ ſit fortuna requiris?

cipe. Mirandi novitate movebere facti.
rmina Laïades non intellecta priorum
verat ingeniis: & præcipitata jacebat
memor ambagum vates obſcura ſuarum.
licet alma Themis non talia linquit inulta.
otinus Aöniis immittitur altera Thebis
ſtis; & exitio multi pecorumque, ſuoque
rigenæ pavere feram. Vicina juventus
nimus: & latos indagine cinximus agros.
levi velox ſuperabat retia ſaltu:
mmaque tranſibat poſitarum lina plagarum.
pula detrahitur canibus, quos illa ſequentes
rugit, & volucri non ſecius alite ludit.
ſcor & ipſe meum conſenſu Lælapa magno;
uneris hoc nomen. Jamdudum vincula pugnat
ruere ipſe ſibi, colloque morantia tendit.
x bene miſſus erat; nec jam poteramus, ubi eſſet,
ire; pedum calidus veſtigia pulvis habebat:
ſe oculis ereptus erat. Non ocior illo
ſta, nec excuſſæ contorto verbere glandes,

XXVII. *Poſciſne quæ ſit ſors alterius doni? Audi. Tangeris novitate facti ſtupendi. Laïades explicuerat ænigmata quæ majores non poterant comprehendere, atque vates ambigua dejecta humi procubuit oblita ænigmatum ſuorum. Nimirum alma Themis non ſinit talia impunita. Extemplo aliud monſtrum excitatur in Thebas Aonias; atque plurimi coloni aluerunt feram damno pecorum atque ſuo. Proxima juventus accurrimus; atque circumdedimus vaſtos campos indagine. Illa agilis ſuperabat plagas facili ſaltu; atque tranſgrediebatur ſupremos funes retium extenſorum. Canes ſolvuntur, quos inſequentes illa prævertit, neque aliter eos fruſtratur quàm avis volatilis. Meus Lælaps petitur à me unanimi voto; Hoc* erat *nomen dono. Jam ipſe nititur ſe expedire loris & collo* ea detrahere *quæ morabantur* eum inter currendum. *Vix ſolutus erat, neque jam poteramus nôſſe ubi eſſet, Pulvis calidus retinebat impreſſionem pedum; erat ſublatus ab oculis. Jaculum non fertur velociùs illo, neque globi emiſſi funda contortâ,*

NOTÆ.

757. *Alterius*] *Canis* nempe.

759. *Carmina*] Quibus Sphingis monſtri ex phone & Echidnâ nati, ænigmâ continebamontem Sphingium juxta Thebas Sphinx inſederat, unde in viatores impetum facere bat. *Quodnam illud eſſet animal, quod manè drupes, meridiè bipes, veſperi tripes eſſet?* rrogabat: cui rei cùm nullus poſſet ſatisfae, imperitos laniabat. Ænigma verò diſit Oedipus, qui *Hominem animal illud eſſe it*, de quo Sphinx loquebatur; *ſiquidem ille infantiâ manibus & pedibus repens veriùs m incedens quadrupes videretur, cùm adoleſ bipes, ſenio confectus & baculo nitens tripes mereretur.* Atque hujus ſolutionis dolore Sphinx de ſaxo præcipitem dedit.

759. *Laïades*] *Oedipus* Laii Thebanorum s filius.

761. *Vates obſcura*] Sphinx monſtrum capi- & vultu puellam, alis avem, reliquo corpore nem referens; à Junone adverſus Thebanos miſſum.

762. *Themis*] Cœli ac Terræ filia, quæ homines quod fas ſit ſervare docebat, cujus vetuſtiſſimum fuit in Bœotiâ oraculum

Ib. *Talia*] (i. e.) Cædem Laii & nuptias Oedipi cum matre ſuâ Jocaſtâ.

763. *Aöniis*] *Bœotiis*; eſt enim Aonia Bœotiæ pars montana.

764. *Peſtis*] De vulpe intelligit: quomodo & alibi *peſtis Nemæa* pro Leone ſumitur.

765. *Pavere*] Non modò eam feram pueros rapuiſſe, ſed ei trigeſimo quoque die unum expoſitum fuiſſe, quem ablatum devorabat, narrant Ant. Liberalis.

766. *Indagine*] Hoc eſt, hominum, plagarum, retium, formidinum circumducto. Venationi vox propria.

770. *Ludit*] Deludit, decipit. Vulpes enim circumcurrendo maximè canes eludunt.

771. *Lælaps*] Qui canis fuit Cephalo à Proceri datus, ab impetu & velocitate ſic dictus.

772. *Vincula*] Vinculum, quo tenebatur.

Nec

neque levis ſagitta ab arcu Gortyniaco. Culmen montis medii tollitur ſuper campos ſubjectos: Illuc aſcendo, atque ſpecto novos curſus: unde fera conſpecta eſt interdum corripi, nunc ſe ſubtrahere ab ipſo vulnere. Neque vafra fugit recto calle, & in campum, ſed eludit rictus inſequentis: & recurrit in circulum, ne hoſtis Lælaps *utatur ſuis viribus. Hic urget, & ſequitur* eam in curſu ſibi *æqualem, atque ſimilis corripienti non corripit, atque intentat morſus inanes in aërem. Confugiebam ad auxilium teli: quod dum dextera vibrat, dum conor inſerere digitos in amenta, dimovi oculos; atque reflexeram rurſus reductos ad eundem locum, video (monſtrùm) duo marmorea ſigna in mediâ planitie: crederes hoc fugere, illud latrare. Nempe Deus voluit utrumque indomitum eſſe in contentione curſûs: ſi quis Deus auxilio fuit illis.*

Nec Gortyniaco calamus levis exit ab arcu.
Collis apex medii ſubjectis imminet arvis:
Tollor eò, capioque novi ſpectacula cursûs:
Quà modò deprendi, modò ſe ſubducere ab ipſo
Vulnere viſa fera eſt. Nec limite callida recto,
In ſpatiumque fugit; ſed decipit ora ſequentis:
Et redit in gyrum, ne ſit ſuus impetus hoſti.
Imminet hic, ſequiturque parem: ſimiliſque tenenti
Non tenet, & vacuos exercet in aëra morſus.
Ad jaculi vertebar opem: quod dextera librat
Dum mea, dum digitos amentis indere tento,
Lumina deflexi: revocataque rurſus eódem
Rettuleram, medio (mirùm) duo marmora campo
Adſpicio: fugere hoc, illud latrare putares.
Scilicet invictos ambo certamine cursûs
Eſſe Deus voluit; ſi quis Deus adfuit illis.

XXVIII. *Huc uſque* locutus eſt Cephalus; *dein ſiluit. Quâ in culpâ fuit telum, inquit, Phocus? Ille ſic expoſuit culpam teli. Lætitia ſit initium noſtræ ærumnæ, Phoce: eam priùs narrabo. Gratum eſt, ô Æacida, recordari*

XXVIII. Hactenus: & tacuit. Jaculo quod crimen in ipſo?
Phocus ait. Jaculi ſic crimina reddidit ille.
Gaudia principium noſtri ſint, Phoce, doloris.
Illa priùs referam. Juvat ô meminiſſe beati
Temporis, Æacida, quo primos ritè per annos
Conjuge eram felix; felix erat illa marito.
Mutua cura duos, & amor ſocialis habebat.
Nec Jovis illa meo thalamos præferret amori:
Nec me quæ caperet, non ſi Venus ipſa veniret,
Ulla erat. Æquales urebant pectora flammæ.
Sole ferè radiis feriente cacumina primis,
Venatum in ſilvis juveniliter ire ſolebam:
Nec mecum famulos, nec equos, nec naribus acres

felicis temporis, quo eram perfectè beatus uxore primis annis: illa erat beata viro. Sollicitudo rei proca, atque amor conjugalis tenebat ambos; neque illa anteponeret lectum Jovis meo amori; neque ulla erat, quæ me amore incenderet, non ſi Venus ipſa adeſſet. Par amor flagrabat in cor utriuſque. *Quamprimum ferè ſol illuſtraverat* montium *faſtigia radiis ſuis, conſueveram pr ficiſci ad venationem in nemora more juvenum: neque patiebar ſervos, neque equos, neque ca odoros mecum*

N O T Æ.

778. *Gortyniaco*] *Cretenſi, Gortyn* enim, quæ & *Gortys* dicitur, Cretæ inſulæ urbs eſt, ſagittariâ arte celeberrima.

782. *Fera*] Vulpem hanc Teumeſſiam, à Teumeſſo Thebanorum vico, vocat Pauſanias in Bœoticis. Palæphatus verò & Tzetzes 1 Chil. 20. virum fuiſſe aiunt, cui nomen Alopex, &c.

784. *Ne ſit ſuus*] Non enim poſſunt toto impetu currere canes, cùm tergiverſantem perque varios orbes ſeſe morſibus ſubtrahentem feram perſequuntur.

788. *Amentis*] *Amenta* ſunt lora, quibus jacula faciliùs longiuſque emittuntur.

790. *Marmora*] In quæ fera & canis mutati ſunt, uti quidem Naſoni placuit; nam aliter.

792. *Ambo*] Pro *ambos* antiquè.

798. *Æacida*] Phocum Æaci filium alloquitur.

canes, nec lina sequi nodosa sinebam.
utus eram jaculo. Sed cum satiata ferinæ
extera cædis erat; repetebam frigus, & umbras,
, quæ de gelidis halabat vallibus, auram.
ura petebatur medio mihi lenis in æstu:
uram expectabam; requies erat illa labori.
ura (recordor enim) venias, cantare solebam;
eque juves, intresque sinus, gratissima, nostros;
que facis, relevare velis, quibus urimur, æstus.
orsitan addiderim (sic me mea fata trahebant)
anditias plures: &, Tu mihi magna voluptas,
icere sim solitus, tu me reficisque, fovesque:
u facis, ut silvas, ut amem loca sola; meoque
piritus iste tuus semper captatur ab ore.
ocibus ambiguis deceptam præbuit aurem
escio quis: nomenque auræ tam sæpe vocatum
sse putans nymphæ, nympham mihi credit amari.
riminis extemplò ficti temerarius index
rocrin adit; linguâque refert audita susurra.
redula res amor est. Subito collapsa dolore,
t sibi narratur, cecidit; longoque refecta
empore, se miseram, se fati dixit iniqui:
eque fide questa est. Et crimine concita vano,
uòd nihil est, metuit; metuit sine corpore nomen:
t dolet infelix veluti de pellice verâ.
æpe tamen dubitat, speratque miserrima falli;
ndicioque fidem negat; &, nisi viderit ipsa,
amnatura sui non est delicta mariti.
ostera depulerant Auroræ lumina noctem;
gredior, silvasque peto: victorque per herbas,
ura veni, dixi, nostroque medere labori.
t subitò gemitus inter mea verba videbar
escio quos audîsse. Veni, tamen, optima, dixi.
ronde levem rursus strepitum faciente caducâ,
um ratus esse feram; telumque volatile misi.
rocris erat; medioque tenens in pectore vulnus,

venire, neque retia nodosæ apportari. Securus eram telo. Sea cùm manus expleta erat nece ferinâ, me recipiebam ad frigus & umbras atque auram, quæ oriebatur ex frigidis vallibus, aura à me requirebatur in medio calore: Expectabam auram; illa erat recreatio labori. Consueveram canere, (nam memini) accedas aura; atque mihi sis solatio, subeas gremium nostrum, amabilis; atque ut soles, velis lenire calores quibus ardemus. Fortè adjecerim plura lenocinia: (ita me fata cogebant) atque consueverim dicere, Tu mihi summa voluptas, tu me restituis, atque solaris, tu facis ut diligam nemora, & loca deserta; & tuus halitus semper captatur ab ore meo. Nescio quis adhibuit aures falsas sonis ancipitibus; atque credens nomen auræ toties citatum esse nymphæ, arbitratur nympham à me diligi. Continuò inconsultus delator falsi criminis adoritur Procrin, atque narrat quæ audierat linguâ trepidâ. Amantes omnia facilè *credunt. Cùm sibi referretur, procubuit oppressa dolore repentino; & recreata post longum tempus, se infelicem, se perversi fati fœminam prædicavit, atque conquesta est de fide meâ; atque impulsa falso delicto, timet quod nihil est, timet nomen sine re; atque misera sollicita est tanquam de certâ adulte-*

râ. Attamen sæpe hæret, atque infelicissima sperat deciпi, & non adhibet fidem accusationi, & nisi ipsa conspexerit, non est damnatura crimina sui viri. Cùm sequens Auroræ lumen fugaverat tenebras, discedo, atque me confero in nemora: & voti compos, atque stratus in herbâ, Aura ades, dixi, atque succurre nostri labori. Atque repentè videbar audîsse nescio quæ suspiria inter meas voces: Accede tamen optima, dixi. Cùm denuo folia cadentia levem strepitum ederent, credidi adesse feram aliquam; atque contorsi jaculum volatile. Procris erat; atque habens plagam in medio pectore,

NOTÆ.

814. *Sinus*] Qui æstuant, pectus captandæ sentiuntur.
auræ aperiunt; ibi enim potissimùm calores

836. *Victor*] Ferarum cæde satiatus.

Hei

Hei mihi! exclamat, Postquam ego cognovi vocem fidæ uxoris, accurri festinans atque exanimis ad vocem. Infelix reperio semivivam, & inficientem amictus suo cruore, atque evellentem jaculum, *quod mihi dono dederat, ex plaga; & sublevo corpus mihi carius meo manibus sceleſtis; & amictu derepto à pectore curavi crudele vulnus; atque nitor reprimere ſanguinem, & precor ne me ſceleſtum deſtituat ſuo obitu. Illa exhauſta viribus, & jam obiens, ſibi vim fecit, ut hæc pauca proferret: Precor humilis per Deos cæleſtes, & meos, per ſi quid bene ſum merita de te, & per amorem cauſam meæ necis, nunc etiam perſeverantem cùm morior, ne ſinas Auram ſuccedere noſtris thalamis. Sic ait, & tum denique & cognovi, & admonui eam erraviſſe de nomine. Verùm quid proderat admonuiſſe? Deficit, & exiguæ vires abeunt cum cruore. Et dum licet aliquid intueri, me intuetur, atque exſpirat miſeram animam in me, & in noſtro ore. Secura verò facta videtur obire facie minùs inquietâ. Lugens* Cephalus *narrabat iſta lugentibus; & ecce Æacus intrat cum duobus filiis, atque milite recenter conſcripto; quem Cephalus accipit cum ſtrenuis viris armatis.*

Hei mihi! conclamat. Vox eſt ubi cognita ſic
Conjugis, ad vocem præceps amenſque cucurri.
Semianimem, & ſparſas fœdantem ſanguine veſtes
Et ſua (me miſerum!) de vulnere dona trahentem
Invenio; corpuſque meo mihi charius ulnis
Sontibus attollo, ſciſsâque à pectore veſte
Vulnera ſæva ligo; conorque inhibere cruorem
Neu me morte ſuâ ſceleratum deſerat, oro.
Viribus illa carens, & jam moribunda, coëgit
Hæc ſe pauca loqui: per noſtri fœdera lecti,
Perque Deos ſupplex oro, ſuperoſque, meoſque;
Per ſi quid merui de te bene: perque manentem
Nunc quoque, cùm pereo, cauſam mihi mortis amorem;
Ne thalamis Auram patiare innubere noſtris.
Dixit; & errorem tum denique nominis eſſe
Et ſenſi, & docui. Sed quid docuiſſe juvabat?
Labitur: & parvæ fugiunt cum ſanguine vires.
Dumque aliquid ſpectare poteſt, me ſpectat; & in me
Infelicem animam noſtroque exhalat in ore.
Sed vultu meliore mori ſecura videtur.
Flentibus hæc lacrymans heros memorabat; & ecce
Æacus ingreditur duplici cum prole, novoque
Milite; quem Cephalus cum fortibus accipit armis.

NOTÆ.

830. *Nomen*] Auræ, quod non minùs illi fatale, quàm Auroræ priùs. Namque Procris timens Auroram, ut habet Hygin. fab. 189. matutino tempore ſecuta eum, ut obſervaret, inter virgulta delituit: quæ cùm Cephalus moveri vidit, jaculum inevitabile miſit, & Procrin conjugem ſuam interfecit.

853. *Meos*] Inferos dicit, ad quos deſcendebat.

857. *Errorem nominis*] Credidit nempe Procris Auram, Amicæ nomen eſſe, quæ ſibi ſuum Cephalum ſubtraheret.

861. *Noſtroque*] Ad veterum alludit morem, quibus, prout quiſque moribundo chariſſimus, ſolemne fuit expirantis fugientem animam extremum halitum excipere, & oculos claudere. *Et extremus ſi quis ſuper halitus errat, ore lega* ——— Anna Didoni, ſoror. Æn. 4.

862. *Secura*] Pellicis curâ liberata. Ja enim ex Cephalo cognoverat *auram* non e nympham, ut ipſa putabat, ſed levem vento rum flatum.

Ib. *Meliore*] *Ante diem morior, ſed nullâ pe lice læſa: Hoc faciet poſitam te mihi terra leve* Hæc eadem Procris, l. III. de Arte amandi.

864. *Duplici*] Telamone & Peleo, qui co pias, Athenienſibus auxilium, conſcripſerant

P. OVIDII NASONIS METAMORPHOSEON

LIBER VIII.

ARGUMENTUM.

MINOS interim Alcathoën obsidit. Quâ captâ, Nisus in Haliætum, & Scylla in Cirin fuerunt translati. Hinc in Cretam ille reversus est, Minotaurus labyrintho erat inclusus: Quem cùm Theseus deinde de medio sustulisset, cùm Ariadne in patriam rediens, eam in itinere dereliquit. Hinc eam Bacchus assumpsit, ejusque coronam inter sidera collocavit. Icarus verò, cùm ex insulâ conaretur post patrem evolare, submersus est; ejusque Dædalus celebrantem patrem vidit perdix, è Talo nuper transformata. Theseus interea, cùm valde celebris jam esset, ad aprum Calydonium (cujus interfectore sublato, sorores ejus in Meleagrides aves Mutatæ sunt,) fuit evocatus. Inde ad Acheloum divertitur, & Echinades insulas conspicit, quas Naiades erant conversæ. Quod ita fieri potuisse, Lelex primum Baucidis & Philemonis probat exemplo, qui in arbores fuerint commutati; tum & domus ipsorum in templum, ac pagus ipse in stagnum. Achelous deinde Protei & Mestræ transformationes adjicit, ac suas denique, quibus olim quondam fuerat, cùm ipsum premeret Hercules, gratiâ Deïaniræ.

JAM nitidum retegente diem, noctisque fugante
Tempora Lucifero, cadit Eurus; & humida surgunt
Nubila. Dant placidi cursum redeuntibus Austri
Æacidis, Cephaloque; quibus feliciter acti

INTERPRETATIO.

I. *Lucifero jam aperiente clarum diem, atque depellente tempora noctis, subsolanus flare desinit; atque nubes humidæ ingruunt. Noti lenes permittunt reditum Æacidis revertentibus, atque Cephalo; à quibus feliciter impulsi*

NOTÆ.

2. *Cadit Eurus*] Qui Cephalo, ex Æginâ insulâ, Athenas redituro adversus erat.

3. *Lucifero*] Lucifer stella est Veneris, inque errantium infima terræque proxima.

4. *Æacidis*] Militibus ab Æaco in auxilium Athenas missis, & Cephalo datis. *Nam Telamon fraterque viros ad bella parabant*, v. 676. lib. 7.

Ante

appulerunt ad portus Athenienſes optatos priuſquam expectarentur. Interea Minos depopulatur oras Lelegeïas, periculum facit virium ſuarum bellicarum in urbe Alcathoë, quam Niſus poſſidet: cui pilus inſignis colore purpureo de medio vertice inter venerandos canos erat firmamentum potentis regni. Sexta cornua lunæ reſurgentis renovabantur, & belli eventus erat adhuc incertus; & victoria diu fertur inter utrumque incertis pennis. Turris regia erat adjuncta muris reſonantibus, in quibus Apollo, *filius Latonæ, dicitur depoſuiſſe lyram: Sonus ejus manſit in lapidibus. Nata Niſi conſueverat illuc ſæpe aſcendere, atque percutere vocales lapides parvo ſilice, dum eſſet* tempus *pacis. Conſueverat quoque ſæpe inde intueri exercitus, & pugnas duri Martis. Jamque etiam didicerat per diuturnitatem belli nomina ducum, & arma & equos, & cultus & pharetras Cretenſes. Noverat præſertim vultus ducis Europæi, plùs etiam quàm noſſe expediit. Ejus arbitrio, ſeu Minos texerat caput galeâ criſtis ornatâ, in galeâ pulcher erat, ſeu corripuerat clypeum radiantem auro, pulchrum erat corripuiſſe clypeum. Vibraverat lata iacula brachiis ictum librantibus, puella probabat ſolertiam additam viribus. Adduxerat curvatos aptatâ ſagittâ, jurabat Apollinem ſic conſiſtere ſagittis correptis.*

Ante expectatum portus tenuêre petitos.
Interea Minos Lelegeïa littora vaſtat;
Prætentatque ſui vires Mavortis in urbe
Alcathoë, quam Niſus habet; cui ſplendidus oſtro
Inter honoratos medio de vertice canos
Crinis inhærebat, magni fiducia regni.
Sexta reſurgebant orientis cornua Phœbes;
Et pendebat adhuc belli fortuna; diuque
Inter utrumque volat dubiis Victoria pennis.
Regia turris erat vocalibus addita muris;
In quibus auratam proles Latoïa fertur
Depoſuiſſe lyram: ſaxo ſonus ejus inhæſit.
Sæpe illuc ſolita eſt aſcendere filia Niſi,
Et petere exiguo reſonantia ſaxa lapillo;
Tum cùm pax eſſet. Bellum quoque ſæpe ſoleba
Spectare, éque illâ rigidi certamina Martis.
Jamque morâ belli procerum quoque nomina nôra
Armaque, equoſque, habituſque, Cydoneaſque pha-
retras.
Noverat ante alios faciem ducis Europæi;
Plùs etiam, quam nôſſe ſat eſt. Hàc judice Minos
Seu caput abdiderat criſtatâ caſſide pennis,
In galeâ formoſus erat; ſeu ſumſerat auro
Fulgentem clypeum, clypeum ſumſiſſe decebat.
Torſerat adductis haſtilia lenta lacertis;
Laudabat virgo junctam cum viribus artem.
Impoſito patulos calamo ſinuaverat arcus,
Sic Phœbum ſumtis jurabat ſtare ſagittis:

NOTÆ.

6. *Lelegeïa*] *Megarenſia* dicit. Atticis proxima, à Lelege Ægyptio advenâ, qui Megara inſtauravit, incolaſque à ſe Lelegas nominari voluit; cujus nepotes, Scirones & Niſus, de regno diſceptantes arbitrum delegerunt Æacum; is regnum Niſo adjudicavit. Pauſan. in Atticis. *Vide Farnab.*

8. *Alcathoë*] Megara dicit, ab Alcathoo, Pelopis filio, reſtaurata & munita.

Ib. *Niſus*] Pandionis, Athenarum regis filius, cui in diviſione regni à patre facta Megara obtigerunt. Strabo. l. IX.

10. *Fiducia*] Si quidem quàm diu illum crinem Niſus haberet, in fatis erat ut regno privari non poſſet.

11. *Sexta*] Adeóque ſextus menſis erat a incepta obſidione.

13. *Dubiis*] Quibus modò in hanc, modò i adverſam partem inclinare ſolet.

14. *Vocalibus*] Alcathoo Megara mœnibu cingenti operam navans Apollo lyram depoſuit ſonus autem lyræ in ſubjectos lapides tranſi ita ut ſi quis calculo eos percuſſerit, ſonu redderent. Pauſan. in Att.

17. *Filia Niſi*] *Scylla* eſt.

22. *Cydoneaſque*] *Cretenſes*, à Cydone Cret urb.

23. *Europæi*] *Minoïs*, Europæ ex Jove filii

24. *Plùs*] Quia ejus amore correpta, ad pa triæ proditionem pellecta fuit,

Cùm

Cùm verò faciem demto nudaverat ære,
Purpureusque albi stratis insignia pictis
Terga premebat equi, spumantiaque ora regebat:
Vix sua, vix sanæ virgo Niseïa compos
Mentis erat. Felix jaculum, quod tangeret ille,
Quæque manu premeret, felicia fræna vocabat.
Impetus est illi, (liceat modò) ferre per agmen
Virgineos hostile gradus: est impetus illi,
Turribus è summis in Gnossia mittere corpus
Castra: vel æratas hosti recludere portas;
Vel si quid Minos aliud velit. Utque sedebat
Candida Dictæi spectans tentoria regis:
Æter ait, doleamne geri lacrymabile bellum,
An dubio est. Doleo quòd Minos hostis amanti est.
Sed nisi bella forent, numquid mihi cognitus esset?
Me tamen acceptâ poterat deponere bellum
Obside: me comitem, me pacis pignus habere.
Si, quæ te peperit, talis, pulcherrime rerum,
Qualis es ipse, fuit, meritò Deus arsit in illâ.
O ego ter felix, si pennis lapsa per auras
Gnossiaci possem castris insistere regis:
Tassaque me, flammasque meas, quâ dote, rogarem,
Vellet emi! tantùm patrias ne posceret arces.
Nam pereant potiùs sperata cubilia, quàm sim
Proditione potens. Quamvis sæpe utile vinci
Victoris placidi fecit clementia multis.
Justa gerit certè pro nato bella perempto:
In causâque valet, causamque tuentibus armis.
Ut puto, vincemur. Qui si manet exitus urbem,
Cur suus hæc illi referabit mœnia Mavors,
Et non noster amor? meliùs sine cæde, morâque,

Cùm verò retexerat vultus depositâ æreâ galeâ, utque purpurâ indutus insidebat dorso equi candidi decorato phaleris, & coërcebat ora frementia, vix puella Niseïa erat in suâ potestate, *vix sani animi. Dicebat telum beatum quod ille tractaret, & habenas beatas, quas manu teneret. Optat, modò concedatur, inferre gressus virgineos in exercitum hostilem; optat impellere corpus suum ex culmine turris in castra Gnossia, vel aperire valvas ære munitas hosti; vel si Minos aliquid aliud cupiat. Cámque sederet aspiciens alba tentoria regis Dictæi: Nescio, inquit, an lætandum mihi potiùs sit quàm dolendum quòd* hoc *bellum luctuosum geratur. Molestum est quòd Minos est hostis amanti: Verùm, nisi bellum esset, anne mihi esset notus? Nihilominus poterat bello finem imponere me acceptâ obside,* poterat *habere me comitem & pignus pacis. Si* illa *quæ te genuit, formosissime* omnium *rerum, fuit talis qualis tu es, jure Deus illam perditè amavit. O ego ter beata, si vecta pennis per aërem, possim pervenire ad castra regis Gnossiaci, & confessa quæ ego sim, & qualis sit meus amor, rogarem* ipsum *quâ dote vellet emi! tantùm ne peteret arces patrias. Nam excidam potiùs thalamis expetitis, quam votis potiar rodendo* patrem: *quamquam clementia victoris modesti causa est ut bonum fuerit multis subigi. Profectò arma infert justa pro filio occiso; atque potentior est in causâ, & in armis quibuscum defendit causam. Credo equidem superabimur: Qui finis si destinetur urbi; quamobrem sua vis pellica aperiet illi istos muros, & non noster Amor? Melius poterit vincere sine strage,*

NOTÆ.

40. *Gnossia*] Minoïs, cui Gnossus, Cydon, Gortyn, centum denique, ut volunt, Cretæ urbes serviebant, à quibus poëtæ sua sumpserunt insulæ epitheta.

43. *Dictæi*] *Minois* iterum, à Dicte Cretæ monte sic dicti.

48. *Obside*] Et sanè regum liberi *obsides* rerumque pacis & fœderum poscebantur olim dabantur.

49. *Quæ*] *Europa*, ex quâ Jupiter Minoën cum Rhadamantho & Sarpedone suscepit.

53. *Me*] Quòd nisi regis essem filia.

54. *Vellet emi*] Alludit fortè poëta ad consuetudinem veterum, apud quos tribus modis nuptiæ fiebant, *usu, confarreatione & coëmptione.*

58. *Nato*] *Androgeo*, ab Athenienſibus ex invidiâ cæso, lib. VII. ver. 671.

& cunctatione, & dispendio sui sanguinis. Quàm timeo certè, ne aliquis temerarius lædat tuum cor, Minos! quis enim tam crudelis, ut nisi ignarus, non vereatur intendere in te sævum hastile? Consilia mihi *probantur, & decrevi offerre mecum patriam in dotem; atque exitum statuere bello. At leve est optare. Præsidia custodiunt ingressus; & pater habet firmamenta valvarum. Misera hunc unum reformido:* ille *unus obstat* meis *desideriis. Utinam sine parente essem! quilibet sanè sibi sit Deus: Fortuna resistit votis inertibus.* Quæ vis *alia* puella *æstuans tam gravi amore jamdiu lætaretur prodere quidquid moraretur amorem: Et quamobrem ulla esse debeat me audentior? Non reformidem incedere per flammas* aut *per enses. Neque tamen ad hoc egeo ullis flammis aut ensibus: egeo pilo paterno. Ille purpureus crinis est mihi carior auro, ille me faciet felicem, & compotem mei desiderii. Nox maxima fautrix sollicitudinum, corripuit talia volventem, atque confidentia aucta est caligine. Primum tempus somni aderat, quo sopor retinet corpora defatigata sollicitudinibus diurnis. Subit cubiculum patris*

Impensâque sui poterit superare cruoris.
Quàm metuo certè, ne quis tua pectora, Minos,
Vulneret imprudens! quis enim tam dirus, ut in te
Dirigere immitem, nisi nescius, audeat hastam?
Cœpta placent, & stat sententia tradere mecum
Dotalem patriam, finemque imponere bello.
Verùm velle parum est. Aditus custodia servat;
Clausträque portarum genitor tenet. Hunc ego solùm
Infelix timeo; solus mea vota moratur.
Diî facerent, sine patre forem! sibi quisque profectò
Fit Deus. Ignavis precibus fortuna repugnat.
Altera jamdudum succensa cupidine tanto
Perdere gauderet, quodcunque obstaret amori.
Et cur ulla foret me fortior? ire per ignes,
Per gladios ausim. Neque in hoc tamen ignibus ullis,
Aut gladiis opus est: opus est mihi crine paterno.
Illa mihi est auro pretiosior, illa beatam
Purpura me, votique mei factura potentem.
Talia dicenti, curarum maxima nutrix,
Nox intervenit; tenebrisque audacia crevit.
Prima quies aderat, quâ curis fessa diurnis
Pectora somnus habet. Thalamos taciturna paternos
Intrat; & (heu facinus!) fatali nata parentem
Crine suum spoliat; prædâque potita nefandâ
Fert secum spolium sceleris; progressaque portâ
Per medios hostes (meritis fiducia tanta est)
Pervenit ad regem, quem sic affata paventem:
Suasit amor facinus. Proles ego regia Nisi,
Scylla, tibi trado patriosque meosque penates:
Præmia nulla peto, nisi te. Cape pignus amoris,
Purpureum crinem. Nec me nunc tradere crinem,
Sed patrium tibi crede caput. Sceleratáque dextrâ

sine strepitu; & (heu nefas) filia revellit patri pilum fatalem; & compos rapinæ nefariæ secum portat prædam festinans & egressa portâ (tanta est spes beneficii) per medios hostes accedit ad regem; quem novitate rei *obstupefactum, sic allocuta est: Amor auctor fuit facinoris. Ego Scylla, filia regis Nisi, tibi prodo Deos patrios & meos, nullam opto mercedem præter te. Sume pilum rubrum, pignus amoris; neque arbitreris me nunc tibi offerre pilum, sed vitam paternam. Atque manu*

NOTÆ.

72. *Sibi quisque*] Ut apud Virg. *Sua cuique Deus fit dira cupido.*

75. *Fatali crine*] In quo urbis fata continebantur. Crinis hic fatalis significat secretum Nisi consilium, quod in capite summo fuit: hoc autem hostibus prodito, nil supereſt, nisi urbis expugnatio.

88. *Meritis*] Cùm Minoï patrem patriamque perfida proderet.

Munera porrexit. Minos porrecta refugit:
Turbatuſque novi reſpondit imagine facti:
Diî te ſubmoveant, ô noſtri infamia ſæclî,
Orbe ſuo: telluſque tibi pontuſque negentur.
Certè ego non patiar Jovis incunabula Creten,
Quæ meus eſt orbis, tantum contingere monſtrum.
Dixit: &, ut leges captis juſtiſſimus auctor
Hoſtibus impoſuit, claſſis retinacula ſolvi
Juſſit; & æratas impelli remige puppes.
Scylla, freto poſtquam deductas nare carinas,
Nec præſtare ducem ſceleris ſibi præmia vidit,
Conſumptis precibus violentam tranſit in iram:
Intendenſque manus, paſſis furibunda capillis,
Quò fugis, exclamat, meritorum auctore relictâ,
O patriæ prælate meæ, prælate parenti?
Quo fugis, immitis? cujus victoria noſtrum
Et ſcelus & meritum eſt. Nec te data munera, nec te
Noſter amor movit; nec quòd ſpes omnis in unum
Te mea congeſta eſt; nam quò deſerta revertar?
In patriam? ſuperata jacet. Sed finge manere:
Proditione meâ clauſa eſt mihi. Patris ad ora,
Quæ tibi donavi? Cives odêre merentem:
Finitimi exemplum metuunt. Obſtruximus orbem
Terrarum nobis, ut Crete ſola pateret.
Hâc quoque ſic prohibes? ſic nos, ingrate, relinquis?
Non genitrix Europa tibi, ſed inhoſpita Syrtis,
Armeniæve tigres, Auſtrove agitata Charybdis.
Nec Jove tu natus: nec mater imagine tauri
Ducta tua eſt. Generis falſa eſt ea fabula veſtri.

ſua *dona nefanda. Minos adverſatur oblata: atque territus cogitatione inauditi ſceleris, Dîi* inquit, *te tollant ſuo polo, ô dedecus noſtro ævi; terraque & aqua tibi interdicantur. Profectò, inquit, ego non ſinam tantum monſtrum tangere Creten cunas Jovis, quæ meum eſt regnum. Sic ait; & poſtquam legiſlator æquiſſimus dediſſet leges devictis hoſtibus, imperavit vincula claſſis ſolvi, & naves ære inſtructas agi. Cùm Scylla advertit puppes immiſſas pelago natare, neque ducem ſibi reddere mercedem flagitii; exhauſtis precibus erumpit in acremiram; & veſana porrigens manus, ſparsâ comâ, vociferatur. Quo fugis, ô præpoſite patri, me, quæ beneficii illius auctor fui, derelicta? Quò fugis, barbare? cujus victoria fuit per noſtrum flagitium & beneficium. Neque oblata dona, neque noſter amor tetigit te; neque quòd omnis ſpes mea poſita eſt in te ſolo? Nam quò redeam deſtituta? In patriam?* Illa *victa jacet. At pone* eam *ſtare: mihi eſt denegata ob meam proditionem. In conſpectum patris, quem tibi tradidi? Cives odio proſequuntur* me, *quæ* id *merita ſum; Vicini reformidant exemplum. Exulamus orbe; ita ut ſola Crete ex toto mundo nobis aperta eſſet. Sic arces etiam ab eâ? Sic nos deſertis, ingrate? Europa non te genuit, ſed Syrtis inhoſpita, & tigres Armeniæ, vel Charybdis vento vexata. Neque tu Jove ſatus; neque mater deluſa eſt ſpecie tauri, ea fabula veſtræ ſtirpis eſt ficta.*

NOTÆ.

95. *Refugit*] Quippe Juſtitiæ famâ apud inferos conſtitutum judicem denique, tantum ſcelus admittere dedecuiſſet. Neque verò poëtarum fuit commentum ejuſmodi ethnicorum virtus: illius exempla plurima habent hiſtorici.

97. *Diî te*] Supplicium, quo olim afficiebantur parricidæ, Scyllæ Minos imprecatur. Corio namque inſuebantur cum ſimiâ, gallo, & ſerpente, ac in mare aut fluvium projiciebantur, ne aut cœlum aſpicere, aut in terrâ, aquâve quieſcere poſſent.

100. *Monſtrum*] Quod contra naturam, monſtrum vocatur, patrem autem prodi à filiâ maximè contra naturam eſt.

111. *Scelus*] Qui prodidit patrem.

Ib. *Meritum*] Quia victorem effecit Minoëm.

120. *Syrtis*] Syrtes dicuntur loca illa vadoſa & ſcopuloſa littoris Africi, cujus accolæ feri & peregrinis infeſtiſſimi habiti ſunt.

121. *Armeniæve tigres*] Quæ in Armeniâ Aſiæ regione ferociſſimæ inveniuntur.

122. *Tauri*] Pulcherrimi tauri formam induiſſe Jovem, quâ Europam delufit & rapuit, ſuprà vidimus.

Taurus qui te genuit & fuit ferus, & nullius juvencæ amore tactus. Pater Niſe, repete pœnas. Muri modò à me *traditi exultate gaudio ex noſtris ærumnis: agnoſco enim, merui, & ſum digna mori. Cæterùm aliquis ex illis, quos offendi impia, me interficiat: quamobrem* tu, *qui victoriâ potitus es noſtro ſcelere, ſcelus ulciſceris? Hoc flagitium in patriam atque parentem ſit tibi beneficium. Adultera quæ ferum taurum fefellit ligneâ* vaccæ formâ *atque fœtum diſſimilis naturæ geſtavit ventre, verè digna eſt te marito. Pertinguntne tuas aures mea verba? an venti auferunt ea irrita, üdemque tuas naves ingrate? Jam jam non eſt mirum Paſiphaën pluris feciſſe taurum quam te: tu plus habebas ferocitatis. Me infelicem! feſtinare* tibi *eſt gratum; atque fluctus eruti remis ſtrepitum edunt; ab meum ſolum recedere* videtur *unà mecum. Fruſtrà laboras, ô incaſſùm immemor beneficiorum meorum. Perſequar nolentem; atque correptâ curvâ navi, abripiar per vaſtum mare. Vix deſierat; ſeſe immittit in aquas: & pertingit naves,*

Et ferus, & captus nullius amore juvencæ,
Qui te progenuit, taurus fuit. Exige pœnas,
Niſe pater. Gaudete malis modò prodita noſtris
Mœnia: nam fateor, merui; & ſum digna perire,
Sed tamen ex illis aliquis, quos impia læſi,
Me perimat. Cur, qui viciſti crimine noſtro,
Inſequeris crimen? ſcelus hoc patriæq; patriq;
Officium tibi ſit. Te verè conjuge digna eſt,
Quæ torvum ligno decepit adultera taurum;
Diſſortemque utero fœtum tulit. Ecquid ad aures
Perveniunt mea dicta tuas, an inania venti
Verba ferunt, îdemque tuas, ingrate, carinas?
Jam jam Paſiphaën non eſt mirabile taurum
Præpoſuiſſe tibi: tu plus feritatis habebas.
Me miſeram! properare juvat; divulſaque remis
Unda ſonat. Mecum ſimul ah mea terra recedit.
Nil agis, ô fruſtrà meritorum oblite meorum.
Inſequar invitum; puppimque amplexa recurvam
Per freta longa trahar. Vix dixerat, inſilit undis;
Conſequiturque ratem, faciente Cupidine vires,
Gnoſſiacæque hæret comes invidioſa carinæ.
Quam pater ut vidit (nam jam pendebat in auras
Et modò factus erat fulvis Halyæëtos alis)
Ibat, ut hærentem roſtro laniaret adunco,
Illa metu puppim dimittit: at aura cadentem
Suſtinuiſſe levis, ne tangeret æquora, viſa eſt.
Pluma fuit. Plumis in avem mutata vocatur
Ciris; & à tonſo eſt hoc nomen adepta capillo.
II. Vota Jovi Minos taurorum corpora centum
Solvit; ut egreſſus ratibus Curetida terram

amore præbente vires; & comes odioſa affixa eſt navi Gnoſſiacæ. Quam poſtquam parens intuita eſt, (nam jam ſeſe librabat in aëre, & modò mutatus fuerat in Halyæëton ruſis alis) accedebat, diſcerperet navi *affixam roſtro recurvo. Illa remittit puppim timore: at levis aër viſus ſuſtentâſſe* eam *ruentem, ne in mare decideret. Pluma fuit: facta avis per plumas appellata Ciris; atque illud nomen habuit à tonſâ comâ.*

II. *Poſtquam Minos egreſſus navibus appulit ad terram Curetum, perſolvit Jovi vota centum corpora*

NOTÆ.

132. *Quæ torvum*] *Paſiphaë* eſt, Minoïs conjux, cui, Tauri amore incenſæ, vaccam ligneam Dædalus fabricavit, cujus ope cum bruto corpus commiſcuit; unde Minotaurus, monſtrum mediâ parte hominem, reliquo taurum referens, procreatus eſt.

133. *Diſſortem*] Nam vir & taurus videbatur Minotaurus.

139. *Recedit*] Videtur recedere terrâ, abeuntibus navibus, ex opinione vulgi.

146. *Halyæëtos*] Quoddam genus eſt aquilæ, Ciri, cujus formam induit Scylla, maxim infenſus.

151. *Tonſo*] Ἀπὸ τῦ κείρειν, *à tondendo*, q patris crinem purpureum totondiſſet. Ip quod attinet, plurimi alaudam eſſe volu alii ſolitariam avem, vertice in medio crin habentem purpuream, cæteris plumis va coloratis, quæ in rupibus, ſcopulis, itemq ſolis littoribus ævum exigat.

153. *Curetida*] *Cretam* dicit, quam inco erunt olim Curetes nutritii Jovis.

Co

Contigit; & ſpoliis decorata eſt regia fixis.
Creverat opprobrium generis: fœdumque patebat
Matris adulterium monſtri novitate biformis.
Deſtinat hunc Minos thalamis removere pudorem;
Multiplicique domo, cæciſque includere tectis.
Dædalus ingenio fabræ celeberrimus artis
Ponit opus; turbatque notas, & lumina flexum
Ducit in errorem variarum ambage viarum.
Non ſecùs ac liquidus Phrygiis Mæandros in arvis
Ludit, & ambiguo lapſu refluitque, fluitque:
Occurrenſque ſibi venturas aſpicit undas:
Et nunc ad fontes, nunc in mare verſus apertum,
Incertas exercet aquas. Ita Dædalus implet
Innumeras errore vias: vixque ipſe reverti
Ad limen potuit: tanta eſt fallacia tecti.
Quo poſtquam tauri geminam juveniſque figuram
Clauſit; & Actæo bis paſtum ſanguine monſtrum
Tertia ſors annis domuit repetita novenis:
Utque ope virgineâ nullis iterata priorum
Janua difficilis filo eſt inventa relecto;

taurorum; atque baſilica ornata eſt oppoſitis ſpoliis. Dedecus gentis auctum erat; & turpe adulterium matris manifeſtum erat novitate monſtri bimembris. Minos conſtituit tollere illud probrum ex cubiculis, atque coërcere domo ſinuosâ, & occultis tectis. Dædalus inſignis peritiâ artis fabrilis ſtruit opus & confundit indicia, & inducit oculos in errorem ancipitem flexu diverſurum viarum. Quemadmodum fluidus Mæander ludit in campis Phrygiis, atque currit & recurrit flexu dubio, & modò flexus ad ſcaturigines, modò ad mare agit aquas ambiguo curſu fluentes: *ita Dædalus intexit infinitas vias fallaciis; atque ipſe ægre potuit redire ad januam; tantus eſt error domûs. Quo poſtquam conjecit du-*

plicem formam tauri & hominis; & tertia ſors iterata poſt novem annos ſuperavit monſtrum bis refectum ſanguine Athenienſi; & porta abſtruſa nullis repetita priorum reperta eſt auxilio puellæ filo relecto;

NOTÆ.

154. *Spoliis*] Ex more victoris. Hoſtium enim ſpoliis poſtes, ædium limina, atria, ut infibus, clypeis, galeis, navium roſtris condecorare Romani conſueverunt; quibus antiquius venerationem & majeſtatem augebant. Eorum quippe aſpectus ad ſimilia facinora intuentes hortabatur.

155. *Opprobrium*] *Minotaurus*, ſupernè homo, infernè bos, filius ſanè fuit Paſiphaës ex Tauro Minoïs duce, vel ſcribâ. De quo fusè Natal. Com. lib. 6. cap. 3.

158. *Multiplici*] De labyrintho loquitur, plurimis ſinuoſis erroribus viarumque irremediabilibus ambagibus, à Dædalo conſtructo, in quem Minotaurum monſtrum Minos concludi juſſit.

159. *Dædalus*] Faber fuit Athenienſis, qui ſtatuas etiam uſque adeò mirabilis ſtructuræ fecisse dicitur, ut ſpirare & ambulare viderentur.

160. *Notas*] *Signa*, quibus aliquis, labyrinthum ingreſſus, iter relegere poſſit, ſeu exitum invenire.

162. *Mæandros*] Fluvius eſt Phrygiæ in Minore Aſiâ, qui ita ſinuoſus, ut ſæpe ad caput recurrere videatur: unde & pro perplexis & involutis rebus ſignificandis, quas *Mæandros* dicimus uſurpatur.

163. *Ambiguo*] Quia quorſum fluat, ambigitur.

170. *Actæo*] *Athenienſi*. Duriſſimâ enim lege tenebantur Athenienſes, Androgei interfecti causâ, quotannis, ut quibuſdam placet, ſeptem puberes mares ſorte delectos, à Minotauro vorandos, totidemque virgines, ex nonnullorum ſententiâ, tributi loco in Cretam mittere.

171. *Annis novenis*] *Nono quoque anno*: Quanquam quotannis repetitum fuiſſe tributum alii ſcripſerunt.

172. *Virgineâ*] Poſteaquam, inquit, auxilio *Virginis* Ariadnes è labyrintho Theſeus eſt egreſſus, navem conſcendit. *Nullis iterata*] Ad quàm nemo eorum qui priùs ab Athenienſibus miſſi fuerunt, in Cretam redire potuit.

173. *Relecto*] Ad limen filum alterâ extremitate alligare doctus fuerat, quod continuum progrediendo evolvens, regreſſus indicem ſequeretur.

ſtatim Ægides carbaſa explicuit verſus *Dian, abductâ Minoïde, atque ferus deſtituit ſociam in illo littore; Bacchus auxilium atque amplexus tulit deſtitutæ, & multa dolenti; atque ut eſſet illuſtris immortali fiaere, intulit cœlo coronam decerptam fronte. Illa volat per ſubtilem aërem; & dum volat, uniones mutantur in ſtellas repentinas & figurâ coronæ remanente, ſtant in loco qui medius eſt inſiſtentis genu, & tractantis ſerpentem.*

III. *Interea Dædalus exoſus Creten & longum exilium, & tactus amore terræ patriæ, retentus erat mari. Quamvis, ait, claudat Minos terram & æquam, aër eſt apertus. Diſcedemus illàc. Minos imperet* licet *cunctis, non imperium obtinebit in aërem. Dixit; & convertit ingenium ad artes inauditas, & novitatem excogitat in naturâ; Nam concinnat pennas cœptas à minimâ, breviore ſequente longum; ut credas in modum collis* paulatim *auctas eſſe. Pari modo fiſtula agreſtis ſenſim fuit olim compoſita inæqualibus arundinibus. Tum connectit mediam* pennarum partem *lino, & infimam ceris; atque ita conſtructas curvat exiguo flexu;*

Protinus Ægides, raptâ Minoïde, Dian
Vela dedit: comitemque ſuam crudelis in illo
Littore deſeruit. Deſertæ, & multâ querenti
Amplexus & opem Liber tulit. Utque perenni
Sidere clara foret, ſumptam de fronte coronam
Immiſit cœlo. Tenues volat illa per auras:
Dumque volat, gemmæ ſubitos vertuntur in ignes,
Conſiſtuntque loco, ſpecie remanente, coronæ,
Qui medius nixique genu eſt, anguemque tenentis.
III. Dædalus interea Creten longumque peroſus
Exilium, tactuſque ſoli natalis amore,
Clauſus erat pelago. Terras licet, inquit, & undas
Obſtruat, at cœlum certè patet. Ibimus illàc.
Omnia poſſideat; non poſſidet aëra Minos.
Dixit; & ignotas animum dimittit in artes:
Naturamque novat. Nam ponit in ordine pennas,
A minimâ cœptas, longam breviore ſequenti:
Ut clivo creviſſe putes. Sic ruſtica quondam
Fiſtula diſparibus paulatim ſurgit avenis.
Tum lino medias, & ceris alligat imas;
Atque ita compoſitas parvo curvamine flectit,

NOTÆ.

174. *Ægides*] *Theſeus*, Ægei filius, qui juvenes liberandi causâ in Cretam cum illis navigaverat.

Ib. *Minoïde*] *Ariadne*, Minoïs filia.

Ib. *Dian*] Inſula eſt una ex Cycladibus, quæ & *Naxus* dicitur, multis itemque aliis nominibus inſignita; in quâ Ariadne, Bacchi admonitu, ut nonnullis placet, à Theſeo relicta.

176. *Deſertæ*] In patris domo à Baccho vitiatam, quo tempore ad Minoa pervenit, coronæ pretio illectam, quidam prodidit, qui conſcripſit Cretica.

178. *Side e*] Corona eſt ſignum, Boötæ ab humero ſiniſtro proximum, novem in orbem diſpoſitis ſtellis lucidum. Illam verò dicitur Vulcanus ex auro & gemmis Indicis fabricâſſe, quarum ſplendore dicitur Theſeus labyrinthi tenebras diſcuſſiſſe. De quâ alia alii ſcripſerunt

Ib. *Fronte*] Ariadnes.

182. *Qui*] Locus, in quo Corona eſt, inter Herculem & Ophiuchum.

Ib. *Medius*] Inter *Engonaſin* & *Ophiuchum*.

Ib. *Nixi*] De Hercule loquitur, qui dextero genu nixus in cœlo figuratur, (ideo ἐν γόνασι dicitur) draconem Heſperidum cuſtodem interficere tentans. Quâ de re vide Hyginum.

Ib. *Anguemque*] Ophiuchus Græcis dicitur, ſidus cœleſte, quam nonnulli Æſculapium, alium alii in cœlum tranſlatum comminiſcuntur.

184. *Exilium*] Athenis enim profugerat cædis reus, ob interfectum per invidiam diſcipulum quem nonnulli ſororis filium ſcripſerunt.

185. *Pelago*] Nam in Cretâ inſulâ, erat, clauſus inſuper labyrinthi ſui cuſtodiâ quo, propter navatam Paſiphaæ in amoribus operam, à Minoë detruſus erat.

189. *Novat*] Quia, ut inquit Horatius,

Expertus vacuum Dædalus aëra
Pennis non homini datis.

189. *Ponit*] Quomodo alitibus natura aptavit, ut aërem validè poſſint impellere.

Ut veras imitentur aves. Puer Icarus unà
Stabat: &, ignarus sua se tractare perîcla,
Ore renidenti, modò quas vaga moverat aura,
Captabat plumas: flavam modò pollice ceram
Mollibat: lusuque suo mirabile patris
Impediebat opus. Postquam manus ultima cœptis
Imposita est; geminas opifex libravit in alas
Ipse suum corpus: motâque pependit in aurâ.
Instruit & natum: Medioque ut limite curras,
Icare, ait, moneo. Ne, si demissior ibis,
Unda gravet pennas: si celsior, ignis adurat.
Inter utrumque vola; nec te spectare Boöten,
Aut Helicen jubeo, strictumque Orionis ensem.
Me duce carpe viam. Pariter præcepta volandi
Tradit; & ignotas humeris accommodat alas.
Inter opus monitusque genæ maduêre seniles:
Et patriæ tremuêre manus. Dedit oscula nato
Non iterum repetenda suo: pennisque levatus
Antè volat; comitique timet, velut ales, ab alto
Quæ teneram prolem produxit in aëra nido.
Hortaturque sequi; damnosasque erudit artes:
Et movet ipse suas, & nati respicit alas.
Hos aliquis, tremulâ dum captat arundine pisces,
Aut pastor baculo, stivâve innixus arator,
Vidit, & obstupuit, quique æthera carpere possent,
Credidit esse Deos. Et jam Junonia lævâ
Parte Samos fuerant, Delosque, Parosque relictæ:
Dextra Lebynthos erat, fœcundaque melle Calymne.

ut simulent veras aves. Puer Icarus unà aderat; & nescius se tenere sua discrimina, nunc læto vultu corripiebat pennas, quas ventus mobilis abstulerat; nunc subigebat flavam ceram pollice, atque morabatur opus admirandum parentis suo ludo. Postquam novissima manus addita est incœptis, ipse artifex commisit suum corpus in alas, & sustentatus est aëre agitato. Accommodat etiam alas filio; atque inquit, hortor te, Icare, ut voles medio spatio; ne, si inferior eas, aqua impediat pennas; si altior, ignis inflammet: Vola inter utrumque. Neque impero te intueri Boöten aut Ursam, aut gladium evaginatum Orionis: tene iter me duce. Docet similiter leges volandi, & aptat humeris alas ignotas. Genæ seniles humidæ sunt factæ inter opus, & præcepta; atque manus patriæ trepidârunt. Obtulit suavia filio suo non iterum renovanda, atque pennis sustentatus antè volat, & metuit comiti; sicut avis, quæ protulit mollem progeniem in aërem ab excelso nido. Admonet sequi; & docet artes noxias; & ipse agitat suas, & respicit alas nati. Dum aliquis piscator virgâ tremulâ, aut pastor fultus scipione, vel arator stivâ, intuitus est ist s, & miratus est, atque arbitratus est esse Deos, qui possunt tenere aërem. Et jam Samos Junonia, & Delos, & Paros fuerunt præteritæ à parte sinistrâ: Lebynthos, & Calymne melle affluens, erant à dextrâ:

NOTÆ.

201. *Libravit*] Alligatis namque sibi illis factitiis alis, se agitatu illarum in aërem sustulit, iisque expansis aliquandiu pependit.

206. *Nec te*] Neque ad sinistram declina, neque ad dextram.

Ib. *Boöten*] Signum cœleste, sicut & Helice seu Ursa, de quibus antea: quibus quidem nautæ inter suum solebant dirigere.

207. *Orionis*] Orion ἀπὸ τῦ ὄρυ hoc est, ab urinâ fuit cognominatus, quòd ex Jovis & Mercurii urinâ fingitur natus.

210. *Maduêre*] Lacrymavit periculi novitate exterritus, quod puero præsertim imminere sentiebat.

212. *Non iterum*] Quod quidem nesciebat pater Dædalus, sed ex ingenio est poëtæ.

215. *Damnosas*] Quia per illas Icarum filium perdidit Dædalus.

220. *Junonia*] Junoni ibi natæ, educatæ, & Jovi in uxorem traditæ sacra; Cariæ adjacens.

221. *Delos, Paros*] Ægæi insulæ Cyclades, ut sæpe dictum.

222. *Lebynthos*] Hanc cum sequente alii inter Cycladas inter Sporadas alii recensent.

cùm adoleſcens cœpit exultare volatu temerario, & reliquit ducem, atque impulſus deſiderio cœli, carpſit viam ſublimiùs. Propinquitas ſolis fervidi liquefacit ceras odoratas, quæ erant vincula pennarum. Ceræ tabuerant: ille movet brachia nuda, & deſtitutus remigio, nullo ſuſtentatur aëre: & ora citantia nomen patrium excipiuntur aquâ cæruleâ, quæ habuit nomen ab illo. At miſer parens, neque jam parens, Icare, inquit, Icare, inquit, Ubi es? quâ orâ te veſtigem, Icare dicebat? videt pennas inter fluctus, & maledixit ſuis artibus; & ſepulturæ mandavit corpus; atque terra appellata eſt à nomine Icari ibi *inhumani, Perdix loquax proſpexit ab ilice frondoſâ hunc ſepelientem corpus infelicis filii; & alas concuſſit, & indicia fecit lætitiæ canendo:* Perdix quidem *tunc avis ſola neque conſpecta ſuperiore ætate, & nupèr facta avis, tibi magnum probrum, Dædale. Namque ſoror ejus, fati neſcia, huic dederat ſuum filium inſtituendum, puerum natum annos duodecim, ingenio diſcendi avido. Ille etiam imitatus eſt ſpinas, quas obſervabat in medio piſce: atque indicit ferro acuto dentes continuos; & invenit uſum ſerræ. Primus etiam junxit duo brachia ferrea ex uno vodo; ut illis diſſitis æquali ſpatio, pars altera hæreret, pars altera deſcriberet circulum. Dædalus livore tactus eſt, atque* illum *disjecit ex ſacrâ arce Minervæ.*

Cum puer audaci cœpit gaudere volatu;
Deſeruitque ducem: cœlique cupidine tactus
Altiùs egit iter. Rapidi vicinia Solis
Mollit odoratas pennarum vincula ceras.
Tabuerant ceræ: nudos quatit ille lacertos:
Remigioque carens non ullas percipit auras.
Oraque cœruleâ patrium clamantia nomen
Excipiuntur aquâ: quæ nomen traxit ab illo.
At pater infelix, nec jam pater, Icare, dixit,
Icare, dixit, ubi es? quâ te regione requiram,
Icare, dicebat? Pennas aſpexit in undis;
Devovitque ſuas artes; corpuſque ſepulchro
Condidit; & tellus à nomine dicta ſepulti.
Hunc miſeri tumulo ponentem corpora nati
Garrula ramosâ proſpexit ab ilice perdix:
Et plauſit pennis: teſtataque gaudia cantu eſt;
Unica tunc volucris; nec viſa prioribus annis:
Factaque nupèr avis, longum tibi, Dædale, crimen.
Namq; huic tradiderat, fatorum ignata, docendam
Progeniem germana ſuam, natalibus actis
Bis puerum ſenis, animi ad præcepta rapacis.
Ille etiam medio ſpinas in piſce notatas
Traxit in exemplum: ferroque incidit acuto
Perpetuos dentes; & ſerræ repperit uſum
Primus: & ex uno duo ferrea brachia nodo
Vinxit; ut, æquali ſpatio diſtantibus illis,
Altera pars ſtaret, pars altera duceret orbem.
Dædalus invidit; ſacrâque ex arce Minervæ

NOTÆ.

223. *Ruer*] *Icarus*, Dædalum patrem, ſequi contemnens.

228. *Remigio*] *Alarum remigio* uſus quoque Virgilius: non eos re profectò, ſiquidem non alis, ſed navi, velis novi cujuſdam artificii inſtructa, regiam Minoïs claſſem Dædalus effugerit, quæ tamen Icarum, ſcopulo cum navi impactum, corripuit.

230. *Aquâ*] *Mari*, quod ab Icaro *Icarium* dictum eſt, ſicuti & inſula Samo proxima ab eodem Icariæ nomen accepit.

237. *Ab ilice*] Quanquam rariſſimè arboribus perdices inſident.

240. *Longum*] Quippe perdicem, quem alii Colum, diverſis itemque nominibus nonnulli appellant, ſororis filium, Dædalus per invidiam, quòd multo ingenio valeret, de tecto dejecit; quem quidem excipiens Minerva, in *perdicem* avem mutavit.

245. *Traxit*] Qui ad ſpinæ exemplum ſerram invenit.

247. *Ex uno*] Illum circini quoque inventorem fuiſſe ait.

Præ-

Præcipitem misit, lapsum mentitus. At illum,
Quæ favet ingeniis, excepit Pallas; avemque
Reddidit: & medio velavit in aëre pennis.
Sed vigor ingenii quondam velocis, in alas,
Inque pedes abiit: Nomen, quod & antè, remansit.
Non tamen hæc altè volucris sua corpora tollit,
Nec facit in ramis altoque cacumine nidos;
Propter humum volitat; ponitque in sepibus ova,
Antiquique memor, metuit sublimia, casûs.
IV. Jamque fatigatum tellus Ætnea tenebat
Dædalon: & sumtis pro supplice Cocalus armis
Mitis habebatur. Jam lamentabile Athenæ
Pendere desiêrant Theseâ laude tributum.
Templa coronantur: bellatricemque Minervam
Cum Jove Diisque vocant aliis, quos sanguine voto,
Muneribusque datis, & acerris thuris honorant.
Sparserat Argolicas nomen vaga fama per urbes
Theseos: & populi, quos dives Achaïa cepit,
Hujus opem magnis imploravêre periclis:
Hujus opem Calydon, quamvis Meleagron haberet,
Sollicitâ supplex petiit prece. Causa petendi
Sus erat, infestæ famulus, vindexque Dianæ.
Oenea namque ferunt, pleni successibus anni
Primitias frugum Cereri, sua vina Lyæo,
Palladios flavæ latices libâsse Minervæ.
Cœptus ab agricolis Superos pervenit ad omnes

falsò prædicans eum *incautè cecidisse. At Pallas, quæ amplectitur ingenio præditos, illum excepit, & mutavit in alitem, & induit pennis in medio aëre, Sed vis ingenii olim celeris concessit in alas atque pedes; nomen, quod etiam antè* illi erat, *remansit. Et tamen avis non effert suum corpus in sublime neque struit nidos in ramis, & excelso fastigio; volitat juxta terram & ponit ova in sepibus, & recordans veteris lapsus timet excelsa.*

IV. *Jamque terra Ætnæa habebat Dædalum defessum: & Cocalus habebatur lenis, armis captis in gratiam supplicis* Dædali: *Jam Athenæ omiserant solvere luctuosum tributum, virtute Thesei. Templa* coronis *decorantur; atque invocant Palladem belli præsidem cum Jove & cæteris Diis, quos honorant sanguine promisso, & donis oblatis & acerris thuris. Fama velox impleverat urbes Argolicas laudibus Thesei: & populi, quos dives Achaia habuit, ejus petiverunt auxilium in urgentibus discriminibus: Calydon supplex imploravit prece anxiâ ejus auxilium, quamvis haberet Meleagrum. Aper minister & ultor Dianæ infensæ erat causa implorandi. Namque aiunt Oeneum ob fertilitatem anni copiâ redundantis obtulisse primitias, frumentum Cereri, sua vina Baccho, oleum flavæ Minervæ. Honor* sacrificiorum *invidiosus ortus ab ruricolis permanavit ad omnes* reliquos.

NOTÆ.

255. *Nomen quod & antè*] Nomen Talus Perdix quoque fuit cognominatus.

260. *Tellus*] *Sicilia*, ubi Mons Ætna.

261. *Cocalus*] Siciliæ rex, ad quem Dædalus confugit, quique Minoëm dicitur sustulisse.

262. *Mitis habebatur*] Quanquam interfecerat Minoa.

263. *Theseâ*] Thesei enim virtute interfectus est Minotaurus. Hoc verò ad connectendas fabulas narrantur. *Tributum*] Ob cædem Androgei Athenienſibus à Minoë impositum.

265. *Voto sanguine*] Victimarum, quas voverent, si Theseus victor ex Cretâ reverteretur.

270. *Calydon*] Urbs Ætoliæ, contra quam Aprum ferocissimum, seu potiùs latronem immitissimum Diana, in sacrificio quodam ab Oeneo rege neglecta immisit.

270. *Meleagron*] Oenei regis filium.

273. *Successibus*] De frugum copiâ loquitur.

274. *Lyæo*] Latinè *Libero* patri, Baccho: cui vinum dicatum, sicuti Minervæ oleum, frumenta prima matura Cereri.

275. *Palladios latices*] Oleum dicit ex baccis, quas fert arbor à Pallade producta, expressum. Sic *laticemque lyæum* pro vino Virg.

276. *Agricolis*] Agricolas vocat Deos agriculturæ, aut certè earum rerum, quæ per agriculturam comparantur, tutores, quales Bacchus, Ceres, Minerva.

Deos: aiunt sola altaria Dianæ filiæ Latonæ neglecta vacua fuisse, sine sacrificio. Dii etiam moventur irâ. At, ait, non inultæ patiemur; & quæ contemptæ, non appellabimur etiam sine vindice: atque contempta excitavit per campos Oeneos suum ultorem, quantò Epirus herbosa non habet tauros majores; sed agri Siculi habent minores. Oculi rubent sanguine & igne, cervix horrenda stat erectis setis, & illæ rigent pares spissis spiculis: & sunt sicuti excelsæ lanceæ. Spuma bulliens currit per vastos armos cum magno strepitu, dentes sunt pares dentibus Indis. Fulmen erumpit ex ore: folia incendi videntur anhelitu. Is modò proterit segetes in herbâ crescente; & resecat spes agricolæ ploraturi nondum maturas: atque præoccupat segetem in spicis. Area & granaria expectant incassùm messes promissas. Racemi uvis pleni proteruntur cum longis frondibus, atque bacca cum ramis olivæ semper virescentis. Rabiem etiam exercet in pecora. Neque pastor, neque canes, neque torvi tauri possunt tueri armenta. Populi diffugiunt: neque sese securos arbitrantur nisi intra muros urbis, donec Meleager atque simul delecta cohors juvenum convenerunt desiderio gloriæ. Ambo Tyndaridæ, alter insignis cestibus, alter equo; & Jason auctor primæ navis, & Thesei amicitiâ conjunctissimus cum Pirithoö,

Invidiosus honos: solas sine thure relictas
Præteritæ cessasse ferunt Latoïdos aras.
Tangit & ira Deos. At non impunè feremus;
Quæque inhonoratæ, non & dicemur inultæ,
Inquit: & Oeneos ultorem spreta per agros
Misit aprum; quantò majores herbida tauros
Non habet Epirus; sed habent Sicula arva minores.
Sanguine & igne micant oculi, riget horrida cervix,
Et setæ densis similes hastilibus horrent,
Stantque velut vallum, velut alta hastilia setæ.
Fervida cum rauco latos stridore per armos
Spuma fluit: dentes æquantur dentibus Indis.
Fulmen ab ore venit: frondes afflatibus ardent.
Is modò crescenti segetes proculcat in herbâ:
Nec matura metit fleturi vota coloni,
Et Cererem in spicis intercipit. Area frustrà,
Et frustrà expectant promissas horrea messes.
Sternuntur gravidi longo cum palmite fœtus.
Baccaque cum ramis semper frondentis olivæ.
Sævit & in pecudes. Non has pastorve, canesve,
Non armenta truces possunt defendere tauri.
Diffugiunt populi: nec se, nisi mœnibus urbis,
Esse putant tutos: donec Meleagros, & unà
Lecta manus juvenum coïêre cupidine laudis.
Tyndaridæ gemini, spectatus cestibus alter,
Alter equo; primæque ratis molitor Iäson,
Et cum Pirithoö felix concordia Theseus,

NOTÆ.

377. *Invidiosus*] Qui Dianæ spretæ invidiam in alios Deos, qui sibi præferebantur, pareret.

283. *Epirus*] Regio ob ortu est Græciæ finitima, quæ & Chaonia dicta.

288. *Dentibus*] *Elephantinis*, Calydonii apri dentes adportavit Cæsar Augustus, devicto Antonio. Pausan. in Arcad. è quibus unus in templo Liberi patris suspensus, in hortis Cæsaris, erat unius pedis & quadrantis. Natal. Com. lib. 7. cap. 4.

284. *Fulmen*] De dentibus loquitur ex apri ore prominentibus, quibus, fulminis in modum, obvia quælibet frendens proterit.

291. *Fleturi*] Postquam perditam messem cognoverit.

301. *Tyndaridæ*] *Castor & Pollux*, qui vulgò Tyndari filii creditti; erant tamen Jovis, qui, in Cycnum mutatas, Lædæ, Tyndari uxori, vitium obtulit.

Ib. *Cestibus*] Κάστορα θ' Ἱππόδαμον, καὶ πὺξ ἀγαθὸν Πολυδεύκεα. Homer. Iliad, 3. De cestibus, vib. lib. 5. 107.

392. *Ratis molitor*] *Argo*, cujus extruendæ auctor fuit Jason.

303. *Piritboö*] Ixionis fuit filius firmissimo amicitiæ fœdere cum Theseo conjunctus.

Et

Et duo Theſtiadæ, proleſque Aphareïa Lynceus,
Et velox Idas; & jam non fœmina Cæneus,
Leucippuſque ferox, jaculoque inſignis Acaſtus,
Hippothoöſque, Dryaſque, & cretus Amyntore Phœnix,
Actoridæque pares, & miſſus ab Elide Phyleus.
Nec Telamon aberat, magnique creator Achillis:
Cumque Pheretiade, & Hyanteo Iolao
Impiger Eurytion, & curſu invictus Echion,
Naryciuſque Lelex, Panopeuſque, Hyleuſque, feroxque
Hippaſus, & primis etiamnum Neſtor in annis.

& duo Theſtiadæ, & Lynceus filius Apharei, & citus Idas, & Cæneus nunc non fœmina, & ſævus Leucippus, & Acaſtus ſpectatus jaculo, & Hippothoös, & Dryas, & Phœnix filius Amyntoris, & Actoridæ æquales, & Phyleus miſſus ab Elide. Neque Telamon aberat, & pater magni Achillis, & acer Eurytion cum Pheretiade & Iolao Hyanteo, & Echion invictus curſu, & Lelex Naryeius, & Panopeus, & Hyleus, & ferox Hippaſus, & Neſtor adhuc in primus annis.

NOTÆ.

304. *Theſtiadæ*] Toxeum dicit & Plexippum, Theſtii filios, Althææ fratres, Meleagri avunculos, quos ipſe poſtea interfecit: quemadmodum in ſequentibus videbimus.

Ib. *Lynceus*] Apharei fuit filius, qui propter eximiam rerum cœleſtium terreſtrium, aſtrorum præſertim & metallorum notitiam, trans æthera terræque barathra visu penetrâſſe dicitur. Argonauta etiam fuit.

305. *Idas*] Lyncei fuit frater.

Ib. *Cæneus*] Fuit Cæneus Elati filia, in marem à Neptuno, pro dereptæ virginitatis pretio, mutata: cujus fusè hiſtoriam Metam. 12. à 176. verſu refert poëta.

306. *Leucippus*] Apharei fuit frater, Perierei ſeu Perieris filius, pater Phœbes, & Elariæ, quas Caſtor & Pollux rapere conati ſunt.

Ib. *Acaſtus*] Peliæ Theſſalorum regis fuit filius.

307. *Hippothoös*] Hujus ut & Dryantis 173. capite meminit Hyginus. Illum autem Geryonis facit filium, cùm *Cercyonis*, ex Pauſaniâ legendum ſit.

Ib. *Phœnix*] Hic, poſtquam matris ſuaſu, cum patris pellice rem habuiſſet, ejus iram effugiens ad Peleum pervenit, à quo perbenignè acceptus, Achillis inſtitutioni præfectus fuit.

308. *Actoridæ*] Actoris Elienſis par fratrum dicit Eurytum & Creatum, ab Hercule poſtea occiſos.

308. *Phyleus*] Augeæ fuit filius, quem Hercules, patri occiſo, quòd purgati ſtabuli mercedem denegaret, ejus loco regnare juſſit.

309. *Telamon*] Rex fuit Salaminis, Æaci filius, Ajacis pater.

Ib. *Creator*] Peleum dicit Telamonis fratem.

310. *Pheretiade*] Admetum intellige, Pheretis filium, Alceſtis maritum.

Ib. *Iolao*] Hunc Iphicli filium Hercules in interficiendâ hydrâ ſocium habuit. *Hyanteus* dicitur quia Bœoticus. Hyantes enim Bœotiæ populi.

311. *Eurytion*] Argonauta, Iri filius, qui filius fuit Actoris ut ex Apollonio colligitur.

Ib. *Echion*] Hujus etiam meminit idem Apollonius, qui eum Mercurii facit filium.

312. *Lelex*] Locrenſes, qui Narycem urbem antiquiſſimam obtinuerunt, à Plinio & Strabone *Leleges* etiam dicuntur: & nomine forſitan, ut conjecit commentator, ab iſto Lelege mutuato.

Ib. *Panopeus*] Phoci videtur eſſe filius, à quo *Panopæa* urbs Phocidis nomen habuit, ut notat Pauſanias.

Ib. *Hyleus*] Hic unà cum Rhœto ab Atalantâ, cui vim afferre paraverat, occiſus.

313. *Hippaſus*] Hunc quoque Euryti filium Hyginus inter Apri venatores recenſet.

Ib. *Primis Neſtor*] Primam jam, ex tribus quas vixit, ætatem agens: & ex his nonnullos ipſe recenſet, Iliad 1.

Et

& quos Hippocoön misit antiquis Amyclis, & socer Penelopes, cum Ancæo Parrhasio & callidus Ampycides, & Oeclides adhuc securus ab uxore, & Tegeæa honos nemoris Lycæi. Fibula expolita huic connectebat extremam vestis partem; Capillus erat simplex coactus in unum nodum. Pharetra eburnea pendens ex humero sinistro strepebat; sinistra etiam tractabat arcum. Hujusmodi erat ornatus: vultus quem verò posses appellare virgineum. Heros Calydonius hanc simul intuitus est, & simul cupivit, Deo averso: atque amorem occultum concepit & ait, O beate, si ista aliquem virum respexerit! neque tempus & pudor patiuntur plura proferre: opus majus ingentis pugnæ illum impellit. Silva spissa arboribus, quam nullum ævum reciderat; incipit à plano, & proscipit declives campos. Quò postquam viri adventârunt, pars ponunt plagas, pars tollunt vincula canibus, pars legunt vestigia pedum, atque optant invenire id quod sibi futurum est periculum. Vallis erat curva, quò cogebantur rivi aquæ pluvialis. Salix flexilis, & leves ulvæ, & junci palustres, & vimina, & parvæ cannæ sub longâ arundine sunt in parte infimâ lacunæ. Sævus aper inde excitatus ruit in hostes confertos, tanquam ignis excussus nubibus disjectis.

Et quos Hippocoön antiquis misit Amyclis;
Penelopesque socer, cum Parrhasio Ancæo,
Ampycidesque sagax, & adhuc à conjuge tutus
Oeclides, nemorisque decus Tegeæa Lyceæi.
Rasilis huic summam mordebat fibula vestem:
Crinis erat simplex nodum collectus in unum:
Ex humero pendens resonabat eburnea lævo
Telorum custos: arcum quoque læva tenebat.
Talis erat cultus: facies, quam dicere verè
Virgineam in puero, puerilem in virgine posses.
Hanc pariter vidit, pariter Calydonius heros
Optavit renuente Deo: flammasque latentes
Hausit, &, O felix, si quem dignabitur, inquit,
Ista virum! nec plura sinunt tempusque, pudorque
Dicere; majus opus magni certaminis urget.
Silva frequens trabibus, quam nulla ceciderat ætas,
Incipit à plano: devexaque prospicit arva.
Quò postquam venêre viri; pars retia tendunt;
Vincula pars adimunt canibus: pars pressa sequuntur
Signa pedum: cupiuntque suum reperire periclum.
Concava vallis erat: quâ se demittere rivi
Assuerant pluvialis aquæ. Tenet ima lacunæ
Lenta salix, ulvæque leves, juncique palustres,
Viminaque, & longâ parvæ sub arundine cannæ.
Hinc aper excitus medios violentus in hostes
Fertur, ut excussis elisi nubibus ignes.

NOTÆ.

314. *Hippocoön*] Lacedæmonius fuit, cujus filios Enæsimum Alcona, Amycum & Dexippum, (priore excepto, qui ab apro interiit,) Hercules unà cum patre occidit.

Ib. *Amyclis*] Fuerunt Amyclæ urbs Laconiæ, ab Amyclâ Lacedæmonis filio ædificatæ & cognominatæ.

315. *Penelopesque socer*] *Laertes* est Ulyssis pater.

Ib. *Ancæo*] Huic Lycurgum patrem assignaverunt Apollonius & Hyginus in venatorum catalogo. Arcas fuit; nam Parrhasia urbis est & Arcadiæ regiuncula.

316. *Ampycides*] *Mopsus* est Ampyci filius, ideo sagax quòd vates fuit.

317. *Oeclides*] Amphiaraum intellige Oeclei filium; qui vaticinandi peritissimus, cùm à Thebano bello se non rediturum cognovisset, ita (ne eò proficisceretur,) latitavit, ut tamen uxori Eriphylæ, quam fidissimam credebat, omnia indicaverit. Illa verò, aureo monili ab Adrasto corrupta, maritum prodidit; qui Thebanum agrum ingressus, unà cum curru à tellure fuit absorptus.

317. *Tegeæa*] *Atalantam* dicit, formosissimam puellam, Tegeâ Arcadiæ urbe oriundam.

Ib. *Lycæi*] Qui Arcadiæ est.

324. *Calydonius heros*] *Meleagrum* intellige, Calydone oriundum, ut suprà dictum.

325. *Renuente*] Ille enim malè suus amor cessit, ut infra patebit.

333. *Suum periculum*] Aprum nempe, à quo sibi periculum immineret.

Ster-

rnitur incurſu nemus; & propulſa fragorem
va dat. Exclamant juvenes; prætentaque forti
ela tenent dextrâ, lato vibrantia ferro.
e ruit; ſpargitque canes, ut quiſque ruenti
bſtat; & obliquo latrantes diſſipat ictu.
iſpis Echionio primùm contorta lacerto
na fuit, truncoque dedit leve vulnus acerno.
roxima, ſi nimiis mittentis viribus uſa
on foret, in tergo viſi eſt hæſura petito;
ongiùs it: auctor teli Pagaſæus Iäſon.
hœbe, ait Ampycides, ſi te coluique, coloque;
a mihi, quod petitur, certo contingere telo.
uà potuit, precibus Deus annuit. Ictus ab illo eſt,
ed ſine vulnere aper: ferrum Diana volanti
bſtulerat jaculo; lignum ſine acumine venit.
ra feri mota eſt; nec fulmine leniùs arſit;
ux micat ex oculis, ſpiratque è pectore flamma.
Itque volat moles adducto concita nervo,
Cùm petit aut muros, aut plenas milite turres;
n juvenes certo ſic impete vulnificus ſus
ertur; & Eupalamon, Pelagonaque dextra tuentes
Cornua proſternit. Socii rapuêre jacentes.
At non letiferos effugit Enæſimus ictus
Hippocoönte ſatus. Trepidantem, & terga parantem
Vertere ſucciſo liquerunt poplite nervi.
Forſitan & Pylius citra Trojana perîſſet
Tempora; ſed ſumpto poſitâ conanime ab haſtâ,
Arboris inſiluit, quæ ſtabat proxima, ramis:
Deſpexitque loco tutus, quem fugerat, hoſtem.
Dentibus ille ferox in querno ſtipite tritis

Arbores proteruntur impetu, & impulſæ perſonant. Juvenes vociferantur, & tenent ſtrenua manu venabula oppoſita, radiantia amplo ferro. Ille ruit, & proturbat canes, ut quiſque ſeſe opponit ruenti; & prævertit latrantes ictu obliquo. Mucro primò impulſus brachio Echionio fuit inutilis, & leviter vulneravit ſtipitem acernum. Proximus, niſi impulſus eſſet nimiis viribus jaculantis, viſus fuit hæſurus in tergo aprî petito: fertur longiùs. Jaſon Pagaſæus illum jaculatus fuerat. Phœbe, inquit, Ampycides, ſi te honoravi, atque honoro, concede mihi ferire certo jaculo quod petitur. Deus favit precibus quà licuit. Aper fuit tactus ab illo, ſed ſine vulnere: Diana revellerat ferrum telo volanti: haſtile ſine mucrone acceſſit. Ira feri excitata eſt, neque moderatiùs efferbuit quàm fulmen. Ignis ſplendet ex oculis, & æſtus prodit ex pectore: Et quemadmodum glans impulſa nervo circumacto volat, cùm petit aut mœnia, aut turres confertas militibus, ſic aper vulnera intentans, ruit in juvenes certo impetu, atque proterit Eupalamon & Pela-

renem defendentes dextrum cornu agminis ſui. *Commilitones abſtulerunt protritos: At Enæſimus, filius Hippocoöntis, non vitavit ictus mortiferos. Nervi deſtituerunt trementem & conantem fugere poplite reciſſo. Fortè etiam Pylius occidiſſet ante tempora Trojana, ſed capto impetu ab haſtâ impactâ, immiſit ſe in ramos arboris quæ erat proxima; atque ſecurus in* arboris *cacumine, deorſum deſpexit hoſtem quem fugerat. Ille ſævus dentibus exacuatis in trunco querno*

NOTÆ.

345. *Echionio*] Echionis.

349. *Pagaſæus*] Pro *Theſſalo*; à Pagaſis Theſſaliæ urbe, haud procul à monte Pelio.

350. *Ampycides*] *Mopſus* Ampyci filius, Apollinis ſacerdos

357. *Moles*] Saxa intelligit, vel ejuſmodi alia, baliſtâ aut ſimili machinâ emiſſa.

360. *Eupalamon*] Ignobiliores fuerint hi duo veriſimile eſt, ſiquidem non aliter quam ſuâ morte, quod quidem ſciam, cogniti.

361. *Cornua*] Aciem nempe in aprum inſtruxerant, in cujus dextro cornu duo iſti fato iniquo reperti ſunt.

365. *Pylius*] *Neſtor*, qui Pylo imperavit. Quod Neſtori hîc poëta, commentator Homeri tribuit Therſitæ, qui ut Agri filius, Meleagri patruelis, huic venationi interfuit.

Immi

minatur cladem, & confidens armis recentibus, laceravit femur magni Othriadæ dente recurvo. At fratres gemelli, nondum astra cœlestia, ambo insignes vehebantur equis candidioribus nive albâ; ambo librabant agitatione tremulâ, hastilium mucrones actos per aërem. Inflexissent plagas, nisi sus setis horridus transiisset inter obscuras arbores, & loca inviа telis & equis. Telamon persequitur; & improvidus desiderio currendi, cecidit pronus, correptus radice arboris. Dum Peleus hunc tollit, Atalanta *Tegeæa aptavit nervo expeditam sagittam, & contorsit arcu curvato. Sagitta affixa sub aure feræ, leviter vulneravit corpus extremum, & rubefecit setas pauco cruore. Neque tamen illa erat alacrior successu sui ictûs quam Meleager. Creditur advertisse primus & primus monstrasse sociis sanguinem aspectum; & dixisse, Reportabis gloriam quâ digna est* tua *virtus. Viros puduit, A-* prumà virgine primò per-cussum fuisse; *seque exhortantur, & incendunt animos cum vociferatione, & vibrant jacula sine ordine. Numerus obest* jaculis *immissis, & probibet ictus, quos studet figere.*

Imminet exitio, fidensque recentibus armis
Othriadæ magni rostro femur hausit adunco.
At gemini, nondum cœlestia sidera, fratres,
Ambo conspicui, nive candidioribus alba
Vectabantur equis; ambo vibrata per auras
Hastarum tremulo quatiebant spicula motu.
Vulnera fecissent; nisi setiger inter opacas,
Nec jaculis îsset nec equo loca pervia, silvas.
Persequitur Telamon: studioque incautus eundi,
Pronus ab arboreâ cecidet radice retentus;
Dum levat hunc Peleus, celerem Tegeæa sagittam
Imposuit nervo, sinuatoque expulit arcu.
Fixa sub aure feri summum distrinxit arundo
Corpus; & exiguo rubefecit sanguine setas.
Nec tamen illa sui successu lætior ictus,
Quàm Meleagros erat. Primus vidisse putatur:
Et primus sociis vilum ostendisse cruorem:
Et, meritum, dixisse, feres virtutis honorem.
Erubuêre viri; seque exhortantur, & addunt
Cum clamore animos: jaciuntque sine ordine tela.
Turba nocet jactis, &, quos petit, impedit ictus.
Ecce furens contra sua fata bipennifer Arcas,
Discite fœmineis quàm tela virilia præstent,
O juvenes, operique meo concedite, dixit.
Ipsa suis licèt hunc Latonia protegat armis;
Hunc tamen invitâ perimet mea dextra Dianâ.
Talia magniloquo tumidus memoraverat ore;
Ancipitemque manu tollens utrâque securim,
Institerat digitis primos suspensus in artus;
Occupat audacem, quáque est via proxima leto,
Summa ferus geminos direxit in inguina dentes.

Ecce Arcadius Ancæus, *bipenni instructus, & incensus contra sua fata, Cognoscite, inquit, ô juvenes, quantùm arma virilia antecellent fœmineis, & locum date meæ virtuti. Quamvis ipsa Diana hunc tueatur suis armis, tamen manus mea hunc mactabit nolente Dianâ, Talia inflatus protulerat ore superbo; & tollens bipennem ambabus manibus, innitebatur elatus in primas partes digitorum* pedem. *Trux* aper *prævertit audentem, & quà iter est morti proximum, immisit gemines dentes in extrema inguina.*

NOTÆ.

370. *Recentibus armis*] Quæ modò *in stipite querno* exacuerat.

371. *Othriadæ*] Quis sit, incertum.

372. *Nondum cœlestia*] Gemini, qui unum ex Zodiaci signis constituunt: Castor ac Pollux esse dicuntur.

391. *Arcas*] Vide suprà ver. 515.

397. *Ancipitem*] Ἀμφίτομον.

398. *Digitis*] Ita verò in illos solent insurgere, qui totis viribus ictum nituntur impingere.

Con-

Concidit Ancæus; glomerataque ſanguine multo
Viſcera lapſa fluunt: madefactaque terra cruore eſt.
Erat in adverſum proles Ixionis hoſtem
Pirithous, validâ quatiens venabula dextrâ.
Cui procul Ægides, O me mihi carior, inquit,
Pars animæ conſiſte meæ; licet eminus eſſe
Fortibus: Ancæo nocuit temeraria virtus.
Dixit; & æratâ torſit grave cuſpide cornum:
Quo bene librato, votique potente futuro,
Obſtitit eſculeâ frondoſus ab arbore ramus.
Miſit & Æſonides jaculum; quod caſus ab illo
Vertit in immeriti fatum latrantis, & inter
Ilia conjectum, tellure per ilia fixum eſt.
At manus Oenidæ variat; miſſiſque duabus,
Haſta prior terrâ, medio ſtetit altera tergo.
Nec mora: dum ſævit, dum corpora verſat in orbem,
Stridentemque novo ſpumam cum ſanguine fundit,
Vulneris auctor adeſt, hoſtemque irritat ad iram;
Splendidaque adverſos venabula condit in armos.
Gaudia teſtantur ſocii clamore ſecundo;
Victricemque petunt dextræ conjungere dextram;
Immanemque ferum multâ tellure jacentem
Mirantes ſpectant; neque adhuc contingere tutum
Eſſe putant: ſed tela tamen ſua quiſque cruentat.
Ipſe pede impoſito caput exitiabile preſſit;
Atque ita, Sume mei ſpolium, Nonacria, juris,
Dixit; & in partem veniat mihi gloria tecum.
Protinus exuvias rigidis horrentia ſetis
Terga dat, & magnis inſignia dentibus ora.
Illi lætitiæ eſt cum munere muneris auctor:
Invidêre alii; totoque erat agmine murmur.
E quibus ingenti tendentes brachia voce,
Pone, age, nec titulos intercipe, fœmina, noſtros,
Theſtiadæ clamant: neu te fiducia formæ

Ancæus lapſus eſt; & inteſtina involuta multo cruore loco mota ſtarguntur, atque humus infecta eſt ſanguine. Pirithous, filius Ixionis, ferebatur in hoſtem oppoſitum agitans ſpicula forti manu. Ad quem Theſeus è longinquo, ô, ait, pars animæ meæ, mihi carior me, mane: Non dedecet ſtrenuos longè abeſſe: Virtus imprudens obfuit Ancæo. Dixit; & jaculatus eſt haſtile corneum inſtructum mucrone æneo. Cui fortiter jacto, aprumque percuſſuro, ramus frondoſus eſculi impedimento fuit, Jaſon *Æſonis filius jaculatus eſt etiam telum, quod fors ab illo detorſit in exitum canis,* tale fatum *non meriti, & auctum inter ilia, impingebatur per ilia in terram. At dextra Oenidæ diverſum* habuit eventum; *&, duobus jaculis liberatis, priùs adhæſit ſolo, alterum tergo medio* feri; *& ſine cunctatione, dum furit, dum torquet corpus in gyrum, & emittit ſpumam ſtridentem cum novo cruore, qui plagam inflixit, adeſt, atque provocat hoſtem ad iram; & immittit coruſcantem haſtam in armos oppoſitos. Comites indicant lætitiam ferventè vociferatione: atque appetunt conſerere dextram cum dextrâ victrice; & ſtupentes intuentur ingentem aprum porrectum vaſto ſpatio: neque arbitrantur* eum *adhuc ſecurè tangi poſſe; ſed tamen ſinguli cruore inficiunt ſua jacula. Ipſe calcavit caput horrendum pede impoſito; atque ita: Accipe, inquit, Nonacria, exuvias, quæ jure mihi* ipſi debentur, *& mihi ſit laus communis tecum. Continùd porrigit ſpolia, viz. tergora rigentia ſetis horridis, & caput conſpicuum magnis dentibus. Auctor doni illi gratus eſt, pariter ac* ipſum *donum. Cæteri livore tacti ſunt & murmur erat per totum cœlum. E quibus Theſtiadæ porrigentes brachia cum magno clamore, Depone, age, mulier; neque præripe noſtram gloriam; neve confidentia pulchritudinis tibi*

NOTÆ.

405. *Ægides*] *Theſeus*, Ægei filius.
408. *Cornum*] Haſtile, ex corno arbore.
414. *Oenidæ*] *Meleagri*, Oenei filii.
418. *Auctor vulneris*] Meleager.
426. *Nonacria*] *Atalanta*, à Nonacri, Arcadiæ monte.
Ib. *Juris mei*] Quia aprum occiderat.
427. *Tecum*] Quæ primò vulnerâſti.
434. *Theſtiadæ*] *Plexippus & Toxeus*, Theſtii filii Meleagri avunculi.

Deci-

Decipiat; longéque tuo sit captus amore
Auctor; & huic adimunt munus, jus muneris illi.
Non tulit, & tumidâ frendens Mavortius irâ,
Discite raptores alieni, dixit honoris,
Facta minis quantùm distent. Haustitque nefando
Pectora Plexippi, nil tale timentia, ferro.
Toxea, quid faciat, dubium, pariterque volentem
Ulcisci fratrem, fraternaque fata timentem,
Haud patitur dubitare diu; calidumque priori
Cæde recalfecit consorti sanguine telum.
Dona Deûm templis nato victore ferebat;
Cùm videt extinctos fratres Althæa referri.
Quæ plangore dato, mœstis ululatibus urbem
Implet; & auratas mutavit vestibus atris.
At simul est auctor necis editus; excidit omnis
Luctus: & à lacrymis in pœnæ versus amorem est.
Stipes erat, quem, cùm partus enixa jaceret
Thestias, in flammam triplices posuêre sorores;
Staminaque impresso fatalia pollice nentes,
Tempora, dixerunt, eadem lignoque, tibique,
O modò nate, damus. Quo postquam carmine dicto
Excesserê Deæ; flagrantem mater ab igne
Erripuit torrem: sparsitque liquentibus undis.
Ille diu furat penetralibus abditus imis;
Servatusque tuos, juvenis, servaverat annos.
Protulit hunc genetrix, tædasq; in fragmina poni
Imperat; & positis inimicos admovet ignes.
Tum conata quater flammis imponere ramum
Cœpta quater tenuit. Pugnat materque, sororque,
Et diversa trahunt unum duo nomina pectus.
Sæpe metu sceleris pallebant ora futuri:

imponat; & auctor muneris *tactus tuo amore procul erit. Atque* ita Atalantæ *auferunt donum, & jus illud offerendi* Meleagro Vir *bellicosus non passus est, & fremens irâ ardente, Discite,* inquit, *prædones gloriæ alienæ quantùm differant acta à minis: Atque percussit exitiali ense pectus Plexippi, nihil ejusmodi reformidantis. Non sinit hærere* diu *Toxeum dubitantem quid agat, atque cupientem ulcisci fratrem, simul & metuentem cladem eandem, quâ frater* modò ereptus est, *atque recalefecit ferrum, quod nece priori erat calidum, cruore fraterno. Althæa Deorum altaribus accumulabat munera pro filio victoriâ potito, cùm statim intuetur fratres mortuos. Quæ,* his visis, pectus *plangit, & implet urbem tristibus clamoribus; & induit vestes pullas, positis iis quæ ouro erant intextæ. At statim atque auctor* eorum *mortis nunciatus est, omnis mœror amissus est, & mutatus est à fletibus in desiderium vindictæ. Caudex erat, quem, cùm Thestias esset puerpera, tres sorores injecerunt in ignem, atque trahentes fila fatalia admoto pollice, dixerunt, ô modò in lucem edite, præstamus eadem tempora & tibi & stipiti. Quâ sententiâ prolatâ postquam Deæ abiêrunt, mater abstulit lignum ardens à flammâ, atque irrigavit aquis fluentibus. Ille stipes fuerat diu occultus in intimis penetralibus; atque* ibi *custoditus defenderat tuam vitam, & adolescens. Mater hunc depromsit, atque jussit ligna scindi in assulas, & supponit flammam infensam* iis in foco *compositis. Tum quater aggressa immittere stipitem in ignem, quater ab incepto destitit.* Affectus *matris & sororis* in animo Althææ inter se *certant, & duo nomina in diversum trahunt animum unum. Sæpe vultus expallescebant timore facinoris futuri:*

NOTÆ.

435. *Longè*] Id est Ne interficiaris, sitque longè ab amatore tuo separeris.

437. *Mavortius*] *Bellicosus*, vel ex Marte genitus; siquidem unâ & eâdem nocte, referente Hygino, Mars & Oeneus cum Althæâ concubuerunt.

439. *Nefando*] Quia eo avunculum suum Meleager appetiit.

444. *Consorti sanguine*] Toxei; qui Plexippi frater fuit.

452. *Thestias*] *Altheâ*, Thestii filia.

463. *Pugnant*] Suadebat dolor, ut Meleagrum, fratrum interfectorem, soror ulcisceretur: dolor obstabat, quòd in filium mater sæviret.

Sæpe ſuum fervens oculis dabat ira ruborem,
Et modò neſcio quid ſimilis crudele minanti
Vultus erat; modò quem miſereri credere poſſes:
Cúmque ferus lachrymas animi ſiccaverat ardor;
Inveniebantur lachrymæ tamen. Utque carina
Quam ventus, ventoque rapit contrarius æſtus,
Vim geminam ſentit, paretque incerta duobus:
Theſtias haud aliter dubiis affectibus errat,
Inque vices ponit, poſitamque reſuſcitat iram.
Incipit eſſe tamen melior germana parente;
Et, conſanguineas ut ſanguine leniat umbras,
Impietate pia eſt. Nam poſtquam peſtifer ignis
Convaluit. Rogus iſte cremet mea viſcera, dixit.
Utque manu dirâ lignum fatale tenebat;
Ante ſepulchrales infelix adſtitit aras.
Pœnarumque Deæ triplicis furialibus, inquit,
Eumenides, ſacris vultus advertite veſtros.
Ulciſcor, facioque nefas. Mors morte pianda eſt;
In ſcelus addendum ſcelus eſt, in funera funus:
Per coacervatos pereat domus impia luctus.
An felix Oeneus nato victore fruetur;
Theſtius orbus erit? meliùs lugebitis ambo.
Vos modò, fraterni manes, animæque recentes,
Officium ſentite meum; magnoque paratas
Accipite inferias, uteri mala pignora noſtri.
Hei mihi! quò rapior? fratres ignoſcite matri.
Deficiunt ad cœpta manus. Meruiſſe fatemur
Illum, cur pereat: mortis mihi diſplicet auctor.

Sæpe ira ardens ſpargebat ſuum ruborem in oculos. Et nunc facies erat ſimilis minanti neſcio quid atrox; nunc verò eam poſſes arbitrari tangi miſericordiâ. Et poſtquam vehemens animi indignatio ſiccaverat lachrymas, tamen lachrymæ reperiebantur: Et quemadmodum navis quam aura, atque fluctus contrarius auræ, aufert, patitur duplicem violentiam, atque fluctuans viciſſim obſequitur duobus; ſimiliter Theſtias vagatur huc illuc incertis animi motibus; atque alternis vicibus omittit iram, & excitat omiſſam. Nihilominus ſoror incipit eſſe fortior matre, & ut mulceat fratrum manes filii ſanguine, pia eſt impietate. Nam poſtquam exitiales flammæ auctæ ſunt, Pyra iſta, inquit, depaſcat mea præcordia. Utque tractabat ſtipitem fatalem ſævæ manu, miſera ſtetit ad altaria ſepulchralia, atque, inquit, Tres furiæ, Deæ pœnarum, convertite veſtros oculos ad ſacra feralia. Punio atque admitto ſcelus: Funus eſt expiandum funere; facinus augendum eſt facinore, mors morte. Domus nefaria diſjiciatur per mœrores cumulatos. An beatus Oeneus gaudebit filio victore. Theſtius erat filiis privatus? Uterque juſtiùs flebitis. Vos tantùm umbræ fraternæ, atque animæ recens in orcum admiſſæ, experimini meum officium; atque ſumito inferias magno pretio comparatas, mala pignora noſtri ventris, Hei mihi! quò aufero: fratres parcite matri. Manus non ſufficiunt ad auſus meos peragendos. Agnoſcimus illum dignum eſſe, qui occidat; hoc tamen mihi *diſplicet* ut ego nato meo forem *funeris cauſa.*

NOTÆ.

472. *Vim geminam*] Duplicem violentiam, & venti & æſtûs maris.

475. *Melior*] Qui filium perdere ſtatuit.

477. *Impietate pia*] *Pia*, in ulciſcendo fratrum cædem. *Impia*, necando filium.

480. *Sepulchrales aras*] *Rogum* dicit, in quem, ſtipitem quo filii fata continebantur, conjectura erat: quem quidem rogum venuſtè *aram* dicit, ubi, occiſis fratribus, viſcera ſua *immolabat.*

482. *Eumenides*] *Furiæ*, Alecto, Tiſiphone, & Megæra, Nocte & Acheronte ſatæ, malefactorum infernales ultrices.

483. *Mors morte*] Cædes fratrum morte filii, purganda eſt. *Nefas*] Quod Meleager in interficiendis avunculis nefas patraverat dum Althæa ulciſcitur, aliud in occidendo filio admittit.

487. *Theſtius*] Althææ, itemque Plexippi & Toxei, quos Meleager interfecerat, pater.

488. *Recentes*] Novi Orci incolæ, recens ad inferos depulſi.

489. *Magno*] Filii ſc. mei nece.

490. *Inferias*] Eo nomine appellantur, quæ Manibus fiebant, ſacrificia.

491. *Ignoſcite*] Ita loquitur mater, quæ fratribus filium immolare veretur.

Ergo

Adeóque inultus discedat, atque vivus, & victor, & inflatus lato eventu, obtinebit regnum Calydonis? Vos jacebitis cinis paucus & manes frigidi? Non equidem feram. Occidat iste scelestus; atque secum trahat spem patris, & simul cladem regni & patriæ. Ubi est animus maternus? ubi sunt pia jura parentum, & labores decem mensium quos tuli? O utinam infans combustus fuisses primis ignibus, atque ego id permisissem! Vixisti nostro beneficio: jam obibis tuo delicto? Sume mercedem facinoris, atque redde spiritum bis datum, primo partu, deinde torre ablato, vel me adjice bustis fraternis. Et voveo, & nequeo. Quid faciam, Nunc plagæ fratribus impactæ, & simulachrum tantæ stragis obversatur meis oculis. Nunc pietas & nomina materna molliunt mentem. Me infelicem! modo calamitoso vincetis: sed vincite, fratres; dummodo, inquit, ego ad mortem sequar vos, & solatia quæ vobis præbuero; atque aversa immisit in flammas medias manu trepidâ stipitem funestum. Ille aut ingemuit, aut saltem visus est ingemiscere, atque correptus ab ignibus cunctantibus flagravit. Meleager ignarus atque absens, absumitur eo igne, atque sentit præcordia uri secretâ flammâ; at vincit ingentes cruciatus virtute. Dolet tamen quòd pereat morte segni & sine vulnere; atque ait plagas Ancæi esse beatas. Et appellat patrem, ætate provectum, cum gemitu, & fratrem, & pias sorores, & Cleopatram consortem tecti, ultimâ voce;

Ergo impunè feret: vivusque, & victor, & ipso
Successu tumidus regnum Calydonis habebit? 495
Vos cinis exiguus, gelidæque jacebitis umbræ?
Haud equidem patiar. Pereat sceleratus; & ille
Spemque patris, regnique trahat, patriæq; ruinam
Mens ubi materna est; ubi sunt pia jura parentum?
Et, quos sustinui, bis mensûm quinque labores? 500
O utinam primis arsisses ignibus infans;
Idque ego passa forem! vixisti munere nostro:
Nunc merito moriêre tuo. Cape præmia facti;
Bisque datam, primùm partu, mox stipite rapto,
Redde animam; vel me fraternis adde sepulchris 505
Et cupio, & nequeo. Quid agam: modo vulnera fratrum
Ante oculos mihi sunt, & tantæ cædis imago;
Nunc animum pietas, maternaque nomina frangunt
Me miseram! malè vincetis, sed vincite, fratres:
Dummodo, quæ dedero vobis solatia, vosque 510
Ipse sequar, dixit: dextrâque aversa trementi
Funereum torrem medios conjegit in ignes.
Aut dedit, aut visus gemitus est ille dedisse
Stipes; & invitis correptus ab ignibus arsit.
Inscius atque absens flammâ Meleagros ab illâ 515
Uritur: & cæcis torreri viscera sentit
Ignibus: at magnos superat virtute dolores.
Quòd tamen ignavo cadat, & sine sanguine leto,
Mœret; & Ancæi felicia vulnera dicit,
Grandævumque patrem, fratremque, piasque sorores
Cum gemitu, sociamq; tori vocat ore supremo; 521

NOTÆ.

497. *Ille*] Alios quidem filios habuit Oeneus sed Meleagro longè dispares; quippe in bello ob Plexippi & Toxei mortem orto periêrunt.

500. *Bis quinque*] Lunares.

501. *Primis*] Quo tempore torrem, submopentibus Parcis, Althæa flammis subtraxerat.

502. *Munere nostro*] Quæ stipitem, seu torrem, in hunc usque diem servavi.

506. *Cupio*] Fratres ulcisci, & vice versâ filium servare. Neutrum potest, qui utrumque per ulterum impeditur.

509. *Malè vincetis*] Malè fratres dicit vincere, quos ut ulciscatur, filium perdere statuit.

511. *Aversa*] Dolens, & invita ex more funebri. *Averti tenuêre facem.* En. 6.

512. *Funestum*] Funereum, funerisque & mortis Meleagri causam.

516. *Cæcis*] Maximis, internis, occultis, quorumque causam ignorabat.

520. *Fratrem*] Tydeum intelligo, quanquam alios Oeneo affignat Anton. Liberalis.

For-

rsitan & matrem. Crescunt ignisque dolorque;
ngueſcuntq; iterum. Simul est extinctus uterque,
que leves abiit paulatim spiritus auras:
ta jacet Calydon. Lugent juvenesque, senesq;
ulgusque, procereſque gemunt: sciſſæque capillos
anguntur matres Calydonides Eveninæ.
lvere canitiem genitor, vultusque seniles
edat humi fusus; spatioſumque increpat ævum.
am de matre manus diri sibi conscia facti
egit pœnas, acto per viscera ferro.
on mihi si centum Deus ora sonantia linguis,
geniumque capax, totumque Helicona dediſſet;
riſtia perſequerer miſerarum dicta sororum.
mmemores decoris liventia pectora tundunt:
umq; manet corpus, corpus refoventque foventque:
scula dant ipsi, posito dant oscula lecto.
ost cinerem, cineres hauſtos ad pectora verſant:
ffuſæque jacent tumulo: signataque saxo
omina complexæ, lacrymas in nomina fundunt:
uas, Parthaoniæ tandem Latoïa clade
xſatiata domûs, præter Gorgenque nurumque
obilis Alcmenæ, natis in corpore pennis,
llevat: & longas per brachia porrigit alas,
orneaque ora facit, verſaſque per aëra mittit.
V. Interea Teseus sociati parte laboris
unctus, Erechtheas Tritonidos ibat ad arces.

forteſſe et matrem. Flammæ et cruciatus augentur; minuuntur denuo, ambo unà ſunt exhauſti, et ſpiritus paulatim diſſipatus eſt in tenuem aërem. Excelſa Calydon luctu proſtrata eſt. Juvenes et ſenes mœrent: plebs & primores gemunt: matres Calydonides Eveninæ laceras habentes comas ſe tundunt. Pater Oeneus humi jacens dehoneſtat canos & faciem ſenilem pulvere; atque damnat longam ætatem. Namque matrem quod attinet, manus ſibi conſcia repetivit pœnas facinoris, enſe trajecto per præcordia. Si Deus præbuiſſet mihi ora loquentia centum linguis, et ingenium capax, & univerſum Heliconem, non enarrarem lugubres ſermones infelicium ſororum. Illæ oblitæ decoris plangunt livida pectora: & quamdiu corpus ſupereſt, fovent atque refovent corpus: Illud corpus deoſculantur, deoſculantur lectum oppoſitum. Poſtquam in cinerem redactum eſſet cadaver, *proſſunt cinerem*

lectum ad pectora, atque jacent proſtratæ ad ſepulchrum: & complexæ nomen Meleagri *inſculptum idi fundunt lachrymas in nomen. Quas tandem Latona expleta exitio domûs Parthaoniæ* in *rem tollit, pennis genitis in corpore, præter Gorgen & nurum celebris Alcmenæ; atque extendit olixas alas per lacertos, & ora in roſtra vertit; & ablegat* eas in aves *mutatas per aërem.*

V. Interea Theſeus, defunctus parte laboris ſibi cum multis *communis, revertebatur ad arces rechtheas Minervæ.*

NOTÆ.

527. *Eveninæ*] Eveni, Ætoliæ fluvii, ac-læ.

528. *Pulvere canitiem*] Quod in magnis ceroribus fieri conſuevit.

529. *Spatioſum*] Quia, ſi maturiùs obiiſſet, ii mortem non vidiſſet.

531. *Ferro*] Laqueo vitam finivit, inquit iodor. Sic. lib. 5.

537. *Lecto*] *Funebri feretro.*

541. *Parthaoniæ*] *Oenei* eſt à patre Partha-e ſic dicti.

542. *Nurum*] *Deianira* eſt, uxor Herculis.

544. *Porrigit*] In aves ſunt mutatæ, quæ à Meleagro fratre Meleagrides dixerunt, Ideo verò Meleagri nomine inſignitæ illæ aves, quòd certis quibuſdam temporibus in Bœotiam ex Africâ circa Meleagri tumulum convolarent. Vide Plin. lib. 10. cap. 26.

546. *Laboris*] In interficiendo apro.

547. *Erechtheas*] *Athenienſes*; in quibus olim Erechtheus regnaverat.

Ib. *Tritonidos*] *Palladem* dicit, cui à Tritone Libyæ palude, ubi primùm apparuit & educata eſt, hoc nomen impoſitum. Athenis verò ſuum dediſſe illam nihil eſt opus toties repetere.

Achelous auctus pluviâ obstruxit viam, & remoratus est redeuntem. Subi domum meam, inquit, illustris Cecropida; neque te objice undis furentibus. Consueverunt abripere tigna integra, et devolvere moles transversas cum magno sonitu. Vidi excelsa stabula propinqua ripæ avelli cum gregibus: neque illic profuit quicquam *armenti quòd essent valida, neque equis quòd essent celeres. Hic etiam torrens, nivibus liquefactis de monte, absorbuit multa corpora juvenilia vortice in modum turbinis* se volvente. *Securior est mora, donec fluenta feruntur intra consuetas ripas: donec sua fossa contineat paucas aquas. Theseus assensus est, et, inquit, utar, Acheloe, & domo & suasu tuo: atque usus est utroque. Intrat atria exstructa pumice multùm concavo, et tophis asperis, Terra erat madida lento musco. Conchæ distinguebant suprenum lacunar alterno murice. Jamque Sole permenso duas partes diei, Theseus et socii laborum* sese *composuerunt in lectos; hâc parte Ixionides, illâ Lelex heros Trœzenius jam distincta habens tempora paucis cani; aliique quos fluxius Acarnanum, festivissimus ob tantum hospitem, dignos judicaverat es Continuò nymphæ nudos pedes habentes apposuerunt dapes mensis admotis, et epulis sublatis fu vinum in gemmeum* poculum. *Tum heros maximus procul videns maria oculis obversa, Quis ille locus? & indicat digito: atque assigna nomen.*

Clausit iter, fecitque moras Achelous euntî,
Imbre tumens. Succede meis, ait, inclyte, tectis
Cecropida: nec te committe rapacibus undis.
Ferre trabes solidas, obliquaque volvere magno
Murmure saxa solent. Vidi contermina ripæ
Cum gregibus stabula alta trahi: nec fortibus illis
Profuit amentis, nec equis velocibus esse.
Multa quoque hic torrens nivibus de monte solutis
Corpora turbineo juvenilia vortice mersit.
Tutior est requies, solito dum flumina currant
Limite; dum tenues capiat suus alveus undas.
Annuit Ægides: utarque, Acheloë, domoque
Consilioque tuo, respondit: & usus utroque est.
Pumice multicavo, nec lævibus atria tophis
Structa subit. Molli tellus erat humida musco.
Summa lacunabant alterno murice conchæ.
Jamque duas lucis partes Hyperione menso,
Discubuêre toris Theseus comitesque laborum:
Hâc Ixionides, illâ Trœzenius heros
Parte Lelex, raris jam sparsus tempora canis:
Quosque alios parili fuerat dignatus honore
Amnis Acarnanum, lætissimus hospite tanto.
Protinus appositas nudæ vestigia Nymphæ
Instruxêre epulis mensas: dapibusque remotis
In gemmâ posuêre merum. Tum maximus heros
Æquora prospiciens oculis subjecta, Quis, inquit,
Ille locus? digitoque ostendit, &, Insula nomen

NOTÆ.

548. *Archelous*] Fluvius Acarnaniam ab Ætolia dividens. Vel igitur multum ad occasum expatiatus erat aper, nec à Calydone venire Theseum est arbitrandum; vel circa locorum situm multùm errâsse pœtam est confitendum: nam Calydoni Athenas petenti nullo modò obstare potuit Achelous, qui hinc longè magis ad occasum aquas suas devolvit.

550. *Cecropida*] *Athenienses*; à Cecrope primo Athenienium rege.

561. *Nec lævibus*] Tophus nempe lapis asper & cavernosus.

563. *Lacunabant*] Laquear muricibus, (qui conchicæ sunt genus) itemque conchis cinctum, & tessellatum erat.

564. *Duas*] Ut tertia reliqua esset, quâ Romani, cibum sumpturi, ad quorum videtur alludere pœta, solebant discumbere

Ib. *Hyperione*] *Sole*, qui à patre Hyperione Cœli filio illud etiam nomen habuit.

566. *Ixionides*] *Pirithous* Ixionis filius, sei perpetuus comes.

Ib. *Trœzenius*] Sic dictus Lelex à Trœ ubi Pittheus regnavit, ille verò habitavit.

572. *Gemmâ*] Phialâ gemmeâ, potiùs gemmatâ, ut quæ fluviatili Deo magis conve

ǫ̈d gerat illa, doce. Quanquam non una videtur.
mnis ad hæc, Non eſt, inquit, quod cernimus unum.
uinque jacent terræ: ſpatii diſcrimine fallunt.
uóque minùs ſpretæ factum mirere Dianæ;
aiades hæ fuerant: quæ, cùm bis quinque juvencos
lactâſſent, ruriſque Deos ad ſacra vocâſſent,
mmemores noſtri feſtas duxêre choreas.
tumui: quantuſque feror, cùm plurimus, unquam,
antus eram: pariterque animis immanis & undis,
ſilvis ſilvas, & ab arvis arva revelli.
umque loco Nymphas, memores tum denique noſtri
freta provolvi. Fluctus noſterque, mariſque
ontinuam diduxit humum; parteſque reſolvit
totidem, mediis quot cernis Echinadas undis.
VI. Ut tamen ipſe vides, procul, en procul una receſſit
nſula grata mihi. Perimelen navita dicit.
uic ego virgineum dilectæ nomen ademi.
uod pater Hippodamas ægrè tulit: inq; profundum
ropulit è ſcopulo parituræ corpora natæ.
xcepi; nantemque ferens, O proxima cœlo
egna vagæ, dixi, ſortite, tridentifer, undæ,
n quo deſinimus, quo ſacri currimus amnes,
uc ades, atque audi placidus, Neptune, precantem.
uic ego, quam porto, nocui. Si mitis, & æquus,
i pater Hippodamas, aut ſi minùs impius eſſet;
ebuit illius miſereri; ignoſcere nobis.
ffer opem; merſæque precor feritate paternâ

quod illa inſula habeat. quanquam non videtur unica. Ad hæc fluvius. Non eſt, inquit, unum, quod vidimus. Quinque terræ ſunt porrectæ, decipiunt oculos parvâ *differentiâ intervalli. Atque, ut minùs ſtupeas vindictam Dianæ neglectæ; hæ* inſulæ *fuerunt Naides: quæ, cùm immolâſſent decem juvencos, atque invitâſſent Deos ruris ad ſacra, agitavêre eas choreas feſtas noſtri oblitæ. Inflatus ſum, atque tantùm intumeſcens excurro, quantùm cùm maximè exundo: & æqualiter terribilis irâ et fluctibus abripui nemora à nemoribus, & campos à campis. Et protraxi in mare Nymphas, tum denique nos reveritas, cum loco. Undæ noſtra & freti divellit ſolum conjunctum, atque diviſit in totidem partes, quod vides Echinadas in mediis fluctibus.*

VI. *Cæterùm, uti cernis ipſe procul, ecce una inſula mihi accepta procul abiit. Nautæ vocant Perimelen. Ego ſuſtuli huic amatæ nomen virgineum. Quod parens Hippodamas iniquo animo paſſus eſt: & deturbavit ex caute corpus filiæ fœtum enixuræ. Excepi, &*

ſuſtentans natantem, ô dixi, Tridentifer, qui conſecutus eſt ſorte imperium in aquas incertas proximum cœlo, in quo nos *fluvii ſacri ſubſiſtimus, in quem fluimus, huc adſis, atque æquus auſcultа oranti, Neptune. Ego obfui huic, quam fero. Si parens Hippodamas eſſet lenis & juſtus, aut minùs impius, debuit illius miſereri, et nobis parcere.* Neptune, *ſubveni, et præbe, quæſo, ſubmerſæ ſævitiæ paternâ locum* habitationis:

NOTÆ.

577. *Spatii diſcrimine*] Quia parvum, vixque è longinquo proſpicientibus conſpicuum.

578. *Factum*] *Vindictam*, quô ſui contemptum ulta eſt in Oeneo & ſuis.

581. *Immemores*] Non enim rivulos ſuos, ut priùs, in Acheloum devexerunt.

582. *Intumui*] Optimè & fluvii iram, et ejus erumpentem impetum ob oculos ponit.

585. *Memores tum*] Tum demum intellexerunt, quem, per ludibrium, de diis agreſtibus inhonoratum præteriiſſent.

588. *Echinadas*] Quæ inſulæ ſunt ad Acheloï Ætoliæ fluvii oſtium, ex limo ab eo devecto conflatæ; quibus quidem, vel ab Echinis quibus abundare dicuntur, vel ab Echino quodam vate, ut ſenſit Apollodorus, nomen illud impoſitum.

590. *Perimelen*] Eſt una Echinadum ante os ſinûs Corinthiaci.

591. *Virgineum*] Illam vitiavi.

595. *Tridentifer*] *Neptunum* dicit, cui tridens pro ſceptro attributum.

597. *Huc ades*] Ex precantium formulâ Deos orantium, ut adſint.

vel concedatur ut ipsa sit locus. Complectar hanc etiam. Deus maris capite annuit, atque movit omnes aquas suo nutu. Nympha exterrita est: natabat tamen; egomet tangebam pectus natantis palpitans motu timido: & dum illud tango, adverti universum corpus indurari, & viscera premi terrâ appositâ: Dum verba facio; nova terra complexa est membra nantia, & in insulam ponderosam aucta est versis artubus.

VII. *Post hæc fluvius siluit. Factum mirandum omnes tetigerat. Filius Ixionis exsibilat fidem adhibentes; atque ut erat Deorum contemptor, & superbo animo, vana memoras, inquit, atque credis Deos nimiùm posse, Acheloë, siquidem præbent atque tollunt formas. Omnes mirati sunt; neque ejusmodi verbis faverunt: & Lelex ante omnes, mente sapiens atque ætate, sic dicit: Potestas Deorum est infinita: neque terminis ullis comprehenditur; & quodcumque Dii cupiêrunt absolutum est. Et ut minùs hæsites, quercus est proxima tiliæ in valibus Phrygiis cincta parvo muro. Ego vidi locum: nam Pittheus misit me in agros Pelopeïos,*

Da, Neptune, locum: vel, sit locus ipsa, licebit,
Hanc quoque complectar. Movit caput æquoreus rex:
Concussitque suis omnes assensibus undas.
Extimuit Nymphe: nabat tamen. Ipse natantis
Pectora tangebam trepido salientia motu:
Dumque ea contrecto, totum durescere sensi
Corpus; & inductâ condi præcordia terrâ.
Dum loquor: amplexa est artus nova terra natantes,
Et gravis increvit mutatis insula membris.

VII. Amnis ab his tacuit. Factum mirabile cunctos
Moverat. Irridet credentes, utque Deorum
Spretor erat, mentisque ferox Ixione natus;
Ficta refers, nimiùmque putas, Acheloë, potentes
Esse Deos, dixit, si dant, adimuntque figuras.
Obstupuêre omnes, nec talia dicta probârunt:
Ante omnesque Lelex, animo maturus & ævo,
Sic ait: Immensa est, finemque potentia cœli
Non habet: & quicquid Superi voluêre, peractum est.
Quóque minùs dubites; tiliæ contermina quercus
Collibus est Phrygiis, modico circumdata muro.
Ipse locum vidi: nam me Pelopeïa Pittheus
Misit in arva, suo quondam regnata parenti.
Haud procul hinc stagnum; tellus habitabilis olim;
Nunc celebres mergis, fulicisque palustribus undæ.
Jupiter huc, specie mortali, cumque parente
Venit Atlantiades positis caducifer alis.
Mille domos adiêre, locum, requiemque petentes:
Mille domos clausêre seræ. Tamen una recepit,

qui olim sub potestate fuerant Pelopis sui patris. Non longè inde lacus; terra olim hospitalis: Nunc aquæ frequentatæ à mergis & fulicis palustribus. Jupiter figurâ humanâ & caducifer Atalantiades descendit cum patre, omissis alis. Accesserunt ad mille domos, rogantes hospitium & requiem. Obices obserârunt mille domos. Tamen una accepit illos;

NOTÆ.

603. *Hanc quoque complectar*] Huc est, postquam in insulam erit conversa. Perimelen enim, vel insulas Echinadas Achelous alluit.

Ib. *Movit caput*] Annuendi causâ.

605. *Nabat tamen*] Modum quo insulæ nonnunquam ex advectis varii generis quisquilis, lignis, &c. intermixto fluctuante limo formantur, planissimè sub fabulæ titulo descripsit poëta.

613. *Ixione natus*] *Pirithous* ex centaurorum, superûm contemptorum, genere.

622. *Pelopeïa*] *Phrygiam* dicit, Asiæ minoris, regionem, Tantalo Pelopis patri regnatam, in quam à Pittheo Pelopis filio Lelex dimissus.

625. *Fulicis*] Aves sunt aquaticæ. Coct.

626. *Parente*] Maiâ Atlantis filiâ, à quo Mercurius dicitur Atlantiades.

rva quidem, ſtipulis & cannâ tecta plauſtri:
d pia Baucis anus, parilique ætate Philemon
â ſunt annis juncti juvenilibus, illâ
onſenuêre caſa: paupertatemque fatendo
ffecêre levem, nec iniquâ mente ferendam.
ec refert, dominos illîc, famuloſne requiras;
ota domus duo ſunt: îdem parentque, jubentque.
go ubi Cœlicolæ parvos tetigêre penates;
bmiſſoque humiles intrârunt vertice poſtes;
embra ſenex poſito juſſit relevare ſedili:
uo ſuperinjecit textum rude ſedula Baucis.
de foco tepidum cinerem dimovit: & ignes
ſcitat heſternos: foliiſque & cortice ſicco
utrit: & ad flammas animâ producit anili:
ultifidaſque faces, ramaliaque arida tecto
etulit, & minuit, parvoque admovit aheno.
uodque ſuus conjux riguo collegerat horto,
runçat olus foliis. Furcâ levat ille bicorni
ordida terga ſuis, nigro pendentia tigno:
rvatoque diu reſecat de tergore partem
xiguam; ſectamque domat ferventibus undis.
nterea medias fallunt ſermonibus horas:
entirique moram prohibent. Erat alveus illîc
agineus, curvâ clavo ſuſpenſus ab anſâ:
tepidis impletur aquis; artuſque fovendos
ccipit. In medio torus eſt de mollibus ulvis
mpoſitus lecto, ſpondâ pedibuſque ſalignis.
eſtibus hunc velant, quas non niſi tempore feſto
ternere conſuêrant: ſed & hæc viliſque vetuſque
eſtis erat, lecto non indignanda ſaligno.
ccubuêre Dei. Menſam ſuccincta tremenſque
onit anus. Menſæ ſed erat pes tertius impar:
eſta parem fecit. Quæ poſtquam ſubdita clivum

exigua quidem, tecta ſtipulis & arundine paluſtri. Verùm Baucis pia vetula, atque Philemon in illo tugurio convenerunt ætate integrâ, illo ſenectutem contraxerant; & inopiam agnoſcendo reddiderunt eam facilem, neque tolerandam averſo animo. Neque intereſt ibi utrum voces heros an ſervos: univerſa familia duo ſunt; iidem & imperant & obtemperant. Poſtquam igitur Dii adiêrunt exiguam caſam, atque ſubiêrunt parvam januam capite inclinato, ſenex hortatus eſt quietem præbere artubus, oblato ſedili, quod officioſa Baucis ſternit craſſo texto. Deinde abſtulit calidum cinerem foco, atque excitat ignes heſternos, atque fovet frondibus & cortice arido: & perducit ad flammas ſpiritu anili; & attulit ligna in multa ſegmenta diviſa, & ramuſculos ſiccos tecto dereptos; & fregit, & admovit exiguo cacabo; & concidit olera quæ ſuus conjux collegerat in horto riguo. Ille deripit furcâ bicorni turpia terga porci pendentia trabe fumidâ; atque abſcindit de tergo diu ſervato parvam partem; & mollit abſciſſam aquis bullientibus. Interea tædium tollunt temporis interjecti colloqui, & faciunt ne cunctatio moleſta ſit. Ibierat crater fagineus ſuſpenſus

avo ab anſâ curvâ: is impletur aquis calidis, atque accipit membra lavanda. In medio erat torus lentis ulvis impoſitus lecto, ſponda & pedibus ſaliginis. Hunc ſternunt veſte quam non niſi tempore ſto ſoliti erant depromere: ſed & illa veſtis & vilis & vetus erat, non erubeſcenda lecto ſaligno. ii accubuerunt, Anus accincta & tremens admovet menſam; verùm pes tertius menſæ erat æqualis, later fecit æqualem: qui poſtquam ſubjectus dempſit

NOTÆ.

631. *Philemon*] Hunc poëtæ villicum fuiſſe onnulli volunt.

641. *Dimovit*] Eâ curâ mores, totamque iculæ rationem ob oculos ponit, ut ipſam ram cernere videaris.

643. *Animâ*] Spiritu & flatu utens pro folle.

651. *Medias*] Donec fumoſum & durum lardum domitum & coctum eſſet.

654. *Artus*] Priſcus ille mos fuit lavandi hoſpites. Athen. lib. 1. cap. 9.

662. *Teſta*] Fragmentum aliquod teſtæ quod, ne menſa titubaret, pedis brevitati opitulatur.

Ib. *Clivum*] Inæqualitatem menſæ.

inæqualitatem, mentæ virides deterſerunt æquatam. Tum apponitur bacca bicolor intemeratæ Palladis & corna autumnalia defruto condita, & cichoreum & raphanus, & caſeus recens et ova leviter verſata in levi cinere; atque hæc *omnia in vaſibus ex argillâ factis. Poſtea ſculptus urceus ex eodem luto apponitur* in menſâ, *& pocula facta ex fago abducta intus ceris flavis. Breve eſt tempus, & foci dederunt dapes calidas: et rurſus apponitur vinum novum. Atque* hæc *paulùm ſepoſita vicem præſtant bellariis. Tum nox, tum ficus aridæ junctæ ſunt corrugatis dactylis, itemque pruna & mala fragrantia in corbibus cum racemis collectis ex rubris vitibus. Favus albus eſt in medio. Læta facies addita eſt ſuper omnia, & voluntas neque ſegnis neque parca. Interea quum advertunt urceum repleri per ſe quoties evacuatus eſſet, atque utro vina augeri, ſtupentes novitate timent, & Baucis & pavidus Philemon ad preces confugiunt manibus in cælum ſublatis et veniam implorant epulis, atq exiguo apparatui. Unicus anſer erat, cuſtos viliſſimæ villæ, quem domini volebant occidere gratiam Deorum hoſpitum. Ille velox pennis laſſat lentos annis, & diu effugit; atque tandem eſt confugiſſe ad Deos ipſos. Illi probibuerunt occidi:*

Suſtulit, æquatam mentæ terſêre virentes.
Ponitur hìc bicolor ſinceræ bacca Minervæ,
Conditaque in liquidâ corna autumnalia fæce,
Intubaque, & radix, & lactis maſſa coacti:
Ovaque non acri leviter verſata favillâ;
Omnia fictilibus. Poſt hæc cælatus eâdem
Siſtitur argillâ crater; fabricataque fago
Pocula, quà cava ſunt, flaventibus illita ceris.
Parva mora eſt; epulaſque foci miſêre calentes:
Nec longæ rurſus referuntur vina ſenectæ;
Dantque locum menſis paulùm ſeducta ſecundis.
Hîc nux, hîc miſta eſt rugoſis carica palmis,
Prunaque; & in patulis redolentia mala caniſtris,
Et de purpureis collectæ vitibus uvæ.
Candidus in medio favus eſt. Super omnia vultus
Acceſſêre boni: nec iners pauperque voluntas.
Interea, quoties hauſtum cratera repleri
Sponte ſuâ, per ſeque vident ſuccreſcere vina,
Attoniti novitate pavent, manibuſque ſupinis
Concipiunt Bauciſque preces, timiduſque Philemon,
Et veniam dapibus, nulliſque paratibus orant.
Unicus anſer erat, minimæ cuſtodia villæ:
Quem Dïs hoſpitibus domini mactare parabant:
Ille celer pennâ tardos ætate fatigat:
Eluditque diu: tandemque eſt viſus ad ipſos
Confugiſſe Deos. Superi vetuêre necari;

NOTÆ.

663. *Mentæ*] Quæ attritu gratum odorem emitterent.

664. *Bicolor*] Aliâ parte vireſcentibus, alterâ nigricantibus.

Ib. *Sinceræ*] Quia Minerva, in cujus tutelâ erat oliva, virgo eſt caſtiſſima.

665. *Fæce*] Quæ condita ſervantur, *Pickle.*

Ib. *Autumnalia*] Quæ autumno matureſcunt: tunc etiam, ſicuti alia muſto condunt. 2.

666. *Intuba*] Eſt intubus ſeu intubum genus herbæ, ſub quo cichoreum etiam intelligitur. *Succory.*

Ib. *Radix*] Raphanus à Græcis dicitur. *Radiſh.*

667. *Non acri*] Ut paulatim & moderato calore præparentur.

670. *Ceris*] Multus eſt nimirum in ligno illinendo ceræ uſus.

671. *Epulas*] Lardum nempe cum oleribus.

673. *Secundis*] Cœnæ apud Romanos tres fuiſſe miſſus nemini non notum, 1. Antecœnam Promulſidem, ſive Guſtum. 2. Coenam caput, ex cibis firmis & præcipuis. 3. Bellaria, ſive menſas ſecundas.

674. *Carica*] Eo nomine appellantur ficus cujus generis in Syriâ eſſe Plinius meminit.

Ib. *Palmis*] *Dactylos* Vulgò vocitant. *Dates.*

678. *Nec iners*] Voluntas eſt, quæ apud nos beneficium ponit.

684. *Cuſtodia*] Anſeres etiam in capitolio quòd ſopitos cuſtodes ad arcis defenſionem adverſus Gallos excitaviſſent, publicè ali ex Plutarcho diſcimus.

Dique

ique ſumus; meritaſque luet vicinia pœnas
npia, dixerunt. Vobis immunibus hujus
ſſe mali dabitur: modò veſtra relinquite tecta;
c noſtros comitate gradus; & in ardua montis
c ſimul. Parent ambo, baculiſque levati
ituntur longo veſtigia ponere clivo.
antùm aberant ſummo, quantùm ſemel ire ſagitta
liſſa poteſt: flexêre oculos, & merſa palude
ætera proſpiciunt, tantùm ſua tecta manere.
VIII, IX. Dumque ea mirantur; dum deflent fata ſuorum:
lla vetus dominis etiam caſa parva duobus,
ertitur in templum: furcas ſubiêre columnæ:
tramina flaveſcunt; adopertaque marmore tellus,
Cœlatæque fores, aurataque tecta videntur.
Talia cùm placido Saturnius edidit ore:
Dicite, juſte ſenex, & fœmina conjuge juſto
Digna, quid optetis? Cum Baucide pauca locutus,
Conſilium Superis aperit commune Philemon:
Eſſe ſacerdotes, delubraque veſtra tueri
Poſcimus: & quoniam concordes egimus annos;
Auferat hora duos eadem; nec conjugis unquam
Buſta meæ videam; neu ſim tumulandus ab illâ.
Vota fides ſequitur. Templi tutela fuêre,
Donec vita data eſt. Annis, ævoque ſoluti,
Ante gradus ſacros cùm ſtarent fortè, locique
Narrarent caſus; frondere Philemona Baucis;
Baucida conſpexit ſenior frondere Philemon.
Jamque ſuper geminos creſcente cacumine vultus;
Mutua, dum licuit, reddebant dicta; Valeque,
O conjux, dixêre ſimul: ſimul abdita texit
Ora frutex. Oſtendit adhuc Tyaneïus illic
Incola de gemino vicinos corpore truncos.

Diſque ſumus, inquiant; & vicini inhoſpitales dabunt pœnas quas meruerunt: concedetur vobis eſſe expertibus hujus cladis: Deſerite tantùm veſtras ſedes, atque ſequimini noſtra veſtigia, & venite unà in cacumen montis. Uterque obſequuntur, & juſtentati ſcipionibus conantur aſcendere excelſum montem. Tantùm diſtabant à cacumine quantum jactus ſagittæ poteſt comprehendere: convertunt oculos, & proſpiciunt ſuam domum ſolùm ſupereſſe, alia omnia abſorpta lacu.

VIII, IX. *Et dum ea ſtupent; dum lugent ſortem ſuorum, illud antiquum tugurium, etiam anguſtum duobus dominis, mutatur in ædem: columnæ vices præſtiterunt furcarum tectum flaveſcit, & ſolum templi conſpicitur ſtratum marmore, janua ſculpta, & domus auro oblita: cum Jupiter ejuſmodi verba protulit amico ore. Dicite juſte ſenex, et fœmina digna juſto marito, quid voveatis? Poſtquam Philemon paucis locutus eſſet cum Baucide, diis pateſacit commune deſiderium; Petimus eſſe ſacerdotes, & ſervare veſtra templa; & quoniam ætatem tranſegimus unanimes, eadem hora utrumque tollat; neque unquam aſpiciam funera meæ uxoris, neve ſim ſepeliendus ab illâ. Eventus reſpondet deſideriis: fuerunt æditui quamdiu vita conceſſa eſt. Confecti annis atque ſenio cùm fortè eſſent ante gradus ſacros, et referrent ea quæ loco illi evenerant; Baucis vidit Philemonem frondeſcere; Philemon ſenex pariter vidit Baucidem. Jamque faſtigio creſcente ſuper utriuſque faciem mutuos commutabant ſermones, dum licuit; & dixerunt ſimul, Vale conſors; ſimul arbor obduxit ora condita. Incola quidam ex Tyanâ oppido tibi adhuc monſtrat ſtipites propinquos factos ex duobus corporibus.*

NOTÆ.

692. *Comitate*] Pro *Comitamini*.

700. *Furcas*] Furcæ in columnas fuerunt commutatæ.

701. *Flaveſcunt*] Quia in auram mutata.

719. *Frutex*] Mutatus enim eſt Philemon in quercum; Baucis in tiliam.

Ib. *Tyaneïus*] Ex Tyanâ Cappadociæ urbe in Phrygiam advectus.

Senes nequaquam mendaces mihi ista retulerunt: neque erat cur vellent mentiri. Equidem vidi corollas pendentes ex ramis; atque affigens novas, dixi, Pii sunt curâ Diis, et qui eos honorant, honorantur.

Hæc mihi non vani (neque erat cur fallere vellent;)
Narravêre senes. Equidem pendentia vidi
Serta super ramos: ponensque recentia, dixi,
Cura pii Dîs sunt, &, qui coluêre, coluntur.

X. Absolverat; et factum, et ejus causa omnes tetigerat: præsertim Theseum; quem cupientem audire miracula à Diis exhibita fluvius Calydonius cubito incumbens ita affatur. Sunt, ô generose, quorum figura mutata est semel, atque perstitit in hâc mutatione. Sunt quibus est potestas concedere in plures formas; quemadmodum tibi, Proteu, habitator æquoris cingentis tellurem. Nunc enim te conspexerunt hominem, nunc leonem: modò eras sus ferus, modò serpens quem metuerent tangere: quandoque propter cornua fuisti taurus: sæpe poteras speciem induere saxi, sæpe etiam arboris. Nonnunquam simulans vultus fluidarum aquarum eras fluvius; nonnunquam ignis contrarius aquis.

X. Desierat: cunctosque & res & moverat auctor;
Thesea præcipuè: quem facta audire volentem
Mira Deûm, nixus cubito Calydonius amnis
Talibus alloquitur: Sunt, ô fortissime, quorum
Forma semel mota est, & in hoc renovamine mansit.
Sunt, quibus in plures jus est transire figuras:
Ut tibi, complexi terram maris incola, Proteu:
Nam modò te juvenem, modò te vidêre leonem:
Nunc violentus aper, nunc, quem tetigisse timerent,
Anguis eras: modò te faciebant cornua taurum.
Sæpe lapis poteras, arbor quoque sæpe videri.
Interdum, faciem liquidarum imitatus aquarum,
Flumen eras: interdum undis contrarius ignis.

XI. Neque Autolyci uxor, filia Erisichthonis, minori gaudet potestate. Parentem habebat, qui negligeret Deorum imperia, neque præberet ulla thura eorum *altaribus. Ille quoque creditur violasse silvam Cereri sacram bipenni: atque vastâsse lucos antiquos securi. Quercus vasta antiquo ligno in his erat, sola instar silvæ: vittæ, & tabulæ grati animi indicia, & corollæ,*

XI. Nec minùs Autolyci conjux Erisichthone nata
Juris habet. Pater hujus erat, qui numina Divûm
Sperneret; & nullos aris adoleret honores.
Ille etiam Cereale nemus violâsse securi
Dicitur; & lucos ferro temerâsse vetustos.
Stabat in his ingens annoso robore quercus;
Una nemus: vittæ mediam, memoresque tabellæ,

NOTÆ.

727. *Calydonius amnis*] *Achelous.*

731. *Complexi*] Nam terra omnium elementorum infima, quam aqua ambit.

Ib. *Proteus*] Quis fuerit Proteus iste formam identidem immutans, haud facile est assequi: Deum marinum Neptuni et Phœnices filium faciunt nonnulli; alii Oceani et Tethyos; Herodotus regem dicit fuisse Egypti, qui Trojani belli temporibus floruerit. Quisquis ille fuerit, non modò varias formas induisse, sed aliis alias induxisse videtur. Proteum deinde mimum artificiosissimè quosvis imitantem; vel nautam ventis omnibus utentem, sophistam, præterea Philosophum, magum, politicum, præsertim rebus omnibus sese accommodantem hic aut illic scripserunt.

738. *Nec minùs*] Non minorem habet potentiam se in varias figuras mutandi.

Ib. *Autolyci*] Fuit Autolychus Anticleæ, quæ Ulyssem peperit, genitor; furandi scientiâ à Mercurio donatus; cujus quidem uxor, nomine *Metra*, Erisichthonis filia varias quoque indueret formas.

744. *Memores*] Gratum eorum animum significantes, qui, nymphæ, in quercu habitantis, seu magis, Cereris beneficio, votorum compotes facti fuerant. De Platano à Xerxe torquibus et armillis ornatâ, Ælian lib. 2. cap. 14. Qui mos quidem memores tabellas Diis ex arboribus suspendendi ex poëtis passim cognoscitur.

Ser-

ertaque cingebant voti argumenta potentis :
æpe sub hâc Dryades festas duxêre choreas :
æpe etiam, manibus nexis ex ordine, trunci
ircuiêre modum : mensuraque roboris ulnas
uinque ter implebat. Nec non & cætera tantò
ilva sub hâc, silvâ quantò jacet herba sub omni.
on tamen idcirco ferrum Triopeïus illâ
bstinuit : famulosque jubet succidere sacrum
obur, &, ut jussos cunctari vidit, ab uno
didit hæc raptâ sceleratus verba securi :
on dilecta Deæ solùm, sed & ipsa licebit
it Dea, jam tanget frondente cacumine terram.
ixit : &, obliquos dum telum librat in ictus,
ontremuit, gemitumque dedit Deoïa quercus :
t pariter frondes, pariter pallescere glandes
cœpêre ; ac longi sudore madescere rami.
ujus ut in trunco fecit manus impia vulnus,
aud aliter fluxit discussâ cortice sanguis,
uàm solet, ante aras ingens ubi victima taurus
oncidit, abruptâ cruor è cervice profusus.
bstupuêre omnes : aliquisque ex omnibus audet
eterrere nefas, sævamque inhibere bipennem.
spicit hunc, Mentisque piæ cape præmia, dixit
hessalus : inque virum convertit ab arbore ferrum :
etruncatque caput ; repetitaque robora cædit.
ditus è medio sonus est cum robore talis :
ympha sub hoc ego sum Cereri gratissima ligno :
uæ tibi factorum pœnas instare tuorum
aticinor moriens, nostri solatia leti.
ersequitur scelus ille suum : labefactaque tandem
ictibus innumeris, adductaque funibus arbor
orruit, & multam prostravit pondere silvam.
ttonitæ Dryades damno nemorisque suoque,

quæ signa erant desiderio-rum expletorum complectebantur mediam. Dryades agitaverunt sæpe festivas choreas sub eâ. Sæpe etiam, manibus conjunctis ex ordine, complexæ sunt ambitum stipitis ; et mensura ejus exæquabat quindecim ulnas : atque reliquæ arbores non minùs hâc inferiores erant, quam herba est infra omnes arbores. Non tamen ideo Triopeïus avertit securim ab illâ quercu : atque servis imperat exscindere sacrum lignum : atque ut vidit eos, *postquam jussi essent, morari, correptâ securi ab uno protulit has voces : Quanquam non modò sit Deæ* nympha *cara, sed et ipsa etiam Dea, jam feriet solum frondoso culmine. Dixit : et, dum tollit bipennem in ictus obliquos, quercus Deoïa contremuit ; et folia simul et glandes cœperunt pallescere, & rami protensi humescere sudore. In cujus stipitem postquam manus impia impegit plagam, non aliter cruor manavit dissecto cortice, quam solet sanguis emissus ex collo abscisso, cùm taurus magnus procubuit victima ante altaria. Omnes admirati sunt ; atque aliquis inter cæteros non veretur dehortari flagitium, atque removere securim. Thessalus hunc intuetur, atque virum, et abscindit caput, et iterum ictu petitam sternit. Vox ejusmodi prodiit è mediâ arbore. Ego sum nympha carissima Cereri sub hoc ligno, quæ obiens tibi prædico pœnas tuorum scelerum imminere, quæ sunt consolatio nostræ mortis. Ille perficit facinus suum, atque arbor denique evicta ictibus innumeris, & attracta funibus collapsa est, et in terram dejecit multas arbores pondere. Dryades exterritæ*

nquit, Sume mercedem animi pii ; & convertit bipennem ab arbore in rage silvæ & suâ,

NOTÆ.

746. *Dryades*] *Nymphæ silvas incolentes* uarum vita in *quercubus* præsertim, à quibus omen acceperunt.

751. *Triopeïus*] *Erisichthon* Triopæ filius. Alii *Driopeius*, i. e. Thessalus.

755. *Deæ*] *Cereri.*

758. *Deoïa*] *Cerealis* ; ἀπὸ τῆς Δηους, a Cerere. Vid. lib. 6. 114.

765. *Aliquis*] E servis, quanquam aliter Callimachus.

768. *Thessalus*] *Erisichthon.*

771. *Nympha*] Fuit ex Hamadryadibus quæ cum arboribus nascuntur et pereunt.

Omnes

omnes sorores accedunt ad Cererem lugentes cum pullis vestimentis, atque rogant supplicium Erisichthonis. Illis assentitur, & formosissima agitavit campos graves messibus copiosis nutu sui capitis: atque parat genus mortis miserandum, nisi ille nulli esset detestandus ob sua flagitia; parat cruciare eum Fame crudeli. Quæ quia non convenienda ipsi Diuæ, (neque enim fata patiuntur Cererem & Famem convenire,) alloquitur ejusmodi verbis Oreadem agrestem, unum numen montanum: Est locus in ultimis regionibus gelidæ Scythiæ, solum lugubre, terra infœcunda, sine segete, sine arboribus, frigus ignavum, & Pallor & Tremor illic sedes habent, cum vacuâ fame: fac ea se abscondat in viscera impii. Ne que honorum affluentia eam superet; & vincat meam potentiam contentione. Ne verò loci distantia te moveat, sume currus, sume dracones, quos per aërem regas frœnis: atque dedit dracones. *Illa victa curru donato per aërem pervenit in Scythiam: atque juga ademit cervicibus draconum in vertice montis præcipiti (quem Caucasum nominant:) atque intuita est Famem quam quæsivit in campo saxis obsito, quæ carpebat unguibus & dentibus rara gramina. Capillus erat hispidus, oculi depressi, pallor in vultu, labia albicantia squallore, fauces asperæ rubigine, pellis dura, per quam præcordia possent cerni; ossa exsiccata eminebant sub lumbis gibbosis. Locus* tantum *alvi erat pro alvo: crederes pectus esse suspensum, & teneri tantùm à texto spinæ* dorsi. *Macies amplexaverat nodos* artuum, *& orbis genuum tumebat.*

Omnes germanæ Cererem cum vestibus atris
Mœrentes adeunt, pœnamque Erisichthonis orant.
Annuit his: capitisque sui pulcherrima motu
Concussit gravidis oneratos messibus agros:
Moliturque genus pœnæ miserabile, si non
Ille suis esset nulli miserabilis actis,
Pestiferâ lacerare fame. Quæ quatenus ipsi
Non adeunda Deæ, (neque enim Cereremque Famemque
Fata coïre sinunt) montani numinis unam
Talibus agrestem compellat Oreada dictis:
Est locus extremis Scythiæ glacialis in oris,
Triste solum, sterilis, sine fruge, sine arbore, tellus;
Frigus iners illîc habitant, Pallorque, Tremorq;
Et jejuna Fames: ea se in præcordia condat
Sacrilegi scelerata jube. Nec copia rerum
Vincat eam: superetque meas certamine vires.
Neve viæ spatium te terreat: accipe currus:
Accipe quos frænis altè moderere, dracones:
Et dedit. Illa dato subvecta per aëra curru
Devenit in Scythiam: rigidique cacumine montis
(Caucason appellant) serpentum colla levavit:
Quæsitamque Famem lapidoso vidit in agro,
Unguibus & raras vellentem dentibus herbas.
Hirtus erat crinis, cava lumina, pallor in ore,
Labra incana situ, scabræ rubigine fauces:
Dura cutis, per quam spectari viscera possent:
Ossa sub incurvis exstabant arida lumbis:
Ventris erat pro ventre locus. Pendere putares
Pectus, & a spinæ tantummodo crate teneri.
Auxerat articulos macies, genuumque rigebat

NOTÆ.

782. *Miserabile*] Quod ad misericordiam quoslvis commoveret.

787. *Oreada*] *Montanam nymphan*, Ἀπὸ τῦ ὄρους, à monte enim quosdam cognominavit superstitiosa antiquitas.

788. *Scythiæ*] Quæ Europæ est regio in Asiam vastissime prorumpens.

792. *Sacrilegi*] *Erisichthonis.*

793. *Meas*] Quæ in alendo et exsaturando suæ sunt.

795. *Altè moderere*] Per aërem nempe, ut ad Scythiam altissimam regionem perveniret.

Ib. *Dracones*] *Cereres jugales.* Sic et Triptolemo decit currum, quo vectus mortales agriculturam doceret.

798. *Caucason*] Qui Scythiæ mons est altissimus, perpetuis nivibus horridus.

806. *Spinæ crate*] Pro ipsâ dorsi spinâ, in cratis modùm compacta.

807. *Auxerat*] Aucti videntur, cùm sine adjunctis carnibus plures conspiciuntur.

Orbis,

Orbis, & immodico prodibant tubera talo.
Hanc procul ut vidit, (neque enim est accedere juxtà
Ausa) refert mandata Deæ, paulùmque morata,
Quanquam aberat longè, quanquam modò venerat
Visa tamen sensisse Famem; retroque dracones [illuc,
Egit in Hæmoniam versis sublimis habenis.
XII. Dicta Fames Cereris (quamvis contraria semper
Illius est operi) peragit; perque aëra vento
Ad jussam delata domum est: & protinus intrat
Sacrilegi thalamos: altoque sopore solutum
(Noctis erat tempus) geminis amplectitur alis:
Seque viro inspirat, fauceque, & pectus, & ora
Afflat; & in vacuis spargit jejunia venis.
Functaque mandato fœcundum deserit orbem:
Inque domos inopes assueta revertitur arva.
Lenis adhuc somnus placidis Erichthona pennis
Mulcebat. Petit ille dapes sub imagine somni;
Oraque vana movet, dentemque in dente fatigat:
Exercetque cibo delusum guttur inani;
Proque epulis tenues nequicquam devorat auras.
Ut verò est expulsa quies; furit ardor edendi;
Perque avidas fauces, immensaque viscera regnat.
Nec mora; quod pontus, quod terra, quod educat aer,
Poscit, & appositis queritur jejunia mensis;
Inque epulis epulas quærit. Quodque urbibus esse,
Quodque satis populo poterat, non sufficit uni.
Plusque cupit, quò plura suam demittit in alvum.
Utque fretum recipit de totâ flumina terrâ,
Nec satiatur aquis, peregrinosque ebibit amnes:
Utque rapax ignis non unquam alimenta recusat,
Innumerasque trabes cremat, & quò copia major
Est data, plura petit, turbâque voracior ipsâ est;

& tubera extabant immenso talo. Cùm advertit eam procul, (neque enim ausa est propius accedere) memorat jussa Deæ; & cum paululùm substitisset, tametsi longè stabat, tametsi modò venerat illuc, visa tamen sensisse Famem; & excelsa retro flexit serpentes in Thessaliam mutatis habenis.

XII. *Fames exequitur jussa Cereris, quanquam semper solet esse oppositа illius actionibus, atque vecta est vento per aërem ad domum* Erisichthonis *præscriptum, & statim subit cubiculum scelesti, & fovet ambabus alis virum pressum profundo somno; (tempus erat noctis) et se insinuat in illum, & inficit anhelitus & gulam, & pectus & ora; & effundit famem per inanes venas; & postquàm jussa perfecisset, recedit ab orâ fertili, & redit ad sedes vacuas & campos solitos. Placidus sopor reficiebat adhuc Erisichthonem mitibus pennis. Ille flagitat epulas per simulachra soporis, & agitatos vacuum, & lassat dentem in dente, & negotium facessit gutturi decepto escâ vanâ, & frustrà absorbet subtilem ventum pro dapibus. Postquam verò sopor excussus est, desiderium vorandi sævit; & imperium habet & ingulam famelicam & in viscera inexplebilia. Et sine cunctatione, petit quod mare, quod tellus, quod aër pascit; & queritur de fame mensis stratis; & quærit dapes in dapibus. Atque illi unico non est satis quod poterat esse satis civitatibus & plebi. Et quò plura devolvit in ventrem, plura optat. Atque ut mare recipit amnes de universâ terrâ neque cumulatur aquis, & absorbet fluvios dissitos; & sicut ignis vorax nunquam respuit escam, & consumit infinita ligna, & quò major abundantia est concessa, plura poscit, & est rapacior ipso numero;*

NOTÆ.

813. *Hæmoniam*] *Thessaliam*, quæ à suis regibus Pelasgicum Argos, Hellas, Driopis, Græcia, & Hellenis nominatur.

814. *Quamvis*] Assiduum enim est famis opus Cereris fruges, quibus alma Dea voracem profligat, avidè consumere, illarumque vires infringere.

825. *Dentemque*] Unum dentem in alterum conterit.

839. *Turbâ*] Ipsâ rerum copiâ.

Sic

Ita os impii Erisichthonis capit omnes dapes, atque simul petit. Omnes epulæ sunt illi causa cur alias opulas cupiat; & spatium sit semper cibi vacuum vorando. Jamque minuerat divitias à patre acceptas fame & ingluvie immensi abdominis; sed fames crudelis tum quoque integra superat, & ardor ventris impatientis vigebat. Denique consumpto patrimonio, nata supererat merita patrem minus impium. Egenus hanc etiam vendit. Ingenua servitutem pati noluit; atque porrigens suas manus super maria proxima, ô inquit, qui gaudes præmio virginitatis nobis ereptæ, vindica me à domino. Neptunus eam rapuerat. Qui, prece nequaquam neglectâ, quanquam paulo ante conspecta esset à domino sequente, & mutat figuram & faciem virilem tradit, & cultus idoneos piscatoribus. Herus hanc aspiciens, O, inquit, gubernator virgæ, qui regis hamos æreos pendentes exiguâ escâ, sic æquor sit tibi *placidum, sic sit piscis facilis in aquâ, neque ullos uncos sentiat nisi correptus: Aperi ubi sit* puella, *quæ modò erat in hoc littore cum amictu tenui, comâ inconditâ (namque intuitus sum stantem in littore) neque enim pedum signa longiùs apparent. Illa animadvertit Dei donum in bonum sibi cedere atque lætans se a se expeti, ita respondit petenti: Quisquis es, veniam concedas; in nullam partem dextorsi oculos ab isto mari, atque penitùs intentus sum huic operi. Et quò minùs diffidas, ita Deus maris faveat isti* meo *studio, ut nullus jam diu, neque ulla puella consistit in isto littore, si me excipiat. Herus fidem adhibuit, & calcavit arenam pede reflexo, & deceptus excessit.* Virginis *propria figura est illi restituta. At postquam parens advertit suam* filiam *habere corpus quod possit transmutare in varias formas,*

Sic epulas omnes Erisichthonis ora profani
Accipiunt, poscuntque simul. Cibus omnis in illo
Causa cibi est; semperque locus fit inanis edendo.
Jamque fame patrias altique voragine ventris
Attenuârat opes; sed inattenuata manebat
Tum quoque dira fames; implacatæque vigebat
Flamma gulæ. Tandem, demisso in viscera censu,
Filia restabat, non illo digna parente.
Hanc quoque vendit inops. Dominum generosa recusat;
Et vicina suas tendens super æquora palmas,
Eripe me domino, qui raptæ prœmia nobis
Virginitatis habes, ait. Hæc Neptunus habebat.
Qui prece non spretâ, quamvis modò visa sequenti
Esset hero, formamque novat, vultumque virilem
Induit, & cultus piscem capientibus aptos:
Hanc dominus spectans, O qui pendentia parvo
Æra cibo celas, moderator arundinis, inquit,
Sic mare compositum, sic sit tibi piscis in undâ
Credulus, & nullos, nisi fixus, sentiat hamos:
Quæ modò cum viii turbatis veste capillis
Littore in hoc steterat, (nam stantem in littore vidi)
Dic ubi sit; neque enim vestigia longiùs extant.
Illa Dei munus bene cedere sentit; & à se
Se quæri gaudens, his est resecuta rogantem;
Quisquis es, ignoscas; in nullam lumina partem
Gurgite ab hoc flexi, studioque operatus inhæsi.
Quòque minus dubites, sic has Deus æquoris artes
Adjuvet, ut nemo jamdudum littore in isto,
(Me tamen excepto) nec fœmina constitit ulla.
Credidit, & verso dominus pede pressit arenam;
Elususque abiit. Illi sua reddita forma est.
Ast ubi habere suam transformia corpora sentit,

NOTÆ.

842. *Fit inanis*] *i. e.* Tantùm abest ut edendo impletus sit Erisichthon, ut potius inde magis vacuus videretur.

851. *Hæc*] Exponit poëta id quod puella tacuerat, eam à Neptuno fuisse raptam.

853. *Hero*] *Domino*, cui à patre Erisichthone vendita.

861. *Vestigia*] Significat eam non longiùs processisse, cùm pedem vestigia non apparent.

866. *Artes*] Ambigùe dictum; nam & artem piscandi, & fraudes quibus utebar, intelligere possumus.

Sæpe

æpe pater dominis Triopeïda vendit. At illa
unc equa, nunc ales, modò bos, modò cervus
abibat:
æbebatque avido non juſta alimenta parenti. 874
is tamen illa mali poſtquam conſumſerat omnem
ateriam, dederatque gravi nova pabula morbo;
ſe ſuos artus lacero divellere morſu
œpit; & infelix minuendo corpus alebat.
uid moror externis? etiam mihi ſæpe novândi
orporis, ô juvenes, numero finita poteſtas. 880
am modò quod nunc ſum, videor; modò flector
in anguem:
rmenti modò dux vires in cornua ſumo.
ornua, dum potui. Nunc pars caret altera telo
rontis, ut ipſe vides. Gemitus ſunt verba ſecuti.

ſæpe vendit Metram dominis; et illa nunc equa nunc avis, vacca nonnunquam, interdum cervus diſcedebat, et exhibebat cibos injuſtos famelico patri. Poſtquam tamen illâ morbi rabie exhauſerat omnem copiam, atque tulerat ultimos cibos diro morbo, ipſe occœpit diſcerpere ſua membra morſu voraci: & miſer ſuſtentabat corpus deſtruendo. Quamobrem hæreo in alienis transformationibus? Mihi quoque eſt vis numero ſtatuta ſæpe mutandi corporis. Nam aliquando conſpicior quod nunc ſum, nunc vertor in ſerpentem, nunc dux

rmenti, induo vires in cornua: Cornua, quamdiu licuit; nunc pars una frontis ſpoliata eſt armis is, ut ipſe cernis. Gemitus ſunt ſecuti voces.

NOTÆ.

871. *Transformio*] Hoc idcirco fictum eſt, uòd Metra adeò pulchra fuit, ut qui illam aſicerent, ſtatim amore ipſius caperentur. Cùm utem illius temporis hominis pecuniâ non terentur, alii quidem ex Metræ procis boves, lii equos, alii oves, alii capras ei largiebanur. Quod quidem cùm viderent Theſſali, undique Erichthoni victum viderent conregatum, aiebant Metram, patri fuiſſe, et ovem, et equum, et ovem, et capram, et uæcumque ea dono accepiſſet. Inde natum eſt roverbium, quod in leves à Græcis dicitur Μετραλλακτότερος Μετρας, hoc eſt *mutabilior Metrâ*.

872. *Triopeïda*] *Metram*, Triopæ neptem, nam Metræ pater fuit Erifichthon, qui Triopæ filius.

874. *Non juſta*] Quia dolo malo et furtis quæſita.

879. *Moror*] Achelous Theſeum et Lelegem alloquitur.

880. *Numero finita*] Non infinita, ut Proteo et Metræ: ſed numero præſcripto, ternario ſc. hominem, taurum, anguem.

883. *Telo*] *Cornu* nimirum, quod Acheloö Hercules eripuit, in ſequentibus videbimus.

P. OVIDII NASONIS METAMORPHOSEON

LIBER IX.

ARGUMENTUM.

HÆC illi postea vestem misit, quâ periit (postquam Lichas in scopulum fuit translatus, & in cœlum traductus est.) Tum verò Alcmenâ ad Iolen se contulit; eique Galanthidem in mustelam, & illa vicissim sororem suam in arborem conversam narravit. Interim supervenit ipsis Iolaüs, reparatâ per Heben juventute. Id quod non posset omnibus contingere, Jupiter Æaci exemplo docet. Hunc fugiens Miletus, in Asiam discessit, & Byblidem procreavit atque Caunum, cujus illa amore tabefacta, in fontem periit. Quæ quidem res magis mira omnibus visa fuisset; nisi paulò antè Iphis, ipso nuptiarum die, virilem sexum accepisset.

INTERPRETATIO

I. *Heros Neptunius petit quæ sit Deo causa gemitûs & frontis mutilatæ: cùm fluvius Calydonius sic orsus est, cinctos habe crines incomptos junc. Poscis lugubre officium: Quis enim superatus velit narrare sua certamina? Tamen narrabo ordine neque tantum dedecus fuit superari, quanta gloria certâsse;*

QUÆ gemitûs truncæque Deo Neptunius heros
Causa rogat frontis; cùm sic Calydonius amnis
Cœpit, inornatos redimitus arundine crines:
Triste petis munus. Quis enim sua prælia victus
Commemorare velit? referam tamen ordine, nec tam
Turpe fuit vinci, quam contendisse decorum est:

NOTÆ.

1. *Truncæ*] Quia cornu altero carebat.

Ib. *Neptunius*] Theseus est Neptuni, ab Ægæò patre, nepos.

2. *Calydonius*] Achelous nempe.

3. *Arundine*] Coronâ ex arundinibus quibus ferè fluviorum ripæ abundant. Sic Virg. *Crines umbrosa tegebat arundo.*

Mag

Magnaque dat nobis tantus solatia victor.
Nomine si quà suo tandem pervenit ad aures
Deïanira tuas, quondam pulcherrima virgo,
Multorumque fuit spes invidiosa procorum.
Cum quibus ut soceri domus est intrata petiti;
Accipe me generum, dixi, Parthaone nate.
Dixit & Alcides: Alii cessêre duobus.
Ille Jovem socerum dare se, famamque laborum,
Et superata suæ referebat jussa novercæ.
Contrà ego: (turpe Deum mortali cedere duxi;
Nondum erat ille Deus) Regem me cernis aquarum
Cursibus obliquis inter tua regna fluentem:
Nec gener externis hospes tibi missus ab oris,
Sed popularis ero, & rerum pars una tuarum.
Tantùm ne noceat, quòd me nec regia Juno
Odit, & omnis abest jussorum pœna laborum.
Nam quòd te jactas Alcmenâ matre creatum;
Jupiter aut falsus pater est, aut crimine verus.
Matris adulterio patrem petis. Elige, fictum
Esse Jovem malis, an te per dedecus ortum.
Talia dicentem jamdudum lumine torvo
Spectat: & accensæ non fortiter imperat iræ:
Verbaque tot reddit: melior mihi dextera linguâ:
Dummodo pugnando superem; tu vince loquendo.
Congrediturq; ferox. Puduit modò magna locutum
Cedere. Rejeci viridem de corpore vestem;

& tantus victor nobis præbet magnam consolationem. Si nomen cujusdam Deïaniræ aliquando pervenit ad aures tuas, fuit illa olim puella formosissima, & spes invidiosa multorum amatorum. Cum quibus ut subìt domum soceri expetiti. Habeto me generum, dixi, fili Parthaonis. Alcides idem *etiam dicebat. cæteri cessêrunt* nobis *duobus. Ille dicebat se offerre Jovem socerum, & gloriam laborum, & mandata suæ novercæ evicta. Ego contrà* quia *indecorum credidi Deum cedere mortali:* nam *ille nondum erat Deus) Vides me moderatorem aquarum, currentum flexu obliquo per tuum regnum: neque ero gener peregrinus tibi missus à regionibus exteris, sed popularis, & pars una rerum tuarum. Solummodo ne obsit, quòd neque regina Juno me odio habet, & omnis pœna laborum præscriptorum abest. Nam quod gloriaris te natum Alcmenâ matre, aut Jupiter est pater fictus, aut verus per flagitium. Aspexit* nunc *patrem,* quia *matrem fecit adulteram. Despice an malis Jovem esse fictum* patrem, *an te natum per opprobrium. Aspicit* me *jam diu talia proferentem infensis oculis, neque satìs reprimit ardentem iram; atque paucis hasce voces reponit: Manus mihi* est *fortior linguâ; dummodo vincam certando, tu prior esto dicendo. Atque sævus* me *adoritur. Puduit modò professum magna, cedere. Deripui amictum glaucum à corpore,*

NOTÆ.

7. *Tantus*] Quantus fuit Hercules, à quo superatus Achelous.

9. *Deïanira*] Oenei Ætoliæ regis filia, deinde Herculis uxor.

12. *Parthaone nate*] *Oeneus,* cui tamen Homerus Portheum patrem assignat. Πορθεῖ δὲ τρεῖς παῖδες. &c. τρίτατος δ' ἦν ἵππότα Οἰνεὺς Il. 18.

13. *Cessêre*] Ut jam Deïaniram uxorem non peterent.

14. *Socerum*] Siquidem Jupiter, Herculis genitor, Deïaniræ socer fuisset.

15. *Laborum*] Decantatos illos in sequentibus videbimus.

15. *Novercæ*] *Junonis,* quæ Jovis conjux, cujus jussu per Euristheum tot labores subivit Hercules.

17. *Nondum*] Nam postea in cœlum relatum videbimus.

18. *Tua*] Achelous nempe Ætoliæ est fluvius, quam ab Acarnaniâ dividit.

21. *Tantùm ne*] Acutissimè excusat quæ sibi laudi, Herculi probro ducenda videbantur.

22. *Pœna*] Junonis enim odium tantis laboribus Herculem objecit, ut postea videbimus.

23. *Alcmena*] Cum quâ Electryonis filiâ Amphitryonis verò uxore Jupiter mariti formam indutus rem habuit: unde natus Hercules.

32. *Viridem*] Qui color fluvio convenientissimus.

Brachiaque oppoſui; tenuique à pectore varas
In ſtatione manus; & pugnæ membra paravi.
Ille cavis hauſto ſpargit me pulvere palmis:
Inque vicem fulvæ jactu flaveſcit arenæ.
Et modò cervicem, modo crura micantia captat;
Aut captare putes: omnique à parte laceſſit.
Me mea defendit gravitas; fruſtràque petebar.
Haud ſecùs ac moles, quam magno murmure fluctus
Oppugnant; manet illa, ſuoque eſt pondere tuta.
Digredimur paulùm; rurſumque ad bella coïmus;
Inque gradu ſtetimus, certi non cedere; eratque
Cum pede pes junctus: totoque ego pectore pronus
Et digitos digitis, & frontem fronte premebam.
Non aliter fortes vidi concurrere tauros,
Cùm pretium pugnæ toto nitidiſſima ſaltu
Expetitur conjux. Spectant armenta, paventque
Neſcia quem maneat tanti victoria regni.
Ter ſine profectu voluit nitentia contrà
Rejicere Alcides a ſe mea pectora; quartò
Excutit amplexus, adductaque brachia ſolvit:
Impulſumque manu (certum mihi vera fateri)
Protinus avertit; tergoque oneroſus inhæſit.
Si quà fides, (neque enim fictâ mihi gloria voce
Quæritur) impoſito preſſus mihi monte videbar.
Vix tamen exſerui ſudore fluentia multo
Brachia; vix ſolvi duros à corpore nexus.
Inſtat anhelanti: prohibetque reſumere vires,
Et cervice meâ potitur. Tum denique tellus
Preſſa genu noſtro eſt: & arenas ore momordi.
Inferior virtute meas devertor ad artes,
Elaborque viro longum formatus in anguem.
Qui poſtquam flexos ſinuavi corpus in orbes,
Cumque fero movi linguam ſtridore biſulcam,

atque oppoſui lacertos; & tenui in loco ad reſiſtendum apto ulnas incurvatas à pectore: & inſtituti artus & prælium. Ille me tegit pulvere ſuſcepto manibus capacibus; & viciſſim flaveſcit jactu flavæ arenæ. Atque jam inſurgit in collum, jam corripit crura lubrica, aut velle corripere credas; & adoritur omni ex parte. Meum pondus me tutabatur, & incaſſum appetebar. Non aliter, quàm moles, quæ undis pulſatur cum magno ſono: illa ſtat, & ſecura eſt ſuâ gravitate. Divellimur paululùm; & rurſum concurrimus ad certamen, & ſtetimus invicti, obfirmati non cedere; Atque pes erat connexus eum pede; & ego incumbens toto pectore, et urgebam digitos digitis, et frontem fronte. Non aliter aſpexi validos tauros congredi, cùm vacca petitur pulcherrima toto nemore, præmium certaminis. Armenta intuentur, atque timent, ignara ad quem ſpectet victoria tanti regni. Alcides ter nixus eſt fruſtrà à ſe dimovere mea pectora contrà luctantia. Quartò ſe expedit ab amplexu, et avellit lacertos affixos; atque continuò me avertit à ſe impulſu manûs. (decrevi agnoſcere vera) atque ponderoſus dorſo incubuit. Si quà fides (neque enim honorem aucupor falſis ſermonibus) mihi videbar oppreſſus monte. Vix tamen exſolvi lacertos ſtillantes multo ſudore; vix explicui arctos nodos à corpore, urget me ægre reſpirantem, atque impedit reſumere vires; et corripit meum collum. Tum denique terra impulſa eſt genu noſtro, et tetigi pulverem ore. Minor viribus recurro ad proprias artes, atque viri manibus effugio mutatus in oblongum ſerpentem. Qui ut contraxi corpus in gyros, et linguam biſidam agitans cum terribili ſibilo,

NOTÆ.

35. *Spargit*] Solebant luctaturi, ut corpus agile & lubricum fieret, firmaretur cutis adverſus aëres injurias, pori, roboris causâ, ſtiparentur, oleo ſeu ceromateſe perungere. Inſperſerant ſibi arenam, quam ἀφὴν vocabant, ut firmiùs tenerent corpora oleo lubrica: magis tamen glorioſum erat ἀχονιτὶ vincere. Plin. 35. c. 11.

36. *Flaveſcit*] Quia et Achelous arenâ Herculem ſparſit.

52. *Adducta*] Quibus Herculem Achelous complectebatur, premebatque.

Riſi

ſit; & illudens noſtras Tirynthius artes;
narum labor eſt angues ſuperare mearum,
ixit: & ut vincas alios, Acheloë, dracones,
rs quota Lernææ ſerpens eris unus Echidnæ:
ulneribus fæcunda ſuis erat illa: nec ullum
e centum numero caput eſt impunè reciſum,
in gemino cervix hærede valentior eſſet.
nc ego ramoſam natis è cæde colubris,
reſcentemque malo, domui: domitamque peremi.
id fore te credas, falſum qui verſus in anguem
rma aliena moves, quem forma precaria celat?
ixerat; & ſummo digitorum vincula collo
jicit. Angebar, ſeu guttura forcipe preſſus:
llicibuſque meas pugnabam evellere fauces.
c quoque devicto reſtabat tertia tauri
orma trucis; tauro mutatus membra, rebello.
duit ille toris à lævâ parte lacertos;
dmiſſumque trahens ſequitur: deprênſaque durâ
ornua figit humo; meque altâ ſternit arenâ.
ec ſatis id fuerat; rigidum fera dextera cornu
um tenet, infregit; truncâque à fronte revellit.
aiades hoc, pomis & odoro flore repletum,
crârunt; diveſque meo bona Copia cornu eſt.

riſit Tyrinthius, atque contemnens noſtras artes; Labor eſt, ait, infantiæ meæ elidere ſerpentes: et quamvis ſuperes cæteros angues Acheloë, tu qui *unus* es anguis *quota pars eris Echidnæ Lernææ? Illa erat aucta ſuis plagis; neque ullum ex centum capitibus eſt abſciſſum fruſtrâ, quin collum eſſet fortius duplici* capite *ſuccreſcente. Ego hanc ſuperavi multiplicem ſerpentibus ortis ex mutilatione, & validiorem ob detrimentum; atque occidi ſuperatum. Quid ſperes futurum de te, qui mutatus in falſum ſerpentem tractas arma aliena; quem figura emendicata tegit? Dixerat; et immittit nodos articulorum* ſuorum *gutturi meo. Urgebar quaſi habuiſſem collum conſtrictum forcipe: & nitebar exſolvere meam cervicem ex digitis* ejus. *Tertia figura Jævi tauri ſupererat* mihi *ſic etiam ſuperato. Transformatus in artus tauri bellum redegro. Ille injicit brachia in toros à parte ſiniſtrâ; & trahens* me *ſequitur fugere conantem, ue affigit duræ terræ cornua correpta, & me dejicit in ſupremâ arenâ. Neque id ſatis fuerat, a manus rumpit durum cornu dum tractat, et abripit à fronte mutilatâ. Naiades dicaverunt cornu repletum pomis & floribus odoriferis, & bona Abundantia eſt opulenta meo cornu.*

NOTÆ.

66. *Tirynthius*] *Hercules* eſt à Tirynthe Arurbe vicinâ, in quâ educatus, ſic dictus.

67. *Cunarum*] Duos à Junone immiſſos draes infantem Herculem eliſiſſe ferunt.

68. *Vincas*] *Aſtutiâ, viribus, &c. ſis metulus.*

69. *Echidnæ*] Quæ *vipera* Latinè. De illâ em hoc in loco agitur ab Hercule ſublatâ, æ Lernæam Argivi agri paludem infeſtabat.

71. *Centum*] Septem, novem, quinquaginta ita alii hydræ aſſignant, centum plerique od non mirum eſt; ſiquidem ex uno ampuo duo renaſcerentur, donec, ne de novo ſcerent, candenti ferro uſus eſt Hercules.

88. *Copia*] Non hoc Acheloï, ſed Altheæ præ cornu, Copiæ dicatum fingit noſter idem ta Faſtor. Acheloï, fabulam quod attinet ſum habet prorſùs hiſtoricum. Illum nempe toliæ regem volunt fuiſſe, qui Thoanti ſuvio, in quo ſubmerſus erat, nomen ſuum impoſuerit. Unà cum Hercule, Deïaniræ nuptias nonnullis dicitur ambiviſſe, cùm homo eſſet; atque ex eo mutationem ſuarum famam conſecutum, quòd non vi apertâ, ſed dolis uteretur: qui tandem tamen bonam regni ſui partem quam Cornu Copiæ vocitârunt, amiſerit. Alii Acheloum fluvium ideo Deïaniram dicunt cupiviſſe, quòd in ejus regna frequens irrumperet: Hominis formam illi attributam quòd aliquando leniter flueret; Serpentis quòd, obliquo curſu, Tauri, quòd cum mugitu tumidus ferretur. Ab Hercule præterea faciunt ſuperatum, quòd ab illo in multos rivos diviſus ab agrorum vaſtatione fuerit prohibitus. Cornu denique ablatum, Copiæ volunt dicatum, quòd agri aquâ ex Acheloö derivatâ irrigui fertiliores eſſe multò quàm antè cœperint.

Absolverat: at Nympha una famularum collectas habens vestes more Dianæ: comâ utrimque sparsâ venit, & portavit totum Autumnum cornu copiosissimo, & poma optima pro bellariis. Dies succedit, & juvenes abeunt, sole primulùm illustrante vertices monitum: *neque verò expectant donec torrentes subsidant & placidè fluunt, & aquæ rapidæ quiescant. Acheloüs occultavit ora deformia, & mutilum caput in mediis aquis. Attamen movebatur* solo *dispendio laudis sublatæ; quoad cætera erat incolumis: vitium etiam capitis tegitur foliis salignis, aut Coronâ junceâ superstratâ.*

II. *At, Nesse improbe, amor ejusdem puellæ te perdiderat, cùm gereres dorsum transfixum levi arundine. Namque filius Jovis revertens ad patria mœnia cum novâ nuptâ, devenerat ad aquas furentes Eveni. Fluvius erat tumidior solito imbribus hyemalibus, exundans voraginibus, atque invius. Nessus corpore strenuus, & peritus locorum* transitum præbentium *accedit ad* Herculem *nihil sibi timentem, sed de uxore anxium; atque, inquit, Hæc tibi redditur meâ operâ ad iliam ripam. Alcide, tu utere viribus natando. Aonius credidit Nesso timidam Calydonidem, pallidam pavore, atque metuentem & torrentem & ipsum* Nessum. *Dein sicuti erat, onustus pharetrâ, & exuviis leonis (nam jecerat clavam & sinuantes arcus trans ripam) siquidem cœpi, dixit, pergam fluenta transnare. Neque hæsitat, neque curat quà fluvius sit placidissimus: & negligit transmitti obsequio aquarum. Jamque ad ripam appulsus, cùm colligeret arcus trajectos, agnovit vocem uxoris: atque Nessum fluente retinere depositum, Quo vociferatur, inutilis confidentia*

Dixerat: at Nympha ritu succincta Dianæ
Una ministrarum, fusis utrimque capillis,
Incessit, totumque tulit prædivite cornu
Autumnum, & mensas felicia poma secundas.
Lux subit; &, primo feriente cacumina Sole
Discedunt juvenes. Neq; enim dum flumina pacem,
Et placidos habeant lapsus, motæque residant,
Oppreriuntur, aquæ. Vultus Acheloüs agrestes,
Et lacerum cornu mediis caput abdidit undis.
Hunc tamen oblati domuit jactura decoris;
Cætera sospes erat. Capitis quoque fronde saligná,
Aut super impositâ celatur arundine damnum.

II. At te, Nesse ferox, ejusdem virginis ardor,
Perdiderat volucri trajectum terga sagittâ.
Namque, novâ repetens patrios cum conjuge muros,
Venerat Eveni rapidas Jove natus ad undas.
Uberiùs solito nimbis hyemalibus auctus,
Vorticibusque frequens erat, atque impervius amnis,
Intrepidum pro se, curam de conjuge agentem
Nessus adit, membrisque valens, scituque vadorum:
Officioque meo ripâ sistetur in illâ
Hæc, ait, Alcide: tu viribus utere nando.
Pallentemque metu, fluviumque ipsumque timentem
Tradidit Aonius pavidam Calydonida Nesso.
Mox, ut erat, pharetrâque gravis, spolioque leonis,
[Nam clavam, & curvos trans ripam miserat arcus]
Quandoquidem cœpi, superentur flumina, dixit.
Nec dubitat; nec quà sit clementissimus amnis,
Quærit: & obsequio deferri spernit aquarum.
Jamque tenens ripam, missos cùm tolleret arcus,
Conjugis agnovit voçem: Nessoque parante
Fallere depositum, Quò te fiducia, clamat,

NOTÆ.

92. *Autumnum*] Fructus quoscunque fert Autumnus.

94. *Juvenes*] *Pirithous, Theseus, &c.*

96. *Agrestes*] *Deformes*, cornu alteto a vulso.

101. *Nesse*] Unus fuit ex Centauris, Ixionis filius, adeòque biformis, parte alterâ homo, alterâ equus.

104. *Eveni*] Qui Æoliæ est fluvius, ant. *Lycormas* dictus.

112. *Aonius*] *Hercules*, Thebis Bœotiæ, cujus montana pars *Aonia* dicitur, oriundus.

Ib. *Calydonida*] *Deïanirâm*, Calydone oriundam.

120. *Fallere depositum*] Hoc est Herculem concreditâ Deïanirâ fraudare.

Vana

ana pedum, violente, rapit? tibi, Neſſe biformis,
icimus; Exaudi: nec res intercipe noſtras.
i te nulla mei reverentia movit; at orbes
oncubitus vetitos poterant inhibere paterni.
laud tamen effugies, quamvis ope fidis equinâ.
ulnere, non pedibus te conſequar. Ultima dictâ
e probat: & miſſâ fugientia terga ſagittâ
rajicit. Exſtabat ferrum de pectore aduncum.
uod ſimul evulſum eſt, ſanguis per utrumque foramen
micuit, miſtus Lernæi tabe veneni.
xcipit hunc Neſſus: Neque enim moriemur inulti,
ecum ait: & calido velamina tincta cruore
at munus raptæ, velut irritamen amoris.
III. Longa fuit medii mora temporis: actaque magni
erculis implêrant terras, odiumque novercæ.
ictor ab Oechaliâ Cenæo ſacra parabat
ota Jovi, cùm Fama loquax præceſſit ad aures,
eïanira, tuas, (quæ veris addere falſa
audet, & è minimâ ſua per mendacia creſcit)
mphitryoniaden Ioles ardore teneri.
redit amans: Veneriſque novæ perterrita famâ
dulſit primò lachrymis; flendoque dolorem
iffudit miſeranda ſuum: mox deinde, Quid autem
lemus, ait? pellex lachrymis lætabitur iſtis:

pedum te abripit? Te alloquor, Neſſe ambigue; reſponde; neque ſuffurator res noſtras. Si nullus mei timor te retinuit: at rota cui pater tuus affixus eſt, poterat deberiari te à ſtupro. Nequaquam tamen elaberis, quanquam confidis viribus equinis. Te corripiam non pedibus ſed plagâ: Confirmat noviſſima verba reipſâ; & transfigit dorſum fugientis ſagittâ impulſâ. Ferrum recurvum prominebat ex pectore. Quod ſtatim atque extractum eſt cruor exſilit per utrumque foramen et tergi et pectoris, *confuſus cum veneno Lernææ ſerpentis. Neſſus illum excipit. Neque apud ſe dicit occidemur inulti: & offert in donum Deïaniræ ſublatæ induſium infectum ſanguine tepido, tanquam philtrum amatorium.*

III. *Spatium temporis medii longum fuit; & facta magni Herculis vulgata fuerant per orbem, ſicut & odium novercæ. Domitor Oechaliæ adornabat ſacra promiſſa Jovi*

næo, cùm Fama garrula, (quæ amat adjicere falſa veris, & ex parvulâ augetur per ſua ndacia) antevenit ad aures tuas: ô Deïanira, Amphitryoniadem correptum eſſe amore Ioles. ans fidem adhibuit, atque exterrita famâ novi amoris, primò convertit ſe ad lachrymas, atque erabilis amplificat mœſtitiam ſuam lachrymando: mox deinde, Quamobrem vero, inquit, hrymas diffundimus? adultera gaudebit iſto fletu;

NOTÆ.

133. *Orbes*] Rota, cui pater tuus Ixion affis, verſatuſque eſt aſſiduè ob interpellatam nonem, te moneat.

130. *Veneni*] Quo tinctæ Herculis ſagittæ, earum vulnera immedicabilia eſſent.

133. *Irritamen*] Quod ad amandum poſſet licere.

134. *Medii*] Longum tempus interceſſit, quo mortuus eſt Neſſus, ad diem illum quo rculeſ vota hæc fecit.

135. *Novercæ*] *Junonis*, quæ pellicibus mibus infenſa, Jovis quoque adulterio ortam olem perdere, quoad licuit, nunquam deſti-

Cæterùm, utut Herculem per Euryſthe- cui illum per dolum ſubjecit, in primis vexaverit non aliud conſequuta, quàm ut ab Hercule ſuperatis omnibus difficultatibus, & exantlatis laboribus major illi novercalibus odiis gloria accreverit.

136. *Cenæo Jovi*] Jupiter dictus eſt *Cenæus* à Cenæo promontorio Eubœæ; ubi ab Oechaliæ expugnatione Hercules reverſus Jovi aram extruxit.

Ib. *Victor*] Eurytum Oechaliæ Euboïcæ regem (quòd Iolem filiam ſibi uxorem negaverat) cum filiis interfecit Hercules, Iolem captivam ſecum abducens.

141. *Veneris*] Amorum, quibus Herculem indulgere audierat.

Quæ quoniam accedit, festinandum est, atque aliquid incipiendum quamdiu concessum est, neque adhuc alia regnat in nostris conclavibus. Questum eloquar, an, taceam? redeamne Calydonem, an maneam? Egrediarne domo, an, si nihil amplius, obnitar? Quid, si recordans me esse tuam germanam, Meleager, virile decerno factum, & indico quantùm injuria & mœror fœmineus possit, mactatâ adulterâ? Mens fertur in diversas cogitationes. Præposuit omnibus ad Herculem *mittere amictum tinctum sanguine Nessæo; qui redintegret vires amoris languentis: atque imprudens quid det, ipsa dat quod sibi mœrori futurum est, insciо Lychæ; atque jubet lenibus verbis ut tradat marito suo illa infelicissima munera. Heros ignarus sumit atque aptat humeris venenum Echidnæ Lernææ. Immittebat thura primis ignibus; & fundebat preces, atque spargebat vinum paterâ in altaria marmorea: Illa potentia veneni excitata est & per ignem soluta est & sparsa latè fluxit per membra Herculis: Quatenus licuit, cohibuit gemitum virtute consuetâ. Postquam patientia superata erat doloribus, deseruit altaria, atque implevit Oetem frondosum suis clamoribus. continuò nititur lacerare amictum fatalem. Ille, quâ* parte *discerpitur, discerpit simul pellem atque, dictu horrendum, aut affixus est artubus nequicquam tentatus exscindi, aut nudat membra discerpta, & magna ossa. Ipse sanguis crepitat, sicut aliquando bractea ignita morsa frigido, & torretur furente tabo.*

Quæ quoniam adventat, properandum, aliquidque novandum est,
Dum licet; et nondum thalamos tenet altera nostros.
Conquerar, an fileam? repetam Calydona, morerne?
Excedam tectis? an, si nihil amplius, obstem?
Quid si, me Meleagre, tuam memor esse sororem
Forte paro facinus: quantùmque injuria possit,
Fœmineusque dolor jugulatâ pellice testor?
In cursus animus varios abit. Omnibus illis
Prætulit imbutam Nessæo sanguine vestem
Mittere; quæ vires defecto reddat amori.
Ignaroque Lichæ, quid tradat nescia, luctus
Ipsa suos tradit: blandisque miserrima verbis
Dona det illa viro, mandat. Capit inscius heros
Induiturque humeris Lernææ virus Echidnæ.
Thura dabat primis, & verba precantia, flammis
Vinaque marmoreas paterâ fundebat in aras:
Incaluit vis illa mali; resolutaque flammis
Herculeos abiit latè diffusa per artus.
Dum potuit, solitâ gemitum virtute repressit.
Victa malis postquam patientia, reppulit aras;
Implevitque suis nemorosum vocibus Oeten.
Nec mora: letiferam conatur scindere vestem:
Quà trahitur, trahit illa cutem: fœdumque relatu
Aut hæret membris frustrà tentata revelli;
Aut laceros artus, & grandiâ detegit ossa.
Ipse cruor, gelido seu quondam lamina candens,
Tincta lacu, stridit; coquiturque ardente veneno.

NOTÆ.

147. *Repetam, &c.*] Id est, *An revertar ad patrem, maneamve in domo Herculis? An Meleagri sororem me approbans, ulciscar conjugem meum, & pellicem?*

148. *Obstem*] Pellicis præsertim, tum etiam Herculis voluptatibus,

151. *Fœmineus*] Qui tantò gravior & impotentior, quantò fœminis animis imbecillior & levior.

152. *In cursus*] Verba sunt poëtæ.

Ib. *Omnibus*] *Quæ animo volverat.*

153. *Lichæ*] Herculis servo; quem ille ad Deïaniram miserat, ut sibi vestem, quâ in sacris uti consueverat, afferret.

156. *Suos*] Siquidem per indusium, quod marito mittebat, illum perdidit.

158. *Virus*] Quo imbuta tunica.

161. *Vis illa*] De veneno loquitur, quo cum tunicâ induerat.

165. *Oeten*] Qui mons est Thessaliæ, ubi Hercules Apollinis jussu, quem de morbi remedio per Iölaum & Lycimnium interrogaverat, pyram Jovis voluntate struxit, in quâ quicquid mortale habuit, reliquit, & ipse in Deorum numerum relatus est.

Nec modus eſt: ſorbent avidæ præcordia flammæ:
Cæruleuſque fluit toto de corpore ſudor:
Ambuſtique ſonant nervi: cœcâque medullis
Tabe liquefactis, tendens ad ſidera palmas,
Cladibus, exclamat, Saturnia, paſcere noſtris: 175
Paſcere: & hanc peſtem ſpecta, crudelis, ab alto;
Corque ferum ſatia. Vel ſi miſerandus & hoſti:
Hoſtis enim tibi ſum) diris cruciatibus ægram,
Inviſamque animam, natamque laboribus aufer. 180
Mors mihi munus erit. Decet hæc dare dona novercam.
Ergo ego fœdantem peregrino templa cruore
Buſirin domui? ſævoque alimenta parentis
Antæo eripui? nec me paſtoris Iberi
Forma triplex, nec forma triplex tua, Cerbere, movit? 185
Voſne, manus, validi preſſiſtis cornua tauri?
Veſtrum opus Elis habet, veſtrum Stymphalides undæ,

Neque menſura eſt: ignis rapax exhaurit viſcera: & ſudor ater manat ex toto corpore; & nervi toſti ſtrident; & medullis fluentibus latente peſte tollens manus ad aſtra exclamat, Gaude Juno noſtris infortuniis, atque ſæva contemplare hanc rabiem ab excelſo; & exple cor crudele. Vel ſi miſerandus ſum etiam hoſti, (namque ſum tibi hoſtis) tolle animam exhauſtam crudelibus doloribus, atque tibi *odioſam, & factam ad labores. Letum erit mihi beneficium. Pulchrum eſt novercæ ejuſmodi præbere munera. Ego igitur ſuperavi Buſirim polluentem? atque crudeli Antæo abſtuli auxilium matris? neque triplex corpus paſtoris Iberi, neque figura tua triformis me perculit,*

Cerbere? Voſne ô manus meæ *ligâſtis cornua fortis tauri? An Elis ſentit veſtrum laborem, an quæ Stymphalidis inſuper,*

NOTÆ.

176. *Saturnia*] Juno nocitura ut plurimùm Saturnia à poëtis appellatur.

178. *Si miſerandus & hoſti*] Quæ extrema eſt miſeria.

183. *Buſirin*] Ægypti rex fuit Buſiris, Neptuni ex Libyâ filius, quid ad provocandam illi inundationem, hoſpites aris admovebat; hâc unâ in parte juſtus, quòd Thraſium quendam tam atrocis facinoris autorem primum immolavit. Illum atem ſuper iiſdem aris, quibus ſceleſtus ſolebat peregrinos, Hercules jugulavit.

Ib. *Parentis*] *Terræ Matris.*

Ib. *Alimenta*] *Vires renovatas* ex tactu terræ.

184. *Antæo*] Hunc volunt fuiſſe gigantem in Libyâ, qui peregrinos quoſlibet ad luctam provocatos, dein victos interficiebat. Cùm terræ eſſet filius, vires ab illâ, quotieſcunque ſterneretur, accipiebat; quamobrem gravis quoque Herculi fuit cum illo pugna. Dolotamen cogito è terrâ ſublatum invictus heres ſuffocavit.

184. *Paſtoris*] *Geryonem* dicit, ideo tricorporem à poëtis dictum, quod tria in Iberiâ aut Hiſpaniâ regna, ſeu adjacentibus inſulis, cum duobus fratribus concordiſſimè adminiſtraret.

185. *Cerbere*] Quis canis fuit triceps, nonnullis centiceps, inferorum cuſtos, Euryſthei juſſu ad ſuperos pertractus.

186. *Tauri*] Ignivomum illum dicit Neptuni irâ adverſus Minoëm immiſſum, quem ad ſe adducere Herculem juſſit Euryſtheus.

187. *Veſtrum*] Augeæ nempe regis Elidis in Peloponneſo ſtabulum, in quo tria bovum millia per annos triginta, nunquam egeſto fimo ſtabulata fuerant, uno die, immiſſo Alpheo, ab Hercule expurgatum.

Ib. *Stymphalides*] Fuit Stymphalus ſeu Stymphalis, agri Arcadici lacus & fluvius, ubi aves fuerunt miræ magnitudinis, roſtro, unguibus, & pennis ferreis, humanis veſcentes carnibus, quas Hercules occidit partim, partim æris tinnitu fugavit.

& silva Parthenia? Balteus distinctus auro Thermodontiaco reportatus est vestrâ virtute, itemque poma à pervigili serpente male servata? Neque Centauri valuerunt stare contra me: neque sui populator Arcadiæ? Neque utile fuit Echidnæ augeri per dispendia, & geminare vivas? Quid? quòd intuitus sum equos Diomedis saginatos sanguine humano, & stabula referta corporibus discerptis atque dirui ea conspecta, atque illos cum hero jugulavi? Jugens leo Nemeæus humi sternitur suffocatus meis brachiis? fulsi cœlum hoc collo! Crudelis uxor Jovis defatigata est imperando; ego verò sum indefatigatus laborando. Verùm inauditum malum me urget, contra quod neque licet stare fortitudine neque jaculis, neque armis. Ardor rapax volvitur per intimum pulmonem, atque fovetur per omnia membra. At Eurystheus prosperâ fruitur valetudine. Et conspiciuntur, inquit, qui possint credere Deos esse? Atque afflictus haud aliter fertur per excelsum Oeten, quàm si Tigris ferat jacula impacta corpori, & auctor vulneris sese subduxerit.

Partheniumque nemus? vestrâ virtute relatus
Thermodontiaco cœlatus balteus auro,
Pomaque ab insomni malè custodita dracone?
Nec mihi Centauri potuêre resistere, nec mi
Arcadiæ vastator aper? nec profuit Hydræ
Crescere per damnum, geminasque resumere vires?
Quid? cum Thracas eques humano sanguine pingues,
Plenaque corporibus laceris præsepia vidi,
Visaque dejeci, dominumque ipsosque peremi?
His elisa jacet moles Nemeæa lacertis?
Hâc cœlum cervice tuli? defessa jubendo est
Sæva Jovis conjux: ego sum indefessus agendo,
Sed nova pestis adest: cui nec virtute resisti,
Nec telis, armisve potest. Pulmonibus errat
Ignis edax imis, perque omnes pascitur artus.
At valet Eurystheus. Et sunt, qui credere possint
Esse Deos? dixit, Perque altum saucius Oeten
Haud aliter graditur, quàm si venabula tigris
Corpore fixa gerat, factique refugerit auctor.

NOTÆ.

188. *Parthenium*] Quod etiam Arcadiæ est, in quo eximiæ velocitatis cervam Dianæ sacram pedibus æreis, aureis cornibus, Hercules tandem currendo est assecutus.

189. *Thermodontiaco*] Id est quod Amazonum esset, juxta Thermodonta Scythiæ fluvium habitantium. Herculem enim jusserat Eurystheus, ut Hippolytæ Amazonum reginæ balteum ad se adferret; quamobrem illas debellavit.

190. *Poma*] *Hesperidum*, quæ Hesperi, Atlantis fratris, filiæ fuerunt, à dracone pervigili servata; quo occiso, ab Hercule rapta sunt, & ad Eurystheum delata.

191. *Centauri*] Qui Thessaliæ populi anteriore parte viri, posteriore equi adeò crediti, quod primi equos domare, & ex illis pugnare cœperunt, quos Hercules superavit.

192. *Aper*] Quem in Erymanthe Arcadiæ monte latentem, magnitudine & feritate terribilem Hercules vinctum ad Eurystheum deduxit.

Ib. *Hydræ*] De eâ suprà 70. v.

194. *Thracas*] Diomedis fuerunt Thraciæ regis, quos ille hospitum carnibus alebat; quem quidem tyrannum Hercules iisdem equis discerpendum objecit.

197. *Moles Nemeæa*] Leonem illum ingentem dicit, ferro omnique telo inviolabilem, qui Argivi agri Nemæam silvam infestabat. Illum autem in spelunca, cujus alterum aditum obstruxerat, Hercules comprehendit & suffocavit; cujus detractam pellem deinceps corropi munimentum, & insigne gestavit.

198. *Cœlum*] Illud in gratiam Atlantis Mauritaniæ regis, à quo hospitio exceptus fuerat, humeris sustentavit. Quod quidem idcirco factum est, quòd ab Atlante Astrologiam Hercules didicerit.

Ib. *Jubendo*] Per Eurystheum, Sthenelii filium, Mycenarum regem, qui Junonis odio obsequens, Herculem ad difficillima quæque coëgit: cùm ille Jovis edicto & Apollinis monitu persuasus libens labores omnes exhauriret.

206. *Refugerit*] Quod præsertim exacerbatam iram reddit.

Sæpe

epe illum gemitus edentem, sæpe frementem,
epe retentantem totas infringere vestes,
ernentemque trabes, irascentemque videres
Iontibus, aut patrio tendentem brachia cœlo. 210
cce Lichan trepidum, & latitantem rupe cavatâ
dspicit; utque dolor rabiem collegerat omnem;
une, Licha, dixit, feralia dona tulisti?
une meæ necis auctor eris? tremit ille, pavetque
allidus; & timidè verba excusantia dicit. 215
icentem, genibusque manus adhibere parantem,
orripit Alcides; & terque quaterque rotatum
ittit in Euboïcas, tormento fortiùs, undas.
le per aërias pendens induruit auras;
tque ferunt imbres gelidis concrescere ventis; 220
nde nives fieri; nivibus quoque molle rotatis,
dstringi, & spissâ glomerari grandine corpus;
ic illum validis actum per inane lacertis,
xsanguemque metu, nec quicquam humoris habentem,
n rigidos versum silices prior edidit ætas. 225
Nunc quoque in Euboïco scopulus brevis emicat altè
Surgite, & humanæ servat vestigia formæ.
Quem, quasi sensurum, nautæ calcare verentur;
Appellantque Lichan. At tu, Jovis inclyta proles,
Arboribus cæsis, quas ardua gesserat Oete. 230
nque pyram structis arcus, pharetramque capacem,
Regnaque visuras iterum Trojana sagittas,
Ferre jubes Pœante satum: quo flamma ministro

Sæpe illum cernere gementem, sæpe fremebundum, sæpe iterum conantem dis erpere amictum totum, & proterentem arbores, & objurgantem montes, vel tollentem lacertos ad cælos patrios. En videt Lychon trementem & sese tegentem rupe arcuatâ: atque ut dolor cögerat omnem furorem, Tune, Lycha, ait, obtulisti munera fatalia? tune eris causa meæ mortis? Ille exanguis tremit & timet, & pavidus profert voces supplices. Hercules tollit loquentem, & conantem admovere manus genibus, & jacit illum fortiùs quàm machina bellica terque quaterque circumactum in mare Eubœicum. Ille sublatus dirigit per Aërem. Atque ut dicunt nimbos coalescere ventis frigidis; inde nives procreari; nivibus insuper circumactis, per gravitatem, coarctari, & corpus conglobari densâ grandine; ita veteres dixerunt, illum missum per vacuum aërem fortibus brachiis sanguine per timorem exhausto, neque habentem quicquam humiditatis, mutatum fuisse in

uram saxum. Nunc etiam extat parvus scopulus in mare Eubœico, atque retinet signa figuræ humanæ; quem, quasi sentire possit, nautæ timent tangere, & vocam Lychan. At tu clare Jovis fi, arboribus excisis, quas excelsa Oete produxerat, iisque compositis in rogum, imperas filio Pœantis ellere arcum & vastam pharetram, & spicula visura denuo regna Trojana: cujus administratione xis suppositus;

NOTÆ.

216. *Genibus*] Quæ, quia iis advolvuntur upplices misericordiæ sedes dicta sunt.

218. *Euboïcas*] Quæ inter Cenæum promontorium, ubi Hercules facturus sacrum, & Oeten montem ubi cremandus, extendebantur, de Euboïco mari loquitur.

Ib. *Tormento*] Instrumentum est bellicum, torquendis saxis.

221. *Rotatis*] Conglobatis, validiùs flante Boreâ aut frigido aliquo vento.

228. *Quasi sensurum*] Imò quia sensuri psi: *Lychas* enim Græcis abruptum dicitur eu truncum: ut scopulum fuisse Licham intelligamus à reliquo Cenæo divisum.

232. *Visuras iterum*] Namque sine illis Trojam capi non posse erat in ratis; quapropter Philoctetem unà cum sagittis ad bellum Græci perduxerunt. Illas autem Troja antè senserat, cum Laomedontis perfidiâ accensus esset Hercules; qui tùm ab illo sibi promissam filiam Hesionem à Ceto liberatam non posset impetrare, urbem totam diripuit.

233. *Pœante*] *Philoctetem* dicit Herculis comitem, Pœantis filium, qui illius rogo flammam supposuit.

& dum ſtrues corripitur flammis rapacibus; imponis ſummitati pyræ lignorum pellem Nemeæi leonis, & capite in clavam demiſſo non minùs læto vultu decumbis, quàm ſi accumberes convivæ ornatus coronis inter crateras vino plenos.

IV. *Et jam flamma fortis, atque ſparſa in omnes partes ſtrepebat, & ferebatur in membra minimè anxia, & ſuum contemptorem. Dii metuerunt pro ultore terræ. Quos (nam advertit) Jupiter Saturnius ſic compellat vultu hilari: Hic metus nobis eſt gratiſſimus, ô cœlicolæ, atque ultra gaudeo toto corde, quòd perhibeor & rex & pater populi haud ingrati, & mea ſoboles ſecura quoque eſt veſtrâ benevolentiâ. Nam ſiquidem iſtud conceditis ejus factis incredibilibus, ego tamen me vobis debere fateor: cæterùm ne cara pectora extimeſcant ſine cauſâ, contemnite ignes Oetæos: qui ſuperavit omnia, ſuperavit etiam flammas, quos videtis. Neque niſi ex eâ parte, quam à matre habuit* mortali, *experietur validum ignem: Quod habuit à me eſt æternum et intactum atque inacceſſum morti, et nullo igne juperandum. Atque ego illum* laboribus ſuis *in terrâ defunctam admittam in cœlum: et credo meum facinus futurum gaudii omnibus Diis: Si quis tamen, ſiquis, inquam, Deorum erit ægrè paſſurus Herculem Deum; nollet mercedem collatam; iſte ſcict meruiſſe conferri, & nolens aſſentietur. Dii annuerunt. Uxor etiam regia viſa eſt accepiſſe alia omnia verba ſocia facie ſatis placidâ, poſtrema tamen facie parum placidâ: atque ægrè tuliſſe ſe tactam. Interea Vulcanus rapuerat quicquid fuit igni corruptibile: neque forma Herculis remanſit cogneſcenda;*

Subdita: Dumq; avidis comprênditur ignibus agger,
Congeriem ſilvæ Nemeæo vellere ſummam
Sternis: & impoſitâ clavæ cervice recumbis,
Haud alio vultu quàm ſi conviva jaceres
Inter plena meri redimitus pocula ſertis.
IV. Jamq; valens, & in omne latus diffuſa ſonabat,
Securoſque artus, contemptoremque petebat
Flamma ſuum. Timuêre Dei pro vindice terræ
Quos ita (ſenſit enim) læto Saturnius ore
Jupiter alloquitur: Noſtra eſt timor iſte voluptas,
O Superi: totoque libens mihi pectore grator,
Quòd memoris populi dicor rectorque paterque,
Et mea progenies veſtro quoque tuta favore eſt.
Nam quanquam ipſius datur hoc immanibus actis;
Obligor ipſe tamen. Sed enim, ne pectora vano
Fida metu paveant, Oetæas ſpernite flammas.
Omnia qui vicit, vincet, quos cernitis, ignes:
Nec niſi maternâ Vulcanum parte potentem
Sentiet. Æternum eſt, à me quod traxit, & expers
Atque immune necis, nullâque domabile flammâ.
Idque ego defunctum terrâ cœleſtibus oris
Accipiam, cunctiſque meum lætabile factum
Diis fore confido. Si quis tamen Hercule, ſi quis
Fortè Deo doliturus erit, data præmia nollet;
Sed meruiſſe dari ſciet; invituſque probabit.
Aſſensêre Dei. Conjux quoque regia viſa eſt
Cætera non duro, duro tamen ultima vultu
Dicta tuliſſe Jovis; ſeque indoluiſſe notatam.
Interea, quodcunque fuit populabile flammæ,
Mulciber abſtulerat; nec cognoſcenda remanſit

NOTÆ.

234. *Agger*] Pro lignorum ſtrue poſuit, quanquam propriè terræ eſt congeries.

235. *Silvæ*] Lignorum, ex quibus rogus conſtabat, ſuper quæ Nemeæi leonis pellem in quâ moriturus decumberet, Hercules ſtravit.

236. *Clavæ*] Clava Herculis inſigne, ut fulmen Jovis, tridens Neptuni, &c.

241. *Vindice*] *Hercule* nimirum, qui omnes terras à monſtris, latronibus, & nefariis hominibus purgabat.

243. *Noſtra*] Jovi nempe gratum fuit Deos Herculi filio faventes, & erga ſe benevolos cernere.

259. *Conjux*] Juno eſt Herculi ſemper infenſa, quam obliquè tetigit Jupiter.

263. *Mulciber*] *Vulcanus* eſt, à *mulcere* ferro, qui pro igne ſæpiſſimè ponitur.

Her

Herculis effigies; nec quidquam ab imagine ductum
Matris habet; tantùmque Jovis vestigia servat. 265
Itque novus serpens, positâ cum pelle senectâ,
Luxuriare solet, squamâque nitere recenti:
Sic, ubi mortales Tirynthius exuit artus,
Parte sui meliore viget; majorque videri
Cœpit, & augustâ fieri gravitate verendus. 270
Quem pater omnipotens inter cava nubila raptum,
Quadrijugo curru radiantibus intulit astris.
V. Sensit Atlas pondus. Neq; adhuc Sthenelеïus iras
Solverat Eurystheus; odiumque in prole paternum
Exercebat atrox. At longis anxia curis 275
Argolis Alcmene, questus ubi ponat aniles,
Cui referat nati testatos orbe labores,
Cuive suos casus, Iölen habet. Herculis illam
Imperiis, thalamoque animoque receperat Hyllus:
Implêratque uterum generoso germine. Cui sic 280
Incipit Alcmene: Faveant tibi numina saltem:
Corripiantque moras, tum cùm matura vocabis
Præpositam timidis parientibus Ilithyïam;
Quam mihi difficilem Junonis gratia fecit.
Namque laboriferi cùm jam natalis adesset 285
Herculis, & decimum premeretur sidere signum,
Tendebat gravitas uterum mihi: quodque ferebam,
Tantum erat, ut posses auctorem dicere tecti
Ponderis esse Jovem. Nec jam tolerare labores
Ulteriùs poteram; quin nuncquoq; frigidus artus, 290
Dum loquor, horror habet; parsque est meminisse doloris.
Septum ego per noctes, totidem cruciata diebus,

neque habet quidquam ortum à formâ matris; & servat tantùm imaginem Jovis. Atque ut anguis novus consuevit exsilire senio deposito cum exuviis, & micare squammâ novâ; ita postquam Tirynthius deposuit membra morti obnoxia, viget parte sui potiore; cœpit videri major, & fieri colendus venerandâ gravitate. Quem pater omnipotens sublatum curru quadrijugo inter opacas nubes collacavit inter splendentia sidera.

V. *Atlas sensit onus. Neque adhuc Eurystheus Sthenelеïus odium expleverat; & sævus iram, quam olim in patrem, in filium exercuit. At Alcmene Argolica sollicita assiduis curis, habet Iolem cui credat querimonias aniles, cui narret labores filii* toto *orbe cantatos, vel sua infortunia. Hyllus illam benevolè acceperat lecto, jussu Herculis; & impleverat alvum semine nobili. Cùm Alcmene sit incipit; Dii tibi nunc saltem sint auxilio & non morentur, cùm parturiens appellabis Ilithyïam jus habentem in pavidas puerperas, quam Junonis potentia mihi reddidit minùs æquam. Namque, cùm jam natalis Herculis laborem ferentis appropinquaret, et decimum sidus à sole teneretur,* infantis *gravitas tendebat mihi ventrem: et quod gestabam erat tantum ut pronum esset dicere auctorem tantæ sarcinæ esset Jovem. Neque jam poteram amplius pati labores; quin nunc etiam gelidus timor habet membra, dum verba facio, & ipsa recordatio est pars laboris. Ego tarta per septem noctes, atque totidem dies,*

NOTÆ.

265. *Vestigia*] Animam à Jove ortam.

272. *Quadrijugo*] Innuit Herculem, triumphantium more, in cœlum sublatum.

273. *Sensit pondus*] Quasi Hercules, novus hospes cœlis, illius pondus auxerat.

278. *Iölen*] Quæ Euryti Oechaliæ regis filia, ab Hercule adamata, deinde Hyllo filio suo in uxorem tradita.

283. *Ilithyiam*] *Dianam* volunt esse, & *Junonem* Lucinam, quæ parturientibus opifera adveniat.

284. *Gratia*] Ironicè.

285. *Laboriferi*] Laboribus nati, ut suprà, v. 180. quem consule.

286. *Decimum*] Sol singulis mensibus Zodiaci signum perlustrat; unde per decimum signum, decimus mensis intelligitur.

Fessa

defagitata doloribus, & tendens brachia ad cœlum vocabam magno clamore Lucinam & duos Deos partus. Illa quidem accessit, sed antè à Junone *corrupta, et quæ cuperet meam vitam prodere infestæ Junoni. Et cùm audivit meos gemitus, constitit ad illud altare præ foribus; & imposuit dextrum poplitem sinistro genu, atque digitis inter se connexis ad modum pectinis, remorata est partus; protulit quoque carmina voce summissâ; atque carmina cohibuerunt partus inchoatos. Contendo, et amens jacio nihil profutura convicia in Jovem immemorem, et opto obire, et conqueror vocibus tacturis rigida saxa. Matronæ Cadmeïdes adstant, & concipiunt preces, & animos augent laborantis. Una famularum, Galanthis nomine, ex mediâ plebe flavos habens capillos, sedula in mandatis exequendis, amata suis officiis, adstabat: Ea intellexit nescio quid agi Junone aversâ; & dum prodit sæpius, atque subit januam, advertit Deam sedentem super altari, atque habentem lacertos genibus commissos digitis. Et, quæcunque es, inquit, gratulare Dominæ. Alcmene Argolica est levata, & fœtum enixa fruitur voto. Dea ventri præpositâ emicuit, atque exterrita solvit manus connexas: ego absolvor vinculis solutis.*

Fessâ malis, tendensque ad cœlum brachia, magno
Lucinam Nixosque pares clamore vocabam.
Illa quidem venit, sed præcorrupta, meumque
Quæ donare caput Junoni vellet iniquæ.
Utque meos audit gemitus, subsedit in illâ
Ante fores aræ; dextroque à poplite lævum
Pressa genu, digitis inter se pectine Junctis,
Sustinuit partus: tacitâ quoque carmina voce
Dixit; & inceptos tenuerunt carmina partus.
Nitor, & ingrato facio convicia demens
Vana Jovi; cupioque mori, moturaque duras
Verba queror silices. Matres Cadmeïdes adsunt,
Votaque suscipiunt, exhortanturque dolentem.
Una ministrarum mediâ de plebe Galanthis,
Flava comas, aderat, faciendis strenua jussis;
Officiis dilecta suis. Ea sensit iniquâ
Nescio quid Junone geri; dumque exit, et intrat
Sæpe fores, Divam residentem vidit in aræ;
Brachiaque in genibus digitis connexa tenentem:
Et, quæcunque es, ait, dominæ gratare; levata est
Argolis Alcmene; potiturque puerpera voto.
Exiliuit, junctasque manus pavefacta remisit
Diva potens uteri: Vinclis levor ipsa remissis.

VI. Numine decepto risisse Galanthida fama est.
Ridentem, prensamque ipsis Dea sæva capillis
Traxit, & è terrâ corpus relevare volentem
Arcuit; inque pedes mutavit brachia primos.
Strenuitas antiqua manet; nec terga colorem
Amisêre suum; forma est diversa priori.
Quæ, quia mendaci parientem juverat ore,
Ore parit; nostrasque domos, ut & antè, frequentat.

VI. Aiunt Galanthida risisse numine eluso. Dea crudelis prostravit *ridentem, et traxit correptam ipsâ comâ, atque prohibuit conantem tollere corpus ex terra: et convertit brachia in pedes anteriores. Vetus agilitas superest; neque dorsum deposuit suum colorem: Figura alia est à priore. Quæ quia opem tulerat parienti ore faliaci, fœtus emittit ore: atque colit nostras domos, ut & priùs colebat.*

NOTÆ

294. *Nixos*] Duos fratres nixuum seu partuum adjutores, de quibus Festus, qui tres tamen fuisse scribit.

299. *Pectine junctis*] *Pectinatim, decussatim.*

300. *Sustinuit*] Pro *retardavit.* Tali autem gestu impediri partus scripsit quoque Plinius.

304. *Cadmeïdes*] *Thebanæ*, à Cadmo Thebarum ædificatore.

310. *Divam*] *Lucinam* seu *Ilithyiam.*

315. *Potens uteri*] *Lucinam* dicit, quæ parturientibus adest.

320. *Nec terga*] Mustela nempe, cujus formam induit Galanthis, sicuti ipsa flava comas, colore est flavo.

323. *Oreparit*] Hoc ideo fictum, quòd oreculos suos subinde ex uno loco in alium transferat.

VII.

VII. Dixit; & admonitu veteris commota miniſtræ,
Ingemuit. Quam ſic nurus eſt affata dolentem: 325
Te tamen, ô genitrix, alienæ ſanguine veſtro
Rapta movet facies. Quid ſi tibi mira ſororis
Fata meæ referam? quanquam lachrymæque dolorq;
Impediunt, prohibentque loqui. Fuit unica matri
(Me pater ex aliâ genuit) notiſſima formâ 330
Oechalidum Dryope; quam virginitate carentem
Vimque Dei paſſam, Delphos Delonque tenentis
Excipit Andræmon; & habetur conjuge felix.
Eſt lacus, acclivi devexo margine formam
Littoris efficiens; ſummum myrteta coronant. 335
Venerat huc Dryope, fatorum neſcia; quoque
Indignere magìs, Nymphis latura coronas.
Inque ſinu puerum, qui nondum impleverat annum,
Dulce ferebat onus; tepidique ope lactis alebat.
Haud procul à ſtagno, Tyrios imitata colores, 340
In ſpem baccarum florebat aquatica lotos:
Carpſerat hinc Dryope, quos oblectamina nato
Porrigeret, flores: & idem factura videbar;
Namque aderam. Vidi guttas è flore cruentas
Decidere, & tremulo ramos horrore moveri. 345
Scilicet ut referunt tardi nunc denique agreſtes,
Lotis in hanc Nymphe, fugiens obſcœna Priapi,
Contulerat verſos ſervato nomine vultus.
VIII. Neſciêrat ſoror hoc: quæ cùm perterrita retro
Ire, & adoratis vellet diſcedere Nymphis; 350
Hæſerunt radice pedes. Convellere pugnat:

VII. *Abſolvit; et tacta recordatione veteris famulæ, condoluit; quam gementem nurus ſic alloquuta eſt: Attamen, ô mater, figura oblata illius quæ aliena eſt à veſtro ſanguine, te tangit. Quid ſi tibi narrem ſtupendam ſortem meæ ſororis! Tametſi fletus et mæror obſtant, e impediunt ſermonem. Dryope pulchritudine notiſſima Oechalidum puellarum fuit ſola filia genitrici, pater me ſuſcepit exaliâ. Andræmon illam duxit ſpoliatam virginitate, & violatam à Deo obtinente Delphos et Delon; atque creditur beata fuiſſe viro. Eſt ſtagnum præbens figuram littoris acclivis margine declivi: myrteta cingunt extremam partem. Dryope ignara infortunii huc appulerat, et, quò magìs doleas, portatura ſerta nymphis. Atque geſtabat ulnis gratum onus puerum, qui nondum abſolverat annum; & nutriebat auxilio lactis tepidi. Non longè à lacu lotos aquatica, exhibens colores Tyrios, florebat in ſpem baccarum: Dryope inde diripuerat flores quos offerret filio ad oblectationem; atque videbar idem factura, nam adſtabam. Adverti guttas ſanguinolentas defluere ex flore, & ramos agitari horrore trepido. Nempe, uti ruſtici nunc denique ſerò memorant, Nympha Lotis fugiens pudenda Priapi, faciem in hanc* arborem *mutaverat, nomine* adhuc *ſervato.*

VIII. *Soror* mea *iſtud ignoraverat; quæ tremefacta, cùm niteretur refugere; & diſcedere à Nymphis venerandis, pedes correpti ſunt radice. Tentat avellere;*

NOTÆ.

325. *Nurus*] Iöle, uxor Hylli, qui Herculi filius ex Deïanirâ.

327. *Rapta*] De Galanthide loquitur, quæ in Muſtelam converſa.

331. *Dryope*] Quæ Euryti Oechaliæ regis filia.

332. *Delphos*] In hâc enim Phocidis urbe ad Parnaſſum montem commune humani generis oraculum tenuit Apollo.

Ib. *Delon*] Quæ Cycladum omnium inſula clariſſima, ubi Apollinem & Dianam Latona enixa; quamobrem & Diis illis ſacra

341. *Lotos*] Quæ arbor eſt Africæ familiaris, baccas ferens tam grati ſaporis, ut hoſpitibus patriæ oblivionem injicere dicatur. A quo fabula non abludit.

346. *Tardi*] Qui arborem ſacram fuiſſe antè admonere debuiſſent.

347. *Priapi*] Qui Bacchi & Veneris fuit filius, inguine famoſus, ob fœcunditatem. Hortorum Deus.

Nec

neque quicquam movet, nisi supremas partes; *cortex mollis adnascitur ab imâ parte, & paulatim tegit tota inguina. Postquam advertit tentans discerpere comam manu, implevit manum foliis: folia occupabant totum caput. At puer Amphissus (namque avus Eurytus illi imposuerat hoc nomen) sentit mammam maternam indurescere, neque succus lacteus sequitur* ubera *lactentem. Adstabam spectatrix duræ sortis; neque tibi poteram auxilio esse, soror: atque amplexo retardabam stipitem crescentem & ramos quantùm poteram; & agnosco, optavi velari sub eodem cortice. Ecce Andræmon* illius *maritus, & pater infelicissimus adveniunt, & quærunt Dryopen; cùm quærerent Dryopen, ostendi illis* eam *in loton* conversam. *Præbent suavia ligno calido; & manent porrecti ad radices suæ arboris. Nihil jam tibi supererat, quod non esset arbor præter vultus, dilecta soror. Lachrymæ defluunt in frondes natas ex corpore mutato; & dum potest, atque os præbet viam voci, emittit ejusmodi querimoniam in auras: Si aliqua* est *fides miseris, juro per Deos me non meruisse hoc nefarium* supplicium.

Nec quicquam, nisi summa, movet. Succrescit ab imo,
Totaque paulatim lentus premit inguina cortex.
Ut vidit; conata manu laniare capillos,
Fronde manum implevit; frondes caput omne tenebant.
At puer Amphissos (namque hoc avus Eurytus illi
Addiderat nomen) materna rigescere sentit
Ubera; nec sequitur ducentem lacteus humor.
Spectatrix aderam fati crudelis; opemque
Non poteram tibi ferre, soror: quantumq. valebam,
Crescentem truncum ramosq. amplexa, morabar:
Et (fateor) volui sub eodem cortice condi.
Ecce vir Andræmon, genitorq; miserrimus, adsunt:
Et quærunt Dryopen: Dryopen quærentibus illis
Ostendi loton. Tepido dant oscula ligno;
Affusique suæ radicibus arboris hærent.
Nil nisi jam faciem, quod non foret arbor, habebas,
Cara soror. Lachrymæ verso de corpore factis
Irrorant foliis; ac, dum licet, oraque præstant
Vocis iter, tales effundit in aëra questus:
Si quà fides miseris, hoc me, per numina juro,
Non meruisse nefas. Patior sine crimine pœnam.
Viximus innocuæ: si mentior, arida perdam,
Quas habeo, frondes; & cæsa securibus urar.
Hunc tamen infantem maternis demite ramis,
Et date nutrici: nostrâque sub arbore sæpe
Lac facitote bibat; nostrâque sub arbore ludat;
Cùmque loqui poterit, matrem facitote salutet;
Et tristis dicat, Latet hoc sub stipite mater.
Stagna tamen timeat, nec carpat ab arbore flores;
Et frutices omnes corpus putet esse Dearum.
Care, vale, conjux, & tu germana, paterque;

Do pœnas sine crimine. Vitam egimus innocentem: Si falsum loquar, exsiccata sim, & amittam folia quæ gero; atque excisa securibus incendar. Cæterùm tollite ex ramis maternis puerum, & committite nutrici, atque curate, ut bibat sæpe lac sub nostrâ arbore, & sub eâdem sese oblectet: Et cùm didicerit fari, facite ut salutet matrem; & mœstus dicat, Genitrix conditur sub hoc trunco. Revereatur tamen locus, neque diripiat flores ab arbore; atque arbitretur omnes frutices esse corpus Dearum. Valeas, dilecte marite, & tu soror, atque genitor:

NOTÆ.

332. *Nisi summa*] Inferiùs enim in arborem dudum mutata sit.

363. *Genitor*] *Eurytus*, qui Dryopes pater.

366. *Suæ*] Eadem nimirum Dryope Eurytii filia, & Andræmonis conjux, utriusque, quanquam jure diverso, erat.

380. *Stagna tamen timeat*] Meo scilicet monitus exemplo.

Ib. *Timeat*] Revereri nempe debuit locum ubi mater habitavit.

Queis

Queis si quà est pietas, ab acutæ vulnere falcis,
A pecoris morsu frondes defendite nostras.
Et quoniam mihi fas ad vos incumbere non est; 385
Erigite huc artus, & ad oscula nostra venite,
Dum tangi possunt, parvumque attollite natum.
Plura loqui nequeo. Nam jam per candida mollis
Colla liber serpit; summoque cacumine condor.
Ex oculis removete manus. Sine munere vestro 390
Contegat inductus morientia lumina cortex.
Desiêrant simul ora loqui, simul esse; diuque
Corpore mutato remi caluêre recentes.
IX. Dumque refert Iöle fatum miserabile, dumq.
Eurytidos lachrymas admoto pollice siccat 395
Alcmene, flet & ipsa tamen: compescuit omnem
Res nova tristitiam. Nam limine constitit alto
Pœne puer, dubiâque tegens lanugine malas,
Ora reformatus primos Iölaüs in annos.
X. Hoc illi dederat Junonia muneris Hebe, 400
Victa viri precibus. Quæ cùm jurare pararet
Dona tributarum posthac se talia nulli,
Non est passa Themis. Nam jam discordia Thebæ
Bella movent, dixit: Capaneusq; nisi ab Jove vinci
Haud poterit; ibuntque pares in vulnera fratres: 405

quibus si qua est pietas tuta præstate nostra folia a plagâ acutæ falcis, & a morsu pecoris. Et siquidem mihi non licet ad vestros amplexus flecti, tollite huc membra, atque accedite ad nostra suavia, dum possunt sentiri, atque admovete parvum filium. Non possum plura proferre; nam jam lentus cortex curit per collum album, & tegor summo fastigio. Tollite manus ab oculis: liber adnatus sine vestro officio, oculos morientes ultro condat. Os simul desiêrat verba fundere, atque esse; & rami novi diu calidi fuerunt corpore verso.

IX. *Et dum Iöle narrat sortem lugubrem, & dum Alcmene abstergit lachrymas Eurytidos pollice admoto, et ipsa tamen lachrymatur, res nova submovit omnem mœstitiam: Namque Iölaüs prope modum adolescentulus velans maxillas lanugine vix videndâ, vultus habens restitutos in primos annos, sese obtulit ad excelsos fores.*

X. *Hebe Junonia, pellecta precibus mariti, illi præbuerat hoc beneficium; quæ cùm vellet sacramento sese obstringere, se nulli præbituram posthac ejusmodi munera, Themis non sivit. Nam jam Thebæ, inquit, cient bella discordia; et Capaneus non poterit superari, nisi à Jove; & fratres æquales ruent in plagas;*

NOTÆ.

390. *Sine munere*] Pietatis fuisse officium, quod ab sanguine vel affinitate proximos spectarit, morientium claudere oculos, jam aliquoties vidimus.

395. *Eurytidos*] *Iöles* Euryti filiæ.

399. *Iölaüs*] Qui Iphicli Herculis fratris fuit filius, ideo juvenili ætati restitutus, quòd in senectâ, multa egregia facinora præstiterit.

400. *Hebe*] Quæ Junonis filia, juventutis Dea, Junone etiam assentiente, Herculi in cœlum recepto nupsit.

402. *Talia*] Ut quempiam juventuti restitueret.

403. *Themis*] *Justitiæ Dea*, quæ fas jubet, nefas vetat, nihil impunitum sinit, vaticiniis & religioni præest.

Ib. *Nam*] Multa vaticinatur Themis quæ futura erant, ut ad rem possit descendere, cujus causâ à jurando Heben absterruerat.

Dona tributuram posthac se talia nulli: Ut lectorem ad versum usque 416 ante pervenire oporteat, quàm Dea scopum attequatur.

404. *Movent*] Autores ejus fuerunt Eteocles & Polynices, Oedipi ex Jocastâ matre & uxore filii; qui se cùm ex nefariis nuptiis ortus cognoscerent, regnum eo fœdere divisêrunt ut alternis annis imperarent. Prior Eteocles natu major solium occupat; verùm exacto anno fratri regnum reposcenti non tradit. Polynices ad Adrastum Argivorum regem confugit; hinc bellum conflatur.

Ib. *Capaneus*] Unus è septem ducibus ad Thebas, Deorum contemptor maximus, qui cùm mœnia scalis conscendere tentâsset, lapidibus à propugnantibus est obrutus; quapropter fulmine tactum fabulati sunt.

405. *Fratres*] *Eteocles* nempe, & *Polynices*, qui mutuis tandem vulneribus cecidêrunt.

& vates etiam vivus adspiciet suos manes terrâ subtractâ; ut filius ulciscetur patrem matre, pius & scelestus eodem facinore: Et stupefactus malis, demens & domo fugiens, vexabitur facie furiarum & manibus genitricis: donec uxor ab eo petiverit aurum pestiferum, & gladius Phegeïus transfixerit latus consanguinei. Tum denique Callirhoë Alcmeïa supplex poscet summum Jovem hanc ætatem filiis infantibus Jupiter tactus his præsiniet munera privignæ & nurûs, et præstabit viris ætatem puerilem

Seductâque suos manes tellure videbit
Vivus adhuc vates; ultusque parente parentem
Natus erit facto pius & sceleratus eodem:
Attonitusque malis, exul mentisque domûsque,
Vultibus Eumenidum, matrisque agitabitur umbris;
Donec eum conjux fatale poposcerit aurum,
Cognatumque latus Phegeïus hauserit ensis.
Tum demum magno petet hos Acheloïa supplex
Ab Jove Callirhoë natis infantibus annos.
Jupiter his motus, privignæ dona, nurûsque
Præcipiet; facietque viros impubibus annis.

XI. *Postquam Themis prudens futuri hæc dixit ore fatidico, Dii murmurabant diversâ oratione; & fremitus erat quamobrem non fas esset præbere aliis eadem munera. Pallantias queritur ætatem sui mariti esse exhaustam; alma Ceres queritur Iasionem canescere: Vulcanus petit annos*

XI. Hæc ubi faticano venturi prescia dixit
Ore Themis, vario Superi fermone fremebant:
Et, cur non aliis eadem dare dona liceret,
Murmur erat. Queritur veteres Pallantias annos
Conjugis esse sui, queritur canescere mitis
Iasiona Ceres: repetitum Mulciber ævum

NOTÆ.

406. *Videbit*] *Amphiaraüs.* Oeclei filius, vates ille de quo hîc agitur, vivus ad manes, hiatu terræ absorptus, descendit.

407. *Ultus*] Præviderat Amphiaraüs se à bello Thebano non reversurum, quamobrem nullis precibus à Polynice adduci poterat, ut ad illud proficisceretur. Eriphyle verò ab Adrasto aureo monili corrupta, quod Hermione à Venere acceperat, maritum & prodidit & ad bellum compulit: quâre ab Amphiarao intellecta, Alcmæoni filio mandavit ut suæ mortis autorem Eriphylem occideret, Patri obsequens Alcmæon matrem sustulit.

408. *Pius*] Ulciscendo patrem.

Ib. *Sceleratus*] Occidendo matrem.

409. *Exul mentis*] *Demens*, furens.

410. *Eumenidum*] *Furiarum*, quibus vexatus fuit Alcmæon parricida.

411. *Donec*] Furiis agitatus Alcmæon ad Phegeum confugit, à quo purgaretur, filiamque ejus Alphesibœam duxit uxorem, cui monile matri detractum obtulit. Cum autem apud Phegeum furoris remedium non invenisset, consulto oraculo se ad Acheloum contulit: Ubi paritur Callirhoës Acheloï filiæ amore captus, fatale aurum, de quo hoc in loco agitur, ab eo poscitur. Ille se monile daturum pollicetur, atque eâ causa ad Alphesibœam repetiturus illud contendit; verum à Phegei filiis est occisus.

413. *Hos*] *Juveniles* nempe, ad quos reductus fuerat Iolaüs, ut, præpropera â illis juventute, patris necem ulcisci possent.

415. *Privignæ*] *Hebes*, quæ Junonis cùm fuerit filia, Pallantias Jovis privigna dicitur: nurus verò, siquidem, ejusdem filio Herculi nupserit.

Ib. *Dona*] *Juventutem.* Alcmœonis filiis.

416. *Præcipiet*] *Ante capiet.*

420. *Pallantias*] *Auroram* dicit Hyperionis filiam, Pallantis, gigantis Creosati sororem patruelem.

421. *Conjugis*] *Tithoni*, Laomedontis Trojanorum regis filii, cui à parcis immortalitatem, obl ta perpetuam juventutem poscere Aurora impetraverat; qui senio confectus, in cicadam mutatus est.

422. *Iasiona*] Jovis ex Electrâ filium, Cereri adamatum, cui Plutum divitiarum Deum cæcum, claudum, timidumque peperit.

Ib. *Mulciber*] *Vulcanus*; ex cujus semine in terram prolapso, cum Minervæ castitatem temerare intentâsset, Erichthonius, puer draconis pedibus horribilis, natus est.

oscit

oscit Erichthonio. Venerem quoque cura futuri
angit, & Anchisæ renovare pacisci tur annos.
ui ıtudeat, Deus omnis habet; crescitque favore
urbida seditio, donec sua Jupiter ora
olvit: &, O, nostri si quà est reverentia, dixit,
uò ruitis? tantùmne sibi quis posse videtur,
ata quoque ut superet? fatis Iölaüs in annos,
uos egit, rediit: Fatis juvenescere debent
allirhoë geniti; non ambitione, nec armis.
os etiam, quoque hoc animo meliore feratis,
le quoque fata regunt: quæ si mutare valerem,
ec nostrum seri curvarent Æacon anni;
erpetuumque ævi florem Rhadamanthus haberet
um Minoë meo: qui propter amara senectæ
ondera despicitur; nec quo priùs, ordine regnat.
icta Jovis movêre Deos. Nec sustinet ullus,
ùm videant fessos Rhadamanthon & Æacon annis
t Minoa queri; qui, dum fuit integer ævi,
errverat magnas ipso quoque nomine gentes.
unc erat invalidus: Deïonidemque juventæ
obore Miletum, Phœboque parente superbum,
ertimuit; credensque suis insurgere regnis,
laud tamen est patriis arcere penatibus ausus.
ponte fugis, Milete, tuâ, celerique carinâ
geas metiris aquas; & in Aside terrâ
œnia constituis, positoris habentia nomen.
ic tibi, dum sequitur patriæ curvamina ripæ,
ilia Mæandri toties redeuntis eòdem,

renovatos Erichthonio sollicitudo de futuro movet etiam Venerem, & spondet reparare annos Anchisæ. Quilibet Deus habet cui faveat; & tumultuosa seditio augetur favore, donec Jupiter os suum aperuit: Atque, ô inquit, si quis est metus nostri, quid sine ullâ ratione affectatis? Tantùmne posse aliquis sibi videtur, ut vincat etiam fata? Iölaüs repetivit per fata annos quos exegit: Filii Callirhoës debent revirescere per fata; non per ambitionem, neque arma. Fata imperant quoque vobis, &, ut patiamini æquiore mente, mihi etiam; quæ si possem mutare, neque ætas senilis incurvum redderet nostrum Æacum, & Rhadamanthus fruerctur flore ætatis minimè marcescente, cum Minoë meo, qui propter triste onus senectutis contemnitur, neque imperium obtinet eâ dignitate quâ antè valebat. Verba Jovis tetigerunt Deos: nequequisquam audet conqueri cùm cernant Rhadamanthon, & Æacon, ætate defatigatos, Minoëm insuper, qui dum vixit, ætate integrâ, metu percussit validas na-

nus vel solâ formâ. Tunc erat infirmus et extimuit Miletum Deïonidem, elatum viribus juvenis & patre Apolline: atque suspicatus eum *aspirare ad suum regnum, non tamen sustinuit prohibere sedibus patriis. Discedis ultro, Milete, atque transis mare Ægeum veloci navi, & ponis uros in terrâ Asiâ obtinentes nomen conditoris. Hic Cyanea nata Mæandri toties recurrentis dem, tibi cognita, dum sequitur flexus ripæ patriæ,*

NOTÆ.

424. *Anchisæ*] Quem Æneæ patrem Venem amasse Virgiliano carmine notius est quàm sit exponendum.

425. *Favore*] Dum quisque huic aut illi fah, et juventutem poscit.

434. *Nostrum*] *Filium* supplet. Tres verò os Jupiter memorat, post fata ob justitiam ud inferos constitutos judices.

442. *Tunc*] Cùm Jupiter loqueretur.

Ib. *Deïonidem*] Deïones filium, ut suspicari licet; namque huic aliam matrem patre eodem Apolline, alii assignant. Cretæ regnum invadere molitus fuerat; sed à Jove Minoïs patre deterritus in Asiam navigavit, ubi Miletum Cariæ urbem celeberrimam condidit.

447. *Ægeas*] *Mare Ægeum*, quod Mileto Asiam petenti trajiciendum erat.

450. *Mæandri*] Qui Phrygiæ sinuosus fluvius, de quo jam sæpe.

Cog-

reperit Byblidem atque Caunum geminam ſobolem, æquè corpora eximiâ formâ. Byblis exemplo eſt, ut puellæ ament licita. Byblis flagrans deſiderio fratris, Apollinis, ex Mileto nepotis, non dilexit fratrem ut ſoror, nec quo amore *decebat. Illa quidem primò nullum amorem cognoſcit, neque arbitratur malè facere, quòd ſæpius præbeat ſuavia; quòd amplectatur collum fraternum juis lacertis, & diu decipitur ſpecie fictæ pietatis. Amor paulatim flectitur in fratrem, atque* eum viſura *adeſt exornata, & perditè optat videri pulchra; & ſi quâ eſt ibi pulchrior, illi invidet. Sed nondum eſt ſibi perſpecta, neque, quanquam amore tacitè correpta eſt, ullum votum* illicitum *fovet: verumtamen torretur intus. Jam dominum vocat: jam refugit nomina conſanguinitatis, jam mavult ille appellat ſe Byblidem quàm ſororem. Verita eſt tamen dum vigilaret vota turpia objicere menti ſuæ; cernit ſæpe quod amat ſuperata leni ſomno. Viſa eſt etiam jungere corpus fratri; et pudore ſuffuſa eſt, quanquam dormiens jacebat. Sopor diſcutitur: illa diu obmuteſcit, atque revolvit imaginem ſui ſomni, atque ita loquitur animo incerto.*

Cognita Cyaneë, præſtanti corpora formâ,
Byblida cum Cauno prolem eſt enixa gemellam.
Byblis in exemplo eſt, ut ament conceſſa puellæ;
Byblis Apollinei correpta cupidine fratris,
Non ſoror ut fratrem, nec quâ debebat, amavit.
Illa quidem primò nullos intelligit ignes;
Nec peccare putat, quòd ſæpius oſcula jungat;
Quòd ſua fraterno circumdet brachia collo:
Mendacique diu pietatis fallitur umbrâ.
Paulatim declinat amor: viſuraque fratrem
Culta venit; nimiúmque cupit formoſa videri:
Et, ſi quâ eſt illîc formoſior, invidet illi.
Sed nondum manifeſta ſibi eſt; nullumque ſub illo
Igne facit votum; veruntamen æſtuat intus.
Jam dominum appellat; jam nomina ſanguinis odit:
Byblida jam mavult, quàm ſe vocet illę ſororem.
Spes tamen obſcœnas animo dimittere non eſt
Auſa ſuo vigilans. Placidâ reſoluta quiete
Sæpe videt, quod amat. Viſa eſt quoque jungere fratri
Corpus; & erubuit, quamvis ſopita jacebat.
Somnus abit: ſilet illa diu; repetitque quietis
Ipſa ſuæ ſpeciem; dubiâque ita mente profatur:
Me miſeram! tacitæ quid vult ſibi noctis imago?
Quàm nolim rata ſit. Cur hæc ego ſomnia vidi?
Ille quidem eſt oculis quamvis formoſus iniquis:
Et placet, et poſſum, ſi non ſit frater, amare;
Et me dignus erat. Verûm nocet eſſe ſororem.
Dummodo tale nihil vigilans committere tentem
Sæpe licet ſimili redeat ſub imagine ſomnus.
Teſtis abeſt ſomno; nec abeſt imitata voluptas.
Proh Venus, & tenerâ volucer cum matre Cupido
Gaudia quanta tuli: quàm me manifeſta libido

Me infelicem! quid porterdit ſimulachrum noctis tranquillæ? quo nolim ſit verum. Quamobrem ego intuita ſum hæc ſomnia? Ille quidem videtur pulcher, etia inimicorum oculis; & gratus eſt & niſi germanus ſit, poſſum amare; & me dignus erat: at ob eſſe germanam. Dummodo nihil ejuſmodi cœpor admittere dum vigilo, licet ſomnus recurrat ſæpe ſ ejuſmodi ſpecie. Teſtis nullus eſt ſopori: neque deeſt ſimulata voluptas. Proh Venus, & Amor al cum matre molli, quantam ſenſi voluptatem! Quàm aperta libido.

NOTÆ.

451. *Cyaneë*] Aliam alii: Eidotheam Carum regis filiam, Cauni & Byblidis matrem fecit Antonius Liberalis.

460 *Declinat*] Augetur; ad nefandam flectitur libidinem.

463. *Sed nondum*] Nondum, inquit, ſe amore eſſe captam intelligit.

Ib. *Nullumque ſub illo*] Quòd nondu tam magnus erat is amor, ut propterea vot aliquod ſuſciperet, quod facere ſolent, q vehementer amant.

Ib. *Illo*] Amore nondum ſatìs ama manifeſto.

Co

Contigit! ut jacui totis resoluta medullis?
Ut meminisse juvat! quamvis brevis illa voluptas,
Foxque fuit præceps, & cœptis invida nostris.
O ego, si liceat mutato nomine jungi,
Quàm bene, Caune, tuo poteram nurus esse parenti!
Quàm bene, Caune, meo poteras gener esse parenti!
Omnia, Dî facerent, essent communia nobis,
Præter avos. Tu me vellem generosior esses.
Nescio quam facies igitur, pulcherrime, matrem:
At mihi, quæ malè sum, quos tu, sortita parentes,
Nil nisi frater eris. Quod obest, id habebimus unum.
Quid mihi significant ergo mea visa? quod autem
Somnia pondus habent? an habent & somnia pondus?
Dî meliùs! Dî nempe suas habuêre sorores.
Sic Saturnus Opim junctam sibi sanguine duxit,
Oceanus Tethyn, Junonem rector Olympi.
Sunt Superis sua jura. Quid ad cœlestia ritus
Exigere humanos, diversaque fœdera tento?
Aut nostro vetitus de corde fugabitur ardor:
Aut, hoc si nequeo, peream precor ante; toroque
Mortua componar; positæque det oscula frater.
Et tamen arbitrium quærit res ista duorum.
Finge placere mihi: scelus esse videbitur illi.
At non Æolidæ thalamos timuêre sororum.
Unde sed hos novi? cur hæc exempla paravi?
Quò feror? obscœnæ procul hinc discedite flammæ.

me delectat! ut jacui resoluta totis medullis! ut delectat recordari! quanquam illa gaudia momentanea, atque nox fuit velocissima, & invida nostris cœptis. O, si fas sit convenire nomine mutato, quàm bene poteram esse nurus tuo patri, Caune! Quàm bene poteras esse gener meo patri, Caune! utinam Dii annuerent, ut omnia essent nobis communia, præter avos. Optarem tu me esses stirpe nobiliori oriundus. *Nescio igitur quænam per te mater fiet, formosissime; at mihi, quæ malè habui eosdem parentes quos tu* sortitus es, *nihil eris nisi frater. Habebimus id unum quod nocet. Quid ergo mihi designant mea visa? Quam vim autem habent somni imagines? an & somni imagines vim habent? Dii melius! Dii nimirum duxerunt suas sorores. Sic Saturnus habuit Opim sibi conjunctam sanguine, Oceanus Tethyn, moderator Olympi Junonem. Dii habent sua jura; quamobrem comparo consuetudines humanas cum cœlestibus: atque*

mbio aliena fœdera? Vel amor prohibitus abjicietur ex nostro corde; riùs inteream, & mortua lecto condar, & frater afferat suavia composita. ndiget voluntate duorum. Puto placere mihi: videbitur illi nefas. At Æolidæ nnubia sororum. Sed unde hos novi? quamobrem ista exempla ante me statui? Quò ruo? Turpes mores vos hinc procul amolimini.

NOTÆ.

490. *Generosior*] Nobiliori, atque adeò aliâ stirpe, oriundus: ut nullum conjugii, quod optabat Byblis, esset per sanguinem impedimentum.

496. *Dî nempe*] Mirè fluctuantis & æstuantis animum expressit poëta, cùm ita pressè annuentem & abnuentem excogitavit. Sed in descriptione nimius est.

497. *Opim*] Quæ Cœli filia, aliis nominibus *Cybele, Rhea, Magna Mater* vocata, fratri Saturno nupsit.

499. *Tethyn*] Quæ Cœli & Vestæ filio Oceano fratri nupsit.

499. *Sunt Superis*] Deos sibi exemplo esse debere negat. An ex animo mox patebit.

500. *Diversa*] Alia enim Deorum, alia hominum.

504. *Et tamen*] *i. e.* quanquam ego huic amori indulgeam, eo tamen potiri penès me non est, nisi frater etiam idem sentiat.

506. *Æolidæ*] Plures equidem memorat Æoli filios Homerus; attamen ex illis Macareum solùm cum sorore Canacre rem habuisse novimus, ex quâ filium habuit qui seipsum vagitu prodidit: ut videre est in hujusce authoris Epist. Verùm puellæ criminibus auctoritatem quærenti pronum fuit numero uti multitudinis.

neque frater ametur, nisi quantùm licet sorori. Si tamen ipse esset prior correptus mei amore, fortè possem favere illius ardori. Ego igitur ipsa requiram, quem non eram repulsura, si poscceret? Poterisne fari? Poterisne confiteri? Amor impellet; Potero: vel si pudor os comprimet, litera secreta agnoscet amores occultos. Hæc sententia arridet animo, hæc superat mentem incertam; exsurgit in latus, atque recumbens in lævum cubitum, Quicquid sit, inquit, profiteamur violentos ardores. Hei mihi! quò ruo! quem ardorem concipit mens mea! Atque ordinat voces conquisitas trepidante manu. Dextra manus *tractat stylum, altera tabulam vacuam. Incipit, & hæret: scribit, & corrigit quod tabellis mandaverat: & signat, & abstergit: invertit, & damnat, & laudat: atque vicissim deponit acceptas, & denuo capit depositas. Nescit quid cupiat: quicquid videtur factura displicet: est audacia in facie confusa cum pudore. Soror fuerat exarata in tabellis: placuit expungere sororem, atque insculpere ejusmodi verba ceris correctis. Amans tibi mittit hanc salutem, quam non est habitura nisi tu dederis. Pudet ah! pudet proferre nomen! Atque si poscis, quod velim: optarem mea causa posset defendi sine nomine: neque essem Byblis priùs cognita, quàm spes votorum fuisset tuta. Et color, & macies, & facies, & oculi sæpe madidi, & gemitus ducti causâ latente, & frequentes amplexus, & suavia, quæ, si forsitan observasti, possent sentiri non esse à sorore, poterant quidem tibi esse signa cordis vulnerati. Quanquam tamen ego graviter animo læsa eram, quanquam intus erat ardor ingens, omnia tentavi. Dii sunt conscii ut denique essem samior: atque misera diu conata sunt evitare sæva arma*

Nec, nisi quà fas est germanæ, frater ametur.
Si tamen ipse mei captus prior esset amore,
Forsitan illius possem indulgere furori.
Ergo ego, quem fueram non rejectura petentem,
Ipsa petam? poterisne loqui? poterisne fateri?
Coget amor; potero. Vel, si pudor ora tenebit,
Litera celatos arcana fatebitur ignes.
Hæc placet, hæc dubiam vincit sententia mentem.
In latus erigitur; cubitoque innixa sinistro,
Viderit; insanos, inquit, fateamur amores.
Hei mihi! quo labor! quem mens mea concipit ignem!
Et meditata manu componit verba trementi.
Dextra tenet ferrum, vacuam tenet altera ceram.
Incipit, & dubitat: scribit, damnatque, tabellas:
Et notat, & delet: mutat, culpatque, probatque:
Inque vicem sumptas ponit, positasque resumit.
Quid velit, ignorat: quicquid factura videtur,
Displicet. In vultu est audacia mista pudori.
Scripta soror fuerat: visum est delere sororem,
Verbaque correctis incidere talia ceris:
Quam, nisi tu dederis, non est habitura salutem,
Hanc tibi mittit amans: pudet ah! pudet edere nomen!
Et, si quid cupiam, quæris; sine nomine vellem
Posset agi mea causa meo: nec cognita Byblis
Antè forem, quam spes votorum certa fuisset.
Esse quidem læsi poterant tibi pectoris index,
Et color, & macies, & vultus, & humida sæpe
Lumina, nec causâ suspiria mota latenti;
Et crebri amplexus; & quæ, si fortè notâsti,
Oscula sentiri non esse sororia possent,
Ipsa tamen, quamvis animo grave vulnus habebam,
Quamvis intus erat furor igneus, omnia feci,
[Sunt mihi Dî testes] ut tandem sanior essem:
Pugnavique diu violenta Cupidinis arma

Effugere

NOTÆ.

518. *Viderit*] *i. e.* faciat Caunus quicquid sibi visum fuerit; certum est me amores proiteri, quicunque sequatur eventus.

521. *Ceram*] *Tabellam ceream*, in quâ siquid delendum erat, obtusâ styli parte eam lævigabant: hoc erat *stylum vertere*.

fugere infelix; & plùs quàm ferre puellam
sse putes, ego dura tuli. Superata fateri
gor, opemque tuam timidis expoſcere votis.
u ſervare potes, tu perdere ſolus amantem.
ige utrum facias. Non hoc inimica precatur:
d quæ, cùm tibi ſit junctiſſima junctior eſſe
petit; & vinclo tecum propiore ligari.
ra ſenes nôrint: & quid liceatque, nefaſque,
ſque ſit, inquirant; legumque examina ſervent.
nveniens Venus eſt annis temeraria noſtris.
id liceat, neſcimus adhuc: & cuncta licere
edimus: & ſequimur magnorum exempla Deorum.
c nos aut durus pater, aut reverentia famæ,
t timor impedient; tantùm abſit cauſa timendi.
lcia fraterno ſub nomine furta tegemus:
t mihi libertas tecum ſecreta loquendi.
damus amplexus; & jungimus oſcula coram.
antum eſt, quod deſit! miſerere fatentis amorem,
non faſſuræ, niſi cogeret ultimus ardor:
ve merere meo ſubſcribi cauſa ſepulchro,
lia nequicquam perarantem plena reliquit
ra manum, ſummuſque in margine verſus adhæſit.
otinus impreſſâ ſignat ſua crimina gemmâ;
am tinxit lachrymis: linguam defecerat humor.
que ſuis unum famulis pudibunda vocavit:
pavidum blandita, Fer has, fidiſſime, noſtro,
xit, & adjecit poſt longo tempore, fratri.
m daret, elapſæ manibus cecidere tabellæ;
nine turbata eſt: miſit tamen. Apta miniſter
mpora nactus adit; traditque latentia verba.
tonitus ſubitâ juvenis Mæandrius irâ,
jicit acceptas, lectâ ſibi parte, tabellas.
xq; manus retinens trepidantis ab ore miniſtri,

Amoris; atque ego plùs paſſa ſum; quàm credas puellam poſſe pati. Victa cogor confiteri, et petere tuum auxilium votis dubiis. Tu ſolus potes incolumen præſtare, tu ſolus perdere amantem. Elige utrum facias. Non hoſtis iſtud orat, ſed quæ, cùm ſit tibi conjunctiſſima, optat tibi eſſe conjunctior, atque connecti tibi copulâ arctiore. Senes cognoſcant jura, atque perſcrutentur quid liceat, quid ſit fas, aut nefas; & obſervent decreta legum. Venus inconſiderata apta eſt noſtræ ætati. Ignoramus adhuc quid fas ſit. Atque exiſtimamus omnia eſſe conceſſa; & ſequimnr exempla magnorum Deorum. Neque aut pater ſeverus, aut pudor famæ, aut metus obſtabunt: abſit tantùm cauſa timendi. Velabimus jucunda furta ſub nomine fraterno. Licet mihi tecum arcana communicare. Et nos amplectimur, & conſerimus ſuavia palam. Quantum eſt quod deſideratur! miſerere agnoſcentis amorem, neque agnituræ, niſi extremus æſtus impelleret. Neve mereari ſubſcribi meo tumulo cauſa mortis. Plena tabella deſtituit fruſtrà ſcribentem talia: atque noviſſimus verſus inſcriptus eſt margini. Continuò ſigillum apponit ſuo crimini gemmâ im-

i: quam madefecit lachrymis: humor deſtituerat linguam. Atque verecunda arceſſivit unum rvis; & blandita timido, Porta, inquit, fidiſſime, noſtro, & longo poſt tempore addidit, fratri. offerret, tabellæ elapſæ exciderunt manibus. Turbata eſt præſagio: attamen miſit. Famulus es tempus opportunum accedit, & porrigit verba ſecreta. Juvenis Mæandrius ſtupens repentiâ abjecit tabellas acceptas, parte à ſelecta: atque ægrè compeſcens manus à facie trementis famuli,

NOTÆ.

54. *Deorum*] Quorum modò meminit.

56. *Tantùm abſit*] i. e. fingamus modò nullum eſſe timendi cauſam.

60. *Quantùm eſt*] Quantulum eſt quod deſia noſtra impedit, quo ſenſu priùs e Py- & Thiſbe dixerat.

——*Minimum eſt quod amantibus obſtat.*

568. *Blandita*] Ut mos eſt illis qui alienâ operâ indigent.

573. *Mæandrius*] *Caunus* Mæandri nepos, ut ex ſuperioribus patet.

neque frater ametur, nisi quantùm licet sorori. Si tamen ipse esset prior correptus mei amore, fortè possem favere illius ardori. Ego igitur ipsa requiram, quem non eram repulsura, si posceret? Poterisne fari? Poterisne confiteri? Amor impellet; Potero: vel si pudor os comprimet, litera secreta agnoscet amores occultos. Hæc sententia arridet animo, hæc superat mentem incertam; exsurgit in latus, atque recumbens in lævum cubitum, Quicquid sit, inquit, profiteamur violentos ardores. Hei mihi! quò ruo! quem ardorem concipit mens mea! Atque ordinat voces conquisitas trepidante manu. Dextra manus *tractat stylum, altera tabulam vacuam. Incipit, & hæret: scribit, & corrigit quod tabellis mandaverat: & signat, & abstergit: invertit, & damnat, & laudat: atque vicissim deponit acceptas, & denuo capit depositas. Nescit quid cupiat: quicquid videtur factura displicet: est audacia in facie confusa cum pudore. Soror fuerat exarata in tabellis: placuit expungere sororem, atque insculpere ejusmodi verba ceris correctis. Amans tibi mittit hanc salutem, quam non est habitura nisi tu dederis. Pudet ah! pudet proferre nomen! Atque si poscis, quod velim: optarem mea causa posset defendi sine nomine: neque essem Byblis priùs cognita, quàm spes votorum fuisset tuta. Et color, & macies, & facies, & oculi sæpe madidi, & gemitus ducti causâ latente, & frequentes amplexus, & suavia, quæ, si forsitan observasti, possent sentiri non esse à sorore, poterant quidem tibi esse signa cordis vulnerati. Quanquam tamen ego graviter animo læsa eram, quanquam intus erat ardor ingens, omnia tentavi. Dii sunt conscii: et denique essem semir: atque misera diu conata sunt evitare sæva arma*

Nec, nisi quà fas est germanæ, frater ametur.
Si tamen ipse mei captus prior esset amore,
Forsitan illius possem indulgere furori.
Ergo ego, quem fueram non rejectura petentem,
Ipsa petam? poterisne loqui? poterisne fateri?
Coget amor; potero. Vel, si pudor ora tenebit,
Litera celatos arcana fatebitur ignes.
Hæc placet, hæc dubiam vincit sententia mentem.
In latus erigitur; cubitoque innixa sinistro,
Viderit; insanos, inquit, fateamur amores.
Hei mihi! quo labor! quem mens mea concipit ignem!
Et meditata manu componit verba trementi.
Dextra tenet ferrum, vacuam tenet altera ceram.
Incipit, & dubitat: scribit, damnatque, tabellas:
Et notat, & delet: mutat, culpatque, probatque:
Inque vicem sumptas ponit, positasque resumit.
Quid velit, ignorat: quicquid factura videtur,
Displicet. In vultu est audacia mista pudori.
Scripta soror fuerat: visum est delere sororem,
Verbaque correctis incidere talia ceris:
Quam, nisi tu dederis, non est habitura salutem,
Hanc tibi mittit amans: pudet ah! pudet edere nomen!
Et, si quid cupiam, quæris; sine nomine vellem
Posset agi mea causa meo: nec cognita Byblis
Antè forem, quam spes votorum certa fuisset.
Esse quidem læsi poterant tibi pectoris index,
Et color, & macies, & vultus, & humida sæpe
Lumina, nec causâ suspiria mota latenti;
Et crebri amplexus; & quæ, si fortè notâsti,
Oscula sentiri non esse sororia possent,
Ipsa tamen, quamvis animo grave vulnus habebam,
Quamvis intus erat furor igneus, omnia feci,
[Sunt mihi Dî testes] ut tandem sanior essem:
Pugnavique diu violenta Cupidinis arma

NOTÆ.

518. *Viderit*] *i. e.* faciat Caunus quicquid sibi visum fuerit; certum est me amores profiteri, quicunque sequatur eventus.

521. *Ceram*] *Tabellam ceream*, in quâ siquid delendum erat, obtusâ styli parte eam lævigabant: hoc erat *stylum vertere*.

Effugere

ffugere infelix; & plùs quàm ferre puellam
ɔſſe putes, ego dura tuli. Superata fateri
ogor, opemque tuam timidis expoſcere votis.
u ſervare potes, tu perdere ſolus amantem.
ige utrum facias. Non hoc inimica precatur:
d quæ, cùm tibi ſit junctiſſima junctior eſſe
petit; & vinclo tecum propiore ligari.
ra ſenes nôrint: & quid liceatque, nefaſque,
ſque ſit, inquirant; legumque examina ſervent.
nveniens Venus eſt annis temeraria noſtris.
id liceat, neſcimus adhuc: & cuncta licere
edimus: & ſequimur magnorum exempla Deorum.
ec nos aut durus pater, aut reverentia famæ,
ut timor impedient; tantùm abſit cauſa timendi.
lcia fraterno ſub nomine furta tegemus:
t mihi libertas tecum ſecreta loquendi.
damus amplexus; & jungimus oſcula coram.
uantum eſt, quod deſit! miſerere fatentis amorem,
non faſſuræ, niſi cogeret ultimus ardor:
eve merere meo ſubſcribi cauſa ſepulchro,
lia nequicquam perarantem plena reliquit
ra manum, ſummuſque in margine verſus adhæſit.
otinus impreſſâ ſignat ſua crimina gemmâ;
uam tinxit lachrymis: linguam defecerat humor.
que ſuis unum famulis pudibunda vocavit:
pavidum blandita, Fer has, fidiſſime, noſtro,
xit, & adjecit poſt longo tempore, fratri.
m daret, elapſæ manibus cecidere tabellæ;
nine turbata eſt: miſit tamen. Apta miniſter
mpora nactus adit; traditque latentia verba.
tonitus ſubitâ juvenis Mæandrius irâ,
ɔjicit acceptas, lectâ ſibi parte, tabellas.
xq; manus retinens trepidantis ab ore miniſtri,

Amoris; atque ego plùs paſſa ſum; quàm credas puellam poſſe pati. Victa cogor confiteri, et petere tuum auxilium votis dubiis. Tu ſolus potes incolumen præſtare, tu ſolus perdere amantem. Elige utrum facias. Non hoſtis iſtud orat, ſed quæ, cùm ſit tibi conjunctiſſima, optat tibi eſſe conjunctior, atque connecti tibi copulâ arctiore. Senes cognoſcant jura, atque perſcrutentur quid liceat, quid ſit fas, aut nefas; & obſervent decreta legum. Venus inconſiderata apta eſt noſtræ ætati. Ignoramus adhuc quid fas ſit. Atque exiſtimamus omnia eſſe conceſſa; & ſequimur exempla magnorum Deorum. Neque aut pater ſeverus, aut pudor famæ, aut metus obſtabunt: abſit tantùm cauſa timendi. Velabimus jucunda furta ſub nomine fraterno. Licet mihi tecum arcana communicare. Et nos amplectimur, & conſerimus ſuavia palam. Quantum eſt quod deſideratur! miſerere agnoſcentis amorem, neque agnituræ, niſi extremus æſtus impelleret. Neve mereari ſubſcribi meo tumulo cauſa mortis. Plena tabella deſtituit fruſtrà ſcribentem talia: atque noviſſimus verſus inſcriptus eſt margini. Continuò ſigillum apponit ſuo crimini gemmâ im-

i: quam madefecit lachrymis: humor deſtituerat linguam. Atque verecunda arceſſivit unum rvis; & blandita timido, Porta, inquit, fidiſſime, noſtro, & longo poſt tempore addidit, fratri. fferret, tabellæ elapſæ exciderunt manibus. Turbata eſt præſagio: attamen miſit. Famulus us tempus opportunum accedit, & porrigit verba ſecreta. Juvenis Mæandrius ſtupens repenti-â abjecit tabellas acceptas, parte à ſelecta: atque ægrè compeſcens manus à facie trementis famuli,

NOTÆ.

54. *Deorum*] Quorum modò meminit.
56. *Tantùm abſit*] i. e. fingamus modò nul- eſſe timendi cauſam.
60. *Quantùm eſt*] Quantulum eſt quod de- ia noſtra impedit, quo ſenſu priùs e Py- & Thiſbe dixerat.

——*Minimum eſt quod amantibus obſtat.*

568. *Blandita*] Ut mos eſt illis qui alienâ operâ indigent.

573. *Mæandrius*] *Caunus* Mæandri nepos, ut ex ſuperioribus patet.

Dum licet, inquit, proripe te, ô auctor nefarie libidinis prohibitæ; qui, nisi mors tua dedecus mihi allatura esset, morte exsolvisses pœnas. Ille prorumpit timidus, atque reportat ad dominam sæva verba Cauni. Expallescis, Ebyll, cognitâ repulsâ, atque cor oppressum frigore gelido pavet. Postquam tamen mens rediit, simul amor rediit: atque lingua ægrè protulit hos sonos aëre percusso: Atque jure, inquit, repulsam, tuli; quamobrem enim inconsiderata professa sum istud vulnus? Cur credidi tam citò voces, quæ non erant proferendæ acceleratis tabellis? Mens ejus erat mihi antè cognoscenda verbis ancipitibus. Debueram observare parte aliquâ veli qualis esset ventus, ne non sequeretur discedentem; atque ire certo mari quæ nunc implevi vela non prætentatis ventis. Abstrahor ergo in cautes. atque submersa obruor toto mari; neque mea carbasa habent reditus. Quid quòd etiam abstterrebar favere meo amori indubitatis præsagiis, tum cùm tabellæ exciderunt mihi imperanti eas deferre, & fecerunt spes nostras inanes. Annon vel illa dies fuerat mutanda? vel omne votum? sed potiùs dies mutanda: Deus ipse hortabatur, atque præbebat fida indicia; nisi fuissem vecors. Et tamen ipsa debueram loqui, neque me credere tabellis, atque præsens indicare meos amores. Vidisset fletus, viäisset faciem amantis. Poteram plura dicere quàm quæ tabellæ continere potuerunt. Potui amplecti collum invitum brachiis, atque comprehendere pedes, atque ibi projecta petere vitam; &, si repellerer, potui videri mortem obitura. Omnia feciſſem; quæ si singula non poterant mollire asperum animum, omnia certè potuissent. Fortè & aliquod esse peccatum famuli missi. Non accessit opportune, credo non dispexit

Dum licet, ô vetitæ scelerate libidinis auctor,
Effuge, ait: qui si nostrum tua fata pudorem
Non traherent secum, pœnas mihi morte dedisses.
Ille fugit pavidus: dominæque ferocia Cauni
Dicta refert. Palles auditâ, Bybli, repulsâ;
Et pavet obsessum glaciali frigore pectus.
Mens tamen ut rediit, pariter redière furores;
Linguaque vix tales icto dedit aëre voces:
Et meritò; quid enim temeraria vulneris hujus
Indicium feci? quid, quæ celanda fuerunt,
Tam citò commisi properatis verba tabellis?
Antè erat ambiguis animi sententia dictis
Prætentanda mihi. Ne non sequeretur euntem,
Parte aliquâ veli, qualis foret aura, notare
Debueram; tutoque mari decurrere: quæ nunc
Non exploratis implevi lintea ventis.
Auferor in scopulos igitur, submersaque toto
Obruor Oceano: neque habent mea vela recursus.
Quid quòd & ominibus certis prohibebar amori
Indulgere meo, tum cùm mihi ferre jubenti
Excidit, & fecit spes nostras cera caducas?
Nonne vel illa dies fuerat, vel tota voluntas,
Sed potiùs mutanda dies? Deus ipse monebat;
Signaque certa dabat: si non malè sana fuissem.
Et tamen ipsa loqui, nec me committere ceræ
Debueram; præsensque meos aperire furores.
Vidisset lachrymas: vultus vidisset amantis.
Plura loqui poteram, quàm quæ cepêre tabellæ.
Invito potui circumdare brachia collo:
Amplectique pedes: affusaque poscere vitam:
Et, si rejicerer, potui moritura videri.
Omnia feciſſem. Quorum si singula duram
Flectere non poterant, potuissent omnia, mentem
Forsitan & missi sit quædam culpa ministri.
Non adiit aptè; non legit idonea, credo,

NOTÆ.

584. *Meritò*] Vim habet ellipsis, quæque adeò Byblidis affectum & furorem manifestiorem facit.

589. *Veli*] Metaphora à navigantibus sumpta, qui antequam pandant vela, solent notare quales venti sunt flaturi.

Ib. *Aura*] *Qualis foret Cauni voluntas.*

592. *Auferor*] Prolixè lascivit poëta, materiam sequacem nactus, & suo ingenio accommodatam.

Tempo

Tempora: nec petiit horamq; animumq; vacantem.
Hæc nocuêre mihi. Neque enim de tigride natus;
Nec rigidas silices, solidumve in pectore ferrum,
Aut adamanta gerit: nec lac bibit ille leænæ.
Vincetur. Repetendus erit. Nec tædia cœpti
Ulla mei capiam; dum spiritus iste manebit.
Nam primum (si fata mihi revocare liceret)
Non cœpisse fuit: cœpta expugnare secundum est.
Quippe nec illa potest (ut jam mea vota relinquam)
Non tamen ausorum semper memor esse meorum;
Et, quia desiêrim, leviter voluisse videbor:
Aut etiam tentâsse illum, insidiisque petîsse.
Vel certè non hoc, qui plurimus urit et ussit
Pectora nostra, Deo, sed victa libidine credar.
Denique jam nequeo nîl commisisse nefandum:
Et scripsi, & petii; temerata est nostra voluntas.
Ut nihil adjiciam, non possum innoxia dici.
Quod superest, multum est in vota, in crimina parvum;
Dixit: & (incertæ tanta est discordia mentis)
Cùm pigeat tentâsse, libet tentare: modumque
Exit; & infelix committit sæpe repelli.
Mox ubi finis abest, patriam fugit ille, nefasque:
Inque peregrinâ ponit nova mœnia terrâ.
Tum verò mœstam totâ Miletida mente
Defecisse ferunt. Tum vero à pectore vestem
Deripuit: planxitque suos furibunda lacertos.
Jamque palam est demens; inconcessamque fatetur
Spem Veneris. Sine quâ patriam, invisosque penates
Deserit; & profugi sequitur vestigia fratris.
Utque tuo motæ, proles Semeleïa, thyrso
Ismariæ celebrant repetita triennia Bacchæ;
Byblida non aliter latos ululâsse per agros

Tempora apta: neque petit horam & animum aliis curis *vacuum. Ista mihi obfuerunt. Neque enim ille artus ex tigride, neque habet dura saxa aut ferrum rigidum aut adamantem in pectore: neque suxit lac leænæ. Flectetur. Repetendus erit. Neque me tædebit unquam mei incœpti, dum anima ista superit. Nam primum fuit non incepisse, si fas esset mihi revocare fata: alterum est absolvere institutum. Namque, tametsi nunc mea desideria omittam, neque ille potest tamen non recordari inceptorum meorum; & quia miserim, videbor levi* amore *esse impulsa, vel etiam illum tentâsse, & fraudibus adortam esse: vel certè non credar superata Deo amoris, qui violentissimus torruit & torret, verùm libidine. Denique nunc non possum nihil patrâsse nefandum. Et scripsi, & popposci: corruptus est meus animus, & quamvis nihil addam* iis quæ commisi, *non possum* tamen *dici innocens. Quod restat multum est ad desideria* explenda, *exiguum in crimina. Absolvit: et tanta est fluctuatio mentis dubiæ, cùm pæniteat tentâsse, libet tentare, & modum transgreditur, & misera committit sæpe ut repellatur. Dein ubi finis nullus* Byblidos amori, *ille fugit patriam & nefas, & statuit novam urbem in terrâ extraneâ. Tum verò aiunt tristem Mileti filiam defeciisse animo. Tum verò detraxit amictum à pectore, atque furore correpta percussit sua brachia. Jamque apertè est vesana, atque agnoscit spem illegitimam amoris; quâ creptâ destituit patriam atque domum infestam; atque sectatur vestigia fratris exulis. Et quemadmodum, ô nate Semeles, Bacchæ Thraciæ tactæ tuo thyrso frequentant trieterica renovata; sic puellæ Bubasides viderunt Byblidem vociferantem*

NOTÆ.

633. *Mœnia*] *Caunum*, Cariæ urbem.

634. *Miletida* | *Byblida* Mileti filiam.

640. *Proles Semeleïa*] *Bacchus* est, cui à Semele matre illud datum nomen.

Ib. *Thyrso*] Per quem thyrsum, quæ hasta erat hederâ seu pampino vestita, Bacchi, Bacchantiumque gestamen, vini furor intelligitur.

641. *Ismariæ*] *Thraciæ*, ab Ismaro Thraciæ monte sic dictæ.

Ib. *Triennia*] *Trieterica*, festa quæ tertio quoque anno recurrebant; de quibus suprà lib. 6.

per vastos campos: quibus omissis percurrit Cariæ incolas & Lelegas bellicosos, & Lyciam. Jam præterierat Cragon, & Lymiren, & aquas Xanthi, & montem, quo Chimæra habebat ignem in mediis partibus, pectus & vultum leænæ, & caudam draconis. Bybli, atque obmutescis, crinibus demissis in terrâ rigidâ; atque incumbis tuo ore super folia jacentia. Sæpe etiam nymphæ Lelegum terram incolentes nituntur erigere mollibus brachiis: sæpe hortantur ut minuat amorem, & præbent solatia animo ea non recipienti. Muta Byblis postrata est, atque vellit virentia gramina suis unguibus, atque ea irrigat torrente lacrymarum. Dicunt Naïades his subjecisse venam, quæ nunquam posset exsiccati. Quod enim majus dare poterant? Continuò, sicuti guttæ piceæ fluunt de cortice scisso, vel glutinosum bitumen ex terrâ tumidâ, vel aqua, quæ congelata est frigore, liquescit sole sub adventum Favonii leniter flantis, sic Byblis Phœbeia exhausta suis lachrymis mutatur in fontem, qui hodie etiam habet nomen dominæ in illis vallibus, atque fluit sub atrâ quercu.

Bubasides vidêre nurus; quibus illa relictis
Caras, & armiferos Lelegas, Lyciamque pererrat.
Jam Cragon, & Lymiren, Xanthique reliquerat undas,
Quoque Chimæra jugo mediis in partibus ignem,
Pectus & ora leæ, caudam serpentis habebat.
Deficiunt silvæ: cùm tu lassata sequendo
Procidis; &, durâ positis tellure capillis,
Bybli, taces: frondesque tuo premis ore caducas.
Sæpe etiam Nymphæ teneris Lelegeïdes ulnis
Tollere conantur: sæpe, ut moderetur amori,
Præcipiunt; surdæque adhibent solatia menti.
Muta jacet; virideque suis terit unguibus herbas
Byblis: & humectat lachrymarum gramina rivo.
Naïdas his venam, quæ nunquam arescere posset,
Supposuisse ferunt. Quid enim dare majus habebant?
Protinus, ut secto piceæ de cortice guttæ,
Utve tenax gravidâ manat tellure bitumen;
Utve sub adventum spirantis lene Favonî
Sole remollescit, quæ frigore constitit unda,
Sic lachrymis consumpta suis Phœbeïa Byblis
Vertitur in fontem, qui nunc quoque vallibus illis
Nomen habet dominæ; nigrâque sub ilice manat.

XII. Fama novi centum Cretæas forsitan urbes
Implêsset monstri; si non miracula nupèr
Iphide mutatâ Crete propiora tulisset.
Proxima Gnossiaco nam quodam Phæstia regno

XII. *Fama recentis prodigii implevisset urbes Cretenses; nisi Creta nupèr tulisset monstra propiore Iphide transmutatâ. Nam terra Phæstia vicina regno Gnossiaco*

NOTÆ.

643. *Bubasides*] *Cariæ*; Bubasus enim Cariæ est regio, cujus etiam Plinius meminit.

644. *Lelegas*] Qui Cariæ populi bellicosissimi ex Græciâ illùc advecti.

Ib. *Lyciam*] Quæ provincia est minoris Asiæ, Cariæ adjacens, ad ortum sita.

645. *Cragon*] Qui Lyciæ mons est.

Ib. *Lymiren*] Lyciæ urbem juxta Cragon.

Ib. *Xanthi*] Qui fluvius est Lyciæ maximus.

649. *Chimæra*] Mons fuit Lyciæ ignivomus in cujus cacumine leones; in medio, ubi pascua, capræ; in radicibus serpentes frequentes erant; unde locus datus fabulæ.

656. *Venam*] In fontem mutata est.

657. *Quid enim*] Nimirum flere volent maximum fuit beneficium ministrare lachrymas.

659. *Bitumen*] Limus videtur esse tenax quanquam sulphurei odoris, de quo prolixè Plinius lib. 35. cap. 15.

665. *Cretæas*] Unde Miletus excesserat.

668. *Gnossiaco*] Fuit Gnossus una ex centum præstantissimis Cretæ urbibus.

Ib. *Phæstia*] Phæstus, urbs quoque fuit Cretæ à Minoë ædificata.

Pro-

rogenuit tellus, ignoto nomine Ligdum
genuâ de plebe virum. Nec census in illo
obilitate suâ major: sed vita fidesque
culpata fuit. Gravidæ qui conjugis aures
ocibus his movit; cùm jam prope partus adesset:
uæ voveam duo sunt: minimo ut relevare labore;
tque marem parias. Onerosior altera sors est;
t vires Natura negat. Quod abominor, ergo
dita fortè tuo fuerit si fœmina partu;
Invictus mando: pietas ignosce] necetur.
ixerat: & lachrymis vultum lavêre profusis,
am qui mandabat, quam cui mandata dabantur.
ed tamen usque suum vanis Telethusa maritum
ollicitat precibus, ne spem sibi ponat in arcto.
erta sua est Ligdo sententia. Jamque ferendo
ix erat illa gravem maturo pondere ventrem,
ùm medio noctis spatio sub imagine somni
nachis ante torum, pompâ comitata suorum,
ut stetit, aut visa est. Inerant lunaria fronti
ornua, cum spicis nitido flaventibus auro,
t regale decus; cum quâ latrator Anubis,
anctaque Bubastis, variusque coloribus Apis;
uique premit vocem, digitoque silentia suadet;
iltraque erant, nunquamque satìs quæsitus Osiris,

progenuit olim Ligdum, nomine ignobili, virum de plebe honestâ. Neque illi opes majores suâ stirpe; sed vita et fides fuit integra. Qui perculit aures uxoris gravidæ his verbis, cùm jam prope partus adesset: Duo sunt quæ votis poscam; ut parias minimo labore, & ut marem in lucem omittas. Sors altera est molestior, cui natura vim non concedit. Ergo, si forsitan fœmina (quod omen Dii avertant oro,) fuerit prodita tuo partu, (jube invitus: Pietas da veniam) morti tradatur. Dixerat, & tam qui jubebat quàm illi cui jussa dabantur, tinxerunt faciem lachrymis prorumpentibus. Sed tamen Telethusa usque pellicit maritum suum inutilibus precibus, ne sibi spem figat in angusto: Sua est sententia firma Ligdo. Jamque illa vix par erat gestando gravidam alvum onere maturo, cùm medio noctis tempore Inachis stipata pompâ suorum aut stetit, ut visa est consistere *ante lectum, sub specie somni. Cornua lunaria erant affixa fronti cum spicis laventibus puro auro, & honos regius; cum quâ Anubius latrator, & sacra Bubastis, & Apis ariegatus coloribus, & qui compescit vocem, & mandat silentia digito: Sistra insuper aderant, & Osiris nunquam satìs quæsitus,*

NOTÆ.

675. *Altera sors*]: *Fœminea* nempe.

686. *Inachis*] De Io Inachi filiâ vide Metam. lib. 1. fab. x. quæ Isidis nomine apud Ægyptios pro Deâ culta est. Eam verò nonnulli crederem, plerique Lunam, alii aliam fuisse scripserunt.

689. *Anubis*] Hunc semicanem Deum, Mercurium volunt fuisse, quem canino capite ideo ab Ægyptiis coli quidam scriptitârunt, quòd canibus ad Osiridis à Tryphone fratre interfecti corpus investigandum, Isis ejus conjux & soror usa fuerit. Quanquam alii Anubim, Osiridis filium volunt fuisse, patrem ad bella secutum, qui, cum galeam cane insignem gestaret, canino capite fingi meruerit.

690. *Bubastis*] Dianam esse scripsit Herodotus: quanquam pro ipsâ quoque Isidе accipitur, ut ex Diodoro patet.

Ib. *Apis*] Osiris ipse esse à multis creditur, cujus sepulto cadavere, cùm præstanti specie Ægyptiis bos quidam apparuisset, illum Osirim rati pro Deo coluerunt & *Apim*, hoc est eorem linguâ *Bovem*, appellârunt. Epaphum Isidis filium facit Herodotus; cui cætera nigro, in fronte maculam albam formæ quadratæ in tergo effigiem aquilæ, cantharum in palato, duplices in caudâ pilos tribuit. Aliter eum describit Plinius itemque Solinus; variusque à variis habitus, quem Bacchum, Plutonem, Ammonem, Solem, Jovem quoque fecerunt.

691. *Quique*] *Harpocrates* Deus taciturnitatis, quid digito ori admoto indicere videbatur, ne quis homines fuisse argueret, quos tam turpi idolatria venerabantur.

& anguis extranea turgida veneno ſoporifero. Cum Dea ſic alloquuta eſt veluti experrectam, atque intuentem evidentia: ô Telethuſa, pars mearum, o mitte moleſtas ſolicitudines, atque elude juſſa viri: neque cunctator educere quicquid erit, cùm Lucina te abſolverit à partu. Sum Dea opifera, atque auxilium præbeo propitia: neque indignaberis te honorâſſe ingratam Deam. Monuit & exceſſit cubiculo. Cretenſis læta exſurgit lecto, atque ſupplex porrigens innocentes manus ad aſtra, orat ſua viſa ſint firma. Ut dolor auctus eſt, atque ipſum onus ſeſe protudit in aërem, & puella nata eſt neſcio parenti genitrix imperavit tolli, mentita marem eſſe: atque recredita eſt: neque erat quiſquam conſcius facti niſi nutrix. Pater exſolvit vota, & dat nomen avitum. Iphis fuerat avus. Mater lætata eſt nomine, quod eſſet ambiguum, nec quemquam per illud deciperet. Mendacia incognita tegebantur pio dolo. Cultus erat matris, vultus quem

Plenaque ſomiferi ſerpens peregrina veneni.
Cùm velut excuſſam ſomno, & manifeſta videntem
Sic affata Dea eſt; pars, ô Telethuſa, mearum,
Pone graves curas; mandataque falle mariti.
Nec dubita, cùm te partu Lucina levârit,
Tollere quicquid erit. Dea ſum auxiliaris, opemque
Exorata fero. Nec te coluiſſe quereris
Ingratum numen. Monuit, thalamoque receſſit.
Læta toro ſurgit, puraſque ad ſidera ſupplex
Creſſa manus tollens, rata ſint ſua viſa precatur.
Ut dolor increvit, ſeque ipſum pondus in auras
Expulit, & nata eſt ignaro fœmina patri,
Juſſit ali mater, puerum mentita: fidemque
Res habuit: neque erat facti niſi conſcia nutrix.
Vota pater ſolvit, nomenque imponit avitum,
Iphis avus fuerat. Gaviſa eſt nomine mater,
Quod commune foret, nec quenquam falleret illo.
Impercepta piâ mendacia fraude latebant.
Cultus erat pueri: facies, quam ſive puellæ,
Sive dares puero, fieret formoſus uterque.
Tertius interea decimo ſucceſſerat annus:
Cùm pater, Iphi, tibi flavam deſpondet Iänthem:
Inter Phœſtiadas quæ laudatiſſima formæ
Dote fuit virgo, Dictæo nata Teleſte.
Par ætas, par forma fuit: primaſque magiſtris
Accepêre artes elementa ætatis ab iſdem.
Hinc Amor ambarum tetigit rude pectus: &æquum

ſive dares fœminæ, ſive puero, uterque eſſet pulcher. Interea tertius annus ſupervenerat decimus, cùm parens deſpondet tibi flavum Ianthen, Iphi; quæ puella fuit dote formæ pulcherrima inter Phœſtiadas, ſata Teleſte Dictæo. Anni pares, forma fuit æqualis, atque habuerunt ab iiſdem magiſtris elementa artium quæ primæ ætati erant congrua. Hinc amor permulſit pectus utriuſque & inuſſit

NOTÆ.

992. *Siſtra*] Crepitacula erant ænea, quorum agitatione ſtrepitum in ſacris Iſidis edebant.

Ib. *Nunquam*] A Triphonte fratre occiſum Oſirim jam ſuprà diximus. Illum autem diu quæſivit Iſis conjux, quem tandem canum ſagacite uſa invenit, & monumento intulit. Atque hinc apud Ægyptios ſacerdotes ritus manavit, ut ſingulis ſacris cum fletu amiſſum Oſirim quæſituri prodirent, mox cum letitiâ tanquam recuperato Deo redirent: ut ſic nunquam ſatis quæſitus eſſet.

693. *Serpens*] Micyllus crocodilum Ægypti indigenam ſuſpicatur intelligendum: alii autem aſpidem eidem regioni familiarem, cujus morſus letiferum ſomnum inducit.

698. *Quicquid erit*] Seu mas ſeu fœmina.

Ib. *Auxiliaris*] Talem verò prædicabant Iſidem, quæ plurima bona in hominum genus contulerit, per ſomnos etiam multis opem tulerit.

703. *Dolor*] *Qui partum comitatur.*

Ib. *Pondus*] *Infans.*

709. *Commune*] Quod pariter maſculis & fœminis imponi poſſet.

716. *Dictæo*] *Cretenſi*; à Dicte Cretæ monte.

Vul-

Vulnus utrique tulit: Sed erat fiducia diſpar.
Conjugii pactæque expectat tempora tædæ,
Quamque virum putat eſſe, ſuum fore credit Iänthe.
Iphis amat, quâ poſſe frui deſperat, & auget
Hoc ipſum flammas; ardetque in virgine virgo.
Vixque tenens lachrymas, Quis me manet exitus inquit,
Cognita quàm nulli, quàm prodigoſa novæque
Cura tenet Veneris? ſi Dî mihi parcere vellent,
[Perdere debuerant; ſi non & perdere vellent;]
Naturale malum ſaltem, & de more dediſſent.
Nec vaccam vaccæ, nec equas amor urit equarum.
Urit oves aries; ſequitur ſua fœmina cervum.
Sic & aves coëunt, interque animalia cuncta
Fœmina fœmineâ correpta cupidine nulla eſt.
Vellem nulla forem. Ne non tamen omnia Crete
Monſtra ferat, taurum dilexit filia Solis,
Fœmina nempe marem. Meus eſt furioſior illo,
Si verum profitemur, amor. Tamen illa ſecuta eſt
Spem Veneris: tamen illa dolis & imagine vaccæ
Paſiphae bovem eſt; & erat, qui deciperetur, adulter,
Huc licèt ê toto ſolertia confluat orbe,
Ipſe licèt revolet ceratis Dædalus alis,
Quid faciet? num me puerum de virgine doctis
Artibus efficiet? num te mutabit Iänthe?
Quin animum firmas, teque ipſa recolligis, Iphi;
Conſiliique inopes & ſtultos excutis ignes?
Quid ſis nata vide (niſi te quoque decipis ipſam:)
Et pete quod fas eſt; & ama, quod fœmina debes.
[Spes eſt quæ capiat, ſpes eſt quæ paſcat amorem.]
Hanc tibi res adimit: non te cuſtodia caro

eandem plagam ambabus. Sed ſpes erat diſſimilis. Iänthe exſpectat tempus connubii & facis promiſſæ, & credit Iphin *ſuum fore* maritum, *quam credit eſſe virum. Iphis amat quâ deſperat poſſe potiri, atque hoc ipſum irritat ignem, & puella flagrat in puellâ. Atque ægrè compeſcens lachrymas, Quæ ſors, inquit mihi futura eſt, quam cura inaudita Veneris, nulli cognita, & monſtroſa tenet? Si Dîi mihi vellent parcere; [debuerunt perdere; ſi non & vellent perdere:] dediſſent ſaltem impetum naturalem, atque ſolitum. Neque amor vaccæ incendit vaccam, neque* amor *equarum* incendit *equas. Aries incendit oves; ſua fœmina ſequitur cervum. Aves etiam ſic junguntur: atque inter omnia animalia nulla fœmina eſt tacta amore fœmineo. Optarem nulla eſſem. Ne tamen Creta non habeat monſtra omnis generis, filia Solis amavit taurum; nempe fœmina marem. Amor meus eſt inſanior illo, ſi verum agnoſcimus. Tamen illa ſecuta eſt ſpem Veneris: tamen illa tulit taurum fraudibus, & ſpecie vaccæ, & erat adulter qui deluderetur. Tametſi aſtutia huc concurrat ex toto mundo, quanquam ipſe Dædalus revolet ceratis alis, quid agat? Num me doctis artibus præſtet marem de puellâ? num te mutet Iänthe? Quin robores mentem, atque ipſa te recolligas, Iphi, atque abjicias amores inſanos & expertes conſilii? Adſpice qualis ſit nata, niſi etiam teipſam ludis; atque poſce quod licitum eſt, & dilige puella quod debes. Spes eſt quæ concipiat, ſpes eſt quæ alat amorem. Res tibi hanc tollit: non cuſtodia te prohibet*

NOTÆ.

720. *Diſpar*] Quæ ſe viri partes tueri poſſe Iphis diffidebat; viro verò maturam ſe Ianthe ſentiebat

729. *Naturale malum*] Naturalem amorem; ut viri non virginis amore caperetur.

735. *Filia Solis*] *Paſiphaë*, Minoïs uxor, cujus fabulam libro ſuperiore vidimus.

739. *Adulter*] Taurus nempe, quem ligneæ vaccæ, à Dædalo fabricatæ ope inclusâ Paſiphaë deluſit.

741. *Dædalus*] Faber Athenienſis qui in labyrintho ſuo à Minoë concluſus, unà cum Icaro filio, alarum beneficio ſeſe extricavit.

744. *Quin animum*] Seipſam increpat Iphis & à vano amore revocat.

746. *Niſi te*] Non ſolùm alios, qui te maſculum eſſe credunt.

759. *Hanc tibi*] Neceſſitas & ſexûs qualitas hanc tibi eripit, quam uxorem ducere cupis.

Arcet

Arcet ab amplexu, nec cauti cura mariti.
Non patris asperitas, non se negat ipsa roganti.
Nec tamen est potiunda tibi: nec, ut omnia fiant,
Esse potes felix; ut Dîque, homineſque laborent.
Nunc quoque votorum pars nulla est vana meorum:
Dique mihi faciem, quicquid valuêre, dederunt
Quod que ego, vult genitor, vult ipsa, socerq; futurus:
At non vult Natura, potentior omnibus istis;
Quæ mihi sola nocet. Venit ecce optabile tempus;
Luxque jugalis adest, ut jam mea fiat Iänthe.
Nec mihi continget. Mediis sitiemus in undis.
Pronuba quid Juno, quid ad hæc, Hymenæe, venitis
Sacra; quibus qui ducat abest, ubi nubimus ambæ?
Pressit ab his vocem. Nec leniùs altera virgo
Æstuat; utque celer venias, Hymenæe, precatur.
Quod petit hæc, Telethusa timens, modò tempora differt,
Nunc ficto languore moram trahit. Omina sæpe,
Visaque causatur. Sed jam consumserat omnem
Materiam ficti: dilataque tempora tædæ
Institerant: unusque dies restabat: at illa
Crinalem capiti vittam natæque sibique
Detrahit: & passis aram complexa capillis,
Isi, Parætonium, Mareoticaque arva, Pharonque
Quæ colis, & septem digestum in cornua Nilum,
Fer, precor, inquit, opem; nostroq; medere timori.
Te Dea, te quondam, tuaque hæc insignia vidi,
Cunctaque cognovi; comitesque, facesque, sonumq;
Sistrorum; memorique animo tua jussa notavi.

ab amplexu caro, neque sollicitudo callidi viri. Non parentis duritas, non ipsa se recusat oranti. Neque tamen est potiunda tibi, neque potes esse beata, tametsi omnia eveniunt, atque Dii & homines in id incumbant. Nunc etiam nulla pars meorum desideriorum est inanis, & Dii mihi propitii indulserunt. quicquid potuerunt. Et quod ego cupio, pater cupit, ipsa cupit & socer futurus: at Natura fortior istis omnibus, quæ sola mihi obest, non patitur. Ecce tempus amabile appropinquat, & dies nuptiis dictus instat, ut Iänthe jam fiat mea. Neque tamen fiat mea; arescemus in mediis aquis. Juno pronuba, tuque Hymenæe, cur acceditis ad hæc sacra; quibus abest qui ducat, ubi utraque caput obvelamus? Postea conticuit. Neque altera puella minùs uritur; & orat, ut velox accedas, Hymenæe. Telethusa metuens quod hæc poscit, nunc prorogat tempus, nunc nectit moras simulato morbo. Sæpe auguria et somnia causam moræ esse ait. Sed jam contriverat omnem causam simulationis: atque tempora protracta nuptiarum appropinquabant, & unus dies supererat: At illa sibi deripit vittam crinalem & capiti filiæ; & complexa altare, crinibus solutis; Isi, ait, quæ tenes Parætonium, & campos Mareoticos, & Pharon, & Nilum divisum in septem ostia, succurre, oro, atque solatium præbe nostro pavori. Vidi te olim, ô Dea, atque hæc tua signa, & agnovi omnia, & comites, & tædas, & strepitum sistrorum: atque observavi tua jussa mente attentâ.

NOTÆ.

754. *Nulla est*] Sensus est, etiam nunc ea, quæcumque votis expetivi, mihi contingunt, & Dii faciles dant quæcunque optavi; sc. ut Ianthem, & patrem illius, & item meum faventes habeam. *At non vult Natura*, &c.

761. *Pronuba*] Quæ nuptiis præsidebat, quæque cum Hymenæo invocabatur.

771. *Detrahit*] Luctus testificandi causâ.

772. *Parætonium*] Oppida, ubi potissimùm Isis colebatur, commemorat supplex Telethusa. Fuit autem Parætonium Ægypti urbs ampla, cum portu vastissimo.

Ib. *Mareotica*] Quæ Mareotidi lacui juxta Alexandriam proxima.

Ib. *Pharon*] Alexandriæ objectam insulam dicit, ubi celeberrima fuit turris illa & specula lucernis instructa, quarum beneficio nautæ portum ingressuri, iter suum noctu inter cautes & brevia dirigebant.

773. *Cornua*] Ostia. Nam Nilus septem ostiis mare influit. *Cornua* dicit, propter obliquum curtum fluvii.

775. *Hæc*] Quæ jam in arâ apposita, supplex Telethusa intuebatur, olim per somnum viderat.

uòd videt hæc lucem, quòd non ego punior ipſa;
oncilium, monitumque tuum eſt: miſerere duarum,
uxilioque juva. Lachrymæ ſunt verba ſecutæ.
iſa Dea eſt moviſſe ſuas (& moverat) aras:
t templi tremuêre fores. Imitataque Lunam
ornua fulſerunt, crepuitque ſonabile ſiſtrum.
on ſecura quidem, fauſto tamen omine læta,
ater abit templo. Sequitur comes Iphis euntem,
uàm ſolita eſt, majore gradu: nec candor in ore
rmanet; & vires augentur; & acrior ipſe eſt
ultus: & incomptis brevior menſura capillis.
uſque vigoris adeſt, habuit quàm fœmina. Jam quæ
œmina nupèr eras, pueres. Date munera templis:
ec timidâ gaudete fide. Dant munera templis:
ddunt & titulum; titulus breve carmen habebat:
ona puer ſolvit, quæ fœmina voverat, Iphis.
oſtera lux radiis latum patefecerat orbem;
ùm Venus, & Juno, ſocioſque Hymenæus ad ignes
onveniunt; potiturque ſuâ puer Iphis Iänthe.

Quòd hæc fruitur luce, quòd ego ipſa non malè mulctor; eſt conſilium & juſſum tuum. Miſerere duarum, atque tuere nos *tuâ ope: lachrymæ comites fuerunt verborum. Dea viſa eſt concuſſiſſe ſuum altare, (atque* revera *concuſſerat.) Atque valvæ templi tremuerunt, & cornua ſimilia lunæ micuerunt, ſiſtrum* etiam *tinnulum ſtrepuit. Mater quidem non ſine curâ, ſed tamen hilaris felici præſagio, diſcedit à templo. Iphis comes ſequitur diſcedentem paſſu majore quàm conſuevit; neque albus color perſtat in vultu, & vires creſcunt, & facies eſt ferocior, & longitudo minor impexæ comæ. Atque plus* nunc *habet vigoris, quàm habuit puella: jam quæ*

ò eras puella, es puer. Afferte dona templis, & lætamini non dubiâ fide. Afferunt dona templis: Adjiciunt quoque inſcriptionem. Inſcriptio habebat brevem verſum, Iphis puer præbet mutata quæ promiſerat cùm fuit puella. Sol alter manifeſtum fecerat vaſtum mundum radiis; cùm Venus, & Juno, & Hymenæus coëunt ad amores conjugiales; & puer Iphis fruitur ſuâ Iänthe.

NOTÆ.

778. *Quòd videt hæc lucem*] Quòd hæc vivit. gito enim puellam offendit.

Ib. *Punior*] A marito; qui fœminei ſexûs olem tollendam prohibuerat.

782, 783. *Imitataque lunam Cornua*] Ita prà. V. 689. *Inerant lunaria fronti Cornua.* olebatur Iſis ſub ſpecie vaccæ, cujus cornicus forma lunam referret. Vide quæ ibi anavimus.

783. Siſtrum] *Dextra ferebat* (Siſtrum) *æreum crepitaculum; cujus per auguſtam laminam, in modum Baltbei recurvatam, trajectæ mediæ paucæ virgulæ, criſpante brachio tergeminos jactus reddebant argutum ſonorem.* Apul. de Iſide, lib. 2. Metamorph.

786. *Majore*] Quia in marem mutata.

795. *Socios ignes*] Qui Diîs illis conjugalibus, de more in aris, accendebantur.

P. OVIDII NASONIS METAMORPHOSEON

LIBER X.

ARGUMENTUM.

HIS porrô nuptiis qui interfuerat Hymenæus, ad Orpheum inde contulit! ſed malo omine. Quandoquidem mox obiit Eurydice, & poſtea ſecundò. Cùm quidem non aliter obſtupuit Orpheus, quàm qui Cerbero conſpecto ſaxeus eſt effectus. Poſtea cùm in monte quodam varias transformationes lyrâ exprimeret, accurrerunt ad eum arbores omnes, & inter cæteras pinus ex Aty, & cupreſſus è Cypariſſo mutata.

INTERPRETATIO.

I. *Hymenæus tectus veſte flavâ, inde abit per vaſtum aërem, & petit regionem Ciconum; atque fruſtrà invocatur voce Orphei. Ille quidem adfuit; aſt neque attulit voces ſolennes, neque lætum præſagium. Tæda etiam quam tractavit, crepitans fumo lachrymas ciente; & ſicuti fuit, nullam flammam concepit concuſſione. Eventus triſtior fuit quàm omen; nam dum nova nupta ſtipata cœtu Naïadum ambulat per gramina*

INDE per immenſum croceo velatus amictu
Aëra digreditur, Cyconumque Hymenæus ad oras
Tendit; & Orpheâ nequicquam voce vocatur:
Adfuit ille quidem; ſed nec ſolennia verba,
Nec lætos vultus, nec felix attulit omen.
Fax quoque, quam tenuit, lachrymoſo ſtridula fumo
Utque fuit, nullos invenit motibus ignes.
Exitus auſpicio gravior: nam nupta, per herbas
Dum nova Naïadum turbâ comitata, vagatur,

NOTÆ.

1. *Croceo*] Qui concolor flammeo, quo nova nupta pudoris, & ominis boni gratiâ velatur.

2. *Ciconum*] Populi fuerunt Thraciæ ad Hebrum lacumque Biſtonidem.

3. *Orpheâ*] Orphei, Apollinis ex Caliope Musâ filii, qui à patre lyrâ acceptâ mira, quæ deinceps videbimus, fecit.

Ib. *Nequicquam*] Quia infeliciter ceſſerunt nuptiæ.

4. *Solennia*] Quis fauſtitatis gratiæ ab Hymenæo proferrentur; qualia hæc eſſent, *faveſque feliceſque ſint hæ nuptiæ*, &c.

6. *Fax quoque*] Quinque faces ante novam nuptam preferri ſolebant. Vid. Alex. Alex I. 2. c. 5.

Ib. *Lachrymoſo*] Qui Orpheo præſertim lachrymas excuteret.

7. *Nullos*] Concuſſionem non ſequeba flamma. *Pineam quate tædam.* Catull.

Occi

Occidit, in talum ſerpentis dente recepto.
Quam ſatìs ad ſuperas poſtquam Rhodopeïus auras
Deflevit vates; ne non tentaret & umbras,
Ad Styga Tænariâ eſt auſus deſcendere portâ:
Perque leves populos ſimulâcraq; functa ſepulchris
Perſephonen adiît, inamœnaque regna tenentem
Umbrarum Dominum; pulſiſque ad carmina nervis,
Sic ait: O poſiti ſub terrâ numina mundi,
In quem recidimus quicquid mortale creamur;
Si licet, & falſi poſitis ambagibus oris,
Vera loqui ſinitis; non huc, ut opaca viderem
Tartara, deſcendi; nec utì villoſa colubris
Terna Meduſæi vincirem guttura monſtri.
Cauſa viæ conjux: in quam calcata venenum
Vipera diffudit; creſcenteſque abſtulit annos.
Poſſe pati volui; nec me tentâſſe negabo.
Vicit amor. Superâ Deus hic bene notus in orâ eſt:
An ſit & hîc, dubito; ſed & hîc tamen auguror eſſe:
Famaque ſi veteris non eſt mentita rapinæ,
Vos quoque junxit amor. Per ego hæc loca plena timoris,
Per Chaos hoc ingens, vaſtique ſilentia regni,
Eurydices oro properata retexite fila.
Omnia debemur vobis; paulùmque morati,
Seriùs aut citiùs ſedem properamus ad unam.
Tendimus huc omnes. Hæc eſt domus ultima; voſq;
Humani generis longiſſima regna tenetis.
Hæc quoque, cùm juſtos matura peregerit annos,
Juris erit veſtri. Pro munere poſcimus uſum.

interîit, dente anguis illiſo in talum. Quam ubi vates Rhodopeïus ſatìs deploravit in regione ſuprà, ne non exploraret etiam Manes, auſus eſt deſcendere ad Stygem per portam Tænariam. Atque acceſſit ad Proſerpinam, & regem umbrarum, habentem imperia triſtia per exiles populos, & imagines potitas tumulis; atque chordis tactis ad verſus, ſic inquit; O Diî mundi ſiti ſub terrâ, in quem recidimus, quicquid producimur morti obnoxium, ſi conceditur, & patimini dicere vera, omiſſis anfractibus ficti oris, non huc deſcendi ut cernerem atra Tartara, neque ut conſtringerem tres fauces monſtri Meduſæi hiſpidas anguibus. Uxor eſt cauſa itineris, in quam vipera preſſa ſparſit venenum, atque rapuit annos venientes. Cupivi poſſe ſufferre, neque diffitebor me conatum eſſe: Amor fuit valentior. Hic Deus eſt bene notus in regionibus ſuperis: neſcio an ſit etiam hîc, ſed conjicio tamen etiam hîc eſſe. Et ſi fama antiqui raptûs non eſt falſa, Amor etiam vos ſociavit. Ego oro per loca plena pavoris, per hoc vaſtum Chaos & ſilentium ampli imperii, revolvite fila accelerata Eurydices. Cuncta ad vos venire neceſſe eſt; & paululùm morati feſtinamus tardiùs aut maturiùs ad unam hanc *domum. Omnes huc collimamus; hæ ſunt ſedes noviſſimæ, vſque habetis imperia generis humani maxime diuturna. Hæc etiam, cùm matura abſolverit annos debitos, erit ſub veſtrâ ditione: petimus uſum* Eurydices *pro beneficio.*

NOTÆ.

11. *Rhodopeïus*] Orpheus Thracius; nam Thraciæ mons eſt Rhodope altiſſimus.

13. *Styga*] Quæ inferorum palus, pro inferis ipſis poſita.

lb. *Tænariâ*] A Tænaro littore, de quo ſic Probus, in 4 Georg. Tænaros eſt Laconiæ littus, in quo eſt ſpecus, per quem Hercules exiſtimatur ad inferos deſcendiſſe, & Orpheus.

14. *Leves*] Umbras, ſeu manes corporibus carentes.

15. *Perſephonen*] *Proſerpina* eſt, inferorum regina. Ditis ſeu Plutonis conjux.

16. *Umbrarum dominum*] *Plutonem.*

22. *Meduſæi*] Cerberum dicit inferorum canem tricipitem, anguibus villorum loco horridum, Echidnæ ex Typhaone progeniem, à Meduſæ ſanguine ortum

24. *Creſcentes*] Significat Eurydicen in juventutis flore è vitâ exceſſiſſe.

28. *Rapinæ*] Suprà, lib. 5. v. 386. Proſerpinam vidimus à Plutone raptam.

32. *Morati*] Heinſius cenſet ſcribendum *morata*; qui ab initio verſûs dixit. *Omnia debemur*; & paulò antè, *quicquid mortale creamur.*

36. *Juſtos*] Hominum opinione *injuſti* ſunt anni eorum, qui citiùs de vitâ demigrant dicunturque ante diem rapi ſeu emori.

Quod

Quòd si fata recusant hoc *beneficium pro uxore* petitum, *constitui non reverti: fruimini mortem duorum. Animæ pallidæ lugebant talia proferentem, & pulsantem* citharæ *chordas inter dicendum. Neque Tantalus captavit aquam effluentem, & rota Ixionis constitit. Neque aves lamârunt jecur* Titii, *& Belides abstinuerunt urnis; & tu Sisyphe requievisti super tuâ silice. Tum primùm aiunt vultus furiarum delinitarum versibus, irrigatos fuisse lacrymis: neque uxor regia, neque qui imperat inferis, potest repellere precantem; & arcessunt Eurydicen. Illa erat inter novas Umbras, atque accessit gressu lento propter* recentem *plagam. Heros Rhodopeïus simul recipit hanc, & legem, ne retrorsum ferat suos oculos, donec egressus sit ex vallibus Avernis vel munera fore inania. Collis acclivis, arduus, caliginosus, plenus densis tenebris, calcatur per tacita silentia. Neque longè distabant ab extremitate supremæ terræ. Tum timens* Orpheus *ne illa deesset, atque cupidus videndi, retorsit oculos, & continuo illa revoluta est: atque porrigens brachia, & nitens corripere atque corripi, miser nihil capit nisi mobilem aërem. Jamque iterum fato fungens, nihil quicquam est questa de suo marito: quamobrem enim quereretur sese dilectam? atque dixit ultimum Vale, quod jam vix ille apprehenderet auribus: rursumque ad eundem, in quo jam fuit, locum relapsa est. Orpheus non aliter attonitus est duplici morte uxores, quàm qui pavidus est canem tria colla habentem, quorum medium catenis*

Quòd si fata negant veniam pro conjuge, certum est
Nolle redire mihi. Leto gaudete duorum.
Talia dicentem, nervosque ad verba moventem,
Exsangues flebant animæ. Nec Tantalus undam
Captavit refugam; stupuitque Ixionis orbis;
Nec carpsêre jecur volucres; urnisque vacârunt
Belides; inque tùo sedisti, Sisyphe, saxo.
Tum primùm lachrymis victarum carmine fama est
Eumenidum maduisse genas; nec regia conjux
Sustinet oranti, nec qui regit ima, negare;
Eurydicenque vocant. Umbras erat illa recentes
Inter; & incessit passu de vulnere tardo.
Hanc simul, & legem Rhodopeïus accipit heros,
Ne flectat retro sua lumina, donec Avernas
Exiêrat valles; aut irrita dona futura.
Carpitur acclivus per muta silentia trames,
Arduus, obscurus, caligine densus opacâ.
Nec procul abfuerant telluris margine summæ.
Hic, ne deficeret, metuens, avidusque videndi,
Flexit amans oculos; & protinus illa relapsa est.
Brachiaq; intendens, prêndique & prêndere certans,
Nîl nisi cedentes infelix arripit auras. [quam
Jamque iterum moriens non est de conjuge quic-
Questa suo: quid enim sese quereretur amatam?
Supremumque Vale, quod jam vix auribus ille
Acciperet, dixit; revolutaque rursus eodem est.
Non aliter stupuit geminâ nece conjugis Orpheus,
Quàm tria qui timidus, medio portante catenas,

NOTÆ.

41. *Flebant*] Vide Virgil. Georg. 4. *Quin ipsæ stupuêre domus*, &c. Ubi elegantissimè describitur Orphei descensus ad inferos, & quomodo manes musica demulserit.

Ib. *Tantalus*] Vide lib. 4. v. 457.

42. *Ixionis*] De eo suprâ Metam. 4. v. 46.

43. *Volucres*] Quæ Titii jecur exedunt; de quo etiam Metam. 4. v. 456.

44. *Belides*] Vide iterum Met. 4. v. 462.

Ib. *Sisyphe*] Metam. 4. v. 459.

46. *Eumenidum*] Met. 4. v. 451.

Ib. *Regia conjux*] Proserpina Plutonis uxor.

51. *Avernas*] Fuit avernus lacus Campaniæ, quem Plutoni vetustas fabulosa, propter sulphureas quas emittit exhalationes, dicatum credidit.

65. *Qui timidus*] Vir quidam fuit, qui eùm metu Herculis in speluncam sese rece-

Colla

olla canis vidit: quem non pavor antè reliquit,
uàm natura prior, ſaxo per corpus oborto:
uique in ſe crimen traxit, voluitque videri
lenos eſſe nocens: tuque, ô confiſa figuræ,
felix Lethæa, tuæ; junctiſſima quondam
ctora, nunc lapides, quos humida ſuſtinet Ide.
rantem, fruſtràque iterum tranſire volentem,
rtitor arcuerat. Septem tamen ille diebus
uallidus in ripâ Cereris ſine munere ſedit.
ura, dolorque animi, lachrymæque alimenta fuêre.
ſe Deos Erebi crudeles queſtus, in altam
recipit Rhodopen, pulſumque Aquilonibus
Hæmon.
ertius æquoreïs incluſum Piſcibus annum
niêrat Titan; omnemque refugerat Orpheus
æmineam Venerem; ſeu quòd malè ceſſerat illi;
ve fidem dederat. Multas tamen ardor habebat
ngere ſe vati, multæ doluêre repulſæ.
e etiam Thracûm populis fuit auctor, amorem
teneros transferre mares; citraque juventam
tatis breve ver, & primos carpere flores.
II. Collis erat, collemque ſuper planiſſima campi
rea; quam viridem faciebant graminis herbæ.
mbra loco deerat. Quâ poſtquam parte reſedit
is genitus vates, & fila ſonantia movit;

eſt ligatum; quem timor non priùs omiſit, quàm natura prior, ſilice per membra exortâ: vel Olenus, qui in ſe derivavit culpam, & voluit videri reus: tuque, ô miſera Lethæa, confiſa formæ tuæ; olim junctiſſima pectora, nunc ſaxa, quæ Ide aquoſa ſuſtinet. Portitor prohibuerat precantem, & fruſtrà denuo tranſire nitentem. Ille tamen ſedit ſeptem diebus ad ripam, ſordidus, ſine pane. Sollicitudo & mœror animi, atque lachrymæ fuerant illi in eſcam. Poſtquam queſtus eſſet Deos inferorum eſſe ſævos, ſe recipit in excelſam Rhodopen & Hæmon agitatum Boreâ. Sol tertiò abſolverat annum comprehenſum piſcibus æquoreïs; & Orpheus ſibi temperaverat ab omni fœminâ Venere, ſive quòd male illi verterat, ſive quod fidem obſtrinxerat. Multæ tamen maximo opere cupiebant copulari cum vâte, multæ ab illo neglectæ agrè illud paſſæ ſunt.

etiam ſuaſit Thracibus populis amorem tranſmittere in molles pueros, & deripere primos flores a juventutem, & breve ver ætatis.

II. Mons erat, & ſuper montem ſpatium campi planiſſimum, quod graminibus vireſcebat. Umbra erat nulla; ubi poſtquam Diîs ortus vates concedit, & pulſavit nervos ſonoros

NOTÆ.

et, unde capite inclinato proſpiceret, viſo erbero, quem ille trahebat, diriguit. De hoc verbium extat δειλότερος παραϰυπτοντος. de Suidam.

5. *Medio*] Cerberi collo.

8 *Quique*] Olenus eſt Lethææ conjux; oris crimen, quæ ſe pulchritudine Deabus ponere auſa fuerat, non veritus ſuum fa- ; quamobrem unà cum illâ in lapidem ius eſt.

8. *Confiſa*] Turneb. lib. 1. c. 23. legit *Tu- ô confixa figuræ* atque interpretatur. Tu, ô thæa, cum figurâ tuâ in lapidem obriguiſti.

1. *Ide*] Mons Phrygiæ plurimis fontibus ens.

3. *Portitor*] *Charon* inferorum portui eſt.

4. *Ripâ*] Stygis.

76. *Erebi*] Ex Chao & Caligine progenitus fuit hic Lethipater, qui ſæpiſſime pro ipſâ inferorum ſede à poëtis ſumitur.

77. *Hæmon*] Mons Thraciæ. Boreæ maximè obnoxius.

78. *Incluſum piſcibus*] Piſcibus terminatum. Nam piſces zodiaci ultimum ſunt ſignum, annumque terminant. Significat igitur tres annon transiſſe à morte Euridices.

Ib. *Æquoreis*] Ita veteres. Scribe nihil ominus *æthereïs*; de ſigno enim cœleſti hîc agitur. *Heinſ.*

82. *Fidem dederat*] Sive, inquit poëta, infelicis conjugii dolore; ſive quòd ita uxori pollicitus eſſet, nullam fœminam mortuâ Euridice Orpheus attigerat.

89. *Diîs genitus*] Apolline ſcilicet & musâ Calliope, ut plurimis placet.

Umbra

umbra adfuit loco. Non arbor Chaonia defuit, non silva Heliadum, non esculus excelsis foliis, nec tiliæ leves, nec fagus, & casta laurus, & coryli fragiles, & fraxinus idonea jaculis, & abies enodis, & ilex sinuata glandibus, & platanus genialis, & acer discolor, & simul salices juxta fluvios, et lotos juxta aquas florens, & buxus semper virens, & exiles myricæ, & myrtus bicolor, & tinus cærulea baccis. Vos etiam hederæ flexipedes adsuistis, & unà vites pampineæ, & ulmi maritatæ vitibus, et orni, & piceæ, & arbutus onusta pomo rubenti, & palmæ flexiles præmia victoris, et pinus succincta comâ atque hispida in fastigio, placens matri Deorum. Siquidem Attis Cybeleïus spoliatus hum-

Umbra loco venit. Non Chaonis abfuit arbos,
Non nemus Heliadum, non frondibus esculus altis
Nec tiliæ molles, nec fagus, & innuba laurus,
Et coryli fragiles, & fraxinus utilis hastis,
Enodisque abies, curvataque glandibus ilex,
Et platanus genialis, acerque coloribus impar,
Amnicolæque simul salices, & aquatica lotos,
Perpetuòque virens buxus, tenuesque myricæ,
Et bicolor myrtus, & baccis cærula tinus:
Vos quoque flexipedes hederæ venistis, & unà
Pampineæ vites, & amictæ vitibus ulmi:
Ornique, & piceæ, pomoque onerata rubenti
Arbutus, & lentæ victoris præmia palmæ:
Et succincta comas, hirsutaque vertice pinus;
Grata Deûm matri. Siquidem Cybeleïus Attis
Exuit hâc hominem, truncoque induruit illo.
III. Adfuit huic turbæ metas imitata cupressus

figurâ, *in hanc* mutatus erat, *& diriguit illo stipite.*

III. *Cupressus speciem exhibens pyramidum,*

NOTÆ.

90. *Umbra*] Quia arbores, cantûs dulcedine illectæ illuc confluxerunt.

Ib. *Chaonis*] *Quercum* dicit, cujus generis arboribus Chaonia Epiri provincia, in quâ etiam vocalibus quercubus celeberrima silva Dodonæa, imprimis abundat, à Chaone fratre Heleni dicta.

91. *Nemus Heliadum*] *Populos* dicit, in quas Heliades seu Solis filias Phaetontis sorores mutatas fuisse supr. lib. 2. vidimus.

Ib. *Esculus*] Arbor est glandifera, Jovi sacra, cujus glandibus, nondum inventis frugibus, primi mortales pro escâ utebantur.

92. *Innuba*] Quia Daphne, quæ in laurum mutata est, nunquam Apollinis amoribus aurem præbere voluit.

95. *Genialis*] Genio & voluptati dicata. Virg. 4. Georg. *Ministrantem platanum potantibus umbram.*

Ib. *Coloribus impar*] *Acèr* arbor est variis coloribus dictincta, unde *acernæ* mensæ post citreas in pretio apud priscos fuerunt.

96. *Lotos*] Arbor est Africæ familiaris fructum ferens adeò gratum, ut hospitibus patriæ oblivionem inducere dicatur.

98. *Myrtus*] Arbuscula est Veneri dicata, cujus altera parte folia paulò ad nigritiem vergunt.

Ib. *Tinus*] Laurus est silvestris, cæru baccâ, ut refert Plinius.

99. *Flexipedes*] Hedera verò, quæ Bacc sacra, nodosis, & errabundis flagellis, tanqu flexis & curvis pedibus serpit.

100. *Amictæ*] Quia vites ulmis fulcire c sueverant.

101. *Orni*] Eo nomine montanæ arbo quælibet intelliguntur, in specie tamen fra nus sylvestris.

102. *Lentæ*] Flexiles equidem palmæ ra attamen oneri cedere nescii: unde & vict bus, honoris causâ, tribuebantur.

103. *Succincta*] Quia in vertice tant frondes pinus emittit.

104. *Deûm matri*] Quæ Cybele est, seu R plurimis itemque aliis nominibus insignat

Ib. *Attis*] Qui puer Cybele adamatus, crisque suis eâ lege præpositus, ut castita servaret cum in Sagarithide Nymphâ peccâ in furorem versus sese exsecuit. Sibi ins manus violentas parabat; verùm Deæ mis tione in pinum mutatus. Vide Cap. *S alta vectus Atys*, &c.

106. *Metas*] Ejusmodi etiamnum h pyramidatâ formâ in hortis conspicimus.

unc arbor, puer antè Deo dilectus ab illo,
ui citharam nervis, & nervis temperat arcus.
amque ſacer Nymphis Carthæa tenentibus arva
gens cervus erat: latèque patentibus altas
ſe ſuo capiti præbebat cornibus umbras:
ornua fulgebant auro: demiſſaque in armos
ndebant tereti gemmata monilia collo.
lla ſuper frontem parvis argentea loris
ncta movebatur: parilique ex ære nitebant
uribus in geminis circum cava tempora baccæ.
que metu vacuus, naturalique pavore
epoſito, celebrare domos, mulcendaque colla
uamlibet ignotis manibus præbere ſolebat.
d tamen ante alios, Ceæ pulcherrime gentis,
ratus erat, Cypariſſe, tibi. Tu pabula cervum
d nova, tu liquidi ducebas fontis ad undam:
u modò texebas varios per cornua flores:
unc, eques in tergo reſidens, huc latus & illùc
ollia purpureis frænabas ora capiſtris.
Eſtus erat, mediuſque dies, ſoliſque vapore
oncava littorei fervebant brachia Cancri.
eſſus in herboſâ poſuit ſua corpora terrâ
ervus, & arboreâ ducebat frigus ab umbrâ.
unc puer imprudens jaculo Cypariſſus acuto
ixit: &, ut ſævo morientem vulnere vidit,
elle mori ſtatuit. Quæ non ſolatia Phœbus
ixit? & ut leviter, pro materiâque doleret,
dmonuit. Gemit ille tamen: munuſque ſupremum,
oc petit à Superis, ut tempore lugeat omni.
mque, per immenſos egeſto ſanguine fletus,
viridem verti cœperunt membra colorem,

nunc arbor, priùs pueramatus ab illo Deo, qui aptat citharæ nervos, & aptat arcui nervos, fuit ex eo numero. Namque vaſtus cervus erat dicatus Nymphis tenentibus agros Carthæos; atque ipſe præſtabat excelſas umbras ſuo capiti vaſtis cornibus. Cornua radiabant auro, atque torques gemmati pendebant ex collo tereti defluentes in armos: Bacca argentea alligata fronti tenuibus loris agitabatur: atque bullæ ex eodem ære fulgebant in ambabus auribus circum depreſſa tempora. Atque is expers timoris, & omiſſo naturali metu, conſueverat colere domus, & exhibere collum palpandum etiam manibus ignotis. Sed tamen tibi placebat præ cæteris, Cypariſſe formoſiſſime ex natione Ceâ. Tu agebas cervum ad intacta pabula, & ad aquas puri fontis. Tu modò intexebas varios flores cornibus: modò eques ſedens in dorſo, huc & illùc vectus fræna adhibebas ori facili capiſtris purpureis. Calor erat intenſus, & dies medius atque brachia ſinuoſa Cancri littorei æſtuabant. Cervus laſſus demiſit corpus ſuum in terram gramineam: & captabat frigus ab umbrâ arboreâ. Puer Cypariſſus neſcius hunc

ſfixit telo acuto; atque ut vidit obeuntem crudeli plagâ, decrevit velle obire. Quam conſolaem Apollo non inſinuavit? & hortatus eſt ut parcè lugeret, & prout tam levis cauſa poſcit.
men ſuſpirat, et poſcit hoc ultimum donum a Diis, ut ſemper fleat. Jamque ſanguine exhauſto
immoderatas lachrymas, artus cœperunt mutari in viridem colorem:

NOTÆ.

107. *Nunc arbor*] Fuit Cypariſſus puer forſiſſimus, Apollini gratus, qui cervum quem deliciis habebat cùm imprudens occidiſſet, to eſt affectus dolore, ut mori omnino velit; quamobrem in cupreſſum ab Apolline tatus.

109. *Carthæa*] Id eſt, quæ ad Carthæam em ſpectarent. Fuit autem Carthæa una quatuor Ceæ inſula urbibus, Cypariſſi patria.

116. *Baccæ*] Margaritæ uniones.

120. *Ceæ*] Quæ Cycladum eſt una in mari Ægæo.

127. *Cancri*] Syderis cœleſtis, quod poſtquam ſol eſt ingreſſus, excitantur æſtus vehementiſſimi.

133. *Pro materiâ*] Cervo nimirum, cui non abſimilem reperire, cujus inſuper amiſſi dolorem plurimis aliis rebus lenire poſſet.

& crines, qui modò pendebant ex fronte candidâ, mutari in comàm hispidam, atque duritie indutâ ferri versus cœlum sidereum tenui fastigio. Deus mœstius indoluit, atque, inquit Deploraberis à nobis & deplorabis alios, & aderis lugentibus.

IV. *Poeta allexerat ejusmodi silvam; & sedebat medius in consessu ferarum, & turbæ avium. Postquam satis tentavit nervos percussos pollice atque cognovit sonos diversos convenire, quanquam variè sonarent, hoc carmen voce modulatus est. Musa mater, fac initium nostris versibus ab Jove: omnia cedunt Jovis imperio. Jovis numen sæpe cantatum est à me antehac. Cantavi plectro sublimiori gigantas et fulmina victricia disjecta per campos Phlegræos. Nunc opus est lyrâ molliore; atque dicamus pueros amatos à Diis, atque puellas correptas amoribus nefandis meruisse pœnam libidine. Rex Deorum olim flagravit desiderio*

Et modò, qui niveâ pendebant fronte capilli,
Horrida cæsaries fieri: sumtôque rigore
Sidereum gracili spectare cacumine cœlum.
Ingemuit, tristisque Deus, Lugebere nobis,
Lugebisque alios, aderisque dolentibus, inquit.
IV. Tale nemus vates attraxerat: inque ferarum
Concilio medius, turbæ volucrumque sedebat.
Ut satis impulsas tentavit pollice chordas;
Et sensit varios, quamvis diversa sonarent,
Concordare modos; hoc vocem carmine movit
Ab Jove Musa parens (cedunt Jovis omnia regno)
Carmina nostra move. Jovis est mihi sæpe potestas
Dicta priùs. Cecini plectro graviore Gigantas,
Sparsaque Phlegræis victricia fulmina campis.
Nunc opus est leviore lyrâ: pureosque canamus
Dilectos Superis: inconcessisque puellas
Ignibus attonitas meruisse libidine pœnam.
Rex Superûm Phrygii quondam Ganymedis amore

Arsit: & inventum est aliquid, quod Jupiter esset
Quàm quod erat, mallet. Nullâ tamen alite verti
Dignatur; nisi quæ possit sua fulmina ferre.
Nec mora: percusso mendacibus aëre pennis
Abripit Iliaden. Qui nunc quoque pocula misce
Invitâque Jovi nectar Junone ministrat.

Ganymedis Phrygii: atque aliquid est repertum, quod Jupiter mallet se esse, quàm id quod e In nullam tamen avem vult mutari, nisi quæ possit gestare sua fulmina. Nec mora, aëre ac mulatis aquilæ *pennis aufert Iliaden: qui nunc etiam temperat pocula, atque offert nectar J nolente Junone.*

NOTÆ.

142. *Lugebis*] Hoc ex Romanâ consuetudine dictum est. Nam (ut Servius scribit) cupressi rami ante fores domûs; in quâ cadaver esset, ponebantur, ne quis per imprudentiam ingrediens pollueretur, unde illam inferis consecratam, i. e. lacrymis & luctibus; vel quòd cæsa numquam revirescit. Plinius Diti sacram cupressum scribit, eoque funebri signo ante domos poni solitam: eamque rogis adhiberi scribit. *Varro* propter gravem Ustrinæ odorem; tetri ex cadavere odoris amovendi causâ. Plin. lib. 16. cap. 33.

148. *Parens*] Calliopen Musam Orphei matrem fuisse suprà diximus.

150. *Graviore*] Quali bella cantari decet.

Ib. *Gigantas*] Qui adversus Deos bellum movere non sunt veriti, ficuti in primo vidimus.

151. *Phlegræis*] Quos alii in eâ Macedoniæ parte quæ *Pallene* postea dicta est, in peninsulâ, ad sinum Thermaïcum; alii in Thessaliâ, in Thraciâ, in Companiâ denique collocant, forum Vulcani.

152. *Leviore*] Amoribus convenienti molliore.

153. *Puellas*] Qualis fuit Myrrha.

155. *Ganymedis*] Qui Troïs Phrygiæ fuit filius.

158. *Quæ possit*] Aquila est, quæ in voluc divisione Jovi cessit, altiùs quam cæteræ volat, solem fixis oculis audet intueri, fulm non tangitur; imò Jovi fulmina minist dicitur cùm adversus Titanas proficisceret quæ denique in cœlum relata fulmen ungu tenere fingitur; hinc Jovis armiger dicit

160. *Iliaden*] Ganymedem dicit Ili fra Ilio oriundum.

161. *Invitâ*] Tum propter filiam Heb Jovis poculis, Ganymedis causâ remotam; proptem amores.

V.

V. Te quoque, Amyclide, posuisset in æthere Phœbus,
istia si spatium ponendi fata dedissent.
à licet, æternus tamen es: quotiesque repellit
r hiemem, Piscique Aries succedit aquoso, 165
toties oreris, viridique in cespite flores.
meus ante alios genitor dilexit, & orbis
medio positi caruerunt præside Delphi,
m Deus Eurotan, immunitamque frequentat
rten; nec citharæ, nec sunt in honore sagit-
tæ. 170
memor ipse sui non retia ferre recusat;
n tenuisse canes; non per juga montis iniqui
comes: longâque alit assuetudine flammas.
nque ferè medius Titan venientis & actæ
ctis erat, spatioque pari distabat utrimque: 175
rpora veste levant, & succo pinguis olivi
endescunt, latique ineunt certamina disci.
em priùs aërias libratum Phœbus in auras
it, & oppositas disjecit pondere nubes.
cidit in solidam longo post tempore terram 180
ndus: & exhibuit junctam cum viribus artem.
tinus imprudens, actusque cupidine ludi,
llere Tænarides orbem properabat: at illum
ra repercussum subjecit in aëra tellus
ultus, Hyacinthe, tuos. Expalluit æquè, 185

V. *Apollo te etiam statuisset in cælo, Amyclide, si fata tristia tempus indulsissent statuendi. Tamen immortalis es, quantùm licet; & quoties ver fugat hiemem; atque Aries subsequitur piscem aquosum, tu toties appares, & flores in viridi glebâ. Meus pater* Apollo *te amavit præ cæteris, & Delphi siti in medio orbe destituti sunt rectore, dum Deus celebrat Eurotam, et Spartam nullis muris cinctam; neque citharæ, neque sagittæ illi curæ sunt. Ipse suæ divinitatis oblitus non renuit portare plagas aut tenere canes, aut ire comes per cacumina montis asperi: atque fovet amorem longâ consuetudine. Jamque sol erat ferè medius noctis præteritæ & subsequentis, & distabat utrimque æquali intervallo. Tollunt amictum à corpore, & fulgent humore pinguis olei, atque veniunt in certamen vasti disci. Quem antè libratum Apollo jecit in aërem & discussit nubes objectas pondere. Pondus recidit in*

m terram longo post tempore, & ostendit illius peritiam, simul & vires. Continuò temerarius rides, impulsus desiderio ludi, festinabat tollere discum: at solida terra sursum jecit reper- in aërem super faciem tuam, Hyacinthe. Ipse Deus æquè expalluit,

NOTÆ.

2. *Amyclide*] Hyacinthus est Amyclæ, claraum in Laconiâ conditioris, filius.

5. *Aries*] Qui sydus est in zodiaco, quod, is piscibus, postquam sol est ingressus, niùs radios suos ad nos transmittit, ver- que tempestatem inchoat.

6. *Flores*] Quia in florem mutatus Hya- ius.

8. *Medio*] Lutatius exponens illud Statii . Thebaid. *Audiit & medius cæli Par- s*, sic scribit; Bene *medius*; nam cùm er medium mundi locum vellet agnoscere, aquilas ab ortu & occasu dimisisse fertur, volatu lassæ in Parnassi vertice quieverunt *Strabo* τον τῆς γῆς ὀμφαλὸν appellat; quòd cataclysmi tempore, *Terræ fuerat men et astris*, Lucan.

9. *Eurotan*] Qui fluvius est Laconiæ, Amyclas Hyacinthi patriam præterfluens.

Ib. *Immunitatem*] Quippe quam satis civium virtute custoditam Lacedæmonii diu arbitrati sunt.

170. *Citharæ & sagittæ*] Quæ sunt Apollinis insignia.

174. *Medius Titan*] Meridies erat.

177. *Disci*] Qui orbis fuit ex ferro, ære, lapide, ligno etiam; quem medium loro, amenti vice trajectum ita in sublime jaci oportebat, ut intra præscriptos fines decideret.

183. *Tænarides*] Hyacinthus Lacon, à Tænaro Laconiæ promontorio sic dictus.

184. *Dura*] Zephyrum Apollinis rivalem & sibi in amore prælati vehementer flantem divertisse discum in pueri caput, scribunt Palæphatus lib. 1. & Tzetzes 1. Chil. 11. & Lucianus in Dialogo Apollinis & Martis.

ac puer; & tollit membra collapsa: & modò te reficit: modò abstergit luctuosas plagas: modò retinet spiritum erumpentem medicinis adhibitis. Artes nullius sunt auxilia. Vulnus erat insanabile. Quemadmodum si quis atterat violas; vel papaver in horto riguo, aut lilia juncta sub nigris caulibus; illa flaccida statim demittunt caput grave, neque se sustineant, & capite demisso respiciant terram; sic faciles moribunda languet, & cervix destituta viribus ipsa est sibi oneri, & recidit in humerum. Cadis Oebalide, private primâ juventute, inquit Apollo, atque intueor tuam plagam, quod est *meum crimen. Tu es dolor & flagitium meum: mea manus est insimulanda de morte tuâ: ego sum tibi causa obitûs. Quod tamen est meum flagitium? nisi si potest dici flagitium luxisse: nisi si etiam potest dici flagitium dilexisse. Atque utinam mihi concessum esset mori pro te, vel tecum! sed quoniam* nos Dii *prohibemur lege fatali* ne unquam moriamur, *semper eris mecum atque manebis in ore non oblivioso. Lyra tecta manu, versus nostri te laudabunt, & flos novus repræsentabis literis* in folio tuo *scriptis nostros gemitus. Tempus etiam erit, quo heros strenuissimus se adjiciet in hunc florem, & legatur eodem folio. Dum talia referuntur ore veridico Apollinis, ecce sanguis qui sparsus per terram infecerat herbam, cessat esse sanguis, & flos splendidior purpurâ Tyriâ nascitur, atque induit formam similem ei, quam habent lilia; nisi color esset purpureus huic, niveus esset in illis.*

Ac puer, ipse Deus: collapsosque excipit artus:
Et modò te refovet, modò tristia vulnera siccat;
Nunc animam admotis fugientem sustinet herbis.
Nil prosunt artes. Erat immedicabile vulnus,
Ut si quis violas, riguove papaver in horto,
Liliaque infringat, fulvis hærentia virgis;
Marcida demittant subitò caput illa gravatum;
Nec se sustineant; spectentque cacumine terram:
Sic vultus moriens jacet; & defecta vigore
Ipsa sibi est oneri cervix; humeroque recumbit.
Laberis, Oebalide, primâ fraudate juventâ,
Phœbus ait: videoque tuum, mea crimina, vulnus:
Tu dolor es, facinusque meum. Mea dextera lethum
Inscribenda tuo est: Ego sum tibi funeris auctor.
Quæ mea culpa tamen? nisi si lusisse, vocari
Culpa potest: nisi culpa potest, & amâsse, vocari.
Atque utinam pro te vitam, tecumve liceret
Reddere! sed quoniam fatali lege tenemur;
Semper eris mecum, memorique hærebis in ore.
Te lyra pulsa manu, te carmina nostra sonabunt,
Flosque novus scripto gemitus imitabere nostros.
Tempus & illud erit, quo se fortissimus heros
Addat in hunc florem; folioque legatur eodem.
Talia dum vero memorantur Apollinis ore,
Ecce cruor, qui fusus humi signaverat herbam,
Desinit esse cruor: Tyrioque nitentior ostro
Flos oritur, formamque capit, quam lilia; si non
Purpureus color huic, argenteus esset in illis.

NOTÆ.

185. *Deus*] Apollo, qui mactatum puerum vidit.

196. *Oebalide*] Hyacinthum compellat, cui ab Oebaliâ Laconiæ urbe nomen illud.

199. *Inscribenda*] Ut mortis causa habeatur.

203. *Tenemur*] Dii enim cùm naturâ sunt immortales, nullâ ratione vitam possunt deponere.

206. *Flosque*] Videtur namque syllaba *ai*, seu interjectio gemitum significans in Hyacintho flore, quodammodo inscripta.

207. *Heros*] Ajax Telamonius; è cujus sanguine natus flos Hyacinthus, in cujus foliis prima syllaba, τὰ αἴαϛ inscripta videtur, l. 13. v. 396.

209. *Vero*] Quippe qui Delphis oracula reddebat.

211. *Tyrio*] Id est, pulcherrimo, cujusmodi à Tyro Phœniciæ urbe celeberrimâ olim petebatur.

on satis hoc Phœbo est: is enim fuit auctor honoris.
se suos gemitus foliis inscribit; & ai, ai,
los habet inscriptum: funestaque littera ducta est.
ec genuisse pudet Sparten Hyacinthon; honorque
urat in hoc ævi: celebrandaque more priorum
nnua prælatâ redeunt Hyacinthia pompâ.
VI. At si fortè roges fœcundam Amathunta metalli,
n genuisse velit Propœtidas; abnuat æquè,
tque illos, gemino quondam quibus aspera cornu
rons erat; unde etiam nomen traxêre Cerastæ.
nte fores horum stabat Jovis hospitis ara,
ugubris sceleris: quam si quis sanguine tinctam
dvena vidisset, mactatos crederet illic
actentes vitulos, Amathusiacasve bidentes:
ospes erat cæsus. Sacris offensa nefandis,
osa suas urbes, Ophiusiaque arva parabat
Deserere alma Venus. Sed quid loca grata, quid urbes
eccavêre meæ? quod crimen, dixit, in illis?
xilio pœnam potiùs gens impia pendat,
el nece; vel si quid medium mortisque fugæque.
dque quid esse potest, nisi versæ pœna figuræ?
Dum dubitat, quo mutet eos; ad cornua vultum
lexit; & admonita est hæc illis posse relinqui:
Grandiaq; in torvos transformat membra juvencos.

Non satis est istud Apollini: namque is fuit causa honoris. Ipse inscribit suos gemitus foliis, & flos habet inscriptum ai, ai, et tristis litera exarata est. Neque Sparten pudet tulisse Hyacinthon; & gloria persistat usque ad hoc tempus: atque Hyacinthia annua, celebranda ritu veterum, recurrunt præcedente pompâ.

VI. *At si fortè exquiras ab Amathunte metallis abundante, an cupiat produxisse Propœtidas, perinde neget ac* negat *illos, quibus olim frons erat scabra duplici cornu, unde etiam nomen habuerunt Cerastæ. Altare Jovis hospitalis erat ante horum ostia, lugubre causâ sceleri; quod si quis peregrinus vidisset infectum cruore, arbitraretur vitulos lactentes, vel oves Amathusiacas illic cæsas: sed advena erat jugulatus. Ipsa alma Venus infensa sacris horrendis volebat desistuere campos Ophiusios et suas urbes. Verùm, ait, quid loca dilecta, quid urbes meæ deliquerunt, quod vitium est in illis? Gens scelesta exsolvat potiùs pœnas exilio, vel morte, vel si quid medium est inter mortem & exilium. Atque id quid potest esse, nisi pœna mutatæ formæ? Dum incerta est, in quam figuram eos vertat, detorquet faciem ad cornua, atque admonita est hæc posse illis relinqui: & mutat vastos artus in truces juvencos.*

NOTÆ.

215. *Funesta*] Quâ in funeribus utuntur.

217. *Sparten*] Quod nomen non modò Hyacinthi patriæ seu urbi Spartæ, sed ejusdem uxori Lacedæmonis uxori, ut Pausanias tradit.

219. *Hyacinthia*] In Hyacinthi honorem quotanni celebrata.

220. *Amathunta*] Cypri urbem.

223. *Cerestæ*] *Cerastis* dicta est olim insula Cypri ob multa κέρατα seu promontoria: ex quo forte datus locus fabulæ. Quanquam alii ex incolarum feritate, vel etiam ex tumoribus quos illi in capite cornuum vice gerebant, tractum credidêrunt.

224. *Jovis*] Qui hospitibus, quos in tutela habet, jura dare creditus: unde & Hospitalis dictus à Græcis Ξένιος.

225. *Lugubris sceleris*] Hæc mendosa esse dicit Heinsius, sed in tribus MSS. invenit, *lugubris sceleri*, i. e. ara lugens, seu luctum ferens propter scelus in ea commissum. Si legatur *sceleris* subaudi *causâ*, eodem prorsus sensu.

227. *Amathusiacas*] *Cyprias.* Nam Cyprus *Amathusia* etiam fuit appellata.

229. *Ophiusia*] Cypria. Cujus tamen nominis, Cypro competentis, neque mentio ulla apud geographos, neque ratio apud interpretes.

232. *Gens impia*] Cerastæ.

VII. *Tamen turpes Propœtides non sunt veritæ inficiari Venerem esse Deam: quamobrem ejus irâ dicuntur primæ prostituisse corpora cum pulchritudine. Postquam autem pudor ejectus est, et sanguis oris diriguit, mutatæ sunt in durum saxum levi differentiâ.*

VII. Sunt tamen obscœnæ Venerem Propœtides ausæ
Esse negare Deam: pro quo sua numinis irâ
Corpora cum formâ primæ vulgâsse feruntur,
Utque pudor cessit, sanguisque induruit oris,
In rigidum parvo silicem discrimine versæ.

VIII. *Quas quia Pygmalion viderat ætatem transfigentes per crimen, deterrimus vitiis, quæ natura indidit plurima ingenio muliebri, vivebat cœlebs absque uxore, atque diu carebat sociâ thalami. Interea sculpit feliciter ebur candidum mirâ arte, atque addidit speciem, quâ nulla puella potest nasci; & tactus est amore sui operis. Vultus est veræ puellæ quam arbitreris vivere, et nisi prohibeat modestia, velle moveri: usque adeò ars celatur arte suâ. Pygmalion miratur, & pectore concipit ardores erga corpus fictum. Sæpe admovet operi manus explorantes an illud sit corpus an ebur: neque tamen agnoscit esse ebur. Offert suavia, & credit reponi: & affatur, & tangit; & putat digitos infigi artubus tactis & timet ne livor succedat in membra pressa. Et nunc blanditiis utitur, nunc illi porrigit conchas, & lapillos expolitos, dona accepta puellis, itemque aviculas, & flores diversorum colorum, et lilia, et pilas pictas, & gutta lapsas ab arbore Heliadum. Decorat quoque membra vestibus, inserit gemmas articulis, aptat ama plos torques collo. Expolitæ margaritæ pendent ex auribus, redimicula ex pectore. Omnia sun decori, neque minùs pulchra videtur nuda.*

VIII. Quas quia Pygmalion ævum per crimen agentes
Viderat, offensus vitiis, quæ plurima menti
Fœmineæ natura dedit, sine conjuge cœlebs
Vivebat: thalamique diu consorte carebat.
Interea niveum mirâ feliciter arte
Sculpit ebur: formamque dedit, quâ fœmina nasci
Nulla potest: operisque sui concepit amorem.
Virginis est veræ facies: quam vivere credes:
Et, si non obstet reverentia, velle moveri:
Ars adeò latet arte suâ. Miratur, & haurit
Pectore Pygmalion simulati corporis ignes.
Sæpe manus operi tentantes admovet, an sit
Corpus, an illud ebur: nec ebur tamen esse fatetur.
Oscula dat, reddique putat; loquiturque, tenetque
Et credit tactis digitos insidere membris:
Et metuit, pressos veniat ne livor in artus.
Et modò blanditias adhibet: modò grata puellis
Munera fert illi conchas, teretesque lapillos,
Et parvas volucres, & flores mille colorum,
Liliaque, pictasque pilas, & ab arbore lapsas
Heliadum lachrymas. Ornat quoque vestibus artus:
Dat digitis gemmas; dat longa monilia collo.
Aure leves baccæ, redimicula pectore pendent.
Cuncta decent; nec nuda minùs formosa videtur.

NOTÆ.

238. *Sunt tamen*] Quamvis Cerastas in juvencos converterit Venus, Propœtides tamen ausæ sunt eam negare Deam esse.

240. *Vulgâsse*] Fabulæ locum dedit Cypriarum puellarum turpitudo, quæ, ut Herodotus & Justinus referunt, corporis quæstu dotem comparare solitæ erant.

241. *Induruit*] Ut nihil erubescerent.

251. *Si non obstet*] Argute profecto, & ad hujus simulachri statuendam elegantiam apositè, quod non naturâ, sed pudore immotum facit.

253. *Simulati*] Ad virginis similitudinem sculpti.

263. *Heliadum*] Armillas & lineas ex electro seu succino stillante à populis, in qua Phaëthontis sorores versæ sunt.

Collo

Hanc componit in stratis infectis conchâ Sidoniâ, & vocat consortem lecti, atque collocat collum demissum in mollibus plumis, tanquam possit sentire. Dies Veneri sacra, celeberrima totâ Cypro aderat; & vaccæ candido colle habentes cornua curva circumdata auro, percussæ procubuerant: Et thura fumabant, cùm donis exhibitis; constitit Pygmalion ad altaria, atque pavidè, Si dii potestis omnia præbere, cupio sit uxor, non ausus est dicere, puella eburnea, dixit similis eburneæ. Cùm Venus splendida adesset suis sacris, cognovit quid illa vota significant; atque in præsagium benevoli numinis flamma ter emicuit, & impulit verticem per auras. Postquam ille rediit, adit effigiem suæ virginis, atque devolutus in lectum, obtulit suavia. Visa est tepere. Denuo os admovet; explorat etiam pectus manibus: ebur manu tractatum mollescit, atque omissâ duritie flectitur & cedit digitis, sicut cera Hymettia remollescit sole, atque ficta pollice ducitur in multas figuras, et fit doctilis ipso usu. Dum hæret et cunctanter lætatur, et timet decipi, iterum amans, iterum manu tractat sua desideria. Statim evasit corpus, venæ exploratæ pollice micant. Tum vero heros Paphius excogitavit ornatissimas voces, quibus gratias agat Veneri; & denique tangit ora non jam ultra ficta ore suo: Atque puella sensit suavia oblata, & erubuit; & erigens oculos timidos versus ostium, eadem tempore spectavit amantem, quo primùm spectavit cœlum. Dea Venus adest connubio, quod ipsa paravit; atque illa, cornibus lunaribus jam novies coactis in plenum orbem, peperit Paphon, de quo insula habet nomen.

XI. Ille est hôc genitus, qui, si fuisset sine prole, Cinyras potuisset reputari inter beatos. Horrenda referam. Filiæ, hinc longè state, longe este parentes:

Collocat hanc stratis conchâ Sidonide tinctis;
Appellatque tori sociam: acclinataque colla
Mollibus in plumis, tanquam sensura, reponit.
Festa dies Veneri, totâ celeberrima Cypro,
Venerat; & pandis inductæ cornibus aurum
Conciderant ictæ niveâ cervice juvencæ;
Thuraque fumabant: cùm munere functus ad aras
Constitit, et timidè, Si, Dî, dare cuncta potestis;
Ut conjux opto, non ausus, eburnea virgo,
Dicere Pygmalion, similis mea, dixit, eburneæ.
Sensit, ut ipsa suis aderat Venus aurea festis,
Vota quid illa velint; et amici numinis omen
Flamma ter accensa est, apicemque per aëra duxit.
Ut rediit: simulachra suæ petit ille puellæ;
Incumbensque toro dedit oscula. Visa tepere est.
Admovet os iterum; manibus quoque pectora tentat:
Tentatum mollescit ebur, positoque rigore
Subsidit digitis, ceditque, ut Hymettia sole
Cera remollescit, tractataque pollice multas
Flectitur in facies, ipsoque fit utilis usu.
Dum stupet, & timidè gaudet, fallique veretur;
Rursus amans, rursusque manu sua vota retractat.
Corpus erat: saliunt tentatæ pollice venæ.
Tum verò Paphius pleniſſima concipit heros
Verba: quibus Veneri grates agat; oraque tandem
Ore suo non falsa premit; dataque oscula virgo
Sensit, & erubuit; timidumque ad limina lumen
Attollens, pariter cum cœlo vidit amantem.
Conjugio, quod fecit, adest Dea. Jamque coactis
Cornibus in plenum novies lunaribus orbem,
Illa Paphon genuit; de quo tenet insula nomen.
IX. Editus hâc ille est, Qui, si sine prole fuisset,
Inter felices Cinyras potuisset haberi.
Dira canam. Procul hinc natæ, procul este parentes:

NOTÆ.

267. *Conchâ*] Purpurâ Sidoniâ, seu Tyriâ.

273. *Munere*] Sacrificio

279. *Flamma*] Felicis utique ominis erat, ubi in sacris & libaminibus crebriùs, & altiùs emicarent ignis scintilli & flammæ. 4 Georg. v. 385.

Ter flamma ad tecti summum, subjecta reluxit,
Omine quo firmans animum, &c.

284. *Hymettia*] Ab Hymetto Atticæ monte, optimi & laudatissimi mellis feracissimo, dicta cera *Hymettia*.

290. *Paphius*] Pygmalion, Cyprus per Prolepsim ita appellatur.

298. *Editus hoc*] Mycillas legit. *Editus ex illo est*, aut *editus hinc ille est*; ut Cinyras non Pygmalionis, sed Paphi filius accipiatur.

Aut, mea si vestras mulcebunt carmina mentes,
Desit in hâc mihi parte fides; nec credite factum
Vel, si credetis, facti quoque credite pœnam.
Si tamen admissum sinit hoc natura videri,
Gentibus Ismariis, & nostro gratulor orbi,
Gratulor huic terræ, quòd abest regionibus illis,
Quæ tantum genuêre nefas. Sit dives amomo,
Cinnamaque, costumque suam, sudataque ligno
Thura ferat, floresque alios Panchaïa tellus,
Dum ferat & Myrrham. Tanti nova non fuit arbos.
Ipse negat nocuisse tibi sua tela Cupido,
Myrrha: facesque suas à crimine vindicat isto.
Stipite te Stygio tumidisque adflavit Echidnis
E tribus una soror. Scelus est odisse parentem:
Hic amor est odio majus scelus. Undique lecti
Te cupiunt proceres, totoque oriente juventus
Ad thalami certamen adest. Ex omnibus unum
Elige, Myrrha, tibi, dum ne sit in omnibus unus.
Illa quidem sentit; fœdoque repugnat amori:
Et secum, Quo mente feror? quid molior? inquit.
Dî precor, & Pietas, sacrataque jura parentum,
Hoc prohibete nefas: scelerique resistite tanto;
Si tamen hoc scelus est. Sed enim damnare negatur
Hanc Venerem pietas: coëuntque animalia nulla
Cætera delectu. Nec habetur turpe juvencæ
Ferre patrem tergo; fit equo sua filia conjux;
Quasque creavit, init pecudes, caper: ipsaque cujus

Vel, si mei versus tangunt vestros animos, ne mihi credite in hâc parte, neque fidem habete facto: vel si fidem habeatis, credite etiam pœnam quæ secuta est factum. Si tamen natura patitur hoc videri patratum, gratulor populis Thracibus & nostris oris, gratulor huic terræ, quòd disiat ab illis regionibus, quæ protulerunt tantum monstrum. Terra Panchaïa sit opulenta amomo, & producat Cinnama, & costum suam, & thura stillata ex ligno, & flores alios, modò producat etiam Myrrham: Nova arbor non fuit tanti. Ipse amor diffitetur sua spicula tibi hoc amoris *vulnus dedisse, Myrrha, atque immunes præstat suas tædas ab isto scelere. Altera ex tribus sororibus tetigit te torre Stygio & viperis turgidis. Nefas est odio habere patrem: hic amor* patris *est majus flagitium, quàm si* patrem *oderis. Nobiles undique lecti te optant; atque juventus concurrit ad paguam pro* tuo *thalamo ex toto oriente. Dispice unum tibi ex omnibus, Myrrha, modò ne sit pater unus inter omnes. Illa quidem cognoscit, atque resistit turpi amori; atque apud se, inquit, Quorsum abeo votis? quid coner? Dii, oro, atque Pietas, & jura sacra parentum, avertite hoc nefas. Verùm enim pietas dicitur minimè improbare hunc amorem; aliaque omnia animantia junguntur nullo discrimine: Neque videtur fœdum juvenca sustinere patrem turgo, sua filia fit uxor equo; atque caper insilit in pecora quæ genuit; & volucris*

NOTÆ.

305. *Nostro orbi*] Thraciæ. Nam Orpheus Thrax fuit.

Ib. *Gentibus*] Thraciæ nostræ gelidæ, quæ non calet amore incesto.

306. *Abest*] Quantùm enim Thracia Orphei, qui hæc loquitur, patria à Cypro, Arabia deinde quò confugit Myrrha, dissita est?

307. *Amomo*] Qui frutex exoticus laudatissimi odoris.

308. *Costum*] Frutex est etiam gratissimi odoris.

309. *Panchaïa*] Arabiæ est felicis pars felicissima, non procul à sinu Arabici ostio.

310. *Tanti*] Ut per nefandam libidinem in arborem Myrrha mutaretur.

313. *Stipite*] Face infernali.

Ib. *Echidnis*] Viperis, quibus furiæ capita præsertim habent horridum.

314. *Soror*] Tisiphone, Alecto, seu Megæra.

318. *Unus*] Pater.

Semine

Semine concepta est, ex illo concipit ales.
Felices, quibus ista licent! humana malignas
Cura dedit leges; & quod Natura remittit,
Invida jura negant. Gentes tamen esse feruntur,
In quibus et nato genitrix, et nata parenti
Jungitur; et pietas geminato crescit amore.
Me miseram, quod non nasci mihi contigit illìc,
Fortunâque loci lædor! quid in ista revolvor?
Spes interdictæ discedite. Dignus amari
Ille, sed ut pater, est. Ergo si filia magni
Non essem Cinyræ; Cinyræ concumbere possem.
Nunc quia tam meus est, non est meus; ipsaq; damno
Est mihi proximitas. Aliena potentior essem.
Ire libet procul hinc, patriosque relinquere fines,
Dum scelus effugiam. Retinet malus error amantem;
Ut præsens spectem Cinyram, tangamq; loquarque,
Osculaque admoveam, si nîl conceditur ultrà,
Ultra autem sperare aliquid potes, impia virgo?
Nec, quot confundas & jura & nomina, sentis?
Tune eris & matris pellex, & adultera patris?
Tune soror gnati, genitrixque vocabere fratris:
Nec metues atro crinitas angue sorores,
Quas facibus sævis oculos atque ora petentes
Noxia corda vident? at tu, dum corpore non es
Passa, nefas animo ne concipe: neve potentis
Concubitu vetito Naturæ pollue fœdus.
Velle puta: res ipsa vetat. Pius ille, memorque
Juris. Et ô vellem similis furor esset in illo!
Dixerat: at Cinyras, quem copia digna procorum,
Quid faciat, dubitare facit, scitatur ab ipsâ,
Nominibus dictis, cujus velit esse mariti.
Illa silet primò; patriisque in vultibus hærens,
Æstuat: & tepido suffundit lumina rore.
Virginei Cinyras hæc credens esse timoris,
Flere vetat; siccatque genas; atque oscula jungit.

concipit ex illo, cujus semine creata est. Beati quibus ista sunt concessa! Solicitudo humana invexit leges perversas: & jura maligna prohibent quod natura concedit. Dicuntur tamen esse nationes, inter quas & mater rem habet cum filio, & filia cum patre, atque pietas augetur duplici amore. Me infelicem, quod mihi non obvenit illic gigni, atque malè mihi est sorte loci! quamobrem ea cogito? Spes prohibitæ procul abite. Ille est dignus diligi, sed tanquam genitor. Adeoque nisi essem nata magni Cinyræ, possem jungi cum Cinyrâ. Nunc quia tam meus est pater, *non potest esse* meus maritus: *atque ipsa propinquitas est mihi dispendio. Magis valerem si essem aliena. Fert animus hinc longè discedere, atque deserere fines patrios, modo ut vitem nefas. Turpis amor retinet amantem, ut adstans videam Cinyram, & tangam, & colloquar, & adhibeam suavia, si nihil præterea permittitur. Potes autem sperare aliquid aliud, puella scelesta? Neque sentis, quot perturbes jura & nomina? Tune eris & pellex genetricis, & adultera patris? Tune soror filii, atque diceris mater fratris? Neque reformidabis sorores comatas nigris serpentibus, quas pectora conscia vident irruentes in oculos, atque vultus tædis*

ralibus? At, tu, dum non admisisti scelus corpore, ne admitte animo; neve fœda jura naturæ invice coïtu prohibito. Finge te *cupere: rei ipsius* turpitudo *prohibet. Ille sanctus, & servantissus æqui; & ô cuperem, par esset vesania in illo. Absolverat: & Cinyras, quem magnus numerus rorum cogit ambigere, quod agat, exquirat ab ipsâ, prolatis nominibus, cujus viri optet esse. Illa imo tacet, atque stupens in facie paternâ, ardet, & opplet oculos calidis lachrymis. Cinyras pus hæc esse* signa *metûs puellaris, jubet à lachrymis temperare, & abstergit genas, atque suavia dat.*

NOTÆ.

331. *Gentes*] Hi sunt Troglodítæ Æthiopes ui & uxores habent communes, & brutorum ore vivunt.

339. *Meus*] Pater nempe.

Ib. *Meus*] Conjux.

340. *Proximus*] Sanguinis & generis propinquitas.

349. *Sorores*] Furias, scelerum ultrices.

Myrrha

Myrrha effusa lætatur datis oculis atque interrogata qualem maritum cupiat habere; Tibi parem, ait. At ille probat verba non intellecta; atque, inquit. Esto semper tam pia. Puella sibi conscia flagitii, dejecit oculos in terram, ad prolatum nomen pietatis. Nox erat media; atque sopor oppresserat sollicitudines & pectora hominum. At puella Cinyrëia experrecta æstuat amore, quem vincere non poterat, & revolvit desideria insana. Et modò destondet animo, modò vult periculum facere, & pudet, & cupit; neque reperit quod incipiat. Atque ut alta pinus percussa bipenni, incerta est in quam partem ruat, cùm ictus ultimus supereſt; atque metuitur ab omni latere: Ita mens incerta, vario affectu emota, huc atque illùc vacillat, & impellitur utroque. Neque finis aut requies amoris invenitur, nisi obitus. Obitus placet: Exsurgit, atque parat gulam premere laqueo, & cingulo ad supremum postem alligato, Dilecte Cinyra, vale, inquit; atque scias te caujam esse necis, atque accommodabat laqueum collo pallenti. Aunt strepitum vocum permeâsse ad fideles aures nutricis custodientis fores alumnæ. Exilit anus, atque aperit januam, & intuens instrumenta necis decretæ, eodem tempore vociferatur, seque plangit, & vestes discerpit, atque frangit laqueos dereptos collo. Tum denique spatium fuit ejulandi, & amplectendi, atque petendi causam suspendii. Puella tanquam muta tacet, atque hærens spectat terram, & dolet conatus tardæ mortis à nutrice deprehensos esse. Urget vetula ut revelet; atque detegens capillos suos albos, & vacuas mammas, orat per incunabula & prima nutrimenta, ut sibi credat quicquid molestum est. Illa repellens orantem, suspirat. Nutrix obfirmata est scisciatari; neque modò promittere fidem sed etiam auxilium. Indica, ait, atque patere me tibi succurrere: Mea senectus non est iners.

Myrrha datis nimiùm gaudet: consultaque qualem
Optet habere virum, Similem tibi dixit. At ille
Non intellectam vocem collaudat; &, Esto
Tam pia semper, ait. Pietatis nomine dicto,
Demisit vultus, sceleris sibi conscia, virgo.
Noctis erat medium, curaſque, & pectora somnos
Solverat. At virgo Cinyreïa pervigil igni
Carpitur indomito: furiosaque vota retractat.
Et modò desperat, modò vult tentare; pudetque
Et cupit; &, quod agat, non invenit; utque secuti
Saucia trabs ingens, ubi plaga novissima restat,
Quò cadat, in dubio est; omnique à parte timetur;
Sic animus vario labefactus vulnere nutat
Huc levis, atque illùc; momentaque sumit utroque
Nec modus aut requies, nisi mors, reperitur amoris.
Mors placet. Erigitur; laqueoque innectere fauces
Destinat; & zonâ summo de poste revincta,
Care, vale, Cinyra, causamque intellige mortis,
Dixit: & aptabat pallenti vincula collo.
Murmura verborum fidas nutricis ad aures.
Perveniſſe ferunt, limen servantis alumnæ.
Surgit anus, reseratque fores: mortisque paratæ
Instrumenta videns, spatio conclamat eodem,
Seque ferit, scinditque sinus, ereptaque collo
Vincula dilaniat. Tum denique flere vacavit;
Tum dare complexus, laqueique requirere causam.
Muta silet virgo, terramque immota tuetur;
Et deprensa dolet tardæ conamina mortis.
Instat anus; canosque suos, & inania nudans
Ubera, per cunas alimentaque prima precatur,
Ut sibi committat, quicquid dolet. Illa rogantem
Adversata gemit. Certa est exquirere nutrix;
Nec solam spondere fidem. Dic, inquit; opemque
Me sine ferre tibi. Non est mea pigra senectus.

NOTÆ.

365. *Non intellectam*] Non eo quidem sensu, quod dicebat Myrrha.

380. *Cinyra*] Amatorie, nam patris nomen amanti invidiosum.

382. *Nutricis*] Nutricem hanc Liberalis a Fab. appellat Hippolyten.

385. *Instrumenta*] Zonam laquei vice summo de poste vinctam.

cu furor est, habeo quæ carmine sanet, & herbis:
ive aliquis nocuit, magico lustrabere ritu.
ive est ira Deûm, sacris placabilis ira.
Quid rear ulteriùs? certè fortuna, domusque
ospes, & in cursu est: vivunt genitrixque, paterque.
Myrrha, patre audito, suspiria duxit ab imo
ectore. Nec nutrix etiamnum concipit ullum
Iente nefas; aliquemque tamen præsentit amorem.
ropositique tenax, quodcunque sit, orat, ut ipsi
ndicet; & gremio lachrymantem tollit anili;
tque ita complectens infirmis colla lacertis,
ensimus, inquit, amas; & in hoc mea (pone timorem)
edulitas erit apta tibi, nec sentiet unquam
Hoc pater. Exsiluit gremio furibunda, torumque
Ore premens, Discede, precor; miseroque pudori
arce, ait. Instanti, discede, aut desine, dixit,
Quærere quid doleam: scelus est, quod scire laboras.
Horret anus: tremulasq; manus annisque, metuque
Tendit; & antè pedes supplex procumbit alumnæ.
Et modò blanditur; modò, si non conscia fiat,
Terret; & indicium laquei, cœptæque minatur
Mortis, & officium commisso spondet amori.
Extulit illa caput, lachrymisque implevit orbortis
ectora nutricis; conataque sæpe fateri,
æpe tenet vocem; pudibundaque vestibus ora
Texit: &, O dixit, felicem conjuge matrem!
Hactenus; & gemuit. Gelidos nutricis in artus,
Ossaque (sensit enim) penetrat tremor: albaque toto
Vertice canities rigidis stetit hirta capillis.
Multaque, ut excuteret diros, si posset, amores,
Addidit. At virgo scit se non falsa moneri,
Certa mori tamen est; si non potiatur amato.
Vive, ait hæc; potiere tuo, non ausa, parente,

Sive est anior, habeo medicinam, quæ carmine & graminibus tibi medeatur. Sive aliquis læserit te, purgaberis ritu magico. Sive est ira Deorum, ira est molienda sacris. Quid amplius conjiciam? Certè fortuna & domus est integra, atque florens; pater & mater vivunt. Myrrha trahit gemitus ab infimo pectore, audito patre. Neque nutrix adhuc intelligit animo ullum scelus; nihilominus prævidet aliquem amorem: atque obfirmatâ mente precatur, ut sibi confiteatur quodcumque sit, atque tollit flentem sinu vetulo; & sic complectens collum debilibus brachiis, Advertimus, ait, amore correpta es; &, omitte metum: mea industria tibi erit utilis ad hanc rem. Neque parens unquam istud advertit. Vesana sese proripuit ex sinu, & urgens lectum facie, Quæso, inquit, egredere, & ignosce deflendo pudori. Egredere, inquit, cum magis illa urgeret, aut omitte scisciari quamobrem mihi ægrè sit: quod cupis cognoscere, est nefas. Vetula exhorrescit, & tollit manus trementes ætate & timore; & supplex devolvitur ante pedes alumnæ. Et nunc blanditur, nunc metum injicit, nisi fiat conscia; & minatur indicium suspendii & necis tentatæ; atque poltetur obsequium amori concredito. Illa erexit cervicem, & implevit gremium nutricis lachrymis orumpentibus; & cùm sæpe tentâsset confiteri, sæpe opprimit vocem, & velavit vultus verecundos ictu; & ô inquit, beatam matrem marito! Hactenus; & suspiravit. Pavor currit per membra frigida, & per ossa nutricis, namque rem *cognovit; & candida coma stetit attracta toto apite rigidis crinibus. Atque plurima subjecit, ut, si liceret, depelleret nefandos amores. At puella cia est non falsa esse quæ nutrix monet; tamen constituit mori, nisi potiatur dilecto. Vive init hæc, potieris tuo, verita dicere, patre;*

NOTÆ.

401. *In cursu est*] *Fortuna domûs tuæ adhuc va est, & manebit.* Locutio nostra perquam miliaris. Sic Pont. 4 Eleg. 11.
Dum dolor in cursu est, dum petit æger opem.
407. *Colla*] Al. *Natæ*. Alumnæ enim à nutricibus appellabantur *natæ*; & illæ contra ab alumnis *matres*. Ut passim apud tragicos.
417. *Indicium laquei*] Minatur se indicaturam patri, quòd se suspendere voluerit Myrrha.

obmutuit, & confirmat promissa sacramento. Matres celebrabant solemnia illa sacra piæ Cereris, quibus indutæ corpus candido amictu, offerunt coronas spiceas primitias suarum frugum; atque recensent inter prohibita Venerem & tactus viriles per novem noctes. Cenchreïs regis uxor adest in solenni hoc cœtu, atque celebrat festa secreta. Dum igitur torus vacuus legitimâ conjuge, perversè officiosa nutrix nacta Cinyram vino oppressum, indicat illi veros filiæ amores nomine ficto alterius; & prædicat formam. Ætate puellæ ab eo petitâ, inquit similis est Myrrhæ. Quam postquam jussa est adducere, atque rediit domum; Lætare, ait, mea alumna: Vicimus. Misera puella non sentit gaudium per totum corpus, & pectus ominosum luget. Sed tamen etiam gaudet. Tanta est dissensio animi. Tempus erat quo omnia conticescunt, & Bootes verterat currum temone obliquo inter boves septentriones. Illa accedit ad flagitium suum. Luna aurea discedit ex cœlo: Nubes atræ condunt astra latitantia: nec earet luce suâ. Icare, jam primùm velas vultus: tuque, Erigone, o pium amorem patris morti devota. Ter fuit repressa omine pedis lapsi: ter bubo feralis præsag fuit cantu funereo. Nihilominus abit; & tenebræ atque nox caliginosa minuunt pudorem. Atq tenet manum nutricis finistrâ; altera tentat viam obscuram manûs agitatione. Jam tangit ostia cubiculi,

Dicere; conticuit, promissaque numine firmat.
Festa piæ Cereris celebrabant annua matres
Illa, quibus niveâ velatæ corpora veste
Primitias frugum dant spicea serta suarum:
Perque novem noctes Venerem tactusque viriles
In vetitis numerant. Turbâ Cenchreïs in illâ
Regis adest conjux; arcanaque sacra frequentat.
Ergo legitimâ vacuus dum conjuge lectus,
Nacta gravem vino Cinyram malè sedula nutrix,
Nomine mentito, veros exponit amores;
Et faciem laudat. Quæsitis virginis annis,
Par, ait, est Myrrhæ. Quam postquam adducere jussa est,
Utque domum rediit, Gaude mea, dixit, alumna:
Vicimus. Infelix non toto corpore sentit
Lætitiam virgo; præsagaque pectora mœrent.
Sed tamen & gaudet. Tanta est discordia mentis.
Tempus erat quo cuncta silent; interque Triones
Flexerat obliquo plaustrum temone Boötes.
Ad facinus venit illa suum. Fugit aurea cœlo
Luna: tegunt nigræ latitantia sidera nubes;
Nox caret igne suo. Primos tegis, Icare, vultus;
Erigoneque pio sacrata parentis amore.
Ter pedis offensi signo est revocata; ter omen
Funereus bubo letali carmine fecit.
It tamen; & tenebræ minuunt, noxq; atra pudorem.
Nutricisque manum lævâ tenet; altera motu
Cæcum iter explorat. Thalami jam limina tangit.

NOTÆ.

432. *Illa*] Nam & alia fuerunt.

436. *Adesi*] Heinsius vult *abest*; atque ita plerique omues, & tunc *arcana* exponas *privata* sc. domi. Sed quia in Cereris sacris (quæ Græcis *Eleusinia* & *Thesmophoria*, Romanis *Cerealia* appellantur) tanta erat taciturnitas, ut quidpiam evulgare nefas duceretur, ideo noster ea vocat *arcana*, atque his Cenchreïs *adest*.

446. *Triones*] Redi ab lib. 2. v. 171.

447. *Bootes*] De eo etiam l. 2. v. 176. Mediæ autem noctis tempus hâc periphrasi indicatur.

448. *Fugit*] Quia, ne tantum Myrrhæ scelus videret, inter nubes sese occultavit.

450. *Icare*] Icarius ab aliis dicitur pater Erigones, qui à pastoribus occisus huic tam aspero doloris fuit causa, ut sibi laqueo mortem conscierit. Ille autem Jovis miseratione in cœlum translatus signum effecit quem Boöten appellamus, Erigone verò virginem. Nota autem quòd pios & castos poëta elegit, qui tantum nefas Myrrhæ perhorrescerent.

452. *Offensi*] Ter enim, cùm ad cubiculum patris duceretur, offendit pedes, quod earum tanto scelere revocare videretur.

Jam

Jamque fores aperit; jam ducitur intus: at illi
Poplite succiduo genua intremuêre; fugitque
Et color, & sanguis: animusque relinquit euntem.
Quòque suo propior sceleri, magìs horret, & ausi
Pœnitet; & vellet non cognita posse reverti.
Cunctantem longæva manu deducit: & alto
Admotam lecto cùm traderet, Accipe, dixit,
Ista tua est, Cinyra: devotaque corpora junxit.
Accipit obscœno genitor sua viscera lecto;
Virgineosque metus levat, hortaturque timentem,
Forsitan ætatis quoque nomine, Filia dicat:
Dicat & illa, Pater: sceleri ne nomina desint.
Plena patris thalamis excedit; & impia diro
Semina fert utero, conceptaque crimina portat.
Postera nox facinus geminat: Nec finis in illâ est.
Cùm tandem Cinyras, avidus cognoscere amantem
Post tot concubitus, illato lumine vidit
Et scelus, & natam. Verbisque dolore retentis,
Pendenti nitidum vaginâ deripit ensem.
Myrrha fugit, tenebris & cæcæ munere noctis
Intercepta neci; latosque vagata per agros,
Palmiferos Arabas, Panchæaque rura relinquit.
Perque novem erravit redeuntis cornua Lunæ,
Cùm tandem terrâ requievit fessa Sabæâ;
Vixque uteri portabat onus. Tum nescia voti,
Atque inter mortisque metus, & tædia vitæ,
Est tales complexa preces: O si quà favetis
Numina confessis; merui, nec triste recuso
Supplicium. Sed, ne violem vivosque superstes,
Mortuaque extinctos, ambobus pellite regnis;
Mutatæque mihi vitamque, necemque negate.
Numen confessis aliquod favet. Ultima certe
Vota suos habuêre Deos: nam crura loquentis
Terra supervenit; ruptosque obliqua per ungues
Porrigitur radix longi firmamina trunci:

jamque aperit januam, jam introducitur: at genua illi tremuerunt poplite vacillante; atque color et sanguis evanescit, & animus destituit accedentem. Et quò vicinior flagitio magìs timet, & pœnitet incœpti, & cuperet posse redire non cognita. Anus perducit dubitantem manu; & cùm illam patri daret admotam sublimi lecto, Accipe, inquit, ista tua est, Cinyra, et junxit corpora execranda. Pater excipit turpi toro sua præcordia, atque minuit timorem puellarem, & animos addit metuenti. Fortè & vocet filiam ratione ætatis, atque illa appelliet patrem: ne desiderentur nomina flagitio. Gravida ex patre discedit ex cubiculo, & gestat alvo semina nefanda, atque fert flagitia concepta. Nox sequens iterat flagitium; neque est finis in illâ; Cùm denique Cinyras cupidus cognoscere amantem post tot congressus, admoto lumine, spectavit & nefas & filiam; atque sermone represso per dolorem, deripit gladium coruscum vaginâ pendenti. Myrrha prorumpit, mortem vitans & beneficio tenebrarum & caliginosæ noctis, atque errans per vastos campos, præterit Arabas palmiferos, et agros Panchæos. Atque vagata est per novem menses lunares, cùm denique lassa requievit in tellure Sabæ. Vixque gestabat

pondus alvi. Tum ignara quid optet, atque inter pavores mortis & tædia vitæ, hujusmodi concepit preces: O si qui Dii estis propitii confitentibus, digna sum atroci supplicio, neque detrecto: Verùm ne et offendam vivos vitâ fruens, et mortua fato functos, excludite utroque regno, atque tollite mihi transformatæ et vitam et mortem. Aliquis Deus favet iis qui crimen confitentur. Certè novissimæ preces nactæ sunt propitios Deos: Nam terra inducta est pedibus loquentis; et radix tortuosa, quæ est firmitas proceri stipitis, serpit per ungues divisos;

NOTÆ.

478. *Arabas*] Asiæ sunt populi Cypro opposuti, apud quos palmarum copia.

Ib. *Panchæa*] Arabica. Est enim Panchaia regio Arabiæ Felicis.

480. *Sabæa*] Quæ Asiæ est regio, ad sinum Arabicum, thuris, myrrhæ, aliorumque odorum fertilis.

486. *Ambobus*] Et vivorum, & mortuorum.

Ossa-

Et ossa protrudunt lignum; medullâ permanente mediâ sanguis mutatur in humorem, lacerti in vastos ramos, digiti in tenues; cutis induratur cortice. Jamque arbor crescens coarctaverat plenum ventrem & oppresserat pectus, atque festinabat obvolvere collum. Illa non est passa retardationem, atque se demisit occurrens ligno succrescenti, et occuluit suam faciem in libro. Quæ tametsi perdidit antiquos sensus cum corpore, nihilominus lachrymatur, et guttæ calidæ exsudant ex arbore. Lachrymæ quoque sunt in honore; et succus Myrrhæ expressus per librum retinet nomen dominæ, neque silentio premetur ullâ ætate.

X. *At puer flagitiosè conceptus auctus erat sub ligno, et quærebat iter, quo prorumperet, et matrem relinqueret. Plenus uterus turgescit in mediâ arbore. Sarcina inflat matrem; neque dolores habent suas voces; neque Lucina potest appellari verbis parturientis. Similis est tamen enitenti, et arbor curvata frequenter gemit, & irrigatur lachrymis defluentibus. Lenis Lucina adfuit ramis pressis, & adhibuit manus, & pronunciavit voces fœtum expellentes. Arbor diffinditur, et diviso libro profert sarcinam: atque infans vagit, quem Naïades imbuerunt lachrymis matris, postquam collocassent in molli gramine. Ipsa invidia non potuit non laudare vultûs pulchritudinem. Nimirum talis erat, qualia corpora nudorum amorum exhibentur in tabulâ pictâ. Sed ne ornatus pariat differentiam, vel adjice huic leves pharetras aut tolle illis, & erunt omnino similes. Anni volucres tacitè effluunt nobis non cogitantibus, neque est quicquam illis celerius. Ille ortus sorore atque avo suo, qui nupèr abditus arbore, nupèr erat in lucem editus, modò puer pulcherrimus, nunc juvenis, nunc vir, nunc pulchrior est seipso:*

Ossaque robur agunt: mediâque manente medullâ
Sanguis it in succos; in magnos brachia ramos;
In parvos digiti: duratur cortice pellis.
Jamque gravem crescens uterum perstinxerat arbor;
Pectoraque obruerat, collumque operire parabat;
Non tulit illa moram; venientique obvia ligno
Subsedit; mersitque suos in cortice vultus.
Quæ, quanquam amisit veteres cum corpore sensus,
Flet tamen; & tepidæ manant ex arbore guttæ.
Est honor & lachrymis; stillataque cortice Myrrha
Nomen herile tenet, nullique tacebitur ævo.

X. At malè conceptus sub robore creverat infans;
Quærebatque viam; quâ se, genitrice relictâ,
Exsereret. Mediâ gravidus tumet arbore venter.
Tendit onus matrem; nec habent sua verba dolores;
Nec Lucina potest parientis voce vocari.
Nitenti tamen est similis; curvataque crebros
Dat gemitus arbor, lachrymisque cadentibus humet.
Constitit ad ramos mitis Lucina dolentes;
Admovitque manus, & verba puerpera dixit.
Arbor agit rimas; & fissâ cortice vivum
Reddit onus: vagitque puer: quem mollibus herbis
Naïades impositum lachrymis unxêre parentis.
Laudaret faciem livor quoque: Qualia namque
Corpora nudorum tabulâ pinguntur Amorum,
Talis erat. Sed, ne faciat discrimina cultus,
Aut huic adde leves, aut illis deme pharetras.
Labitur occultè, fallitque volatilis ætas;
Et nihil est annis velocius. Ille sorore
Natus avoque suo, qui conditus arbore nuper,
Nupèr erat genitus; modò formosissimus infans,
Jam juvenis, jam vir, jam se formosior ipso est,

NOTÆ.

492. *Ossaque robur agunt*] Hoc est, Ossa in lignum crassius convertuntur.

498. *Subsedit*] Moræ impatiens, seipsam Myrrha præ dolore sub corticem occultavit.

500. *Flet*] Ad Myrrhæ arboris naturam alludit, quæ arbor sponte etiam & illæsa guttas quas *Stactas* vocant, preciosissimamque Myrrham emittit. Plin.

Jam

m placet & Veneri, matrisque ulciscitur ignes.
amque pharetratus dum dat puer oscula matri,
iscius exstanti destrinxit arundine pectus.
æsa manu natum Dea reppulit. Altius actum
ulnus erat speciè; primòque fefellerat ipsam.
apta viri formâ non jam Cythereïa curat
ittora; non alto repetit Paphon æquore cinctam,
iscosamque Cnidon, gravidamve Amathunta metalli.
bstinet et cœlo; cœlo præfertur Adonis.
unc tenet; huic comes est; assuetaque semper in umbrâ
dulgere sibi, formamque augere colendo,
er juga, per silvas; dumosaque saxa vagatur
uda genu, vestem ritu succincta Dianæ:
ortaturque canes; tutæque animalia prædæ,
ut pronos lepores, aut celsum in cornua cervum,
ut agitat damas; à fortibus abstinet apris,
aptoresque lupos, armatosque unguibus ursos
itat, et armenti saturatos cæde leones.
e quoque, ut hos timeas (si quid prodesse monendo
offit,) Adoni, monet. Fortisque fugacibus esto,
nquit; in audaces non est audacia tuta.
arce meo, juvenis, temerarius esse periclo:
eve feras, quibus arma dedit Natura, lacesse;
tet mihi ne magno tua gloria. Non movet ætas,
ec facies, nec quæ Venerem movêre, leones,
etigerosque sues, oculosque, animosque ferarum.
ulmen habent acres in aduncis dentibus apri;
mpetus est fulvis & vasta leonibus ira:
nvisumque mihi genus est. Quæ causa, roganti,

nunc etiam gratus est Veneri, atque vindicat amores genitricis. Namque dum puer pharetratus præbet suavia parenti, imprudens vulneravit ejus pectus sagittâ prominente. Dea vulnerata manu rejecit filium. Plaga erat profundior quàm videbatur, atque primò ipsam latuerat. Correpta pulchritudine viri, jam contemnit oras Cythereïas: non revertitur Paphon circumdatam profundo mari; aut Cnidon piscosam, aut Amathuntâ abundantem metallo. Relinquit etiam cœlum. Adonis antefertur cœlo. Hunc tenet; hunc comitatur: & quæ solita erat semper sibi placere in umbrâ, et otio, atque augere pulchritudinem colendo, errat per cacumina montium per nemora, & rupes sentibus hispidas, nuda genu, atque habens vestes collectas ad modum Dianæ. Atque instigat canes, & persequitur animalia quæ sine magno periculo possint capi, aut veloces lepores, aut cervum cornibus sublimem, aut damas. Recedit à trucibus apris. Effugit lupos rapaces, & ursos instructos unguibus, et leones expletos cæde armenti. Hortatur te etiam, Adoni, ut

s metuas, si quid possit promovere hortando. Atque, inquit, Esto acer in timidas feras: Fortitudo non est secura adversus audaces. Noli esse imprudens meo damno, juvenis; neve irrita feras, ibus natura præbuit tela; ne tua laus mihi magno veniat. Neque anni, neque forma, neque ea æ Venerem demulserunt, tangunt leones, et apros setosos, et oculos et ferocitatem ferarum. Sues peri gerunt fulmen in obliquis dentibus: Est impetus et acris ira fulvis leonibus; atque genus mihi odiosum. Quamobrem, afferam rationem petenti,

NOTÆ.

524. *Ignes*] Quod ut refert Apollodorus, enus Myrrhæ à quâ contemnebatur, immirat.

525. *Puer*] Amor Veneris.

529. *Cythereïa*] Cythera insula juxta Cretam, eneri dicata, quòd è spumâ maris nata, ad m primùm conchâ perveniisse fertur.

531. *Cnidon*] Urbs fuit in Cariæ promontorio, Veneri sacra, quò ad videndum Deæ signum, quod sculpserat Praxiteles, undique olim confluebant.

538. *Pronos*] *In fugam propensos*; quibus etiam natura pedes anteriores finxit breviores.

550. *Fulmen*] Quia vis fulminea esse videtur, ita obvia quæque dentibus apri proterunt. Vide l. 1. v. 305.

Dicam,

inquit: & miraberis prodigium ex antiquo ſcelere ortum. Verùm labor inſuetus jam me defatigavit: atque ecce populus idonea invitat nos ſuâ umbrâ, & ceſpes præbet lectum. Placet requieſcere tecum in hoc ſolo, atque requievit; & in herbam atque in ipſum recubuit. Atque feſtiva demiſſo capite, in gremium juvenis ſic ait; ac interponit ſuavia mediis verbis.

Dicam, ait; & veteris monſtrum mirabere culpæ
Sed labor inſolitus jam me laſſavit; & ecce
Opportuna ſuâ blanditur populus umbrâ;
Datque torum ceſpes. Libet hâc requieſcere tecum
Et requievit, humo: preſſitque & gramen, & ipſum
Inque ſinu juvenis poſitâ cervice renidens
Sic ait, ac mediis interſerit oſcula verbis.

XI. *Fortè audîeris quandam* puellam *viciſſe viros celeres certamine curſûs. Ille rumor non fuit falſus, nam* mehercule *vicit. Neque poſſes cognoſcere eſſetne melior virtute pedum, an laude pulchritudinis. Cùm interrogaret Deum de marito; nihil, inquit tibi opus eſt marito, Atalanta. Vita uſum mariti. Neque tamen vitabis; atque* ad huc *viva tuâ formâ privaberis. Attonita reſponſo Dei, vitam agit cœlibem per obſcura nemora; atque ſæva* à nuptiis ſuis, *deterret importunum numerum procorum* duram illis proponendo *legem; neque, ait, ſum obtinenda, niſi antè ſuperata ſimcurſu. Certate mecum pedibus. Uxor et thalami cedent in mercedem ei qui me curſu vicerit: mors* erit *præmium lentis; ea ſit conditio contentionis. Illa quidem crudelis: ſed tanta eſt vis pulchritudinis, caterva imprudens procorum acceſſit eâ lege. Hippomenes ſederat ſpectator curſûs iniqui, atque dixerat, Et uxor à quoquam expetitur per tanta diſcrimina? atque damnaverat immodicos amores juvenum. Poſtquam ſpectavit vultus, & corpus derepto amictu, quod meum eſſe, vel quale tuum, ſi muteris in puellam, attonitus eſt: & tendens manus, Parcite, inquit, quos modo damnavi: Merces, quam cuperetis, nondum erat mihi perſpecta. Laudando incidit in amorem atque cupit ne quis juvenum celeriùs currat, & metuit præ livore. Verùm, ait, quamobrem ſors hujus à me omittitur inexperta,*

XI. Forſitan audîeris aliquam certamine curſûs
Veloces ſuperâſſe viros. Non fabula rumor
Ille fuit; ſuperabat enim. Non dicere poſſes,
Laude pedum, formæne bono præſtantior eſſet.
Scitanti Deus huic de conjuge, Conjuge, dixit,
Nîl opus eſt, Atalanta, tibi. Fuge conjugis uſum;
Nec tamen effugies; teque ipsâ viva carebis,
Territa ſorte Dei per opacas innuba ſilvas
Vivit; & inſtantem turbam violenta procorum
Conditione fugat: Nec ſum potiunda, niſi, inquit,
Victa priùs curſu. Pedibus contendite mecum.
Præmia veloci conjux thalamique dabuntur;
Mors pretium tardis. Ea lex certaminis eſto.
Illa quidem immitis: ſed (tanta potentia formæ eſt)
Venit ac hanc legem temeraria turba procorum.
Sederat Hippomenes curſûs ſpectator iniqui;
Et, Petitur cuiquam per tanta percula conjux?
Dixerat: ac nimios juvenum damnârat amores.
Ut faciem, & poſito corpus velamine vidit,
Quale meum, vel quale tuum, ſi fœmina fias,
Obſtupuit: tollenſque manus, Ignoſcite, dixit,
Quos modò culpavi; nondum mihi præmia nota,
Quæ peteretis, erant. Laudandi concipit ignem
Et, ne quis juvenum currat velociùs, optat,
Invidiâque timet. Sed cur certaminis hujus
Intentata mihi fortuna relinquitur? inquit.

NOTÆ.

565. *Atalanta*] Hæc Schœnei fuit filia, quanquam eum aliâ Jaſii ita confuderunt autores, ut utrius fuerit difficile ſit cognoſcere.

566. *Teque ipsâ viva carebis*] Quia in leam mutata eſt.

567. *Sorte Dei*] Apollinis reſponſo.

579. *Fias*] Adonin Venus alloquitur.

Au

dentes Deus ipſe juvat. Dum talia ſecum
igit Hippomenes; paſſu volat alite virgo.
æ quanquam Scythicâ non ſecius ire ſagittâ
nio viſa eſt juveni; tamen ille decorem
iratur magìs: & curſus facit ipſe decorem.
ura refert oblata citis talaria plantis:
rgaque jactantur crines per eburnea, quæque
plitibus ſuberant picto genualia limbo:
que puellari corpus candore ruborem
raxerat. Haud aliter, quàm cùm ſuper atria velum
ndida purpureum ſimulatas inficit umbras.
um notat hæc hoſpes; decurſa noviſſima meta eſt:
tegitur feſtâ victrix Atalanta coronâ.
ant gemitum victi; penduntque ex fœdere pœnas.
on tamen eventu juvenum deterritus horum
nſtitit in medio; vultuque in virgine fixo,
uid facilem titulum ſuperando quæris inertes?
ecum confer, ait. Seu me fortuna potentem
ecerit; à tanto non indignabere vinci.
amq; mihi genitor Megareus, Oncheſtius illi;
t Neptunus avus; pronepos ego regis aquarum:
ec virtus citra genus eſt. Seu vincar, habebis
ippomene victo magnum & memorabile nomen.
alia dicentem molli Schœneïa vultu
ſpicit: & dubitat, ſuperari an vincere malit.
queita; Quis Deus hunc formoſis, inquit, iniquus
rdere vult? charæque jubet diſcrimine vitæ
onjugium petere hoc? Non ſum me judice tanti.
ec formâ tangor. Poteram tamen hâc quoque tangi.

Deus ipſe axilio eſt audacibus, Dum Hippomenes talia ſecum volvit, puella tranſcurrit greſſu alato. Quæ quamvis videbatur Aönio Juveni non aliter ferri, quàm telum Scythicum; tamen ille magìs ſtupet in formâ, & curſus ipſe reddit formam, Ventus occurrens levibus pedibus retroſert talaria; & capilli fluitant per dorſum eburneum, itemque genualia quæ ſubêrant poplitibus verſicolori faſciâ; atque corpus contraxerat ruborem virgineo candore mixtum: non ſecus ac cùm linteum purpureum tingit imagines pictas ſuper atria alba. Dum hoſpes hæc obſervat, ultima meta eſt præterita: & Atalanta ſuperior veìdatur coronâ ſolenni. Superati ſuſpirant, atque exſolvunt pœnas ex pacto. Hippomenes tamen in medio ſtans, non hæſit repulſus exitio horum juvenum: atque oculis fixis in puellâ, Quamobrem, ait, ſectaris facilem gloriam vincendo ignavos? Mecum congredere. Sive fortuna me præſtiterit ſuperiorem, non dolebis à tanto viro ſuperari. Namque mihi pater eſt Megareus, illi Oncheſtius. Neptunus eſt avus; ego pronepos Dei aquarum: neque tus eſt inferior: reportabis magnam & æternam laudem, Hippomene ſuperato. Schœneïa etur talia proferentem languentibus oculis, & incerta eſt malit vinci an vincere. Atque ita, it, Quis Deus inſenſus pulchris cupit iſtum perimere, atque cogit quærere connubium periculo e? Non ſum tanti, meo judicio. Neque moveor pulchritudine: attamen poteram etiam moi iſtâ.

NOTÆ.

588. *Scythicâ*] Quam Scythæ, Europæ item- Aſiæ populi Septentrionales, maximis ibus & ſummâ arte ſolent emittere.

589. *Aönio*] *Bæotico:* namque *Aönia* dicta Bœotiæ regio montana, Bœoticum autem ſſe Hippomenem in ſequentibus patebit.

591. *Talaria*] Ut alatos calceos intelligas.

595. *Haud aliter*] Non aliter, inquit, candidum Atalantæ corpus ruborem contraxerat, quàm cùm aulæum purpureum in dealbatis atriis extentum ſolet umbrâ rubicundâ parietes inficere.

597. *Hoſpes*] Hippomenes in Scyron delatus.

605. *Oncheſtius*] Megareo tamen Hyginus Neptunum patrem aſſignat.

611. *Atque ita*] *Et ſecum loquuta eſt.*

Sed quòd adhuc puer est; non me movet ipse, sed
ætas. 6
Quid, quòd ineſt virtus, & mens interrita leti?
Quid, quòd ab æquoreâ numeratur origine quarto
Quid, quòd amat, tantique putat connubia noſtra
Ut pereat; ſi me ſors illi dura negârit?
Dum licet, hoſpes, abi; thalamoſq; relinque cruentos
Conjugium crudele meum eſt. Tibi nubere nulla 6
Nolet: & optari potes à ſapiente puellâ.
Cur tamen eſt mihi cura tui, tot jam antè peremptæ
Viderit: intereat: quoniam tot cæde procorum
Admonitus non eſt; agiturque in tædia vitæ. 6
Occidit hic igitur, voluit qui vivere mecum?
Indignamque necem pretium patietur amoris?
Non erit invidiæ victoria noſtra ferendæ.
Sed non culpa mea eſt. Utinam deſiſtere velle
Aut, quoniam es demens, utinam velocior eſſes! 6
At quàm virgineus puerili vultus in ore eſt!
Ah, miſer Hippomene, nollem tibi viſa fuiſſem!
Vivere dignus eras. Quòd ſi felicior eſſem;
Nec mihi conjugium fata importuna negarent;
Unus eras, cum quo ſociare cubilia poſſem. 6
Dixerat; utque rudis, primoque Cupidine tacta
Quid facit ignorans, amat, & non ſentit amorem
Jam ſolitos poſcunt curſus populuſque, paterque
Cùm me ſollicitâ proles Neptunia voce
Invocat Hippomenes: Cythereïa, comprecor, adeſ
ſis 6
Adſit, ait, noſtris; & quos dedit, adjuvet igne
Detulit aura preces ad me non invida blandas;
Motaque ſum, fateor, nec opis mora longa dabatur
Eſt ager, indigenæ Tamaſenum nomine dicunt

Verùm quid adhuc eſt adoleſcens: ipſe non me tangit, ſed illius adoleſcentia. Quid quòd virtute eſt præditus, & animus mortis contemptor? Quid quòd recenſetur quartus à ſtirpe æquoreâ? Quid quòd amat, & tanti ducit noſtra conjugia, ut intereat, ſi crudelis fortuna me ab eo abſtulerit? Diſcede dum potes, ô peregrine, atque deſere thalamos ſanguinolentos. Meum connubium eſt ferale. Nulla puella *non cupiet tibi nubere; & potes deſiderari à prudente virgine. Quamobrem tamen ſim de te ſolicita, tot jam ante occiſis: Cogitet* ipſe; *pereat: ſiquidem non eſt deterritus nece tot procorum; atque fertur in odium vitæ. Adeòque hic mactabitur, quia cupivit vitâ frui mecum? Atque immeritam patietur mortem præmium amoris; Victoria noſtra non poterit ſuſtinere invidiam. At vitio non ſit meo. Utinam velles incæptum omittere! Vel ſiquidem es inſanus, utinam eſſes celerior! At quàm virgini conveniens eſt vultus in facie puerili! Ah infelix Hippomene, nollem à te conſpecta fuiſſem! Meritus eras vivere. Quòd ſi eſſem beatior, neque ſors difficilis me prohiberet à nuptiis, unus eras cum quo poſſem communes habere thalamos. Abſolverat; atque tanquam amandi imperita, & primo Amore correpta, neſciens quid agat, a neque ſentit amorem. Jam populus & parens flagitant curſus conſuetos, cùm Hippomenes Neptuni me precatur verbis anxiis. Cythereïa, quæſo, adjuvet noſtra incæpta; & tueatur a quos mihi injecit. Ventus benignior pertulit ad me humilem orationem; atque tacta ſum, ag Neque longum tempus concedebatur ad auxilium ferendum. Eſt arvum pars optima terræ Cyp*

NOTÆ.

617. *Æquoreâ*] Neptuni, Hippomenis avi.

629. *Dum licet, hoſpes*] Apoſtrophe eſt ad Hippomenem, quem etſi amicè videtur admonere Atalanta, ne ſecum currendo certet, ſecum tamen ipſa hæc loquitur.

639. *Me*] Me Venerem. Venus enim refert Adonidi.

644. *Tamaſenum*] Tamaſenum in quinde Cypri oppidis à Plinio, itemque aliis recen Verùm non inde, ſed ex Heſperidum h Theocriti interpres hæc mala allata ſcri

Tell

Telluris Cypriæ pars optima: quem mihi priſci
Sacravêre ſenes; templiſque accedere dotem
Hanc juſſêre meis. Medio nitet arbor in arvo,
Fulva comam, fulvo ramis crepitantibus auro.
Hinc tria fortè meâ veniens decerpta ferebam
Aurea poma manu; nullique videnda, niſi ipſi
Hippomenen adiî; docuique, quis uſus in illis.
Signa tubæ dederant; cùm carcere pronus uterque
Emicat, & ſummam celeri pede libat arenam.
Posſe putes illos ſicco freta radere paſſu,
Et ſegetis canæ ſtantes percurrere ariſtas.
Adjiciunt animos juveni clamorque, favorque,
Verbaque dicentum, Nunc, nunc incumbere tempus:
Hippomene, propera. Nunc viribus utere totis.
Nelle moram: vinces. Dubium Megareïus heros
Gaudeat, an virgo magìs his Schœneïa dictis.
O quoties, cùm jam poſſet tranſire, morata eſt:
Spectatoſque diu vultus invita reliquit!
Aridus è laſſo veniebat anhelitus ore.
Metaque erat longè. Tum denique de tribus unum
Fœtibus arboreis proles Neptunia miſit.
Obſtupuit virgo; nitidique cupidine pomi
Declinat curſus: aurumque volubile tollit.
Præterit Hippomenes. Reſonant ſpectacula plauſu.
Illa moram celeri, ceſſataque tempora curſu
Corrigit: atque iterum juvenem poſt terga relinquit.
Et rurſus pomi jactu remorata ſecundi,
Conſequitur, tranſitque virum. Pars ultima curſûs
Reſtabat: Nunc, inquit, ades, Dea muneris auctor.
Atque latus campi, quò tardiùs illa rediret,
Decit ab obliquo nitidum juveniliter aurum.
An peteret, virgo viſa eſt dubitare: coëgi

accolæ appellant Tamaſenum; quod antiqui ſenes mihi ſacrum fecerunt, atque voluerunt hoc donum jungi meis templis. In medio campo ſplendet arbor flavas habens frondes, ramis ſtrepentibus fulvo auro. Indeà rediens fortè portabam tria poma aurea direpta meâ manu, atque nemini inſpicienda, niſi ipſi, ad Hippomenem acceſſi; atque indicavi quæ eorum eſſet utilitas. Tubæ indicium fecerant, cùm uterque parati evolant repagulo atque lèviter tangunt ſupremam arenam veloci pede. Crederes illos poſſe percurrere æquora ſicco paſſu, atque incedere ſuper ſpicas flavæ ſegetis erectas. Clamor & favor addunt animos juveni; itemque voces dicentium, Nunc, nunc tempus inſtandi, Hippomene, feſtina. Nunc, utere totis viribus. Tolle moras, victor eris. Incertum eſt heros Megareïus, an puella Schœneïa magìs lætetur his verbis. O quoties diſtulit, cùm jam poſſet præterire, atque ægrè deſeruit faciem diu ſpectatam! Siccus ſpiritus prodibat ex defeſſo ore; atque meta procul ſtabat. Tum denique pronepos Neptuni abjecit unum ex fructibus arboreis, Puella mirata eſt, atque correpta deſiderio pulchri pomi, deflectit à curſu & colligit rotundum aureum malum. Hippomenes antevertit.

circus perſonat plauſu. Illa reparat moram, & tempora omiſſa velocitate curſus; atque iterum præterit juvenem à tergo: atque rurſus retardata jactu ſecundi pomi aſſequitur & præterit virum. Pars noviſſima curſûs ſupererat; Jam, inquit, propitia eſto Dea auctor doni: atque ut illa ſertùs converteretur, miſit ſtrenuè ſplendidum pomum ab obliquo. Puella viſa eſt ambigere an peteret: coëgi

NOTÆ.

652. *Signa*] Quibus currendi tempus ſignifiretur.

Ib. *Carcere*] Pro *Carceribus*. Carceres enim ſunt funes illi, qui prætenduntur equis curſuris, & omnes unà emittantur.

663. *Aridus*] Siccus & difficilis. Significat Hippomenem laſſum fuiſſe.

699. *Ceſſataque*] Quibus Atalanta ab inſtituto curſu ceſſaverat.

colligere; atque addidi gravitatem pomo correpto: atque cohibui cursum *pariter pondere oneris, & morâ. Neve mea oratio sit longior illo cursu, puella est ponè relicta: victor duxit* Atalantam *successus sui præmium. Dignane fui, cui gratias ageret, cui præberet honorem thuris, Adoni? Neque ingratus egit gratias, neque mihi thura obtulit. Continuò iraſcor, atque indignans me esse neglectam, caveo exemplo ne contemnar à posteris; atque meipsam incendo adversus utrumque. Præteribant delubra, quæ olim inclytus* Echion *posuerat ex voto matri. Deorum in nemore opaco; atque longa via coëgit* eos *requiescere. Ibi importunum desiderium concubitûs, immissum à nostrâ potentiâ, invadit Hippomenen.* Locus *secessui aptus antro erat similis, & pauco lumine illustratus prope templum, obductus nativo pumice, sacer antiquâ religione: quò Sacerdos comportaverat plurimas effigies ligneas antiquorum Deorum. Hunc ingreditur, atque violat sacraria coitu prohibito. Simulacra Deorum reflexerunt oculos, mater turrita incerta fuit an deturbaret nocentes ad inferos. Supplicium visum est parvum Adeòque fulvæ jubæ tegunt cervicem paulò antè mollem & sine pilis, digiti sinuantur in ungues armi fiunt ex humeris: tota moles ducitur in pectus: ultima terra trahitur caudâ. Facies pse fert iram: emittunt murmura pro vocibus; pro cubiculis colunt memora: atque leones aliis tuendi mandunt fræna quæ Cybele* imponit *dente mansueto. Tu,* Adoni, *mihi dilecte, hos vita & cum his omne genus ferarum, quæ non fugiunt, sed repugnant;*

Tollere; & adjeci ſublato pondera malo:
Impediîque oneris pariter gravitate, moràque.
Neve meus ſermo curſu ſit tardior illo;
Præterita eſt virgo; duxit ſua præmia victor.
Dignane, cui grates ageret, cui thuris honorem
Ferret, Adoni, fui? nec grates immemor egit:
Nec mihi thura dedit. Subitam convertor in iram
Contemnique dolens, ne ſim ſpernenda futuris,
Exemplo caveo; meque ipſam exhortor in ambos.
Templa Deûm Matri, quæ quondam clarus Echion
Fecerat ex voto, nemoroſis abdita ſilvis,
Tranſibant: & iter longum requieſcere ſuaſit.
Illîc concubitûs intempeſtiva cupido
Occupat Hippomenen, à numine concita noſtro.
Luminis exigui fuerat prope templa receſſus,
Speluncæ ſimilis, nativo pumice tectus;
Religione ſacer priſcâ: quò multa ſacerdos
Lignea contulerat veterum ſimulacra Deorum.
Hunc init; & vetito temerat ſacraria probro.
Sacra retorſerunt oculos; turritaque Mater,
An Stygiâ ſontes, dubitavit, mergeret undâ.
Pœna levis viſa eſt, Ergo modò lævia fulvæ
Colla jubæ velant: digiti curvantur in ungues;
Ex humeris armi fiunt: in pectora totum
Pondus abit. Summæ caudâ verruntur arenæ.
Iram vultus habet: pro verbis murmura reddunt.
Pro thalamis celebrant ſilvas: aliiſque timendi
Dente premunt domito Cybeleïa fræna leones.
Hos tu, care mihi, cumque his genus omne ferarum,
Quæ non terga fugæ, ſed pugnæ pectora præbent

NOTÆ.

686. *Deûm matri*] Cybele.

Ib. *Echion*] Unus fuit ex Cadmi ſociis.

696. *Turrita*] Cybele eſt, quam turrigeram, ſeu turritâ coronâ ideo ornatam, voluerunt; quòd, cùm ſit terra ipſa, turribus munitas urbes ſuſtineat; vel, ut in Faſtis ipſa docet Ovid.

Quòd primis turres urbibus illa dedit.

701. *Caudâ*] Caudam leonem animi eſſe i dicem, ut aures equorum, ſcribit *Plin* Nam immota placidum, mota iratum ſignific

704. *Premunt*] Hoc ideo dicit, quòd Cybe currum à leonibus trahi antiqui voluerint.

Effuge

ffuge: ne virtus tua ſit damnoſa duobus.
XII. XIII. Illa quidem monuit; junctiſque per aëra cygnis
arpit iter: ſed ſtat monitis contraria virtus.
ortè ſuem latebris veſtigia certa ſecuti
xcivêre canes; ſilviſque exire parantem
ixerat obliquo juvenis Cinyreïus ictu.
rotinus excuſſit pando venabula roſtro,
nguine tincta ſuo: trepidumque, & tuta petentem
rux aper inſequitur: totoſque ſub inguine dentes
bdidit: & fulvâ moribundum ſtravit arenâ.
ecta levi curru medias Cytherea per auras
ypron olorinis nondum pervenerat alis;
gnovit longè gemitum morientis; & albas
lexit aves illuc. Utque æthere vidit ab alto
xanimem, inque ſuo jactantem ſanguine corpus;
eſiluit: pariterque ſinus, pariterque capillos
upit; & indignis percuſſit pectora palmis.
ueſtaque cum fatis, At non tamen omnia veſtri
uris erunt, inquit: luctûs monumenta manebunt
emper, Adoni, mei: repetitaque mortis imago
nnua plangoris peraget ſimulamina noſtri.
t cruor in florem mutabitur. An tibi quondam
œmineos artus in olentes vertere menthas,
erſephone, licuit? nobis Cinyreïus heros
nvidiæ mutatus erit? Sic fata, cruorem
lectare odorato ſpargit: qui tactus ab illo
ntumuit; ſic, ut pluvio perlucida cœlo
urgere bulla ſolet. Nec plenâ longior horâ
acta mora eſt, cùm flos è ſanguine concolor ortus.

ne tua virtus ſit luctuoſa utriquæ noſtrûm.

XII. XIII. *Illa quidem ſic hortata eſt; atque cygnis currui admotis viam ingreditur per aërem: ſed virtus* Adonidis *adverſatur monitis. Fortè canes inſiſtentes certis veſtigiis exciverunt aprum latibulis; & juvenis Cinyreïus vulneraverat illum ictu obliquo volentem egredi ſilvis. Continuò ſævus aper excuſſit venabula infecta ſuo ſanguine roſtro adunco; atque perſequitur pavidum & quærentem locum ſecurum, et infixit totos dentes ſub inguine; & proſtravit moribundum in flavam arenam. Nondùm Cytherea vecta levi curru per medium aërem alis cygnorum appulerat Cyprum: agnovit longè gemitum morientis; atque illuc flexit candidas volucres; & cùm videt exſanguem ab excelſo aëre, et volventem corpus in ſuo cruore, properè deſcendit; atque ſimul diſcerpſit veſtes et comam, & planxit pectus manibus immeritis. Atque objurgans fata, At tamen, ait, cuncta non erunt veſtræ ditionis? ſemper ſupererunt indicia mei doloris; atque annua celebratio mortis exhibita referet imaginem noſtri luctûs. At ſanguis verteter in florem. Potuiſtine olim, Proſerpina, mutare umbra muliebria in fragrantes menthas? Et invidebit aliquis Cinyreïum puerum transformari? Sic nuuta, injecit nectar odoratum in ſanguinem; qui ab illo tinctus inflatus eſt, quemadmodum bulla llucida conſuevit excitari cœlo pluvio. Neque ſpatium longiùs fuit integrâ horâ, cùm flos ejuſdem oris natus eſt ex cruore.*

NOTÆ.

708. *Cygnis*] Quibus, ut & columbis, Veneris currus trahitur.

715. *Aper*] Cujus formam Martem voluntduiſſe; ut puerum, ſibi in amoribus imporunum, inſciâ Venere, occideret.

723. *Indignis*] Id eſt, indignè.

727. *Simulamina*] *Adonia* vocabantur ſacra, quæ in Adonidis honorem quotannis celebrabantur.

740. *Perſephone*] *Proſerpina* eſt Ditis conjux, quæ pellicem Mentham in cognominem herbam mutavit.

Ibid. *Nobis invidiæ erit*] In nos invidiam concitabit.

Qualem punica consueverunt producere, quæ tegunt granum sub molli cortice: cæterùm brevis est ejus usus: namque venti idem, qui illi præbent nomen, dejiciunt parum firmum, fragilem nimiâ levitate.

Qualem, quæ lento celant sub cortice granum,
Punica ferre solent: brevis est tamen usus in illo.
Namque malè hærentem, & nimiâ levitate caducum
Excutiunt idem, qui præstant nomina, venti.

NOTÆ.

737. *Punica*] Quæ & mala granata dicuntur.

739. *Nomina*] In Anemonem Adonis conversus fuit, cujus *flos*, ut inquit Plinius, lib. 1. cap. 23. *nunquam se aperit, nisi vento spirante unde & nomen accepit*, ἄνεμος enim significat *ventus*.

P. OVIDII NASONIS METAMORPHOSEON

LIBER XI.

ARGUMENTUM.

INC cùm Thraciæ mulieres illum diſcerpſiſtent, in arbores mutatæ ſunt. Tum Bacchus è Thraciâ receſſit, & Midæ pro Sileno reſtituto i copiam fecit. Cujus cùm illum pœniteret, in Pactolo lotus, arenas aureas reddidit. Poſtea Phœbus pro iniquo judicio aures illi aſininas uit. Quo facto, Trojæ mœnia, humanam indutus formam, exſtruxit. nc urbem poſtquam cepit Hercules, Heſionem Telamoni uxorem dedit: ndoquidem Peleus jam Thetidem poſt multas ejus transformationes duxt: & ad Ceycem poſtea profectus, Dædalionem in accipitrem, & lupum lapidem converſum, partim intellexerat, partim ipſe viderat. Accidit nde, ut Alcyone, marito poſt naufragium ſub Morphei figurâ per ſomnum ſpecto, in avem ſicut & maritus, mutaretur. Quos in aëre volantes animadvertiſſent quidam, Æſacum quondam in mergum, qui tum fortè rat, meminerunt transformatum.

CArmine dum tali ſilvas, animoſque ferarum,
Threïcius vates, & ſaxa ſequentia ducit;
ce nurus Ciconum tectæ lymphata ferinis
ctora velleribus, tumuli de vertice cernunt
phea percuſſis ſociantem carmina nervis.

INTERPRETATIO.

I. *Dum poëta Thracius trahit ejuſmodi carmine nemora, atque ferocitatem brutorum, cum filicibus obſequentibus; ecce Cicones mulieres habentes pectora inſana velata pellibus ferinis, advertunt Orpheum jungentem verſus chordis tactis è cacumine*

NOTÆ.

Animoſque ferarum] Intelligamus ferorum inum animos ab Orpheo fuiſſe excultos.

Vates] *Orpheus* Thracius.

3. *Nurus Ciconum*] Pro bacchantibus Thraciis mulieribus: poſiti ſunt enim Cicones Thraciæ populi ad Iſmarum montem.

Ex quibus una, capillis agitatis leni vento, Ecce, inquit, ecce, hic eſt noſtri contemptor; atque intorſit jaculum in os ſonorum poëtæ Appollinei. Quod tectum frondibus inuſſit ſignum ſine plagâ. Alteri fuit ſaxum pro telo, quod jactum ſuperatum eſt in ipſo aëre concentu vocis & lyræ, ac veluti ſupplex pro talibus incæptis jacuit ante pedes. Verùm tumultus audax augetur; & modus nullus eſt; atque veſanæ furiæ inter illas dominantur. Atque omnia jacula eſſent ſuperata cantu, ſed inſana vociferatio, & tibia Berecynthia cornu inflato, & tympana, & plauſus, & Bacchei ululatus obſtiterunt ſono citharæ. Tum denique lapides rubuerunt cruore poëtæ non exauditi. Ac primùm Baccheæ disjecerunt aves innumeras, & ſerpentes, & turbam ferarum, etiamnum admirantium vocem cantantis, quæ gloria erant theatri Orpheï, inde vertuntur in Orpheum manibus ſanguinolentis, atque concurrunt ut aves, ſi quando vident noctuam errantem de die:

E quibus una, levem jactato crine per auram,
En, ait, en hic eſt noſtri contemptor: & haſtam
Vatis Apollinei vocalia miſit in ora.
Quæ foliis præſuta notam ſine vulnere fecit.
Alterius telum lapis eſt: qui miſſus, in ipſo
Aëre concentu victus vociſque, lyræque eſt;
Ac veluti ſupplex pro tam furialibus auſis,
Ante pedes jacuit. Sed enim temeraria creſcunt
Bella: moduſque abiît: inſanaque regnat Erynnis:
Cunctaque tela forent cantu mollita: ſed ingens
Clamor, & inflato Berecynthia tibia cornu,
Tympanaque, plauſuſque, & Bacchei ululatus
Obſtrepuêre ſono citharæ. Tum denique ſaxa
Non exauditi rubuerunt ſanguine vatis.
Ac primùm attonitas etiamnum voce canentis
Innumeras volucres, angueſque, agmenque ferarum
Mænades Orpheï titulum rapuêre theatri:
Inde cruentatis vertuntur in Orphea dextris:
Et coëunt, ut aves; ſi quando luce vagantem
Noctis avem cernunt: ſtructoque utrinque theatri
Ceu matutinâ cervus periturus arenâ,
Præda canum eſt: vatemque petunt; & fronde virenti
Conjiciunt thyrſos, non hæc in munera factos.
Hæ glebas, illæ direptos arbore ramos,
Pars torquent ſilices. Neu deſint tela furori;
Fortè boves preſſo ſubigebant vomere terram:
Nec procul hinc multo fructum ſudore parantes
Dura lacertoſi fodiebant arva coloni:

atque ut in amphitheatro utrinque repleto cervus mane periturus in arenâ, eſt præda canum; Bacchæ invadunt poëtam, & ſimul jaciunt in illum thyrſos foliis virentibus, neutiquam paratos hunc uſum. Hæ jaciunt ceſpites, illæ ramos exciſos ex arboribus, pars ſaxa. Et ne arma deſint veſaniæ, fortè tauri arabant agros vomere impacto; nec longè hinc fortes agricolæ eruebant terram aſperam, parantes fructum multo ſudore:

NOTÆ.

9. *Foliis*] Thyrſos ſeu haſtas Baccharum hederâ vel pampino veſtitas.

11. *Victus*] Ut hinc quantùm ad mitigandos ferorum hominum animos valeat eloquentia, liceat colligere.

16. *Berecynthia*] Cujuſmodi in ſacris Cybeles, quæ Berecynthia à Berecyntho Phrygiæ monte dicitur, ut conſueverant.

22. *Mænades*] Bacchæ, quibus ἀπὸ τῦ μαίνεσθαι, à *furendo*, illum datum nomen:

Ibid. *Rapuêre*] Solent verò ſeditioſi homines in illos primùm furere, qui ſapienti aurem præbent facilem, ut tandem horque reſcindant.

25. *Noctis avem*] Noctuam, bubonem, hujus generis aliquam.

Ibid. *Utrinque*] Amphitheatro, in ſpectacula matutina, ubi cum beſtiis pugnabant; & meridiana, ubi qui ſuperfuerunt beſtiarum pugnâ, inter ſe dimicabant. Saturn. Lib. 3. Cap. 15.

28. *Non hæc*] Sed magis ad lætitiæ

Agmi

Agmine qui viso fugiunt, operisque relinquunt
Arma sui; vacuosque jacent dispersa per agros
Sarculaque, rastrique graves, longique ligones.
Quæ postquam rapuêre feræ, cornuque minaci
Divellêre boves, ad vatis fata recurrunt:
Tendentemque manus, atque illo tempore primùm
Irrita dicentem, nec quicquam voce moventem,
Sacrilegæ perimunt. Perque os (proh Jupiter!) illud,
Auditum saxis, intellectumque ferarum
Sensibus, in ventos anima exhalata recessit.
Te mœstæ volucres, Orpheu, te turba ferarum,
Te rigidi silices, tua carmina sæpe secutæ
Fleverunt silvæ: positis te frondibus arbos
Tonsa comam luxit: lachrymis quoq; flumina dicunt
Increvisse suis: obscuraque carbasa pullo
Naïades, & Dryades, passosque habuêre capillos.
Membra jacent diversa locis. Caput, Hebre, lyramque
Excipis; & (mirùm) medio dum labitur amne,
Flebile nescio quid queritur lyra, flebile lingua
Murmurat exanimis: respondent flebile ripæ.
Jamque mare invectæ flumen populare relinquunt;
Et Methymnææ potiuntur littore Lesbi.
Hîc ferus expositum peregrinis anguis arenis
Os petit, & sparsos stillanti rore capillos.
Tandem Phœbus adest: morsusque inferre parantem
Arcet; & in lapidem rictus serpentis apertos
Congelat; & patulos, (ut erant) indurat hiatus.
Umbra subit terras: &, quæ loca viderat antè,
Cuncta recognoscit. Quærensque per arva piorum

Qui visâ turbâ evâdunt, & abjiciunt instrumenta sui facinoris: atque sarcula & ponderosa rastra, & longi ligones jacent sparsi per latos campos. Quæ postquam sævæ Bacchæ *abstulerunt, atque sustulerunt cornua minacia tauris, recurrunt ad necem poëtæ; atque scelestæ mactant porrigentem manus, & tunc primùm vana verba proferentem; nec quicquam promoventem voce; & (proh Jupiter!) Spiritus emissus in auras abiit per illud os quod etiam silices secuti sunt, & quod erat intellectum sensibus ferarum. Tristes aves, agmina ferarum, dura saxa, nemora sæpe flexa tuis versibus, te luxerunt, Orpheu: Arbores habentes comam tonsam te fleverunt foliis amissis: ferunt etiam amnes auctos fuisse tuis fletibus, & Naïades & Dryades gestaverunt vela obscura nigro colore, & comam scissam. Artus jacent locis dispersi. Hebre, excipis caput & citharam: atque (mirùm,) dum cithara fertur medio flumine, queritur nescio quid lugubre, lingua exsanguis murmurat lugubre: ripæ reddunt lugubre. Jamque perductæ ad mare deserunt amnem patrium, & fruuntur littore Lesbî Methymnææ. Hîc sævus serpens Orphei vultum appetit porrectum in littore extero, & comam madidam defluente aquâ. Apollo adest denique, atque prohibet nitentem admovere dentes: & indurat in saxum os apertum anguis, & congelat rictus (utì tum erant) apertos.* Orpheus jam *umbra pervadit terras, & relegit omnia loca quæ antè conspexerat: atque lustrans campos piorum*

NOTÆ.

38. *Divellêre*] Ritus fuit discerpendi tauros in sacris Bacchicis.

49. *Naïades*] Fontium & fluvium Nymphæ, ut Dryades sylvarum.

50. *Membra*] *Membra* tamen Orphei discerpti à musis collecta; & in Dio Macedoniæ condita refert Pausanias in Bœoticis; Caput in Lesbum Lyram in sidus novem insignitum stellis relatam ferunt.

54. *Flumen populare*] Fluvium patrium: Hebrus enim Thraciæ fluvius.

55. *Methymnææ*] Fuit Methymna urbs Lesbi optimo vino celebris.

Ib. *Lesbî*] Est Lesbos Ægei insula clarissima Thraciæ opposita, quam hodie Mitylenen ab urbis nomine appellant.

58. *Phœbus*] Apollo Orphei pater, qui filii curam post fata suscepit.

61. *Umbra*] Imago, animæ & corporis simulachrum.

60. *Arva piorum*] Campos Elysios.

Invenit

reperit Eurydicen, & amplectitur avidis brachiis. Hîc modò uterque ambulant æquis greſſibus; modò ſequitur antecedentem, modò præcedens anteverit; atque Orpheus jam retorquet viſum in ſuam Eurydicen ſecurè.

Invenit Eurydicen, cupidiſque amplectitur ulnis.
Hîc modò conjunctis ſpatiantur paſſibus ambo:
Nunc præcedentem ſequitur, nunc prævius anteit:
Eurydicenque ſuam jam tutò reſpicit Orpheus.

II. *Non tamen Bacchus patitur hoc flagitium eſſe multum; atque indignans vate ſublato ſacrorum ſuorum, repentè compeſcuit ſinuoſâ radice in ſilvis omnes mulieres Thracias, quæ admiſerunt ſcelus. Namque corripuit digitos pedum, ſicuti quælibet ſecuta eſt, & immiſit in terram duram pedum extremitates. Et ſicuti avis cùm implicuit ſuum pedem laqueis, quos ſubdolus auceps texit, & advertit ſe ereptum eſſe; ſeſe torquet, & ſeſe agitans coarctat laqueos motu; ſic, ut quælibet harum terræ affixa cohæſerat, attonita incaſſùm meditabatur fugam: quippe radix flexilis illam impedit, & reprimit ſeſe jactantem. Et dum ſcrutatur ubi ſint articuli, ubi pedes, & ungues, advertit lignum ſupervenire in ſuras & pedes politos. Cùmque triſtis tentâſſet percutere femur manu, percuſſit lignum: humeri ſunt lignum: & credas lacertos extenſos eſſe veros ramos; neque decipiaris credendo.*

II. Non impunè tamen ſcelus hoc ſinit eſſe Lyæus;
Amiſſoque dolens ſacrorum vate ſuorum,
Protinus in ſilvis matres Edonidas omnes,
Quæ fecêre nefas, tortâ radice ligavit.
Quippe pedum digitos, in quantum quæque ſecuta eſt,
Traxit; & in ſolidam detruſit acumine terram.
Utque ſuum laqueis, quos callidus abdidit auceps
Crus ubi commiſit volucris, ſenſitque teneri,
Plangitur; ac trepidans adſtringit vincula motu:
Sic, ut quæque ſolo defixa cohæſerat harum,
Exſternata fugam fruſtrà tentabat: at illam
Lenta tenet radix, exſultantemque coërcet.
Dumque ubi ſint digiti, dum pes ubi quærit, & ungues,
Aſpicit in teretes lignum ſuccedere ſuras.
Et conata femur mœrenti plangere dextrâ;
Robora percuſſit, pectus quoque robora fiunt:
Robora ſunt humeri. Porrectaque bracchia veros
Eſſe putes ramos; & non fallare putando.

III. *Neque iſtud ſatìs eſt Baccho: deſtituit etiam ipſos Thraciæ campos; atque concedit cum ſui Tymoli & ad Pactolum; quanquam neque tunc erat aureus, neque Hunc celebrant turba ſolita Satyri, & Bacchæ.*

III. Nec ſatìs hoc Baccho eſt. Ipſos quoque deſerit agros:
Cumque choro meliore, ſui vineta Tymoli,
Pactolonque petit: quamvis non aureus illo
Tempore, nec caris erat invidioſus arenis.
Hunc aſſueta cohors Satyri, Bacchæque frequentant:

agmine meliore in vineta invidioſus precioſis arenis.

NOTÆ.

66. *Tutò*] Cùm vivus eandem vivendi deſiderio perdidiſſet.

67. *Lyæus*] Liber eſt Pater, ſeu Bacchus, qui curas ſolvit: ἀπὸ τῦ λύειν, à *ſolvendo*.

68. *Vate*] Orpheus enim plurimos in Bacchum pulcherrimos hymnos conſcripſerat; atque inſuper ſacra ejus in Græciam invexerat.

69. *Edonidas*] Thracias; Edones namque populi ſunt Thraciæ.

86. *Meliore*] Quàm qui Orpheum diſcerpſit.

Sui] *A ſe amati.*

Ib. *Tymoli*] Qui mons eſt Lydiæ optimi vini fertilis.

87. *Pactolon*] Fluvius eſt Lydiæ arenis notiſſimus.

At

t Silenus abeſt. Titubantem anniſque meroque
uricolæ cepêre Phryges; vinctumque coronis
d regem traxêre Midan: cui Thracius Orpheus
rgia tradiderat cum Cecropio Eumolpo.
ui ſimul agnovit ſocium comitemque ſacrorum,
oſpitis adventu feſtum genialiter egit
er bis quinque dies, & junctas ordine noctes.
t jam ſtellarum ſublime coëgerat agmen
uciſer undecimus, Lydos cùm lætus in agros
ex venit; & juveni Silenum reddit alumno.
uic Deus optandi gratum, ſed inutile, fecit
luneris arbitrium, gaudens altore recepto.
le malè uſurus donis, ait, Effice, quicquid
orpore contigero, fulvum vertatur in aurum.
nnuit optatis: nocituraque munera ſolvit
iber; & indoluit, quòd non meliora petîſſet.
ætus abit; gaudetque malo Berecynthius heros:
ollicitamque fidem tangendo ſingula tentat.
ixque ſibi credens, non altâ fronde virentem
ice detraxit virgam; virga aurea facta eſt.
ollit humo ſaxum: ſaxum quoque palluit auro.
ontigit & glebam: contactu gleba potenti
laſſa fit. Arentes Cereris decerpſit ariſtas:
urea meſſis erat. Demtum tenet arbore pomum:
eſperidas donâſſe putes. Si poſtibus altis
dmovit digitos; poſtes radiare videntur.
le etiam liquidis palmas ubi laverat undis,
nda fluens palmis Danaën eludere poſſet.

At Silenus deſideratur. Agreſtes Phryges comprehenderunt vacillantem ætate & vino; atque duxerunt coronatum ſertis ad regem Midan; quem Orpheus Thracius docuerat Orgia cum Eumolpo Athenienſi. Qui ſtatim atque cognovit ſodalem & conſcium ſacrorum, feſtum celebravit voluptuosè ad hoſpitis adventum, decem diebus: & continuis noctibus. Et jam Phoſphorus undecimus congregaverat excelſum chorum ſtellarum, cùm rex hilaris intrat agros Lydiæ, & reſtituit Silenum Baccho *juveni alumno. Deus lætus* Sileno *nutricio recuperato poteſtatem dedit gratam, ſed fruſtraneam, petendi* quodvis *donum. Ille malè collocaturus beneficium, fac, inquit, ut quicquid attigero corpore mutetur in flavum aurum. Bacchus favet votis, atque præſtitit dona obfutura; atque indoluit, quòd non popoſciſſet potiora. Heros Berecynthius diſcedit hilaris, & lætatur malo, & periculum facit veritatis promiſſæ quælibet tangendo. Atque ægrè ſibi confidens, deripuit ereu humili virgam virentem foliis; virga facta eſt aurea. Tollit humo ſilicem; ſilex etiam vet auro. Tetigit etiam ceſpitem; ceſpes mutatur in maſſam* auream *potenti contactu. Decerpſit ſpicas aridas frumenti, meſſis erat aurea. Tractat pomum decerptum ex arbore, credas eſperidas* id *dediſſe. Si admovit digitos excelſis poſtibus, poſtes videntur fulgere. Cùm ille uper abluerat manus aquâ liquidâ, aqua liquida poſſet decipere Danaën.*

NOTÆ.

90. *Silenus*] Bacchi fuit nutritius & pædagogus, ejuſdem comes aſſiduus, ſemper ebrius, ndo aſello vehi ſolitus: de quo jam ſuprà o. 4.

91. *Phryges*] Qui populi fuerunt Minoris fiæ Lydis finitimi.

22. *Midan*] Phrygiæ rex fuit per avaritiam ſus opulentiſſimus, auri pretio jura omnia æquare ſolitus: ex quo locus datus fabulæ.

lb. *Cui Thracius*] Midan ſacrorum ſolennis ab Orpheo initiatum, Phrygiam religione coluiſſe, ſcribit *Juſtin.* lib. 2.

93. *Cecropio*] Athenienſi; Muſæi filio, Orei diſcipulo, ad differentiam Thracenſis, qui filius Neptuni & Chiones.

97. *Coëgerat*] Id eſt, undecimus dies advenerat. Fingitur autem ſtellas cogere Lucifer ſeu Veneris ſtella, quòd ultima, adventante die, luceat.

102. *Malè uſurus*] *In ſuam perniciem*; parum enim abfuit, quin fame periret Midas.

106. *Berecynthius*] Midas rex Phrygiæ à Berecyntho monte ſic dictus.

114. *Heſperidas*] Heſperi filiæ hortos, aureis pomis pretioſos, habuiſſe dicuntur.

117. *Danaën*] Quæ Acriſii filia imbre aureo, in quem Jupiter ſe mutaverat, eluſa fuit, ut dictum in ſuperioribus.

Vix

Vix ipſe continet mente ſpes ſuas, fingens omnia aurea. Famuli admoverunt lætanti menſas congeſtas epulis, neque vacuas panis. Tum verò, ſive ille attigerat ſuâ manu panem, panis durus fiebat. Sive cupiebat mandere epulas dente famelico, epulæ radiabant flava lamina dente appoſito. Temperaverat Bacchum *auctorem doni aquis limpidis, cerneres aurem liquefactum per os currere. Exſternatus novitate mali, & opulentus, & infelix, cupit vitare divitias atque averſatur quæ modò expetiverat. Nulla affluentia minuit famem: Sitis urens inflammat fauces, & meritus cruciatur ab auro* nunc *inviſo. Atque tendens palmas & ſplendida brachia ad cœlum, Ignoſce, ait, pater Lenæe, deliquimus. Sed oro, miſerere, atque ſubtrahe* me huic *ruinæ, quæ præ ſefert* pulchritudinis *ſpeciem. Bacchus lene Deorum numen* in priſtinum *ſtatum reduxit agnoſcentem deliquiſſe, & irritam facit fidem promiſſam donaque exhibita. Neque, inquit, ſis obductus auro pravè deſiderato, ite ad fluvium proximum claris Sardibus atque incede occurrens aquis fluentibus per cacumen montis, uſquedum pervenias ad fontes fluvii: & ſubmitte tuum caput ſcaturigini ſpumanti quà uberrima erumpit: & ablue ſimul corpus & crimen. Re adit aquam* ad quam *juſſus erat* ire: *vis aurea infecit fluvium, & tranſit à corpore humano flumen. Nunc etiam campi pallidi glebis auro indureſcunt, ſemine admiſſo venæ jam veteris.*

IV. *Ille odio habens divitias, frequentabat ſilvas & arva, & Pana degentem ſemper in ſ luncis montanis. Sed ſtupida indoles permanſit: & cor fatuum denuo obſuturum erat domino, prius. Nam Tmolus excelſus difficili adſcenſu riget latè*

Vix ſpes ipſe ſuas animo capit, aurea fingens
Omnia. Gaudenti menſas poſuêre miniſtri
Exſtructas dapibus, nec toſtæ frugis egentes.
Tum verò, ſive ille ſuâ Cerealia dextrâ
Munera contigerat, Cerealia dona rigebant.
Sive dapes avido convellere dente parabat,
Lamina fulva dapes admoto dente nitebant.
Miſcuerat puris auctorem muneris undis,
Fuſile per rictus aurum fluitare videres.
Attonitus novitate mali, diveſque, miſerque
Effugere optat opes; &, quæ modò voverat, odit
Copia nulla famem relevat: ſitis arida guttur
Urit, & inviſo meritus torquetur ab auro.
Ad cœlumque manus, & ſplendida brachia tollens
Da veniam, Lenæe pater; peccavimus, inquit:
Sed miſerere, precor, ſpecioſoque eripe damno.
Mite Deûm numen Bacchus peccâſſe fatentem
Reſtituit, pactamque fidem data munera ſolvit.
Neve malè optato maneas circumlitus auro,
Vade, ait, ad magnis vicinum Sardibus amnem
Perque jugum montis labentibus obvius undis
Carpe viam; donec venias ad fluminis ortus.
Spumiferoque tuum fonti, quà plurimus exit,
Subde caput: corpuſque ſimul, ſimul elue crimen.
Rex juſſæ ſuccedit aquæ: vis aurea tinxit
Flumen, & humano de corpore ceſſit in amnem.
Nunc quoque jam veteris percepto ſemine venæ
Arva rigent, auro madidis pallentia glebis.

IV. Ille peroſus opes, ſilvas & rura colebat,
Panaque montanis habitantem ſemper in antris.
Pingue ſed ingenium manſit: nocituraque, ut ante,
Rurſus erant domino ſtolidæ præcordia mentis.
Nam freta proſpiciens latè riget arduus altò

NOTÆ.

118. *Aurea*] Aqua hæc igitur erat inſtar aurei illius imbris.

122. *Rigebant*] Quia in aurum mutabantur.

125. *Auctorem muneris*] *Bacchum*, per quem vinum intelligitur.

127. *Miſer*] Quia auro frui non poſſet

133. *Lenæe*] *Bacche*: nam id illi apud Græcos à torculare datum nomen.

135. *Fidem data munera*] Elegans appoſitio *Heinſ.*

137. *Sardibus*] Sardes urbs Lydiæ, Cr regia, quam Pactolus præterfluebat.

147. *Panaque*] Pan paſtorum Deus, fe caper & cornatus, de quo Metam. 1.

Tmol

Tmolus in aſcenſu: clivoque extentus utroque,
Sardibus hinc, illinc parvis finitur Hypæpis.
Pan ibi dum teneris jactat ſua carmina Nymphis,
Et leve ceratâ modulatur arundine carmen;
Auſus Apollineos præ ſe contemnere cantus,
Judice ſub Tmolo certamen venit ad impar.
Monte ſuo ſenior judex conſedit; & aures
Liberat arboribus. Quercu coma cærula tantùm
Cingitur; & pendent circum cava tempora glandes.
Iſque Deum pecoris ſpectans. In judice dixit,
Nulla mora eſt. Calamis agreſtibus inſonat ille;
Barbaricoque Midan (aderat nam fortè canenti)
Carmine delinit. Poſt hunc ſacer ora retorſit
Tmolus ad os Phœbi: vultum ſua ſilva ſecuta eſt.
Ille caput flavum lauro Parnaſſide vinctus
Verrit humum Tyrio ſaturatâ murice pallâ:
Inſtructamque fidem gemmis et dentibus Indis
Suſtinet â læva; tenuit manus altera plectrum.
Artificis ſtatus ipſe fuit. Tum ſtamina docto
Pollice ſollicitat: quorum dulcedine captus
Vana jubet Tmolus citharæ ſubmittere cannas.
Judicium ſanctique placet ſententia montis
Omnibus. Arguitur tamen, atque injuſta vocatur
Unius ſermone Midæ. Nec Delius aures
Humanam ſtolidas patitur retinere figuram;
Sed trahit in ſpatium. Villiſque albentibus implet;
Inſtabileſque imo facit: & dat poſſe moveri.
Cætera ſunt hominis: partem damnatur in unam:
Induiturque aures lentè gradientis aſelli.

proſpiciens maria, & porrectus colle duplici hinc terminatur Sardibus, illinc exiguis Hypæpis. Dum Pan ibi gloriosè commendat ſuos verſus mollibus Nymphis, & canit tenuem cantilenam fiſtulâ cerâ compactâ, non veritus eſt ſpernere carmina Apollinea præ ſuis: deſcendit ad iniquum certamen Tmolo arbitro. Arbiter ætate provectior ſedit ſuper ſuo monte, & removet arbores ab auribus: Capilli cærulei tantùm ſunt redimiti quercu, & glandes pendent circum depreſſa tempora. Iſque intuens Deum pecoris, Nulla, inquit, eſt cunctatio in arbitro. Ille ſonum inſpirat arundinibus campeſtribus, atque demulcet Midæ aures, (nam forte præſens erat tantanti) cantu inculto. Poſt hunc Tmolus ſacer convertit vultus ad ora Apollinis, ſua ſilva ſecuta eſt vultus. Ille habens caput aureum redimitum lauro ex Parnaſſo petitâ radit terram pallâ imbutâ murice Tyrio: atque tenet à ſiniſtrâ citharam decoram gemmis & ebore: manus altera tractavit plectrum. Illa fuit poſitura artificis. Tum tangit chordas perito pollice; quarum ſuavitate atque judicium & arbitrium oratione ſolius Midæ. ergo reddidit mobiles ab infimâ parte, & facit ut poſſint agitari. Reliqua ſunt hominis: punitus in o membro, & oneratur anribus aſini tardè incedentis.

finitus Tmolus, Pan cogitur ſubjicere fiſtulam ſuam Apollinis *lyræ*; *ecti montis probatur omnibus. Improbatur tamen, & dicitur iniquum elius probibet aures fatuas ſervare formam humanam*; *ſed amplas facit, atque implet pilis albis*;

NOTÆ.

152. *Hypæpis*] Hypæpæ, ſeu Hypæpa, fuit bs Lydiæ Veneri ſacra.

156. *Tmolo*] Deo montis Tmoli. Nam monus ſua fuerunt numina æquè ac fontibus.

157. *Liberat*] Ab auribus removet: vel au- removet ab arboribus, quibus cingebatur, ò commodius audiat litigatores.

165. *Parnaſſide*] Ex Parnaſſo, Apollini ſa- monte decerpta.

166. *Saturatâ*] Dibapham, ſeu bis tinctam rpuram intelligit; quam precioſiſſimam Tyro Phœniciæ urbe peti jam ſæpe diximus.

171. *Cannas*] Ex quibus conſtabat victi Dei fiſtula.

174. *Delius*] Apollo in Delo natus.

175. *Stolidas*] Hæc Midæ aurium metamorphoſis, vel ex earum naturali proceritate, vel ex eo quòd hinc inde & ubique Corycæos haberet omnia ſubauſcultantes, quæ ſibi referrent, nata videtur. Cæterùm appoſitiſſimè eâ parte multatus Midas, quâ deliquerat.

V. Ille

V. *Ille quidem occultat caput, atque conatur tegere tiaris purpureis tempora gravata pudendo probro. Ast servus ejus, qui consuevérat ferro tondere prolixos crines, istud spectaverat: qui cùm veretur propalare spectatum probrum, cupiens illud in publicum proferre: neque tamen posset silentio premere seorsum abit, & eruit terram & narrat exiguo sono quales viderit aures domini, & immurmurat terræ erutæ: atque regit indicium suæ vocis terrâ iterum congestâ, & fossis tectis, silens abit. Silva spissa mobilibus cannis ubi cœpit crescere; atque, ubi primùm maturuit exacto anno indicavit eum qui terram effoderat: namque agitata à miti Noto reddit voces defossas, & culpat aures domini.*

VI. *Latoïus postquam ultus esset Midam, discedit a Tmolo, atque sustentatus aëre fluido substitit citra angustum mare Helles Nephelëïdos in campis Laomedonteis. Vetus est altare dicatum Jovi Panomphæo inter* promontorium *Sigæum à dextrâ, & altum Rhœtæum à*

V. Ille quidem celat, turpiq; onerata pudore
Tempora purpureis tentat velare tiaris.
Sed, solitus longos ferro resecare capillos,
Viderat hoc famulus. Qui, cùm nec prodere visu
Dedecus auderet, cupiens efferre sub auras,
Nec posset reticere tamen, secedit; humumque
Effodit: &, domini quales aspexerit aures,
Voce refert parvâ; terræque immurmurat haust
Indiciumque suæ vocis tellure regestâ
Obruit; & scrobibus tacitus discedit opertis.
Creber arundinibus tremulis ibi surgere lucus
Cœpit; &, ut primùm pleno maturuit anno,
Prodidit agricolam. Leni nam motus ab Aust
Obruta verba refert; dominique coarguit aures
VI. Ultus abit Tmolo; liquidumque per a
vectus
Angustum citra pontum Nepheleïdos Helles
Laomedonteïs Latoïus adstitit arvis.
Dextera Sigæi, Rhœtæi læva profundi
Ara Panomphæo vetus est sacrata Tonanti.
Inde novæ primùm moliri mœnia Trojæ
Laomedonta videt; susceptaque magna labore
Crescere difficili; nec opes exposcere parvas.
Cumque tridentigero tumidi genitore profundi
Mortalem induitur formam; Phrygioque tyra
Ædificant muros, pacto pro mœnibus auro.
Stabat opus: pretium rex inficiatur; & addit

sinistrâ. Inde aspicit Laomedontem primùm statuentem muros Trojæ: atque videt *magna incœpta tolli labore immenso; neque requirere exiguas divitias. assumit figuram humanam cum rege tridentifero turgidi maris: & struunt mœnia regi auro promisso pro muris. Opus absolutum erat: tyrannus recusat mercedem, atque cumulat*

NOTÆ.

192. *Agricolam*] Tonsorem, & simul Midam, quem ille asini aures habere terræ immurmuraverat.

193. *Obruta verba*] Sc. *Rex Midas aures asini habet.*

194. *Ultus*] Apollo, qui Midæ aures protraxerat.

195. *Helles*] Quæ Athamantis & Nepheles fuit filia, Phryxi soror, quocùm novercæ insidias fugiens in mare decidit, quod ab eâ Hellespontus dictus est.

196. *Laomedonteïs*] Quæ Laomedontis erant Trojanorum regis.

Ib. *Latoïus*] Apollo Latonæ filius.

197. *Sigæi*] Sigæum & Rhœtæum notissima sunt Trojæ promontoria, inter quæ Ara Jovi Panomphæo fuerat erecta.

198. *Panomphæo*] Id est, Eustathio interprete, qui omnium voces audiat, vel omni voce collatur; ex παν & ὀμφη.

202. *Tridentigero*] Neptuno, cujus insi tridens.

203. *Phrygio*] Qui Phrygiæ minori, qu Troas dicitur, impetavit.

204. *Ædificant*] Herodotus scribit. L medontem templa Apollinis & Neptuni d culatum, thesauros Deorum sacris dicato extruenda Trojæ mœnia convertisse. Qu verò similius est, lutea vel etiam late mœnia, aquâ Neptuniâ primum mista, P bæâ deinde face aruisse.

Perfi

erfidiæ cumulum falsis perjuria verbis.
on impunè feres, rector maris inquit: & omnes
nclinavit aquas ad avaræ littora Trojæ.
que freti formam terras convertit; opesque
bstulit agricolis; & fluctibus obruit arva. 210
œna neque hæc satìs est: Regis quoque filia monstro
oscitur æquoreo. Quam dura ad saxa revinctam
indicat Alcides; promissaque munera doctos
oscit equos: tantique operis mercede negatâ,
is perjura capit superatæ mœnia Trojæ. 215
ec pars militiæ Telamon sine honore recessit:
esioneque datâ potitur. Nam conjuge Peleus
larus erat Divâ. Nec avi magìs ille superbit
omine, quàm soceri. Siquidem Jovis esse nepoti
ontigit haud uni: conjux Dea contigit uni. 220
VII. Namque senex Thetidi Proteus, Dea, dixerat, undæ,
oncipe; mater eris juveni, qui fortibus actis
cta patris vincet; majorque vocabitur illo.
rgo ne quicquam mundus Jove majus haberet,
uamvis haud tepidos sub pectore senserat ignes;
upiter æquoreæ Thetidis connubia vitat: 226
n suaque Æaciden succedere vota nepotem
ussit; & amplexus in virginis ire marinæ.
st sinus Hæmoniæ curvos falcatus in arcus:
rachia procurrunt; ubi, si foret altior unda, 230
ortus erat: summis inductum est æquor arenis.

perfidiam fictis vocibus & perjurio. Non discedes inultus, inquit moderator æquoris: atque impulit omnes aquas ad littora sordidæ Trojæ. Et mutat solum in speciem æquoris, & rapuit divitias colonis; & opprimit campos undis. Neque hæc vindicta satis est, filia etiam tyranni petitur ceto marino. Quam rupi rigidæ alligatam Hercules liberat; atque petit equos pactos quos illi mercedis loco promiserat Laomedon; *& præmio negato tanti operis, potitur muris Trojæ victæ bis perjuræ. Neque Telamon unus ex exercitu abiit sine gloriâ: & fruitur Hesione* ab Hercule *traditâ. Nam Peleus inclytus erat Deâ uxore: neque ille magìs gloriatur nomine avi quàm soceri: siquidem non soli* Peleo *evenit esse nepoti Jovis. Dea uxor evenit soli.*

VII. *Namque senex Proteus dixerat Thetidi, ô Dea æquoris, concipe; eris genitrix juvenis, qui superabit facinora patris strenuis facinoribus: & dicetur major illo. Adeòque ne mundus quicquam haberet majus Jove,*

anquam Jupiter corde arsisset flammâ violentâ fugit conjugium Thetidis marinæ, & imperavit Æacidem nepotem suum succedere suis votis, & venire in amplexus puellæ æquoreæ. Est sinus in Thessaliâ curvis flexibus arcuatus in similitudinem falcis: eminentia promontoria in mare *protenuntur; ubi si fluctus essent tumidiores, erat portus: mare est extensum super extremis arenis.*

NOTÆ.

211. *Filia*] Hesione est.

214. *Equos*] Quos quidem ex Solis equorum progenie esse dicebant.

215. *Bis*] In Deos, Neptunum viz. & Apollinem primò, deinde in Herculem.

216. *Sine honore*] Huic namque Æaci filio, Hercules Hesionem, ob rem præclarissimè gestam præmii loco dedit: ex quâ Ajacem & Teucrum suscepit.

217. *Peleus*] Qui Telamonis frater, Jovis nepos. Thetidi, Nerei & Doridis filiæ, matrimonio est conjunctus.

219. *Soceri*] Nerei, Oceani & Tethyos filii, vatis Deique antiquissimi.

221. *Proteus*] Deus marinus fuit, Neptuni filius. Phocarum seu vitulorum marinorum pastor.

225. *Haud tepidos*] Nam Thetidis amore Jupiter vehementer correptus fuerat.

226. *Vitat*] Jovi, inquit Fulgentius, qui ignis est, cum Thetide, i. e. aquâ, coire non licet.

227. *Nepotem*] Peleum Æaci filium, quem quidem Æacum Jupiter ex Æginâ Asopi filiâ suscepit.

229. *Hæmoniæ*] Thessaliæ.

Habet littus firmum, quod neque accipiat pedum signa, neque impediat incessam, neque sit molliter tectum algâ. Silva Myrtea illud cingit consita baccis bicoloribus. Est antrum in medio: dubium paratumne arte an naturâ, magis arte tamen: quò sæpe venire consueveras nuda, Theti, vecta delphino frænato. Peleus illic te invadit cùm strata esses, & sopore devincta: & quoniam precibus delinita recusas, vim intentat, complectens colla ambobus brachiis. Quod nisi confugisses ad consuetas artes formis sæpe mutatis, ille concubitu appetito potitus esset. Verùm tu nunc avis; (tamen ille premebat avem) nunc magna eras arbor: Peleus tenebat arborem. Tertia figura fuit tigridis maculatæ: Æacides illâ tremefactus tollit lacertos à corpore. Tum sacrum facit Diis maris, mero sparso super maia, & fibris pecudum, & fumo thuris: donec vates Carpathius dixit de mediâ abysso. Æacide, frueris optatis thalamis. Tu tantùm, cùm illa dormiens jacebit in speluncâ frigidâ, ligato nesciam funibus, & firmis vinculis. Neque te fallat mutata in mille formas: sed urge quicquid erit, donec restituit priùs se in eam formam, quam primò vidi eam habuisse. Protcus hæc fatus erat; & abdidit faciem in mari; & recipit se in suas undas fa... post verba ultima. Sol vergebat ad occasum, & tenebat mare occiduum curru prono, cùm form... Nereïs; (Thetis Nereï filia) mari deserto, subit lectos solitos.

Littus habet solidum, quod nec vestigia servet,
Nec remoretur iter; nec opertum pendeat algâ.
Myrtea silva subest bicoloribus obsita baccis.
Est specus in medio; naturâ factus, an arte,
Ambiguum; magis arte tamen: quò sæpe veni...
Frænato delphine sedens, Theti, nuda solebas.
Illîc te Peleus, ut somno vincta jacebas,
Occupat: & quoniam precibus tentata repugna...
Vim parat, innectens ambobus colla lacertis.
Quòd nisi venisses variatis sæpe figuris
Ad solitas artes; ausо foret ille potitus.
Sed modò tu volucris (volucrem tamen ille ten...
bat;)
Nunc gravis arbor eras: hærebat in arbore Peleu...
Tertia forma fuit maculosæ tigridis: illâ
Territus Æacides à corpore brachia solvit.
Inde Deos pelagi, vino super æquora fuso,
Et pecoris fibris, & fumo thuris adorat:
Donec Carpathius medio de gurgite vates,
Æacide, dixit thalamis potiere petitis.
Tu modo, cùm gelido sopita quiescet in antro,
Ignaram laqueis vincloque innecte tenaci.
Nec te decipiat centum mentita figuras:
Sed preme quicquid erit: dum, quod fuit antè, re...
formet.
Dixerat hæc Proteus: & condidit æquore vu...
tum;
Admisitque suos in verba novissima fluctus.
Pronus erat Titan, inclinatoque tenebat
Hesperium temone fretum: cùm pulchra relicto
Nereïs ingreditur consueta cubilia ponto.

NOTÆ.

233. *Pendeat*] Pendere videtur littus cùm algâ opertum est, quæ pedibus cedit.

238. *Vincta*] Rectiùs quàm *Victa*. Sic enim passim loquuntur prætæ, & somnus Δεσμὸς Græcis dicitur. Sic Orpheus Hymno in somnum; Σάμαλα δεσμεύων: &c.

247. *Vino*] Sicut Diis aliis in aræ, mensâ, soco, aut terrâ libatum est. Sic Virgil.

——*Extaque salsos*
Projiciam in fluctus, & vina liquentia fundam.

248. *Pecoris fibris*] Sacrificiis nempe marinorum Deorum favorem sibi conciliare s... duit.

249. *Carpathius*] Proteus est, qui in C... pathio mari, à Carpatho insulâ dicto, habit... de quo Virg. Georg. 4.

Est in Carpathio Neptuni gurgite Vates
Cæruleus Proteus.

252. *Vinclo*] Ad imitationem Homer... Proteï, a Menelao constricti. Odyss. δ.

258. *Fretum*] Atlanticum mare, in q... condi videtur sol vespertinus.

ix bene virgineos Peleus invaserat artus;
a novat formas; donec sua membra teneri
ntit: & in partes diversas brachia tendi.
um demùm ingemuit: Neque, ait, sine numine vincis:
xhibita estq; Thetis. Confessam amplectitur heros,
potitur votis: ingentique implet Achille.
VIII. Felix & nato, felix & conjuge Peleus;
cui, si demas jugulati crimina Phoci,
mnia contigerant. Fraterno sanguine fontem,
xpulsumque domo patriâ Trachinia tellus
ccipit: Hîc regnum sine vi, sine cæde, tenebat
ucifero genitore satus, patriumque nitorem
re ferens Ceyx; illo qui tempore mœstus,
ssimilisque sui, fratrem lugebat ademtum.
uò postquam Æacides fessus curâque, viâque
enit; & intravit paucis comitantibus urbem;
uosque greges pecorum, quæ secum armenta trahebat,
aud procul à muris sub opacâ valle reliquit;
opia cùm facta est adeundi prima tyranni,
elamenta manu prætendens supplice, qui sit,
uoque satis, memorat. Tantùm sua crimina celat.
lentitusque fugæ causam, petit urbe vel agro
e juvet. Hunc contrà placido Trachinius ore
alibus alloquitur: Mediæ quoque commoda plebi

Vix Peleus bene occupaverat membra virginea, illa mutat figuras, donec sentit suos artus esse ligatos, & lacertos in partes varias esse porrectos. Tum demum ingemuit: Neque, inquit, es fortior sine Dei auxilio: atque cùm reddita erat ad formam, fuit Thetis. Heros amplectitur confessam, & fruitur desiderio, & gravidam fecit magno Achille.

VIII. *Peleus & beatus filio, & beatus uxore; & cui, si tollas flagitium Phoci mactati, omnia bene cesserant. Terra Trachinia excipit reum necis fraternæ, atque exulem domo patriâ: Ceyx genitus patre Phosphoro, atque vultu referens splendorem paternum, hîc habebat imperium sine vi, sine cæde: qui eo tempore tristis, atque sibi dispar flebat fratrem sublatum. Quò postquam Æacides lassus solicitudine & itinere accessit, atque subiit urbem paucis stipantibus, & relictis gregibus pecudum, & armentis quæ secum ducebat non longè à mœnibus in obscurâ valle, cùm primùm datus est locus conveniendi regis, perrigens velamina manu supplici, quis sit refert, & quo patre genitus: tum obticet sua flagitia: atque fingens causam exilii poscit ut sibi auxilium præbeat urbis vel ri. Trachinus Ceyx huic vicissim respondet leni vultu: infimo populo etiam bona*

NOTÆ.

260. *Peleus*] Peleus, inquit Fulgentius, est ὠὸς lutum, terra, i. e. caro: Thetis aqua. e. humor; Jupiter qui utraque gignit, & njungit, est ignis, i. e. anima. Hinc natus chilles, i. e. homo perfectus.

267. *Phoci*] Quem Æaci filium fuisse lib. vidimus: atque adeò, quanquam aliâ ma-, Psamathe nimirum Nerei filia, Pelei fra-m esse constat. Sævus fuit; quamobrem sco per quinquertii ludum à Peleo, matri suæ atificato, occisus.

269. *Trachinia*] Thessaliæ regio, in qua urbs rachin ab Hercule condita, infrâ v. 627. Apollodorus tamen lib. 3. refert, Peleum non rachin sed Phthiam exulatum perveniisse.

271. *Nitorem*] Luciferi enim stella valde clara & radians.

273. *Dissimilis*] Nam præ se antea animi quandam hilaritatem ferre consueverat; at nunc mœstus.

Ib. *Fratrem*] Dædalionem hominem violentem, in accipitrem mutatum, cujus mox fata poëta enarrabit.

279. *Velamenta*] Pacem aut veniam petentes præferebant Oleæ ramos, laneis vittis obvolutos, qui repræsentarent manus vinctas & se dedentes.

280. *Crimina*] Phoci fratris cædem.

283. *Mediæ*] Ut multò magis Peleo ejusque comitibus Ceycis regnum patere intelligatur.

nostra concessa sunt, Peleu neque possidemus imperium barbarum. Addis huic nostræ voluntati validas rationes, nomen illustre, & Jovem avum: neque abutere tempore orando; habebis quodcumque poscis: atque credas hæc qualiacunque cernis tua esse pro parte: utinam potiora cerneres: Atque lachrymabatur. Peleus & socii exquirunt quæ causa cieat tantos mœrores. Quibus ille respondet: Fortè existimetis hanc avem quæ vescitur prædâ, & persequitur omnes aves, semper tectam fuisse plumis. Homo fuit, nomine Dædalion, & tantùm est mentis robur quantùm sævus erat, & bello acer, atque expeditus ad cædem, genitus illo patre qui præcedit Auroram, & ultimus egreditur cælo. Ego pacem amavi, solicitus mihi ipsi pacis servandæ atque connubii: crudelia bella grata erant fratri. Illius virtus vicit reges & nationes, quæ nunc transformata vexat columbas Thisbeas. Filia et fuit Chione: quæ cum esset puleherrima placuit mille rivalibus, viro maturæ quatuordecim annis. Fortè Apollo, & filius Maiæ redeuntes, ille suis Delphis, hic cacumine Cylleves, hanc simul adspexerunt, simul amore correpti sunt. Apollo producit spem Veneris in tempus noctis; ille non passus est cunctationem, atque tangit os puellæ baculo inducente somnum. Ille sternitur tactu potenti;

Nostra patent, Peleu; nec inhospita regna tenemus.
Adjicis huic animo momenta potentia clarum
Nomen, avumque Jovem. Nec tempora perde precando:
Quod petis, omne feres. Tuaque hæc pro parte videto,
Qualiacunque vides. Utinam meliora videres!
Et flebat. Moveat quæ tantos causa dolores,
Peleusque, comitesque rogant. Quibus ille profatur:
Forsitan hanc volucrem, rapto quæ vivit, & omnes
Terret aves, semper pennas habuisse putetis.
Vir fuit: & tanta est animi constantia, quantum
Acer erat, belloque ferox, ad vimque paratus,
Nomine Dædalion; illo genitore creatus
Qui vocat Auroram, cœloque novissimus exit.
Culta mihi pax est; pacis mihi cura tenendæ,
Conjugiique fuit; fratri fera bella placebant.
Illius virtus reges, gentesque subegit,
Quæ nunc Thisbeas agitat mutata columbas.
Nata erat huic Chione: quæ dotatissima formâ
Mille procis placuit, bis septem nubilis annis.
Fortè revertentes Phœbus, Maïâque creatus,
Ille suis Delphis, hic vertice Cyllenæo,
Vidêre hanc pariter, pariter traxêre calorem.
Spem Veneris differt in tempora noctis Apollo;
Non tulit ille moras: virgâque movente soporem
Virginis os tangit. Tactu jacet illa potenti;

NOTÆ.

285. *Huic animo*] Nostro animo per se benigno & liberali.

291. *Volucrem*] De accipitre loquitur, in quem Ceycis frater Dædalion mutatus.

296. *Qui vocat*] Periphrasis est Luciferi, qui, appropinquante Aurorâ, quam vocare videtur, *cæli statione novissimus exit*, ut ait noster lib. 2. v. 115. Utpote sphærâ terræ propiore vectus.

300. *Thisbeas*] Thisbe est urbs Bœotiæ, à Thisbe Asopi filiâ cognominata, columbis abundans, unde Thisbeas. Hic autem per synecdochen pro quibusvis columbis.

Ib. *Mutata*] In accipitrem mutatum Dædalionem Ceycis fratrem diximus.

303. *Maïæ*] Mercurius est Jovis, ex Maïa Atalante satâ, filius.

304. *Delphis*] Urbs ad Parnassi radices fuit Apollinis oraculo clarissima.

Ib. *Cyllenæo*] Cyllene Arcadiæ monte, quo Mercurius natus dicitur.

305. *Traxêre calorem*] Chionen ambo ut amare cœperunt.

307. *Virgâque*] Alata ea fuit, duobusque implicata serpentibus, quam *Caduceum* vocarunt.

Vimq

Vimque Dei patitur. Nox cœlum ſparſerat aſtris;
Phœbus anum ſimulat; præceptaque gaudia ſumit.
Ut ſua maturus complevit tempora venter:
Alipedis de ſtirpe Dei verſuta propago
Naſcitur Autolycus, furtum ingenioſus ad omne:
Qui facere aſſuêrat, patriæ non degener artis,
Candida de nigris, & de candentibus atra.
Naſcitur è Phœbo (namque eſt enixa gemellos)
Carmine vocali clarus, citharâque Philammon.
Quid peperiſſe duos, & Diîs placuiſſe duobus;
Et forti genitore, & progenitore Tonanti
Eſſe ſatam prodeſt? an obeſt quoque gloria multis?
Obfuit huic certè. Quæ ſe præferre Dianæ
Subſtinuit; faciemque Deæ culpavit. At illi
Ira ferox mota eſt: Factiſque placebimus, inquit.
Nec mora: curvavit cornu; nervoque ſagittam
Impulit; & meritam trajecit arundine linguam.
Lingua tacet: nec vox tentataque verba ſequuntur:
Conantemque loqui cum ſanguine vita reliquit.
Quem (miſera ô pietas!) ego tum patruoque dolorem
Corde tuli, fratrique pio ſolatia dixi.
Quæ pater haud aliter, quàm cautes murmura ponti,
Accipit: & natum delamentatur ademtam.
Ut verò ardentem vidit; quater impetus illi
In medios fuit ire rogos, quater inde repulſus
Concita membra fugæ mandat: ſimiliſque juvenco

& vitiatur à Deo. Nox ſparſerat cœlum ſideribus. Apollo fingit ſe anum, atque capit gaudia precepta. Poſtquam uterus maturus abſolvit ſua tempora, Autolycus, naſcitur proles aſtutâ de ſtirpe Dei alipedis, verſutus ad omne furtum, qui, non alienus ab arte paternâ, ſolitus erat vertere alba in atra, atque atra in alba. Philammon inſignis carmine ſonoro, atque lyrâ, naſcitur ex Apolline. (Namque emiſit geminos.) Quid juvat genuiſſe duos, & gratum fuiſſe duobus Diîs, & eſſe genitum ſtrenuo parte, & avo Jove? An etiam gloria multis nocet? Nocuit certè huic; quæ non verita eſt ſe opponere Dianæ; atque reprehendit vultus Deæ. At illa incenſa eſt irâ crudeli: atque inquit, Placebimus factis. Nec mora, ſinuavit arcum, atque emiſit ſagittam nervo, & transfixit calamo linguam meritam. Lingua ſilet; neque vox, neque verba, quæ emittere *conabatur* Chione, *ſequuntur; & vita & ſanguis deſtituit nitentem loqui. Quem dolorem (ô infelix pietas!) ego tum paſſus ſum animo patruo & conſolationes obtuli pio fratri. Quas pater non ſecùs audit quàm rupes* audiunt *ſtrepitum maris: atque uſque valdè lamentatur filiam ſublatam. Cùm verò adſpexit eum flagrantem, quater ille conatus eſt ſeſe immittere in medios rogi* ignes; *quater inde probibitus in fugam vertit celeres pedes; atque ſimilis juvenco*

NOTÆ.

410. *Anum*] Similiter lib. 6. 26. *Pallas anum ſimulat falſoque ad tempora canos Addit*, &c.

Ib. *Præcepta*] Hoc eſt vel *priùs capta* à Mercurio, vel *gaudia præcepta* ſunt, quæ Apollo *priùs* animo *conceperat*; quippe ver. 306. poëte ait:

Spem Veneris differt in tempora noſtris Apollo.

312. *Alipedis*] Mercurii, cujus talaria ideo alata finguntur, quòd omnium planetarum ſit velociſſimus.

314. *Patria*] Patris Mercurii, qui Deus furaciſſimus. Κακῆ κεφαλος κακόν ἀὸν.

317. *Philammon*] Huic, ut & fratri alium alii patrem aſſignavêre.

319. *Progenitore*] *Jove*, qui Luciferi pater Dædalionis avus, Chiones fuit proavus, quanquam progenitorem, ſeu avum, licentiâ familiari dixit poëta.

323. *Factiſque*] Sarcaſmus eſt, ac ſi Diana irata diceret, *Si non formâ, certè factis placebo.*

328. *Patruo*] Id eſt, *ſorti vel duro*, ut exponit Heinſius, Sic Horatius ait, *Ne ſis patruus mihi.*

329. *Dixi*] Flentem eum ſuprâ vidimus, cùm primo Peleum eſt alloquutus.

ferenti cerviee onustâ aculeos vesparum, qua nullum ferè est iter, prorumpit. Jam tum mihi visus est currere plùs quàm homo possit; *atque crederes pedes induisse alas. Adeòque sese subtraxit omnibus; & celer mortis desiderio, pervenit ad cacumen Parnassi. Cùm Dædalion se dedisset præcipitem ab excelsâ rupe, Apollo miseratus mutavit in accipitrem, & levavit cadentem alis subitò natis; atque rostrum aduncum fecit, adjecit uncos hamatos unguibus* præbuit quidem *fortitudinem pristinam, vires* verò *ampliores quàm ut* illi tam parvo *corpori* convenirent. *Atque nunc accipiter nulli non inimicus feritatem exercet in omnes; & dolens est causa dolendi aliis.*

IX. *Quæ monstra dum filius Phosphori refert de suo fratre; Anetor Phocæus pastor armenti festino cursu anhelans adcurrit. Heu Peleu, Peleu, inquit, hic sum tibi nuncius magni damni! Peleus hortatur aperire quodcunque habeat. Ipse heros Trachinius solicitus est & tremit ex timore. Ille narrat: Egeram tauros lassos ad obliqua littora, cùm sol excelsissimus medio orbi, tantùm retro cerneret, quantum videret superesse. Atque pars juvencorum genua flexerat in flavis arenis, & recubans prospiciebat æquor vastarum aquarum: pars huc & illuc vagabatur lentis passibus: alii natant, & eminent altis cervicibus super aquas. Templum adjacet mari, neque marmore insigne, neque auro; sed opacum spissis arboribus & antiquo luco. Nereïdibus & Nereo sacrum. Nauta qui siccat retia in littore dixit hos esse Deos templi. Palus consita spissis salictis est huic proxima, quam aqua maris æstuantis fecit. Hic lupus ingens fera, cujus fauces, fulminis instar, omnia proterentes infectæ erant spumis & crasso tabo;*

Spicula crabronum pressâ cervice gerenti
Quà via nulla, ruit. Jam tum mihi currere visus
Plus homine est: alasque pedes sumsisse putares.
Effugit ergo omnes; veloxque cupidine leti
Vertice Parnasii potitur. Miseratus Apollo,
Cùm se Dædalion saxo misisset ab alto,
Fecit avem, & subitis pendentem sustulit alis;
Oraque adunca dedit, curvos dedit unguibus hamos
Virtutem antiquam, majores corpore vires.
Et nunc accipiter, nulli satis æquus, in omnes
Sævit aves; aliisque dolens fit causa dolendi.

IX. Quæ dum Lucifero genitus miracula narrat
De consorte suo; cursu festinus anhelo
Advolat armenti custos Phocæus Anetor.
Heu Peleu, Peleu, magnæ tibi nuncius adsum
Cladis, ait! quodcunque ferat, jubet edere Peleus:
Pendet, & ipse metu trepidat Trachinius heros.
Ille refert: Fessos ad littora curva juvencos
Appuleram, medio cùm sol altissimus orbe
Tantùm respiceret, quantùm supereſſe videret.
Parsque boum fulvis genua inclinârat arenis,
Latarumque jacens campos spectabat aquarum:
Pars gradibus tardis illùc errabat & illùc:
Nant alii, celsoque exstant super æquora collo.
Templa mari subsunt, nec marmore clara, nec auro
Sed trabibus densis, lucoque umbrosa vetusto.
Nereïdes, Nereusque tenent. Hos navita templi
Edidit esse Deos, dum retia littore siccat.
Juncta palus huic est densis obsessa salictis,
Quam restagnantis fecit maris unda paludem.
Inde fragore gravi strepitans loca proxima terret
Bellua vasta lupus, silvisque paluſtribus exit,

NOTÆ.

347. *Consorte*] Dædalione fratre.

348. *Phocæus*] Ex Phocide Achaiæ regiuncolâ oriundus.

352. *Littora*] Aquatum, aut ad refrigeratum.

353. *Medio cùm*] Periphrasis est meridei. Sic. lib. 3.

Jamque dies medius rerum contraxerat umbras.
Et Sol ex æquo metâ distabat utrâque.

356. *Campos aquarum*] Uti campus maris dicitur, sic & æquor soli, ut Juvenal, de equo —Qui fervet in *æquore* primus.

363. *Palus*] Locum luporum latebris accommodatissimum describit.

Oblitus

Oblitus & ſpumis & ſpiſſo ſanguine rictus
Fulmineos; rubrâ ſuffuſus lumina flammâ.
Qui, quanquam ſævit pariter rabieque, fameque,
Acrior eſt rabie, neque enim jejunia curat
Cæde boum, diramque famem ſatiare, ſed omne
Vulnerat armentum, ſternitque hoſtiliter omne.
Pars quoque de nobis funeſto ſaucia morſu,
Dum defenſamus, leto eſt data. Sanguine littus
Undaque prima rubent, demugitæque paludes.
Sed mora damnoſa eſt, nec res dubitare remittit.
Dum ſupereſt aliquid, cuncti coëamus, & arma,
Arma capeſſamus, conjunctaque tela feramus.
Dixerat agreſtis. Nec Pelea damna movebant:
Sed memor admiſſi Nereïda colligit orbam
Damna ſui inferias extincto mittere Phoco.
Induere arma viros, violentaque ſumere tela
Rex jubet Oetæus; cum queis ſimul ipſe parabat
Ire. Sed Halcyone conjux excita tumultu
Proſilit, &, nondum totos ornata capillos,
Diſjicit hos ipſos: colloque infuſa mariti,
Mittat ut auxilium ſine ſe, verbiſque precatur,
Et lachrymis; animaſque duas ut ſervet in unâ.
Æacides illi, pulchros, regina, pioſque,
Pone metus: plena eſt promiſſi gratia veſtri.
Non placet arma mihi contra nova monſtra moveri.
Numen adorandum pelagi eſt. Erat ardua turris;
Arce focus ſummâ; feſſis loca grata carinis.
Adſcendunt illùc, ſtratoſque in littore tauros
Cum gemitu aſpiciunt, vaſtatoremque cruento

atque *oculi erant pleni rutilante igne, erumpit ſilvis paluſtribus cum ingenti ſtrepitu, atque frendens terrorem incutit locis proximis. Qui licet ſimul furit propter famem atque rabiem, vehementior eſt tamen propter rabiem. Neque enim intendit explere jejunia & acrem famem morte taurorum, ſed mactat totum armentum, & poterit hoſtiliter. Pars etiam noſtrûm vulnerata letali morſu dum conamur arcere, interfecta eſt. Littus & prima aqua, & paludes mugitu* boum *repletæ rubent ſanguine. Sed cunctatio eſt perniciosa, neque res ſinit hæſitare. Quamdiu aliquid reſtat, omnes conveniamus, & arma, arma induamus, & feramus jacula ſocia. Ruſticus abſolverat. Neque clades tangebat Peleum: Verùm recordans facinoris patrati, ratiocinatur Nereïdem filio privatam mittere Phoco mactato inferias ex ſuis diſpendiis, Rex Oetæus imperat viros ſumere arma, & capere ſæva miſſilia; cum quibus ipſe volebat proficiſci. Sed uxor Halcyone evocata ſtrepitu, prorumpit* ex Gynæceo, *& nondum compoſitos habens omnes capillos diſturbat hos ipſos, atque projecta in collum conjugis, orat voce atque lachrymis ut mittat auxilium, & ipſe non proficiſcatur, ſed* ut præſens *tueatur duas animas in unâ. Æacides illi* dixit, *Omitte, regina, honeſtos & pios timores: gratia veſtri promiſſa eſt integra. Mihi non eſt animus arma parare adverſus nova monſtra. Nympha maris eſt adoranda. Erat turris excelſa atque focus* in *ſupremâ arce; loca jucunda navibus fatigatis. Illùc ſcandunt, & vident cum dolore boves mactatos in littore, atque populatorem ſanguinolento*

NOTÆ.

368. *Fulmineos*] Sic ſæpe de apri dentibus Ovidius, ut Lib. 8. 289. & Lib. 550, quod arduenti afflatu ſint rictus, & omnia proterant instar fulminis.

380. *Sed memor*] Conſcius ſibi parricidii Peleus ſuſpicatur Pſamathen, Nereï filiam, quæ in templo illo colebatur, ſibi infenſam boum cæde filio ſuo Phoco inferias referre velle; remittit ergo ſe ſuoſque ab armis & vindictâ, atque ad placandum numen ſe convertit.

381. *Damni ſui*] Id eſt *cædem boum. Sui* pro *ſuâ.*

383. *Rex Oetæus*] Ceyx rex Trachinis, quam urbem Hercules ſub Oetâ monte condidit.

388. *Unâ*] Halcyones vitam à Ceycis vitâ pependiſſe exitus declarat: illo enim in mari ſubmerſo, ipſa quoque dolore vitam finit.

389. *Pulchros*] *Laudabiles*; utpote pro mariti ſalute.

392. *Numen*] *Pſamathe* Nympha marina.

393. *Focus*] Pharos ſeu ignita turris, noctu lucens, cujus beneficio nautæ iter ſuum ad portum dirigerent.

ſævum rictu ferentem prolixos pilos inquinatos ſanguine. Peleus porrigens manus verſus littora vaſtiſſima maris, precatur glaucam Pſamathen, ut ponat iram, atque præbeat auxilium. Neque illa movetur precibus Æacidæ orantis. Thetis ſupplex impetravit hanc veniam, pro marito. At enim lupus imperterritus perſtat in violentâ ſtrage, dulcedine ſanguinis irritatus; donec vertit in ſaxum lupum affixum collo dilaniatæ juvencæ: atque corpus retinuit omnia præter colorem. Color ſaxi declarat illam jam non eſſe lupum, jam non debere reformidari. Neque tamen fata patiuntur Peleum manere in hâc terrâ. Ergo profugus pergit ad *Magnetas, atque ibi expiationem acciſit ab Acaſto Theſſalico.*

Ore ferum, longos infectum ſanguine villos.
Inde manus tendens in aperti littora ponti.
Cæruleam Peleus Pſamathen, ut finiat iram,
Orat; opemque ferat. Nec vocibus illa roganti
Flectitur Æacidæ. Thetis hanc pro conjuge ſupplex
Accepit veniam. Sed enim irrevocatus ab acri
Cæde lupus perſtat, dulcedine ſanguinis aſper;
Donec inhærentem laceræ cervice juvencæ
Marmore mutavit. Corpus, præterque colorem
Omnia ſervavit: lapidis color indicat illum
Jam non eſſe lupum, jam non debere timeri.
Nec tamen hâc profugum conſiſtere Pelea terrâ
Fata ſinunt: Magnetas adit vagus exſul, & illic
Sumit ab Hæmonio purgamina cædis Acaſto.

X. Interea fratriſque ſui, fratremque ſecutis
Anxia prodigiis turbatus pectora Ceyx,
Conſulat ut ſacras hominum oblectamina ſortes,
Ad Clarium parat ire Deum: nam templa profanus
Invia cum Phlegyis faciebat Delphica Phorbas.
Conſilii tamen ante ſui, fidiſſima, certam
Te facit, Halcyone, cui protinus intima frigus

X. *Interea Ceyx attonitus, & habens pectus ſolicitum monſtris fratris ſui, & iis quæ ſecuta ſunt fratrem, conſtituit proficiſci ad Deum Clarium ut conſulat ſacra oracula, quæ ſolatia afferunt hominibus anxiis; nam impius Phorbas reddebat templa Delphica inacceſſa cum Phlegyis. Attamen, Halcyone fideliſſima, is tibi antea indicat ſententiam ſuam, cujus ſtatim tremor*

NOTÆ.

400. *Æacidæ*] Pelei *Conjuge*] Peleo, cui Thetis nupta.

404. *Marmore*] Hoc ideo fictum: quòd vel lupus, vel aliquis parricidii ultor, quod in fratrem Peleus admiſerat, placatâ Pſamathe, ab eo perſequendo defiêrit.

408. *Magnetas*] Fuerunt Magnetes Theſſaliæ populi, equorum domitores clariſſimi, Magneſiæ regionis incolæ.

409. *Acaſto*] Qui Peliæ filius, uxorem Hippolyten duxit: Illa Pelei amore capta eſt: ſpreta autem illum marito accuſavit, quòd ſe de ſtupro interpellâſſet. Atque eâ cauſâ quaſi ad venationem eductum, dein armis ſpoliatum in monte Pelio feris lacerandum Peleum reliquit Acaſtus. Sed illi Mercurius, ſeu Chiron, opem tulit, enſemque à Vulcano fabricatum præbuit, quo Acaſtum unâ cum uxore interfecit. Hinc illud Horatii Od. 7. lib. 3.

Narrat penè datum Pelea Tartaro,
Magneſſam Hypolyten dum ſugit abſtinens.

410. *Fratris*] *Dædalionis* qui in accipitrem mutatus.

Ib. *Fratrem ſecutis*] Interfectâ utpote Dianâ Chione, fratris filiâ; quibus adde quod Pelei cauſâ evenerant, lupum, viz. in lapidem mutatum.

413. *Clarium*] Ad Apollinis Clari oraculum. Fuit namque Claros Ioniæ civitas juxta Colophonem, Apollinis oraculo nobilis.

Ib. *Templa*] Quæ quidem, cùm propior eſſent, breviori tempore & minori labore, ſi Phorbas obſtitiſſet, Ceyx adire potuiſſet.

414. *Phlegyis*] Populi fuerunt Theſſali ſacrilegi, templum etiam Delphicum ſpoliare aggreſſi, qui tandem ab irato Neptuno diluvio ſunt perditi.

Ib. *Phorbas*] Theſſalus, Lapithæ filius, latro ferox qui obvios ad pugillatum cogebat & interficiebat. Deos quoque provocare auſus, donec ab Apolline ſuperatus morte eſt mulctatus. Pauſan.

O

Ossa receperunt; ; buxoque similimus ora
Pallor obit: lachrymisque genæ maduêre profusis.
Ter conata loqui, ter fletibus ora rigavit:
Singultuque pias interrumpente querelas,
Quæ mea culpa tuam, dixit, carissime, mentem
Vertit? ubi est, quæ cura mei priùs esse solebat?
Jam potes Halcyone securus abesse relictâ?
Jam via longa placet? Jam sum tibi carior absens?
At (puto) per terras iter est, tantùmque dolebo;
Non etiam metuam; curæque timore carebunt.
Æquora me terrent, & ponti tristis imago.
Et laceras nuper tabulas in littore vidi;
Et sæpe in tumulis sine corpore nomina legi.
Neve tuum fallax animum fiducia tangat,
Quòd socer Hippotades tibi sit; qui carcere fortes
Contineat ventos; & cùm velit, æquora placet.
Cùm semel emissi tenuerunt æquora venti,
Nil illis vetitum est; incommendataque tellus
Omnis, & omne fretum. Cœli quoque nubila vexant:
Excutiuntque feris rutilos concursibus ignes.
Quò magis hos novi (nam novi, & sæpe paternâ
Parva domo vidi) magis hoc reor esse timendos.
Quòd tua si flecti precibus sententia nullis,
Care, potest, conjux, nimiùmque es certus eundi;
Me quoque tolle simul. Certè jactabimur unà:
Nec, nisi quæ patiar, metuam: pariterque feremus

occupavit ima præcordia; pallor similimus buxo vultum invasit; & genæ irrigatæ sunt fletibus perfluentibus. Ter conata fari, ter madefecit faciem lachrymis; & singultu intermittente questus ex pio amore provenientes. *Quodnam meum crimen, inquit, dilectissime, mutat animum tuum? Ubi est sollicitudo de me, quæ antea esse consueverat? Nunc potes absens esse sine ulla anxietate, Halcyone destitutâ? Nunc longum iter est gratum? Nunc sum tibi dilectior, cùm absens fuero? At, credo, via est per tellurem* carpenda, *& tantum tristis ero: non insuper timebo: & sollicitudines erunt sine metu. Maria & aspera facies æquoris me terrefaciunt. Atque nuper spectavi disjectas tabulas in littore; & legi sæpe nomina in sepulchris inanibus. Neve spes mendax moveat tuam mentem, quòd Hippotades sit tibi socer, qui reprimit ventos vehementer claustris,, & componit maria quandocumque liber. Postquam venti semel laxati invaserunt maria, nihil illis est sacrum; neque ulla terra aut ullum mare* illis *curæ est. Agitant etiam nubes cœli atque eliduut coruscа fulmina sævis certaminibus. Quò magis eos novi (nam novi, & cùm parva essem, spectavi, sæpe in domo paternâ) eò magis credo esse metuendos. Quòd si mens tua nullâ oratione moveri potest, dilecte marite; & certò decrevisti proficisci, me etiam tecum avehe. Nempe agitabimur unà; neque timebo, nisi quæ feram* etiam; *& simul patiemur*

NOTÆ.

425. *Per terras*] Dicit Alcyone Ceycem per continentem posse, si voluerit, proficisci: quod si fecerit, se interea, propter mariti absentiam, tristem quidem fore; non autem timidam adeò atque anxiam de salute, ac si mare transiisset.

429. *Tumulis*] Cenotaphia dixerunt tumulos manes seu imaginarios, quos honoris causâ illis struebant quorum corpora inveniri non possent. Invaluerat enim apud Ethnicos opinio, eorum animas, quorum corpora omni exequiarum honore caruissent, per 100 annis ad inferorum paludem, quam trajicere non possent, non sine dolore maximo errare, *Tumulum inanem* vocat. Vir.

431. *Hippotades*] Æolus, rex ventorum Hippotæ Trojani ex filiâ Segestâ, quam Jupiter compressit, nepos: quem quidem Æolum Halcyone patrem habuit, siquidem Nasoni nostro fides; Si Luciano, Æolum Hellenem, Deucalionis nepotem.

444. *Incommendataque*] Ut passim sine omni respectu & curâ, obvia quæque venti proterant & perturbent.

442. *Nisi quæ patiar*] Siquidem absens fictis etiam periculis terreretur.

quicquid erit; simul vehemur super vasta maria. Maritus fidereus flectitur talibus verbis & fletibus Halcyones *Æolidos: neque enim minori amore tenetur. Sed neque vult omittere navigationem designatam: neque vult admittere Halcyonem in societatem discriminis, atque retulit multa lenientia cor pavidum. Neque tamen ideo approbat causam* quâ uxori persuadet, ut se discedere permittat. *Addicit illis hoc quoque solamen, quo solo movet amantem: Omnis quidem cunctatio nobis erit prolixa; sed tibi juro per ignes patris (si modò fata me reducant) priùs rediturum, quàm luna bis coëat pleno orbe. Postquam spes est facta* velocis *reditûs bis promissis, statim imperat navem extractam navalibus in æquore deduci, atque instrui suis instrumentis. Quâ visâ rursus Halcyone, quasi præsentiens futurum malum, expavit, atque omisit fletus erumpentes: & amplexa est; & infelicissima denique Vale, dixit mœsto ore: & semimortua in terram decidit. Ast remiges, C fingente impedimenta, attrabunt remos geminis ordinibus ad valida pectora, & frangunt fluctus impulsa. Illa levavit oculos madidos, atque adspicit conjugem stantem in puppe pandâ, & facien sibi prima indicia manu agitatâ: atque reddidit signa. Postquam tellus est.*

Quicquid erit: pariter super æquora lata feremur
Talibus Æolidos dictis, lachrymisque movetur
Sidereus conjux: neque enim minor ignis in ip
est.
Sed neque propositos pelagi dimittere cursus,
Nec vult Halcyonen in partem adhibere pericli
Multaque respondet timidum solantia pectus:
Nec tamen idcirco causam probat. Addidit illi
Hoc quoque lenimen, quo solo flexit amantem:
Longa quidem nobis omnis mora: sed tibi juro
Per patrios ignes (si me modò fata remittant)
Ante reversurum, quam Luna bis impleat orbe
His ubi promissis spes est admota recursûs:
Protinus eductam navalibus æquore tingi,
Aptarique suis pinum jubet armamentis.
Quâ rursus visâ, veluti præsaga futuri,
Horruit Halcyone: lachrymasque emisit obortas
Amplexusque dedit: tristique miserrima tandem
Ore, Vale dixit: collapsaque corpore toto est.
Ast juvenes, quærente moras Ceyce, reducunt
Ordinibus geminis ad fortia pectora remos:
Æqualique ictu scindunt freta. Sustulit illa
Humentes oculos; stantemque in puppe recurv
Concussâque manu dantem sibi signa maritum
Prima videt: redditque notas. Ubi terra recessi

NOTÆ.

445. *Sidereus*] *Ceyx Luciferi filius*, per cujus stellam mox jurabit; ver. 452.

452. *Si me*] Nisi fatis reverti prohibear, & cogar in peregrinâ regione mori.

461. *Quærenti*] Lachrymis enim uxoris motus, discedit invitus.

Ib. *Reducunt*] Gestus exprimit remigantium.

462. *Geminis*] Nam biremis erat navis; quod sit autem in navibus *ordo* remorum duplex, triplex, quadruplex, &c. unde *biremes, triremes, quadriremes*, &c. appellantur, ambiguum est. Sed quia dicit Virgilius Æn. 4. 120.

—*Triplici pubes quam Dardana versu*
Impellunt, terno conjurgunt ordine Remi:

Constat in utreque navis latere remigum ordines surrexisse, alios aliis superpositos: non tamen, ut superiorum remigum pedes inf orum capitibus impenderent, perpendicul ut fiunt, rectâque lineâ sic enim latera navi extruenda altiùs fuissent; sed ita, ut *tran* oblique à summo ad imum instar gradu dispositis insisterent remiges quorum supe ordo ibi figebat pedes, ubi ordo inferior ins bat. Porro series illæ remigum, à sum latere ad imam carinam obliquè numera *ordines* dicebantur: & pro multiplici or navis erat *biremis, triremis*, &c. at eadem ries à prorâ ad puppim numeratæ, dicebat *versus*.

463. *Æquali*] Concordes enim remige mos & tingunt & tollunt.

466. *Recessit*] Navigantibus terræ urbe videntur *recedere*, ipsi autem *stare*.

Longi

Longiùs, atque oculi nequeunt cognoscere vultus:
Dum licet, insequitur fugientem lumine pinum.
Hæc quoque ut haud poterat spatio submota videri;
Vela tamen spectat summo fluitantia malo.
Ut nec vela videt; vacuum petit anxia lectum;
Neque toro ponit. Renovat lectusque, locusque
Halcyones lachrymas: & quæ pars admonet absit.
Portubus exierant; & moverat aura rudentes;
Obvertit lateri pendentes navita ramos:
Cornuaque in summâ locat arbore; totaque malo
Carbasa deducit, venientesque accipit auras.
Aut minùs, aut certè medium non ampliùs æquor
Puppe secabatur; longèque erat utraque tellus;
Cùm mare sub noctem tumidis albescere cœpit
Fluctibus; & præceps spirare valentiùs Eurus.
Ardua, jamdudum, demittite cornua, rector
Clamat; & antennis totum subnectite velum.
Hic jubet; impediunt adversæ jussa procellæ;
Nec sinit audiri vocem fragor æquoris ullam.
Sponte tamen properant alii subducere remos:
Pars munire latus; pars ventis vela negare.
Egerit hic fluctus, æquorque refundit in æquor:
Hic rapit antennas. Quæ dum sine lege geruntur;
Aspera crescit hyems: omnique è parte feroces
Bella gerunt venti; fretaque indignantia miscent.
Ipse pavet; nec se, qui sit status, ipse fatetur
Scire ratis rector; nec quid jubeatve, vetetve:
Tanta mali moles, tantoque potentior arte est.
Quippe sonant clamore viri, stridore rudentes,
Undarum incursu gravis unda, tonitribus æther.
Fluctibus erigitur, cœlumque æquare videtur
Pontus; & inductas aspergine tangere nubes.

remotior, atque oculi non possunt cognoscere faciem: quatenus licet insequitur oculis navem obeuntem. Cùm hæc etiam submota non posset dignosci propter distantiam; attamen intuetur carbasa mota in extremo malo. Postquam neque cernit carbasa, solicita secedit in inanem torum, seque in eo collocat. Et torus & locus revocat fletus Halcyonæ, atque indicio est, quæ pars desideretur. Exierant portu; & ventus agitaverat crassos funes, & nautæ vertunt in latus remos pendentes; & statuunt antennarum extrema in supremo malo, & detrahunt ab eo tota vela, atque excipiunt ventos afflantes. Aut minùs, aut certè non amplius quàm medium mare navi sulcabatur, atque utraque terra erat remota, cùm æquor cœpit album fieri circa noctem fluctibus turgidis, & Eurus vehemens flare violentiùs. Jamdudum nauclerus vociferatur: Deorsùm trahite excelsa cornua, atque alligate tota carbasa antennis. Hic imperat; ventorum impetus contrarii obstant mandatis, neque maris strepitus patitur ullam vocem audiri. Alii tamen ultro festinant retrahere remos, alii defendere latus, pars complicare lintea. Hic haurit aquam atque rejicit eam in mare; hic celeriter detrahit antennas. Quæ cùm sine ordine fiunt, sæva tempestas augetur, & venti ex omni mundi parte vehementes certant, & turbant æquora tumentia. Ipse navis gubernator terrore concutitur, & fatetur se nescire qui sit rerum status, nec quid imperare aut prohibere debeat; tanta est magnitudo tempestatis, & fortior est totâ arte. Namque viri obstrepunt vociferationibus, rudentes stridore, vasti fluctus collisione fluctuum, aër tonitribus. Mare tollitur undis, & videtur par esse cœlo; atque tangere nubila superstrata aspersione.

NOTÆ.

473. *Que pars*] Ceyx maritus lecti, *pars* optima.

474. *Rudentes*] *Funes nauticos*: dict. quòd venti agitari *rudere* (i. e.) *strepere* videntur.

475. *Obvertit*] In latus convertit; quod quidem inter remigandum fieri solet.

476. *Cornua*] *Antennarum.*

Ibid. *Summa*] Ut majorem ventum accipiat vela.

479. *Utraque*] Et à quâ discesserat Trachinia; & quam Ceyx petebat, Ionia.

484. *Procellæ*] Ventorum impetus.

488. *Fluctus*] Qui in naves per tempestatem solent insilire.

Et

Et nunc, cùm eruit flavas arenas ex imo fundo, eundem cum ipsis habet colorem, nunc nigrior est aquâ Stygiâ: nonnunquam stratum videtur, & æquale, atque albicat spumis stridentibus. Ipsa etiam navis Trachinia jactatur his agitationibus, & nunc excelsa videtur, deorsum aspicere valles & infimum Acherontem, veluti de apice montis, nunc, ubi mare sinuatum circumfluit eam depressam, suspicere supremum cœlum de abysso inferorum. Sæpe verberata undis à latere reddit magnum sonitum; neque impulsa minùs sonat, quàm cùm aliquando ferreus aries, vel balista quatit arces ruinosas. Et quemadmodum sævi leones, viribus impetu auctis, consueverunt ruere pectore in arma & venabula opposita; sic ubi fluctus prorumpunt ventis conflictantibus, ferebantur adversus armamenta navis; atque erant multò altiores illis. Jamque subscudes solvuntur; & hiatus destituti limimine picis apparent: & aditum faciunt fluctibus mortiferis. Ecce densi imbres decidunt ex nubibus solutis; atque arbitreris totum cœlum ruere in mare, & mare tumidum adscendere in regionem cœli. Lintea stillant imbribus, & aquæ marinæ confunduntur cum cœlestibus. Aër nullis sideribus illustratur; & nox opaca obscuratur caligine suâ & procellâ. Tamen fulgura splendore hanc dispellunt, & fœnerantur lucem: fluctus incenduntur ignibus fulmineis. Toti etiam fluctus siliunt intra concavitatem carinæ: atque, ut miles fortior totâ multitudine, cùm sæpe impetûs ad defensæ urbis, sit voti compos denique, & flagrans desiderio gloriæ inter mille viros, tamen solus vadit mœnia; sic postquam violentæ undæ vexârunt excelsa latera,

Et modò, cùm fulvas ex imo vertit arenas,
Concolor est illis; Stygiâ modò nigrior undâ:
Sternitur interdum, spumisque sonantibus albet.
Ipsa quoque his agitur vicibus Trachinia puppis,
Et modò sublimis veluti de vertice montis
Despicere in valles, imumque Acheronta videtur:
Nunc ubi demissam curvum circumstetit æquor,
Suspicere inferno summum de gurgite cœlum.
Sæpe dat ingentem fluctu latus icta fragorem:
Nec levius pulsata sonat, quàm ferreus olim
Cùm laceras aries balistave concutit arces.
Utque solent, sumtis in cursu viribus, ire
Pectore in arma feri, prætentaque tela leones:
Sic ubi se ventis admiserat unda coörtis,
Ibat in arma ratis; multoque erat altior illis.
Jamque labant cunei, spoliataque tegmine ceræ
Rima patet; præbetque viam lethalibus undis.
Ecce cadunt largi resolutis nubibus imbres:
Inque fretum credas totum descendere cœlum:
Inque plagas cœli tumefactum ascendere pontum:
Vela madent nimbis: & cum cœlestibus undis
Æquoreæ miscentur aquæ. Caret ignibus æther;
Cæcaque nox premitur tenebris hyemisque, suisque
Discutiunt tamen has, præbentque micantia lumen
Fulmina: fulmineis ardescunt ignibus undæ.
Dat quoque jam saltus intra cava texta carinæ
Fluctus: &, ut miles numero præstantior omni,
Cùm sæpe assiluit defensæ mœnibus urbis,
Spe potitur tandem; laudisque accensus amore
Inter mille viros, murum tamen occupat unus;
Sic ubi pulsârunt acres latera ardua fluctus,

NOTÆ.

504. *Acheronta*] *Infernum*: Ex ejus enim fluviis Acheron est unus.

509. *Aries*] Instrumentum bellicum, ad diruendos muros; uti etiam & balista.

513. *Arma*] Quæ suprà armamenta dixit, instrumenta etiam nominantur.

514. *Cunei*] *Subscudes*, quibus navium tabulæ inter se committuntur.

Ibid. *Ceræ*] *Picis*; quâ navium rimæ obstruuntur.

520. *Ignibus*] *Stellis*, quæ nubibus obductæ

524. *Dat saltus*] Non per rimas tantùm, ut priùs, illabebatur aqua in navem; sed fluctus insiliebant.

aſtiùs inſurgens decimæ ruit impetus undæ ;
ec priùs abſiſtit feſſam oppugnare carinam,
uàm velut in captæ deſcendat mœnia navis.
ars igitur tentabat adhuc invadere pinum ;
ars maris intus erat. Trepidant haud ſegniùs omnes ;
uàm ſolet urbs, aliis murum fodientibus extra,
tque aliis murum, trepidare, tenentibus intus.
eficit ars ; animique cadunt : totidemque videntur,
uot veniunt fluctus, ruere atque irrumpere mortes.
on tenet hic lachrymas : ſtupet hic : vocat ille beatos,
unera quos maneant : hic votis numen adorat :
rachiaque ad cœlum, quod non videt, irrita tollens,
oſcit opem : ſubeunt illi fratreſque, parenſque ;
uic cum pignoribus domus, & quod cuique relictum eſt.
alcyone Ceyca movet : Ceycis in ore
ulla niſi Halcyone eſt : & cum deſideret unam,
audet abeſſe tamen. Patriæ quoque vellet ad oras
eſpicere, inque domum ſupremos vertere vultus :
erùm ubi ſit neſcit. Tantâ vertigine pontus
ervet : & inductâ piceis è nubibus umbrâ
mne latet cœlum : duplicataque noctis imago eſt.
rangitur incurſu nimboſi turbinis arbos :
rangitur & regimen : ſpoliiſque animoſa ſuperſtans
nda, velut victrix, ſinuatas deſpicit undas :
ec leviùs, quàm ſi quis Athon, Pindumve revulſos
ede ſuâ totos in apertum everterit æquor,
ræcipitata ruit ; pariterque, & pondere, & ictu

vehementiùs incurrens furit impetus fluctûs decumani : neque antè omittit appetere oppreſſam navem, quàm defluit velut in muros navis ſubditæ. Pars ergo maris nitebatur adhuc opprimere navem. Pars erat intus. Non minùs tremunt omnes, quàm urbs conſuevit tremere, cùm hoſtes *alii ſuffodiunt mœnia extrinſecus, atque alii occupant mœnia intrinſecus. Ars ſuccumbit tempeſtati, & animus deficit : & quot undæ incurrunt, totidem mortes videntur impetere & irruere. Hic non temperat à fletibus, hic ſtupet ; hic dicit felices, qui exequiarum honore non priventur ; hic Deum veneratur precibus, atque porrigens lacerto s inutiles ad cœlum, quod non cernit, petit auxilium. Pater & germani veniunt in mentem illius ; domus & filii in* animum *hujus, & quicquid à quoquam relictum eſt. Halcyone tangit Ceycem ; nulla eſt in ore Ceycis niſi Halcyone ; & cùm eam cupiat ſolam, tamen lætatur abeſſe. Optaret etiam convertere oculos ad littora patriæ & dirigere ultimos adſpectus domum verſus : verum ubi ſit ignorat : tantâ perturbatione mare turbatur & omne cœlum ſubducitur*

igine immiſſâ ex nebulis : et nox aucta eſt. Malus rumpitur impetu vorticis nimboſi : clavus etiam mpitur : & fluctus ferox eminens, quaſi victoriâ potitus, deſpicit undas quaſi in ſinum convolu- : Neque ventis *impulſus minori impetu ruit, quàm ſi quis dejecerit in vaſtum mare Athon & Pin- m ſedibus ſuis erutos : & deturbat incurſu & gravitate*

NOTÆ.

530. *Decimæ*] Quæ & decumana nomina- , id eſt, maxima ; quomodo & ova, poma aque ſcuta, decumana dicimus. Denarium ippe numerum volebant eſſe perfectiſſimum, qui conſtet ex uno, duobus, tribus & qua- or. Unde ad numerum denarium progreſſi, iſmus ad unitatem. Sic Noſter Triſt. lib. 1. eg. 2.

Qui venit hic fluctus, fluctus ſupereminet omnes,
Poſterior nono eſt, undecimoque prior.

540. *Funera*] In mari interire acerbè tulerunt fortes, ubi virtuti ſuæ non erat locus, ut pulchrè exirent vitâ. Adde quòd animam cenſebant veterum plerique igneam eſſe quam in aquis extingui naturæ contrarium videbatur. Super omnia exequiarum honore deſtitui horrebant : ſine quibus Styga tranſvehi per 100 annos deſperabant. Vide verſ. 429.

524. *Athon*] Hunc montem Macedoniæ eſſe, Pindum Theſſaliæ jam ſæpe diximus.

Mergit

Mergit in ima ratem: cum quâ pars magna virorum
Gurgite preſſa gravi, neque in aëra reddita, fatis
Functa ſuo eſt. Alii partes & membra carinæ
Trunca tenent. Tenet ipſe manu, quâ ſceptra ſolebat,
Fragmina navigii Ceyx: ſocerumque, patremque
Invocat (heu!) fruſtrà. Sed plurima nantis in undis
Halcyone conjux. Illam meminitque, refertque
Illius ante oculos ut agant ſua corpora fluctus,
Optat; et exanimis manibus tumuletur amicis.
Dum natat; abſentem, quoties ſinit hiſcere fluctus,
Nominat Halcyonen, ipſiſque immurmurat undis.
Ecce ſuper medios fluctus niger arcus aquarum
Frangitur: & ruptâ merſum caput obruit undâ.
Lucifer obſcurus, nec quem cognoſcere poſſis,
Illâ nocte fuit: quoniamque excedere Olympo
Non licuit, denſis texit ſua nubibus ora.
Æolis interea tantorum ignara malorum
Dinumerat noctes: & jam, quas induat ille,
Feſtinat veſtes; jam quas, ubi venerit ille,
Ipſa gerat: redituſque ſibi promittit inanes.
Omnibus illa quidem Superis pia thura ferebat
Ante tamen cunctos Junonis templa colebat:
Proque viro, qui nullus erat, veniebat ad aras.
Utque foret ſoſpes conjux ſuus, utque rediret,
Optabat; nullamque ſibi præferret. At illi
Hoc de tot votis poterat contingere ſolum.
At Dea non ultra pro functo morte rogari
Suſtinet; utque manus funeſtas arceat aris;
Iri, meæ, dixit, fidiſſima nuncia vocis,
Viſe ſoporiferam Somni velociter aulam:

navem in profundum: cum quâ bona pars hominum abſorpta altis aquis, neque remiſſa in aërem, mortem appetiit. Alii navis innituntur partibus & fruſtis lacertis. Ceyx ipſe tenet fragmentum navis dextrâ, quâ conſueverat tractare *ſceptrum; atque, heu! incaſsùm orat & ſocerum & patrem. At nomen uxoris Halcyones ſæpius recurrit in os natantis. Ejus recordatur atque illam memorat; deſiderat ut undæ vehant ſuum corpus ante oculos illius, & exſanguis ſepeliatur manibus amicis. Dum nat, quoties unda ſpatium concedit os aperiundi, nominat Halcyonem, & immurmurat ipſis fluctibus. Ecce ater fluctus ſinuatus inſtar arcûs rumpitur ſuper medias undas, & involvit & ſubmergit caput aquâ diffractâ. Lucifer caliginoſus fuit eâ nocte, nec potuit cognoſci, & quandoquidem non conceſſum fuerit illi deſcendere cœlo, velavit ſuam faciem opacis nubibus. Interea Æolis neſcia tantæ cladis dinumerat noctes: & jam feſtinanter texit amictus, quos ille aſſumat; jam quos ipſa induat, ubi ille rediérit; & ſibi pollicetur recurſus vanos. Illa quidem efferebat pia thura ſingulis Diis, celebrabat tamen præ aliis templa Junonis; & ibat ad altaria pro marito, qui jam nullus erat. Atque vovebat ut maritus eſſet incolumis, & ut reverteretur ſuus, nullamque ſibi præponeret. At hoc ſcelum poterat illi evenire de tam multis. At Dea non poterat amplius orari pro mortuo; & ut prohibeat ab altaribus manus funere pollutas, Iri, ait, nuncia mearum fidiſſima juſſorum, adi properè ſedes Dei ſomni ſoporem inducentis;*

NOTÆ.

561. *Socerum*] Æolum.
Ib. *Patrem*] Luciferum.
568. *Niger arcus*] Nubes atra aquis gravida: ſeu potiùs unda decumana ex imo gurgite cum limo ſublata, atque inſtar arcûs triumphalis advoluta.
571. *Olympo*] Cœlo: ex quo ſiquidem Lucifero non licuit deſcendere, ut filio Ceyci opem ferret, vultus ſaltem, ne ejus caſus cerneret, nubibus obduxit.
573. *Æolis*] *Halcyone* Æoli filia.
575. *Feſtinat*] Non patronis tantùm puras trahebant clientæ plebiæ, ut Hor. 18. C. lib. 2. Sed & nobiliſſimæ fœminæ, viris, fratribus, ſibi, liberiſque veſtes ſuâ manu texebant. Imò Auguſtus ipſe non aliâ eſt uſus, quàm quæ ab uxore, ſorore, filiâve confecta eſſet. *Auguſt.* Cap. 73.
504. *Funeſtas*] Funere & mariti morte pollutas.

Extinctio

xtinctique jube Ceycis imagine mittat
mnia ad Halcyonen veros narrantia casus.
ixerat. Induitur velamina mille colorum
is, & arquato cœlum curvamine signans,
ecta petit jussi sub rupe latentia regis.
t prope Cimmerios longo spelunca recessu,
ons cavus, ignavi domus & penetralia Somni;
uò nunquam radiis oriens, mediusve, cadensve
œbus adire potest. Nebulæ caligine mistæ
halantur humo: dubiæque crepuscula lucis.
on vigil àles ibi cristati cantibus oris
vocat Auroram: nec voce silentia rumpunt
llicitive canes, canibusve sagacior anser.
on fera, non pecudes, non moti flamine rami,
manæve sonum reddunt convicia linguæ.
uta quies habitat. Saxo tamen exit ab imo
vus aquæ Lethes: per quem cum murmure labens
vitat somnos crepitantibus unda lapillis.
te fores antri fœcunda papavera florent,
numeræque herbæ: quarum de lacte soporem
x legit, & spargit per opacas humida terras.
nua, quæ verso stridorem cardine reddat,
lla domo totâ; custos in limine nullus.
medio torus est, ebeno sublimis in atrâ,
meus, atricolor, pullo velamine tectus:
o cubat ipse Deus, membris languore solutis,
nc circa passim varias imitantia formas
mnia vanâ jacent totidem, quot messis aristas,
va gerit frondes, ejectas littus arenas.

atque hortare mittat sub specie Ceycis oppressi somnia ad Halcyonem exhibentia veros eventus. Dixerat. Iris tegitur amictu mille colorum, et inprimens arcum in aëre proficiscitur domum regis assignati sub rupe conditam. Est juxta Cimmerios antrum remoto recessu mons cavus, aula, et adytum inertis Somni; quo nunquam sol oriens, meridianus, vel occidens potest accedere radiis. Nebulæ confusæ cum caligine exsurgunt ex terrâ: et crepuscula incerti luminis. Ales experrectus cristati capitis non ibi arcessit Auroram cantibus: neque canes custodes, aut anser sagacior canibus turbant silentia voce. Non fera, non frondes agitatæ ventis, vel probra linguæ humanæ edunt strepitum. Quies muta permanet, Nihilominus rivus aquæ Lethes, per quam aqua fluens cum susurro, lapillis strepentibus, conciliat soporem. Papavera fertilia et innumera granina, de quorum lacte nox humida parat somnum, & spargit per caliginosas terras, florent in aditu speluncæ. Nullæ valvæ in totâ domo, quæ

ant moto cardine; nullæ excubiæ ad fores. At in medio est lectus
us, ater, stratus nigris vestibus; super quem ipse Deus decumbit,
hunc somnia inania exhibentia diversas species, tot hinc inde sunt strata, quot messis habet
, silva folia, littus arenas expulsas.

sublatus super nigrâ ebeno, artubus oppressis languore.

NOTÆ.

2. *Cimmerios*] Populi fuerunt Sarmatiæ
udem Mæoticam & Bosphorum, quod ab
Cimmerio appellatur. Accommodatissimè
Somni regiam in frigidam, tenebrosam
midam regionem poëta removit.

7. *Ales cristati*] *Gallus*, qui adventantem
cantu prænunciare solet.

9. *Sagacior*] Hanc præcipuè laudem me
nt anseres, qui clangore suo sopitos Capi-
custodes excitârunt, deque ingruentibus
admonuerunt.

602. *Saxo tamen*] Quia somnos quoque inducere solet aquarum murmur.

603. *Lethes*] Id est, oblivionis: per somnum enim vitæ videmur oblivisci. Ad inferorum verò fluvium Lethen respexit poëta, cujus aquam si quis gustâsset, præteritorum omnium statim oblivisci voluerunt.

605. *Ante fores*] Elegantissimè apponit poëta, quæ somnium concilient; movet, quæ somnum impediant.

Ibid. *Papavera*] Quorum vis est soporifera.

Quò

Quò ſtatim atque Dea acceſſit, & diſcuſſit manu ſomnia obſtantia, ſacra domus fulſit ſplendore amictûs: atque Deus ægrè aperiens oculos gravatos ſegni languore, iterum atque iterum recidens, & percutiens ſupremum pectus nutanti mento, tandem expergefactus eſt; atque ſuſtentatus cubito, petit quamobrem acceſſerit; nam cognoverat quæ eſſet. *At illa, Somne, pax rerum, Somne mitiſſime Deorum, ſolatium mentis, quem ſolicitudo vitat, qui lenis pectora fatigata laboribus diurnis, atque reſtituis ad munus; fac ſomnia, quæ imitentur veras figuras* rerum, *accedant ad Halcyonem,* quæ nunc eſt *in Trachine Herculeâ, ſub formâ regis, atque exhibeant imaginem naufragam. Juno hoc jubet. Iris diſcedit, poſtquam juſſa perfecit; neque enim poterat ſufferre ampliùs vim vaporis: & ut advertit ſoporem influere in membra, prorumpit, & revertitur per arcus, per quos modo acceſſerat. At pater excutit ex turbâ mille ſuorum filiorum Morpheum artificem et imitatorem figurarum. Alius non imitatur accuratiùs præſcriptos inceſſus, et faciem, & modum loquendi. Addit et amictus et voces cuique uſitatiſſimas. Atque hic exhibet ſolos homines: et alius fit fera, fit fit anguis longo corpore. Dii hunc appellant Icelon, gens humana Phobetorem. Phantaſos eſt te diverſæ etiam artis. Ille mutatur facilè in terram, lapidem, aquam, arborem atque omnia, quæ inanimata. Iſti conſueverunt exhibere ſuam faciem tyrannis & imperatoribus de nocte: alii vag per populos et vulgus.*

Quò ſimul intravit, manibuſque obſtantia virgo
Somnia dimovit; veſtis fulgore reluxit
Sacra domus: tardâque Deus gravitate jacentes
Vix oculos tollens; iterumque iterumque relabens
Summaque percutiens nutanti pectora mento,
Excuſſit tandem ſibi ſe: cubitoque levatus,
Quid veniat (cognôrat enim) ſcitatur. At illa:
Somne, quies rerum, placidiſſime Somne Deorum
Pax animi, quem cura fugit, qui corda diurnis
Feſſa miniſteriis mulces, reparaſque labori;
Somnia, quæ veras æquent imitamine formas,
Herculeâ Trachine jube, ſub imagine regis,
Halcyonen adeant; ſimulachraque naufraga fingant.
Imperat hoc Juno. Poſtquam mandata peregit
Iris, abit. Neque enim ulteriùs tolerare vaporis
Vim poterat; labique ut Somnum ſenſit in artus
Effugit: & remeat per quos modò venerat arcus.
At pater è populo natorum mille ſuorum
Excitat artificem, ſimulatoremque figuræ
Morphea. Non illo juſſos ſolertius alter
Exprimit inceſſus, vultumque, modumq: loquendi.
Adjicit & veſtes, & conſuetiſſima cuique
Verba. Sed hic ſolos homines imitatur; at alius
Fit fera, fit volucris, fit longo corpore ſerpens.
Hunc Icelon Superi, mortale Phobetora vulgus.
Nominat. Eſt etiam diverſæ tertius artis
Phantaſos. Ille in humum, ſaxumque, undamque
trabemque,
Quæque vacant animâ feliciter omnia tranſit.
Regibus hi, ducibuſque ſuos oſtendere vultus
Nocte ſolent; populos alii, plebemq; pererrant.

NOTÆ.

616. *Virgo*] *Iris* Junonis nuncia.

624. *Curæ fugit*] Qui enim curis premuntur dormire non poſſunt.

627. *Regis*] *Ceycis*, quem Trachine ab Hercule ædificatâ regnâſſe diximus.

631. *Labique*] Ita & Cereris Nympha, lib. 8. ver. 184. fame affecta.

633. *Pater*] Somnus ſomniorum pater.

Ib. *E populo*] Ex numero innumero ſomniorum evocat Morphea.

634. *Simulator*] Morphei nomen hæ interpretantur.

640. *Icelon*] *Similem* interpretaberis.

Ib. *Phobetora*] *Perterrefacientem.*

642. *Phantaſos*] *Imaginatorem* dicere prohibuerunt grammatici. Pro triplici rerum naturâ, quæ phantaſiam per ſo turbare ſolent, appoſitè poëta tres Somni fecit.

æterit hos senior: cunctisque è fratribus unum
Morphea, qui peragat Thaumantidos edita, Somnus
ligit: & rursus molli languore solutum
epositque caput, stratoque recondidit alto.
e volat, nullos strepitus facientibus alis,
r tenebras: intraq; moræ breve tempus in urbem
rvenit Hæmoniam: positisque è corpore pennis
faciem Ceycis abit: formâque sub illâ
ridus, exanimi similis, sine vestibus ullis,
onjugis ante torum miseræ stetit. Uda videtur
rba viri, madidisque gravis fluere unda capillis.
um lecto incumbens, fletu super ora refuso,
ec ait: Agnoscis Ceyca, miserrima conjux?
n mea mutata est facies nece? respice; nosces,
venies que tuo pro conjuge conjugis umbram.
opis, Halcyone, nobis tua vota tulerunt.
ccidimus. Falsæ tibi me promittere noli.
ubilus Ægæo deprêndit in æquore navim
ster, & ingenti jactatam flamine solvit:
raque nostra tuum frustrà clamantia nomen
plêrunt fluctus. Non hæc tibi nunciat auctor
mbiguus: non ista vagis rumoribus audis;
se ego fata tibi præsens mea naufragus edo.
rge, age: da lachrymas; lugubriaq; indue: nec me
deploratum sub inania Tartara mitte.
ijicit his vocem Morpheus, quam conjugis illa
crederet esse sui. Fletus quoque fundere veros
sus erat: gestumque manus Ceycis habebant.
gemit Halcyone lachrymans, motatque lacertos
t somnum, corpusque petens amplectitur auras:

Senex Somnus hos omittit, atque eligit unum Morpheum ex cunctis fratribus, qui exequatur jussa Thaumantidos: & rursus demisit caput oppressum suavi sopore, & texit denuo altis vestibus. Ille volat per caliginem, alis nullum sonum reddentibus, & intra exiguum spatium temporis pervenit in urbem Hæmoniam; & pennis ex corpore sublatis induit vultus Ceycis, & sub illâ specie lividus, inanimi similis, sine omni amictu constitit ad lectum infelicis uxoris. Barbâ viri videtur madida, & gravis aqua stillare ex uvidis crinibus. Tum super toro stratus, lachrymis expressis super ora, hæc dicit, Cognoscis Ceycem, uxor infelicissima? an meus vultus est deformatus morte? Intuere; agnosces; atque reperies pro tuo marito umbram mariti. Tuæ preces, Halcyone, nobis nullo auxilio fuerunt. Perîmus. Ne me speres decepta. Auster pluvius corripuit navem in mari Ægæo, & disjecit agitatum spiritu vehementi, & undæ impleverunt os nostrum citans frustrà nomen tuum. Nuncius incertus non tibi hæc refert; non accipis ista per dubios rumores. Ego ipse naufragus tibi adstans, narro meam sortem. Erige te, quæso, exhibe fletus, atque assume vestes pullatas; neque me mitte defletum sub exilia Tartara. Morpheus his addidit vocem, quam illa arbitraretur esse sui mariti. Vultus erat etiam mittere veras lachrymas; & manus imitabantur gestum Ceycis. Halcyone flens putabat, & movet brachia dormiendo, & quærens corpus amplectitur aërem:

NOTÆ.

646. *Senior*] Somnus.
647. *Thaumantidos*] *Iridis*, Thaumantidis de jussa.
Ibid. *Somnus*] Deus somni.
651. *Urbem*] Trachinem, ubi Halcyone habitat: ut suprà, ver. 269.
653. *In faciem*] Ceycis figuram induit: atque ut si modò attendas, ipsum esse tibi fingas.
663. *Ægæo*] Cui mari se, Trachine in Ioniam iturus, Ceyx crediderat.
670. *Indeploratum*] Multæ etiam utilitatis credebant esse apud inferos, plurimos habuisse in superis qui sublatum flevissent.
675. *Corpus*] Ceycis sui, quem per somnum Morphei ope viderat.

Exclamatque

Exclamatque, Mane. Quò te rapis? ibimus unâ
Voce suâ, specieque viri turbata soporem
Excutit: & primo si sit, circumspicit, illìc
Qui modò visus erat. Nam moti voce ministri
Intulerant lumen. Postquam non invenit u-
quam; 6
Percutit ora manu: laniatque à pectore vestes:
Pectoraque ipsa ferit. Nec crinem solvere cura
Scindit: & altrici, quæ luctûs causa, roganti,
Nulla est Halcyone, nulla est, ait: occidit unà
Cum Ceyce suo. Solantia tollite verba. 6
Naufragus interiît. Vidi, agnovique; manusq
Ad discedentem, cupiens retinere, tetendi.
Umbra fugit: sed & umbra tamen manifesta, viriq
Vera mei. Non ille quidem, si quæris, habebat
Assuetos vultus: nec quo priùs ore nitebat. 6
Pallentem, nudumque, & adhuc humente capillo
Infelix vidi. Stetit hoc miserabilis ipso
Ecce loco: & quærit vestigia, si qua supersint.
Hoc erat, hoc animò quod divinante timebam:
Et, ne me fugiens, ventos sequerere, rogabam. 6
At certè vellem, quoniam periturus abibas,
Me quoque duxisses. Tecum fuit utile, tecum
Ire mihi. Neque enim de vitæ tempore quicqua
Non simul egissem: nec mors discreta fuisset.
Nunc absens pereo, jactor nunc fluctibus absens: 7
Et sine me, me pontus habet. Crudelior ipso
Sit mihi mens pelago, si vitam ducere nitar
Longiùs; & tanto pugnem supereſſe dolori.
Sed neque pugnabo: nec te, miserande, relinquar
Et tibi nunc saltem veniam comes. Inque sepu-
chro, 7
Si non urna, tamen junget nos littera: si non
Ossibus ossa meis, at nomen nomine tangam.
Plura dolor prohibet; verboque intervenit omn

atque vociferatur, Mane: quo profugis? proficiscemur una. Tremefacta suâ voce, & imagine mariti, excutit somnum: atque primò circumspicit, num is adsit, qui modò erat visus: nam famuli excitati illius clamore admoverant luminaria. Cùm nusquam inveniret, percutit faciem manu, & discerpit amictus à pectore, & plangit ipsum pectus, neque meminit solvere comam; dilaniat: atque inquit nutrici petenti causam doloris, Halcyone nulla est, nulla est; interiit cum Ceyce suo. Abstinete sermonibus consolatoriis. Naufragus obiit. Adspexi, atque cognovi, & obtuli manus abeunti, volens retinere. Umbra fugit; sed umbra tamen clara & vera mei mariti. Si exquiras, ille quidem non habebat faciem solitam, neque lucebat eodem vultu, quo antea. Misera intuita sum pallidum, nudumque, & comâ adhuc madidâ. Ecce constitit flebilis hoc ipso loco: atque lustrat si quæ supersint indicia. Hoc erat hoc quod metuebam mente præsagâ; atque orabam ne me fugiens te crederes ventis. At certè optarem, siquidem discedebas interiturus, me etiam duxisses. Mihi bonum fuit tecum, t cum proficisci. Neque enim quicquam non unà transmisissem de tempore vitæ, neque mors fuisset divisa; nunc remota intereo, nunc remota agitor undis; & mare me habet sine me. Meus animus sit mihi sævior ipse m si cupiam vivere diutus, & oner supereſſe tanto dolori. Verùm neque conabor neque te dęstitu ô deflende: saltem nunc te comitabor; atque in tumulo si urna non copulet nos, attamen epita um id præstabit: si non tangam ossa meis ossibus, at tangam nomen nomine. Mæror obstat plur & se percutit ad singulas

NOTÆ.

690. *Vultus*] Heinsius legit *Cultus*, ne bis idem dicat atque ita hæc respondebunt sequentibus, *Pallentem nudumque*, &c.

698. *Neque enim*] Tecum omne vitæ tempus exegissem; tecumque fuissem.

706. *Si non urna*] Qui Ceycis corpus derabatur.

Ib. *Littera*] *Epitaphium.*

ngor; & attonito gemitus è corde trahuntur.
anè erat: egreditur tectis ad littus; & illum
œsta locum repetit, de quo spectârat euntem,
mq; moratus ibi; dumque, Hic retinacula solvit,
c mihi discedens dedit oscula littore, dicit:
mque notata oculis reminiscitur acta, fretumque
spicit: in liquidâ spatio distante tuetur
scio quid, quasi corpus, aquâ; primòque, quid illud
et, erat dubium. Postquam paulò appulit unda;
quamvis aberat, copus tamen esse liquebat;
iforet, ignorans, quia naufragus, omine mota est;
tanquam ignoto lachrymam daret, Heu, miser, inquit,
iisquis es, & siqua est conjux tibi! fluctibus actum
propiùs corpus. Quod quò magìs illa tuetur,
c minùs, & minùs est mentis. Jam jamque propinquæ
motum terræ, jam quod cognoscere posset,
rnit; erat conjux, Ille est, exclamat: & unà
a, comas, vestem lacerat: tendensque trementes
d Ceyca manus, Sic, ô carissime conjux,
c ad me, miserande, redis? ait. Adjacet undis
acta manu moles: quæ primas æquoris iras
angit; & incursus quæ prædelassat aquarum.
silit huc: mirumque fuit potuisse, volabat:
rcutiensque levem modò natis aëra pennis,
ringebat summas ales miserabilis undas.
umque volat, mœsto similem, plenumque querelæ
ra dedêre sonum tenui crepitantia rostro.
verò tetigit mutum & sine sanguine corpus,
lectos artus amplexa recentibus alis,
igida nequicquam duro dedit oscula rostro.
nserit hoc Ceyx, an vultum motibus undæ
ollere sit visus, populus dubitabat: at ille

voces; & gemitus ducuntur è corde stupefacto. Manè erat; domo proficiscitur ad littus, & tristis redit ad illum locum, de quo intuita erat descendentem: atque, inquit: Dum ibi cunctatus, dum hic solvit vincula, proficiscens mihi obtulit suavia hoc littore. Et dum relegit oculis facta quæ observaverat, atque prospicit mare, videt longè in aquâ fluidâ nescio quid quasi corpus, atque primò incertum erat, quid esset. Postquam fluctus paulùm appulit; & tametsi longè erat, constabat tamen esse corpus, nesciens quis esset, quia naufragus, præsagio tacta est, & quasi peregrino fletus indulgeret. Heu, infelix, ait, quisquis es, & si qua uxor est tibi! Corpus vectum undis accedit propiùs. Quod quò magìs illa adspicit, hôc minùs atque minùs est animi. Jam jamque appulsum terræ proximæ, jam spectat quod posset cognoscere; maritus erat. Ille est, vociferatur; atque simul dilaniat faciem, capillos, amictum: & porrigens manus pavidas ad Ceycem. Ita, inquit, ô marite dilectissime, ita reverteris ad me deflendc? Agger arte structus junctus est fluctibus, qui minuit primam vim maris, quique frangit impetum aquarum. Huc adscendit; atque mirum fuit potuisse; volabat: & verberans tenues

as pennis modò ortis, luctuosa radebat extremas aquas. Et dum volat, os stridulum emisit sonum guo rostro simílem lugubri, & plenum querimoniæ. Cùm verò tetigit corpus mutum & exangue, plexa novis alis membra carissima, fruſtrâ obtulit gelida suavia rigido rostro. Vulgus incertum t, an Ceyx istud adverterit, an sit visus erigere faciem agitatione fluctuum: at ille

NOTÆ.

712. *Moratus ibi*] Verba sunt Halcyones, extra narrationis seriem ex ejus personâ inferuntur.

730. *Prædelassat*] Lassos & debiles reddit, antequam in portum preveniant.

732. *Modò natis*] Nam in Halcyonem avem mutata est.

senserat: & denique Diis miserescentibus, uterque vertuntur in aves. Amor superfuit tunc etiam subditus iisdem fatis: neque fœdus connubiale diremtum in avibus. Junguntur fiuntque parentes: atque Halcyone incubat per septem dies quietos tempore hyemis, nidis natantibus super mari. Tum navigatio secura per æquor: Æolus compescit auras, & prohibet exspatiari, atque concedit mare nepotibus.

XI. *Senex aliquis adspicit volantes circum vasta maria; atque laudibus extollit amores inviolatos. Proximus, aut fortè idem, Hic etiam, inquit quem videt stringentem æquor, atque habentem tibias exiles, (ostendens mergum qui habet fauces amplas) est ex prole regiâ, & si cupis devenire ad ipsum serie continuâ, sunt hujus majores. Ilus, & Assaracus, & Ganymedes sublatus à Jove, & senex Laomedon, & Priamus, ultimus rex Trojæ. Germanus iste fuit Hectoris: qui nisi expertus esset sortem inauditam primâ juventute, sortè non consequutus esset minorem famam quam Hector: quanquam filia Dymantis illum peperit. Alexirhoë filia bicornis Granici dicitur Æsacon sub peperisse sub Idâ opacâ. Hic odio habuit urbes, atque dissitus à splendidâ regiâ sequebatur re montes, & campos ab ambitione alienos; neque accedebat frequens ad turbas Trojanas. Non g tamen cor asperum, neque Amori inaccessum, videt Hesperien Cebreni filiam quæsitam sæp omnes silvas, quæ in patriâ ripâ*

Senserat. Et tandem, Superis miserantibus, amb
Alite mutantur. Fatis obnoxius îsdem
Tunc quoque mansit amor. Nec conjugiale solutu
Fœdus in alitibus: coëunt, fiuntque parentes:
Per que dies placidos hiberno tempore septem 74
Incubat Halcyone pendentibus æquore nidis.
Tum via tuta maris: ventos custodit, & arcet
Æolus egressu: præstatque nepotibus æquor.
XI. Hos aliquis senior circum freta lata volant
Spectat: & ad finem servatos laudat amores. 75
Proximus, aut idem, si sors tulit, Hic quoq; dix
Quem mare carpentem substrictaq; crura gerente
Aspicis (ostendens spatiosum guttura mergum)
Regia progenies. Et, si descendere ad ipsum
Ordine perpetuo quæris, sunt hujus origo 75
Ilus, & Assaracus, raptusque Jovi Ganymedes,
Laomedonque senex, Priamusque noviſſima Tro
Tempora sortitus. Frater fuit Hectoris iste:
Qui, nisi sensisset primâ nova fata juventâ,
Forsitan inferius non Hectore nomen haberet: 76
Quamvis est illum proles enixa Dymantis.
Æsacon umbrosâ furtim peperisse sub Idâ
Fertur Alexirhoë Granico nata bicorni;
Oderat hic urbes, nitidâque remotus ab aulâ
Secretos montes, & inambitiosa colebat 76
Rura: nec Iliacos cœtus, nisi rarus, adibat.
Non agreste tamen, nec inexpugnabile Amori
Pectus habens, silvas captatam sæpe per omnes
Aspicit Hesperien patriâ Cebrenida ripâ,

NOTÆ.

745. *Septem*] Simonides undecim esse ait. Philochorus novem, Demagoras verò septem, cujus opinioni adhæret Ovidius.

746. *Pedentibus nidis*] Halcyonum nidi admirationem habent, ut refert Plinius. Pilæ figura paulùm eminentiores, ore perquam angusto, grandium spongiarum similitudine; intercidi non queunt; franguntur ictu valido, ut spuma maris arida: nec unde confinguntur, invenitur; putant ex spinis aculeatis.

748. *Nepotibus*] Ex Halcyone filiâ procreatis.

753. *Guttura*] Quoad. Græcismus.

755. *Sunt hujus*] Ilus, Assaracus, & G medes fratres fuerunt filii Troïs. Ex Ilo Laomedon, ex Laomedonte Priamus, qui saci seu mergi, de quo nunc agitur, fuit p

761. *Proles*] Hecuba, Priami uxor, Dymantis, filiam facit Homerus, Euripi liam Cisseï regis Thracûm, peperit Priam liberos.

763. *Alexirhoë*] Nympha Granici fili quâ Priamus Æsacum suscepit.

769. *Cebrenida*] Cebreni ignobilis T rivuli filiam.

Inje

njectos humeris ſiccantem ſole capillos.
iſa fugit Nymphe: veluti perterrita fulvum
erva lupum, longèque lacu deprênſa relicto
ccipitrem fluvialis anas. Quam Troïus heros
nſequitur: celeremque metu celer urget amore.
cce latens herbâ coluber fugientis adunco
ente pedem ſtringit: viruſque in corpore linquit.
um vitâ ſuppreſſa fuga eſt. Amplectitur amens
xanimem: clamatque, Piget, piget eſſe ſecutum:
ed non hoc timui: nec erat mihi vincere tanti.
erdidimus miſeram nos te duo. Vulnus ab angue,
me cauſſa data eſt. Ego ſim ſceleratior illo,
i tibi morte meâ mortis ſolatia mittam.
ixit: & è ſcopulo, quem rauca ſubederat unda,
e dedit in pontum. Tethys miſerata cadentem
olliter excepit: nantemque per æquora pennis
exit: & optatæ non eſt data copia mortis.
ndignatur amans invitum vivere cogi;
bſtarique animæ miſerâ de ſede volenti
ixire. Utque novas humeris aſſumſerat alas,
ubvolat: atque iterum corpus ſuper æquora mittit.
luma levat caſus. Furit Æſacos: inque profundum
ronus abit, letique viam ſine fine retentat.
ecit amor maciem: longa internodia crurum,
onga manet cervix: caput eſt à corpore longè.
quor amat: nomenque manet, quia mergitur illo.

exſiccabat ad ſolem comam ſparſam per humeros. Nympha viſa prorumpit tanquam cerva exterrita à flavo lupo, aut ut anas fluvialis correpta procul à ſtagno relicto fugit accipitrem. Quam heros Trojanus perſequitur, & velox amore premit velocem timore. Ecce anguis tectus graminibus vulnerat dente recurvo pedem fugientis, atque ſpargit venenum in corpus. Fuga repreſſa eſt cum vitâ. Inſanus complectitur exſanguem, atque clamat, Pœnitet, pœnitet eſſe perſequutum: verùm iſtùd non reformidavi; neque mihi erat tanti ſuperiorem eſſe. Nos duo te infelicem perdidimus. Plaga impactu eſt à ſerpente, ego occaſionem præbui. Ego ſim facinoroſior illo, niſi tibi offeram conſolationem necis meo interitu. Dixit, & immiſit ſe in mare ex promontorio, quod aqua ſonora corroſerat. Tethys miſerata labentem excepit leniter, operuit pennis natantem per mare: neque conceſſa eſt facultas moriendi, quemadmodum optaverat. Amans iraſcitur quòd invitus cogitur vitam duce, quodque anima prohibeatur cupiens excedere miſero corpore. Atque ut induerat recentes alas meris, ſur ſum volat, atque denuo præcipitat corpus in mare. Pluma ſuſtentat caſum. Æſacus dignatur, & præceps in altum fertur, atque mortem experitur in deſinenter. Amor induxit maciem: ternodia crurum ſunt longa, collum eſt longum: *caput longè eſt à corpore. Amat æquor, & men habet qui in illud mergitur.*

NOTÆ.

772. *Lacu*] Ad quem, ut ſe aquis immerſit, non ſegniter anas confugit.

777. *Amens*] Æſacus.

786. *Et optatæ*] Heinſius autem legit; *——Ut optatæ non eſt data copia mortis, Indignatur amans, &c.*

788. *Miſeræ de ſede*] Corpore, carcere, cuſtodiâ, ergaſtulo corporis animæ ſepulchro. Lege quæ Seneca in conſolatione ad Helviam, cap. 11. & quæ Macrobius lib. in ſomn. Scrip. cap. 11.

792. *Pronus*] Elegantur hujus avis naturam poëta deſcribit.

P. OVIDII NASONIS METAMORPHOSEON

LIBER XII.

ARGUMENTUM.

HUIC tum Priamus pater, tanquam mortuo, exequias fecit unà c filiis, excepto tamen Paride, qui in Græciam profectus erat; quem deinde persecuti Græci, draconem Aulide lapideum viderunt redditum. I Cygnus ab Achille occisus in avem vertitur, cùm invulnerabilis fuisset. Si & Cœnis olim in Cœnæum, & postea in avem, commutata. Quod cum na râsset Nestor, Periclymeni quoque transformationes adjunxit.

INTERPRETATIO.

I. *Priamus ignorans Æsacon vitâ frui aliis indutis, mœrebat: Hector etiam præbuerat inferias inutiles, cum consortibus sepulchro nomen ejus habenti. Paris non adfuit luctuoso honori, qui paulò post advexit in patriam longum bellum cum uxore raptâ: & conjuratæ sequuntur*

I. NESCIUS assumtis Priamus pater Æ
con alis
Vivere, lugebat: tumulo quoque nomen haben
Inferias dederat cum fratribus Hector inanes.
Defuit officio Paridis præsentia tristi:
Postmodo qui raptâ longum cum conjuge bellum
Attulit in patriam: conjuratæque sequuntur

NOTÆ.

2. *Tumulo*] *Cenotaphio*, in quo Æsaci nomen sine corpore erat.

3. *Inferias*] Χοὰς. Tumulis enim lac, mel, vinum, lachrymas, sanguinem, flores, thura, alia insuper bonoris causâ vel etiam ad lætiorem defuncti statum apud inferos, ingerere solebant. Atque hæc de mortuis sacrificia *Inferiæ* dicebantur.

4. *Paridis*] Priami quoque filii, qu rapiendam Helenam in Græciam prof fuerat.

5. *Conjuge*] Helenâ.

6. *Conjuratæ*] In Aulide enim bellu versus Trojam conjuraverant Græciæ p pes.

M

lle rates, gentisque simul commune Pelasgæ.
c dilata foret vindicta; nisi æquora sævi
via fecissent venti: Bœotaque tellus
ulide piscosâ puppes tenuisset ituras.
ic patrio de more Jovi cùm sacra parassent;
t vetus accensis incanduit ignibus ara;
rpere cæruleum Danaï vidêre draconem
platanum: cœptis quæ stabat proxima sacris.
idus erat volucrum bis quatuor arbore summâ:
uas simul, & matrem circum sua damna volantem,
orripuit serpens; avidâque recondidit alvo.
bstupuêre omnes. At veri providus augur
hestorides, Vincemus, aït; gaudete, Pelasgi.
roja cadet, sed erit nostri mora longa laboris.
tque novem volucres in belli digerit annos.
e, ut erat, virides amplexus in arbore ramos,
it lapis: & servat serpentis imagine saxum.
II. Permanet Aöniis Nereus violentus in undis:
elaque non transfert: & sunt, qui parcere Trojæ
eptunum credant, quia mœnia fecerit urbi.
t non Thestorides. Nec enim nescitve, tacetve
anguine virgineo placandam virginis iram
sse Deæ. Postquam pietatem publica causa,
exque patrem vicit; castumque datura cruorem
lentibus ante aram stetit Iphigenia ministris:

mille naves atque unà populus ex omni Græciâ. Neque ultio longiùs abiisset, nisi venti terribiles reddidissent maria inaccessa; & terra Bœotia retinuisset naves discessuras in Aulide piscosâ. Cùm Græcia ibi obtulissent sacra Jovi ritu patrio, cùm vetus altare micuit ignibus accensis, viderunt serpentem cæruleum repere in platanum, quæ erat proxima sacrificiis incœptis, Nidus erat octo pullorum suprema arbore, quos anguis corripuit unà cum matre volitante circum suam cladem, & abdidit in rapacem ventrem. Omnes obstupuerunt. At Thestorides vates veri præscius, Vincemus, inquit, exultate Græci, Ilium ruet; sed spatium nostri laboris erit longum: atque statuit novem volucres pro annorum numero, *qui in bello* forent conterendi. *Ille sicuti erat, amplexus ramos virides in arbore, mutatur in petram & manet petra specie anguis.*

II. *Nereus stat acer in*

ctibus Aöniis; neque transfert naves; & sunt qui arbitrentur Neptunum ignoscere Trojæ, quòd illum muris cinxerat. Thestorides tamen non ita arbitratur. Neque enim aut ignorat, aut tegit iram æ virginis esse mulcendam sanguine virgineo. Postquam causa communis superavit pietatem, rexe patrem, atque Iphigenia constitit præ altari, famulis mœrentibus;

NOTÆ.

7. *Mille*] Numero, ut loqui amant, rotun-
o: namque Homero 1186. Dycti, 1225. Da-
ti Phrygio, 1140 dicitur.

Ib. *Commune*] Pro populo universo: quo
nsu Cicero Ver. 4. *Statuæ à communi Siciliâ*
tæ.

Ib. *Pelasgæ*] Pro Græcis universis sæpissime
enit gens Pelasga, quæ Thessaliam, cui & Pe-
asgiæ datum nomen, incoluit.

9. *Bœota*] Bœotia, Græcis regio, in quâ
bs Aulis Chalcida finitima, ubi non parvo
mpore per tempestatem Græcorum naves
anserunt.

15. *Volucrum*] Passeres dixit Homerus; ex
ujus Iliad. 2. tota hæc desumpta fabula. Pas-
r hieroglyphicè annum denotat.

16. *Circum*] Circum sua pignora, quæ cum maximo suo damno devorari a Dracone, videbat.

19. *Thestorides*] *Calchas* est Thestoris filius Græcorum vates, genus ducens ab Apolline.

24. *Permanet*] Id est sævit mare quod Bœotiæ adjacet, Aoniam namque Bœotiæ montanam partem; Nereum maris Deum sæpe diximus.

29. *Deæ*] *Dianæ*, cujus cervam Agamemnon imprudens occiderat: quæ et tempestatis & pestis causa fuit.

30. *Rex*] *Agamemnon*, qui Iphigeniæ patrem se esse quodammodo oblitus est, cum illam aris addixit, ut regis nomine Græcis omnibus consuleret.

Dea lenita est: velavit oculos nube et dicitur transformasse Mycenam, cervâ adhibitâ, inter ministerium et turbam sacri, et voces precantium. Postquam igitur Diana est placata nece, quâ parsuit, et simul furor ejus et æquoris compositus est, mille naves accipiunt ventos à tergo; et plurima passæ appellunt ad littora Phrygia. Locus est in medio mundo inter tellurem et mare et oras sidereas, finis triplicis orbis, unde spectatur quodcumque est uspiam, tametsi distet regionibus; et omnis sonus permeat ad sinuosas aures. Fama illum *obtinet, atque posuit sibi sedem in supremo fastigio: et dedit innumeros ingressus, ac mille ostia domui: nullisque portis obturavit aditus. Pervii sunt die et nocte. Tota est ex sonanti ære; tota fremit et reddit sonos, et repetit quod audit. Nulla quies intus, et nullibi silentium. Neque tamen est vociferatio, sed susurri submissæ vocis: qualis solet esse fremitus fluctuum æquoris, si quis ex longinquo accipiat; vel qualem strepitum ultima tonitrua reddunt, cùm Jupiter percutit nebulas, multitudo occupat atria; plebs intrat atque prodit. Mille rumores falsi hinc inde errant unà cum veris, et voces permistæ volvuntur. Atque ex omnibus, hi referciunt inanem aërem sermonibus: alii portant aliò quæ prolata sunt, et modus falsi augetur; atque aliquis auctor aliquid addidit acceptis. Illîc est Credulitas, illîc Error imprudens, et inane Gaudium, Pavores attoniti, & Seditio subrepens, et Susurri incerto auctore. Ipsa cernit quid rerum agatur in cœlo, in mari, & solicita est de toto mundo.*

III. *Hæc vulgaverat, naves Græcas adisse cum strenuâ manu: neque hostis accedit non exspectatus in armis. Prohibent* eum *accessu, & defendunt littus.*

Victa Dea est: nubemque oculis objecit, & inter
Officium turbamque sacri, vocesque precantum,
Supposità fertur mutâsse Mycenida cervâ.
Ergo ubi, quâ decuit lenita est cæde Diana;
Et pariter Phœbes, pariter maris ira recessit;
Accipiunt ventos à tergo mille carinæ:
Multaque perpessæ Phrygiâ potiuntur arenâ.
Orbe locus medio est inter terrasque, fretumque,
Cœlestesque plagas, triplicis confinia mundi;
Unde, quod est usquam, quamvis regionibus absit,
Inspicitur; penetratque cavas vox omnis ad aures.
Fama tenet, summâque domum sibi legit in arce.
Innumerosque aditus, ac mille foramina tectis
Addidit, & nullis inclusit limina portis.
Nocte, dieque patent. Tota est ex ære sonanti
Tota fremit: vocesque refert: iteratque quod audit.
Nulla quies intus, nullâque silentia parte.
Nec tamen est clamor, sed parvæ murmura vocis
Qualia de pelagi, si quis procul audiat, undis
Esse solent: qualemve sonum, cùm Jupiter atras
Increpuit nubes, extrema tonitrua reddunt.
Atria turba tenent: veniunt leve vulgus, euntque,
Mistaque cum veris passim commenta vagantur
Millia rumorum: confusaque verba volutant.
E quibus hi vacuas implent sermonibus auras:
Hi narrata ferunt aliò: mensuraque ficti
Crescit; & auditis aliquid novus adjicit auctor.
Illîc Credulitas, illîc temerarius Error,
Vanaque Lætitia est, consternatique Timores,
Seditioque repens, dubioque auctore Susurri.
Ipsa quid in cœlo rerum, pelagoque geratur,
Et tellure, videt; totumque inquirit in orbem.
III. Fecerat hæc notum, Graïas cum milite fort
Adventare rates: neque inexpectatus in armis
Hostis adest. Prohibent aditu, littusque tuentur

NOTÆ.

34. *Mycenida*] *Iphigeniam* Mycenis oriundam: quam in Tauricam regionem avectam scripsit Eurypides; alii Scythicæ Dianæ immolatam afferunt.

40. *Triplicis*] In tres partes divisi cœlum, mare & terram

roës: & Hectoreâ primus fataliter haſtâ,
roteſilaë, cadis: commiſſaque prælia magno
tant Danaïs, forteſq; animæ, neq; cognitus Hector.
ec Phryges exiguo, quid Achaïa dextera poſſet,
anguine ſenſerunt. Et jam Sigæa rubebant
ittora: jam leto proles Neptunia Cygnus
ille viros dederat. Jam curru inſtabat Achilles:
roaque Peliacæ ſternebat cuſpidis ictu
gmina: perque acies aut Cygnum aut Hectora quærens,
ongreditur Cygno: decimum dilatus in annum
ector erat. Tum colla jugo candentia preſſos
xhortatus equos, currum direxit in hoſtem:
oncutienſque ſuis vibrantia tela lacertis,
uisquis es, ô juvenis, ſolatia mortis habeto,
ixit, ab Hæmonio quòd ſis jugulatus Achille.
actenus Æacides. Vocem gravis haſta ſecuta eſt.
ed quanqam certâ nullus fuit error in haſtâ;
il tamen emiſſi profecit acumine ferri:
tque hebeti pectus tantummodo contudit ictu;
ate Deâ (nam te famâ prænovimus) inquit
lle, quid à nobis vulnus miraris abeſſe?
(Mirabatur enim.) Non hæc, quam cernis, equinis
ulva jubis caſſis, neque onus cava parma ſiniſtræ
uxilio mihi ſunt: decor eſt quæſitus ab iſtis.
Mars quoque ob hoc capere arma ſolet. Removebitur omne

Trojani: atque primus occumbis fataliter jaculo Hectoreo, Proteſilaë; & prælia incœpta & ſtrenuæ animæ, necdum cognitus Hector magno conſtant Græcis. Neque Trojani ſenſerunt pauco ſanguine quid Græca manus poſſet. Et jam littora Sigæa rubebant ſanguine: jam Cygnus filius Neptuni morti oppoſuerat mille viros. Achilles jam urgebat curru, & conficiebat catervas Trojanas ictu mucronis Peliaci: atque luſtrans per agmina aut Cygnum, aut Hectorem, incurrit in Cygnum: Hector erat ſervatus in annum decimum. Tum mulcens equos habentes albas cervices onuſtas jugo, dirigens currum in hoſtem; atque librans tremens haſtile ſuis brachiis, Quiſquis es, inquit, ô Juvenis, habeto ſolamen obitûs, quòd ſis mactatus ab Achille, Hactenus Æacides. Ponderoſum haſtile ſecutum eſt vocem. Sed quamvis nullum vitium fuerit in telo inerranti, nihil tamen promovit mucrone ferri impulſi; atque ut percuſſit

antûm pectus ictu vano, Fili Deæ, ait ille, nam te antè cognovimus famâ, cur ſtupes quòd intacti imus? (Namque ſtupidus hærebat) Non hæc galea flava, quam vides equinis jubis, neque ſcutum urvum onus ſiniſtræ ſunt mihi ad utilitatem; ſed tantùm ornamenti gratiâ geruntur. Mars etiam á gratiâ conſuevit induere arma. Tollitur omne

NOTÆ.

67. *Hectoreâ*] Alii tamen Æneæ, alii Achatæ mane cecidiſſe eum autumant.

Ibid. *Fataliter*] Oraculo monitus fuerat, ne ad Trojanum bellum proficiſceretur, ibi namque periturum. Atque in fatis erat occubiturum illum, qui primus ex Græcis in littus Trojanum deſcenderet.

68. *Proteſilaë, cadis*] Proteſilaus Laodamiæ Acaſti filiæ maritus. Hujus pater Iphiclus, curſûs velocitate celebris.

70. *Phryges*] Seu *Trojani*, qui Phrygiam minorem ſeu Troadem incolebant.

71. *Sigæa*] Promontorium Trojæ.

74. *Peliacæ*] Ex Peliò monte reciſæ; quæ Pelias ideo dicitur; &,

Ipſe ſuas quamvis vires inhiberet Achilles,
Miſſa graves ictus Pelias haſta dabat.

76. *Decimum*] Decennalis fuit Trojæ obſidio.

79. *Vibrantia*] Al. Vulcania; ut ad arma ejus à Vulcano fabricata alludat.

82. *Æacides*] *Achilles* Pelei & Thetidis filius: *Æacides*, ab avo Æaco dictus.

88. *Equinis jubis*] Iis verò galearum criſtas decorare quoque ſolebant heroës: hinc illud Virgil.

——*Criſtâque hirſutus equinâ.*

auxilium armorum; tamen descendam invulneratus. Est aliquid non esse natum Nereïde sed qui regat Nereum, & ejus filias, & universum mare. Dixit, & intorsit in Æaciden jaculum adhæsurum umboni clypei; quod penetravit & æs, & coria novem boum: decimo tamen tegmine repressum heros illud excutit, rursusque impulit strenûa dexterâ vibrâns hastile; rursus corpus fuit integrum sine plagâ, neque tertius mucro potuit vulnerare Cygnum pectus suum exhibentem. Non aliter excanduit, quàm taurus Circo spatioso, cùm incurrit cornu fulmineo in vestes purpureas sua irritamenta, & sensit impetum deceptum. Respicit tamen num ferrum hastæ lapsum sit. Ligno affixum erat. Mea igitur dextra ait *est infirma: atque vires, quibus pollebat, amisit, dum unum hunc Cygnum petit. Nam profectò fortis fuit; vel cùm primus dirui muros Lyrnæsios; vel cùm sparsi Tenedon, & Thebas Eëtioneas suo sanguine; vel cùm Caycus fluxit ruber cruore populi sui, & Telepheus bis expertus est vim meæ lanceæ. Manus mea etiam hîc potens fuit, tot interfectis quorum feci cumulos per littus, & cerno; atque fortis est. Dixit & quasi parum consideret ad facta, impulit hastam in adversum Menœten, ex gente Lycîâ:*

Tegminis officium: tamen indestrictus abibo.
Est aliquid, non esse satum Nereide, sed qui
Nereaque, & natas, & totum temperet æquor.
Dixit: & hæsurum clypei curvamine telum
Misit in Æaciden; quod & æs, & proxima rupit
Terga novena boum: decimo tamen orbe moratur.
Excutit hoc heros: rursusque trementia forti
Tela manu torsit: rursus sine vulnere corpus,
Sincerumque fuit, nec tertia cuspis apertum,
Et se præbentem valuit destringere Cygnum.
Haud secùs exarsit, quàm Circo taurus aperto,
Cùm sua terribili petit irritamina cornu
Phœniceas vestes, elusaque vulnera sentit.
Num tamen exciderit ferrum considerat hastæ,
Hærebat ligno. Manus est mea debilis ergo;
Quasque, ait, antè habuit vires effudit in uno.
Nam certè valuit, vel cum Lyrnesia primus
Mœnia disjeci; vel cum Tenedonque, suoque
Eëtioneas implevi sanguine Thebas.
Vel cùm purpureus populari cæde Caycus
Fluxit; opusque meæ bis sensit Telephus hastæ.
Hìc quoque tot cæsis, quorum per littus acervos
Et feci, & video, valuit mea dextra, valetque.
Dixit: &, ante actis veluti malè crederet, hastam
Misit in adversum Lycîâ de plebe Menœten:

NOTÆ.

93. *Nereïde*] Qualis fuit Thetis Achillis mater, quam gloriam Cycnus, qui Neptunum ipsum patrem haberet, quamquam modestè, extenuat tamen.

Ibid. *Sed qui*] Neptuno, cui famulatur Nereus, matris tuæ pater, *Nereïde*] *Thetide* nymphâ, Nerei filiâ.

97. *Terga*] Id est, novem terga quibus clypeus constabat.

102. *Circo*] In quo venationes exhibebantur.

104. *Phœniceas*] Effigies hominum coccineis indutas vestibus, quas stramento aut fœno farciebant, tauris in arenâ objectare sunt soliti, quò eos ad pugnam irritarent Sen. 3, l. de Irâ.

108. *Lyrnesia*] Fuit Lyrnessus urbs Troadis Hippodamiæ Briseidos patria.

109. *Tenedon*] Quæ insula Trojano littori opposita, decennali illo bello cum multis aliis à Græcis fuit direpta.

110 Fëtioneas] *Thebas* Ciciliæ, in quib regnavit Eëtion Andromaches pater: pro Tr janis enim arma sumserunt.

111. *Caycus*] Fluvius Musiæ; nam & ha regionem Græci cum multis aliis, ne Troja auxilio essent, devastârunt.

112. *Opus*] *Vulnus, & auxilium.*

Ibid. *Telephus*] Herculis fuit filius ex Au nymphâ, Mysorum rex, qui cùm Græcos Trojam proficiscentes transitu prohiberet, Achille est vulneratus. Insanabile erat vu nus; quamobrem ille ad oraculum consu à quo, eâdem quâ vulneratus fuerat hastâ nandum esse vulnus edoctus, Achilli reconci atus, cuspidis ærugine, pristinæ valetudini stitutus est.

116. *Lycîâ*] Nam & Lycii, tametsi in versâ orâ & ad Mediterraneum siti, Troja auxilio erant.

Loricamq

oricamque simul, subjectaque pectora rupit.
uo plangente gravem moribundo vertice terram,
xtrahit illud idem calido de vulnere telum:
tque ait; Hæc manus est, hæc, quâ modò vicimus, hasta.
tar in hunc iisdem: sit in hoc precor exitus idem.
c fatus, Cygnumque petit, nec fraxinus errat:
que humero sonuit non evitata sinistro.
de, velut muro, solidâve à caute, repulsa est.
tià tamen ictus erat, signatum sanguine Cygnum
derat, & frustrà fuerat gavisus, Achilles.
ulnus erat nullum: sanguis fuit ille Menœtæ.
um verò præceps curru fremebundus ab alto
esilit, & nitido securum cominus hostem
nse petens, parmam gladio, galeamq; cavari
ernit, & in duro lædi quoque corpore ferrum.
aud tulit ulterius: clypeoque adversa reducto
er quater ora viri, capulo cava tempora pulsat.
edentique sequens instat: turbatque, ruitq;
ttonitoq; negat requiem. Pavor occupat illum;
nte oculosque natant tenebræ: retroque ferenti
versos passus medio lapis obstitit arvo.
uem super impulsum resupino pectore Cygnum
i multâ vertit, terræque affixit Achilles.
um, clypeo genibusque premens præcordia duris,
incla trahit galæ; quæ presso subdita mento
idunt fauces; & respiramen, iterque
ripiunt animæ. Victum spoliare parabat:
rma relicta videt. Corpus Deus æquoris albam
ontulit in volucrem; cujus modò nomen habebat.

atque transfixit simul thoracem & pectus subjectum. Quo obeunte & percutiente durum solum capite, eripit illud idem hastile ex vulnere calido, atque inquit. Hæc est dextra, hæc est lancea, quâ modò vicimus: Utar in hunc iisdem, oro idem sit successus contra hunc. Sic loquutus est, & petit Cygnum, neque hasta aberrat, atque non elusa strepitum edidit in sinistro humero. Inde repulsa est tanquam à muro aut rupe firmâ. Achilles tamen adverterat Cygnum infectum sanguine, quâ parte tactus fuerat, & incassum lætatus erat. Plaga nulla erat, ille fuit sanguis Menœtæ. Tum verò furens præceps descendit ab excelso curru, atque petens cominus gladio corusco hostem tutum, videt scutum atque cassidem penetrari gladio, & ferrum etiam retundi in rigido corpore. Non amplius passus est: & clypeo repetito ter quater percutit vultum viri, & depressa tempora capulo. Atque persequens urget cedentem, atque turbat, & agit, & non permittit quietem exterrito. Pavor illum corripit, & caligo observatur oculis: & saxum in medio campo obstitit retro ferenti aversus gressus. Super quem Achilles

fecit magno nisu impulsum Cygnum pectore resupino, atque in terram prostravit. Tum urgens latus clypeo & validis genibus, trahit retinacula cassidis, quæ subjecta mento presso frangunt illam, atque tollunt spiritum & viam anhelitûs. Volebat victum exuere armis, advertit arma tecta. Deus maris mutavit corpus in avem candidam, cujus modò habebat nomen.

NOTÆ.

129. *Securum hostem*] Cygnum nihil timen-
m, qui erat toto corpore invulnerabilis, ex-
pto capite.

132. *Clypeoque adversa reducto*] Innuit os
gni adversùm clypeo impacto identidem ab
hille fuisse pulsatum. Sic *reducta hasta*
pud Virgil. lib. X. Æneid.

136. *Natant tenebræ*] Attonitus enim nihil prospicere poterat.

145. *Volucrem*] *Cygnum*, cujus alitis Cygnum alium Stheneli filium lib. 2. formam quoque induisse vidimus. Ex hâc autem transmutatione, post fata maximè vivere bonos, quorum virtutibus nihil amplius aut invidia aut inimicorum impetus possint detrahere, pronum est mente consequi.

IV. V. *Hic labor, hoc certamen cauſſa fuit induciarum multorum dierum; & pars utraque requievit, emiſſis armis. Et dum vigil præſidium cuſtodit mœnia Trojana; & vigil cuſtodia ſervat munitiones Græcas; feſta dies erat, quâ Achilles victoriâ potius adverſus Cygnum ſacrum faciebat Minervæ ſanguine vaccæ vittatæ. Cujus poſtquam impoſuit extra calidis altaribus, & nidor Diis gratus pervenit in cœlum, ſacra habuerunt ſuam* diei *partem: reliqua eſt exhibita epulis. Accubuerunt excelſis lectis: & ſatiaverunt corpora carnibus aſſis, & leniunt mero & ſolicitudines & ſitim. Neque lyræ, neque carmina cantata, vel longa tibia buxi multifori illos oblectat: ſed tranſigunt noctem colloquiis; atque virtus eſt materia confabulationis. Narrant certamina hoſtium atque ſua. Atque gratum eſt viciſſim narrare diſcrimina crebrò tentata atque exacta. Quid enim diceret Achilles! vel quid potius memorarent apud magnum Achillem? Ultima victoria præſertim victo Cygno commemorata fuit. Viſum mirabile omnibus, quòd corpus juvenis nullo telo violari potuit, neque plagis erat obnoxium, atque ferrum retunderet. Æacides hoc mirabatur, Græci admirabantur; cùm ita Neſtor loquitur, Cygnus fuit ſolus veſtrâ ætate ſecurus ferri, & nullo penetrabilis. At ego quondam aſpexi Cæneum Perrhæbum ferentem mille ictus corpore illæſo:*

IV. V. Hic labor, hæc requiem multorum pugna dierum
Attulit: & poſitis pars utraque ſubſtitit armis.
Dumque vigil Phrygios ſervat cuſtodia muros;
Et vigil Argolicas ſervat cuſtodia foſſas:
Feſta dies aderat; quâ Cygni victor Achilles
Pallada vittatæ placabat ſanguine vaccæ.
Cujus ut impoſuit profectà calentibus aris;
Et Dîs acceptus penetravit in æthera nidor:
Sacra tulêre ſuam: pars eſt data cætera menſis.
Diſcubuêre toris proceres: & corpora toſtâ
Carne replent: vinoque levant curaſque, ſitimque
Non illos citharæ, non illos carmina vocum,
Longave multifori delectat tibia buxi:
Sed noctem ſermone trahunt, virtuſque loquendi
Materia eſt. Pugnam referunt hoſtiſque ſuam-que,
Inque vices adita atque exhauſta pericula ſæpe
Commemorare juvat. Quid enim loqueretur Achilles?
Aut quid apud magnum potiùs loquerentur Achillem?
Proxima præcipuè domito victoria Cygno
In ſermone fuit. Viſum mirabile cunctis;
Quòd juveni corpus nullo penetrabile telo,
Invictumque ad vulnera erat, ferrumque tereb
Hoc ipſum Æacides, hoc mirabantur Achivi.
Cùm ſic Neſtor ait; Veſtro fuit unicus ævo
Contemptor ferri, nulloque forabilis ictu
Cygnus. At ipſe olim patientem vulnera mille
Corpore non læſo Perrhæbum Cænea vidi:

NOTÆ.

149 *Argolicas*] Fuit Argolis regio Peloponneſi, quæ pro totâ Graciâ, ſicuti & ejus populi pro omnibus Græcis, nonnunquam ſumitur.

152. *Profecta*] Carnes hoſtiarum, quas proſecabant, i. e. primum ſecabant; Diiſque adolebant partem, ſacerdotibus partem dabant, partem ſibi apponebant. Turneb. lib. 15. cap. 17.

155. *Toſtâ*] Namque elixa heroïcis temporibus non veſcebantur. Servius.

157. *Non illos*] Lepidiſſimum, inquit Plutarchus, eſt illud convivium, in quod non intrat tibicen. Quibus de rebus in convivio diſſerendum ſit, docet A. Gellius, lib. cap. 11. & Macrob. 7. lib. Saturn. Hic duces de virtute bellicâ, & pugnis.

168. *Achivi*] Græci, qui & Achæi di ſunt ab Achaiâ, quam incoluerunt.

169. *Neſtor*] Neleï fuit filius, rex P ætate, eloquentiâ & prudentiâ clarus.

172. *Perrhæbum*] Fuerunt Perrhæbi T ſaliæ, populi, qui à Lapithis devicti, in P montana confugerunt.

Ibid. *Cænea*] Cænis Elati Lapitharum fuit filia, in virum mutata; cujus ex poët cundiùs poteris cognoſcere hiſtoriam.

enea Perrhæbum; qui factis inclytus Othryn
coluit. Quòque id mirùm magìs eſſet in illo,
emina natus erat. Monſtri novitate moventur,
uiſquis adeſt: narretque rogant. Quos inter
Achilles,
c age (nam cunctis eadem eſt audire voluntas)
facunde ſenex, ævi prudentia noſtri;
uis fuerit Cæneus, cur in contraria verſus;
uâ tibi militiâ, cujus certamine pugnæ
ognitus; à quo ſit victus, ſi victus ab ullo eſt.
um ſenior: Quamvis obſtet mihi tarda vetuſtas;
ultaque me fugiant primis ſpectata ſub annis;
ura tamen memini: nec, quæ magìs hæreat illâ,
ctore res noſtro eſt, inter bellique, domique
ta tot. Ac ſi quem potuit ſpatioſa ſenectus
ectatorem operum multorum reddere, vixi
nnos bis centum; nunc tertia vivitur ætas.
ara decore fuit proles Elateïa Cænis,
heſſalidum virgo pulcherrima; perque propin-
quas,
rque tuas urbes (tibi enim popularis, Achille)
ultorum fruſtrà votis optata procorum.
entâſſet Peleus thalamos quoque forſitan illos;
d jam aut contigerant illi connubia matris,
ut fuerant promiſſa, tuæ. Nec Cænis in ullos
enupſit thalamos; ſecretaque littora carpens
quorei vim paſſa Dei eſt. Ita fama ferebat.
que novæ Veneris Neptunus gaudia cepit;
nt tua vota licet, dixit, ſecura repulſæ:
ige quid voveas. Eadem hoc quòque Fama fe-
rebat.
agnum, Cænis ait, facit hæc injuria votum,
ale pati nîl poſſe mihi. Da fœmina ne ſim,
mnia præſtiteris. Graviore noviſſima dixit

qui celeberrimus facinoribus frequentavit Othryn, & ut illud magìs eſſet ſtupendum in eo: natus erat fœmina. Quicunque adeſt tanguntur novitate prodigii, atque orant ut referat. Inter quos Achilles, Narra, quæſo, ô diſerte ſenex, prudentia noſtri ſæculi (nam omnes cupiunt cognoſcere eadem) quis fuerit Cæneus; quamobrem in aliam formam mutatus; quo bello; cujus contentionis diſcrimine tibi cognitus, à quo ſit domitus; ſi modò à quoquam eſt domitus. Tum ſenex. Quamvis mihi obſit longa ſenectus, multorum ſim oblitus quæ vidi primâ ætate, recordor tamen plurimorum: neque eſt quicquam quod tenaciùs affixum ſit memoriæ noſtræ inter tot facta pace & bello, quàm illud. Et ſi longa vetuſtas potuit præſtare aliquam teſtem multorum factorum, vixi annos ducentos; nunc tertia ætas agitur. Cænis Elati filia inclyta fuit formâ puella pulcherrima Theſſalarum: & fruſtrà fuit petita votis multorum procorum per urbes vicinas, & per tuas, Achille. (Namque tua fuit *popularis) Fortè etiam Peleus petüſſet illos thalamos; ſed aut jam illi obtigerant conjugia genetricis tuæ, aut fuerant conceſſa. Neque Cænis rupta eſt in ullos thalamos, atque ambulans in littore remoto*

preſſa eſt à Deo maris potenti. Sic rumor increbuerat. Eſt poſtquam Neptunus potitus eſt voluptate novæ Veneris, Conceditur, inquit, ut tua deſideria ſint tuta ab omni repulſâ, elige quid cupias. Jam rumor etiam iſtud prædicabat. Hoc dedecus inquit Cænis, facit magnum votum, ſcilicet, *ut nihil ſimile pati poſſim. Fac ne ſim fœmina, omnia feceris. Protulit ultimas majore*

NOTÆ.

173. *Otbryn*] Qui mons eſt Theſſaliæ.
179. *Contraria*] In marem ex fœminâ.
188. *Bis centum*] Ut ita falſos liqueat, qui Neſtoris ætates per 300 annorum ſecula tora metiuntur; ſiquidem Ovidio fides.

201. *Injuria*] Quâ mihi virginitatem eripuiſti, effecit, ut magna petere audeam.
203. *Graviore*] Quia in marem mutat; hoc eſt, quia effœminatus qui erat, graviores viri mores induit.

Verba

IV. V. *Hic labor, hoc certamen cauſſa fuit iniuriarum multorum dierum; & pars utraque requievit, emiſſis armis. Et dum vigil præſidium cuſtodit mœnia Trojana; & vigil cuſtodia ſervat munitiones Græcas; feſta dies erat, quâ Achilles victoriâ potius adverſus Cygnum ſacram faciebat Minervæ ſanguine vaccæ vittatæ. Cujus poſtquam impoſuit extra calidis altaribus, & nidor Diis gratus pervenit in cœlum, ſacra habuerunt ſuam diei partem: reliqua eſt exhibita epulis. Accubuerunt excelſis lectis: & ſatiaverunt corpora carnibus aſſis, & leniunt mero & ſolicitudines & ſitim. Neque lyræ, neque carmina cantata, vel longa tibia buxi multifori illos oblectat: ſed tranſigunt noctem colloquiis; atque virtus eſt materia confabulationis. Narrant certamina hoſtium atque ſua. Atque gratum eſt viciſſim narrare diſcrimina crebrò tentata atque exacta. Quid enim diceret Achilles! vel quid potius memorarent apud magnum Achillem? Ultima victoria præſertim victo Cygno commemorata fuit. Viſum mirabile omnibus, quòd corpus juvenis nullo telo violari potuit, neque plagis erat obnoxium, atque ferrum retunderet. Æacides hoc mirabatur, Græci admirabantur; cùm ita Neſtor loquitur, Cygnus fuit ſolus veſtrâ ætate ſecurus ferri, & nullo penetrabilis. At ego quondam aſpexi Cæneum Perrhæbum ferentem mille ictus corpore illæſo:*

IV. V. Hic labor, hæc requiem multorum pugna dierum
Attulit: & poſitis pars utraque ſubſtitit armis.
Dumque vigil Phrygios ſervat cuſtodia muros;
Et vigil Argolicas ſervat cuſtodia foſſas:
Feſta dies aderat; quâ Cygni victor Achilles
Pallada vittatæ placabat ſanguine vaccæ.
Cujus ut impoſuit proſecta calentibus aris;
Et Dîs acceptus penetravit in æthera nidor:
Sacra tulêre ſuam: pars eſt data cætera menſis.
Diſcubuêre toris proceres: & corpora toſtâ
Carne replent: vinoque levant curaſque, ſitimque
Non illos citharæ, non illos carmina vocum,
Longave multifori delectat tibia buxi:
Sed noctem ſermone trahunt, virtuſque loquendi
Materia eſt. Pugnam referunt hoſtiſque ſuam que,
Inque vices adita atque exhauſta pericula ſæpe
Commemorare juvat. Quid enim loqueretur Achilles?
Aut quid apud magnum potiùs loquerentur Achillem?
Proxima præcipuè domito victoria Cygno
In ſermone fuit. Viſum mirabile cunctis;
Quòd juveni corpus nullo penetrabile telo,
Invictumque ad vulnera erat, ferrumque tereb
Hoc ipſum Æacides, hoc mirabantur Achivi.
Cùm ſic Neſtor aït; Veſtro fuit unicus ævo
Contemptor ferri, nulloque forabilis ictu
Cygnus. At ipſe olim patientem vulnera mille
Corpore non læſo Perrhæbum Cænea vidi:

NOTÆ.

149 *Argolicas*] Fuit Argolis regio Peloponneſi, quæ pro totâ Graciâ, ſicuti & ejus populi pro omnibus Græcis, nonnunquam ſumitur.

152. *Profecta*] Carnes hoſtiarum, quas proſecabant, i. e. primum ſecabant; Diiſque adolebant partem, ſacerdotibus partem dabant, partem ſibi apponebant. Turneb. lib. 15. cap. 17.

155. *Toſtâ*] Namque elixa heroïcis temporibus non veſcebantur. Servius.

157. *Non illos*] Lepidiſſimum, inquit Plutarchus, eſt illud convivium, in quod non intrat tibicen. Quibus de rebus in convivio diſſerendum ſit, docet A. Gellius, lib. cap. 11. & Macrob. 7. lib. Saturn. Hic duces de virtute bellicâ, & pugnis.

168. *Achivi*] Græci, qui & Achæi d ſunt ab Achaiâ, quam incoluerunt.

169. *Neſtor*] Neleï fuit filius, rex P ætate, eloquentiâ & prudentiâ clarus.

172. *Perrhæbum*] Fuerunt Perrhæbi T ſaliæ, populi, qui à Lapithis devicti, in P montana confugerunt.

Ibid. *Cænea*] Cænis Elati Lapitharum fuit filia, in virum mutata; cujus ex poë cundiùs poteris cognoſcere hiſtoriam.

enea Perrhæbum; qui factis inclytus Othryn
coluit. Quòque id mirùm magìs esset in illo,
emina natus erat. Monstri novitate moventur,
niſquis adest: narretque rogant. Quos inter
Achilles,
c age (nam cunctis eadem est audire voluntas)
facunde senex, ævi prudentia nostri;
uis fuerit Cæneus, cur in contraria versus;
uâ tibi militiâ, cujus certamine pugnæ
gnitus; à quo sit victus, si victus ab ullo est.
um senior: Quamvis obstet mihi tarda vetustas;
ultaque me fugiant primis spectata sub annis;
ura tamen memini: nec, quæ magìs hæreat illâ,
ctore res nostro est, inter bellique, domique
cta tot. Ac si quem potuit spatiosa senectus
ectatorem operum multorum reddere, vixi
nnos bis centum; nunc tertia vivitur ætas.
ara decore fuit proles Elateïa Cænis,
hessalidum virgo pulcherrima; perque propinquas,
rque tuas urbes (tibi enim popularis, Achille)
ultorum frustrà votis optata procorum.
entâsset Peleus thalamos quoque forsitan illos;
d jam aut contigerant illi connubia matris,
ut fuerant promissa, tuæ. Nec Cænis in ullos
enupsit thalamos; secretaque littora carpens
quorei vim passa Dei est. Ita fama ferebat.
que novæ Veneris Neptunus gaudia cepit;
nt tua vota licet, dixit, secura repulsæ:
ige quid voveas. Eadem hoc quoque Fama ferebat.
agnum, Cænis ait, facit hæc injuria votum,
ale pati nîl posse mihi. Da fœmina ne sim,
mnia præstiteris. Graviore noviſſima dixit

qui celeberrimus facinoribus frequentavit Othryn, & ut illud magìs esset stupendum in eo: natus erat fœmina. Quicunque adest tanguntur novitate prodigii, atque orant ut referat. Inter quos Achilles, Narra, quæso, ô diserte senex, prudentia nostri sæculi (nam omnes cupiunt cognoscere eadem) quis fuerit Cæneus; quamobrem in aliam formam mutatus; quo bello; cujus contentionis discrimine tibi cognitus, à quo sit domitus; si modò à quoquam est domitus. Tum senex. Quamvis mihi obsit longa senectus, multorum sim oblitus quæ vidi primâ ætate, recordor tamen plurimòrum: neque est quicquam quod tenaciùs affixum sit memoriæ nostræ inter tot facta pace & bello, quàm illud. Et si longa vetustas potuit præstare aliquam testem multorum factorum, vixi annos ducentos; nunc tertia ætas agitur. Cænis Elati filia inclyta fuit formâ puella pulcherrima Thessalarum: & frustrà fuit petita vocis multorum procorum per urbes vicinas, & per tuas, Achille. (Namque tua fuit *popularis) Fortè etiam Peleus petiisset illos thalamos; sed aut jam illi obtigerant conjugia genetricis tuæ, aut fuerant concessa. Neque Cænis rupta est in ullos thalamos, atque ambulans in littore remoto*

pressa est à Deo maris potenti. Sic rumor increbuerat. Est postquam Neptunus potitus est voluptate novæ Veneris, Conceditur, inquit, ut tua desideria sint tuta ab omni repulsâ, elige quid cupias. Jam rumor etiam istud prædicabat. Hoc dedecus inquit Cænis, facit magnum votum, scilicet, ut illud simile pati possim. Fac ne sim fœmina, omnia feceris. Protulit ultimas majore

NOTÆ.

173. *Othryn*] Qui mons est Thessaliæ.
179. *Contraria*] In marem ex fœminâ.
188. *Bis centum*] Ut ita falsos liqueat, qui Nestoris ætates per 300 annorum secula ora metiuntur; siquidem Ovidio fides.

201. *Injuria*] Quâ mihi virginitatem eripuisti, effecit, ut magna petere audeam.
203. *Graviore*] Quia in marem mutat; hoc est, quia effœminatus qui erat, graviores viri mores induit.

Verba

ſono voces, atque ille ſonus poterat viacri maſculi, qualis erat. Nam jam Deus profundi maris audiêrat vota: atque inſuper fecerat, ne poſſet vulnerari ullo modo, vel occidi ferro. Hilaris dono diſcedit Atracias: atque tranſigit ætatem ſtudiis virilibus, & exſpatiatur per campos Pencios. Filius temerarii Ixionis duxerat Hippodamen, atque juſſerat ſævos nubigenas diſcumbere menſis ex ordine conſtitutis in ſpeluncâ velatâ arboribus. Theſſali principes cœierant; nos quoque aderamus: atque aula feſta perſonabat confuſâ turbâ. Ecce cantant Hymenæum, atque atria fumant ignibus: & puella vultu pulcherrima accedit ſtipata turbâ matronarum & puellarum. Beatum prædicavimus Pirithoum illâ uxore: quod præſagium propè falſum fuit. Namque Euryte, crudeliſſime crudelium Centaurorum, tam tibi coruritur puellâ conſpectâ, quàm mero: & ebrietas duplicata libidine dominatur. Continuò menſæ disjectæ fœdant convivia; atque recèns nupta trahitur per vim capillis correptis. Eurytus abripit

Verba ſono: poteratque viri vox illa videri,
Sicut erat. Nam jam voto Deus æquoris alti
Annuerat: dederatque ſuper: ne ſaucius ullis
Vulneribus fieri, ferrove occumbere poſſet.
Munere lætus abit; ſtudiiſque virilibus ævum
Exigit Atracides, Peneïaque arva pererrat.
Duxerat Hippodamen audaci Ixione natus;
Nubigenaſque feros, poſitis ex ordine menſis,
Arboribus tecto diſcumbere juſſerat antro.
Hæmonii proceres aderant; aderamus & ipſi,
Feſtaque confuſâ reſonabat regia turbâ.
Ecce canunt Hymenæon; & ignibus atria fu-
mant:
Cinctaque adeſt virgo matrum nuruumque cater-
Præſignis facie. Felicem diximus illâ
Conjuge Pirithoum: quod pœnê fefellimus ome-
Nam tibi, ſævorum ſæviſſime Centaurorum
Euryte, quàm vino pectus, tam virgine viſâ
Ardet: & ebrietas geminata libidine regnat.
Protinus everſæ turbant convivia menſæ:
Raptaturque comis per vim nova nupta prehen-
Eurytus Hyppodamen, alii, quam quiſq; probâra-
Aut poterant, rapiunt; captæque erat urbis ima-

Fœmineo clamore ſonat domus. Ociùs omne-
Surgimus: & primus, Quæ te vecordia, Theſe-
Euryte, pulſat, aït; qui, me vivente, laceſſas
Pirithoum, violeſque duos ignarus in uno?
Neve ea magnanimus fruſtrà memoraverit h-
ros;

Hippodamen, alii quam quiſque laudaverant; aut poterant rapere; *atque erat ſpecies urbis reptæ. Domus perſonat ululatibus muliebribus. Confeſtim omnes exſurgimus; atque prior Th Quæ, inquit, veſania te urget, Euryte, qui me vivo lædas Pirithoum, atque neſcius duos vio uno? Neve heros fortiſſimus nec quicquam ea dixit;*

NOTÆ.

209. *Atracides*] *Cæneus Theſſaleus:* fuit enim *Atrax* ſeu *Atracia* Theſſaliæ oppidum, apud Peneum fluvium.

Ib. *Peneïa*] Per quæ Peneus Theſſaliæ fluvius volvitur.

210. *Hippodamen*] Iſchomachen nominat Propert. l. 2. El. 2. Deidamiam. Plut. in Theſeo.

Ib. *Audaci*] Pirithoum dicit Ixionis filium; qui quidem Ixion Junonem etiam de ſtupro interpellare eſt auſus; quâ re à Jove intellectâ, nubem illi Junonis ſpecie ſuppoſuit, unde nati Centauri.

211. *Nubigenas*] Centauros nube gen

215. *Hymenæon*] Nuptiale carmen freq tabant: Hymenæumque nuptiarum Deum lebrabant.

Ib. *Ignibus*] Nuptiis non faces modò ſ aræ, & ſacra adhibita, Diique advocati.

218. *Feſellimus*] Propter ortam rixam & pugnam.

221. *Geminata*] Nam Baccho & Ve inebriati ſunt.

229. *Pirithoum*] Proverbio etiam co Theſei & Pirithoi mutua amicitia.

Subm

movet instantes; raptamque furentibus aufert.
nihil contrà: neque enim defendere verbis
lia facta potest: sed vindicis ora protervis
equitur manibus, generosaque pectora pulsat.
rtè fuit juxtà signis extantibus asper
ntiquus crater, quem vastum vastior ipse
stulit Ægides; adversaque misit in ora.
nguinis ille globos pariter, cerebrumque, merumque,
ulnere & ore vomens, madidâ resupinus arenâ
lcitrat. Ardescunt germanâ cæde bimembres:
ertatimq; omnes uno ore, Arma, arma, loquuntur.
ina dabant animos: & primâ pocula pugnâ
issa volant, fragilesque cadi, curvique lebetes:
es epulis quondam, nunc bello & cædibus, aptæ.
imus Ophionides Amycus penetralia donis
aud timuit spoliare suis: & primus ab æde
ampadibus densum rapuit funale coruscis:
latumque altè, veluti qui candida tauri
umpere sacrificâ molitur colla securi;
isit fronti Lapithæ Celadontis: & ossa
on agnoscendo confusa relinquit in ore.
xsiluêre oculi; disjectisque ossibus oris,
cta retro naris, medioque infixa palato est.
unc pede convulso mensæ Pellæus acernæ
travit humi Belates, dejecto in pectora mento:
umque atro mistos sputantem sanguine dentes,
ulnere Tartareas geminato mittit ad umbras.
roximus ut steterat, spectans altaria vultu
umida terribili, Cur non, aït, utimur istis?
umque suis Gryneus immanem sustulit aram

nam repellit violentos, atque avellit sublatam furentibus. Ille nil dixit *contrà: neque enim potest tueri vocibus ejusmodi facinora: sed insurgit in vultum ultoris manibus temerariis & impetum facit contra magnanimum pectus. Fortè prope fuit vetus crater, durus signis promientibus, quem magnum ipse major Ægides corripuit, atque jecit in faciem adversâm. Ille eructans simul spissam saniem & cerebrum, & vinum per os atque per plagam, resupinus percutit terram humidam calcibus. Omnes biformes* Centauri *incensi nece fratris certatim uno ore clamant, Ad arma, ad arma. Merum augebat animos: atque primo certamine pocula jacta, & cadi fragiles & cavi lebetes, res olim idoneæ convivis, nunc bello & cædibus, volant. Amycus Ophionis filius primus nou veritus est tollere munera sua ex penetralibus; atque primus sustulit ex sacrario candelabrum instructum lucernis splendentibus: & misit altè sublatum in frontem Lapithæ Celadonis, veluti qui conatur frangere cervicem albam tauri sacrificâ hëpenni: atque relinquit ossa quasa facie non agnoscendâ. Oculi sunt eruti, & ossibus oris sparsis naris retro pressa est, atque fixa medio palato. Belates Pellæus, pede mensæ acernæ extracto, hunc dejecit in terram, mento lapso in pectus: atque ictu repetito dimittit ad Manes inferos, exspuentem dentes confusos cum igro sanguine. Gryneus, cùm proximus esset, adspiciens aram fumantem oculis atrocibus, Quamrem, inquit, non utimur istis? atque sustulit ingens altare cum suis*

NOTÆ.

233. *Vindicis*] *Thesei*, quî novam nuptam à Centaurorum injuriâ liberat: pugnos in faciem & pectus Thesei ingerit.

237. *Ægides*] *Theseus* Ægeli filius.

240. *Bimembres*] Centauri biformes, mediâ parte homines, alterâ equi.

243. *Fragiles*] Ex cretâ confecti.

245. *Penetralia*] Sacrarium dicit, seu locum ubi sacra reponerentur; sacrificia etiam peragerentur.

247. *Funale*] Lychnuchum intelligo, de laqueari fortè pendentem.

250. *Lapithæ*] Thessaliæ populi, Pindum & Othryn montes præsertim incolentes, Pirithoï olim imperio parentes.

254. *Pellæus*] Pellâ Thessaliæ urbe, ut verò simile est, oriundus: quanquam plures Pellæ fuerant.

Ignibus

Ignibus, & medium Lapitharum jecit in agmen;
Depressitque duos, Brotean, & Orion. Orio
Mater erat Mycale: quam deduxisse canendo
Sæpe reluctanti constabat cornua Lunæ.
Non impunè feres, teli modò copia detur,
Dixerat Exadius. Telique habet instar, in altâ
Quæ fuerant pinu, votivi cornua cervi.
Figitur huic duplici Gryneus in lumina ramo:
Eruiturque oculos. Quorum pars cornibus hæret:
Pars fluit in barbam; concretaque sanguine pendet.
Ecce rapit mediis flagrantem Rhœtus ab aris
Primitium torrem: dextrâque à parte Charaxi
Tempora perfringit fulvo protecta capillo.
Correpti rapidâ, veluti seges arida, flammâ
Arserunt crines: & vulnere sanguis inustus
Terribilem stridore sonum dedit; ut dare ferrum
Igne rubens plerumque solet, quod forcipe curvâ
Cùm faber eduxit, lacubus demittit: At illud
Stridet: & in trepidâ submersum sibilat undâ.
Saucius hirsutis avidum de crinibus ignem
Excutit: inque humeros limen tellure revulsum
Tollit, onus plaustri: quod ne permittat in hostem,
Ipsa facit gravitas. Socium quoque saxea moles
Oppressit spatio stantem propiore Cometem:
Gaudia nec retinet Rhœtus: Sic comprecor, inquit,
Cætera sit fortis castrorum turba tuorum;
Semicremoque novat repetitum stipite vulnus:
Terque, quaterque gravi juncturas verticis ictu
Rupit: & in liquido sederunt ossa cerebro.
Victor ad Evagrum, Corythumque, Dryantaque transit:
E quibus ut primâ tectus lanugine malas
Procubuit Corythus: Puero quæ gloria fuso

ignibus, & immisit in mediam turbam Lapitharum; & protrivit duos, Brotean & Orion. Orius matrem habebat Mycalen; quam certum erat crebrò subtraxisse incantationibus cornua Lunæ resistenti. Non discedes inultus, modò inveniam aliquod telum, dixerat Exadius: atque pro telo arripuit cornua cervi Dianæ *consecrati, quæ pendebant ab excelsâ pinu. Gryneus figitur ab eo duplici ramo in oculos; atque iis privatur; quorum pars hæret cornibus, pars fluit in barbam, & coagulata sanguine pendet. Ecce Rhœtus tollit ex medio altari magnum stipitem ardentem; & à dextrâ parte penetrat tempora Charaxi obducta flavis crinibus. Coma incensa igne fervido flagravit sicuti messis sicca: & sanguis adductus ictu strepitum fecit horrendum crepitando, qualem ferè ferrum candens consuevit reddere, quod, cùm faber extraxit forcipe aduncâ, injicit in lacum. At illud mersum crepitat, atque sibilat in aquâ tremente. Vulneratus excutit ignem rapacem de comâ hispidâ; atque tollit in humero saxum ex terrâ extractum, onus* magnum satis *plaustro, quod ne penitùs jaciat in hostem, ipsa gravitas prohibet. Pondus lapidis oppressit, etiam Cometem propius stantem. Neque Rhœtus dissimulat lætitiam. Ita oro, ait, sit validum reliquum agmen tuorum sociorum, atque geminat plagam renovatam torre semiusto: perfregit terque quaterque commissuras capitis sævo ictu, & ossa manserunt in fluido cerebro. Victor transit ad Evagrum, Corythumque, atque Dryantem; è quibus postquam Corythus, velatas habens maxillas primâ lanugine, humi stratus est, Quæ laus adolescente prostrato*

NOTÆ.

263. *Quam*] Veneficiis & incantationibus infames præsertim mulieres Thessaliæ.

267. *Quæ fuerat*] Virgil. Eclog. 7. Dianæ *vovet ramosa Micon vivacis cornua cervi.* Cornibus itaque pinu, in quâ figebantur votiva Dianæ, direptis, subitorum vice armorum utitur Exadius.

285. *Sic*, &c.] Utinam cæteri Cometis socii tam audacter accederent, ut eâdem cum illo fortunâ utantur.

Parta

Parta tibi est? Evagrus aït. Nec dicere Rhœtus
Plura sinit; rutilasque ferox in aperta loquentis
Condidit ora viri, perque os in pectora flammas.
Te quoque, sæve Drya, circum caput igne rotato
Insequitur: sed non in te quoque constitit idem
Exitus. Assiduæ successu cædis ovantem,
Quà juncta est humero cervix, sude figis obustà.
Ingemuit, duroque sudem vix osse revellit
Rhœtus; & ipse suo madefactus sanguine fugit.
Fugit & Orneus, Lycabasque, & saucius armo
Dexteriore Medon, & cum Pisenore Thaumas:
Quique pedum nuper certamine vicerat omnes
Mermerus; accepto nunc vulnere tardiùs ibat:
Et Pholus, & Melaneus, & Abas prædator aprorum:
Quique suis frustrà bellum dissuaserat augur
Astylos. Ille etiam metuenti vulnera Nesso,
Ne fuge; ad Herculeos, inquit, servaberis, arcus.
At non Eurynomus, Lycidasque, & Areos & Imbreus
Effugêre necem: quos omnes dextra Dryantis
Perculit adversos. Adversum tu quoque, quamvis
Terga fugæ dederas, vulnus, Crenæe, tulisti.
Nam grave respiciens inter duo lumina ferrum,
Quà naris fronti committitur, accipis imæ.
In tanto fremitu ductis sine sine jacebat
Sopitus vinis & inexperrectus Aphidas;
Languentique manu carchesia mista tenebat,
Fusus in Ossææ villosis pellibus ursæ.
Quem procul ut vidit frustrà nulla arma moventem,
Inserit amento digitos, Miscendaque, dixit,

tibi comparata est? inquit Evagrus. Neque Rhœtus patitur plura proferre: atque sævus immisit ignes coruscos in os apertum viri loquentis, & per os in pectus. Persequitur te etiam, crudelis Drya, flammâ circum caput actâ: verum successus non fuit etiam idem in te: vulneras stipite præustâ triumphantem successu cædis continuæ, quâ putare collum commissum est humero. Rhœtus ingemuit, vixque evellere potuit stipitem ex osse rigido, & ipse conspersus suo sanguine profugit. Recedit etiam Orneus atque Lycabas, & Medon vulneratus humero dextro, itemque Thaumas cum Pisenore, atque Mermerus, qui nuper superaverat omnes certamine pedum, jam plagâ impactâ segniùs incedebat; & Pholus, & Melaneus, & Abas venator aprorum, & Astylus vates, qui nequicquam dehortatus erat suos Centauros à pugnâ. Ille quoque dixit Nesso sibi caventi à vulneribus, Ne aufugias, servaberis, ab arcu Herculeo occidendus. At Eurynomus, & Lycidas, & Areus, & Imbreus, non vitaverunt mortem, quos omnes oppositos dextræ Dryantis prostravit. Tu quoque, Crenæe, quanquam terga verteras in fugam, accepisti plagam in parte anteriore; nam retro spectans accipit ferrum inter duos oculos, quà nasus jungitur infimæ fronti. Aphidas mero hausto sine modo, stratus erat, somno victus, neque excitatus tanto strepitu, atque tractabat manu sopitâ carchesia temperata porrectus super pelle hispidâ ursæ Ossææ. Quem Phorbas ut adspexit procul, nequicquam bello carentem, aptat amentum digitis, atque, inquit, miscendum

NOTÆ.

296. *Circum caput*] Quo motu gravior & parator fit ictus.

299. *Figis*] Dryantem alloquitur, cujus quoque Homerus meminit.

309. *Servaberis*] Jam Nessum illum Deianiræ vim parantem ab Hercule interfectum vidimus.

314. *Respiciens*] Ad historiam fortè alludit, quàm refert Quintilianus. Pomponius quidam vulnus in ore acceperat, quod Cæsari ostentabat: *Ne unquam igitur*, inquit, *fugiens respexeris.*

318. *Carchesia*] Eo nomine appellantur pocula procera, & circa mediam partem compressa, quorum ansæ à summo ad imum pertinent. Carchesium autem hoc in loco pro vino ipso positum.

319. *Ossææ*] In Ossâ monte nutritæ, aut etiam captæ.

320. *Amento*] Lorum erat, quo jaculum medium, seu hasta, ut jaci posset, religabatur.

Cum

Haurias merum cum Styge, neque diutiùs cunctatus, jecit haſtile in virum; cùmque fortè ſtratus eſſet reſupinus, jaculum infixum eſt collo. Mors fuit ſine ſenſu; atque cruor ater manavit ex pleno collo in lectos, inque ipſa pocula. Ipſe vidi Petræum nitentem revellere ſolo quercum glandiferam; quàm dum complectitur, & huc illùc impellit, atque agitat arborem concuſſam, haſta Pirithoï impacta coſtis Petræi, penetravit pectora pugnantia rigido ligno. Aiebant Lycum peremptum viribus Pirithoï, Pirithoï quoque Chromin: ſed uterque minorem laudem attulerunt, quàm Dictys & Helops. Helops foſſus fuit haſtili, quod tranſegit tempora, & impulſum à dextrâ pervaſit in aurem ſiniſtram. Dictys delapſus à dubio vertice montis, dum pavidus vitat filium Ixionis urgentem, pronus cecidit; & rupit vaſtam ornum gravitate corporis; atque latera ſua tranſfixa injecit ſuper illam raptum: Aphareus vindex adeſt, atque nititur jacere lapidem ex monte extractum, Ægides prævertit nitentem vecte querno, atque conterit vaſta oſſa cubiti; neque ampliùs moratur, aut cupit mittere Orco corpus mutilum: atque ſeſe immittit dorſo excelſi Bianoris, non aſſueto quemquam vehere præter ipſum: & preſſit coſtas genibus, atque comprimens jubas ſiniſtra correptas, vulneravit faciem atque vultum minitantem, & tempora rigida cl nodoſâ. Proſternit clavâ Nedymnum, & Lycotan jaculatorem, & Hippaſum habentem pectus v tum barbâ promiſſâ, & Riphcum manentem in altis ſilvis; & Tereum, qui conſueverat portare do urſos vivos atque rigentes, correptos in montibus Theſſalis. Demoleon non paſſus es ulteriùs Thes proſperam fortunam in certamine habentem; atque è ſpiſſâ ſilvâ extrahere

Cum Styge vina bibas, Phorbas. Nec plura moratus
In juvenem torſit jaculum: ferrataque collo
Fraxinus, ut caſu jacuit reſupinus, adacta eſt.
Mors caruit ſenſu; plenoque è gutture fluxit
Inque toros, inque ipſa niger carcheſia ſanguis.
Vidi ego Petræum conantem evellere terrâ
Glandiferam quercum: quam dum complexibus
ambit;
Et quatit huc illùc, labefactaque robora jactat,
Lancea Pirithoï coſtis immiſſa Petræi
Pictora cùm duro luctantia robora fixit.
Perithoï virtute Lycum cecidiſſe ferebant:
Pirithoï cecidiſſe Chromin. Sed uterque minorem
Victori titulum, quàm Dictys, Helopſque dederunt:
Fixus Helops jaculo: quod pervia tempora fecit;
Et miſſum à dextrâ lævam penetravit in aurem.
Dictys ab ancipiti delapſus acumine montis,
Dum fugit inſtantem trepidans Ixione natum,
Decidit in præceps: & pondere corporis ornum
Ingentem fregit: ſuaque induit ilia fractæ.
Ultor adeſt Aphareus: ſaxumque è monte revulſum
Mittere conatur. Conantem ſtipite querno
Occupat Ægides; cubitique ingentia frangit
Oſſa: nec ulteriùs dare corpus inutile leto
Aut vacat, aut curat: tergoque Bianoris alti
Inſilit, haud ſolito quenquam portare, niſi ipſum
Oppoſuitque genu coſtis: prênſamque ſiniſtrâ
Cæſariem retinens, vultum, minitantiaque ora
Robore nodoſo, præduraque tempora fregit.
Robore Nedymnum, jaculatoremque Lycotan
Sternit, & immiſſâ protectum pectora barbâ
Hippaſon, & ſummis exſtantem Riphea ſilvis;
Tereaque, Hæmoniis qui prênſos montibus urſos
Ferre domum vivos, indignanteſque ſoleba.
Haud tulit utentem pugnæ ſucceſſibus ultra
Theſea Demoleon: ſolidoque revellere dumo

NOTÆ.

325. *Mors caruit ſenſu*] Propter altum ſoporem *Aliis* (Hiſtris ſc.) *mors ſomno continuata eſt.* Liv. Dec. 5. lib. 1.

346. *Haud ſolito*] In duplicâ Centauro naturâ ludit Naſo.

349. *Robore*] Clavâ nodis plenâ.

Anno

nnoſam pinum magno molimine tentat.
uod quia non potuit, præfractam miſit in hoſtem.
d procul à telo Theſeus veniente receſſit,
llados admonitu. Credi ſic ipſe volebat.
on tamen arbor iners cecidit: nam Crantoris alti
bſcidit jugulo pectuſque, humerumque ſiniſtrum.
rmiger ille tui fuerat genitoris, Achille:
uem Dolopum rector bello ſuperatus Amyntor
acidæ dederat pacis pignuſque, fidemque.
unc procul ut fœdo disjectum vulnere Peleus
idit, At inferias, juvenum gratiſſime Crantor,
ccipe, ait. Validoque in Demoleonta lacerto
raxineam miſit, mentis quoque viribus, haſtam:
uælaterum cratem perrupit: & oſſibus hærens
remuit. Trahit ille manu ſine cuſpide lignum:
quoque vix ſequitur. Cuſpis pulmone retenta eſt.
ſe dolor vires animo dabat. Æger in hoſtem
igitur: pedibuſque virum proculcat equinis.
xcipit ille ictus galeâ, clypeoque ſonantes,
efenſatque humeros: prætentaque ſuſtinet arma:
rque armos uno duo pectora perforat ictu.
ntè tamen leto dederat Phlegræon, & Hylen
inus: Hiphinoum collato Martè, Claninque.
dditur his Dorylas: qui tempora tecta gerebat
lle lupi, ſævique vicem præſtantia teli,
rnua vera boum multo rubefacta cruore.
uic ego, nam vires animus dabat, Aſpice, dixi,
uantùm concedant noſtro tua cornua ferro:
jaculum torſi. Quod cùm vitare nequiret,
poſuit dextram paſſuræ vulnera fronti:
fixa eſt cum fronte manus. Fit clamor: at illum
erentem Peleus, & acerbo vulnere victum
tabat enim propior) mediam ferit enſe ſub alvum.

magno conatu veterem pinum nititur. Quid quia non potuit, jecit partem illius *ruptam in hoſtem. Aſt Theſeus vitavit telum è longinquo veniens hortatu Minervæ. Ipſe volebat ſic credi. Arbor tamen non cecidit inutilis; nam revulſit pectus & humerum ſiniſtrum à collo excelſi Crantoris. Achille, ille fuerat armiger tui patris, quem Amyntor, rex Dolopum bello victus, dederat Æacidæ in obſidem & fidem pacis. Cùm Peleus illum procul adſpexit lacerum horrendo vulnere. At, inquit, inferias accipe, Crantor dilectiſſime juvenum: atque intorſit haſtile fraxineum in Demoleontem forti brachio, atque etiam animi impetu: quod perfregit texturam laterum, atque oſſibus infixum contremuit. Ille eripit manu lignum ſine mucrone; atque* lignum ipſum *ægrè* trahenti *cedit. Ferrum retentum eſt pulmone. Ipſe dolor dabat vires animo. Vulneratus inſurgit in hoſtem, & proterit virum* Peleum, *pedibus equinis. Ille eludit ictus ſtrepentes caſſide & clypeo, & tegit humeros, & ſuſtinet arma oppoſita: & transfigit uno ictu duo pectora per armos. Nihilominus priùs morti oppoſuerat eminus Phlegræum & Hylen; atque Hiphinoum & Clanin cominus.*

ſicitur Dorylas qui habebat tempora velata pelle lupi, atque cornua panda taurorum, quæ illierant duri teli multo ſanguine tincta. Ego huic dixi, Vide, quantùm tua cornua ſint inferiora noſtro o: atque immiſi telum; quod cùm non poſſet effugere, objecit dextram fronti accepturæ plagam. nus ſimul cum fronte perfoſſa eſt. Exclamat; at Peleus (nam erat proximus) percutit gladio medio ventre illum ſtantem & domitum ſævâ plagâ.

NOTÆ.

64. *Dolopum*] Dolopes Theſſaliæ populi, Phthiotidis extremis finibus: qui nonnunm pro Græcis ſumuntur.

65. *Pacis*] Significat Crantora Peleo obm ab Amyntore fuiſſe datum.

69. *Mentis*] *Mentis indignatione*, nonnunquam enim ſine odio, aut omni etiam animâ perturbatione certatur.

374. *Virum*] *Peleum.*

377. *Duo*] *Equi, & hominis*: nam Centaurus fuit.

Dorylas *emicuit, atque ferus humi raptavit ſua inteſtina: & protrivit raptata, & diſcerpſit protrita: atque in illis etiam impedivit pedes: tum procubuit vacuo ventre. Neque, Cyllare, tua pulchritudo ſervavit te certantem, ſi modò tribuimus pulchritudinem illi* monſtroſæ *naturæ. Barba habebat lanuginem; lanuginis color erat flavus: flavi inſuper capilli fluebant ex humeris in armos medios. Jucunda alacritas in vultu, collum, humeri, manus, pectora & partes, quibus eſt homo, haud abſimiles erant ſtatuis probatis artificum: neque equi ſpecies culpanda ſub illâ* formâ, *aut pejor homine. Adjice collum & caput: dignus erit Caſtore; ita dorſum* latum *& ſedi aptum, ita elata pectora conſiſtunt toris; totus nigrior pice atrâ. Attamen cauda alba; color eſt etiam albus pedibus. Plurimæ de gente ſuâ illum optaverunt; ſed ſola Hylonome illum devinxit: quâ nulla fœmina formoſior manſit inter ſemibrutos* Centauros, *in excelſis ſilvis. Iſta & lenibus verbis, & amando, & amorem agnoſcendo ſola tenet Cyllaron* ſibi devictum. *Ornatum etiam habuit, quantus eſſe licet in iſtiuſmodi artubus; ut capilli ſint pectine nitidi, ut nunc ſe impediat rore marino, nunc violâ aut roſâ; nonnunquam feras alba; biſque die abluat faciem ad fontes fluentes ex cacumine ſilvæ Pegaſææ, bis lavet corpus ſum neque tegat aut humeros aut latus ſiniſtrum niſi pellibus ferarum delectarum. Eſt illis amor æqu vagantur unà per montes: unà etiam intrant ſpeluncas; atque tum ſimul venerant in ædes Lapith & pariter ſæva bella exercebant. Auctor* vulneris *eſt dubius: Telum actum eſt à parte ſiniſ*

Proſiluit, terrâque ferox ſua viſcera traxit;
Tractaque calcavit; calcataque rupit: & illis
Crura quoque impediit; & inani concidit alvo.
Nec te pugnantem tua, Cyllare, forma redemit,
Si modò naturæ formam concedimus illi.
Barba erat incipiens: barbæ color aureus; aureaque
Ex humeris medios coma dependebat in armos.
Gratus in ore vigor: cervix, humerique, manuſqu
Pectoraque artificum laudatis proxima ſignis;
Et quâ parte viri eſt: nec equi mendoſa ſub illâ
Deteriorque viro facies: da colla, caputque;
Caſtore dignus erit. Sic tergum ſeſſile, ſic ſta
Pectora celſa toris; totus pice nigrior atrâ.
Candida cauda tamen: color eſt quoque cruribu albus.
Multæ illum petiêre ſuâ de gente; ſed una
Abſtulit Hylonome: quâ nulla decentior inter
Semiferos altis habitavit fœmina ſilvis.
Hæc & blanditiis, & amando, & amare fatendo
Cyllaron una tenet. Cultus quoque quantus in il
Eſſe poteſt membris, ut ſi coma pectine lævis:
Ut modò rore maris, modò ſe violâve, roſâve
Implicet: interdum candentia lilia geſtet:
Biſque die lapſis Pegaſææ vertice ſilvæ
Fontibus ora lavet: bis flumine corpora tingat
Nec, niſi quæ deceant electarumque ferarum,
Aut numero aut lateri prætendat vellera lævo.
Par amor eſt illis: errant in montibus unà;
Antra ſimul ſubeunt: & tum Lapitheïa tecta
Intrârant pariter; pariter fera bella gerebant.
Auctor in incerto eſt: jaculum de parte ſiniſtr

NOTÆ.

393. *Cyllare*] Fuit & iſtud nomen equi Caſtore domiti, ad quem etiam poëta alluſit, ut mox videbimus. Verſ. 406.

402. *Toris*] Tori ſunt carnes eminentiores.

410. *Rore Maris*] Roſmarinus & roſmarinum quoque dicitur: qui frutex eſt nullibi non obvius.

412. *Pegaſææ*] Pegaſis Theſſaliæ urbi, fontibus abundanti, vicina.

415. *Vellera*] *Pelles*, quibus ſiniſtrum velaſſe fingit poëta.

417. *Lapitheïa*] In antro arboribus Pirithoi Lapitharum regis celebratæ ſunt tiæ, ſuprà Verſ. 212.

419. *Auctor*] *Ecce viro ſtridens alis a ſagitta eſt:*

Incertum quâ pulſa manu, quo turbin acta. Virgil.

Ve

Venit; & inferiùs, quàm collo pectora ſubſunt,
Cyllare, te fixit; parvo cor vulnere læſum
Corpore cum toto poſt tela educta refrixit.
Protinus Hylonome morientes excipit artus:
Impoſitâque manu vulnus fovet: oraque ad ora
Admovet: atque animæ fugienti obſiſtere tentat.
Ut videt extinctum: dictis, quæ clamor ad aures
Arcuit ire meas, telo, quod inhæſerat illi,
Incubuit: morienſque ſuum complexa maritum eſt.
Ante oculos ſtat & ille meos; qui ſena leonum
Vinxerat inter ſe connexis vellera nodis
Phæocomes; hominemque ſimul protectus equumque.
Codice qui miſſo, quem vix juga bina moverent
Iuncta, Phonoleniden à ſummo vertice fregit.
Tracta volubilitas capitis latiſſima: perque os,
Perque cavas nares, oculoſq; aureſq; cerebrum
Molle fluit. Veluti concretum vimine querno
Lac ſolet: utve liquor rari ſub pondere cribi
Manat; & exprimitur per denſa foramina ſpiſſus.
Aſt ego, dum parat hunc armis nudare jacentem,
Scit tuus hoc genitor) gladium ſpoliantis in ima
Ilia dimiſi. Chthonius quoque Teleboaſque
Enſe jacent noſtro. Ramum prior ille bifurcum
Geſſerat; hic jaculum. Jaculo mihi vulnera fecit.
Signa vides; apparet adhuc vetus ecce cicatrix.
Tunc ego debueram capienda ad Pergama mitti:
Tunc poteram magni, ſi non ſuperare, morari
Hectoris arma meis. Illo ſed tempore nullus,
Aut puer, Hector erat. Nunc me mea deficit ætas.
Quid tibi victorem gemini Periphanta Pyreti?

& te vulneravit, Cyllare inferiùs quàm pectora ſubjecta ſunt collo: Cor deſtrictum levi plagâ diriguit cum toto corpore, poſtquam jaculum eſſet extractum. Continuò Hylonome excipit membra cadentia, atque contrectat plagam manu admotâ, & jungit os ori, et nititur retinere ſpiritum effluentem. Poſtquam cognoſcit eſſe mortuum, et dixit ea quæ confuſa vociferatio prohibuit pervenire ad aures meas, jecit ſe in jaculum, quod illum transfoderat, et moriens amplexa eſt ſuum virum. Ille etiam Phœocomes meis oculis obſervatur, qui junxerat nodis inter ſe complicatis ſex pelles leonum, velatus ſimul quâ parte homo et quâ parte equus erat, qui jacto ſtipite, quem non facilè quatuor boves traherent, diviſit Phonoleni filium à ſummo capite. Rotunditas vaſta capitis quaſſata eſt; et tenerum cerebrum emittitur per os, perque cavum naſum, et oculos, et aures; ut lac coagulatum conſuevit excerni vimine querno; vel utì liquor fluit preſſus ſub onere rari cribri, et craſſus exſudat per ſpiſſa foramina. At ego cum conatur ſpoliare armis hunc proſtratum abdidi gladium in extrema

tera ſpoliantis. Pater tuus ſcit iſtud. Chthonius etiam, et Teleboas occubuerunt noſtro gladio. Ille rior inſtructus erat ſude bifidâ, alter jaculo. Me vulneravit jaculo. Cernis veſtigia: ecce antiua cicatrix adhuc conſpicitur. Tunc ego debueram mitti ad Trojam eruendam; tunc poteram, ſi non incere, at *detinere arma fortis Hectoris meis. Verùm illâ tempeſtate, aut Hector nondum* natus *rat, aut puer* erat. *Nunc mei anni me deſtituunt. Cur tibi narrem Periphantem domitorem duicis Pyreti?*

NOTÆ.

434. *Fracta volubilitas*] Latiſſimum ſeu maximum, & volubile ſeu rotundum caput fractum eſt eâ plagâ.

440. *Tuus genitor*] *Peleus.* Nam Achillem alloquitur Neſtor.

445. *Tunc ego*] Quia jam nihil poſſunt ſenes, jactantiâ ſui contemptum, quem maxime metuunt, ſolent ferrè amoliri.

449. *Geminī*] Quia centaurus bimembris.

cur narrem Amphycem? qui fixit in faciem oppositam Oëcli quadrupedantis hastile sine mucrone. Macareus interfecit Erigdupum Pelethronium stipite fixo in pectus. Recordor etiam jaculum missum manibus Nessi abditum fuisse in inguine Cymeli. Neque arbitreris Mopsum Ampyciden tantùm prædixisse ventura: nam *& Mopso jaculum mittente Odites bimembris prostratus est, & frustrà conatus est loqui linguâ cum mento commissâ, & mento cum faucibus. Cæneus morti tradiderat quinque, Stiphelum, et Bromum, et Antimachum, et Helimum, et Pyracmum bipenni armatum. Non recordor quali plagâ ceciderunt; observavi tamen eorum numerum et nomina. Latreus vastissimus artubus, atque corpore, instructus exuviis Halesi, quem mactaverat, accurrit. Huic ætas inter juvenem et senem, vires erant juveniles. Capilli albi distinguebant tempora. Qui insignis clypeo, & casside, et Macedonicâ hastâ, & vultus habens conversos in utrumque exercitum, et agitavit arma, et equitavit in certum gyrum, atque ferox emisit has voces in inanem aërem; Te insuper feram, Cæni? Namque tu semper mihi fœmina, tu mihi eris Cænis. Neque natalis origo tibi animum insegit? aut in mentem venit, quo facinore mercedem, aut quo præmio fictam formam mutaveris? Adspice vel qualis sis nata, vel quid sis à Neptuno passa; atque abi, sume colum cum quasillis, et ducas fila pollice, Concede arma viris. Cæneus effodit jaculo intorto latus jactantis talia extentum cursu, quâ parte homo conjunctus erat equo. Ille furit dolore,*

Ampyca quid referam? qui quadrupedantis Oëcli
Fixit in adverso cornum sine cuspide vultu.
Vecte Pelethronium Macareus in pectus adacto
Stravit Erigdupum. Memini & venabula condi
Inguine, Nessëis manibus conjecta, Cymeli.
Nec tu credideris tantùm ceciniſſe futura
Ampyciden Mopsum: Morso jaculante biformis
Occubuit, frustràque loqui tentavit Odites,
Ad mentum linguâ, mentoque ad guttura fixo.
Quinque neci Cæneus dederat, Stiphelumque, Bromumque
Antimachumque, Helimumque, securiferumque Pyracmon.
Vulnera non memini: numerum, nomenq; notavi.
Provolat Emathii spoliis armatus Halesi,
Quem dederat leto, membris & corpore Latreus
Maximus. (Huic ætas inter juvenemq; senemq;
Vis juvenilis erat: variabant tempora cani)
Qui clypeo, galeâque, Macedoniâque sarissâ
Conspicuus, faciemque obversus in agmen utrumq;
Armaque concussit, certumque equitavit in orbem:
Verbaque tot fudit vacuas animosus in auras:
Et te, Cæni, feram? nam tu mihi fœmina semper
Tu mihi Cænis, eris. Nec te natalis origo
Comminuit? mentemque subit, quo præmia facto
Quâque viri falsam speciem mercede pararis?
Vel quid nata vide, vel quid sis passa: columque
I, cape cum calathis; & stamina pollice torque:
Bella relinque viris. Jactanti talia Cæneus
Extentum cursu missâ latus eruit hastâ,
Quâ vir equo commissus erat. Furit ille dolore,

NOTÆ.

450. *Quadrupedantis*] Equorum more quatuor pedibus currentis.

451. *Cornum*] Telum ex cornu arbore.

452. *Pelethronium*] Lapitha Pelethronium Thessaliæ montem incolens; *Fræna Pelethronii Lapithæ.* Georg. 3.

453. *Erigdupum*] Erigdupus significat *graviter strepens.* Epitheton Homero frequens.

457. *Mopsum*] Qui vates Ampyci filius Lapitha fuit, cum aliis duobus non confundendus,

462. *Emathii*] Propriè Emathie Macedoniæ est; sed suo quondam jure poëtæ pro Thessaliæ vicinitatis specie sumunt.

466. *Macedoniâque sarissâ*] Hastâ Macedonicâ. *Macedo justa arma sumpserat, æreum clypeum, hastam, quam sarissam vocant,* &c. Curtius, lib. 9.

468. *Equitavit*] Quippe Centaurus.

474. *Quid sis nata*] Nam fœmina. *Quid sis passa.* Namque Neptuni vim passa es.

Tudaque Phylleï juvenis ferit ora fariſſâ.
Non ſecùs hæc reſilit, quàm tecti à culmine grando:
Aut ſi quis parvo feriat cava tympana ſaxo.
Cominus aggreditur: laterique recondere duro
Luctatur gladium. Gladio loca pervia non ſunt.
Haud tamen effugies: medio jugulaberis enſe,
Quandoquidem mucro eſt hebes, inquit; & in latus enſem
Obliquat: longâque amplectitur ilia dextrâ.
Plaga facit gemitus, ceu corpore marmoris icti:
Fractaque diſſiluit percuſſo lamina collo.
Et ſatis illæſos miranti præbuit artus:
Nunc age, ait Cæneus, noſtro tuo corpora ferro
Tentemus; capuloque tenus dimiſit in armos
Enſem fatiferum, cæcamque in viſcera movit,
Verſavitque manum: vulnuſque in vulnere fecit.
Ecce ruunt vaſto rabidi de more bimembres:
Telaque in hunc omnes unum mittuntque, feruntque.
Tela retuſa cadunt. Manet imperfoſſus ab omni,
Inque cruentatus Cæneus Elateïus ictu.
Fecerat attonitos nova res. Heu dedecus ingens!
Monychus exclamat: populus ſuperamur ab uno,
Ixque viro. Quanquam ille vir eſt; nos ſegnibus actis,
Quod fuit ille, ſumus. Quid membra immania proſunt?
Quid geminæ vires? quid, quòd fortiſſima rerum
In nobis natura duplex animalia junxit?
Nec nos matre Deâ, nec eos Ixione natos
Eſſe reor, qui tantus erat, Junonis ut altæ
Spem caperet. Nos ſemimari ſuperamur ab hoſte.
Saxa trabeſque ſuper, totoſque involvite montes:
Vivacemque animam miſſis elidite ſilvis.

atque vibret haſtam in faciem apertam juvenis Phylleï. Haſta ea non aliter repercuſſa eſt, quàm grando à faſtigio tecti; vel ſi quis percutiat cava tympana exiguo lapide. Cominus invadit, atque nititur abdere enſem in rigido latere. Loca non ſunt penetrabilia enſi. Non tamen evades, ait, mactaberis medio gladio, ſiquidem cuſpis eſt retuſa: atque adigit tranſverſum gladium in coſtas, & amplectitur ilia longâ dextrâ. Ictus ſtrepitum facit, tanquam à corpore marmoris percuſſi; et lamina fracta eſt percuſſo collo. Poſtquam ſatis corpus ſuum Latreo percutiendum *exhibuerat, qui miratur* illud non vulnerari. *Nunc age, inquit Cæneus, tentemus tuum corpus noſtro enſe; atque abdidit gladium letiferum capulo tenus in humeros; et agitavit et verſavit manum cæcam per præcordia, et fecit plagam in plagâ. Ecce* Centauri *biformes cum impetu feruntur ſuo impetuoſo more, atque omnes jaciunt et ferunt arma in hunc unum. Jacula obtuſa cadunt. Cæneus Elateïus fit illæſus atque incruentatus ab omni ictu, Nova res rapuerat illos in admirationem. Heu ingens opprobrium! exclamat Monychus, nos tota gens vincimur ab uno viro, qui vix vir eſt. Tametſi eſt vir, nos ſumus inertibus factis, quod ille fuit. Quid juvant artus ingentes? Quid proſunt validæ vires* hominis & equi? *Quid quòd natura duplex commiſit in nobis validiſſima animalia inter ſe? Neque arbitror nos natos matre Deâ nec Ixione, qui tantus erat, ut ſpem conciperet Junonis formoſæ. Nos vincimur ab hoſte ſemiviro. Dejicite ſuper* illum *lapides, arbores, et montes integros, atque opprimite animam vivacem immiſſis ſilvis*

NOTÆ.

470. *Phylleï*] *Cænei*, Phyllo Theſſaliæ oppido oriundi.

488. *Percuſſo*] In Centauri collum lamina diſſiluit.

493. *Vulnus*] Manum enim verſando, nova vulnera faciebat.

497. *Inque cruentatus*] Pro et incruentatus, ut Tmeſin.

500. *Quanquam*] Centaurorum magis arguit turbam hac correctione quàm Cæneum laudat.

501. *Quod fuit ille, ſumus*] *Fœmina.* Nam Cæneus antea fœmina fuit.

504. *Deâ*] Junone, quam ſtultè gloriabantur matrem, quoniam eam Ixion auſus eſſet ſollicitare.

Silva opprimat jugulum, et onus erit pro vulnere. Dixit; et casu nactus arborem prostratam impetu furentis Austri, misit in strenuum hostem: atque sociis exemplo fuit; et statim Othrys erat spoliatus arboribus; neque Pelion habebat umbras. Cæneus oppressus vastâ congerie æstuat sub onere arboreo, et fert fortibus humeris ligna congesta. Verùm enimvero, postquam pondus additum est super os atque caput, neque anima habet aërem quem hauriat, nonnunquam deliquium patitur, interdum incassùm tentat sese erigere in aërem, atque excutere immissas arbores. Atque interdum movit se, tanquam Ide illa, quam cn videmus, si agitetur motibus terræ. Eventus incertus est. Nonnulli dicebant corpus coactum ad inferos exiles pondere arborum. Ampycides diffitetur; atque videt illum mutatum in *alitem pennis subflavis mittere se in aërem fluidum ex medio cumulo, quæ à me tum primò, tum ultimò est visa. Cùm Mopsus eam vidit obeuntem sua tentoria lento volatu, et circum strepentem magnâ voce, prosequutus simul oculis et mente, ô inquit, salve Cæneu, gloria nationis Lapithææ, olim vir maxime, sed nunc avis unica. Res fidem invenit ab illo qui illius author erat. Doluit jecit iram, atque iniquo animo passi sumus unum obrutum à tot hostibus. Neque antè omisimus sanguinem profundere, quàm pars interfecta erat, et nox et fuga dissipavit aliam partem.*

Silva premat fauces: & erit pro vulnere pondus
Dixit: & insani dejectam viribus Austri
Fortè trabem nactus, validum conjecit in hostem
Exemplumque fuit: parvoque in tempore nudus
Arboris Othrys erat; nec habebat Pelion umbras
Obrutus immani cumulo, sub pondere Cæneus
Æstuat arboreo; congestaque robora duris
Fert humeris. Sed enim postquam super ora caput
Crevit onus; neq; habet, quas ducat, spiritus auras
Deficit interdum: modò se super aëra frustrà
Tollere conatur, jactasque evolvere silvas.
Interdumque movet. Veluti, quam cernimus (ecce)
Ardua si terræ quatiatur motibus Ide.
Exitus in dubio est. Alii sub inania corpus
Tartara detrusum silvarum mole ferebant.
Abnuit Ampycides; medioque ex aggere fulvi
Vidit avem pennis liquidas exire sub auras:
Quæ mihi tunc primùm, tunc est conspecta sup-
mùm.
Hanc ubi lustrantem leni sua castra volatu
Mopsus, & ingenti circum clangore sonantem
Adspexit, pariterque oculis animoque secutus
O salve, dixit, Lapithææ gloria gentis
Maxime vir quondam, sed nunc avis unica, Cæ-
Credita res auctore suo est. Dolor addidit ir-
Oppressumque ægrè tulimus tot ab hostibus un-
Nec priùs abstitimus ferrum exercere cruore,
Quàm data pars leto, partem fuga, noxque d-
mit.

VI. Hæc inter Lapithas, & semihomines C-
tauros
Prælia Tlepolemus Pylio referente dolorem
Præteriti Alcidæ tacito non pertulit ore;

Pylio narrante hæc certamina inter Lapithas et semiferos Centauros, Tlepolemus non quem concepit, passus est dolorem, quoniam Hercules non erat memoratus:

NOTÆ.

521. *Ide*] Mons Phrygiæ.

524. *Ampycides*] *Mopsus* Ampyci filius.

Ibid. *Fulvis*] In aquilam mutatum fuisse volunt Cæneum.

527. *Castra*] Quæ fixerant Lapithæ ad Pirithoi nuptias venientes.

531. *Unica*] Propter virtutem, & peculiarem metamorphosium. Quanquam in a- mutatum fuisse Cænæum minùs consta-

532. *Auctore*] Mopso ita vaticinant-

537. *Tlepolemus*] Filius Herculis ex- che, iniquè ferens silentio præteriti pa- laudatam operam in Centaurorum devi- gloriâ.

Atque ait; Herculeæ mirum est oblivia laudis
Acta tibi, senior. Certè mihi sæpe referre
Nubigenas domitos à se Pater ipse solebat,
Tristis ad hæc Pylius: Quid me meminisse malorum
Cogis; & obductos annis rescindere luctus?
Inque tuum genitorem odium, offensasque fateri?
Ille quidem majora fide (Dî!) gessit: & orbem
Implevit meritis: quod mallem posse negari:
Sed neq; Deïphobum, nec Pulydamanta, nec ipsum
Hectora laudamus. Quis enim laudaverit hostem?
Ille tuus genitor Messenia mœnia quondam
Stravit; & immeritas urbes Elinque, Pylonque
Diruit: inque meos ferrum, flammamque penates
Impulit. Utque alios taceam, quos ille peremit;
Bis sex Nelidæ fuimus conspecta juventus:
Bis sex Herculeïs ceciderunt, me minùs uno,
Viribus. Atq; alios vinci potuisse ferendum est.
Mira Periclymeni mors est: cui posse figuras
Sumere quas vellet, rursusque reponere sumtas
Neptunus dederat, Neleï sanguinis auctor.
Hic, ubi nequicquam est formas variatus in omnes,
Vertitur in faciem volucris: quæ fulmina curvis
Ferre solet pedibus, Divûm gratissima Regi.
Viribus usus avis, pennis, rostroque redunco,
Hamatisque viri laniaverat unguibus ora.
Tendit in hunc nimiùm certos Tirynthius arcus:
Atque inter nubes sublimia membra ferentem,
Pendentemque ferit, lateri quà jungitur ala.
Nec grave vulnus erat: sed rupti vulnere nervi

atque inquit, Mirum est, senex, te oblivioni tradidisse gloriam Herculeam. Sanè pater consueverat mihi dicere nube genitos à se fuisse victos. Ad hæc Pylius mœstus, Quamobrem cogis me recordari malorum, & refricare dolores sopitos tempore? atque agnoscere odium in tuum patrem, & ejus injurias? Ille quidem (Dii) patravit facinora, quæ exsuperant fidem; atque cumulavit mundum beneficiis; quod mallem posse dissimulari: sed neque laudibus extollimus Deïphobum, nec Pulydamantem, nec ipsum Hectorem: quis enim laudaverit hostem? Ille tuus pater olim diruit muros Messenios, atque delevit urbes immeritas & Elin, & Pylon, atque immisit ferrum & ignem in meam domum. Atque ut silentio prætermittam cæteros, quos ille leto dedit, duodecim fuimus Neleï filii, juventute conspicui: duodecim occubuerunt viribus Herculeïs, me excepto. Atque tolerandum est cæteros potuisse superari. Mors Periclymeni est admiranda, cui Neptunus auctor Neleæ familiæ concesserat posse induere quas formas vellet,

rsusque exuere indutas. Hic postquam frustrà est immutatus in omnes figuras, induit vultum avis, æ dilectissima consuevit gerere aduncis unguibus fulmina Regis Deorum. Usus viribus avis, pennis, rostro curvo, & unguibus uncinatis discerpserat vultum viri. Tyrinthius in hunc dirigit arcus miùm certos, atque attingit agentem excelsa membra inter nubes, & libratum, quà ala committitur teri. Neque plaga erat alta; sed nervi fracti vulnere illum

NOTÆ.

540. *Senior*] Nestorem appellat.

543. *Obductos*] Temporis diuturnitate quasi illo obductos & sopitos.

547. *Deïphobum*] Qui Priami fuit filius.

Ib. *Pulydamanta*] Nobilis fuit Trojanus inter fortissimos, Priami gener.

549. *Messenia*] *Messene* & urbs est, & regio jacens Arcadiæ: à quâ non multùm distabat Pylus Nestoris.

550. *Elin*] Quæ urbs fuit Elidis, etiam in Pelopponneso, Pylus vero Messeniæ.

553. *Nelidæ*] Neleï Neptuni sati, *filii*.

556. *Periclymeni*] Qui unus erat è fratribus Nestoris.

560. *Quæ fulmina*] *Aquilam* dicit; quanquam in muscam mutatum Periclymenum scripsit Apollonii interpres, ad vers. 159. lib. 1.

564. *Tyrintbius*] *Hercules*; à Tyrinthe patria urbe Peloponneso non longè ab Argis.

destituunt atque subrabunt motum & vires volandi. Decidit in terram, pennis debilibus non capientibus aërem; & calamus qui leviter inflexus fuerat alæ, impactus est pondere corporis afflictis, & eductus est juguli sinistrâ parte per supremum latus. Non videor debere laudes factis tui Herculis, ô dux spectatissime classis Rhodiæ? Ne tamen ulciscar fratres amplius quàm tacendo pulchra facinora, gratia est mihi integra tecum. Postquam Nelcïus hæc protulit suavi linguâ, dono Bacchi repetito ab oratione senioris, à mensâ recesserunt. Reliqua nox est concessa sopori.

Deficiunt, motumque negant vireſque volandi.
Decidit in terram, non concipientibus auras
Infirmis pennis: & qua levis hæserat alæ,
Corporis affixi preſſa eſt gravitate ſagitta;
Perque latus ſummum jugulo eſt exacta ſiniſtro.
Num videor debere tui præconia rebus
Herculis, ô Rhodiæ ductor pulcherrime claſſis?
Ne tamen ulteriùs, quàm fortia facta ſilendo,
Ulciſcar fratres, ſolida eſt mihi gratia tecum.
Hæc poſtquam dulci Neleïus edidit ore;
A ſermone ſenis repetito munere Bacchi,
Surrexêre toris. Nox eſt data cætera ſomno.

VII. *At Deus, qui moderatur tridente fluctus marinos, dolet animo paterno corpus filii mutatum in avem Stheneleïam; atque exosus crudelem Achillem exercet hostiliter iras quas in memoriâ habebat. Jamque bello ferè producto per decem annos, affatur Sminthcum intonsum hujusmodi verbis: O mihi carissime omnium fratrum meorum qui mecum statuisti muros inutiles Trojæ; ecquid doles cùm vides has arces jam jam ruituras? vel ecquid luges tot mille homines mactatos qui tuebantur muros? Ecquid (ne omnes recenseam) umbra Hectoris raptati circum muros patrios* in mentem *recurrit? cùm tamen ille ferox Achilles, & truculentior ipso bello vastator nostri operis adhuc fruitur vitâ. Occurrat mihi: sentiat, quid valeam tridente. At siquidem congredi cominus cum hoste*

VII. At Deus, æquoreas qui cuſpide temperat undas,
In volucrem corpus nati Stheneleïda verſum
Mente dolet patriâ: ſævumque peroſus Achillem
Exercet memores, plùs quàm civiliter, iras.
Jamque ferè tracto duo per quinquennia bello,
Talibus intonſum compellat Sminthea dictis:
O mihi de fratris longè gratiſſime natis,
Irrita qui mecum poſuiſti mœnia Trojæ;
Ecquid, ut has jam jam caſuras aſpicis arces,
Ingemis? aut ecquid tot defendentia muros
Millia cæſa doles? ecquid (ne perſequar omnes)
Hectoris umbra ſubit circum ſua Pergama tracti?
Cùm tamen ille ferox, belloque cruentior ipſo,
Vivit adhuc operis noſtri populator Achilles.
Det mihi ſe: faxo, triplici quid cuſpide poſſim,
Sentiat. At quoniam concurrere cominus hoſti

NOTÆ.

457. *Rhodiæ*] In Rhodum inſulam, interfecto Licymnio matris germano, Teleponemus unà cum multis comitibus profugerat, ubi imperium adeptus eſt; atque adeò inde cum novem navibus ad bellum Trojanum eſt profectus à Sarpedone interficiendus.

582. *Cuſpide*] *Tridente*, qui Neptuni erat ſceptrum.

581. *Volucrem Stheneleïda*] *Cygnum* dicit, in quem mutatus Cygnus Sthenelis filius; cujus etiam volucris Cygnum Neptuni filiam formam induiſſe ſuprà vidimus.

585. *Sminthea*] *Apollinem* dicit, cui à muribus, qui Cretenſium linguâ σμίνθιοι appellantur, illud nomen impoſitum. Sed de cognominis rationes ſeu fabulas, quas pius exſcribere, apud Lil. Giraldum Syntagm. habes.

586. *Fratris*] *Jovis*.

591. *Tractis*] Bigis raptatum, & circum muros Iliacos ab Achille tractum Hectorem ſuperioribus vidimus.

593. *Operis*] *Murorum Trojanorum*; de quibus lib. ſuperiore.

564. *Det mihi*] Naviget, modò ſeque mihi credat, ſentiat ſaxo ultorem.

Ne

Non datur; occultâ nec opinum perde ſagittâ.
Annuit: atque animo pariter patruique, ſuoque,
Delius indulgens, nebulâ velatus in agmen
Pervenit Iliacùm; mediâque in cæde virorum
Rara per ignotos ſpargentem cernit Achivos
Tela Parin: faſſuſque Deum, Quid ſpicula perdis
Sanguine plebis? ait. Siqua eſt tibi cura tuorum;
Vertere in Æaciden, cæſoſque ulciſcere fratres.
Dixit: & oſtendens ſternentem Troïa ferro
Corpora Peliden, arcus obvertit in illum:
Certaque letiferâ direxit ſpicula dextrâ.
Quo Priamus gaudere ſenex poſt Hectora poſſet,
Hoc fuit. Ille igitur tantorum victor, Achille,
Vinceris à timido Grajæ raptore maritæ?
At ſi fœmineo fuerat tibi Marte cadendum;
Thermodontiacâ malles cecidiſſe bipenni.
Jam timor ille Phrygûm, decus & tutela Pelaſgi
Nominis Æacides, caput inſuperabile bello,
Arſerat; armârat Deus idem, idemque cremârat.
Jam cinis eſt: & de tam magno reſtat Achille
Neſcio quid, parvam quod non bene compleat urnam.
At vivit, totum quæ gloria compleat orbem.
Hæc illi menſura viro reſpondet: & hâc eſt
Par ſibi Pelides: nec inania Tartara ſentit.
Ipſe etiam, ut cujus fuerit cognoſcere poſſis,

non licet: confice eum, nihil tale metuentem, calamo occulto. Aſſentitur: atque Delius obſequens ſimul ſuæ iræ & patrui, tectus nube deſcendit in caſtra Trojana, & videt Paridem in mediâ ſtrage virorum plebeios ac viles Græcos interficientem: atque indicans ſe Deum, Quamobrem, inquit, tela ſpargis in funera plebis? Si ſollicitus es pro tuis, converte te in Æaciden, atque ulciſcere fratres peremptos. Dixit, & monſtrans Peliden proterentem ferro viros Trojanos, intendit arcum in illum, & direxit certam ſagittam manu futiferâ. Hoc fuit, quo Priamus ſenex poſſet lætari poſt Hectorem cæſum. Tu igitur Achilles domitor tantorum heroum, cadis per timidum prædonem puellæ Græcæ? At ſi tibi fuerat occumbendum manu fœmineâ, malles occubuiſſe ſecurì Thermodontiacâ. Jam ille terror Trojanorum Æacides, honor & præſidium gloriæ Græciæ, vir bello invictus crematus erat: idem Deus armis inſtruxerat, atque idem uſſerat. Jam cinis eſt, & de tanto Achille ſupereſt neſcio quid, quod non ſatis impleat parvam urnam. At laus permanet, quæ impleat totum mundum. Hæc menſura convenit gloriæ illius viri; atque eâ Achilles eſt ſibi æqualis, neque damnatur exilibus inferis. Ipſe etiam clypeus, ut pronum ſit cognoſcere cujus fuerit,

NOTÆ.

596. *Non datur*] Quia tum Achilles non navigabat.

597. *Patrui*] Cycni enim Neptuni filii paruelis fuit Apollo; qui iræ indulgens ob Hectorem clientesque Trojanos occisos, patrui Neptuni animum quoque induit, cùm Achillem ulciſcitur.

598. *Delius*] *Apollo*, quem toties in Delo inſulâ natum diximus.

606. *Direxit*] Ut Ita non tamen à Paride, quàm ab Apolline ipſo, ut Calaber, indignatur, occiſus videatur Achilles. Cæterùm per inſidias in Apollinis Thymbræ templo, quòd ad Polyxenæ nuptias invitatus fuerat; ab eodem tamen Paride poſt ſimulachrum latente, alii interfectum ſcripſerunt. Deo verò, ſagittam dirigente opus fuit, ſiquidem ille calcaneum duntaxat vulnerabile habuit, quâ parte infantem Stygiis undis immergens mater Venus prehenderat.

609. *Grajæ*] *Helenæ*.

611. *Thermodontiacâ*] *Qualem gerebat Penthesilea Amazonum, Thermodontis Scythiæ fluvii accolarum, regina*. *Bipennis* erat Amazonum Telum.

614. *Deus*] *Vulcanus*, qui Thetidis rogatu Achilli arma fabricaverat.

618. *Hæc Menſura*] Totus terrarum orbis videtur *Menſura* gloriæ Achillis.

Bella

ciet certamina, atque bella excitantur ob arma Achillis. Tydides non audet ea petere, non etiam Oïlei filius Ajax: non Atrides minor, non major ætate & belli peritiâ, non alii: ſpes tantæ gloriæ movit ſolum filium Telamonis, atque Laërtæ. Tantalides à ſe repulit onus & odium: atque voluit duces Græcos ſedere in mediis caſtris, & tranſmiſit in omnes judicium litis.

Bella movet clypeus: deque armis arma feruntur.
Non ea Tydides, non audet Oïleos Ajax,
Non minor Atrides, non bello major & ævo
Poſcere, non alii: ſoli Telamone creato
Laërtâque fuit tantæ fiducia laudis.
A ſe Tantalides onus, invidiamque removit:
Argolicoſque duces mediis conſidere caſtris
Juſſit: & arbitrium litis trajecit in omnes.

NOTÆ.

621. *Bella movet*] Graviſſimæ enim inter Ajacem Telamonis filium & Ulyſſem de Achillis armis contentiones ortæ.

622. *Tydides*] *Diomedes* eſt Tydei filius, unus ex Græcis principibus.

Ib. *Oïleos*] *Oïlei Locrorum regis filius.*

623. *Minor*] *Menelaüs*, Atrei filius.

Ib. *Major*] *Agamemnon*, frater Menelai.

624. *Telamone creato*] *Ajaci*, qui patrem habuit Telamonem, Æaci filium.

625. *Laërtâ*] Sc. creato, *Ulyſſe*. Nam Ulyſſes fuit Laërtæ filius.

Ib. *Tantæ*] *Ut Achillis armis potirentur.*

626. *Tantalides*] *Agamemnon* Atrei filius proavo Tantalo Pelopis patre ſic dictus: qui prudentiſſimè judex inter tantos diſſidentes ſolus ſedere noluit.

627. *Argolicoſque duces*] Menelaum, Diomedem, Idomeneum, &c.

682. *Trajecit*] Sunt inter Græcos, qui judicium armorum captivis Trojanis delegatum ab Agamemnone tradunt, quò ille invidiam ſe derivaret, idque Neſtoris conſilio. Vid. Calabrum, lib. 5. & Odyſſ. 11.

P. OVIDII NASONIS METAMORPHOSEON LIBER XIII.

ARGUMENTUM.

NEPTUNUS deinde Achilli mortem procurat. De cujus armis Ajax & Ulyſſes poſt mortem contendunt. Ajace verò hâc de cauſâ mortuo, ſanguis ejus in hyacinthum convertitur. Captâ poſtea Trojâ, Hecubâ in canem mutata eſt. Cujus fortunam cùm Dii omnes deplorarent, Aurora ſola Memnonem duntaxat, avem jam factum, lugebat. Æneas autem profugus ad Anium, cujus filiæ in columbas erant converſæ, aliaque deinceps loca transformationibus celebrata, delatus eſt. In Latium, denique ut venit, bellum cum Turno ſuſcepit.

I. COnſedêre duces: & vulgi ſtanta coronâ,
Surgit ad hos clypei dominus ſeptemplicis Ajax.
Utque erat impatiens iræ, Sigeïa torvo
Littora reſpexit, claſſemque in littore, vultu:
Intendenſq; manus, Agimus, prô Jupiter! inquit,

INTERPRETATIO.

I. *Duces conſederunt: atque multitudine circumſtante, Ajax dominus clypei ſeptemplicis ad hos ſurgit. Atque ſiquidem iræ non temperavit, reſpexit littora Sigæïa et claſſem quæ erat in littore oculis indignantibus; atque porrigens manus, Prob! Jupiter, inquit, dicimus*

NOTÆ.

1. *Duces*] Agamemnon, Menelaüs, Neſtor, Diomedes, &c.

2. *Septemplicis*] *Ex taurorum ſeptem tergoribus facti.* Σάκος ἑπταβοεικον.

Ibid. *Ajax*] *Telamonius*, homo vehemens, quem primum cauſam ſuam dicere prudens voluit poëta. Utrique perſonæ affingit pro decoro orationem aptam & moribus convenientem. Ajacis oratio militaris eſt, incitata, plena jactantiæ, plena indignationis: è contra Ulyſſis, oratio eſt urbana & lenis, & quodammodo etiam veteratoria. Vicit equidem, nec immeritò, Ulyſſis facundia; at certè, ut videtur, non magis facundia ipſa quàm cauſa.

3. *Sigeïa*] A Sigæo Trojæ promontorio.

5. *Agimus*] Exordium acre eſt & abruptum, maximè ex perſonæ militaris, ejuſdemque non ſine causâ indignantis, decorum, atque idem cauſæ convenientiſſimum. Orditur à re præſenti: nam in eo loco cauſa agitur, unde conſpiceret Græcorum claſſem, quam paulò ante virtute ſuâ ſervaverat.

Ante

Ante rates cauſam, & mecum confertur Ulyſſes!
At non Hectoreïs dubitavit cedere flammis,
Quas ego ſuſtinui; quas hâc à claſſe fugavi.
Tutiùs eſt igitur fictis contendere verbis,
Quàm pugnare manu. Sed nec mihi dicere promptum;
Nec facere eſt iſti. Quantùmque ego Marte ferox
Quantùm acie valeo, tantùm valet iſte loquendo.
Nec memoranda tamen vobis mea facta, Pelaſgi,
Eſſe reor: vidiſtis enim. Sua narret Ulyſſes;
Quæ ſine teſte gerit, quorum nox conſcia ſola eſt.
Præmia magna peti fateor: ſed demit honorem
Æmulus Ajaci. Non eſt tenuiſſe ſuperbum,
Sit licèt hoc ingens, quicquid ſperavit Ulyſſes.
Iſte tulit pretium jam nunc certaminis hujus;
Quo cùm victus erit, mecum certâſſe feretur.
Atque ego, ſi virtus in me dubitabilis eſſet,
Nobilitate potens eſſem, Telamone creatus,
Mœnia qui forti Trojana ſub Hercule cepit:
Littoraque intravit Pagaſæâ Colcha carinâ.
Æacus huic pater eſt: qui jura ſilentibus illîc
Reddit, ubi Æoliden ſaxum grave Siſyphon urget.
Æacon agnoſcit ſummus, prolemque fatetur
Jupiter eſſe ſuam. Sic ab Jove tertius Ajax.

cauſam in conſpectu navium, & Ulyſſes mecum componitur! At non puduit illum cedere ignibus Hectoreis, quos ego ſuſtinui, quos ego *depuli ab hâc claſſe. Adeòque magis expedit certare fucatis verbis quàm dimicare dextrâ. Sed neque mihi facile eſt, orationem inſtituere; neque iſti rem gerere: & quantùm ego poſſum ſævo bello, atque certamine, tantùm iſte poteſt dictis. Neque tamen opinor, Græci, mea facinora vobis eſſe referenda; namque* ipſi ea *ſpectaſtis. Ulyſſes memoret ſua, quæ geſſit ſine ſpectatore, quorum nox ſola eſt teſtis. Agnoſco ingentem mercedem poſci: ſed competitor Ajacis tollit laudem. Quantumvis hoc* præmium *ſit magnum, non eſt glorioſum id conſequi, ſiquidem Ulyſſes illud ſperavit. Iſte jam nunc mercedem reportavit hujus contentionis, ex quâ cùm ſuperatus diſceſſerit, dicetur mecum contendiſſe. Atque ego, ſi virtus mea eſſet incerta, valerem genere, ortus ex Telamone, qui potitus eſt muris Iliacis ſub ſtrenuo Hercule, atque adiit littora Colcha navi Pagaſæâ. Æacus huic pater, qui jus dicit mortuis illic, ubi ſaxum ingens exercet Siſyphum Æoliden. Supremus Jupiter confitetur Æacum eſſe filium ſuum. Atque ita Ajax eſt tertius à Jove.*

NOTÆ.

6. *Rates*] A quibus ego ſolus Hectoris faces repuli, cùm alii Græci, imprimiſque Ulyſſes illius viri impetum non ſuſtinentes, eas deſeruerint. Vide infra v. 92. *Ego mihi meo protexi pectore puppes.*

8. *Hâc*] Δεικτικῶς: manum enim ad claſſem intendit, & ſic illam Græcis monſtrat.

9. *Fictis*] *Ut ſolet veterator Ulyſſes*, ſupple:

11. *Iſti*] Sæpe uſurpat Ajax cum contemptu maximo.

15. *Nox*] Ut aut nulla ſint Ulyſſis facta, aut qualia tantùm ab ignavis approbari poſſint.

16. *Magna*] Quippe arma Achillis a Vulcano fabricata.

17. *Æmulus*] *Ulyſſes.*

23. *Cepit*] Telamon Ajacis pater primùm Trojæ muros ſuperavit, quo tempore ab Hercule expugnata eſt.

24. *Pagaſæâ*] *Theſſalicâ*; à Pagaſis Theſſaliæ urbe.

Ibid. *Colcha*] In Colchos enim cum Jaſone profectum Telamonem notum ex ſuperioribus.

25. *Huic*] *Telamoni.*

Ibid. *Qui jura*] Apud inferos judicem conſtitutum fuiſſe Æacum ſæpius monuimus.

26. *Siſyphon*] Latro fuit Siſyphus, à Theſeo occiſus, cui in inferis id ſupplicii datum, ingens ſaxum ad excelſi montis verticem pervolvat, quod ſimul ac cacumen attigit continuò deorſum revolvitur. Hujus autem hoc loco Ajax meminit in Ulyſſis opprobrium namque ejus matrem Anticleam compreſſiſſe Siſyphum priuſquam ad Laërtem duceret nonnulli ſcripſerunt.

28. *Sic ab Jove tertius*] Jove excluſo tertius Priamus enim ab Jove Æacus, ſecundus Telamon, tertius Ajax: ita Ajax Jovis pronepos Telamon nepos.

ec tamen hæc ſeries in cauſâ proſit, Achivi;
mihi cum magno non eſt communis Achille.
ater erat: fraterna peto. Quid ſanguine cretus
ſyphio, furtiſque, & fraude ſimillimus illi,
ſerit Æacidis alienæ nomina gentis?
n quòd in arma prior, nulloque ſub indice veni,
rma neganda mihi? potiorque videbitur ille,
tima qui cepit; detrectavitque furore
illitiam ficto: donec ſolertior iſto,
d ſibi inutilior, timidi commenta retexit
aupliades animi, vitataque traxit in arma?
ptima nunc ſumat, qui ſumere noluit ulla.
os inhonorati, & donis patruelibus orbi,
otulimus qui nos ad prima pericula, ſimus,
que utinam aut verus furor ille, aut creditus, eſſet;
ec comes hic Phrygias unquam veniſſet ad arces
ortator ſcelerum! non te Pœantia proles,
poſitum Lemnos noſtro cum crimine haberet.

Neque tamen hic ſtemmatis ordo cauſam juvet, ô Græci, niſi mihi ſit communis gens *cum illuſtri Achille. Erat patruelis: poſco patruelia. Quamobrem ortus ex ſanguine Siſyphi, atque illi ſimillimus dolis & furtis, annumerat Æacidis* genti *nomina diverſæ gentis. An arma mihi auferenda ſunt, quia prior acceſſi, atque nullo indicante? Atque ille dignior videbitur, qui cepit noviſſima, atque vitavit bellum ſimulatâ inſaniâ, donec callidior illo, ſed ſibi improvidus: Naupliades prodidit figmenta ingenii meticuloſi atque rapuit in arma, quæ vitaverat. Nunc conſequatur præſtantiſſima* arma, *qui recuſavit capere ulla: nos*

tempti ſimus, atque ſpoliati muneribus patruelibus, qui nos objecimus primis diſcriminibus. Atque am, aut hæc inſania vera fuiſſet, aut credita; neque hic ſuaſor ſtagitiorum unquam acceſſiſſet ad arces Trojanas! fili Pœantis, Lemnos non te haberet expoſitum per noſtrum ſtagitium.

NOTÆ.

1. *Frater*] *Patruelis:* fratres namque erant amon Ajacis, & Peleus Achillis pater. *Patrueles* autem *fratres* dicuntur, qui è fratribus untur.

3. *Inſerit*] Ille verò in familiam aliquam ptari videtur, qui ejus bona appetit.

4. *Indice*] Ulyſſi tacitè exprobrat, quòd ctus ad bellum Trojanum venerit. Is enim, ſcripſerunt tragici, uxoris amore detentus, niæ ſimulatione littus, diverſi generis junc- nimalibus, proſcindens, ſalemque frugum ſpargens, militiam ſubterfugere voluit. æ fraus Palamedem virum prudentiſſimum uaquam latuit: qui inſuper doloſum virum ſuis ipſius dolis, vomeri in ſulcum objecto emacho, corripuit. Ille enim aratrum à corpore avertit; quo argumento facilè viri ulatam eſſe inſaniam deprehenſum eſt. Vide ian, de Domo.

8. *Sibi inutilior*] Solertiâ enim ſuâ Ulyſ- contra ſe irritavit Palamedes, qui illius de dolis hoc modo ſublatus eſt. Literas it Ulyſſes à Priamo ad Palamedem, qui- ob præſtitam operam huic tranſmiſſum pondus commemorabat; illudque idem ſſes per ſervos corruptos in Palamedis tentorio defodi curaverat. Perlatis ad Agamemnonem litteris, Palamedis proditionis arguitur. Ibi tum reo adeſſe ſimulans Ulyſſes, hoſti fidem non habendam eſſe contendit, reipſâ fraudem poſſe coargui ſiquidem aurum nullum apud Palamedem inveniretur, &c. Miſſi itaque qui ejus tentorium perſcrutarentur, a quibus aurum inventum; quamobrem Palamedes, utcumque immeritus, lapidibus obrutus eſt.

39. *Naupliades*] *Palamedes* eſt Nauplii Neptuni filii, Eubœæ regis filius.

43. *Atque utinam*] Hactenus in contemptum, nunc in odium Ajax Ulyſſem adducere nititur.

45. *Pœantia*] *Philoctetem* dicit Pœantis filium, cui Hercules in Oetâ arſurus Lernææ hydræ felle tinctas ſagittas, ſine quibus Troja capi non poſſet, dederat. Ille autem unius ſagittæ caſu vulnere penè immedicabili pede ſaucius cùm propter fœtorem à Græcis ferri, aut propter dolorem navigare non poſſet in Lemno inſulâ, Ulyſſis præſertim ſuaſu, eſt relictus.

46. *Lemnos*] Inſula eſt è regione Thraciæ, Vulcano dicata; una ex Cycladibus.

Qui

Qui nunc, (ut referunt) occultus ſpeluncis ſilveſtribus tangis ſilices queſtibus; atque optas ea Laërtiadæ, quibus dignus eſt: quæ Dii, Dii faciant non fruſtrà voveas. Et nunc ille, qui nobiſcum juraverat in eadem arma, heu! pars una ducum, qui ſucceſſor eſt ſagittarum Herculis, confectus morbo et fame, et tegitur & nutritur avibus; atque alites jaculando utitur ſagittis excidio Trojano deſtinatis. Ille tamen vitâ fruitur, quia non comitatus eſt Ulyſſem. Miſer Palamedes mallet etiam eſſe deſtitutus. Viveret; aut certe mortem oppetiſſet ſine proditionis inſimulatione. Quem iſte, nimiùm memor veſaniæ infeliciter detectæ commentus eſt prodere rem Græcam, atque confirmavit inventum crimen: & monſtravit aurum quod ipſe antè humo texerat. Adeòque ſubtraxit vires Græcis aut exilio, aut morte. Ulyſſes ſic certat, ſic eſt reformidandus. Qui quamvis ſuperet etiam fidelem Neſtorem eloquentiâ, non tamen præſtiterit, ut credam nullum eſſe illi flagitium deſtituiſſe Neſtorem. Qui lentus vulnere equi, & confectus ætate provectâ, cùm opem peteret ab Ulyſſe, deſtitutus à comite. Tydides novit certo hæc probra à me non excogitari; qui exprobravit illum ſæpe citato nomine ſuo, atque coarguit fugam timidi amici. Dii vident terreſtria oculis juſtis. Ecce qui Neſtori opem non tulit, ipſe caret auxilio: atque ut deſtituit, ita erat deſtituendus. Ipſe ſibi poſuerat legem. Vocat comites. Accedo, et invenio pavidum.

Qui nunc (ut memorant) ſilveſtribus abditus antris
Saxa moves gemitu: Laërtiadæque precaris,
Quæ meruit: quæ Dî, Dî dent non vana preceris.
Et nunc ille eadem nobis juratus in arma,
(Heu! pars una ducum, quo ſucceſſore ſagittæ
Herculis utuntur, fractus morboque fameque,
Velaturque, aliturque avibus; volucreſque petendæ
Debita Trojanis exercet ſpicula fatis.
Ille tamen vivit, quia non comitavit Ulyſſem.
Mallet & infelix Palamedes eſſe relictus;
Viveret; aut certè letum ſine crimine haberet.
Quem, malè convicti nimiùm memor iſte furoris
Prodere rem Danaam finxit: fictumque probavit
Crimen. Et oſtendit, quod jam præfoderat, aurum.
Ergo aut exilio vires ſubduxit Achivis,
Aut nece. Sic pugnat; ſic eſt metuendus Ulyſſes.
Qui licèt eloquio fidum quoque Neſtora vincat;
Haud tamen efficiet, deſertum ut Neſtora crimen
Eſſe rear nullum. Qui, cùm imploraret Ulyſſen
Vulnere tardus equi, feſſuſque ſenilibus annis,
Proditus a ſocio eſt. Non hæc mihi crimina fingo.
Scit bene Tydides: qui nomine ſæpe vocatum
Corripuit: trepidoque fugam exprobravit amico.
Aſpiciunt oculis Superi mortalia juſtis.
En eget auxilio, qui non tulit; utque reliquit,
Sic linquendus erat. Legem ſibi dixerat ipſe.
Conclamat ſocios. Adſum, videoque trementem.

NOTÆ.

47. *Qui nunc*] Philoctetæ miſerias, ut majorem Ulyſſi conciliet invidiam, oratoriè amplificat.

53. *Velatur*] Pennarum contextu corpori tegumenta feciſſe Philocteten ex Attio poëtâ, quem & citat Cicero, confirmatur.

54. *Debita*] Quia ſine illis capi Troja non poterat.

58. *Furoris*] *Detrectavitque furore —— Militiam ficto.* Suprà v. 36.

60. *Præfoderat*] In tentorio Palamedis, per ſervos illius corruptos.

61. *Exilio*] *Exilio* Philoctetis, *morte* Palamedis.

62. *Sic pugnat*] *Hæc ſunt ejus facinora militaria, hi terrores, fraudes, inſidiæ,* &c.

64. *Deſertum*] Neſtor, Græcis fulmineris & altero jugali ab Alexandro [*Paride*] vulnerato, penè interiiſſet ab Hectore interfectus, niſi auxilio occuriſſet Diomedes, frustra invocato Ulyſſe, & ipſo jam fugâ ſibi conſulente; Iliad. 8.

68. *Tydides*] *Diomedes* Tydei filius,

69. *Trepido*] Alludit ad verba, quæ Diomedi attribuit Homer.

Διογενες Λαερτιαδη πολυμηχαν' Οδυσσευ
Η φευγεις, &c.

allentemque metu, & trepidantem morte futurâ.
Oppoſui molem clypei; texique jacentem;
ervavique animam (minimum eſt hoc laudis) inertem.
i perſtas certare, locum redeamus in illum:
edde hoſtem, vulnuſq; tuum, ſolitumq; timorem.
oſt clypeumq; late: & mecum contende ſub illo.
t poſtquam eripui: cui ſtandi vulnera vires
Non dederant, nullo tardatus vulnere fugit.
Hector adeſt: ſecumque Deos in prælia ducit.
Quàque ruit, non tu tantùm terreris, Ulyſſe;
ed fortes etiam: tantum trahit ille timoris.
Hunc ego ſanguineæ ſucceſſu cædis ovantem
Cominus ingenti reſupinum pondere fudi.
Hunc ego poſcentem, cum quo concurreret, unus
uſtinui: ſortemque meam voviſtis, Achivi:
t veſtræ valuêre preces. Si quæritis hujus
ortunam pugnæ; non ſum ſuperatus ab illo.
cce ferunt Tröes ferrumque, ignemque Jovemq;
n Danaas claſſes. Ubi nunc facundus Ulyſſes?
Nempe ego mille meo protexi pectore puppes,
pem veſtri reditûs. Date tot pro navibus arma.
Quòd ſi vera licet mihi dicere; quæritur iſtis,
Quàm mihi, major honos: conjunctaque gloria noſtra eſt.
Atque Ajax armis, non Ajaci arma petuntur.
Conferat his Ithacus Rheſum, imbellemq; Dolona,

& exſanguem timore, atque trementem inſtanti morte. Objeci vaſtum clypeum, & defendi proſtratum, atque ſervavi animam (in hoc minimum eſt gloriæ) ſocordem. Si pergis contendere, revertamur in illum locum: pone denuo hoſtem, atque plagam tuam & metum conſuetum: atque latita pone ſcutum meum, & certa mecum ſub illo. At poſtquam retraxit; cui vulnera non conceſſerant facultatem conſiſtendi, in pedes ſe conjecit nullo impeditus vulnere. Hector adeſt, atque rapit ſecum Deos in certamina: & quà fertur non tu modò trepidas, Ulyſſe, ſed etiam ſtrenui; tantum ille incutit pavoris. Ego proſtravi eum reſupinum cominus ſaxo ingenti, cùm triumpharet ſucceſſu ſtragis cruentæ. Ego ſolus ſteti adverſus eum petentem cum quo certaret, & optâſtis ut ſors mea proferretur, ô Græcis & vota veſtra prævaluerunt. Si petitis eventum hujus certaminis, non ſum victus ab illo. Ecce Trojani ferunt ferrum & ig-

um, & Jovem in naves Græces. Ubi nunc diſertus Ulyſſes? Nempe ego defendi meo pectore mille aves, in quibus erat ſpes recurſûs. Concedite arma pro tot navibus. Quod ſi mihi licet profiteri vera, majus decus iſtis quàm mihi quæritur, & honor eſt inter me & illa conjunctim: atque Ajax ab armis oſcitur, non ab Ajace arma. Ithacus componat cum iſtis Rheſum, & Dolonem inermem,

NOTÆ.

75. *Molem*] Σάκος ἠύτε πύργον.

78. *Vulnus* Quod à Soco Ulyſſes acceperat, priuſquam illum interfeciſſet, ut refert Homerus.

79. *Clypeum*] Quo Ajax, monitu Menelai, vulneratum Ulyſſem protexit.

82. *Deos*] Non ſemel à Jove ſuſtentatos fuiſſe Trojanos ſcripſit Homerus; qui Iliad. 5, ab illo miſſum dicit Apollinem, qui debiles ſractoſque reſtitueret.

86. *Pondere*] Saxo ſc. quo Hectoris pectus ita percuſſit, ut cum ingenti armorum ſtrepitu illum terræ affixerit.

88. *Sortemque*] Græcos omnes ad certamen ſingulare Hector provocaverat; quamobrem Neſtoris conſilio novem eorum fortiſſimi ſortiti ſunt, uter cum illo congrederetur, voventibus interea Achivis omnibus, ut Ajacis Telamonii, aut Ajacis Oïlei, aut Agamemnonis ſors exiret. Quæ omnia ex Homeri Iliad. H.

Ζεῦ πάτερ, ἦ Αἰαντα λαχεῖν.

89. *Et veſtræ*] Ἐκ δ' ἔθορε κλῆρος κυνέης ὃν ἄρ' ἤθελον αὐτοί· Αἰαντος. Iliad. H.

91. *Jovem*] *Jovis auxilium Hectori faventis.*

98. *Ithacus*] *Ulyſſes*, quem non ſine contemptu à parvâ inſulâ, in quâ ille imperabat, eo nomine appellat.

Ib. *Rheſum*] *Regem Thraciæ*, qui eâ nocte, quâ Trojanis in auxilium venerat à Diomede & Ulyſſe, fuit interemptus. Iliad. 10.

Ib. *Dolona*] Qui ab Hectore ſpeculatum miſſus à Diomede & Ulyſſe interceptus atque interfectus eſt. Iliad. 10.

Priamidenque

atque Helenam Priamiden raptum cum Minervâ. Nihil est factum de die, nihil absente Diomede. Si fortè aliquando conceditis ista arma factis tam levibus, dividite; & pars major eorum erit Diomedis. Cur tamen hæc Ithaco donentur? qui furtim, qui semper inermis rem gerit, atque clanculum fallit hostem improvidum? Ipse splendor cassidis lucentis ex micante lauro manifestos faciet dolos, & reteget occultum. Sed neque caput Dulichium sub galeâ Achillis feret tantum onus: Neque hasta Pelias potest non esse gravis atque molesta brachiis imbellibus. Neque scutum gerens sculptam imaginem immensi orbis aptum erit sinistræ pavidæ & institutæ ad furta. Quamobrem poscis, proterve, denum tibi obfuturum? quod si populi Græci nescii tibi indulserint, causa erit cur exuaris, non cur timearis ab hoste. Atque fuga, quâ solâ antecellis omnibus, ignaviſſime, lenta tibi futura est, dum trabis tanta gestamina. Adde quod iste tuus clypeus tam rarè certaminibus objectus, est integer & intractus. Novus successor est quærendus nostro, qui ferendo tela apertus est mille vulneribus. Denique quid opus est verbis? judicemur agendo. Arma viri strenui Achillis jaciantur in medios hostes: jubete inde reperi, atque decorate reportantem reportatis. Filius Telamonis absolverat, & fremitus populi sequutus erat postrema verba; donec heros Laërtius

Priamidenque Helenum raptâ cum Pallade captum
Luce nihil gestum, nihil est Diomede remoto:
Si semel ista datis meritis tam vilibus arma;
Dividite: & major pars sit Diomedis in illis.
Quò tamen hæc Ithaco? qui clam, qui semper inermis
Rem gerit; & furtis incautum decipit hostem?
Ipse nitor galeæ claro radiantis ab auro
Insidias prodet, manifestabitque latentem.
Sed neque Dulichius sub Achillis casside vertex
Pondera tanta feret. Nec non onerosa gravisque
Pelias esse potest imbellibus hasta lacertis.
Nec clypeus vasti cælatus imagine mundi
Conveniet timidæ, natæque ad furta sinistræ.
Debilitaturum quid te petis, improbe, munus?
Quod tibi si populi donaverit error Achivi;
Cur spolieris, erit; non, cur metuaris ab hoste.
Et fuga (quâ solâ cunctos, timidissime, vincis)
Tarda futura tibi est gestamina tanta trahenti.
Adde, quòd iste tuus, tam rarò prælia passus,
Integer est clypeus. Nostro, qui tela ferendo
Mille patet plagis, novus est successor habendus.
Denique, quid verbis opus est? spectemur agendo.
Arma viri fortis medios mittantur in hostes.
Inde jubete peti: Et referentem ornate relatis.
Finierat Telamone satus; vulgique secutum
Ultima murmur erat: donec Laërtius heros

NOTÆ.

99. *Helenum*] Priami filius à Diomede & Ulysse captus, arcana Trojanorum fata Græcis revelavit. Q. Smyrn. lib. 10.

107. *Dulichius*] *Ulysses* est, qui Dulichii Ionii maris insulæ Ithacæ vicinæ regnum tenuit.

109. *Pelias*] *Achillis hasta*, quam ex Pelio monte recisam, Chiron Peleo illius patri dederat. Iliad. 16. Q. Smyrn. lib. 5.

114. *Cælatus*] Hujus clypei fabricam & cælaturam habes Il. 18. de quo Silius. l. 7.

113. *Error*] Sibi ominosum istud protulit Ajax, judicibusque invidiosum, neque autem eâ causâ poëtam damnaveris: summâ arte violentum Ajacem ita loquentum finxit.

116. *Trabenti*] Multo ingenio hæc & proximè sequentia Ajaci attribuit poëta, quæ tamen ad optinendam causam nequaquam, nisi forte à militibus, spectant.

124. *Laërtius*] *Ulysses* Laërtæ filius.

Adstiti

Adſtitit, atque oculos paulùm tellure moratos
Tuſtulit ad proceres; exſpectatoque reſolvit
Ora ſono: neque abeſt facundis gratia dictis.
Si mea cum veſtris valuiſſent vota, Pelaſgi,
Non foret ambiguus tanti certaminis hæres:
Tuque tuis armis, nos te poteremur, Achille.
Quem quoniam non æqua mihi, vobiſque negârunt
Fata, (manuque ſimul veluti lacrymantia terſit
Lumina,) quis magno meliùs ſuccedat Achilli,
Quàm per quem magnus Danaïs ſucceſſit Achilles?
Huic modò ne proſit, quòd, ut eſt, hebes eſſe videtur:
Neve mihi noceat, quòd vobis ſemper, Achivi,
Profuit ingenium: meaque hæc facundia, ſi qua eſt,
Quæ nunc pro domino, pro vobis ſæpe locuta eſt,
Invidiâ careat: bona nec ſua quiſque recuſet.
Nam genus, & proavos, & quæ non fecimus ipſi,
Vix ea noſtra voco. Sed enim, quia rettulit Ajax
Eſſe Jovis pronepos, noſtri quoque ſanguinis auctor
Jupiter eſt, totidemque gradus diſtamus ab illo.
Nam mihi Laërtes pater eſt, Arceſius illi,
Jupiter huic: neque in his quiſquam damnatus & exſul.
Eſt quoque per matrem Cyllenius addita nobis
Altera nobilitas. Deus eſt in utroque parente.
Sed neque materno quòd ſim generoſior ortu,
Nec mihi quòd pater eſt fraterni ſanguinis inſons,
Propoſita arma peto: meritis expendite cauſam.

ſurrexit: atque ſuſtulit ad primates oculos paulùm terræ affixos; atque aperuit os voce exſpectatâ; neque deſideratur lepos diſertæ orationi. Si mea deſideria valuiſſent cum veſtris, ô Græci, ſucceſſor horum armorum, de quibus tanta nunc eſt contentio, non eſſet dubius, tuque gauderes tuis armis, nos te frueremur, Achille. Quem quoniam ſors iniqua mihi atque vobis non indulſerunt, (atque ſimul quaſi lachrymantes oculos manu abſterſit) quis æquiùs ſuccedat forti Achilli, quàm qui Achillem Græcis auxiliaturum adduxit? Modò ne huic proſit quòd, ut eſt, videtur eſſe ſtupidus; neu mihi obſit ſolertia, quæ vobis ſemper utilis fuit, Græci; atque hæc mea eloquentia, (ſi quâ eſt) quæ nunc dicit pro domino, ſæpe dixit pro vobis, invidiâ careat; neque quiſquam negligat ſua bona. Nam vix dico noſtra, ſtirpem & majores, & quæ ipſi non geſſimus. Verùm enimvero, quia Ajax memoravit ſe eſſe pronepotem Jovis, Jupiter eſt etiam auctor noſtræ

pis; & diſtamus ab illo totidem gradus. Nam patrem habeo Laërtem, ille Arceſium, hic Jovem; ue inter illos quiſquam damnatus & profugus. Cyllenius, è quo mater mea orta eſt, ex alterâ rte genus meum nobilitat. Deus eſt in utroque parente. Verùm neque poſco arma, de quibus tur, quia ſum nobilior origine maternâ, neque quia habeo patrem inſontem fraterni ſanguinis: mite litem meritis.

NOTÆ.

125. *Adſtitit*] Στάσκεν, ὑπαὶ δὲ ἰδέσκε ἑ χθονὸς ὄμματα πηξας, Iliad. 3.

Moratos] Per moram illam dicturi cura intur, quæ maxime auditoris, quem ille reri videtur, benevolentiam conciliat.

126. *Exſpectato*] Atque adeò expetito, quemavidè curioſus auditor excipiat.

132. *Veluti*] Ut neque oratorem iraſci, ità fiere decet, ſimulare non dedecet.

134. *Per quem*] *Ulyſſem* qui inter Lycomedis i inſulæ regis filias latitantem Achillem chendit, ut infrà videbimus.

139. *Bona*, &c.] i. e. Nemo modeſtè nimis merita ſua ſilentio premat.

145. *Damnatus*] Tacitè Ajaci, Pelei patrui, ut & Telamonis patris crimen objectat: Phocum namque fratrem ab utroque interfectum nonnulli ſcripſerunt.

146. *Cyllenius*] *Mercurius*, à Cyllene Arcadiæ monte ubi natus dicitur. Antiçles autem Ulyſſis mater Autolyci fuit filia, Autolycus Mercurii ex Chione Dedalionis filiâ.

147. *Deus eſt in utroque*] In patre Jupiter, in matre Mercurius.

Modò ne sit meritum Ajacis, quòd Telamon & Peleus fuerunt fratres: neque series consanguinitatis, sed gloriæ virtutis quæratur ad ista arma adipiscenda. Vel si propinquitas & proximus hæres requiritur, ille habet patrem Peleum, qui habet filium Pyrrhum. Quis locus Ajaci? ferantur ad Phthian, vel Scyron. Neque Teucer est minùs patruelis Achilli, quàm iste. An tamen ille posèit, an sperat consequi arma? Adeòque, siquidem agitur tantùm de meritis, equidem plura feregi, quàm quæ mihi sit facilè oratione assequi. Attamen dirigar serie rerum. Mater Nereïa prudens futuri interitûs filii, occulit filium ornatù muliebri. Fraus amictus induti fefellerat omnes, inter quos etiam Ajacem. Ego immiscui mercibus muliebribus arma accensura cor virile. Neque adhuc heros deposuerat ornatus puellæ: cum dixi arripienti scutum & lanceam, fili Deæ, Ilium ruiturum se tibi refer. Quamobrem differs delere magnam Trojam? Atque immisi manum, & duxi strenuum ad opera. Ergo quicquid præclarè ab illo gestum est, mihi debetur. Ego vici Telephum certantem, sanavi domitum atque supplicem. Mihi debetur, quòd Thebæ sunt dirutæ. In animum in-

Dummodo quòd fratres Telamon, Peleusq: fuerun
Ajacis meritum non sit: nec sanguinis ordo,
Sed virtutis honor spoliis quæratur in istis.
Aut si proximitas, primusque requiritur hæres;
Est genitor Peleus, est Pyrrhus filius illi.
Quis locus Ajaci? Phthian Scyronve ferantur.
Nec minùs est isto Teucer patruelis Achilli.
Num petit ille tamen? num sperat, ut auferat arm
Ergo operum quoniam nudum certamen habetur
Plura quidem feci, quàm quæ comprendere dictis
In promptu mihi sit. Rerum tamen ordine duc
Præscia venturi genitrix Nereïa leti
Dissimulat cultu natum. Deceperat omnes,
In quibus Ajacem, sumtæ fallacia vestis.
Arma ego fœmineis animum motura virilem
Mercibus inserui. Neque adhuc projecerat he
Virgineos habitus, cùm parmam, hastamque tenen
Nate Deâ, dixi; tibi se peritura reservant
Pergama. Quid dubitas ingentem evertere Troja
Injecique manum; fortemque ad fortia misi.
Ergo opera illius mea sunt. Ego Telephon ha
Pugnantem domui; victum, orantemque refeci
Quod Thebæ cecidêre, meum est. Me cred
Lesbon,

NOTÆ.

152. *Ajacis*] Qui sanguinis jure armis potiùs, quàm Ulysses potiri debuerat.

155. *Illi*] *Achilli.*

156. *Phthian*] Quæ urbs fuit Thessaliæ, ubi Peleus Achillis pater commorabatur.

Ibid. *Scyron*] Pyrrho Achillis filio servanda arma dicit; qui in Scyro insulâ, ubi Deidamia mater, Lycomedis filia, tunc temporis imperium habebat.

157. *Patruelis*] Frater, filius Telamonis ex Hesione, uti Ajax ex Eubœâ. Ver. 31. suprà, *frater* ponitur pro *patruele.*

162. *Nereïa*] *Thetis* Nerei filia, Achillis mater quæ, cùm filium bello Trojano periturum cognovisset, muliebri habitu illum inter Lycomedis regis filias occultandum tradidit. Inchoat narrationem eb Achille ad bellum adducto, colligens omnia facinora ejus sibi esse ad benda: se enim eorum fuisse causam.

164. *Ajacem*] Hoc scepticè dicit & nicè.

167. *Tenenti*] Arma enim, neglecti m bribus omnibus, quæ puellæ cæteræ sibi gerant, Achilles corripuit: quâ ex re illum compertum est.

171. *Telephon*] *Herculis filium*, de qu prà lib. 22. 112. quem à Trojanorum p bus stantem Achilles vulneravit, deinde t sanavit.

173. *Thebæ*] *Ciliciæ* scilicet, de quibus superiori, quas Achilles diripuit.

Ib. *Lesbon*] Quæ insula Troadi propem oppositа, ab Achille direpta erat] Alcæ minibus & Sapphûs clarâ.

Me Tenedon, Chryſenq; & Cyllan Apollinis urbes,
Et Scyron cepiſſe. Meâ concuſſa putate
Procubuiſſe ſolo Lyrneſſia mœnia dextrâ.
Itque alias taceam; qui ſævum perdere poſſet
Hectora, nempe dedi: per me jacet inclytus Hector.
Illis hæc armis, quibus eſt inventus Achilles,
Arma peto. Vivo dederam, poſt fata repoſco.
Et dolor unius Danaos pervenit ad omnes;
Sulidaque Euboïcam complêrunt mille carinæ;
Exſpectata diu, nulla, aut contraria claſſi,
Flamina ſunt: duræque jubent Agamemnona ſortes
Immeritam ſævæ natam mactare Dianæ.
Denegat hoc genitor: Diviſque iraſcitur ipſis:
Atque in rege tamen pater eſt. Ego mite parentis
Ingenium verbis ad publica commoda verti.
Nunc equidem fateor, faſſoque ignoſcat Atrides;
Difficilêm tenui ſub iniquo judice cauſam.
Nunc tamen utilitas populi, fraterque, datique
Summa movet ſceptri, laudem ut cum ſanguine
penſet.
Mittor & ad matrem: quæ non hortanda, ſed aſtu
Decipienda fuit. Quò ſi Telamonius îſſet,
Orba ſuis eſſent etiamnum lintea ventis.
Mittor & Iliacas audax orator ad arces:
Viſaque & intrata eſt altæ mihi curia Trojæ.

& Tenedon, & Chryſen, & Cyllan urbes Apollinis & Scyron expugnâſſe. Exiſtimate muros Lyrneſſios funditus deletos fuiſſe meâ manu. Utque prætermittam alias; ſcili et obtuli, qui poſſet vincere ferocem Hectorem: famâ celebratus Hector per me occubuit. Quare his armis quibus ego tunc Achillem indui, me pro tantis meritis *nunc donari æquum cenſeo. Dederam ea vivo* Achilli, *repeto poſt* illius *mortem. Poſtquam dolor unius permovit omnes Græcos; atque mille naves impleverunt Aulidem Eubœicam, venti diu exſpectati, aut nulli ſunt, aut adverſi navibus: & crudelia oracula jubent Agamemnonem immolare infenſæ Dianæ filiam immeritam. Pater iſtud recuſat: atque Diis ipſis ſuccenſet: & amor parentis eſt in rege. Ego oratione flexi lenem animum patris ad communia commoda. Nunc equidem agnoſco, atque Atrides parcat confitenti:* magnâ

am difficultate obtinui cauſam ſub duro judice. Attamen commoda populi, & fratris & auctoritas llati ſceptri illum tangit, ut expendat gloriam ſanguine filiæ immolandæ. *Mittor etiam ad enetricem: quæ non fuit* ratione *inducenda, ſed* arte *fallenda. Quò ſi Telamonius iviſſet, noſtra laſſis etiam nunc deſtituta ventis ſecundis* hæreret in portu. *Mittor etiam orator intrepidus ad rces Trojanas: & regia ſuperbæ Trojæ à me eſt ſpectata & penetrata:*

NOTÆ.

170. *Tenedon*] *Trojæ proximam inſulam.*

Ib. *Chryſen & Cyllan*] Quæ Troadis urbes.

175. *Scyron*] Inſula eſt Ægæi quidem eo nomine, verùm inter Cycladas recenſetur, quas expugnâſſe Græcos nullibi legitur. Quare niſi in voce mendum irrepſit, haud abſurdum videtur credere Scyron unam eſſe ex urbibus undecim, quas ante expugnationem Trojæ Achilles cepiſſe dicitur.

176. *Lyrneſſia*] *Lyrneſſi*, Troadis urbis, ex quâ Hippodamia ſeu Briſeis abducta.

179. *Quibus*] Redi ad verſum 165.

181. *Unius*] *Menelai*, cui à Paride ademta conjux Helena.

182. *Aulida*] Fuit urbs Bœotiæ juxta Chalcidem, portum habens ampliſſimum, quò ex totâ Græciâ naves ad bellum Trojanum convenerunt.

187. *Pater*] Qui filiæ plùs, quam dignitati & reipublicæ conſulat. *Pater* pro *paternâ charitate.*

190. *Iniquo*] *Agamemnone* patre, quem filiæ amor movebat magis, quàm publica utilitas.

191. *Dati*] *Rex* enim *regum* dictus Agamemnon, qui omnibus de voluntate eorum imperabat.

193. *Mittor*] Arceſſita adducitur Iphigenia, quaſi nuptura Achilli, qui ideo à Lycophrone vocatur Iphigeniæ ζύγιος.

195. *Orba*] Quia nunquam à Clytemneſtræ amplexibus Iphigeniam hebes Ajax avelliſſet: neque adeò ea Dianæ aris admota: neque Dea placata fuiſſet.

Quæ erat adhuc referta multis proceribus. Impavidus dixi cauſſam, quam tota Græcia mihi ommiſerat; & accuſo Paridem & repeto Helenam raptam: & flexi Priamum, & Antenorem unà cum Priamo. At Paris & fratres, & qui prædati ſunt Helenam ſub illius ductu, *ægrè compeſcuerunt manus ſceleſtas (tibi iſtud compertum eſt, Menelaë) atque ille fuit primus dies mei diſcriminis & tui. Longum eſt memorare quæ in rempublicam exegi conſilio & factis per ſpatium longi belli. Poſt primam pugnam hoſtes ſe continuerunt diu intra urbis muros: neque locus ullus datus eſt aperto certamini. Certavimus denique anno decimo: Quid agis interea, qui tantùm manu ſtrenuus es? Quæ tua* Græcis *utilitas? nam ſi interrogas de meis factis, inſidias ſtruxi hoſtibus,* navalia *foſſis communivi, ſocios animavi, ut paterentur æquo animo tædia longi belli: curavi quomodo eſſemus commeatu atque armis inſtruendi: mittor quò neceſſitas vocavit. Ecce rex deceptus ſpecie ſomni Jovis inſtinctu, hortatur* duces *omittere curam belli incœpti. Ille poteſt tueri ſuam cauſam auctore. Ajax ne iſtud patiatur, atque inſtat Trojam eſſe evertendam: & quòd poteſt, certet. Quamobrem non retinet diſceſſuros? Cur non ſumit arma? cur* non dicit vel *facit* aliquid, *quod incertum vulgus cobibeat? Hoc non erat difficile* Ajaci *magna ſemper dicenti. Quid quòd & ipſe fugis? Spectavi, atque puduit ſpectare, cùm tu pedem retro ferres, atque turpiter inſtrueres naves. Nec mora, Quid agitis dixi; quæ veſania vos*

Plenaque adhuc erat illa viris. Interritus egi,
Quam mihi mandârat communis Græcia, cauſam:
Accuſoque Parin, prædamque Helenamq; repoſco;
Et moveo Priamum, Priamoque Antenora junctum:
At Paris, & fratres, & qui rapuêre ſub illo,
Vix tenuêre manus (ſcis hoc, Menelaë) nefandas:
Primaque lux noſtri tecum fuit illa pericli.
Longa referre mora eſt, quæ conſilioque manuque
Utiliter feci ſpatioſi tempore belli.
Poſt acies primas, urbis ſe mœnibus hoſtes
Continuêre diu; nec aperti copia Martis
Ulla fuit. Decimo demum pugnavimus anno.
Quid facis interea, qui nîl niſi prælia nôſti?
Quis tuus uſus erat? nam ſi mea facta requiris,
Hoſtibus inſidior, foſſas munimine cingo:
Conſolor ſocios, ut longi tædia belli
Mente ferant placidâ: doceo, quo ſimus alendi
Armandique modo: mittor, quò poſtulat uſus.
Ecce Jovis monitu deceptus imagine ſomni
Rex jubet incœpti curam dimittere belli.
Ille poteſt auctore ſuam defendere cauſam.
Non ſinat hoc Ajax: delendaque Pergama poſcat:
Quòdque poteſt, pugnet. Cur non remoratur
ituros?
Cur non arma capit? dat, quod vaga turba ſequatur?
Non erat hoc nimium, nunquam niſi magna loquenti.
Quid, quòd & ipſe fugis? vidi, puduitque videre,
Cùm tu terga dares, inhoneſtaque vela parares.
Nec mora, Quid facitis? quæ vos dementia, dixi,

NOTÆ.

200. *Prædam*] Vel prædam, Helenam ipſam, quam prædo Paris avexit; vel prædam, quæ cum Helena abducta erat, intellige.

201. *Antenora*] Qui quidem, cùm ex Trojanorum principibus eſſet.

——*Cenſet belli præcidere cauſam.*
Hor. Epiſt. lib. 1. 2.

Ibid. *Junctum*] Vel affinitate; vel quia aſſentiebatur Priami ſententiæ.

203. *Nefandas*] Siquidem, jure gentium, legatos inviolatos eſſe decet.

212. *Foſſas*] Ad illam reſpicere videtur quæ à Græcis ante navium ſtationem ducta muro cincta fuit; quam poſtea Neptunus immiſſis Phrygiæ fluminibus delevit.

215. *Mittor*] Nempe ad Chryſſen Apollinis ſacerdotem, cui filiam reſtituit.

217. *Rex*] Agamemnon, qui ut ſuorum animos tentaret, de reditu à Jove per ſomnum admonitum ſeſe ſimulavit. Vid. Hom. Il. 2. ſub initio.

218. *Auctore*] *Jove.*

Concitat, ô ſocii, captam dimittere Trojam?
Quidve domum fertis decimo, niſi dedecus, anno?
Talibus atque aliis, in quæ dolor ipſe diſertum
Fecerat, averſos profugâ de claſſe reduxi.
Convocat Atrides ſocios terrore paventes:
Nec Telamoniades etiam nunc hiſcere quicquam
Auſit. At auſus erat reges inceſſere dictis
Therſites, etiam per me haud impunè, protervis.
Erigor: & trepidos cives exhortor in hoſtem:
Amiſſamque meâ virtutem voce repoſco.
Tempore ab hoc quodcunque poteſt feciſſe videri
Fortiter iſte, meum eſt: quem dantem terga retraxi.
Denique de Danaïs quis te laudatve, petitve?
At ſua Tydides mecum communicat acta:
Me probat; & ſocio ſemper confidit Ulyſſe.
Eſt aliquid, de tot Graiorum millibus, unum
A Diomede legi. Nec me ſors ire jubebat:
Sic tamen & ſpreto noctiſque, hoſtiſque periclo,
Auſum eadem, quæ nos, Phrygiâ de gente Dolona
Interimo: non antè tamen, quàm cuncta coëgi
Prodere, & edidici quid perfida Troja pararet.
Omnia cognôram: nec, quod ſpecularer, habebam:
Et jam præmiſſâ poteram cum laude reverti.
Haud contentus eâ, petiî tentoria Rheſi:
Inque ſuis ipſum caſtris comiteſque peremi.

cogit, ô comites, relinquere Trojam jam fere *captam? aut quid reportatis in patriam anno decimo niſi opprobrium? Talibus atque aliis, in quæ ipſe dolor fecerat facundum, reduxi contumaces de claſſe ad fugiendum paratâ.* Agamemnon *Atrei filius ad concilium ciet comites pavore territos: neque* Ajax, *Telamonis filius etiam nunc audeat quicquam dicere. At Therſites non veritus erat conviciis laceſſere reges: cujus protervitatem etiam ego valde caſtigavi. Exſurgo; atque exhortor in bellum ſocios timidos, & animos eorum jam dejectos erigo atque accendo. Quicquid iſte, quem fugientem reduxi, poteſt videri feciſſe ab eo tempore, mihi debut referri. Denique quis ex Græcis te probat,* aut ſocium *ſibi expetit? At Tydides me participem adſciſcit in omnibus ſuis laboribus; me laudat, & ſemper bene ſperat, Ulyſſe comite. Eſt aliquid deligi ſolum à Diomede inter tot millia Græcorum. Neque ſors cogebat me proficiſci: ſic tamen & non deterritus diſcrimine noctis, & hoſtis interficio Dolonem de natione Trojanâ, conantem eadem quæ nos: neque tamen priùs quàm coëgi omnia aperire, & exploravi quid perfidi hoſtes machinarentur, cuncta reſciveram; neque ſupererat quod explorarem: & jam poteram redire magnâ cum gloriâ, cujus modò memini. Sed & ampliorem aſpirans, adii tentoria Rheſi, atque interemi ipſum cum comitibus in ſuis caſtris.*

NOTÆ.

228. *Dolor*] Non ſine artificio maximo dolori attribuit, quod arrogantiæ videri potuiſſet: ita ex eo, quod invidioſiſſimum fuit, ſibi gratiam conciliavit.

232. *Therſites*] Deformoſiſſimus & impudentiſſimus Græcorum.

φοξὸς ἦν κεφαλήν, &c. Iliad. B.

233. *Haud impune*] Graviter Ulyſſes ſceptro percuſſit hominem ineptum.

236. *Poteſt*] Non dixit *fecit*, aut *feciſſe* videtur, ſed *poteſt videri feciſſe*: ut maxima ſit factorum Ajacis extenuatio.

238. *Denique de Danaïs*] Inverſio eſt argumenti, quo uritur Ajax in Ulyſſem cum inquit, *Luce nihil geſtum eſt*, &c.] & amplificatur ex ſignis conſequentibus, quibus Ulyſſes probat ſe pugnâſſe acriùs ipſo Ajace, quia exceperit vulnera non clypeo, ſed adverſo corpore: Ajacem verò ſemper ſibi caviſſe ne vulneraretur.

242. *Nec me ſors*] Veteratoriè profectò quod laudi erat adverſario, in ſeſe Ulyſſes cum illius diminutione derivat. Tacitè enim Ajacem quaſi ſorte coactum cum Hectore congreſſum innuit; cùm ipſe ſua pericula ſponte ſubiret.

244. *Auſum eadem*] Miſſum ab Hectore ad explorandum caſtra Græcorum, ſicut & nos ſpeculatum res Trojanas. *Dolona.*] Qui interceptus ab Ulyſſe, omnia Trojanorum conſilia Rheſique adventum indicavit; hinc proverbium Δόλωνος ἀγενέστερος.

249. *Rheſi*] *Thraciæ regis*, de quo ſuprà.

atque ita victor & voti compos capto regio *curru similis triumphanti reversus sum. Nunc* (si Diis placet) *mihi denegate illius arma, cujus equos* Dolon Trojanorum speculator *ausus erat petere pro* nocturnâ suâ *operâ, sitque melius de vobis meritus Ajax*, quàm ego. *Cur memorem copias Sarpedonis Lycii prostratas meâ manu? Profligavi cum multâ strage Cæranon Iphitiden, & Alastorem, & Chromium, & Alcandrum, & Halium, & Noëmonem, & Prytanin; atque interemi Thoönem cum Chersidamante, & Charopen & Ennomon impulsum ad* prælia *sorte iniquâ: & quinque minùs inclyti interierunt nostrâ dextrâ ad muros urbis. Nec mihi sunt cicatrices* adverso corpore exceptæ, *quas si verbis meis fidem non habetis, en aspicite*; Libet enim eas exhibere tanquam testes meæ virtutis, id quod Ajax non potest. *Atque submovet amictum manu*; &, *Hæc sunt, inquit, pectora semper excercita in vestrum commodum.*

Atque ita captivo victor votisque potitus
Ingredior curru lætos imitante triumphos.
Cujus equos pretium pro nocte poposcerat hostis
Arma negate mihi: fueritque benignior Ajax.
Quid Lycii referam Sarpedonis agmina ferro
Devastata meo? cum multo sanguine fudi
Cœranon Iphitiden, Alastoraque, Chromiumque
Alcandrumque, Haliumque, Noëmonaque, Prytaninque,
Exitioque dedi cum Chersidamante Thoöna,
Et Charopen, fatisque immitibus Ennomon actum:
Quinque minùs celebres nostrâ sub mœnibus urbis
Procubuêre manu. Sunt & mihi vulnera, cives,
Ipso pulchra loco. Nec vanis credite verbis.
Aspicite en. Vestemque manu deducit; &, Hæc sunt
Pectora semper, ait, vestris exercita rebus.
At nihil impendit per tot Telamonius annos
Sanguinis in socios: & habet sine vulnere corpus
Quid tamen hoc refert; si se pro classe Pelasgâ
Arma tulisse refert contra Troasque, Jovemque
Confiteorque, tulit; neque enim benefacta mihi
Detrectare meum est; sed nec communia solus
Occupet; atque aliquem vobis quoque reddat honorem.

At Telamonius nihil sudit sanguinis per tot annos pro communibus, nec ullum vulnus corpore accepit. Quid tamen istud interest; si narrat se cepisse arma pro classe Græcâ tuendâ *contra Trojanos & Jovem? Atque agnosco, gessit: nolo enim tanquam invidus, hanc laudem ei detrahere. Sed neque solus sibi arroget, quod omnium est; atque concedat etiam vobis aliquam laudem.*

NOTÆ.

252. *Curru*] *Conscendo currum Rhesi, qui Triumphum penè referebat.* Obiter ad triumphales equos & currus, quibus Romani victores vehi solebant, alludit.

253. *Cujus equos pretium*] Ordo est; *negate mihi arma ejus viri, cujus equos Dolon pronocturnâ speculatione poposcerat.* Illa verò Ironia Ulysses arma Achillis, & Ajaci neganda, & sibi adjudicanda ostendit. *Cujus* Achillis, cujus ἵππους καὶ ἅρματα ποικίλα χαλκῷ speculationis suæ pretium ab Hectore poposcerat Dolon.

255. *Sarpedonis*] Qui Jovis fuit ex Europâ filius, rex Lyciæ Trojanis favens a Patroclo post multos ex ejus sociis ab Ulysse mactatos, tandem interfectus.

257. *Iphitiden*] Iphitifilium Sarpedonis unà cum sequentibus comitem.

263. *Loco*] Adverso pectore, non ter

267. *Sine vulnere*] Habent fabulæ, H culem aliquando Salaminem venisse ad Te monem. ibique cùm Ajacem adhuc infant conspexisset, circumdedisse illi pellem suam l oninam, precatumque, ut qui puer illa tege tur, invulnerabilis foret; atque ita fuit t corpore, nisi latere, quod pelle contectum fuerat: Hinc infrà.

Dixit, & in pectus tum demum vulnera po Quâ patuit ferro, lethalem condidit ensem

Sed hic Ulysses exprobat Ajacem, quòd cavebat, ne vulneraretur.

268. *Quid tamen*] Concedit esse quidem v sed non uni arroganda, quæ Ajax retul classe & monomachiâ.

Reppu

ppulit Actorides ſub imagine tutus Achillis
oras ab arſuris cum defenſore carinis.
ſum etiam Hectoreo ſolum concurrere Marti
putat, oblitus regiſque, ducumque, meique,
onus in officio, & prælatus munere ſortis.
d tamen eventus veſtræ, fortiſſime, pugnæ
is fuit? Hector abit violatus vulnere nullo.
e miſerum! quanto cogor meminiſſe dolore
emporis illius, quo Graiûm murus Achilles
ocubuit! nec me lachrymæ, luctuſve, timorve
ardârunt, quin corpus humo ſublime referrem:
is humeris, his, inquam, humeris ego corpus Achillis,
ſimul arma tuli: quæ nunc quoque ferre laboro.
nt mihi, quæ valeant in talia pondera, vires:
ſt animus veſtros certè ſenſurus honores.
ilicet idcirco pro gnato cærula mater
mbitioſa ſuo fuit, ut cœleſtia dona,
rtis opus tantæ, rudis & ſine pectore miles
dueret? neque enim clypei cœlamina nôrit,
ceanum, & terras, cunctque alto ſidera cœlo,
eïadaſque, Hyadaſque, immunemque æquoris Arcton,

Actoridesne ſecurus armis Achillis repulit Trojanos à navibus deflagraturis cum te earum defenſore. Jactat etiam ſe ſolum ſingulari certamine auſum congredi cum Hectore, immemor & regis, & ducum, & mei, qui idem facturi erant, ſi, per ſortem quâ cùm nonus inter duces eſſet prælatus eſt, licuiſſet. At tamen, ſtrenuiſſime, quis fuit ſucceſſus veſtri certaminis? Hector diſceſſit ſine vulnere. Me infelicem! quanto cum mœrore cogor recordari illius temporis, quo Achilles propugnaculum Græcorum occubuit? Neque fletus, aut mœror, aut pavor me retinuerunt, quin ſuſtulerim in humeros meos & reportaverim corpus terrâ ſublatum. His humeris, his, inquam, humeris ego geſtavi corpus Achillis, una cum armis: quæ nunc etiam geſtare cupio. Sunt mihi vires, quæ ſufficiant in ejuſmodi onera: eſt animus certè ſenſurus veſtros honores. Nimirum mater cærulea ideo curioſa pro ſuo filio, ut miles hebes & ſine ingenio ferret munera cœleſtia, opus tantæ artis? Neque verò intellexerit ſculpturam clypei oceanum & terras, atque aſtra cum excelſo cœlo, & Pleïadas atque Hyadas, & Arctον expertem maris,

NOTÆ.

273. *Actorides*] Patroclus Actoris nepos, mis indutus Achillis, quem denique Hector erfecit.

274. *Defenſore*] Te, ô Ajax. Suprà enim r. 92. dixit Ajax —— *Ego mille meo protexi ore puppes*; nunc autem id Patroclo aſcribit ſſes. Sarcaſticè igitur Ajacem vocat navium fenſorem; quaſi diceret, *Patroclus indutus armis Achillis repulit Trojanos à carinis, cum quibus qui te earum defenſorem juctas, arſurus eras.*

275. *Auſum*] Ex hâc pugnâ uterque diſceſſit e vulnere, ab altero perniciosis donatus muribus: Hector quidem balteo quo ligatus rcum Ilii muros tractus fuit; Ajax verò gla-, in quem incumbens ſeipſum interfecit.

279. *Regis*] *Agamemnonis*, quem, ſi ſors iſſet, juxta cum octo aliis adverſus Hectorem gulari certamine pugnaturum ſuprà diximus.

278. *Fortiſſimè*] Ironia eſt; quanquam iniqua. Non male tamen Ajaci pugnæ eventus objicitur, ſiquidem de eâ, non ſine aliorum contemptu, gloriatus eſſet.

288. *Cærula*] Thetis mater Achillis, quæ Vulcanum rogavit, ut filio arma fabricaret.

293. *Pleïades*] *Virgilias* dicunt Latini, Atlantis ex Pleïone Nymphâ filias cælo relatas; quæ, ut ait Ovidius in Faſtis,

Ore micant Tauri ſeptem radiantia flammis
Sydera, quas Hyadas Graius ab imbre vocat.

Ibid. *Arctον*] De quibus jam ſæpe; ideo autem *æquoris ſigna immunia*, quòd nobis verſus polum Septentrionalem conſtitutis nunquam occidant, adeòque in oceanum mergi oculis non videantur.

& urbes varias, & gladium coruscum Orionis. Optat habere arma, quæ non intelligit. Quin etiam reprehendit me, qui detrectavi officia belli & tardè veni ad incœptum laborem? neque videt se coarguere generosum Achillem? Si vocat flagitium finxisse; uterque finximus. Si cunctatio vitio vertitur, ego sum celerior illi. Uxor pia me prohibuit; mater pia Achillem; atque prima tempora sunt concessa illis, reliqua vobis. Nequaquam metuerem, si jam non possem diluere hoc *crimen, quod cum tanto viro commune* habeo. *Ille tamen detectus solertiâ Ulyssis; at non Ulysses Ajacis. Neve admiremur eum jacere in me probra linguæ hebetis; exprobrat vobis etiam digna dedecore. At enim mihi flagitiosum est arguisse Palameden ficti facinoris, vobis honestum damnâsse? At neque Naupliades potuit refellere tantum crimen tamque manifestum: neque fando accepistis illius facinora; spectastis; atque ea quæ* mihi *exprobata sunt, vobis patefacta erant auro* in tentoriis invento. *Neque dignus fui reprehensione, quòd Pœantiades sit in Lemno Vulcaniâ insulâ. Asserite vestrum factum namque vos hoc comprobastis. Neque inficiabor me consuluisse, ut se redimeret à labore belli atq itineris, & conaretur minuere per quietem acres dolores. Obsequutus est, atque vitâ fruitur. H consilium non modò fidele, sed & faustum; quanquam satis est, quòd fuerit fidele. Quem quoniam vates petunt ad diruendam Trojam,*

Diversasque urbes, nitidumque Orionis ensem.
Postulat ut capiat, quæ non intelligit, arma.
Quid? quòd me duri fugientem munera belli
Arguit incœpto serum accessisse labori?
Nec se magnanimo maledicere sentit Achilli?
Si simulâsse vocat crimen; simulavimus ambo.
Si mora pro culpâ est; ego sum maturior illo.
Me pia detinuit conjux; pia mater Achillem:
Primaque sunt illis data tempora, cætera vobis.
Haud timeo, si jam nequeo defendere crimen
Cum tanto commune viro. Deprênsus Ulyssis
Ingenio tamen ille; at non Ajacis Ulysses.
Neve in me stolidæ convicia fundere linguæ
Admiremur eum: vobis quoque digna pudore
Objicit. An falso Palameden crimine turpe
Accusâsse mihi, vobis damnâsse decorum est?
Sed neque Naupliades facinus defendere tantum,
Tamque patens valuit; nec vos audîstis in illo
Crimina: vidistis: pretioque objecta patebant.
Nec Pœantiaden quòd habet Vulcania Lemnos,
Esse reus merui. Factum defendite vestrum:
Consensistis enim. Nec me suasisse negabo;
Ut se subtraheret bellique, viæque labori,
Tentaretque feros requie lenire dolores.
Paruit; & vivit. Non hæc sententia tantùm
Fida, sed & felix; cùm sit satis, esse fidelem.
Quem quoniam vates delenda ad Pergama posc
cunt,

NOTÆ.

294. *Diversas urbes*] Al. *diversos orbes, ut* stellas innuat. Rectiùs tamen *urbes*; quippe in scuto Achillis duæ *diversæ urbes* a Vulcano (ut narrat Homerus) cælatæ fuerunt; quorum altera pace frui, altera bello obsidione premi videtur.

Ibid. *Orionis*] Qui Dianæ comes post mortem ab ipsâ in cœlum translatus & gladio cinctus, pulcherrimum 17 stellarum sydus juxta Taurum efficit.

295. *Labori*] *Bello Trojano.*

298. *Maledicere*] Namque & Achilles bellum detrectaverat.

300. *Maturior*] Qui insuper Achillem ad idem bellum protraxit.

302. *Illis*] Vide quàm callidè per Achille sese Ulysses excuset; imò ejus laudem in transmoveat.

310. *Naupliades*] *Palamedes Nauplii filius.*

313. *Pœantiaden*] Philoctetes est Pœanti filius.

Ib. *Vulcania*] In quam Vulcanus, cœlo, o deformitatem despectus, præcipitatus est; ub ferrariam exercuit.

320. *Quem*] In fatis erat, sine Hercul sagittis, quas Philoctetes habebat, Trojam cap non posse.

Ne

Ne mandate mihi: Meliùs Telamonius ibit:
Eloquioque virum morbis irâque furentem
Molliet: aut aliquâ producet callidus arte.
Antè retro Simoïs fluet, & sine frondibus Ide
Stabit, & auxilium promittet Achaïa Trojæ;
Quàm, cessante meo pro vestris pectore rebus,
Ajacis stolidi Danaïs solertia prosit.
Sis licet infestus sociis, regique, mihique,
Dure Philoctete; licet exsecrêre, meumque,
Devoveas sine fine caput; cupiasque dolenti
Me tibi fortè dari, nostrumque haurire cruorem:
Utque tui mihi, sic fiat tibi copia nostri:
Te tamen aggrediar: mecumque reducere nitar.
Tamque tuis potiar (faveat Fortuna) sagittis;
Quàm sum Dardanio, quem cepi, vate potitus:
Quàm responsa Deûm, Trojanaque fata retexi:
Quàm rapui Phrygiæ signum penetrale Minervæ
Hostibus è mediis. Et se mihi comparat Ajax?
Nempe capi Trojam prohibebant fata sine illo.
Fortis ubi est Ajax? ubi sunt ingentia magni
Verba viri? cur hîc metuis? cur audet Ulysses
Ire per excubias, & se committere nocti?
Perque feros enses, non tantùm mœnia Troüm,
Verùm etiam summas arces intrare: suâque
Eripere æde Deam: raptamque efferre per hostes?

ne mihi hoc *imperate: Telamonius aptius proficiscetur: atque deliniet facundiâ virum ferocem morbis atque irâ; vel solers protrahet aliquâ astutiâ. Priùs Simoïs retro curret, & Ide erit sine foliis, & Græcia promittet opes Trojæ, quam animo meo omittente vestra commoda, prudentia hebetis Ajacis juvet Græcos. Quanquam, sæve Philoctete, sis iniquus sociis, atque regi mihique; quanquam detesteris, & usque diris addicas meum caput, atque forsan optes me tibi, irascentioccurrere, & fundere nostrum sanguinem; si non aliter copia tui mihi dari potest, nisi tibi etiam mei copia detur; te tamen adoriar: & conabor reducere mecum: & ita obtinebo tua spicula, (modò fortuna sit propitia) sicuti sum potitus vate Dardanio, quem cepi; sicuti aperui oracula Deorum & fata Trojana, sicuti sustuli ex mediis hostibus simulachrum reconditum Phrygiæ Minervæ. Atque se Ajax mecum confert? Nempe fata negant Trojam capi sine illo. Ubi est strenuus Ajax? Ubi sunt magnifica verba fortis viri? Quamobrem hîc times? Quamobrem Ulysses non reformidat pervadere vigilias, & se credere nocti? atque subire per sævos gladios, non modò muros Iliacos, verùm etiam supremas arces; atque revellere Deam suo templo, & efferre sublatam per hostes?*

NOTÆ.

321. *Ne mandate*] Ne mihi hoc mandate, ut ducam Philoctetem.

Ib. *Meliùs*] Ajacem, tanquam nullius consilii hominem, irridet.

325. *Simoïs*] Troadis rivus.

325. *Achaïa*] *Græcia*, quæ Trojam obsidione premebat.

328. *Regi*] *Agamemnoni*. Ad Sophoclis fabulam alludit poëta, in quâ Philoctetes tum dum tum Ulyssem præsertim, plurimis insectari verbis fingitur.

334. *Tamque tuis potiar*] Sic in potestate meâ habeo sagittas habeo, ut habui Helenum vatem Priamiregium, & Palladium; quod nisi hostibus abstulissem, Troja nunquam capi potuisset.

335. *Dardanio vate*] Heleno, Priami filio; cujus ut & Palladii raptum, Ajax Ulyssi crimini dabat, & furtum nominabat; hic pro summâ gloriâ ducit, & accusatori insultat.

337. *Signum*] Palladium, quo Trojanis incolumi, ἀναλωτον fortè Trojam in fatis erat. Sapientiâ sc. ex urbibus sublatâ, tum demum eversæ sunt.

358. *Et se*] Vel per furta ipsa, quæ maximè Ulyssi Ajax exprobraverat, sese Ulysses Ajace multò majorem contendit: idque jure optimo.

340. *Ingentia verba*] Vide quàm acutè Ulysses Ajacis molem vimque consilii expertem exagitet: quàmque callidè derivatâ in se, si quâ fuit, Ajacis virtute, vaniloquentiam quam huic objecerat, in eundem cum ipsius rusticitate rejicit.

Quæ

Quæ nisi fecissem, filius Telamonis nequicquam tulisset sinistrâ terga septem boum. Victoria Trojæ à me parta est illâ nocte: tum domui Pergama, cùm cœgi posse subigi. Omitte nobis ostentare oculis & susurris meum Tydidem: Sua est pars gloriæ in illis. Neque tu solus eras, cùm tractabas scutum pro navibus socius; tibi totum agmen opem tulit, mihi unus obtigit socius: qui nisi intelligeret militem esse inferiorem sapienti; neque præmia deberi manui invictæ, ipse etiam hæc posceret: alter ille lenior Ajax posceret, atque sævus Eurypilus, & filius illustris Andremonis; neque minùs Idomeneus, & Meriones eodem loco oriundus: frater majoris Atridæ posceret. Quippe manu strenui (neque sunt tibi inferiores bello) cessarunt consiliis meis. Habes manum bello utilem; ingenium est, quod opus habet regimine nostro. Tu geris vires sine prudentiâ; ego curam habeo futuri. Tu potes certare, sed me consulit Agamemnon quænam tempora certamine idonea *sunt. Tu utilis es tantùm corpore, nos ingenio: & qui moderatur navi, præponitur numeri remigis, quantò dux præstantior milite, tantò ego præcello; atque est animus excellentior manu in nostro corpore. Nostra vis omnis in illo sita est. At vos, ô optimates, conferte mercedem in vestrum vigilem;*

Quæ nisi fecissem, frustrà Telamone creatus
Gestâsset lævâ taurorum tergora septem.
Illâ nocte mihi Trojæ victoria parta est:
Pergama tum vici, cùm vinci posse coëgi.
Desine Tydiden vultuque & murmure nobis
Ostentare meum. Pars est sua laudis in illis.
Nec tu, cùm socià clypeum pro classe tenebas,
Solus eras: tibi turba comes, mihi contigit unus
Qui, nisi pugnacem sciret sapiente minorem
Esse, nec indomitæ deberi præmia dextræ,
Ipse quoque hæc peteret: peteret moderatior Ajax
Eurypilusque ferox, claroque Andremone natus;
Nec minùs Idomeneus, patriâque creatus eâdem
Meriones: peteret majoris frater Atridæ.
Quippe manu fortes (nec sunt tibi Marte secundi)
Consiliis cessêre meis. Tibi dextera bello
Utilis; ingenium est, quod eget moderamine nostro.
Tu vires sine mente geris: mihi cura futuri est.
Tu pugnare potes: pugnandi tempora mecum
Eligit Atrides. Tu tantùm corpore prodes;
Nos animo. Quantoque ratem qui temperat, ante
Remigis officium; quanto dux milite major;
Tanto ego te supero. Nec non in corpore nostro
Pectora sunt potiora manu. Vigor omnis in illo
At vos, ô proceres, vigili date præmia vestro;

NOTÆ.

346. *Frustrà*] Quia Troja, antequam ablatum esset palladium, capi non poterat.

347. *Taurorum*] Ex quibus Ajacis scutum conflabat. Nota autem de industriâ multitudinis numero usum Ulyssem, ut bajulum magis quàm militem adversarium irrideret.

350. *Tydiden meum*] Diomedem, Tydei filium mihi amicum.

358. *Ostentare*] Diomedem comitem habuit Ulysses prope in omnibus: quamobrem io sibi vultu, aut gestu objicere Ajacem finxit.

355. *Indomitæ dextræ*] Temeritati, & viribus ratione carentibus.

356. *Ajax*] Oilei filius, qui inter fortissimos numerabatur. Vide autem, quàm artificiosè judicum favorem sibi conciliet Ul

357. *Eurypilus*] Hic Evæmonis fuit ex Ormenio Thessaliæ urbe, qui ut sc Homerus, cum 40 navibus Agamemn in expeditionem Trojanam est secutus.

Ibid. *Natus*] Thoas princeps Ætolo qui cum 40 navibus itidem ad bellum Troj est profectus.

358. *Idomeneus*] Rex fuit Cretensium se quoque fortissimè in bello Trojano ge

359. *Meriones*] Fortissimus fuit Idom auriga Marti ipsi comparandus.

Ibid. *Frater*] *Menelaüs*, Agamemnon ter, Atrei quoque filius.

Pr

oque tot annorum curâ, quos anxius egi,
unc titulum meritis penſandum reddite noſtris.
m labor in fine eſt. Obſtantia fata removi:
taque poſſe capi faciendo, Pergama cepi.
r ſpes nunc ſocias, caſuraque mœnia Troûm,
rque Deos oro, quos hoſti nuper ademi;
r, ſi quid ſupereſt, quod ſit ſapienter agendum;
quid adhuc audax, ex præcipitique petendum:
Trojæ fatis aliquid reſtare putatis;
te mei memores: aut ſi mihi non datis arma;
uic date. Et oſtendit ſignum fatale Minervæ.
Mota manus procerum eſt: &, quid facundia poſſet,
patuit: fortiſque viri tulit arma diſertus.
ectora qui ſolus, qui ferrum, ignemque, Jovemq:
ſtinuit toties: unam non ſuſtinet iram;
victumque virum vincit dolor. Arripit enſem:
, Meus hic certè eſt, An & hunc ſibi poſcet Ulyſſes?
oc, ait, utendum eſt in me mihi: quique cruore
pe Phrygûm maduit, domini nunc cæde madebit:
quiſquam Ajacem poſſit ſuperare, niſi Ajax.
it: & in pectus tum denique vulnera paſſum,
patuit ferro, letalem condidit enſem:
valuêre manus infixum educere telum:
pulit ipſe cruor. Rubefactaque ſanguine tellus
rpureum viridi genuit de ceſpite florem,
i priùs Oebalio fuerat de vulnere natus.
tera communis mediis pueroque, viroque
ſcripta eſt foliis: hæc nominis, illa querelæ.

& pro ſollicitudine tot annorum, quos tranſegi irrequietus, concedite hunc honorem expendendum noſtris beneficiis. Jam labor noſter finitur. Suſtuli fata obſtantia, & cepi exceſſa Pergama faciendo poſſe capi. Precor nunc per ſpes communes, & muros ruituros Trojanorum, & per Deos, quos nuper ſuſtuli ab hoſtibus, per ſi quid eſt reliquum, quod ſit prudenter & cautè exequendum: ſi quid adhuc audax eſt, & petendum ex difficili loco, ſi quid exiſtimatis ſupereſſe fatis Trojæ, eſtote mei memores: vel ſi non conceditis mihi arma, concedite huic: atque monſtrat ſimulachrum fatale Minervæ.

Primarii tacti ſunt; & re ipſâ apparuit, quid eloquentia poſſet, & facundus reportavit arma viri ſtrenui. Qui ſolus totîes ſuſtinuit ferrum & ignem, & Jovem, eſt impar ferendæ iræ: & dolor ſuperat virum indomitum. Corripit gladium: atque ait, Hic certè meus eſt. An Ulyſſes etiam ſibi hunc petet? Hoc, inquit, eſt mihi utendum in me; & qui ſæpe tinctus eſt ſanguine Phrygûm, nunc tingetur nece domini: ne

quam valeat vincere Ajacem, niſi Ajax. Dixit; & abdidit gladium letiferum in pectus, tum que paſſum plagas, quà apertum fuit ferro: neque manus potuerunt extrahere gladium impactum; ſanguis ejecit: & terra rubefacta cruore produxit florem rubrum de ceſpite viridi, qui antea at ortus ex plagâ Oebaliâ. Litera communis puero Hyacintho, *& viro* Ajaci *inſculpta eſt : hæc nominis, illa querimoniæ* indicium.

NOTÆ.

3. *Labor*] Quo in eruendâ Trojâ opus fuit.

6. *Quos*] De palladio loquitur.

7. *Si quid ſupereſt*] Quam opportunè ſub rationis de uſu futuro admonuit. Nulla ratio apud homines, qui ut plurimùm ob erita beneficia ſunt infenſi.

7. *Meus*] Dono ab Hectore acceperat, cui im balteum funeſtum dederat, quo circum os Iliacos ab Achille raptatus fuit.

396. *Oebalio*] Hyacinthi Oebalii ſeu Laconis intellige, quem lib. 10. à verſu 195. in Hyacinthum florem mutatum vidimus.

398. *Hæc nominis*] Flos *Hyacinthus* inſcriptum habet in foliis, *Ai*, quæ notant priores duas literas vocis *Ajax*, & pariter querimoniam Apollinis ob occiſum Hyacinthum; nam *Ipſe ſuos gemitus foliis inſcribit; et ai, flos habet, inſcriptum.* Lib. 10. v. 215.

II. *Victor* Ulysses *navem vertit ad patriam Hypsipiles, & incliti Thoantis, & tellurem infamem nece antiquorum virorum, ut reduceret spicula, missilia Tirynthia. Quæ postquam reduxit ad Græcos, domino comitante, finis denique impositus est sero bello. Troja & Priamus unà pereunt: misera uxor Priami post omnia amisit figuram humanam; atque tremefecit aërem peregrinum novo latratu. Troja flagrabat quâ Hellespontus longus terminatur in angustum: neque flamma adhuc oppressa erat; & altare Jovis sorbucrat paculum sanguinem Priami senis. Sacerdos Phœbi rapta capillis porrigebat ad cœlum manus non profecturas. Græci victores potiti templis incensis rapiunt matronas Trojanas amplexas (quàm diu poterant) simulacra Deorum patriorum, prædam invidiæ plenam. Astyanax dejicitur ex illis turribus, unde consueverat sæpe cernere parentem monstratum à matre certantem pro se, atque tuentem regna antiqua. Jamque Aquilo invitat ad discessum, et vela agitata flamine propitia dent; nauta illos hortatur uti ventis secundis. Troja, vale, auferimur, clamant Trojanæ, deosculantur solum; & deserunt domos fumantes patriæ. Hecuba reperta in mediis tumulorum, novissima ascendit navem (visu lamentabile).*

II. Victor ad Hypsipyles patriam, clariq; Thoantis
Et veterum terras infames cæde virorum,
Vela dat; ut referat, Tirynthia tela, sagittas.
Quæ postquam ad Graios, domino comitante, revexit:
Imposita est sero tandem manus ultima bello.
Troja simul Priamusque cadunt: Priameïa conjux
Perdidit infelix hominis post omnia formam,
Externasque novo latratu terruit auras.
Longus in angustum quà clauditur Hellespontus
Ilion ardebat; neque adhuc consederat ignis:
Exiguumque senis Priami Jovis ara cruorem
Combiberat. Tractata comis antistita Phœbi
Non profecturas tendebat ad æthera palmas.
Dardanidas matres patriorum signa Deorum
Dum licet amplexas, succensaque templa tenentes
Invidiosa trahunt victores præmia Graii.
Mittitur Astyanax illis de turribus, unde
Pugnantem pro se proavitaque regna tuentem
Sæpe videre patrem, monstratum â matre, soleb
Jamque viam suadet Boreas; flatuque secundo
Carbasa mota sonant, jubet uti navita ventis.
Troja, vale; rapimur, clamant: dantque osc
terræ
Troades; & patriæ fumantia tecta relinquunt.
Ultima conscendit classem (miserabile visu)
In mediis Hecube natorum inventa sepulchris.

NOTÆ.

399. *Hypsipyles patriam*] Lemnum, insula ubi Hypsipyle regnabat, quæ patris Thoantis vitæ sola pepercit, cùm cæteræ omnes Lemniades maritos suos, patres, filiosque interfecissent; sive maritis propter fœtorem à Venere iratâ iis immissum fastiditæ; sive zelotypiâ in eos actæ, qui rem habuerunt cum captivis ancillis, ut Smyrn. Lib. 9. v. 337. sive publicatum in Atticis ultæ, ut habet Herodot. lib. 6. Hinc τα σχετλια ἐργα παντα Λήμνια vocantur.

401. *Tirynthia*] *Hercules, Tirynthe Peloponnesi urbe nutrici.*

402. *Domino*] *Philoctete*, cui sagittas suas Hercules dederat.

404. *Conjux*] *Hecuba*, de cujus metamorphosi in sequentibus.

406. *Externas*] *Thracias* nimirum p à patriâ, ut videbimus postea; quanquat versa alii scripserunt.

407. *Quà*] Angustatur maximè Helles tus, ubi olim Sestos & Abydos fuerunt, tenditur autem ad Troadem usque, in qu Ilium, seu Trojana civitas. Asiam ab E dividit.

409 *Exiguum*] Quem in Jovis arâ, ad stabat Priamus, Pyrrhus effudit.

410. *Antistita*] Cassandram dicit, Apo sacerdotem, Priami filiam.

415. *Astyanax*] Hectoris ex Androm filius.

418. *Boreas*] Qui ventus à Septent spirans Græcis in patriam reversuris sec erat.

P

êns antem tumulos, atque ossibus oscula dantem
ulichiæ traxêre manus; tamen unius hausit,
que cinu cineres secum tulit Hectoris haustos.
ectoris in tumulo canum de vertice crinem,
ferias inopes, crinem, lachrymasque relinquit.
t, ubi Troja fuit, Phrygiæ contraria tellus,
stoniis habitata viris. Polymnestoris illîc
gia dives erat, cui te commisit alendum
am, Polydore, pater, Phrygiisque removit ab armis.
nsilium sapiens: sceleris nisi præmia magnas
jecisset opes, animi irritamen avari.
cecidit fortuna Phrygûm, capit impius ensem
x Thracûm, juguloque sui defigit alumni:
, tanquam tolli cum corpore crimina possent,
animem è scopulo subjectas misit in undas.
ttore Threïcio classem religârat Atrides,
m mare pacatum, dum ventus amicior esset.
c subitò, quantus, cùm viveret, esse solebat,
it humo latè ruptâ: similisque minaci
emporis illius vultum referebat Achilles,
o ferus injusto petiit Agamemnona ferro:
memoresque mei disceditis, inquit, Achivi?
brutaque est mecum virtutis gratia nostræ?
facite. Utque meum non sit sine honore sepulchrum,
cet Achilleos mactata Polyxena manes.
xit: &, immiti sociis parentibus umbræ,
pta sinu matris, quam jam propè sola fovebat,
rtis, & infelix, & pulsquam fœmina, virgo

Manus Ulyssis abripuerunt complectentem sepulchra atque deosculantem ossa. Attamen sumsit cineres unius Hectoris, et portavit secum sumptos in gremio. Relinquit in sepulchro Hectoris, comam albam recisam *ex capite, comam atque fletus inferias pauperiorum. Est terra adversa Phrygiæ ubi Troja fuit, culta a viris Thracibus. Illîc erat opulenta aula Polymnestoris, cui pater dedit te clam educandum, Polydore, et removit ab armis Phrygiis. Institutum prudens: nisi addidisset magnas divitias mercedem flagitii, & irritamentum mentis avaræ. Postquam fortuna Phrygûm eversa est, rex sceleratus Thracûm sumit gladium, atque dimittit in guttura alumni, et quasi flagitia possent removeri cum corpore, impulit* eam *exsanguem ex caute in aquas suppositas. Atrides appulerat littori Thracio, donec mare tranquillum, donec ventus esset mitior. Hîc repentè Achilles, quantus esse solebat cùm in vivis esset, prodit, terrâ latè apertâ atque similis minanti exhibebat* terribilem *faciem temporis illius, quo sævus insurrexit iniquo ense ad-*

us Agamemnonen: atque, inquit, proficiscimini, ô Græci, mei obliti? Atque gratia nostræ utis est sepulta mecum? Ne facite: atque ut tumulus meus ne sit absque honore, Polyxena jugu- liniat umbram Achillis. Dixit et sociis obsequentibus manibus feri Achillis, puella generosa e misera, & plusquam fœmina sublata ex gremio matris, quam jam propè sola amplectebatur

NOTÆ.

15. *Dulichiæ*] *Ulyssis Dulichii insulæ regis.*

30. *Bistoniis*] Thraciæ est periphrasis Sy- ochia: Bistonia enim Thraciæ urbs fuit, à ne Martis & Callirrhoës filio cognominata.

. *Polymnestoris*] Thraciæ tyranni, Priami ri, avaritiâ & Polydori cæde famosissimi.

32. *Polydore*] Priami fuit filius natu mini- quem cum magnis divitiis belli incertus nefario amico, & hospiti infeliciter cre- rat.

436. *Si alumni*] Polydori, quem à patre alendum nutriendumque susceperat.

438. *Misit*] Euripidem secutus est noster, nam terra obrutum Polydorum narrat Virg. Æn. 3.

439. *Arides*] *Agamemnon* in Græciam post Trojæ excidium revertens.

448. *Polyxena*] Priami & Hecubæ fuit filia quam vivus amaverat Achilles, mortuus sibi immolari jubet.

450. *Solo*] Utpote cæteris liberis orba.

Ducitur

Ducitur ad tumulum; diroque fit hostia busto.
Quæ memor ipsa sui, postquam crudelibus aris
Admota est; sensitque sibi fera sacra parari;
Utque Neoptolemum stantem, ferrumque tenentem,
Inque suo vidit figentem lumina vultu;
Utere jamdudum generoso sanguine, dixit.
Nulla mora est, Aut tu jugulo, vel pectore telum
Conde meo, jugulumque simul pectusque retexit.
Scilicet aut ulli servire Polyxena ferrem;
Aut per tale sacrum numen placabitur ullum.
Mors tantùm vellem matrem mea fallere posset.
Mater obest; minuitque necis mihi gaudia. Quamvis
Non mea mors illi, verùm sua vita gemenda est.
Vos modò, ne Stygios adeam non libera Manes,
Este procul; si justa peto; tactuque viriles
Virgineo removete manus. Acceptior illi,
Quisquis is est, quem cæde meâ placare paratis,
Liber erit sanguis. Si quos tamen ultima nostræ
Vota movent oris; Priami vos filia regis,
Non captiva, rogat, genitrici corpus inemtum
Reddite: neve auro redimat jus triste sepulchri;
Sed lachrymis. Tunc, cùm poterat, redimebat et auro.
Dixerat. At populus lachrymas, quas illa tenebat,
Non tenet. Ipse etiam flens invitusque sacerdos
Præbita conjecto rupit præcordia ferro.
Illa, super terram defecto poplite labens,
Pertulit intrepidos ad fata novissima vultus.
Tunc quoque cura fuit partes velare tegendas,
Cùm caderet; castique decus servare pudoris.

rapitur ad sepulchrum, & fit victima crudeli tumulo. Quæ non oblita sui, postquam admota est feris altaribus, atque cognovit sibi dira sacra adornari, & postquam advertit Neoptolemum stantem et tractantem cultrum, & torquentem oculos in suam faciem, statim inquit, Accipe sanguinem nobilem. Nulla est cunctatio per me. At tu, abde cultrum jugulo vel pectore: atque simul nudavit collum et pectus. Quasi vero aut Polyxena paterer cuiquam servire; aut ullus Deus leniatur per ejusmodi sacrum. Optarem tantùm, ut mors mea posset latere matrem. Mater impedit, quò minus libenter moriar, atque minuit mihi solatia mortis: quanquam non meus obitus, sed ipsius vita est illi lugenda. Vos tantùm absistite, ut videar sponte ire ad umbras inferas: postulo æqua; atque arcete manus viriles à contactu virgineo. Sanguis libenter effusus erit gratior illi, quisquis est, quem instituitis delirire meâ morte. Attamen, si preces supremæ nostri oris tangunt aliquos, filia regis Priami, non captiva, vos orat, Restituite corpus inemtum matri; neve redimat auro, sed fletibus, jus luctuosum tumuli. Tunc, cùm poterat, redimebat etiam pretio. Absolverat. At populus non compescit fletus: quos illa compescebat. etiam sacerdos lachrymans atque coactus, aperuit viscera oblata cultro immisso. Illa cadens iram poplite flexo vultus gessit interritos ad fata ultima. Tunc etiam, cum laberetur, curare gere partes obvolvendas; et custodire honorem pudicitiæ verecundæ.

NOTÆ.

452. *Tumulum*] Ad Achillis sepulchrum, quod in Sigæo Trojæ promontorio fuit.

455. *Neoptolemum*] Pyrrhus est, Achillis filius, cui & illud nomen à Græcis impositum, quòd juvenis admodum ad bellum profectus erat.

457. *Generosa*] De suo loquitur.

460. *Polyxena*] Quasi diceret, *Regia puella, Hectoris soror*, &c. Emphasis est.

461. *Aut per tale*] Optimè profectò ejus di sacrum quod lubentis non sit animi, us momenti apud Deos profitetur.

463. *Mater obest*] Dolor, quo mater tur morte meâ, animum meum crucia

497. *Cura fuit*] Quam curam Cæsar narrat Suetonius, ut togam ad pedes pe ret, quò à conjuratoribus vulneratus ho caderet.

Tr

Troades excipiunt, deploratoſque recenſent
Priamidas: & quid dederit domus una cruoris.
Teque gemunt, virgo; teque, ò modò regia conjux,
Regia dicta parens, Aſiæ florentis imago;
Nunc etiam prædæ mala ſors: quam victor Ulyſſes
Eſſe ſuam nollet, niſi quòd tamen Hectora partu
Edideras. Dominum matri vix repperit Hector.
Quæ corpus complexa animæ tam fortis inane,
Quas toties patriæ dederat, natiſque, viroque,
Huic quoque dat lachrymas; lachrymas in vulnera fundit.
Oſculaque ore legit: conſuetaque pectora plangit:
Canitiemque ſuam concreto in ſanguine verrens,
Plura quidem, ſed & hæc, laniato pectore dixit:
Nata tuæ (quid enim ſupereſt?) dolor ultime matri,
Nata, jaces: videoque tuum mea vulnera vulnus.
En, ne perdiderim quenquam ſine cæde meorum,
Tu quoque vulnus habes. At te, quia fœmina, rebar
A ferro tutam: cecidiſti & fœmina ferro.
Totque tuos idem fratres, te perdidit idem,
Exitium Trojæ noſtrique orbator, Achilles.
At poſtquam cecidit Paridis, Phœbique ſagittis:
Nunc certè, dixi, non eſt metuendus Achilles.
Nunc quoque mî metuendus erat. Cinis ipſe ſepulti
In genus hoc ſævit: tumulo quoq; ſenſimus hoſtem.
Eacidæ fœcunda fui. Jacet Ilion ingens:
Eventuque gravi finita eſt publica clades:
Si finita tamen. Soli mihi Pergama reſtant;

Trojanæ ſuſcipiunt cadaver, atque dinumerant infelices Priamidas, & quantum una domus dederit ſanguinis. Teque flent, puella, teque ò modò appellata uxor regia, regia mater, imago Aſiæ florentis: nunc etiam ſors prædæ contemnenda, quam Ulyſſes victor vellet, non eſſe ſuam; niſi quòd tamen enixa eras Hectorem partu. Illa magni Hectoris mater adeò abjecta eſt, ut vix invenerat dominum, cui ſerviat. Quæ complexa corpus orbatum animâ tam generoſâ, dat etiam huic fletus, quos toties dederat patriæ, & filiis, & marito. Irrigat vulnus lachrymis, & deoſculatur os, & percutit pectus ſolitum, atque inficiens caput ſuum canum ſanguine coagulato, dixit quidem plura, ſed hæc etiam pectore diſcerpto: filia, dolor noviſſime matri (quid enim reſtat?) filia exſtincta es: atque cerno tuam plagam, tanquam eſſet mea dolore afflicta. *Ecce, ne amiſerim quenquam meorum, ſine cæde, tu etiam vulnere ſuccumbis. At te putabam ſecuram ferri, quia fœmina eras: occubuiſti etiam fœmina ferro: I-*

mque Achilles clades Trojæ, & noſtri orbator exitio dedit tot fratres tuos idem te afflixit. At ſiquam occubuit ſpiculis Paridis & Apollinis, nunc certe, dixi, Achilles non eſt reformidandus. unc etiam mihi erat reformidandus. Ipſe cinis Achillis *in ſepulchro conditi furit in noſtram progem: expertæ ſumus hoſtem etiam in ſepulchro exiſtentem. Peperi multos liberos ad voluntatem Achillis. Superba Troja proſtrata eſt, & commune exitium abſolutum eſt triſti exitu, ſiquidem abſolutum tamen. Troja mihi ſoli ſupereſt:*

NOTÆ.

482. *Quid cruoris*] Nam Priamidæ omnes erunt interfecti.

483. *Regia conjux*] Hecubam dicit.

485. *Mala ſors*] Quippe quam, ob ſenectutem, vix quiſquam Græcorum ſibi contingere optaret.

491. *Phœbi*] Qui Paridis ſagittam direxiſſe fertur.

504. *Genus hoc*] *Priamidas.*

Ibid. *Tumulo quoque*] Nimis redundans eſt hemiſtichium; uti & alibi paſſim ultra modum luxuriat. *Habet hoc Montanus vitium,* inquit Seneca, *ſententias ſuas repetendo corrumpit,* &c. *Solebat itaque Scaurus cum inter oratores Ovidium vocare. Nam & Ovidius neſcit, quod bene ceſſit relinquere,* Ovidium autem vindicant H. Stephanus lib. de Criticis, & Joh. Paſſeratius prefat. in antiquorum judicium.

505. *Æacidæ*] *Ut eſſent, quos Achilles, Æaci nepos, mactaret.*

507. *Soli mihi*] *Aliis jam fato functis Troja dirata eſt, mihi verò ſoli reſtat*; viz. quia hoſtes perinde in Hecubam ſæviunt, ac ſi Troja ipſa ſtaret, nec finis eſſet bello impoſitus.

atque ærumna mea etiam adhuc non finitur. Modò maximarum rerum potita, pollens tot generis, tot filiis, & filiabus, atque marito, nunc trahor, extorris, egena, tracta a sepulchris meorum, donum Penelopæ. Quæ monstrans me trahentem pensa exhibita fœminis Ithacensibus, Hæc, inquit illa est mater inclyta Hectoris; hæc est uxor Priami. Atque tu, quæ nunc sola leniebas mœrores maternos post tot perditos, placâsti sepulchra hostilia. Enixa sum inferias hosti. Ad quem vitæ terminum ego in me ipsam crudelis reservor? Vel quid exspecto? quò me servas, senectus damnosa? Quamobrem, Dîi sævi, in longum tempus differtis vivacem anum, nisi ut videam novæ funera? Quis crederet Priamum posse vocari beatum post Trojam eversam? Beatus morte suâ, neque te cernit mactatam, mea filia: atque deseruit simul vitam & regnum, At credo ornaberis exequiis, puella regia; atque tuum corpus sepelietur in tumulis avorum. Non ea est sors domûs. Tibi obvenient ultima dona matris nempe lachrymæ, atque injectio pulveris peregrini. Omnia amisimus. Restat Polydorus filius acceptissimus matri nunc solus, olim minimus de prole masculâ,

In cursuque meus dolor est. Modò maxima rerum
Tot generis, natisque potens, nuribusque, viroq
Nunc trahor exsul, inops, tumulis avulsa meo-
rum,
Penelopæ munus. Quæ me data pensa trahenter
Matribus ostendens Ithacis, Hæc Hectoris illa e
Clara parens: hæc est, dicet, Priameïa conjux.
Postque tot amissos tu nunc, quæ sola levabas
Maternos luctus, hostilia busta piasti.
Inferias hosti peperi. Quò ferrea resto?
Quidve moror? quò me servas, damnosa senectus
Quid, Dî crudeles, nisi quò nova funera cernam
Vivacem differtis anum? quis posse putaret
Felicem Priamum post diruta Pergama dici?
Felix morte suâ nec te, mea nata, peremptam
Aspicit: & vitam pariter regnumque reliquit.
Ac (puto) funeribus dotabere, regia virgo;
Condeturque tuum monumentis corpus avitis:
Non hæc est fortuna domûs. Tibi munera matris:
Contingent fletus, peregrinæque haustus arenæ.
Omnia perdidimus: supereſt, cur vivere tempus
In breve sustineam, proles gratissima matri,
Nunc solus, quondam minimus de stirpe virili,
Has datus Ismario regi Polydorus in oras.
Quid moror interea crudelia vulnera lymphis
Abluere, & sparsos immiti sanguine vultus?
Dixit: & ad littus passu processit anili,
Albentes laniata comas. Date, Troades, urnam
Dixerat infelix, liquidas hauriret ut undas:
Aspicit ejectum Polydori in littore corpus,
Factaque Threïciis ingentia vulnera telis.
Troades exclamant: obmutuit illa dolore;

concreditus regi Thracio in istis regionibus, ob quem possim vivere in ex guum temporis spatium. Quamobrem cesso interea lavare aquâ purâ sæva vulnera, & faciem i fectam fœdo cruore? Absolvit; atque accessit gressu anili ad littus discerptos habens crines alb Trojanæ, dixerat ærumnosa, admovete situlum, ut sumeret aquas puras: videt corpus Polydori r pulsum ad littus, & plagas vastas impactas ferro Thracio. Trojanæ vociferantur: illa obmut dolore;

NOTÆ.

509. *Tot*] Priami 54 liberorum nomina habus apud Hyginum, cap. 90. & Apollodorum lib. 3. quorum decem masculos septem fœminas ex Hecubâ suscepit.

511. *Penelopæ*] Quia Ulyssi, Penelopes marito, fortè Hecuba obtigerat.

516. *Ferrea*] Vel in memet crudelis: vel quæ per tot calamitates extingui non potui.

523. *Funeribus*] *Exequiarum magnifico apparatu.* Ironicè autem loquitur.

526. *Peregrinæ arenæ*] Injectæ tibi proc à patriâ in externâ regione.

530. *Ismario*] *Polymnestori Thraciæ reg* Ismarus enim Thraciæ mons est.

536. *Aspicit*] Diversa est Euripidis œcon mia: ubi ancilla aquam petitum missa ad a luendum corpus Polyxenæ, corpus Polyd in littore invenit, & pallio involutum dominam portat.

537. *Threïciis*] Polydorum enim Polyn nestor Thraciæ tyrannus jugulaverat.

pariter vocem, lachrymaſque introrſus obortas
vorat ipſe dolor; duroque ſimillima ſaxo
rpet: & adverſâ figit modò lumina terrâ:
erdum torvos ſuſtollit ad æthera vultus:
nc poſiti ſpectat vultum, nunc vulnera, nati;
lnera præcipuè: ſeque armat & inſtruit irâ.
â ſimul exarſit, tanquam regina maneret,
ciſci ſtatuit; pœnæque in imagine tota eſt.
que furit catulo lactente orbata leæna;
naque nacta pedum ſequitur, quem non videt, hoſtem:
Hecube, poſtquam cum luctu miſcuit iram,
n oblita animorum, annorum oblita ſuorum,
dit ad artificem diræ Polymeſtora cædis:
lloquiumque petit: nam ſe monſtrare relictum
lle latens illi, quod nato redderet, aurum.
edidit Odryſius: prædæque aſſuetus amore
ſecreta venit. Tum blando callidus ore,
lle moras. Hecube, dixit: da munera nato.
nne fore illius quod das, quod & antè dediſti,
Superos juro. Spectat truculenta loquentem,
ſaque jurantem; tumidâque exæſtuat irâ.
que ita correptum captivarum agmine matrum
olat, & digitos in perfida lumina condit,
ſpoliatque genas oculis (facit ira potentem)
mergitque manus: fœdataque ſanguine ſonti
lumen, neque enim ſupereſt, loca luminis haurit.
de ſui Thracûm gens irritata tyranni
pada telorum lapidumque inceſſere jactu
pit.. At hæc miſſum rauco cum murmure ſaxum
rſibus inſequitur: rictuque in verba parato
travit, conata loqui. Locus exſtat & ex re

& ipſe dolor ſimul abſorbet vocem & fletus introrſum excitos: atque ſimillima aſpero ſilici riget; & interdum demittit oculos in terram oppoſitam; nunc tollit ad cœlum infenſam faciem: nunc aſpicit vultum, nunc plagas filii jacentis, plagas præſertim: ſeque irâ armat et accendit ad vindictam. *Quâ ſtatim atque excanduit, quaſi eſſet adhuc regina, decrevit ulciſci, atque tota eſt in cogitatione pœnæ. Et ſicut leæna privata catulo lactente furit, & conſecuta veſtigia ſequitur hoſtem, quem non videt: ſic Hecuba poſtquam miſcuit iram cum luctu, non immemor irarum, immemor tamen ſenectutis, it ad Polymeſtorem auctorem crudelis necis, & poſcit affari: quia cuperet illi oſtendere aurum relictum, occultum, quod traderet filio. Thracius fidem habuit: atque conceſſit in ſecretum aſſuetus cupidine prædæ. Noli cunctari Hecuba, inquit, verſutus mollibus verbis: porrige dona filio. Juro per Deos, omne quod offers, & quod antea obtuliſti, futurum illius. Atrox aſpicit loquentem, & ficta jurantem, atque furit irâ turgidâ. Et injicit ſe cum turbâ fœminarum captivarum*

um prehenſum, & abdit digitos in perfidos oculos, & illos revellit ex genis (ira miniſtrat vi- & intingit manus, & nocenti inquinata cruore eruit non oculos, neque enim reſtant, ſed ſedes rum. Natio Thracia offenſa exitio ſui regis, cœpit invadere Trojanam jactu ſaxorum & miſ-. At hæc perſequitur lapides jactos morſibus ſimul & murmure rauco: & conata fari ore rba parato, latravit. Locus ſupereſt & ex re

NOTÆ.

6. *Pœnæ*] Quâ Polymeſtorem afficeret.
4. *Odryſius*] *Polymeſtor Thracius*: ſunt Odryſæ Thraciæ populi.
4. *Loca luminis*] Oedipus apud Senec. v, *Suos radice ab imâ-funditus vulſos ſimul it orbes*; *Hæret* in *vacuo manus*, &c.
6. *Troada*] *Hecubam Trojanam.*

568. *Morſibus*] In canem propter animi rabiem & acerbitatem mutatam volunt Hecuban; niſi fortè per contemptum ita appellatam credideris: Utut, ejus ſepulchrum, quod in Cherſoneſo Thraciæ juxta Seſton. Strabo collocat, *canis ſepulchrum*, Κυνος σῆμα, dicitur.

Nomen habet: Veterumque diu memor illa m
lorum
Tum quoque Sithonios ululavit mœsta per agr
Illius, Troasque suos, hostesque Pelasgos,
Illius fortuna Deos quoque moverat omnes:
Sic omnes, ut & ipsa Jovis conjuxque, sororque
Eventus Hecubam meruisse negaverit illos.
III. Non vacat Auroræ, quamquam îsdem fa
rat armis,
Cladibus & casu Trojæque, Hecubæque mover
Cura Deam propior, luctusque domesticus ang
Memnonis amissi. Phrygiis quem lutea camp
Vidit Achilleâ pereuntem cuspide mater.
Vidit; et ille color, quo matutina rubescunt
Tempora, palluerat; latuitque in nubibus æthe
At non impositos supremis ignibus artus
Sustinuit spectare parens: sed crine soluto,
Sicut erat, magni genibus procumbere non est
Dedignata Jovis, lachrymisque has addere voc
Omnibus inferior, quas sustinet aureus æther,
(Nam mihi sunt totum rarissima templa per orbe
Diva tamen venio: non ut delubra, diesque
Des mihi sacrificos, calituraque ignibus aras.
Si tamen aspicias, quantùm tibi fœmina præste
Tum cùm luce novâ noctis confinia servo;
Præmia danda putes. Sed non ea cura: neque hic
Nunc status Auroræ, meritos ut poscat honore
Memnonis orba mei venio: qui fortia frustrà
Pro patruo tulit arma suo; primisque sub anni
Occidit à forti (sic vos voluistis) Achille.
Da, precor, huic aliquem solatia mortis honor
Summe Deûm rector; maternaque vulnera le

nominatur. Atque illa diu recordans antiquarum ærumnarum, tum etiam tristis ululavit per campos Sithonios. Sors illius tetigerat & Trojanos, & etiam hostes eorum Græcos, atque omnes Deos præterea: ita omnes, ut & ipsa Jovis uxor & soror dixerit Hecubam non esse dignam hujusmodi exitu.

III. *Non est otium Auroræ, tametsi fautrix fuerat eorundem armorum, tangi damnis atque interitu Trojæ, atque Hecubæ Sollicitudo propior, & mœror domesticus Memnonis perditi movet Deam, quem mater crocea vidit occumbentem in agris Trojanis ense Achillis. Aspexit, & ille color, quo tempora matutina rubent, palluerat: atque cœlum obscuratum est nebulis. At mater non potuit intueri membra imposita ultimis flammis; sed coma lacera, sicut erat, non abnuit sese demittere ad genua magni Jovis, atque adjicere hæc verba fletibus: Minor omnibus inter cœlites (nam mihi sunt rarissima templa in orbe) attamen Dea accedo, non ut mihi tribuas delubra & dies festos, aut altaria sacrificiis flagratura. Si tamen considerares, quantùm tibi prosim, quamvis sim fœmina, tum cùm custodio fines noctis luce novâ, arbitreris mercedem rependendam. Verùm non ea sollicitudo que hic est nunc status Auroræ, ut petat dignos honores. Adsum privata meo Memnone, qui quicquam gessit strenua arma pro patruo suo, atque (ita vobis volentibus) ineunte juventate tatus est â strenuo Achille: Concede, quæso, aliquem honorem huic, in consolationem obitûs, su arbiter Deorum: atque mitiga dolores maternos.*

NOTÆ.

571. *Sithonios*] *Thracios*; quorum pars fuerunt Sithonii.

574. *Ipsa*] Utcunque Trojanis infensissima.

576. *Isdem*] *Trojanis*, propter Tithonum maritum, Laömedontes filium Priamique fratrem.

579. *Memnonis*] Quem suum ex Tithono filium, Æthiopum regem, ad Trojanum bellum misit Aurora.

Ib. *Lutea*] Aurora enim Memnonis rutila ac rubicunda apparet.

592. *Noctis confinia servo*] Custodio ne fines suos transeat. Nisi enim Aurora vig esset, nox semper videretur duratura.

596. *Patruo*] *Priamo*.

597. *Sic vos*] Ut non inferior Me manu Achillis cecidisse videatur.

Jup

piter annuerat; cùm Memnonis arduus alto
orruit igne rogus: nigrique volumina fumi
fecêre diem. Veluti cùm flumina natas
xhalant nebulas, nec Sol admittitur infrà.
tra favilla volat: glomerataque corpus in unum
enſatur, faciemque capit; ſumitque calorem
que animam ex igni. Levitas ſua præbuit alas.
primò ſimilis volucri, mox vera volucris,
ſonuit pennis. Pariter ſonuêre ſorores
numeræ; quibus eſt eadem natalis origo.
erq; rogum luſtrant; & conſonus exit in auras
er clangor. Quarto ſeducunt caſtra volatu.
um duo diverſâ populi de parte feroces
lla gerunt: roſtriſque, & aduncis unguibus iras
ercent; alaſque, adverſaque pectora laſſant.
feriæque cadunt cineri cognata ſepulto
rpora; ſeque viro forti meminêre creatas.
epetibus ſubitis nomen facit auctor; ab illo
emnonides dictæ, cùm Sol duodena peregit
gna, parentali perituræ Marte rebellant.
go aliis latrâſſe Dymantida flebile viſum:
ctibus eſt Aurora ſuis intenta; piaſque
unc quoque dat lachrymas, & toto rorat in orbe.
IV. Nec tamen everſam Trojæ cum mœnibus eſſe
em quoque fata ſinunt. Sacra, & ſacra altera
patrem,
rthumeris, venerabile onus, Cythereïus heros.

Jupiter annuerat; cùm excelſa pyra Memnonis ſubſedit ſublimi igne: & vortices fumi atri obſcuraverunt diei lucem: veluti, cùm fluvii emittunt nebulas inde ortas, neque ſol infrà recipitur. Nigra favilla volat, atque conglobata in unum corpus craſſatur, & formam induit, atque capit calorem & vitam ex igne. Levitas favillæ propria effecit alas. Atque primo ſimilis avi, mox vera avis ſtrepitum fecit pennis: ſimul ſorores innumeræ ſtrepitum fecêre, quibus eſt eadem origo natalis. Terque circumvolant pyram, & ter clamore conſono proruperunt in aërem. Quarto volatu dividunt agmen in duas partes. Tum duo ſævi populi bella gerunt ex diverſis partibus: atque exercent iras roſtris & curvis unguibus; & fatigant alas & pectora adverſa; atque corpora agnota decidunt inferiæ condito cineri, & recordantur ſe ſimul ortas eſſe enſtrenuo viro. Auctor dedit nomen avibus repentina natis; quæ ab illo Mem-

des dicuntur, morituræ bellum gerunt Marte parentali, cùm Sol permeavit duodecim ſigna.
que aliis viſum erat lugubre quòd Hecuba in canem verteretur: Aurora vacat ſuis doloribus;
unc etiam fundit pios fletus, & rorem ſpargit in toto orbe.
V. Neque tamen fata patiuntur ſpem Trojanorum periiſſe unà cum muris. Heros Cythereius
ſacra, & patrem Anchiſem *altera ſacra humeris, pondus venerabile.*

NOTÆ.

6 *Animam*] Propter motum celerem qui-
Philoſophi *animam igneæ* naturæ dixerunt.
2. *Duo*] Ad ſepulchrum Memnonis in Ilio
Ethiope advolare aves Memnonides, & pa-
lia quaſi celebrantes depugnare, ſcribit
ius lib. 10. cap 26. Fabulam autem quod
et, inde natam volunt, quòd ex Æthiopiâ,
magis ad ortum & auroram ſpectat, aves
dam quotannis aut certe, ut aliis placet,
to quoque anno, in Phrygiam advolarent;
quidem aves ibi Memnoni ideo parentare
erunt, quòd illîc ſepultus eſſet rex Æthio-
.
8. *Cum Sol*] (i. e.) *Quotannis.*
9. *Parentali Marte*] Alludit ad gladiatores
triciis funeribus exhiberi ſolitos.

620. *Dymantida*] *Hecubam Dymanteifiliam.*
622. *Rorat*] Poetico more *rorem* matutinum Auroræ *lachrymas* dixit.
624. *Sacra*] *Sacra ſuoſque tibi commendat Troja Penates*, per ſomnum Æneæ dixerat Hector apud Virgilium.
Ib. *Sacra*] *Patrem* dicit *ſacrum*: non enim minùs pium eſt parentibus quàm ſacris auxilium ferre.
Ib. *Fata*] Vaticinium Neptuni de redivivo Trojanæ ſtirpis, in Æneæ poſteris, imperio; lege Homer. Iliad. 20. v. 306.
625. *Cythereïus*] *Æneas* filios *Veneris*, quæ Cytherea dicta eſt, à Cytheris inſulâ contrà Cretam; de quibus ſæpius.

Ille pius eligit illam prædam de tantis divitiis, atque ſuum filium Iulum: & vehitur ab Antandro claſſe exule per maria; atque deſerit oras ſacinoroſas Thracûm, & tellurem perfidam cruore Polydori: & ventis ſecundis & curſu per undas felici ſubit urbem Apollinis unà cum comitibus. Anius, quo rege homines, quo *Sacerdote Apollo bene colebatur, eum excepit delubro & domo: atque monſtravit urbem, & templa dedicata, & duas arbores quas olim Latona paritura amplexa eſt. Thure admoto ignibus, & mero ſparſo in thura, atque extis taurorum mactatorum igne conſumtis de more, ſecedunt in ſedes regias & poſtquam conſediſſent in excelſis* toris qui inſtrati erant *tapetibus, ſumant dona Cerealia (panem) cum vino liquido. Tum pius Anchiſes, ô delecte antiſtes Apollini, decipior? an, cùm primùm inviſi hanc urbem habebas, quantùm recordor, & filium & quatuor filias? Anius concutiens tempora cincta vittis candidis, atque mœſtus* hæc *reddit; Non deceptus es heros maxime: vidiſti* me *patrem quinque liberorum, quem nunc cernis filiis prope carentem: tanta mutabilitas rerum agitat homines. Quid enim filius abſens mihi* adfert *opis? qui nunc, pro patre locum & imperium nactus, in tot cognomine moratur. Delius huic præbuit vaticinandi peritiam; Bacchus præbuit alia*

De tantis opibus prædam pius eligit illam,
Aſcaniumque ſuum: profugâque per æquora cla
Fertur ab Antandro; ſceleratæque limina Thracû
Et Polydoreo manantem ſanguine terram
Linquit: & utilibus ventis, æſtuque ſecundo 6
Intrat Apollineam ſociis comitantibus urbem.
Hunc Anius, quo rege homines, antiſtite Phœb
Ritè colebatur, temploque, domoque recepit:
Urbemque oſtendit, delubraque vota, duaſque
Latonâ quòndam ſtirpes pariente retentas. 6
Thure dato flammis, vinoque in thura profuſo,
Cæſorumque boum fibris de more crematis,
Regia tecta petunt: poſitique tapetibus altis
Munera cum liquido capiunt Cerealia Baccho.
Tum pius Anchiſes: O Phœbi lecte ſacerdos, 6
Fallor? an & natum, cùm primùm hæc mœnia vi
Biſque duas natas, quantùm reminiſcor, habeba
Huic Anius niveis circumdata tempora vittis
Concutiens, & triſtis, ait: Non falleris, heros
Maxime: natorum vidiſti quinque parentem, 6
Quem nunc (tanta homines rerum inconſtan
verſat)
Pænè vides orbum. Quid enim mihi filius abſe
Auxilii? quem dicta ſuo de nomine tellus
Andros habet, pro patre locumq; & regna tenente
Delius augurium dedit huic: dedit altera Liber 6

NOTÆ.

626. *De tantis*] Capto Ilio, Græci per præconem decunciabant, ut ſinguli ex civibus, quod vellent unum aliquod ſacrum auferrent. Æneas *Deos penates* ſuſtulit. Græci pietate viri moti permiſerunt, ut unum aliquod inſuper ex ſuis tolleret. Ille patrem ſenio confectum humeris ſublatum portabat. Ælian, Var. Hiſt. lib. 3. 22.

628. *Antandro*] Quæ urbs eſt Phrygiæ minoris, ad radices Idæ montis, ubi Æneæ claſſis fabricata eſt.

Ib. *Scelerata*] Qui ibi per ſcelus mactatus Polydorus Priami filius.

631. *Apollineam*] *Delum*, Apollinis oraculo inſignem. *Egreſſi veneramur Apollinis urbem. Rex Anius, rex idem hominum Phœbique ſacerdos.* Virgil Æneid. 3.

635. *Duas ſtirpes*] Duas arbores, palmam & olivam; quas tenens amplectenſque Latona Apollinem & Dianam enixa eſt. Vide lib. v. 334.

637. *Cæſorumque boum*] Non hoc ex ri Namque in arâ Apollinis ἀναίμακτος, quæ D eſt, nulla hoſtia mactatur. Macrob. 3. Saturnal.

642. *Biſque duas*] His Bacchus concet ut quicquid tangerent, in frumentum, vinum, vel oleum commutarent; quas c Agamemnon ad Trojam duceret ad alend exercitum, à Baccho in columbas converſæ

648. *Dicta ſuo*] Quam tamen alii ab Eu macho dictam volunt.

649. *Andros*] Maris Ægæi inſula, pri inter Cyclades.

Fœmine

Fœmineæ ſorti voto majora fideque
Munera: nam tactu natarum cuncta mearum
In ſegetem, laticemque meri, baccamq; Minervæ
Transformabantur: diveſque erat uſus in illis.
Hoc ubi cognovit Trojæ populator Atrides,
(Ne non ex aliquâ veſtram ſenſiſſe procellam
Nos quoque parte putes) armorum viribus uſus
Abſtrahit invitas gremio genitoris: alantque
Imperat Argolicam cœleſti munere claſſem.
Effugiunt quò quæque poteſt. Eubœa duabus,
Et totidem natis Andros fraterna petita eſt.
Miles adeſt: &, ni dedantur, bella minatur.
Victa metu pietas conſortia pectora pœnæ
Dedit; & ut timido poſſis ignoſcere fratri:
Non hic Æneas, non, qui defenderet Andron,
Hector erat; per quos decimum durâſtis in annum.
Jamque parabantur captivis vincla lacertis.
Illæ tollentes etiamnum libera cœlo
Brachia, Bacche pater, fer opem, dixêre: tulitque
Muneris auctor opem. Si miro perdere more
Ferre vocatur opem. Nec quâ ratione figuram
Perdiderint, potui ſcire, aut nunc dicere poſſim.
Summa mali nota eſt. Pennas ſumpſêre; tuæque
Conjugis in volucrem, niveas abiêre columbas.

V. Talibus atq; aliis poſtquam convivia dictis
Implêrunt; menſâ ſomnum petiêre remotâ.
Cumque die ſurgunt; adeuntque oracula Phœbi.
Qui petere antiquam matrem, cognataque juſſit

dona, ſupra deſideria & fidem, ſorti fœmineæ: namque omnia mutabantur tactu filiarum mearum in frumentum, & liquorem vini, & Olivas Minervæ: atque erat in illis opulenta utilitas. Poſtquam Agamemnon vaſtator Trojæ hoc compertum habuit, (ne credas nos etiam non expertos eſſe aliquo modo veſtram cladem) uſus viribus armorum abſtrahit nolentes ex ſinu patris; atque jubet ut paſcant claſſem Græcam dono cœleſti. Elabuntur quò cuique licet. Duæ meæ filiæ iverunt in Eubœam atque totidem conceſſerunt in Andron fratre ſuo poſſeſſam. Claſſis inimica appellit: & niſi reddantur, intentat bellum. Pietas Andri fratris ſuperata pavore objecit ſorores pœnæ: atque ut poſſis veniam dare fratri pavido, non ibi erat Æneas, non Hector, quorum virtute vos Trojam invicti manſiſtis in annum decimum, qui poſſet tueri Andron. Jamque catenæ parabantur brachiis captivarum. Illæ obtendentes lacertos etiam nunc liberos in cœlum, Bacche pater, dixerunt, ades in auxilium: atque auctor doni adfuit in auxilium: ſiquidem perdendo eas mirando modo dici poteſt adeſſe in auxilium. Neque licuit cognoſcere quomodo amiſerint formam, neque nunc poſſim indicare. Caput damni cognitum eſt. Induerunt pennas, atque mutatæ ſunt in columbas albas, aves tuæ uxori ſacras.

V. Poſtquam abſolverunt convivia talibus atque aliis ſermonibus, conceſſerunt ad ſomnum, menſâ ſublatâ. Et ſurgunt cum die; & accedunt ad oracula Apollinis: qui hortatus eſt quærere veterem matrem; et ſocia

NOTÆ.

653. *Baccam*] Olivam dicit: Minervæ ideo ſacram, quòd olivam arborem, haſtâ in terrâ impactâ pacis inſigne produxerit, cùm de nomine Athenis imponendo inter eam & Neptunum ageretur.

654. *Transformabantur*] Inde nata fabula, quòd ejus generis fructuum vim magnam, ex donis Apollini oblatis, colligeret ſacerdos Anius ejuſque filiæ aſſervarent.

660. *Eubœa*] Quæ inſula eſt maxima maris Ægæi, à Bœotiâ Euripo admodum anguſto diremta. Hodie *Negrepont*.

661. *Natis*] Pro *natabus*.

663. *Pœnæ*] Agamemnoni tradidit, ut de captivis faceret quod vellet, ſiquidem ei reſiſtere non poſſet.

673. *Tuæ*] Quia cum Venere Anchiſes concubuiſſe dicitur, ex quâ Æneas ortus eſt. *Dicuntur autem columbæ Veneris currum trahere.*

678. *Antiquam*] *Italiam*, Unde Dardanus Trojanæ gentis author, in Phrygiam fuerat profectus. Sic in Virgil. Æneid. 3. Apollo reſpondet.

——— *Antiquam exquirite matrem.*

littora. Rex comitatur & offert dona discessuris: Anchisæ sceptrum, chlamydem & pharetram nepoti, crateram Æneæ, quem Therses Ismenius hospes illi olim miserat, à regionibus Bœotiæ. Therses illi hunc miserat, Alcon Myleus fabricaverat atque sculpserat circum eum prolixam historiam. Urbs erat illic cælata; atque facile erat monstrare septem portas. Hæ erant loco nominis, & indicabant, quænam illa esset. Funera ante urbem, & sepulchra, & flammæ & pyra, & matronæ habentes capillos sparsos, & pectora nuda innuunt mœrorem. Nymphæ videntur etiam lachrymari, & ejulare, quòd fontes arescerent. Arbor, spoliatâ nuda stat: capræ vellicant cautes siccas. Ecce sculpsit mediis Thebis filias Orionis, hanc exhibentem pectus non muliebre nudato collo, illam accumbentem pro gente suâ cultro quem alto vulnere strenuè in pectus immerserat; & elatam magnificis exequiis per urbem, atque crematam in platea celebri, redeuntes ex cinere virgineo ne stirps pereat, quos fama appellat Coronas, atque ducentes pompam in sepulturam matris.

Littora. Prosequitur Rex, & dat munus ituris;
Anchisæ sceptrum, chlamydem pharetramque nepoti,
Cratera Æneæ; quem quondam miserat illi
Hospes ab Aöniis Therses Ismenius oris:
Miserat hunc illi Therses, fabricaverat Alcon
Myleus; & longo cælaverat argumento.
Urbs erat: & septem posses ostendere portas.
Hæ pro nomine erant; &, quæ foret illa, docebant
Ante urbem exequiæ, tumulique, igneſque, rogique
Effusæque comas & apertæ pectora matres
Significant luctum. Nymphæ quoque flere videntur
Siccatosque queri fontes. Sine frondibus arbos
Nuda riget: rodunt arentia saxa capellæ.
Ecce facit mediis natas Orione Thebis,
Hanc non fœmineum jugulo dare pectus aperto,
Illam demisso per fortia vulnera telo
Pro populo cecidisse suo; pulchrisque per urbem
Funeribus ferri, celebrique in parte cremari:
Tum de virgineâ geminos exire favillâ,
Ne genus intereat, juvenes, quos fama Coronas
Nominat, & cineri materno ducere pompam.

VI. VII. Hactenus antiquo signis fulgentibus ære;
Summus inaurato crater erat asper acantho.
Nec leviora datis Trojani dona remittunt:
Dantque sacerdoti custodem thuris acerram;
Dant pateram, claramque auro gemmisque coronam.

VI. VII. *Simulacbra hactenus* enumerata *in veteri ære sculpta erant, crateris verò summa o aurato* opere *prætexebatur, quod acanthum* herbam *referebat. Neque Trojani retribuunt mun minora, quàm quæ acceperant; atque offerunt sacerdoti acerram thuri servando, offerunt patera atque coronam fulgentem auro atque gemmis.*

NOTÆ.

680. *Nepoti*] *Ascanio* Æneæ filio.

682. *Aoniis*] Pars Bœotiæ montana *Aonia* dicta est.

Ib. *Ismenius*] *Thebanus*, ab Ismeno Bœotiæ fluvio.

683. *Alcon*] Qui artifex atque sculptor insignis erat, fuit & alius sagittandi peritiâ celebris, de quo Virgilius.

684. *Myleus*] Siculus; Mylæ enim est oppidum Siciliæ ad distinctionem ab illo Cretensi, cujus meminit Virgil. Eclog. 5.

686. *Hæ*] Nam *Septem portæ* significant eas esse Thebes Bœotias.

690. *Queri*] Nam & in illis Nymphæ.

692. *Natis*] Orioni duæ erant filiæ, Metiocha & Menippa; cum grassaretur per Aoniam pestis, responsumque esset ex oracul placatum iri Deorum iram, si duæ virgines i molarentur; cæteris recusantibus, hæ p salute patriæ se devoverunt. Ant Liberalis 2 Fab.

693. *Non fœmineum*] Non *timidum*, sed v rile & audax.

701. *Acantho*] Frutex est exoticus, semp frondens, floribus albis, quem *Acaciam* esse v lunt, Summus autem hujus herbæ foliis hon accessit, postquam Callimachus Architectus c pita columnarum (quæ ab eo *Corinthiæ* di sunt) *foliis acanthi* cooperiri voluit.

703. *Sacerdoti*] Dant Anio, quà sacerd acerram; quà regi, peteram, & *duplicem ge mis auroque coronam*. Æn. 1. v. 659.

In

de recordati Teucros à ſanguine Teucri
ucere principium, Creten tenuêre; locique
rre diu nequiêre Jovem: centumque relictis
bibus, Auſonios optant contingere portus.
vit hyems, jactatque viros: Strophadumque receptos
rtubus infidis exterruit ales Aëllo.
jam Dulichios portus, Ithacamque, Samenque,
ritiaſque domes, regnum fallacis Ulyſſei
eter erant vecti: certatam lite Deorum
mbraciam, verſique vident ſub imagine ſaxum
dicis, Actiaco quæ nunc ab Apolline nota eſt,

Tum memores Teucros repetere originem à ſanguine Teucri, Cretam petiverunt, neque valuerunt diu pati aërem regionis, & relictâ Cretâ centum urbibus clarâ; cupiunt appellere ad portus Italos. Tempeſtas furit & agitat viros: atque volucris Aëllo exterruit appulſos portubus malefidis Strophadum. Jamque præteriêrant portus Dulichios, & Ithacam, & Samum, & domos Neritias, regnum perfidi Ulyſſis; cer-

Ambraciam, de qua Dii certant, quæ nunc eſt celebris ab Apolline Actiaco, & cautem ſub ſpecie formati judicis;

NOTÆ.

95. *Teucri*] Hic Scamandri Cretenſis fuit
s, qui inopiâ compulſus ad novas ſedes quæ-
as in Phrygiam appulit. Ejus filiam Darda-
à Tuſcis pulſus quòd fratrem Jaſium occi-
t, uxorem duxit. Adeòque *proles* fuit *ambi-*
& parentes gemini ut habet Virgilius: quod
em Anchiſem atque Æneam in errorem
xit: quanquam ex Caſſandræ vaticiniis, &
iſæ verbis rem totam facilè potuiſſent di-
are, niſi fuiſſent immemores.

96. *Creten*] Quæ inſula eſt celeberrima
s Mediterranei, inter Ægæum & Libycum
, unde Teucrum ortum eſſe modò vidimus.

97. *Jovem*] *Aërem*. Namque graviſſimâ
lentia laborârunt. Eò etiam alludit fortè,
Creta ſit natale ſolum *Jovis*.

98. *Centum*] Numerus certus pro incerto:
neque ipſe Homerus, cui Ἑκατόμπολις,
ur Creta, tot illi ubique tribuit.

98. *Auſonios*] *Italos*: Namque ab Auſoniis
uiſſimis populis, qui extrema Italiæ lit-
coluerunt, Italia tota, à poëtis præſertim,
nia dicta eſt.

99. *Strophadum*] Sunt inſulæ duæ in mari
, juxta Zacynthum; quæ Græcis à con-
one ἀπὸ τῆς Στροφῆς nomen habuerunt,
eò uſque Calais atque Zethes Harpyias
hinei regno depulſas perſequuti ſint, dein-
vis monitu retroceſſerint.

99. *Aëllo*] Unius eſt Harpyiæ nomen, quæ,
eſiodo duas, ex aliis tres habuit ſorores,
us diverſa inſuper data ſunt nomina. *Cæ-*
ſicitur à Virgilio. Aliæ dicta ſunt *Ocypete*,
Alope, *Tbyella*, &c. Sive unica fuerit
ſis nominibus, ſive plures; per eas videntur
igere poëta in terris, quæ ſunt *Furiæ* in
inferis, & *Diræ* apud Superos. Ponti ac Terræ fuerunt filiæ volatiles, auribus urſinis, corpore vulturino, vultu virgineo, manibus uncis

711. *Dulichios*] Dulichium una eſt ex Echinadibus inſulis; quæ olim ſub ditione fuit Ulyſſis in mari Ionio.

Ib. *Ithacam*] Inſula fuit inter Dulichium & Cephaleniam, Ulyſſis patria.

Ib. *Samen*] Hæc inſula eſt etiam maris Ionii, quæ olim Ulyſſi paruit, alio nomine dicta *Cephalenia*, quod hodieque retinet. Alia fuit Thraciæ adjacens, quæ & *Samothrace* dicta, Alia in mari Icario: plures aliæ. Namque Phœnicibus, qui primi in Græciam colonias deduxerunt, ſuâ linguâ Σάμον, *loca celſa* dicebantur.

712. *Neritias*] De Nerito videtur agere, quæ urbs fuit Leucadis: namque ea inſula à dextrâ Æneæ in Italiam tendenti poſt Samum occurrit.

713. *Certatam*] Participium contra Grammatices rationem formatum, *De qua Dii certârunt*. Qui verò fuerunt Dii (qua de Ambraciâ certarunt) ac judex ille, qui in ſaxum convertus fuit, ignoratur.

714. *Ambraciam*] Urbs fuit Epiri celeberrima, Pyrrhi regis, ad ſinum cui nomen dedit.

715. *Actiaco*] *Qui Actio colebatur*. Fuit autem Actium Epiri oppidum & promotorium, victoriâ, quam ibi adverſus Antonium Auguſtus navali prælio reportavit, celeberrimum.

Ib. *Nunc*] Quia Auguſtus Apollinis templum amplificavit; ei naves plurimas conſecravit; ludos inſuper Quinquennales magnâ celebritate, in victoriæ ſuæ memoriam, ibi inſtituit.

itemque terram Dodonæam, vocalem suâ quercu, & sinus Chaonios: ubi filii regis Molossi vitârunt ignes vanos pennis additis.

VIII. *Tendunt in campos proximos Phæacûm, consitos mitibus pomis. Deinde appellunt ad Epirum, & Buthrotum possessam à Phrygio vate, & Trojam repræsentatam. Inde securi futurorum quæ Helenus Priami filius prædixerat, adeunt Siciliam. Hæc protenditur in mare tribus promontoriis: ex quibus* unum, viz. *Pachynus porrectum est ad notos pluviales; Lilybæum patet mitibus Zephyris; at Pelorus vergit ad aquilonem & ursam à mari vacantem. Trojani intrant per istum; & remis, atque æquo motu maris, classis admovetur terræ Zancleæ ingruente nocte. Scylla* vexat *dextram, Charybdis sinistram*

Vocalemque suâ terram Dodonida quercu,
Chaoniosque sinus: ubi nati rege Molosso
Irrita subjectis fugêre incendia pennis.
VIII. Proxima Phæacûm felicibus obsita pomis
Rura petunt. Epiros ab his, regnataque vati
Buthrotos Phrygio, simulataque Troja tenentur.
Inde futurorum certi, quæ cuncta fideli
Priamides Helenus monitu prædixerat, intrant
Sicaniam. Tribus hæc excurrit in æquora linguis
E quibus imbriferos obversa Pachynos ad Austros:
Mollibus expositum Zephyris Lilybæon: at Arcto
Æquoris expertem spectat Boreanque Peloros.
Hâc subeunt Teucri: remisque, æstuque secundo
Sub noctem potitur Zanclæâ classis arenâ.
Scylla latus dextrum, lævum irrequieta Charybdis

NOTÆ.

716. *Dodonida*] A Dodone Epiri urbe, apud quam nemus jovi sacrum, in quo duæ columbæ è quercu dabant responsa. Vocales arbores fuisse volunt alii, & oracula edidisse.

717. *Chaonios*] Chaones populi fuerunt Epiri; à quibus *Chaonia* dicta est.

Ib. *Molosso*] In aves mutatos dicit Molossi regis filios: quæ etiam fabula obscurior.

719. *Phæacûm*] Populi fuerunt Corcyræ, à Phæace Neptuni filio sic dicti. Insula hodie dicitur *Corfu*, *biferis* Alcinoi pomariis olim nobilitata, Odyss. 12.

720. *Epiros*] Quæ regio in Italiam à Corcyrâ navigantibus occurrit.

Ib. *Vati*] Heleno, Priami filio, cui post Pyrrhum ab Oreste cæsum, cesserat uxor ejus Andromache cum regno Epiri.

721. *Buthrotos*] Urbs est Epiri, non longè à Corcyra, à primo habitatore sic dicta.

Ib. *Simulataque*] *Parvam Trojam simulataque magnis Pergama.* Virg. Æn. condiderat enim Helenus in Epiro urbem ad formam veteris Trojæ delineatam.

724. *Sicaniam*] Quæ alio nomine *Sicilia* dicitur, itemque *Triquetra*, *Trinacria*. Mediterranei maris insula notissima,

Ib. *Tribus*] Unde nomen Trinacria.

Ib. *Linguis*] Promontoria ita appellata quorum *Pachynus* Græciam, *Lilybæum* Africam, *Pelorus* Italiam spectat. De quibus vide lib. 5. 320.

725. *Obversa*] Refertur ad *lingua*, non ad *Pachynos*.

727. *Æquoris expertem*] Quia circum polum septentrionalem volvitur.

Ib. *Peloros*] A Peloro, classis Hannibalis duce, ibi sepulto, ita dicitur.

729. *Zancleá*] *Zancle* est urbe Sicil Strabo scribit eandem esse cum Messenâ Z *len* verò antea vocatam, quod in curvo lit sita foret. *Zanclea* enim vocantur curva

730. *Scylla*] Monstrum in freto Siculo q ipse poëta in principio sequentis libri plen mè descripsit.

Ib. *Charybdis*] Furacissima fuit mere quæ cùm Herculi boves surripuisset; ab in fretum projecta, vel ut aliis placet à fulmina icta, in monstrum marinum, vel tiùs voraginem ex Siciliæ latere fuit conv Quæ fabula ex maris æstu in illis augu vehementissimo, ventis præsertim à me adversus illum ruentibus, detorta est.

Infest

nfestant. Vorat hæc raptas, removetque carinas:
lla feris atram canibus succingitur alvum;
irginis ora gerens: & (si non omnia vates
icta reliquerunt) aliquo quoque tempore virgo.
anc multi petiêre proci: quibus illa repulsis
d pelagi Nymphas, pelagi gratissima Nymphis,
at: & elusos juvenum narrabat amores.
uam, dum pectendos præbet Galatea capillos,
alibus alloquitur repetens suspiria dictis:
e tamen, ô virgo, genus haud immite virorum
xpetit: utque facis, potes his impunè negare.
t mihi, cui pater est Nereus, quam cærula Doris
nixa est; quæ sum turbâ quoque tuta sororum,
on nisi per fluctus licuit Cyclopis amorem
ffugere: & lachrymæ vocem impedîre loquentis.
uas ubi marmoreo deterfit pollice virgo;
t solata Deam est; Refer, ô cariſſima, dixit:
eve tui causam tege (sum tibi fida) doloris.
ereis his contra resecuta Cratæide natam:
cis erat Fauno, Nymphâque Symæthide cretus,
agna quidem patrisque sui, matrisque voluptas,
ostra tamen major. Nam me sibi junxerat uni
ulcher: & octonis iterum natalibus actis,
ignârat dubiâ teneras lanugine malas.
unc ego, me Cyclops nullo cum fine petebat.
ec, si quæsîeris odium Cyclopis, amorne
cidis in nobis fuerit præsentior, edam.
ar utrimque fuit. Prô! quanta potentia regni
st, Venus alma, tui! nempe ille immitis, & ipsis
orrendus silvis, & visus ab hospite nullo
mpunè, & magni cum Dîs contemptor Olympi;
uid sit amor sentit: nostrique cupidine captus,

agitat. Hæc absorbet atque rejicit naves raptas. Illa habet nigra inguina circumdata trucibus cambus, exhibens vultus puellæ; & si poëtæ non dixerunt omnia falsò, fuit *etiam aliquando puella. Multi proci hanc ambiverunt; quibus spretis, illa acceptissima Nymphis maris concedebat ad Nymphas maris; atque referebat amores deceptos adolescentium. Quam Galatea, dum dat comam pectendam, talibus verbis alloquitur, ingeminans suspiria: Attamen, ô puella, genus lene hominum te cupit; atque ut facis, potes recusare hoc securè. At mihi, cui Nereus est genitor, quam Doris glauca genuit, quæ sum etiam potens agmine consortium, non datum fuit vitare amorem Cyclopis nisi per undas: & fletus obstiterunt voci loquentis. Quos postquam puella detersit pollice candido, & solata est Deam. Narra,* inquit, Galatea *ô dilectissima, neve mihi cela materiam tuæ molestiæ: sum tibi fidelis. Nereis contrà sic respondit filiæ Cratæidis: Acis erat filius Fauni & Nymphæ Symæthydis, deliciæ quidem parentum, sed magis nostræ; namque amabilis sese mihi soli devinxerat; & decimo sexto anno præterito vestîerat molles maxillas incertâ la-*

ugine. Ego semper illum consectabar, Cyclops me. Neque si petiveris odium Cyclopis, an amor Acidis fuerit vehementior, aperiam. Æqualis fuit utrinque. Proh! Venus amabilis, quantæ sunt ires tui imperii. Nimirum ille sævus, atque formidabilis ipsis silvis, neque impune cognitus ulli eregrino, & spretor magni cœli & Deorum, experitur quid sit amor; & actus nostri desiderio,

NOTÆ.

734. *Virgo*] Phorci nempe filia.

738. *Galatea*] Quæ Nympha fuit aut Dea, Nerei & Doridis filia.

744. *Cyclopis*] Polyphemum dicit.

749. *Nereis*] Galatea Nerei filia. *Cratæide natam*] Scyllam, Phorci & Cratæidis natam Crætæis autem flumen est Calabriæ.

750. *Symæthide*] Symæthi, Sciliæ fluvii prope Catanam, filia.

758. *Par utrimque fuit*] Æquale utrumque fuit; & odium quo Cyclopem; & amor, quo Acidem prosequebatur Scylla.

Uritur;

flagrat, immemor pecorum, & suarum speluncarum. Jamque, Polypheme, est tibi studium pulchritudinis, jamque studes placere; jam fingis crines hirsutos rastris; jam amas tondere barbam hispidam falce, & contemplari sævam faciem in aquâ, atque ita fingere, ut pulchra videaris. Amor stragis, & sævitia, & cupido immoderata sanguinis omittuntur, atque naves accedunt atque recedunt intactæ. Interea Telemus vectus ad Ætnam Siculam, Telemus Eurymides, quem nulla avis deceperat, accedit ad horrendum Polyphemum; atque, inquit, Ulysses eruet tibi unum oculum, quem habes in fronte mediâ. Risit, atque, ô vatum, inquit, stultissime, hallucinaris, eum alia jam sustulit. Hujusmodi verbis contemnit frustrà prædicentem verba; atque aut premit littora incedens vasto gressu; aut lassus redit in umbrosas speluncas. Collis extat in mare acuminatus in formam longi cunei: maris aqua circumlavat utrumque latus. Sævus Cyclops huc ascendit, atque in medio resedit. Pecudes laniferæ sequutæ sunt nullo agente, Postquam verò Polyphemus *pinum idoneam ferendis antennis quæ fuit pro scipione; ante pedes posuerat, & fistulam junctam centum calamis* in manus *sumserat, toti montes personuerunt cantu pastorali. Fluctus personuerunt. Ego tecta rupe, atque sedens in sinu mei Acidis procul exceci auribus meis hujusmodi verba, atque memoriæ mandavi accepta, O Galatea,* es *candidior foliis albi liguſtri,*

Uritur; oblitus pecorum antrorumque suorum.
Jamque tibi formæ, jamque est tibi cura placendi:
Jam rigidos pectis rastris, Polypheme, capillos:
Jam libet hirsutam tibi falce recidere barbam:
Et spectare feros in aquâ, & componere vultus.
Cædis amor, feritasque, sitisque immensa cruoris
Cessant: & tutæ veniunt abeuntque carinæ.
Telemus interea Siculam delatus ad Ætnen,
Telemus Eurymides, quem nulla fefellerat ales,
Terribilem Polyphemon adit: lumenq; quod unum
Fronte geris mediâ, rapiet tibi, dixit, Ulysses.
Risit, & O vatum stolidissime, falleris inquit:
Altera jam rapuit. Sic frustrà vera monentem
Spernit: & aut gradiens ingenti littora passu
Degravat; aut fessus sub opaca revertitur antra.
Prominet in pontum cuneatus acumine longo
Collis: utrumque latus circumfluit æquoris unda.
Huc ferus ascendit Cyclops; mediusq; resedit.
Lanigeræ pecudes nullo ducente secutæ.
Cui postquam pinus, baculi quæ præbuit usum,
Ante pedes posita est, antennis apta ferendis;
Sumtaque arundinibus compacta est fistula centum;
Senserunt toti pastoria sibila montes;
Senserunt undæ. Latitans ego rupe, meique
Acidis in gremio residens, procul auribus hausi
Talia dicta meis, auditaque mente notavi.
Candidior nivei folio, Galatea, liguſtri,

NOTÆ.

769. *Tutæ*] Cùm prius omnes diriperet, atque victores trucidaret.

770. *Telemus*] Eurymi fuit filius, inter Cyclopas vates egregius.

771. *Ales*] Quarum volatu & garritu futura augurari solebant.

755. *Altera*] *Galatea.* Ad id alludit, quòd amantes finguntur esse cæci.

780. *Recedit*] Καθεζόμενος δ' ἐπὶ πέλας ὑψηλᾶς ἐς πόντον ὀρῶν. Theocr.

722. *Pinus*] Quantus fuerit Polyphemus ex baculo licet colligere. De quo ait Virg. Æn. 3.

Truncа manum pinus regit & vestigia firmat;

Boccacius 4. lib. Geneal. refert in Siculo antro inventum cadaver Polyphemi, ut credebatur; cujus læva contum tenebat cujusvis navi malo majorem.

787. *Auribus hausi*] Virgil.

——*Vocemque his auribus hausi.*

789. *Candidior*] Amatoria hæc cantilena adumbrata est ex Cyclope Theocriti Idyll. 11.

Ω λευκά Γαλατεια, τί τὸν φιλέοντ' ἀπωθεῖ βάλλης.
Λευκοτερα παχτᾶς, &c.

Vid. etiam Virg. Eclog. 2. & 7.

Ib. *Nivei*] Alludit ad nomen Galatea, quod à candore lactis illi inditum fuisse innuit Hesiodus.

loridior pratis; longâ procerior alno;
plendidor vitro; tenero laſcivior hœdo;
ævior aſſiduo detritis æquore conchis;
olibus hibernis, æſtivâ gratior umbrâ;
obilior pomis; platano conſpectior altâ;
ucidior glacie; maturâ dulcior uvâ;
ollior & cygni plumis, & lacte coacto;
, ſi non fugias, riguo formoſior horto.
evior indomitis eadem Galatea juvencis,
urior annosâ quercu; fallacior undis;
ntior & ſalicis virgis, & vitibus albis;
is immobilior ſcopulis, violentior amne;
udato pavone ſuperbior; acrior igni;
perior tribulis; fœtâ truculentior urſâ;
rdior æquoribus; calcato immitior hydro:
, quod præcipuè vellem tibi demere poſſem,
on tantùm cervo claris latratibus acto,
erùm etiam ventis, volucrique fugacior aurâ.
, bene ſi nôris, pigeat fugiſſe: moraſque
ſa tuas damnes: & me retinere labores.
nt mihi pars montis vivo pendentia ſaxo
ntra; quibus nec Sol medio ſentitur in æſtu;
ec ſentitur hyems: ſunt poma gravantia ramos:
nt auro ſimiles longis in vitibus uvæ:
nt & purpureæ: tibi & has ſervamus, & illas.
ſa tuis manibus ſilveſtri nata ſub umbrâ
ollia fraga leges: ipſa autumnalia corna,
unaque, non ſolùm nigro liventia ſucco,
erùm etiam generoſa, novaſque imitantia ceras.
ec tibi caſtaneæ, me conjuge, nec tibi deerunt

790 *florentior pratis, erectior procerâ alno; lucidior vitro; alacrior tenero hædo; lævigatior conchis expolitis fluctibus continuis; gratior ſolibus libernis*; atque *umbrâ æſtivâ*; 795 *ſplendidior pomis; pulchrior excelſâ platano; nitentior glacie; mitior racemo maturo; tenerior & plumis cygni, & lacte denſato; &, niſi fugias, formoſior horto riguo. Eadem Galatea ferocior juvencis indomitis; rigidior veteri quercu; fraudulentior fluctibus; flexibilior & virgis ſalicis, & vitibus albis, immobilior* 800 *his ſaxis; impetuoſior torrente; elatior laudato pavone; violentior flammâ; aſperior canduis: terribilior urſâ, quæ enixa eſt fœtus; ſurdior mari; ſævior ſerpente preſſo: & quod maximè à te cuperem removere, non modò* 805 *fugacior cervo agitato ſonoris latratibus, verùm etiam ventis atque levi aurâ. At, ſi bene cognoveris, pœniteat fugiſſe, & ipſa improbes tuas cunctationes; & ſtudeas me retinere. Sunt mihi ſpeluncæ concameratæ in viva rupe, pars montis, in quibus neque ſol ſentitur cùm intentiſſimè ardet;* 810 *& cuncta frigus. Sunt poma curvantia ramos; ſunt uvæ ſimiles auro in productis vitibus; ſunt & illæ; tibi aſſervamus & has, & illas. Ipſa collige tuis manibus matura fraga nata ſub umbrâ ſilveſtri: ipſa* decerpes *corna autumni* tempore matureſcentia *& pruna, non tantùm* 815 *nigricanti ſucco, verùm etiam nobilia, atque exhibentia recentes ceras. Neque caſtaneæ, neque, me marito, deerunt*

NOTÆ.

00. *Alno*] Arbor eſt ripis fluminum gau-
.

00. *Lentior*] Ideo flexibiliorem dicit Gala-
ſalicis virgis, quòd aſtutâ calliditate ſeſe
olyphemi inſidiis expediret.

01. *Immobilior*] Quia nullis Polyphemi
e blanditiis, neque minis movebatur.

04. *Æquoribus*] Quæ cùm tumultuantur
ugiunt, vix alium audiri ſonum patiantur.

Ib. *Calcato*] *Qui tum ſævit impenſiùs.*

808. *Moras*] *Quæ faciunt ne ſtatim meis amoribus fruaris.*

810. *Pendentia*] Ita videntur, quando pars ima rupis eſt eroſa, ſuperiore in modum tecti protensâ atque imminente.

816. *Corna*] Baccæ ſunt rubicundæ, in medio nucleum duriſſimum habentes. Unde Virgil, dixit, *Lapidoſaque corna.*

Arbutei

Arbutei fœtus. Omnis tibi ſerviet arbos.
Hoc pecus omne meum eſt. Multæ quoque va-
libus errant:
Multas ſilva tegit: multæ ſtabulantur in antris.
Nec, ſi fortè roges, poſſim tibi dicere, quot ſin
Pauperis eſt numerare pecus. De laudibus haru
Nîl mihi credideris: præſens potes ipſa videre,
Ut vix fuſtineant diſtentum cruribus uber.
Sunt fœtura minor tepidis in ovilibus agni.
Sunt quoque par ætas aliis in ovilibus hœdi.
Lac mihi ſemper adeſt niveum: Pars inde
benda
Servatur: partem liquefacta coagula durant.
Nec tibi deliciæ faciles, vulgataque tantùm
Munera contingent, damæ, leporeſque, capræq
Parve columbarum, demtuſve cacumine nidus.
Inveni geminos, qui tecum ludere poſſint,
Inter ſe ſimiles, vix ut dignoſcere poſſis,
Villoſæ catulos in ſummis montibus urſæ.
Inveni: & dixi, Dominæ ſervabimus iſtos.
Jam modò cœruleo nitidum caput exſere ponto
Jam, Galatea, veni: nec munera deſpice noſt
Certè ego me novi, liquidæque in imagine vidi
Nupèr aquæ: placuitque mihi mea forma viden
Adſpice, ſim quantus. Non eſt hoc corpore ma
Jupiter in cœlo: nam vos narrare ſoletis
Neſcio quem regnare Jovem: Coma plurima tor
Prominet in vultus: humereſque, ut lucus obu
brat.

fructus arbutei. Omnis arbor tua erit. Omnes hæ pecudes meæ ſunt: multæ quoque vagantur per valles: ſilva occulit multas: multæ jacent in ſpeluncis: neque tibi poſſim dicere quot ſint, ſi exquiras. Eſt egeni hominis *in numero habere pecus. Nihil mihi credideris de laudibus harum: ipſa præſens potes cernere, ut vix ferant pedibus uber turgidum. Sunt* mihi *agni, fœtus minores, in ovilibus calidis: ſunt etiam hœdi ejuſdem ætatis in caprilibus. Semper habeo lac candidiſſimum: cujus pars ſervatur bibenda, coagula immixta condenſant partem in* caſeum. *Neque tantùm epulæ, quæ facilè* haberi poſſunt, *& dono communia tibi obvenient, quales ſunt damæ, aut lepores, aut capræ, aut par columbarum, aut nidus cetitus ex vertice: inveni in excelſis montibus, qui poſſint ludere tecum, duos catulos urſæ hiſpidæ inter ſe* ita *ſimiles, ut ægrè poſſis dignoſcere. Inveni; atque dixi, ſervabimus iſtos amicæ* noſtræ. *Nunc tantùm tolle pulchrum caput ſuper mare glaucum; ades Galatea, neque contemne dona noſtra. Certè ego me novi, & nupèr ſum intuitus in ſpecie aquæ p mea figura arriſit mihi ſpectanti. Vide quam ſim vaſtus. Jupiter in cœlo non eſt major hoc pore: nam vos conſueviſtis dicere neſcio quem Jovem regnum tenere. Sſſi capilli porrigunt truculentam faciem, atque tegunt armos tanquam ſilva.*

NOTÆ.

820. *Arbutei*] Fructus qui ex arbuto arbore deripiuntur, ſunt valde aſperi; quamobrem etiam *unedones* à Plinio nuncupantur, quòd plures edi non poſſint. At arbor ipſa antiquis in deliciis fuit propter umbram & foliorum amœnitatem.

826. *Suſtineant*] Al. Circueant.

Ib. *Uber*] Significat *greſſum ovium magnitudine uberum impediri.*

830. *Coagula*] *A cogendo.* Illud vero dilutum in lac infunditur, atque cum eo miſcetur, ut condenſetur, & in caſeum abeat.

840. *Certè*] Hæc ad imitationem Theocriti, Idyll. 6. 34.

Καὶ γάρ θην οὐδ' εἶδον ἐχω κακὸν, ἀ
λεγοντι
Ἡ γαρ πρᾴνὲς πώντον ἐσεβλεπον (
γαλάνα)
Καὶ καλα μὲν τὰ γένεια, καλα δ'
ἄ μὶα κώμα,
Ὡς πὰρ ἐμὶν κεκριται, καὶεφαίνετο.

Quod etiam imitatus eſt Virg. Eclog.

Nec ſum adeò informis, nupèr me in vidi, &c.

846. *Rigidis*] *Dura corpora denſſimi horrent.*

Nec mihi quòd rigidis horrent denſiſſima ſetis
Corpora, turpe puta. Turpis ſine frondibus arbos:
Turpis equus, niſi colla jubæ flaventia velent.
Pluma tegit volucres: ovibus ſua lana decori eſt:
Barba viros, hirtæque decent in corpore ſetæ. 850
Unum eſt in medio lumen mihi fronte, ſed inſtar
Ingentis clypei. Quid, non hæc omnia magno
Sol videt è cœlo? Soli tamen unicus orbis.
Adde, quòd in veſtro genitor meus æquore regnat.
Hunc tibi do ſocerum. Tantùm miſerere, preceſque 855
Supplicis exaudi. Tibi enim ſuccumbimus uni.
Quiq; Jovem, & cœlum ſperno, & penetrabile fulmen,
Nerei, te vereor: tua fulmine ſævior ira eſt.
Atque ego contemptûs eſſem patientior hujus;
Si fugeres omnes. Sed cur, Cyclope repulſo, 860
Acin amas, præferſque meis amplexibus Acin?
Ille tamen placeatque ſibi, placeatque licebit,
Quod nollem, Galatea, tibi; modò copia detur,
Sentiet eſſe mihi tanto pro corpore vires.
Viſcera viva traham: divulſaque membra per agros, 865
Perque tuas ſpargam (ſic ſe tibi miſceat) undas.
Uror enim; læſuſque exæſtuat acrius ignis:
Cumque ſuis videor tranſlatam viribus Ætnam
Pectore ferre meo: nec tu, Galatea, moveris. 869
Talia nequicquam queſtus (nam cuncta videbam)
Surgit: & ut taurus vaccâ furibundus ademtâ
Stare nequit, ſilvâque & notis ſaltibus errat.
Cùm ferus ignaros, nec quicquam tale timentes,
Me videt atque Acin: Videoque exclamat; & iſta
Ultima ſit, faciam, Veneri concordia veſtræ. 875
Tantaque vox, quantam Cyclops iratus habere
Debuit, illa fuit. Clamore perhorruit Ætne.
At ego vicino pavefacta ſub æquore mergor.
Terga fugæ dederat converſa Symæthius heros:

Neque indecorum crede quòd corpus riget ſpiſſiſſimum horridis ſetis. Arbor indecora eſt ſine foliis: equus indecorus, niſi jubæ tegant colla flava. Pluma velat aves: ſua lana eſt decori ovibus: barba eſt honori viris; ſetæ horridæ in corpore gratæ ſunt. *Unus eſt mihi oculus in mediâ fronte, ſed inſtar vaſti clypei. Quid? annon Sol adſpicit hæc omnia ex vaſto cœlo? Unicus* tamen *eſt oculus Soli. Adde, quod pater meus imperium habet in vaſtro mari. Eum tibi offero ſocerum: tantùm miſerere, atque exaudi preces orantis: namque tibi ſoli ſervimus. Quique contemno Jovem, & cœlum, & fulmen ſubtile, te veneror, Nerei filia: tua ira eſt terribilior fulmine. Atque ego faciliùs ferrem iſtam negligentiam, quâ me ſpernis, ſi contemneres etiam omnes alios. Verùm quamobrem, Cyclope ſpreto, diligis Acin, atque anteponis Acin meis amplexibus? Ille tamen & ſibi pulcher videatur, & quod nollem, licebit tibi etiam, Galatea, modò ipſum comprehendere poſſim, cognoſcet me pro* menſurâ *tanti corporis vires habere. Extrabam viva præcordia, atque abjiciam artus diſcerptos in agros, atque in tuas aquas: ita tecum rem habeat. Namque ardeo: & offenſus amor violentiùs ſævit; & videor gerere meo corde tranſportatam Ætnam ſuis ignibus: neque tu curas, Galatea. Talia fruſtrà queſtus ſurgit: (nam omnia conſpicie-bam) & tanquam taurus furens vaccâ ſurreptâ non valet conſiſtere, atque vagatur per nemora & totos ſaltus. Cùm ſævus me adſpicit atque Acin inſcios, neque quicquam hujuſmodi reformidantes; atque vociferatur, Intueor; & faxo ita ſit noviſſima concordia veſtro amori. Atque illa vox tanta erat, quantam infenſus Cyclops debuit habere. Ætna fremuit vociferatione. At ego tremefacta me condo ſub mari proximo. Heros Symæthius in fugam dederat terga converſa:*

NOTÆ.

852. *Clypei*] *Lumen.* Sic. Virgil Æneid. 3.
—*Unum, quod fronte latebat,*
Argolici Clypei, aut Phœbeæ lampadis inſtar.
858. *Nerei*] Vocat. datus, à Nereis.

879. *Symæthius*] *Symæthidis nymphæ filius.* *Acis* eſt autem Symæthus Siciliæ fluvius maximus, inter Pelorum & Pachynum ſe in mare exonerans. Hodie *De Jaretta.*

Et,

atque dixerat, ſuccurre mihi, Galatea, quæſo; ſuccurrite, parentes: atque admittite interiturum in veſtra aquarum *regna. Cyclops perſequitur, atque jacit fragmentum direptum ex monte, & quamvis extrema pars anguli ejus illum attigit, tamen obruit totum Acin. At nos præſtitimus quod ſolum à fatis conceſſum fuit, ut Acis colligeret vires avitas. Sanguis purpureus fluebat de ſaxo; & rubor cœpit evaneſcere intra breve ſpatium temporis, atque apparet color primò fluvii pluviâ turbidi, & ſit limpidus tempore. Tum rupes percuſſa aperitur, & canna viva, atque erecta naſcitur ex hiatibus; et alta rima lapidis ſtrepit aquis ſalientibus: reſque ſtupenda, juvenis habens cornua recentia circumdata intextis arundinibus repentè emerſit uſque ad medium ventrem. Qui, niſi quòd major, quòd eſt glaucus toto vultu, erat Acis. Verum ſic etiam, erat nihilominus Acis mutatus in fluvium: & amnis retinuit vetus nomen.*

IX. *Galatea finem fecerat dicendi: & cœtu dimiſſo abeunt Nereïdes & natant in aquis quietis. Scylla* ad littus *revertitur, neque enim audet ſe committere medio mari: atque, aut exſpatiatur ſine amictu* in *bibulâ arenâ, aut poſtquam defeſſa eſt, incidens in ſecretos ſinus maris, tingit ſuos artus* illîc *ſtagnante profundi maris, artubus nuper mutatis apud Anthedonem Eubœicam, di- videns pontum accedit: atque conſiſtit* perculſus *amore conſpectæ puellæ: & dicit quæcunque autumet poſſe retinere fugientem:*

Et, Fer opem, Galatea, precor, mihi; ferte parentes:
Dixerat: & veſtris periturum admittite regnis.
Inſequitur Cyclops: partemque è monte revulſam
Mittit; & extremus quamvis pervenit ad illum
Angulus è ſaxo, totum tamen obruit Acin.
At nos, quod fieri ſolum per fata licebat,
Fecimus, ut vires adſumeret Acis avitas.
Puniceus de mole cruor manabat: & intra
Temporis exiguum rubor evaneſcere cœpit:
Fitque color primò turbati fluminis imbre:
Purgaturque morâ. Tum moles jacta dehiſcit;
Vivaque per rimas, proceraque ſurgit arundo:
Oſque cavum ſaxi ſonat exſultantibus undis.
Miraque res; ſubitò mediâ tenus extitit alvo
Incinctus juvenis flexis nova cornua cannis.
Qui, niſi quòd major, quòd toto cœrulus ore eſt,
Acis erat. Sed ſic quoque erat tamen Acis in amnem
Verſus: & antiquum tenuerunt flumina nomen.
IX. Deſierat Galatea loqui: cœtuque ſoluto
Diſcedunt: placidiſque natant Nereïdes undis.
Scylla redit (neque enim medio ſe credere ponto
Audet) & aut bibulâ ſine veſtibus errat arenâ;
Aut ubi laſſata eſt, ſeductos nacta receſſus
Gurgitis, inclusâ ſua membra refrigerat undâ.
Ecce fretum findens alti novus incola ponti,
Nupèr in Euboïca verſis Anthedone membris,
Glaucus adeſt: viſæque cupidine virginis hæret:
Et, quæcunque putat fugientem poſſe morari,

NOTÆ.

886. *Vires*] Id eſt, *in fluvium veteretur*, Iſtud autem ideo fictum, qui Acis fluvius ex Ætnâ monte tanto impetu decurrit, ut inde fuerit appellatus. Axis enim *ſagitta* eſt Græcis.

887. *Mole*] A Polyphemo in Acin jacta, quâ obrutus fuit.

894. *Cornua*] Nimirum *cornuti* eſſe debuerent Diî fluviales, propter aquarum circumflexiones præſertim, quas etiam *cornua* vocant. *Cannæ*] additæ, quia circa amnes plerumque naſcuntur.

897. *Antiquum*] Qui & hodie vocatur accolis *Aci*, vel *Jaci*.

905. *Euboïcâ*] Quia Eubœa, quæ Ægæi eſt inſula, à Bœotiâ parvo Euripo tantùm diremta eſt.

Ib. *Anthedone*] Urbs eſt Bæotiæ maritima.

906. *Glaucus*] Nupèr Deus maris factus ex homine; quod ipſe modò narrabit.

Verba

Verba refert: fugit illa tamen: veloxque timore
Pervenit in ſummum poſiti prope littora montis.
Ante fretum eſt ingens apicem collectus in unum
Longa ſine arboribus convexus ad æquora vertex;
Conſtitit hîc: & tuta loco, monſtrumne, Deuſne
Ille ſit ignorans, admiraturque colorem,
Cæſariemque humeros, ſubjectaque terga tenentem,
Ultimaque excipiat quòd tortilis inguina piſcis,
Sentit: & innitens, quæ ſtabat proxima, moli,
Non ego prodigium, non ſum fera bellua, virgo;
Sum Deus, inquit, aquæ: nec majus in æquora Proteus
Jus habet, & Triton, Athamantiadeſque Palæmon.
Antè tamen mortalis eram: ſed ſcilicet altis
Deditus æquoribus, jam tum exercebar in illis.
Nam modò ducebam ducentia retia piſces:
Nunc in mole ſedens moderabar arundine linum:
Sunt viridi prato confinia littora, quorum
Altera pars undis, pars altera cingitur herbis:
Quas neque cornigeræ morſu læsêre juvencæ:
Nec placidæ carpſiſtis oves, hirtæve capellæ.
Non apis inde tulit collectos ſedula ſtores:
Non data ſunt capiti genialia ſerta; nec unquam
Falciferæ ſecuêre manus. Ego primus in illo
Ceſpite conſedi, dum lina madentia ſicco.
Utque recenſerem captivos ordine piſces;
Inſuper expoſui, quos aut in retia caſus,
Aut ſua credulitas in aduncos egerat hamos.

Illa tamen prorumpit, atque celeriter currens propter metum pervenit ad faſtigium montis ſiti ad littus. Eſt vertex ſine arboribus inclinatus in mare, reductus in unum cacumen juxta vaſtum æquor. Hîc ſubſtitit; atque ſecura loco, neſciens an ille Deus eſſet an prodigium admiratur & colorem, & capillos velantes humeros, & dorſum ſubmiſſum, & quòd piſcis flexilis ſubjiciatur extremis inguinum partibus. Advertit Glaucus, *atque inſidens ſcopulo qui propè erat, Ego, ait, non ſum monſtrum, ô puella, non ſum aſpera bellua, ſum Deus marinus; neque Proteus, & Triton, & Palæmon Athamantiades majorem habent poteſtatem in maria: Priùs tamen eram homo; verùm enimverò ſtudioſus* piſcandi *in profundis aquis jam tum verſabar circa illas. Nunc enim trahebam retia quibus captabam piſces: nunc quieſcens ſuper ſcopulo flectebam* hami *lineam virgâ: Sunt littora contermina, prato virenti, quorum pars alia cingitur aquis, pars alia gramini-*

bus, quæ neque juvencæ cornutæ decerpſerunt morſu, neque mites pecudes aut hiſpidæ capræ totondiſtis. Apis diligens non inde exportavit flores libatos: coronæ voluptati convenientes non ſunt hinc petitæ ad ornandum *caput, neque unquam manus falce inſtructæ exſciderunt ea. Ego primus requievi in illo herboſo littore, dum exſicco lina humida. Atque ut numerarem ſingulatim piſces captos, ſuperne expoſui, quos aut fors impulerat in retia, aut ſua credulitas* allexerat *in curvos hamos.*

NOTÆ.

912. *Excipiat*] *Atrum defluat in piſcem.*

Ib. *Tortilis*] Quà ſe facile torquet. *Ultima inguina*] Ultimam inguinum partem. Ad id autem alludit, quod Strab. ait, Glaucum fuiſſe in balænam converſum.

918. *Proteus*] Deus maris, Neptuni & Phænices filius, omnes formas mutabilis, Phocarum paſtor.

919. *Triton*] Neptuni ejuſdem ex Amphitrite filius, atque tubicen.

Ibid. *Palæmon*] *Portumnus* ſeu *Portunus* à Latinis dictus eſt hic Athamantis & Inûs filius: cujus metamorphoſim vidimus lib. 4.

920. *Sed*] Erat, inquit Palæphatus, Glaucus natator & urinator peritiſſimus. Ita ut portu Anthedonio in conſpectu civium enatans, & inſulæ littore deſerto per dies aliquod latitans, poſtmodo rediret, ſeque ſubundis per id tempus degiſſe affirmaret, &c. Quin & hyberno tempore piſces, quoſcunque cives ſui popoſcerant, adducebat.

Res

Res similis fictæ: (sed quid mihi fingere prodest?)
Gramine contacto cœpit mea præda moveri,
Et mutare latus: terrâque, ut in æquore, niti.
Dumq; moror, mirorq; simul, fugit omnis in undas
Turba suas: dominumq; novum, littusq; relinquunt.
Obstupui: dubiusque diu, quæ causa, requiro:
Num Deus hòc aliquis, num succus fecerit herbæ,
Quæ tamen has, inquam, vires habet herba? manuq;
Pabula decerpsi, decerptaque dente momordi.
Vix bene combiberant ignotos guttura succos:
Cùm subitò trepidare intus præcordia sensi;
Alteriusque rapi naturæ pectus amore.
Nec potui restare loco: Repetendaque nunquam
Terra, vale, dixi: corpusque sub æquora mersi.
Dî maris exceptum socio dignantur honore:
Utque mihi, quæcunq: feram, mortalia demant,
Oceanum, Tethynque rogant. Ego lustror ab illis:
Et purgante nefas novies mihi carmine dicto
Pectora fluminibus jubeor supponere centum.
Nec mora: diversis lapsi de fontibus amnes,
Totaq; vertuntur supra caput æquora nostrum.
Hactenus acta tibi possum memoranda referre:
Hactenus & memini: nec mens mea cætera sensit.
Quæ postquam rediit; alium me corpore toto,
Ac fueram nuper, nec eundem mente recepi.
Hanc ego tum primùm viridem ferrugine barbam,
Cæsariemque meam, quam longa per æquora verro,
Ingentesque humeros, & cœrula brachia vidi,
Cruraque pinnigero curvata novissima pisce.
Quid tamen hæc species, quid Dîs placuisse marinis,

Res videtur similis falsæ: verum quid mihi refert fallere? Herbâ contactâ capti pisces jamque mortui *cœperunt moveri, atque exilire in latera, & micare in terrâ sicut in mari. Dumque maneo, & simul stupeo, omnis multitudo prorumpit in aquas suas, atque deserunt novum dominum cum littore. Obstupui, atque diu incertus perpendo quæ caussa hujus rei sit; num Deus aliquis num succus graminis hos præstiterit. Quod tamen gramen, dixit, pollet his viribus? atque revelli herbas manu, & cùm revulseram dente momordi. Vix fauces satis degustaverant succos, inexpertos, cùm statim sensi viscera intus salire, & animum teneri amore alterius naturæ. Neque potui consistere in loco, atque dixi. Tellus nunquam adeunda vale; & immisi corpus sub maria. Dii maris decorant* me *exceptum honore communi: & rogant Oceanum atque Tethyn, ut mihi auferant omnia quæ habeam morti obnoxia. Ego purgor ab illis; atque jubeor submittere pectora centum fluviis, carmine à me novies prolato, quod delet nefas. Et sine dilatione fluvii fluantes ex diversis scaturiginibus, & totum mare excurrit supra caput nostrum. Hactenus tibi possum narrare facta digna memoriâ, hactenus quoque recordor: neque animus meus advertit reliqua. Qui postquam reddit, percepi me esse toto corpore alium ac fueram nupèr, neque eundem ingenio. Ego tum primùm spectavi glaucam hunc barbam atque subnigram, & meos capillos, quos trabo per vasta maria, & magnos humeros, & lacertos cæruleos, & pedes ùltimò sinuatos in piscem pinnas habentem. Quid tamen hæc forma, quid gratum fuisse Dîs marinis,*

NOTÆ.

937. *Niti*] *Salire. Salientes* enim *niti* solent, ut longiores faciant saltus.

942. *Has vires*] Tantam vim, ut mortuos pisces vivos efficere possit.

947. *Restare loco*] *Resistere amori & cupiditati alterius naturæ.*

949. *Socio*] *Nam me quoque in suum numerum admiserunt.*

951. *Tethyn*] Quæ uxor Oceani, Cœli & Terræ filia.

963. *Curvata*] Nimirum curva & plicatilis est piscis cauda.

id juvat esse Deum, si tu non tangeris istis? 965
lia dicentem, dicturum plura reliquit
lla Deum. Furit ille, irritatusque repulsâ
odigiosa petit Titanidos atria Circes.

quid prodest esse Deum, si tu non moveris istis? Scylla destituit Deum talia proferentem, & plura prolaturum. Ille insanit, atque impulsus contemptu adit aulam Circes Titanis filiæ monstris plenam.

NOTÆ.

68. *Prodigiosa*] In quibus homines in bestium formam mutati carminibus & præstigiis Circes Lib. seq. & Virg. 7. Æn. sub. initium ex 5. Odyss. Homeri express.

. *Titanidos*] *Titanis* seu *Solis filiæ*. Quin veteres *magicæ artis peritas* omnes *Solis filias* dicebant. Ut Medea in Argon Apollon. vocatur Πασιφάη, & κούρη ηελίοιο.

Ib. *Circes*] Quæ veneficiis & incantamentis ab omnibus cognita meretrix, mox sese insuper prodet.

P. OVIDII NASONIS METAMORPHOSEON

LIBER XIV.

ARGUMENTUM.

IS cùm per Venulum peteret auxilium à Diomede, cujus ſocii in aves e mutati, repulſam paſſus eſt; redeunte Venulo per ea loca, in quibus ſtor quondam in oleaſtrum erat converſus. Poſtea naves Æneæ in pr Nymphæ fiunt; ſicut & Ardea, poſt occiſum Turnum, avis; atque Æ ipſe, Indiges. Succeſſerunt huic reges alii. Quorum inter cæteros Procâ floruit Pomona. Quàm cùm amaret Vertumnus, ſumptâ pri anûs formâ, & Anaxaretes in ſaxum converſæ exemplo uſurpato: de rurſum juvenis factus, voto potitur. Inde, ſub Numitore, aquæ fri redduntur calidæ. Cui qui ſucceſſit Romulus, factus eſt Quirinus: ej uxor, Ora Dea.

INTERPRETATIO.

I. *Jamque Glaucus Euboïcus ſulcator maris æſtuoſi præterierat Ætnam impoſitam cervicibus gigantum, atque agros Cyclopum intactos raſtris atque aratro, nec quicquam debentes bobus jugo preſſis. Præterierat etiam Zanclen, & muros oppoſitos Rhegii,*

I. JAmque Giganteïs injectam faucibus Æt
Arvaque Cyclopum, quid raſtra, quid aratri,
Neſcia, nec quicquam junctis debentia bobus
Liquerat Euboïcus tumidarum cultor aquarum
Liquerat & Zanclen, adverſaque mœnia Rhe

NOTÆ.

1. *Giganteïs*] Non modò Ætna capiti *Typhœi Gigantis & Enceladi*, &c. ſed tota inſula Siciliæ, quàm latè patet, illi monſtro impoſita; ut alibi Naſo, lib. 5. §53.

2. *Cyclopum*] *Arva ſubjecta tribus ſcopulis Cyclopum*; qui Neptuni & Amphitrites filii in Siciliâ ferrariam ſub Vulcano exercuerunt, Jovis præſertim fabricandis fulminibus intenti.

3. *Debentia*] *Quia nunquam aratro ſubacta.*

4. *Euboïcus*] *Glaucus Anthedonius*, ſuprà, qui Deus factus marinus *maria ſulcabat.* Lib. 13, 906.

5. *Zanclen*] Vid. Lib. 13. 730.

Ib. *Rhegi*] *Rhegium* urbs in e finibus Calabriæ, quâ parte Sicilia ab impetu maris *diſtracta* dicitur: ἀπὸ τ verbo: (i. e.) *abrumpendo.*

Xavifragumq: fretum, gemino quod littore preſſum
Auſoniæ Siculæque tenet confinia terræ.
Inde, manu magnâ Tyrrhena per æquora lapſus,
Herbiferos adiit colles, atque atria Glaucus
Dole ſatæ Circes, variarum plena ferarum:
Quam ſimul adſpexit; dictâ acceptâque ſalute,
Diva, Dei miſerere, precor: nam ſola levare
Tu potes hunc, dixit, (videar modò dignus) amorem.
Quanta ſit herbarum, Titani, potentia nulli,
Quàm mihi cognitius; qui ſum mutatus ab illis.
Neve mei non tota tibi ſit cauſa furoris:
Littore in Italico Meſſenia mœnia contra
Scylla mihi viſa eſt. Pudor eſt promiſſa, preceſque
Blanditiaſque meas, contemptaque verba referre.
At tu, ſive aliquid regni eſt in carmine; carmen
Fare move ſacro: ſive expugnacior herba eſt;
Utere tentatis operoſæ viribus herbæ.
Nec medeare mihi, ſaneſque hæc vulnera, mando:
Nec neque nîl opus eſt. Partem ferat illa caloris.
Et Circe (neque enim flammis habet aptius ulla
Malibus ingenium, ſeu cauſa eſt hujus in ipſa;
Seu Venus indicio facit hoc offenſa paterno)
Talia verba refert: Meliùs ſequerere volentem,
Optantemque eadem, parilique cupidine captam.
Dignus eras; ultro poteras certèque rogari:
Et ſi ſpem dederis, mihi crede, rogaberis ultro.
Seu dubites, abſitve tuæ fiducia formæ:

& *fretum naufragum, quod coarctatum duplici littore fines facit terræ Italiæ & Siculæ. Inde* (à freto) *Glaucus natans vaſtâ manu per maria Tuſca, accedit ad montes herbidos, atque aulam Circes filiæ Solis, refertam feris diverſi generis. Quam ſtatim atque vidit, ſalute oblatâ atque acceptâ. Dea, inquit, oro miſerere Dei: nam ſola potes opem ferre huic amori, modò videar dignus. O filia Titanis, nulli quàm mihi notius eſt, qui ab illis ſum converſus ex* homine in Deum marinum, *onanta ſit vis graminum. Neve neſcias cauſam mei amoris, Scylla conſpecta eſt à me in littore Italico ex adverſo urbis Meſſeniæ. Me pudet narrare pollicitationes, & preces, & mea lenocinia, & dicta neglecta. At tu, ſeu eſt aliqua potentia in incantationibus, profer incantamenta ore ſacro: ſive gramen eſt ad expugnandum efficacius. Utere viribus probatis graminis efficacis. Neque hortor ut mihi remedium admoveas, aut auxilium feras bis plagis:*

nolo ut amori meo imponatur *finis. Illi ſit pars æqua amoris. At Circe (neque enim ulla edita eſt animo promptiore in amores hujus generis* conciliandos, *ſeu cauſa iſtius rei in ipſius voluptate, ſeu Venus læſa indicio paterno hoc præbet) reddit talia verba, Sapientiùs amaveris redamantem, atque quærentem eadem, & irretitam pari amore. Meritus eras; atque certè poteras rogari: & ſi ſpem indulſeris mihi fidem habe, ſponte rogaberis. Neve ſis incertus, aut diffidas tuæ pulchritudini,*

NOTÆ.

5. *Fretum*] Siculum dicit, propter æſtûs violentiam atque anguſtias maris, & ſcopulos, viz. Scyllam & Charybdim, &c. itemque ventorum concurſum, maximè naufragum.

7. *Auſoniæ*] Freto namque Sicilia ab Auſonia, hoc eſt Italia, diſterminatur, *Tenet*] *Terit* Virgilius. Noſter ipſe lib. 15. de Siciliâ & Italiâ;

——*Confinia pontus*
Abſtulit, & mediâ tellurem reppulit undâ.

9. *Tyrrhena*] *Tyrrhenum & Tuſcum* dicitur mare, quod Italiæ maximam partem à latere meridionali alluit

10. *Atria*] i. e. *Circæum*, in quo monte habitaſſe dicitur *Circe*.

14. *Titani*] Vocativus eſt Græcus *Titanis*: namque fuit *Circe*, *Solis* ſeu *Titanis* filia.

17. *Meſſenia*] *Meſſeniæ Urbs*, quæ olim *Zancle* appellata eſt. Lib. 13. 730.

24. *Illa*] *Scylla* quam pari amore correptam cupit Glaucus.

25. *Aptius*] Ut ſatis ſupèrque conſtet inſignem fuiſſe meretricem.

27. *Indicio*] *Solem* vidimus antea fuiſſe *Circes patrem*, qui *Veneris* cum Marte adulterium deprèndit, atque inſuper Vulcano indicavit.

30. *Rogari*] Scilicet *à Scyllâ*.

31. *Rogaberis*] Subaud, *a me*. Tacitè enim ſubinnuit ſe rogaturum eſſe Glaucum ut illius amore potiatur.

ecce ego, cùm Dea ſim, cùm filia ſplendidi Solis, cùm tantùm valeam incantamentis, cùm tantùm herbis, percupio tuam eſſe. Contemne negligentem: par pari refer amanti, atque vindica duas uno facto. Glaucus reſpondet talia dicenti. Antè arbores creſcent in mari, & algæ in excelſis collibus, quàm noſtri amores mutentur, Scyllâ vivâ & incolumi. Dea irata eſt; & ſiquidem non poterat ipſum offendere, neque quia amabat eum, *cuperet, odium exercet in illam, quæ ſibi præpoſita eſt: atque læſa repulſâ ſui amoris continuò terit herbas infames ſuccis abhorrendis: & addit iis contritis incantationes Hecateïas & ſumit pullos amictus; & egreditur ex mediâ regiâ per turbam ferarum ablandientium: & tendens ad Rhegium obverſum muris Zancleïs intrat aquas agitatas æſtibus; in quibus firmat pedes tanquam in duro littore, & fertur ſuper ultima maria ſiccis plantis. Exiguus erat gurges curvatus in arcus ſinuoſos, acceptum otium Scyllæ, quò ſe recipiebat à furore maris & caloris, cùm ſol erat intenſus in medio cœlo, & ſignabat breviſſimas umbras à capite. Dea antè inficit hunc* gurgitem, *atque fœdat venenis portenta*

En ego, cùm Dea ſim, nitidi cum filia Solis,
Carmine cùm tantùm cùm gramine poſſim,
Ut tuâ ſim, voveo. Spernentem ſperne; ſequenti
Reddè vices: unoque duas ulciſcere facto.
Talia tentanti, Priùs, inquit, in æquore fronde
Glaucus, & in ſummis naſcentur montibus alg
Soſpite quàm Scyllâ noſtri mutentur amores.
Indignata Dea eſt: & lædere quatenus ipſum
Non poterat, nec vellet amans; iraſcitur illi,
Quæ ſibi prælata eſt: Veneriſque offenſa repu
Protinus horrendis infamia pabula ſuccis
Conterit; & tritis Hecateïa carmina miſcet:
Cœrulaque induitur velamina; perque ferarum
Agmen adulantum media procedit ab aulâ:
Oppoſitumque petens contra Zancleïa ſaxa
Rhegion, ingreditur ferventes æſtibus undas:
In quibus, ut ſolidâ, ponit veſtigia, ripâ;
Summaque decurrit pedibus ſuper æquora ſicci
Parvus erat gurges curvos ſinuatus in arcus,
Grata quies Scyllæ: quò ſe referebat ab æſtu
Et maris & cœli, medio cùm plurimus orbe
Sol erat, & minimas à vertice fecerat umbras
Hunc Dea prævitiat, portentiferiſque venenis
Inquinat. Huic fuſos latices radice nocenti
Spargit: & obſcurum verborum ambage novo
Ter novies carmen magico demurmurat ore.
Scylla venit, mediâque tenus deſcenderat alvo
Cùm ſua fœdari latrantibus inguina monſtris
Aſpicit: ac primò non credens corporis illas
Eſſe ſui partes, refugitque, abigitque, timetqu
Oro proterva canum. Sed quos fugit, attrahit
Et corpus quærens femorum, crurumque, pedu
Cerbereos rictus pro partibus invenit illis.

& monſtra facientibus: in hunc immittit ſuccos expreſſos ex herbis noxiis; & demurmurat novies ære magico incantamentum obſcurum ambitu vocum inauditarum. Scylla adeſt, atque progreſſa erat uſque ad medium ventrem, cùm videt ſua inguina dedecorari monſtris latrantibus, primò non putans eas eſſe partes ſui corporis, & vitat, & repellit manibus ſuis, *& metuit* rabidos *canum. Verùm ſecum rapit quos vitat: atque luſtrans carnem femorum & tibiarum pedum, reperit* terribilia *ora canum loco illarum partium.*

NOTÆ.

36. *Redde vices*] *Me pariter redama.*

Ib. *Duas*] *Scyllam, quæ amori non reſpondebat, deferendo: Circe, quæ opem denegabat, ſpem amoris injiciendo, ut eo torqueretur.*

Ib. *Facto*] Heinſius malit *pacto*, nuptiali ſcilicet.

37. *Priùs in æquore*] Antè rerum natura commutabitur, quàm ego ab amandâ Scyllâ deſiſtam.

43. *Pabula*] Gramina, herbæ.

44. *Hecateïa*] *Incantamenta ab Hecate accepta.* Vid. lib. 7. 74.

45. *Cærula*] Pro *nigris* videtur poſita.

53. *Medio cùm*] Periphraſis eſt Meri.

59. *Fuſos*] *Succos dicit ex venenatis expreſſos.* Alii, *preſſos.*

60. *Monſtris*] *Canibus atque lupis.*

65. *Cerbereos*] *Cerberi inferorum canis*, hoc eſt, terribiles.

atque canum rabies: subjectaque terga ferarum
guinibus truncis uteroque exstante cohærent.
II. Flevit amans Glaucus; nimiùmque hostiliter usæ
iribus herbarum fugit connubia Circes.
ylla loco mansit; cûmque est data copia primùm,
Circes odium sociis spoliavit Ulyssen.
ox eadem Teucras fuerat mersura carinas;
i priùs in scopulum, qui nunc quoque saxeus exstat,
ransformata foret. Scopulum quoque navita vitat.
III. Hanc ubi Trojanæ remis avidamque Charybdin
vicêre rates; cùm jam propè littus adessent
usonium, Libycas vento referuntur ad oras.
xcipit Æneân illic animoque, domoque,
on bene discidium Phrygii latura mariti,
idonis: inque pyrâ sacri sub imagine factâ
ncubuit ferro: deceptaque decipit omnes.
ursus arenosæ fugiens nova mœnia terræ,
d sedemque Erycis, fidumque relatus Acesten

Atque manet canum rabies, & terga subdita ferarum junguntur inguinibus mutilatis atque ventri prominenti.

II. *Glaucus amans flevit* Scyllæ fatum, *atque vitavit conjugium Circes usæ nimis hostiliter viribus herbarum. Scylla in eodem* gurgite *mansit; & cùm primùm occasio oblata est, privavit Ulyssem comitibus in odium Circes. Brevi eadem fuerat peritura naves Trojanas, nisi antè mutata fuisset in scopulum, qui nunc quoque saxeus eminet: nauta etiam effugit scopulum.*

III. *Postquam naves Trojanæ remis effugerunt hanc, atque rapacem Charybdin; cùm jam penè appulissent ad littus Italum, revehuntur vento ad littora Africæ.* Dido *Sidonia, non æquo animo pas-*

a divortium viri Trojani, illic accipit mente & hospitio Æneam: atque sese injecit in ensem super ge structo sub specie sacri; & ejusa omnes elusit. Rursus vitans recentes muros terræ arenosæ, revectus ad sedes Erycis et fidelem Acesten

NOTÆ.

67. *Truncis*] *Quia in canes fuerunt mutata.*

71. *Circes*] Quam Scylla Ulyssis amore teri resciverat.

Ibid. *Spoliavit*] Plurimos eorum in freto iculo amisisse Ulyssem scripsit Homerus in Odyssêâ M. 245.

72. *Teucras*] Æneæ, qui per fretum Sicum iter habebat.

73. *Scopulum*] Inde nata fabula, quòd prol videntibus promontorium appareat ex parte taliæ specie mulieris; ad cujus radices aqua, stu atque ventorum impetu allisa, latrantium anum voces reddere videatur.

75. *Avidam*] Quia à latere Siciliæ mare orticosum est ex repulsu atque collisione fluctuum, qui in oppositos scopulos Italiæ per vim entorum irruerunt: quo efficitur, ut naves ic transeuntes *trahi* videantur, quæ *æstu abriuntur.*

77. *Libycas*] *Africanas:* In Africam nempe empestate delatus ad Didonem Æneas pervenit uod fusè persequutus est Maro, Lib. 1. Æn.

78. *Excipit*] Historiæ fidem non observat oëta, siquidem Æneas annos 286 vixit ante Didonem. Æneæ errores describit poëta, ut ommodè ad Pithecusam insulam descendat, atque Cercopum metamorphosin describat.

79. *Non bene*] *Namque Æneâ profecto, sese ipsa Dido, amoris impatientiâ, jugulavit.*

80. *Sidonis*] *Dido, Sidone oriunda.*

Ib. *Sacri*] Quod pluribus persequitur Maro, Æneid. 4.

81. *Decepta*] *Ab Æneâ, qui spem fecerat firmarum nuptiarum.*

Ib. *Decipit*] Neminem, namque ne quidem Annam sororem fecit suæ necis consciam:

Non tamen Anna novis prætexere funera sacris
Germanam credit: nec tantos mente furores
Concipit. Virgil. Æn. 4.

82. *Arenosæ*] *Libycæ*, ut Virgil. ait:

Littus arenosum Libyæ———

83. *Sedem*] Siciliam, in quâ mons Eryx, ab Eryco filio Veneris ibi condito. Nisi Etymologia sit Punica.

Ib. *Acesten*] Qui *Trojano à sanguine crêtus.* per Ejestam matrem, atque Segestæ imperium tenens quam ipse condiderat, benignissimè antea hospitio Æneam exceperat.

sacrum fecit, atque veneratur sepulchrum sui patris: et solvit naves, quas Iris à Junone emissa propè cremaverat: atque præterit regnum Hippotadæ et terras fumantes sulphure calido, et cautes Sirenum Acheloïadum: et navis spoliata nauclero transit Inarimen, et Prochyten, et Pythecusas positas in monte infœcundo, appellatas nomine incolentium. Namque pater Deorum perosus dolos et perjuria, et facinora nationis fraudulentæ veterum Cercopum, transformavit homines in turpe animal: ut iidem possent videri similes atque dissimiles homini: atque coarctavit artus, et depressit nasum recurvum à fronte, et signavit vultus rugis anilibus: et misit in has sedes habentes totum corpus tectum pi sub ossis: quinetiam antè ademit usum vocis, & linguæ factæ execranda perjuria. Permittit ta tàm facultatem querendi rauco, stridore,

Sacrificat; tumulumque sui genitoris honorat.
Quasque rates Iris Junonia pœnè cremârat,
Solvit: & Hippotadæ regnum, terrasque calenti
Sulfure fumantes, Acheloïadumque relinquit
Sirenum scopulos. Orbataque præside pinus
Inarimen, Prochytenque legit, sterilique locatas
Colle Pithecusas, habitantum nomine dictas.
Quippe Deûm genitor fraudem, & perjuria quondam
Cercopum exosus, gentisque admissa dolosæ;
In deforme viros animal mutavit: ut îdem
Dissimiles homini possent, similesque videri.
Membraque contraxit: naresque à fronte resimas
Contudit, & rugis peraravit anilibus ora.
Totaque velatos flaventi corpora villo
Misit in has sedes. Nec non priùs abstulit usum
Verborum, & natæ dira in perjuria linguæ.
Posse queri tantùm rauco stridore relinquit.

NOTÆ.

84. *Tumulum*] Namque patri in Siciliâ sepulto Æneas anniversarium sacrum instituerat: in cujus etiam honorem ludos Trojam celebrâ-runt; ut fusè à Marone hæc omnia narrantur. Æneid. 5.

85. *Iris*] Quæ *Junonis nuncia* matribus Trojanis suasit, ut ignem navibus injicerent, ne ulterius posset Æneas progredi, aut in Latio

Romanam condere gentem. Æn. 5.

86. *Hippotadæ*] *Æolus est Hippotæ Trojani filius* qui optimus princeps, atque astronomiæ peritissimus in Æoliis insulis imperavit, quæ inter Siciliam atque Italiam jacent; alio nomine dictæ *Vulcaniæ*.

Ib. *Terras*] Vulcani insulas dicit, *Liparam Hieram Strongylen*.

87. *Acheloïadum*] *Sirenes*, quæ *Achelöides* à patre *Achelöo* dictæ sunt, quarum descriptionem vide Metam. 7. v. 552. Tres fuerunt *Parthenope, Lysia, & Leucosia*; quæ in Sirenusis saxis, seu Pæstani sinûs insulis, sedem habuerunt.

88. *Præside*] *Palinuro*; quem somnus Deus,

——Cum puppis parte revulsâ,
Cumque gubernaclo liquidas projecit in undas,

(ut habet Virgil. Æn. 5. sub finem) priu quam Sirenum scopulos esset prætervectus,

89. *Inarimen*] Insula est contra Campania quæ & *Ænaria*, atque *Iscbia* dicta est. V hæc *Inarime* à Virgilio videtur esse confict nam Homerus locutus de hâc insulâ dicit Ἀρίμοις. Sanè apud nullos ante Virgiliu auctores legitur; post eum usurpata est flati ab Ovidio, Lucano, &c. quod ad conjectura muitùm facit.

Ib. *Prochyten*] Alia est insula ab Inarim terræ motu divulsa; unde & nomen habuit πρόχυσις namque est *Profundo*.

90. *Pithecusas*] Quæ urbs est in Pithecus insulâ in Campano sinu supra Neapolim ad o casum; à Simiis, qui Græcis πίθηκοι dicuntu sic appellata. Plinius scribit à figulinis *doli rioxum* dictam esse: Πίθος enim est *Dolium*.

91. *Quippe*] Insulæ Inarimes incolæ, habet Suidas, improbi erant impostores: eis fratres duo Candulus & Atlas, quorum alt *paxillus*, alter *incus* dictus. Hi fidem Jo datam cùm violâssent, omnes in *simias* muta sunt.

65. *Resimas*] Ita emendavit Salmasius Solinum. Nam *resimus* ut *repandus* & *retu cus* alibi apud nostrum.

IV. Has ubi præteriît, & Parthenopeïa dextrâ
œnia deſeruit; lævâ de parte canori
olidæ tumulum, & loca fœta paluſtribus ulvis
ttora Cumarum, vivaciſque antra Sibyllæ
trat: &, ut manes adeat per Averna paternos,
rat. At illa diu vultus tellure moratos
exit: tandemque Deo furibunda recepto,
agna petis, dixit, vir factis maxime, cujus
xtera per ferrum, pietas ſpectata per ignes.
ne tamen, Trojane, metum: potiere petitis:
yſiaſque domos, & regna noviſſima mundi
e duce cognoſces, ſimulachraque cara parentis.
via virtuti nulla eſt via. Dixit: & auro
lgentem ramum ſilvâ Junonis Avernæ
onſtravit: juſſitque ſuo divellere trunco.
ruit Æneas: & formidabilis Orci
idit opes, atavoſque ſuos, umbramque ſenilem
agnanimi Anchiſæ: didicit quoque jura locorum;
uæque novis eſſent adeunda pericula bellis.

IV. *Poſtquam hàs reliquit, atque præteriit à dextrâ muros Parthenopeïos, adit à parte ſiniſtrâ ſepulchrum Æolidæ tubicinis & littora Cumarum loca conſita ulvis paluſtribus, atque ſpeluncas vivacis Sibyllæ, & precatur ut veniat ad Manes paternos per Averna. At illa ſuſtulit oculos diu affixos terræ; & denique turbata Deo admiſſo, Ingentia poſcis, inquit, vir rebus geſtis clariſſime, cujus dextra probata eſt per enſem, pietas per flammas. Omitte tamen timorem, Trojane; frueris votis, & me duce viſes ſedes Elyſias, & regna ultima mundi, & dilectam imaginem genitoris. Nulla eſt via inacceſſa virtuti, ait; atque oſtendit ramum in ſilvâ Deæ Inferorum,*

ndentem auro: & imperavit diripere ſuo ſtipite. Æneas obſequutus eſt, & intuitus eſt divitias
mendi Plutonis, & majores ſuos, & manes veteres generoſi Anchiſæ: edoctus eſt etiam jura lo-
m, & quæ diſcrimina eſſent ſubeunda novis bellis.

NOTÆ.

101. *Parthenopeïa*] *Neapolis eſt, à Parthe-*
e Sirene ibi ſepultâ ſic dicta.
103. *Æolidæ*] Miſenum dicit Æoli filium,

Quo non præſtantior alter,
re ciere viros, Martemque accendere cantu.

Virgil. Æn. 6. Unde etiam promontorium
. *Miſenum.*
104. *Cumarum*] *Cumæ* urbs Campaniæ anti-
ſſima.
b. *Vivacis*] Quæ vixit 700 annos, ut poſtea
etur, ver. 164. Sibyllæ erant à veteribus
ncupatæ, vel ab unius Delphidis nomine,
à conſiliis Deorum denunciandis: Σιοὺς enim
os, & conſilium βουλην appellabant Æoles.
is quaſi Διὸς βουλη Deo plena.
104. *Sibyllæ*] Cumæam dicit, quæ inter de
n à Lactantio recenſitas, novem oraculorum
umin bus, quæ Tarquinio Priſco obtulit,
ximè celebris.
b. *Manes paternos*] Animam Anchiſæ patris.
b. *Averna*] *Avernus* in ſingular. ſeu *A-*
na in plur. lacus fuit non longè à Puteolano
mpaniæ ſinu, profundiſſimus, cinctus olim
ceſſis ſilvis, atque præruptis cóllibus: quâ
re, cùmque inſuper totus ille terræ tractus
cavernoſus, ſulfure atque bitumine abundans
eſſet, maximè factum, ut Latini poetæ hàc
etiam in Inferos deſcenſum patere ſcripſerint.
107. *Deo*] *Apolline.*
111. *Elyſias*] Elyſium, campi Elyſii, aut
domus Elyſiæ, ſedes fuerunt beatorum apud
inferos, ex poëtarum maximè, atque ethnico-
rum ſententiâ: ubi omnis generis voluptatibus
ſecuri poſt mortem fruerentur.
Ib. *Noviſſima*] Ima, id eſt, inferos. *Supre-*
mum enim mundi regnum eſt cœlum; *medium*
terra cum aquis: *ultimum*, inferi.
114. *Junonis avernæ*] Proſerpinæ. Juxta
Avernum fuit ſylva Plutoni & Proſerpinæ
dicata.
115. *Divellere*] Ut ramum, munus Proſer-
pinæ deferat.
116. *Orci*] Plutonem dicit, qui diverſis de
cauſis diverſa etiam habuit nomina, quæ paſ-
ſim ex lexicis licet cognoſcere.
117. *Opes*] Divitiarum namque Deus eſt
Plutus.
118. *Jura*] Quique adeò hîc aut illic eſſent,
plecterentur, aut oblectarentur, &c. Quæ
fuſè perſequitur Virgil. Æn. 6.
119. *Novis*] Quæ adverſus Turnum præ-
ſertim geſſit Æneas.

Inde regrediens aversâ viâ cum duce Cumæâ defessus decipit laborem colloquio. Et dum iter facit tremendum per obscuram lucem; Seu, inquit, tu es Dea propitia, seu Dîis dilectissima, eris semper mihi tanquam Dea: & agnoscam me vivere ex tuo beneficio, quæ voluisti me visere sedes mortis, quæ voluisti me effugere sedes conspectæ mortis. Pro quibus beneficiis sublatus ad oras superas tibi ponam delubra, tibi præbebo cultum thuris. Sibylla respicit hunc, & suspiriis ex imo pectore ductis, Neque, inquit, Dea sum: neque honora caput humanam sacro thure. Neve pecces ignorantiâ, vita æterna mibi præberetur sine fine, si mea virginitas fuisset permissa Apollini amanti. Quamdiu tamen hanc sperat, quamdiu optat me antè captare muneribus; Dispice, inquit, puella Cumæa, quid voveas, frueris tuis votis. Ego monstrans cumulum arenæ correptæ, insciens petivi tot mihi annos evenire, quot pulvis haberet atomos. Oblita sum vovere etiam continuò annos juveniles. Ille tamen mihi offerebat etiam juventutem illabatam si paterer concubitum. Permaneo cœlebs, dono Apollinis neglecto. Verùm jam anni lættores præterierunt; & tristis senectus venit passu tremulo, quæ diu est ferenda.

Inde ferens lassos aversо tramite passus,
Cum duce Cumæâ fallit sermone laborem.
Dumq; iter horrendum per opaca crepuscula carp
Seu Dea tu præsens, seu Dîs gratissima, dixit;
Numinis instar eris semper mihi: meque fatebo
Muneris esse tui; quæ me loca mortis adire,
Quæ loca me visæ voluisti evadere mortis.
Pro quibus aërias meritis avectus ad auras
Templa tibi statuam; tribuam tibi thuris honore
Respicit hunc vates, & suspiratibus haustis,
Nec Dea sum, dixit; nec sacri thuris honore
Humanum dignare caput. Neu nescius erres;
Lux æterna mihi, carituraque fine dabatur,
Si mea virginitas Phæbo patuisset amanti.
Dum tamen hanc sperat, dum præcorrumpere do
Me cupit; Elige, ait virgo Cumæa, quid optes:
Optatis potiere tuis. Ego pulveris hausti
Ostendens cumulum, quot haberet corpora pulv
Tot mihi natales contingere vana rogavi.
Excidit optarem juvenes quoque protinus annos
Hos tamen ille mihi dabat, æternamq; juventam,
Si Venerem paterer. Contempto munere Pho
Innuba permaneo. Sed jam felicior ætas
Terga dedit, tremuloque gradu venit ægra senectu
Quæ patienda diu est. Nam jam mihi sæcula septe
Acta vides; supereſt, numeros ut pulveris æque
Tercentum messes, tercentum musta videre.
Tempus erit, cùm me de tanto corpore parvam
Longa dies faciat: consumtaque membra senect
Ad minimum redigantur onus. Nec amata videb
Nec placuisse Deo. Phœbus quoque forsitan i
Vel non agnoscet, vel dilexisse negabit.
Usque adeò mutata ferar: nullique videnda,
Voce tamen noscar. Vocem mihi fata relinque

Nam jam cernis mihi septem sæcula præterita: restat adspicere centum messes, & tercentum vindemias, ut impleam numerum arenæ. Dies erit, cùm diuturni temporis reddet me exiguam de tanto corpore et artus exhausti senectute redigantur ad minimum duos: neque videbor dilecta, neque grata fuisse Deo. Apollo etiam ipse fortè non cognoscet, vel ficiabitur se nostro *amore correptum fuisse. Usque adeò dicar mutata: neque cuiquam conspicie cognoscar tamen voce. Fata mihi relinquent vocem.*

NOTÆ.

120. *Aversо*] Cùm rursus ad superas auras Æneas atque Sibylla redirent.

122. *Crepuscula*] Id est, *per lucem dubiam*, qualem decet esse apud inferos.

124. *Numinis*] Hæc omnia adumbrata sunt ex Virg. Æn. lib. 6.

132. *Lux æterna*] Immortalitatis: quam castitatis dispendio noluit Sibylla consequi.

136. *Excidit*] Animo sc. hoc est, ob sum.

142. *Felicior ætas*] Juvenilis.

143. *Tremulo*] Immo maximè festino ve sed tremula est ipsa senectus.

153. *Voce*] Vocem fatidicam intelligit, indicet, se facultatem vaticinandi cum corp mole non amissuram.

V. Ta

V. Talia convexum per iter memorante Sibyllâ,
Sedibus Euboïcam Stygiis emergit in urbem
Troïus Æneas: ſacriſque è more litatis,
Littora adit nondum nutricis habentia nomen.
Hîc quoque ſubſtiterat poſt tædia longa laborum
Neritius Macareus, comes experientis Ulyſſei;
Deſertum quondam mediis qui rupibus Ætnæ
Noſcit Achæmeniden: improviſoque repertum
Vivere miratus, Quis te caſuſve, deuſve
Servat, Achæmenide? Cur, inquit, barbara Grajûm
Prora vehit? petitur veſtrâ quæ terra carinâ?
Talia quærenti, jam non hirſutus amictu,
Jam ſuus, & ſpinis conſerto tegmine nullis,
Fatur Achæmenides: Iterum Polyphemon & illos
Aſpiciam fluidos humano ſanguine rictus;
Hâc mihi ſi potior domus eſt Ithaceque carinâ;
Haud minùs Æneam veneror genitore. Nec unquam
Eſſe ſatis potero, præſtem licet omnia, gratus
Quod loquor, & ſpiro; cœlumque, & ſidera Solis
Aſpicio, (Poſſimne ingratus, & immemor eſſe?)
Ille dedit; quòd non anima hæc Cyclopis in ora
Venit: & ut lumen jam nunc vitale relinquam;
Aut tumulo, aut certe non illâ condar in alvo.

V. *Sibyllâ talia referente per tramitem arduum, Æneas Phrygius prodit in urbem Euboïcam ex locis inferis: & ſacrificiis feliciter abſolutis ſecundum ritus, pervenit ad oras nondum habentes nomen nutricis. Macareus Neritius, ſocius perſpicacis Ulyſſis, hîc etiam requieverat poſt longa tædia laborum; qui agnoſcit Achæmeniden olim deſtitutum in mediis cautibus Ætnæ: & ſtupens quòd ex improviſo repertus in vivis eſſet. Quæ fortuna, inquit, vel quis Deus te cuſtodit, Achæmenide? quamobrem navis Phrygiæ habet Græcum? quæ tellus quæritur veſtrâ navi? Achæmenides nunc non biſpidus veſtitu, nunc ſui juris, & veſte nullis ſpinis obſitâ talia refert petenti: Utinam videam denuo Polyphemum, atque illud os fluens ſanguine humano: ſi vel Ithaca eſt mihi carior domus hâc navi, ſi*

ûs honoro Æneam quam patrem: neque unquam potero eſſe ſatis memor, quamvis faciam omnia. e ejus beneficio eſt quod verba facio, & vivo, & intueor cœlum & ſolem; quòd hæc anima non ta eſt in rictus Cyclopis (poſſimne eſſe immemor & ingratus?) & quanquam jam nunc deſeram vitale, aut componar in ſepulchrum, aut certè non in illum ventrem.

NOTÆ.

154. *Convexum*] *Aſcenſu arduum.*

155. *Euboïcam*] *Cumas* Chalſidenſium colonam: Chalcis enim Eubœæ fuit civitas.

Ib. *Stygiis*] *Inferis:* à Styge inferorum fluvio.

156. *Litatis*] *Feliciter peractis.*

157. *Nutricis*] *Cajetæ:* quæ ibi ſepulta promontorio atque urbi nomen dedit, in eâ Neapolitani regni parte, quæ hodie *Terra di Lavoro* dicitur. Quanquam aliunde alii nominis iſtius originem deducunt.

159. *Neritius*] *Ithacenſis:* fuit namque Neritus mons Ithacæ Ulyſſis Patriæ. Hujus autem Macarei meliùs ab ipſo poſtmodum noſces historiam.

161. *Achæmeniden*] Ulyſſis ſocius, Polyphemi Cyclopis timore in Siciliâ ab Ulyſſe relictus, qui mox caſus ſuos Macareo petenti narrabit.

163. *Barbara*] *Trojana* navis: nam Græci cæteros omnes vocabant *Barbaros.*

Ib. *Grajûm*] Miratur Macareus Achæmeniden Græcum, Ulyſſiſque comitem cum Trojanis hoſtibus navigare.

165. *Hirſutus*] Qualem optimè deſcribit Maro: quem vide, Æn. 3 ſub fine.

166. *Jam ſuus*] Jam liber & ſui juris: cùm antea Polyphemi potiùs mactanda victima ſibi videretur.

Ib. *Nullus*] Cùm priùs, dum in dumis latitaret, lacera & ſpinis hiſpida veſtis eſſet:

168. *Aſpiciam*] Miſerè peream Polyphemit redditus antro, niſi mihi hæc ſub Æneâ conditio potior ſit, quam illa ſub Ulyſſe. Se enim gratum erga Æneam oſtendit Achæmenides.

169. *Hâc*] *Quâ nunc vehor,* (i. e.) *Æneiâ.*

Quid

Quid tùm mihi fuit consilii (nisi si pavor ademit omnem sensum & consilium) cùm destitutus prospexi vox provèbi in vasta maria? Subiit vociferari: verùm metui me detegère hosti: vociferatio Ulyssis propemodum etiam obfuit vestræ navi. Aspexi, cùm rupe directâ jecit in medios fluctus saxum ingens. Aspexi projicientem iterum ingentes lapides brachio gigantes, tanquam impulsi essent viribus tormenti. Atque metui, ne saxum vel unda obrueret navem, immemor mè jam non esse in illâ. Postquam autem fuga vos seduxit à violentâ nece, ille quidem rabiosus excurrit per totam Ætnam, atque prætensâ manu explorat arbores, & privatus oculo impingit in saxa, atque porrigens in æquor lacertos infectos sanie, detestatur nationem Græcam, O etiam dixit, si qua fors mihi reddat Ulyssen, vel aliquem ex comitibus, in quem mea ira exæstuat, cujus laniem præcordia, cujus sanguis mihi irriget fauces, & membra fracta tremant sub dentibus, quàm nullum, vel parvum videretur mihi aispendium oculi effossi! Sævus hæc & plura dixit: pallidus metus me invadit, qui cernerem faciem etiamnum fluentem sanguine, & truculentas manus, & circulum orbatum oculo, & artus, & barbam squallentem sanguine humano. Mors erat præ oculis, illa tamen minimum erat malorum. Atque cogitabam illum modò correpturum me, jam jam deturbaturum mea præcordia in sua: & species illius temporis manebat in animo, quò intuitus sum duo corpora meorum sodalium ter quater allidi solo: super quos ipse immissus, tanquam hispidus leo,

Quid mihi tunc animi (nisi si timor abstulit omnem
Sensum, animumq;) fuit; cùm vos petere alta relictus
Æquora prospexi? volui inclamare; sed hosti
Prodere me timui: vestræ quoque clamor Ulyssis
Penè rati nocuit. Vidi, cùm monte revulso
Immanem scopulum medias permisit in undas.
Vidi iterum, veluti tormenti viribus acta,
Vasta giganteo jaculantem saxa lacerto.
Et, ne deprimeret fluctusve, lapisve carinam,
Pertimui; jam me non esse oblitus in illâ.
Ut verò fuga vos ab acerbâ morte removit;
Ille quidem totam fremebundus obambulat Ætnam,
Prætentatque manu silvas; & luminis orbus
Rupibus incursat: fœdataque brachia tabo
In mare protendens, gentem exsecratur Achivam.
Atque ait: O si quis referat mihi casus Ulyssen,
Aut aliquem è sociis, in quem mea sæviat ira,
Viscera cujus edam, cujus viventia dextrâ
Membra meâ laniem, cujus mihi sanguis inundet
Guttur, & elisi trepident sub dentibus artus;
Quàm nullum, aut leve sit damnum mihi lucis ademptæ!
Hæc, & plura ferox. Me luridus occupat horror
Spectantem vultus etiamnum cæde madentes,
Crudelesque manus, & inanem luminis orbem,
Membraq; & humano concretam sanguine barbam.
Mors erat anteoculos; minimum tamen illa malorum.
Et jam prensurum, jam jam mea viscera rebar
In sua mersurum: mentique hærebat imago
Temporis illius, quô vidi bina meorum
Ter quater affligi sociorum corpora terræ.
Quæ super ipse jacens, hirsuti more leonis,

NOTÆ.

186. *Clamor*] Ad illud alludit, quod apud Homerum fingitur Odyss. 9. ubi Ulysses navi aufugiens, Polyphemum clamando atque indicando quinam ipse verè esset, qui se prius *nemi-nem* dixerat, in sese irritat. Quare, ingentis saxi jactu, penè & ipse & tota navis ab eodem Polyphemo oppressa est.

186. *Oblitus*] Hinc maximus Achæmenidis in suos illustratur affectus.

189. *Prætentat*] Cæcorum more, aut eorum qui per tenebras ambulant.

198. *Luridus*] Qui luridos atque livore pallentes efficit.

Vi

Viſceraque, & carnes, obliſiſque oſſa medullis,
Semianimeſque artus avidam condebat in alvum.
Metremor invaſit. Stabam ſine ſanguine mœſtus;
Mandentemque videns, ejectantemque cruentas
Ore dapes, & fruſta mero glomerata vomentem:
Talia fingebam miſero mihi fata parari.
Perque dies multos latitans: omnemque tremiſcens
Ad ſtrepitum, mortemque timens, cupiduſque moriri,
Glande famem pellens, & miſtâ frondibus herbâ,
Solus, inops, exſpes, leto pœnæque relictus,
Haud procul adſpexi longo poſt tempore navim:
Dravique fugam geſtu, ad littuſque cucurri;
Et movi, Graiumque ratis Trojana recepit.
Tu quoque pande tuos, comitum gratiſſime, caſus,
Et ducis, & turbæ, quæ tecum credita ponto eſt.
Æolon ille refert Tuſco regnare profundo;
Æolon Hippotaden, cohibentem carcere ventos:
Quos bovis incluſos tergo, memorabile munus,
Dulichium ſumſiſſe ducem: flatuque ſecundo
Lucibus îſſe novem, & terram aſpexiſſe petitam:
Proxima poſt nonam cùm ſeſe Aurora moveret,
Invidiâ ſocios prædæque cupidine ductos,
Iſſe ratos auram, demſiſſe ligamina ventis:
Cumquibus ille retro, per quas modò venerat undas,
Æoliique ratem portus reperîſſe tyranni.
Inde Lami veterem Læſtrygonis, inquit, in urbem

profundebat in ventris voraginem præcordia, & carnes, & oſſa, expreſſis medullis & membra ſemiviva. Horror me corripuit. Triſtis eram atque exſanguis, aſpiciens manducantem, & ejicientem rictu eſcas ſanguinolentas, & vomentem partes vino immiſtas: credebam ejuſmodi ſortem manere me infelicem. Atque latitans per multos dies, & tremens ad omnem motum, pavens & optans mori, fugans famem glandibus, & gramine miſto foliis, ſolus, egenus, ſine ſpe, traditus morti & ſupplicio, poſt longum tempus non longè vidi navem, atque geſtu indicavi me cupidum eſſe diſcedendi, & excurri ad littus; commovi etiam nautas; & navis Trojana recipit Græcum. Tu etiam, dilectiſſime ſociorum, expone tuam ſortem, & ducis, & agminis, quod tecum commiſſum eſt Pelago.

Ille narrat quomodo Æolus Hippotæ filius, retinuerit ventos carcere, & imperium habuerit in Tuſcum mare; quos ventos *coactis in pelle Tauri*

Dulichius ab Æolo accepit, donum magnificum: atque progreſſum eſſe novem diebus vento ſpitio, & intuitum eſſe terram deſideratam, cùm Aurora decima ſeſe exhiberet, comites impulſos vidiâ, & deſiderio prædæ, putantes utri eſſe incluſam *auram, diſſolviſſe ventos; cum quibus roceſſiſſe per aquas,* per *quas modo venerat, atque navem relatam eſſe ad portus regis Æolii, de, ait, venimus in antiquam urbem Lami Læſtrygonis.*

NOTÆ.

211. *Ejectantem*] *Eructantem* Heinſ. Ita im Virg. de hâc re, *ſaniem eructans*, &c.

215. *Moriri*] Secundum quartam conjugationem verbum inflexit, quod ſæpius ſecundum etiam invenitur. *Moriri* inſuper pro *moriendi* itum, ſyntaxi Græcâ.

219. *Fugam*] Geſtu indicavit ſe miſerum ibi fectum atque in navem percupere recipi.

220. *Graium*] Ut hinc Æneæ, aut certè itæ humanitas ſit maximè conſpicua, qui tem miſeriâ atque periculis liberat.

221. *Tu quoque*] O Macareu.

223. *Tuſco*] *In mare Tuſcum, ubi Æolias inſulas ſitas eſſe vidimus, imperium tenere.*

224. *Hippotaden*] Filium Jovis ex Aceſtâ quæ Hippotæ Trojani filia.

225. *Incluſos*] Æolo ea poteſtas data eſt, quòd certiſſimè ventorum tempora atque impetum cognoſceret, aliiſque indicaret.

226. *Dulichium ducem*] Ulyſſem, qui ita dictus eſt à Dulichio, ubi regnavit.

233. *Lami*] Neptuni filius, antiquiſſimus rex Læſtrygonum, qui fuerunt populi feritate famoſi, in ultimo Italiæ habitantes. Ad eos cùm veniſſet Ulyſſes, Anthiphates regnabat, à quo nonnullis & navibus & ſociis fuit ſpoliatus. *Formiarum dicitur mœnia tenuiſſe latè Tyrannus*, in Campaniâ, ut ait Hor.

Venimus

Antiphates imperium tenebat in illâ regione. Ego fui missus ad hunc, duobus comitantibus, & vix servati sumus ego & socius meus fugâ: tertius ex nobis madefecit ritus impios Læstrygonis Antiphatæ suo sanguine. Antiphates persequitur fugientes, & convocat multitudinem Læstrygonum. Conveniunt & sine intermissione jactant lapides & arbores; atque obruunt viros, obruunt naves. Una tamen elapsa est, quæ ferebat nos atque ipsum Ulyssem. Parte comitum amissâ, indignantes & multa conquesti devenimus ad illas terras, quas vides hinc procul: aspice, hinc tibi est procul cernendâ insula à me conspecta. Tuque, ô æquissime Trojanorum, fili Deæ, neque enim finito bello appellandus es hostis, ô Ænea! hortor, vita littora Circes. Nos etiam nave vinctâ in littora Circæa, non obliti Antiphatæ, & Cyclopis valde crudelis, noluimus ire, atque intrare domos incognitas. Delecti fuimus sorte. Sors misit me atque fidelem Politen, & unà Eurylocum, & Elpenorum nimis ebriosum, cum octodecim sodalibus ad urbem Circæam. Ad quam statim atque pervenimus, & stetimus ad limen domûs, mille lupi, atque ursæ & leænæ mistæ lupis incussêrunt timorem occursu suo: sed nulla metuenda, nullaque erat impactura plagam nostro corpori. Quinetiam agitaverunt adulantes caudas per aërem, atque adblanaientes prosequuntur nostra vestigia, donec ministræ nos excipiunt & deducunt ad dominam per aulas marmoreis amentis circumstratas. Illa sedet in pulchro secessu super solio conspicuo; & tecta pallâ splendidâ circumvelatur insuper veste auratâ.

Venimus. Antiphates terrâ regnabat in illâ.
Missus ad hunc ego sum, numero comitante duorum:
Vixque fugâ quæsita salus comitique, mihique.
Tertius è nobis Læstrygonis impia tinxit
Ora cruore suo: fugientibus instat & agmen
Concitat Antiphates. Coëunt, & saxa trabesque
Continuant; merguntque viros, merguntque carinas:
Una tamen, quâ nos, ipsumque vehebat Ulyssen,
Effugit. Amissâ sociorum parte dolentes,
Multaque conquesti terris allabimur illis,
Quas procul hinc cernis. Procul hinc tibi (cernere) videnda est
Insula, visa mihi. Tuque, ô justissime Troûm
Nate Deâ (neque enim finito Marte vocandus
Hostis es, Ænea) moneo, fuge littora Circes.
Nos quoque Circæo religatâ in littore pinu
Antiphatæ memores, immansuetique Cyclopis,
Ire negabamus: & tecta ignota subire.
Sorte sumus lecti. Sors me, fidumque Politen,
Eurylochumque simul, nimiique Elpenora vini,
Bisque novem socios Circæa ad mœnia misit.
Quæ simul attigimus, stetimusque in limine tecti
Mille lupi, mistæque lupis ursæque, leæque
Occursu fecêre metum: sed nulla timenda,
Nullaque erat nostro factura in corpore vulnus.
Quinetiam blandas movêre per aëra caudas,
Nostraque adulantes comitant vestigia: donec
Excipiunt famulæ, perque atria marmore tecta
Ad dominam ducunt. Pulchro sedit illa recessu
Solenni solio; pallamque induta nitentem,
Insuper aurato circumvelatur amictu.

NOTÆ.

233. *In urbem venimus*] Quæ postea *Formiæ* dictæ sunt, Δάμος αἰπὺ πτολίεθρον, Homer.

234. *Antiphates*] Crudelissimus fuit Anthropophagus ex Lami posteris.

219. *Quas*] *Circæum* promontorium digito ostendebat Macareus olim insulam, nunc continenti junctum, ut patet ex Virgil. Æn. 7. Situm est autem in Latii extremâ orâ, ortum versus: atque ibi urbs fuit *Circæa*, à Circe dicta.

Ibid. *Procul videnda*] Neque enim tuti est accedere propiùs.

252. *Nimiique*] Al. *nimiùmque*. Nil mo Sic Horat. *Multi Damalis meri*. Idem tan dixit *nimiùm mero Hylæum*. lib. 2. Ode 19

253. *Bisque*] Homerus viginti duos pr Eurylochum memprat, Odyss. K, 208.

N

Nereïdes, Nymphæque simul, quæ vellera motis
Nulla trahunt digitis, nec fila sequentia ducunt,
Gramina disponunt; sparsosque sine ordine flores
Secernunt calathis, variasque coloribus herbas.
Ipsa, quod hæ faciunt, opus exigit: ipsa, quid usus
Quoque sit in folio, quæ sit concordia mistis,
Novit: & advertens pensas examinat herbas.
Hæc ubi nos vidit, dictâ acceptâque salute,
Diffudit vultus, & reddidit omnia votis.
Nec mora; misceri tosti jubet hordea grani,
Mellaque, vimque meri, cum lacte coagula passo;
Quique sub hâc lateant furtim dulcedine, succos
Adjicit. Accipimus sacrâ data pocula dextrâ.
Quæ simul arenti sitientes hausimus ore,
Et tetigit summos virgâ Dea dira capillos;
(Et pudet, & referam) setis horrescere cœpi,
Nec jam posse loqui; pro verbis edere raucum
Murmur; & in terram toto procumbere vultu:
Oraque meum sensi pando occalleſcere rostro:
Colla tumere toris: & quâ modò pocula parte
Sumta mihi fuerant, illâ vestigia feci.
Cumque eadem passis (tantùm medicamina possunt)
Claudor harâ: solumque suis caruisse figurâ
Vidimus Eurylochum: solus data pocula fugit.
Quæ nisi vitâsset, pecoris pars una maneret
Nunc quoque setigeri. Nec tantæ cladis ab illo
Certior ad Circen ultor veniſſet Ulysses.
Pacifer huic dederat florem Cyllenius album,
Moly vocant Superi. Nigrâ radice tenetur.
Tutus eo, monitisque simul cœlestibus intrat
Ille domum Circes: & ad insidiosa vocatus

Nereïdes mistæ puellis, quæ nullas trahunt lanas agitatis digitis, neque ducunt fila sequacia, herbas in ordinem ponunt, atque discernunt in quasillos flores confusè positos, atque gramina distincta coloribus. Ipsa etiam in simili opere se exercet: ipsa etiam scit, quæ sit virtus cujusque herbæ, quæ sit vis conjunctarum; atque sedula discutit gramina ponderata. Postquàm illas nos intuita est, salute oblatâ atque redditâ exhilaravit faciem, & nobis ad omnia pro votis nostris benignè respondet. Atque omissâ cunctatione, imperat misceri grana hordei tosti, & mella, & copiam vini, cum lacte coagulato: & adjiscet succos, qui clam sint sub hâc dulcedine. Sumimus pocula exhibita manu execrabili. Quæ statim atque siti compulsi bibimus ore sicco, & Dea crudelis attigit extremos capillos baculo; (Pudet me, sed tamen narrabo) cœpi aper fieri & setosus, atque jam non posse verba facere: loco vocum proferre raucum murmur; & dilabi in solum totâ facie: atque sensi meum os mutari in callum curvi rostri; colla extantibus carnibus tumida fieri: & quâ parte pocula à me accepta fuerant, illâ signavi vestigia. Et (tantùm valent medicinæ) cum sociis concludor suili stabulo: atque advertimus unicum Eurylochum in porcum non fuisse mutatum: unicus vitavit exhibita pocula. Quæ nisi effugisset, esset nunc etiam eorum unus, qui mutati erant in pecudes setiferas: Neque Ulysses certior factus tanti exitii ab illo ultus esset Circen. Cyllenius pacis conciliator illi dederat florem candidum: Dii appellant Moly. Alitur radice atrâ. Ille securus eo, atque simul documentis cœlestibus jubit domum Circes: atque illectus ad dolosa

NOTÆ.

270. *Pensas*] Nam Pharmaca, nisi ponderentur, recte componi non possunt.

272. *Diffudit*] Opponitur τῷ corrugare.

283. *Parte*] *Manus, quibus modò pocula sumpseram in crura anteriora versa.*

291. *Cyllenius*] *Mercurius* est, *à Cyllene Arcadiæ* monte, ubi educatus erat; qui *Moly* reperisse dicitur Homero.

291. *Florem*] Ῥίζη μὲν μέλαν ἔσκε, γάλακτι δὲ εἴκελον ἄνθος. Μῶλυ δὲ μιν καλέουσι θεοί. Homer, Odyss. 10. v. 304. Scribunt, quidam hanc herbam à Mercurio Ulyssi datam, tanquam amuletum adversus veneficia præsentissimum. Alii φρόνησιν, alii σωφροσύνην interpretantur.

Po-

Pocula conantem virgâ mulcere capillos
Reppulit; & ſtricto pavidam deterruit enſe.
Inde fides, dextræque datæ: thalamoque receptus
Conjugii dotem ſociorum corpora poſcit.
VI. Spargimur innocuæ ſuccis melioribus herbæ
Percutimurque caput converſæ verbere virgæ;
Verbaque dicuntur dictis contraria verbis.
Quò magìs illa canit, magìs hoc tellure levati
Erigimur: ſetæque cadunt, bifidoſque relinquit
Rima pedes. Redeunt humeri: ſubjecta lacerti
Brachia ſunt. Flentem flentes amplectimur illum
Hæremuſque ducis collo: nec verba locuti
Ulla priora ſumus, quàm nos teſtantia gratos.
Annua nos illìc tenuit mora: multaque præſens
Tempore tam longo vidi, multa auribus hauſi.
Hoc quoque cum multis, quod clam mihi rettulit una
Quatuor è famulis, ad talia ſacra paratis.
Cum duce namque meo Circe dum ſola moratur,
Illa mihi niveo factum de marmore ſignum
Oſtendit, juvenile, gerens in vertice picum,
Ædе ſacrâ poſitum, multiſque inſigne coronis.
Quis foret, et quare ſacrâ coleretur in æde,
Cur hanc ferret avem, quærenti, & ſcire volenti,
Accipe, ait, Macareu: dominæque potentia quæ ſit
Hinc quoque diſce, meæ. Tu dictis adjice mentem.
VII. Picus in Auſoniis, proles Saturnia, terris
Rex fuit, utilium bello ſtudioſus equorum.
Forma viro, quam cernis, erat. Licet ipſe decoren
Aſpicias, fictâque probes ab imagine veram.
Par animus formæ. Nec adhuc ſpectâſſe per annos
Quinquennem poterat Graiâ quatèr Elide pugnam.

pocula, reppulit illam *nitentem tangere comam bacillo, & probibuit trementem evaginato gladio. Inde fides* inita eſt, & *dextræ junctæ: atque admiſſus in lectum petit in præmium connubii,* ut reſtituat *corpora comitum* priſtinæ figuræ.

VI *Irrigamur ſuccis melioribus graminis innoxii: atque nobis percutitur caput ictu virgæ converſæ, & voces contrariæ vocibus prolatis proferuntur. Quò magìs illa cantat, eò magìs tollimur ſublati ex terrâ, & ſetæ decidunt, & fiſſura deſerit pedes bifidos. Humeri redduntur, brachia ſubmittuntur lacertis.* Nos *lachrymantes amplectimur illum lachrymantem, atque manemus fiſi in collo ducis; neque protulimus ullas voces priores, quàm ſignificantes nos* fore *memores* tanti beneficii. *Ibi manſimus per annum: & cùm tam diu adfuerim, vidi plurima, accepi plurima auribus.* Audivi *hoc etiam cum plurimis, quod una ex quatuor ancillis inſtitutis ad ejuſmodi ſacra mihi clam narravit: namque, dum Circe ſola eſt cum meo duce, illa mihi monſtrat ſtatuam juvenis ſculptam ex candido marmore, ferentem picum in vertice collocatam in ſacello, atque ornatam multis ſertis. Cum exquirerem, & nèſſe cuperem, quiſnam is eſſet, & quamobrem coleretur in templo ſuo, quare gereret hanc volucrem, Audi, inquit, Macareu: atque hinc cogneſce, quæ ſit poteſtas mea dominæ. Tu attentum præbe animum* meis *ſermonibus.*

VII. *Picus filius Saturni rex fuit terris Italis, cupidus equorum generoſorum. Pulchritudo eius viro, qualem vides. Potes ferè ſpectare, pulchritudinem, atque laudare veram* Pici formam ex ea quæ *à ſimula hoc ficto* exhibetur. *Animus ſimilis erat pulchritudini: neque adhuc poterat per ætatem vidiſſe quater certamen quinquennale in Græca Elide.*

NOTÆ.

311. *Quatuor è famulis*] Ancillas quidam exponunt quatuor anni tempeſtates, alii elementa quatuor; ipſam Circen interpretantur mixtionem, et alterationem diverſarum rerum, unde generentur omnia, beneficio Solis, cujus filia fuit Circe.

322. *Quam*] *Statuam & ſignum Pici oſtendit.*

324. *Nec adhuc*] Nondum natum fuiſſe eius 20 annos.

325. *Elide*] Quæ regio eſt Peloponneſi, quâ Piſa ſeu Olympia ad Alpheum fluvium, ubi Ludi Olympici quinto quoque anno celebrati ſunt.

Ille suos Dryadas Latiis in montibus ortas
Verterat in vultus: illum fontana petebant
Numina Naïades, quas Albula, quasque Numici,
Quasque Anienis aquæ, cursuque brevissimus Almo,
Narq; tulit præceps, & amœnæ Farfarus umbræ; 330
Quæque colunt Scythicæ regnum nemorale Dianæ,
Finitimosque lacus. Spretis tamen omnibus unam
Ille fovet Nymphen, quam quondam in colle Palatî
Dicitur Iönio peperisse Venilia Jano.
Hæc, ubi nubilibus primùm maturuit annis, 335
Præposito cunctis Laurenti tradita Pico est,
Rara quidem facie, sed rarior arte canendi;
Unde Canens dicta est. Silvas & saxa movere,
Et mulcere feras, & flumina longa morari
Ore suo, volucresque vagos retinere solebat. 340
Quæ dum fœmineâ modulatur carmina voce,
Exierat tecto Laurentes Picus in agros,
Indigenas fixurus apros: tergumque premebat
Acris equi; lævâque hastilia bina ferebat,
Phœniceam fulvo chlamydem contractus ab auro. 345

ille formæ suæ venustate in amorem illexit Dryadas natas in collibus Latinis: Naïades Deæ aquaticæ, quas Tibris, & quas atquæ Numici, & quas aquæ Anienis, & Almo brevissimus cursu, & Nar celer habuit & Farfarus præbens grata umbram, & quæ frequentant regnum nemorale Dianæ Scythicæ, & stagna proxima, illum cupiebant. Ille tamen, contemptis cæteris, amat unam Nympham, quam Venilia dicitur peperisse olim Jano Iönio in monte Palatino. Postquam hæc præstans quidem formâ, sed præstantior peritiâ cantandi: ex quo vocata est Canens; primùm pervenit ad ætatem nubilem, data est Pico Laurenti qui omnibus erat prælatus. Consueverat attrahere arbores & lapides, & delinire feras, & sistere suo cantu longos flu-

vios, & corripere aves fugaces. Quæ dum modulatur versus voce muliebri. Picus prodierat domâ in campos Laurentes percussurus apros ibi versatos: atque equo insidebat generoso,, & gerebat sinistrâ duo venabula, collectam habens chlamyden purpuream fibulâ aureâ.

NOTÆ.

316. *Dryadas*] Nymphas dicit, quæ in *silvis vivere* credebantur, Pici amore fuisse correptas.

328. *Albula*] Tiberis est, qui priùs ab aquæ colore eo nomine appellatus.

Ib. *Numici*] Fluvius est Laurentis agri, in quo Æneam mersum fuisse ferunt.

329. *Anienis*] *Anio* fluvius est Latii non longè ab urbe Tiberim defluens.

Ib. *Almo*] Fluvius haud longè ab urbe Româ distans, qui in Tiberim non longè à fonte influit; unde à Nostro *cursu brevissimus* dicitur.

330. *Nar*] Umbriæ hic est fluvius, in Tiberim quoquè labens.

Ib. *Farfarus*] Sabinorum est fluvius, qui per valles stagnans ripas habet plurimis arboribus consitas, à quibus amænæ diffunduntur umbræ.

331. *Scythicæ*] In *Chersoneso Taurica* sanguine exterorum, qui illic appellabant, colebatur Diana; quæ ab Oreste, ut quibusdam placet, *Atriciam* Latii oppidum oraculi jussu translata, tantâ ibi non culta fuit immanitate.

Ib. *Regnum nemorale*] Sacerdotium Dianæ Aricinæ vocabatur Regnum, & sacerdos ipse Rex, quem Suet. in Calig. *nemorensem regem* vocat.

333. *Palatî*] *Palatium mons* fuit unus ex septem Romæ maximè conspicuis, ubi Augustus Apollini ædem porticibus & bibliothecam celeberrimam extruxit.

334. *Iönio*] *Janus*, qui antiquissimus ideo *Iönius* dicitur, quòd Perrhœbus esset, atque adeò *Iönio* mari vicinus, illud superandum habuerit, cùm in Italiam venit.

Ib. *Venilia*] *Soror* una dicitur *Amatæ Latini uxoris*, & *mater Turni* à Virgilio; quæ quomodo *Jani uxor* esse potuerit, non video.

336. *Laurenti*] Qui *Laurento Latii oppido* ab ipso condito, non procul à Lavinio imperabat.

345. *Contractus*] Illud est, quod Maro ita expressit, Æneid. 9.

———*Lato quam circum amplectitur auro*
Balteus, & tereti subnectit fibula gemmâ.

Filia Solis venerat etiam in eadem nemora; atque ut carperet raras quasdam herbas in fertilibus montibus deseruerat montem Circæum appellatum suo nomine. Quas abscondita frondibus statim atque aspexit juvenem, hæsit attonita: gramina, quæ carpserat, exciderunt sinu, & ignis visus est currere per totas medullas. Postquam primùm respuit, & vindicavit se à potenti flammâ, voluit agnoscere, quid optaret. Impetus equi, & ministri circumfusi causæ fuerunt, ne posset accedere. Non tamen elaberis, inquit, quanquam ventis auferreris, si saltem mihi perspecta sum, si omnis potentia graminum non effluxit, si mea carmina non me decipiunt. Dixit: & formavit speciem ficti apri sine omni corpore: atque imperavit transcurrere præter oculos regis, & videri subire silvam spissam arboribus, quà ea est maximè opaca, & qua loca sunt impervia equo. Sine cunctatione, Picus nescius confestim persequitur umbram prædæ: atque properè deserit dorsum sumans equi: & sequens spem inanem vagatur pedes in excelsâ silvâ. Illa concipit preces, & profert incantamenta, & veneratur Deos ignotos obscuro carmine, quo & conjuvit obscurare faciem Lunæ splendidæ, atque inducere nubila bibula capiti paterno. Tum etiam cogitur carmine cantato, & tellus emittit vapores: atque comites errant per obscuras vias, & rex caret satellitibus. Circe nacta locum et tempus, ô, inquit, per tuos oculos, qui corripuerunt meos, & per hanc speciem, formosissime, quæ causa est, ut Ego, licet, Dea sim, te precor, fave nostro amori atque sume tibi pro socero Solem, qui perspicit omnia;

Venerat in silvas & filia Solis easdem:
Utque novas legeret fœcundis collibus herbas,
Nomine dicta suo Circæa reliquerat arva.
Quæ simul ac juvenem virgultis abdita vidit;
Obstupuit. Cecidêre sinu, quas legerat herbæ:
Flammaque per totas visa est errare medullas.
Ut primùm valido mentem collegit ab æstu:
Quid cuperet, fassura fuit. Ne posset adire,
Cursus equi fecit, circumfususque satelles.
Non tamen effugies, vento rapiare licebit,
Si modò me novi; si non evanuit omnis
Herbarum virtus, & me mea carmina fallunt.
Dixit; & effigiem nullo cum corpore falsi
Finxit apri: præterque oculos transcurrere regis
Jussit, & in densum trabibus nemus ire videri;
Plurima quà silva est, & equo loca pervia non sunt.
Haud mora; continuò prædæ pedit insciùs umbram
Picus, equique celer fumantia terga relinquit.
Spemque sequens vanam, silvâ pedes errat in alta.
Concipit illa preces, & verba venefica dicit;
Ignotosque Deos ignoto carmine adorat,
Quo solet & niveæ vultum confundere Lunæ,
Et patrio capiti bibulas subtexere nubes.
Tum quoque cantato densatur carmine cœlum,
Et nebulas exhalat humus; cæcisque vagantur
Limitibus comites; & abest custodia regi.
Nacta locum, tempusque, Per ô tua limina, dixit,
Quæ me acceperunt, perq; hanc, pulcherrime, formam,
Quæ facit ut supplex tibi sim Dea, consule nostro
Ignibus; & socerum, qui pervidet omnia, Solem.

NOTÆ.

346. *Filia*] *Circe* scilicet.

354. *Circumfusus*] Non modò celerrimus equus Picum à Circes oculis ablulerat; verùm ut maxime constitisset, facilè non erat coram comitum latera stipantium agmine, de amore illum compellare.

362. *Umbram*] *Aprum Circes veneficiis simulatum.*

366. *Ignoto*] *Non vulgo intellecto; magico.*

368. *Patrio*] *Soli.* Fabulam autem videor exponere ipsa poëta.

369. *Densatur*] *In nubem cogitur aër*, inquit Virgilius.

373. *Mea*] *Ipsi tui oculi per meos oculos intima delapsi præcordia, meis medullis acerrimos commovent incendium*, inquit Apuleius Metamorph. lib. 10.

Accip

ccipe: nec durus Titanida despice Circen.
ixerat. Ille ferox ipsamque, precesque, repellit;
t, quæcumque es, aït, non sum tuus; altera captum
e tenet; & teneat per longum comprecor ævum:
ec Venere externâ socialia fœdera lædam;
um mihi Janigenam servabunt fata Canentem.
epe retentatis precibus Titania fruſtrà,
on impunè feres, neque enim reddêre Canenti:
esaq; quid faciat, quid amans, quid fœmina, discres
ebus, aït: sed amans, & læsa & fœmina, Circe.
um bis ad occasum, bis se convertit ad ortum:
er juvenem baculo tetigit: tria carmina dixit.
e fugit, sese solito velociùs ipse
urrere miratus, pennas in corpore vidit:
eque novam subitò Latiis accedere silvis
dignatus avem, duro fera robora rostro
igit; & iratus longis dat vulnera ramis.
urpureum chlamydis pennæ traxêre colorem.
ibula quod fuerat, vestemque momorderat aurum,
uma fit; & fulvo cervix præcingitur auro:
ec quicquam antiqui Pico, nisi nomina, restat.
VIII. Interea comites clamato sæpe per agros
equicquam Pico, nullâque in parte reperto,
veniunt Circen (nam jam tenuaverat auras,
assaque erat nebulas ventis ac sole resolvi)
riminibusque premunt veris, regemque reposcunt,
imque ferunt; sævisque parant incessere telis.
a nocens spargit virus, succosque veneni:
t Noctem, Noctisque Deos Ereboque Chaoque
onvocat, & magicis Hecaten ululatibus orat.
xsiluêre loco (dictu mirabile!) silvæ:

neque immitis sperne Circen Titanida. Dixerat: ille sævus rejicit & ipsam & preces; atque, inquit, Quæcunque es, non sum tuus: alia tenet me captum, & oro ut illa teneat me per longum tempus; neque violabo jura connubialia Venere peregrinâ, quamdiu fata mihi indulgebunt Canentem Jani filiam. Titania, precibus sæpius iteratis fruſtrà; Non inultus discedes, inquit; neque verò reverteris ad Canentem: & scies experientiâ quid, quæ offensa est, præstare possit, quid amans, quid fœmina: atque Circe & offensa, & amans, & fœmina. Tum bis se convertit ad occasum, bis se contorquet ad ortum: ter tetigit juvenem virgâ, protulit tria carmina. Ille fugit, ipse miratus sese ferri celeriùs solito, advertit pennas in corpore: atque ægrè ferens se repentè accedere novam volucrem silvis Latinis percutit duras arbores sævo rostro, atque infensus impingit plagas oblongis ramis. Pennæ ceperunt colorem coccineum chlamydis: aurum quod fuerat uncinulus, atque conjunxerat amictus, fit pluma; & collum circumdatur flavo auro; nec quicquam supereſt antiqui Pico præter nomen.

VIII. *Interea comites, Pico sæpe fruſtrà vocato per campos, neque illibi invento, incidunt in Circen (jam enim tenuaverat aërem, atque passa erat nubila dispergi ventis ac sole) atque coarguunt veris accusationibus, & repetunt regem, vimque intentant, & volunt irruere* in eam *feris similibus. Illa spargit perniciosum virus & succos venenatos, & congregat caliginem, & Deos infernos Erebi & Chaos, atque precatur Hecaten magicis ululatibus. Silvæ (mirabile dictu) motæ sunt:*

NOTÆ.

376. *Titanida*] *Titanis sive Solis filiam.*

384. *Disces rebus*] Re ipsâ cognosces.

385. *Circe*] Non sine lepore atque maximâ emphasi ultimò nominata est *Circe*.

387. *Ter juvenem*] Religionis summæ Pythagoricus hic numerus, & masculæ virtutis, Deorum superûm, propter trinam regulam trinæ rationis.

391. *Rostro*] Felium enim more in subrectum ascendit, percussisque corticis sono pabulum subesse intelligit *A Woodpecker*.

399. *Tenuaverat*] Coactas nubes & densatum aërem solverat.

404. *Erebo*] Quæ profundissima est inferorum sedes; ubi etiam Erebus Deus, ex Chao & Calligine procreatus.

Ibid. *Chao*] Quod omnium rerum confusa moles, ex quâ omnia derivata: vel etiam Deorum omnium antiquissimus, ex quo cæteri propagati.

405. *Hecaten*] Dianam dicit, quæ veneficiis atque incantamentis præfuit.

& terra ingemuit, & arbores proximæ palluerunt: & gramina humida facta sunt sparsa guttis cruentis: & saxa visa proferre raucos mugitus; & canes latrare; & terra exudare nigris anguibus, & exiles umbræ mortuorum volitare. Vulgus attonitum prodigiis trepidat. Illa tetigit vultus attonitos trementium baculo incantato: ex cujus contactu prodigia diversarum ferarum invadunt juvenes. Nulli sua forma supererat.

Ingemuitque solum, vicinaque palluit arbos:
Sparsaque sanguineis maduerunt pabula guttis;
Et lapides visi mugitus edere rauços;
Et latrare canes; & humus serpentibus atris
Squallere, & tenues animæ volitare silentûm.
Attonitum monstris vulgus pavet. Illa paventûm
Ora venenatâ tetigit mirantia virgâ.
Cujus ab attactu variarum monstra ferarum
In juvenes veniunt. Nulli sua mansit imago.

IX. *Sol occidens tetigerat littora Tartessia, & maritus nequicquam erat exspectatus oculis atque mente Canentis. Ministri unà cum plebe discurrunt per omnes silvas, atque ferunt lucernas obvias. Neque satis est Nymphæ ejulare, & discerpere comam & sese plangere; quanquam facit hæc omnia; exsilit, atque amens vagatur per campos Latinos. Sex noctes, & totidem dies solis revertentis conspexerunt illam, expertem somni & alimenti, errantem per cacumina montium & per valles, quà fortuna ferebat. Tibris novissimus vidit illam exhaustam mœrore & itinere, atque demittentem artus in ripâ frig*

IX. Prælerat occiduus Tarteſſia littora Phœb
Et fruſtrâ conjux oculis, animoque Canentis
Exſpectatus erat. Famuli, populuſque per omn
Diſcurrunt ſilvas, atque obvia lumina portant.
Nec ſatis eſt Nymphæ flere, & lacerare capillos,
Et dare plangorem; facit hæc tamen omnia: ſe
Proripit, ac Latios errat veſana per agros.
Sex illam noctes, totidem redeuntia Solis
Lumina viderunt, inopem ſomnique, cibique,
Per juga, per valles, quà fors ducebat, euntem.
Ultimus aſpexit feſſam luctuque, viâque
Tibris, & in gelidâ ponentem corpora ripâ.
Illic cum lachrymis ipſos modulata dolores,
Verba ſono tenui mœrens fundebat; ut olim
Carmina jam moriens canit exequialia cygnus:
Luctibus extremùm tenues liquefacta medullas
Tabuit: inque leves paulatim evanuit auras.
Fama tamen ſignata loco eſt; quem ritè Canente
Nomine de Nymphæ veteres dixêre Camœnæ.

Ibi lugens etiam ipsos mœrores non sine modulatione exprimens, proferebat voces sono exiguo cum tibus, ut aliquando cygnus jam moriturus modulatur cantus ante funera. Denique habens mea extenuatas fletibus defecit; & paulatim disjecta est in subtilem aërem. Fama tamen mansit quem antiquæ Musæ appellârunt Canentem, ut par fuit, de nomine Nymphæ.

NOTÆ.

411. *Tenues*] Umbras dicit sine corpore.

Ib. *Silentûm*] *Silentes* pro *umbris*. passim apud poëtas: hic Locus *jura silentibus reddere* dicitur, Met. 13.

412. *Vulgus*] De Pici comitibus sermo est.

413. *Tetigit*] Neque hodiernæ veneficæ; nisi singulatim & peculiari quodam modo singulis attributo, venêno nocere videntur.

416. *Tarteſſia*] *Occidentalia*: *Tarteſſus* enim, quam Mela alique *Carthaam* vocant, est oppidum Hispaniæ Pœticæ inter Calpen, & Belorum. Secundum verò vulgarem opinionem à littore Hesperio prospicientibus sol in oc tanquam in plano, occidere videtur.

419. *Obvia*] *Pico*, si forte reperire pos

430. *Canit*] Mirùm est, quòd non p modò, sed oratores, philosophi insuper eandem fabulam de cygni ferali cantu caverint, qui non aliam quam raucam v solitus est prodere.

432. *Evanuit*] Aptissimâ certè meta ph si, siquidem *Vocis* ea sit natura, ut brevè aliquod temporis spatium *tenues* va *in auras*.

Talia multa mihi longum narrata per annum,
Visaque sunt: resides & desuetudine tardi
Rursus inire fretum, rursus dare vela jubemur.
Ancipitesque vias, & iter Titania vastum
Dixerat, & sævi restare pericula ponti.
Pertimui, fateor; nactusque hoc littus adhæsi.
X. Finierat Macareus: urnâque Æneïa nutrix
Condita marmoreâ: tumulo breve camen habebat:
Hîc me Caieten notæ pietatis alumnus
Ereptam Argolico, quo debuit igne, cremavit.
Solvitur herboso religatus ab aggere funis:
Et procul insidias, infamatæque relinquunt
Tecta Deæ; lucosque petunt, ubi nubilus umbrâ
In mare cum flavâ prorumpit Tibris arenâ,
Faunigenæque domo potitur natâque Latini;
Non sine Marte tamen. Bellum cum gente feroci
Suscipitur; pactâque furit pro conjuge Turnus.
Concurrit Latio Tyrrhenia tota: diuque
Ardua sollicitis victoria quæritur armis.
Auget uterque suas externo robore vires:
Et multi Rutulos, multi Trojana tuentur
Castra. Neque Æneas Evandri ad limina frustra,
At Venulus magnam profugi Diomedis ad urbem

Multa ejusmodi mihi relata atque visa per longum annum: segnes atque ignavi desuetudine denuò jubemur inire mare, atque pandere carbasa. Titania admonuerat de itinere dubio atque de ejus longitudine, & superesse discrimina asseri matris. Agnosco me expavisse, atque nactus has oras hîc mansi.

X. *Absolverat Macareus: & Æneæ nutrix compositâ in urnâ marmoreâ habebat brevem titulum sepulchro* inscriptum: *Alumnus celebris pietate hîc cremavit igne, quo debuit, me Cajetam servatam ab igne Græci. Vincula nova expediuntur ab aggere gramineo, atque longè deserunt insidias & domum. Deæ famosæ, & accedunt ad lucos, ubi Tibris, opacus arborum umbris, desilit in mare cum fulvâ glarea. Atque Æneas potitur domo & filiâ Latini, qui Fauni filius erat, non tamen sine bello. Bellum geritur cum natione sævâ; & Turnus sævit pro sponsâ promissâ. Tota Tuscia congreditur cum Latio, & victoria difficilis diu quæritur bello anxio. Uterque auget suas opes viribus peregrinis; & multi stant à partibus Rutulorum, multi à partibus Trojanorum. Neque Æneas accesserat incassùm ad ædes Evandri, at Venulus frustrà venerat ad insontem urbem profugi Diomedis.*

NOTÆ.

435. *Longum*] Quo apud Circen Macareus, una cum Ulysse atque sociis commoratus erat.

438 *Ancipites*] *Multis periculis obsitas.*

Ib. *Titania*] Circe est.

441. *Æneïa*] *Cajeta*: quæ ibi sepulta portui & urbi nomen suum dedit, quod hodieque permanet.

444. *Argolico igne*] Quo à Græcis incensum fuit Ilium. *Quo debuit*] Funebri.

445. *Funis*] Quo Æneæ naves alligatæ erant.

449. *Faunigenæ*] Latini, qui Fauno & Maricâ genitus est.

Ib. *Natâ*] *Laviniâ.*

450. *Marte*] Namque gravissimum bellum versus Turnum & Rutulos, gentem ferocem, fuit.

451. *Pactâ*] Lavinia est, quam mater Amata (ut est fœminarum pervicacia) Turno, instante Fauni oraculis, quæ illum externo marito dicebant, Latino insuper marito reluctante promiserat.

452. *Tyrrhenia*] Quæ Trojanis favet adversus Turnum; ut Virgil.

453. *Ardua*] Siquidem Dii ipsi sæpius de eâ contenderint. Junone Turno, Venere sub præsertim favente Æneæ

455. *Rutulos*] Latii fuerunt populi Turno subditi.

Ib. *Multi*] Recensentur omnes à Marone Æn. 7. à v. 794.

456. *Evandri*] Rex fuit Arcadiæ, qui cùm patrem imprudens occidisset, atque regno pulsus esset, Carmentæ matris fatidicæ hortatu in Italiam venit, atque victis Aboriginibus ea loca tenuit, ubi postea Roma condita fuit. Is Æneam consiliis, atque copiis auxiliaribus juvit.

457. *Venulus*] Qui à Turno ad Diomedem missus orator, frustrà auxilium petivit.

Ib. *Diomedis*] Rex fuit Ætoliæ, idemque bello fortissimus, qui à bello Trojano reversus, cùm adulteram sibique insidiantem Ægialen uxorem cognovisset, in Italiam profugit; ubi Dauni Apuliæ regis filiam cum parte regni suam fecit Argyripam insuper condidit.

Ille quidem posuerat vastissimos muros sub Dauno Iapyge, & possidebat agros dotales. Sed postquam Venulus enarravit jussa Turni, & poposcit suppetias, heros Ætolius excusat se quò minùs opem ferat: & ait se non cupere ut ad bellum mittat subditos sui soceri: neque habere viros ex numero suorum quos armare possit. Neve credatis hæc esse ficta, tametsi mœror redintegretur crudeli admonitu, sustineam tamen referre. Postquam sublimis Troja deflagravit, & arces Illiacæ pabulo fuerunt igni Græco; & heros Narycius, virgine sublatâ, pœnam, quam ipse solus à virgine meruit, in omnes Græcos sparsit, nos Græci divellimur, & ablati ventis per infensa maria, ferimus fulmina,

Venerat. Ille quidem sub Iapyge maxima Dau
Mœnia condiderat, dotaliaque arva tenebat.
Sed Venulus Turni postquam mandata peregit,
Auxiliumque petit; vires Ætolius heros
Excusat. Nec se soceri committere pugnæ
Velle sui populos, nec, quos è gente suorum
Armet, habere viros. Neve hæc commenta puteti
(Admonitu quanquam luctus renoventur amaro
Perpetiar memorare tamen. Postquam alta c
mata est
Ilion, & Danaas paverunt Pergama flammas;
Naryciusque heros, à virgine, virgine raptâ,
Quam meruit solus pœnam, digessit in omnes;
Spargimur; & ventis inimica per æquora rapti,
Fulmina, noctem, imbres, iram cœlique, mari
Perpetimur Danaï, cumulumque Capharea cla
Neve morer referens tristes ex ordine casus;
Græcia tum potuit Priamo quoque flenda vide
Me tamen armiferæ servatum cura Minervæ
Fuctibus eripuit. Patriis sed rursus ab Argis

caligine, nimbos, iram cœli & oceani & in summam exitii Caphareum. Neve detineam vos m rans singulatim luctuosos eventus; Græcia tum potuit videri lugenda etiam Priamo. Favor t armigeræ Palladis sustulit ex undis me custoditum. Verùm rursus ab Argis patriis

NOTÆ.

458. *Iapyge*] Apulo: ut 6 lib. Fast. Et *generum Oeniden, Apule Daune, tuum.* Confunduntur hæc nomina, Apulia, Calabria, Iapygia: quæ propriè continet Messapios, Peucetios, Daunios. *Cluver.* lib. 4. cap. 10.

459. *Dotalia*] In dotem uxoris à socero Dauno accepta.

461. *Ætolius*] *Diomedes*, quem antea in Ætoliâ imperium habuisse diximus.

466. *Postquam*] *Hîc incipit Diomedis oratio ad Venulum.* Vide similem in Virg. Æneid. 11. sub initio.

468. *Narycius*] Locrensis: fuit enim *Narynx*, quæ & *Narycium* & *Naryce* dicitur, urbs Locridis. De Ajace autem Oïlei hîc agitur, qui ob stupratam Cassandram regiam virginem in ipso Minervæ templo, non in se tantùm, sed in omnes Græcos numinis iram concitavit. Nam in patriam navigantes, & ipse, maximâ ortâ tempestate, fulmine percussus est, alii per maria fuêre disjecti: Æneid. *Unius ob noxam & furias Ajacis Oïlei*, &c.

Ib. *Virgine*] *Minervâ*; quam dicit Virgil. Græcos tempestate oppressisse; Æn. 1.

——*Pallasne exurere classem*
Argivum, &c.——

Ib. *Virgine*] *Cassandrâ.*

472. *Capharea*] Illud Euboeæ promon um Virgilius hâc causâ *ultorem* dixit. Na us Palamedis filii mortem iniquo animo fe Minervæ suasu, Græcis tempestate labor bus faces, quasi portûs signa, ex Caphare tulit, quò cùm appellere niterentur, in c Euboïcas naufragi interiêrunt.

474. *Priamo*] Utcumque infensissimo fiquidem à Græcis regno, liberis, vitâ de spoliatus erat. Diomedes apud Virg. Æn.

Vel Priamo miseranda manus——

475. *Armiferæ*] *Nam & Dea belli.*

476. *Argis*] Argos enim Peloponnesi u Tydeus, Ætoliæ regno pulsus ad Adra confugerat; ubi ex Deiphyle hujus filiâ medem suscepit.

477. *Vulnere*] Nam in bello Trojano medes cum Æneâ congressus, cùm ibi auxilio Veneris eripi viderit, in ipsam sagittas conjecit. Quare irata Dea à Dio uxoris Ægiales (Sthenelı amoribus jam tis) animum sic abalienavit, ut illum ab dio Trojano reversum accipere noluerit.

Pel

Pellor: & antiquo memores de vulnere pœnas
Exigit alma Venus: tantoſque per alta labores
Æquora ſuſtinui, tantos terreſtribus armis;
Ut mihi felices ſint illi ſæpe vocati,
Quos communis hyems, importuniſque Caphareus
Merſit aquis: vellemque horum pars una fuiſſem.
Ultima jam paſſi comites belloque, fretoque
Deficiunt; finemque rogant erroris. At Agmon
Fervidus ingenio, tum verò & cladibus aſper,
Quid ſupereſt, quod jam patientia veſtra recuſet
Ferre, viri? dixit. Quid habet Cytherea, quod ultra
(Velle puta) faciat? nam dum pejora timentur,
Eſt in vota locus: ſors autem ubi peſſima rerum,
Sub pedibus timor eſt, ſecuraq; ſumma malorum:
Audiat ipſa, licèt; licèt, ut facit, oderit omnes
Sub Diomede viros; odium tamen illius omnes
Spernimus, & magno ſtat magna potentia nobis.
Talibus invitam Venerem Pleuronius Agmon
Inſtimulat verbis; veteremque reſuſcitat iram.
Dicta placent paucis. Numeri majoris amici
Agmona corripimus: cui reſpondere paranti
Vox pariter, vociſque via eſt tenuata; comæque
In plumas abeunt: plumis nova colla teguntur,
Pectoraque, & tergum: majores brachia pennas
Accipiunt; cubitique leves ſinuantur in alas.
Magna pedum digitos pars occupat, oraque cornu
Indurata rigent; finemque in acumine ponunt.
Hunc Lycus, hunc Idas, & cum Rhetenore Nycteus,
Hunc miratur Abas; et dum mirantur, eandem
Accipiunt faciem: numeruſque ex agmine major
Subvolat, et remos plauſis circumſonat alis.

rejicior; atque alma Venus recordans vulneris antiqui, à me illati, repoſcit pœnas: & paſſus ſum tantos labores per profunda maria, tantos armis terreſtribus, ut illi ſint ſæpe dicti beati à me, quos publica tempeſtas & Caphareus abſorbuit aquis perniciosis; optaremque ut fuiſſem pars una eorum. Socii jam paſſi extrema bello & mari me volunt derelinquere & orant finem itineris. At Agmon vehementi animo præditus, tum verò etiam ſævior factus ex malis: Quid reſtat, inquit, quod veſtra virtus jam non patiatur viri? quid habet Cytherea, quod ampliùs cupere eam putaremus? nam dum graviora metuuntur, locus eſt precibus relictus; cùm verò peſſimus eſt rerum ſtatus, pavor protritus eſt, ſumma malorum minimè ſunt timenda. Quanquam ipſa audiat; tametſi, ut facit, odio habeat omnes viros Diomede duce navigantes, nihilominus omnes contemnimus illius odium, & contrà magnum eſt nobis magna vis. Agmon Pleuronius talibus verbis provocat Venerem nolentem, & accendit antiquam illius iram. Hæc verba probantur à paucis. Plures

mici arguimus Agmonem, cujus volentis reſpondere vox ſimul & meatus vocis tenuis & exiguus eſt: & capilli vertuntur in plumas, collum in novam formam converſum *velatur plumis, cum pectore & orſo: lacerti induunt majores pennas, & leves cubiti curvantur in alas: magna pars pedum à digi- ſuit occupata, & os cornu rigidum induratur, & definit in acuminatum* roſtrum. *Lycus, atque das, & Nycteus cum Rhetenore hunc mirantur; & dum ſtupent, aſſumunt eoſdem vultus; & potior umerus ex multitudine comitum evolat, & ſtrepit circum remos alis cum crepitu* quodam *mortis.*

NOTÆ.

484. *Erroris*] Eo nomine etiam appellantur *inera*, quæ per *incertum mare* ſuſcipiuntur: *t Æneæ errores* dicimus.

487. *Cytherea*] *Venus* Diomedi infenſa, à *ytheris* ſic dicta, in quam inſulam illa primum onchâ marinâ dicitur advecta.

490. *Sub pedibus timor eſt*] Nihil time- ur.

Ib. *Secura*] *Fortuna miſerrima tuta eſt*, ut noſter, lib. 2. de Pont. Eleg. 2.

493. *Magno*] Hôc ſibi vult, *Veneris inſultibus, majorem ſuam cognoſci potentiam.*

494. *Pleuronius*] *Ex Pleurone Ætoliæ oppido oriundus.*

495. *Veterem*] *Ob vulnus ſibi à Diomede impactum.*

Si petis quænam sit facies avium repentinarum; non prorsùs sanè eadem est cum formâ candidâ cygnorum, sed tamen ad eam quàm proximè accedit. Ægrè equidem, gener Dauni Iapygis servo hanc habitationem, & agros aridos cum minimâ parte meorum

Si volucrum quæ sit subitarum forma requiris;
Ut non cygnorum, sic albis proxima cygnis.
Vix equidem has sedes, & Iapygis arida Dauni
Arva gener teneo minimâ cum parte meorum.

XI. Hactenus Oenides. Venulus deserit regna Calydonia, & sinus Peucetios, atque campos Messapios: in quibus cernit speluncas, multis arboribus opacas, & stillantes levibus aquis, quas Pan, qui dimidiâ parte caper est, nunc possidet; at Nymphæ olim possidebant. Pastor Appulus tremefecit illas fugaces ex illâ regione, atque primò movet repentino metu: mox postquam collegerunt animum, & spreverunt persequentem, agitaverunt choreas pedibus pro numerorum varietate motis. Pastor has culpat; atque illas simulans saku rustico adjecit probra insulsa turpibus verbis. Neque antè stillat, quàm arbor reduxit fauces. Facile est verò intelligere meros ex arbore atque ejus fructu: namque oleaster indicat probrum linguæ baccis austeris. Acerbitas dictorum transiit illas.

XI. Hactenus Oenides. Venulus Calydonia regna,
Peucetiosque sinus, Messapiaque arva reliquit:
In quibus antra videt; quæ multâ nubila silvâ,
Et levibus stagnis manantia, semicaper Pan
Nunc tenet: at quodam tenuerunt tempore Nymphæ.
Appulus has illâ pastor regione fugatas
Terruit; & primò subitâ formidine movit:
Mox, ubi mens rediit, & contempsêre sequentem;
Ad numerum motis pedibus duxêre choreas.
Improbat has pastor: saltuque imitatus agresti,
Addidit obscœnis convicia rustica dictis.
Nec priùs obticuit, quàm guttura condidit arbor.
Arbore enim succoque licet cognoscere mores.
Quippe notam linguæ baccis oleaster amoris
Exhibet. Asperitas verborum cessit in illas.

XII. Postquam legati inde reversi sunt, nunciantes arma sibi denegata, Rutuli gerunt bella parata sine illis copiis; & multum sanguinis funditur ab utrâque parte. Ecce Turnus infert ratæ tædas inrates primas; & illi, quibus fluctus non nocuerunt, reformidant flammas. Jamque ignis incendebat picem, & ceras, & reliqua fomenta flammæ; atque ad lintea per excelsum malum scandebat: & transtra cavæ navis fumum emittebant:

XII. Hinc ubi legati rediêre, negata ferentes
Arma Ætola sibi, Rutuli sine viribus illis
Bella instructa gerunt; multumq; ab utrâq; cruoris
Parte datur. Fert ecce avidas in pinea Turnus
Texta faces: igneq; timent, quibus unda pepercit.
Jamq; picem, & ceras, alimentaque cætera flammæ
Mulciber urebat, perque altum ab carbasa malum
Ibat; & incurvæ fumabant transtra carinæ:

NOTÆ.

509. *Cygnis*] *Ardeæ* sunt seu *Erodii, Oloribus similes.* Angl. *Herons.*

512. *Oenides*] *Diomedes Oenei nepos.*

Ib. *Calydonia*] Ea pars Apuliæ, quam indotem Diomedes à Dauno acceperat, eo nomine appellatur, quia ille rex olim Ætoliæ *Calydonius* etiam à *Calydone Ætoliæ* urbe dicebatur.

513. *Peucetios*] *Apulos.* Namque in quas partes divisa Apulia, quarum alia ad ortum *Peucetia*, alia ad occasum *Daunia* appellatur. Utraque ad mare Adriaticum porrecta, atque Aufido, acri fluvio, divisa.

Ib. *Messapia*] Messapium peninsulam, in quâ Calabri & Silentini.

515. *Pan*] Deus pastorum, qui à parte posteriori capro similis pingebatur.

525. *Notam*] Amarulentiam, qua lingua notabatur.

528. *Ætola*] *Diomedis Ætoli.*

530. *Pinea*] Naves indicat Æneæ, in quas Turnus ignem immisit.

533. *Mulciber*] *Vulcanus*, qui à *mulcendo* ferro ita dictus. Atque is pro *igne* ponitur.

Cum

ùm memor has pinus Idæo vertice cæsas
ncta Deûm genitrix, tinnitibus aëra pulsi
Eris, & inflati complevit murmure buxi.
erque leves domitis invecta leonibus auras,
rita sacrilegâ jactas incendia dextrâ,
urne, ait, eripiam; nec me patiente cremabit
nis edax nemorum partes & membra meorum.
tonuit dicente Deâ: tonitrumque secuti
um saliente graves ceciderunt grandine nimbi:
ëraque, & subitis tumidum concursibus æquor
stræi turbant, et eunt in prælia, fratres.
quibus alma parens unius viribus usa,
upea prærumpit Phrygiæ retinacula classis:
ertque rates pronas, imoque sub æquore mergit.
obore mollito, lignoque in corpora verso,
capitum faciem puppes mutantur aduncæ.
digitos abeunt, & crura natantia, remi:
uodque priùs fuerat, latus est: mediisque carina
bdita navigiis, spinæ mutatur in usum.
ina comæ molles, antennæ brachia fiunt.
cerulus, ut fuerat, color est: Quasque antè timebant,
las virgineis exercent lusibus undas
aïdes æquoreæ; durisque in montibus ortæ
olle fretum celebrant: nec eas sua tangit origo.
on tamen oblitæ, quàm multa pericula sævo
ertulerint pelago, jactatis sæpe carinis
ppostuêre manus: nisi si qua vehebat Achivos.
XIII. Cladis adhuc Phrygiæ memores odêre Pelasgos:

cùm sancta mater Deorum recordans has arbores fuisse excisas jugis Idæis, implevit aërem tinnitibus æris, & sono tibiæ inflatæ: atque vecta per tenuem aërem leonibus suo jugum missis. Frustrà, inquit, immittis ignes manu impiâ, Turne; eximam, neque me sinente, flamma rapax absumet partes & membra mearum silvarum. Æther insonuit, Deâ verba faciente; & densi imbres secuti sunt tonitrua cum grandine saliente: & fratres Astræi confundunt aërem, & mare inflatum repentinis concursibus, & inter se concurrunt. E quibus alma mater Cybele usa impetu unius priùs divellit vincula Phrygiæ classis, & rapit naves pronas, & deprimit in profundum mare. Duritie emollitâ, atque ligno mutato in artus, puppes curvæ vertuntur in speciem capitum, remi mutantur in digitos & pedes natantes; &, quod fuerat antea, est latus, & carinæ substrata mediis navibus vertitur in spinam. Carbasa abeunt in flexiles capillos, antennæ in lacertos. Color est cæruleus, ut priùs fuerat: atque Naiades marinæ agitant lusibus virgineis illos fluctus, quos antea

rmidabant; & natæ in asperis collibus frequentant molle æquor, neque curant suam originem. n tamen immemores, quàm multa discrimina sint perpessæ in mari tumultuoso, submiserunt crebrò nus navibus agitatis, ut iis opem ferrent, nisi iis navibus quæ ferebant Græcos.
XIII. Nondum oblitæ Phrygii excidii, odio persequuntur Achivos:

NOTÆ.

535. *Idæo*] Montis Phrygiæ.
536. *Genitrix; Cybele est*: De his navibus à bele in Nymphas mutatis, ne à Turno exuentur. Vid. Virg. Æn. 9.
lb. *Tinnitibus*] Illud habuit cum Baccho mmune bona hæc mater, ut incondito tymiorum & fistularum strepitu furialique ulu, sacra ejus fierent.
538. *Leonibus*] Ab his Cybeles currum tranxit antiquitas.
545. *Astræi*] *Venti, Astræi* gigantis & Aæ filii.
547. *Stupea*] Funis, quo navis littori alligatur. Græcis dicitur ἐπίγειον & πεῖσμα Latinis verò *ora*, ut Quintil. *Sublatæ sunt anchoræ. solvimus oram.*
548. *Mergit*] Ex eo quòd aquis extingueretur ignis à Turno Æneæ navibus immissus, fabulam contexuit Virgilius, eas in Nymphas esse conversas.
553. *Spinæ*] Carina, quæ pars est navis infima, seu trabs, cui cæteræ adherent, in spinam dorsi fuit mutata.
562. *Phrygiæ*] Quasi Nymphæ Græcos Trojani excidii ulcisci cuperent.

atque ſpectaverunt fragmenta navis Neritiæ hilari facie. Et hilares viderunt puppim Alcinoï verti in ſcopulum & rupem adnaſci ligno.

Neritiæque ratis viderunt fragmina lætis
Vultibus. Et lætæ vidêre rigeſcere puppim
Cautibus Alcinoï; ſaxumque increſcere ligno.

XIV. *Spes erat, claſſe animatâ in Nymphas æquoreas, Rutulum poſſe omittere bellum timore prodigii, Pergit: atque pars utraque habet Deos; & habent animos, qui ſunt inſtar Deorum, neque jam quærunt regna dotalia, nec ſceptrum ſoceri, nec te, virgo Lavinia: ſed victoriâ potitos eſſe: & gerunt bella præ pudore ne alteruter videatur ſuſceptam cauſam deponere. Atque tandem Venus cernit arma victricia filii; & Turnus procumbit: Ardea, vocata potens Turno incolumi, ruit; quam poſtquam ſævus ignis conſumpſit; & domus ſunt abſconditæ ſub calido cinere, præpes tum primum cognita evolat è medio cumulo, atque excutit favillas alis pertuſſis. Et vox, & macies, & pallor, & omnia quæ conveniunt urbi domitæ, nomen etiam urbis illi manſit, atque ipſa Ardea deplangitur ſuis pennis.*

XIV. Spes erat, in Nymphas animatâ claſ
marinas,
Poſſe metu monſtri Rutulum deſiſtere bello.
Perſtat; habetq; Deos pars utraque: quique Deorum
Inſtar, habent animos. Nec jam dotalia regna,
Nec ſceptrum ſoceri, nec te, Lavinia virgo,
Sed viciſſe petunt: deponendique pudore
Bella gerunt. Tandemque Venus victricia nati
Arma videt: Turnuſque cadit; cadit Ardea Turni
Sospite dicta potens. Quam poſtquam barbarus igni
Abſtulit; & tepidâ latuerunt tecta favillâ,
Congerie è mediâ tum primùm cognita præpes
Subvolat: & cineres plauſis everberat alis.
Et ſonus, & macies, & pallor, & omnia, captam
Quæ deceant urbem, nomen quoque manſit in illa
Urbis: & ipſa ſuis deplangitur Ardea pennis.

XV. Jamque virtus Æneæ coëgerat omnes Deos ipſamque Junonem finem imponere antiquæ iræ cùm opibus Aſcanii creſcentis bene conſtitutis, heros Cythereïus erat maturus cœlo; atque Venus ambiêrat Deos; & projecta in collum ſui patris, Nunquam, dixerat, mihi iminitis pater ullo tempore precor ſis nunc benigniſſimus, atque optime, concedas illi numen eſſe quantumvis exiguum, dummodo aliquod eſſe concedas meo Æneæ, qui fecit te avum de noſtro ſanguine.

XV. Jamque Deos omnes, ipſamque Æneïa virtus
Junonem veteres finire coëgerat iras:
Cùm, bene fundatis opibus creſcentis Iüli,
Tempeſtivus erat cœlo Cythereïus heros;
Ambiêratque Venus Superos: colloque parentis
Circumfuſa ſui, Nunquam mihi, dixerat, ullo
Tempore, dure pater, nunc ſis mitiſſimus oro;
Æneæque meo, qui te de ſanguine noſtro
Fecit avum, quamvis parvum, des, optime, numen

NOTÆ.

563. *Neritiæ*] *Ulyſſis*, qui Ithacæ regnavit, ubi mons Neritus.

565. *Alcinoï*] Qui rex Phæacûm Ulyſſem è naufragio enatantem hoſpitio excepit: navique inſtruxit, quâ in Ithacum veheretur: quam quidem Neptunus Polyphemi filii ultor in ſcopulum mutavit: ut refert Homer Odyſſ. 13.

566. *Animatâ*] Mutata in Nymphas.

568. *Pars utraque*] Trojana & Rutula, illa Venerem habuit, hæc Junonem, *Sat fatis Venerique datum*, &c. *Sunt & mea contrà fata mihi*, &c. Turnus 9. Æn. 137.

570. *Soceri*] *Latini regis.*

572. *Nati*] *Æneæ.*

573. *Turnus*] Quem Æneas interfecit; ex Marone intelligitur.

Ib. *Ardea*] Quæ urbs Latii, Turni regia

574. *Barbarus*] *Trojanus.* Nam Troj aliique omnes à Græcis *barbari* habiti, m etiam Latinis. Heinſius legendum cenſet *D danus ignis.*

576. *Præpes*] *Avis*, quæ altiùs volat, ut lent Ardeæ. In auguriis felices aves *præp* dicuntur. Agell. lib. 6. cap. 6.

581. *Ipſamque Junonem*] Quæ ſemper ei verſata fuerat.

584. *Cythereius*] *Æneas Veneri Cytherea*

585. *Parentis*] *Jovis.*

Du

Dummodo des aliquod. Satis est inamabile regnum
Aspexisse semel, Stygios semel isse per amnes.
Assensere Dei: nec conjux regia vultus
Immotos tenuit; placatoque annuit ore.
Tum pater, Estis, ait, cœlesti munere digni,
Quæque petis, pro quoque petis. Cape, nata, quod optas.
Natus erat. Gaudet, grateque agit illa parenti:
Perque leves auras junctis invecta columbis
Littus adit Laurens, ubi tectus arundine serpit
In freta flumineis vicina Numicius undis.
Hunc jubet Æneæ, quæcunque obnoxia morti,
Abluere; & tacito deferre sub æquora cursu.
Corniger exsequitur Veneris mandata: suisque
Quicquid in Æneâ fuerat mortale repurgat,
Et respergit aquis. Pars optima restitit illi.
Lustratum genitrix divino corpus odore
Linxit, & ambrosiâ cum dulci nectare mistâ
Contigit os; fecitque Deum: quem turba Quirini
Nuncupat Indigetem, temploque, arisque recepit.
XVI. Inde sub Ascanii ditione binominis Alba

Satis est vidisse semel regnum horrendum, transivisse semel per fluvios inferos. Dii annuerunt; neque uxor regia habuit faciem immotam, annuit etiam vultu placato. Tum pater inquit, Estis ambo digni dono cœlesti, & tu quæ poscis, & ille pro quo poscis: sume, filia, quod cupis. Absolverat. Illa agit gratias patri; atque lata per subtilem aërem junctis columbis accedit ad littus Laurens, ubi fluvius Numicius velatus cannis volvitur in mare fluctibus flumineis: Huic imperat, ut repurget quæcunque in Æneâ erant subjecta morti, & vehere sub maria leni fluxu. Corniger perficit jussa Veneris, atque abluit suis aquis quicquid in Æneâ fuerat mortiobnoxium, atque undis respergit. Pars optima illi permansit. Mater inbuit corpus purgatum divino odore, & tetigit faciem ambrosiâ mistâ cum suavi nectare: atque fecit Deum: quem populus Romanus vocat Indigetem, & recepit in templa atque altaria.

XVI. *Postquam* hæc fuerint transacta, *Alba atque imperium Romanorum fuit sub potestate*

NOTÆ.

590. *Regnum*] Plutonis, quod Sibyllæ ope, tris videndi causâ, Æneas subiêrat.

593. *Immotos*] Quales habent qui annuere olunt.

597. *Columbis*] A quibus Veneris currum hi voluerunt poëtæ, propter earum libidinem licet.

598. *Littus*] Quod non longè à Lavinio, i Æneas regnabat, à Laurento, vicinâ urbe, dictum.

599. *Numicius*] Latii fluvius. *Secundum le prælium Latinis, Æneæ etiam ultimum rtalium operum fuit*; inquit Liv. lib. 1. mque ibi pugnans cùm in flumine interiisset corpus inveniretur, ad Deos migrasse debatur.

600. *Hunc*] Scilicet per mortem, quicquid rti obnoxium deponimus.

602. *Corniger*] *Numicius.* Diximus enim pius, propter divergentem cursum, fluviis nua tribui.

604. *Optima*] *Animam*, effluvium divinitatis.

606. *Ambrosiâ*] Quæ cibus est Deorum jucundissimus: sicut *Nectar* eorundem potus suavissimus. Utrumque immortalitatem significat & sæpe confunduntur.

607. *Quirini*] *Romuli*: quem in cœlo *Quirinum* vocari scripsit Florus. Atque per eum Romani intelliguntur.

608. *Indigetem*] Quos sua merita, ut inquit Tullius, in cœlum vocarunt & Diis adscripserunt, illi, quòd, antè in terris agentes, nunc nullius rei egentes in Diis agerent, *Indigetes* dicti sunt.

Ib. *Templo*] Æneæ tanquam Heroï Latini sacellum dicaverunt cum inscriptione hujusmodi: Πατρὸς Θεῦ χθονὶ ἐς ποταμῦ Νυμικίῦ ῥεῦμα δισπετ. Dionys. lib. 1.

609. *Binominis*] Nam & *Iülus* dictus.

Ib. *Alba*] Quam Ascanius condidit, Lavinio novercæ relicto.

Resque

Ascanii, qui duo habuit nomina. Silvius succedit illi: cujus filius Latinus sumsit nomina iterata cum veteri sceptro: Alba succedit illustri Latino, tum subit Epitus; Capetus & Capys hunc sequuntur, sed Capys fuit prior. Tiberinus sumpsit sceptrum post illos: atque extinctus in fluctibus fluvii Tusci dedit nomen aquæ. Ex quo & sævus Remulus & Acrota sunt orti. Remulus ætate major, simulator fulminis, interiit ictu fulminis. Acrota senior fratre suo dedit sceptrum sibi nato Aventino, qui sepultus est in eodem colle, in quo regnaverat, atque imposuit nomen colli. Jamque Proca obtinebat imperium in gentem Palatinam. Sub hoc rege Pomona vixit, quâ nulla inter Hamadryadas Latinas coluit hortos majori industriâ; neque alia fuit magis dedita fructibus arboreis, à quibus habet nomen. Illa non deligit nemora, neque fluvios, sed campos, & arbores proferentes poma felicia. Neque manus est armata venabulo, sed curvâ falce, quâ nunc coërcet arborum luxuriem, & reprimit ramos passim porrectos: nunc immittit surculum in divisum corticem, & præbet humorem succi ex aliâ arbore in eam transfato.

Resque Latina fuit. Succedit Silvius illi; 610
Quo satus, antiquo tenuit repetita Latinus
Nomina cum sceptro: clarum subit Alba Latinum
Epitos ex illo est. Post hunc Capetusq; Capysque
Sed Capys anté fuit. Regnum Tiberinus ab illi
Cepit: & in Tusci demersus fluminis undis 615
Nomina fecit aquæ. De quo Remulusq; feroxque
Acrota sunt geniti: Remulus maturior annis
Fulmineo periit imitator fulminis ictu.
Fratre suo sceptrum moderatior Acrota forti
Tradit Aventino: qui, quo regnârat, eodem 620
Monte jacet positus; tribuitque vocabula monti.
Jamque Palatinæ summam Proca gentis habebat.
Rege sub hoc Pomona fuit: quâ nulla Latinas
Inter Hamadryadas coluit solertiùs hortos,
Nec fuit arborei studiosior altera fœtûs: 625
Unde tenet nomen. Non silvas illa, nec amnes
Rus amat, & ramos felicia poma ferentes.
Nec jaculo gravis est, sed aduncâ dextera falce:
Quâ modò luxuriem premit, & spatiantia passim
Brachia compescit, fissâ modò cortice virgam 630
Inserit; & succos alieno præstat alumno.

NOTÆ.

610. *Silvius*] Tantis tenebris involuta sunt rei Romanæ primordia, ut neque sibi constent ipsi auctores, qui de iis scripserunt: ne miretur quisquam ab hoc nostro Dionysium, ab utroque Livium in recensendâ Albanorum regum genealogiâ differre. Hanc habet posterior: Ascanius primus est; 2 Silvius Posthumus Æneæ filius; 3. Æneas Silvius: mansit enim *Silvius*, postea omnibus Albanis regibus cognomen, nomen, sicut *Cæsar* Romanis Imperatoribus: 4 Latinus: 5 Alba; 6. Atis; (Dionysio Capetus seu Calpetus; 6 Tiberinus; 10 Remulus; 11 Agrippa, qui nostro Acrota; 12 Aventinus; 13 Procas; 14 Amulius Numitor.

611. *Repetita*] Latinum habuimus supra Laviniæ patrem.

Ib. *Latinus*] Silvii Æneæ filius, Posthumi nepos. Post Latinum autem alii recensent Albam: post Albam hic Ovidius Epitum vocat.

615. *Tusci*] *Albulæ* cui à submerso Tiberino, *Tiberis* datum nomen.

616. *De quo*] Post Tiberinum, Agrippam Silvium numerant, Tiberini filium, qui annos regnavit tres & triginta. Post Agrippam aurgo Remulum hujus filium, quem tamen Dionysius *Alladium* vocat.

618. *Imitator fulminis*] Cùm enim vellet videri *imitari* fulmina; à Jove vero fulmine percussus est.

621. *Vocabula monti*] Aventinus enim unus ex septem Romæ collibus, ab Aventino Rege, ibi sepulto, cognominatus fuit.

622. *Summum gentis*] Pro *imperio* in eam gentem quæ circa Palatium & ea loca, ubi postea Roma condita. Dionysius verò post Aventinum, Procam numerat, patrem Amulii & Numitoris.

623. *Pomona*] Pomorum Dea, à quibus nomen habuit. *Poma* autem dicuntur, quoscunque fructus arbores, seu plantæ esui aptos profundunt.

629. *Luxuriem*] *Luxuriari* dicuntur arbores quæ nimias frondes protudunt.

Ne

patitur sentire sitim: bibulæque recurvas
ieis fibras labentibus irrigat undis.
amor, hoc studium: Veneris quoque nulla cupido.
tamen agrestum metuens, pomaria claudit
s: & accessus prohibet, refugitque viriles.
d non & Satyri saltatibus apta juventus
ère, & pinu præcincti cornua Panes,
anusque suis semper juvenilior annis,
que Deus fures vel falce vel inguine terret,
poterentur eâ? sed enim superabat amando
quoque Vertumnus: neque erat felicior illis.
uoties habitu duri messoris aristas
be tulit; verique fuit messoris imago!
mpora sæpe gerens fœno religata recenti,
ectum poterat gramen versâsse videri.
e manu stimulos rigidâ portabat; ut illum
ares fessos modò disjunxisse juvencos.
ce datâ frondator erat, vitisque putator.
uerat scalas, lecturum poma putares.
es erat gladio, piscator arundine sumtâ.
nique per multas aditum sibi sæpe figuras
perit, ut caperet spectatæ gaudia formæ.
etiam pictâ redimitus tempora mitrâ,
itens baculo, positis ad tempora canis,
milavit anum: cultosque intravit in hortos,
naque mirata est: Tantòque potentior, inquit:
caque laudatæ dedit oscula, qualia nunquam

Neque sinit sitire, & irrigat fibras sinuosas siticulosæ radicis aquis fluentibus. Hic illi erat amor, hoc studium; nullum etiam desiderium habuit connubii. Nihilominus reformidans violentiam rusticorum claudit intus pomaria, & impedit atque vitat accessus viriles. Quid non fecerunt & Satyri, juventus prona in saltationes, & Panes habentes cornua circumdata pinu, & Silvanus semper juvenilior quàm ætas ipsius poscit, & Deus qui tremefacit fures vel falce vel pudendis, ut eam consequerentur? Verùm enimverò Vertumnus præ cæteris etiam illis amando; neque erat beatior illis. O quoties portavit aristas curbe, specie asseri messoris, & fuit imago veri messoris! Sæpe habens tempora vincta novo fœno, poterat videri is, qui metebat herbas recisas. Sæpe ferebat aculeos manu durâ, ut assereres illum modò jugo levâsse tauros lassos. Falce oblatâ erat frondium putator, & vitis amputator. Sumserat scalas, crederes collecturum poma. Erat miles ense cinctus, piscator virgâ. Denique crebrò sibi paravit accessum per multas formas, ut frueretur voluptate visæ

aptâ. Denique crebrò sibi paravit accessum per multas formas, ut frueretur voluptate visæ
audivit. Ille etiam habens tempora inò luta mitrâ pictâ, innitens scipione, capillis albis
s temporibus imitatus est vetulam, atque subiit cultos hortos, & mirata est poma: Et, inquit,
go tantò potentior: atque obtulit pauca suavia laudatæ, qualia nunquam

NOTÆ.

3. *Fibras*] Tenuiores & subtiliores *ra-*
quæ terræ humorem exsugunt.

7. *Satyri*] De Satyris, Silvanis atque
cornuto & capripedi falaciſſimo genere
sæpius mentio est facta.

9. *Juvenilior*] Quia ut senex, sicuti à
one dicitur, non ideo tamen minùs festi-
aut amori deditus.

0. *Deus*] Priapum dicit hortorum Deum,
ii & Veneris filium, pudendis suis ita
m, ut fures etiam, si Nasoni credas,
rrere potuerit.

a. *Vertumnus*] Fuit unus ex Diis Latinis,
vertendo, quod in formas omnes sese ver-
teret, illud nomen impositum. Romæ sacel-
lum habuit. Festa ejus *Vertumnalia* dicta,
quæ mense Octobri celebrantur.

647. *Sæpe manu*] Sæpe, inquit, in bubul-
cum Vertumnus mutabatur, ut Pomonâ potiri
posset.

650. *Scalas*] Quibus utuntur qui poma ex
arboribus, diu servanda, colligunt.

653. *Spectatæ formæ*] Al. *speratæ*. Apud
Terentium tamen *formarum spectator*.

657. *Tantòque*] *Quantò cultiores hortos habet.* Verùm ea ellipsis vetulæ optimè sapit
familiarem eandemque callidam agendi ratio-
nem.

Vera

vera anus obtuliſſet; & gibboſa ſedit ſuper ceſpite, ſuſpiciens ramos incurvatus onere Autumni. Ulmus erat in conſpectu vaſta racemis turgidis; quam poſtquam laudavit una cum vite conjunctâ, At, inquit, ſi eſſet ſtipes ſine vite, nihil haberet quamobrem deſideraretur præter folia. Hæc etiam vitis ſocia, quæ compoſita eſt ſuper ulmo, ſi non eſſet juncta, jaceret humi proſtrata. Tu tamen non moveris exemplo hujus arboris, atque vitas connubium, neque cupis te viro conjungere. Atque utinam cuperes! Helena non eſſet quæſita à pluribus procis; nec quæ cauſſa fuit certaminum Lapithiorum; nec uxor Ulyſſis qui contra timidos audax erat. Nunc etiam, cùm vites atque odio habeas ambientes, mille proci optant, & ſemidei, Deique & omnia numina quæ colunt colles Albanos. Verùm tu, ſi ſapias, ſi velis feliciter nubere, atque auſcultare huic vetulæ (quæ diligo te plùs quàm illi omnes, plùs quàm tu exiſtimas) ſperne vulgares nuptias, atque felige tibi Vertumnum ſocium lecti: pro quo accipias me etiam in pignus. Neque enim ille eſt ſibi magis perſpectus quàm mihi. Nec ille tanquam erro exſpatiatur paſſim per univerſum mundum. Frequentat hæc ſola loca. Nec, ſicut m pars procorum, diligit quam vidit ultimam: tu eris illi primus atque noviſſimus amor; & dec tibi ſoli ſuam vitam. His adde etiam, quod juvenis ſit, & pulcher dono quodam peculiari natur que eleganter ſe fingit in omnes figuras, & fiat quod erit juſſus, quamvis omnia jubeas. Quid diligitis idem? quòd habet primus poma, quæ coluntur à te, & tractat manu hilari tua dona

Vera dediſſet anus: glebâque incurva reſedit.
Suſpiciens pandos Autumni pondere ramos.
Ulmus erat contrà ſpatioſa tumentibus uvis:
Quam ſociâ poſtquam pariter cum vite probavit
At ſi ſtaret, ait, cœlebs ſine palmite truncus,
Nîl præter frondes, quare peteretur, haberet.
Hæc quoque, quæ junctâ vitis requieſcit in ulm
Si non nupta foret, terræ acclinata jaceret.
Tu tamen exemplo non tangeris arboris hujus
Concubituſque fugis; nec te conjungere curas
Atque utinam velles! Helene non pluribus eſſ
Sollicitata procis: nec quæ Lapitheïa movit
Prælia, nec conjux timidis audacis Ulyſſei.
Nunc quoque, cùm fugias averſeriſque petente
Mille proci cupiunt; & ſemideique, Deique,
Et quæcunque tenent Albanos numina montes.
Sed tu, ſi ſapies, ſi te benè jungere, anumque
Hanc audire voles (quæ te plùs omnibus illis,
Plùs quàm credis, amo,) vulgares rejice tædas
Vertumnumque tori ſocium tibi felige: pro qu
Me quoq; pignus habe. Neq; enim ſibi notior ille
Quàm mihi. Nec toto paſſim vagus errat in orbe.
Hæc loca ſola colit. Nec utì pars magna procor
Quam modò videt, amat. Tu primus & ultimus
Ardor eris; ſolique ſuos tibi devovet annos.
Adde, quòd eſt juvenis; quòd naturale decori
Munus habet; formaſq; aptè fingetur in omnes;
Et, quod erit juſſus (jubeas licèt omnia) fiet.
Quid, quòd amatis idem? quòd, quæ tibi po
coluntur,
Primus habet; lætâque tenet tua munera dext

NOTÆ.

660. *Autumni*] *Pomorum*, quæ per autumni tempus matureſcunt.

663. *Cœlebs*] Sine conjuge, *ſc.* vite. Vites enim ſic ulmos amplectuntur, ut uxores viros. Hinc *nupta vitis* & *marita ulmus* non poëtis tantùm, ſed & Columellæ ac aliis rei ruſticæ ſcriptoribus paſſim dicta.

670. *Quæ*] *Hippodamia.*

671. *Timidis audacis*] (i. e.) *in ti* Talis conſtructio occurrit lib. 10. v. 543 *Fortiſque fugacibus eſto.* Ita & Ammian. de Crocodilo; *audax monſtrum fugacibu*

676. *Hanc*] Seipſum indicat Vertu in vetulam mutatus.

688. *Primus*] Vertumno dicabantur tuum primitiæ.

d neque jam fœtus deſiderat arbore demptos,
ec quas hortus alit, cum ſuccis mitibus herbas;
ec quicquam, niſi te. Miſerere ardentis: & ipſum
ui petit, ore meo præſentem crede precari.
ſtoreſque Deos, & pectora dura peroſam
alien, memoremque time Rhamnuſidis iram.
uòq; magìs timeas (etiam mihi multa vetuſtas
ire dedit) referam totâ notiſſima Cypro
acta; quibus flecti facilè & miteſcerè poſſis.
iderat à veteris generoſam ſanguine Teucri
his Anaxareten humili de ſtirpe creatus.
iderat; & totis perceperat oſſibus æſtum.
uctatuſque diu, poſtquam ratione furorem
incere non potuit, ſupplex ad limina venit.
t modò nutrici miſerum confeſſus amorem,
e ſibi dura foret, per ſpes oravit alumnæ.
t modò de multis blanditus cuique miniſtris,
ollicitâ petiît propenſum voce favorem.
æpe ferenda dedit blandis ſua verba tabellis:
nterdum madidas lachrymarum rore coronas
oſtibus intendit: poſuitque in limine duro
olle latus, triſtique ſeræ convicia fecit.
rdior illa freto ſurgente cadentibus Hœdis,
urior & ferro, quod Noricus excoquit ignis,
t ſaxo, quòd adhuc vivum radice tenetur;

Sed neque nunc cupit fructus ereptos arboribus, neque herbas quas hortus nutrit cum ſuccis mitibus, nec quicquam præter te, Miſerere amore *flagrantis; atque puta ipſum, qui petit, præſentem orare verbis meis, & reverere Deos vindices, & Idalien averſantem corda ſæva, & iram memorem Rhamnuſidis. Et quò magìs timeas (namque ætas dedit mihi multa cognoſcere) narrabo facta maximè nota per totam Cyprum, quibus poſſis facile duci atque deliniri. Iphis natus ex parentibus plebeiis conſpexerat nobilem Anaxareten* ortam *ex ſanguine veteris Teucri. Conſpexerat, atque conceperat amorem totis oſſibus; & diu repugnans, poſtquam non potuit ſuperare æſtum ratione, ſupplex venit ad januam; & nunc confeſſus infelicem amorem nutrici* Anaxaretæ *precatus eſt per ſpem alumnæ, ne ſibi eſſet crudelis: nunc adulans ſingulis famulis, imploravit favorem benevolum voce*

ſuâ. Plerùmque credidit ſua verba ferenda tabellis: nonnunquam affixit januæ ſerta humida rore lachrymarum ſuarum; atque depoſuit tenerum latus ſuper rigidum limen; & jecit probra duram ſeram. Illa ſurdior mari turbato Hœdis occidentibus & rigidior ferro, quod ignis Noricus excoquit, & ſilice vivo, qui adhuc adhæret locis nativis:

NOTÆ.

693. *Dura*] *Amori minùs obſequentia.*

694. *Idalien*] Venerem dicit, ab Idalio
pri nemore ſic dictam.

lb. *Rhamnuſidis*] Nemeſis eſt Jove & Ne
ſitate, vel Oceano & Nocte genita, ſcele-
m, ſuperbiæ præſertim ultrix, & virtutum
nuneratrix, quid quemque facere deceatque
endens: quæ à Rhamnunte Atticæ oppido,
templum habuit, *Rhamnuſia* ſeu *Rhamnuſis*
ta eſt.

696. *Cypro*] Quæ maris Mediterrani inſu-
Veneri ſacra.

698. *Teucri*] Telamonis fuit filius, qui à
re domo pulſus propter Ajacis fratris inul-
n necem, profugus in Cyprum, ibidem no-
m Salamina condidit.

703. *Miſerum*] Siquidem eam, à quâ non amaretur, perditè amaret.

710. *Triſti*] *Quæ triſtem amatorem faciebat.*

711. *Hœdis*] Stellis duabus infra capram ſub humero Erichthonii, ſeu Aurigæ, quæ ortu atque occaſu ſuo tempeſtates circe dicuntur.

712. *Noricus*] Qui apud Noricos, qui Auſtriæ vel Bavariæ (ut vocant hodie) populi fuerunt, optima ferri vena, & temperatura. Plin. lib. 3. c. 14.

713. *Quòd adhuc*] Hoc eſt: quod nondum, è terrâ eſt effoſſum. Saxa enim nondum à ſuâ radice avulſâ, & *viva* dicuntur, & duriora ſunt, *Saxi radices* dixit Lucretius: & *viva ſaxa* noſter Metam. lib. 7.

Spernit

contemtis atque irridet, & immitis adjicit factis crudelibus voces feroces, atque subtrahit etiam spem vincendi amanti. Iphis impatiens longi doloris non sustinuit cruciatus: atque protulit has ultimas voces ad januam: Vincis, Anaxarete; neque tandem ulla molestia tibi mei causâ ferenda erit: adorna festivos triumphos, & cita Pæanem, & coronare splendidâ lauro. Namque tu victrix potiris, atque ego ultro morior: age, da, lætare. Certè cogeris probare aliquid quod ad me pertinet; atque erit quo tibi sim acceptus, & agnosces nostrum meritum. Scias tamen me non priùs omisisse tui amorem quàm vitam: atque sum privandus simul duplici lumine. Neque rumor meæ mortis accedet tibi nuncius: ipse ego, ne dubites præsens ero, atque videbor tibi adstare, ut oblectes tuos sævos oculos corpore exsangui. Si tamen, ô Dii, aspicitis sortes hominum, estote mei memores: lingua nihil potest amplius proferre, atque præstate ut vivat nostri memoria per longum ævum; & indulgete famæ annos quos sustulistis vitæ. Absolvit; & tollens oculos madidos & lacertos pallentes ad postes crebrò decoratos sertis, cùm januæ affigerit extremitatem funis. Hæ coronæ, inquit, tibi sunt gratæ, sæva atque scelesta, a immisit caput, sed tum etiam conversus ad illam: & pondus luctuosum pependit compresso ju Porta percussa ictu pedum trementium visa est strepitum fecisse similem gementi multa: & cùm reserata, exhibuit facinus. Ministri vociferantur, & reportant eum nequicquam sublatu filium genetricis; nam pater Iphidis erat mortuus. Illa accipit in gremium, & amplexa gelidos sui filii, postquam locuta & fecisset ea

Spernit, & irridet; factisque immitibus addit
Verba superba ferox: & spe quoque fraudat am
tem.
Non tulit impatiens longi tormenta doloris
Iphis; & ante fores hæc verba novissima dixit
Vincis, Anaxarete: neque erunt tibi tædia tan
Ulla ferenda mei. Lætos molire triumphos,
Et Pæana voca, nitidâque incingere lauro.
Vincis enim, moriorque libens: age, ferrea, ga
Certè aliquid laudare mei cogeris, eritque
Quo tibi fim gratus; meritumque fatebere nostr
Non tamen antè tui curam cessisse memento,
Quàm vitam: geminâque simul mihi luce ca
dum.
Nec tibi fama mei ventura est nuncia leti;
Ipse ego, ne dubites, adero: præsensque videbo
Corpore ut exanimi crudelia lumina pascas.
Si tamen, ô Superi, mortalia fata videtis,
Este mei memores; nihil ultra lingua precari
Sustinet; & longo facite ut memoremur in æ
Et quæ demsistis vitæ, date tempora famæ.
Dixit: & ad postes ornatos sæpe coronis
Humentes oculos & pallida brachia tendens,
Cùm foribus laquei religaret vincula summi;
Hæc tibi serta placent, crudelis & impia, dixit,
Inseruitque caput; sed tum quoque versus ad illa
Atque onus infelix elisâ fauce pependit.
Icta pedum motu trepidantûm, ut multa gement
Visa dedisse sonum est, adapertaq; janua factum
Prodidit; exclamant famuli; frustràque levatu
(Nam pater occiderat) referunt ad limina mat
Accipit illa sinu, complexaque frigida nati
Membra sui, postquam miserarum verba parent

NOTÆ.

720. *Pæana*] Hoc est, *Hymnis lætitiæ, cujusmodi à triumphantibus canuntur, utere.* Ab Apolline autem *Pæanes* initium sumpserunt, in cujus honorem, post occisum Pythona serpentem, hymnus hujus generis cantatus resti

Ib. *Incingere*] Coronare viridi lauro; id quod triumphantes solent.

722. *Cogeris*] Quia illam superbam de deserebat.

725. *Geminâ*] *Vitâ meâ, & te, qui mi tera luces.*

736. *Hæc*] *Corpora amantium ad corollarum loco, suspensa.*

739. *Trepidantûm*] Ut mos est eorum, suspendio vitam finiunt.

Ed

ɔsilit, & matrum miserarum facta peregit; 745
unera ducebat mediam lachrymosa per urbem,
uridaque arsuro portabat membra feretro.
ortè vicè vicina domus, quâ flebilis ibat
ompa, fuit: duræque sonus plangoris ad aures
enit Anaxaretes: quam jam Deus ultor agebat 750
lota tamen, Videamus, aït, miserabile funus:
x patulis iniît tectum sublime fenestris.
ixque bene impositum lecto prospexerat Iphin;
irigvêre oculi: caliduſque è corpore sanguis
ducto pallore fugit. Conataque retro 755
erre pedes, hæsit: conata avertere vultus,
oc quoque nòn potuit: paulatimque occupat artus,
uod fuit in duro jam pridem pectore, saxum.
eve ea ficta putes, dominæ sub imagine signum
ervat adhuc Salamis: Veneris quoque nomine templum 760
rospicientis habet. Quorum memor, ô mea, lentos
one, precor, fastus, & amanti jungere, Nymphe.
c tibi nec vernum nascentia frigus adurat
oma; nec excutiant rapidi florentia venti.
æc ubi nequicquam formas Deus aptus in omnes
didit; in juvenem rediît; & anilia demit 766
ıstrumenta sibi. Talisque apparuit illi,
ualis ubi oppositas nitidissima Solis imago
vicit nubes, nullâque obstante reluxit:
imque parat: sed vi non est opus, inque figurâ 770
apta Dei Nymphe est, & mutua vulnera sentit

XVII. Proximus Ausonias injusti miles Amulî

quæ matres infelices solent; præibat exequiis flebilis per mediam urbem, atque ferebat artus cæruleo colore flagraturo. Forte domus fuit proxima vico, quâ pompa procedebat; atque sonitus planctûs permeavit ad aures Anaxaretes, quam jam Deus vindex persequebatur. Tollatamen, Aspiciamus, inquit, lamentabiles exequias: atque ascendit in excelsum cubiculum fenestris apertis. Vixque bene prospexerat Iphin impositum feretro, cùm oculi indurati sunt; & sanguis calidus excessit ex corpore, pallore ingruente, atque conata retro ferre pedes correpta est: conata dimovere oculos, neque id potuit: atque paulatim silicis durities, quæ fuit jam dùm in rigido corde, invasit membra. Neve credas ea esse ficta; Salamis servat adhuc statuam sub figurâ dominæ; habet etiam templum dicatum Veneri prospicienti. Quorum recordans, ô mea, oro, omitte diuturnam superbiam, & ô Nympha nube amicti. Sic neque frigus vernum tibi adurat poma nascentia; neque impetus veris dejiciat florentia. Postquam rediit in juvenilem formam, qualis ubi sol splendidissimus dejecit nubes objectas, atque resplenduit nullâ prohibente, vincque parat: sed nihil est opus violentiâ: & Nympha correpta est formâ Dei, & sentit vulnera amoris reciproca.

XVII. *Miles iniqui Amulii proximus occupavit*

ue, qui sibi omnes figuras adaptare poterat, frustrà hæc protulit, rexit cultus, quibus anum simulaverat, & talis visus est illi, eravit nubes objectas, atque resplenduit nullâ prohibente, vincque parat: sed nihil est opus vio- ia: & Nympha correpta est formâ Dei, & sentit vulnera amoris reciproca.

NOTÆ.

746. *Funere ducebat*] Mater ducit funera a prima in pompâ funeris.

747. *Lurida*] *Livido colore*, qualia solent corpora, quæ ex præcluso spiritu violentâ rte pereunt.

750. *Ultor*] *Nemesis.*

758. *Jam pridem*] Hoc dicit, quia *Amori* ssserat *Anaxarete.*

760. *Salamis*] Cypri urbs Teucro, Telamonis filio, condita.

761. *Prospicientis*] Venus ita dicta est, quòd naxareten de fenestrâ funera Iphidis *prospi-* *am* in saxum mutaverit.

766. *Anilia*] *Baculum* puta, *canos*, &c. Vide suprà 655.

771. *Nymphe*] *Pomona.*

Ib *Mutua vulnera*] Nam & ipsa Vertumni amore capit ardere.

772. *Proximus*] *Qui à Procâ regnum Albanorum obtinuit.* Amulius enim, pulso fratre Numitore, ejusdemque filio Lauso pertimpto, illud invasit. Is tamen à Remo & Romulo Rheæ ex Marte filiis, quam Numitor genuerat, denique fuit interfectus: atque idem avum suum solio reddiderunt.

Ib. *Injusti*] Quippe qui fratrem exturbaverit

Rexit

regnum Italiæ: & Numitor senex imperio, à quo depulsus erat ab Amulio, *iterum, potitur, beneficio nepotum: & muri urbis ponuntur festis Palilibus. Et Tatius & patres Sabini bella movent, & post viam arcis apertam* virgo *Tarpeia efflavit animam digno supplicio, armis* scilicet *in eam injectis. Inde orti Curibus more luporum silentium ore retinent vocem, atque aggrediuntur Romanos somno superatos, & eunt ad portas, quos* Romulus *Iliæ filius obseraverat forti repagulo. Attamen ipsa Juno aperuit unam, neque sonum reddidit cardine moto. Sola Venus advertit retinacula valvarum dimota esse; atque fuit obturatura, nisi quòd nunquam fas est Diis evertere facta* aliorum *deorum. Naïdes Italicæ obtinebat loca finitima Jani* sacello *irrigua fonte gelido, petit ab his suppetias. Neque Nymphæ restiterunt Deæ poscenti*

Rexit opes: Numitorque senex amissa nepotum
Munere regna capit: festisque Palilibus urbis
Mœnia conduntur. Tatiusq; patresque Sabini
Bella gerunt: arcisque viâ Tarpeia reclusâ
Digna animam pœnâ congestis exuit armis.
Inde sati Curibus, tacitorum more luporum,
Ore premunt voces; & corpora victa sopore
Invadunt: portasque petunt: quas obice firmâ
Clauserat Iliades. Unam tamen ipsa recludit,
Nec strepitum verso Saturnia cardine fecit.
Sola Venus portæ cecidisse repagula sensit;
Et clausura fuit; nisi quòd rescindere nunquam
Diis licet acta Deûm. Jano loca juncta tenebant
Naïdes Ausoniæ gelido rorantia fonte:
Has rogat auxilium, nec Nymphæ justa petenti
Sustinuêre Deam: venasque & flumina fontis
Elicuêre sui. Nondum tamen invia Jani
Ora patentis erant, neque iter præcluserat unda.
Lurida supponunt fœcundo sulfura fonti,
Incenduntque cavas fumante bitumine venas.
Viribus his aliisque vapor penetravit ad ima
Fontis: & Alpino modò quæ certare rigori
Audebatis aquæ, non ceditis ignibus ipsis.
Flammiferâ gemini fumant aspergine postes:

æqua: atque eduxerunt venas & rivos suæ scaturiginis. Nondum tamen aditus Jani aperti erant præclusi, neque aqua impediverat viam. Submittunt igitur pallida sulfura scatenti fonti atque accendunt venas illius *sinuosas bitumine ardenti, & calor penetravit ad intimos recessus scaturiginis viribus atque aliis; & aquæ, quæ modò poteratis contendere cum frigiditate Alpinâ, non cediti flammis. Uterque postis fumat rore calido;*

NOTÆ.

773. *Nepotum*] *Remi & Romuli.*

774. *Palilibus*] Quæ *Pali Pastorum Deæ* 12 *Calend. Maias* erant dicata: quo die urbis Romæ fundamenta à Remo atque Romulo jacta sunt. Dicuntur etiam et *Parilia* à partu pecorum.

775. *Tatius*] Sabinorum dux acerrimus, qui propter Sabinarum raptum, gravissimum bellum Romanis intulit; atque pace factâ in regni partem acceptus est.

776. *Tarpeïa*] Sp. Tarpeii, arcis Romanæ præfecti, fuit filia, quæ hostibus arcem prodidit, ornamentis capta quæ illi in sinistris gestabant: Cùm verò ambiguis verbis ea promisissent, ut & fidem datam servarent, atque infidam ulciscerentur, scuta præarmillis in illam conjecerunt.

778. *Sati Curibus*] *Sabini*, quorum *Cures* urbs fuit princeps: à quâ Romani post initam societatem *Quirites* dicti.

781. *Unam*] Janualem tamen Tarpeia virgo reclusit.

787. *Rogat*] *Venus.* Describit poëta mutationem aquarum frigidarum in calidas. Nam ipso prælio cùm fugerent Romani, precidua [illegible] neris (aut ut alii scribunt, Romuli,) aquæ [illegible] lidæ scaturire cœperunt, quibus Sabini prohibiti sunt ulterius Romanos persequi.

789. *Patentis*] Quod signum belli: ut clausum Jani templum signum pacis.

791. *Lurida*] Quæ vapore *luridum* calorem atque *pallidum* efficiunt.

792. *Incendunt*] Quanquam Jano ista tribuit ipse Naso Fast. 1.

Ib. *Fumante bitumine*] Hoc idem describit primo Fastorum: nisi quòd illic non Nymphæ sed Jano calefactionem aquarum istam tribuit.

794. *Alpino*] Frigidissimæ verò ex Alpibus undiquaque scatent aquæ.

796. *Gemini*] *Postes*, pro templi *portis geminis bifrontis Jani.*

ortaque, nequicquam rigidis permissa Sabinis,
onte fuit præstructa novo; dum Martius arma
duueret miles. Quæ postquam Romulus ultro
btulit; & strata est tellus Romana Sabinis
orporibus, strata estque suis; generique cruorem
anguine cum soceri permiscuit impius ensis:
ace tamen sisti bellum, nec in ultima ferro
ecertare, placet: Tatiumque accedere regno.
XVIII. Occiderat Tatius, populisque æquata duobus,
omule, jura dabas: positâ cùm casside Mavors
alibus affatur Divûmque hominumque parentem:
empus adest, genitor (quoniam fundamine magno
es Romana valet, nec præside pendet ab uno)
æmia, quæ promissa mihi, dignoque nepoti
olvere, & ablatum terris imponere cœlo.
u mihi concilio quondam præsente Deorum
Nam memoro, memoriq; animo pia verba notavi)
nus erit, quem tu tolles in cœrula cœli:
ixisti. Rata sit verborum summa tuorum.
nnuit Omnipotens, & nubibus aëra cæcis
cculuit, tonitruque & fulgure terruit Urbem.

& valvæ, frustrà apertæ sævis Sabinis, fuerunt obstratæ novo fonte, donec miles Martius capesseret arma. Quæ postquam Romulus sponte induxit, & tellus Romana fuit coöperta corporibus & Sabinorum, & indigenarum, atque gladius scelestus confundit sanguinem generi cum cruore soceri; decernunt tamen bellum pace componere, neque ad internecionem *pugnare; & Tatium recipi in* societatem *regni.*

XVIII. *Tatius obierat, & tu Romule, ponebas leges communes duobus populis: cùm Mars, omissâ galeâ, talibus alloquitur patrem Deorum atque hominum; Tempus adest, pater, (siquidem imperium Romanum floret amplo fundamento, neque* unum *tantummodo Deûm* tutelarem habet, quo protegi & defendi possit) *pendi mercedem quam mihi dignissimo nepoti meo pollicitus es, atque recipere in cœlum sublatum ex terris, Tu dixisti mihi olim cœtu Deorum (nam in memoriâ habeo, & pia illa, quæ tu protulisti, dicta menti meæ tenaciter hærent.) Unus erit, quem tu, ô Mars, evehes in cœlum cæruleum. Promissa tua jam absolve. Omnipotens assensus est: atque obduxit cælum opacis nebulis, & tremefecit urbem tonitru & fulgure.*

NOTÆ.

797. *Rigidis*] Illis verò tristem atque tetri- disciplinam tribuit Livius, fueruntque rum gravitate atque sanctitate laudatissimi. ero illos fortissimos, florem Italiæ, atque , reipublicæ robur appellat.

798. *Martius*] *Romanus:* cui à Romulo rte fato illud nomen.

801. *Tatium*] Nam inter reliquas pacis ditiones hoc etiam placuit, ut Tatius unà Romulo æquâ potestate paribusque legibus naret.

803. *Pace*] Quæ Sabinorum interventu his que conditionibus constituta est, ut relictis sedibus novam in urbem hostes demigra- : Tatius unà cùm Romulo æquâ potestate, busque honoribus regnaret.

805. *Occiderat*] Lavinius, cùm ad solenne um eò venisset, concursu facto, interfectus ostquam annos quatuor pari cùm Romulo state imperâsset. Liv. 1. *Duobus* Romanis, abinis.

Ib. *Tatius*] A proximis legatorum Laurentium (qui, ad res repetendas missi, pulsati, fuerant) Lavinius fuit interfectus, cùm illuc ad solenne sacrificium profectus esset, postquam 4 annos cùm Romulo regnâsset.

Ib. *Æquata*] *Inter Romanos & Sabinos.*

807. *Parentem*] *Jovem.*

810. *Nepotis*] Romulo filio meo, tuo nepotis Recensetur hæc, ἀποθέωσις, 2 Fast.

813. *Memoro*] *Memini.* Sæpius enim idem significat ac *narro.*

816. *Nubibus*] *Repentè cùm concionem haberet,* &c. Florus.

817. *Terruit*] Istud ex historiæ fide: ut intelligi potest ex loco L. Flori jam citato. l. g. *orbem* pro *urbem* sed perperam. Ita enim Horat. de Jove, Lib. 1. Od. 2.

——— *Rubente*
Dexterâ sacras jaculatus arces
Terruit urbem.

Quæ Gradivus cognovit esse indicia sibi exhibita, quibus sibi nunc liceret filium suum Romulum rapere è terris; atque innixus hastæ confidenter conscendit equos onustos temone cruento, & agitavit eos ictu scuticæ, & vectus per declivem aërem, substitit in extremo cacumine frondosi Palatini: & sustulit Iliaden dicentem jura regia Quiriti jam suo. Corpus morti obnoxium disjectum per subtilem aërem, ut pila plumbea impulsa latâ fundâ consuevit liquescere in medio cœlo. Vultus exoritur splendidior, atque forma dignior excelsis pulvinaribus, & qualis solebat esse Quirini cùm trabeam induceret. Uxor illum lugebat tanquam perditum; cùm Juno regia jubet Irin descendere per sinuatum callem ad Hersiliam, atque sic illi vacanti narrare sua jussa.

XIX. *O matrona, honor primarius gentis Latriæ atque Sabinæ, antea dignissima fuisse uxor tanti viri, nunc esse Quirini, compesce tuas lachrymas; & si cupis cernere maritum, veni, me ducente, in lucum, qui viresçit in monte Quirinali atque umbrâ suâ obtegit templ regis Romani. Iris obsequitur; atque delapsa in terram per arcus variis coloribus distinctos, ad Hersiliam verbis jussis. Illa vix erigens oculos facie pudibundâ, O Dea, inquit, (nam n possum dicere quænam sis, & constat esse Deam,) duc, ô duc, & mihi ostende faciem mei m quæ si fata concesserint*

Quæ sibi promissæ sensit data signa rapinæ,
Innixusque hastæ, pressos temone cruento
Impavidus conscendit equos Gradivus, et ictu
Verberis increpuit: pronumque per aëra lapsus
Constitit in summo nemorosi colle Palati:
Reddentemque suo jam regia jura Quiriti
Abstulit Iliaden. Corpus mortale per auras
Dilapsum tenues: ceu latâ plumbea fundâ
Missa solet medio glans intabescere cœlo.
Pulchra subit facies, & pulvinaribus altis
Dignior, & qualis trabeati forma Quirini.
Flebat ut amissum conjux; cùm regia Juno
Irin ad Hersiliam descendere limite curvo
Imperat: & vacuæ sua sic mandata referre.
XIX. O et de Latiâ, ô et de gente Sabinâ
Præcipuum matrona decus; dignissima tanti
Antè fuisse viri, conjux nunc esse Quirini;
Siste tuos fletus: & si tibi cura videndi
Conjugis est, duce me lucum pete, colle Quirin
Qui viret, & templum Romani regis obumbrat.
Paret: & in terram pictos delapsa per arcus,
Hersiliam jussis compellat vocibus Iris.
Illa verecundo vix tollens lumina vultu,
O Dea (namque mihi, nec quæ sis dicere prom
tum est;
Et liquet esse Deam,) duc, ô duc, inquit: et o
Conjugis ora mihi. Quæ si modò posse videre

NOTÆ.

818. *Rapinæ*] *Romuli ex terris in cœlum auferendi.*

819. *Cruento*] *Ut belli potentis Dei esse decet.*

820. *Gradivus*] *Mars*, qui ita à *Gradiendo*, vel à *Vibrando* quod κραδαίνειν est Græcis, dicitur.

821. *Increpuit*] *Infonuitque flagello* (quo equi verberantur) dixit Virgil.

822. *Paloti*] Jam suprà, hunc unum esse ex collibus Romanis, diximus, imperatorum sede olim clarissimum.

826. *Intabescere*] *Liquescere atque consumi.*

827. *Pulvinaribus*] *Lectos* dicit, qui Diis in templis sternebantur.

828. *Trabeati*] *Trabeâ induti*: quæ toga fuit multis, instar *trabium* transversarum, p pueris auroque intextis fasciis decorata.

830. *Hersiliam*] Hæc Romuli coaju Diis recensita *Ora* vel *Hora* dicta est, quæ a Romanos qualis *Hebe* apud Græcos fuit. *tam* insuper appellatam fuisse scripsit Plu chus, utpote quæ juvenes ad virtutem & bene gerendas hortaretur.

Ib. *Curvo*] *Qualis est arcus cæleſtis.*

834. *Quirini*] Qui *Romulus* est, nom mutato, postquam in Deorum numerum re etiet.

836. *Quirino*] Ubi ipse *Quirinus* seu *Ro lus* templum habuit; qui & ipsi colli *nali* nomen dedit.

F

ata ſemel dederint: cœlum aſpectâſſe fatebor.
ec mora; Romuleos cum virgine Thaumanteâ
ngreditur colles. Ibi ſidus ab æthere lapſum
ecidit in terras: à cujus lumine flagrans
erſiliæ crinis cum ſidere ceſſit in auras.
anc manibus notis Romanæ conditor urbis
xcipit: & priſcum pariter cum corpore nomen
utat; Oramque vocat: Quæ nunc Dea juncta Quirino eſt.

aſpicere tantùm ſemel, agnoſcam vidiſſe cœlum. Et ſine cunctatione proficiſcitur in montem Romuleum cum virgine Thaumanteâ. Ibi ſtella ex cœlo demiſſa cecidit in terram, à cujus igne coma Herſiliæ incenſa receſſit in cœlum cum ſtellâ. Ædificator urbis Romæ hanc excipit manibus notis, atque ſimul mutat antiquum nomen cum corpore, & appellat Oram, quæ Dea uxor eſt nunc Quirini.

NOTÆ.

845. *Romuleos*] Quos dixit *Quirinos* ſuprà 6.

b. *Thaumanteâ*] *Iris* eſt *Thaumantis* filia. nonis addicta miniſteriis.

846. *Colles*] Collem Quirinalem.

847. *A cujus lumine*] Cujus hoc ſidus fuit? tè non ſolùm Herſiliæ crinem incendit, ve- etiam ſecum totum in cœlum rapuit. Non ur in terris Romulum ſed in cœlo vidit, ubi orpus adeptum eſt immortalitatem, & noa ejus mutatum.

851. *Mutat*] Aliam mortalium linguam à linguâ Deorum voluerunt poëtæ. Ut Hom. Il. *a.*

Ον Βριάρεων καλέουσι Θεοὶ, ανδρες δέ τε παντες Αἰγαίων, &c.

Noſter lib. 11. *Hunc Icelon ſuperi, mortale Phobetora vulgus Nominat.*

Ib. *Juncta Quirini*] Nam *Ora* in templo Romuli colebatur.

P. OVIDII NASONIS METAMORPHOSEON

LIBER XV.

ARGUMENTUM.

SECUTUS est Numa: qui cùm de originibus Crotonis inquireret, gros calculos quondam in albos fuisse commutatos comperit. Et Pyth ram de perpetuis rerum transformationibus disputantem audivit. Mort deinde Numam deflens Ægeria, nec Hippolyti, qui suas ipsi conver proponebat, consolatium admittens, in fontem liquescit. Id quod non m fuit mirandum, quàm quòd Romuli lancea arbor, aut Cippus factus est nutus. Julius Cæsar denique in stellam post mortem commutatus fui

INTERPRETATIO.

I. *Quæritur interea, quis ferat onus tanti imperii, & possit succedere tanto regi. Fama prænuncia veri addicit Numam* Justitiâ & integritate *nobilem imperio. Ille non est contentus scire ceremonias gentis Sabinæ:*

I. QUæritur interea, qui tantæ pondera m
Sustineat, tantoque queat succedere r
Destinat imperio clarum prænuncia veri
Fama Numam. Non ille satìs cognôsse Sabi
Gentis habet ritus: animo majora capaci
Concipit; & quæ sit rerum natura requirit.
Hujus amor curæ, patriâ, Curibusque relictis

mens illius perspicax ad altiora aspirat, atque exquirit, quæ sit natura rerum. Cupiditas studii fecit, ut patriâ & Curibus desertis,

NOTÆ.

4. *Numam*] Fuit Numa Pompilius ultro à Romanis petitus ob inclytam regionem, qui eò denique ferocem populum redegit, ut, quod ei & injuriâ occupaverat imperium, religione atque justitiâ gubernaret.

5. *Ritus*] *Sacra, ceremonias,* omnem *orum cultum* docuit.

7. *Curibus*] Vid. lib. 14. 778.

ecit ut Herculei penetraret ad hoſpitis urbem.
Graia quis Italicis auctor poſuiſſet in oris
Mœnia quærenti, ſic è ſenioribus unus
Rettulit indigenis, veteris non inſcius ævi:
Dives ab Oceano bobus Jove natus Iberis
Littora felici tenuiſſe Lacinia curſu
Fertur: &, armento teneras errante per herbas,
Ipſe domum magni nec inhoſpita tecta Crotonis
Intrâſſe; & requie longum relevâſſe laborem;
Atque ita diſcedens, Ævo, dixiſſe, nepotum
Hic locus urbis erit; promiſſaque vera fuerunt.
Nam fuit Argolico generatus Alemone quidam
Myſcelos, illius Dîs acceptiſſimus ævi.
Hunc ſuper incumbens preſſum gravitate ſoporis
Clavíger alloquitur: Patrias, age, deſere ſedes:
Hæc pete diverſi lapidoſas Æſaris undas.
Fac, niſi paruerit, multa ac metuenda minatur.
Poſt ea, diſcedunt pariter ſomnuſque Deuſque.
Surgit Alemonides; tacitâque recentia mente
Viſa refert; pugnatque diu ſententia ſecum.
Numen abire jubet; prohibent diſcedere leges:
Cœnaque mors poſita eſt patriam mutare volenti.
Candidus Oceano nitidum caput abdiderat Sol,
Et caput extulerat denſiſſima ſidereum nox;
Viſus adeſſe idem Deus eſt, eademque monere:
Fac, niſi paruerit, plura & graviora minari.
Pertimuit: patriumque ſimul transferre parabat

proficiſceretur ad urbem hoſpitis Herculei. Atque unus ex ſenioribus inde ortis non ignarus hiſtoriam *præteritæ ætatis, ſic edocuit* eum *ſciſcitantem quiſnam conditor ſtatuiſſet urbem Græcam in littoribus Italis. Filius Jovis opulentus Tauris Hiſpanis, dicitur perveniſſe ad littora Laciniæ felici curſu ab Oceano; atque, armento vagante per tenera gramina, ipſe ſubiiſſe domum hoſpitalem magni Crotonis; & reſpirâſſe à longi* itineris *fatigatione per quietem, & abiens ſic dixiſſe, Hic erit locus urbis ætate nepotum: atque* ejus *promiſſa fuerunt certa. Nam fuit quidam Myſcelus filius Alemonis Argivi, qui ex ſuæ ætatis* hominibus *Diis erat gratiſſimus. Hercules ſuperſtratus,* ita *hunc affatur oppreſſum alto ſomno; Agedum, relinque domum patriam, proficiſcere, concede ad undas ſaxeas Æſaris* hinc longè *remoti: atque niſi obſequutus ſit, minitatur plurima atque reformidanda. Poſt ea ſopor atque Deus ſimul*

unt. Alemonides ſurgit, atque apud ſe revolvit nova ſomnia, & conſilium diu incertum eſt. Deus atur diſcedere, leges non ſinunt proficiſci; atque mors eſt dictum ſupplicium ei, qui cupit miere è ſolo nativo. Sol ſplendidus condiderat caput lucidum Oceano, & nox obſcuriſſima evexerat ut ſtellarum, cùm idem Deus viſus eſt aſſiſtere, atque eadem monere, &, niſi obſequutus ſit, nari plura & duriora. Pertimuit: atque ſtatuebat pariter tranſvehere rem patriam

NOTÆ.

. *Hoſpitis*] *Crotonem* dicit, qui non Hermm tantùm ex Hiſpaniâ redeuntem hoſpitio epit, ſed inſuper *Crotoni* urbi nomen dedit, uâ Pythagoras philoſophus, maximus do-. Illius audiendi causâ Numam Crotonem ceſſiſſe finxit poëta, ut fabulas ſuas conret: cùm tamen Pythogoram, Servio Tulregnante, 100 amplius poſt annos vixiſſe s conſtat.

2. *Iberis*] *Hiſpanis:* quos inde, Geryone rfecto, abegerat *Jove natus* Hercules.

3. *Lacinia*] Quæ à *Lacinio* promontorio æ, non longè à *Crotone*, inter Tarentinum yllacium ſinum, nomen habuerunt; ſicut & ipſum promontorium à *Lacinio* latrone ibi ab Hercule mactato ſuum deſumpſit.

22. *Claviger*] *Herculem* dicit, qui ſine *clavâ & leonis pelle* vix uſpiam invenitur.

23. *Diverſi*] Longè hinc ab Argis diſtantis.

Ib. *Æſaris*] Qui fluvius eſt parvus admodum magnæ Græciæ in Calabriâ ulteriore, Crotone in Ionium mare defluens.

26. *Alemonides*] *Myſcelus*, filius Alemonis.

27. *Refert*] *Volutat, agitat, cogitatione & animo revolvit.* Alibi etiam in eodem ſenſu verbum *referre* uſurpat Ovidius.

30. *Oceano*] Ut videtur oculis.

31. *Sidereum*] Quia noctu ſidera apparent.

in novam habitationem. Rumor spargitur per urbem, & arcessitur reus legum contemptarum. Cùmque causa primò esset dicta, & crimen compertum est probatum sine teste, reus squalore obductus erigens manus atque faciem ad Deos, O, ait, tu *cui duodecim labores aperuerunt viam ad cœlum, ades in auxilium, nam tu es mihi causa* hujus *facinoris. Mos erat priscus albis atque nigris calculis, his damnare reos, illis liberare è crimine. Nunc etiam sententia luctuosa sic lata est; & omnes lapilli nigri deponuntur in tristem urnam. Quæ inversa statim atque reddidit calculos recensendos, color omnium est versus ex atro in candidum: & sententia facta alba beneficio Herculis liberavit Alemoniden. Ille agit gratias patri Amphitryoniadæ, & ventis secundis trajicit mare Ionium, & præternavigat Tarentum Lacedæmonium, & Sybarin, & Neæthum Salentinum, & sinus Thurinos, & Temesen, & agros Iapygis: atque terris ægrè præteritis quæ sunt versus littus, reperit ostia fatalia fluvii Æsaris; neque hinc longe sepulchrum sub quo sacra Croton*

In sedes penetrale novas; fit murmur in urbe:
Spretarumque agitur legum reus. Utque peracta est
Causa prior, crimenque patet sine teste probatum,
Squallidus ad Superos tollens reus ora, manusque
O cui jus cœli bis sex fecêre labores,
Fer, precor, inquit, opem: nam tu mihi criminis
auctor.
Mos erat antiquus, niveis atrisque lapillis,
His damnare reos, illis absolvere culpâ.
Nunc quoque sic lata est sententia tristis: & omnis
Calculus immitem demittitur ater in urnam.
Quæ simul effudit numerandos versa lapillos;
Omnibus è nigro color est mutatus in album:
Candidaque Herculeo sententia munere facta
Solvit Alemoniden. Grates agit ille parenti
Amphitryoniadæ: ventisque faventibus æquor
Navigat Ionium; Lacedæmoniumque Tarentum
Præterit, & Sybarin, Salentinumque Neæthum,
Thurinosque sinus, Temesenque, & Iapygis arva:
Vixque pererratis quæ spectant littora terris,
Invenit Æsarei fatalia fluminis ora:
Nec procul hinc tumulum, sub quo sacrata Croton

NOTÆ.

36. *Penetrale*] Hoc est. *Deos Penates, & quicquid interioribus domus partibus charissimum haberet.* Metonymia est.

37. *Causa prior*] i. e. *Accusatio*; ut *defensio* fuerit *causa posterior.*

Ib. *Sine teste*] Quâ vir bonus ultro confessus est se commigrare decrevisse.

38. *Squallidus*] Munditiarum negligentes sunt qui lugent.

39. *Bis sex*] Duodecim illos Herculis decantatissimos labores in superioribus vidimus. Lib. 9. 183.

40. *Nam tu*] Nam tu mihi persuasisti ut commigrarem.

47. *Candida*] *Ex Candidis calculis.*

49. *Amphitryoniadæ*] *Herculi*; qui quidem Jovis filius, sed ex Alcmenâ, quæ Amphitryonem Thebanum maritum legitimum habuit.

50. *Ionium*] Quod ex Græciâ in Italiam tendenti transfretandum fuit.

Ib. *Tarentum*] Urbs est antiquissima Salentinorum in Calabriâ citeriore, à Tarâ Neptuni filio ædificata à Partheniis verò, Lacedæmoniorum duce Phalanto, amplificata: unde vocat Lacedemonium.

51. *Sybarin*] Hæc olim potentissima fuit finu Tarentino civitas, incolarum deliciis e am famosa, quam Crotoniatæ deleverun Restituta ab indigenis *Thurium* dicta est, q denique excisa hodie in ruinis jacet; nisi fo vicus quidem quem vulgò dicunt, *La te Brodogneto* est ejus ruderibus.

Ib. *Neæthum*] Fluvius est Salentinoru non longè à Crotone.

52. *Thurinos*] *Thurii* urbs est Calabri quæ & *Thuria* & *Thurion* dicta est, à Thu fonte.

Ib. *Temesen*] Urbs etiam Calabriæ ab A sonibus condita mox ab Ætolis, qui cu Theante ad eam Italiæ partem appulsi fuero occupata, atque inde iterum à Brutiis

Ib. *Iapygis*] Fuit *Iapyx* Dædali filius *Iapygiæ* Calabriæ urbi. *Iapygio* promonto immo & Calabriæ ipsi *Iapygiæ* nomen dedi

55. *Fatalia*] *Herculis admonitu tanquam fa præstituta.*

Ib. *Ora*] *Ostia* dicit, quibus maria subi

ssa tegebat humus. Jussâque ibi mœnia terrâ
ondidit; & nomen tumulati traxit in urbem.
alia constabat certâ primordia famâ
sse loci, positæque Italis in finibus urbis.
II. Vir fuit hîc ortu Samius; sed fugerat unà
Samon & dominos; odioque tyrannidis exul
onte erat. Isque, licèt cœli regione remotos,
ente Deos adiit: & quæ natura negabat
sibus humanis, oculis ea pectoris hausit.
ûmque animo, & vigili perspexerat omnia curâ;
medium discenda dabat: cœtumque silentûm,
ctaque mirantûm, magni primordia mundi,
rerum causas, & quid natura, docebat:
iis Deus: unde nives: quæ fulminis esset origo:
piter, an venti, discussâ nube tonarent:
uid quateret terras, quâ sidera lege mearent;
quodcunque latet. Primusque animalia mensis
rcui imponi: primus quoque talibus ora
icta quidem solvit, sed non & credita verbis.
rcite, mortales, dapibus temerare nefandis
orpora. Sunt fruges: sunt deducentia ramos

ossa terra servabat: & ibi posuit urbem in solo ab Hercule præfinito: & nomen sepulti addixit urbi. Certum erat indubitatâ famâ talia esse initia loci, atque urbis conditæ in finibus Italis.

II. Illic vir fuit Samius origine; sed pariter vitaverat & Samon & tyrannos: atque odio injustæ dominationis ultro erat profugus: & ingenio accessit ad Deos dissitos à mortalibus spatio cœli: atque investigavit contemplatione mentis, quæ natura occultabat ab intelligentia humanâ. Et postquam penitus cognoverat omnia mente, & curâ assiduâ, proferebat cognoscenda palam, & indicabat turbæ tacitæ atque miranti dicta principia vasti orbis, & causas rerum, & quid natura, quid Deus esset: unde nives generarentur; quæ esset causa fulminis, an

piter, an venti tonitrua cierent nube disruptâ, quid concuteret solum; quâ lege astra moverentur; quicquid cæteris hominibus *est incognitum. Atque* is *primus prohibuit admovere animantia sis, primus insuper aperuit os hujusmodi vocibus eruditis quidem, sed non etiam fide receptis: lite, homines, inquinare corpora epulis scelestis. Sunt fruges: sunt Poma curvantia ramos*

NOTÆ.

57. *Tumulati*] *Crotonis* à quo Urbs *Croto* a est.

60. *Hîc*] *Crotoni*, quò se contulit Numa mpilius, ut Pythagoram audiret.

b. *Samius*] *Samo* Icarii maris insulâ con- Ephesum oriundus: namque ea fuit Pygoræ patria. Quanquam alii aliter.

61. *Dominos*] Qualis erat Polycrates ille nius.

66. *Silentûm*] Quinquennale fuisse silentium ythagoræ discipulis suis præscriptum voluet: quamquam aliud aliis æstimata cujusolertia, non minùs tamen bienni fuisse ipsit Gelius.

67. *Primordia*] Unde *ortus*, quænam insuper elementa. De quibus phyici.

70. *Jupiter an venti*] Alii enim *Tonitru* aiunt aëris vehementem strepitum: alii em eruptionem ventorum effractâ nube cum ximo impetu coëuntium.

71. *Quateret*] Terræ motus ex subterraus fluctibus, qui illius latera pulsant, voluet equidem: cæterûm plurima sunt adhuc in hoc argumento, quæ prolixiori disquisitione indigent.

Ib. *Mearent*] Id est, Quis & *qualis esset cursus astrorum*: quorum omnium cognitio spectat ad mathematicos.

72. *Quodcunque latet*] Ne ita accipias, quasi omnia cognoscere se Pythagoras professus sit. Illa tantùm intelligenda sunt per istud *Quodcunque*, quæ ipse docebat alioqui hominibus incognita.

Ib. *Latet*] Ex eo quòd abdita naturæ in lucem proferret Pythagoras, in tanto fuit honore, ut Dei vocem audire discipuli ejus existimarent. Atque etiamsi nullam dictorum rationem reddisset, maximam adhiberent fidem; rogatique alicujus dicti rationem, responderent, Αὐτὸς ἔφα, *ipse dixit*.

75. *Parcite*] Hæc oratio ex Empedocle qui Pythagoræ dogmata carminibus complexus est, videtur esse desumpta. Vid. orationes duas Περὶ Σαρκοφαγίας, quæ Plutarcho ascribuntur.

ſuâ gravitate; atque racemi ſucco pleni in vitibus: ſunt olera mitia; ſunt quæ poſſint fieri dulciora igne, atque emolliri: neque lac vobis tollitur, neque mel fragrans flore thymi. Terra benigniſſima præbet opes ſuas & cibos dulces; & ſubminiſtrat delicias ſine nece & cruore. Feræ leniunt famem carnibus; neque tamen omnes. Namque equi & greges & armenta veſcuntur herbis. At tigris Armeniæ, & truculenti leones, & urſi cum lupis, quibus indoles eſt crudelis & ſæva, amant epulas cum ſanguine. Heu! quantum eſt nefas præcordia devolvi in præcordia & corpus famelicum pingueſcere corpore devorato, & animantem vitam ducere morte alterius animantis! Nimirum in tantâ copiâ, quam terra benigniſſima matrum profert, nihil tibi placet, præterquam conterere crudeli dente cæſorum animalium carnes, atque imitari mores Cyclopum? neque poteris ſedare famem rapacis & incontinentis abdominis, niſi pernicie alterius? At illa priſca ætas, quam Auream appellavimus, beata fuit fructibus arborum, & graminibus quæ terra alit; neque infecit ora ſanguine.

Pondere pomà ſuo, tumidæque in vitibus uvæ;
Sunt herbæ dulces; ſunt, quæ miteſcere flamm
Mollirique queant. Nec vobis lacteus humor
Eripitur, nec mella thymi redolentia florem.
Prodiga divitias alimentaque mitia tellus
Suggerit: atque epulas ſine cæde & ſanguine præbe
Carne feræ ſedant jejunia; nec tamen omnes:
Quippe equus, & pecudes, armentaq; gramine vivun
At quibus ingenium eſt immanſuetumq; ferumqu
Armeniæ tigres, iracundique leones,
Cumque lupis urſi, dapibus cum ſanguine gauden
Heu! quantum ſcelus eſt, in viſcera viſcera con
Congeſtoque avidum pingueſcere corpore corpu
Alteriuſque animantem animantis vivere leto!
Scilicet in tantis opibus, quas optima matrum
Terra parit, nîl te niſi triſtia mandere ſævo
Vulnera dente juvat, rituſque referre Cyclopum
Nec, niſi perdideris alium, placare voracis
Et malè morati poteris jejunia ventris?
At vetus illa ætas, cui fecimus Aurea nomen,
Fœtibus arboreis, & quas humus educat, herbi
Fortunata fuit: nec polluit ora cruore.

III. *Tunc & aves tutas movêre per aëra penna*
Et lepus impavidus mediis erravit in agris:
Nec ſua credulitas piſcem ſuſpenderat hamo.
Cuncta ſine inſidiis, nullamque timentia fraude
Plenaque pacis erant. Poſtquam non utilis auct
Victibus invidit (quiſquis fuit ille virorum)
Corporeaſque dapes avidam demerſit in alvum;
Fecit iter ſceleri: primâque è cæde ferarum
Incaluiſſe putem maculatum ſanguine ferrum;

III. *Tunc & alites agitaverunt alas ſine periculo per aërem; & lepus intrepidus vagatus eſt campos medios; neque ſua credulitas corripuerat piſcem hamo; omnia erant ſine dolis, & pace abundantia, nullam fraudem metuentia. Poſtquam pravus auctor (quiſquis ille fuit hominum) invenit facilitati vivendi, atque devolvit in abdomen voraginoſum epulas ex corpore & carne confectas, aperuit viam crimini; atque credam ferrum infectum ſanguine tepuiſſe ex primâ nece ferarum.*

NOTÆ.

86. *Armeniæ*] Hæc ampla Aſiæ regio, ubi ſæviſſimi leones naſcebantur.

93. *Cyclopum*] Ἀνθρωποφάγων: Quos lib. 14. 205. videmus.

101. *Piſcem*] Quin & piſcium eſum interdixit ſuis Pythagoras: vel quòd ſilentii cultores ſint (quod ipſe divinum exiſtimabat, ut habet Athenæus 5, 16) vel à Pherecyde S habuit. Piſces enim inter numina venerat Syri.

105. *Corporeas*] Omnes dapes ſunt corpo ſed per corporeas hîc σαρκικὰς intelligit, carneas dapes.

Idq

Idque satìs fuerat: noſtrumque petentia letum
Corpora miſſa neci ſalvâ pietate fatemur:
Sed quàm danda neci, tam non epulanda fuerunt.
Longiùs inde nefas abiît: & prima putatur
Hoſtia ſus meruiſſe mori, quia ſemina pando
Eruerit roſtro, ſpemque interceperit anni.
Vite caper morsâ Bacchi mactandus ad aras
Ducitur ultoris. Nocuit ſua culpa duobus.
Quid meruiſtis, oves, placidum pecus, inq; tuendos
Natum homines, pleno quæ fertis in ubere nectar?
Mollia quæ nobis veſtras velamina lanas
Præbetis; vitâque magìs, quam morte juvatis.
Quid meruêre boves, animal ſine fraude, doliſq;
Innocuum, ſimplex, natum tolerare labores?
Immemor eſt demum, nec frugum munere dignus,
Qui potuit, curvi dempto modò pondere aratri,
Ruricolam mactare ſuum: qui trita labore
Illa, quibus toties durum renovaverat arvum,
Tot dederat meſſes, percuſſit colla ſecuri.
Nec ſatìs eſt, quòd tale nefas committitur: ipſos
Inſcripsêre Deos ſceleri; numenque ſupernum
Cæde laboriferi credunt gaudere juvenci.
Victima labe carens, & præſtantiſſima formâ,
(Nam placuiſſe nocet) vittis præſignis & auro,
Siſtitur ante aras: auditque ignara precantem:
Imponique ſuæ videt inter cornua fronti,
Quas coluit fruges: percuſſaque ſanguine cultros
Inficit in liquidâ prævìſos forſitan undâ.

Idque ſatìs fuerat; & agnoſcimus animalia inſidiantia noſtræ vitæ interfecta eſſe illibatâ pietate. Verùm licet interficienda fuerint, comedenda tamen non item. Inde ſcelus latiùs graſſatum eſt: & porcus creditur dignus fuiſſe qui mactaretur prima victima, quòd evelleret ſegetem curvo roſtro, atque ſubverteret ſpem anni. Caper agitur jugulandus ad altaria Bacchi vindicis, vite corrosâ. Et ſuum *facinus meritò obfuit illis ambobus. Quid* verò *admiſiſtis, oves, mite pecus, atque creatum ad homines à* frigore *ſervandos, quæ portatis lac ſuaviſſimum in ubere diſtento? quæ nobis offertis lanas veſtras in molles veſtes, atque plùs prodeſtis vitâ quàm morte. Quid admiſerunt boves, animal ſine fraude atque inſidiis, innoxium, ſimplex, natum ad ferendos labores? Ille denique eſt ingratus, neque dignus dono frugum, qui potuit jugulare ſuum agricolam, detracto modò onere curvi aratri; qui afflixit bipenni illam cervicem tritam labore, quâ toties proſciderat durum agrum, atque collegerat tot meſſes. Neque ſatis eſt, quòd ejuſmodi ſcelus patratur: ipſos Deos auctores fecerunt facinoris; atque arbitrantur potentiam cœleſtem delectari nece tauri laborioſi: Hoſtia ſine vitio & morbo & excellentiſſimâ ſpecie (nam obeſt gratum fuiſſe) decora vittis aureis ſiſtitur ad altaria; atque neſcia audit orantem, & videt farra, quæ coluit, ſpargi in ſuam frontem inter cornua, & vulnere afflicta tingit cruore cultros fortè antè conſpectos in aquâ liquidâ.*

NOTÆ.

109. *Corpora*] *Feras* intelligit hominibus infeſtas.

111. *Et prima*] *Prima Ceres avidæ gaviſa eſt ſanguine porcæ*, &c. 1 Faſt.

Ib. *Longiùs*] Quia à feris ad ſecurum animalium cædem, deinde & hominum ſtrages devenitum eſt.

113. *Spem*] Namque erutis ſeminibus nulla ſperanda meſſis.

116. *Quid*] De hâc Pythagoræ abſtinentiâ vid. Jamblicum cap. 24. Laërtium in vitâ Pythagoræ lib. 8. Luciani ſomnium, &c.

124. *Ruricolam*] *Bovem.*

125. *Renovaverat*] *Renovari* verò videtur ager qui per culturam atque aratrum ad recipienda nova ſemina apparatur.

128. *Inſcripsêre*] Quin & Diis invidam fecêre; eos in partem prædæ, nidorem victimarum adſciſcentes.

131. *Placuiſſe*] Non enim niſi eximiæ lectæque aris admoventur hoſtiæ.

Ib. *Vittis*] Victimæ ornabantur vittis aureis, cornua etiam deaurata habuerunt.

134. *Fruges*] Salſas fruges, molam, farinam ſale miſtam, quâ frons victimæ, focus, & cultri aſpergebantur.

135. *Undâ*] Aquâ in ſacris adhibitâ, & per pelves diſpoſitâ. *An quia prævìſos in aquâ timet boſtia cultros?* 1 lib. Faſt.

Protinus

Continuò inſpiciunt fibras extractas ex pectore viventi, & quærunt voluntatem Deorum in illis. Unde homini tantùm deſiderium epularum prohibitarum? Non veremini carnibus veſci, ô gens morti obnoxia? quod precor ne facite, & attentas præbete mentes noſtris præceptis. Et cum faucibus admovebitis artus taurorum mactatorum, cognoſcite & ſentite vos comedere veſtros agricolas. Et quandoquidem Deus os meum agitat, ſequar ſedulò Deum os agitantem, & edicam mea oracula, atque aperiam ipſum cœlum, & recludam ſententiam mentis divinæ. Cantabo magna, neque perſpecta animo priorum, & quæ diu incognita fuerunt. Placet ferri per excelſa ſidera; placet, terris & pigrâ habitatione deſtitutâ nubes aſcendere atque inniti humeris fortis Atlantis; & procul a cœlo deorsùm ſpectare mentes paſſim errantes & expertes rationis, & ſic admonere timidos, & metuentes mortem, & aperire ordinem fati.

Protinus ereptas viventi pectore fibras
Inſpiciunt; menteſque Deûm ſcrutantur in illis.
Unde fames homini vetitorum tanta ciborum?
Audetis veſci, genus ô mortale? quod, oro,
Ne facite; & monitis animos advertite noſtris.
Cumque boum dabitis cæſorum membra palato;
Mandere vos veſtros ſcite & ſentite colonos.
Et quoniam Deus ora movet; ſequar ora moventem
Ritè Deum: Delphoſque meos, ipſumque recludam
Æthera; & auguſtæ referabo oraculo mentis.
Magna, nec ingeniis eveſtigata priorum,
Quæque diu latuêre, canam. Juvat ire per alta
Aſtra; juvat, terris & inerti ſede relictis,
Nube vehi; validique humeris inſiſtere Atlantis:
Palanteſque animos paſſim, ac rationis egentes
Deſpectare procul, trepidoſque obitumque timentes
Sic exhortari; ſeriemque evolvere fati.

IV. O genus attonitum gelidæ formidine mortis,
Quid Styga, quid tenebras, quid nomina vana timetis,
Materiem vatum, falſique piacula mundi?
Corpora ſive rogus flammâ, ſeu tabe vetuſtas
Abſtulerit, mala poſſe pati non ulla putetis.
Morte carent animæ: ſemperque, priore relictâ
Sede, novis domibus habitant, vivuntque receptæ.

IV. *O gens ſtupefacta pavore leti frigidi, quamobrem metuitis Stygem, quamobrem caliginem, quamobrem nomina inania, argumentum poëtarum & piacula mundi ficti? Ne exiſtimetis corpora poſſe pati ulla mala, ſeu ignis diripuerint ea igne, ſeu vetuſtas corruptione. Animæ non moriuntur, & ſemper priore habitatione omiſſâ recipiuntur novis corporibus, & receptæ vitâ fruuntur.*

NOTÆ.

136. *Fibras*] *Cordis & jecoris* præſertim *extrema* eo nomine appellantur, quæ aruſpices ad exquirendam Deorum voluntatem inſpicere conſueverant.

137. *Inſpiciunt*] Inde *Haruſpices* dicti ſunt ab *Harugis* (i. e.) victimis inſpiciendis.

139. *Veſci*] Pro *carnibus veſci* ſimpliciter *veſci* poſuit.

143. *Deus*] Apollo me hortatur, ut loquar.

144. *Delphos*] Delphi urbs Phocidis in Achaiâ, Apollinis *oraculis* clariſſima, quæ hic pro iis ponitur.

149. *Atlantis*] Qui Mauritaniæ rex, ideo dictus *cœlum ſuſtinere humeris*, quòd *aſtrologus* fuerit eximius.

154. *Styga*] Pro *Inferis* poſuit eam paludem, de quâ jam toties.

155. *Vatum*] Id eſt, *poëtarum, quibus quilibet mentiri conceſſum.*

Ib. *Piacula*] Apud manes *expiari* crimina in ſuperis commiſſa credebant.

Quæ quis apud ſuperos furto lætatus iniquo
Diſtulit in ſeram commiſſa piacula mortem.
Virg.

156. *Tabe*] Paulatim enim *diſſolvuntur*, & quodammodo *liqueſcunt* inanimata corpora.

157. *Non ulla*] Namque anima eſt quæ ſeſe ſûs & cognitionis eſt capax.

159. *Domibus*] Intelligitur commigratio animarum de corpore in corpus, ſeu μετεμψύχωσις quam ab Ægyptis mutuatus eſt Pythagoras.

ipse ego (nam memini) Trojani tempore belli
Panthoïdes Euphorbus eram; cui pectore quondam
edit in adverso gravis hasta minoris Atridæ.
Cognovi clypeum lævæ gestamina nostræ
uper Abanteïs templo Junonis in Argis.
Omnia mutantur: nihil interit. Errat, & illinc
uc venit, hinc illùc, & quoslibet occupat artus
piritus; êque feris humana in corpora transit,
nque feras noster; nec tempore deperit ullo.
Utque novis fragilis signatur cera figuris,
Nec manet ut fuerat, nec formas servat easdem;
ed tamen ipsa eadem est: animam sic semper eandem
sse, sed in varias doceo migrare figuras.
rgo, ne pietas sit victa cupidine ventris,
arcite (vaticinor) cognatas cæde nefandâ
xturbare animas: nec sanguine sanguis alatur.
t quoniam magno feror æquore, plenaque ventis
ela dedi; nihil est toto quod perstet in orbe.
uncta fluunt; omnisque vagans formatur imago.
psa quoque assiduo labuntur tempora motu
on secùs ac flumen. Neque enim consistere flumen;
ec levis hora potest: sed ut unda impellitur undâ,

Ego ipse, nam recordor, eram Euphorbus Panthi filius tempore belli Trojani, in cujus pectore adverso valida hasta minoris Atridæ olim infixa est. Agnovi nuper clypeum, quem nostra sinistra gestabat, apud Argos Abanteos in fano Junonis. Cuncta mutantur: nihil perit. Anima vagatur, & illinc huc fertur, hinc illùc, & invadit quælibet membra, atque transit ex feris in corpora humana, & nostra vicissim *in feras; neque unquam moritur. Atque ut cera mollis fingitur novis figuris, neque perstat ut fuerat, neque retinet easdem species, verùm tamen ipsa est eadem; ita doceo animam esse semper eandem sed transire in diversas figuras. Adeòque ne pietas sit superata desiderio alvi, nolite, prædico ejicere animas cognatorum* vestrorum, *cæde horrendâ; neque sanguis nutriatur sanguine. Et quandem versor in profundissimo mari, atque pandi lintea plena ventis, nihil est in toto mundo, d* stabile *permaneat. Omnia labuntur atque omnis species fluxa &* mutabilis, *de* novo *fingitur. a etiam tempora fluunt motu continuo perinde ac flumen; neque enim flumen, nec levis hora potest re; sed quemadmodum fluctus pulsatur fluctu,*

NOTÆ.

160. *Ipse ego*] Primùm se Æthaliden fuisse em rabat; secundò Euphorbum, quod testas est, agnito scuto suo suspenso inter alia spo- in Junonis Argivæ templo; tertiò, Her- timum; quartò, Pyrrhum; quintò, Pytha- ram. Hoc habuit ex munere Mercurii, tum vivens, tum mortuus, omnium quæ contiret, memoriam teneret, Laërt. in vitâ Pyg.

162. *Minoris*] *Menelaï*, cujus major frater t *Agamemnon*: atque ille Menelaus Euphorm Iliad, 16. peremisse dicitur.

164. *Abanteis*] Ab *Abante* rege, qui Argis rissimâ Peloponnesi urbe imperavit. Populi uper *Abantes* ab Herodoto Iones inter & tivos memorantur.

ib. *Templo*] Stadia quindecim Mycenis di- e hoc Junonis templum affirmat Pausanias Corinthiacis, cujus inter alia donaria hunc m clypeum Argis celebratissimum ut ex ini 273. tabulâ patet. nominatim recenses.

165. *Interit*] Ex sententiâ veterum omnium philosophorum, qui censuerunt omnia quidem resolvi posse in quatuor *elementa* vel *materiam primam*; in *nihilum* verò redigi non posse.

171. *Eadem*] *Quoad ad substantiam*; quæ quanquam varias *qualitates* & formas suscipiat, ipsa non mutatur.

Ib. *Sic*] De terrâ, aut communioribus elementis istud dici potest: fueritque comparatio elegans. Ad spiritus seu animas, quæ individuam suam formam habent, aut formæ sunt, si transferas, ridicula est.

173. *Ergo*] Abstinendum ab animatis suasit propter transmigrationem animarum.

176. *Æquore*] Id est, *De maximis atque abditissimis naturæ mysteriis sermo incidit.*

177. *Quod perst t*] Quod permaneat, & à mutatione sit alienum.

179. *Tempora*] Nihil aliud sunt, quàm res ipsæ, aut earum inter se durandi spatium.

Urgeturque

& prior premitur ſequenti atque premit antecedentem, ſic etiam tempora dilabuntur, ſic etiam ſequuntur, & ſemper ſunt nova. Nam quod fuit antea, eſt omiſſum; & oritur quod non fuerat: & omnia momenta renovantur. Vides etiam noctes ex ſtenebris eductas in diem erumpere, & hanc puram ſolis lucem caliginosâ nocte obſcurari. Neque color eſt idem cœlo, cùm omnia defeſſa ſtrata ſunt nocte mediâ, & cùm Lucifer ſplendidus prodit equis candidis: rurſumque alius, cum Pallantias antecedens diem colore rubicundo tingit mundum committendum Soli. Ipſe orbis Dei, cùm tollitur à terrâ infirmâ, rubet mane, atque rubet cùm conditur terrâ infirmâ. In cœli *ſummitate eſt albus; quia illic natura ætheris eſt melior, & procul fugit commercia telluris. Neque figura lunæ nocturna poteſt unquam eſſe eadem aut æqualis: & hodierna eſt ſemper minor ſequenti, ſi creſcit; major, ſi decreſcit. Quid? annon vides annum, præbentem imaginem noſtræ vitæ, dividi in quatuor partes? Nam vere novo eſt mollis & lactens, atque ſimillimus ætati pueri. Tunc herba florens, & deſtitu viribus eſt tumida ſuccorum copiâ & infirma, & ſpe recreat colonum. Tunc omnia florent, dulcis campus ridet coloribus florum; neque adhuc ulla eſt potentia in foliis. Annus firmior conce in æſtatem à vere;*

Urgeturque prior venienti, urgetque priorem,
Tempora ſic fugiunt pariter, pariterque ſequuntur
Et nova ſunt ſemper. Nam quod fuit antè, relic-
tum eſt:
Fitque, quod haud fuerat: momentaque cunc-
novantur. 18
Cernis & emerſas in lucem tendere noctes:
Et jubar hoc nitidum nigræ ſuccedere nocti.
Nec color eſt idem cœlo, cùm laſſa quiete
Cuncta jacent mediâ, cùmque albo Lucifer exit
Clarus equo: rurſumque alius, cum prævia luci 19
Tradendum Phœbo Pallantias inficit orbem.
Ipſe Dei clypeus, terrâ cùm tollitur imâ,
Manè rubet: terrâque, rubet, cùm conditur imâ.
Candidus in ſummo eſt; melior natura quòd illi
Ætheris eſt, terræque procul contagia vitat. 16
Nec par aut eadem nocturnæ forma Dianæ
Eſſe poteſt unquam: ſemperque hodierna ſequente
Si creſcit, minor eſt: major, ſi contrahit orbem.
Quid? non in ſpecies ſuccedere quatuor annum
Aſpicis ætatis peragentem imitamina noſtræ? 20
Nam tener, & lactens, puerique ſimillimus ævo
Vere novo eſt. Tunc herba nitens, & roboris expers
Turget, & inſolida eſt; & ſpe delectat agreſtem.
Omnia tum florent: florumque coloribus almus
Ridet ager: neque adhuc virtus in frondibus ulla
eſt. 20
Tranſit in Æſtatem, pòſt Ver, robuſtior annus:

NOTÆ.

189. *Lucifer*] Stella eſt Veneris, quæ etiam *Phoſphorus* dicitur, ideo *albis equis* vecta, quòd ſolis ortum præcedat. Cùm autem ejus occaſum ſubſequitur, *Heſperus* appellatur.

191. *Tradendum*] *Ut radiis ſuis illum colluſtret.*

1b. *Pallantias*] *Aurora* eſt *Pallantis* Gigantis filia.

192. *Dei clypeus*] *Solis orbis*, qui *clypei* inſtar nobis *rotundus* videtur. Sed vox hæc non ſatis competit ſolis magnitudini.

194. *Quòd*] Veram hujus rei cauſam pete ex phyſicis.

196. *Dianæ*] *Lunæ*, quæ nunquam eade permanet vultu, creſcit ſemper aut decreſcit

198 *Contrahit*] *Minuit:* quod ex oppoſi voce *creſcit* intelligitur.

200. *Ætatis*] *Annum ætates hominis r ferre* ſcribit; nam ut quatuor ſunt anni parte ita ex Pythagoræ ſententiâ, quatuor ſunt h minis ætates. *Pueritia* quæ 20 annos in plet: *Adoleſcentia*, 20. *Juventus*, 20. *nectus*, 20,

206. *Annus*] Pro *anni parte, æſtate* ſcilice quomodo & loquutus eſt Horatius.

Fitqu

Fitque valens juvenis. Neque enim robuſtior ætas
Ulla, nec uberior; nec, quæ magìs æſtuet, ulla eſt.
Excipit Autumnus, poſito fervore juventæ
Maturus, mitiſque inter juvenemque, ſenemq;
Temperie medius, ſparſis per tempora canis.
Inde ſenilis Hyems tremulo venit horrida paſſu;
Aut ſpoliata ſuos, aut, quos habet, alba capillos.
Noſtra quoque ipſorum ſemper, requieq; ſine ullâ,
Corpora vertuntur: nec quod fuimuſve, ſumuſve,
Cras erimus. Fuit illa dies, quo ſemina tantùm,
Spesq; hominum primæ maternâ habitavimus alvo:
Artifices Natura manus admovit: & angi
Corpora viſceribus diſtentæ condita matris
Noluit; éque domo vacuas emiſit in auras.
Editus in lucem jacuit ſine viribus infans:
Mox quadrupes, rituq; tulit ſua membra ferarum:
Paulatimque tremens, & nondum poplite firmo
Conſtitit, adjutis aliquo conamine nervis.
Inde valens veloxque fuit; ſpatiumque juventæ
Tranſit: & emeritis medii quoque temporis annis,
Labitur occiduæ per iter declive ſenectæ.
Subruit hæc ævi, demoliturque prioris
Robora: fletque Milon ſenior, cùm ſpectat inanes
Illos, qui fuerant ſolidorum mole tororum
Herculeis ſimiles, fluidos pendere lacertos.
Flet quoque, ut in ſpeculo rugas aſpexit aniles,

atque ſit forti & robuſto juveni ſimilis: *neque enim ulla ætas firmior, nec fertilior; neque ulla eſt, quæ magìs fervcat. Autumnus maturus, omiſſo ardore juventutis, atque inter juvenem & ſenem lenitatem quandam ſervans, medius temperie, canis ſparſis per tempora hunc ſequitur. Tum Hyems ſenilis & aſpera, vel deſtituta ſuis comis, vel albas habens quas gerit, ſuccedit greſſu tremulo. Noſtrùm etiam ipſorum corpora mutantur ſemper ſine ullâ intermiſſione; neque erimus cras, quod fuimus, aut nunc ſumus: fuit illud tempus, quo ſemina duntaxat aut ſpes prima hominum manſimus in utero materno. Natura abhibuit manus doctas; neque paſſa eſt corpora abdita in utero gravidæ matris torqueri: atque eduxit domo in ſpatioſum aërem; infans eductus in lucem jacuit ſine viribus: mox quadrupedis* inſtar *proceſſit, & promovit ſuos artus more brutorum; atque paulatim tremens & nondum certo poplite conſtitit, nervis ſuſtentatis aliquo adminiculo, poſtea fortis & celer fuit, & pervadit ſpatium juventutis; atque annis etiam medii temporis præteritis, labitur per devexum collem caducæ ſenectutis. Hæc frangit atque evertit vires ætatis præcedentis: atque Milon ſenex lachrymatur, cùm videt illos lacertos, qui fuerunt pares Herculeis ſoliditate firmorum tororum, pendere exhauſtos & flaccidos. Lachrymatur etiam Tyndaris, ſimul ac videt rugas aniles in ſpeculo;*

NOTÆ.

208. *Æſtuet*] Ex diverſis cupiditatibus, itemque ſanguinis calore & copiâ maximè *fervent* juvenes.

211. *Canis*] Quid ad ſenectutem vergentes occupant: Hinc autem plurimos loquendi modus derivaverunt, qui *nives in caput, glaciem in ſanguinem*, atque alia ejus generis induxerunt.

217. *Alvo*] Pro *utero* poſuit, qui *loci matrix* ab imperitis dicitur, cùm potiùs *fœminam* fœtûs gratiâ comparatam ſignificet, quo ſenſu Columella de gallinis; *Octies anno pullos educat, ſi eſt bona matrix.*

220. *Dono*] *Utero.*

222. *Quadrupes*] *Reptans:* videturque allusum ad Sphyngis ænigma.

Qui quadrupes foret, & bipes, & tripes unus & idem.

224. *Conamine*] *Serperaſtro* puta, aut ejuſmodi adminiculo.

227. *Declive*] Deorſum vergens ſc. ad mortem, perinde ut ſol, cùm ad occaſum tendit; proinde & *ſenectam occiduam* dixit; quòd ea ultima ſit ætatum hominis, perinde ut occidens, ultima meta curſûs ſolaris.

229. *Milon*] Athleta fuit Crotoniata tantis viribus ut nudæ dextræ uno ictu taurum interfeciſſe tradatur, humeriſque per ſtadium ſine fatigatione portâſſe. Dicitur inſuper totum ſolus devorâſſe.

Tyndaris:

Tyndaris: & ſecum, cur ſit bis rapta, requirit.
Tempus edax rerum, tuque, invidioſa vetuſtas,
Omnia deſtruitis: vitiataque dentibus ævi
Paulatim lentâ conſumitis omnia morte.
Hæc quoque non perſtant, quæ nos elementa vocamus:
Quaſque vices peragant (animos adhibete) docebo.
Quatuor æternus genitalia corpora mundus
Continet. Ex illis duo ſunt oneroſa, ſuoque
Pondere in inferius, tellus atque unda, feruntur:
Et totidem gravitate carent; nulloque premente
Alta petunt, aër, atque aëre purior ignis.
Quæ quanquam ſpatio diſtant; tamen omnia fiunt
Ex ipſis, & in ipſa cadunt. Reſolutaque tellus
In liquidas roreſcit aquas: tenuatus in auras
Aëraque humor abit: dempto quoque pondere rurſus
Inſuperos aër tenuiſſimus emicat ignes.
Inde retro redeunt: idemque retexitur ordo.
Ignis enim denſum ſpiſſatus in aëra tranſit:
Hic in aquas: tellus glomeratâ cogitur undâ:
Nec ſpecies ſua cuique manet. Rerumque novatrix
Ex aliis alias reparat Natura figuras.
Nec perit in tanto quicquam (mihi credite) mundo,
Sed variat, faciemque novat: naſcique vocatur,
Incipere eſſe aliud, quàm quod fuit antè; morique,
Deſinere illud idem. Cùm ſint huc forſitan illa,
Hæc tranſlata illuc; ſummâ tamen omnia conſtant.
Nîl equidem durare diu ſub imagine eâdem
Crediderim. Sic ad ferrum veniſtis ab auro,
Sæcula. Sic toties verſa es, Fortuna locorum.

& ſecum perpendit quamobrem ſit bis rapta. Tempus edax rerum, tuque vetuſtas odioſa cuncta ſubveritis: atque paulatim abſumitis omnia morte tardè venienti vitiata multitudine annorum. Hæc etiam quæ nos appellamus elementa, non permanent: atque attendite, dicam, quas vices ſubeant. Mundus æternus habet quatuor corpora genitalia. Ex illis duo ſunt gravia; & terra & aqua tendunt deorſum ſuâ gravitate: atque totidem carent pondere, & aër, & ignis purior aëre ſurſum feruntur nullo pondere eos *inhibente. Quæ tametſi diſſita ſunt loco, tamen omnia generantur ex ipſis, atque in ipſa reſolvuntur. Atque terra tenuata diſſolvitur in aquas fluidas, atque reſoluta mutatur in ventos atque aërem; ſublatâ etiam gravitate aër ſubtiliſſimus exſilit in ignes ætheris ſupremos. Inde retro feruntur; atque idem ordo reſolvitur. Namque ignis concretus concidit in ſpiſſum aërem, hic in aquas; terra concreſcit ex aquâ condenſatâ, Nequa forma ſua perſtat cuique; & Natura novatrix reſtitutit formas rerum alias ex aliis. Neque quicquam funditus perit in tanto orbe, mihi fidem habete: ſed diversè mutatur, & renovat ſpeciem: & incipere eſſe aliud quàm quod fuit priùs, dicitur naſci: atque ceſſare eſſe illud idem, interire. Quanquam fortè illa ſint tranſlata in hoc* corpus, *atque hæc in illud, omnia tamen quoad ſubſtantiam conſtant. Arbitratus equidem fuero nihil perſtare diu ſub eadem formâ. Sic ab aureis veniſtis ad ferrea ſæcula; ſic toties mutata es, ſors locorum.*

NOTÆ.

232. *Tyndaris*] *Helena* Jovis, ſed *Tyndari* credita & Ledæ filia, à Theſeo novennis rapta, quæ à fratribus Dioſcuris Caſtore & Polluce recuperata, tum Menelao in matrimonium data mox à Paride rapta, belli atque excidii Trojani cauſa fuit.

235. *Dentibus*] Anni *dentes ævi* dicuntur, quibus omnia *rodi* dicuntur.

236. *Morte*] Al. legunt *morſu*. Fortaſſe meliùs ut pergat in Metaphorâ a *dentibus* & *edacitate* temporis.

239. *Æternus*] Ex falsâ Ariſtotelis opinione.

Ib. *Genitalia*] *Elementa* dicit, ex quibus omnia *generantur*.

245. *Cadunt*] *In elementa reſolvuntur*.

Ib. *Reſolutaque tellus*] Elementum alterum in aliud tranſire poteſt.

248. *Superos ignes*] Ætherem, qui omnium elementorum ſupremus eſt.

252. *Species*] *Figuras*, quæ mox ſequuntur, quas ſuprà *vagantes* dixit *imagines*, ea *ſpecies* intelligitur.

260. *Ferrum*] *Ad ferream ætatem*, de quâ libro primo.

Vidi ego, quod fuerat quondam solidissima tellus,
Esse fretum. Vidi factas ex æquore terras:
Et procul à pelago conchæ jacuêre marinæ;
Et vetus inventa est in montibus anchora summis.
Quodque fuit campus, vallem decursus aquarum
Fecit: & eluvie mons est deductus in æquor:
Eque paludosâ siccis humus aret arenis;
Quæque sitim tulerant, stagnata paludibus hument.
Hic fontes Natura novos emîsit, at illic
Clausit: & antiquis concussa tremoribus orbis
Flumina prosiliunt; aut excœcata resident.
Sic ubi terreno Lycus est epotus hiatu,
Exsistit procul hinc, alioque renascitur ore.
Sic modò combibitur: tecto modò gurgite lapsus
Redditur Argolicis ingens Erasinus in arvis.
Et Mysum capitisque sui, ripæque prioris
Pœnituisse ferunt, aliâ nunc ire, Caïcum.
Nec non Sicanias volvens Amenanus arenas
Nunc fluit; interdum suppressis fontibus aret.
Ante bibebatur; nunc quas contingere nolis
Fundit Anigros aquas: postquam (nisi vatibus omnis
Eripienda fides) illîc lavêre bimembres
Vulnera, clavigeri quæ fecerat Herculis arcus.

Ego vidi esse mare, quod fuerat olim terra firmissima. Vidi terras natas ex mari: atque conchæ marinæ sparsæ sunt longè à mari; & antiqua anchora reperta est in supremis montibus. Fluxus aquarum effecit vallem, quod fuit planities; & mons est mutatus in planitiem diluvio: atque terra riget siccis glareis ex paludosâ; & quæ loca *sicca erant stagna facta sunt, & ab humidis paludibus* occupata. *Hic natura patefecit novos fontes, & illic repressit; & fluvii excitati antiquis terræ motibus erumpunt, aut obturati residunt. Ita postquam Lycus est absorptus hiatu terreno, erumpit hinc procul, & exundat alio ostio. Ita magnus Erasinus modò absorbetur, modò fluens operto gurgite renascitur in campis Argolicis. Dicunt etiam Mysum piguisse & scaturiginis suæ & prioris ripæ, nunc* mutato nomine & *cursu Caïcum* dici. *Amenanus quoque trahens arenas Siculas nunc currit, nonnunquam est siccus fontibus retentis. Anigros antea potabatur, nunc emittit aquas quas fugias tangere, ex quo (nisi omnis fides est tollenda poëtis)* Centauri *bimembres illic lavarunt plagas, quas arcus Herculis clavigeri inflixerat.*

NOTÆ.

263. *Fretum*] Nam ubi nunc est fretum Siculum, ibi fuit terra solidissima.

Ibid. *Factas*] Plurimas insulas apud historicos, imò & alias terras invenias, quæ suo tempore emerserunt. Quin & conchæ in altissimis montibus reperiuntur, unde ibi etiam aliquando mare fuisse nonnulli colligunt.

273. *Lycus*] Plures eo nomine fuerunt fluvii; hîc verò de eo agitur, qui & *Marsius* à Livio dictus, Laodiceam Lydiæ urbem preterfluit.

274. *Procul*] Pòst quinque stadia circiter

276. *Erasinus*] Fluvius est Arcadiæ, qui à Stymphalide palude ortus, unde & *Stymphalus* dictus, postquam terras subiît, rursus in Argolico agro erumpit, atque *Erasinus* dicitur.

277. *Mysum*] Mysiæ fluvius teriâ hausus fontem, alveum, & nomen mutavit, nunc *Caicus* dictus.

279. *Amenanus*] Exiguus fluvius Siciliæ, ex Ætnâ monte per agrum Catenensum fluens.

282. *Anigros*] Hic fluvius est Peloponnesi in Elide, de quo aliter fabulantur.

Ibid. *Vatibus*] Optimè hoc interserit poëta, Pythagoras enim suprà v. 155. *materiem vatum & nomina vana* jusserat contemnere.

283. *Bimembres*] *Centauros* dicit ab Hercule vulneratos atque profligatos.

Quid?

Quid? annon Hypanis fluens ex montibus Scythicis, qui erat dulcis, corrumpitur salsibus amaris? Antissa, & Pharus, & Tyrus Phœnissæ fuerant circumdatæ fluctibus, ex quibus nulla nunc est insula. Antiqui incolæ habuêrunt Leucadem cohærentem, nunc maria circumfluunt. Zancle etiam dicitur fuisse connexa Italiæ, donec mare abripuit confinia, atque removit terram interjectâ aquâ. Si quæras Helicen & Burin, oppida Achaïca, reperies sub aquis; & nautæ solent adhuc monstrare urbes depressas cum muris submersis. Est collis excelsus sine ullis arboribus prope Trœzenen Pittheam, olim area campi planissima nunc collis: nam, res admiranda relatu, sæva violentia ventorum repressa obscuris speluncis, nitens aliquâ via exspirare atque conata incassum frui cœlo ampliore; cùm nullus esset hiatus in totâ cavernâ, neque esset pervia fluminibus distendit terram tumefactam; sicut spiritus oris solet instare vesicam, vel pellem detractam capro bicorni. Ille tum permansit loco, & habet figuram excelsi tumuli; atque solidatus est longo tempore. Cùm plurima mentem veniant vobis audita & cognita,

Quid? non & Scythicis Hypanis de montibus o
tus,
Qui fuerat dulcis, salsibus vitiatur amaris?
Fluctibus ambitæ fuerant Antissa, Pharosque,
Et Phœnissa Tyros; quarum nunc insula nulla e
Leucada continuam veteres habuêre coloni;
Nunc freta circueunt. Zancle quoque juncta f
isse
Dicitur Italiæ; donec confinia pontus
Abstulit, & mediâ tellurem reppulit undâ.
Si quæras Helicen & Burin Achaïdas urbes,
Invenies sub aquis: & adhuc ostendere nautæ
Inclinata solent cum mœnibus oppida mersis.
Est prope Pittheam tumulus Trœzena, sine ulli
Arduus arboribus, quondam planissima campi
Area, nunc tumulus: nam (res horrenda relatu)
Vis fera ventorum, cœcis incluſa cavernis,
Exspirare aliquâ cupiens, luctataque frustrà
Liberiore frui cœlo, cùm carcere rima
Nulla foret toto, nec pervia flatibus esset:
Extentam tumefecit humum: ceu spiritus oris
Tendere vesicam solet, aut derepta bicorni
Terga capro. Tumor ille loco permansit, & alti
Collis habet speciem; longoque induruit ævo.
Plurima cùm subeant, audita aut cognita vobis,

NOTÆ.

285. *Hypanis*] Sarmatiæ est Europeæ, qui in Borysthenem deinde in Pontum Euxinum defluit.

287. *Antissa*] Insula fuerat, quæ Lesbo, Ægæi maris insulæ, contra Troadem fuit adjecta.

Ib. *Pharos*] Hæc quoque olim insula Ægypto annexa fuit: ubi celeberrima illa turris plurimis tabulatis excelsa, eodem nomine, quam quidem Sostratius Gyndius pro navigantium salute extruxit.

288. *Tyros*] Urbs fuit Phœnicæ opulentissima, quæ Alexandri magni tempore insula fuit, ut ex Curtio aliisque liquet.

289. *Leucada*] Nunc est insula maris Ionii, quam à continenti avulsit accolarum opera.

290. *Zancle*] Messana est, urbs Sicil quam simul & totam insulam pontus ab Ital divisit. 2 Æn. Virg.

292. *Reppulit*] Uti quidem videtur oculi cæterûm non *repulsa* insula, sed pars ea ter albata, quæ Siciliam Italiæ committebat.

293. *Helicen & Burin*] Urbes Achaiæ orâ sinûs Corinthiaci, quas terræ mot abso tas scribunt Oros. lib. 3. cap. 3. Strabo, l 1. Diod. lib. 25.

296. *Pittheam*] *Pitthei* Æthræ patris tria fuit *Trœzen*, urbs Peloponnesi in meridionali sinûs Saronici.

299. *Ventorum*] Atque ignis subterranei

305. *Terga*] *Utres* dicit, quibus vinum que oleum continentur. Vel *folles* ludc gratiâ inflatos.

Pau

uca ſuper referam. Quid? non & lympha figuras
tque capitque novas? medio tua, corniger Ammon,
nda die gelida eſt; ortuque obituque caleſcit.
imotis Athamanis aquis accendere lignum
rratur; minimos cùm Luna receſſit in orbes.
umen habent Cicones, quod potum ſaxea reddit
ſcera; quod tactis inducit marmora rebus.
athis, & huic Sybaris noſtris conterminus arvis,
ectro ſimiles faciunt auroque capillos.
uodq; magis mirum, ſunt qui non corpora tantum,
erùm animos etiam valeant mutare, liquores.
i non audita eſt obſcœnæ Salmacis undæ?
thiopeſque lacus? quos ſi quis faucibus hauſit,
ut furit, aut mirum patitur gravitate ſoporem.
itorio quicumque ſitim de fonte levârit,
na fugit; gaudetque meris abſtemius undis:
u vis eſt in aquâ calido contraria vino:
ve, quod indigenæ memorant, Amithaone natus,

pauca inſuper narrabo. Quid? Annon aqua dat atque accipit novas figuras? Tua aqua, Ammon cornute, gelida eſt de die; accedente & recedente eo caleſcit. Athamanis aquis admotis dicitur accendere lignum, cùm Luna abiit in minimos orbes. Cicones habent fluvium, qui potus reddit præcordia lapidea: qui inducit ſaxeam duritiem rebus tactis. Crathis & Sybaris huic conterminus in noſtris campis, reddunt crines ſimiles electro, atque auro. Et quod magis ſtupendum eſt ſunt aquæ quæ poſſint vertere non tantùm corpora, ſed etiam mentes. Cui non cognita eſt Salmacis, quæ aquas habet turpes? & lacus Æthiopes? quos ſi quis guſtavit, vel furit, vel patitur ſomnum ſtupidum & gravem. Quiſquis ſedaverit ſitim ex fonte Clitorio, odit vinum,

ne ſobrius amat puras lymphas; ſeu virtus eſt in aquâ contraria vino calido, ſive quod indigenæ erunt, filius Amithaonis,

NOTÆ.

300. *Ammon*] De hoc cognomine vid. lib. 4.
o.

310. *Unda*] De eo fonte Plin. lib. 2. cap.
3. Curtius lib. 4. Eleganter etiam Lucret.
. 6.

Eſſe apud Hammonis fanum fons, luce diurnâ
Frigidus, &c.

311. *Athamanis*] Fuerunt *Athamanes* populi
ti, apud quos fons Dodonæus, qui accenſaces extingueret extinctas accenderet. De
Solinus, Plinius, Lucretius, alii.

312. *Minimos*] *Cùm decreſcit.*

313. *Cicones*] Thraciæ eſſe populos jam ſæpe
imus. Fluminis autem de quo hic agitur
nen nuſpiam apparet quòd ſciam, niſi fortè
brus eſt. Sic de eo Plinius, *In Ciconum fluvio & in Piceno lacu Velino lignum dejectum
ido cortice obduci tur.*

315. *Crathis*] Hic & Sybaris, fluvii ſunt
labriæ Crotonem juxta in extremâ Italiâ
um verſus. *Crathis*] Ὁ δὲ Κράθις τὰς λευ-
μένας ξανθοτριχεῖν καὶ λευκοτριχεῖν ποιεῖ, Strabo.

319. *Salmacis*] De eo Cariæ fonte ſupra lib.
5. v. 285.

320. *Ethiopeſque lacus*] Porphyrius, de Styge, memorabile quid memorat de aquâ probationis apud Indos: ubi reus ad examen iſtius aquæ adductus eo vel abſolvitur vel damnatur; λίμνη λεγομένη δοκιμαστηρίου.

321. *Mirum gravitate ſoporem*] Periphraſis eſt Lethargi.

322. *Clitorio*] Vinum tædio venire his, qui ex Clitorio lacu biberint, ſcribit, Plin. lib. 3. cap. 2. Eſt autem lacus ille Arcadiæ in Peloponneſo, non longè à ſinu Corinthiaco,

325. *Amithaone natus*] *Melampus* medicus, qui Prœti Argivorum regis filias quatuor, ſc. Meram, Euryalen, Lyſippen, & Iphianaſſam, putantes ſe vaccas eſſe eo furore liberavit, quem ipſis Juno, ut ſcribit Pherecydes; ut alii Venus, immiſerat quòd illâ ſe pulchriores jactarent, Iphianaſſam duxit Melampus, reſtitutis valetudini ſororibus.

postquam liberavit furiis per carmen & gramina Prætidas insanas, abjecit in illas aquas medicamenta mentis: & odium vini permansit in aquis. Fluvius Lyncestius est dissimilis effectu huic, quem quisquis hausit faucibus avidis, non secùs vacillat, quàm si potâsset vinum purum. Est locus Arcadiæ (veteres appellaverunt Pheneon) non tutus propter aquas ambiguas; quas nocte reformida; haustæ de nocte lædunt. Securè potantur de die. Ita lacus & amnes habent alias atque alias virtutes. Tempus fuit quo Ortygia fluitavit in undis, nunc stat. Argo reformidavit Symplegadas divisas concursibus undarum à duobus scopulis fractarum; quæ nunc consistunt immotæ; & resistunt ventis. Neque Ætna, quæ flagrat fornacibus sulfureis, semper ardebit; neque verò fuit semper incensa. Nam seu terra est animal, & vivit, & habet æstuaria exspirantia ignem multis locis, potest mutare vias expirandi, & quoties movetur, obstruere has speluncas, aperire illas: Seu subtiles venti cœrcentur infimis cavernis atque jactant silices cum silicibus, & materiem continentem semina flammæ, ea rapit ignem consistit cavernæ destituentur sine igne compositis.

Prætidas attonitas postquam per carmen & herb
Eripuit furiis; purgamina mentis in illas
Misit aquas: odiumque meri permansit in undi
Huic fluit effectu dispar Lyncestius amnis,
Quem quicunq; parum moderato gutture traxit,
Haud aliter titubat, quàm si mera vina bibisset.
Est locus Arcadiæ (Pheneon dixêre priores)
Ambiguis suspectus aquis: quas nocte timeto;
Nocte nocent potæ. Sine noxâ luce bibuntur.
Sic alias aliasque lacus & flumina vires
Concipiunt. Tempusque fuit, quo navit in undi
Nunc sedet Ortygie. Timuit concursibus Arg
Undarum sparsas Symplegadas elisarum;
Quæ nunc immotæ perstant, ventisque resistunt
Nec, quæ sulfureis ardet fornacibus, Ætne
Ignea semper erit: neque enim fuit ignea semp
Nam sive est animal tellus, & vivit, habetque
Spiramenta locis flammam exhalantia multis;
Spirandi mutare vias, quotiesque movetur,
Has finire potest, illas aperire cavernas:
Sive leves imis venti cohibentur in antris;
Saxaque cum saxis, & habentem semina flammæ
Materiem jactant, ea concipit ictibus ignem;
Antra relinquentur sedatis frigida ventis:

NOTÆ.

326. *Prætidas*] Filiæ fuerunt Præti Argivorum regis, quæ, immissâ à Junone aut Venere vesaniâ, sese vaccas esse crediderunt.

309. *Lyncestius*] *Lyncestis aqua in Macedoniâ, vini modo, temulentos facit.* Plin. Lib. 2. cap. 103.

332. *Pheneon*] In Arcadiâ, quæ Achaiæ regio est maximè à mari remota, oppidum est eo nomine, è cujus paludibus Laston profluere, scripsit Plinius. Aquam autem, de quâ hic Ovidius videtur intelligere, Pausanias *Stygem* vocari ait ab Arcadibus: quanquam de lucis atque noctis discrimine nihil meminit.

337. *Ortygie*] *Delos* est, maris Ægæi: Cycladum insula clarissima, à *coturnicum* copiâ Græcè sic dicta, quæ olim fluitans aut mari obruta, Latonæ locum ad pariendum, quærenti ut commodaret, repentè constitit.

Ib. *Argo*] Nomen est navis, quâ Argonautæ Colchos ad vellus aureum surripiendum profecti sunt.

338. *Symplegadas*] *Symplegades*, à συμπλήσσω *Collido*) quæ & *Cyantæ* dicuntur, insulæ sitæ contra Bosphorum Thracium, quæ, ut inquit Plinius, à poëtis olim concurrisse fingunt, quoniam parvo discretæ intervallo, ex adversis intrantibus geminæ esse videntur paululùmque deflexâ acie coëuntium speciem præbebunt.

340. *Ætne*] Mons Siciliæ notissimus, quo jam toties, qui flammas eructat.

348. *Materiem*] *Sulphur* scilicet & *bitumen* ex saxorum collisione, excusò igne incendi possunt.

ve bitumineæ rapiunt incendia vires,
uteave exiguis areſcunt ſulfura fumis;
empe ubi terra cibos alimentaque pinguia flammæ
on dabit, abſumtis per longum viribus ævum,
aturæque ſuum nutrimen deerit edaci:
on feret illa famem; deſertaq; deſeret ignes.
ſſe viros fama eſt in Hyperboreâ Pallene:
ui ſoleant levibus velari corpora plumis;
ùm Tritoniacam novies ſubiêre paludem.
laud equidem credo: ſparſæ quoque membra veneno
xercere artes Scythides memorantur eaſdem.
i qua fides rebus tamen eſt abhibenda probatis;
onne vides, quæcunque morâ fluidove calore
orpora tabuerint, in parva animalia verti?
quoque, delectos mactatos obrue tauros;
ognita res uſu; de putri viſcere paſſim
lorilegæ naſcuntur apes. Quæ more parentum
ura colunt; operique favent, in ſpemq; laborant.
reſſus humo bellator equus crabronis origo eſt.
oncava littoreo ſi demas brachia cancro,
æterà ſupponas terræ; de parte ſepultâ
corpius exibit, caudâque minabitur uncâ.
uæque ſolent canis frondes intexere filis

Sive vires bitumineæ concipiunt flammam, vel flava ſulfura exſiccantur fumis exiguis; ſcilicet poſtquam & terra non præbebit eſcam & fomenta pinguia igni, viribus exhauſtis per longum tempus; atque ſuum alimentum deſtituet naturam voracem, illa non tolerabit famem, & deſtituta deſtituet ignes. Dicunt eſſe homines in Pallene Hyperboreâ, qui ſoleant habere corpus tectum levibus plumis, poſtquam ingreſſi ſint novies paludem Tritoniacam. Non equidem fidem adhibeo. Cæterùm *Scythicæ mulieres habentes artus delibutos medicamine dicuntur exercere eaſdem artes. Attamen ſi qua fides adhibenda eſt rebus exploratis, nonne cernis quæcunque corpora corrupta fuerint tempore, vel calore fluido, mutari in exigua animalia? Ita etiam, defodito tauros delectos jugulatos (res eſt comperta experientiâ) apes florem colligentes naſcuntur paſſim de corruptâ carne, quæ verſantur in agris more parentum, atque urgent opus, & laborant in ſpem. Equus bello aptus terrâ obrutus producit crabronem. Si auferas brachia curva cancro littoreo; & ſubmittas relinquum* ejus *in terram, ſcorpius prodibit ex parte defoſsâ, & minabitur caudâ recurvâ. Tineæ etiam agreſtes, quæ ſolent involvere folia* arborum *candidis filis,*

NOTÆ.

350. *Bitumineæ*] *Eſt bitumen limus quidam picæ & ſulphureæ naturæ.*

351. *Exiguis*] Meliùs legitur, *irriguis*, aut *aſſiduis.*

354. *Naturæque*] *Nempe bitumineæ & ſulphureæ.*

356. *Pallene*] Eſt quidam mons Thraciæ, ſeu Macedoniæ, verùm de hàc Hyperboreâ, neque de Tritoniacâ palude alibi quicquam extat, quòd ſciam. Herodotus in Melpomene *pennas* has interpretatur Hyperboreorum *nives*; quas *pennarum* ſimilitudine illîs aſſiduè cadere teſtatur Plinius. Namque Hyperborei, quanquam alibi ab aljis in Scythiâ, Sarmatiâ, Aſiaticâ, Moſcoviâ, &c. ad Septentrionem ab omnibus conſtituuntur, à quibus & ultra quos incipit ſtare Boreas.

360. *Scythides*] *Scythicæ mulieres*, quæ ſe in aves mutare dicebantur: atque etiam hodie veneficæ inſignes exiſtimantur.

Ibid. *Eaſdem*] *Ut ſeſe in aves convertant.*

361. *Si qua fides*] Μέλισσαι βυγενεῦς Ariſtæi inventum Varro l. 3. R. R. c. 16 cit. illud Archelai; βοὸς φθιμένης πεπονημένα τέκνα. Vide Plin. lib. 11. cap. 20.

362. *Fluido*] Ab effectu; quòd calor *fluida*, i. e. *mollia* reddat corpora.

363. *Animalia*] *Vermes ſcilicet*, & ejus generis *inſecta.*

364. *I quoque*] Hunc verſum meliùs ſcribendum cenſet Heinſius:

I ſcrobe delecto mactatos obrue tauros.

Ib. *Tauros*] Idem teſtatur Plinius, ſimoque dicit obruenda viſcera. Virg. idem Georg. 4.

367. *Spem*] Tum mellis, tum futuri examinis.

368. *Crabronis*] *Veſpas* atque *crabrones* ex equorum cadavere naſci teſtatur etiam Varro.

371. *Caudâ*] In quâ aculeum habet & venenum.

(res est notata ab agricolis) mutant formam cum papilione venenoso. Cœnum habet semina, quæ generant virides ranas, & gignit eas pedibus carentes: mox præbet pedes idoneos natando: atque ut ii sint habiles ad longos saltus capiendos, mensura posteriar superat partes priores. Neque est catulus, quem ursa emisit recenti partu, sed caro viva adhuc viva. Mater fingit eam in membra lambendo atque reduxit in formam, qualem ipsa habet. Nonne cernis fœtus apium mel reducentium, quos cera sexangula obvolvit, exoriri corpora sine membris, atque serò capere pedes, & alas; Quis, nisi sciret fieri, crederet avem Junonis, quæ ferret stellas in caudâ, & armigerum Jovis, & columbas Cythereïadas, & omne genus avium posse nasci ex mediis partibus ovi? Sunt qui arbitrentur medullas humanas verti in serpentem, cùm spina est putrefacta in clauso sepulchro. Hæc tamen sumunt originem ex aliis rebus; una est avis quæ sola se restituat & regeneret: Assyrii appellant Phœnicem. Non vescitur farre, neque granivibus,

Agrestes tineæ (res observata colonis)
Ferali mutant cum papilione figuram.
Semina limus habet virides generantia ranas;
Et generat truncas pedibus: mox apta natando
Crura dat; utque eadem sint longis saltibus apta
Posterior partes superat mensura priores.
Nec catulus partu, quem reddidit ursa recenti,
Sed malè viva caro est. Lambendo mater in artus
Fingit; & in formam, quantam capit ipsa, reducit.
Nonne vides, quos cera tegit sexangula, fœtus
Melliferarum apium sine membris corpora nasci?
Et serosque pedes, seraque assumere pennas?
Junonis volucrem, quæ caudâ sidera portat,
Armigerumque Jovis, Cythereïadasque columbas
Et genus omne avium, mediis è partibus ovi,
Ni sciret fieri, fieri quis posse putaret?
Sunt qui, cùm clauso putrefacta est spina sepulchro,
Mutati credant humanas angue medullas.
Hæc tamen ex aliis ducunt primordia rebus;
Una est quæ reparet, seque ipsa reseminet, ales:
Assyrii Phœnica vocant. Non fruge, neque herbis,

NOTÆ.

373. *Tineæ*] Bene *agrestes* dixit; namque domesticæ vestes præsertim aut etiam alvum infestant, quanquam *lumbrici* magis appellantur posteriores vermiculi. Illas quod attinet, passim conspiciuntur, quæ semen suum filis arenearum haud absimilibus involvunt, atque in foliis arborum ponunt, unde innumeri suo tempore erumpunt vermes.

374. *Feroli*] *Papilio*, inquit Plinius, lucernarum luminibus advolans, inter mala medicamenta numeratur. Cui contrarium jecur caprinum, sicut vel veneficiis ex mustelâ rustigâ factis.

375. *Semina*] Quæ ova esse videntur conglobata, pisorum magnitudine.

376. *Truncas*] Ita quidem videntur cæterùm pedes simul cum iis natos, at contractos & quasi in cæteris partibus delitescentes crediderim.

378. *Posterior*] Idud etiam in leporibus conspicitur.

379. *Nec catulus*] Sic plurimi auctores hanquaquam spernendi scribunt, quanquam ali compertum est.

384. *Pennas*] Avium pennæ seu alæ nenescit quales sint, ex quâdam quasi *telâ*.

385. *Junonem*] *Pavonem* dicit, cujus cauex Argi oculis *stellata*; ut in superioribus dimus.

386. *Armigerum*] *Aquilam*.

Ib. *Cythereïadasque*] Veneri, quæ à Cythinsulâ contra Cretam *Cytherea* dicitur, dicacolumbæ, propter libidinem.

387. *Mediis*] Ex ovi *vitello* foveri primò pli germen oculorum testimonio constat.

389. *Sunt qui*] *Anguem ex medulla hospinæ gigni accepimus à multis.* Plin. lib. cap. 66. *circa sepulchra itaque visuntur.*

393. *Phœnice*] A colore *purpureo Phœ* videtur appellatus. De hâc ave vide. Plilib. 10. cap. 2. Tacit. Annal. lib. 5. Ælilib. 5. cap. 58. &c.

d thuris lachrymis, & ſucco vivit amomi.
æc ubi quinque ſuæ complevit ſecula vitæ,
icis in ramis, tremulæve cacumine palmæ,
nguibus & pando nidum ſibi conſtruit ore.
uo ſimul ac caſias, & nardi lenis ariſtas,
aſſaque cum fulvâ ſubſtravit cinnama myrrhâ;
ſuper imponit, finitque in odoribus ævum.
nde ferunt, totidem qui vivere debeat annos,
orpore de patrio parvum Phœnica renaſci.
ùm dedit huic ætas vires, onerique ferendo eſt;
onderibus nidi ramos levat arboris altæ:
ertque pius cunaſque ſuas, patriumque ſepulchrum:
erque leves auras Hyperionis urbe potitus,
nte fores ſacras Hyperionis æde reponit.
ſi tamen eſt aliquid miræ novitatis in iſtis;
lternare vices, & quæ modò fœmina tergo
aſſa marem eſt, nunc eſſe marem miremur hyænam.
d quoque, quod ventis animal nutritur & aurâ,
rotinus aſſimulat tactu quoſcunque colores.
icta racemifero lyncas dedit India Baccho:
quibus, ut memorant, quicquid veſica remiſit,

ſed guttis thuris & ſucco amomi. Poſtquam hæc implevit quinque ſecula ſuæ vitæ, ſtruit ſibi nidum unguibus & curvo roſtro in ramis ilicis, vel in vertice palmæ tremulæ. Quo ſtatim atque ſuppoſuit caſias, & ariſtas ſuavolentis nardi, & cinnamona fructa cum nigrâ myrrhâ, ſe ſuper immittit, atque abſolvit vitam in odoribus. Inde dicunt parvum Phœnicem renaſci de corpore patrio, qui debeat vivere totidem annos. Poſtquam ætas præbuit huic vires, atque ſufficit ponderi portando, levat ramos excelſæ arboris onere nidi, atque pius portat eum qui erat & ſua incunabula & ſepulchrum paternum & cum devenit in urbem Solis per levem aërem, deponit ante ſacras januas in templo Solis. Si tamen eſt aliquid ſtupendæ novitatis in iſtis, miremur hyænam alternis annis vices mutare: & quæ modo

mina tulit marem tergo, nunc eſſe marem. Illud etiam animal quod alitur vento & aëre, ſtatim tactu omnes colores. India ſubacta à Baccho racemos uvarum ferente abtulit lynces, ex bus quicquid veſica emiſit,

NOTÆ.

394. *Amomi*] *Frutex* eſt inter aromata laudatiſſimus, in Aſſyria, Armeniâ, Ponto atque Mediâ naſcens: cujus à diverſis diverſæ exhibentur deſcriptiones; ut vix hodie, tametſi fortè in Pharmacis proſtet, notum eſſe crediderim.

395. *Quinque*] *Sexcentis ſexaginta* annis vivere, ſcribit Plinius.

398. *Caſias*] *Caſia* frutex eſt, qui, docente Plinio, juxta Cinnamicampos naſcitur, in Arabiâ. Ille verò ſpecie exteriori eſt ſimilis, ut ſuo tempore eſſe qui pro cinnamono venderent teſtetur Galenus: atque ejuſdem quidem ſed minoris eſſe virtutis aſſerit.

Ibid. *Nardi*] Frutex eſt etiam qui ex Aſſyriâ aut India affertur; cujus cacumen in unguentas ſuffitus ad unguenta præſertim fuit olim pretioſiſſimum.

406. *Hyperionis*] Fuit *Hyperion* Cœli filius, Solis pater, qui ſæpius pro ipſo *Sole* ſumitur. Ejus urbem (*Heliopolin* dict.) quod attinet, de qua hîc agitur, Plinius lib. 5. cap. 9. prope Panchaiam, quæ Arabiæ pars eſt, ad ſinum cognominem eſſe ſcribit.

410. *Hyænam*] Aliud figmentum quòd tamen vulgi eſſe ſcripſit Plinius, cùm fine mare parere Hyænam dixit, jam diu confutavit Ariſtoteles. Animal autem illud ex genere eſt luporum, ſed magis hirtum, jubamque habet toto tergo perpetuam. Flecti non poteſt, niſi circumactu totius corporis.

411. *Id*] *Chamæleontem* dicit, qui colorem ſubinde mutat, eumque quem proximè attingit reddit ſemper, rubro tamen atque candido excepto. In India naſcitur, figura & magnitudine lacertæ, de quo mira Plinius, quæ Agellius exſibilavit: quem vide.

413. *Lyncas*] *Lynx* animal eſt maculis diſtincta terga habens, ut *Pardus*; quod in luporum genere eſſe ſcripſit Iſidorus; falſum verò eſſe in Europam advectæ Lynces prodiderunt.

414. *Quicquid veſica remiſit*] Omnis urina lyncum.

mutatur in saxa, & in duritiem concrescit aëre tacto. Ita etiam corallium riget statim atque venit in aërem: fuit tenerum gramen sub aquis. Dies priùs deficeret, & Sol mergeret equos fessos in profundum mare, quàm explicare possim verbis omnia mutata in species novas. Ita videmus nationes mutari, atque illas confirmari tempore, has interire. Ita Troja fuit magna opibus & incolis, & potuit impendere tantum cruoris per decem annos; nunc protrita ostendit tantùm antiqua rudera, atque sepulchra pro opibus majorum. Sparta fuit inclyta; magnæ Mycenæ floruerunt; itemque arces Cecropiæ, nec non Thebæ ab Amphione conditæ. Sparta est contemnendus ager: excelsæ Mycenæ humi jacent. Thebæ Oedipodioniæ quid sunt nisi fabula? Quid sunt Athenæ Pandioniæ nisi nomen? Nunc etiam perhibent Romam Dardaniam in excelsum stru quæ proxima aquis Tibridis Apenninigenæ jacit fundamenta rerum sub immenso ponere. H igitur mutat formam crescendo; atque aliquando

Vertitur in lapides, & congelat aëre tacto.
Sic & coralium, quo primùm contigit auras
Tempore, durescit; mollis fuit herba sub undis.
Deseret antè dies, & in alto Phœbus anhelos
Æquore tinget equos; quàm consequar omnia dictis
In species translata novas. Sic tempore verti
Cernimus, atque illas assumere robora gentes;
Concidere has. Sic magna fuit censuque virisqu
Perque decem potuit tantum dare sanguinis anno
Nunc humilis veteres tantummodo Troja ruinas
Et pro divitiis tumulos ostendit avorum.
[Clara fuit Sparte: magnæ viguêre Mycenæ:
Nec non Cecropiæ, nec non Amphionis arces.
Vile solum Sparte est: altæ cecidêre Mycenæ;
Oedipodioniæ quid sunt nisi fabula Thebæ?
Quid Pandioniæ restant nisi nomen Athenæ?]
Nunc quoque Dardaniam fama est consurgere Romam;
Apenninigenæ quæ proxima Tibridis undis
Mole sub ingenti rerum fundamina ponit.
Hæc igitur formam crescendo mutat; & olim

NOTÆ.

415. *Congelat*] In gemmas carbunculis similes & igneo colore fulgentes *glaciari* Lyncum humorem scripsit Plinius, aliique: verùm figmenta esse hæc omnia comprobavit experientia. *Lyncurium* autem dicitur ab illis Lyncis *urina in gemmam coacta*.

416. *Sic*] ita Plin. lib. 32. cap. 2. Corallio forma est fruticis, color viridis; Baccæ ejus sub aquâ molles exemptæ durantur.

418. *Phœbus*] *Sol antè occiderit*.

423. *Decem*] *Decem annos* durâsse bellum Trojanum nemo nescit.

426. *Clara fuit*] Hi versus expungendi. In eo enim artificium poëtæ consistit, ut perpetuo orationis filo mutationem rerum omnium tanquam concatenatam pertexat: & nunc in eo occupatur, ut ex ruinis Trojæ Romam prodiisse demonstret. In opportuna igitur, ut quæ maximè, Spartes, Mycenarum, Athenarum, & Thebes hic inculcatur mentio.

Ib. *Sparte*] Quæ celeberrima fuit Peloponnesi civitas, Lycurgi legibus optimè olim instituta.

Ibid. *Mycen-*] Alia urbs Peloponnesi, A gamemnonis regia.

427. *Cecropiæ*] *Athenas* dicit, à *Cecrope* a dificatore sic dictas.

Ib. *Amphionis arces*] *Thebæ* ab Amphio conditæ.

428. *Altæ*] Propter *ædificiorum celsitudine* vel *famam & gloriam*, sicut *altæ mœnia Troj* 1 Æneid.

429. *Oedipodioniæ*] Ab *Oedipo* rege Theb etiam ita denominatæ.

430. *Pandioniæ*] Ubi etiam *Pandion* regna vit, *Athenæ*.

Ib. *Nomen*] Falsissimum verò est Pythagor tempore nihil nisi *nomen* fuisse *Athenas*, qu tunc ut cùm maximè floruerunt.

431. *Dardaniam*] A *Trojanis* ædificatoribu qui à *Dardano*, *Trojano* rege, sic dicti, illu nomen consecuta est Roma.

432. *Apenninigenæ*] Ex *Apennino* mon in urbem decurrere *Tibrim* notum est omni bus.

Immen

mmenſi caput orbis erit. Sic dicere vates,
aticinaſque ferunt ſortes: quantumque recordor,
riamides Helenus flenti, dubioque ſalutis,
ixerat Æneæ, cùm res Trojana labaret:
ate Deâ, ſi nota ſatìs præſagia noſtræ
entis habes; non tota cadet, te ſoſpite, Troja.
lamma tibi ferrumque dabunt iter. Ibis, & unà
ergama rapta feres: donec Trojæque tibique
xternum patrio contingat amicius arvum.
rbem & jam cerno Phrygios debere nepotes;
uanta nec eſt, nec erit, nec viſa prioribus annis.
anc alii proceres per ſæcula longa potentem,
ed dominam rerum de ſanguine natus Iüli.
fficiet: quo, cùm tellus erit uſa, fruentur
thereæ ſedes; cœlumque erit exitus illi.
æc Helenum ceciniſſe Penatigero Æneæ,
nte memor refero: cognataque mœnia lætor
reſcere, & utiliter Phrygibus viciſſe Pelaſgos.
e tamen oblitis ad metam tendere longè
xſpatiemur equis; cœlum, & quodcumque ſub illo eſt,
mmutat formas, telluſque, & quicquid in illâ eſt.

erit domina immenſi mundi. Ita aiunt augures & oracula Prædicere; & quantum memini Helenus Priamides dixerat Æneæ lachrymanti, atque ſalutis ancipiti, cùm Trojanum imperium rueret: Fili Deæ, ſiquidem ſatìs intelligis auguria noſtræ mentis, Troja non tota jacebit, dum tu incolumis es: Ignis & ferrum tibi præbebunt viam: Ibis, & tecum unà feres Ilium dirutum, donec ager externus amicior patrio tibi & Trojæ obveniat. Video & nunc poſteros Phrygiorum debere urbem condere, *quanta nec eſt, nec erit, nec viſa ævo anteacto. Alii optimates reddent hanc validam per longa ſæcula; ſed filius de ſanguine Iuli* faciet *dominam orbis terrarum: quo cùm terra uſa fuerit, arces cæleſtes illo hoſpite gaudebunt & cœlum erit illi meta. Memor recordor Helenum prædixiſſe hæc Æneæ, qui penates in commodum Trojanorum. cœlum & quicquid ſub illis*

ſit geſſit; atque gaudeo muros affines augeri, atque Græcos viciſſe Ne tamen excurramus equis, qui immemores ſunt feſtinandi ad metam, , terra, & quicquid in eâ eſt, immutat formas.

NOTÆ.

436. *Recordor*] Facile verò eſt eo modò vaſ eſſe, ut eos inducere ex præteritis. Apposè autem à poëta *Pythagoræ*, qui ſe *temporibus Trojanis Euphorbum fuiſſe prædicabat*, hujuſce ædictionis fictio attributa.

437. *Helenus*] *Priami fuit filius vates inſignis*, ut ex Æn. 1 Virgil. conſtat.

438. *Rex Trojana*] Sic. Enn. *Res Romana*: mperium & opes. Virg. 3. Æn. *Res Aſiæ*.

442. *Pergama*] Arces fuerunt Trojanæ, uæ reſtitutum iri per Æneam prædicit Helenus.

444. *Debere*] Ex fatorum ordine ſcilicet.

446. *Alii*] Reges, Conſules, aliique togâ ſagoque clari, per quos antè Cæſares Res Romana crevit.

Ib. *Longa*] Septingentos annos.

447. *Natus*] Octavius Auguſtus Julii Cæſaris adoptione filius, qui, docente Suetonio, maternum genus ad Aſcanium ſeu Iulum Æneæ filium referebat; in cujus gratiam hæc omnia a poëta referuntur.

448. *Uſa*] Vide quàm appoſitè voces deligat Naſo, ut peculiari quodam Deorum favore terris ad tempus conceſſum Auguſtum innuat, quo ipſi denique *fruantur*.

450. *Penatigero*] Qui *Deos penates* ſecum cum patre è Troja *ferebat*.

451. *Cognataque*] Euphorbum enim Trojanum fuiſſe etiam Pythagoram ſuprà vidimus.

452. *Utiliter Phrygibus*] Jacturâ utique Phrygibus utili, utpote in bonum cedente: quippe ex Trojæ cineribus Roma, urbium princeps & orbis caput, renata eſt. *Trojæ renaſcens fortuna*, Horat. lib. 3. Od. 3.

454. *Exſpatiemur*] Id eſt, *A ſcopo aliena proferamus*. Omnia in fluxu eſſe concludit, atque adeò carnibus abſtinendum.

Nos etiam pars mundi (quandoquidem non sumus tantùm corpora verùm etiam animæ leves, atque possumus transmitti in sedes ferinas, & abdi in pectora brutorum) patiamur esse secura atque decora corpora, quæ possint habuisse animas parentum, aut fratrum, aut conjunctorum nobis aliquo fœdere, aut certè hominum: nec certè repleamus præcordia epulis Thyesteis. Quàm pravè ille consuescit, quàm impiè parat se ad effundendum sanguinem humanum, qui aperit fauces vituli cultro, atque habet aures surdas ad mugitus! vel qui potest jugulare hœdum tollentem vagitus pares puerilibus; vel pascere se avibus quibus ipse præbuit escam! in his omnibus quid deest, quò minùs ad summum flagitium perveniant, ad quod ab hisce rebus facilis est transitus! Taurus vertat terram, aut (quando moritur) *adscribat mortem ætati provectæ: Ovis præbeat arma adversus sævos Aquilones: Capræ plenæ exhibeant ubera siccanda manibus. Abjicite plagas cum pedicis, & laqueos, & artes insidiosas: neque decipite avem viminibus visco illitis: neque fallite cervos pro formidatis: nec tegite curvos hamos escis dolosis. Perimite illa quæ officiunt: verùm hæc perimite tantùm. Ora abstineant dapibus, & sumant cibos idoneos. Vulgò aiunt Numam rediisse in patriam animo exculto talibus atque aliis dictis; atque spontè arcessitum*

Nos quoque pars mundi (quoniam non corpora solum,
Verùm etiam volucres animæ sumus, inque ferarum
Possumus ire domos, pecudumque in pectora condi
Corpora, quæ possint animas habuisse parentum,
Aut fratrum, aut aliquo junctorum fœdere nobis,
Aut hominum certè, tuta esse & honesta sinamus
Neve Thyesteis cumulemur viscera mensis.
Quàm malè consuescit, quàm se parat ille cruori
Impius humano; vituli qui guttura cultro
Rumpit, & immotas præbet mugitibus aures!
Aut qui vagitus similes puerilibus hœdum
Edentem jugulare potest; aut alite vesci,
Cui dedit ipse cibos! quantum est, quod desit in illis
Ad plenum facinus! quo transitus inde paratur!
Bos aret; aut mortem senioribus imputet annis:
Horriferum contra Borean ovis arma ministret.
Ubera dent saturæ manibus pressanda capellæ.
Retia cum pedicis, laqueosque, artesque dolosas
Tollite; nec volucrem viscatâ fallite virgâ:
Nec formidatis cervos eludite pinnis;
Nec celate cibis uncos fallacibus hamos,
Perdite, si qua nocent: Verùm hæc quoque perdite tantùm.
Ora vacent epulis, alimentaque congrua carpant
Talibus atque aliis instructo pectore dictis
In patriam remeâsse ferunt: ultroque petitum

NOTÆ.

457. *Volucres*] Id est, *Naturæ subtilissimæ atque velocissimæ.*

458. *Domos*] Ferarum dicit corpora.

462. *Thyesteis*] *Illis similibus quas Atreo fratri Thyestes apposuit*, qui filios decoctis ita illis epulandos obtulit, ut sanguinem quoque poculis immiscuerit.

463. *Quàm malè*] Hic verò fuit scopus Philosophi, gentem impiam à cæde retrahere.

465. *Immotas*] Nullâ misericordiâ motas, i. e. surdas.

469. *Plenum*] Quando à brutis ad homines cædes transfertur.

Ibid. *Inde*] *A brutorum cæde.*

470. *Bos aret*] Hoc est, *Ad laborem cogatur bovem equidem licebat: cæterùm nullo alio modo prematur.*

471. *Arma*] Lanam scilicet & vestes.

475. *Pinnis*] Pro sagittis positas scribit Commentator, verùm falsus est. Pennas ipse intelligit poëta, quibus plerùmque puniceis aut versicoloribus, pustulatis etiam, funiculo intertextis, feras, visu aut odore territas, in plagas impellere soliti erant. Quod pinnatum instrumentum *formidinem* vocitabant.

478. *Vacent*] Ne ab illis ad alias cædes grassetur.

Ibid. *Congrua*] Quæ sine cæde mitia, homines decet, comparati queunt.

Accepi

Accepisse Numam populi Latialis habenas.
Conjuge qui felix Nymphâ, ducibusque Camœnis,
Sacrificos docuit ritus; gentemque feroci
Assuetam bello pacis traduxit ad artes.
Quem, postquam senior regnumque ævumque peregit,
Extinctum Latiæque nurus, populusque patresque
Deflevêre Numam. Nam conjux urbe relictâ
Vallis Aricinæ densis latet abdita silvis:
Sacraque Oresteæ gemitu questuque Dianæ
Impedit. Ah quoties Nymphæ nemorisque lacûsque
Ne faceret, monuêre; & consolantia verba
Dixêre! ah quoties flenti Theseius heros,
Siste modum, dixit! neque enim fortuna querenda
Sola tua est; similes aliorum respice casus:
Mitius ista feres. Utinamq; exempla dolentem
Non mea te possent relevare: sed & mea possunt.
Fando aliquem Hippolytum vestras (puto) contigit aures,
Credulitate patris, sceleratæ fraude novercæ

suscepisse administrationem reipublicæ Romanæ. Qui beatus Nymphâ uxore & Musis ducibus docuit ritus sacrificandi & addixit artibus pacis nationem assuetam sævo bello. Quem Numam, postquam senior peregit regnum & annos, & fœminæ Romanæ, & populus, & patres luxerunt mortuum. Uxor enim, urbe dejertâ, latet abscondita in opacis silvis vallis Aricinæ: atque obstat sacris Dianæ Orestææ fletibus & querimoniis, quoties Nymphæ silvæ & lacus hortatæ sunt, ne id faceret, & verbis consolatæ sunt! Ah quoties heros Theseius admonuit lachrymantem, ut modum dolori *poneret: neque enim* aiebat, *sors tua sola est dolenda: vide damna aliorum non mirora: tolerabis ista leniùs. Atque utinam exempla non mea possent tibi solatio esse, verùm mea etiam possunt. Credo, dum narratur, audivisti quendam Hippolytum ieto datum, credulitate patris, dolo nefariæ novercæ.*

NOTÆ.

481. *Habenas*] *Illum Curibus Sabinis degentem ultro petivêre, ob inclytam viri religionem.*

482. *Nymphâ*] *Egeriâ*, scilicet quâcum congressus se habere Numa fingebat, ut omnia quasi monitu illius Deæ barbari libentiùs acciperent.

Ibid. *Camœnis*] *Musis*; quibus, ut Livius narrat, lucum, quem medium ex opaco specu fons perenni rigabat aquâ, consecravit; quòd earum sibi consilia cùm conjuge suâ Ægeriâ fierent.

Ibid. *Ducibusque Camœnis*] *Autoribus Musis.* Nam omnia quæcunque Numa statuebat, ad Egeriæ Nymphæ & Camœnarum autoritatem referebat.

484. *Ad artes*] Ad Deorum religionem, & aras, & leges, & mores colendos.

485. *Senior*] Quadraginta enim annos postquam regnâsset, obiit.

488. *Vallis*] Distabat Româ quinque lapidibus ortum: circa illam nemus fuit ingens Dianæ vel Egeriæ.

469. *Sacra*] Ea in Tauricâ Chersoneso sanguine exterorum quotquot illic appellebant abvehantur: verùm tantâ apud Aricinos non fuerunt immanitate, ut in superioribus vidimus. *Hic nemorensis regis* titulo fugitivus aliquis servus tamdiu sacerdotio fungebatur, donec ab alio provocatus ab eodem occideretur.

Ibid. *Orestææ*] Eo nomine appellatur Diana, quòd ab Oreste Agamemnonis filio Ariciam, ut placet quibusquam, ejus simulachrum translatum fuerit. Namque ille cùm ex materna cæde esset furiis agitatus, atque expiandi sceleris causâ, jussus esset inter cætera Dianæ simulachrum ex Chersoneso afferre, illùc cum Pylade amico profectus, atque à sorore Iphigeniâ Sacerdote agnitus, tantùm non immolatus clam cum eâ, sublato simulachro, sese recepit. Quidam Mycenas, alii Athenas transportatum illud volunt.

491. *Faceret*] *Effusè in fletus se daret.*

492. *Theseus*] *Hippolytus* Thesei filius, quem supra novercæ insidiis, a Phocis territis equis, discerptum vidimus.

498. *Credulitate patris*] *Thesei*: qui facilè nimis Phædræ uxori de stupro ab Hippolyto oblato querenti auscultavit, siquidem ipsa ad nefas adolescentem frustrà perducere conata esset; ut mox patebit.

Occubuisse

Miraberis, & vix tibi hoc persuadebo: sed tamen ille ego sum. Pasiphaëia olim accusavit me quasi tentâssem, sed frustrà violare lectum paternum; & crimine conversò, (an timore criminationis, an dolore repulsæ) simulavit me id cupivisse quod ipsa optavit ut Occubuisse neci. Mirabere, vixque probabo:
Sed tamen ille ego sum. Me Phasiphaëia quondam
Tentatum frustrà, patrium temerâsse cubile,
Quod voluit, finxit voluisse: & crimine verso,
(Indiciine metu magis, offensâne repulsæ)
Arguit. Immeritumque pater projecit ab urbe
Hostilique caput prece detestatur euntis.
Pitthean profugo curru Trœzena petebam:
Jamque Corinthiaci carpebam littora ponti;
Cùm mare surrexit; cumulusque immanis aquarum
In montis speciem curvari, & crescere visus,
Et dare mugitus, summoque cacumine findi.
Corniger hinc taurus ruptis expellitur undis;
Pectoribusque tenus moles erectus in auras,
Naribus & patulo partem maris evomit ore.
Corda pavent comitum. Mihi mens interrita manet
Exiliis contenta suis. Cùm colla feroces
Ad freta convertunt, arrectisque auribus horrent
Quadrupedes; monstrique metu turbantur, & alto
Præcipitant currum scopulis. Ego ducere vanam
Fræna manu, spumis albentibus oblita, luctor;
Et retro lentas tendo resupinus habenas.
Nec vires tamen has rabies superasset equorum,
Ni rota, perpetuum quà circum vertitur axem,
Stipitis occursu fracta ac disjecta fuisset.
Excutior curru; lorisque tenentibus artus,
Viscera viva trahi, nervos in stirpe teneri,
Membra rapi partim, partim reprehensa reliqui,
Ossa gravem dare fracta sonum, fessamque videri
Exhalari animam: nullasque in corpore partes,
Noscere quas posses: unumque erat omnia vulnus.

Pater id cupivisse quod ipsa optavit ut cuperem; *atque genitor expulit urbe* me *immeritum, & devovit prece infensâ caput proficiscentis. Ibam Trœzenen Pitthean curru exule; atque jam tenebam littora maris Corinthiaci, cùm mare intumuit, & horrendus cumulus aquarum visus sinuari in modum collis, atque augeri; & boare, nec non dividi supremo fastigio. Hinc vitulus marinus cornutus prorumpit fractis fluctibus, atque sublatus in tenuem aërem pectore tenus emittit partem æquoris naribus & ore aperto. Corda comitum tremunt, animus mihi permansit impavidus, in exilii sui contemplatione totus occupatus, cùm equi frementes torquent colla versus mare, & expaveſcunt auribus arrectis; turbanturque formidine monstri, atque trahunt currum per sublimes scopulos. Ego frustrà contendo flectere manu fræna obducta spumis candidis; & resupinus retro trabo lora flexilia. Neque tamen furor equorum vicisset has vires, nisi rota objectu trunci fracta atque excussa fuisset, eâ parte quâ volvitur circum axem continuum. Dejicior curru: atque haerentibus implicantibus membra, cerneres præcordia viva rapi, nervos retineri stipitibus, artus partim partim impedita omitti, ossa quassata reddere gravem sonum, atque animam lassam expirari; nullas partes in corpore quas posses cognoscere; atque omnia erat unum vulnus.*

NOTÆ.

500. *Pasiphaëia*] *Phædra*, Pasiphaës & Minois Cretensium regis filia, uxor Thesei, Hippolyti noverca.

502. *Quod voluit*] Ut Hippolytus patrium cubile temeraret.

503. *Indicii*] Ne Hippolytus prior novercæ crimen patri proderet.

Ib. *Offensâne*] Dolet Phædra, quòd scelus pariter atq; amorem suum privignus contempsisset.

505. *Hostili prece*] Imprecatione hosti convenient, non patri: Theseus enim Neptunum patrem precatus est, ut Hippolytus filius perderetur.

506. *Pitthean*] Pittheum Pelopis filius Æthræ, Thesei matris, patrem, suprà in Peloponnesi urbe regnâsse vidimus: a quam educatus Hippolytus.

511. *Taurus*] *Phoce.*

518. *Varâ*] *Infirmâ, inutili.*

526. *Rapi*] Equorum impetu.

Ib. *Reprehensa*] Retenta à radicibus arborum.

N

um potes, aut audes cladi componere noſtræ,
mpha, tuam? vidi quoque luce carentia regna,
lacerum fovi Phlegethontide corpus in undâ.
ec, niſi Apollineæ valido medicamine prolis,
ddita vita foret. Quam poſtquam fortibus herbis
que ope Pæoniâ, Dite indignante, recepi;
um mihi, ne præſens augerem muneris hujus
vidiam, denſas objecit Cynthia nubes;
que forem tutus poſſemque impunè videri;
didit ætatem, nec cognoſcenda reliquit
a mihi. Cretenque diu dubitavit habendam
aderet, an Delon. Delo Cretâque relictis
c poſuit: nomenque ſimul, quod poſſit equorum
monuiſſe, jubet deponere: Quique fuiſti
ppolytus, dixit, nunc idem Virbius eſto.
c nemus inde colo. De Diſque minoribus unus
mine ſub dominæ lateo, atque accenſeor illi.
n tamen Egeriæ luctus aliena levare
mna valent, montiſque jacens radicibus imis
quitur in lachrymas; donec pietate dolentis
ota, ſoror Phœbi gelidum de corpore fontem
cit, & æternas artus tenuavit in undas.

Anne potes vel audes conferre tuos cuſus cum noſtris, ô Nympha? Aſpexi etiam regna carentia luce, & lavi corpus mutilum in aquâ Phlegethonteâ. Neque vita eſſet reddita niſi potenti medicamine tu filii Apollinis. Cui vitæ poſtquam reſtitutus fui efficacibus graminibus, atque auxilio Pæonio, Plutone invito, tum Cynthia velavit me opacis nubibus, ne præſens augerem invidiam hujus doni; & ut eſſem ſecurus, & poſſem tutò conſpici; adjecit ſenectutem, neque reliquit mihi vultus, qui poſſint agnoſci. Atque incerta fuit diu præberetne mihi Cretam colendam, an Delon. Delo & Cretâ omiſſis, hîc ſedem dedit, & juſſit ſimul abjicere nomen quod poſſit in memoriam revocare equos, quibus decerptus eram: quique fuiſti Hippolytus, ait, nunc idem eſto Virbius. Inde frequento hanc ſil-

; & unus ex Diis minoribus latea ſub numine dominæ, atque illi adſcribor comes. *Attamen s alienæ non poſſunt lenire mœrorem Egeriæ; quæ proſtrata ad radices ultimas collis abit in , donec ſoror Apollinis tacta pietate mœrentis fecit fontem frigidum de* ejus *corpore, atque fecit membra in aquas æternas.*

NOTÆ.

1. *Regna*] Plutonis ſcilicet.

2. *Phlegethontide*] Phlegethontis fluvii ex infernis eſt unus, undis igneis & ſulphureis ardens.

3. *Apollineæ*] *Æſculapii Appolinis filii.*

5. *Pæonia*] *Medicâ.* Fuit enim Pæon ejus peritiſſimus, qui Plutonem graviſſime Hercule vulneratum ſanâſſe dicitur Iliad. 5. illo medicæ herbæ communiter *Pæoniæ* filio, itemque illa quæ in ſpecie *Pæoniâ* ur ab omnibus medicis.

ib. *Dite*] *Plutone*, divitiarum Deo, qui vitæ reſtituti homines ſibi ſubditos videt. o autem orta fabula, quòd contra ſpem um miſerè diſcerptus Hippolytus conva-

6. *Ne præſens*] Hoc eſt; *Ne ſi in Græciâ em, Athenienſium in me invidiam concita- à Dianâ fui occultatus.*

7. *Cynthia*] *Diana*, in Cyntho Deli monte nata, cujus favore Hippolytus caſtus venator fruebatur.

539. *Addidit ætatem*] Me natu majorem effecit, quàm cùm ab equis dilaceratus fui; ſcilicet, ut natu major cùm viderer, minùs cognoſcerer.

542. *Hic*] In Latio juxta Ariciam.

543. *Admonuiſſe*] Videtur ſentire poëta inde appellatum Hippolytum, quòd ab *equis ſolutus* aut *diſcerptus* eſſet.

544. *Virbius*] Quaſi *Virbius:* quamquam alii *Virum bonum*, alii Deum, qui *viribus* præſit, interpretantur.

545. *Nemus*] *Arcinium*, de quo ſuprà: quo allegatum deceptorem quendam voluntà Dianæ ſacerdotibus, Hippolyti nomine, ut loco famam, atque adeò ſibi lucrum majus accuparentur.

546. *Accenſeo*] Ut Veneri Adonis, Minervæ Erichthonius, Matri Deum Atys.

459. *Soror*] *Diana.*

At

At res nova movit Nymphas; & filius Amazonis non aliter stupuit, quàm cùm agricolâ Tyrrhenus vidit glebam fatalem in mediis agris primò ultrò agitari, nullo pulsante; deinde induere formam viri, & exuere formam terræ, atque aperire os recens satis venturis. Indigenæ vocaverunt Tagen; qui primus instituit, natinem Tyrrhenam declaraxe sortes venturas. Vel ut Romulus cùm advertit olim jaculum impactum monti Palatino repentè frondere, quod stabat novâ radice, non ferro immisso impactum; & jam non jaculum, sed arbor flexilis virgulti præbebat umbras non expectatas stupentibus. Vel cùm Cippus aspexit cornua in aquâ fluvii (namque aspexit) & putans nullam esse fidem in imagine, tetigit quæ aspexit, digitis sæpius fronti admotis: neque jam arguens suos oculos restitit, cùm victor rediret ab hoste subacto: neque erigens oculos & lacertos ad cœlum. Quicquid, inquit, ô Dii prædicitur isto prodigio, sive faustum est, sit faustum patriæ & populo Quiritium: sive ominosum, sit mihi: atque placat ignibus odoratis altaria graminea parata ex cespite virid, funditque vina pateris; & exquirit ex extis trementibus ovium jugulatarum quid sibi portent. Quæ statim atque aruspex generis Etrusci inspexit,

At Nymphas tetigit nova res: & Amazone nat
Haud aliter stupuit, quàm cùm Tyrrhenus arat
Fatalem glebam mediis aspexit in arvis,
Sponte suâ primùm, nulloq; agitante, moveri;
Sumere mox hominis, terræque amittere formâ
Oraque venturis aperire recentia fatis.
Indigenæ dixêre Tagen, qui primus Etruscam
Edocuit gentem casus aperire futuros.
Utve Palatinis hærentem collibus olim
Cùm subitò vidit frondescere Romulus hastam,
Quæ radice novâ, non ferro stabat adacto;
Et jam non telum, sed lenti viminis arbor,
Non exspectatas dabat admirantibus umbras.
At sua flumineâ cùm vidit Cippus in undâ
Cornua (vidit enim) falsamque in imagine credi
Esse fidem, digitis ad frontem sæpe relatis,
Quæ vidit, tetigit. Nec jam sua lumina damna
Restitit, ut victor domito remeabat ab hoste.
Ad cœlumque oculos, & eòdem brachia tollens,
Quicquid, ait, Superi, monstro portenditur isto
Seu lætum est, patriæ lætum, populoque Quiriti
Sive minax, mihi sit. Viridique è cespite factis
Placat odoratis herbosas ignibus aras,
Vinaque dat pateris; mactatarumq; bidentum,
Quid sibi significent, trepidantia consulit exta.
Quæ simul inspexit Tyrrhenæ gentis haruspex,

NOTÆ.

552. *Amazone*] *Hippolytus* est, Hippolites Amazonis atque Thesei filius.

553. *Tyrrhenus*] Thusco cuidam aranti, emersit subitò è terrâ sub vomere pressâ puer, cui inde nomen inditum Tages: Is Etruscos Aruspicinam docuit. Cic. lib 2. de Div.

554. *Fatalem glebam*] In quâ Fata & futurorum præscientia continebantur.

557. *Ora recentia*] Nuper ex terræ gleba formata.

561. *Hastam*] Romulum scribit Plutarchus in Palatino colle, sui experiundi gratiâ, corneam lanceam fuisse jaculatum, illamque in terrâ defixam adnitentibus multis convelli nunquam potuisse, sed amissis ramis in eximiæ altitudinis cornum increvisse. Hinc, sic prodigio, imperii Romani statum armis rentem fore voluerunt.

574. *Odoratis*] *Incenso thure.*

Ibid. *Aras*] Pro Diis, quibus aræ cratæ.

575. *Vina*] In pateras vina fundit sac adhibenda.

577. *Tyrrhenæ*] Nefario idolorum addictissima fuit ea gens: ideoque ex Et accîti ad lustrationes & prodigia pro aruspices. Quin ex Romanorum prin filiis tradi sex in disciplinam singulis populis notum ex Cicerone 1. lib. de D tione.

agna quidem rerum molimina vidit in illis;
on manifesta tamen. Cùm verò sustulit acre
pecudis fibris ad Cippi cornua lumen;
ex, ait, ô salve: tibi enim, tibi, Cippe, tuisque
io locus & Latiæ parebunt cornibus arces.
u modò rumpe moram, portasq; intrare patentes
ropera: sic fata jubent. Namque urbe receptus
ex eris, & sceptro tutus potiere perenni.
ttulit ille pedem; torvamque à mœnibus Urbis
lvertens faciem, Procul, ah procul omina, dixit,
alia Dî pellant: multòque ego justiùs ævum
ul agam, quàm me videant Capitolia regem.
ixit: & extemplò populumque gravemque Senatum
nvocat. Antè tamen pacali cornua lauro
lat, & aggeribus factis à milite forti
istit: priscoque Deos è more precatus,
, ait, hìc unus, quem vos ni pellitis urbe,
x erit. Is qui sit, signo, non nomine dicam.
rnua fronte gerit. Quem vobis indicat augur,
Romam intrârit, famularia jura daturum.
quidem potuit portas irrumpere apertas,
d nos obstitimus; quamvis conjunctior illo
mo mihi est. Vos Urbe virum prohibere, Quirites;
l, si dignus erit, gravibus vincite catenis,
t finite metum fatalis morte tyranni.
alia succinctis, ubi trux insibilat Eurus,
rmura pinetis fiunt; aut qualia fluctus
uorei faciunt, si quis procul audiat illos;
le sonat populus. Sed per confusa frementis
rba tamen vulgi vox eminet una, Quis ille?
spectant frontes: prædictaque cornua quærunt.
fusad hos Cippus, Quem poscitis, inquit, habetis:
demptâ capiti populo prohibente coronâ

vidit quidem magna molimina in illis, non tamen aperta: cùm verò sustulit perspicaces oculos, à fibris ovis ad cornua Cippi, O rex, inquit, salve, tibi namque & tuis cornibus hic locus & arces Latinæ obsequentur. Tu tantùm pelle moras, atque festina subire portas apertas: ita fata ferunt. Namque Urbe potitus eris rex, & securus tractabis sceptrum æternum. Ille repressit gradum; atque detorquens vultus sævos à muris Urbis, Longè, ah longè, inquit, Dii avertant ejusmodi præsagia: atque profugus exigam ætatem multò æquius, quàm Capitolia aspiciant me regem. Dixit, & confestim cogit populum & gravem Senatum. Priùs tamen tetrè cornua lauro pacisera, & stat super aggere excitatus à servilibus militibus; atque precatus Deos è more antiquo, Ecce, inquit, hic est unus, quem nisi vos ejicitis urbe, erit rex. Aperiam indicio, non nomine, quis ille sit. Habet cornua in fronte. Quem aruspex vobis prædixit dicturum jura servilia, si Romam subierit. Ille quidem potuit inire portas patentes, sed nos prohibuimus, quanquam nullus est mihi propior illo. Vos Romani arcete virum aditu Urbis; vel si erit meritus, coercete gravibus vinculis; aut solvite vos timore nece fatalis tyranni.

a murmura excitantur in proceris pinetis, cum sævus Eurus insibilat; vel qualia undæ marint, si quis audiat illas ex remoto loco, talia reddit populus. Verùm tamen unus sonus, viz. ille? extollitur super cæteras voces confusas populi trepidantis. Atque intuentur frontes, & t cornua prædicta. Cippus ad hos denuo, Videtis, ait, quem quæritis; atque sublatâ corona capite populo obstante

NOTÆ.

. *Torvam*] Utpote omen atque tyranadversantis.

. *Capitolia*] In illud Jovis templum eurumphante deducebantur, qui lauream Deo consecrarent.

. *Augur*] Qui hîc pro *Aruspice* positus, de quo suprà.

597. *Famularia*] Leges, *quibus vos omnes oporteat servorum more obedire.*

603. *Succinctis*] Quia, *ut alibi noster hirsuta vertice pinus, minùsque ramosa stipite à terrâ urgit.*

Exhibuit

oſtendit tempora conſpicua duplici cornu. Omnes depreſſerunt oculos, atque ingemuerunt; & (quis poſſit fidem habere?) nolentes aſpexerunt caput viri de ipſis bene meriti; neque paſſi illud diutius ſine honore, impoſuerunt feſtam coronam. At Optimates, quandoquidem prohibearis ſubire mœnia, Cippe, præbuerunt tibi tantum agri in meritorum tuorum honorem dati, quantum poſſes comprehendere bobus ſubmiſſis aratro impacto ab ortu ſolis ad occaſum. Atque inſculpunt poſtibus æratis cornua imitantia ſtupendam figuram, duratura per longa ſæcula. Nunc Muſæ, numina faventia pœtis, aperite (namque vobis compertum eſt, neque remota antiquitas vos latet) unde inſula circumdata foſſâ Tibridis addixerit Coroniden Diis urbis Romuleæ. Sæva peſtis olim corruperat aërem Latialem, & corpora exſanguia diffluebant ſanie.

Exhibuit gemino præſignia tempora cornu.
Demisêre oculos omnes, gemitumque dedere:
Atque illud meritis clarum (quis credere poſſit?)
Inviti vidêre caput: nec honore carere
Ulterius paſſi, feſtam impoſuêre coronam.
At proceres, quoniam muros intrare vetaris,
Ruris honorati tantum tibi, Cippe, dedêre,
Quantum depreſſo ſubjectis bobus aratro
Complexi poſſes ad finem Iolis ab ortu.
Cornuaque æratis miram referentia formam
Poſtibus inſculpunt, longum manſura per ævum.
Pendite nunc, Muſæ, preſentia numina vatum,
(Scitis enim, nec vos fallit ſpatioſa vetuſtas)
Unde Coroniden circumflua Tibridis alveo
Inſula Romuleæ ſacris adſciverit urbis.
Dira lues quondam Latias vitiaverat auras,
Pallidaque exſangui ſquallebant corpora tabo.
Funeribus feſſi poſtquam mortalia cernunt
Tentamenta nihil, nihil artes poſſe medentum,
Auxilium cœleſte petunt: mediamque tenentes
Orbis humum, Delphos adeunt oracula Phœbi;
Utque ſalutiferâ miſeris ſuccurrere rebus
Sorte velit, tantæque urbis mala finiat, orant.
Et locus, & laurus, & quas habet illa, pharetra

Poſtquam exhauſti funeribus vident neque humanos conatus, neque curas medicorum quicquam prod ſe conferunt ad opem cœleſtem, atque potiti Delphis in medio poſiti, conſulunt ſortes Apoll atque precantur velit ſubvenire rebus afflictis oraculo ſalutifero, & finem imponat cladi tanta ur Et locus, & laurus, & pharetræ quas illa decorat,

NOTÆ.

612. *Demisêre*] Tum ne boni civis dedecus aſpicerent, tum ut animum à regiâ dignitate averſum patefacerent.

618. *Quantum*] *Jugerum* illud dicitur, quantum par boum uno die exarare poſſit: ſed hîc fortè intelligit tantum agri, quantum duo boves diei ſpatio circumire poſſunt, aratro limitem & quaſi foſſam deſcribentes.

620. *Æratis*] Non *auratis*: quippe fides hiſtoriæ poſtulat; Valerius Maximus, lib. 5. cap 6. Cujus teſtandæ rei gratiâ capitis (Cip.) effigies æreæ portæ, quâ exceſſerat, incluſa eſt, dictaque *Raduſculana*, quòd olim *Rauda* æra dicebantur. *Feſtus & Varro.*

624. *Coroniden*] *Æſculapium* dicit Coronei nepotem, Apollinis ex Coronide filium, Medicum, & medicorum Deum.

625. *Inſula*] Quia Æſculapius Romanis Deus non *Indiges* vel *Indigena* ſed *Adſcititius*, in Tibridis inſulâ Draconis ſpecie ſibi ſedes delegit, ut poſtmodum patebit; ideo ea Ro illum Deum ejuſque ſacra *adſciviſſe* dicitur

626. *Lues*] Æſculapium Epidauro acci Romam, amoliendæ peſtilentiæ causâ, re Livius.

630. *Mediam*] Parnaſſum montem, ſub Delphi Apollinis oraculo clarum oppidum umbilicum ſtatuunt Strabo, Lucan. & Quàm verè aut appoſitè nullus non videt.

633. *Sorte*] *Reſponſo* ſeu *Oraculo* ſalu afferenti: namque vaticinia quædam etiam & conjectis in menſam talis agebat

634. *Quas habet*] Phœbus ipſe ad lau ſuprà Metam. 1.

——— *Semper habebunt*
Te comæ, te citharæ, te noſtræ, laure, phar

Intremu

tremuêre simul: Cortinaque reddidit imo
anę adyto vocem, pavefactaque pectora movit;
uod petis hinc, propiore loco, Romane, petîsses:
t pete nunc propiore loco, Nec Apolline vobis,
ui minuat luctus, opus est: sed Apolline nato.
e bonis avibus, prolemque arcessite nostram.
ussa Dei prudens postquam accepère Senatus;
uam colat, explorant, juvenis Phœbeïus urbem:
uique petant ventis Epidauria littora mittunt.
uæ simul incurvâ missi tetigêre carinâ;
oncilium Graiosque patres adiêre: darentque
ravêre Deum, qui præsens funera gentis
iniat Ausoniæ. Certas ita dicere sortes.
issidet, & variat sententia: parsque negandum
on putat auxilium; multi renuêre, suamque
on emittere opem, nec numina tradere suadent.
um dubitant; seram pepulêre crepuscula lucem,
mbraque telluris tenebras induxerat orbi:
ùm Deus in somnis opifer consistere visus
nte tuum, Romane, torum; sed qualis in æde
sse solet; baculumque tenens agreste sinistrâ,
æsariem longæ dextrâ deducere barbæ:

simul concussa sunt atque cortina edidit hunc sonum ex ultimo adyto, & perculit corda trementia; Potuisses petere loco propiore, quod hinc petis; atque nunc pete loco propiore, ô Romane; neque habetis opus Apolline, qui minuat luctus; sed filio Apollinis. Ite lætis auspiciis, atque advocate nostrum filium. Postquam gravis Senatus audiit Dei monita, exquirunt in quâ urbe juvenis Phœbeïus habitet, & mittant qui petant littora Epidauria ventis. Quæ statim atque missi tetigerunt cavâ navi, accesserunt ad concilium & patres Græcos atque precati sunt, ut traderent Deum, qui præsens absolvat nationem Italiam funeribus: sic monere certa oracula. Sententia est dissimilis atque varia; parsque non censet opem abnuendam; multi recusant, atque admonent non dimittêre suum præsi-

m, neque dare suos Deos. Dum incerti hærent, crepuscula fugaverunt serum diem, atque umbra ræ adduxerat caliginem mundo: cùm Deus propitius visus adesse in somnis ante tuum lectum, Ro-ne, sed qualis solet esse in templo, & tractans baculum nodosum sinistrâ, mulcere crines prolixæ rbæ dextrâ;

NOTÆ.

635. *Cortina*] Occiso Pythone tripodis cus-de inquit Jul. Scaliger, oraculum suum cit: cujus corio obductus tripus, inde etiam *rtina* fuit appellatus. Illum vero poëtæ pro pode usurpant, unde oracula dabantur, sive ea ensa fuit, ut quibusdam videtur; sive aliaquæ-m machina, tribus pedibus innixa, quâ con-ensâ numine afflata Pythias vaticinari solebat.

637. *Propiore*] Epidaurus nempe propior omæ, quàm Delphi.

639. *Nato*] *Æsculapio.*

640. *Bonis*] Ex avium volatu atque garritu ia futurorum aucupari scientiam nitebantur, eo *bonæ* quæ lætæ, dicebantur, *malæ*, quæ versa portendebant.

642. *Juvenis*] *Æsculapius.*

643. *Epidauria*] Plures fuerant Epidauri, d de Argiâ hîc agitur Peloponnesi, ad sinum lonicum, Æsculapii fano olim celebri.

647. *Ausoniæ*] *Italiæ*: fuerunt namque Ausones antiquissimi populi, qui Italiam tenuerunt.

Ib. *Sortes*] *Apollinis oracula*, ut suprà.

648. *Sententia*] Epidauri concilii, seu Græcorum patrum.

650. *Numina*] *Æsculapii.*

953. *Deus*] *Æsculapius.*

645. *Romane*] Plures fuisse legatos Epidaurum missos supra vidimus: sed unus princeps fuit.

655. *Agreste*] Non sine causâ. Æsculapii gestamen baculus agrestis, isque angue involutus: siquidem enim medici sanitatis fulcrum videri volunt, prudentiâ maximè uti debere, utpote in maximis difficultatibus per illud gestamen intelligitur; neque aliter ad novam vitam, qualem, exuvis positis serpentes videntur recipere, ægros possunt perducere.

Et

& *proferre hujuſmodi verba ex amico pectore: Deſine expaveſcere; proficiſcar, atque deſeram noſtras imagines. Intuêre tantùm hanc anguem qui implicat ſpiris hunc baculum, atque accuratè animadverte oculis, ut poſſis cognoſcere. Mutabor in hunc, ſed major ero, & tantus videbor, in quantum corpora cœleſtia debent mutari. Continuò Deus recedit* unà *cum voce, ſopor cum voce & Deo; & dies amabilis ſecutus eſt diſceſſum ſoporis: Sequens Aurora diſſulerat ignes ſidereos; optimates dubii quid faciant, coëunt in templum magnificis operibus exſtructum Dei expetiti, atque precantur, ut demonſtret indiciis cœleſtibus, quo loco ipſe cupiat manere. Vix ſatis abſolverant, cùm Deus ſplendidus in* formâ *anguis erectas criſtas habentis emiſit ſibila præmuntia, & concuſſit adventu ſuo & ſtatuam, & altaria, & volvas, & ſtratum marmoreum, & cacumina aurea; atque conſtitit excelſus in medio templo pectore tenus, & circumſpexit oculos igne radiantibus. Turba pavida timet. Sacerdos habens comam caſtam religatam vittâ alba cognovit Deum; atque inquit, Ecce Deus, ecce Deus, & favete animis atque linguis, quiſquis ades. Sis conſpectus utiliter, ô formoſiſſime; atque opem feras populis venerantibus tua ſacra. Quicunque adeſt adorant Deum juſſum, atque omnes iterant voces repetitas Sacerdotis; & Æneadæ favorem pium animo atque verbis dant: Deus annuit his; & criſtis agitatis emiſit ſibila ter iterata linguâ vibratâ, quæ eſſent iis certa pignora. Tum deſcendit per gradus nitentes, & retorquet caput, atque diſceſſurus reſpicit altaria antiqua, & ſalutat domos aſſuetas & templa poſſeſſa.*

Et placido tales emittere pectore voces:
Pone metus; veniam, ſimulachraq; noſtra relinquam.
Hunc modò ſerpentem, baculum qui nexibus ambit,
Perſpice: & uſque nota viſu, ut cognoſcere poſſis. 666
Vertar in hunc: ſed major ero; tantuſque videbor
In quantum verti cœleſtia corpora debent.
Extemplo cum voce Deus, cum voce Deoque
Somnus abit; ſomnique fugam lux alma ſecuta eſt.
Poſtera ſidereos Aurora fugaverat ignes: 669
Incerti quid agant proceres ad templa petiti
Conveniunt operoſa Dei: quâque ipſe morari
Sede velit, ſignis cœleſtibus indicet, orant.
Vix bene deſierant, cùm criſtis aureus altis
In ſerpente Deus prænuntia ſibila miſit; 672
Adventuque ſuo ſignumque, araſque, foreſque,
Marmoreumque ſolum, faſtigiaque aurea movit:
Pectoribuſque tenus mediâ ſublimis in æde
Conſtitit; atque oculos circumtulit igne micantes.
Territa turba pavet. Cognovit numina caſtos 675
Evinctus vittâ crines albente ſacerdos:
Et, Deus en, Deus en; linguiſq; animiſq; favete
Quiſquis ades, dixit. Sis, ô pulcherrime, viſus
Utiliter; populoſque juves tua ſacra colentes.
Quiſquis adeſt, juſſum venerantur numen; & omnes 680
Verba ſacerdotis referunt geminata: piumque
Æneadæ præſtant & mente & voce favorem.
Annuit hic: motiſque Deus rata pignora criſtis,
Ter repetita dedit vibratâ ſibila linguâ,
Tum gradibus nitidis delabitur; oraque retro 685
Flectit, & antiquas abiturus reſpicit aras:
Aſſuetaſque domos habitataque templa ſalutat.

NOTÆ.

666. *Petiti*] Æſculapii à Romanis poſtulati.

667. *Operoſa*] Magnificis operibus extructa & inſtructa, ut mox verſ. 672. *faſtigio aureo, ſolo marmoreo*, &c.

Ibid. *Quâque*] Epidauri an Romæ?

669. *Aureus*] Non tam, quia ejus ſimulachrum aureum, crediderim, quàm ut ſplendidum fuiſſe ſerpentem, qualemque ſeſe pollicitus erat Æſculapius, intelligamus.

671. *Signum*] *Æſculapii ſtatuam.*

674. *Micantes*] Acutiſſimi vitûs & virûs naturæ eſt ſerpens, ex quo optima parantur media. Quibus de cauſis Æſculapio ſacer-

680. *Juſſum*] *Quod venerari Sacerdos ju-ſerat.*

e per injectis adopertam floribus ingens
pithumum, flectitque sinus: mediamq; per urbem
ndit ad incurvo munitos aggere portus.
titit hîc: agmenque suum, turbæque sequentis
icium placido visus dimittere vultu;
pus in Ausoniâ posuit rate. Numinis illa
nsit onus: pressâque Dei gravitate carinâ
neadæ gaudent: cæsoque in littore tauro
rta coronatæ solvunt retinacula navis.
pulerat levis aura ratem. Deus eminet altè:
positâque premens puppim cervice recurvam,
ruleas despectat aquas: modicisque per æquor
ium Zephyris sexto Pallantidos ortu
iam tenuit; præterque Lacinia templo
bilitata Deæ, Scylaceaque littora fertur.
quit Iapygiam, lævisque Amphissia remis
a fugit: dextrâ prærupta Ceraunia parte,
mechiumque legit, Caulonaque, Nariciamque,
incitque fretum, Siculique angusta Pelori,
potadæque domos regis, Themesesque metalla;
ucosiamque petit, tepidique rosaria Pæsti.

Hinc magnus obrepit per terram tectam floribus sparsis; atque agitat spiras, & petit portus vallatos incurvo aggere per mediam urbem. Hic substitit; & visus dimittere turbam suam & officium agminis prosequentis cum leni facie, demisit corpus in navem Italam. Illa sensit pondus Dei, & Æneadæ lætantur navem esse onustam pondere numinis; & bove mactato in littore solvunt vincula torta navis coronatæ. Levis ventus agitârat navim. Deus sublimis extat, & innixus pandæ puppi capite demisso, despicit aquas cæruleas; & Zephyris modicis per mare Ionium sexto exortu Pallantidos pervenit in Italiam, & vehitur præter littora Lacinia inclyta templo Deæ, atque Scylacea. Præterit Iapygiam & vitat petras Amias expolitis remis: præterit à parte dextrâ Ceraunia, & Romechium, & Caulonem, & Narycia, atque superat fretum, & angustias Pelori Siculi, & domus regis Hippotadæ & ærifodinas Themeses; tum tendit ad Leucosiam, & rosaria calidi Pæsti.

NOTÆ.

89. *Sinus*] Quippe in Spiras contorto o sese angues promovent.

96. *Coronatæ*] Ut decuit illam esse, quæ pretiosam mercem veheret.

00. *Ionium*] Illud namque, quòd Siciliam & Græciam patet, Romanis Epidauro nam redeuntibus, fuit enavigandum.

. *Pallantidos*] *Auroræ*, quam Pallantis m nonnulli scripserunt. Per illam autem ies hîc intelliguntur.

01. *Lacinia*] In Lacinio promontorio fu- unonis templum ex Virgilio intelligitur: tumque fuisse omnibus circà populis tes- r Livius.

02. *Scylacea*] Scylacei sinûs, aut oppidi in emâ Calabriâ.

03. *Iapygiam*] *Calabriam*, ab Iapyge, Dæ- filio, sic dictam.

. *Amphissia*] Frustrà, ut videtur, in his gendis viri magni desudârunt, atque adeò is non hærebimus.

04. *Ceraunia*] Neque hæc in Italiâ quis- m alius scriptor indicavit.

05. *Romechium*] Nullum quoque hujus m vestigium.

705. *Caulonaque*] Fuit *Caulon* seu *Colonia* urbs magnæ Græciæ in Brutiis, vel, quod idem est, oppidulum Calabriæ ulterioris in monte cognomine.

Ib. *Nariciam*] *Narycia*, *Naricia*, *aut Naritium* Calabriæ est etiam, quam in extremo ejus angulo *Locri Narytii* ædificaverunt.

706. *Evincitque fretum*] Cum difficultate transit per Siculum fretum, quod quidem est maximè vorticosum; inter Scylleum Italiæ promontorium, & Pelorum Siciliæ.

707. *Hippotadæ*] *Æolias* dicit insulas, in quibus regnavit *Æolus* Jovis filius ex Acestâ *Hippotæ* Trojani filiâ: de quo jam sæpius.

Ib. *Themeses*] *Themese* seu *Tempsum*, Brutiorum oppidum, ærifodinis nobile, quas suo tempore defecisse narrat Strabo.

708. *Leucosiam*] Lucaniæ est parva insula in sinu Præstano.

Ib. *Rosaria*] Pæstum Lucaniæ oppidum semper vernans, cujus etiam rosaria Virgilius commendat his verbis,

——— *Biferique rosaria Pæsti.*

Hinc provehitur ad Capreas & promontorium Minervæ, & montes nobiles vite Surrentinâ, & urbem Heracleam, & Stabias, & Parthenopen factam ad otia, & post hanc templa Sibyllæ Cumææ. Inde tepidi fontes, & Linternum lentisco abundans superantur, atque Vulturnus ducens sub aquis multam glaream, & Sinuessa abundans albis columbis & Minturnæ insalubres, & urbs ab eâ dicta quam alumnis sepelivit, & sedes tium firmum habens littus.

Inde legit Capreas, promontoriumque Minerv
Et Surrentino generosos palmite colles,
Herculeamque urbem, Stabiasque & in otia na
Parthenopen, & ab hâc Cumææ templa Sibyll
Hinc calidi fontes, lentiſciferumque tenentur
Linternum, multamque trahens sub gurgite aren
Vulturnus, niveisq; frequens Sinuessa columbis:
Minturnæque graves, & quam tumulavit alum
Antiphatæque domus, Trachasque obsessa pal
Et tellus Circæa, & spissi littoris Antium.
Huc ubi veliferam nautæ advertêre carinam;

Antiphatæ, & Trachas circumdata palude, & terra Circæa, & Postquam nautæ huc direxerunt navem velis instructam;

NOTÆ.

709. *Capreas*] Insula est regni Neapolitani contra promontorium Minervæ, Tiberii secessu nota.

Ib. *Promontoriumque*] In illis extremo est *Athenæum*, seu *Minervæ sacellum* quod Ulysses dicitur ædificâsse.

710. *Surrentino*] *Surrentum* urbs est Campaniæ, vino maximè nobilis.

711. *Herculeam*] *Heraclea* etiam, *Heracleopolis*, *Herculanum* insuper hic vocatur vicus, Cluverio *la Torre del Græco*: estque regni Neapolitani, ad radices montis Vesuvii.

Ib. *Stabias*] Oppidum Campaniæ bello sociali à Syllâ deletum, deinde restauratum: hodie *Castella mare di Stabia*.

712. *Parthenopen*] *Neapolim* dicit à *Parthenope* unâ Syrenarum ibi sepultâ cognominatam; quò se Romani otiaturi, propter locorum amœnitatem, conferre solebat. Hor. Epod. 5.

Ib. *Cumææ*] *Cumas* Campaniæ urbem à Sibyllâ nobilitatam suprà vidimus. Funditus fuit excisa, diciturque hodie *Cuma diſtrutta*.

713. *Calidi*] *Baias* innuit *fontibus calidis* maximè celebres. Hodie ibi exiguum castrum tantùm supereſt nomine *Baiæ* cum balneis.

Ib. *Lentiſciferumque*] *Lentiſcus* arbor est in Chio præcipuè nascens, mastichen exudans in modum gummi.

714. *Linternum*] Campaniæ fuit oppidum, Scipionis majoris secessu & sepulchro nobile, quod hodie in ruinis jacet.

715. *Vulturnus*] Fluvius Campaniæ, qui ex Apennino Capuam præterlabitur, atque in mare Tyrrhenum ad *Vulturni* excisæ urbis ruderа devolvitur.

Ib. *Sinueſſa*] Hæc etiam fuit urbs Ca niæ, quæ hodie prorsus excisa jacet.

Ib. *Columbis*] Legitur quam plurimis bris. Nugas autem de Sinuessanis hisce bris opinor. Neminem certè ex antiquis S toribus evolvi, qui harum meminisset. panas *Columbas* Plinius commendat, li cap. 37.

716. *Minturnæ*] Urbs fuit Latii, quæ die nulla est, in Campaniæ confinio, pa bus adjacens, in quibus septies consul rius delituit. Ex illis autem aër gravis noxius.

Ib. *Quam*] *Cajetam* dicit Æneæ nutr à quâ *Cajetam* urbem Latii denominatam lunt. Quanquam ex eo quidam dictam p à Laconibus, quòd in littore *curvo* sit p illi namque *curva* omnia *Cajetas* vocab

Ib. *Alumnus*] *Æneas*.

717. *Antiphatæ*] *Formias* dicit, quas isse Antiphaten Læstrygonum crudele rannum suprà vidimus.

Ib. *Trachas*] *Terracina* seu *Tarricin* & *Anxur* prius dicta, itemque *Trachin* est *aspera*, utpote in colle sita, urbs Volsc in Latio. Deficit indies propter adjacen Promptinarum paludum exhalationes, aër intemperiem.

718. *Circæa*] Mons est Latii mari ac dibus ita cinctus, ut insula videatur, à quæ illum tenuit, cognominatus: In quo urbs *Circæa* aut *Circæum*, hodie in ruin

Ib. *Antium*] Hæc olim Volscorum fuit 25 mill. pass. ab Urbe in hortum h num.

(A

ſper enim jam pontus erat) Deus explicat orbes:
rque ſinus crebros & magna volumina labens,
mpla parentis init, flavum tangentia littus.
quore pacato patrias Epidaurius aras
nquit: & hoſpitio juncti ſibi numinis uſus
toream tractu ſquamæ crepitantis arenam
cat: &, innixus moderamine navis, in altâ
ppe caput poſuit: donec Caſtrumque, ſacraſque
vini ſedes, Tiberinaque ad oſtia venit.
c omnes populi paſſim, matrumque patrumque,
via turba ruit: quæq; ignes, Troïca, ſervant,
ſta, tuos; lætoque Deum clamore ſalutant.
àque per adverſas navis cita ducitur undas,
ura ſuper ripas, aris ex ordine factis,
rte ab utrâque ſonant: & odorant aëra fumis:
aque conjectos incalfacit hoſtia cultros.
mque caput rerum Romanam intraverat urbem;
igitur ſerpens; ſummoque acclinia malo
lla movet: ſedeſque ſibi circumſpicit aptas.
nditur in geminas partes circumfluus amnis:
ſula nomen habet: laterumque à parte duorum
rrigit æquales mediâ tellure lacertos.
c ſe de Latiâ pinu Phœbeïus anguis
ntulit: & finem, ſpecie cœleſte reſumtâ,
ctibus impoſuit; venitque ſalutifer Urbi.
Hic tamen accoſſit delubris advena noſtris:

(namque jam mare erat turbidum) Deus revolvit ſpiras; atque obrepens per frequentes flexus & ingentes orbes ſubit templa patris tangentia fulvum littus. Epidaurius deſerit altaria paterna mari compoſito, & uſus hoſpitio Dei ſibi conjuncti, ſcindit arenam littoream tractu ſquamæ ſtridentis; & inſiſtens gubernaculo navis demiſit caput in excelſâ puppe, donec appulit ad Caſtrum & ſacras domos Lavinii ad oſtia Tiberina. Omnes populi paſſim, & cœtus occurrens fœminarum atque virorum, & quæ cuſtodiunt tuos ignes, Veſta Troïca huc ruunt, & ſalutant Deum feſtivâ vociferatione. Et quâ velox navis ducitur per undas adverſas, thura crepitant ab utrâque parte, altaribus ſtructis ex ordine ad ripas, atque perfundunt aërem fumis odoriferis, & victima percuſſa calefacit cultros immiſſos. Jamque ſubierat urbem Romam caput orbis: anguis tollitur, & movet colla quæ ſupremo

adnitebantur: & ſibi circumſpicit domum congruam. Fluvius circumlabens dividitur in duas partes: Inſula habet nomen; & mittit brachia æqualia à parte duorum laterum, inter quæ *terra media eſt. Serpens Phœbeius huc conceſſit ex navi Latiâ: & finivit luctus formâ cœleſti recepta; & acceſſit opifer Urbi.*

Hic tamen peregrinus adſcriptus eſt noſtris templis:

NOTÆ.

720. *Explicat*] *Diſceſſurus* ſcilicet: nam *quieſcentes* ſolent angues in multos orbes convolvere.

721. *Parentis*] *Appollinis.*

723. *Epidaurius*] *Serpens* aut Æſculapius Epidauro avectus.

727. *Caſtrum*] *Caſtrum* dicit Inui ſeu Panos, oppidulum in Latio; inter Lavinium & Oſtiam ſitum.

728. *Lavini*] Urbs fuit Latii ab Æneâ condita, in quâ Veneris templum nomini Latino commune.

Ib. *Oſtia*] Ubi *Oſtia* civitas ab Anco Marcio conſtituta.

730. *Quæque*] *Veſtales virgines* Æſculapio etiam obviam proceſſiſſe ait.

Ib. *Troïca*] Veſtam namque, atq; Ignem æternum Imperii cuſtodem, Æneas Troja evexerat.

739. *Amnis*] *Tiberis*, qui Romam alluit.

742. *Huc*] In inſulam Tiberis, quæ erat extra urbem, quia, ſcilicet, ibi aër ſalubrior; neque aliud præſentius remedium adverſus luem, quàm ſeceſſus.

Ib. *Phœbeïus*] Quia Æſculapium *Phœbi*, ſeu Appollinis filium exhibebat.

743. *Cœleſte*] Pro *cœleſti*: quæ tamen ſpecies humana eſt barbati ſenis! aurea redimiit, nodoſo in manu baculo.

Cæsar est Deus in urbe suâ; quem pace & bello principem, non magis bella absoluta triumphis. & res peractæ tempore pacis, & gloria accelerata rerum mutaverunt in novam stellam & cometam crinitum, quàm sua soboles. Neque verò de factis Cæsaris ullum est majus opus, quàm quòd parens fuit hujus. Nempe illustrius est vicisse Britannos æquoreos, & duxisse naves victrices per septemfluos alveos Nili papyrum ferentis; atque addidisse populo Quirini Numidas ab officio desciscentes, & Jubam Cinyphium, & Pontum bum Mithridatis gloriâ;

Cæsar in urbe suâ Deus est: quem Marte tog
Præcipuum, non bella magìs finita triumphis,
Resque domi gestæ, properataque gloria rerum
In sidus vertêre novum, stellamque comantem
Quàm sua progenies. Neque enim de Cæ
actis
Ullum majus opus, quàm quòd pater exstitit hu
Scilicet æquoreos plùs est domuisse Britannos
Perque papyriferi septemflua flumina Nili
Victrices egisse rates: Numidasque rebelles,
Cinyphiumque Jubam, Mithridateïsque tumen
Nominibus Pontum, populo adjecisse Quirini;

NOTÆ.

746. *Cæsar*] *Julius Cæsar* primus Imperator. Lege argumentum.

Ib. *Marte togâque*] *Pace & bello:* tamque certè ille in utrumque fuit ita paratus, ut ex quibus virtutibus majorem laudem consecutus sit, difficile sit dicere.

748. *Properata*] *Properanter & brevi tempore comparata.*

749. *Comantem*] Cometæ *crinitæ* etiam *stellæ* dicuntur.

750. *Progenies*] *Octavium Augustum* dicit, Julii Cæsaris adoptione filium & hæredem, Juliæ, Julii Cæsaris sororis, nepotem, quem C. Octavio peperit Attia Juliæ ex M. Attio Balbo filia.

751. *Majus*] *Gratulandum*, inquit Florus, *in tantâ perturbatione est, quòd potissimùm ad Octav. Cæsarem Augustum summa rerum rediit qui sapientiâ suâ atque solertiâ, perculsum undique, & perturbatum ordinavit Imperii corpus: quod ita haud dubiè nunquam coïre & consentire potuisset, nisi unius præsidis nutu, quasi animâ & mente regeretur.*

Ib. *Pater*] Namque ita illum rerum summæ præfecit, & causa fuit eorum omnium, quæ sapienter Augustus administravit.

752. *Scilicet*] Præstantissima quæque Cæsaris gesta cum quâdam Ironiâ enumerat poëta, ut Augusti adoptionem, illis anteferendam esse ostendat: atque ita hujus laudem callidè inculcet.

Ib. *Britannos*] Illos verò victos, quibus ante Cæsarem ne nomen quidem Romanorum cognitum erat, stipendiarios fecit.

753. *Papyriferi*] *Papyrus planta est* nascens in palustribus Ægypti, ex qua fiebant chartæ tunicis papyri acu seu scalpello diductis atque separatis.

Ib. *Nili*] Fluvium esse Ægypti max per septem ostia aut alveos in mare Me raneum se exonerantem jam sæpe dixim

754. *Victrices*] Devicto Ptolemæo re & Cæsari sicuti antea Pompeïo insidias p rat. Ille namque victus in Nilo perii

Ib. *Numidas*] Numidæ Africæ pop modum feroces, qui, cum Jubâ Maur rege, Pompejanarum partium duces nem, Scipionem, Petreium, aliosque adversus Cæsarem in Africâ dimicav ibidemque victi sunt. De industriâ neque Pompeii neque cæterorum men quia execrandum atque lachrymabile Romanis.

755. *Cinyphium*] Juba rex Mauritani nyphius à Cinypho seu Cinype Lybiæ in Mediterraneum prope Lebedam de dicitur.

Ib. *Mithridateïsque*] Namque Mith rex Ponti, cùm quatuor Pyrrho, de septem anni Annibali suffecerint, ille p draginta annos restitit: donec tribus i bus bellis subactus, felicitate Syllæ, Luculli, magnitudine Pompeii consum Pharnacem filium ejus bella ferociùs tem Cæsar ex Alexandriâ advolans u profligavit. Unde, ut ait Suet. inter fercula trium verborum titulum p *VENI, VIDI, VICI.*

756. *Pontum*] Regio est minoris A Septentrionem à Pontico mari cogno ubi regnavit Mithridates, & postea ips Pharnaces à Cæsare victus.

Ib. *Quirini*] Eo nomine appellatum lum suprà diximus.

multos meruiſſe, aliquos egiſſe triumphos,
iam tantum genuiſſe virum, quo præſide rerum
mano generi, Superi, caviſtis abunde.
foret hic igitur mortali ſemine crêtus;
Deus faciendus erat. Quod ut aurea vidit
neæ genitrix; vidit quoque triſte parari
ntifici letum; & conjurata arma moveri;
lluit; & cunctis, ut cuique erat obvia, Divis,
pice, dicebat, quantâ mihi mole parentur
idiæ: quantâque caput cum fraude petatur,
od de Dardanio ſolum mihi reſtat Iülo.
ſane ſemper ero juſtis exercita curis?
am modò Tydidæ Calydonia vulneret haſta,
nc malè defenſæ confundant mœnia Trojæ.
æ videam natum longis erroribus actum,
ſtarique freto, ſedeſque intrare ſilentûm;
llaque cum Turno gerere; aut, ſi vera fatemur,
m Junone magìs. Quid nunc antiqua recordor
mna mei generis? timor hic meminiſſe priorum
on ſinit. In me acui ſceleratos cernitis enſes.
os prohibete, precor; facinuſq; repellite: neve
ede ſacerdotis flammas extinguite Veſtæ.

& dignum fuiſſe multis triumphis, et agitâſſe quoſdam quàm genuiſſe tantum virum, quo arbitro rerum ſatìs conſuluiſtis humano generi ô Dii. Ne ergo hic Auguſtus *videretur genitus ſemine mortali, ille* Julius Cæſar *erat faciendus Deus. Quod cùm ſplendida mater Æneæ cognovit, advertit etiam lugubrem necem parari Pontifici, & arma conjurata concuti: Palluit; atque dicebat omnibus Diis, ut in quemque incidebat. Vide quanto conatu inſidiæ mihi ſtruantur; & quantâ cum perfidiâ caput quod ſolum mihi ſupereſt de Iülo Dardanio, appetatur. An ego ſola ſemper ero vexata juſtis ſolicitudinibus? Quam nunc haſta Calydonia Tydidæ vulneret? modò muri Trojæ malè protecti turbent. Quæ cernam filium Æneæ jactatum longis erroribus, & agitari mari, & ſubire habitationes mortuorum, et congredi cum Turno, vel potiùs cum Junone, ſi vera agnoſcimus. Quamobrem nunc refero veritas clades meæ ſobolis? Hic metus non patitur recordari antiquorum. Videtis nefarios gladios parari in me. Quos oro arcete, atque avertite nefas; neve ſupprimite ignes Veſtæ nece ſacerdotis.*

NOTÆ.

57. *Aliquos*] Quatuor ſuperbo apparatu à
o deſignatis, *quantò*, inquit, *majora erant,*
uibus non triumphabat?
62. *Æneæ genitrix*] *Venus.*
63. *Pontifici*] *Cæſari*, qui Pontifex erat,
tempore jugulatus eſt.
b. *Conjurata*] Bruti duo, Caſſius, aliique
icii, atque equites in Cæſarem; quòd inſoiùs agere inciperet, conjuraverunt; qui
us & viginti vulneribus in curiâ illum conciunt.
65. *Mibi*] Quia Cæſari, qui ultimus futurat ex gente Juliâ, à Venere per Iülum
e Æneam derivatâ.
69. *Tydidæ*] *Diomedis, Tydei filii*, qui Vem Æneæ ſuo faventem, ipſumque nube
ientem vulneravit.

Ib. *Calydonia*] Quia Calydon Ætolorum civitas, quibus imperavit Diomedes.

772. *Sedes*] Duce Sibyllâ ad inferos deſcendiſſe ſuprà vidimus.

773. *Turno*] Hunc Rutulorum regem habuimus etiam in precedentibus.

774. *Junone*] Quæ uſque Turno favit.

775. *Hic*] *Quo Cæſaris cauſa percellebatur.*

776. *Me*] Quia in Julium Cæſarem.

778. *Sacerdotis*] Pontificem maximum fuiſſe Cæſarem morò diximus.

Ib. *Extinguit*] Id eſt, *Ne religionem atque Deorum cultum omnem ex terris tollite.* Ad illud verò alludit poëta, quòd *in primis focum Veſtæ virginibus Numa colendum dedit, ut ob ſimilitudinem cæleſtium ſyderum cuſtos imperii flamma vigilaret:* ut loquitur Florus.

Venus ſollicita fruſtrà profundit ſermones toto cælo, & tangit Deos. Qui tametſi nequeunt frangere fata ferrea antiquarum ſororum, tamen præbens indicia haud dubia cladis venturæ. Perbibent arma ſonantia inter atras nubes, atque tubas horrenda, & cornua audita in cœlo portendiſſe ſcelus. Solis etiam lugubris ſpecies mittebat lumina pallida terris anxiis: Sæpe faces viſæ flagrare ſub mediis ſideribus: Sæpe guttæ ſanguineæ ceciderunt inter imbres. Lucifer cæruleus infectam habebat faciem nigro colore: currus Lunares tincti cruore. Bubo feralis fecit præſagia luctuoſa mille locis; mille locis ebur flevit; atque cantus & voces minantes dicantur auditæ in ſacris lucis. Nulla hoſtia Deos placidos ſignificat, & fibræ teſtantur ingentes tumultus imminere; atque caput invenitur reciſum in extis. Dicunt canes nocte ululâſſe circum domos & templa Deorum, atque animas mortuorum vagatas eſſe, & Urbem concuſſam fuiſſe terræ motibus.

Talia nequicquam toto Venus anxia cœlo
Verba jacit, Superoſque movet: Qui rumpere quanquam
Ferrea non poſſunt veterum decreta ſororum;
Signa tamen luctûs dant haud incerta futuri.
Arma ferunt inter nigras crepitantia nubes,
Terribileſque tubas, auditaque cornua cœlo
Præmonuiſſe nefas. Phœbi quoq; triſtis imago
Lurida ſollicitis præbebat lumina terris.
Sæpe faces viſæ mediis ardere ſub aſtris:
Sæpe inter nimbos guttæ cecidêre cruentæ.
Cærulus & vultum ferrugine Lucifer atrâ
Sparſus erat: ſparſi Lunares ſanguine currus.
Triſtia mille locis Stygius dedit omnia bubo;
Mille locis lachrymavit ebur: cantuſque ferum
Auditi, ſanctis & verba minacia lucis.
Victima nulla litat: magnoſque inſtare tumultu
Fibra monet; cæſumq; caput reperitur in extis.
Inque foro, circumque domos, & templa Deorum
Nocturnos ululâſſe canes; umbraſque ſilentûm
Erraviſſe ferunt; motamque tremoribus urbem
Non tamen inſidias venturaque vincere fata
Præmonitus potuêre Deûm: ſtrictiq; feruntur
In templum gladii. Neque enim locus ullus in Urbe
Ad facinus, diramque placet, niſi Curia, cædem.
Tum verò Cytherea manu peccuſſit utrâque
Pectus: & Æneaden molitur condere nube;

Attamen præſagia Deorum non potuerunt ſuperare fata futura & inſidias; & enſes evaginati ferebantur in ædem: neque enim ullus locus in Urbe præter Curiam placet ad ſcelus & crudelem cædem. Tum verò Cytherea planxit pectus utrâque manu, atque præparat ut abſcondat Æneaden nube.

NOTÆ.

779. *Nequicquam*] Namque truci datus Julius Cæſar.

781. *Veterum*] Parcas dicit Nocte & Erebo natas.

785. *Præmonuiſſe*] Hæc quoque prodigia Tranquillus atque Plutarchus Cæſaris necem dicunt denunciâſſe.

79. *Currus*] Pro ipsâ Lunâ.

791. *Stygius*] *Feralis*, atque *peſſimi ominis*: Styx namque inferorum palus.

792. *Ebur*] *Simulachra Deorum eburnea.* Ita Virg. Georg. 408. De Julii morte,

Et mœſtum illachrymat templis ebur——

794. *Nulla*] Id verò Cæſari eveniſſe, quo die fuit trucidatus, Scribit Tranquillus. Introiit tamen Curiam ſpretâ religione.

795. *Fibra*] *Victimarum exta.* Virgilius quem noſter imitatus eſt, hæc prodigia eleganter recenſet, Georg. I. 464.

Ib. *Caput*] Peſſimi erat ominis, ſi jecur quod à corde inſpiciebant, *ſine capite*, aut imminuto eſſet.

821. *Templum*] Quod fuit curia Pompeii ubi Senatus habitus. *Curiæ* enim loca erant ubi res publicæ ſeu divina, ut ſacrificia; aut humanæ, ut Conſilia curabantur; quas in Curiis, in quas populi Romanii tribus diviſæ, Romulus primus aſſignavit.

803. *Cytherea*] *Venus.*

804. *Æneaden*] Hanc vocem ex quibuſdam Manuſc. excudendam curavi pro *æthere*, ne ſenſus abſolveretur. *Cæſarem* autem deligere ab *Æneâ* ortum, quem percuſſoribus adimere cuperet Venus.

uà priùs infesto Paris est ereptus Atridæ:
Diomedeos Æneas fugerat enses.
alibus hanc genitor: Sola insuperabile fatum,
ata, movere paras? intres licet ipsa sororum
ecta trium; cernes illîc molimine vasto
x ære, & solido rerum tabularia ferro:
uæ neque concursum cœli, neque fulminis iram,
ec metuunt ullas tuta atque æterna ruinas.
venies illîc incisa adamante perenni
ata tui generis. Legi ipse; animoque notavi:
t referam: ne sis etiamnum ignara futuri.
ic sua complevit (pro quo, Cytherea, laboras)
empora, perfectis, quos terræ debuit, annis.
t Deus accedat cœlo, templisque colatur,
u facies; natusque suus, qui nominis hæres,
positum feret Urbis onus: cæsique parentis
os in bella suos fortissimus ultor habebit.
ius auspiciis obsessæ mœnia pacem
icta petent Mutinæ: Pharsalia sentiet illum,

quâ antea Paris est ademptus terribili Atridæ; quâque Æneas vitaverat gladium Diomedis. Pater affatur *eam ejusmodi* verbis: *Filia cupisne sola mutare fatum invictum? Potes ipsa subire domos trium sororum: ibi videbis tabulas rerum* fato decretarum *ex ære & rigido ferro vastæ magnitudinis; quæ tutæ atque æternæ, neque reformidant collisionem cœli, neque impetum fulminis, neque ullas ruinas. Illîs reperies sortes tuæ sobolis insculptas adamante inviolabili. Ipse legi, atque signavi mente* ea omnia quæ generi tuo eventura sunt, *& narrabo, ne sis adhuc nescia futuri. Hic, cujus causâ solicita es, Cytherea, absolvit suam ætatem, exactis annis quos*

uit terræ. Tu unà cum ipsius filio; qui hæres nominis feret imperii administrationem sibi *commiss, curabis, ut Deus ascribatur cœlo, & honoretur in templis: et* ille *vindex generosissimus patris erfecti habebit nos sibi in bellis* faventes. *Muri superati Mutinæ obsidione pressæ ejus auspiciis ent pacem: Pharsalia sentiet illum,*

NOTÆ.

05. *Atridæ*] *Menelao, Atrei filio,* cum quo ngressus Paris occubuisset, nisi aux lio Ve ris, quæ nube ipsum ope fuit, mortem effu set: ut narrat Homerus, Iliad. 3.

806. *Diomedeos*] Æneæ etiam suo nisi suc rrisset, Venus, Diomedes illum facilè pere isset, referente eodem Homero Iliad. 5. mque ille inter Græcos fuit fortissimus, ysi præsertim amicitiâ conjunctus.

807. *Genitor*] *Jupiter.*

808. *Sororum*] Parcarum: de quibus supra.

810. *Tabularia*] *Tabulas ipsas æneas* intelli , in quas immutabilia fatorum decreta Par æ. Jovis scribæ, (ut nominat eas Capella) re runt.

811. *Concursum*] *Tonitrua* intelligit, quibus r non *concutitur* modò, sed quasi *concurrere* detur. Sic sæpe Lucretius.

816. *Sua*] *Sibi à fatis assignata,* 56 annos licet.

818. *Templis*] *Non modò Sen. Cons. ei divina ul atque humana omnia decreta, aut in Deo um numerum, decernentium ore relatus est, sed & persuasione vulgi creditumque est stellam crinitam, quæ per septem dies fulsit, ludis, quos primo consecratos ei hæres Augustus edebat, Cæsaris esse animam in cœlum recepti;* ut refert Suet. Atque hâc de causâ simulachro ejus in vertice additur *stella.*

810. *Natus*] *Augustus,* per Adoptionem.

829. *Cæsique*] Belli initium & causa, prætextus saltem, Avunculi necem ulcisci. Suet. 10 Cap. August.

123. *Mutinæ*] In eâ Galliæ Cisalpinæ urbe Antonius, Cæsaris testamento prælatum sibi Octavium furens, Decimum Brutum suis motibus resistentem obsidebat: Illum Octavius liberavit, atque Antonium castris exuit.

Ib. *Pharsalia*] Postquam animum in partes omnes versavi, nihil aliud videre me hoc in loco fateor, quàm errorem eorum auctorum, qui Pharsalum Thessaliæ urbem, ubi Cæsarem inter & Pompeium depugnatum est, cum Philippis Thraciæ ubi victi Brutus & Cassius ab Octavio, & Antonio, confuderunt; nisi, ut poëtarum mos est, vicina, vel ejusdem

itemque Philippi iterum irrigati strage Æmathiâ: et magnum Pompeii *nomen vincetur in mari Siculo: et uxor Ægyptia ducis Romani malè fisa conjugio occidet: atque illa erit fruſtrà minata noſtra Capitolia obtemperatura eſſe ſuo Canopo. Quamobrem tibi recenſeam Barbaros & nationes ſitas ab utroque Oceano? Quicquid terra habet habitabile, erit* ſub *hujus imperio. Mare etiam illi obſequetur. Pace præbitâ terris, conferet ingenium ſuum ad jura civilia, & æquiſſimus auctor ſtatuet leges; et componet mores ſuo exemplo, et conſulens ſeculo futuri temp et venturorum nepotum, curabis progeniem ortam de ſanctâ uxore ſumere*

Æmathiâque iterum madefacti cæde Philippi:
Et magnum Siculis nomen ſuperabitur undis: 82
Romanique ducis conjux Ægyptia tædæ
Non bene fiſa cadet: fruſtràque erit illa minata
Servitura ſuo Capitolia noſtra Canopo.
Quid tibi Barbariem, gentes ab utroque jacent
Oceano numerem? quodcumque habitabile tell
Suſtinet, hujus erit. Pontus quoque ſerviet illi. 8
Pace datâ terris, animum ad civilia vertet
Jura ſuum, legeſque feret juſtiſſimus auctor:
Exemploque ſuo mores reget: inque futuri
Temporis ætatem venturorumque nepotum 8
Proſpiciens, prolem factâ de conjuge natam

NOTÆ.

ditionis loca pro iiſdem uſurpare, hic promiſcuè Pharſalum atque Philippos, quæ urbes eidem Macedonum regi olim parebant, pro unâ atque eâdem belli arenâ Naſo noſter cum aliis ſumſerit. Certè Florus Brutum & Caſſium illam, quæ Cneo Pompeio fatalis fuerat, Pharſalum ſcilicet inſediſſe teſtatur, cum tamen ex conſtanti hiſtoriæ fide apud Philippos Thracios illi devicti ſunt.

824. *Æmathiâ*] Eo nomine *Macedonia* loca quo proxima ab *Æmathione* vel *Æmathione* rege dicta ſunt. Macedoniæ autem fuerunt Philippi, in confinio Thraciæ, ubi Brutus & Caſſius cum partibus ſuit devicti.

825. *Magnum*] *Magnum nomen* de quo hîc agitur eſt *Pompeii*, cujus alter filius Sextus ſecum piratas navales agitans, ita in Siculo freto oppreſſus eſt, ut modo trecentarum quinquaginta navium dominus, cum ſex ſeptemve Mitylenam fugere coactus fuerit.

826. *Romani*] *Antonii*, Qui Cleopatræ libidinis pretium Romanum imperium cum ſtultiſſimè promiſiſſet, ab Auguſto ad Actium, Epiri promontorium, navali prælio devictus eſt.

Ib. *Conjux*] *Cleopatra*, quæ ſe triumpho ubi ab Auguſto ſervari ſenſit, cautionem nacta cuſtodiam, in Mauſoleo, juxta ſuum Antonium, admotis advenas ſerpentibus, quaſi ſomno ſoluta eſt.

Ib. *Tædæ*] Pro *conjugio*; ut ſæpe alibi.

828. *Noſtra*] *Jovi* namque dicatum *Capitolium*, qui & inde *Capitolinus* dictus.

Ib. *Canopo*] Urbs eſt Ægypti, ad oſtia Nili occidentale, quod ab eâ *Canopicum* di tum.

829. *Barbariem*] Pro *barbaris*, quos A guſtus domuit, inter quos Myſos ipſorum etia barbarorum *barbaros* vocat Florus; quem vi cap. 12.

Ib. *Utroque*] *Orientali & Occidentali*. Im at ait florus, *Omnibus ad occaſum et meridi pacatis gentibus, ad Septentrionem quoque du taxat intra Rhenum atque Danubium, item Orientem intra Taurum & Euphraten; illi qu que reliqui, immunes imperii qui erant, ſentieb tamen magnitudinem, et victorem gentium Pop lum Romanum reverebantur.*

831. *Hujus*] *Ubi cuncta atque continuata generis humani aut pax fuit, aut pactio, au tandem Cæſar Auguſtus ſeptingenteſimo ab Ur conditâ anno Janum Geminum claudere.* Flor

832. *Cavilia*] *Converſus ad pacem, pronum omnia mala, et in luxuriam fluens ſeculum gr vibus ſeveriſque legibus multis coërcuit. Ob h tot facta ingentia* Dictator perpetuus & Pa patriæ *dictus.*

836. *Prolem*] *Tiberium* dicit ex Liviâ Dr ſillâ uxore, quam Auguſtus matrimonio Tibe Neronis, & quidem prægnantem, abduxit, lexitque & probavit unicè ac perſeveranter: refert Suetonius. Illum autem, *Tiberium*, di adoptione filium ſuum fecit, cui ſucceſſori atiſſimam rempublicam reliquit.

Terre simul nomenque suum curasque jubebit.
Nec, nisi cùm senior similes æquaverit annos,
Ethereas sedes cognataque sidera tanget.
Hanc animam interea cæso de corpore raptam
Fac jubar, ut semper capitolia nostra forumque
Divus ab excelsâ prospectet Julius æde.
Vix ea fatus erat, mediâ cum sede senatûs
Constitit alma Venus nulli cernenda: suique
Cæsaris eripuit membris, nec in aëra solvi
Passa recentem animam, cœlestibus intulit astris.
Dumque tulit; lumen capere, atque ignescere sensit:
Emisitque sinu. Lunâ volat altiùs illa:
Flammiferumque trahens spatioso limite crinem
Stella micat: natique videns benefacta, fatetur
Esse suis majora; & vinci gaudet ab illo.
Hic sua præferri quanquam vetat acta paternis:
Libera fama tamen, nullisque obnoxia jussis,
Invitum præfert; unâque in parte repugnat.
Sic magni cedit titulis Agamemnonis Atreus:
Ægea sic Theseus, sic Pelea vincit Achilles.
Denique, ut exemplis ipsos æquantibus utar,
Sic & Saturnus minor est Jove. Jupiter arces
Temperat æthereas, & mundi regna triformis:

simul nomen suum & imperii molem. Neque, nisi cùm senior æquaverit similes annos, veniet in domus cœlestes & ad astra eorum qui sibi affinitate fuerunt conjuncti. Interea converte in stellam animam sublatam ex corpore interfecto, ut divus Julius prospiciat semper nostra capitolia & forum ex sublimi cælo.

Vix ea dixerat, cùm alma Venus nulli videnda, constitit in medio concessa senatûs; atque abstulit artubus animam recentem sui Cæsaris, nec passa evanescere in aërem immisit eam stellis cœlestibus. Et dum tulit, sensit assumere lucem atque ardere, & emisit sinu. Illa volat sublimiùs lunâ; & fulget ducens comam igneam longo tractu; atque cernens præclara facinora filii, agnoscit esse præstantiora suis; lætaturque superari ab illo. Tametsi Augustus prohibet

a acta præponi paternis, nihilominus libera fama, nullisque mandatis subdita præponit eum nolen-
m; atque obnititur in hâc una re. Ita Atreus cedit laudibus clari Agamemnonis: ita Theseus su-
erat Ægeum, ita Achilles Pelæum. Denique ut sumam exempla quæ paria ipsis sunt, sic quoque
aturnus inferior est Jove. Jupiter moderatur sedes æthereas, & regna mundi triformis:

NOTÆ.

838. *Similes*] *Rerum gestarum gloria* interretur; neque aliorum quos vidi placet hujus ocis explicatio. Reponit Heinsius *Pylios:* & anè *Pylii* anni, & *Dies Pylii* in Ovidio aliisque uthoribus sæpe occurrunt. Et licet hæc onjectura nullorum MSS. authoritate nitiur, non videtur tamen ableganda.

Ib. *Æquaverit*] Non numero, siquidem nno ætatis 56, extinctus Julius Cæsar, ad 76, Augustus pervenerit; verùm hujus *æquandos nnos* voluit vates, quotquot seniori obtingent præclarè gestarum rerum laude.

Ibid. *Annos*] Pro *vitâ* seu *ejus ratione & statuto*; si *similes* retineas.

839. *Cognata*] Quia divûm soboles Augustus, cujus cognati Cæsar & Romulus inter dera.

841. *Jubar*] Vide quæ suprà annotavimus d vocem *templis* 818.

846. *Recentem*] *Recens à corpore liberatam.*

849. *Crinem*] De *crinitâ stellâ*, quæ per ludos Cæsari consecratos fulsit, suprà ex Tranquillo dictum.

852. *Hic*] *Augustus Cæsaris adoptione filius.*

854. *Unâ*] *In cæteris morigeros habet omnes Augustus; hâc in parte tantum repugnant, quòd cùm sua facta patris actis præferri nolit, fama tamen ea magis approbat.*

855. *Atreus*] Agamemnonis pater, cujus tanta laus non fuit quanta hujus, omnium Græcorum ad Trojam, ducis.

156. *Theseus*] Cujus, Egei filii, fortia facta passim in superioribus vidimus.

Ibid. *Pelea*] Qui Achillis pater tanta non gessit facinora quanta hujus fuisse omnibus notum est.

857. *Ipsos*] *Julium Cæsarem & Augustum.*

859. *Triformis*] *Cæli, Ætheris, Aeris,* ut *terræ marisque* Imperium Augusto relinquatur. *Divisum Imperium cum Jove Cæsar habet.*

Terra

Tellus ſub Auguſto. Uterque eſt parens & moderator. Dii, oro, Æneæ comites, quibus ferrum & flamma ceſſerunt, diique indigetes, & pater urbis, Quirine, & Gradive, pater invicti Quirini, & Veſta conſecrata inter penates Cæſareos, Tuque Phœbe domeſtice cum Veſtâ Cæſareâ, & Jupiter qui excelſum habes templum in monte Tarpeio, & quos alios fas eſt atque pium ut poëtæ invocent. Illa dies ſit ſera, atque tardior noſtro ſeculo, quâ Auguſtus in cœlum transferatur deſtituto mundo quem regit, atque abſens ſit propitius nobis *ad eum vota facientibus.*

Terra ſub Auguſto. Pater eſt & rector uterque;
Dî, precor, Æneæ comites, quibus enſis & ignis
Ceſſerunt, diîque indigetes, genitorque, Quirine,
Urbis & invicti genitor, Gradive, Quirini,
Veſtaque Cæſareos inter ſacrata penates;
Et cum Cæſareâ tu, Phœbe domeſtice, Veſtâ,
Quique tenes altus Tarpeias Jupiter arces,
Quoſque alios vati fas appellare piumque,
Tarda ſit illa dies, & noſtro ſerior ævo,
Quâ caput Auguſtum, quem temperat, orbe relicto
Accedat cœlo: faveatque precantibus abſens.

PERORATIO.

Jamque opus exegi: quod nec Jovis ira, nec ignes,
Nec poterit ferrum, nec edax abolere vetuſtas.

PERORATIO.

Jamque perfeci opus, quod neque ira Jovis, neque flamma, neque ferrum, neque rapax antiquitas poterit delere.

NOTÆ.

861. *Æneæ comites*] *Penates* dicit aut *deos domeſticos*, quos in Italiam ſecum *Æneas* deportavit. Alii alios eſſe cenſuerunt: ut fruſtrà in re tam dubiâ tamque inutili operam ſuam quiſquam perdiderit. Dionyſius Halic. ſeſe illos ait vidiſſe Romæ in templo, duorum juvenum haſtatorum ſedentium forma. Alii Jovem, Junonem ac Minervam fuiſſe aiunt: neque de Pallade, Veſtâque quiſquam dubitare poſſit, cui lectus Virgilius. Alii Neptunum & Apollinem: namque ſuam etiam Trojam illi profitebantur. Alii alios.

862. *Indigetes*] Dii ſunt *patrii*, qui ex hominibus in deorum numerum ſunt relati: ita ab *indu* pro *in*, & *ago*, dicti ſunt. Precatione ſimili librum 1 Georg. concludit Virg.

Dei patrii indigetes,——&c.

862. *Quirine*] *Romulum* eo nomine appellatum urbiſque fuiſſe conditorem, ſuperiore libro vidimus.

863. *Gradive*] Mars eſt Romuli pater, qui vel à *Gradiendo*, vel à κραδαίνειν quod *vibrare* eſt ſic dictus.

864. *Cæſareos*] Qui ejus templum in palatio, ubi habitabant *imperatores*.

Ibid. *Penates*] *Deos domeſticos*, qui ex eo dicti quòd in *penitiſſimâ* ſeu maximè ſecretâ domûs parte colerentur. A *penus* quòd res maximè neceſſarias ad victum quotidianum in intimâ domûs parte ſervatas ſignificat, ſit *Penas Penates*; ſicut à *Magnus*, *Magnas Magnates*, &c. Quanquam neque inepti videntur qui *Penates* cum Macrobio, quaſi *Penes nos natos* dici voluit.

865. *Phœbe*] Jam ſuprà *Apollini* in Palatinæ domûs parte ab Auguſto excitatum templum diximus, addita porticu, cum *bibliothecâ Græcâ & Latinâ*.

866. *Tarpeias*] Capitolium dicit in Capitolino monte extructum qui antea *Tarpeius* à *Tarpeiâ* virgine Veſtali ibidem Sabinorum ſcutis obruta, itemque *Saturnius* dicebatur.

867. *Quoſque*] Cum reſpectu fortaſſe numinum tutelarium vera nomina, quæ ignota eſſe voluerunt, ne quando hoſtium carmina evocarentur. Macrob. Sat. 3. 9.

870. *Abſens*] Quaſi præſentem deum laudet poëta: quod quidem ſi adulandi exquiſitiſſimam artem ſpectes, optimè.

871. *Jamque*] Moris eſt ferè poëtarum, in eorum operum fine aliquid de ſe dicant. Horatius ait.

Exegi monumentum ære perennius, &c.

Itemque Virgilius 4. Georg. &c. De ſignaris, quas operibus ſuis affigunt poëtæ in Epilogis, lege cenſuram Julii C. Scaligeri lib. cap. ultimo. Crit.

Cùm volet illa dies, quæ nîl nisi corporis hujus
Jus habet, incerti spatium mihi finiat ævi:
Parte tamen meliore mei super alta perennis
Astra ferat: nomenque erit indelebile nostrum.
Quâque patet domitis Romana potentia terris,
Ore legar populi: perque omnia sæcula famâ
(Si quid habent veri vatum presagia) vivam.

Illa dies, quæ nullam habet potestatem nisi in hoc corpus, finem imponat spatio dubiæ vitæ cùm libebit: nihilominus immortalis surgam super excelsa sidera parte potiore mei; & fama nostra erit æterna. Atque legar ab hominibus, quacunquè potestas Romana porrigitur in terris subactis: & vivam famâ per omne ævum, siquidem vaticinia poëtarum habent aliquid certi.

INDEX

15
65
OCT

INDEX

VOCABULORUM OMNIUM.

Numerus primus *paginam*; ſecundus *verſum indicat.*

A.

A Pag. 11. Ver. 145. 12, 173. 30, 588. 40, 25. & *alibi quàm plurimis in locis.*
3, 3. 4, 25, 5. 34, & *alibi quam plur.*
actas 66, 686
anteis 443, 164
antiades 127, 607. 130, 673. 133, 767, 772. 140, 138. 144, 236
arin 138, 86
as 140, 126. 351, 306. 421, 505
ideram 222, 25. 437, 30
didit 258, 97. 309, 716. 314, 73
dit 183. 599
dita 68, 748. 133, 777. 247, 718. 308, 687. 416, 349. 457, 488
ditus 238, 458. 366, 47
ductas 33, 677
erant 8, 91. 195, 179, 247, 695
erat 131, 709. 187, 715. 233, 309. 251, 811. 337, 718
esse 57, 446. 85, 245, 247. 327, 423. 331, 546. 343, 87
esset, 93, 468
est 30, 583. 70, 778. 107, 163. 194, 162. 272, 480. 369, 127. 416, 371.
esto 96, 563
eunt 15, 236. 152, 435. 199, 290. 421, 499. 423, 501
euntque 394, 769
abfueram 215, 718
abfuerant 286, 55
abfuit 288, 90
abi 306, 620
abibas 336, 696
abibat 253, 273
abibo 344, 92
abiêre 65, 674. 389, 674
abies 288, 94
abigitque 404, 62
abigo 196, 202
abii 26 495. 210, 565. 231, 255. 260, 162. 312, 14. 441, 111
abire 66, 697. 67, 718. 93, 476. 437, 28
abis 92. 455
abit 73, 872, 90, 398. 119, 396. 208, 487. 213, 4. 260, 152. 272, 471. 283, 785. 308, 701. 315, 106. 318, 194. 334, 630. 335, 653. 339, 792, 348, 208. 446, 247. 464, 664
ablata 73, 873. 190, 52. 204, 398
ablati 258, 98
ablato 18, 306
ablatum 433, 811
ablatus 128, 626. 156, 546.
abluere 174, 353. 384, 532. 425, 601.
abluit 52, 324. 132, 740
abnuat 293, 221
abnuit 358, 524
abominor 279, 676
abrumpere 53, 359
abrumpit 123, 495
abruptâ 249, 764
abruptaque 52, 315
abſcedat 175, 362
abſcedit 158, 630
abſceſſiſſe 149, 376
abſcidit 4, 22
abſens 240, 515. 327, 424. 339, 700. 388, 647. 474, 870
abſentem 85, 244. 332, 566
abſentes 180, 508
abſiſtit 331, 532
abſiſtite 96, 557
abſit 129, 650, 275, 556. 329, 473. 342, 41
abſitque 403, 32
abſolvere 438, 42
abſtemius 449, 323
abſtinet, 303, 532, 539
abſtinuit 249. 752
abſtitimus 358, 524
abſtractus 101, 636
abſtrahere 92, 438
abſtrahit 33, 666. 389, 658,
abſtrahor 108, 93
abſtraxit 204, 413
abſtulerat 255, 354. 264, 263
abſtulerit 442, 157
abſtulerunt 183, 617
abſtulit 102, 722. 124, 539, 181, 537. 201, 349. 285, 24. 319, 210. 354, 405. 406, 98. 410, 177. 424, 575. 434, 824. 448. 298
abſumitur 36, 742. 151, 427
abſumſit 61, 575
abſumtis 28, 543. 451, 353
abſunt 51, 292
abunde 469, 759
abundet 69, 764

ac 17, 279. 36, 729. 43, 96. *et alibi plur*
Acantho 390, 701
Acarnanum 242, 569
Acasto 326, 409
Acastus 232, 5
accedar 471, 818. 474, 870
accede 126, 583
accedere 40, 41. 58, 503. 90, 375. 120, 442. 160. 674. 251, 809. 307, 646, 417, 390. 433, 804
accedit 169, 181
accendere 445, 311
accendit 198, 260
accensa 295. 279
accensæ 355, 28
accenseor 459, 546
accensis 101, 691
accensum 48, 228
accensus, 330, 527
acceperat 79, 121
accepêre 280, 718. 463, 641
accepisse 174, 357. 547, 481
accepit 174, 334, 192, 98
acceptâ 233, 47
acceptâ 66, 695
acceptâque 403, 11. 413, 270
acceptas 275, 574
accepti 55, 410
acceptior 382, 467
acceptissimus 437, 20
accepto 207, 466. 351, 305
acceptos 199, 288
acceptum 101, 686
acceptus 346, 153
accessêre 246, 678
accessi 157, 592
accessisse 376, 297
accessit 57, 446. 77, 72. 174, 346. 183, 624. 467, 745
accinctus 109, 119. 181, 551
accingere 190, 47
accingitur 129, 666
accipe 97, 589. 109, 118, 126, 585. 129, 655. 134, 794. 138, 93. 217, 763. 301. 463. 255, 12. 353, 368. 414, 318. 417, 376
acciperet 286, 63
accipiam 264, 255
accipienda 104, 2
accipimus 413, 276
accipio 212, 620
accipis 351, 315
acccipit 120, 441. 179, 481. 182, 591. 220, 870. 245, 655. 286, 50. 301, 465. 321, 270. 323, 331, 329, 477. 430. 743
accipite 239, 490
accipiter 158, 606. 324, 344
accipitrem 158, 605
accipitris 167, 123
accipiunt 131, 704. 252, 841. 342, 37. 421, 501, 506
acclinata 428, 666
acclinataque 295, 268
acclinavit 138, 72
acclinia 467, 737
acclivi 267, 334
acclivo 40, 19
acclivus 286, 53
accommodat 198, 398. 229, 209
accubuêre 245, 660
accusâsse 376, 309
accusoque 372, 200
acer 101, 704. 209, 542. 332. 294
acerque 288, 95
acerba 410, 187
acerbo 137, 62. 355, 388
acernæ 349, 254
acernas 122, 487
acerno 235, 346
acerram 390, 703
acerris 231, 266
acervo 4, 24
acervos 138, 88. 140, 131. 344, 113
Achæmenias 112, 212
Achæmenide 409, 163
Achæmeniden 409, 161
Achæmenides 409, 167
Achaïa 127, 606. 231. 278. 343, 70. 377, 325
Achaïdas 94, 511. 448, 293
Achaïde 157, 577
Acheloë 242, 599. 244, 914. 257, 68
Acheloïa 270, 413
Acheloïadum 406, 87
Acheloïdes 156, 552
Achelous 242, 548. 258, 96
Acheronta 333, 594
Achille 321, 265. 343, 81. 347, 191. 353, 363. 608. 361, 615. 365, 369, 130. 386, 597
Achilleâ 386, 580
Achillem 360, 582. 301
Achilleos 381. 448
Achilles 343, 73. 345, 139, 346. 150, 162. 176. 360, 593. 369, 371, 179. 375, 281. 443. 383, 500, 502. 856
Achilli 369, 133, 370, 376, 298
Achillis 233, 309. 368, 375. 273, 284
Achivam 410, 191
Achivi 194, 142, 346, 365, 29. 367, 88. 113. 369, 136. 381,
Achivis 366, 61
Achivos 361, 600. 561
acidis 393, 757. 304, 787
acie 122, 464. 194, 14
aciem 90, 381. 364, 12
acies 70, 766. 79, 107. 584 343, 75. 372,
Acin 397, 861, *bis.* 884
accipe 250, 704, 795
Acis 393, 750. 398, 896 *bis*
aconita 11, 147, 205,
aconiton 204, 407
Aconteus 140, 201
acre 461, 579
acres 43, 86. 198, 218, 811. 303. 550. 529
acri 246, 667. 326, 401
acrior 96, 540. 97, 566, 787. 325, 370
Acrisio 27, 559
Acrisioneas 144, 239
Acrisioniades 138, 70
Acrisium 127, 612
Acrota 426, 617. 619
acta 46, 184. 61, 562. 587. 131, 707. 140, 319, 223. 337, 714. 186. 349, 253. 350, 373, 239. 420, 956. 145. 410, 183. 432, 473, 852
actaque 250, 134
Actea 186, 711
Acteas 67, 720

æis 19, 313. 214, 686
æo 61, 554. 227, 170
æon 84, 230. 102, 721
æona 85, 243, 244
æonis 102, 720
i 221, 41
iaco 391, 715
is 58, 497. 114, 254. 30, 242. 250, 783. 264, 47. 319, 222. 344, 115. 58, 500. 393, 753. 468, 50
o 241, 531. 395, 806
toridæque 233, 308
toriden 138, 79
torides 375, 273
torum 55, 386
um 263, 223. 303, 527. 337, 721. 374, 260. 469, 71
us 125, 567. 127, 521
ique 291, 182
utum 96, 557
162, 23
i 469, 776
mine 54, 376. 78, 84. 126, 580. 235, 334. 314, 71. 343, 84. 421, 503
tâ 25, 470. 34, 699. 81, 55. 115, 299
tæ 84, 224. 164, 78. 269, 383
tior 149, 381
t's 142, 204. 163, 56
to 230, 245. 289, 130
3, 4. 7, 611. 8, 86. 10, 126, *& alibi quàm plur.*
cta 352, 324
cto 172, 271. 356, 452
ctus 138, 78
manta 277, 614
manteis 192, 104
mas 115, 281
pertaque 142, 193. 430, 740
at 292, 208
e 41, 70. 80, 133. 124, 536. 195, 168. 240, 505. 368, 117. 397, 854
endum 239, 484
ere 71, 826. 131, 701. 155, 525. 259, 138. 386, 586
licere 31, 617
liderat 89, 352
liderim 219, 821
lidici 97, 593
licit 5, 38. 82, 191. 87, 301, 306. 134, 787. 186, 110. 179, 471. 299, 427. 328, 449. 342, 45. 358, 532. 422, 522. 459, 539
addit 55, 397. 75, 5. 113, 240. 129, 651. 162, 27. 164, 85. 198, 273. 208, 594. 318, 205. 430, 714
addita 80, 140. 152, 456. 222, 14. 369, 146
additis 160, 667
additur 353, 380
adducere 300, 441
adducitque 90, 397
adducor 98, 598
adductaque 249, 775. 256, 52
adducto 25, 455. 235, 357
addunt 175, 362. 236, 388. 283, 792
adduntque 44, 121
adeam 382, 465
adeant 334, 628
adeat 407, 105
ademi 243, 591. 379, 376
ademit 110, 142. 136, 16. 155, 542
ademta 57, 461. 397, 871
ademtæ 94, 515. 410, 197
ademtam 323, 331
ademtas 64, 644
ademtis 47, 211
ademto 88, 337
adeo 145, 273. 150, 396. 164, 67. 178, 438. 206, 453. 394, 252. 408, 152
adepta 226, 151
aderam 267, 344. 268, 359
aderamus 348, 213
aderant 126, 598. 153, 467. 348, 213
aderas 65, 679
aderat 196, 219. 204, 404. 224, 83. 266, 307. 265, 227. 317, 162. 346, 150
aderis 29, 560
aderisque 290, 142
aderit 95, 519
adero 430, 777
ades 243, 957. 307, 673. 464, 678
adesse 212, 635. 437, 32
adessent 405, 76
adesset 265, 285. 279, 673
adest 58, 497. 78, 102. 85, 247. 90, 380. 95, 528. 126, 598. 130, 692. 137, 46. 142, 180. 177, 429. 199, 219. 228, 492. 210, 561. 237, 418. 262, 200. 282, 759. 283, 789. 295, 295. 296, 317. 313, 58. 342, 66. 347, 176. 348, 216. 352, 341. 367, 82. 389, 662. 396, 829. 398, 906. 433, 808. 464, 680
adeste 101, 713. 196, 198
adesto 41, 45
adeunda 215, 785. 250, 785. 407, 119
adeundi 321, 278
adeunt 21, 369. 189, 7. 213, 651. 462, 631
adfata 70, 783
adfatur 433, 807
adfert 17, 271
adflavit 296, 313
adflixit 345, 139
adfuit 54, 367. 150, 400. 218, 798. 284, 4. 288, 106
adhærent 130, 694
adhæret 184, 641
adhæsi 419, 440
adhæsit 137, 38. 275, 564
adhibenda 451, 361
adhibendus 139, 111
adhibent 278, 653
adhibere 90, 376. 263, 216. 328, 447. 446, 238
adhibet 294, 259
adhuc 4, 10. 10, 132. 20, 356. 29, 554. *et alibi quàm plur.*
adjacet 203, 382. 337, 728
adibat 338, 766
adjeci 308, 677
adjeciſſe 469, 756
adjeciſſet 381, 434
adjecit 170, 211. 275, 569
adjectoque 199, 291
adjectura 170, 214
adiêre 244, 628. 463, 645
adigitque 138, 70
adii 307, 651
adjice 169, 182. 414, 319
adjiciam 277, 627
adjicit 54, 384. 198, 266. 334, 637. 335, 671. 342, 58
adjiciunt 16, 245. 397, 656
adiit 116, 317. 276, 610. 285, 15. 403, 9. 439, 63
adimam 57, 474
adimit 93, 369. 281, 749
adimunt 234, 332

INDEX

admuntque 244, 615
adire 116, 317. 184, 649. 333, 595. 408, 125. 416, 353
adit 37, 779. 73, 861. 86, 274. 114, 258. 115, 297. 219, 825. 258, 108. 275, 572. 326, 408. 394, 772. 402, 157. 435, 598
adita 346, 161
aditu 99, 623. 215, 726. 342, 66
adjuro 100, 659
adjutis 445, 224
adjutrixque 195, 195
adjutus 28, 540
adjuvat 68, 732
adjuvet 195, 178. 252, 867. 306, 641
admirabile 162, 14
admirantes 100, 662
admirantibus 32, 644
admiratur 399, 913
admiraturque 47, 209
admiremur 376, 307
admiſerat 370, 512
admiſitque 111, 186. 320, 256
admiſſa 171, 237. 406, 92
admiſſi 325, 380
admiſſa 28, 532
admiſſum 296, 304
admiſſumque 14, 210. 257, 83
admittitur 387, 603
admonet 329, 473
admonitorque 129, 664
admonitu 97, 566. 267, 324. 353, 360. 420, 465
admonitus 199, 295. 207, 480. 306, 625
admonuiſſe 61, 565. 459, 543
admonuit 289, 134
admota 328, 454. 382, 454
admotam 90, 374. 301, 463
admoti 211, 593
admotis 292, 188. 449, 311
admotu 138, 80. 269, 395. 316, 124
admoveam 297, 344
admoverat 10, 139
admovet 238, 461. 294, 254. 295, 282. 355, 425
admovique 186, 689
admovit 26, 494. 159, 643. 315, 115. 445, 218
admovitque 302, 51
adolentur 26, 492
adoleret 248, 740
adoleſcere 118, 376
Adoni 303, 543. 308, 682. 309, 726
Adonis 303, 532
adopertaque 35, 714. 70, 790. 108, 94. 247, 701
adorandum 325, 392
adorant 19, 320. 231, 266
adorat 76, 18. 320, 248. 331. 540. 416, 366
adoratis 267, 350
adſcendere 330, 518
adſcendit 394, 780
adſcendunt 325, 394
adſciverit 462, 625
adſim 59, 513
adſis 98, 513. 106, 30
adſis 306, 641
adſiſtere 213, 640
adſpexi 411, 218
adſpexit 77, 69
adſpice 102, 725. 396, 842
adſpicere 93, 479
adſpicit 68, 748. 236, 212
adſtas 45, 147. 105, 19
adſternunturque 53, 343
adſtitit 82, 187. 318, 196. 369, 125
adſtricta 10, 120
adſtringi 263, 222
adſum 135, 10. 324, 349. 366, 73
adſumeret 398, 886
adſumus 98, 605
adſunt 266, 304. 268, 363
advehor 159, 640
advena 96, 561. 190, 39. 467, 745
advẽniens 197, 238
adventare 342, 65
adventat 260, 145
adventu 315, 95
adventum 31, 610. 278, 660
adventuque 464, 671
adventus 68, 742. 178, 449
advertêre 466, 719
adverſa 345, 132. 385, 541
adverſaque 141, 161. 387, 614. 349, 237. 402, 5
adverſæ 329, 484
adverſas 28, 528. 67, 732
adverſi 42, 80. 92, 183
adverſo 71, 814. 134, 8[illegible] 356, 451. 443, 162
adverſos 237, 419. 3[illegible] 312
adverſum 42, 72. 344, 1[illegible] 351, 312
advertens 413, 270
advertite 99, 636
advertitur 159, 649
adulantum 404, 46
adulter 111, 182. 216, 7[illegible] 281, 739
adultera 57, 471. 226, 1[illegible] 297, 347
adulterio 255, 25
adulterium 60, 545. 1[illegible] 171. 113, 236. 2[illegible] 717
aduncа 324, 342
aduncâ 18, 293. 100, 6[illegible] 426, 628
aduncis 303, 550
adunco 95, 533. 118, 3[illegible] 226, 147. 236, 371
aduncos 58, 479. 399, 934
aduncum 259, 128
advolat 171, 249. 4[illegible] 348
adurat 229, 205. 431, 763
aduſque 105, 20
adyto 403, 636
Æacida 218, 798
Æacidæ 326, 400. 3[illegible] 365. 383, 505. 2[illegible] 494
Æacide 320, 250
Æacidëia 207, 442
Æaciden 319, 227. 344, [illegible] 361, 603
Æcides 214, 668. 3[illegible] 246. 321, 274. 325, 3[illegible] 343, 82. 346, 168. 3[illegible] 613
Æacidis 221, 4. 365, 33
Æacon 271, 434. 439, 3[illegible] 27
Æacus 207, 474. 479, 2[illegible] 506, 209, 517. 220, 8[illegible] 364, 25
Æas 30, 580
Æde 349, 246. 377, 3[illegible] 414. 315, 316. 463, 6[illegible] 464, 673
Ædes 119, 403. 145, 2[illegible] 213, 644
Ætias 189, 9. 200, 326
Ægeas 271, 447
Ægæo 335, 663

gæona 39, 10
gea 473, 856
er 353, 373
geus 204, 402. 205, 420.
06, 454
gida 69, 755
gide 134, 799. 137, 46.
164, 79
gides 228, 174. 237, 405.
42, 559. 349, 237. 352,
43
ginæ 212, 616
ginam 207, 474
a 211, 600. 408, 143
am 261, 779
è 210, 555. 243, 592.
58, 533
o 53, 229. 210, 563
os 209, 540
gyptia 147, 323. 472,
26
mathiaque 472, 824
ula 25, 479. 164, 83
ulus 364, 17
neaque 197, 247
neadæ 464, 682. 465,
95
neaden 470, 804
neæ 390, 681. 425, 600.
55, 450. 474, 861
neæque 424, 588
neam 405, 78
neas 389, 665. 407, 116.
09, 156. 419, 456. 471,
06
ëia 419, 441. 424, 581
liâ 166, 116
liam 201, 357
lidæ 273, 506. 407,
23
liden 214, 672. 364,
5
lides 185, 681
lidos 328, 444
lii 122, 487
liique 411, 232
lis 17, 262
lis 332, 573
lus 338, 558
a 162, 11. 195, 174.
9, 131
les 150, 394. 218,
8
li 230, 248
lique 328, 469
tibus 40, 26
lis 5, 34. 36, 750
ntia 162, 21
ntibus 473, 857

æquantur 232, 288
æquare 329, 497
æquaret 60, 537
æquata 433, 805
æquatam 246, 663
æquaverit 473, 838
æquè 291, 185. 393, 221
æquem 408, 145
æquent 334, 626
æqui 19, 322. 139, 100
æquo 85, 253. 107, 62. 156, 565
æquor 19, 338. 56, 263, 105, 23. 124, 527. 130, 690. 151, 410. 176, 399. 186, 704. 319, 231. 329, 478, 488. 330, 505. 331, 555. 338, 748. 339, 795. 344, 94. 423, 544. 438, 49. 447, 267. 465, 699
æquora 39, 6. 50, 265. 51, 292. 59, 509. 73, 872. 95, 538. 99, 627. 100, 657. 101, 684. 125, 562
æquore 46, 172. 59, 530. 100, 660. 131, 712. 132, 732, 742, 752. 303, 530. 320, 255. 328, 455. 315, 663. 395, 792. 397, 854, 878, 400, 937. 404, 37. 423, 548. 443, 176. 467, 723
æquoreâ 306, 617
æquoreæ 319, 226. 330, 520, 423, 557
æquorei 317, 197
æquoreis 287, 78
æquoreo 319, 212
æquoreos 468, 752
æquoreus 244, 602
æquoribus 118, 366. 324, 525. 395, 804, 399, 921
æquoris 20, 341. 109. 135. 125, 564. 154, 498. 252, 866. 329, 485. 337, 729. 345, 144. 348, 205. 375, 293. 392, 490
æquorque 329, 488
æquos 45, 134
æquum 280, 719
æquus 243, 958. 324, 344
aër 4, 17. 5, 28. 6, 52. 7, 75. 10, 119. 163, 47. 195, 187. 251, 830. 446, 243, 248
aëra 7, 58. 20, 337. 45, 158. 46, 165. 52, 320. 60, 532. 90, 397. 102, 726. 109, 124. 127, 616. 159, 644. 170, 216. 174, 350. 201, 354. 203, 379. 218, 791. 228, 187. 219, 214. 241, 545. 250. 796, 251, 815. 268, 370. 284, 2. 291, 184. 309, 708. 318, 194, 332. 558. 337, 731. 358, 518. 412, 258. 423, 536. 433. 816. 434, 821. 440, 99. 446, 250, 467, 734. 473, 845
aëraque 423, 544. 446, 247
æra 106, 30. 116, 333. 119, 393. 196, 208. 252, 856
Ærane 95, 352
æratæ 135, 9
æratas 223, 41. 225, 103
æratis 462, 620
ære 8, 92. 9, 115. 95, 533. 101. 704. 123, 505. 134, 783. 177, 416. 200, 317. 223, 32. 289, 115, 342, 46. 390, 700. 471, 810
aëre 4, 12, 23. 130, 677. 132, 751. 231, 253. 276. 583. 290, 159. 446, 243, 250
aëriæque 48, 226
aërias 263, 219. 291, 178. 408, 127
aërii 186, 709
æripides 192, 105
æris 9, 98. 182, 589. 423, 537
æs 344, 96
Æsacon 338, 762. 340, 1
Æsacos 339, 791
Æsarii 438, 54
Æsaris 437, 23
Æson 199, 287. 292, 194, 162
Æsone 193, 110
Æsonidem 191, 60. 192, 77. 198, 255
Æsonides 237, 411
Æsonis 198, 252. 199, 303
Æsonius 194, 156
æstas 40, 28
æstatem 444, 206
æstibus 404, 48
æstivâ 395, 793
æstu 23, 419, 435. 49, 237. 91, 413. 174, 341. 219, 889. 404, 52. 416, 352

æſtuque 388, 630. 392, 728
æſtuat 50, 250. 107, 64. 179, 491. 272, 464. 282, 764. 297, 360. 358, 515
æſtuet 445, 208
æſtum 157, 586. 429, 700
æſtus, 48, 228. 51, 271. 157, 586. 209, 529. 219, 820. 239, 471. 289, 126
æſtuſque 9, 117
ætas 8, 89. 56, 418. 96, 540. 162, 28. 189, 26. 213, 665. 234, 529. 263, 225. 302, 519. 303, 547. 306, 615. 347, 188. 355, 448. 396, 828. 408, 142. 440. 96, 445. 207, 453. 403
ætate 208, 409. 209, 514. 245, 631. 246, 686
ætatem 459, 539. 472, 835
ætatis 280, 718. 287, 85. 301, 467. 444, 200
æterna 408, 132. 471, 812
æternamque 408, 140
æternas 459, 551
æterno 64, 653. 129, 663
æternum 33, 663. 175, 264. 369, 252
æther 11, 151. 16, 254. 84, 231. 101, 706. 159, 654. 181, 548. 186, 695. 329, 496, 330, 520, 386. 528
æthera 7, 68. 19, 329. 37, 777. 56, 437. 72, 835. 87, 299. 91, 404. 114, 251. 229, 219. 346, 153. 380, 411. 385, 542. 442, 145
æthere 8, 81. 17, 269. 31, 608. 47, 204. 68, 726. 128, 623. 196, 219. 294, 162. 309, 720. 435, 846
æthereas 131, 700. 148, 348. 154, 512, 473, 839. 473. 859
æthereis 23, 435. 59, 512
æthereos 87, 309
Æthionque 140, 146
Æthiopaſque 37, 778
Æthiopeſque 449, 320
Æthiopum 49, 236. 129, 669
Ætna 148, 352. 152, 442
Ætnæ 499, 160
Ætnam 397, 868. 410, 188
Ætne 48, 220. 397, 877, 450, 340
Ætnæa 231, 260
Ætola 422, 528
Ætolius 420, 461
ævi 54, 385, 271, 435, 440. 293, 218. 347, 78. 437, 11, 20. 445, 288. 446, 235. 475, 874
ævis 64, 649
ævo 92, 445. 93, 470. 173, 321. 200, 310. 203, 392. 244, 617. 302, 502. 346, 169. 362, 623. 430, 731. 437, 17. 444, 201. 448, 306. 474, 468
ævoque 247, 712
ævum 10, 128. 33, 665. 143, 227. 195, 176. 241, 529. 270, 422. 294, 243. 348, 208. 417, 379. 451, 353. 453, 400. 461, 588. 462, 621
affata 144, 255. 145, 268. 174, 348. 224, 89. 280, 694
affatur 20, 350
affecit 175, 385
affectas 41, 58
affectâſſe 11, 152
affectat 149, 377
affectibus 239, 473
affectu 194, 147
affectus 195, 171
affer 243, 601
afficit 171, 255
affixa 125, 553. 136, 26. 353, 387
affixi 360, 571
afflabat 158, 617
afflabitur 190, 29
afflat 28, 542. 251, 820
afflata 186, 704
afflatibus 232, 289
afflatos 77, 491
afflatuque 70, 793
affligi 410, 206
affore 16, 256
affuſaque 276, 605
affuſæque 241, 539
affuſique 268, 366
agam 120, 428. 240, 506. 461, 589
Agamemnona 371, 184 381, 444
Agamemnonis 473, 855
Aganippe 146, 312
agant 332, 564. 464, 66
agantur 92, 444
agas 42, 74
agat 42, 62. 55, 388, 44, 191. 143, 211. 291. 298, 371
Agave 102, 725
age 237, 433. 335, 347, 177. 357, 490. 721. 437, 22
agebat 206, 441
agebatur 215, 705
agendo 262, 199
agendum 183, 611. 377
Agenore 73, 858. 77, 78, 97. 84, 257
Agenoream 87, 308
Agenorides 75, 8. 78, 90. 123, 563
agentem 258, 107
agentes 294, 243
ager 9, 110. 306, 644
agere 20, 349
ageret 308, 681
agger 264, 134
aggere 419, 445. 465, 690
aggeribus 461, 592
aggrediar 377, 333
aggrediare 191, 71
aggreditur 144, 238, 160,
agi 274, 532
agilis 67, 720
agimus, 363, 5
agis 226, 140
agiſque 194, 147
agit 33, 676. 45, 152. 211. 67, 715. 76, 136, 14. 150, 402. 468. 302, 512. 425, 438, 48
agitque 179, 483
agitabilis 7, 75
agitabitur 270, 410
agitante 460, 555
agitantem 89, 356
agitantia 29, 571
agitare 158, 600. 160, 66
agitâſſe 29, 567. 88, 319
agitat 100, 667. 303, 322, 300
agitata 182, 595. 192, 225, 121
agitataque 211, 586
agitati 186, 708
agitatis 201, 336
agitur 149, 372. 186, 330, 502. 438, 36
Aglauros 61, 560. 64, 69, 749. 70, 785
agmen 84, 242. 202,

212, 638. 223, 38. 315, 97. 350, 261. 356, 467. 361, 598. 404, 46. 412, 238
menque 465, 691
mina 44, 114. 95, 535. 141, 151, 161. 177, 423. 343, 75. 374, 155
mine 90, 379. 135, 2. 192, 103. 212, 624. 237, 431. 385, 560. 421, 566
mon 421, 484, 494
monz 421, 497
na 27, 505. 180, 527
næ 185, 626
ni 396, 827
nôrunr 121, 455
noſce 46, 183. 187, 613
noſcendo 349, 251
noſcet 408, 151
noſcis 335, 658
noſcit 364, 27
roſcitque 143, 212
noſcoque 213, 651
novêre 208, 495
novique 336, 686
novit 153, 471. 258, 119. 309. 719. 315, 94
novitque 151, 414
nus 200, 311, 320
gre 83, 212
reſte 338, 767. 463, 655
reſtem 250, 787. 444, 203
reſtes 174, 344. 205, 419. 258, 96. 267, 346. 452, 373
reſti 197, 242. 422, 521
reſtibus 317, 161
reſtis 167, 122. 325, 379
reſtum 427, 635
i 95, 528, 140, 129
icolam 318, 192
icolis 231, 276. 319, 210
griodos 84, 224
is 58, 490. 102, 714. 140, 136. 173, 317. 440, 100
riſque 210, 547
ro 98, 606. 250, 799. 321, 281
ros 23, 422. 31, 601. 66. 684. 67, 709, 133, 779. 159, 655. 193, 122. 197, 235. 202, 362. 204, 415. 209, 534. 213, 653. 217, 771. 232, 281. 250, 781. 277, 642. 301, 477. 318, 35. 314, 85. 315, 98. 386, 571. 397, 865. 415, 342. 417, 397. 418, 422
agroſque 56, 28
agunt 210, 551. 302, 492
aguntur 95, 527
Agyrtes 140, 148
Ah 58, 489. 73, 863. 175, 386, *bis et alibi.*
ahenâ 193, 121
ahenæ 197, 227
ahenis 184, 645. 202, 349
aheno 198, 262. 279, 200. 319
ahenum 163, 61
ai, ai 293, 215
Ajacem 370, 164. 379, 390
Ajaci 364, 17. 367, 97. 370, 156
Ajacis 370, 152. 376, 305
Ajax 362, 622. 363, 2. 364, 28. 367, 97. 369, 141. 372, 219. 374, 254. 377, 338, 340. 378, 356. 379, 390
ait 15, 222. 17, 278. 22, 391. 25, 464. 26, 498. 31, 608. & *alibi quàm plur.*
alæ 360, 570
alantque 389, 658
alas 33, 671. 60, 535. 117, 364. 198, 269. 229, 101. 209, 216. 231, 254. 241, 544. 339, 789. 387, 606. 421, 501
alaſque 324, 337
Alaſtoraque 374, 257
alba 55, 413. 107, 51. 236, 373. 425, 609. 426, 612. 445, 213
Albanos 428, 674
albaque 299, 424
albas 63, 632. 309, 719
albente 464, 676
albentes 384, 534
albenti 139, 110
albentia 94, 516
albentibus 204, 415. 317, 176. 458, 519
albeſcere 329, 480
albet 175, 380. 198, 263. 330, 501
alibi 223, 33
albida 77, 74
albis 94, 510. 107, 48. 182, 377. 422, 509
albo 60, 541. 84, 221. 444, 189
Albu'a 415, 328
album 413, 291. 438, 46
albus 60, 541. 72, 832. 354, 403
Alcændrumque 374, 258
Alce 83, 217
Alcidamas 202, 369
Alcide 258, 110
Alcides 255, 13. 256, 51. 263, 217. 319, 213
Alcinoi 424, 565
Alcithoë 104, 1. 114, 274
Alcmenâ 255, 23
Alcmenæ 241, 543
Alcmene 265, 276, 281, 266, 313. 269, 396
Alemone 437, 19
Alemoniden 438, 48
Alemonides 437, 26
Aleon 390, 683
alebat 91, 411. 253, 878. 267, 339
alendi 372, 214
alendum 381, 431.
ales 60, 537. 544, 67, 714. 117, 362. 146, 298. 180, 517. 220, 213. 253, 873. 297, 528. 333, 597. 337. 733. 391, 710. 394, 771
algâ 320, 233
algæ 404, 38
alia 267, 330. 447, 278
aliæ 106, 37. 157, 583. 177, 419
aliam 121, 446
alias 91, 402. 153, 476. 371, 177. 446, 253
aliena 157, 76. 297, 340. 459, 517
alienaque 80, 139
alienæ 267, 326. 365, 33
alieni 189, 22. 238, 438
alienique 211, 610
alieno 426, 631
alii 16, 245. 30, 581. 83, 209. 85, 254. 99, 620. 237, 431. 255, 13. 324, 358. 329, 486. 334, 645. 348, 224. 358, 522. 362, 624. 455, 446. 332, 559
aliis 85, 253. 97, 579. 198, 275. 213, 661. 231, 265.

270, 410. 331, 535, 536. 373, 228. 387, 620. 446, 253. 456, 379
aliisque 176, 408. 308, 703. 724, 345. 432, 793
alimenta 69, 769. 78, 315. 93, 479. 192, 79. 204, 416. 251, 837. 253, 874. 261, 183. 287, 75
alimentaque 10, 137. 17, 271. 51, 288. 148, 342. 159, 656. 298, 392. 422, 532. 440, 81. 451, 352.
alio 264, 237. 342, 57
aliorum 457, 494
alios 210, 578. 222, 23. 242, 568. 257, 68. 289, 120. 290, 142. 291, 167. 296, 209
alipedi 132, 756
alipedis 323, 312
alipedum 41, 48
aliqua 116, 327. 124, 536. 176, 589. 377, 323. 389, 656 548, 300
aliquam 23, 421
aliquando 55, 391
aliquem 374, 272. 386, 598. 410, 193. 457, 497
aliquemque 299, 404
aliquid 43, 97. 65, 655. 106, 40. 126, 584. 197, 231. 206, 454. 220, 865. 297, 445. 325, 377. 342, 58. 344, 93. 373, 241. 379, 379. 403, 20. 430, 722. 453, 408
aliquidque 260, 145
aliquis 66, 693. 91, 404. 111, 187. 226, 128. 229, 217. 299, 398. 338, 749. 400, 941
aliquo 22, 407. 393, 734. 445, 224. 456, 460
aliquod 301, 488. 425, 590
aliquos 126, 588. 469, 757
alis 17, 264. 18, 308. 67, 708. 719, 119. 411, 120. 425, 125. 562. 127, 616. 130, 699. 131, 724. 146, 288. 147, 331. 156, 546. 166, 109. 186, 707. 203, 382. 204, 401. 226, 146. 244, 627. 251, 818. 281, 741. 309, 718. 324, 341. 335, 650. 340, 1. 337, 737. 421, 507. 424, 577
alit 291, 173. 429, 690
alite 217, 775. 305, 587. 338, 742. 456, 467
aliter 42, 83. 63, 623. 90. 373. 93, 483. & *alibi. plur.*
altibus 160, 677. 338, 744
aliturque 366, 53
aliud 4, 18. 87, 305. 189, 20. 223, 42. 446, 256
aliudque 189, 19
aliudve 91, 409
alium 89, 360. 142, 180. 400. 958, 440, 94
allevat 241, 544
allevet 171, 249
alligat 28, 548. 65, 670. 117, 364
alloquitur 248, 728. 264, 243. 321, 283. 393, 739. 437, 22
alludit 73, 864
alma 51, 272. 112, 444. 156, 572. 217, 767. 293, 230. 393, 759. 421, 478. 423, 546. 464, 664
almo 415, 329
almus 444, 205
Aloïdas 166, 117
Alpes 48, 226
Alpheïas 154, 487
Alphenor 171, 248
Alpheos 50, 250
Alpheus 157, 599
Alpino 432, 794
alta 6, 50. 20, 349. 32, 630. 39, 1. 42, 71. 86, 284. 102, 730. 113, 239. 157, 588. 158, 627. 168, 169. 172, 286. 180, 521. 195, 186. 202, 351. 212, 630. 232, 286. 241, 525. 242, 553. 257, 84. 315, 109. 350, 266. 395, 794. 410, 178. 416, 364. 420, 466. 421, 478. 442, 147. 446, 243. 475, 857
altaque 11, 153. 379, 374
altæ 8, 75. 149, 385. 184, 638. 357, 505. 371, 197. 453, 404. 454, 428
altam 107, 57. 287, 76
altaria 136, 36. 139, 103. 349, 258
altas 289, 110
altè 46, 166. 109, 121. 231, 256. 250, 795. 263, 226. 349, 248. 465, 697
alter 18, 293. 25, 474. 535, 537. 55, 388. & *bi.*
altera 23, 429. *bis.* 25, 59, 513. 73, 874, & *quàm plur.*
alteraque 160, 673
alterius 66, 682. 138, 160, 673. 190, 41. 269. 312, 10
alteriusque 400, 946. 90
aiternaque 117, 353
alternare 453, 409
alternis 134, 792
alterno 136, 31. 242, 563
alti 348, 205. 352, 353, 361. 398, 904
altique 252, 843
altissima 41, 64. 47, 210
altissimus 30, 592. 77, 324, 353
altior 18, 289. 82, 181. 230. 330, 513
altiùs 45, 136. 230, 303, 527. 473 848
alto 8, 80. 32, 656. 63, 98, 603. 105, 18. 105. 128, 623. 129, 134, 788. 141, 170. 574. 180, 517, 199. 203, 377. 206, 441. 213. 261, 177. 269, 301, 462. 303, 530. 720. 316, 150. 324, 335, 649. 345, 128. 292. 387, 600. 454,
altoque 47, 204. 231, 251, 817
altorum 30, 591
altos 43, 105. 150, 211, 608
altrice 315, 101
altrici 336, 683
altum 50, 263. 56, 441. 298. 171, 259
altus 56, 417. 196, 213, 667. 474, 866
alveo 23, 423. 462, 624
alveus 20, 343. 242, 245, 652
alumna 300, 442
alumnæ 59, 527. 298, 299, 415
alumni 381, 436
alumno 63, 633. 315, 99. 426, 631
alumnus 124, 524.

443. 466, 761
o 23, 420. 87, 310. 151,
413. 193, 125. 341, 17.
354, 392. 398, 893. 404,
59. 409, 176. 445. 227
um 125, 575. 126, 576.
184, 651. 251, 834. 411,
209. 440, 195
a 281, 747
abam 215, 712
amus 93, 468
ando 354, 407. 427,
641
ans 73, 862. 259, 141.
274, 530. 286, 57. 295,
288. 339, 787. 404, 41.
405, 68
ante 93, 468
antem 63, 612. 92, 447.
93, 477. 109, 128. 295,
294. 297, 342. 301, 472.
328, 450
antes 107, 68. 109, 108.
115, 278. 130, 679. 215,
724
anti 60, 539. 68, 747.
192, 85. 223, 45. 408,
433. 431, 762
antibus 92, 453. 108,
73
antior 19, 322
antis 25, 474. 62, 600.
97, 292. 276, 602
ra 32, 632. 271, 436
rè 272, 476. 354, 407
ris 422, 525. 448,
86
ro 420, 465
runt 92, 456
t 25, 474. 26, 490. 28,
53. 91, 417. 272, 469.
81, 723. 309, 618. 339,
95. 426, 627
ta 408, 149
tam 286, 61
athunta 293, 220. 303,
31
athusiacasve 293, 227
is 428, 687
o 91, 405. 299, 428
os 112, 218
vit 92, 442. 272, 455
zone 460, 552
e 163, 53. 179, 497
ge 209, 320. 227, 161.
94, 57
gibus 101, 692. 122,
76. 285, 19
gum 217, 766
ambarum 179, 483. 280, 719
ambas 140, 139
ambierantque 200, 332
ambigui 198, 271
ambiguis 219, 826. 276, 587. 450, 333
ambiguo 28, 537. 85, 253. 227, 163
ambiguum 37, 765. 39, 9. 320, 236
ambiguus 115, 280. 335, 667. 369, 129
ambibat 360, 361
ambieratque 424, 585
ambit 53, 355. 58, 499. 158, 624. 352, 328
ambitæ 5, 37. 448, 287
ambitiosa 375, 289
ambo 22, 396. 107, 62. 111, 184. 130, 692. 218, 797. 236, 373, 374. 239, 487. 247, 693. 314, 64. 338, 741. 376, 299
amborum 110, 154. 118, 384. 123, 507. 168, 153
ambos 184, 631. 308, 685
Ambraciam 391, 714
Ambrossà 425, 606
Ambrosiæ 44, 120
Ambrosiam 112, 215
ambustaque 47, 209
ambustique 261, 174
amem 219, 824
amens 53, 334. 99, 628. 117, 351. 123, 515. 130, 691. 337, 723. 359, 777
amensque 220, 849
ament 272, 453
amentes 55, 398
amentis 218, 793
amento 371, 321
ames 189, 23
amet 91, 405
ametur 274, 509
amici 295, 278. 421, 496
amicior 381, 440
amicis 332, 565
amicitiæ 199, 301
amicitur 156, 546
amicius 455, 443
amico 92, 457, 366, 70
amicos 208, 492
amictæ 288, 100
amictu 116, 313. 248, 1. 412, 263
amictus 108, 104. 116, 318. 142, 180
amisit 302, 499
amissa 432, 773
amissum 30, 34
amissumque 373, 235
amissi 386, 579
amisso 71, 824
amissoque 314, 68
amissos 384, 514
amissum 434, 829
Amithaone 449, 325
amittere 155, 519. 460, 556
Ammon 129, 671. 136, 17. 147, 329. 449, 309
amnicolæque 288, 96
amne 50, 251. 313, 51
amnem 34, 702. 316, 137. 143, 398. 896
amnemque 54, 371
amnes 17, 276. 20, 343. 30, 581. 50, 258. 196, 199. 243, 956. 351, 836. 400, 954. 425, 591
amnesque 195, 197
amnis 30, 575. 78, 89. 158, 623. 159, 637. 176, 400. 242, 569. 244, 611. 248, 727. 254, 2. 259, 106. 116. 450, 229. 467, 739
amo 191, 66. 428, 677
amomi 453, 394
amomo 296, 307
amor 10, 131. 24, 452. 26, 480. 27, 507, 523. 28. 532. 31, 619. 66, 683. 72, 847. 90, 395. 107, 60, 68. 108, 96. 110, 150. 156, 170. 112, 203. 113, 235. 114, 256. 116, 330. 150, 396. 155, 526. 179, 469. 192, 82, 93. 215, 703. 218, 805. 219, 831. 223, 62. 225, 112. 272, 460. 274, 514. 280, 719. 281, 730, 737. 285, 26, 29. 338, 743. 339, 793. 354, 416. 393, 762. 394, 768. 427, 634. 436, 7
amorque 133, 758
amore 31, 619. 93, 464, 489. 111, 192. 179, 499. 189, 25. 202, 375. 226, 124. 228, 184. 238, 435. 274, 510. 290, 155. 297, 333. 300, 451. 330, 527. 339, 774. 385, 554. 400, 946
amorem 25, 469. 26, 496.

110, 705. 114, 270. 220, 860. 238, 450. 275, 560. 281, 748. 287, 83. 294, 249. 299, 404. 306, 637. 403, 13. 429, 703
amores 25, 461. 31, 617. 109, 137. 110, 170. 111, 191. 114, 276. 157, 576. 274, 518. 299, 426. 300, 439. 304, 577. 338, 750. 393, 737. 404, 39
amori 218, 801. 224, 75. 260, 154. 276, 594. 278, 652. 296, 319. 299, 418. 338, 767
amoribus 114, 259
amoris 28, 540. 72, 836. 86, 283. 224, 92. 259, 333. 298, 377. 306, 627
amorum 302, 516
Amphimedon 138, 75
Amphion 172, 271
Amphiona 176, 402
Amphione 170, 221
Amphionis 451, 427
Amphiſſia 465, 703
Amphiſſos 268, 356
Amphitryon 266, 112
Amphitryoniadem 259, 140
Amphitrite 4. 14
Amphriſi 197, 229
Amphriſos 30, 580
amplectens 165, 100
amplecti 87, 294. 117, 351
amplectique 276, 605
amplectimur 414, 305
amplectitur 179, 481. 186, 707. 251, 818. 314, 63. 321, 264. 335, 675. 339, 777. 357, 486
amplexa 149, 364. 191, 67. 244, 609. 268, 361. 337, 737
amplexaque 109, 139
amplexas 380, 413
amplexibus 111, 184. 194, 143. 397, 861
amplexo 139, 103
amplexuque 40, 42. 183, 605
amplexus 63, 627. 126, 597. 212, 616. 228, 177. 256, 52. 274, 537. 319, 228. 341, 22
amplexuſque 328, 459
ampliùs 114, 257. 329, 478
Ampyca 356, 450
Ampyciden 356, 457
Ampycides 235, 350
Ampycideſque 234, 316
Ampycus 139, 110
Ampyx 142, 184
Amœnæ 415, 330
Amyclide 291, 162
Amyclis 234, 314
Amycus 349, 245
Amymonem 49, 240
Amyntor 353, 364
Amyntore 233, 307
an 13, 196. 15, 223. 28, 537. 30, 586. *& alibi quàm plur.*
Anaphen 206, 461, 462
Anapis 151, 417
Anaxaretes 431, 750
Ancæi 240, 519
Ancæo 234, 315. 237, 407
Ancæus 237, 401
Anchiſæ 271, 424. 390, 680. 407, 118
Anchiſes 388, 640
Anchora 18, 297. 447, 265
ancipitemque 236, 397
ancipiteſque 419, 438
ancipiti 352, 337
Andræmon 267, 333. 268, 363
Andræmone 378, 357
Androgeique 206, 458
Andromedam 129, 671. 132, 757
Andros 207, 469. 389, 661
Andron 389, 665
Anetor 324, 348
angebar 257, 78
angi 445, 218
angit 386, 578
angue 122, 483. 297, 349
anguem 123. 511. 126, 594. 253, 881. 256, 63, 75
anguemque 228, 182
angues 121, 454. 123, 495. 127, 619. 134, 792. 803, 159. 642, 196. 223
angueſque 312, 21
anguibus 88, 330
anguicomæ 130, 699
anguiferumque 132, 741
Anguigenæ 95, 531
anguipedum 13, 184
anguis 76, 32. 126, 585, 248, 734. 313, 56. 467, 742
angulus 165, 87. 98, 848
anguſta 465, 706
anguſtis 151, 410
anguſtum 318, 195. 407
anhelanti 256, 59
anhelis 128, 633
anhelitus 108, 72. 158, 210, 555. 307, 663
anhelo 324, 347
anhelos 454, 418
Anienis 415, 329
Anigros 447, 282
anilem 86, 277. 163, 43
aniles 265, 276
anili 299, 406. 384, 533
anilia 431, 766
anilibus 406, 96
anima 93, 473. 109, 171, 253. 197, 250. 43. 334, 643. 409, 174
animâque 52, 312
animæ 63, 611. 212, 237, 406. 286, 41. 69. 345, 143. 355, 383, 488. 418, 411. 158. 456, 457
animæque 184. 644, 488
animal 8, 76. 406, 93. 120. 450, 342
animalia 8, 84. 23, 416. 25. 464, 212. 636. 732. 296, 424. 357, 503. 451, 363
animam 139, 106. 134. 143, 222. 181, 539. 183, 591, 605. 220, 505. 261, 780. 357, 508. 367, 606. 432, 777. 443, 458, 528. 473, 846
animantem 440, 90
animantibus 7, 73
animantis 440, 90
animas 21, 364. 123, 443, 175. 456, 459
animaſque 325, 388
animaſſe 12, 158
animatâ 424, 566
animavit 127, 619
animi 20, 359. 43, 559. 142, 185, 195. 626. 184, 652. 211, 230, 243. 239, 469. 587. 287, 75. 322,

34, 624. 365, 39. 381,
34
nique 201, 347. 331,
37
mis 36, 750. 40, 39. 210,
66. 243, 583
miſque 213, 658. 464,
77
mo 12, 166. 30, 587.
2, 77. 47, 188. 84, 231.
45, 261. 180, 514. 190,
4. 212, 633. 244, 617.
72, 467. 274, 539. 282,
77. 297, 352. 316, 118.
22, 285. 336, 694. 353,
73. 361, 597. 378, 366.
33, 813. 436, 5. 439,
5
moque 35, 725. 109, 129.
265, 779. 405, 78. 418,
417. 471, 815
morum 98, 619. 385,
550
mos 442, 140, 150
moſque 186, 688. 303,
549. 311, 1
moſa 167, 134. 170, 206.
331, 552
moſos 42, 84
moſus 356, 469
mum 54, 384. 161, 5.
195, 170. 240, 508. 281,
744. 327, 430. 370, 165.
472, 832
mumque 193, 133. 277,
611. 410, 178
mus 3, 1. 37, 775. 62,
602. 77, 54. 141, 150.
260, 152. 298, 375. 353,
383. 414, 325
muſque 301, 459
nius 388, 632. 643
ni 139, 101. 178, 439.
231, 273. 441, 113
nis 36, 750. 41, 55. 137,
50. 150, 400. 162, 29.
194, 163. 195, 168, 177.
200, 312. 213, 658. 227,
171. 230, 239. 245, 632.
247, 712. 270, 416. 271,
439. 275, 552. 300, 440.
302, 520. 322, 302. 347,
138. 359, 543. 366, 66.
386, 596. 415, 335. 455,
445. 456, 470. 471,
817
niſque 125, 569. 299, 414.
415, 40
no 51, 287. 182, 571.
318, 191. 372, 209. 373,
227
annorum 379, 371 385,
550
annos 11, 148. 107, 48.
196, 216. 199, 293, 295.
200, 318. 206, 449. 216,
757. 238, 459. 247, 708.
269, 399. 270, 414, 420.
271, 429. 285, 24, 36.
341, 21. 347, 188. 374,
266. 408, 139. 414, 324.
428, 683. 453, 401. 454,
423. 473, 838
annoſque 206, 448
annoſâ 395, 799
annoſæ 197, 237
annoſam 353, 357
annoſo 248, 743
annua 293, 219. 300, 431.
309, 727. 414, 308
annuat 195, 178
annuerant 59, 531
annuerat 348, 206. 387,
600
annuimuſque 145, 284
annuit 29, 567. 124, 539.
242, 559. 250, 780. 361,
597. 425, 593. 464, 683.
annum 9, 118. 89, 351.
113, 226. 156, 565. 267,
338. 287, 78. 343, 76.
389, 666. 418, 335. 444,
199
annus 40, 25. 280, 713
anſâ 245, 653
anſeribus 60, 539
Antæ 261, 184
antè 11, 448. 26, 487. 20,
563. 32, 629. & *alibi quam plur.*
antè 4, 2. 24, 442
anteit 314, 65. 378, 366
antennæ 423, 554
antennas 98, 616. 329,
489
antennis 329, 483
Antenora 372, 201
Anthedone 193, 232. 398,
905
anticipata 84, 235
Antigonem 165, 93
Antimachumque 356, 460
Antiphatæ 412, 249
Antiphates 412, 234
antiqua 58, 485. 266, 320
antiquæ 120, 445. 202,
368
antiquam 59, 523. 164,
71. 324, 343
antiquarum 145, 265
antiquas 23, 437. 167, 145.
141, 74. 464, 686
antiqui 9, 119. 417, 396
antiquique 231, 259
antiquis 234, 314. 447,
271
antiquo 23, 423. 390, 700.
420, 477. 426, 611
antiquum 51, 299. 398,
897
antiquus 349, 236. 438,
41
antiſſa 448, 287
antiſtita 380, 410
antiſtite 338, 632
Antium 466, 718
antra 10, 121. 52, 303. 82,
177. 354, 417. 394, 777.
395, 811. 407, 104. 422,
514. 450, 349
antraque 145, 266
antri 69, 761. 333, 605
antris 17, 262. 51, 269. 87,
314. 90, 394. 115, 219.
137, 48. 155, 541. 316,
147. 366, 47. 396, 822.
450, 346
antro 30, 575, 583. 75, 14.
76, 31. 320, 251. 348,
212
antrorumque 394, 763
antrum 63, 630. 81, 157
Anubis 279, 689
anum 86, 275. 153, 460.
162, 26. 323, 310. 384,
419. 427, 656
annumque 428, 675
anus 152, 449. 245, 661.
298, 384. 391. 428, 659.
anxia 31, 623. 71, 806, 807.
215, 730. 265, 275. 326,
411. 329, 471
anxius 13, 182. 379, 371.
88, 339. 247, 333
Aonias 88, 339
Aonides 147, 333
Aonidum 101, 2
Aoniis 217, 768. 258, 112.
341, 24. 390, 682
Aonias 19, 313
Apenninus 48, 226
aper 102, 714, 715. 210,
545. 234, 338. 235, 353.
262, 192. 309, 715
aperire 276, 601. 460,
559
aperit 247, 706. 301, 457

INDEX

aperite 17, 279
aperta 351, 294
apertæ 390, 688
apertas 120, 439. 461, 598
aperti 326, 397. 372, 208
apertis 12, 172
aperto 15, 222. 53, 339, 186, 693. 344, 102. 390, 693
apertos 18, 285. 313, 59
apertum 124, 527. 227, 165. 331, 555. 344, 100
apes 451, 366
apex 218, 784
Apharei 233, 304
Apharcus 352, 341
Aphides 351, 317
apicem 399, 910
Apidani 197, 228
apis 379, 928
apium 452, 383
Apolline 91, 421. 203, 389. 391, 714. 463, 638, 639
Apollineæ 459. 533
Apollineam 388, 631
Apollineas 25, 473
Apollinei 272, 454. 312, 8
Apollineos 317, 155
Apollinis 292, 209. 371, 174
Apollo 322, 306. 324, 339
appareat 68, 734
apparentia 118, 391
apparuit 79, 107. 431, 767
appellant 250, 798
appellate 97, 591. 130, 682. 474, 867
appellat 272, 465
appellatque 295, 268
appell. vêre 207, 473
Appenninigenæ 454, 432
applauso 117, 352
applicat 141, 160. 196, 223
applicor 98, 598
apporrectumque 61, 561
appositus 242, 570
appositi 126, 601
appositis 251, 831
appropera 461, 584
appuleram 324, 353
appulit 337, 717
apri 131, 723. 416, 359
a prisâ 116, 331
apris 303, 539
apro 18, 305. 13, 213
apros 415, 343
aprum 232, 282
apta 23, 433. 116, 302. 186, 690. 275, 571. 299, 409. 394, 783. 427, 637. 452, 376. 377
aptabat 298, 381
aptæ 349, 244
aptarique 328, 456
aptato 110, 162
aptè 68, 733. 111, 181. 428, 685
aptiùs 403, 25
aptus 431, 765
apud 30, 586. 346, 163
aqua 18, 301. 92, 450. 94, 505. 198, 261. 230, 230. 337, 716. 394, 767. 449, 324
aquæ 6, 53. 23, 432. 121, 459. 149, 386. 165, 107. 174, 343. 234, 335. 258, 96. 316, 142. 330, 520. 333, 603. 399, 918. 415, 329. 426, 616. 432, 795
aquam 176, 398
aquarum 18, 284. 19, 315. 117, 344. 124, 532. 174, 349. 193, 108. 248, 736. 255, 17. 358, 117. 305, 606. 324, 256. 332, 568. 337, 730. 402, 4. 447, 266. 458, 508
aquas 17, 271. 30, 584. 51, 273. 82, 189. 93, 475. 97, 591. 109, 124. 131, 707. 150, 388. 151, 429. 157, 587. 159, 637. 227, 116. 271, 447. 319, 208. 446, 246. 447, 282. 450, 328, 465, 699
aquatica 267, 341. 288, 96
aquaticus 73, 853
aquilâ 166, 108
aquilam 27, 506
aquilone 19, 328. 188, 3
aquilonem 17, 262
aquilonibus 44, 132. 145, 285. 287, 77
aquis 15, 229. 51, 270. 76, 31. 92, 429. 108, 92. 117, 354. 122, 480. 131, 722. 132, 732. 157, 595. 169, 133. 174, 349. 195, 190. 210, 571. 125, 7 245, 654. 251, 8 421, 482. 425, 604. 8 294
aquosæ 127, 622
aquosis 156, 570
aquoso 291, 165
ara 132, 755. 139, 37. 1 57. 173, 326. 174, 3 331. 293, 224. 318, 1 341, 12. 380, 409
Arabas 301, 478
Arachnes 161, 5. 167, 1 168, 150
aræ 21, 374. 139, 104
aram 341, 31. 349, 260
aranea 111, 179. 167, 14
ararat 18, 294
aras 16, 248. 161, 171. 1 74. 197, 240. 198, 2 258. 205, 427. 211, 6 232, 278. 239, 480. 2 763. 260, 160, 164. 2 781. 295, 273. 332, 5 441, 114, 132. 460, 5 464. 671, 686, 467, 72
aratra 153, 478
aratri 51, 286. 75, 11. 1 118. 432, 2, 441, 123
aratro 28, 104. 148, 3 196, 211. 462, 618
aratus 193, 122
arbiter 57, 458. 88, 332
arbitrio 49, 234. 1 380
arbitrium 113, 224. 2 504. 315, 101. 362, 62
arbor 29, 558. 78, 93. 1 52. 108, 89. 110, 1 128, 645. 212, 613. 2 735. 249, 775. 268, 3 289, 107. 302, 495. 5 512. 307, 647. 353, 3 422, 523. 460, 573
arbore 9, 106. 24, 451. 362. 91, 410. 102, 7 108, 95. 109, 131. 1 331. 155, 536. 158, 6 165, 102. 174, 335. 2 672. 237, 410. 249, 7 250, 789. 268, 376. 3 380. 294, 262. 302, 5 505, 521. 512, 22. 3 113. 320, 244. 329, 4 341, 15. 22, 422, 5 429, 689
arboreâ 289, 129
arboreæ 128, 637
arborei 109, 125. 426, 62

rboreis 307, 665. 440, 97
rboreo 358, 515
rboribus 31, 598. 55, 408, 110, 709. 263, 230. 317, 158. 348, 212. 399, 911. 448, 297
rboris 108, 89. 109, 116. 235, 367. 263, 366. 358, 513. 428, 667.
rbos 47, 212. 121, 459. 288, 90. 296, 310. 313, 46. 331, 551. 390, 690. 396, 820. 397, 847. 417, 407
rbuſta 18, 286. 67, 710
rbuteis 32, 632
rbuteos 9, 104
rbutus, 288, 102
rcade 58, 500
rcades 83, 210
rcadiæ 34, 689. 55, 405. 262, 192. 450, 332
rcados 15, 218
rcana 64, 639. 69, 755. 113, 221. 274, 515. 300, 416
rcanis 195, 192
rcas 57, 468. 58, 497. 236, 391
rce 25, 246. 33, 673. 40, 33. 144, 240. 146, 289. 164, 70. 230, 250. 325, 393. 342, 43
rceat 127, 608. 332, 584
rcebat 78, 89. 129, 648
rcem 52, 306. 70, 794. 159, 645. 170, 217. 207, 465
rceor 170, 209
rcere 271, 445
rces 67, 712, 720. 144, 239. 204, 399. 223, 54. 241, 547. 330, 509. 360, 588. 365, 44. 371, 196. 377, 344. 454, 427. 461, 582. 473, 858. 474, 866
rceſſis 369, 144
rceſſite 184, 652. 463, 640
rcet 68, 735. 313, 59
rciſque 432, 776
rcitenens 24, 441. 172, 265
rctior 36, 740
rcto 171, 242. 279, 682
rcton 44, 132. 375, 293. 392, 726
rctonque 98, 595
arctos 76, 45. 128, 625
arcuerat 287, 73
arcuit 58, 505. 266, 319. 355, 427. 439, 73
arcum 55, 414. 56, 440. 62, 603, 76, 30. 81, 160. 149, 382. 234, 321
arcumque 63, 615
arcus 25, 464. 34, 697. 42, 81. 47, 195. 56, 420. 76, 42. 116, 302. 137, 55. 158, 620. 164, 63. 222, 30. 258, 114, 118. 263, 231. 289, 108. 332, 568. 334, 632. 351, 309. 361, 605. 404, 51. 434, 838. 447, 284
arcuſque 81, 166
Ardea 424, 573. 580
ardeat 16, 258
ardebant 107, 62
ardebat 380, 408
ardent 26, 493. 47, 216. 50, 250. 192, 106. 211, 610
ardentem 323, 332
ardentibus 14, 199
ardentior 6, 46
ardentis 429, 691
ardere 119, 402. 470, 787
ardeſcit 137, 41
ardeſcunt 330, 523. 349, 240
ardet 48, 217. 220, 224. 91, 426. 141, 166. 158, 602. 183, 609. 348, 221, 450. 340
ardetque 281, 724
ardor 191, 76. 239, 469. 251, 828. 258, 101. 273, 501. 275, 561. 287, 81. 428, 683
ardore 259, 140
ardua 36, 730. 41, 63. 77, 61. 108, 90. 247, 692. 260, 230. 325, 392. 329, 482. 330, 529. 358, 521. 419, 453
arduus 11, 151. 19, 316. 52, 306. 131, 712. 146, 289. 286, 54. 316, 150. 387, 600. 448, 297
area 232, 292. 448, 298
arena 61, 573. 62, 577. 586, 132. 741, 202. 361. 257, 84. 309, 716. 312, 26. 342, 38. 349. 239, 398, 901. 419, 448
arenæ 50, 262. 98, 599. 113, 240. 256, 36. 308, 701. 384. 526
arenam 252, 869. 307, 653. 466, 714. 467, 725
arenas 57, 456. 127, 617. 148, 352. 198, 267. 256, 61. 330, 499. 333, 615
arenis 73, 865. 314, 88. 319, 231. 324, 355. 447, 268
arenoſæ 405, 82
arenoſi 34, 702
arent 174, 355
arenti 198, 277. 413, 277
arentia 210, 556
Areos 351, 310
areſcere 278, 656
areſcunt 451, 351
aret 47, 211. 447, 280. 456. 470
Arethuſa 156, 573
Arethuſæ 151, 409
Arge 35, 720
argentea 60, 536. 289, 114.
argenteus 43, 108. 91, 407. 293, 213
argenti 39, 4
argento 142, 189
argillâ 246, 669
Argis 420, 476. 443, 164
Argo 31, 624. 32, 635. 636, 60. 533, 450. 337
Argolicâ 59, 524
Argolicæ 35, 726
Argolicas 96, 560. 231, 267. 346, 149
Argolicis 447, 276
Argolicoſque 362, 627
Argolis 265, 276. 266, 313
Argos 49, 240
Argoſque 176, 414
arguis 144, 247
arguit 376, 297. 458, 504
arguitur 317, 173
Argum 33, 670
argumenta 249, 745
argumento 390, 684
argumentum 164, 69
Argus 32, 625. 33, 664. 680
Aricinæ 457, 488
arida 47, 213. 49, 238. 51, 275. 250, 804. 268, 373. 316, 129. 350, 274. 422, 510
aridus 307, 663
aries 166, 117. 281, 731. 221, 165. 330, 509

aris 101, 691. 170, 209. 172, 274. 198, 260. 211, 391. 248, 740. 352, 584. 346, 152. 350, 271. 382, 453
arisque 425, 601
Aristus 307, 655. 315, 112. 333, 614. 427, 643. 453, 398
Aristis 9, 110. 26, 492. 178, 456
Aristoridæ 31, 624
Arma 10, 126. 11, 143. 62, 603. 79, 115, 127. 96, 541. 127, 609. 135, 4. 138, 91. 139, 102. 142, 197, *& alibi quàm plur.*
armaque 222, 22. 356, 468
armamentis 328, 456
armandique 272, 215
armârat 361, 614
armat 201, 347. 385, 544
armata 73, 849
armataque 142, 199
armatosque 303, 540
Armeniæ 440, 86
Armeniæve 625, 121
Armenta 27, 513. 66, 692. 97, 585. 128, 63. 232, 297. 256, 48. 321, 276
armentaque 176, 395. 440, 84
armenti 253, 882. 303, 541. 324, 348
armentis 210, 546. 242, 554
armento 437. 14
armentprum 141, 165
armentum 72, 842. 325, 372
armet 420, 464
armi 308, 700
armiferæ 420, 475
armiferos 278, 644
armiger 140, 148. 353, 363
armigeræ 81, 166. 158, 619
armigerumque 452, 386
armis 24, 441. 25, 456. 73, 854. 177, 424. 185, 677. 206, 458. 220, 870. 223, 59. 236, 221. 233, 313. *& alibi quàm plur.*
armisque 70, 773
armisve 262, 201
armo 84, 933. 131, 719. 171, 229. 351, 302
armorum 141, 154. 389, 657
armos 232, 287. 237, 419. 289, 112. 353, 377. 354, 396. 357, 491
arquato 332, 590
arrectisque 458, 516
arreptamque 181, 552
arreptum 125, 558
arrides 92, 459
arripit 131, 64. 286, 59. 379, 386
arripite 113, 224
ars 97, 588. 294, 252. 231, 537
arserunt 186, 708. 350, 275
arsisses 240, 501
arsit 49, 248, *bis.* 87, 309. 203, 394. 223, 50. 235, 355. 240, 514. 290, 156
arsuris 375, 274
arsuro 431, 747
arsuros 63, 620
arsurusque 49, 245
arte 21, 380. 35, 709. 66, 686. 81, 158. 111, 183. 146, 310. 162, 8. 195, 176. 199, 305. 294, 247, 252. 320, 235, 236. 329, 494. 377, 323. 415, 337
artem 81, 158. 97, 588, 222, 29. 291, 181
artes 27, 524. 63, 618. 64, 638. 65, 659. 120, 445. 168, 152. 194, 138. 210, 562. 228, 188. 229, 215. 230, 234. 252, 860. 256, 62. 287, 66. 280, 718. 292, 189. 320, 242. 451, 360. 457, 484. 462, 629
arteque 145, 271. 191, 58. 195, 195
arti 162, 18
artibus 133, 771. 281, 743
articulos 250, 807
artificem 183, 615. 334, 634. 385, 551
artifices 445, 218
artificis 317, 469.
artificum 354, 398
artis 33, 678. 162, 6. 227, 159. 323, 314. 334, 641. 375, 290
artisque 99, 245
artus 15, 228. 28, 518. 53, 336. 63, 620. 76, 40. 81, 164. 106, 26. 45, 113. 247, 115. 286, 116. 310, 119. 407, 139. 96, & *alibi quàm plur.*
artusque 245, 654
arva 31, 598. 65, 679. 791. 76, 19. 81, 152. 584, 129, 669. 174, 283, 384. 232, 283. 530. 243, 584. 289, 293, 229. 312, 33. 219. 348, 209. 416, 420, 459. 422, 511. 438. 52
arvaque 153. 479. 402,
arvis 19, 313. 75, 10. 302. 212, 638. 218, 227. 162, 243. 584, 196. 447, 276. 449, 460, 554
arundine 25, 471. 35, 149, 384. 175, 384. 217. 234, 337. 258, 100. 303, 526. 154. 320, 325. 399, 425, 598. 427, 651
arundinibus 34, 684. 190. 394, 784
arundinis 252, 856
arundo 163, 55. 236, 398, 891
arvo 28, 533. 108, 87. 714. 193, 129. 307, 345, 137
arvum 192, 101. 441, 455, 443
Asbolus 83, 218
Ascalaphus 155, 539
Ascanii 425, 609
Ascaniumque 388, 627
ascendere 222, 17
ascendit 106, 220
asceli 317, 179
asello 106, 27
Asiæ 383, 484
Asida 159, 648
Aside 271, 447
Asopiaces 208, 484
Asopida 166, 113
Asopidos 212, 616
aspectâsse 435, 844
asper 349, 235. 390, 421, 485. 467, 720
aspera 27, 510. 164, 210, 556. 293, 222. 490
aspergine 29, 572. 78, 109, 125. 131, 729. 108. 329, 498. 432,
aspergit 137, 40
asperior 395, 803
asperitas 282, 751. 422,

uêre 160, 672
erit 318, 186
eximus 212, 624
exiſſe 134, 783. 411, 227. 25, 591
exit 93, 486. 230, 233. 03, 11. 418, 426. 445, 32. 460, 554
ice 43, 92. 51, 283. 142, 90. 191, 70. 353, 383. 69, 765
iceres 210, 578
icerent 162, 14
iceret 56, 435
iciam 409, 168
icias 386, 591. 414, 23
iciens 122, 466
icio 213, 651. 218, 796
icis 338, 753. 360, 588. 44, 200
icit 40, 32. 48, 228. 56, 43. 64, 642. 67, 714. 9, 356. 97, 577. 119, 20. 162, 34. 171, 248. 03, 384. 214, 672. 227, 64. 249, 767. 305, 610. 14, 80. 338, 769. 384, 22, 536. 404, 61
icite 374, 264
iciunt 325, 395. 366, 0
iſaracus 338, 756
enſére 264, 259. 425, 92
enſibus 16, 245. 244, 04
enſit 91, 406
enſu 206, 450
ere 25, 462. 36, 761
iduâ 41, 70
iduæ 121, 463. 351, 298
iduis 7, 66. 170, 219
iduo 395, 792. 443, 79
iduoque 58, 486
ilientis 165, 107
luit 330, 526
mulare 135, 6
mulat 199, 298
onat 94, 507
uerant 234, 335
uerat 323, 314
ueta 62, 603. 251, 822. 14, 89
uetam 457, 484
uetaque 126, 597. 303, 53
uetaſque 464, 687
aſſueto 46, 165
aſſuetos 336, 690
aſſuetus 385, 554
aſſumere 192, 79. 452, 284. 454, 421
aſſumit 101, 705
aſſumſerat 339, 789
aſſumtis 340, 1
aſſumtumque 96, 558
Aſſyrii 452, 393
Aſſyrius 137, 60
aſt 186, 685. 252, 871. 328, 461. 355, 439. 397, 878
Aſterien 166, 108
aſtra 7, 73. 19, 316. 195, 193. 442, 148
Aſtræa 11, 150
Aſtreus 140, 144
aſtris 265, 272. 323, 309. 470, 787. 473, 846
aſtu 133, 776. 205, 419. 371, 193
Aſtyages 380, 415
Aſtylos 351, 308
Aſtypaleia 206, 462
at 17, 283. 25, 472. 29, 557. 32, 643, *et alibi quàm plur.*
atque 15, 228. 19, 332. 21, 364, 377. 30, 587, *et alibi quàm plur.*
Atalanta 304, 565. 305, 598
ater 110, 165. 458, 44
Athamanis 449, 311
Athamanta 122, 467, 471
Athamanteoſque 123, 497
Athamantiades 399, 919
Athamantis 119, 420
Athamas 26, 564. 122, 489
Athenæ 159, 652. 177, 421. 208, 507. 231, 262. 454, 430
Athenas 215, 728
Athin 138, 63, 72
Athis 137, 47
Athon 331, 554
Athos 48, 217
Atla 128, 644
Atlante 133, 722
Atlanti 129, 653
Atlantiades 34, 682. 67, 704. 72, 834. 118, 368. 244, 627
Atlantides 66, 685
Atlantis 68, 742. 128, 628. 442, 149
Atlas 51, 296. 128, 632, 646. 129, 657. 169, 174. 265, 273
atra 132, 71. 198, 259. 300, 454. 323, 315. 333, 610. 354, 402. 387, 640. 470, 789
Atracides 348, 209
atræ 77, 63. 181, 558
atram 109, 125. 393, 732
atris 181, 563. 238, 448. 342, 51
Atreus 473, 855
atri 197, 244
atria 12, 172. 44, 114. 133, 763. 135, 3. 141, 153. 242, 561. 305, 595. 302, 53. 348. 215. 401, 988. 503, 9. 412, 260
atricolor 333, 611
Atridæ 378, 359. 443, 162. 471, 805
Atrides 362, 623. 371, 189. 373, 230. 378, 365. 389, 655
atris 70, 790. 83, 218. 172, 288. 250, 778. 418, 410
atriſque 438, 41
atro 297, 349. 349, 256
atrorum 148, 360
atros 129, 454
atrox 265, 275
attactu 418, 414
attenuant 90, 396
attenuârat 252, 844
attenuatus 93, 489
Attica 208, 492
attigimus 412, 254
attigi 53, 415
Attis 288, 104
attolle 110, 144
attollens 295, 294
attollere 71, 822. 83, 605
attollit 57, 448. 131, 722
attollite 209, 387
attollo 154, 503. 220. 853
attonitæ 57, 463. 249, 777
attonitæque 154, 510
attonitamque 183, 600
attonitas 200, 154
attoniti 246, 681
attonito 337, 709
attonitoque 345. 135
attonitos 76, 40. 134, 802. 357, 498
attonitum 14, 202. 418, 412. 442, 153

attonitus 205, 426. 212, 614. 275, 373. 316, 127
attonituſque 270, 409
attonuit 25, 532
attrahit 404, 63
attrahite 96, 563
attrahitur 200, 313
attraxerat 290, 143
attritas 57, 456
attulerat 94, 512. 123, 500. 213, 660
attulit 183, 625. 213, 659. 284, 5. 340, 6
avara 69, 759. 207, 466
avaræ 319, 208
avari 381, 434
auctaque 28, 533
auctam 54, 372
auctor 31, 615. 43, 88. 144, 257. 128, 640. 135, 8. 140, 133. 159, 657. 168, 172. 214, 691. 225, 101. 235, 349. 237, 418, *et alibi quàm plur.*
auctore 51, 281. 225, 108. 372, 118
auctorem 194, 157. 316, 125
auctoremque 76, 18
auctoribus 194, 148. 210, 562
auctoris 88, 329
auctus 129, 660. 258, 105
audacem 108, 96. 236, 399
audaces 303, 544
audaci 193, 117. 230, 223. 348, 210
audacia 12, 175. 224, 82. 274, 526
audacis 428, 671
audaciſſimus 99, 623
audax 152, 451. 172, 288. 371, 196. 399, 378
audeat 244, 66
audebatis 432, 795
audent 50, 266
audentes 305, 586
audenti 143, 224
audentia 55, 406
auderet 318, 184
audes 459, 530
audet 67, 718. 130, 681. 249, 765. 362, 622. 377, 341. 398, 901
audere 169, 185
audetis 442, 139
audi 243, 957
audiat 66, 429. 149, 382. 168, 38. 131, 548. 342, 50. 421, 491. 461, 605
audîeris 304, 560
audierit 63, 613
audire 36, 737. 178, 452. 248, 726. 347, 177. 428, 576
audiri 329, 485
audis 335, 667
audîſſe 219, 844
audîſtis 376, 311
audit 56, 429. 150, 387. 158, 627. 266, 297. 342, 46
auditque 37, 769. 441, 132
audita 20, 341, 342. 78, 96, 97. 219, 830. 276, 580. 448, 307. 449, 319
auditâque 60, 549
auditaque 90, 369. 394, 788. 470, 784
auditus 154, 509
auditi 470, 793
auditis 141, 164. 342, 58
audito 62, 600. 101, 707. 171, 230. 299, 402
auditos 168, 170
auditum 313, 42
auditur 91, 401. 200, 319
auditurum 53, 342
ave 140, 147. 178, 433, 434
avellere 53, 358
avellit 53, 351
avem 61, 564. 155, 544. 166, 119. 207, 467. 226, 150. 312, 25. 324, 341. 358, 525. 417, 391
avemque 231, 252
avenis 33, 677
aventi 58, 503
Aventino 426, 620
Averna 407, 105
Avernæ 407, 114
Avernas 286, 51
averſa 134, 799. 240, 511
averſæ 201, 342
averſeriſque 428, 672
averſo 408, 120
averſos 345, 137. 373, 229
averſum 131, 716
averſus 32, 629
avertens 461, 587
avertere 92, 433. 431, 756
avertit 183, 642. 256, 54
avertite 142, 179
avertitur 142, 214
aufer 90, 393. 261, 780
auferat 42, 75. 247, 370, 58
auferor 276, 592
aufert 349, 231
augebat 137, 50
augendo 216, 745
augent 56, 264
augentur 385, 787
augere 303, 534
augerem 459, 536
auget 30, 584. 281, 7 419, 454
augur 341, 18. 351, 461, 596
augurio 22, 395
auguris 89, 349
auguror 95, 519. 285, 27
Auguſtâ 194, 3. 265, 270
auguſtæ 442, 145
Auguſte 14, 204
Auguſto 474, 860
Auguſtum 474, 869
Auguſtus 196, 209. 218
avibus 366, 53. 463, 640
avidaque 341, 17
avidæ 261, 172
avidæque 153, 484. 549
avidam 411, 209. 105
avidamque 152, 452. 75
avidas 251, 829. 422, 530
avidi 138, 75. 174, 342
avidis 264, 234
avidiſque 194, 143
avidiſſima 12, 161
avido 253, 874. 316, 123
avidoſque 180, 530
avidum 440, 89
avidus 67, 719. 301, 472
aviduſque 286, 56
avis 54, 377. 62, 593. 562
avita 64, 646
avitas 398, 886
aviti 171, 239
avito 184, 650
avitum 280, 707
avium 156, 553. 452, 389
aula 123, 542. 338, 404, 46
aulam 332, 586
Aulæa 79, 111

idaque 371, 182
uc 302, 521
um 454, 425
273, 490
27, 502. 28, 529. 83,
09. 98, 603. 109, 136.
30, 673. 171, 233, 260.
73, 303. 200, 842. 226,
48. 229, 197, 202. 276,
89. 305, 591. 306, 642.
29, 474. 453, 411
10, 135. 210, 548.
19, 827
eque 195, 197. 210,
57
s 45, 154. 47, 202. 50,
66. 62, 587. 67, 721.
8, 743. 76, 21. 43, 77.
6, 78. 101, 79. 121,
7. 296, 122. 478, *et alibi*
lur.
ta 137, 52
tam 222, 15
taque 247, 702
to 412, 263
tum 25, 470
52, 311. 63, 624. 99,
43
a 8, 89. 43, 107. 67,
85. 133, 762. 195, 193.
14, 673. 295, 277. 300,
48. 307, 650. 315, 109.
13, 316. 114, 142. 440,
6. 464, 672. 469, 761
i 194, 151
m 147, 334. 161, 1.
19, 826. 352, 336
s 14, 211. 82, 195. 92,
62. 101, 692. 106, 41.
08, 77. 114, 271. 141,
59. 144, 256. 154, 488.
56, 561. 214, 699. 226,
33. 255, 8. 259, 137.
79, 672. 298, 382. 317,
57. 174, 179. 318, 186.
93, 342. 42, 355. 426
sque 355, 415
us 34, 697. 43, 107, *bis.*
37, 52. 166, 113. 213,
63. 314, 87. 354, 395.
64, 669
bus 286, 62. 289, 116.
64, 787. 414, 309. 458,
16
ga 52, 327
genæ 144, 250
ab aurâ 9, 107
9, 115. 39, 2. 69,
59. 76, 32. 127, 611.
128, 637. 638, *bis.* 644.
130, 698. 142, 189. 168,
166. 179, 488. *et alibi*
quàm plur.
auroque 170, 223. 449,
316
Aurora 43, 113. 45, 144.
80, 150. 108, 81. 128,
630. 152, 440. 163, 48.
102, 109. 199, 209. 215,
703. 711, 387. 621, 411.
228, 464. 665
Auroræ 82, 184. 128, 630.
219, 84. 386, 576. 594
Auroram 7, 61. 322, 296.
333. 598
aurum 50, 251. 68, 734.
62, 750. 96, 556. 136,
11. 164, 68. 194, 161.
196, 213. 207, 467. 270,
411. 295, 271. 307, 675.
315, 104. 316, 126. 366,
60. 385, 553. 411, 230.
417, 394
aurumque 307, 667
ausa 58, 489. 68, 741. 73,
868. 170, 212. 251, 810.
272, 468. 299, 429
ausæ 121, 462. 294, 238
ausam 165, 93
ausi 172, 269. 301, 406
ausim 181, 561. 224, 77
ausis 164, 84. 195, 178.
306, 640. 312, 12
ausit 373, 232
auso 320, 242
Ausoniâ 465, 693
Ausoniæ 432, 786. 463,
647
Ausoniis 414, 320
Ausonio 148, 350
Ausonios 391, 708
Ausoniæ 403, 7
Ausonium 405, 77
ausorum 277, 620
auspiciis 4, 1. 822
auspicio 284, 8
auster 73, 853. 335, 664
australem 44, 132
austri 209, 532. 221, 3.
368, 510
austro 7, 66. 145, 285. 318,
192
austros 213, 660. 392,
725
austrove 225, 121
ausum 14, 199. 148, 348.
373, 244. 375, 275
ausus 51, 271. 64, 645.
131, 700. 132, 730. 138,
89. 271, 445. 285, 13.
295, 275. 317, 155. 273,
332
aut 18, 295, 298. 19, 323.
28, 391, 392, *et alibi quàm*
plur.
autem 172, 284. 259, 143.
273, 494. 297, 345, 421.
489
Autolyci 248, 738
Autolycus 323, 313
Autoneïus 82, 198
Autonoë 102, 720
autumnalia 247, 665. 395,
816
autumno 102, 729
autumnos 9, 117. 88, 327.
178, 439
autumnum 258, 92
autumnus 40, 29. 445, 209
avulsa 384, 510
avulsumque 102, 727
avumque 322, 286
avus 96, 564. 169, 175.
176. 268, 356. 280, 703.
305, 606
auxerat 250, 807
auxerunt 149, 301
auxiliare 194, 138
auxiliaria 116, 333
auxiliaribus 17, 275. 177.
424
auxiliaris 280, 698
auxilii 388, 648
auxilio 343, 90. 366, 72
auxilioque 283, 780
auxilium 21, 368. 130, 697.
142, 178. 192, 90. 208,
503, 507. 377, 325. 432,
787. 462, 630. 463, 649
auxiliumque 62, 580, 132.
737. 420, 461
axe 41, 59. 112, 214
axem 51, 297. 59, 516
axes 45, 148. 128, 634
axis 16, 255. 42, 75. 43,
107. 52, 317

B.

Babylonia 106, 44. 108,
99
Babylonius 49, 248
bacca 304, 19
baccaque 232, 295
baccæ 289, 116

baccamque 389, 653
baccarum 267, 341
Bacchæ 105, 25. 277, 641
Bacchæque 314, 89
bacchantum 101, 703. 189, 258
Bacche 123, 523. 182, 596. 389, 699
Bacchei 312, 16
Baccheia 101, 691
Bacchi 88, 317. 119, 416. 123, 523. 133, 765. 182, 587. 183, 598. 197, 246. 206, 450. 360, 578. 441, 114
Bacchia 95, 518
Baccho 91, 421. 314, 85. 388, 639. 453, 413
Bacchum 97, 573. 104, 2
Bacchumque 104, 11
Bacchus 97, 572. 99, 629, 630. 144, 273. 179, 488. 316, 134
baccis 164, 81. 288, 98
Bactrius 140, 135
baculi 88, 325. 394, 782
baculiſque 247, 693
baculo 162, 27. 229, 218. 327, 655
baculum 66, 681
baculumque 70, 789. 463. 655
balenarumque 39, 9
balatum 200, 320
balatus 200, 319. 209, 540
balearica 68, 727
baliſtave 330, 509
balteus 262, 189
barba 12, 266. 129, 657. 199, 288. 335, 656. 354, 395. 397, 850
barbi 20, 839. 352, 351
barbaque 187, 715
barbæ 354. 395. 463, 656
barbam 350, 270. 394, 766. 400, 960. 410. 201
barbara 177, 423. 191, 53. 194, 144. 198, 276. 409, 163
barbare 180, 533
barbarica 182, 576
barbaricoque 317, 162
barbariem 472, 829
barbarus 159, 657. 188, 515. 424, 574
Baucida 247, 715
Baucido 247, 705
Baucis 145, 631. 247, 714
Bauciſque 246, 682
beatam 224, 79
beati 116, 322. 218, 802
beatos 331, 539
beatum 30, 589
Belates 349, 255
Belides 121, 463. 286, 44
bella 96, 554. 147, 319. 196, 212. 213, 658. 214, 669. 223, 46, 58. 256, 42. 269, 404. 312, 14. 322, 298. 329, 491. 354, 418. 356, 476. 362, 621. 387, 613. 389, 662. 422, 529. 424, 572. 432, 776
bellaque 469, 773
bellare 139, 101
bellator 451, 368
belli 69, 765. 135, 8. 138, 91. 143, 210. 341, 21. 372, 206, 213, 217. 443, 160
bellica 69, 752. 132, 754. 137, 46
bellicus 101, 704
belliger 95, 534
bellique 347, 185. 376, 316
bellis 79, 117. 407, 119
bello 178, 464. 206, 462. 224, 68. 349, 244. 353, 364. 360, 584. 361, 613. 378, 361. 380, 403. 414, 321. 424, 567. 457, 484
Bellona 141, 155
belloque 322, 294. 560, 592. 421, 483
bellua 130, 689. 131, 728. 136, 18. 324, 366. 399, 917
bellum 11, 142. 13, 186. 143, 219. 165, 92. 177, 422. 206, 459. 208, 488. 222, 19. 223, 44, 47. 340. 5. 351, 307. 419, 450. 433, 803
bene 4, 9. 10, 132. 41, 47. 55, 393. 72, 846. 75, 14. 80, 141. 215, 721. 217, 779. 220, 859. *et alibi quàm plur.*
benefacta 374, 270. 873, 850
benignior 374, 254
Berecynthia 312, 16
Berecynthius 313, 106
Beroë 86, 278
Bianoris 352, 345
bibàs 352, 322
bibat 268, 377
bibebatur 447, 281
bibenda 396, 829
bibendo 210, 569
bibiſſet 450, 331
bibit 91, 416. 152, 277, 614
bibulâ 398, 901
bibulæque 426, 632
bibulâque 132, 744
bibulas 162, 9. 416, 368
bibulis 132, 730
bibuntur 450, 334
biceps 162, 9. 416, 368
bicolor 246, 664. 98
bicoloribus 320, 234
bicorni 245, 647. 338, 448, 364
bidentes 293, 227
biſidoſque 414, 303
biformis 65, 664. 118, 227, 156. 259, 121. 457
bifurcum 355, 342
bijugum 105, 24
bimarem 204, 405
bimari 151, 407. 177, 420
bimatrem 104, 12
bimembres 349, 240. 494. 447. 283
bina 32, 626. 355, 415, 344
binas 197, 240
binominis 425, 609
bipennem 249, 766
bipenni 361, 611
bipenniſer 236, 391
bipenniferumque 105, 22
bipennis 138, 79
bis 64, 648. 88, 317. 220. 123, 517. *et quàm plur.*
biſque 158, 624. 240, 354, 412. 388, 642. 253. 166, 117
bitumen 278, 659
bitumine 432, 792
blanda 175, 360. 476
blandarum 117, 344
blandas 306, 642
blandimenta 71, 815
blandis 26, 485. 43, 61, 575. 90, 375. 707
blandiſque 260, 156
blandita 124, 532. 178,

ditiæ 107, 70
ditias 28, 531. 184, 632. 19, 822. 294, 259
ditiaſque 403, 19
ditiis 183, 626. 186, 85. 354, 407
ditur 299, 416. 404, 555
ditus 429, 705
ndo 385, 555
us 402, 3
bes 197, 231
ptaque 341, 9
ptia 49, 239
ptiaque 75, 13
a 170, 197. 257, 88. 69, 139
i 246, 678
is 43, 97. 71, 809. 463. 640
o 304, 563
ten 229, 206
res 300, 447
eâ 46, 185
eæ 185, 682
ean 456, 471
eanque 392, 727
eas 7, 65. 186, 702. 380, 418
31, 612. 75, 10. 76. 20. 53, 873. 456, 470
e 36, 743
em 281, 739
es 66, 685, 700. 153. 479. 173, 323. 312, 31. 313, 38. 441, 120
um 108, 97. 205, 429. 324, 355. 325, 371. 344. 97. 353, 382. 388, 637. 442, 141
unique 209, 536
chia 4, 35. 13, 184. 28, 550. 32, 635, 636. 37, 762, 767. 42, 82, 83. 47, 193, 51, 270. 53, 352. 58, 578. 62, 580, 581. 65, 66, *& alibi quàm plur.*
chiaque 256, 33. 286, 58. 331. 541
ve 9, 188. 100, 677. 110. 166. 163, 49. 283, 702. 287, 85. 335, 651. 384, 528. 419, 442
vem 152, 457
vi 22, 441. 136, 32. 200, 307
vibus 165, 86
vior 283, 788
viore 228, 190

brevis 79, 124. 85, 267. 130, 696. 152, 433. 273, 484. 310, 737
breviſſima 144, 253
breviſſimus 59, 517. 89, 367, 415. 329
Britannos 468, 752
Bromumque 356, 459
Broteas 139, 107
brumales 112, 199
Bubaſides 278, 643
Bubaſis 279, 690
bubo 156, 550. 177, 432. 300, 453
bubus 402, 3
buccina 20, 335, 337
bucera 167, 395
bulla 289, 114. 309, 734
Burin 448, 293
buſta 108, 88. 247, 710, 384, 515
buſto 382, 452
buſtum 185, 665
Buten 208, 500
Buthrotes 392, 721
buxi 423, 537
buxo 109, 134
buxoque 327, 417
buxus 106, 30
Byblida 272, 452, 466. 276, 580. 278, 650. 272, 453, 454. 274, 532. 277, 642. 278, 662

C.

CAcumen 28, 552. 29, 567. 33, 66
cacumina 18, 310. 20, 346. 70, 792. 186, 705. 218, 809. 258, 93
cacuminat 82, 195
cacumine 114, 255. 173, 311. 231, 257. 247, 716. 249, 756. 250, 797. 269, 389. 290, 140. 292, 193. 396, 833. 453, 396. 458, 510
cadat 240, 518
cadebant 180, 505
cadendum 361, 610
cadenſve 383, 194
cadente 128, 627
cadentem 216, 148. 339, 784
cadentibus 302, 509. 429, 711
cadentum 141, 154
caderet 382, 480
cadet 341, 20. 455, 472, 827
cadi 349, 243
cadis 343, 68
cadit 126, 579. 146, 292. 159, 635. 171, 250. 194. 162. 221, 2. 424, 573, *bis*
Cadme 80, 131, 138. 126. 591. 592
Cadmeida 86. 287. 124, 545. 170, 217
Cadmeides 266, 304
Cadmi 81, 174. 122, 470. 169, 177
Cadmo 75, 3
Cadmus 75, 14. 76, 24. 79, 115. 125, 572
caduceâ 219, 840
caduceas 176, 396. 279, 596. 278, 650
caducifer 67, 708. 244, 627
caducum 310, 738
cadunt 79, 123. 158, 633. 194, 142. 209, 541. 291, 586. 330, 516. 357, 496. 380, 404. 387, 615. 414, 303. 446, 245
cæca 99, 620
cæcæ 179, 472. 301, 476
cæcæque 123, 502
cæcamque 357, 492
cæcaque 201, 342. 261, 174. 330, 521
cæcis 22, 388. 159, 639. 240, 516. 433, 816
cæciſque 227, 158. 416, 370
cæco, 93, 490. 172, 293
cæcoque 4, 25
cæde 11, 49. 56, 442. 80, 143. 90, 625. 108, 97. 110, 163. 120, 429. 138, 69. 223, 62. 238, 444, *et alibi.*
cædis 12, 161. 109, 125. 110, 160. 123, 503. 319, 814. 240, 507. 326, 409. 351, 298. 367, 85
cædiſque 214, 680. 249, 769
cælamina 375, 291
cælarat 39, 6
cælatæque 247, 702
cælataſque 71, 819
cælatus 246, 668. 262, 189. 368,

368, 110
cælaverat 142, 189
cælebs 294, 245, 428, 663
cæleſte 7, 73. 11, 152. 21, 367. 462, 630
cæleſtes 126, 594, 164, 72. 168, 171. 429, 40
cæleſti 36, 760. 114, 252. 121, 447. 425, 594
cæleſtia 30, 595. 45, 136. 63, 621. 112, 217. 167, 131. 326, 372. 273, 499. 375, 289. 464, 662
cæleſtibus 22, 396. 330, 519. 464, 668. 473, 846
cæleſtum 11, 150
cæli 8, 81. 12, 176. 16, 257. 40, 17. 43, 96. 44, 115. 47, 187. 51, 294, 298. 55, 401. 122, 478. 131, 710. 211, 580. 244, 618. 327, 435. 433, 814. 471, 811
cælicolæ 12, 174
cælique 420, 471
cælitibus 147, 322
cælo 4, 22. 7, 71. 12, 168. 13, 184. 17, 261, 274. 19, 329. 31, 607. 36, 761. 41, 64. 47, 193, *& alibi quàm plur.*
Cæna 346, 172
Cæneu 358, 531
Cæneus 233, 305. 347, 179. 356, 459, 476. 357, 490, 497. 358, 514
Cæni 356, 470
Cænis 347, 189
cærula 89, 342. 288, 98. 317, 158. 375, 288. 393, 742. 400, 962. 433, 814
cærulaque 404, 45
cærulea 230, 229
cæruleæque 158, 633
cæruleam 326, 398
cæruleas 465, 699
cærulei 152, 432
cæruleis 126, 578
cæruleo 59, 528. 396, 838
cæruleos 39, 8
cæruleum 19, 333. 341, 13
cæruleus 17, 275. 76, 38
cærulus 398, 895. 423, 555. 470, 789
cæſa 8, 94. 176, 407. 268, 374. 360, 590
cæſæ 53, 341
Cæſar 468, 746
Cæſareo 14, 201
caſariem 13, 180. 122, 492. 352, 348
cæſariemque 399, 914. 400, 961. 463, 656
cæſaries 290, 139
Cæſaris 473, 845
cæſique 471, 820
cæſis 180, 532. 263, 230. 344, 113
cæſo 60, 533. 140, 148. 473, 840
cæſoque 465, 695
cæſorum 442, 141
cæſoſque 361, 603
cæſumque 470, 795
cæſus 293, 228
cætera 8, 84. 19, 318. 20, 555. 23, 416. 32, 627. 40, 16. 45, 140. 67, 722. 73, 863. 79, 113, *& alibi quàm plur.*
calamis 35, 711. 317, 161. 97, 587
calamo 222, 30
calamus 218, 783
calathis 356, 475. 413, 267
calathoſque 104, 10. 150, 393
calcat 138, 88
calcata 285, 23
calcataque 354, 391
calcatis 40, 29
calcato 395, 804
calcavêre 73, 853
calcavit 354, 391
calcitrat 137, 40. 349, 240
calculus 157, 589. 438, 44
calebat 216, 736
calentes 199, 283. 246, 671
calenti 406, 86
calentibus 346, 152
caleſcit 90, 372. 449, 310
calet 30, 592
calidi 466, 713
calidis 4, 19. 201, 349
calido 171, 238. 198, 279. 259, 132. 345, 119. 449, 324
calidoque 40, 232
calidumque 12, 158. 238, 443
calidus 217, 780
caliduſque 431, 754
caligine 17, 265. 31, 599. 49, 233. 69, 764. 158, 622. 186, 706. 209, 286, 54. 333, 595
caliginis 121, 455
callem 212, 626
callida 108, 93. 182, 199, 300. 218, 782
callidus 314, 73. 377, 385, 555
Calliope 148, 339
Callirrhoë 270, 414. 431
calore 451, 362
calorem 322, 305
calores 45, 134
caloris 403, 24
calorque 23, 430. 193
caluêre 46, 171. 50, 55, 410. 269, 393
Calydon 176, 415. 270. 241, 525
Calydona 260, 147
Calydonia 422, 512
Calydonida 258, 112
Calydonides 241, 527
Calydonis 240, 495
Calydonius 234, 324. 727. 254, 2
Calymne 229, 222
camini 192, 106
camœnæ 418, 334
camœnis 455, 482
campi 307, 674. 448, 297
campis 65, 662. 146, 290, 151. 386, 759
campo 218, 795
campoque 6, 41
campos 6, 43. 18, 158, 612. 321, 356
campum 193, 119
campus 19, 315. 101, 170, 218. 186, 694. 266
cana 157, 590
Canace 83, 217
canæ 307, 655
canæque 54, 373
canam 59, 509
canamus 290, 152
cancer 71, 825
cancri 128, 625. 289,
cancro 451, 369
candens 260, 170
candentem 51, 267
cadentia 343, 77. 411
candentibus 323, 315
candeſcere 48, 230. 49

ndida 53, 349. 63, 607.
73, 861. 93, 483. 117,
355. 150, 392. 165,
96. 223, 43. 269, 388.
305, 596. 323, 315. 349,
248
ndidaque 438, 47
ndidior 394, 789
ndidioribus 236, 373
ndidus 60, 534. 246, 677.
437, 30. 444, 194
ndor 36, 743. 283, 786
ndore 12, 169. 91, 423.
94, 491. 116, 332. 305,
594
nduit 10, 120
ne 139, 115
nebat 9, 110. 64, 639
nem 216, 759
nenda 148, 344
nendi 415, 337
nendo 139, 113. 350,
463
nens 415, 338
nentem 417, 381. 418,
433
nenti 317, 162. 437,
483
nenti 312, 20. 418, 417
nes 80, 140. 83, 206.
110, 549. 219, 812.
491, 172. 303, 537.
609, 711. 333, 599.
518, 410
nescere 270, 421
nescunt 47, 212
nesve 232, 296
net 29, 561
210, 550. 356, 465
nibus 191, 65. 217, 779.
534, 532. 393, 732
nibusque 333, 699
ns *adj.* 17, 266. 94, 516.
578, 456. 242, 567. 427,
555. 471, 371
ns *subſt.* 28, 533. 204,
609. 287, 66
nstris 246, 675
nt 139, 118. 147, 319.
494, 138. 418, 430
ntie 199, 289
ntiemque 383, 492
nties 15, 238. 299, 423
nta 115, 298. 245, 630
ntæ 234, 337
ntas 317, 171
ntis 66, 682. 278, 326.
598, 894
ntopi 472, 828
canor 156, 561
canori 407, 102
canoro 101, 704
canorum 39, 8
canos 40, 30, 86, 175. 122, 474. 162, 26. 222, 9
canoſque 289, 391
cantatas 192, 98
cantato 416, 369
cantibus 101, 703. 147, 334. 333, 589
cantu 107, 49. 196, 201. 230, 238. 312, 15
cantus 133, 761. 200, 330. 317, 155
cantuſque 195, 195
canum *ſubſt.* 58, 491. 85, 248. 131, 723. 158, 629. 312, 27. 404, 63, 66
canum *adj.* 381, 427
canunt 205, 433. 348, 215
capacem 263, 231
capaci 436, 5
capacius 81, 172. 210, 568
capacius 8, 76
Capaneus 269, 404
capax 120, 439. 241, 533
cape 66, 694. 79, 116. 149, 366. 224, 92. 240, 503
capellæ 18, 299. 91, 408. 97, 594. 390, 691. 399, 927. 456, 472
capellas 33, 676
caper 296, 372. 441, 114
capere 79, 115
caperet 218, 807. 357, 506. 427, 653
capeſſamus 325, 378
capetuſque 426, 613
Capharea 420, 472
Caphareus 421, 481
capi 96, 540. 377, 339. 379, 374
capiam 277, 616
capiant 132, 751
capiat 242, 558. 281, 748. 376, 295
capiatque 99, 644
capiebant 32, 626. 211, 607
capiebat 24, 549
capienda 355, 445
capientibus 252, 854
capientur 96, 553
capillis 17, 266. 29, 564. 33, 672. 58, 476. 64, 635. 114, 261. 123, 521. 152, 440. 154, 513. 170, 201, 184, 657. 187, 715. *& alibi quàm plur.*
capillo 226, 151. 336, 691. 350, 273
capillos 25, 477. 28, 529. 39, 12. 40, 20. 52, 319. 54, 373. 55, 413. 81, 169, 94. 506. 122, 474. 124, 546. 130, 673. *& alibi quàm plur.*
capioque 218, 785
capiſtris 289, 125
capit 20, 343. 36, 738. 62, 603. 70, 789. 87, 307. 183, 610. 199, 296. 260, 157. 292, 212. 319, 215. 372, 221. 381, 435. 387, 605. 432, 774. 452, 381
capite 168, 168
capiti 21, 372. 82, 194. 164, 79. 282, 770. 289 111. 399, 929. 416, 368. 461, 610
capitis 12, 179. 127, 618. 258, 99. 355, 434
capitiſque 250, 780. 447, 277
Capitolia 39, 561. 60, 538. 461, 589. 472, 828. 473, 841
capiunt 178, 466
capræque 396, 832
Capræas 466, 709
capreiſque 24, 442
capta 303, 529
captabat 229, 198
captæ 331, 532
captæque 348, 225
captam 373, 226. 403, 29
captare 256, 38
captas 92, 432
captat 229, 217. 256, 37
captatam 338, 768
captati 86, 279
captatur 219, 825
captavit 286, 42
captis 107, 62. 225, 101
captiva 382, 471
captivarum 385, 560
captivarumque 25, 475
captivis 389, 667
captivo 13, 184. 374, 251
captivos 399, 932
capto 180, 518
captum 35, 709. 368, 99. 417, 378
captus 33, 678. 117, 344. 178, 465. 226, 124. 238, 435. 274, 510. 317, 170.

393, 762
capulo 208, 506. 345, 133
capuloque 357, 491
caput 21, 382. 29, 564, 567. 32, 625. 35, 718. 37, 763. 41, 50. 50, 255. 76, 37. 77, 78. 85, 245. 94, 502. 102, 727, & *alibi quàm plur.*
caputque 198, 274. 354, 400. 358, 516
Capys 426, 614
Capyſque 426, 613
cara 80, 134. 191, 91. 214, 697. 268, 368. 407, 112
caræ 113, 222
caræque 305, 612
caras 115, 297
carbaſa 171, 233. 313, 48. 329, 477. 422, 533
carcere 307, 652. 448, 301
carceris 121, 453
carcheſia 197, 246, 247. 351, 318. 352, 526
cardine 108, 93. 333, 608. 432, 782
care 64, 649. 179, 496. 268, 382. 308, 705. 327, 440
careat 369, 139
carebat 49, 162. 215, 729. 215, 729
carebis 304, 566
carebunt 327, 426
carendum 430, 775
carent 69, 762. 220, 856. 230, 228. 441, 130
carent 442, 158. 446, 242
carentem 7, 67. 267, 330
carentia 84, 226. 459, 531
carerent 96, 552
caret 174, 354. 182, 574. 253, 883. 330, 520
carica 246, 674
carina 187, 721. 239, 470. 261, 446. 409, 169. 423, 552. 465, 694
carinæ 10, 134. 18, 298. 97, 593. 99, 639. 226, 144. 330, 524. 332, 559. 342, 37. 371, 182. 394, 769. 409, 164. 423, 534
carinam 98, 604. 331, 531. 410, 185. 446, 719
carinas 178, 444. 225, 104. 226, 135. 393, 731. 405, 72. 412, 240
carinis 325, 393. 375, 274. 423, 560
carior 237, 405. 327, 424
caris 314, 88
cariſſima 393, 747
cariſſime 26, 486. 110, 143. 327, 421. 337, 727
carituraque 408, 132
carmen 3, 4. 139, 118. 147, 355. 182, 582. 193, 137. 283, 792. 317, 154. 403, 20. 404, 58. 419, 442. 450, 326
carmina 27, 518. 148, 340, 345. 150, 387. 195, 167. 205. 424, 432. 217, 764. 266, 300, 301. 285, 16. 290, 187. 290, 149. 292, 205. 296, 301. 311, 5. 313, 45. 317, 153. 346, 157. 405, 45. 416, 357. 418, 430
carminaque 161, 2
carmine 50, 252. 52, 326. 148, 345. 196, 203, 208. 198, 253. 238, 455. 286, 45. 290, 147. 300, 453. 311, 1. 317, 163. 323, 317. 400, 952. 403, 20. 404, 34. 416, 366, 369
carminibus 194, 148
carne 346, 156. 440, 83
carnes 69, 769. 410, 208
carnibus 198, 269
caro 281, 749. 452, 380
caros 126, 596
carpant 456, 478
carpat 268, 380
Carpathius 320, 249
carpe 75, 12. 229, 228. 316, 139
carpebam 458, 507
carpebat 127, 616
carpens 347, 196
carpentem 338, 752
carpere 167, 129. 229, 219. 287, 85
carpis 60, 549
carpit 70, 792. 117, 358. 150, 392. 197, 232. 309, 709
carpitque 70, 781
carpitur 70, 781. 93, 490. 286, 58. 298, 370
carpſerat 267, 342
carpſiſtis 399, 927
carpunt 112, 217
Carthæa 289, 109
Cartheia 202, 368
caruerunt 298, 186
caruiſſe 413, 286
caruiſſem 214, 698
caruit 185, 683. 352, 325
caſa 247, 699
caſam 152, 448
caſas 145, 283
caſias 453, 398
caſſa 153, 482
caſſes 157, 579
caſſide 222, 25. 368, 433, 806
Caſſiope 132, 738
caſſis 343, 89
caſta 60, 544
caſtæ 67, 711
Caſtalio 75, 14
caſtaneæ 395, 819
caſtaque 21, 730
caſtique 382, 480
Caſtore 354, 401
caſtos 134, 799. 464, 675
caſtra 140, 128. 223, 358, 527. 387, 611. 456
caſtris 223, 52. 362, 373, 250
caſtrorum 350, 286
caſtrumque 467, 727
caſtumque 341, 30
caſu 174, 359. 192, 84. 324. 386, 577
caſuque 139, 118
caſuraque 379, 375
caſuras 360, 588
caſus 110, 142. 231, 237, 411. 247, 714. 278. 333, 588. 791. 399. 933. 192. 420, 473. 494
caſuſque 32, 638
caſuſve 409, 162
catenas 101, 700. 111, 286, 65
catenis 130, 678. 204, 461, 601
catervâ 348, 216
catulo 385, 547
catulos 396, 836
catulus 452, 379
cava 20, 335. 246, 250, 801. 265, 271. 116. 317, 159. 330, 345, 89. 345, 133. 481
cavæ 199, 291
cavari 345, 130
cavas 432, 792

avata 263, 211
ivatur 124, 525
Caucaſon 250, 798
Caucaſiumque 138, 86
Caucaſius 48, 224
auda 47, 196. 65, 973. 101, 681. 117, 364. 131, 726. 152, 459. 181, 559. 308, 701. 354, 403. 452, 385
audæ 78, 94
audam 35, 723. 278, 647
audas 412, 258
ave 43, 89
aveo 308, 685
avernas 154, 502. 450, 345
avernis 159, 639. 186, 698. 448, 299
avis 117, 352. 131, 725. 144, 645. 186, 696. 256, 35
aviſtis 469, 759
aulonaque 465, 705
aune 273, 487
auni 276, 579
auno 272, 452
avo 123, 505. 199, 282. 200, 317
auſſa 27, 507. 509, 36. 736, 57. 468, 60. 549, 68, 747. 80, 139. 85, 260. 110, 152. 115, 287. 123, 520. *& alibi quàm plur.*
auſſæ 71, 802
auſſam 68, 742. 72, 836. 134, 794. 169, 184. 178, 449. 208, 505. 220, 860. 298, 388. 321, 281. 328, 449. 364, 6. 369, 150. 371, 190. 372, 199. 218, 393, 748
auſſamque 63, 614. 159, 651. 223, 59. 298, 380.
auſſaque 223, 59
auſſas 68, 745. 85, 255. 122, 469. 141, 174. 439, 68
autes 130, 672
auti 282, 750
autus 148, 361
vum 398, 894
vus 333, 593
aïcum 447, 278
aïcus 49, 243
aieten 419, 443
aycus 344, 111
ayſtro 50, 253
Cayſtros 149, 386
eeciderat 56, 418. 234, 529
cecidêre 113, 229. 127, 618. 150, 309. 199, 283. 275, 570. 370, 173. 416, 350. 454, 428. 470, 788
cedit 78, 91. 155, 529. 473, 855. 146, 311
ceditis 432, 795
ceditque 295, 284
cedunt 25, 464. 290, 148
Celadon 140, 144
Celadontis 349, 250
celanda 96, 552
celant 310, 736
celare 57, 463
celas 252, 856
celâſſe 147, 326
celâſſet 130, 683
celat 40, 37. 62, 595. 257, 76. 318, 180
celate 456, 476
celatos 274, 515
celeberrima 34, 690. 36, 747. 48, 218. 151, 412. 168, 165. 295, 270
celeberrimus 88, 339. 227, 159
celebrabere 190, 50
celebrandaque 293, 218
celebrant 297, 641. 308, 703. 423, 558
celebrantur 12, 172
celebrârant 50, 252
celebrâſſe 106, 46
celebratior 205, 430
celebravit 202, 732
celebres 244, 625. 374, 261
celebri 24, 446
celebrique 390, 696
celer 28, 539. 49, 244. 72, 938. 206, 686. 282, 464. 339, 774. 416, 363
celerem 82, 190. 236, 380
celeremque 339, 774
celeres 44, 119. 149, 367. 178, 450
celeri 59, 506. 116, 304. 307, 653, 669
celerique 42, 71. 170, 216. 271, 446
celeris 224, 87
celſa 254, 402
celſior 12, 178. 229, 205
celſis 77, 61
celſoque 324, 358
celſum 303, 538
Cenæo 259, 136
Cenchreis 300, 435
cenſet 104, 1
cenſu 252, 846
cenſus 216, 744. 279, 670
Centauri 64, 636. 262, 191
Centauros 358, 536
centimanum 87, 303
centum 13, 183. 32, 625. 143, 208, 209. 207, 281. 226, 152. 241, 532. 257, 71. 278, 965. 320, 253. 347, 188. 394, 784. 400, 593
cenſumque 35, 721
ceperat 114, 271. 144, 240. 145, 277
cepêre 23, 421. 276, 695. 315, 91
ceperit 247, 324
ceperunt 416, 373
Cephaloque 221, 41
Cephalum 208, 493, 495. 213, 665
Cephalos 185, 681. 208, 502, 512. 213, 666. 229, 865
Cephea 137, 42
Cepheia 129, 669
Cepheni 133, 764
Cephenum 135, 1. 139, 97
Cepheſias 205, 438
Cepheas 136, 12. 137, 44
Cepheuſque 132, 738
Cephiſi 76, 19
Cephiſidas 21, 369
Cephiſidas 21, 369
Cephiſius 85, 351
Cephiſon 203, 388
Cephiſos 89, 343
cepi 209, 513. 277, 335. 379, 374
cepimus 67, 575
cepiſſe 133, 777. 204, 417
cepit 7, 75. 72, 834. 166, 112. 199, 301. 231, 268. 347, 198. 364, 23. 365, 36. 426, 615
cera 275, 564. 276, 596. 295, 285. 443, 169. 452, 382
ceræ 35, 711. 93, 488. 230, 227. 276, 600. 330, 514
ceram 229, 198. 274, 521
Cerambi 201, 353
ceras 230, 126. 395, 818. 422, 532
Ceraſtæ 293, 223

ceratâ 317, 154
ceratis 281, 741
Ceraunia 465, 704
Cerbere 261, 185
Cerberei 123, 501
Cerbereos 464, 65
Cerberon 204, 413
Cerberus 121, 450
Cercyonis 205, 439
Cereale 248, 741
Cerealia 10, 123. 316, 121. 388, 639
Cerealis 205, 439
cerebro 350, 289
cerebrum 355, 435
cerebrumque 349, 238
Cererem 231, 292. 250, 778
Cereremque 250, 785
Cereri 155, 533. 231, 274. 249, 771
Cereris 92, 437. 148, 343. 149, 376. 151, 415. 159, 655. 251, 814. 287, 74. 300, 431. 315, 112
Cererisque 139, 109
Ceres 148, 340. 156, 572. 160, 660. 270, 422
ceris 228, 193. 246, 670. 274, 528
cernam 384, 518
cernat 118, 376
cerne 412, 244
cernens 70, 787. 179, 479
cernentem 101, 710. 192, 96
cernere 112, 195. 145, 421
cernes 44, 133. 471, 809
cernimus 358, 520. 454, 421
cernis 92, 434. 124, 535. 216, 761. 255, 17. 343, 88. 412, 244. 414, 332. 444, 186
cernit 70, 796. 113, 220. 158, 628, 630. 345, 131. 361, 600
cernitis 469, 776
cerno 154, 503. 455, 444
cernunt 181, 542. 311, 4. 312, 25. 462, 628
certa 20, 357. 25, 458, 519. 43, 90 *bis*. 109, 106. 124, 574. 146, 296. 274, 533. 276, 99. 279, 683. 298, 394. 299, 428. 309, 710. 343, 83. 439, 58
certæ 136, 29
certam 172, 268. 326, 415
certamen 296, 317. 317, 156. 370, 159
certamina 138, 64, 146, 314. 163, 42, 52. 164, 85. 222, 20
certamine 24, 146. 146, 301. 160, 665. 165, 91. 218, 797. 250, 793. 304, 560. 347, 180. 351, 304
certaminis 147, 337. 234, 528. 304, 572, 584. 364, 19. 369, 129
certans 286, 58
certaque 361, 606
certare 147, 517. 367, 77. 432, 794
certate 146, 310
certas 436, 647
certâsse 364, 20
certat 150, 394
certatam 391, 713
certatim 85, 244
certatimque 349, 241
certè 13, 195. 29, 558. 56, 423. 63, 543. 85, 266. 92, 455, *& alibi quàm plur.*
certeque 403, 30
certi 256, 43. 392, 722
certior 413, 290
certis 7, 69. 81, 175. 276 594
certius 155, 519
certo 41, 67. 235, 351
certos 65, 668. 359, 564
certum 155, 533. 170, 225. 286, 38
certumque 356, 468
certus 110, 156. 327, 440
cerva 27, 505. 210, 546. 339, 772. 342, 34
cervæ 184, 636
cervice 26, 485. 32, 652. 56, 421. 75, 16. 140, 139. 171, 235. 196, 218. 249, 764. 256, 60. 295, 272. 304, 558. 314, 335. 326, 403. 465, 698
cervicem 256, 37
cervicibus 28, 542. 131, 717. 169, 175
cervicis 139, 121
cervina 182, 592
cervis 215, 706
cervix 78, 92. 143, 232. 173, 308. 232, 284. 257, 72. 292, 195. 339, 794. 351, 299. 354, 397
cervixque 43, 87
cervo 18, 306. 395, 806
cervos 89, 356. 456, 475
cervum 289, 121. 305. 538
cervus 84, 239. 253, 873. 289, 110, 129. 312, 26
ceſpes 304, 556
ceſpite 56, 427. 116, 302. 132, 753. 197, 240. 291. 166. 379, 395. 399, 931. 460, 573
ceſſante 377, 326
ceſſantem 152, 441
ceſſaſſe 232, 278
ceſſataque 307, 669
ceſſerat 267, 80
ceſſere 255, 13. 378, 361
ceſſerunt 7, 74. 474, 862
ceſſiſſe 143, 221. 430, 774
ceſſit 149, 368. 294, 241. 316, 143. 422, 526. 435. 848
ceſtibus 139, 107, 108. 232. 301
ceu 10, 135. 23, 420. 78. 89. 113, 222, *et alibi quàm plur.*
Ceyca 331, 544. 335, 561. 337, 727
Ceyce 328, 461. 336, 685
Ceycis 331, 544. 333, 587. 335, 653, 673
Ceyx 321, 272. 326, 411. 332, 561. 337, 739
Chaonioſque 392, 717
Chaonis 288, 90
Chaonius 141, 163
Chaoque 417, 404
Chaos 4, 7. 51, 299. 288. 30
Charaxi 350, 272
Chariclo 64, 636
Charopen 374, 260
Charybdin 405, 75
Charybdis 191, 63. 225, 121. 392, 730
Chelydri 198, 272
Cherſidamante 374. 259
Chimæra 278, 646
Chimeriferæ 174, 339
Chione 322, 301
Chirona 167, 126
Chironis 63, 630
chlamydem 137, 51. 41. 345
chlamydemque 68, 733

chlamydis 417, 393
Choona 374, 259
chordas 148, 339. 290, 145
choreas 243, 581. 249, 746. 422, 520
chori 145, 270
choro 56, 441. 314, 86
Chromin 352, 333
Chromis 139, 103
Chromiumque 374, 257
Chryſenque 371, 174
chryſolithi 43, 109
Chthonius 355, 441
cibi 252, 842
cibique 114, 262. 418, 424
cibis 9, 103. 456, 476
cibo 251, 826. 252, 856
ciboque 179, 480
ciborum 442, 138
cibos 155, 532. 456, 468
cibus 65, 662. 252, 841
icatrix 355, 444
Cicones 449, 313
iconia 165, 97
iconum 186, 710. 311, 3
iconumque 284, 2
icuta 123, 505
ciet 185, 662
cilix 48, 217
cimmerios 333, 592
cimoli 207, 463
incta 34, 695
inctam 303, 530
inctaque 191, 64. 348, 216
inctæque 163, 59
inctaſque 21, 382
inctum 32, 625. 40, 27
inerem 47, 216. 241, 538
ineres 48, 231. 63, 528. 241, 538. 381, 426. 424, 577
ineri 387, 615. 390, 699
ingebant 9, 96. 50, 790. 249, 745
ingebat 24, 451
ingens 150, 388
ingentia 39, 6
ingentibus 94, 510. 101, 708
ingere 187, 718
ingitur 77, 78. 317, 159. 399, 925
inis 240, 496. 361, 615. 383, 503
iniſque 209, 521
innama 453, 399
innamique 296, 308
cinximus 217, 771
cinxiſſe 107, 58
cinxit 5, 39
Cinyphii 198, 272
Cinyphius 140, 124
Cinyra 298, 380. 301, 464
Cinyræ 297, 338, *bis*
Cinyram 165, 98. 297, 343. 300, 438
Cinyras 295, 299. 297, 356, 361. 301, 472
Cinyreïa 298, 369
Cinyreïus 309, 712
Cipe 461, 581. 462, 617
Cipi 461, 580
Cipus 460, 565. 461, 610
circa 91, 411. 100, 668. 333, 613
Circæa 412, 253. 316, 348
Circæo 412, 248
Circe 403, 25. 414, 312
Circen 413, 290. 417, 376, 399
Circes 112, 205. 401, 968. 403, 10. 405, 69, 71. 412, 247. 413. 294
circinat 67, 721
circo 344, 102
circuerunt 141, 157. 448, 290
circuïere 249, 748
circuit 55, 402. 165, 101. 198, 258
circuiti 42, 83
circulus 59, 516
circum 40, 40. 122, 493. 158, 623, 627. 200, 313. 289, 116. 317, 159. 338, 749. 341, 16. 351, 296. 358, 528. 360, 591. 458, 522
circumdare 5, 37. 276, 604
circumdat 32, 631
circumdata 51, 272. 111, 181. 114, 313. 144, 251. 167, 127, 173. 310, 326. 244, 612. 388, 643
circumdate 272, 458
circumfert 84, 241
circumflua 462, 624
circumfluit 77, 74. 394, 779
circumfluus 5, 30. 467, 759
circumfunditur 117, 360
circumfuſa 424, 586
circumfuſæque 82, 180
circumfuſuſque 416, 354
circumque 129, 668. 470, 796
circumſona 131, 723
circumſonat 421, 507
circumſpectis 141, 171
circumſpexit 116, 318
circumſpice 43, 95. 51. 294
circumſpicit 31, 605. 145, 265. 184, 655. 336, 678. 467, 738
circumſtant 55, 394. 67, 717. 85, 249
circumſtantes 92, 441
circumſtetit 330, 505
circumtonat 13, 187
circumtulit 168, 169. 464, 674
circumvelatur 412, 263. 67, 719
ciſtâ 61, 554
cita 467, 732
citæque 28, 543
Cithæron 48, 223. 101, 702
citharæ 291. 170. 312, 18. 317, 171. 346, 157
citharam 139, 112. 147, 332. 289, 108
citharâque 323, 317
citi 96, 562
citis 305, 591
citiùs 102, 729. 159, 635. 210, 364. 285, 33
citò 276, 586
Citoriaco 116, 311
citra 142, 186. 197, 238. 235, 365. 305, 607. 318, 195
citraque 287, 84
citus 42, 75. 49, 239
cives 212, 628. 225, 116. 373, 234
civilia 472, 832
civilique 194, 142
clade 85, 257. 241, 541. 315, 565
clademque 51, 281
clades 210, 562. 383, 506
cladi 459, 530
cladibus 261, 176. 386, 577
cladis 82, 191. 184, 654. 324, 353. 413, 289. 420, 472. 423, 562
clam 368, 103. 381, 432. 514, 295
clamabat 175, 386

clamant 85, 424. 237, 434. 380, 420
clamanti 175, 387.
clamatoria 335. 665.
clamavit 84, 361. 90, 382. 102, 728. 123, 513. 150, 398. 258. 120. 329, 483
clamatque 339, 778
clamato 180, 525. 317, 397
clamavit 93, 478. 101, 713. 110, 142. 175, 300
clamor 14, 207. 99, 632. 106, 28. 132, 735. 135, 4. 312, 16. 342, 49. 353, 387. 355, 426. 410, 180
clamore 99, 630. 160, 170. 184, 661. 236, 389. 237, 420. 266, 294. 329, 495. 348, 226. 397, 877. 467, 731
clamoribus 193, 120
clamorque 307, 656
clangor 387, 611
clangore 101, 707. 358, 528
Claninque 140, 140. 353, 379
clanis 140, 143
clara 39. 2. 43, 110. 162, 8. 165, 86. 228, 178. 324, 359. 347, 189. 384, 513. 454, 426
clarâ 101, 703
claræ 159, 652
claramque 390, 704
clarique 12, 174. 380, 399
claris 40, 24
clariſſima 134, 794
clariſſimus 129, 664
Clarium 326, 413
claro 63, 625. 109, 108. 117, 355. 178, 436. 189, 6. 368, 105
claroque 378, 357
claros 27, 516
clarum 177, 425. 322, 285. 426, 612. 436, 3. 462, 613
clarus 61, 569. 308, 686. 319, 218. 323, 317. 444, 190
claſſe 206, 457. 364, 8. 373, 229. 374, 268. 378, 352. 424, 566. 388, 627
claſſem 280, 422. 381, 439. 389, 659
claſſes 367, 92
claſſi 371, 183
claſſis 208, 493. 225, 102. 360, 574. 392, 729
clavæ 264, 236
clavam 258, 114
claudere 96, 560
claudit 17, 262. 29, 568. 94, 503. 145, 287. 182, 572. 427, 635
clauditur 101, 696. 380, 407
claudor 413, 286
claudunt 211, 604
clauduntur 177, 419
claviger 437, 22
clavigeram 205, 437
clavigeri 447, 284
clavo 254, 654
clauſa 181, 546. 225, 115
clauſaque 89, 343
clauſam 130, 698
clauſas 221, 453. 193, 109
clauſerat 61, 554. 128, 646. 432, 781
clauſere 244, 629
clauſis 92, 449
clauſtraque 224, 70
clauſum 64, 641
clauſus 228, 185
clementia 223, 57
clementiſſimus 258, 116
Cleonæ 177, 417
clivo 228, 191, 246, 694
clivoque 317, 151
clivum 245, 662
Clymene 37, 765. 40, 37. 53, 333
Clymenen 36, 756
Clymeni 139, 98
Clymeneïa 40, 19
clypeata 79, 110
clypei 134, 782. 344, 95. 363, 2. 367, 75. 375, 291. 397, 852
clypeo 142, 188. 345, 140. 356, 466
clypeoque 345, 132. 353, 375
clypeum 164, 78. 222, 27. *bis*. 378, 352. 443, 163.
clypeus 362, 621
Clytiæ 112, 206. 113, 234
Clytien 114, 256
Clytii 140, 142
Clytiumque 140, 140
Clyton 208, 500
Cnidon 303, 531
coacervatos 239, 485
coacti 246, 606
coactis 183, 628. 295, 295
coacto 295, 796
coactus 63, 615
Coæ 202, 363
coagula 396, 830. 41 274
coarguit 318, 193
coctilibus 107, 58
codice 355, 422
Ceæ 202, 368
coëamus 90, 386, 387. 3 377
coëgi 216, 754. 307, 6 373, 245. 378, 349
coëgit 179, 496. 220, 856
Cœi 175, 366
cœleſti 389, 659
cœleſtibus 264, 254. 4 293
cœli 12, 176. 13, 194. 3 518. 404, 53. 438, 439, 62
cœlique 230, 224
cœlo 59, 507. 295, 2 342, 62. 375, 292. 3 668. 397, 853. 444, 448, 301. 471, 818
cœlum 172, 279. 228, 1 397, 857
cœnumque 23, 418
cœperat 15, 221. 78, 86. 601. 178, 449
cœpere 22, 401. 79, 1 187. 717. 249, 760
cœperunt 7, 71. 58, 62, 581
cœpi 258, 115. 413, 279
cœpiſſe 277, 618. 175
cœpit 215, 720. 230, 253, 877. 254, 3 270. 318, 191. 329, 385, 567. 400, 936
cœpitque 192, 89
cœptæ 23, 426. 224, 238, 463. 249, 492. 618
cœptæque 299, 417
cœptas 228, 190
cœpti 277, 915
cœptis 3, 2. 195, 194. 200. 273, 485. 341,
cœpto 22, 405
cœptum 62, 598. 231, 2
Cœranon 374, 257
coërcebat 25, 477
coërcet 170, 226. 314,
coërcuerat 55, 413
coërcuit 5, 31. 20, 159, 643

ruleuſque 261, 173
tu 57, 465
tuque 398, 898
tus 91, 403. 338, 766
ēunt 65, 670. 102, 716. 176, 412. 281, 732. 312, 24. 338, 744. 412, 239
ēuntia 88, 324
ēuntque 296, 324
gam 96, 557
gamque 190, 46
gente 9, 103
geret 275, 561
geris 430, 722
get 274, 514
gi 339, 787
gis 359, 543
git 44, 114. 69, 751. 181, 553, 193, 118
gitat 106, 44
gitis 142, 178
gnata 121, 431. 387, 615
gnataque 65, 663. 179, 498. 389, 678. 473, 839
gnatas 443, 174
gnati 8, 81
gnatumque 270, 412
gnita 94, 511. 220, 843. 272, 451. 281, 726. 301, 461. 424, 576. 448, 307. 451, 365
gnitius 403, 15
gnitus 223, 46. 343, 69. 347, 181
gnomine 159, 640
gnôram 373, 247
gnôrat 145, 280. 334, 622
gnoſcenda 264, 263. 459, 539
gnoſcendus 215, 728
gnoſcere 46, 161. 78, 96. 207, 475. 301, 472. 329, 467. 332, 570. 337, 724. 361, 620. 422, 524. 464, 66
gnoſceret 126, 596
gnoſces 407, 112
gnoſci 115, 291
gnoſcit 159, 636
gnoſcite 84, 230
gnôſſe 436, 4
gnovi 282, 776
gnoverat 168, 148
gnovi 282, 776. 443, 163
gnovit 109, 131, 137. 110, 147. 205, 422. 389, 655. 464, 675
cogor 275, 545. 375, 280
cohærent 405, 67
cohæſerat 314, 76
cohæſit 125, 553. 140, 125
cohibentur 450, 346
cohors 314, 89
coiêre 232, 300
coierunt 118, 377
coimus 256, 42
coire 250, 786
coirent 195, 179
coîſſent 107, 60
coit 84, 236. 151, 410
colat 54, 380. 463, 642
colatur 471, 818
Colcha 364, 24
Colchide 200, 331
Colchis 201, 348. 203, 394
colebantur 388, 633
colebas 65, 679
colebat 8, 90. 34, 694. 127, 605. 168, 149. 316, 146. 332, 578. 338, 755
colendo 303, 534
colentes 160, 663. 464, 679
colentibus 30, 567
colerent 97, 584
coleretur 414, 316
colis 282, 773
colit 54, 379. 116, 302. 428, 681
colitur 36, 747. 168, 171
colla 36, 734. 43, 100. 52, 315. 65, 673. 72, 830. 73, 854. 78, 88. 81, 169. 91, 422. 105, 25. 117, 335. 126, 597, & *alibi quàm plur.*
colloque 102, 726
collabitur 172, 295
collapſa 211, 598. 219, 631
collapſamque 63, 617
collapſaque 328, 460
collapſoſque 292, 186
collapſus 139, 96
collato 353, 379
colla 34, 698. 406, 90. 415, 333
collecta 147, 338
collectæ 246, 676
collecti 150, 399
collectos 399, 928
collectum 85, 258
collectus 234, 319. 399, 910
collegerat 245, 646. 263, 212
collegit 174, 341. 416, 352
collem 18, 293
colliemque 287, 86
colles 20, 344. 403, 9. 435, 846. 466, 710
colli 65, 672
collibus 244, 621. 460, 560
collige 216, 737
colligit 15, 234. 55, 398. 81, 170. 325, 380
collis 218, 784. 394, 79. 448, 306
collo 26, 557. 32, 631. 35, 718. 37, 730. 37, 762. 32, 105. 134, 785. 141, 170. 179, 470. 257, 77. & *alibi quàm plur.*
colloque 82, 182. 217, 778. 325, 386. 424, 585
collocat 35, 723. 68, 734. 111, 181. 295, 267
collocet 59, 520
colloquiumque 385, 552
collucere 119, 403
co luerant 152, 447
collum 91, 428. 137, 52
collumque 54, 374. 302, 496
collo 459, 545
coloni 17, 272. 173, 318. 312, 33. 448, 289
colonis 452, 373
colono 153, 478. 210, 552. 442, 142
colonus 205, 435
Colophonius 162, 8
coloque 235, 350
color 69, 541. 82, 183. 94, 491. 109, 132. 110, 165. 116, 301. 126, 593. 173, 304. 274, 535. 292, 213. 301, 455. 326, 405. 354, 395, 403. 386, 581. 398, 889. 423, 555. 438, 46. 444, 188
colore 109, 127. 165, 214, 683
colorem 49, 236. 78, 99. 93, 485. 112, 203. 199, 289. 213, 641. 266, 320. 285, 137. 326, 404. 427, 395
colores 17, 270. 164, 65. 267, 340. 453, 412
colori 153, 460

coloribus 279, 690. 288, 95. 413, 267. 444, 204
coloris 114, 226
colorque 62, 601
colorum 294, 264. 333, 589. 399, 913
coluber 339, 775
colubræ 122, 492. 181, 559
colubras 122, 475
colubriferi 144, 241
colubris 127, 620. 166, 119. 258, 73. 466, 715. 248, 724
coluique 235, 350
coluiſſe 280, 699
coluit 426, 624. 441, 134
columba 180, 529
columbæ 27, 506. 185, 605
columbam 202, 370
columbarum 396, 833
columbas 60, 537. 158, 606. 322, 300. 389, 674. 452, 386
columbis 425, 597
columnæ 141, 160, 172
columnarum 247, 700
columnis 39, 1
columque 356, 474
colunt 102, 733. 106, 32. 415, 331. 451, 367
coluntur 248, 724. 428, 687
colus 113, 229
coma 20, 559. 104, 7. 181, 552. 317, 158. 354, 396, 409. 396, 744
comæ 44, 124. 78, 100. 167, 141. 212, 631. 423, 554
comæque 129, 657. 199, 288. 426, 498
comam 307, 648. 313, 47
comantem 468, 749
comantur 26, 498
comas 55, 412. 68, 733. 82, 190. 109, 139. 138, 87. 154, 488. 166, 118. 266, 307. 288, 103. 337, 726. 384, 534. 390, 688
Combe 203, 383
combiberant 400, 944
combiberat 380, 410
combibit 152, 455. 199, 287
combibitur 447, 275
comes 62, 588. 77, 59. 137, 61. 226, 144. 291, 173. 303, 533. 336, 705. 365, 44. 378, 353. 409, 159
comeſque 110, 152
Cometem 350, 284
cominus 79, 119. 138, 89. 345, 129. 357, 482. 367, 89
comis 49, 299. 348, 223. 380, 410
comitant 412, 259
comitante 182, 594. 380, 402. 412, 235
comitantibus 321, 275. 388, 631
comitantur 122, 484
comitata 56, 441. 72, 845. 279, 686. 284, 9
comitate 247, 692
comitavit 366, 55
comitem 67, 574. 144, 250. 179, 495. 223, 48
comitemque 228, 175. 315, 94
comites 76, 22. 79, 129. 80, 148. 84, 242. 102, 728. 123, 513. 124, 543. 126, 598. 150, 397. 165, 206. 184, 649. 416, 371. 417, 397. 421, 433. 474, 861
comiteſque 242, 565. 282, 776. 322, 290
comitique 229, 213. 412, 236
comitum 56, 426. 82, 186. 90, 379. 156, 555. 168, 165. 178, 461. 458, 514
comitumque 67, 725
commemorare 254, 5. 346, 162
commemorat 135, 2
commendat 179, 495
commenta 342, 54. 365, 38. 420, 464
commentaque 106, 37
commeruiſſe 156, 552
comminuit 356, 472
commiſi 276, 586
commiſiſſe 277, 625
commiſit 189, 25. 314, 74. 381, 431
commiſſa 61, 558. 169, 678
commiſſaque 118, 369. 343, 68
commiſſas 46, 169
commiſſo 299, 418
commiſſus 356, 478
committat 298, 393
committe 242, 550
committere 138, 75. 478. 276, 600. 377,
committi 205, 427
committit 277, 631
committitur 178, 448. 315. 441, 127
committunt 146, 307
commoda 321, 283
commota 181, 549. 324
commune 20, 352. 156, 247, 706. 280, 709. 7. 376, 304
communemque 10, 135
communes 193, 147
communia 273, 489. 271
communicat 373, 239
communis 107, 66. 349. 365, 30. 372, 379, 397. 421, 481
compacta 394, 784
compagibus 76, 30. 711
comparat 377, 338
comparentis 176, 410
compellat 80, 147. 250, 360, 585. 434, 839
compendia 84, 234
compeſcit 426, 630
compeſcuit 108, 102. 396
compleat 361, 616, 617
complectar 244, 603
complectens 299, 407
complecti 195, 144. 619
complectitur 53, 353
complent 141, 153
complentur 135, 3
complerunt 371, 182
complet 87, 312
complevit 333, 311. 507. 453, 395. 471,
complexa 102, 727. 771. 301, 485. 355, 383, 488
complexæ 241, 540
complexaque 430, 743
complexi 248, 730
complexibus 77, 48. 246. 352, 328
complexu 118, 377
complexus 36, 734. 179, 494. 298, 388
componar 273, 503

mponere 151, 416, 394, 767. 459, 530
mponi 110, 157
mponit 274, 520
mponitur 193, 126
mpos 223, 35
mpoſitas 228, 194
mpoſito 206, 444
mpoſitum 252, 857
mpoſuit 116, 318
mprecor 350, 285
mprendere 370, 160
mprenditur 264, 234
mprenſam 181, 556
mpreſſit 14, 206
mpulit 143, 219
namina 298, 390
namine 77, 60. 255, 366
nantem 160, 659. 352, 327, 342. 414, 295
nantemque 323, 327
nanti 71, 820. 136, 12. 143, 232
nantur 278, 652
nata 53, 348. 72, 829, bis. 172, 292. 238, 462. 468, 354. 314, 81. 327, 419. 385, 569
nataque 481, 755
natæque 119, 412
natibus 113, 249
natoque 32, 637
natur 15, 233. 260, 166. 352, 342. 358, 519
ncava 234, 334. 289, 127. 351, 369
ncavaque 106, 30
ncavat 47, 195
ncedant 353, 384
ncede 143, 222
ncedimus 354, 394
ncedite 236, 393
ncenditur 297, 344
ncentu 312, 11
nceperat 127, 611. 181, 354
ncepit 20, 337. 64, 640. 776, 397. 294, 249
nceptа 83, 214. 297, 328
nceptaque 301, 470
nceptas 189, 17
nceptus 302, 503
ncefſa 272, 453
ncefſit 187, 719
ncha 295, 267
nchæ 242, 563. 447, 464
conchæque 19, 333
conchas 294, 260
conchis 131, 725. 395, 792
conciderant 138, 77, 295, 272
concidere 209, 538. 454, 422
concilio 290, 144. 433, 812
concilium 35, 710. 463, 645
conciliumque 12, 167
concipe 297, 352. 319, 222
conciperet 16, 255
concipias 42, 77
concipentibus 360, 569
concipit 12, 166. 17, 271. 37, 777. 85, 268. 182, 9, 211, 594. 274, 519. 295, 290, 297, 328. 299, 403, 304, 582. 416, 365. 436, 6, 450, 248
concipiunt 23, 431. 193, 108. 246, 681. 450, 336
concita 101, 711. 123, 519, 131, 706. 168, 158. 171, 243. 182, 594. 194, 154. 219. 834. 235, 357. 308, 690. 323, 334
concitat 373, 226. 412, 239
concitus 78, 89. 204, 413
conclamat 130, 691. 170, 227. 298, 385. 366, 73
concolor 176, 406. 309, 735. 330, 500
concordant 27, 518
concordes 93, 473. 247, 708
concordi 4, 25. 160, 664
concordia 232, 303. 397, 875. 413, 269
concorditer 216, 757
concreſcere 160, 673. 263, 220
concreſſe 204, 416
concreta 124, 537
concretam 410, 201
concretaque 350, 270
concreto 383, 492
concretum 355, 456
concrevit 142, 202
concubitu 297, 353
concubiturus 203, 387
concubitus 112, 207. 181, 541. 259, 124. 301, 473. 308, 689
concubituſque 428, 668
concumbere 297, 338
concurrere 138, 89. 191, 62. 256, 46. 375, 275
concurreret 367, 87
concurritque 190, 30
concurrit 419, 452
concurſibus 186, 695. 327, 436. 423, 544. 450, 337
concuſſa 371, 175. 447, 271
concuſſæ 69, 768
concuſſaque 196, 200. 328, 465
concuſſit 12, 179. 250, 781. 356, 468
concuſſitque 244, 604
concuteret 69, 755
concutiens 41, 50. 51, 277
concutienſque 343, 79
concutio 186, 691. 196, 201
concutit 11, 143. 73, 849. 193, 130. 330, 509
condar 409, 176
condas 75, 13
condat 250, 791
conde 382, 459
condebat 411, 209
condeturque 384, 524
condi 244, 608. 268, 362. 440, 88. 456, 458
condiderant 51, 274
condiderat 53, 230. 420, 459
condidit 35, 727. 151, 323. 230, 235. 320. 255. 351, 295. 379, 392. 422, 523. 439, 57
condit 237, 419. 385, 562
condita 53, 337. 419, 442. 445, 211
conditaque 246, 665
conditione 304, 569
conditor 125, 566
conditor 444, 193
conditus 76, 31. 302, 528
conductâ 118, 375
conduntur 432, 775
confecta 163, 37
confer 305, 603
conferat 367, 98
conferre 214, 696
confertque 84, 236
confertur 364, 6
confeſſa 195, 171
confeſſam 321, 264
confeſſaque 163, 35
confeſſaſque 143, 215
confeſſis 301, 484, 488

confeſſo

confeſſo 216, 756
conſeſſus 75, 2. 429, 703
confidit 373, 240
confine 35, 718
conſinia 119, 401. 342, 40. 386, 592. 399, 924. 403, 7. 448, 291
confiteor 41, 52. 194, 165
confiteorque 374, 270
confluat 281, 740
confodit 142, 176
confremuêre 14, 199
confudit 137, 58. 198, 278
confugiſſe 249, 688
confugit 199, 299
confundas 297, 346
confundere 416, 367
confundimur 51, 299
confuſa 348, 214. 349, 251. 461, 606
confuſaque 65, 66. 342, 55
confuſura 182, 586
congelat 173, 307. 315, 60. 454, 415
congerie 424, 576
congeriem 5, 33. 264, 235
congerit 184, 651
congeſta 225, 113
congeſtaque 4, 8. 194, 160
congeſtis 432, 777
congeſtoque 440, 89
congeſtos 11, 153
congrediturque 255, 31
congreſſus 208, 501
conjecit 240, 512. 358, 511
conjecto 201, 338. 382, 476
conjectos 467, 735
conjectum 78, 90. 237, 413
conjicit 197, 245
conjiciunt 137, 42. 312, 28
conjuge 50, 261. 80, 133. 122, 468. 125, 568. 143, 219. 144, 236. 156, 567. 181, 564. 184, 633. 185, 681. *& alibi quàm plur.*
conjugialia 135, 3
conjugii 281, 721. 414, 298
conjugiique 322, 298
conjugis 11, 446. 22, 395. 31, 610. 36, 734. 123, 515. 126, 595. 135, 10. 168, 152. 178, 450. 214, 694. *& alibi quàm plur.*
conjugium 71, 804. 305, 613. 306, 621. 634
conjugiumne 191, 69
conjunctaque 325, 378. 367, 96
conjunctior 461, 599
conjunctis 314, 64
conjungere 428, 668
conjux 20, 351, 362. 29, 557. 31, 605. 85, 256, 265. 122, 488. 126, 583. 590. 141, 152. 180, 538. 184, 647. 186, 711. *& alibi quàm plur.*
conjuxque 386, 574
connexis 355, 430
connubia 26, 480, 490. 306, 618. 319, 226. 347, 194. 405, 69
connubio 177, 428
conor 79, 108
conorque 220, 854
conqueſti 412, 243
conſanguineas 239, 476
conſcelero 190, 35
conſcendere 98, 615
conſcendit 87, 299. 380, 422. 434, 820
conſcendunt 170, 222
conſcia 56, 438. 62, 593. 86, 190. 181, 547. 182, 588. 195, 194. 203, 385. 280, 706. 298, 367. 364, 15
conſcius 107, 63
conſederat 380, 408
conſedêre 363, 1
conſedi 399, 931
conſenſiſtis 376, 315
conſenſu 217, 776
conſequar 259, 126
conſequitur 60, 548. 123, 509. 171, 235. 214, 688. 307, 672
conſequiturque 226, 143
conſerto 406, 166
conſiderat 78, 95. 344, 105
conſidere 33, 679. 63, 632. 73, 869. 175, 373. 362, 627
conſilii 163, 40. 326, 415
conſiliique 281, 745
conſiliis 45, 146. 378, 361
conſilioque 242, 560
conſilium 35, 710. 162, 30. 247, 706. 283, 778. 381, 433
conſiſte 237, 406
conſiſtere 6, 54. 41, 59. 210, 573. 443, 180. 653
conſiſtitque 40, 22
conſiſtuntque 192, 102. 181
conſitaque 31, 598
conſitor 105, 14
conſilenturne 30, 578
conſonat 206, 451
conſonus 387, 610
conſorte 19, 319. 165, 294, 246. 324, 347
conſorti 238, 444
conſortia 389, 663
couſpecta 142, 202. 455. 358, 526. 553
conſpectior 134, 796. 794
conſpectos 58, 494
conſpectum 62, 594
conſpexit 32, 640. 132, 247, 715
conſpiceris 105, 19
conſpicit 70, 794. 669
conſpicui 236, 373
conſpicuus 356, 467
conſtabat 350, 264. 58
conſtant 446, 258
conſtantia 322, 293
conſtat 209, 533
conſternantur 52, 314
conſternatique 342, 60
conſtiterant 191, 73
conſtitit 25, 467. 31, 69, 766. 77, 67. 628. 144, 255. 152, 168, 169. 183, 627. 238. 252, 868. 397, *& alibi quàm plur.*
conſtitutis 271, 448
conſtituit 181, 569
conſtituunt 163, 53
conſtruit 453, 397
conſuerant 245, 658
conſueſcit 456, 463
conſueta 320, 259
conſuetaque 383, 491
conſuetas 50, 266
conſuetiſſima 334, 637
conſulat 45, 141. 826,
conſule 52, 300
conſulit 75, 9. 460, 576
conſultaque 298, 363
conſultus 89, 346
conſumite 109, 113
conſumitis 446, 236

ſumpſerat 253, 875. 282, 767
ſumpta 98, 600
ſumptaque 408, 148
ſumptis 225, 106
ſurgere 201, 344. 210. 570. 454, 431
ſurgit 193, 129
ntacto 400, 936
ntactu 107, 52
ntactus 197, 240
ntegia 210, 551. 444, 195
ntegat 269, 391
ntemne 61, 571
ntemnere 96, 559. 317, 155
ntempſêre 422, 519
ntemptaque 151, 425. 403, 19
ntempto 408, 141
ntemptor 94, 514. 312, 7. 393, 761
ntemptoremque 264, 240
ntemptrix 12, 161
ntemptus 59, 527. 397, 860
ntende 367, 79.
ntendere 73, 855. 116, 303. 146, 315. 165, 93. 364, 9.
ntendiſſe 254, 6
ntendite 304, 570
ntentique 9, 103
ntento 172, 286
ntentus 15, 216. 25, 461. 44, 131. 216, 743. 373, 249
ntentuſque 141, 166
nterit 404, 44
ntermina 37, 774. 188, 90. 242, 552. 244, 620
nterminus 449, 315
nterruit 172, 287
nticuêre 157, 574
nticuit 172, 293. 300, 430
ntigerant 80, 133. 91, 409. 170, 217. 189, 6. 321, 268. 347. 194
ntigerat 14, 211. 316, 122
ntigero 315, 103
ntigit 20, 340. 22, 404. 44, 123. 57, 457. 62, 578. 86, 268. 125, 569. 155, 531. 203, 392. 273, 483. 297, 334. 315, 111. 319, 220. *bis.* 378, 353. 425, 607. 454, 416, 457, 497
contiguas 107, 57
contineat 327, 432
continet 117, 351. 118, 367
contingat 455, 443
contingent 384, 526. 396, 832
contingere 41, 57. 45, 151. 47, 189. 73, 860. 99, 634. 132, 748. 235, 351. 237, 423. 332, 582. 391, 708. 408, 138
continget 282, 760
contingit 88, 321
continuam 448, 289
continuant 412, 240
continuêre 372, 208
continui 215, 734
contoita 235, 345
contortam 136, 32
contorto 217, 782
contortum 151, 422
contra 69, 757. 108, 80. 117, 361. 136. 30. 183, 605. *& alibi quàm plur.*
contractoſque 51, 273
contractus 415, 345
contrahit 444, 198
contrahitur 39, 741. 50, 262. 152, 458
contraque 127, 609. 179, 477. 204, 811
contraria 7, 65. 52, 314. 54, 380. 88, 329. 251, 814. 347, 179. 371, 183. 381, 429. 414, 301. 449, 324
contrarius 42, 73. 63, 541. 239, 471. 248, 737
contraxerat 80, 144
contraxêre 95, 660
contraxit 9, 116
contracto 244, 607
contremuit 249, 758
contribuêre 197, 231
contudit 343, 85
contulerant 171, 242
contulerat 267, 348. 308, 694
contulit 115, 278. 345, 145. 467, 743
convaluit 230, 478
convellere 267, 351. 316, 123
conveniens 275. 552
conveniet 368, 111
conveniunt 30, 477. 72, 846. 192, 101. 283, 896. 464, 667
converſa 8, 88. 134, 781. 397, 879
converſæ 414, 300
convertit 114. 267. 194, 140. 145. 189. 249, 708. 319, 209
convertunt 451, 516
convexa 186, 697
convexi 5, 26
convexum 409, 154
convexus 399 911
convicia 36, 756. 124, 548. 160, 664, 676. 170, 210. 175, 378. 286, 302. 333, 601. 376, 306. 422, 522. 429, 710
conviciaque 175, 362
convicti 366, 58
conviva 12, 165. 135, 5
convivia 12, 165. 135, 5. 205, 431. 348, 222. 389, 675
convocat 17, 276. 373, 230. 417, 405
convulſaque 196, 204
convulſo 349, 254
coortis 330, 512
copia 45, 157. 90, 391. 392. 93, 466. 169, 194. 178, 447. 181, 545. 250, 792. 251, 838. 257, 88. 297, 356. 316, 129. 321, 278. 350 265. 372, 208. 357, 332. 397, 863. 405, 70
copula 217, 769
cor 149, 384. 355, 421
coralium 454, 416
coram 275, 559
corbe 427, 644
corda 297, 351. 334, 624. 458, 514
corde 63. 622. 101, 690. 172, 266. 190, 33. 273, 501. 323, 229. 337, 709
Corinthiaci 458, 507
Corintho 151, 407
corna 246, 665. 395, 816
cornaque 9, 105
corneaque 241, 545
corneus 34, 697
cornibus 32, 652. 53, 344. 62, 603. 67, 20. 147, 328. 194, 161. 200, 318. 209. 530. 289, 111. 295, 271, 296. 350, 269. 461, 582
cornicis 198, 274

corniger

corniger 136, 17. 425, 602. 449, 309. 458, 511
cornigeræ 399, 926
cornigeris 215, 706
cornu 65, 671. 73, 874. 95, 533. 118, 392. 149, 383, 171, 243. 200, 313. 257, 85, 88. 258, 91, 97, 293. 222. 312, 16. 344, 103. 462, 611
cornua 25, 455. 52, 641. 36, 740. 42, 80. 57, 453, 73, 855. 80, 139. 82, 104, 200. 101, 682. 137, 56. 193, 112. 195, 179. *& alibi quàm plur.*
cornuaque 44, 117. 220, 318. 329, 476. 462, 620
cornum 237, 408. 356, 451
cornuque 313, 37
cornus 214, 683
corona 40, 27. 305, 598. 363, 1
coronæ 96, 555. 228, 181
coronam 228, 178. 390. 704, 462, 615
coronant 267, 335
coronantur 231, 264
coronas 267, 337. 390, 698. 429, 708
coronat 150, 388
coronatæ 465, 696
coronatis 67, 713
Coroneus 61, 569
coroniden 462, 624
coronis 60, 542. 315, 91. 414, 315. 450, 733
corpora 3, 2. 11, 156. 18, 300. 27, 527. 49, 235. 50, 267. 52, 326. 53, 358. 57, 459. 64, 644. 65, 663. 70, 772. *& alibi quàm plur.*
corpore 4, 18. 13, 186. 23, 428. 35. 706. 36, 739. 45, 150. 70, 775. 76, 44, 84, 222, 236. 85, 249. 91, 417. 93, 467. *& alibi quàm plur.*
corporeaſque 440, 105
corporeuſque 170, 407
corporibus 82, 181. 172, 277. 262, 195. 433, 801
corporis 22, 408. 32, 650. 77, 56. 90, 398. 157, 584. 175, 380. 200, 317. 253, 880. 352, 339. 360, 571. 404, 61. 475, 873
corpus 54, 362. 63, 611. 64, 647. 648, 76, 33, 40. 82, 197. 87, 308. 89, 359. 90, 396. 91, 417. 94, 493, 509. 107, 112, 139. 110, 158. *& alibi quàm plur.*
corpuſque 113, 244. 220, 852. 230, 234. 316, 141. 335, 675. 400, 948
corque 172, 282. 261, 178
correctis 274, 528
correpta 272, 454. 281, 733
correptaque 16, 257
correpti 350, 274
correptus 91, 416. 130, 676. 240, 514
corrige 43, 89
corripe 45, 145
corripiens 183, 611
corripimus 421, 497
corripit 153, 483
corripitur 47, 210
corripiunt 97, 565
corripuêre 45, 158
corripuit 366, 69
corruat 55, 404
corrumpere 178, 461
cortex 53, 353. 54, 363. 268, 353. 269, 391
cortice 29, 554. 118, 375. 155, 537. 249, 762. 268, 362. 278, 658. 302, 494. 498, 501, 512. 310, 736. 426, 630
corve 60, 535
corvo 147, 329
coruſcant 122, 494
coruſcis 37, 768
corvum 63, 632
corvus 62, 596
Cornycida 19, 320
coryli 288, 93
corymbis 100, 665
Corythi 140, 125. 202, 361
Corythumque 350, 220
Corythus 350, 292
coſtas 131, 726
coſtis 138, 78. 352, 330, 347
coſtumque 296, 308
crabronis 451, 368
crabronum 324, 335
Cragon 278, 645
Crantor 353, 367
Crantoris 353, 361
cras 445, 216
cratidæ 393, 749
crate 250, 806
cratem 353, 370
crater 246, 669. 349, 390, 701
cratera 138, 82. 390, 48
cratere 151, 424
Crathis 449, 315
creamur 285, 18
creârit 167, 126
creat 23, 433
creatam 61, 553. 69, 75
creati 96, 543. 213, 666
creatis 170, 206. 190, 30
creato 362, 624
creator 233, 309
creatos 208, 500
creatum 255, 23
creatus 36, 760. 64, 140, 145, 322, 303. 364, 22. 378, 429, 699
creaverat 79, 116
creavit 269, 327
creber 318, 190
crebri 274, 537
crebros 302, 508. 467, 7
credant 341, 26. 452,
credar 40, 39. 277, 6
credas 43, 90. 142, 257, 75. 294. 290. 517
credat 22, 400
crede 20, 361. 113, 224, 94. 403, 31. 692
credens 297, 362. 315, 404, 61. 460, 566
credenſque 143, 213. 444
credentes 244, 612
crede re 87, 311. 128, 132, 731. 177, 421. 561. 214, 695. 215, *bis.* 239, 468. 262, 398, 900. 462, 613
crederet 293, 226. 335, 344, 115
credi 34, 696. 98, 116, 320. 353, 360
crediderimus 446, 260
credideris 356, 456. 825
credidit 229, 220. 554
credimus 53, 230. 554
credis 36, 754. 428, 67
credita 358, 532. 439,
credite 296, 302, 303. 173. 374, 263. 446,

tur 36, 749. 137, 49.
9, 474
tus 365, 43
276, 610. 451, 359
litas 342, 59. 399, 934.
o, 101
ilitate 457, 498
lus 252, 858
nt 49, 235. 106, 46
abis 45, 136
abit 423, 540
ârat 361, 614. 406,
ari 390, 696
âro 183, 614
at 251, 838
atis 388, 637
avit 419, 444
er 178, 457. 239,
8
æe 351, 313
tantia 470, 783
tantibus 307, 648. 333,
4
tantis 467, 725
itque 283, 783
ſcula 15, 219. 333,
6. 408, 122. 463, 651
74, 643
ndo 4, 11. 118, 376.
4, 434
ns 302, 495
nte 247, 716
ntem 268, 361
ntemque 257, 74
nteſque 285, 24
nti 232, 290
ntis 424, 583
20, 336. 65, 671.
567. 156, 547. 298,
. 329, 490. 342, 58.
, 198
que 79, 110
nt 20, 345. 28, 550.
, 124. 241, 522. 312,
280, 702
as 278, 665
i 205, 434
s 196, 223
ue 459, 541
225, 118. 278, 667.
, 734
225, 99. 228, 183.
, 706
que 459, 450
aque 207, 463
n 138, 85
127, 607. 233, 307.
365, 31. 393, 750. 469, 760
creverat 227, 155. 302, 505
creverunt 22, 403. 23, 421
creviſſe 228, 191
crevit 91, 415. 107, 60. 112, 210. 129, 661. 224, 82
cribri 355, 427
crimen 26, 483. 57, 447, 462. 63, 614. 71, 813. 80, 141. 191, 71. 236, 130. 230, 240. 287, 68. 293, 231. 294, 243. 316, 141. 366, 60, 64. 376, 299, 303
crimenque 157, 584. 438, 37
crimina 85, 268, 167, 131. 277, 628. 292, 197. 301, 470. 321, 267, 280. 366, 67. 376, 312. 381, 437
crimine 62, 590, 600. 56, 433. 96, 551. 179, 474. 210, 576. 219, 834. 226, 129. 255, 24. 268, 372. 296, 312. 365, 46. 366, 57. 376, 308. 458, 502
criminibuſque 417, 401
criminis 37, 766. 181, 541
crinale 137, 53
crinalem 282, 770
crinales 158, 617
crine 24, 450. 125, 559. 272, 289. 224, 78. 312, 6. 386, 584
crinem 28, 542. 53, 350. 102, 726. 125, 558. 134, 801. 168, 161. 195, 189. 224, 93. 336, 682. 381, 427, 428. 473, 849
crines 51, 283. 65, 673. 91, 421. 116, 311. 152, 432. 305, 592. 350, 275. 464, 676
crinibus 121, 454. 123, 495. 142, 195. 350, 280
crinis 222, 10. 234, 319. 250, 801
crinita 133, 771
crinitas 297, 349
criſtâ 194, 150
criſtæ 185, 672
criſtata 222, 25
criſtati 126, 599. 333, 599
crinis 76, 32. 464, 669. 683
Crocale 81, 169
croceis 80, 150
croceo 284, 1
croceum 94, 509
crocique 119, 393
Cromyona 205, 435
Crotonis 437, 15. 438, 55
cruciabere 64, 651
cruciata 265, 292
cruciataque 101, 694
cruciatibus 261, 779
crudele 239, 467. 306, 620
crudelem 189, 26
crudeles 287, 76. 384, 518
crudeleſque 410, 200
crudelia 101, 697. 184, 653. 384, 531. 430, 778
crudelior 336, 701
crudelis 63, 612. 93, 477. 136, 20. 172, 280. 180, 534. 228, 175. 261, 177. 268, 359. 430, 736
crudus 113, 240
crueniæ 127, 618. 470, 788
cruentant 237, 424
cruentas 267, 344. 411, 211
cruentati 97, 572
cruentato 108, 104
cruento 325, 395. 434, 819
cruentos 306, 620
cruentum 35, 718. 109, 133. 214, 689
cruor 109, 121. 171, 253. 175, 388. 249, 764. 260, 170. 292, 210, 211. 309, 728. 379, 394. 398, 887.
cruore 63, 607. 80, 148. 122, 482. 201, 343. 237, 402. 259, 133. 261, 782. 353, 382. 358, 534. 376, 388. 412, 238. 440, 98
cruorem 138, 83. 199, 286. 200, 333. 236, 386. 309, 731. 341, 30. 377, 331. 380, 409. 433, 801
cruori 110, 140. 456, 463
cruoris 110, 161. 224, 163. 383, 482. 394, 768. 422, 529
crura 15, 236. 18, 306. 27, 509. 55, 351. 126, 580. 148, 351. 152, 432, 456. 301, 489. 338, 752. 354, 392. 423, 551. 452, 377.
cruraque 400, 963
cruribus 82, 197. 167, 143. 354,

354, 403. 396, 826
cruris 141, 168
crurum 339, 793
crus 314, 74
cubat 333, 612
cubile 62, 592. 458, 501
cubilia 223, 55. 306, 635. 320, 259
cubitique 352, 343. 421, 501
cubito 201, 343
cubitoque 274, 517. 334, 621
cucurri 158, 613. 220, 849
cui 27, 512. 29, 557. 46, 185. 68, 742, & *alibi quàm plur.*
cuiquam 88, 336. 195, 172. 304, 576
cuique 50, 259. 210, 575. 331, 543. 334, 637. 429, 704. 446, 252. 469, 764
cuive 265, 778
cujus 31, 613. 39, 3. 81, 157. 115, 290, & *alibi quàm plur.*
culmen 18, 289
culmina 18, 295
culmine 146, 291. 177, 432. 357, 480
culpa 215, 729. 276, 609. 292, 200. 306, 629, 327. 421. 376, 300. 441, 115
culpæ 160, 669. 191, 69. 214, 754. 304, 553. 438, 22
culpam 40, 37. 57, 452. 60, 546
culpavi 304, 581
culpetne 85, 256
culta 272, 361. 322, 297
cultique 67, 710
cultis 155, 535, 170, 208
cultor 139, 100. 402, 4
cultores 19, 327
cultoribus 213, 653
cultro 200, 314. 456, 464
cultros 211, 599. 441, 134
cultrosque 197, 244
cultu 137, 49. 145, 279
cultum 98, 609
cultuque 173, 314
cultus 178, 454. 234, 322. 252, 854. 280, 711. 302, 517. 344, 408
cultusque 133, 766. 191, 58
cum *adv.* 7, 58, 70. 13, 197. 29, 560. 31, 599. 53, 347, 350. 54, 373, 382. 56, 418, & *alibi quàm plur.*
cum, *præp.* 4, 20. 6, 51, 56. 13, 180. 14, 217. 36, 733, & *alibi quàm plur.*
cumque 18, 286, 287. 23, 432. 27, 526. 47, 215. 63, 616. 92, 458, & *alibi quàm plur.*
Cumæa 408, 121, 135
Cumææ 466, 712
Cumarum 407, 104
cumulemur 456, 462
cumulum 319, 206. 408, 137
cumulumque 420, 472
cumuluſque 458, 508
cunarum 257, 67
cunas 298, 392
cunaſque 453, 405
cuncta 8, 83. 13, 190. 25, 465. 168, 154. 180, 522. 192, 96. 194, 165. 275, 553. 281, 732. 299, 266. & *alibi plur.*
cunctæ 57, 460. 102, 716
cunctæque 102, 716
cunctantem 129, 652. 301, 462
cunctaque 71, 805. 91, 424. 282, 776. 312, 15
cunctari 249, 753
cunctas 112, 211
cunctatus 43, 105
cunctatuſque 136, 32
cuncti 173, 313. 203, 378. 325, 377
cunctis 48, 227. 62, 595. 99, 649. 116, 325. 347, 177. 415, 336. 469, 764
cunctiſque 264, 255. 335, 646
cunctos 128, 631. 244, 611. 332, 578. 368, 115
cunctoſque 147, 322. 248, 725
cunctatus 394, 778
cunei 330, 514
cunis 87, 313
cuperem 211, 583
cuperet 436, 353
cupiam 274, 531
cupiaſque 377, 330
cupidi 130, 679
cupidine 15, 234. 42, 104. 84, 225. 177, 346. 163, 50. 185, 671. 224, 74. 226, 143. 230, 224, 300. 272, 454. 281, 291, 182. 306, 636. 666. 335, 338. 393, 398, 906. 403, 29. 229. 443, 173
cupidinis 24, 453. 542
cupidiſque 314, 63
cupido, *ſubſt.* 99, 620. 321. 143, 220. 149, 155, 520. 289, 19. 73. 272, 481. 296, 31
cupidoque 178, 467
cupiduſque 411, 215
cupiens 14, 212. 46, 64, 651. 100, 679. 170. 184. 654. 318, 336, 687. 448, 300
cupière 89, 353
cupies 203, 377
cupio 93, 466. 240, 506
cupioque 266, 303
cupit 26, 490. 9[illegible], 415, 92, 450. 117, 351. 475. 251, 834. 272, 298, 372. 408, 135
cupiunt 428, 673
cupiuntque 234, 533
cupreſſu 81, 155
cupreſſus 288, 106
cur 97, 581. 120, 430. 466. 126, 593, & *plur.*
cura 6, 48. 55, 406. 437. 125, 574. 154, 179, 493. 180, 535. 566. 218, 805. 248, *et alibi*
curæ 16, 270. 66, 683. 396
curæque 327, 426
curam 14, 209. 156, 178, 461. 258, 107. 217
curaque 321, 274
curarum 224, 81
curas 43, 94. 88, 318. 668
curaſque 346, 156
curat 26, 480. 303, 325, 370. 336, 682. 345
Curetas 115, 282
Curetida 226, 153
Curia 371, 197
Curibus 432, 77
curis 70, 779. 212, 265, 275. 469, 768

...as 229, 203
...rat 304, 583
...rebam 62, 586. 158, 604
...rendo 216, 760
...rere 47, 208. 65, 662. ...00, 663. 158, 609. ...24, 336. 417, 389
...ribus 159. 643
...rus 59, 531. 197, 334. ...50, 796. 309, 717. 343, ...73. 345, 128. 374, 252. ...58, 506, 524
...rubus 154, 511. 159, ...43. 265, 272
...ruque 148, 360
...rum 45, 135, 150. 195, ...45. 343, 78. 458, 518
...runt 46, 168
...rus 41, 47, 62. 42, 74. ...3, 104, 106. 46, 166. ...2, 305. 318, 327. 55, ...88, 128, 630. 150, 402. ...51, 424. 196, 208, 219. ...50, 794. 470, 790
...ruſque 48, 230
...ſibus 255, 18
...ſu 27, 525. 72, 838. 82, ...99. 84, 219. 116, 303. ...02, 545. 233, 911. 299, ...01. 307, 669. 308, 679. ...24, 347. 330, 510. 356, ...77. 425, 601. 437, 13
...ſuque 384, 508. 415, ...29
...ſus 67, 721. 99, 636, ...34, 787. 158, 610. 170, ...26. 218, 715, 787. 260, ...52. 304, 575. 305, 590. ...06, 638. 307, 667, 672. ...16, 354
...ta 86, 276. 155, 536. ...45, 653. 324, 352. ...50, 277
...tæ 18, 298. 46, 163. ...57, 594
...tamina 100, 672
...tamine 44, 130. 77, ...5. 164, 64. 197, 227. ...28, 194. 271, 449. 344, ...5
...tantem 42, 83
...tantur 308, 699
...tare 206, 441
...tarent 271, 484
...tari 458, 509
...tarique 58. 479
...tat 67, 715
...tæ 47, 199. 78, 93. 400, 963
curvataque 288, 94. 302, 508
curuatura 43, 108
curvi 50, 265. 441, 123
curvique 75, 31. 349, 243
curvis 359, 560
curvo 89, 342. 131, 720
curvos 258, 114. 319, 229. 324, 342. 404, 51
curvum 137, 53. 330, 505
cuſpide 25, 470. 47, 199. 69, 767. 78, 83. 115, 299. 125, 571. 140, 125. 164, 80. 185, 673. 237, 408. 353, 371. 360, 583, 594. 386, 580
cuſpidis 135, 10. 164, 678. 193, 131. 343, 74
cuſpis 137, 38. 214, 678. 235, 345. 344, 100. 353, 372
cuſtodem 390, 703
cuſtodemque 196, 213
cuſtodes 108, 85. 200, 329
cuſtodia 182, 572. 224, 69. 246, 684. 281, 749. 346, 149. 416, 371
cuſtodit 338, 747
cuſtodia 262, 190
cuſtos 29, 562. 33, 678. 194, 151. 234, 321. 324, 348. 333, 609
cute 77, 64
cutem 62, 583. 86, 276. 90, 397. 260, 167
cuti 126, 577
cutis 100, 675. 175, 387. 250, 803
Cyane 151, 412, 425
Cyaneë 272, 451
Cyanen 153, 465
Cyanes 151, 409
Cybeleïa 308, 704
Cybeleïus 288, 104
Cycladas 50, 264
Cyclope 397, 860
Cyclopis 393, 744, 756. 429, 174. 412, 249
Cyclops 393, 755. 394, 780. 397, 876. 391, 882
Cyclopum 16, 259. 387, 305. 402, 2. 440, 93
Cycneia 202, 371
Cycno 60, 539
Cycnus 54, 367, 378
Cydoneaſque 222, 22
Cygni 346, 150
Cygnis 309, 708. 422, 509
Cygno 343, 76. 346, 164
cygnorum 150, 387. 422, 509
cygnum 344, 101. 345, 125, 138
Cygnumque 345, 122
Cygnus 343, 72. 346, 171
Cyllan 371, 174
Cyllare 354, 393. 355, 421
Cyllaton 354, 408
Cylleне 203, 386
Cyllenide 142, 176
Cyllenius 35, 713. 97, 720. 71, 818. 147, 331. 369, 146. 413, 291
Cylleno 14, 217
Cyllenerque 158, 607
cymba 18, 293
Cnythi 170, 204
Cynthia 216, 760. 459, 537
Cynthus 48, 221
Cypariſſe 289, 121
Cypariſſius 289, 130
Cypriæ 307, 645
Cyprio 84, 220
Cypro 295, 270
Cypron 309, 718
Cytherea 309, 717. 421, 487. 470, 803. 471, 816
Cythereia 111, 190. 393, 529. 306, 640
Cytoriaco 167, 132
Cythno 144, 252
Cythnon 207, 464

D.

DA 26, 486. 40, 38. 87, 295. 212, 628. 235, 251, & *alibi.*
dabant 157, 590. 168, 152
dabas 433, 806
dabat 9, 102. 10, 132. 28, 529. 30, 576. 78, 88. 88, 340. 98, 619. 121, 448. 126, 597. 136, 33, *et alibi quàm plur.*
dabatur 306, 643
dabimus 144, 247
dabis 178, 444. 181, 544
dabit 110, 150. 162, 33. 190, 46. 451, 353
dabitur 43, 101. 69, 701. 89, 367. 190, 41. 247, 691
dabo 143, 227
dabunt 455, 441
dabuntur 304, 571.

Dædale 230, 240
Dædalion 322, 295. 324, 340
Dædalon 231, 261
Dædalus 227, 159, 166. 228, 183. 230, 250. 281, 741
damæ 396, 832
Damas 303, 539
Damasichthona 171, 254
Damis 24, 442
damna 325, 379, 381. 341, 16. 459, 558. 469, 775
damnandus 204, 402
damnans 460, 568
damnantem 102, 718
damnaret 304, 477
damnare 296, 323. 438, 42
damnâſſe 376, 309
damnatque 274, 522
damnatur 317, 178
damnatura 219, 839
damnatus 369, 145
damnavit 88, 335
damnes 395, 809
damni 153, 476
damno, *jubſt.* 47, 213. 60, 540. 210, 552. 249, 777. 297, 340
damno, *verb.* 213, 643
damnoſa 309, 707. 323, 376. 384, 517
damnoſaſque 229, 215
damnum 21, 379. 258, 100. 262, 193. 410, 197
damus 23, 415. 238, 455. 275, 559
Danaas 367, 92. 420, 467
Danaam 366, 59
Danaë 127, 611
Danaeïus 135, 1
Danaën 166, 113. 315, 117
Danaï 341, 13. 420, 472
Danaïs 343, 69. 369, 134. 373, 238. 377, 327
Danaos 371, 181
danda 56, 431. 108, 75. 386, 593. 441, 110
dant 52, 326. 53, 341. 71, 811. 101, 683. 102, 733. 104, 11. 192, 494. 150, 390. *et alibi quàm plur.*
dantem 171, 234. 328, 465. 373, 237. 381, 424
danti 99, 640
dantibus 209, 540
dantque 246, 673. 380, 420. 390, 703
dantur 179, 489. 211, 608
dapes 139, 113. 185, 664. 251, 824
Daphne 24, 452
Daphnes 26, 490
Daphnidis 114, 277
dapibus 246, 683. 316, 120. 439, 75. 440, 87
dapibuſque 242, 571
Dardaniam 454, 431
Dardanidas 380, 412
Dardanio 377, 335. 469, 767
dare 25, 458, *bis.* 31, 618. 41, 52. 45, 149. 64, 646. 99, 639. 100, 679. 120, 424. 141, 170. 158, 629. *& alibi quàm plur.*
darentque 463, 645
darentur 216, 755
dares 280, 712. 372, 225
daret 275, 570. 337, 720
dari 264, 258. 377, 331
das 40, 36. 212, 621
dat 29, 556. 32, 646. 46, 165. 55, 407. 57, 450. 73, 863. 78, 84. 82, 194, 195. 113, 242. 141, 169. *& alibi quàm plur.*
datque 54, 384. 137, 47. 304, 556. 449, 309
data 62, 588. 69, 757. 159, 646. 178, 436, 447. 193, 137. 205, 421. 213, 663. 225, 111. 247, 712. 251, 839. *& alibi quàm plur.*
datæ 22, 389. 414, 297
datam 240, 504
dataque 295, 292
datas 45, 251. 180, 507
date 118, 383. 168, 160. 268, 376. 283, 790. 367, 94. 378, 370. 379, 381. 384, 534. 430, 732
datique 371, 191
datis 173, 297. 178, 463. 216, 754. 231, 266. 298, 363. 368, 101. 379, 380. 390, 702
dato 20, 335. 40, 42. 192, 94. 238, 447. 338, 636
datos 42, 74
datum 87, 314. 152, 451. 214, 691
datur 189, 8. 264, 247, 361, 596. 422, 530
datura 125, 552. 341, 30
dature 97, 579
datus 108, 77. 384, 530
Daulia 145, 276
Dauni 422, 510
Daudo 420, 458
de 10, 127. 15, 226. 325, 326. 22, 405, 4 *& alibi quàm plur.*
deque 57, 465. 83, 214. 326. 121, 454. 123, 5 211, 610. 275, 567. 3 621
Dea 21, 381. 36, 738. 7 57, 454. 59, 521. 69, 7 81, 163. 82, 182. 254. 146, 300. 148, 3 150, 396. 153, 462, *alibi plur.*
Deæ 21, 373, 385. 44, 1 57, 449. 61, 562. 654. 121, 456. 124. 5 146, 300. 146, 310. 1 345. 156, 596. 162, *et alibi.*
Deam 34, 695. 70, 7 787. 89, 364. 149, 3 151, 425. 152, 452. 1 318. 294, 239. 377, 3 393, 747. 434, 842
Dearum 170, 207. 2 381
Deas 122, 473. 160, 663
debeat 453, 401
debebat 272, 455
debebit 190, 48
debebunt 64, 644
debellare 127, 605
debemur 285, 32
debent 271, 430. 464, 662
debere 108, 76. 137, 194, 364. 326, 406. 3 573. 455, 444
deberi 378, 355
debes 26, 481, 482. 1 195, 197. 281, 747
debet 80, 137
debilis 344, 106
debilitaturum 368, 112
debita 10, 137. 180, 538
debueram 186, 700. 590. 355, 445
debuit 211, 582. 243, 397, 877. 419, 444, 817
deceant 354, 414. 579
deceat 116, 312
decebat 76, 542. 116, 216, 758
decem 454, 423
decent 25, 457. 294,

397, 850
centia 24, 450
centior 354, 405
ceperat 370, 163
ceperit 167, 125
cepit 226, 132
ceptaque 405, 81
ceptam 219, 826
cepto 196, 214. 266, 316
ceptus 90, 385. 140, 147. 372, 216
cerpſi 400, 943
cerpſit 315, 112
cerpta 307, 649
cerptaque 400, 943
cerptas 32, 645
certare 433, 804
cet 40, 14. 63, 622. 85, 265. 261, 781
ciderant 9, 106
cidere 267, 345
cidit 18, 308. 352, 339. 360, 569. 435, 847
cimæ 331, 530
cimo 280, 713. 344, 97. 372, 209. 373, 227
cimum 265, 289. 343, 366. 389, 666
cipere 97, 587
ciperetur 281, 739
cipiat 238, 435. 320, 363
cipiet 192, 93
cipis 281, 746
cipit 92, 431. 218, 788. 368, 104
cinat 192, 88. 307, 667
cinet 45, 138
cva 27, 206
cve 445, 227
cvia 5, 39
cvibus 157, 591. 176, 199
cvis 120, 432. 179, 487. 524, 410
cor 105, 21
26, 488. 216, 738. 363, 90
cram 70, 773
ce 347, 189
cem 305, 589, 590. 414, 2
ci 397, 849
cis 54, 382. 241, 535. 8, 98. 428, 684
co 168, 167
cscentibus 20, 345
cscunt 36, 740. 51,

decreta 470, 781
decuit 113, 230. 342, 35
decurrere 97, 569. 276, 590
decuerit 404, 50
decurſus 447, 266
decus 67, 725. 96, 548. 234, 317. 279, 689. 361, 612. 382, 480. 434, 833
decuſque 31, 422
dedantur 389, 662
dedecet 186, 689
dedecus 57, 473. 183, 608. 255, 26. 318, 184. 357, 498
dederam 371, 180
dederant 53, 346. 200, 330. 307, 652. 367, 81
dederas 351, 313
dederat 52, 305. 61, 556. 79, 120. 128, 643. 129, 647. 173, 324. 269, 400. 287, 81. 340, 3. 343, 73. *& alibi*
dederatque 253, 876. 348, 206
dedere 65, 675. 83, 207. 88, 315. 108, 79. 208, 495. 337, 735. 462, 612, 617
dederint 214, 697. 435, 844
dederis 403, 31
dederit 383, 482
dederitis 174, 357
dedero 240, 510
dederunt 282, 755. 352, 334
dedi 15, 220. 212, 632. 371, 178. 374, 259
dedimus 13, 195. 147, 337
dediſſe 63, 608. 147, 322. 240, 513. 430, 740
dediſſent 281, 729. 291, 163
dediſſes 276, 578
dediſſet 216, 758. 241, 533. 428, 659
dediſti 158, 619. 194, 165. 385, 557
dedit 6, 51. 8, 85. 21, 376. 381, 24 453, 63. 606, 627. 66, 695. 70, 788. 76, 37. 88, 338. 91, 427. *& alibi plur*
deditque 79, 128
deditus 399, 921
deducens 106, 36

deducentia 439, 76
deducere 173, 332. 463, 656
deduci 178, 445
deducit 43, 106. 116, 311. 145, 263. 171, 233. 301, 462. 329, 477. 374, 264
deducite 3, 4
deducitur 164, 69
deductas 225, 104
deductus 447, 267
deducunt 30, 582. 100, 663
deduxiſſe 350, 263
deduxit 93, 480. 176, 405
deerant 18, 292
deerat 8, 76. 85, 268
deerit 451, 354
deerunt 395, 819
defecerat 275, 566
defecta 292, 194
defectus 139, 96
defendentia 360, 589
defendere 178, 464. 349, 232. 372, 218. 376, 303, 310
defenderet 389, 665
defendit 124, 526. 256, 39
defendite 269, 384. 376, 314
defenditur 164, 79
defenſæ 350, 526. 469, 770
defenſamus 325, 374
defenſore 375, 274
defenſus 77, 63
deferre 90, 633
deferri 258, 117
defeſſa 262, 198
defi eret 286, 56
deficis 112, 200
deficit 53, 382. 331, 537. 355, 448
deficiunt 239, 492 278, 648. 360, 568. 441, 484
defigit 381, 436
defixa 314, 76
deflent 247, 698
deflentem 203, 358
deflevêre 49, 239. 457, 487
deflevit 285, 12
deflexi 218, 794
defluit 171, 229
defodit 113. 239
deforme 406, 93
deformes 18, 300
deformia 58, 481
deformis 113, 242

defrænato 17, 282
defuerunt 181, 585
defuit 153, 463. 176, 410. 198, 371
defunctum 264, 254
degener 323, 314
degeneras 184, 635
degenerat 200, 543
degravat 148, 352. 394, 777
dehiscit 398, 890
Dei 6, 48. 20, 339. 55, 389. 68, 741. 88, 337. 97, 576. 113, 233. 114, 265. 119, 418. 140, 367. 174, 330. 245, 660. *& alibi plur.*
Deique 182, 590. 428, 673
Deianira 255, 9. 299, 138
dejecerat 87, 303
dejeci 262, 196
dejectam 385, 510
dejecto 349, 255
dejectoque 183, 607
dejicit 35, 719
deinde 20, 353. 93, 465. 157, 593
Deionidemque 271, 442
Deiphobum 359, 547
delabere 72, 838
delabor 14, 212
delamentatur 323, 331
delapsa 78, 101. 434, 838
delapsaque 31, 608
delapsam 253, 469
delapsus 352, 337
delata 251, 816
delatus 101, 690. 398, 770
delectat 346, 138. 444, 203
delectos 451, 364
delenda 376, 320
delere 24, 445. 274, 527
delet 274, 523
Delia 159, 679
delicia 326, 831
delicta 30, 685. 219, 839
delicuit 114, 253. 203, 381
delinit 317, 163
delituit 117, 340
Delius 25, 454. 147, 329. 171, 250. 317, 174. 361, 598. 388, 650
Delphi 291, 168
Delphica 27, 515. 326, 414
Delphice 60, 543. 65, 677
delphina 166, 120
delphine 320, 237
delphines 18, 302. 50, 266
Delphis 322, 304
Delphos 267, 332. 462, 631
Delphosque 442, 144
Delo 459, 541
Delon 98, 597. 459, 541
Delonque 267, 332
Delos 169, 191. 174, 333
Delosque 229, 221
delubra 21, 373. 386, 589
delubraque 42, 77. 247, 707. 388, 634
delubris 467, 745
deluta 89, 366
delusum 251, 826
demant 400, 950
demas 321, 267. 451, 369
deme 66, 700. 195, 168. 602, 518
demens 36, 753. 99, 641. 192, 87. 266, 302. 277, 637. 306, 630
dementer 114, 259
dementia 372, 225
demere 87, 302. 140, 123. 395, 805
demersus 426, 615
demerit 139, 104
demi 170, 197
demisere 193, 133. 462, 612
demisit 298, 367
demissaque 76, 36. 289, 112
demissam 330, 505
demissior 229, 204
demisso 172, 289. 252, 846. 390, 694
demissus 196, 219
demit 183, 603. 364, 16. 431, 766
demite 268, 375
demittere 234, 334
demitti 251, 834
demittite 329, 482
demittitur 438, 44
Demoleon 352, 356
Demoleonta 353, 368
demoliturque 445, 228
dempserat 200, 325
dempsisse 411, 230
dempsistis 430, 732
dempta 461, 610
demptis 26, 492
dempto 73, 866. 225, 32. 441, 143
demptos 195, 168. 149, 302. 419, 689
demptum 315, 113
demptusve 395, 833
demum 270, 413. 321, 2 372, 209. 441, 122
demunt 81, 168
demurmurat 404, 58
denegat 118, 369. 3 186
denique 43, 95. 71, 8 99, 629. 100, 650. *alibi quàm plur.*
denos 199, 293
densa 61, 557. 81, 155. 3 438
densas 459, 537
densi 10, 122. 17, 2 67, 717
densior 5, 29
densis 232, 283. 324, 3 363. 332, 572
densissima 396, 846. 4 31
densum 349, 247. 416, 3 446, 250
densumque 61, 576
densus 76, 29. 286, 54
dence 251, 825. 285, 308, 704. 316, 124. 339, 776. 643. 440, 93
dentemque 251, 825
dentes 70, 776. 76, 34. 84. 103, 105. 84, 125, 573. 163, 58. 122, 124. 230, 246. 288. 236, 400. 349, dentibus 194, 151. 408. 232, 288. 235, 437, 429. 250, 800. 550. 317, 167. 419, 446, 235
denupsit 347, 196
Deo 30, 594, 395. 62, 64, 641, 647. 69, 75 337. 234, 325. 25 264, 257. 277, 625. 107. 407, 107. 408,
Deoque 464, 663
Deoida 166, 114
Deorum 5, 32. 72, 7 83. 12, 171. 19, 32 378. 42, 76. 59, 51 291. 132, 735, 736. 109. 147, 320. *et ali*
Deos 34, 693. 39, 8 511. 63, 578. 100, 111, 186. 114, 273 273. 125, 564. 1 156, 559. 161, 8 *alibi.*

Deosque 190, 51
dependebat 354. 396
dependent 133, 360. 182, 593
deperderet 156, 562
deperit 443, 168
deplangitur 424, 580
deplanxêre 124, 546
deplorata 17, 272
deploratoſque 383, 481
deploravit 138, 63
deponendique 424, 571
deponere 223, 47. 395, 543
deponit 73, 865
deposcunt 14, 200
depoſitique 148, 363
depoſito 289, 118
depoſitum 153, 480. 258, 120
depoſitura 108, 98
depoſuiſſe 222, 16
depoſuit 40, 41. 180, 517
depoſuitque 335, 649
deprecor 43, 98
deprenderat 211, 581
deprendere 43, 24. 75, 6. 89, 562
deprendimur 158, 618
deprendit 18, 296. 92, 429. 335, 663
deprenditur 125, 560
deprenduntur 121, 459
depreſſa 202, 537. 339, 772
depreſſaque 257, 83
depreſſi 31. 606. 111, 284
depreſſum 118, 366
depreſſus 28, 537. 376, 304
depreſſitque 350, 262
depreſſo 100, 672. 469, 618
deſiderant 219. 840
deſiderat 192, 100
deſiderſum 194, 140
deſerti 106, 45
deſepta 175, 387
deſipit 181, 567. 301, 475
deſipuit 277, 639
deſit 98, 614. 178, 454. 386, 590. 424, 589. 425, 590
deſcendat 331, 532
deſcenderat 8, 95. 75, 14. 118, 380. 404, 59
deſcendere 285, 13. 330, 417. 338, 754. 434, 830
deſcenci 285, 21
deſcendit 59, 509. 77, 67
deſcendunt 120, 435
deſectum 427, 646
deſerat 220, 855
deſere 122, 477. 93, 478
deſerere 293, 230
deſeret 451, 355. 454, 418
deſerit 144, 252. 251, 821. 277, 639. 314, 85
deſerta 225, 113
deſertæ 228, 176
deſerti 215, 715
deſerto 98, 606. 216, 752
deſertum 366, 64. 409, 160
deſeruere 162, 15, 16
deſeruit 23, 422. 115, 293. 228, 176. 407, 102
deſeruitque 230, 224
deſiderat 429, 689
deſideret 331, 545
deſiderioque 216, 736
deſiêrant 145, 285. 231, 263. 464, 669
deſierat 41, 47. 110, 167. 248, 725. 398, 898
deſignat 165, 103
deſilit 33, 674. 117, 353. 345, 129
deſiluit 101, 681. 203, 379. 309, 722
deſinat 31, 616
deſine 71, 816. 170, 215. 299, 412. 378, 350
deſinere 446, 257
deſinimus 243, 956
deſinis 117, 336
deſinit 131, 727. 229, 211
deſinite 146, 380
deſint 153, 527. 189, 27. 301, 468. 312, 30
deſiſtere 306, 629
deſit 296, 302. 456, 868
deſolatas 20, 349
deſpecta 112, 206
deſpectat 18, 28, 624. 465, 699
deſpectus 91, 404
deſperat 28, 17, 223. 298, 371
deſpexit 31, 601. 46, 178
deſpice 396, 839. 417, 376
deſpicere 330, 504
deſpicit 76, 44. 196, 223. 331, 553
deſpondet 280, 174
deſtinat 298, 379. 463, 3
deſtringere 344, 101
diſtringit 236, 382. 303, 526
deſtruitis 446, 235
deſuetaque 154, 503
deſuetas 213, 646
deſuetudine 419, 336
deſunt 84, 231, 237. 155, 528. 208, 510. 212, 611
det 33, 670. 86, 283. 286, 190, 40. 260, 157. 273, 503. 360, 94
detque 21, 386
detectique 176, 389
detegeret 60, 546
detegit 260, 169
deterior 9, 115
deteriorque 354, 400
deteriora 189, 21
deterrere 249, 796
deterritus 305, 600
deterruit 414, 296
deterſit 393, 746
deteſtatur 458, 505
detexiſſe 69, 756
detinet 106, 38
detinuit 34, 683. 376, 301
deti 174, 352
detorquet 180, 515
detrahat 59, 524
detrahe 40, 39
detrahis 175, 385
detrahit 282, 771
detraxit 315, 109
detrectare 374, 271
detrectas 144, 246
detrectavitque 365, 35
detritis 395, 792
detruncatque 249, 769
detruſit 314, 72
detruſum 358, 523
detulit 138, 90. 306, 642
detur 12, 175. 18, 307. 181, 545. 350, 265. 397, 863
devaſtata 374, 256
Deucalion 19, 318. 20, 350
Deucalioneas 201, 356
develat 183, 604
devellere 407, 115
devenit 250, 797
devertor 256, 62
devexaque 234, 530
devexo 267, 334
devia 33, 676. 90, 370
deviaque 133, 77
devicto 257, 80
devolvunt 210, 574
devorata 51, 827. 385, 540
devotaque 301, 364
devoveas 377, 330

devovet 139, 102
devovitque 230, 234
Deum 15, 220. 33, 662. 35, 709. 71, 804, 815. 72, 848. 118, 390. 124, 542. 125, 574. 127, 609, 613. 151, 414. 164, 75. 238, 445 & *alibi*.
Deûm 51, 280
Deus 4, 21. 14, 213. 15, 222. 24, 441. 25, 472. 26, 435. 28, 531, 539. 22, 557. 31, 599. 34, 689. 61, 574 67, 714. 73, 870. & *alibi plur*
Deuſne 399, 912
Deuſque 64, 647. 437, 25
Deuſve 409, 162
dextera 99, 640. 140, 124, 142, 186. 219, 814. 255, 29. 257, 85. 292, 198. 318, 197. 343, 70. 378, 361. 407, 109. 426, 628
dexterior 45, 138
dexteriore 197, 241. 351, 303
dextra 6, 45. 12, 171. 28, 553. 40, 25. 41, 61. 52, 311. 63, 624. 68, 735. 72, 848. 73, 874. 81, 161. 85, 264. & *alibi*.
dextraque 77, 59. 178, 474. 240, 511. 350, 272
dextræ 178, 447. 237, 421. 378, 355. 410, 194
dextræque 414, 297
dextram 179, 494. 237, 421. 353, 386
dextramque 102, 721. 192, 89
dextras 65, 674. 180, 506
dextraſque 208, 495
dextris 40, 18. 98, 598. 201, 342. 312, 23
dextro 139, 120. 171, 229. 176, 406
dextroque 131, 719. 266, 298
dextrum 68, 738. 132, 754. 392, 730
Di 3, 2. *bis*. 59, 531. 118, 371. 129, 661. 190, 37. 224, 72. 225, 97. 273, 489. 496, 272. 541, 281, 727. & *alibi*.
Diamque 101, 690
Dian 228, 174
Diana 57, 451. 235, 353. 236, 395
Dianæ 26, 487. 34, 695. 56, 425. 81, 156. 82, 185. 85, 252. 116, 304. 176, 415. 243, 578. 258, 89. 303, 536. 323, 321. 371, 185. 415, 331. 444, 196. 457, 489
Dianam 82, 180. 149, 375
dic 252, 861. 298, 395. 347, 177
dicam 304, 553. 461, 595
dicant 137, 42
dicat 61, 563. 110, 151
dicat 268, 379. 301, 467, 468
dicebant 108, 73
dicebar 215, 703
dicemur 232, 280
dicenda 53, 334
dicens 101, 689
dicente 423, 542
dicentem 55, 394. 95, 526. 113, 239. 255, 27. 263, 216. 286, 40. 305, 609. 313, 40. 401, 666
dicenti 62, 596. 65, 665. 143, 223. 224, 81
dicentum 307, 657
dicere 3, 1. 52, 302. 58, 488. 110, 168. 119, 400. 143, 208. 148, 344. 153, 463, 467. 175, 367. 219, 822, & *alibi*
dicet 384, 513
dicique 80, 136
dicimus 259, 122
dict 211, 590. 240, 519. 243, 590. 263, 215. 337, 713. 416, 365
dicite 99, 932. 247, 704
dicta 16, 244. 32, 656. 37, 777. 88, 333. 95, 527. 106, 42. 125, 550. 167, 138. 168, 156. 207, 481. & *alibi*
dictaque 108, 95. 439, 67
dictæ 387, 618
Dictæaque 75, 2
Dictæi 223, 43
Dictæo 84, 223. 280, 716
dictas 71, 834. 209, 524. 406, 90
dicti 37, 766
dictis 22, 390. 43, 103. 70, 783. 86, 287. 90. 375. 97, 565. 118, 389. 129, 652. 145, 283. 161, 1. 162, 32. 163, 36. & *alibi*
dicto 238, 455. 298, 366. 400, 952
dictoque 94, 501
dictos 24, 447. 160, 662. 319, 213
dicturum 401, 966
dicturus 35, 713. 82, 201
dictynna 56, 441
Dictys 98, 615. 352, 334. 337
dicunt 72, 840. 306, 644. 313, 47
dicuntur 191, 63. 414, 301
didicit 89, 358. 407, 118
diducit 61, 560
diduxit 243, 587
Didymæque 207, 469
die 31, 603. 67, 711. 12[8]. 627. 354, 412. 389, 67[5]. 449, 310
dieque 53, 343. 114, 26[6]. 342, 46
diebus 265, 292. 278, 75
iem 11, 448. 20, 346. 3[8]. 683. 53, 231. 185, 67[5]. 204, 411. 213, 662. 22[2]. 1. 387, 602
diemque 54, 383. 178, 435
dierum 346, 146
dies 40, 25. 80, 136. 14[4]. 149. 95, 519. 118, 37[5]. 119, 399. 148, 358. 15[5]. 444. 197, 234. 205, 43[5]. 276, 597. 598. 282, 76[5]. 289, 126. 295, 270. 33[3]. 745. 346, 150. 408, 14[5]. 411, 214. 415, 216. 43[5]. 418. 474, 868. 475, 873
dieſque 386, 589
diffamatumque 113, 236
differt 73, 863. 97, 578. 11[8]. 350. 163, 52. 180, 51[2]. 282, 765. 322, 306
differtis 384, 519
difficile 57, 447
difficilem 265, 284. 37[5]. 190
difficili 318, 201
difficilis 84, 227. 227, 173
diffidunt 22, 397
diffudêre 133, 766
diffudit 259, 143. 285, 2[9]. 413, 272
diffugiunt 44, 114. 198, 25[2]. 232, 298
diffuſa 260, 162. 264, 239
diffuſum 88, 318
digerit 341, 21
digeſſit 420, 469

digeſt

digeſtum 282, 773
digiti 65, 670. 163, 57. 167, 143. 392, 494. 308, 699. 314, 79
digitique 152, 432
digitis 102, 727. 113, 229. 139, 117. 162, 20. 236, 398. 256, 45. 266, 209. 311. 294, 204. 295, 284. 413, 265. 460, 567
digitoque 242, 574. 279, 691
digitorum 257, 77
digitos 125, 559. 218, 793. 256, 45. 294, 257. 314, 71. 315, 115. 351, 321. 385, 561. 421, 502. 423, 551
digitoſque 26, 500. 54, 375
digna 16, 241. 30, 589. 130, 678. 134, 793. 148, 345. *bis.* 155, 522, *bis.* 169, 182. 178, 458. 226, 127, 131. 247, 705. 252, 847. 376, 307. 432, 777
dignabere 95, 524. 116, 326
dignamque 85, 254
dignamur 13, 194
dignane 308, 681
dignantur 400, 949
dignare 408, 131
dignas 12, 166. 153, 475
dignatur 290, 158
dignatus 95, 521. 242, 568
digni 425, 594
dignior 214, 702. 434, 828
digniſſima 109, 109. 434, 833
digniſſime 116, 320
dignoque 43[illegible], 8[illegible]0
dignos 15, 231. 91, 421. *bis.* 130, 693
dignoſcere 396, 835
dignum 87, 311
dignus 40, 43. 272, 477. 306, 633. 354, 401. 403, 13, 30. 441, 122
digredimur 256, 42
digreditur 284, 2
dilacerant 85, 150
dilaniant 184, 645
dilanient 36, 742. 210, 550
dilapſum 434, 825
dilata 81, 174. 341, 8
dilataque 282, 768
dilatant 175, 378
dilatus 343, 76
dilecta 249, 755. 266, 308
dilectaque 150, 395. 185, 683
dilectæ 243, 591
dilecte 94, 500
dilectos 290, 153
delectu 296, 325
dilectus 289, 107
dilexiſſe 408, 151
dilexit 151, 417. 281, 735
diligis 112, 204
diligit 20[illegible], 467
diluvio 23, 434
dimiſi 355, 441
dimiſit 357, 491
dimiſſis 118, 3[illegible]6
dimittere 17, 261. 272, 467. 328, 446. 372, 217. 373, 226. 465, 692
dimitteret 52, 310
dimittit 62, 598. 109, 119. 226, 148. 228, 188
dimittite 14, 209. 101, 695. 329, 482
dimotis 131, 708
dimovit 148, 341. 334, 617
Dindymaque 48, 223
dinumerat 332, 574
Dio 124, 537
Diomeda 368, 100. 373, 242. 421, 492
Diomedis 368, 102. 419, 457
dira 11, 156. 89, 354. 99, 625. 209, 523. 239, 479. 252. 845. 295, 300. 413, 278. 462, 626
diræ 64, 651. 385, 551
diramque 325, 371
diras 184, 663
Dircen 49, 239
directi 9, 98
directos 44, 129
diremit 4, 21. 358, 535
direpta 77, 52. 102, 731
direptos 312, 29
direxit 236, 400. 343, 78. 361, 606
diri 241, 530
dirigere 224, 66
diriguêre 193, 115. 431, 754
diriguiſſe 53, 348
diriguit 142, 186. 143, 233
diriguitque 173, 303
dirimant 146, 314
diris 101, 694. 180, 535. 261, 779
diro 62, 589. 170, 210. 301, 469
diroque 382, 452
diruerunt 96, 550
diruit 359, 551
dirum 156. 550
diruſque 145, 274
diruta 384, 520
Dis 41, 46. 47, 186. 64, 645. 111, 187. 132, 753. 189, 24. 191, 61. 194, 148. 208, 511. 215, 704. 246, 685. 248, 724. *et alibi*
Diſque 178, 435. 231, 265. 459, 545
diſce 414, 319
diſcedet 92, 436
diſcede 299, 411, 412
diſcedens 167, 139. 337, 713. 437, 17
diſcedentem 336, 687
diſcedere 92, 436. 108, 91. 117, 338. 267, 350. 437, 28
diſcederet 202, 364
diſcedit 318, 189
diſcedite 21, 381. 113, 233
diſceditis 381, 445
diſcedunt 32, 398. 258, 94. 398, 899. 437, 25
diſci 292, 177
diſcidium 405, 79
diſcite 115, 287. 236, 392. 238, 438
diſcordia *adj.* 4, 9. 269, 403
diſcordia *ſubſt.* 7, 60. 277, 629. 300, 445
diſcordibus 127, 621
diſcors 23, 435
diſcreta 336, 699
diſcretus 147, 324
diſcrimen 18, 291
diſcrimina 302, 517
diſcrimine 15, 222. 205, 426. 243, 577. 294, 242. 305, 612
diſcriminis 164, 62
diſcubuêre 242, 565. 346, 155
diſcumbere 348, 212
diſcurrunt 418, 419
diſcuſſa 249, 762 430, 70
diſcuſſique 146, 292
diſcuſſit 63, 625

diſcutit 123, 519
diſcutiunt 350, 522
diſertum 373, 228
diſertus 379, 383
disjeci 344, 109
disjecit 19, 328. 291, 179
disjecta 458, 523
disjectis 102, 724
disjectiſque 349, 252
disjectum 353, 366
disjicit 425, 386
disjunxiſſe 427, 648
diſpar 66, 682. 281, 720. 450, 329
diſparibus 35, 711. 228, 192
diſpenſat 172, 278
diſperſa 313, 35
diſplicit 239, 493. 274, 526
diſponunt 413, 266
diſpoſitam 5, 32
diſpoſuit 33, 673
diſſepſerat 7, 69
diſſidet 463, 648
diſſidii 155, 530
diſſidit 50, 260
diſſidium 405, 79. 142, 173. 357, 488
diſſimilem 16, 252
diſſimilemque 195, 170
diſſimiles 406, 94
diſſimilique 321, 273
diſſimulant 54, 374
diſſimulare 184, 653
diſſimulat 68, 731. 370, 163
diſſimulator 137, 61
diſſipat 71, 801. 113, 241. 235, 334
diſſociata 4, 25
diſſortemque 226, 133
diſſuadere 41, 53
diſſuadet 31, 619
diſſuaſerat 351, 307
diſtabat 80, 145. 172, 273. 291, 175
diſtamus 369, 143
diſtant 164, 97. 446, 244
diſtante 337, 715
diſtantes 49, 241
diſtantia 137, 54
diſtantibus 230, 248
diſtat 81, 152. 170, 220
diſtendens 122, 491
diſtent 238, 439
diſtentæ 445, 219
diſtentum 396, 826
diſtentus 121, 458
diſtincta 165, 86
diſtinctas 145, 266
diſtinctus 84, 221
diſtinxit 6, 47
diſtringunt 100, 665
diſtuleratque 57, 467
diſtulit 35, 724. 175, 366
dite 459, 535
ditem 69, 759. 149, 384
diti 150, 395
ditia 42, 77
ditione 425, 609
ditis 120, 438
ditiſſimus 140, 129
diu 7, 70. 10, 133. 18, 307. 21, 384. *et alibi plur.*
dinque 86, 279. 111, 188. 222, 12. 269, 392. 419, 452
diva 31, 623. 115, 288. 145, 261. 152, 454. 153, 472. 155, 527. 195, 177. 266, 315. 319, 218. 386, 589. 403, 12
divæ 159, 640
divam 266, 310
divamque 152, 449
divellere 253, 877. 413, 38
divellite 109, 112
diverſa 5, 40. 12, 173. 17, 260. 33, 665. 40, 14. 68, 730. 99, 649. 108, 78. 141, 164. 143, 211. *& alibi*
diverſaque 173, 297. 273, 500
diverſæ 334, 641
diverſæque 119, 406
diverſas 151, 419. 321, 262
diverſaſque 376, 294
diverſi 164, 65. 437, 23
diverſis 23, 416. 163, 53. 400, 954
diverſo 7, 59. 52, 323. 140, 141
diverſorum 25, 469
dives 10, 137. 43, 95. 122, 268. 140, 130. 146, 302. 179, 451. 231, 268. 296, 307. 381, 431. 437, 12
diveſque 257, 88. 389, 645
dividit 156, 565
dividite 368, 102
dividuæ 101, 682
divinæ 63, 633
divinante 336, 694
divino 8, 78. 168, 158. 425, 605
divis 180, 526. 469, 764
diviſque 371, 186
diviſit 90, 381
divite 137, 49
divitias 440, 81
divitibuſque 61, 571
divitiis 454, 425
divitior 178, 452
divitis 66, 689
divorum 86, 282
diurnis 112, 215. 195, 192. 224, 83. 334, 624
diurnos 128, 630
diuturnior 93, 472
divulſaque 226, 138. 397, 865
divûm 181, 542. 248, 739. 359, 561
divumque 433, 807
divus 473, 842
dixerat 21, 367. 25, 457. 30, 590. 40, 40. 52, 301. 90, 380. 91, 406. 94, 496. 114, 271. 126, 595. 136, 67. 155, 533. *& alibi.*
dixêre 4, 7. 97, 574. 108, 79. 160, 664. 247, 718. 389, 669. 418, 334. 450, 332. 460, 558
dixerit 216, 740
dixerunt 21, 377. 238, 454. 247, 699
dixi 98, 611. 69, 622, 644. 174, 328. 212, 615, 621. 627. 219, 842, 844. 243. 955. 248, 723. 255, 12. *& alibi*
diximus 348, 217
dixiſſe 12, 176. 35, 710. 88, 321. 116, 305. 236. 387. 437, 15
dixiſti 433, 815
dixit 28, 466. 26, 481. 482, 486. 29, 558. 37. 762. 41, 50. 44, 125. 53, 233. 56, 428. 57. 464, 471. 58, 476. 61. 608. 64, 743. *& alibi quàm plur.*
do 43, 91. 179, 498
doce 243, 575
docebant 390, 686
docebo 14, 210. 446, 238
docendam 230, 241
doceo 372, 214. 443, 172
doceri 120. 428
docet 120 428
docta 163, 60. 439, 74

ſtas 144, 255
ſti 88, 322
ſti 881, 168. 137, 55
ſtis 281, 742
ſtiſſimus 317, 169
cui 220, 863
cuique 307, 651
cuiſſe 240, 863
cumenta 23, 415. 97, 579
donæo 212, 623
donida 394, 716
eam 92, 448. 215, 725. 299, 413
eamne 223, 44
eas 36, 757
ebis 136, 24
endi 63, 614. 324, 343
ens 308, 684. 314, 68. 324, 345
enre 266, 305. 267, 325
entes 302, 510. 412, 142
enti 377, 330
entibus 290, 142
entis 459, 549
entius 113, 246
eo 223, 45
es 360, 591
et 53, 352. 85, 260. 93, 290. 219, 836. 298, 390, 393. 360, 582
i 199, 297
que 10, 130
is 281, 738
ſque 441, 120
turus 264, 257
ona 367, 98. 373, 244
opum 353, 364
or 93, 469. 114, 257. 145, 278. 123, 520. 170, 210. 172, 267. 182, 583. 185, 675. 216, 730. 260, 261. 263, 212. 280, 703. & *alibi*
re 71, 805. 77, 68. 90, 195. 154, 510. 171, 245. 272, 280. 185, 671. 214, 293. 219, 831. 301, 474. 356, 478. 375, 280. 384, 438
rem 114, 256. 150, 251. 172, 272. 259, 142. 273, 328. 348, 437
res 33, 661. 58, 486. 76, 778. 93, 471. 120, 226. 240, 517. 302, 506. 322, 289. 376, 317. 418, 428
dolori 16, 246. 192, 574. 336, 703
doloris 27, 509. 36, 736. 119, 419. 182, 595. 218, 801. 265, 291. 593, 748
dolorque 241, 522. 267, 328. 287, 75
dolos 57, 446. 215, 731
doloſæ 406, 92
doloſas 456, 473
doluêre 287, 82
doluiſſe 88, 334
doiuit 167, 130
domabile 264, 353
domans 55, 399
domant 19, 312
domas 149, 370
domat 245, 650
domeſtica 186, 686
domeſticè 474, 865
domeſticus 386, 578
domi 468, 748
domique 347, 185
domibus 442, 159
domina 169, 178
dominæ 181, 560. 182, 579. 278, 664. 396, 837. 431, 759. 459, 456
dominæque 276, 579. 414. 318
dominam 412, 261. 455, 447
dominari 8, 77
dominas 104, 5
dominatur 210, 553
domini 94, 503. 246, 685. 318, 186. 379, 389
dominique 141, 173. 318, 193
dominis 247, 689. 253, 872
domino 15, 231. 27, 524. 252, 850. 316, 149. 369, 138. 380, 402
dominoque 62, 598. 215, 730
dominos 268, 355. 439, 61
dominum 60, 547. 84, 230. 235. 85, 250. 252, 848. 272, 465. 285, 16. 383, 487
dominumque 262, 196. 400, 939
dominus 252, 855, 869. 363, 2
domiti 24, 447
domitamque 257, 74
domitis 423, 538
domito 308, 704. 346, 164
domitos 202, 374. 339, 541
domo 108, 86. 122, 484. 143, 228. 194, 13. 182, 590. 227, 158. 321, 269. 327, 438. 333, 609. 419, 449. 445, 220
domoque 242, 599. 388, 633. 405, 78
domos 10, 121. 17, 279. 98, 596. 107, 54. 132, 736. 333, 779. 145, 261. 244, 628, 629. 251, 822. 266, 323. 289, 118. 391, 712. *et alibi.*
domoſque 18, 301. 70, 793
domui, *ſubſt.* 107, 66
domui, *verb.* 257, 74. 261, 183. 370, 171
domuiſſe 468, 752
domuit 227, 171. 258, 98
domum 12, 171. 58, 490. 69, 766. 83, 204. 124, 546. 183, 601. 203, 390. 204, 395. 208, 496. 215, 729. *et alibi.*
domumque 87, 307
domus 10, 121. 15, 240. 18, 228. 30, 574. 37, 774. 68, 737. 69, 761. 85, 257. 99, 637. 125, 570. 132, 737. 199, 180. *et alibi.*
dona 159, 655. 194, 159. 216, 759. 220, 851. 238, 445. 260, 157. 262, 741. 263, 213. 269, 402. 270, 415, 419. 283, 793. 286, 32. 316, 122. 375, 289. 390, 702
donare 266, 296
donâſſe 315, 114
donata 31, 622
donaverit 386, 113
donavi 225, 166
donis 42, 77. 315, 102. 349, 245. 365, 41. 408, 134
doque 98, 599
Dorceus 83, 210
Doridaque 39, 11. 59, 269
Doris 393, 742
Dorſo 73, 874
Dorylas 140, 129, 130. 353, 380
dotabere 384, 521
dotale 131, 705
dotalem 224, 68

INDEX

dotalia 424, 569
dotaliaque 420, 459
dotatiſſima 322, 301
dote 136, 15 157, 583. 223, 5:. 280 716
dotem 307, 46. 414, 298
dotibus 131, 702
draconi 262, 190
draconem 61, 561. 131, 715. 190, 36. 194, 149
dracones 126, 599, 603. 197, 236. 250, 795. 251, 812
draconibus 133, 771. 204, 398
draconis 201, 358
draconum 197, 234
Dromas 83, 217
Drya 351, 296
Dryadas 178, 453. 415, 326
Dryades 249, 746
Dryantaque 350, 290
Dryantis 351, 311
Dryaſque 233, 307
Dryope 267, 331. 336, 342
Dryopen 268, 364. *bis*
duabus 138, 82. 179, 484. 485, 196. 243, 237, 414. 389, 660
duæ 81, 168
duarum 185, 680. 214, 701. 283, 779
duas 6, 50. 126, 587. 242, 564. 325, 388. 388, 642. 404, 36
duaſque 388, 634
dubia 106, 44. 393, 754
dubiaque 269, 398. 272, 472
dubiæ 119, 401
dubiam 274, 516
dubiè 208, 508
dubiis 222, 13. 239, 473
dubio 22, 396. 140, 145. 223, 45. 298, 374. 358, 522
dubioque 342, 61. 455, 437
dubita 43, 101. 147, 335. 280, 697
dubitabat 337, 740
dubitabile 15, 223
dubitabilis 364, 21
dubitant 463, 651
dubitanti 57, 461
dubitare 200, 307. 216, 745. 238, 443. 297, 357. 307, 676. 325, 376
dubitaret 131, 704
dubitas 370, 169
dubitat 83, 206. 109, 133. 219, 837. 258, 116. 274, 522. 293, 235. 305, 610
dubitare 145, 281
dubitatis 200, 332
dubitavit 308, 697. 364, 7. 459, 540
dubites 49, 44. 244, 620. 252, 866. 403, 32. 430, 727
dubitet 169, 194
dubito 98, 612. 183, 619. 214, 682. 285, 27
dubitor 170, 208
dubium 124, 545. 185, 678. 238, 441. 307, 659. 337, 717
dubius 141, 167
dubiuſque 400, 940
duc 434, 842. *bis*
ducat 45, 139. 59, 525. 98, 602. 282, 762. 358, 517
duce 75, 12. 229, 208. 407, 112. 408, 121. 414, 312. 434, 836
ducebam 399, 922
ducebas 289, 912
ducebat 289, 129. 418, 425. 431, 746
ducem 212, 324. 225, 105. 230, 224. 411, 226
ducemque 96, 562
ducens 117, 353
ducente 394, 781
ducentem 113, 221. 177, 427. 268, 358
ducentia 399, 922
ducere 21, 402. 93, 485. 97, 587. 193, 119 336, 702. 390, 699. 391, 706
duceret 230, 259
duces 362, 627. 363, 1
duci 29, 560
ducibuſque 334, 644. 457, 482
ducimus 154, 494
ducis 222, 23. 414, 306. 472, 826
ducit 18, 294. 32, 649. 68, 735. 98, 607. 120, 433, 437. 183, 600. 214, 671. 227, 161. 311, 2. 367, 82
ducite 208, 509
ducitur 301, 457. 382, 452. 467, 732
ducta 225, 123. 293, 216
ductæ 85, 257
ductis 351, 316
ductor 360, 574
ductos 411, 229
ductum 163, 57. 265, 264
ductus 210, 555
ducum 366, 51
ducumque 375, 276
ducunt 44, 121. 106, 3 412, 261. 413, 265. 45 391
dudum 382, 457
dulce 152, 450. 179, 50 267, 339
dulcedine 75, 709. 146, 30 317, 170. 326, 402. 41 275
dulces 216, 757. 440, 78
dulci 360, 577. 425, 606
dulcique 115, 284
dulcia 275, 557
dulcior 395, 795
dulcis 448, 286
Dulichæ 38 , 425
Dulichio 391, 711
Dulichium 411, 226
Dulichius 368, 107
dum 19, 314. 30, 592. 13 677. 43, 89. 45, 14 147. *et alibi quàm plur.*
dumque 35, 707. 43, 11 45, 148. 53, 353. *& ali plur.*
dummodo 240, 510. 2 30. 272, 478. 369, 151
dumo 352, 356
dumoſaque 303, 535
duo 20, 355. 25, 468. 6 609. 88, 324, *et alibi.*
duobus 19, 316. 21, 3 23, 431. 83, 215. 1 160. 169, 91. 239, 4 347, 699. 255, 13. 3 707. 323, 318. 433, 8 441, 115
duodena 387, 618
duorum 36, 744. 47, 1 110, 159. 118, 373. 1 164. 156, 566. 170, 1 273, 504. 286, 39. 4 740
duæ 6, 45
duos 109, 108. 123, 4 208, 409. 218, 805. 2 709. 323, 318. 348, 2 350, 262
duplex 118, 378. 357, 503
duplicataque 172, 2 3

331, 550
duplici 220, 869. 350, 268
dura 189, 14, 15. 195, 191. 204, 418. 210, 599. 250, 803. 257, 83. & *alibi.*
duræque 371, 184. 431, 749
duram 276, 607
durant 396, 830
duræque 170, 220
durare 446, 259
duras 130, 672. 266, 303
durâſſe 206, 446
durâſtis 389, 666
durat 293, 218
durata 100, 675
duratæque 126, 577
duratos 225, 559
duratur 302, 494
dure 377, 329. 424, 587
durescere 24, 607
duri 73, 852. 97, 584. 152, 451. 376, 296. 427, 643
durior 395, 799. 429, 712
duris 4, 20. 9, 105. 116, 307, 309. 345, 240. 358, 515
durisque 423, 557
duritia 77, 64, 65
duritiem 22, 401. 132, 751
duro 10, 127. 78, 83. 173, 306. 264, 268, *bis.* 337, 738. 345, 131. 352, 331. 357, 482. 417, 391. 429, 709. 431, 758
duroque 351, 300. 385, 540
duros 256, 58
duruerant 72, 831
durum 23, 414. 67, 706. 441, 125
durus 144, 244. 275, 555. 417, 376
dux 174, 328. 200, 311. 253, 882. 378, 367
duxerat 81, 160. 107, 65. 178, 439. 348, 210
duxêre 208, 496. 243, 581. 249, 746. 422, 210
duxi 255, 16
duxiſſes 336, 697
duxit 70, 774. 273, 497. 295, 279. 199, 402. 308, 689
Dymantis 338, 761

E.

E 12, 162. 31, 615. 36, 739. 53, 346, & *alibi plur.*
ea 43, 111. 53, 353. 70, 785, 84, 225, & *alibi plur.*
eadem 15, 238. *bis.* 239. 25, 562. 20, 257. 77, 65. & *alibi plur.*
eam 86, 271. 155, 521. 179, 478. 250, 793
eandem 93, 474. 142, 205. 421, 505. 443, 171
eas *verb* 66, 696
eas *pron* 423, 558
easdem 67, 721. 125, 557. 149, 377. 443, 170. 451, 360
eat 49, 233. 53, 357. 208, 509
eatque 120, 430
ebeno 333, 610
ebiberant 174, 342
ebibit 251, 836
ebore 68, 737
ebori 116, 332
ebrius 106, 26
ebur 39, 3. 110, 148. 176, 405, 411. 294, 248, 255. *bis.* 295, 283
eburnas 111, 185
eburnea 91, 422. 117, 335, 354. 234, 320. 295, 275. 305, 592
eburneæ 295, 276
eburno 12, 178. 193, 103, 205, 422
ecce 43, 93, 112. 56, 441. 58, 496. 64, 635. & *alibi plur.*
Echidneæ 204, 408
Echidnis 296, 313
Echinadas 243, 588
Echion 79, 126. 233, 311. 308, 686
Echione 95, 526
Echionidis 94, 513. 101, 701
Echionio 235, 345
Echo 89, 358, 359. 90, 380, 387. 94, 493, 501
ecquem 92, 444
ecquid 226, 133. 360, 588. 589, 590
ecquis 90, 380. 92, 442
edaci 451, 354
edam 393, 757. 410, 194
edax 261, 202. 423, 541. 446, 234. 474, 872
ede 39, 761. 97, 580. 99, 635
edendi 251, 829
edendo 252, 842
edentem 69, 733. 263, 207. 456, 467
edere 84, 238. 126, 588. 274, 530. 324, 350. 413, 280 418, 409
edideras 383, 487
edidici 373, 246
edidiciſſe 64, 639
edidit 23, 436. 32, 637. 40, 43. 63, 623. 65, 669. 112, 210. 121, 451. 139, 106. 174, 336. 211, 598. 247, 703. 249, 754. 263, 225. 324, 362. 360, 577. 431, 766
edita 137, 48. 154, 517. 193, 130. 203, 393. 379. 677. 335, 647
editus 238, 449. 249, 770. 295, 298. 445, 221
edo 335, 668
edocuit 133, 768
Edonidas 314, 69
Edono 87, 314. 251, 830. 440, 97
educere 155, 533. 379, 393
educta 79, 113. 355, 422
eductam 328, 455
eductum 171, 252
eduxit 159, 641. 350, 278
Eëtioneas 344, 110
effeciſſe 35, 708
effecta 193, 129
effectu 450, 329
effectum 180, 519
efferor 172, 283
efferre 318, 184. 377, 345
efferveſcere 7, 71
effice 315, 102
efficerentque 195, 180
efficiens 76, 30
efficient 64, 654
efficiet 366, 64. 455, 448
efficit 111, 181
effigiem 8, 83. 416, 358
effigies 265, 264
efflant 42, 85. 101, 686. 192, 104
effluta 171, 233
effluxêre 76, 39
effodit 318, 186
effodiuntur 10, 140
effœtum 198, 252
effœtus 200, 312
effiræno 178, 465
effudit 344, 107. 438, 45
effuge 191, 71. 276, 577. 309,

309, 707
effugere 275, 543. 316, 128. 351, 311. 393, 745
effugiam 297, 342
effugies 118, 371. 259, 125. 304, 566. 357, 484. 416, 355
effugimus 146, 288
effugit 44, 132. 121, 459. 131, 724. 201, 356. 203, 383. 204, 397. 205, 424. 217, 775. 235, 362. 324, 388. 334, 632. 412, 242
effugium 389, 660
effulget 45, 144
effundit 268, 370
effundite 17, 278
effuſæque 390, 688
effuſo 24, 444
effuſus 29, 570. 171, 253
egens 4, 17
egentes 316, 120. 442, 150
egerat 62, 583. 88, 327. 399, 934
egêre 178, 435
egerere 185, 664
Egeriæ 459, 547
egerit 107, 48. 329, 488
egeſta 197, 243
egeſto 289, 136
eget 41, 67. 366, 71. 378, 362
egimus 247, 708
egiſſe 468, 754. 469, 757
egit 47, 203. 230, 225. 251, 813. 271, 430. 308, 681. 315, 95
ego 13, 182. 15, 230. 20, 361. 27, 513. *& alibi plur.*
egredere 213, 649
egredior 213, 649. 219, 841
egreditur 108, 94. 195, 182. 207, 478. 337, 710
egrediturque 122, 484
egregios 137, 49
egreſſa 182, 590
egreſſaque 90, 388
egreſſu 338, 748
egreſſus 45, 136. 108, 105. 226, 153
eheu 94, 495, 496
eja 66, 691
ejaculatur 109, 124
ejaculatus 171, 259
ejecit 199, 282
ejectantemque 411, 211. 333, 615
ejectat 148, 353
ejectatamque 48, 231
ejectum 384, 536
ejus 222, 16
ejuſdem 258, 101
elabique 117, 361
elaborque 256, 63
elapſæ 275, 570
Elateia 347, 189
Elateius 337, 497
elatumque 349, 248
electæ 146, 316
electarumque 354, 414
electra 54, 365
electro 449, 316
electus 101, 702
elegit 54, 380
Elei 157, 576
Eleis 154, 487
Eleleuſque 105, 15
elementa 280, 178
elementaque 5, 29
Elide 154, 494. 233, 308. 414, 325
elidite 357, 508
elidunt 345, 142
elige 86, 289. 255, 25. 275, 547. 347, 200. 408, 135
eligit 58, 498. 335, 648. 378, 365. 388, 626
elimat 111, 178
Elin 65, 679. 158, 608
Elinque 359, 550
Elis 261, 187
eliſa 262, 197. 430, 758
eliſarum 450, 338
eliſi 186, 696. 234, 339. 410, 196
eliſo 25, 466
eloquio 366, 63
eloquitur 85, 257
Elpenora 412, 252
eludere 315, 117
eluditque 246, 687
eludite 456, 475
elue 316, 141
eluſaque 344, 104
eluſam 165, 103
eluſerat 34, 692
eluſos 393, 737
eluſoſque 252, 870
eluvie 447, 267
Emathides 160, 669
Emathiis 146, 313
Emathion 139, 100
ementitus 142, 188
emergit 409, 155
emerguntque 101, 684
emeritis 445, 226
emi 223, 54
emicat 37, 776. 109, 12 171, 260. 263, 226. 30 653. 446, 248
emicuit 9, 27. 138, 6 259, 130
eminet 130, 690. 140, 13 461, 607. 465, 697
eminus 79, 119. 237, 40 353, 379
emiſit 176, 398. 328, 45 447, 270
emiſitque 473, 848
emiſſi 327, 433. 343, 84
emiſſumque 147, 321
emittere 463, 650. 46 657
emittite 201, 338
emittunt 119, 413
emoriar 90, 391
en 51, 283, 296. 59, 52 98, 605. *& alibi.*
Enæſimus 235, 362
enectum 113, 243
enervet 115, 286
enim 16, 250. 28, 530. 3 597. 33, 680. *& alibi pl*
Enipeu 197, 229
Enipeus 30, 579
enitantur 41, 64
enixa 33, 670. 64, 637. 8 314. 187, 712, 238, 45 272, 452. 323, 316. 33 761. 393, 743
Ennomon 374, 260
Enodiſque 288, 94
enſe 13, 191. 35, 717. 7 119. 110, 147. 131, 72 138, 80. 139, 98. 10 142. 204, 181. 554, 55 184, 641. 199, 286. 34 130. 353, 389. 355, 44 357, 484. 414, 296
enſem 141, 171. 181, 55 229, 207. 301, 475. 35 485, 492. 376, 294. 37 316, 392. 381, 435
enſes 139, 108. 377, 34 469, 776. 471, 806
enſis 9, 99. 95, 534. 13 77. 142, 204. 270, 4 433, 802. 474, 861
enumerate 14, 215
enutrivêre 115, 289
eo 15, 226. 87, 304. 13 733. 218, 785. 413, 293
eodem 4, 4. 6, 47. 22, 4 23, 428. *& alibi.*
Eoö 112, 197

293, 235
em 88, 327
s 45, 153
thi 36, 756
thus 36, 748
yre 49, 240
yren 203, 391
Lauria 86, 278. 205, 436.
63, 643
Laurius 467, 723
os 426, 613
reus 98, 619
et 185, 674
is 447, 273
re 179, 488
anda 441, 110
as 251, 832. 252, 840.
go, 82
nasque 246, 671
is 133, 765. 242, 571.
31, 827, 832. 349, 244.
56, 478
253, 873
e 65, 667
m 65, 663, 668
rum 66, 690. 281,
go
s 281, 730
25, 468. 43, 96. 64,
7. 99. 631. & *alibi*
41, 64. 45, 154. 46,
2. 47, 202. 52, 314.
6, 120. 223, 34. 416,
4
em 51, 282. 209, 513.
c, 497. 248, 722, &
bi
na 259, 125
nis 343, 88. 353, 374
ue 179, 486. 416,
3
128, 634. 170, 219.
o, 324. 236, 374. 242,
4. 455, 454
avit 356, 468
167, 126. 232, 302.
6, 377. 296, 326. 356,
8. 416, 361. 444, 190
rum 41, 48. 47, 192.
234. 55, 392. 96,
4. 112, 214. 113, 245.
8, 360. 414, 321, 458,
1, 495, 542
44, 118. 46, 182. 55,
9
sque 222, 22
m 166, 119
mque 355, 43
101, 704. 290, 542.

397, 848. 440, 84. 451, 368
eram 157, 581. 158, 601. 213, 650. 216, 747. 218, 804. 243, 583. 399, 920. 443, 161
eramque 215, 793
erant 8, 93. 9, 99. 18, 292. 66, 703. & *alibi*.
eras 24, 443. 32, 655. 46, 177. 60, 534. & *alibi*.
Erasinus 447, 276
erat 4, 2, 16. 9, 107, 114. 13, 185. 16, 253. & *alibi quàm plur.*
eratque 67, 725. 256, 43
eratis 156, 555
Erebi 155, 543. 287, 76
Ereboque 417, 404
Erechtheas 241, 547
Erechtheus 185, 677. 186, 701. 214, 702
Erechthida 215, 731
Erechthidis 205, 430
erectos 8, 86
erectus 76, 43. 458, 512
erepta 20, 358
ereptaque 298, 386
ereptam 419, 444
ereptamque 33, 665
ereptas 442, 136
ereptus 217, 781. 471, 805
erexit 110, 146. 407, 107
ergo 12, 177. 23, 434. 43, 105. 64, 640. & *alibi plur.*
Erichthonio 271, 432
Erichthonium 61, 553
Eridanum 54, 372
Eridanus 52, 324
erigimur 414, 303
erigite 269, 386
erigitur 36, 746. 298, 378. 329, 497. 353, 374. 467, 737
Erigonen 167, 125
Erigoneque 300, 451
erigor 373, 234
Erimanthidas 58, 499
Erimantho 49, 244
Erimanthon 158, 608
erimus 445, 216
Erinnyn 35, 725
Erinnys 16, 241. 122, 490
eripe 51, 299. 252, 850. 316, 133
eripere 377, 345
eripiam 423, 54
eripiat 169, 196
eripienda 447, 283
eripient 136, 12
eripies 136, 25
eripis 181, 540
eripitur 28, 538. 58, 483. 87, 311. 440, 80
eripiunt 345, 143
eripui 261, 184. 367, 80
eripuisse 134, 785
eripuit 63, 630. 77, 71. 238, 457. 420, 476. 450, 327
eris 29, 558. 154, 501. 257, 69. 263, 214. & *alibi*.
Erisichthona 251, 823
Erisichthone 248, 738
Erisichthonis 250, 779. 252, 840
erit 15, 223. 36, 737. 64, 645. 99, 367. & *alibi plur.*
eritque 27, 517. 430, 722
Erithon 138, 79
ero 255, 20. 469, 768
errabat 216, 751. 324, 357
errandum 108, 87
errans 81, 175
errant 120, 443. 354, 416. 396, 821
errante 433, 4
errare 115, 294. 210, 577. 416, 351
erras 169, 190
errâsse 209, 535
errat 102, 714. 155, 535. 239, 473. 262, 201. 345, 122. 397, 872. 398, 901. 416, 364. 418, 422. 428, 680. 443, 165
erratibus 125, 567
erratica 174, 333
erraverit 153, 462
erravisse 470, 798
erravit 58, 490. 301, 479. 440, 100
errent 71, 802
erres 408, 131
error 80, 142. 92, 431, 447. 138, 90. 297, 342. 342, 59. 343, 85. 368, 133
errore 42, 79. 227, 167
errorem 40, 39. 220, 862. 227, 161
erroresque 123, 502
erroribus 30, 582. 469, 771
erroris 421, 484
erubuêre 192, 78. 236, 388
erubui 257, 584
erubuisse 116, 330

erubuit

eruburt 36, 755. 57, 460. 106, 46. 272, 470. 295, 263
erudit 229, 215
eruerit 441, 113
eruit 356, 477
eruiturque 350, 269
erumpit 210, 562
erunt 66, 703. 309, 725
eruta 171, 253
Erycina 148, 363
Erycis 405. 83
Erigdupum 356, 454
Erymanthidas 58, 499
Erinnys 312, 14
Eryx 48, 221. 142, 195
es 32, 653. 33, 979. 36, 754. 40, 43. *& alibi plur.*
eſculea 237, 410
eſculeæ 24, 449
eſculus 288, 91
eſſe 16, 256. 29, 557. 30, 587. 31, 604. *& alibi quàm plur.*
eſſem 215, 704. 297, 338, 340. 364, 22. 397, 859
eſſemus 96, 551
eſſent 172, 270. 273, 489. 371, 195. 407, 119
eſſes 56, 435. 95, 517. 273, 490
eſſet 31, 619. 56, 444. 57, 473. 58, 493. *& alibi plur.*
eſt 5, 28, 30. 6, 46. 52, 53. 7, 60. 8, 78. *& alibi quàm plur.*
eſſe 295, 300. 279, 380. 382, 466
eſtis 425, 594
eſto 25, 461. 298, 465. 303, 543. 304, 572
eſſote 110, 154
eſtque 27, 518. 321, 264
et 3, 2. 4, 5. 15, *bis.* 21, 22, 23 5, 26. 37, 38, *et alibi quàm plur.*
etenim 429, 695
Ethemon 141, 163, 169
Ethon 45, 153
etiam 9, 109. 32, 635. 41, 57, 68. 85, 240. *et alibi plur.*
etſi 52, 322
evadere 408, 126
Evagros 351, 293
Evagrum 350, 290
Evan 105, 15
Evandri 419, 456
evaneſcere 44, 117. 398, 888
evanuit 163, 47. 416, 356. 418, 432
evaſerat 67, 19
Euboïcam 371, 182. 409, 155
Euboïcas 263, 218
Euboïco 263, 226
evectus 408, 127
evehor 42, 73. 62, 588
Eveni 258, 104
evenient 95, 524
Eveninæ 241, 527
eveniunt 175, 370
eventu 201, 353. 305, 600
eventuque 383, 506
eventus 375, 278. 386, 575
eventuſque 192, 97
everberatque 424, 577
everſæ 348, 222
everſam 387, 623
everterit 331, 555
evertere 370, 169
everti 15, 231
eveſtigata 442, 146
evicere 405, 76
evicit 431, 769
evincere 34, 685
evincitque 465, 706
evinctus 464, 676
Evippe 146, 303
evitata 345, 123
eum 270, 411. 376, 307
Eumelique 203, 390
Eumenides 177, 430, 431. 239, 482
Eumenidum 270, 410. 286, 46
Eumolpo 315, 93
eumque 136, 28
eundem 67, 715. 94, 498. 116, 328. 123, 508. 126, 594
eundi 236, 378. 327, 440
eundo 68, 728
eunt 47, 203. 423, 545
eunt em 34, 682. 122, 484. 276, 588. 283, 785. 301, 459. 337, 711. 418, 425
eunti 78, 91 97, 568. 173, 323. 242, 548
euntes 145, 278
euntis 114, 264. 179, 494. 458, 505
euntque 342, 53
evocat 333, 598
evocet 128, 630
Evohe 123, 523
Evoëque 182, 597
evolat 17, 264
evolvere 148, 355. 358, 442, 152
evolvit 4, 24. 182, 581
evomit 458, 513
Eupalamon 235, 360
Euphorbus 443, 161
Euphrates 49, 248
Eurynomes 112, 219
Eurytidos 269, 395
Europa 225, 120
Europæi 222, 23
Europen 159, 648. 104
Euros 46, 160
Eurotam 291, 169
Eurotas 49, 247
Eurus 7, 61. 213, 664. 481. 461, 603
Eurydicen 314, 63
Eudyricenque 286, 48. 66
Eurydices 285, 31
Eurylochum 413, 287
Eurylochumque 412, 252
Eurymides 394, 771
Eurynome 112, 210
Eurynomus 351, 310
Eurypiluſque 378, 357
Euryſtheus 262, 203
Euryte 348, 220, 228
Eurytion 233, 311
Eurytus 268, 358. 224
evulſum 259, 120
ex 11, 444. 13, 186. 261. 22, 407. *et plur.*
exactæ 22, 406. 140, 360, 572
exactum 14, 171
exactus 119, 399
Exadius 350, 266
exæſtuat 183, 623. 385, 397, 867
exhalârunt 171, 247
examina 275, 551
examinat 413, 270
exangue, *vide* axſangue
exangui 335, 654
exanimata 51, 268
exanimem 309, 721. 778. 381, 438
exanimes 173, 302
exanimeſque 53, 336
exanimi 198, 254 728
exanimis 313, 53.

365
rit 23, 424. 35, 724. 68,
37. 117, 347. 178, 455.
344, 102. 385, 545
f. erat 135,
udi 110, 144. 259, 122.
397, 856
uriti 312, 19
xcata 447, 272
xeam 260, 148
xedere 108, 85. 332, 571
xcit 301, 469
xelſa 473, 842
xepi 243. 954
xcpit 155, 523. 231, 252.
339, 785
xcpias 127, 619. 198,
268
xcpto 41, 60. 252, 868
xceptum 400, 949
xcſſere 170, 197. 185,
170. 238, 456
xceſſitque 194, 166
xcderit 344, 105
xcdit 53, 228. 62, 602.
111, 176. 195, 172. 238,
449. 276, 596. 408, 139
xcipiat 399, 915
xcipis 313, 51
xcipit 35, 722. 41, 68.
52, 324. 54, 366. 128,
634. 134, 790. 145, 260.
204, 402. 214, 668, 686.
259, 131. 267, 333. 292,
186. & *alibi*
xcipitur 86, 285
xcipiunt 81, 171. 199, 300.
383, 481. 412, 260
xcipiuntur 230, 230
xcita 70, 779. 325, 384
xcitat 334, 634
xcivêre 309, 711
xclamant 235, 341. 384,
538. 430, 741
xclamat 32, 651. 79, 117.
117, 356. 126, 590. 136,
13. 180, 513. 225, 108.
261, 176. 337, 725. 357,
499. 397, 874
xclamatque 336, 676
xclamo 216, 746
xclufura 71, 815
xequit 429, 712
xcubies 377, 342
xcurrit 392, 724
xcuſantia 263, 215
xcuſate 114, 256
xcuſat 55, 397. 420, 462
xcuſa 180, 528
excuſſaque 157, 596
excuſſæ 217, 782
excuſſis 234, 339
excuſſit 11, 155. 122, 492. 186, 703. 205, 423. 309, 713. 334, 621
excuſſum 92, 627
excute 101, 689
excuteret 299, 426
excutiant 431, 764
excutior 458, 524
excutis 281, 745
excutit 150, 404. 256, 52. 336, 678. 344, 98. 350, 281
excutiunt 52, 315. 310, 739
excutiuntque 327, 436
exeat 118, 385
execrantia 139, 105
execratur 410, 191
exécrere 377, 329
exegit 132, 734. 241, 531
exemit 2, 24
exempla 21, 366. 120, 431. 273, 507. 275, 554
exemplis 102, 732. 164, 83, 473, 857
exemplo 127, 622. 272, 453. 308, 685. 428, 667
exemploque 79, 122. 472, 834
exemplum 215, 724. 225, 117. 230, 245
exemplumque 358, 512
exequiæ 390, 687
exequialia 418, 430
excercebar 399, 921
exercebat 265, 275
exercent 175, 375. 387, 614. 423, 556
exerceor 51, 287
exercere 358, 334. 451, 360
exerces 114, 245
exercet 63, 618. 167, 145. 218, 791. 227, 166. 360, 583. 366, 54
exercetque 251, 826
exercita 212, 634. 374, 265. 469, 768
exhalant 387, 603
exhalantem 137, 62
exhalantes 211, 581
exhalantia 450, 343
exhalantur 333, 596
exhalari 458, 528
exhalat 120, 434. 220, 866. 416, 370
exhaſata 313, 43
exhauſta 24, 443. 346, 162
exhauſto 141, 149
exhibet 422, 526
exhibita 321, 264
exhibuêre 200, 323
exhibuit 163, 44. 170, 213. 291, 181
exhorruit 109, 135
exhortantur 236, 388
exhortanturque 266, 305
exhortari 442, 152
exhortatur 150, 403
exhortatus 343, 48
exhortor 190, 35. 380, 685. 373, 234
exibit 451, 371
exiêrant 84, 234. 180, 523. 329, 474
exiêrat 87, 296. 137, 44. 148, 360. 415, 342
exiêrint 108, 86
exierit 286, 52
exige 226, 125
exigere 273, 500
exigit 111, 190. 156, 572. 216, 757. 348, 209. 413, 268. 421, 478
exigite 201, 338
exigua 92, 450. 100, 136
exiguam 169, 287. 245, 650
exiguamque 128, 629
exiguas 77, 50
exigui 308, 391
exiguis 451, 351
exiguo 200, 315. 211, 599. 212, 625. 222, 18. 236, 383. 343. 70
exiguum 398, 888
exiguumque 380, 409
exiguus 120, 442, 179, 486. 240, 496
exiles 167, 143
exiliantque 186, 696
exilibus 152, 433
exilio 80, 132. 293, 232. 366, 61
exiliis 458, 515
exilium 75, 5. 99, 625. 228, 184
exiluiſſe 164, 77
exire 20, 344. 122, 489. 160, 671. 196, 206. 199, 286. 309, 711. 353, 525. 390, 697
exiſtunt 50, 264. 79, 120
exit 44, 115. 77, 75. 78, 139, 397. 125, 565. 154, 512. [illegible] 571. 172, 204.

193.

193, 127. 218, 783. 266, 309. 277, 631. 316, 140. 322, 296. 324, 366. 333, 602. 381, 442. 387, 610. 444, 189
exitiabile 171, 257. 237, 425
exitio 11, 446. 217, 769. 236, 370
exitioque 374, 259
exitium 51, 290. 175, 383. 204, 406. 209, 527. 383, 500
exitus 89, 349. 223, 60. 281, 725. 284, 8. 345, 121. 351, 298. 358, 522. 455, 449
exorabilis 60, 546
exoratam 151, 418. 280, 669
exoratis 211, 591
exosa 26, 483
exosæ 209, 524
exosas 202, 367
expalluit 28, 545. 109, 106. 183, 602. 291, 185
expatiantur 47, 202
expectabam 219, 812
expectanda 80, 136
expectatum 134, 790. 222, 5
expediunt 163, 57
expellam 183, 618
expellere 129, 651
expellitur 62, 595. 458, 411
expendite 369, 150
experienſque 23 414
experientia 15, 225. 216, 742
experientis 409, 159
expers 53, 381. 114, 262. 119, 481. 264, 252. 444, 202
experſque 26, 479
expertem 138, 91. 392, 727
expertus 55, 392
expetit 207, 476. 275, 549. 393, 741
expetitur 256, 48
expirare 448, 300
expirat 79, 121
expiravit 139, 106
explet 69, 649
explicat 467, 720
explorant 463, 642
explorat 55, 403. 300, 456
exploratis 276, 591
exploratum 148, 362
exponit 122, 469. 300, 439
expoſcere 275, 545. 318, 201
expoſitum 313, 56. 365, 46. 392, 726
expoſui 399, 933
exprimit 334, 636
exprimitur 355, 438
exprobravit 366, 69
expugnacior 433, 21
expugnare 277, 618
expulit 52, 313. 171, 259. 236, 381. 280, 704. 379, 394
expulſa 251, 828
expulſi 72, 843
expulſumque 321, 269
exquirere 298, 394
exſangue 64, 647. 72, 831, 113, 244
exſanguemque 263, 224
exſangues 114, 267. 120, 443. 286, 41
exſangui 335, 654. 462, 627
exſatiata 241, 542
exſaturanda 136, 19
exſecrantia 139, 105
exſecratur 410, 191
exſequialia 418, 430
exſere 396, 838
exſecrere 377, 329
exſerere 51, 271
exſereret 502, 505
exſerui 256, 57
exſillis 458, 415
exſilio 80, 132. 293, 232. 366, 61
exſilit 200, 320
exſilium 75, 5. 99, 625. 228, 184
exſiluêre 100, 670. 349, 252. 417, 406
exſiluiſſe 164, 77
exſiluit 136, 35. 226, 314. 299, 410
exſistere 184, 654
exſistit 447, 274
exſistunt 50, 264
exſpatiantur 47, 202
exſpatiata 18, 285
exſpectabam 219, 812
exſpectant 232, 293
exſpectare 90, 378
exſpectanda 80, 136
exſpectat 281, 721
exſpectata 371, 183
exſpectatas 460, 564
exſpectato 211, 595
exſpectatoque 269, 126
exſpectatum 234, 790. 5
exſpectatus 418, 418
exſpes 411, 217
exſpirare 448, 300
exſpirat 79, 121
exſpiravit 139, 106
exſpoliatque 385, 562
exſtabant 53, 355. 804
exſtabat 171, 236. 118
exſtant 73, 854. 252, 324, 358
exſtante 405, 67
exſtantem 19, 332. 81. 352, 352
exſtat 385, 569. 405, 73
exſternata 32, 641. 314,
exſtimulat 178, 459
exſtincto 325, 381
exſtinctos 301, 486
exſtinctum 35, 721. 151. 335, 476
exſtructas 316, 120
exſtructos 138, 8
exſul 369, 145. 384, 510
exſulta 172, 283
exſultantemque 313, 78
exſultantibus 398, 892
exſultat 73, 864. 184, 188, 263
exſultatque 180, 514
exſurgo 98, 601
exta 460, 576
extabant 53, 355
extant 73, 854
extantem 138, 81
extantibus 349, 235
extat 132, 732
extemplo 35, 715. 37, 121, 176, 185. 167, 176, 401. 219, 829. 590
extendi 6, 43
extendit 33, 663
extentam 448, 303
extento 28, 536
extentum 356, 251
extentus 317, 320
extenuat 147, 320
extenuatur 151, 429
exteriuſque 177, 420
externa 417, 380
externaſque 380, 406

ternata 32, 641. 314, 77
ternis 253, 879. 265, 19
terno 419, 454
ternos 129, 684
ternum 455, 443
territa 32, 938. 122, 488. 151, 418
terruit 391, 710
timuit 58, 503. 117, 337. 193, 134. 244, 605
timulata 141, 165
tincta 210, 569
tinctaque 192, 77
tinctique 333, 587
tinctos 238, 446
tinctum 35, 721. 110, 151. 176, 402. 457, 486
tinctus 241, 523
tinguere 14, 201
tinguite 469, 778
tinguor 93, 470
tis 67, 716
titit 151, 413. 398, 893. 468, 751
tra 331, 535
trema 65, 665. 69, 767. 185, 675. 342, 52
tremas 165, 101
tremis 250, 788
tremo 81, 157. 105, 21. 198, 266
tremos 107, 48
tremum 50, 254. 50, 517. 418, 431
tremus 398, 883
tructos 138, 88
tulerat 213, 663. 437, 31
tulit 76, 37. 121, 450. 142, 180. 154, 487. 299, 419
turbare 443, 175
tue 126, 591
tuere 217, 778
tuit 31, 622. 56, 419. 265, 268. 288, 105. 432, 777
tuitur 200, 318
tul 169, 189. 270, 409. 326, 408. 439, 61. 461, 589
tululat 15, 233. 123, 521
tululatque 182, 597
turitque 70, 792
uvias 237, 428
uviis 25, 476

F.

FAber 350, 278
fabræ 227, 159
fabricata 16, 259
fabricataque 246, 669
fabricator 6, 57
fabricaverat 390, 683
fabrilis 111, 175
fabula 107, 53. 111, 186. 225, 123
fac 51, 290. 75, 13. 473, 841
face 25, 461. 123, 508. 190, 49
facem 122, 482
facere 190, 42. 323, 314. 464, 11
facerem 211, 597
facerent 61, 558. 224, 72. 273, 489
faceres 194, 146
faces 94, 508. 177, 430. 198, 259. 422, 531. 470, 787
faciam 93, 465. 125, 549. 192, 92. 397, 875
facias 275, 547
faciat 31, 617. 47, 187. 53, 356. 83, 204. 182, 572. 238, 441. 297, 357. 302, 517. 408, 148. 417, 384. 421, 488
facibus 26, 493. 183, 614. 297, 350
facibusque 179, 480
faciebant 248, 734. 287, 87
faciem 12, 160. 22, 412. 31, 602. 59, 523. 73, 850. 109, 126. 112, 219. 113, 231. 119, 395. 179, 491. 214, 696. 222, 23, & *alibi*
facienda 101, 702. 120, 38. 208, 485
faciendæ 162, 31
faciendis 266, 307
faciendo 379, 374
faciendus 186, 701. 469, 761
facientes 6, 56
facientia 164, 153
facientibus 77, 77. 335, 650
facies, *verb.* 273, 491. 471, 819
facies, *nom.* 39, 13. 65, 661, 675. 115, 260. 126, 593. 156, 568. 164, 74. 169, 182. 178, 458. 185, 624. 234, 322. 267, 327. 280, 711. & *alibi*.
facieſque, *nom.* 118, 374. 143, 235. 215, 721
facietque 214, 696. 170, 416
facilè 429, 697
faciles 282, 755. 396, 831
facinus 16, 242. 122, 471. 136, 14. 181, 539, 561. 184, 623. 224, 85, 901. 260, 150. 300, 448. 301, 471. 376, 310. 456, 469. 470, 802
facio 266, 302
facioque 236, 483
facis 99, 641. 136, 13. 219, 820, 824. 372, 210. 393, 741
facis 25, 469, 470. 28, 547. 71. 798, 805. 109, 123. 112, 203. 164, 70. 165, 102. 171, 256. 197, 244. 201, 340. 214, 696. 231, 257, & *alibi*.
facite 381, 447. 430, 737. 442, 240
facitis 99, 632. 201, 346. 372, 225
facitote 368, 377, 378
faciunt 81, 154. 413, 268. 449, 316. 461, 605
facta, *particip.* 41, 51. 45, 157, 49. 237, 59. 521, 62. 589, 73. 856, 122, 477. 125, 557. 166, 192. 180, 537. 187, 712. 309, 735. 315, 109. 337, 729. 433, 47
facta 58, 485. 405, 80
facta, *nom.* 85, 248. 147, 320. 181, 545. 563, 206. 449, 238. 439, 248. 726, 349. 233, 360. 575, 364. 13, 732. 211, 429. 697, 431, 745
factaque 147, 317. 201, 358. 230. 240. 384, 537
factæ 125, 501
factas 162, 17. 145, 264. 460, 573
facti *particip.* 178, 434. 182, 574
facti, *nom.* 132, 757. 167, 146. 217, 763. 225, 96. 240, 503. 241, 530. 280, 706.

706. 296, 303
factique 262, 206
factis 29, 566. 180, 533. 268, 368. 347, 173. 407, 108. 461, 592. 467, 733
factique 323, 523. 430, 714
facto, *nom.* 12, 264. 66, 693. 75, 5. 100, 654. 111, 173. 170, 211. 173, 316. 204, 402. 270, 408. 356, 472. 404, 36
facto, *particip.* 30, 575. 52, 314. 215, 731
factorum 249, 772
factos 312, 28
factum, *particip.* 414, 313
factum, *nom.* 99, 629. 132, 747. 155, 525. 243, 578. 244, 611. 264, 255. 296, 302. 376, 314. 430, 740
facturus 76, 26
factus 88, 326. 129, 657. 203, 379. 226, 146. 320, 235
facunde 347, 178
facundia 160, 677. 208, 505. 369, 137. 379, 382
facundis 369, 127
facundum 179, 469
facundus 367, 92
fagineus 245, 653
fago 246, 669
fagus 288, 92
falcata 101, 681
falcato 35, 717. 131, 727
falcatus 319, 229
falce 394, 766. 426, 628. 427, 640, 649
falciferæ 399, 930
falcis 197, 227. 269, 383
fallaces 99, 638
fallacia 227, 168. 370, 164
fallacibus 456, 476
fallacior 395, 799
fallacis 75, 1. 391, 712
fallare 314, 84
fallat 86, 271. 109, 128
fallax 22, 391. 200, 326. 327, 430
falle 280, 696
fallebat 34, 698
fallente 163, 60
fallere 108, 85. 111, 177. 146, 309. 153, 480. 248, 721. 258, 120. 382, 462
falleret 34, 696. 280, 809
falli 219, 837
fallique 295, 287
fallis 92, 454. 166, 117
fallit 93, 463. 164, 66. 408, 121. 462, 623
fallitque 108, 94. 302, 519
fallite 456, 474
fallitis 100, 655
fallitur 272, 459
fallor 31, 607. 388, 641
fallunt 26, 491. 243, 577. 245, 651. 416, 357
falſa 73, 871. 134, 787. 140, 147. 212, 615. 225, 123. 259, 138. 295, 292. 299, 427
falſa 40, 37. 167, 125
falſæ 63, 631. 335, 662
falſam 14, 212. 356, 473
falſaque 460, 566
falſaque 119, 404. 385, 559
falſi 36, 754. 85, 250. 202, 360. 285, 19. 416, 358
falſique 442, 155
falſis 219, 206
falſiſque 181, 569
falſò 376, 308
falſoque 147, 319
falſum 139, 11. 199, 297. 257, 75
falſus 255, 24
fama 51, 268. 116, 305. 144, 256. 146, 262. 157, 580. 162, 30. 172, 267. 231, 267. 259, 137. 266, 316. 278, 665. 286, 45. *& alibi.*
fama 88, 339. 96, 546. 239, 141. 343, 86. 439, 58. 475, 878
famaque 285, 28
famæ 194, 146. 209, 542. 275, 555. 430, 732
famam 94, 512. 24, 445
famamque 255, 14
fame 141, 165. 250, 784. 252, 843
fameque 325, 369. 366, 52
famem 316, 129. 325, 371. 411, 216. 451, 355
fames 251, 814. 252, 845. 442. 138
famulæ 113, 223. 412, 260
famularia 461, 597
famulas 112, 220
famulaſque 104, 5. 106, 35
famuli 101, 694. 418, 418. 430, 741
famulis 96, 562. 275, 414, 311
famulos 84, 229. 218, 81
famuloſque 184, 649. 752
famulumque 97, 574
famulus 231, 272. 318,
fare 133, 770
farris 140, 131
fas 41, 57. 64, 645. 767. 120, 428. 151, 184, 649. 274, 509. 395. 281, 747. 474, 86
faſque 182, 585. 275, 55
faſſaque 223, 53
faſſoque 371, 189
faſſura 416, 333
faſſuræ 275, 561
faſſus 72, 836
faſtigia 21, 373. 39, 3
faſtigiaque 464, 672
faſtus 431, 672
fata 63, 617. 64, 648. 657. 82, 17 96, 125, 570. 146, 298. 534. 159, 635. 181, 148, 639, 642. 201, *& alibi plur.*
fatale 142, 182. 239, 270, 411. 379, 381
fatalem 460, 554
fatali 88, 316. 224, 85. 203
fatalia 238, 453. 458, 54
fatalis 461, 602
fataliter 343, 67
fateamur 274, 518
fatebar 212, 632. 216, 75
fatebere 430, 723
fatebitur 274, 515
fatebor 174, 356. 190, 408, 124. 435, 844
fatemur 108, 76. 239, 469, 773
fatendo 354, 407
fatentem 102, 718
fatentis 275, 560
fatentur 55, 389. 132, 73
fateor 226, 127. 268, 306, 643. 364, 16. 182. 419, 440
faterer 215, 733
fateri 96, 558. 130, 256, 53. 274, 513. 544. 299, 420. 359, 5
fatetur 277, 637. 294, 329, 492. 464, 27. 830
fa.i 219, 833. 268,

442, 152
ficino 270, 417
ficinaſque 455, 436
ficidicamque 19, 321
ficidicus 89, 348
fifero 171, 251
fiferum 357, 492
figant 153, 485
figat 30, 573. 246, 686. 261, 825
figatum 231, 260
fis 16, 256. 20, 358. 65, 655. 161, 5. 271, 429, 430. 309, 724. 366, 54. 379, 379. 460, 557
fiſque 374, 260
flo 47, 189. 52, 305. 138, 165
florum 45, 156. 64, 639. 230, 241. 267, 336
flum 113, 249. 165, 90. 237, 412. 269, 394. 471, 807
flur 214, 694. 419, 167
flus 345, 122. 425, 596. 473, 843
fluce 430, 738
fluces 51, 282. 174. 355. 196, 203. 250, 802. 257, 279. 298, 378. 345, 142. 358, 509
fluceſque 251, 819
fluicibus 402, 1. 449, 520
fluxeant 131, 702. 265, 781
fluxeas 68, 747. 98, 613. 174, 327, 328
fluxeat 377, 334
fluxeatque 474, 870
fluxent 141, 153. 451, 367
fluxentibus 438, 49
fluxentum 206, 451
fluxet 90, 388. 215, 726. 231, 252
fluxete 464, 677
fluxi'la 387, 604
fluxillâ 173, 325. 192, 80. 246, 667. 390, 697. 424, 575
fluxillæ 51, 284
fluxillam 48, 231
fluxuni 176, 392
fluxunique 13, 193
fluxunigenæque 419, 449
fluxunine 174, 329
fluxuno 393, 750
fluxvoni 278, 660
fluxvorque 307, 656
fluxvore 264, 246. 271, 425
fluxvorem 429, 706
fauſto 283, 784
fautrix 78, 101
favus 246, 677
fax 284, 6
faxo 86, 271. 360, 594
fecerat 53, 345. 77, 50. 89, 362. 97, 578. 124, 528. 342, 64. 357, 498. 373, 229. 404, 54. 447, 284
fecêre 119, 419. 124, 548. 172, 268. 181, 566. 314, 70. 412, 256. 427, 638
fecerit 59, 514. 341, 26. 400, 941
feci 274, 540. 276, 585. 370, 160. 372, 206
fecimus 369, 140. 440, 96
feciſſe 88, 337. 118, 381. 147, 322. 373, 236
feciſſem 276, 607. 378, 346
feciſſent 236, 376. 341, 9
feciſſes 181, 540
feciſti 139, 94
fecit 8, 78. 27, 520. 44, 123. 59, 507, 524. 84, 232. 86, 277. 93, 466. 100, 670. 107, 59. 112, 208. 114, 258. 115, 292. *& alibi plur.*
fecitque 425, 607
fefellerat 303, 528. 394, 771
fefellimus 348, 218
fele 147, 330
felicem 299, 422. 348, 217. 384, 520
felices 295, 299. 297, 329. 421, 480
feliceſque 145, 267
felici 172, 285. 437, 13
felicia 133, 761. 212, 620. 233, 37. 240, 519. 258, 92. 426, 627
felicibus 392, 719
felicior 307, 633. 408, 142. 427, 642
feliciſque 71, 809
feliciſſima 168, 155
feliciter 213, 659. 221, 4. 294, 247. 334, 643
felix 80, 132. 95, 517. 116, 322. 169, 193. 185, 681. 191, 60. 208, 511. 215, 703. 218, 104. *bis.* 223, 36, 51. *& alibi.*
felixque 169, 193
ſelle 70, 777
femorum 140, 64
femur 140, 143. 236, 371. 314, 81
feneſtris 431, 752
fer 21, 380. 28, 545. 66, 700. 102, 719. 158, 618. 382, 774. 389, 669. 438, 40
fera, *adj. &.* 16, 241. 85, 248. 100, 669. 120, 438. 135, 4. 143, 216. 190, 31. 196, 212. 257, 85. 322, 298. 354, 418. 399, 917. 417, 391. 448, 299
fera, *ſubſt.* 91, 410. 131, 708, 713. 218, 787. 333, 600. 334, 639
feracis 204, 416
feræ, *adj.* 12, 159. 313, 37
feræ, *ſubſt.* 25, 458. 109, 106. 123, 515. 131, 719. 440, 83
ferali 452, 374
feram *ſubſt.* 217, 770. 219, 846
feram *verb.* 356, 470. 400, 950
feramus 325, 378
ferant 45, 134. 372, 214
ferantur 370, 156
ferar 41, 69. 191, 61, 67. 408, 152
ferarum 14, 216. 25, 475. 30, 593. 47, 194. 56, 442. 80, 143, 148. 119, 404. 203, 387. 303, 549. 308, 705. 311, 1. 312, 21. & *alibi.*
ferarumque 134, 780
feras, *ſubſt.* 7, 75. 58, 498. 303, 545. 415, 339. 443, 168
feras, *verb.* 41, 45
feraſque 40, 15. 195, 185
ferat 52, 305. 107, 52. 127, 609. 182, 579. 281, 735. 296, 309, 310. 326, 399
feratis 271, 432
feratur 141, 167
ferax 19, 314. 177, 417. 207, 470
ferè 58, 497. 101, 708. 218, 809. 291, 174. 360, 584
ferebam 265, 287. 307, 649
ferebant 82, 176. 352, 332. 358, 523
ferebat 9, 109. 40, 22. 101, 687. 107, 61. 179, 4-0. 208, 493. 238, 445. 267, 339.

339. 332, 577. 347, 197, 200
feremur 328, 443
feremus 232, 279. 327, 442
ferenda 429, 707
ferendæ 306, 628
ferendam 130, 696
ferendis 394, 783
ferendo 279, 683. 368, 118. 453, 403
ferendum 359, 555
ferens 123, 522. 158, 621. 343, 954. 321, 272. 408, 120
ferentem 359, 565
ferentes 422, 527. 426, 627
ferenti 345, 136
feres 57, 474. 142, 191. 236, 387. 319, 207. 322, 287. 350, 265. 417, 383
feret 240, 494. 368, 108. 451, 355. 471, 820. 472, 863
feretro 431, 747
feretrumque 94, 508
feretur 364, 20
feri 181, 549. 235, 355. 236, 382. 330, 511
feriam 88, 330
feriendus 102, 715
feriens 126, 590
feriente 218, 809. 258, 93
ferinæ 214, 680. 219, 813
ferinas 456, 457
ferinis 311, 4
ferinos 59, 523. 198, 270
ferioque 156, 595
ferire 125, 554. 164, 75
feris, *subſt.* 58, 493. 209, 537. 443, 167
feris, *adj.* 327, 438
ferisne 16, 249
ferit 79, 119. 142, 204. 184, 641. 298, 386. 330, 682. 353, 389. 357, 479
feritaſque 394, 768
feritate 14, 198. 243, 601
feritatis 15, 239. 87, 304. 226, 137
feriunt 163, 58
feriuntque 205, 428
fero *verb.* 51, 287. 159, 655. 280, 699
fero *adj.* 83, 213. 109, 113. 148, 353. 181, 557. 256, 65
feroces 329, 490. 387, 612. 458, 515
feroci 364, 11. 419, 450
ferocia 276, 579
feroque 93, 464
feror 243, 582. 273, 508. 296, 320. 443, 176
feros 348, 211. 376, 317. 377, 343. 394, 767
ferox 36, 758. 77, 68. 113, 237. 123, 519. 136, 35. 139, 119. 145, 277. 186, 698. 233, 306. 255, 369. *et alibi.*
feroxque 233, 312
ferrataque 352, 323
ferre 33, 669. 49, 232. 136, 28. 158, 620, 212, 637. 214, 678. 223, 38. 242, 551. 263, 233. 268, 360. *et alibi.*
ferrea 230, 247. 384, 516. 430, 721. 470, 781
ferrem 215, 634. 382, 460
ferret 308, 682. 414, 317
ferreus 330, 508
ferri *ſubſt.* 343, 84. 346, 170
ferri, *verb.* 390, 696
ferro 10, 127. 63, 606. 77, 53, 67. 78, 84. 110, 163. 143, 226. 160, 659. 171, 251. 172, 271. 183, 612, 617. 184, 643. 185, 666. *et alibi.*
ferroque 10, 141. 230, 245
ferrove 348, 207
ferrugine 71, 198. 150, 404. 470, 789
ferrum 10, 141. 77, 71. 78, 90. 109, 109. 131, 720. 132, 734. 140, 132. 171, 236. 183, 612. 190, 33. 200, 315. 235, 353. *et alibi.*
ferrumque 80, 148. 96, 550. 101, 698. 137, 39. 346, 167. 367, 91. 382, 445. 455, 441
fert 3, 1. 37, 775. 40, 21, 73, 873. *et alibi.*
fertque 195, 184. 423, 548. 453, 405
ferte 398, 880
fertilis 159, 642. 173, 317. 176, 396
fertilitas 153, 481
fertilitatis 51, 285
fertis 373, 227. 441, 117
fertur 46, 184. 52, 320. 58, 484. 78, 90. 88, 334. 1[illegible] 245. 128, 623. 150, 4[illegible] 181, 561. 205, 430. 2[illegible] 446. 222, 15, *et alibi.*
ferturque 289, 127
fervebat 62, 602
fervens 97, 571. 239, 466
ferventes 404, 48
ferventeſque 48, 229
ferventi 109, 120
ferventia 150, 406
ferventibus 15, 228. 2[illegible] 650
fervet 210, 560. 331, 549
fervidus 421, 485
ferulâ 106, 26
ferum 164, 77. 237, 4[illegible] 261, 178. 326, 396
ferumque 202, 373. 4[illegible] 85
ferunt 11, 152. 12, 158. [illegible] 231. 90, 399. 114, 2[illegible] 123, 499. *et alibi.*
feruntque 357, 495
feruntur 46, 164. 47, 2[illegible] 57, 452. 84, 227. 95, [illegible] 122, 486. 180, 513. 2[illegible] 606. 294, 240. 297, 3[illegible] 362, 621. 446, 241. 4[illegible] 792, 800
fervore 445, 209
ferus 13, 185. 158, 6[illegible] 226, 124. 236, 400. 2[illegible] 469. 315, 56. 581, 4[illegible] 394, 780. 397, 873
feſſa 81, 163. 112, 2[illegible] 152, 446, 158, 618. 1[illegible] 340. 224, 83. 266, 2[illegible] 301, 480. 334, 625
feſſam 56, 422. 331, 5[illegible] 418, 426
feſſamque 458, 527
feſſas 30, 582
feſſi 462, 628
feſſios 180, 519. 325, 393
feſſos 128, 634. 147, 3[illegible] 271, 439. 324, 352. 4[illegible] 648
feſſum 92, 502
feſſus 289, 128. 321, 2[illegible] 394, 777
feſſuſque 194, 163. 3[illegible] 66
feſta 106, 33. 295, 2[illegible] 300, 431. 346, 150
feſtâ 70, 795. 305, 598
feſtaque 348, 214
feſtas 241, 581. 249, 746
feſtinant 163, 59

festinat 332, 575
festinus 324, 347
festis 79, 111. 295, 277
festisque 95, 528. 432, 774
festo 245, 657
festum 104, 4. 118, 390. 315, 95
festumque 139, 113
fiant 282, 752
fias 304, 579
fiat 132, 752. 282, 759. 299, 416. 377, 332
fibra 211, 600
fibras 176, 391. 427, 633. 452, 136
fibris 320, 248. 388, 637. 461, 580
fibula 55, 412. 417, 394
ficta 37, 771. 393. 734. 431, 759
fictâ 200, 308. 256, 55
fictæ 400, 935
fictamque 144, 246
ficti 219, 829. 282, 768. 342, 57
fictilibus 246, 668
fictis 364, 9
ficto 282, 766. 365, 37
fictos 181, 565
fictum 255, 25
fictumque 366, 59
fida 68, 745. 264, 249. 376, 319. 393, 748
fidæ 154, 491. 220, 848
fidas 298, 382
fide, *adj.* 72, 837
fide, *subst.* 79, 106. 119, 394. 180, 506. 216, 737. 216, 742. 219, 829. 283, 791. 259, 545
fidelem 376, 319
fideli 392, 722
fideliùs 210, 563
fidem 8, 341. 179, 438. 181, 566. 190, 46. 194, 146. 200, 323. 215, 721. 219, 833. 287, 81. 298, 305. & *alibi.*
fidemque 137, 44. 141, 151. 280, 705. 353, 365
fidensque 236, 370
fidesque 213, 648. 389, 651
fidere 210, 545
fides 95, 527. 256, 55. 268, 371. 296, 302. 414, 497. 451, 361
fidesque 10, 129. 279, 671
fidibusque 169, 178
fidis 259, 125
fidissima 29, 562. 77, 68. 195, 192. 326, 415. 332, 585
fidissime 115, 281. 275, 568
fido 90, 379
fiducia 20, 356. 68, 731. 86, 270. 130, 687. 146, 309. 200, 309. 222, 10. 224, 88. 237, 434. 258, 120. 281, 720. 327, 430. 362, 625. 403, 32
fidum 366, 63
fidumque 405, 83. 412, 251
fierent 162, 118
fieres 95, 518
fieret 107, 96. 280, 712
fieretque 57, 472
fieri 53, 352. 58, 481. 86, 270. 111, 188. 114, 272. 263, 221. 265, 250. 290, 139. 348, 207. 398, 885. 452, 388
fies 64, 647
fiet 200, 311. 428, 686
figat 25, 463
figens 110, 141
figentem 382, 456
figere 137, 55. 160, 659
figis 112, 196. 351, 299
figit 76, 25. 131, 717. 139, 116. 257, 84. 385, 541. 417, 392
figitque 78, 84
figitur 18, 297. 350, 268
figura 66, 698. 106, 46. 413, 286. 431, 770
figuræ 286, 69. 293, 234. 334, 634
figuram 28, 547. 57, 474. 90, 399. 119, 409. 215, 727. 227, 169. 317, 175. 389, 671. 452, 374
figuras 8, 88. 23, 436. 244, 615. 248, 730. 320, 253. 339, 556. 427, 652. 443, 172. 446, 253. 449, 308
figuris 143, 211. 147, 326. 320, 241. 443, 169
fila 64, 654. 107, 54. 119, 396. 139, 118. 162, 34. 285, 31. 287, 89
filia 26, 481. 64, 636. 72, 844. 106, 47. 112, 210, 211. 149, 376. 152, 438. 155, 522. *bis.* 163, 39. 175, 366. 222, 17. 252, 847. & *alibi.*
filis 164, 68. 182, 577. 451, 372
filius 11, 148. 25, 463. 370, 155. 388, 647
filo 227, 173
filum 106, 36
findi 458, 510
findit 129, 667
findunt 45, 159
fine 44, 131. 55, 387. 58, 502. 90, 368. 117, 334. 199, 306. 339, 792. 351, 316. 377, 330. 379, 373. 393, 755
finemque 36, 733. 210, 565. 224, 68. 244, 618. 421, 484, 503
fineque 403, 24
fines 125, 568. 297, 341
fingam 68, 745
fingant 334, 628
finge 42, 73. 225, 114. 273, 505
fingebam 411, 213
fingens 316, 118
fingere 400, 935
fingetur 428, 685
fingi 366, 67
fingit 179, 492
fingite 170, 197
finiat 36, 735. 475, 874
finibus 129, 648. 174, 340. 439, 59
finierat 29, 566. 43, 103, 160. 622. 287, 79. 368, 123
finire 33, 661. 450, 345
finis 118, 389. 164, 82. 277, 632. 301, 471
finita 253, 880. 383, 506, 507. 468, 747
finitâ 28, 548. 85, 251
finitimi 176, 412. 225, 117
finito 412, 246
finitque 453, 400
finitur 317, 152
finivit 211, 591
finxit 8, 83. 117, 319. 458, 502
firma 55, 403
firmâ 432, 780
firmamina 301, 491
firmas 281, 744
firmat 88, 333. 90, 368. 101, 689. 300, 430
firmatque 35, 715
firmissimus 206, 458
firma 445, 223
fisa 472, 827

INDEX

fissa 126, 587
fissâ 302, 512
fissaque 47, 211
fissum 131, 718
fissus 107, 65
fistula 34, 688. 66, 682, 683. 109, 122. 228, 192. 394, 784
fit 15, 237. 17, 269. 36, 740 41, 66. 54, 377. 65, 673. *et alibi plur.*
fitque 36, 739. 167, 142. 308, 889. 444, 185. 445, 207
fiunt 129, 660. 308, 700. 314, 82. 423, 554. 446, 244
fiuntque 193, 124. 338, 744
fixa 78, 92. 140, 124. 141, 173. 173, 311. 192, 87. 236, 382. 262, 206
fixerat 309, 712
fixit 25, 472. 289, 131. 352, 231. 355, 421. 356, 451
fixo 8, 91. 506, 601. 356, 458
fixum 77, 66. 237, 413
fixumque 77, 69
fixurus 58, 504. 415, 343
fixus 170, 227. 252, 858. 352, 335
flabat 213, 664
flagellis 118, 367
flagrans 435, 847
flagrant 117, 347
flagrantem 238, 456. 350, 271
flagrantemque 204, 395
flagrantes 198, 258
flagrat 178, 460
flagratque 43, 104
flamina 7, 59. 17, 263. 28, 528. 371, 184
flamine 73, 875. 212, 629. 333, 600. 335, 664
flamma 235, 356. 252, 846. 263, 233. 264, 241. 295, 279. 455, 441
flammâ 15, 230. 53, 325. 194, 160. 440, 78
flammaque 416, 351
flammæ 44, 123. 218, 808. 261, 372. 264, 262. 273, 508. 422, 532. 451, 352
flammæque 87, 306. 210, 554
flammam 90, 374. 450, 343
flammamque 148, 353. 359, 551
flammas 16, 255. 26, 495. 71, 811. 93, 464. 178, 466. 189, 17. 196, 210. 264, 249. 281, 724. 291, 173. 351, 295. 420, 467. 469, 778
flammasque 39, 2. 223, 53
flammifera 152, 442. 432, 796
flammiferis 45, 155
flammiferumque 473, 849
flammis 47, 210. 51, 299. 54, 380. 57, 454. 63, 629. 168, 164. 183, 615. 238, 462. 364, 7. 388, 636. 403, 25
flatibus 209, 532
flatuque 380, 418. 411, 226
flava 166, 118. 167, 130
flavâ 419, 448
flavaque 9, 112
flavæ 69, 749. 93, 487. 231, 275
flavam 229, 198. 280, 714
flaventi 406, 97
flaventibus 246, 670. 279, 688
flavescere 156, 560. 187, 718
flavescit 256, 36
flavescunt 247, 701
flavum 317, 156
flavus 98, 617
flavusque 49, 245
flebam 100, 656
flebant 21, 367. 286, 41
flebat 322, 289. 434, 829
flebile 209, 518. 313, 52, 53. 387, 620
flebilis 431, 748
flectant 58, 482
flectat 46, 169. 286, 51
flectentem 25, 455. 137, 56
flectere 116, 303. 143, 232. 267, 608
flecti 100, 672. 173, 308. 327, 439
flectique 22, 409
flectimur 71, 821
flectit 170, 225. 228, 194. 429, 197. 464, 886
flectisque 465, 689
flectitur 21, 378. 67, 718. 295, 286. 326, 400
flector 253, 881
flectunt 21, 372
flemus 259, 144
flenda 420, 474
flendo 203, 380
flendoque 259, 142
flens 382, 475
flentem 414, 305
flentemque 152, 459
flentes 210, 578. 414, 305
flenti 100, 652. 455, 43[illegible] 457, 492
flentibus 220, 868. 34[illegible] 31
flere 120, 426. 182, 58[illegible] 214, 696. 297, 362. 29[illegible] 387. 190, 689. 418, 420
flerunt 176, 194
flesse 176, 404
flet 173, 310. 185, 66[illegible] 269, 396. 302, 500. 44[illegible] 232
fletque 445, 229
fletibus 30, 584. 327, 419
fletu 130, 674. 335, 657
fletumque 110, 140. 1[illegible] 610
fleturi 232, 291
fletus 53, 340. 130, 6[illegible] 289, 156. 335, 672. 4[illegible] 835
fleverunt 313, 46
flevit 405, 68
flexêre 247, 696
flexerat 211, 584. 3[illegible] 447
flexi *particip.* 6, 98
flexi, *verb.* 252, 865
flexipedes 288, 99
flexis 181, 552
flexisque 47, 196
flexit 82, 188. 286, 293, 236. 309, 720. 3[illegible] 450
flexo 200, 313
flexos 256, 64
flexum 227, 160
flexumque 62, 603. 1[illegible] 340
flexus 152, 430
flore 257, 87. 267, 344
florebat 267, 341
florem 94, 509. 196, 2[illegible] 271, 435. 292, 208. 3[illegible] 728. 379, 395. 413, 2[illegible] 440, 80
florent 333, 605. 444, 20[illegible]
florente 40, 27
florentemque 207, 464

florentia 70, 791. 431, 764
floretis 215, 707. 383, 484
flores 9, 108. 73, 861. 115, 283. 116, 315. 150, 390. 399, 267, 343
floresque 198, 265. 199, 284. 296, 309
floribus 145, 266. 465, 688
floridior 393, 790
florilæge 451, 366
florumque 444, 204
flos 114, 269. 292, 212. 293, 216. 309, 735
floſque 292, 206
fluctibus 10, 134. 124, 526. 319, 210. 329, 481, 497. 336, 700. 337, 721. 420, 476. 448, 287
fluctu 330, 507
fluctus 18, 310. 131, 728. 156, 558. 256, 40. 320, 256. 329, 488. 330, 525, 529. 331, 538. 332, 564. 566, 568. 335, 666. 393, 744. 461, 604
fluctuſque 20, 334
fluctuſve 410, 185
fluens 201, 343. 315, 117
fluentem 255, 18
fluentia 256, 57
fluentibus 126, 582
fluere 536, 656
fluidoque 122, 482
fluidos 409, 168. 445, 231
fluidove 451, 362
fluit 17, 266. 50, 251. 232, 288. 261, 173. 350, 270. 355, 436. 447, 280. 450, 329
fluitantia 329, 470
fluitare 316, 126
fluitque 277, 163
flumen 248, 737. 443, 180. 449, 313
flumina 9, 111. 13, 188. 18, 285. 20, 234, 344. 23, 423. 28, 545. 30, 577. 42, 24. 54, 380. 55, 407. 60, 539. & *alibi.*
fluminaque 5, 39. 40, 16
flumine 50, 256. 89, 342. 195, 189. 354, 413
fluminea 460, 565
fluminea 50, 253
fluminis 425, 599
fluminibus 17, 280. 400, 953
fluminis 31, 603. 64, 637. 157, 576. 316, 139. 398, 889. 426, 615. 438, 54
fluvialis 339, 773
fluviis 210, 568
fluvios 209, 535
fluviumque 258, 11
fluunt 54, 364. 237, 402. 443, 178
fluxerunt 83, 203
fluxit 344, 112. 352, 325
foci 246, 671
focus 325, 393
fodiebant 312, 23
fodientibus 331, 535
fodit 300, 315
fœcunda 57, 472. 257, 70. 333, 605. 383, 505
fœcundaque 23, 419. 229, 222
fœcundam 293, 220
fœcundior 33, 680
fœcundique 204, 417
fœcundis 416, 347
fœcundo 432, 791
fœcundum 251, 821
fœcundus 76, 31
fœda 12, 165. 210, 548
fœdabis 95, 523
fœdantem 220, 850
fœdaque 156, 549
fœdari 404, 601
fœdat 171, 238. 241, 529
fœdataque 385, 563. 410, 190
fœdera 69, 757. 190, 46. 208, 486, 487. 215, 715. 220, 857. 417, 380
fœdere 155, 532. 204, 403. 305, 599. 456, 460
fœdo 353, 366
fœdoque 296, 319
fœdus 297, 353. 338, 744
fœduſque 208, 503
fœmina 20, 351. 22, 413. 56, 434. 66, 701. 88, 326. 115, 280. 118, 378. 173, 314. 233, 305. 237, 433. 247, 704. 252, 868. & *alibi.*
fœmineæ 95, 536. 106, 29. 185, 680. 294, 245. 389, 651
fœmineâ 415, 341
fœmineam 287, 80
fœmineis 236, 392. 370, 165
fœmineo 22, 413
fœmineos 309, 729
fœmineum 390, 693
fœmineuſque 260, 151
fœnilibus 178, 457
fœno 427, 645
fœtâ 395, 803
fœtibus 23, 433. 307, 665
fœto 193, 130
fœtu 166, 111
fœtum 164, 81. 184, 637. 226, 133
fœtura 396, 827
foliis 24, 510. 116, 314. 132, 742. 268, 369. 293, 215. 312, 9. 379, 398
folio 394, 789. 413, 269
folioque 292, 208
fons 81, 161. 91, 407. 156, 573
fontana 415, 327
fonte 116, 310. 146, 312. 157, 575. 432, 786. 433, 798. 449, 322
fontem 118, 388. 278, 663. 459, 550
fontemque 98, 414
fontes 5, 38. 51, 273. 57, 464. 118, 385. 152, 447. 196, 200. 209, 533. 390, 690. 447, 270. 366, 713
fonteſque 49, 238. 55, 406
fonti 91, 427. 316, 140. 432, 791
fontibus 17, 281. 48, 218. 76, 27. 82, 177. 96, 545. 210, 568. 400, 954
fontis 108, 98. 115, 287. 144, 256. 145, 263. 151, 425. 289, 122. 432, 788, 794
foramen 259, 129
foramina 342, 44. 355, 438
foramine 106, 30. 109, 123
forcipe 181, 556. 257, 78. 350, 277
fore 13, 196. 16, 250. 69, 758. 199, 639. & *alibi.*
forem 224, 72. 245, 502. 274, 533. 281, 734
forent 77, 62. 223, 46. 312, 15
fores, *subſt.* 29, 563. 43, 113. 69, 768. 71, 819. 101, 699. 121, 453. 122, 487. 152, 448. 247, 702. 266, 298, 310. 283, 782. 293, 224. 298, 384. 301, 457.

333, 605. 430, 717. 453, 407
fores, *verb.* 57, 472
foret 5, 35. 7, 72. 11, 151. 20, 359, & *alibi plur.*
foribus 40, 18. 430, 735
foribuſque 108, 85. 129, 651. 213, 647
forma 16, 248. 22, 405. 26, 489. 28, 530. 61, 572. 88, 331. 92, 455. 93, 476. 111, 193. 118, 378. 185, 680. 190, 82, & *alibi.*
formâ 68, 726. 89, 354. 98, 607. 134, 794. 137, 49. 178, 452. 267, 330. 272, 451. 294, 240. 303, 529. 332, 301
formaque 70, 773. 335, 653
formæ 15, 237. 36, 743. 68, 731. 86, 270. 91, 416. 117, 346. 127, 604. 130, 676, 687. 157, 580. 208, 497. 237, 434. 280, 715. & *alibi.*
formæque 7, 73
formam 22, 402. 92, 439. 94, 503. 134, 783. 152, 457. 213, 642. 318, 203. 319, 209. 354, 394. 380, 405. 416, 373. 452, 381. & *alibi.*
formamque 163, 43. 252, 853. 292, 212. 294, 248. 303, 534
formârat 86, 288
formas 3, 1. 321, 261. 333, 613. 334, 626. 431, 765. 443, 170. 455, 455
formatque 42, 78
formatæ 21, 364
formatum 91, 419
formatus 147, 328
formidabile 73, 857
formidabilis 46, 174
formidatis 456, 475
formidine 41, 66. 47, 200. 134, 802. 422, 518. 442, 153
formis 23, 416
formoſa 31, 612. 116, 319. 168, 167. 272, 461. 294, 266
formoſæ 157, 581
formoſi 92, 461
formoſior 192, 84. 216, 735. 272, 624. 302, 523
formoſis 305, 611
formoſiſſimus 105, 18. 302, 522
formoſius 214, 679
formoſus 116, 130
formoſus 73, 851, 859. 222, 26. 272, 475. 280, 712
fornace 48, 229. 192, 107
fornacibus 450, 340
foro 470, 796
fors 18, 297. 24, 453. 50, 257. 338, 751. 418, 425
forſitan 42, 76. 147, 133. 215, 704. 219, 816. *et alibi.*
forte, *adj.* 177, 427. 260, 150
fortè, *adv.* 16, 254. 26, 493. 66, 692. 67, 711. *et alibi plur.*
fortemque 370, 170
fortes 96, 547. 170, 221. 256, 46. 327, 431. 367, 4. 378, 360
forti 69, 754. 235, 341. 323, 319. 342, 64. 344, 98. 364, 23. 386, 597. 387, 616. 426, 619
fortia 129, 652. 328, 462. 360, 375. 370, 170. 386, 595. 390, 694
fortibus 25, 456. 115, 285. 210, 546. 220, 870. 237, 407. 242, 553. 303, 539. 319, 222. 459, 534
fortior 224, 76
fortis 84, 219. 110, 149. 191, 76. 350, 286. 368, 121. 377, 340. 382, 451. 383, 488
fortiſque 303, 543. 379, 383
fortiſſime 133, 769. 143, 221. 248, 728. 375, 278
fortiſſimus 292, 207
fortiter 106, 27. 255, 28. 373, 237
fortiùs 44, 127. 186, 708. 263, 218
fortuna 125, 566. 140, 140. 149, 368. 169, 195. 209, 518. 217, 762. 222, 12. 224, 73. 299, 400. 305, 603. 377, 334. 381, 435. 384, 525. 386, 573. 446, 161. 457, 493
fortunæ 45, 140. 89, 141
fortunæque 80, 149
fortunam 367, 90
fortunaque 214, 688. 29[illegible] 335
fortunata 116, 323. 44[illegible] 98
fortunatumque 71, 803
forum 120, 444
forumque 473, 841
foſſâ 198, 259
foſſæ 9, 97
foſſas 197, 245. 346, 14[illegible] 372, 212
fovebam 212, 633
fovendos 245, 654
foventque 241, 536
foveſque 219, 823
fovet 63, 617. 205, 42[illegible] 355, 424. 415, 333
fovi 459, 532
fovit 53, 339
fracta 355, 434. 458, 52[illegible] 527
fractaque 357, 488
fractæ 352, 340
fractarum 53, 317
fractis 137, 58
fractus 366, 52
fræna 44, 121. 47, 16[illegible] 191. 52, 316. 171, 23[illegible] 234. 223, 37. 308, 704
frænabas 289, 125
frænataque 196, 220
frænato 320, 237
frænis 105, 24. 250, 795
frænîſque 159, 643. 17[illegible] 228
fraga 9, 104
fragiles 288, 93
fragileſque 349, 243
fragilis 443, 169
fragmina 238, 460. 33[illegible] 561. 423, 563
fragor 17, 269. 329, 485
fragore 324, 365
fragorem 235, 340. 33[illegible] 507
fragoſis 133, 778
frangit 337, 730. 352, 343
frangitur 331, 551, 55[illegible] 332, 569
frangunt 240, 508
frater 17, 275. 51, 29[illegible] 116, 323. 191, 54. 27[illegible] 476. 273, 493, 503. 27[illegible] 509. 338, 758. 365, 3[illegible] 378, 359
fraterque 214, 669. 37[illegible] 191

...terna 365, 31
...ternaque 238, 442
...ternæque 79, 128
...terni 139, 488. 369, 149
...ternis 57, 454. 202, 367. 240, 505
...terno 272, 458. 275, 557. 321, 268
...tre 84, 220. 144, 238
...trem 134, 786. 137, 46. 155, 528. 238, 442. 272, 455, 460. 321, 273
...tremque 190, 51. 240, 320. 326, 410
...tres 79, 123. 139, 107. 176, 393. 186, 693. 194, 241. 236, 372. 238, 446. 239, 491. 240, 509. 269, 405. 361, 603. 369, 151. 372, 202. 383, 499. 423, 445
...treſque 331, 542
...ti 94, 506. 144, 250. 272, 291. 272, 469. 275, 569. 322, 298. 389, 664
...tribus 79, 118. 214, 686. 235, 646. 340, 3
...trique 323, 329
...tris 51, 293. 272, 454. 277, 639. 297, 248. 360, 386
...triſque 156, 564. 326, 10
...trum 7, 60. 11, 445. 72, 289. 240, 506. 456, 60
...ſare 197, 250
...ſat 430, 715
...ſate 292, 396
...ſe 61, 558. 365, 32. 41, 120. 457, 498. 469, 66
...ſem 100, 650. 190, 45. 20, 102
...ſes 95, 534
...ſeſque 10, 130
...ſo 213, 654
...neam 135, 9. 353, 9
...nus 140, 143. 214, 2. 288, 93. 345, 122. 2, 324
... 141, 172. 153, 478. 2, 340, 349. 155, 433
...bant 270, 418
...bundus 345, 128. 410, 8
...ntem 263, 207

frementes 158, 627
frementi 16, 244
frementis 131, 719
fremidâ 135, 2
fremit 101, 704. 109, 136. 167, 146
fremitu 351, 316
fremunt 95, 528
frendens 238, 437
frequens 55, 409. 127, 620. 258, 106. 466, 715
frequentant 102, 732. 106, 37. 314, 89
frequentat 266, 323. 291, 169. 300, 436
frequentes 97, 581. 168, 159
frequento 101, 691
freta 5, 36. 51, 298. 125, 552. 134, 788. 165, 104. 178, 445. 186, 691. 191, 67. 196, 201. 206, 460. 226, 142. 343, 586. 307, 654. 316, 150. 328, 463. 338, 749. 448, 291. 458, 516
fretaque 329, 491
freti 319, 209
freto 135, 6. 225, 104. 429, 711. 469, 772
fretoque 421, 483
fretum 120, 440. 180, 512. 188, 1. 251, 534. 320, 258. 327, 435. 330, 517. 398, 904, 910. 403, 6. 419, 337. 423, 558. 447, 263. 465, 706
fretumque 337, 714. 342, 39
frigida 4, 19. 193, 136. 440, 349
frigidus 158, 632. 265, 290
frigora 6, 56. 48, 224. 150, 390
frigore 6, 51. 46, 174. 276, 581. 278, 661
frigoris 69, 763
frigus 63, 611. 219, 809. 250, 790. 289, 129. 326, 416. 431, 763
friguſque 71, 823
frondator 427, 649
fronde 20, 347. 61, 557. 96. 542. 132, 746. 219, 845. 258, 94. 268, 355. 312, 27. 315, 108
frondem 28, 550. 178, 457. 199, 280
frondente 249, 756
frondentis 232, 299
frondere 247, 714, 715
frondes 55, 407. 128, 635. 195, 178. 232, 280. 249, 759. 268, 355. 268, 374. 284, 333, 615. 404, 37. 428, 664
frondeſque 278, 650
frondeſcere 119, 395
frondibus 90, 393. 100, 667. 150, 389. 168, 163. 183, 599. 288, 91. 313, 46. 377, 324. 390, 690. 397, 846. 411, 516. 444, 205
frondis 24, 449. 29, 565
frondoſus 237, 410
frons 156, 570. 293, 223
fronte 12, 173. 17, 267. 58, 476. 73, 857. 137, 38. 154, 488. 256, 45. 257, 86. 290, 138. 353, 387. 394, 770. 397, 851. 406, 95. 461, 596
frontem 76, 21. 84, 221. 100, 666. 176, 133. 256, 45. 289, 114
frontemque 124, 527
frontes 461, 608
fronti 51, 276. 80, 139. 279, 687. 351, 315. 353, 386. 441, 133
frontis 253, 884
fruatur 50, 585
fructum 312, 32
fructus 51, 285
fruentur 455, 448
fruetur 239, 486
fruge 250, 789. 452, 393
fruges 9, 109. 51, 288. 148, 342. 441, 234
frugiferas 159, 656
frugilegas 212, 624
frugis 316, 120
frugum 153, 475, 490. 166, 118. 231, 174. 300, 433. 441, 222
frui 26, 487. 281, 723
fruitur 70, 779
fruſtra 46, 172. 63, 619. 65, 676. 92, 432. 94, 500. 116, 333. 138, 91. 142, 152. 141, 175. 172, 295. *& paſſim alibi*
fruſtraque 15, 233. 97, 565. 256, 39. 287, 73. 356, 458. 430, 741. 472, 827
frutex 247, 719

frutices 13, 122. 268, 381
fruticumque 117, 339
fudi 367, 89. 374, 256
fudit 63, 610, 626. 140, 141. 356, 469
fuerim 274, 512. 400, 659
fuerimque 91, 570
fuerant 65, 659. 229, 221. 243, 579. 347, 195. & *aliquoties alibi.*
fuerat 8, 58. 57, 469. 58, 504. 84, 228. 108, 172. 113, 235. 125, 551. & *passim alibi.*
fuêre 65, 666. 247, 711. 287, 75
fuerint 60, 451. 126, 603
fueris 95, 521
fuerit 115, 280. 125, 572. 130, 687. 166, 111. 213, 660. 216, 738. 279, 677. 347, 179
fueritque 374, 254
fuerunt 53, 233. 119, 396. 187, 16. 276, 585. 369, 151. 437, 18. 141, 110
fuga 28, 530. 180, 518. 339, 777. 358, 535. 368, 115. 410, 187
fugabitur 273, 501
fugacem 134, 785
fugaci 28, 541
fugacibus 24, 442. 303, 543
fugæ 28, 544. 147, 323. 158, 618. 308, 706. 321, 381. 323, 334. 351, 313. 397, 879
fugæque 293, 233
fugam 31, 600. 77, 47. 182, 572. 314, 77. 366, 69
fugant 17, 263. 211, 605. 221, 1
fugârant 188, 4
fugat 25, 469, 471. 304, 569
fugatis 45, 144
fugato 144, 238
fugaverat 464, 665
fugavi 364, 8
fuge 31, 597. 304, 565. 351, 309. 412, 247
fugerat 235, 368. 439, 60
fugere 158, 605. 218, 796
fugêre 10, 129. 392, 718
fugerant 89, 365
fugeres 397, 860
fugiamus 162, 29
fugiant 247, 183
fugias 27, 515. 92, 456. 393, 797. 428, 672
fugiebat 145, 286
fugiebant 31, 597
fugiens 172, 295. 267, 347. 336, 695. 405, 82
fugienſque 90, 390
fugientem 70, 717. 292, 188. 329, 468. 376, 296. 398, 907
fugienti 355, 425
fugientia 259, 127
fugientibus 412, 238
fugientis 339, 775
fugio 61, 756. 117, 336. 158, 601
fugis 27, 515. 90, 384. 93, 477. 225, 108. 271, 446. 372, 223. 428, 688
fugiſſe 34, 701. 46, 176. 174, 337. 395, 808
fugit 15, 232. 25, 474. 27, 502, 526. 50, 254. 58, 492. 62, 594. 70, 786. 82, 198. 84, 228, 229. 90, 390. 108, 100, 101. 122, 488. 123, 521. 153, 260. 117, 232. 199, 290. 201, 351. 216, 749. 210, 788. 276, 579. 277, 632. 300, 448. 301, 476. 334, 624. 336, 668. 339, 771. 351, 301, 302. 352, 338. 367, 81. 400, 938. 404, 63
fugitque 301, 458
fugiunt 27, 506. 36, 739. 126, 602. 220, 864. 313, 34. 444, 153
fugiuntque 210, 574
fui 13, 184. 154, 538. 157, 578. 158, 603. 308, 682. 383, 505
fuimus 359, 553
fuimuſve 445, 215
fuiſſe 434, 834. 448, 290
fuiſſem 306, 632. 421, 482
fuiſſes 20, 358. 60, 534. 194, 145
fuiſſet 72, 829. 134, 800. 153, 465. 168, 156. 274, 533. 295, 298. 336, 699
fuiſti 459, 543
fuiſtis 92, 443
fuit 4, 15. 5, 32. 12, 162. 14, 205, 215. 16, 241, 19, 314. 323, 22. 408, 410. 31, 623. 33, & *alibi paſſim.*
fuitque 27, 517
fulgebant 289, 112
fulgentem 222, 27
fulgentia 181, 567
fulgentibus 390, 700
fulgentis 40, 17
fulget 25, 470. 67, 722
fulgore 212, 619. 334, 91
fulgorem 119, 298
fulgura 87, 300
fulgure 433, 517
fuliciſque 244, 625
fulmen 13, 197. 87, 305. 232, 289. 383, 397, 87
fulmina 16, 223. 30, 41, 61. 51, 279. 52, 290, 151, 158. 330, 359, 560
fulmine 11, 155. 235, 55
fulmineis 330, 553
fulmineo 426, 618
fulmineos 325, 368
fulminibus 6, 56
fulminis 18, 305. 426, 439, 69. 471, 811
fulſit 59, 109. 195, 110
fulva 214, 683. 343, 68
fulvaque 86, 273
fulvæ 256, 36. 308, 698
fulvas 330, 499
fulvis 73, 865. 156, 186, 707. 226, 146. 191. 303, 551. 324, 358, 324
fulvo 9, 115. 307, 350, 273. 415, 345. 595
fulvos 88, 304
fulvum 315, 103. 339,
fumabant 295, 273
fumabat 137, 57
fumant 47, 209. 348,
fumante 432, 792
fumantes 406, 87
fumantia 52, 325. 380, 416, 363
fumat 51, 295
fumavit 49, 242
fumi 387, 601
fumificiſque 193, 114
fumida 119, 405. 259
fumo 49, 232. 284, 248
fumos 29, 571
funale 349, 247

ncta 120, 435. 285, 14. 332, 559
ncti 133, 765
ncto 332, 585
nctus 241, 547. 295, 273
nda 68, 728. 131, 710
ndâ 434, 425
ndæ 123, 518
ndamina 148, 361. 454, 433
ndamine 433, 808
ndatis 424, 583
ndebat 260, 160
ndere 335, 627. 376, 306
ndit 197, 248. 211, 594. 237, 417. 383, 490
nduntque 81, 172
nduntur 17, 269
ne 99, 628
nera 172, 282, 285. 181, 565. 211, 607. 239, 484. 331, 540. 384, 518. 431, 746
nere 177, 430. 210, 565
nereum 240, 512
nereus 300, 453
neribus 211, 607. 384, 523. 590, 696
neris 292, 199
nes 100, 679
nesta 210, 575
nestâ 120, 432
nestaque 293, 216
nestas 332, 584
nesti 43, 88. 77, 49
nesto 325, 378
ngi 58, 480
ngis 203, 393
nibus 249, 775
ns 419, 445
ns 239, 484. 431, 751
nâ 245, 647
nas 247, 700
ns 102, 716. 236, 391
ntem 136, 13. 377, 22
ntibus 349, 231
427, 640
le 123, 506
li 184, 657
liaque 182, 591
libus 164, 84. 239, 481. 12, 12
unda 225, 107. 277, 16. 407, 107
furibundus 123, 112. 397, 871
furiis 450, 327
furiisque 182, 595
furiosaque 298, 370
furiosior 281, 736
furit 78, 93. 79, 122. 99, 623. 141, 170. 251, 828. 339, 791. 356, 478. 385, 547. 401, 967. 419, 451. 449, 321
furor 95, 531. 99, 640. 120, 429. 274, 540. 297, 355. 299, 397. 365, 43
furore 365, 36
furorem 189, 10. 429, 701
furores 64, 640. 276, 582. 276, 601
furoribus 120, 431
furoris 89, 350. 179, 480. 366, 58. 403, 16
furta 31, 606, 66, 696. 75, 7. 111, 174. 201, 359. 275, 557. 368, 111
furti 31, 623
furtique 111, 174
furtim 87, 313. 90, 371. 133, 776. 338, 760. 413, 275
furtis 368, 104
furtisque 365, 32
furtiva 116, 327
furto 85, 266
furtoque 66, 700
furtum 56, 423. 66, 687. 323, 313
furvis 155, 541
fusca 145, 286
fusco 113, 221. 320, 247. 350, 291
fusile 316, 126
fusos 404, 56
fusum 162, 22
futura 16, 248. 65, 660. 88, 338. 286, 53. 356, 486. 368, 116
futuræ 82, 191
futuri 78, 104. 167, 137. 192, 96. 238, 465. 271, 423. 328, 457. 378, 363. 470, 782. 471, 815. 472, 834
futuris 308, 684
futuro 237, 409
futurorum 392, 722
futuros 460, 559
futurum 36, 735
futuris 282, 756

G.

Galatea 393, 738. 394, 789. 395, 798. 396, 839. 397, 863. 869, 398, 880, 898
Galanthida 266, 316
Galanthis 266, 306
galea 193, 123. 222, 26. 353, 375
galeæ 9, 99. 345, 141. 368, 105
galeam 164, 79
galeamque 345, 130. 96, 542. 356, 466
Gallicus 28, 533
Ganges 105, 21. 137, 47
Gangesque 49, 249
Gangetica 184, 636
Ganymedes 338, 756
Ganymedis 290, 155
Gargaphia 81, 156
garrula 60, 547. 89, 360. 230, 237
garrulitas 160, 678
gaude 300, 442. 430, 721
gaudeat 307, 660
gaudebat 64, 634. 115, 295
gaudens 25, 476. 252, 863
gaudent 132, 736, 748. 440, 87
gaudenti 316, 119
gaudere 157, 583. 230, 223. 361, 607. 441, 129
gauderet 242, 75
gaudet 15. 235. 45, 152. 56, 430. 73, 862. 85, 258. 259, 279. 295, 278. 330, 445. 331, 456. 425, 596. 473, 851
gaudere 283, 791. 268, 39. 341, 19
gaudetque 315, 106. 449, 323
gaudia 117, 350. 118, 368. 180, 514. 184, 653, 660. 206, 455. 209, 513. 218, 800. 230, 238. 237, 420. 272, 482. 323, 310. 347, 198. 350, 285. 382, 463
gavisa 280, 708
gavisus 345, 126
gelida 47, 200. 418, 427. 449, 310
gelidæ 442, 153
gelidæque 240, 496
gelidas 128, 625. 152, 433

gelidi 14, 217. 46, 171. 186, 711
gelidis 34, 689. 110, 141. 171, 277. 219, 815. 263, 220
gelido 108, 90. 133, 772. 260, 170. 320, 251
gelidoque 21, 376. 78, 110
gelidos 113, 247. 165, 88. 171, 249. 174, 347. 175, 374. 299, 423
gelidum 57, 455. 459, 550
gelidumque 101, 683. 158, 608
gemellam 272, 452
gemelliparæ 173, 315
gemellos 186, 712. 323, 316
gemina 123, 514. 170, 205. 286, 64
geminæ 101, 713. 357, 502
geminam 227, 169. 239, 472
geminaque 100, 663. 430, 775
geminas 76, 45. 133, 774. 163, 54. 229, 201. 467, 739
geminaſque 262, 193
geminat 301, 471
geminata 66, 702. 384, 221. 464, 681
geminatis 48, 220
geminato 349, 257
geminaverat 157, 586
gemini 110, 161. 139, 107. 232, 301. 236, 372. 353, 449. 432, 798
geminique 63, 630
geminis 180, 538. 198, 260. 251, 818. 289, 116. 328, 463
gemino 61, 555. 166, 111. 247, 720. 257, 72. 293, 222. 403, 6. 462, 611
geminos 47, 195. 174, 336. 237, 400. 247, 720. 390, 697. 496, 834
geminum 91, 420. 167, 126
gemit 71, 807. 209, 554. 298, 394
gemitu 36, 732. 58, 486. 325, 395. 366, 48
gemitum 260, 163. 305, 599. 309, 719
gemitumque 249, 758
gemitus 63, 621. 181, 565. 219, 843. 240, 513. 254, 1. 263, 207. 266, 297. 293, 215. 302, 509. 337, 709. 357, 487
gemituſque 141, 154
gemmâ 242, 572. 73, 856. 275, 565
gemmæ 43, 109. 228, 180
gemmantia 85, 264
gemmas 294, 264
gemmata 289, 113
gemmis 35, 723. 317, 167
gemmiſque 390, 704
gemuêre 10, 124
gemuit 78, 94. 299, 423
gemunt 241, 526. 383, 483
genæ 192, 78. 229, 210. 327, 418
genas 91, 422. 297, 362. 286, 46
gener 131, 701. 151, 415. 155, 526. 179, 496. 255, 19. 273, 488. 422, 511
generat 452, 376
generatus 437, 19
generi 33, 659. 51, 589. 167, 138. 179, 494. 469, 759
generique 433, 801
generis 16, 246. 21, 379. 36, 761. 85, 259. 128, 640. 225, 123. 227, 155. 285, 35. 384, 509. 469, 775. 471, 814
generiſque 31, 620
genero 11, 445. 137, 43
generoſa 252, 848. 395, 818
generoſaque 349, 234
generoſi 133, 765
generoſior 273, 490. 369, 148
generoſo 265, 780. 382, 475
generoſos 467, 710
generum 26, 481. 255, 12
genialia 399, 929
genialis 105, 14. 288, 95
genialiter 325, 95
genibus 36, 370. 84, 240. 266, 311. 386, 385
genibuſque 345, 140
genis 65, 656. 173, 305
genitalia 446, 239
genitam 31, 615
genitas 185, 666
genti 271, 431. 426, 617. 88, 317
genitis 170, 221
genitivaque 88, 331
genitor 26, 486. 27, 5[illegible] 40, 38, 40. 43, 105. 380. 72, 836. 130, 6[illegible] 173, 323. 179, 483. 2[illegible] 435. 211, 590. 224, [illegible] 241, 528. 301, 465. 3[illegible] 440. 359, 549. 370, 1[illegible] 371, 186. 397, 854. 4[illegible] 91. 433, 508. 474, 864
genitore 140, 145, 148. 3[illegible] 202. 321, 271. 222, 2[illegible] 323, 319. 409, 170
genitorem 459, 544
genitoris 187, 708
genitorque 268, 363. 4[illegible] 862
genitrice 141, 153
genitrici 382, 471
genitricis 87, 310. 112, 2[illegible] 209, 474
genitrix 36, 757. 112, 2[illegible] 118, 384. 154, 490. 1[illegible] 627. 187, 711. 203, 3[illegible] 225, 120. 238, 460. 2[illegible] 326. 297, 332. 170, 1[illegible] 423, 536. 425, 605. 4[illegible] 762. 169, 174
genitrixque 297, 348. 2[illegible] 401
genitum 43, 90. 142, 187
genitus 36, 748. 287, [illegible] 302, 522. 324, 346
gens 152, 407. 293, 2[illegible] 385, 565
gente 15, 226. 76, 35. [illegible] 208. 97, 576. 354, 4[illegible] 373, 244. 419, 450. 4[illegible] 463. 433, 832
gentem 410, 191. 4[illegible] 550
gentemque 457, 483
gentes 16, 249. 47, 2[illegible] 105, 16. 169, 177. 2[illegible] 441. 297, 331. 450, 4[illegible] 472, 829
genteſque 322, 299
gentibus 129, 668. 2[illegible] 305
gentes 112, 209. 162, 6. 2[illegible] 320. 358, 530. 365, 3[illegible] 426, 622. 436, 5. 4[illegible] 577. 463, 646
gentiſque 178, 460. 1[illegible] 323. 341, 7. 406, 92
genu 117, 340. 149, 3[illegible] 174, 346. 228, 182. 2[illegible] 61. 266, 299. 303, 5[illegible] 3[illegible]

...5, 347
...a 46, 180. 301, 458.
...4, 355
...alia 305, 593
...ere 116, 322. 296,
...27
...ffe 293, 217. 221,
...9, 758
...it 24, 43. 61, 570.
...6, 302. 267, 330. 295,
...7. 379, 395
...s 13, 188. 14, 203. 17,
...o. 21, 365. 23, 417. 46,
...3. 80, 133. 89, 350.
...8, 153. 177, 427. 178,
...9. 189, 27. 213, 656.
...6, 750. 250, 783. 383,
...4. 390, 698. 393, 740.
...2, 139, 153. 452, 287
...umque 250, 807
... 130, 681
...262, 206. 332, 576
...is 156, 513
...ur 342, 62
...29, 565
...am 62, 585
...ent 213, 655. 354,
...8
...nt 40, 28. 134, 782.
...i, 380
... 83, 216. 109, 135.
...i, 161. 393, 733. 414,
...4. 427, 645
...es 212, 625
...i 344, 335
... 208, 489. 469, 773
...223, 44
...378, 363. 394, 773
...o, 15. 151, 427. 152,
...6. 170, 228. 223, 58.
..., 614. 333, 615. 364,
... 568, 104
...na 18, 523. 183, 613.
..., 230. 239, 475. 268,
...nâ 349, 240
...næ 274, 509
...næque 182, 582
...nam 71. 803. 178, 444.
..., 564. 190, 21
...namque 183, 598
...ne 136, 13
...e 265, 780
... 329, 491. 387, 613.
... 509. 424, 572
...ur 88, 316. 329,
... 263, 230. 355, 443
... 134, 792

gesserunt 364, 202
gessit 152, 455. 359, 545
gestæ 468, 748
gestamina 368, 116. 443, 163
gestanda 54, 366
gestare 190, 33
gestet 354, 411
gestit 109, 130. 185, 164
gestu 125, 560. 142, 183. 182, 579
gestum 368, 110
gestumque 335, 673
gestus 173, 308
gigantas 11, 152. 147, 319
giganteis 148, 346. 402, 1
giganteo 410, 184
gignis 166, 117
glaciali 46, 173. 276, 580
glacialis 40, 30. 250, 788
glacie 395, 795
gladii 205, 422
gladiis 224, 78
gladio 142, 185. 345, 130. 257, 483. 427, 651
gladios 21, 345. 200, 333. 224, 77
glande 411, 216
glandes 9, 106. 211, 586. 217, 782. 249, 759. 317, 159
glandibus 288, 94
glandiferam 352, 328
glans 434, 826
Glauci 197, 233
Glaucus 398, 906. 403, 9. 404, 38. 405, 68
glebam 315, 311
glebâque 428, 659
glebæ 79, 106
glebam 148, 341. 315, 111. 460, 554
glebas 114, 254. 153, 477. 170, 220. 312, 29
glebis 23, 425. 316, 145
glomerabat 162, 19
glomerari 263, 222
glomerata 411, 211
glomeratâ 446, 251
glomerataque 237, 401. 387, 604
glomeravit 5, 35
gloria 25, 465. 100, 654. 128, 639. 129, 649. 237, 427. 256, 55. 303, 547. 323, 320. 350, 292. 358, 530. 361, 617. 367, 96. 468, 748
glorior 169, 176

gnati 297, 348
gnatis 194, 159
gnato 207, 482. 211, 590. 375, 288
Gnossia 223, 40
Gnossiacæque 226, 144
Gnossiacas 207, 471
Gnossiaci 223, 52
Gnossiaco 278, 668
Gnossios 83, 208
Gorgone 142, 202. 143, 209
Gorgoneas 133, 779
Gorgonei 127, 618
Gorgoneis 142, 196
Gorgoneum 134, 801
Gorgonis 130, 699. 142, 180
Gortyniaco 218, 783
graciles 18, 299. 111, 176
gracili 163, 54. 290, 140
gradere 37, 775
gradibus 211, 577. 324, 357. 464, 685
gradiens 394, 776
gradientis 317, 179
gradieris 42, 80
graditur 262, 205
Gradive 474, 863
Gradivus 434, 820
gradu 76, 36. 117, 338. 256, 43. 283, 786. 408, 143
gradumque 98, 609
gradus 21, 375. 53, 354. 107, 59. 195, 185. 223, 39. 247, 692, 713
Græcia 172, 199. 420, 474
Graia 437, 9
Graiâ 414, 325
Graiæ 361, 609
Graias 105, 16. 196, 214. 342, 64
Graii 380, 414
Graiorum 373, 241
Graios 380, 402
Graiosque 463, 645
Graium 409, 163
Graiumque 124, 538
gramen 18, 299. 32, 633. 91, 411. 153, 486. 197, 232. 427, 646
gramina 55, 407. 193, 137. 278, 655. 413, 266
gramine 72, 841. 112, 215. 440, 84. 199, 152. 400, 936
gramineo 81, 162
graminis 287, 87

grana 155, 537
grandævique 194, 160
grandævumque 240, 520
grandævus 139, 99
grande 182, 574. 212, 625
grandia 5, 29. 155, 545. 260, 169
grandiaque 293, 237
grandine 141, 158. 186, 692. 263, 222. 423, 543
grandior 173, 321. 213, 665
grando 357, 480
grani 413, 273
Granico 338, 763
graniferumque 212, 638
granum 310, 736
grata 14, 204. 159, 641. 243, 590. 288, 104. 293, 230. 294, 359. 325, 393. 404, 52
gratam 145, 272
gratamque 67, 709. 69, 758. 174, 345
gratantibus 194, 162
gratantur 194, 142
gratare 166, 512
gratata 178, 434
gratentur 30, 578
grates 45, 152. 67, 24. 178, 435. 179, 484. 194, 148. 295, 291. 308, 681, 682. 438, 48
gratia 11, 445. 51, 293. 61, 562. 66, 693. 124, 536. 129, 654. 136, 14. 149, 578. 154, 515. 178, 440. 190, 44. 208, 511. 265, 284. 325, 390. 360, 576. 369, 127. 381, 446
gratior 56, 416. 154, 495. 395, 793
gratissima 219, 819. 249, 771. 359, 561. 384, 528. 393, 736. 408, 123
gratissime 333, 367. 360, 586
grator 264, 244
gratos 414, 307
gratulor 296, 305, 306
gratum 215, 100
gratus 289, 121. 354, 397. 430, 723
gravant 395, 822
gravatos 110, 145
gravatum 159, 658. 290, 192
grave 112, 207. 121, 452. 136, 17. 193, 118. 237, 408. 274, 539. 351, 314. 359, 567
gravem 15, 224. 24, 443. 194, 139. 279, 684. 300, 438. 302, 495. 345, 118. 458, 527
gravemque 461, 590
graves 57, 467. 88, 319. 123, 498. 125, 569. 170, 223. 210, 557, 570. 280, 696. 313, 36. 423, 543. 466, 716
gravet 229, 205
gravi 29, 571. 52, 306. 131, 721. 140, 142. 154, 511. 253, 876. 324, 365. 332, 558. 350, 288. 383, 506
gravidâ 278, 659
gravidæ 193, 228. 279, 672
gravidamque 85, 260
gravidamve 303, 531
gravidi 232, 294
gravidis 9, 110. 100, 665. 199, 281
gravidus 302, 505
gravior 284, 8
graviora 437, 33
graviore 210, 552. 290, 150. 347, 203
gravis 17, 266. 28, 548. 93, 471. 98, 608. 113, 240. 134, 784. 154, 511. 174, 339. 199, 299. 201, 355. 244, 610. 258, 113. 320, 244. 329, 496. 335, 656. 343, 82. 426, 628. 443, 163
gravis 368, 108
gravitas 256, 391. 265, 287. 350, 283
gravitate 5, 30. 7, 67. 14, 207. 46, 162. 71, 821. 72, 847. 164, 73. 200, 308. 207, 478. 308, 678. 334, 618. 360, 571. 427, 29. 446, 242. 449, 421
graviùs 88, 333
grege 33, 660
greges 66, 690. 95, 537. 97, 585. 128, 635. 176, 395. 321, 276
gregibus 209, 540. 242, 553
gregis 147, 327. 200, 311
gremio 299, 406, 410. 389, 658. 393, 787
gremioque 191, 66
gressu 75, 17
gressus 172, 275
gruem 165, 92
Grynæus 349, 260, 268
gulæ 252, 846
gurges 404, 51
gurgite 18, 290. 59, 125, 561. 153, 469, 504. 157, 597. 175, 373, 381. 200, 324, 865. 263, 327. 320, 330, 506. 332, 558. 275. 466, 714
gurgitis 151, 421. 903
guttæ 54, 360. 127, 158, 633. 199, 283. 658. 470, 788
guttas 267, 344
guttis 126, 578. 153, 418, 408
guttur 251, 826. 316, 410, 196
guttura 77, 73. 99, 167, 135. 197. 244. 314. 201, 348. 257, 287, 22. 338, 753. 459. 422, 523. 456,
gutturaque 193, 110
gutture 58, 484. 78, 141, 173. 171, 236. 325
Gyaroque 144, 292
gyrum 218, 789

H.

HAbe 110, 161. 728. 428, 679
habeant 258, 95
habeat 169, 184
habebam 157, 581. 247
habebant 18, 291. 335. 278, 657
habebas 35, 720. 112, 226, 137. 388, 643
habebat 32, 625, 629. 417, 64, 641. 89, 153, 467. 177, 425. 667. 217, 780. 218, 252, 851. 287, 81. 513. 419, 442. 426,
habebatur 231, 262
habebunt 29, 558
habemus 41, 62. 145. 216, 761

enas 17, 280. 45, 151.
6, 169. 55, 390. 150,
04. 170, 223. 196, 221.
57, 481. 458, 520
endi 10, 131
endum 6, 57
enduſ 33, 660
enis 43, 87. 251, 813
ens 338, 768
ent 112, 215. 213, 656.
32, 283. 248, 739. 302,
06. 303, 550. 424, 569.
49, 313
entem 7, 68. 119, 420.
63, 224. 450, 347
enti 32, 633. 340, 2
entia 4, 20. 271, 448
eo 97, 589. 154, 497.
68, 374. 299, 397
eoque 13, 197
ere 116, 516. 223, 48.
52, 271. 298, 364. 397,
76. 420, 464
erent 172, 270
eret 20, 361, 362. 231,
70. 271, 435. 319, 424.
38, 760. 365, 46. 366,
7. 428, 664
eri 295, 299
es 105, 17. 183, 612.
84, 605. 252, 851. 383,
97
et 12, 169. 20, 343. 25,
71. 34, 694. 39, 8. 43,
5. 69, 767. 84, 239. 89,
60. 92, 435. 122, 468.
53, 461. 162, 29. 165,
7, 91. 167, 128. 144,
76. 400, 942. 222, 8.
24, 84. 232, 283. 244,
19. 265, 265. 278,
64. 308, 702. 320, 233.
36, 701. 350, 266. 358,
17. 374, 267. 376, 313.
86, 570. 388, 649. 399,
19. 400, 942. 403, 25.
21, 487. 428, 685, 688.
31, 761. 436, 5
etque 450, 342
etis 461, 609
eto 140, 135. 343, 80
etque 424, 568
etur 296, 325. 370,
56
ili 59, 530
itab·t 162, 13
tabilis 6, 49
itanda 75, 9
itandas 7, 74
habitant 12, 173. 250, 790
habitantem 316, 147
habitantum 406, 90
habitare 13, 195
habitâſſe 133, 774
habitas 333, 602
habitavit 354, 406
habitu 427, 643
habituſa 274, 524
habituſque 33, 766, 768. 222, 22
habuêre 118, 373. 301, 489. 313, 49. 448, 280
habuiſſe 82, 188. 215, 518. 322, 292
habuiſſem 181, 541
habuit 32, 636. 52, 310. 68, 729, 738. 79, 129. 80, 149. 82, 189. 100, 680. 107, 56. 158, 602. 280, 706. 344, 107
hâc 12, 170. 33, 675. 40, 33. 44, 133. 47, 204. 109, 114. 117, 360. 141, 152. 159, 642. 174, 331. 178, 433. 186, 700. & *alibi frequenter.*
hactenus 63, 610. 144, 250. 147, 332. 218, 799. 299, 423. 343, 82. 390, 700. 400, 956, 657. 422, 512
hædo 395, 791
Hæmon 165, 87
Hæmoniâ 198, 264
Hæmoniæ 29, 568
Hæmoniam 251, 813
Hæmonii 348, 213
Hæmonio 62, 599. 326, 409. 343, 81
hærebat 320, 244. 344, 106. 410, 204
hærebis 292, 204
hærede 257, 72
hærent 111, 184. 164, 143. 164, 143. 210, 568. 268, 366
hærentes 102, 730
hærentia 9, 105. 172, 290
hærerem 97, 592
hæres 97, 589. 171, 239. 369, 129. 370, 154
hæret 77, 71. 90, 395. 91, 419. 106, 27. 109, 132. 226, 144. 260, 168. 350, 269. 398, 906
hæſerat 180, 530
hæſiſſe 114, 266
hæſiſſem 99, 628
hæſit 55, 410. 84, 233. 125, 560. 142, 183
hæſura 235, 348
halabat 219, 815
Halcyone 325, 384. 326, 416. 327, 423. 328, 458. 329, 473. 332, 563. 335, 661, 674. 336, 684
Halcyonem 332, 562. 333, 588. 334, 628
Halcyoneus 140, 135
Haleſi 355, 462
Haliæetos 226, 146
halitus 77, 75
Hamadryadas 34, 690. 426, 624
hamatâ 148, 384
hamatis 71, 79
hamis 97, 586. 171, 252
hamo 131, 720. 440, 101
hamos 324, 342. 399, 934. 456, 476
harâ 413, 286
Harpalos 84, 222
haſta 217, 782. 237, 415. 343, 82. 368, 109. 469, 769
haſta 70, 786. 235, 366. 343, 67, 83. 356, 477. 370, 191
haſtæ 344, 105, 112. 434, 819
haſtam 100, 667. 136, 32. 140, 137. 224, 66. 344, 115. 353, 360. 460, 561
haſtamque 370, 167
haſtarum 236, 375
haſtile 77, 69. 214, 681
haſtilia 222, 28. 232, 286. 415, 344
haſtis 288, 93
haurire 377, 331
hauriret 384, 535
haurit 294, 252. 385, 564
hauſerit 270, 412
hauſi 394, 787. 414, 309
hauſimus 413, 277
hauſit 140, 126. 234, 327. 236, 371. 381, 425. 449, 320
hauſtâ 132, 740
hauſtæ 318, 187
hauſti 408, 136
hauſtis 408, 129
hauſto 256, 35
hauſtos 381, 426
hauſtus 109, 118. 174, 356. 384, 526
Hebe 269, 400
Hebes 357, 485. 369, 135

hebetârat 152, 444
hebetâſtis 196, 210
hebeti 343, 85
Hebre 313, 50
Hecate 195, 174, 194
Hecateïa 404, 44
Hecateïdos 167, 239
Hecates 197, 241
Hector 340, 3. 343, 69. 367, 83. 371, 178. 375, 279. 383, 487
Hectora 343, 75. 359, 448. 361, 607. 371, 178
Hectoreá 343, 67
Hectoreis 364, 7
Hectoreo 375, 275
Hectoris 338, 758. 355, 447. 360, 591. 381, 426, 427. 384, 512
Hecubæque 386, 577
Hecude 381, 423. 385, 556
hederâ 147, 338
hederæ 100, 664. 117, 365. 288, 99
hederarum 183, 599
hederis 167, 128
hei 27, 523 170, 227. 220, 848. 239, 491. 274, 519
Helenamque 372, 200
Helene 428, 669
Helenum 368, 99. 455, 450. 455, 437
Helicem 229, 207. 448, 293
Helicon 48, 219
Helicona 144, 254. 241, 533
Helimumque 356, 460
Helles 318, 195
Helleſpontus 380, 407
Helopſque 352, 334
herba 32, 632. 33, 681. 56, 420. 65, 662. 73, 864. 75, 12. 76, 23. 92, 438. 94, 502. 232, 290. 339, 775. 400, 942. 403, 21. 411, 216
herbæ 192, 105. 287, 87. 333, 606. 416, 350. 440, 78
herbam 292, 210
herbarum 27, 522. 403, 14. 405, 69. 416, 357
herbas 32, 645. 65, 669. 70, 792. 78, 86. 108, 82. 114, 267. 128, 635. 145, 266. 178, 457. 192, 98. 196, 224. 200, 237. 219, 341. 250, 800. 278, 654. 284, 8. 413, 267, 270. 416, 347. 429, 690. 450, 326
herbida 232, 282
herbis 27, 523. 71, 810. 73, 85. 107, 49. 116, 314. 117, 341. 153, 482. 195, 196. 198, 254. 292, 188. 299, 397. 302, 513
herboſaque 66, 689
herboſas 460, 574
herboſo 419, 445
Herculeâ 334, 627
Herculeæ 359, 539
Herculis 265, 278. 360, 574
herile 302, 502
herili 80, 140
Hermaphroditus 118, 383
hero 252, 853
heros 65, 676. 82, 198. 135, 1. 194, 156. 204, 410. 208, 496. 220, 868. 234, 324. 242, 565, 572. 254, 1. 260, 157. 286, 50. 292, 207. 307, 659. 309, 370. 321, 264. 324, 351. 339, 773. 368, 124. 370, 166. 387, 625. 388, 644. 397, 879. 420, 461, 463. 424, 784. 457, 492
Herſe 67, 724. 68, 739. 747
Herſes 71, 809
Herſiliam 434, 839
Herſioneque 319, 217
Heſperidas 315, 114
Heſperiem 338, 769
Heſperio 45, 142. 128, 628
Heſperium 320, 258
heu 57, 447. 63, 612. 84, 229. 94, 500. 110, 153. 172, 273. 224, 85. 324, 346. 332, 562. 337, 220. 357, 498. 366, 51
hiatu 148, 357. 204, 409. 447, 273
hiatus 81, 162
hibernâ 141, 158
hibernis 395, 793
hiemalibus 258, 105
hiems 72, 827
hiemſque 120, 436
hinnitibus 45, 154
Hiphinoum 353, 379
Hippaſus 233, 318
Hippocoön 234, 314
Hippocoönte 235, 363
Hippodamen 348, 210, 224
Hippodamas 243, 599
Hippolytum 457, 497
Hippolytus 459, 544
Hippomene 305, 608. 658
Hippomenen 307, 651. 690
Hippomenes 304, 575. 587. 306, 640
Hippotadæque 465, 707
Hippotade 406, 86
Hippotades 129, 663. 431
Hippothoöſque 233, 307
hirſuta 40, 30
hirſutaque 84, 222. 103
hirſutam 394, 766
hirſuti 410, 207
hirſutis 350, 280
hirta 299, 425
hirtæque 397, 850
hiſce 28, 546
hiſcere 373, 231
hominem 59, 521. 126, 288, 105
hominemque 146, 297. 431
homines 195, 185. 334, 388, 632, 645. 117
hominesque 62, 578. 753
homini 80, 136. 406, 442, 138
hominis 22, 405. 123, 128. 317, 178. 566
hominum 70, 780. 128, 456, 461
hominumque 21, 366
honor 43, 99. 302, 501
honorque 293, 217
honorat 406, 84
honoratos 222, 9
honore 13, 194. 64, 634. 521, 524. 147, 319. 568. 291, 170. 381, 400, 949. 408, 128
honorem 51, 285. 236, 364, 16. 374, 272. 598. 408, 128
honores 29, 565. 248, 375, 287. 386, 563
honori 62, 590
honoris 238, 438. 214
honorum 209, 543
honos 232, 277. 367,

70, 153
110, 156. 154, 499
309, 734
40, 26
mque 277, 611
s 112, 199
ea 413, 273
232, 293
enda 14, 216. 189, 8.
8, 298
endaque 76, 38
endæ 134, 782
endus 194, 151. 293,
0
ent 232, 285. 396, 846.
8, 516
entia 133, 778. 237,
8
ſcere 58, 478. 413,
9
t 180, 530. 299, 414.
1, 460
da 10, 126. 232, 284
dus 27, 514
fer 7, 65
feramque 35, 725
r 265, 291. 410, 198
re 267, 345
erant 212, 631
it 38, 494. 183, 602
mine 17, 277
nda 371, 193
ibus 201, 330
tor 98, 619. 365, 45
turque 229, 215. 303,
tus 151, 421
155, 535
145, 646. 292, 190.
, 707
429, 624. 427, 656
426, 690
51, 285
11, 144. 66, 695.
129. 117, 338. 128,
. 150, 695. 134, 793.
, 330. 192, 90. 293,
. 306, 620. 390, 682
a 99, 637. 154, 493.
, 190
e 11, 444. 189, 21.
, 569. 393, 760
bus 246, 685
ique 137, 45
o 159, 658
s 293, 224. 315, 95.
, 8
um 128, 642. 294,

hoſtes 27, 507. 134, 802. 194, 139. 224, 88. 234, 338. 368, 121. 372, 207. 377, 345
hoſti 25, 458. 138, 89. 172, 276. 205, 420. 208, 510. 218, 789. 223, 41. 261, 178. 360, 595. 319, 576. 384, 516. 410, 179.
hoſtia 441, 112. 467, 735
hoſtibus 190, 31. 193, 135. 225, 102. 372, 212. 377, 338
hoſtile 223, 39
hoſtilique 458, 505
hoſtilia 158, 628. 384, 515
hoſtis 13, 185. 27, 504. 78, 95. 223, 45. 261, 179. 342, 66. 304, 253
hoſtiſque 346, 160. 373, 243
humana 14, 213. 65, 661. 126, 582. 445, 167
humanæ 263, 227
humanam 213, 642
humanas 6, 55
humani 16, 246. 285, 35
humanis 434, 64
humano 51, 289. 262, 194. 409, 168. 410, 201. 456, 464
humanos 273, 500
humanum 14, 203. 408, 131
humectat 278, 655
humente 336, 691
humentes 321, 464
humenti 31, 604
humentia 4, 19
humeri 70, 109. 314, 83
humerique 36, 741. 126, 591. 120, 658. 152, 434. 354, 397
humeris 51, 297. 62, 582. 122, 493. 308, 700. 319, 770, 789. 354, 396. 358, 516. 375, 284. 387, 625
humero 56, 419. 182, 593. 234, 320. 345, 123. 351, 299. 354, 415
humeroque 176, 404. 292, 195
humeros 19, 332. 25, 457. 64, 635. 141, 160. 179, 476. 353, 376. 399, 914
humerum 168, 168
humerumque 353, 362
humerus 176, 406
humet 302, 509

humi 21, 376. 58, 477. 78, 105. 79, 127. 91, 421. 241, 529
humida 22, 407. 45, 143. 150, 390. 221, 2. 242, 562. 287, 71
humidus 23, 432. 195, 187
humilem 76, 30. 207, 463
humileſque 177, 417
humili 97, 583. 429, 699
humilis 454, 424
humo 58, 448. 69, 771. 113, 240. 111, 264. 159, 647. 210, 560. 315, 110. 333, 596. 381, 442
humor 23, 417. 91, 411. 143, 233. 268, 358. 275, 566. 440, 79. 446, 247.
humorque 23, 430
humore 174, 354
humoribus 49, 237
humoris 263, 224.
humum 10, 136. 67, 710. 125, 573. 128, 636. 123, 742. 138, 84. 146, 293. 159, 693. 183, 607. 186, 706. 210, 574. 231, 258. 243, 587. 317, 166. 334, 642. 448, 302. 465, 689
humumque 318, 185
humus 10, 138. 127, 619. 150, 390. 193, 123. 199, 284. 210, 560. 416, 379. 418, 410. 479, 56. 440, 97. 447, 268
Hyacinthe 291, 185
Hyacinthia 293, 219
Hyacinthon 293, 217
Hyadaſque 98, 595. 374, 293
Hyaleque 81, 171
Hyanteo 233, 310
Hyantous 80, 146
hyems 40, 30. 391, 709. 421, 481. 445, 212
hyemes 9, 114
hyemiſque 330, 521
Hylactor 224, 84
Hylæuſque 83, 213
Hylen 353, 378
Hyllus 265, 279
Hylonome 314, 405. 355, 423
Hymenæon 348, 215
Hymenæus 133, 758. 177, 429. 284, 2
Hymetti 215, 707
Hymettia 295, 284
Hypanis 448, 285

Hypæpis

Hypæpis 317, 162
Hyperione 111, 192, 564
Hypſea 139, 99
Hypſeus 139, 98
Hyrie 203, 380
Hyries 202, 371

I. J.

I 57, 464. 139, 115. 356, 475. 437, 23
Iacchus 105, 15
jacebant 65, 673
jacebas 113, 244. 320, 238
jacebat 56, 420. 209, 527. 217, 765. 272, 470. 351, 316
jacens 122, 493. 165, 100. 324, 356. 410, 207. 459, 548
jacent 17, 273. 52, 316. 100, 669. 209, 521. 241, 539. 243, 577. 313, 35, 50. 333, 614. 444, 189
jacentem 62, 598. 133, 772. 237, 422. 355, 439. 367, 77
jacentes 89, 363. 110, 144. 171, 246. 210, 578. 235, 361. 334, 618. 355, 439. 472, 829
jacentia 20, 338. 47, 201
jacere 22, 394
jacerent 11, 156. 160, 166
jaceret 238, 451. 428, 666
jaces 35, 720. 383, 495
jacet 11, 449. 139, 98. 153, 482. 181, 558. 225, 114. 241, 525. 249, 750. 262, 197. 278, 654. 292, 194. 322, 108. 371, 178. 383, 505. 426, 621
jacit 146, 291. 470, 780
jaciuntque 236, 389
jacta 117, 357. 153, 485. 798, 890
jactant 450, 358
jactantem 137, 59
jactanti 71, 816
jactantur 305, 592
jactari 124, 535
jactarique 469, 772
jactas 255, 23. 423, 539
jactaſque 358, 519
jactat 52, 308. 317, 153. 352, 329
jactata 123, 508. 132, 749. 206, 446
jactatam 334, 664
jactate 21, 382
jactatibus 168, 705
jactatis 22, 387. 72, 835. 131, 700. 134, 789. 423, 560
jactato 312, 6
jactatque 391, 709
jactavit 102, 726
jactis 236, 390
jacto 157, 596
jactor 336, 700
jactu 22, 413. 256, 36. 307, 671. 385, 566
jactura 16, 246. 150, 401. 258, 98
jacuêre 111, 187
jacui 273, 483
jacuit 109, 121. 312, 13. 352, 324. 445, 221
jaculabile 214, 685
jaculante 356, 456
jaculantem 410, 184
jaculatoremque 352, 250
jaculatricemque 149, 375
jaculatur 41, 61
jaculi 218, 792, 800
jaculis 236, 377
jaculo 79, 119. 137, 54. 218, 799. 219, 813. 235, 354. 352, 335. 355, 443. 427, 628
jaculoque 233, 506
jaculum 55, 414. 77, 54, 65. 81, 166. 116, 306, 308. 140, 143. 142, 182. 214, 673. 216, 761. 223, 36. 237, 411. 352, 323. 353, 385. 354, 419. 355, 443
Jalyſios 202, 365
jamdudum 100, 656. 119, 405. 217, 177. 224, 74. 252, 867. 255, 27. 329, 482
jamjam 226, 136
jampridem 198, 276
jani 432, 789
janigenam 417, 381
Jano 415, 334. 432, 785
Ianthe 281, 743. 282, 759. 283, 796
janua 33, 662. 227, 173. 333, 608. 430, 740
Japetice 139, 111
Iapetionides 128, 632
Iapeto 8, 82
Iapyge 420, 458
Iapygiam 465, 703
Iapygis 438, 52
Iaſonia 270, 422
Jaſon 189, 25. 190, 4 195, 175. 232, 302. 23 359
Jaſone 189, 5
Jaſonis 189, 26. 191, 6 204, 397
ibat 57, 456. 67, 725. 389. 91, 571. 191, 226, 147. 237, 403. 24 547. 330, 513. 351, 3 393, 737. 431, 748
Iberi 261, 184
Iberis 137, 12
Ibero 200, 324
ibimus 160, 668. 228, 186
ibis 455, 141
ibuntque 269, 405
Icare 229, 204. 230, 2 300, 450
Icarus 229, 195
Icelon 334, 640
Iconobates 83, 208
icta 63, 606. 151, 423. 3 507. 430, 739
ictaque 467, 735
ictæ 295, 272
icti 357, 487
ictibus 109, 124. 211, 5 249. 775. 450, 348
icto 276, 583
ictu 63, 625. 78, 87. 183. 88, 325. 163, 335. 344. 309, 712. 3 463. 331, 556. 343, 85. 346, 170. 350, 2 353, 377. 357, 497. 4 820
ictus 77, 64. 101, 706. 1 499. 171, 255. 201, 3 235, 352, 360. 236, 3 249, 757. 345, 125. 3 575
Idæis 115, 289
Idæumque 201, 359
Idalien 429, 794
Idan 138, 90
Idâque 115, 293
Idas 233, 305. 421, 504
Idcirco 240, 751. 328, 4 375, 288
idipſum 57, 468. 136, 20
Idmoni 162, 8
Idmoniæ 167, 133
Idomeneus 378, 358
idonea 276, 610
jecit 79, 127. 307, 675. 3

ecur 198, 273. 286, 43
ejuna 250, 791
ejunia 114, 263. 155, 534.
251, 820, 831. 312, 19.
440, 83
marâ 24, 453. 45, 156.
58, 495. 204, 403. 205,
421. 230, 241. 332, 573.
441, 132. 471, 815
marum 86, 287. 320,
252
mare 43, 100
mari 85, 243
maroque 260, 155
maros 397, 873
mavâ 71, 821
mavi 69, 763. 333, 563
mavis 244, 73
mavo 240, 518
mavos 240, 529
mavus 156, 350
me 23, 416. 26, 498. 51,
281. 69, 764. 76, 33. 87,
303. 93, 488. 112, 195.
232, 284. 238, 456. 272,
464. 300, 450. 350, 277.
351, 296. 387, 601. 419,
444. 464, 674
men 5, 26. 450, 341, *bis.*
mem 178, 456. 193, 108.
274, 519. 278, 646. 304,
582. 350, 280. 450, 348
mes 52, 313. 55, 396,
410. 68, 729. 108, 81.
113, 246. 119, 406. 128,
629. 130, 675. 133, 759.
139, 106. 150, 389. 179,
492. 189, 9. 193, 115.
212, 613. 224, 76. 228,
280. 234, 339. 238, 461.
240, 512. 264, 250. 274,
315. 281, 745. 283, 795.
284, 7. 294, 253. 306,
341. 319, 225. 327, 436.
428, 452. 446, 248. 451,
455. 464, 665. 467, 730
mfcere 473, 847
mfque 121, 11. 422,
531
meus 166, 113. 274, 540
6, 53. 15, 229. 93,
190. 200, 326. 298, 396.
387, 606. 395, 802
mibus 16, 254. 21, 374.
37, 773. 42, 84. 48, 220.
80, 251. 52, 313. 63, 620.
73, 849. 111, 194. 119,
202. 123, 509. 195, 193.
205, 427. 211, 610. 224,
77. 240, 501. 514, 317.
264, 234. 290, 154. 330,
520, 523. 341, 12. 348,
215. 340, 261. 386, 583,
590. 416, 375. 432, 795
ignifero 41, 69
ignigenamque 104, 12
ignipedum 55, 392
ignis 23, 432. 51, 280.
295. 54, 378. 55, 402.
71. 810, 107. 64, 199.
283. 216, 752. 229, 205.
239, 477. 248, 739. 251,
837. 328, 445. 380, 408.
423, 541. 424, 574. 429,
712. 446, 243, 250
igniſque 96, 550. 241,
532
ignobilitate 173, 319
ignorans 337, 719
ignorant 32, 642. 120, 538
ignorantia 192, 92
ignorat 32, 642. 126, 31.
274, 525
ignoro 214, 684
ignoſcas 252, 804
ignoſcat 371, 189
ignoſce 279, 678
ignoſcere 192, 85. 243, 600.
389, 664
ignoſcite 239, 491. 304,
580
ignota 95, 530. 115, 294.
214, 672. 412, 250
ignotæ 47, 203
ignotas 1, 88. 228, 188. 229,
209
ignotis 10, 154. 115, 294.
298, 119
ignotiſſima 155, 540
ignoto 279, 669. 337, 720.
416, 366
ignotos 76, 25. 193, 155.
361, 600. 400, 944
ignotoſque 416, 366
ignotum 81, 175
ilex 288, 94
ilia 77, 67. 83, 216. 109,
119. 237, 413. 352, 340.
155, 441. 457, 486
Iliacas 371, 196
Iliaden 290, 160. 434, 824
Iliades 540, 7
ilice 9, 112. 211, 585. 230,
237. 278, 664. 315, 109
ilicis 453, 396
Ilion 165, 95. 380, 408. 383,
505. 420, 467
Ilioneus 171, 261
illâc 117, 360. 120, 435.
228, 186
illæſas 257, 489
illæſos 357, 489
illato 301, 473
illatum 183, 609
illic 4, 15. 6, 54. 18, 294.
33, 674. 39, 5. 42, 76. 52,
315. 59, 516. 115, 298.
129, 670. 153, 477
illidit 139, 221
illimis 91, 407
illinc 31, 618. 108, 71.
317, 152
Ilithyïam 265, 283
illuc 30, 577. 53, 357. 117,
342. 121, 447. 127, 622.
222, 16. 251, 811. 298,
376. 309, 720
illudens 100, 650. 257, 66
illuſtre 41, 50
illuxiſſe 205, 431
Ilus 338, 756
ima 50, 265. 70, 774. 124,
525. 147, 321. 151, 421.
198, 278. 239, 335. 286,
47. 332, 557. 35, 440.
432, 793. 444, 193, 194
imæ 78, 93. 351, 315
imagine 8, 87. 14, 213.
36, 754. 40, 37. 71, 804.
90, 385. 91, 415. 117,
349. 130, 676. 143, 229.
165, 103. 166, 110. 167,
122. 173, 305. 182, 585.
195, 181. 202, 360. 213,
649. 225, 96, 122. 251,
824. 279, 685. 281, 738.
334, 627. 368, 119. 372,
216. 375, 273. 385, 446.
801, 714. 396, 84. 405,
390. 414, 323. 431, 758.
460, 566
imaginis 92, 434
imago 15, 239. 240, 17. 88,
331. 93, 463. 112, 202.
142, 199. 164, 74. 193,
128. 240, 507. 272, 474.
300, 726. 327, 427. 331,
550. 348, 225. 383, 484.
410, 204. 418, 415. 427,
644. 431, 768. 443, 178
imas 228, 293
imbelle 139, 114
imbellemque 367, 98
imbellibus 368, 109
imber 145, 282
imbre 164, 63. 242, 549.
398, 889

INDEX

imbrem 145, 281
imbres 52, 310. 145, 285. 263, 220. 330, 516. 420, 471
imbreus 351, 310
imbri 115, 282
imbribus 78, 89. 124, 526
imbriferos 392, 725
imbris 171, 234
imbutam 260, 253
imbutum 114, 152
imi 120, 444
imi 65, 655. 69, 761. 174, 343. 176, 397. 238, 458. 262, 202. 450, 346. 459, 448
imitabere 292, 206
imitamina 120, 445. 444, 200
imitamine 334, 626
imitante 39, 2. 374, 252
imitantes 146, 299
imitantia 333, 613. 395, 818
imitata 267, 340. 272, 480. 488, 106
imitataque 283, 782
imitatur 334, 638
imitatus 248, 736. 422, 521
imitentur 229, 195
immaduiſſe 12, 158
immaduit 176, 396
immane 160, 678
immanem 349, 260. 410, 182
immanemque 237, 422
immani 358, 514
immania 39, 10. 357, 501
immanibus 264, 247
immanis 243, 583. 458, 508
immanſuetique 412, 249
immanſuetumque 440, 85
immanſuetuſque 113, 237
immedicabile 13, 190. 292, 189
immemor 217, 766. 291, 171. 308, 682. 409, 173. 441, 122
immemores 241, 535. 243, 581
immemoreſque 381, 554
immenſa 18, 309. 244, 618. 394, 768
immenſaque 251, 829
immenſi 40, 35. 455, 435
immenſo 35, 728. 124, 535. 130, 689
immenſos 76, 42. 289, 136
immenſum 48, 220. 77, 77. 127, 621. 129, 661. 284, 2
immergere 120, 423
immergitque 385, 563
immeritæ 124, 531
immeritam 129, 670. 371, 185
immeritas 359, 550
immeriti 237, 412
immeritumque 458, 504
imminet 6, 52. 11, 446. 28, 542. 39, 7. 121, 459. 124, 525. 236, 370
immiſcuit 198, 278
immiſit 123, 496. 228, 179
immiſſa 352, 330, 351
immiſſos 147, 338. 168, 168
immiſſuſque 148, 358
immiſtaque 87, 300
immiſtos 134, 792
immite 393, 740
immitem 205, 438. 124, 66. 438, 44
immiti 381, 449. 384, 532
immitibus 183, 621. 374, 260. 430, 714
immitior 395, 804
immittam 183, 615
immittis 304, 573. 393, 759
immittite 17, 280
immittor 98, 599
immittitur 117, 357. 164, 68. 218, 768
immo 208, 512
immobilior 395, 801
immodico 251, 808
immodicum 185, 673
immoritur 172, 296
immoriuntur 210, 571
immota 173, 305. 298, 589
immotæ 450, 339
immotæque 195, 187
immotos 425, 593
immotoſque 142, 100
immotus 91, 418
immotuſque 58, 302
immune 264, 253
immunemque 375, 293
immunibus 247, 690
immunis 9, 101. 75, 11. 197, 219
immunitamque 291, 169
immurmurat 99, 646. 558. 318, 187. 567
immutat 455, 455
immutatque 215, 727
imo 20, 336. 29, 569. 588. 268, 352. 299, 317, 177. 330, 499. 602
imò 463, 635
imoque 30, 583. 79, 114
impar 158, 610. 254, 288, 95. 317, 156
impatiens 26, 479. 363, 430, 716
impatienſque 173, 322
impavidus 434, 820. 100
impediebat 229, 200
impedienda 73, 868
impedientibus 35, 703
impedîre 393, 445
impediſque 308, 678
impediſt 354, 392
impedit 56, 433. 85, 236, 390
impediunt 100, 664. 329. 329, 484
impelli 225, 103
impellit 106, 157
impellitur 443, 181
impendere 178, 463
impendit 374, 266
impensâque 224, 63
impenſior 55, 405
impenſius 173, 314. 200,
imperat 33, 670. 44, 96, 562. 238, 461. 28. 334, 629. 289, 434, 831
impercepta 280, 710
imperfecta 23, 427. 526
imperfectus 87, 310
imperfoſſus 357, 496
imperiis 265, 279
imperio 54, 371. 202, 436, 3
imperium 122, 472
imperiumque 208, 504
impetus 30, 581. 42, 47, 203. 53, 356. 65, 145, 287. 178, 401. 789. 223, 38, 39. 551. 323, 332. 530
impexos 28, 529
impia 14, 200. 99, 100, 656. 201,

465. 226, 128. 239, 485. 247, 690. 249, 761. 293, 232. 297, 345. 301, 469. 412, 237. 430, 736
mpletate 239, 477
mpletatis 104, 4
mpliger 25, 467. 233, 311
mplus 179, 482. 204, 396. 243, 599. 381, 435. 433, 802. 456, 464
mplacabile 121, 452
mplacatæque 252, 845
mpleat 328, 453
mplebat 249, 749
mplebo 181, 546
mplent 16, 245. 45, 155. 103, 120. 342, 56
mplerant 259, 135
mplerat 53, 344. 54, 372
mpleratque 265, 780
mplerit 166, 111
mplerunt 335, 666. 389, 676
mpleſſet 278, 666
mplet 35, 723. 71, 799. 150, 394. 205, 428. 227, 166. 317, 176. 321, 256
mpleverat 267, 338
mplevêre 82, 180. 132, 736. 213, 662
mplevit 130, 684, 698. 209, 530. 268, 355. 299, 419. 359, 546
mplicet 354, 411
mplicuit 37, 762. 89, 343
mploraret 366, 65
mploravêre 231, 269
mpluit 30, 573
mplumes 187, 716
mponere 224, 68. 238, 462. 433, 811
mponi 439, 73
mponimus 441, 133
mponis 191, 70
mponit 200, 327. 280, 707. 453, 400
mpono 59, 522. 157, 594
mportuna 58, 475. 122, 482. 306, 634
mportuniſque 421, 481
mpoſita 40, 17. 73, 875. 180, 511. 229, 201. 258, 500. 264, 236
mpoſitâque 355, 424
mpoſito 172, 291. 222, 30. 237, 425. 256, 56
mpoſitum 176, 410. 302, 514. 431, 753. 471, 820
mpotas 127, 614
impoſuêre 171, 240. 462, 215
impoſuit 7, 67. 15, 230. 59, 507. 124, 541. 225, 102. 236, 381. 346, 152. 467, 744
impoſuitque 44, 124
impreſſa 70, 786. 275, 565
impreſſo 238, 453
improba 167, 136
improbat 422, 521
improbe 118, 370. 368, 112
improviſòque 409, 161
imprudens 91, 425. 224, 65. 289. 130. 291, 182
impubeſque 91, 422
impubibus 270, 416
impugnante 141, 151
impulerat 465, 697
impulit 76, 21. 323, 325. 350, 552
impulſas 290, 145
impulſu 77, 61. 131, 708
impulſum 345, 138
impulſumque 256, 53
impunè 57, 474. 134, 800. 139, 119. 173, 318. 232, 279. 240, 495. 257, 71. 414, 67. 319, 207. 350, 265. 373, 233. 393, 741, 761. 417, 383. 459, 538
imputat 55, 400
imputet 456, 470
imum 110, 162. 115, 297
imumque 330, 504
in 3, 1. 4, 6. 5, 27. 33, 8. 77, 83. *& alibi quàm plur.*
Inachidas 32, 640
Inachides 36, 753. 131, 720
Inachidos 31, 611
Inachis 279, 686
Inachus 30, 583. 32, 642. 645, 651
inæquales 151, 408
inamabile 122, 477. 425, 590
inambitioſa 338, 765
inamænaque 285, 15
inane 63, 611. 131, 718. 171, 230. 181, 568. 263, 223. 383, 488
inanem 20, 348. 410, 200
inanes 201, 336. 332, 576. 340, 3. 445, 229
inani 47, 166. 251, 826. 354, 392
inania 53, 340. 59, 506. 61, 575. 78, 83. 95, 537. 100, 668. 123, 510. 226, 134. 298, 391. 335, 670. 358, 522. 361, 619
inaniter 63, 618
inarata 9, 109
inarſit 192, 83
inattenuata 252, 844
inaurato 390, 701
incalfacit 467, 735
incaluêre 43, 87
incaluiſſe 440, 107
incaluit 46, 175. 61, 574. 90, 371. 260, 161
incana 250, 802
incandeſcit 68, 728
incautus 236, 378
incedere 57, 445. 178, 453
incedit 70, 772. 132, 739
incendia 47, 215. 53, 231. 392, 718. 423, 539. 451, 350
incendit 91, 426
incenduntque 432, 792
inceptaque 162, 34
incepti 372, 217
incepto *ſubſt.* 163, 50. 194, 145
incepto *adj.* 376, 297
inceptos 266, 301
incerta 149, 482. 239, 472. 470, 782
incertæ 277, 629
incertas 227, 166
incerti 464, 666. 475, 874
incerto 71, 808. 118, 388. 354, 419
inceſsêre 373, 232. 385, 566
inceſſit 258, 91. 286, 49
inceſſus 334, 636
incidis 112, 198
incidit 88, 500. 139, 104. 209, 524
incîdit 230, 245
incinctus 81, 162. 398, 894
incingere 430, 720
incingitur 122, 483
incinxit 197, 242
incipere 446, 256
incipiat 90, 377
incipiens 354, 595
incipit 100, 673. 171, 255. 234, 530. 239, 475. 265, 781. 274, 522
inciſa 471, 813
incitat 92, 431

inclamare 410, 179
inciinârat 324, 355
inclinat 67, 721
inclinata 448, 295
inclinatoque 320, 257
inclinavit 319, 208
includere 22 , 158
inciuſa 398, 903. 448, 299
incluſaque 158, 620
incluſas 178, 466
incluſit 209, 529. 342, 45
incluſum 6, 47. 151, 410. 287, 78
inclyta 263, 229
inclyte 242, 549
inclytus 347, 173. 371, 178
incola 27, 512. 247, 720. 248, 731. 398, 904
incoluit 347, 174
incomitata 195, 185
incommendataque 327, 434
incomta 114, 261
incomtis 283, 788
inconceſſamque 277, 637
inconceſſiſque 290, 153
inconſtantia 388, 646
inconſumpta 105, 17. 213, 592
incoquit 198, 265
incrementa 78, 103
increpat 142, 195. 153, 474. 241, 529
increpor 99, 646
increpuit 342, 52. 434, 821
increſcere 126, 577. 424, 565
increviſſe 313, 48
increvit 244, 610. 280, 703
incubat 32, 634. 116, 314. 182, 593
incubuit 110, 163. 277, 432. 355, 428. 405, 81
inculpata 62, 588. 279, 672
incultos 209, 534
incumbens 174, 335. 335, 657. 437, 21
incumbenſque 295, 281
incumbere 269, 385. 307, 657
incumbit 172, 277
incunabula 88, 317. 225, 99
incurrere 210, 546
incurrite 142, 196
incurſant 18, 303. 47, 205
incurſat 410, 190
incurſu 235, 340. 329, 496. 331, 551
incurſurus 142, 198
incurſus 78, 92. 337, 730
incurvâ 463, 644
incurvæ 423, 534
incurvata 171, 245
incurvis 250, 804
incurvo 465, 690
indagine 217, 771
inde 13, 181. 21, 371. 22, 390. 23, 414. *& alibi quàm plur.*
indefletæque 212, 611
indejecta 18, 289
indeploratum 335, 670
indere 218, 788
indeſtrictus 344, 92
indetonſuſque 105, 13
indevitato 63, 605
index 60, 546. 67, 706. 219, 829. 274, 534
India 105, 21. 127, 604. 453, 413
indicat 113, 237. 130, 688. 326, 405. 461, 596
indice 182, 574. 365, 34
indicere 165, 92
indicet 399, 406. 464, 668
indicii 111, 190
indicine 458, 503
indicio 155, 542. 156, 551. 403, 27
indicioque 219, 838
indicium 32, 650. 182, 578. 210, 555. 276, 585
indiciumque 114, 257. 318, 188
indigenæ 72, 840. 306, 644. 449, 325. 460, 558
indigenæne 174, 330
indigenas 415, 343
indigenis 437, 11
indigeſtaque 4, 7
indignamque 306, 627
indignanda 245, 659
indignante 459, 533
indignanteſque 352, 354
indignanti 181, 555
indignantia 13, 181. 182, 584. 329, 491
indignantibus 64, 645
indignata 170, 204. 404, 40
indignatur 339, 787
indignatus 203, 377. 417, 391
indignave 27, 508
indignere 267, 337
indignis 309, 723
indigno 32, 631
indignos 109, 138
indignum 136, 37
Indis 232, 288. 317, 167
inductum 146, 308
indoluiſſe 264, 261
indoluit 57, 469. 70, 94, 495. 111, 173. 105
indomitæ 378, 355
indomitas 137, 41
indomitis 395, 798
indomito 298, 370
Indos 37, 778
indotata 133, 758. 609
inducat 332, 574
inducere 52, 307, 309. 395. 213, 642
inducit 119, 408. 449, 31
inducitur 118, 374
inducta 31, 599. 192, 244, 608. 331, 549
inductas 295, 271
inductaque 194, 161
inductas 16, 263. 498
inducto 431, 755
inductum 319, 231
inductus 269, 391
indue 335, 669
induerat 427, 650
induere 325, 382
indueret 375, 291. 799
induit 8, 88. 183, 599. 281. 252, 854. 257, 352, 340
induitur 56, 425. 73, 122, 463. 318, 203. 589. 404, 45
induiturque 181, 568. 158. 317, 179
indulgens 361, 598
indulgent 310, 566
indulgere 274, 511. 595. 203, 534
indulſit 259, 142
indurata 421, 503
induroque 186, 692
induruit 132, 745. 143, 263, 219. 288, 105
Indus 137, 47
induta 17, 270. 195, 482, 262
indutus 137, 51

...verat 463, 652. 382, 471
...o 215, 728
...rant 279, 687
...rmi 96, 553
...rmis 141, 175
...rmis 368, 103
...es 4, 9. 120, 434. 246, 678. 250, 790. 353, 361
...rtem 376, 76
...tes 200, 332. 305, 602
...ti 70, 772. 143, 225. ...09, 544. 442, 148
...tia 156, 548
...fit 214, 683
...t 306, 616
...ifabile 87, 301. 17, 334
...nt 133, 764. 291, 177
...cuſibile 208, 511
...rectatus 342, 65
...perrectus 351, 317
...pleto 92, 439
...pugnabile 153, 486. 338, 667
...nes 198, 269. 380, 600
...nia *ſubſt.* 14, 215. 225, 7
...nia *adj.* 404, 43
...nis 115, 285. 140, 148
...s 191, 54. 193, 126. ...0, 501. 302, 503, 522. ...5, 221
...tem 64, 642. 89, 345. ...8, 375
...tia 123, 518
...tibus 217, 414
...ſto 76, 36. 178, 448
...erat 72, 832
...ere 387, 692
...it 122, 487
...que 104, 10. 270, ...2
...x 32, 634. 102, 723. ...o, 149. 122, 490. 126, ...1. 167, 134. 171, 239. ...9, 485. 183, 642. 189, ... 209, 538. 219, 836. *...ibi.*
... 13, 189
...eque 387, 615
...es 239, 490. 325, 381. ...o, 3. 353, 367. 381, ...8. 384, 516
...or 256, 62. 386, 587
...ora 186, 702
...us *adv.* 45, 137. 355, ...o
inferius *adj.* 338, 670. 446, 241
inferiuſque 47, 208
infernâ 94, 504
infernas 120, 433
inferni 154, 503
inferno 330, 506
infernum 50, 261
inferre 89, 601
infert 181, 569
infeſtre 231, 272
infeſtant 393, 731
infeſtaque 127, 620
infeſtus 377, 328
infice 70, 784
inficere 164, 64
inficianda 40, 34
inficiatur 318, 205
inficit 77, 76. 305, 596. 441, 135. 444, 191
infidis 391, 710
infirmis 299, 407. 360, 570
infirmos 162, 27
infit 59, 511
infixa 349, 253
inflata 20, 340
inflataque 175, 377
inflati 423, 537
inflato 312, 16
infligitque 138, 83
infra 51, 277. 387, 603
infractaque 183, 627
infràque 129, 668
infregit 257, 86
infringat 292, 191
infringere 263, 208
infundere 21, 364
infuſa 195, 183. 325, 386
infuſo 201, 355
ingeminat 32, 653. 90, 369
ingemis 360, 589
ingemit 12, 164. 335, 674
ingemuêre 171, 245
ingemuit 70, 774. 82, 202. 87, 297. 121, 450. 155, 543. 209, 517. 267, 325. 290, 141. 321, 263. 351, 300
ingemuitque 417, 407
ingenii 231, 254
ingeniis 10, 126. 70, 795. 217, 765. 231, 252. 442, 146
ingenio 81, 159. 227, 159. 376, 305. 421, 485
ingenioſus 323, 313
ingenium 183, 575. 205, 433. 316, 148. 369, 137. 371, 188. 378, 362. 403, 26. 440, 85
ingeniumque 241, 533
ingens 92, 448. 94, 512. 158, 616. 213, 644. 248, 743. 249, 763. 285, 30. 289, 110. 298, 373. 312, 15. *et alibi.*
ingentem 138, 82. 330, 507. 352, 340. 370, 169
ingentes 12, 166
ingenteſque 400, 962
ingenti 128, 631. 164, 64. 184, 661. 237, 432. 335, 664. 358, 528. 367, 86. 394, 776. 454, 433
ingentia 55, 401. 352, 343. 377, 340. 384, 537
ingentibus 178, 462. 195, 178
ingentique 321, 265
ingentis 397, 852
ingenuâ 279, 670
ingeſta 148, 346
ingrataque 153, 475
ingrate 215, 716. 225, 119. 226, 135
ingrati 108, 76
ingrato 266, 302
ingratos 63, 626. 70, 780
ingratum 280, 700
ingratumque 58, 488
ingratus 190, 43. 409, 173
ingrediens 56, 442
ingredior 15, 219. 374, 252
ingrediorque 215, 729
ingreditur 60, 532. 70, 791. 72, 835. 208, 498. 220, 869. 320, 259. 404, 48. 435, 846
inguina 53, 353. 236, 400. 268, 353. 399, 915. 404, 60
inguine 140, 132. 309, 715. 356, 455. 427, 640
inguinibus 405, 67
inhærebat 118, 370. 222, 10
inhærentem 326, 403
inhæret 206, 447
inhæſerat 355, 427
inhæſi 252, 865
inhæſi 222, 16. 256, 54
inhæſuro 28, 535
inhibe 27, 511
inhibente 47, 202

inhibere 44, 128. 97, 565. 249, 766. 259, 124
inhoneſtaque 372, 224
inhonoratæ 232, 280
inhonorati 365, 41
inhoſpita 15, 218. 225, 120. 322, 284. 437, 15
inhumata 211, 608
injecique 370, 170
injecit 158, 622
injectam 402, 1
injectis 465, 688. 339, 770
injêre 86, 282
injiceret 90, 389
injicit 257, 78
injicere 13, 184
inimica *ſubſt.* 172, 283. 275, 547
inimica *adj.* 191, 63. 420, 470
inimicos 238, 461
iniquâ 144, 245. 266, 308
iniquæ 209, 523. 266, 296
iniqui 219, 833. 291, 172. 304, 575
iniquis 272, 475
iniquo 371, 190
iniquus 305, 611
inirt 431, 752
inire 419, 337
init 296, 327. 308, 695. 467, 722
initis 87, 294
injuria 57, 472. 85, 267. 155, 525. 260, 150. 347, 201
injuſta 317, 173
injuſtâque 63, 627. 145, 277
injuſtè 54, 378
injuſti 143, 210. 431, 772
injuſto 381, 444
injuſtus 129, 671
innabilis 4, 16
innata 178, 458
innato 19, 332
innecte 320, 252
innectere 208, 376
innectite 168, 161
innitens 427, 655
innixa 274, 517
innixamque 204, 401
innixus 12, 178. 229, 218. 467, 726
innixuſque 434, 819
innocuæ 268, 373
innocuos 19, 327
innocuum 441, 121
innoxia 277, 627
innuba 288, 92. 304, 567. 408, 142
innubere 220, 861
innumeræ 387, 609
innumeræque 333, 606
innumeras 227, 167
innumeraſque 251, 838
innumeris 25, 460. 129, 668. 145, 266. 200, 312. 429, 775
innumeroſque 342, 44
innuptæque 25, 476
inobrutus 201, 356
inobſervata 60, 544
inobſervatam 117, 341
Inoö 102, 722
Inoöſque 123, 497
inopem 93, 466. 188, 2. 418, 424
inopes 251, 822. 281, 745. 381, 428
inopi 19, 312
inopino 113, 232
inops 47, 200. 163, 37. 252, 848. 348, 510. 411, 217
inornatus 26, 497. 153, 472. 254, 3
inquam 158, 618. 375, 284. 400, 942
inque 31, 610. 36, 735. 51, 284. 56, 420. 62, 583. *et alibi quàm plur.*
inquinat 404, 56
inquiri 31, 616
inquirit 11, 148. 342, 63
inquit 28, 545. 34, 689. 36, 736. 45, 385. *et alibi quàm plur.*
inſanaque 312, 14
inſani 358, 510
inſania 95, 536. 100, 670. 122, 485. 124, 528
inſano 101, 711
inſanos 274, 518
inſcius 45, 148. 130, 675. 158, 624. 240, 515. 416, 362. 437, 11
inſcribenda 292, 199
inſcribit 164, 74. 293, 215
inſcripsêre 441, 128
inſcripta 379, 398
inſcriptum 293, 216
inſecti 163, 58
inſequar 27, 511. 226, 241
inſequeris 226, 130
inſequitur 25, 540. 309, 715. 329, 468. 339, 774. 349, 234. 351, 297. 385, 398, 882
inſequor 27, 504
inſere 79, 117
inſerere 43, 94
inſerit 351, 321. 365, 426, 631
inſeritur 163, 56
inſerui 370, 166
inſeruitque 430, 737
inſibilat 461, 603
inſidiæ 469, 766
inſidiæque 10, 131
inſidias 14, 198. 42, 78. 446. 470, 799
inſidiis 440, 102
inſidiiſque 277, 622
inſidior 372, 212
inſidioſa 216, 749. 294
inſigne 37, 768. 414, 31
inſignia 86, 286. 183, 223, 33. 282, 775
inſignis 192, 103. 306
inſilit 226, 142. 337, 352, 346
inſiluit 235, 367
inſiſtere 156, 558. 22 442, 149
inſiſtit 461, 593
inſiſto 157, 598
inſolida 444, 203
inſolitus 304, 554
inſomni 262, 190
inſonat 317, 161
inſons 369, 149
inſonuit 130, 689. 172, 387, 608
inſopitumque 190, 36
inſpicitur 342, 42
inſpiciunt 442, 137
inſpirantque 123, 498
inſpirare 20, 334
inſpirat 251, 819
inſpiratque 71, 800
inſtabant 141, 162
inſtabilemque 169, 191
inſtabiles 46, 164
inſtabileſque 317, 177
inſtabilis 4, 16
inſtant 200, 323
inſtantem 304, 568. 338
inſtantes 141, 162. 231
inſtanti 130, 685. 299,
inſtantiaque 78, 92
inſtar 109, 135. 178,

397, 851. 408, 124. 424, 509
ſtare 249, 772. 470, 794
ſtat 158, 602. 256, 59. 298, 391. 345, 134. 412, 238
ſtigant 85, 243
ſtimulat 421, 495
ſtiterant 146, 299. 282, 769. 236, 398
ſtituit 24, 447
ſtructa 133, 763. 422, 529
ſtructamque 317, 167
ſtructo 456, 479
ſtruis 195, 196
ſtruit 229, 203. 385, 544
ſtruitur 182, 591
ſtrumenta 101, 698. 298, 385
ſtruxêre 242, 571
ſtruxit 198, 276
ſuetum 193, 119
ſuitur 87, 312
ſula 148, 346. 174, 334. 208, 508. 242, 574. 243, 590. 224, 610. 295, 297. 412, 245. 448, 288. 462, 625. 467, 740
ſultavêre 10, 134
ſuper 136, 24. 175, 362. 198, 273. 399, 933. 412, 263
ſuperabile 361, 613
ſurgens 331, 530
ſurgere 271, 444
ſabeſcere 93, 487. 434, 826
ſabeſcitque 70, 780
ſacta 9, 101
ſeger 137, 50. 176, 411. 271, 440. 368, 118
ſelecta 65, 666. 217, 764
ſelectam 298, 365
ſelectumque 313, 42
ſelligat 164, 83
ſelligit 272, 456. 376, 295
ſempeſtiva 106, 33, 308, 689
ſendens 180, 533. 286, 58
ſendenſque 225, 107. 363, 5
ſendit 161, 5
ſendunt 163, 54
ſenta 387, 621
intentare 160, 671
intentata 304, 585
inter 6, 50. 18, 304. 21, 389. 34, 690, & *alibi quàm plur.*
interceperit 441, 113
intercipe 237, 433. 259, 122
intercipit 232, 292
interdictæ 297, 336
interdixit 174, 333
interdum 47, 190. 52, 321. 77, 78. 248, 736, *et alibi.*
interdumque 358, 520
interea 22, 388. 31, 601. 45, 153. 54, 381, *et alibi.*
intereat 306, 624. 390, 697
interiit 96, 546. 336, 686
interimo 373, 245
interit 443, 165
interitura 52, 306
interiùs 173, 306. 214, 670
intermiſſa 36, 746
intermittuntque 81, 154
internodia 171, 256
interque 281, 732. 300, 446
interrita 154, 506. 306, 616. 458, 514
interritus 372, 198
interrumpente 327, 420
interſerit 304, 559
intertextos 167, 128
intervenit 206, 454. 224, 82. 336, 708
intexere 117, 365. 451, 372
intexto 568, 116
intextum 96, 556
intexuit 182, 577
intima 123, 507. 171, 251. 326, 416
intinctas 191, 260
intonat 52, 311
intonet 186, 696
intonſis 29, 564
intonſum 171, 254. 360, 585
intonſumque 138, 87
intonuit 423, 542
intorquet 138, 90
intortus 100, 679
intra 173, 309. 183, 600
intrant 392, 723
intraque 335, 651
intrârant 200, 331. 354, 418
intrare 30, 593. 122, 470. 377, 344. 461, 583. 462, 616. 469, 772
intrârit 461, 597
intrâſſe 437, 16
intrat 87, 308. 112, 218. 178, 446. 204, 398. 208, 493. 224, 85. 266, 309. 388, 631
intrata 255, 11. 371, 197
intravêre 17, 277
intravit 70, 797. 77, 55. 82, 177. 121, 449. 321, 275. 334, 616. 364, 24. 427, 656
intremuere 46, 180. 301, 458. 463, 635
intremuit 18, 284. 212, 629. 353, 371
intrepidos 382, 478
intrepidum 258, 107
intres 471, 808
intreſque 219, 819
introitu 133, 774
introrſus 385, 359
intulit 265, 272. 473, 846
intumuêre 23, 419
intumui 243, 582
intumuit 59, 508. 146, 305. 309, 733
intus 43, 94. 61, 560. 69, 768. 106, 32, & *alibi.*
invadere 331, 533
invadunt 432, 780
invalidus 271, 442
invaſerat 321, 160
invaſit 7, 65. 411, 210
invecta 80, 150. 423, 538. 425, 597
invectæ 313, 54
inveni 734, 797. 396, 834, 837
invenit 30, 586
inveniebantur 239, 470
invenies 60, 552. 80, 142. 448, 294. 471, 813
inveniſque 335, 660
invenio 92, 447. 157, 587. 220, 852
invenit 68, 729. 85, 255. 284, 7. 298, 372. 314, 63. 336, 680. 404, 65. 438, 54
inveniunt 23, 426. 94, 510. 417, 399
inventa 32, 654. 227, 173. 382, 423
inventos 108, 103

inventum 27, 521. 290, 156
inventus 371, 179
invergens 197, 246, 247
invia 326, 414. 341, 9. 407, 113. 432, 789
invicti 139, 108. 474, 863
invictos 218, 797
invictumque 346, 163. 379, 306
invictus 233, 311
invida 273, 485. 297, 331. 306, 642
invide 108, 73
invideatis 110, 157
invidere 237, 431
invidit 272, 462
invidia 176, 403. 369, 139. 471, 229
invidiæ 69, 760. 306, 628. 309, 731
nvidiam 69, 770. 124, 548. 459, 537
invidiamque 362, 626
invidique 304, 584
invidiosa 134, 795. 154, 513. 172, 276. 226, 144. 255, 10. 380, 414. 446, 254
invidiosior 211, 603
invidit 113, 234. 159, 657. 440, 104
invisa 176, 415
invisamque 261, 780
invisi 210, 572
invisio 316, 130
invisosque 277, 638
invisumque 303, 552
invita 31, 613. 154, 492. 163, 46. 174, 336. 307, 662
invitâ 236, 395
invitam 189, 19. 421, 494
invitaque 117, 359
invitâque 290, 161
invitas 389, 658
invitat 333, 604
inviti 462, 614
invitique 183, 628
invitis 240, 514
invito 45, 152. 276, 604
invitum 226, 141. 339, 787. 473, 854
invitumque 215, 709
invitus 279, 678
invitusque 264, 258. 382, 475
inulta 217, 767
inultæ 232, 280
inulti 259, 131
inultos 120, 426
inundet 410, 195
Io 30, 584, 588. 32, 628, 629
ïo 92, 442. 101, 713. 102, 728. 158, 625, *bis.*
jocos 88, 320
jocosa 88, 332
Iolao 233, 301
Iolaus 269, 399. 271, 429
Iolciacos 194, 158
Iole 269, 394
Iolen 265, 778
Ioles 259. 140
Ionio 124, 535. 415, 334
Ionium 458, 50. 465, 700
Jove 9, 114. 12, 166. 30, 589. 33, 673. 36, 733. 41, 62. 56, 429. 86, 270, 272. 89, 363. 114, 260. 128, 645. 130, 697. 146, 297. 163, 51. 164, 72. 225, 122. 231, 265. 258, 104. 269, 404. 270, 414. 290, 148. 319, 224. 364, 28. 437, 12. 473, 858
Jovem 31, 623. 56, 437. 58, 488. 86, 288. 149, 369. 154, 513. 255, 14, 26. 265, 289. 322, 286. 391, 797. 396, 844. 397, 857
Jovemque 367, 91. 374, 269. 379, 384
Jovi 14, 205. 58, 481. 76, 26. 115, 282. 211, 596. 212, 623. 213, 652. 226, 152. 259, 237. 266, 303. 290, 161. 338, 756
Jovique 54, 277
Jovis 9, 106. 16, 244. 17, 274. 36, 749. 75, 7. 85, 256, 261. 86, 280. 88, 333. 104, 3. 127, 610. 132, 755. 155, 528. 164, 74. 165, 94. 180, 517. 218, 806. 225, 99. 262, 199. 263, 229. 264, 261. 265, 265. 271, 438. 290, 148. 293, 224. 319, 219. 380, 409. 369, 142. 372, 216. 386, 574, 586. 452, 386. 474, 871
Jovisque 57, 473. 85, 265
Iphi 280, 714. 231, 744
Iphigenia 341, 317
Iphis 280, 708. 281, 723. 283, 785. 429, 699. 430, 717
ipsa 9, 101. 14, 215. 2 353. 41, 69. *& alibi qu plur.*
ipsâ 5, 40. 61, 567. 1 103. *& alibi.*
ipsæ 161, 3
ipsam 85, 263. 170, 2 281, 747. 303, 528. 3 685
ipsamque 134, 784. 417, 3 424, 581
ipsaque 86, 278. 175, 3 297, 339
ipsâque 34, 694
ipsas 125, 549. 211, 603
ipse 12, 178. 17, 283. 2 511. 28, 532. *et al quàm plur.*
ipsi 41, 65. 142, 178. 1 435. 241, 537. *& alibi*
ipsis 23, 537. 198, 2 210, 575. 266, 317. *alibi.*
ipsisque 332, 567
ipsius 264, 247
ipso 12, 169. 15, 233. 3 775. 82, 199. *& alibi.*
ipsoque 112, 207. 2 286
ipsorum 445, 214
ipsos 175, 363. 194, 1 210, 561. 246, 687, *alibi*
ipsoque 58, 505. 262, 196
ipsum 23, 426. 51, 2 52, 304. 100, 658. *alibi*
ipsumque 149, 369. 3 412, 241. 442, 144
ira 17, 274. 19, 330. 2 378. 85, 252. 97, 5 101, 693, 707. 113, 2 136, 33. 160, 668. 1 167. 175, 369. 181, 5 *& alibi.*
irâ 27, 765. 62, 602. 1 277. 125, 574. 144, 2 *& alibi.*
iracunda 58, 483
iracundique 440, 86
iræ 35, 724. 87, 306. 2 28. 363, 3
iræque 121, 448
iram 54, 384. 65, 6 104, 8. 151, 420. 161, 163, 35. 173, 313. 1 609. 225, 106. 237, 4 239, 474. 308, 683. *alibi*

ramque 36, 755. 75, 7. 186, 688
raque 377, 322
ras 12, 166. 77, 72. 265, 273. 360, 583. 387, 613. 424, 582
rascentemque 172, 269. 263, 209
rascere 154, 491
rasci 210, 545
rascitur 404, 41
rata 94, 494. 153, 478. 215, 718
ratus 202, 375. 397, 876
re 42, 75. 66, 760. 75, 15. 76, 26. *& alibi plur.*
ri 352, 585
ris 17, 271. 122, 480. 333, 590. 334, 630. 406, 85. 434, 839
reprehenſa 88, 340
requieta 55, 386. 152, 443. 392, 730
requietus 30, 579
revocatus 326, 401
ridet 15, 221. 244, 612. 430, 714
rigat 427. 633
rita 88, 236. 91, 427. 137, 38. 208, 484. 211, 589. 286, 52. 313, 40. 331, 341. 360, 587. 392, 718. 423, 535
ritamen 259, 133. 381, 434
ritamenta 40, 140
ritamina 344, 103
ritare 25, 462
ritat 237, 418
ritra 71, 805. 538, 565
ritaturque 97, 566
ritusque 401, 967
ritus 17, 273
rorant 268, 369
roravere 21, 371
roravit 195, 190
rumpere 331, 438. 461, 598
rumpit 10, 128
rus 82, 185. 86. 284. 99, 626. 141, 258. *& alibi.*
rum 46, 160. 68, 748. 88, 836. 97, 592. *& alibi.*
rus 282, 772
rusque 277, 641
rvio 384, 530
rvis 50, 257
senides 102, 733. 106, 31. 125, 562. 168, 159
Iſmenis 81, 169
Iſmenius 390, 682
Iſmenos 49, 244. 170, 224
iſque 112, 212. 165, 99. 289, 117. 317, 160. 439, 62
iſſe 53, 231. 175, 370. 212, 616. 291, 173. 411, 227, 231. 425, 391
Iſſen 167, 124
iſſet 136, 37. 201, 350. 236, 377. 371, 194
iſta 25, 457. 37, 772. 62, 597. 117, 336. *& alibi.*
iſtæ 146, 300
iſtam 28, 546
iſtas 163, 38
iſte 26, 488. 66, 696. 91, 405. 112, 233, *& alibi.*
Iſter 49, 249
Iſthmo 177, 419, 420
Iſthmon 204, 405
iſti 364, 11
iſtis 41, 54. 130, 678. 259, 144. 282, 757. *& alibi.*
iſto 71, 818. 98, 11, 612. 113, 372. 175, 369. *& alibi.*
iſtos 396, 837
iſtum 118, 371
it 117, 342. 167, 147. 193, 111. 235, 349. 300, 454. 302, 493
ita 20, 350. 21, 377. 35, 711. 46, 184. *& alibi.*
Italicis 437, 9
Italico 403, 17
ite 96, 562. *bis.* 168, 159. 170, 201. 247, 693
iter 12, 170. 42, 78. 44, 133. 46, 170. 60, 547, 550. 62, 598. 98, 730. 110, 69. 120, 437. 154, 502. *& alibi.*
iterabat 94, 496
iterant 132, 749
iterata 227, 172
iteratque 342, 47
iterque 67, 714. 113, 241. 345, 12
iterum 14, 208. 49, 245. 54, 646. 101, 684. *& alibi.*
iterumque 184, 956. 334, 619. *bis.*
Ithacamque 391, 711
Ithaceque 409, 169
Ithacis 384, 512
Ithaco 368, 103
Ithachus 367, 98
itque 55, 409
itum 10, 138
ituras 341, 19
ituris 390, 679
ituros 372, 220
Ityn 184, 636, 652
Ityoſque 184, 658
Itys 278, 437. 183, 620
jubæ 303, 699. 397, 848
jubar 37, 768. 213, 663. 444, 187. 473, 841
jubas 65, 674
jubaſque 150, 403. 171, 237
jube 333, 587. 334, 627
jubeas 428, 686
jubeatis 113, 371
jubeatve 329. 493
jubebit 473, 837
jubemur 22, 394. 419, 337
jubendo 262, 198
jubent 99, 639. 106, 42. 199, 306. 371, 184. 461, 584
jubenti 276, 595
jubeo 229, 207
jubeoque 196, 205
jubear 400, 953
jubes 122, 477. 263, 233
jubet 20, 334. 36, 737. 55, 408. 76, 26. 78, 102. 101, 701. 168, 162. 178, 444. 180, 508. 198, 255. 249, 752. 305, 612. *& alibi.*
jubere 368, 122
jubis 343, 89
judex 317, 157
judice 56, 428. 222, 24. 305, 613. 317, 156, 164. 371, 190
judices 8, 93. 88, 335. 391, 715
judicium 317, 172
juga 7, 62. 43, 190. 84, 239. 129, 658. 132, 733. 200, 324. 291, 172. 303, 535. 355, 432. 418, 425
jugales 26, 483
jugalia 215, 705, 720
jugalibus 87, 309
jugalis 282, 759
jugera 25, 459
jugeribus 121, 458
jugis 56, 427. 192, 102
jugo 10, 124. 52, 315. 163, 55.

55. 193, 118. 278, 646. 343, 77
jugulaberis 357, 484
jugulare 456, 467
jugulatâ 260, 151
jugulati 321, 267
jugulatus 343, 81
juguli 176, 409
jugulo 353, 362. 320, 572. 382, 458. 390, 693
juguloque 381, 436
jugulum 15, 227. 171, 258. 181, 553. 184, 643. 199, 286
jugulumque 382, 459
jugum 46, 162. 75, 11. 316, 138
Iuli 424, 583
Iulius 473, 842
Iulo 455, 447
junci 115, 299
juncique 234, 336
juncis 174, 345
juncoſaque 197, 231
juncta 36, 749. 57, 449. 62, 604. 66, 701. 324, 363. 351, 299. 355, 433. 428, 665. 432, 785. 448, 290
junctæ 138, 73
junctam 222, 29. 273, 497. 291, 181
junctarum 4, 9
junctaſque 266, 314
junctior 275, 548
junctis 35, 712. 53, 344. 209, 530. 266, 299. 402, 3
junctiſque 34, 683. 309, 708
junctiſſima 275, 548. 287, 701
junctiſſimus 137, 60
junctoque 126, 600
junctorum 456, 460
junctum 372, 201
junctura 54, 357. 71, 823
juncturas 350, 288
junctus 54, 368
jungat 53, 537. 272, 457
junge 149, 397
jungere 287, 82. 428, 675
junget 190, 49. 336, 706
jungi 108, 74. 118, 376. 273, 486
jungit 204, 403. 206, 461. 297, 362
jungitur 178, 448. 291 333. 359, 566
jungunt 20, 353
junguntur 118, 374. 130, 679
Juno 31, 601. 57, 469. 59, 508. 85, 263. 89, 362. 120, 421, 426. 121, 448. 122, 479. 123, 523. 174, 332. 255, 21. 282, 761. 283, 795. 334, 629. 434, 829
Junonem 59, 518. 174, 337. 273, 498. 424, 582
Junonia 229, 220. 269, 400. 406, 85
Junonigenæque 111, 173
Junonis 209, 523. 265, 284. 332, 578. 357, 505. 407, 114. 443, 163. 452, 385
Junonius 33, 678
junxerat 393, 752
junxiſſe 176, 408
junxit 110, 156. 177, 428. 180, 507. 214, 702. 215, 703. 285, 29. 301, 464. 357, 503
Jupiter 9, 116. 14, 208. 19, 324. 27, 517. 30, 588. 31, 615. 55, 396. 56, 422. 438, 444. 68, 744. 86, 281. 128, 640. 129, 650. 130, 698. 136, 12. 147, 327. 155, 523. 156, 565. 166, 111. 202, 367. 211, 588. 212, 615. 244, 626. 255, 24. 264, 243. 270, 415. 271, 426. 290, 156. 313, 41. 319, 226. 342, 51. 364, 28. 369, 143, 145. 387, 600. 396, 843. 473, 858. 474, 866
jura 30, 576. 151, 426. 180, 536. 208, 503. 215, 720. 240, 499. 273, 499. 275, 550. 296, 321. 297, 331. 346, 407, 118. 433, 806. 472, 833
jurabat 222, 32
juranda 41, 46
jurant 96, 638. 146, 316
jurantem 385, 559
jurare 183, 607. 269, 401
jurares 427, 648
juraſſe 16, 242. 41, 49. 87, 298
jurat 192, 37
juratus 366, 50
juravimus 43, 101
jure 107, 60. 115, 279
jurgia 56, 424. 85, 261 262
juris 99, 622. 172, 27 237, 426. 248, 739. 28 37. 297, 355. 309, 725
juro 13, 188. 37, 769. 28 371. 328, 451. 385, 55
jus 41, 48. 238, 436. 24 730. 282, 272. 399, 91 438, 39. 475, 874
juſque 137, 44
juſſa 44, 119. 65, 678. 6 743. 71, 798. 72, 8 81, 154. 189, 14. 25 15. 282, 777. 300, 4 329, 484. 463, 641
juſſæ 101, 497. 200, 3 316, 142
juſſam 79, 130. 251, 816
juſſaque 106, 32. 439, 56
juſſerat 17, 281. 104, 129, 671. 173, 323. 3 212
juſſere 178, 437. 307, 647
juſſi 109, 111. 198, 2 333, 591
juſſique 123, 510
juſſis 99, 563. 169, 1 266, 307. 434, 839. 4 853
juſſiſque 21, 385
juſſit 5, 37. 6, 43, 55. 86. 31, 609. 40, 41. 1 479. 159, 646. 165, 198, 253. 225, 103. *alibi.*
juſſitque 407, 115
juſſorum 72, 837. 255, 2
juſſos 20, 340. 22, 399. 105. 249, 753. 334, 6
juſſum 464, 680
juſſus 139. 113. 292, 374
juſta 63, 627. 68, 732. 2 58. 453, 874. 382, 4 432, 787
juſtæ 124, 547
juſtamque 161, 2
juſtè 247, 704
juſtis 21, 377. 91, 406. 2 458. 366, 70
juſtiſſime 204, 399. 4 245
juſtiſſimus 225, 101. 4 833
juſtitiâ 185, 678
juſtiùs 130, 692. 461, 58
juſto 46, 163. 88, 333. 1 470. 247, 704

juſtos 285, 36
juva 283, 780
juvabat 157, 582. 220, 863
juvant 96, 554
juvat 17, 275. 140, 140. 175, 370. 218, 802. 226, 138. 273, 484. 305, 586. 346, 162. 401, 965. 440, 93. 442, 148
juvatis 441, 119
juvencæ 32, 652. 36, 745. 226, 124. 295, 272. 296, 325. 326, 403. 399, 926
juvencam 31, 611. 75, 15
juvenci 10, 124. 72, 843. 97, 584. 140, 122. 441, 129
juvencis 73, 850
juvenco 166, 115. 323, 334
juvencos 243, 579. 293, 237. 324, 352. 427, 648
juvencum 201, 359
juvenem 40, 32. 43, 106. 142, 197. 160, 661. 192, 83. 193, 135. 248, 732. 307, 670. 352, 323. 416, 349
juvenemque 109, 129. 356, 464. 445, 210
juvenes 80, 135. 89, 353, 355. 96, 541. 100, 655. 169, 183. 185, 679. 199, 295. 208, 494. 235, 341, 359. 236, 393. *& alibi*,
juveneſcere 271, 430
juveneſque 188, 3. 241, 525
juveni 117, 360. 305, 589. 307, 656. 315, 99. 319, 222. 346, 166
juvenili 29, 564. 171, 241. 414, 314
juvenili 45, 150. 99, 626. 200, 334
juvenilia 107, 50. 242, 556
juvenilibus 245, 632
juvenilis 106, 28. 356, 465
juveniliter 307, 675
juvenis 28, 531. 80, 146. 144, 243. 159, 649. 174, 331. 193, 132. 214, 690. 238, 459. 275, 573. 302, 523. 303, 545. 304, 558. *& alibi*.
juveniſque 89, 352. 227, 169
juventa 292, 196. 338, 759
juventæ 187, 719. 197, 241. 271, 442. 445, 209, 225
juventam 287, 84. 408, 140
juventas 105, 171
juventus 79, 124. 217, 770. 296, 316. 359, 553. 427, 637
juvenum 24, 448. 107, 55. 131, 707. 232, 300. 304, 577, 583. 305, 600. 353, 367. 393, 737
juvenumque 212, 612
juverat 266, 322
juvêre 207, 471
juves 207, 482. 219, 819. 464, 679
juvet 45, 145
juvit 208, 505
juxta 212, 622. 251, 809. 349, 235
Ixion 121, 461
Ixiona 122, 465
Ixione 244, 613. 348, 210. 357, 504
Ixionides 242, 566
Ixionis 237, 403. 286, 42

L.

LAbant 18, 290. 46, 163
labare 148, 362. 183, 629
labaret 455, 438
labe 60, 537. 441, 130
labefactaque 249, 774. 352, 329
labefactum 55, 402
labefactus 298, 375
labefecit 77, 70
labens 57, 455. 157, 596. 333, 603. 382, 477
labentia 13, 189
labentibus 316, 138. 427, 633
laberis 292, 196
labi 55, 406
labique 334, 631
labitur 71, 824. 220, 864. 302, 519. 313, 51. 445, 227
labor 17, 273. 37, 773. 44, 128. 154, 504. 157, 586. 179, 486. 274, 519. 304, 554. 346, 145. 379, 373
laborant 97, 565. 451, 367
laboras 299, 413. 471, 816
laborar 51, 296
laboratum 81, 158
labore 28, 544. 152, 446. 158, 618. 174, 340. 279, 674. 318, 200. 441, 124
laborem 81, 154. 115, 295. 163, 60. 408, 121. 437, 16
laborent 282, 753
labores 55, 404. 124, 531. 125, 570. 144, 243. 154, 490. 196, 207. 240, 500. 265, 277, 289. 395, 809. 421, 478. 438, 39. 441, 121
laboret 16, 258
labori 35, 728. 112, 216. 171, 240. 219, 817, 842. 376. 297, 316
laboribus 98, 613. 106, 35. 261, 780
laboriferi 265, 285. 441, 129
laboris 132, 739. 158, 611. 241, 546. 341, 20
laboro 375, 285
labórum 23, 414. 55, 387. 81, 174. 213, 656. 242, 565. 255, 14, 22. 409, 158
labra 250, 802
Labros 84, 224
labuntur 65, 656. 443, 179
lac 268, 377. 277, 614. 355, 437. 396, 829
lacer 95, 522
laceræ 326, 403
laceranda 120, 424
laceras 330, 509
lacerare 250, 784. 418, 420
lacerat 337, 726
lacerata 102, 722
laceri 52, 318
laceris 262, 195
lacero 253, 877
laceros 260, 169
lacertâ 152, 458
lacerti 15, 236. 176, 409
lacertis 26, 485. 29, 555. 36, 734. 39, 10. 43, 100. 47, 196. 101, 699. 131, 707. 179, 475. 180, 532. 181, 552. 183, 625. *& alibi*.
lacerto 140, 142. 151, 422. 235, 345. 353, 368. 410, 184
lacertos 26, 501. 101, 699. 109, 138. 125, 555. 230, 227. 257, 82. 277, 636.

335, 674. 445, 231. 467, 741
lacertoſi 312, 33
lacerum 181, 562. 459, 532
laceſſis 348, 228
laceſſe 303, 546
laceſſit 256, 38
Lachine 84, 222
Lacinia 465, 701
Lacon 84, 219
Laconide 84, 223
lachrymabile 70, 796. 223, 44
lachrymæ 54, 364. 180, 505. 181, 566. 239, 470. 268, 368. 283. 780. 375, 282. 393, 745
lachrymæque 65, 656. 82, 202. 96, 552. 172, 267. 267, 328. 287, 75
lacrymam 337, 720
lacrymans 220, 868. 335, 674
lacrymante 92, 460
lacrymantem 299, 406
lacrymantia 369, 132
lacrymare 165, 100
lacrymarum 130, 695. 278, 655. 429, 708
lacrymas 53, 341. 70, 796. 92, 459. 100, 656. 109, 117. 123, 503. 173, 312. 176, 397. 129, 471. 195, 169. 239, 469. 241, 540. *et alibi.*
lacrymaſque 328, 457. 381, 428. 381, 539
lacrymavit 470, 792
lacryment 212, 611
lacrymis 20, 350. 53, 339. 93, 475. 110, 140. 126, 582. 179, 495. 180, 523, 535. 133, 611, 628. 192, 91. 214, 694. *et alibi.*
lacrymiſque 114, 263. 299, 419. 302, 509. 327, 418. 328, 444
lacrymoſa 431, 746
lacrymoſo 284, 6
lactantia 174, 342
lactantiaque 200, 321
lacte 395, 796. 413, 274
lactea 12, 169
lactens 444, 201
lactente 385, 547
lactentes 293, 227
lactentis 63, 624
lacteus 268, 358. 440, 79
lactis 9, 11. 197, 247
lactiſque 88, 315
lacu 93, 476. 260, 171. 339, 772
lacuque 96, 545
lacubus 350, 278
lacum 91, 412. 174, 343
lacumque 173, 320
lacunabant 242, 563
lacunæ 234, 335
lacus 149, 385. 150, 405. 159, 634. 173, 325. 175, 364, 374. 202, 371. 267, 334. 415, 332. 449, 320. 450, 335
lacuſque 195, 197. 209, 533. 457, 490
Ladon 83, 216
Ladonis 34, 702
lædam 417, 380
lædar 28, 547
lædat 132, 741
lædere 22, 387. 59, 518. 404, 40
lædi 27, 508. 345, 131
lædit 111, 192
lædor 31, 608. 297, 335
lædunt 126, 602
Laërtaque 362, 625
Laërtes 369, 144
Laërtiadæque 366, 48
Laërtius 368, 124
Læſapa 217, 776
Lælape 83, 211
Læſæ 131, 721. 303, 527. 417, 885
læſaque 78, 88. 417, 384
læſaſque 55, 408.
læſæ 59, 527
læſère 399, 926
læſi 57, 450. 104, 8. 274, 534
læſit 25. 473. 111, 191
læſo 346, 172
Læſtrygonis 411, 233. 412, 237
læſum 216, 756
læſuſque 397, 867
læta 29, 560. 87, 292. 122, 479. 156, 570. 280, 701. 283, 784
lætâque 428, 688
lætabere 138, 65
lætabile 264, 255
lætabitur 259, 144
lætaris 194, 147
lætatur 205, 425
læter 223, 44
læti 133, 761
lætior 236, 384
lætis 206, 454. 423, 563
lætiſſimus 242, 659
lætitia 342, 60
lætitiæ 237, 430
lætitiam 300, 444
læto 264, 242
lætor 455, 451
lætos 374, 252. 430, 719
lætum 460, 572. *bis.*
lætus 37, 776. 64, 634. 315, 98, 106
lætuſque 192, 99
læva 134, 782. 148, 351, 234, 321. 318, 197
læva 201, 357. 257, 82, 300, 455. 317, 169. 378, 347. 407, 102
lævam 352, 336
lævâque 12, 171. 40, 25, 129, 655. 208, 499. 415, 344
lævæ 443, 163
lævi 140, 123.
lævia 113, 221
lævibus 242, 561
lævior 395, 792
lævis 354, 409
lævo 139, 116. 234, 320, 354, 415
lævum 68, 739, 740. 132, 754. 266, 298
Laïades 217, 759
lambebat 126, 595
lambendo 452, 380
lambentem 77, 57
lambit 32, 646
lamentabile 231, 262
Lami 411, 233
lamina 141, 173. 260, 170, 316, 124. 357, 488
lampades 119, 403
Lampetie 53, 349
lana 107, 54. 397, 839
lanæ 162, 31
lanæque 209, 541
lanam 55, 411. 162, 19
lanas 162, 9. 106, 34. 441, 118
lancea 77, 53. 352, 330
languere 192, 82
langueſcuntque 241, 522
languida 35, 716
languor 210, 547
languore 282, 766. 333, 612. 335, 648
lanibat 125, 558
lanianda 121, 457
laniare 53, 350. 268, 254

laniaret 226, 147
laniatque 336, 681
laniata 53, 335. 109, 139. 186, 531. 384, 434
laniataque 171, 248
laniato 383, 493
laniatum 201, 349
laniatur 54, 362
laniaverat 359, 563
laniavit 108, 104. 153, 472
laniem 410, 195
lanient 7, 60
lanificæ 162, 6
laniger 200, 312
larigeræ 394, 781
larigeris 209, 540
larigerisque 176, 395
langine 350, 291. 393, 754
lanmedonque 338, 757
lanmedonta 318, 200
lanmedonve 165, 96
lapidem 66, 697. 313, 59
lapides 22, 393, 399. 198, 266. 287, 71. 419, 409
lapidis 90, 399. 326, 405
lapidosas 437, 23
lapidoso 259, 799
lapidosos 6, 44
lapidum 76, 30
lapidumque 385, 566
lapillis 333, 604. 438, 41
lapillo 222, 18
lapillos 294, 260. 438, 55
lapis 66, 696. 73, 832. 129, 660. 248, 735. 312, 10. 346, 137
lapithæ 349, 250
lapithææ 358, 530
lapithum 350, 261
lapithas 358, 536
lapitheïa 354, 417. 428, 670
lapsa 108, 101. 223, 51. 237, 402
lapsæ 122, 493
lapsas 294, 262
lapsaque 101, 699
lapsi 138, 77. 400, 954
lapsis 354, 412
lapsu 117, 216. 227, 163
lapsum 131, 251. 435, 846
lapsus *adj.* 91, 410. 430, 8. 434, 821. 447, 275
lapsus *subst.* 258, 95
laquei 299, 417. 430, 735
laqueique 298, 388
laqueis 314, 73. 320, 252
laqueo 211, 604
laqueoque 167, 134. 298, 378
laqueos 111, 177
laqueosque 456, 473
largi 330, 516
largis 133, 759
largoque 115, 282
Lariſſæa 60, 542
laſcivaque 101, 685
laſcivè 25, 456
laſcivior 395, 791
laſcivitque 200, 321
laſſa 444, 188
laſſaque 210, 579
laſſant 387, 614
laſſata 278, 648. 398, 902
laſſataque 174, 353
laſſatis 18, 308
laſſavit 304, 554
laſſo 307, 663
laſſor 62, 577
laſſos 408, 120
laſſus 91, 413
lata *adj.* 138, 79. 328, 443. 338, 749
latâ 17, 268. 434, 825
lata *particip.* 438, 43
latarumque 324, 256
latèque 170, 218. 289, 110
lateantque 108, 88
latear 83, 205
latebant 280, 710
latebat 209, 523
latebra 92, 443
latebramque 153, 460
latebras 30, 593. 119, 407. 126, 601
latebris 14, 216. 22, 388. 25, 475. 309, 710
latens 158, 628. 439, 773. 385, 553
latent 27, 502
latentem 60, 545. 368, 106
latentes 234, 325
latentia 275, 572. 333, 591
latentis 210, 554
lateo 459, 546
latera 330, 529
latere 167, 143. 207. 471
lateri 57, 449. 182, 592. 329, 475. 354, 414. 359, 566
laterique 357, 482
laterum 131, 726. 353, 370. 467, 740
latet 50, 255. 90, 393. 91, 400. 115, 287. 172, 296. 178, 458. 210, 576. 268, 379. 284, 254. 331, 550. 457, 488
Latia 434, 832. 467, 742
Latiæ 461, 582
Latiæque 357, 468
Latialis 457, 481
Latias 426, 626
laticem 81, 171. 200, 327
laticemque 389, 653
latices 117, 353. 145, 263. 231, 275. 404, 56
laticesque 98, 601
Latiis 29, 560. 415, 326. 417, 390
Latina 426, 610
Latinas 426, 623
Latinis 54, 366
Latinum 426, 612
Latinus 426, 611
Latio 419, 452
Latios 418, 422
latis 52, 307. 65, 662
latiſſima 355, 434
latitans 411, 214. 374, 786
latitant 119, 405
latitantem 263, 211
latitantia 300, 449
latiùs 71, 802. 140, 131
lato 44, 130, 58, 481. 108, 87. 235, 342
latoque 148, 357
Latoïa 241, 541
Latoïdos 203, 384. 232, 278
Latoïs 172, 274
Latoïus 318, 196
Latona 168, 162, 171. 270, 214. 172, 280. 174, 336. 388, 635
Latonæ 168, 160. 170, 200
Latonam 169, 186
Latonia 34, 696. 236, 394
Latonigeniſque 168, 160
latos 159, 655. 217, 771. 232, 287
latoſque 301, 477
latrantes 235, 344
latrantibus 404, 60
latrantis 237, 412
latrare 191, 65. 218, 796. 418, 410
latraſſe 387, 620
latratibus 58, 491. 84, 231. 242. 395, 805
latratu 83, 207. 202, 362. 380, 406

latratus 121, 451
latravit 385, 569
Latreus 356, 463
latronis 206, 444
latuêre 7, 70. 442, 147
latuerunt 424, 575
latuisse 51, 269
latuit 58, 493. 147, 331
latuitque 386, 582
latum 20, 336. 130, 690. 153, 481. 283, 794
latura 267, 337. 405, 79
laturus 16, 248
latus 19, 315. 54, 376. 73, 865. 76, 23. 82, 187. 140, 126. 141, 159. 150, 388. 171, 229. 264, 239. 270, 412. 274, 517. & *alibi*.
latusque 152, 434
laudabat 222, 29
laudamus 359, 548
laudando 304, 582
laudant 85, 254
laudare 161, 3. 430, 722
laudaret 302, 515
laudat 26, 500. 300, 440. 338, 750
laudata 157, 582
laudataque 58, 480
laudatæ 427, 658
laudatis 57, 458
laudatissima 280, 715
laudato 395, 802
laudatos 137, 59
laudatve 373, 238
laudavit 57, 457
laudaverit 359, 548
laude 231, 263. 373, 248
laudemur 161, 3
laudes 25, 462. 144, 246
laudidus 162, 6. 396, 824
laudis 138, 68. 164, 83. 232, 300. 359, 539. 367, 67. 378, 251
lavêre 279, 679
Lavini 467, 728
lavit 198, 267
laure 29, 559
laurea 29, 566
Laurens 425, 598
Laurentes 415, 342
Laurenti 415, 336
lauro 327, 165. 430, 720. 461, 591
laurumque 170, 201
laurus 24, 450. 238, 92. 462, 634
lea 108, 102
leæ 278, 647
leæna 108, 97. 123, 514. 385, 569
leænæ 277, 614
Learchum 123, 516
lecta 232, 300. 275, 574
lectæ 388, 640
lecti *subst.* 210, 572. 215, 725. 220, 657
lecti *particip.* 296, 315. 412, 251
lecto *subst.* 151, 181. 177, 429. 301, 463, 465. 431, 753
lectos *particip.* 173, 322
lectum *particip.* 53, 338
lectum *subst.* 329, 471
lectusque 329, 472
Ledam 166, 109
legar 475, 878
legati 422, 527
legatur 292, 208
lege *subst.* 8, 90. 25, 477. 47, 204. 64, 650. 88, 316. 155, 531. 292, 263. 329, 489
legebant 9, 104. 174, 344. 214, 669
legebantur 8, 92
legebat 116, 315
legem *subst.* 61, 555. 131, 704. 286, 50
legendo 150, 394
legerat 416, 350
legeret 156, 554
leges *subst.* 148, 343. 225, 101. 297, 830. 437, 38
leges *verb.* 395, 816
legi *verb.* 327, 429. 373, 242. 471, 814
legit 5, 27. 75, 17. 116, 315. 157, 579. 182, 582. 276, 383, 491. 406, 89. 465, 705. 466, 709
legitimâ 300, 437
legum 438, 36
legumque 275, 551
legunt 153, 485
Lelegas 278, 644
Lelegeïa 206, 443. 222, 6
Lelex 233, 312. 242, 567. 244, 617
Lemnicolæ 69, 757
Lemnius 111, 185
Lemnos 365, 46. 376, 313
Lenæe 316, 133
Lenæo 105, 14
lene 278, 660
leni *adj.* 318, 192. 358, 527.
leni *verb.* 386, 599
leniat 239, 476
lenimen 179, 500. 328, 450
lenique 71, 811
lenire 376, 317
lenis 219, 816. 453, 398
lenisque 30, 580
lenita 36, 738. 342, 35
lenjûs 97, 569. 282, 763
lenta 137, 56. 222, 28. 236, 336. 314, 78
lentâ 446, 236
lentaque 71, 807
lentæ 77, 66. 288, 102
lentè 75, 15. 317, 179
lenti 460, 563
lentisciferumque 466, 713
lentior 395, 800
lentis 61, 572
lento 310, 736
lentos 431, 761
lentosque 56, 419
lentus 268, 353
leonem 27, 505. 202, 37, 248, 732
leones 18, 304. 109, 11, 303, 541. 308, 704. 33, 511. 440, 86
leoni 77, 52
leonibus 303, 551. 42, 538
leonis 42, 81. 78, 91. 16, 123. 258, 113. 410, 20
leonum 355, 429
lepores 303, 538
leporesque 396, 832
lepus 440, 100
Lernæ 31, 597
Lernææ 257, 69. 260, 158
Lernæi 259, 130
Lesbi 313, 55
Lesbon 62, 591. 370, 173
lethali 63, 611
lethalem 379, 392
lethali 300, 453
lethalibus 330, 515
lathalis 72, 827
lethataque 77, 55
Lethæa 287, 70
Lethæi 194, 152
Lethes 333, 633
leti 33, 662. 205, 426. 21, 564. 249, 773. 306, 61, 324, 338. 370, 162. 4, 776
letifer 140, 127
letiferâ 361, 606
letiferam 260, 166

letiferis 209, 532
letiferos 235, 362
letique 89, 350. 110, 151. 339, 792
leto 79, 120. 96, 547. 153, 479. 173, 297. 194, 163. 236, 399. 240, 518. 286, 39. 292, 198. 325, 374. 343, 72. 352, 344. 353, 378. 356, 463. 358, 535. 411, 217. 440, 90
letum 121, 462. 141, 174. 205, 439. 469, 763
levabas 384, 514
levabere 136, 21
levam 99, 642
levant 346, 156
levare 403, 12. 549, 547
levârit 280, 697. 449, 322
levat 56, 428. 236, 380. 301, 466. 453, 404
levatæ 160, 675
levati 45, 159. 247, 693. 414, 302
levatum 430, 741
levatus 92, 440. 229, 212. 334, 621
levavit 119, 410. 167, 135. 88, 338. 250, 798
Leucada 448, 289
Leucippuſque 233, 306
Leucon 83, 218
Leuconoë 110, 168
Leucoſiamque 465, 708
Leucothoë 112, 208
Leucothoën 112, 196. 113, 220
Leucothoëque 31, 620. 46, 161. 55, 414. 78, 87. 235, 346. 317, 154. 342, 53. 410, 197
levem 45, 150. 159, 645. 219, 845. 312, 6
levemus 106, 39
leves 26, 492. 76, 43. 98, 509. 111, 180. 119, 413. 196, 221. 234, 336. 241, 524. 285, 14. 302, 518. 418, 432. 421, 501. 450, 346. 453, 406
levi 27, 503. 61, 557. 93, 488. 106, 36. 147, 336. 162, 22. 217, 772. 309, 717
levibus 62, 581. 81, 160. 422, 515. 451, 357
leviora 390, 702
leviore 290, 152
levis 28, 529. 65, 671. 130, 673. 171, 233. 174, 334. 182, 593. 218, 783. 226, 149. 298, 376. 308, 698. 360, 570. 443, 181. 465, 697
levitas 387, 606
levitate 5, 28. 46, 164. 310, 738
leviter 246, 667. 277, 621
levius 6, 53. 87, 305. 330, 508. 331, 554
lex 304, 572
libandas 76, 27
libâſſe 231, 275
libat 307, 653
libatos 21, 371
libebat 84, 229
libens 264, 244. 430, 721
libentius 90, 386
liber *adj.* 36, 757. 382, 469
Liber *cognom. Bacchi* 95, 520, 528. 99, 636. 105, 17. 167, 125. 199, 295. 202, 360. 315, 105. 388, 650
liber *pro cortice* 269, 389
libera 117, 337. 160, 667. 382, 465. 389, 668
liberat 181, 551. 317, 158
liberiore 448, 301
liberioris 6, 42
libertas 275, 558
libet 277, 630
libidine 181, 562. 290, 154. 348, 221
libido 178, 458. 272, 882
librat 218, 792. 249, 757
librata 4, 13. 140, 142
librato 237, 409
libratum 52, 311. 291, 178
libratus 63, 624
libravit 229, 201
libro 28, 549
Libycas 127, 617. 405, 77
Libye 49, 237
Libys 98, 617. 100, 676. 138, 75. 147, 328
liceat 51, 280. 223, 38. 273, 486. 275, 553
liceatque 275, 550
licebat 398, 885
licebit 41, 58. 244, 602. 249, 755. 397, 802. 416, 355
licent 297, 329
licentia 18, 309
licere 275, 553
liceret 41, 51. 270, 419. 277, 617. 202, 292
licet 33, 661. 41, 53. 58. 357. 56, 429. 82, 198. 88, 336. 91, 405. 118, 370. 170, 203. 189, 25. 191, 71. 194, 147. & *alibi plur.*
Lichæ 260, 155
Lichan 263, 211, 229
licuit 43, 105. 168, 178. 247, 717. 309, 730. 332, 572. 393, 744
ligari 275, 549
ligat 54, 375. 129, 665
ligati 111, 186
ligatis 97, 575
ligavit 4, 25. 167, 134. 314, 70
Ligdo 279, 683
Ligdum 279, 669
lignea 308, 694
ligno 29, 556. 226, 132. 249, 771. 268, 365. 296, 308. 302, 496. 344, 106
lignoque 238, 454. 423, 549
lignum 29, 556. 235, 354. 239, 479. 314, 80. 353, 301. 449, 311
ligo 220, 854
ligones 313, 36
Ligurum 54, 370
lilia 117, 355. 150, 392. 292, 212. 354, 411
liliaque 292, 191. 294, 262
Lilybæo 148, 351
Lilybæon 392, 725
limbo 167, 127. 305, 593
limbus 137, 51
limen 86, 274. 121, 450. 227, 168. 298, 383. 359, 281
limenque 196, 283
limes 44, 130. 206, 443
limina 183, 600. 199, 298. 200, 331. 216, 749. 295, 293. 300, 456. 388, 626. 419, 456. 429, 702. 439, 742
limine 71, 814. 122, 486. 137, 43. 214, 668. 269, 397. 333, 609. 412, 254. 429, 709
limite 10, 136. 40, 19. 66, 699. 218, 787. 229, 203. 242, 558. 434, 830. 473, 849
limitibus 7, 69. 416, 471

Limnate 137, 48
limoſoque 175, 381
limum 175, 365
limumque 20, 347
limus 23, 424
lina 80, 148. 81, 153. 217, 773. 219, 812. 423, 554
lingua 60, 540. 70, 777. 126, 586. 153, 466. 173, 306. 210, 556. 313, 52. 223, 326
linguâ 66, 546. 139, 105. 184, 632. 255, 19. 356, 458. 464, 684
linguaque 156, 551. 219, 830. 276, 583
linguæ 60, 550. 63, 631. 76, 34. 89, 366. 129, 670. 146, 296. 159, 662. 182, 148. 200, 330. 333, 601. 376, 306. 406, 99. 422, 525
linguam 85, 261. 170, 213. 181, 556. 183, 616. 256, 65. 275. 566
linguas 175, 375
linguis 241, 552. 302, 724
linguiſque 194, 150. 464, 677
linigera 36, 747
lino 228, 193
linoque 97, 586
linquendus 366, 72
linquit 72, 835. 217, 767. 339, 776. 388, 630. 467, 724
lintea 99, 640. 190, 40. 276, 591. 371, 195
Linternum 466, 714
linum 399, 923
liquebat 337, 718
liquefacta 396, 830. 418, 431
liquefactis 261, 175
liquefiunt 194, 161
liquentibus 238, 457
liquerat 402, 4, 5
liquerunt 235, 346
liqueſcunt 152, 431. 210, 550
liquet 434, 842
liquidâ 337, 715
liquidarum 193, 108. 248, 736
liquidas 8, 95. 21, 370. 35, 704. 118, 380. 384, 535. 440, 246
liquidi 123, 500. 197, 246. 280, 122
liquidis 117, 354. 315, 116
liquidiſſimus 176, 400
liquido 81, 164. 152, 444. 350, 289. 388, 639
liquidum 4, 23. 7, 67. 60, 532
liquidumque 318. 194
liquidus 227, 162
liquitur 71, 808. 173, 312. 459, 549
liquor 93, 490. 115, 300. 355, 437
liquores 21, 371. 174, 347. 449, 318
Larcæa 31, 598
litatis 409, 156
lite 88, 332. 391, 713
litem 4, 21. 164, 71
litibus 175, 375
litis 362, 628
littera 32, 649. 274, 515. 293, 216. 336, 706. 379, 397
littera 5, 37. 6, 42. 7, 63. 8, 96. 18, 292. 20, 338. 61, 572. 72, 842. 98, 598. 607. 100, 652. 132, 735. 178, 446. *& alibi plur.*
littoraque 364, 24
littore 37, 870. 228, 176. 252, 860. 867, 313. 55, 324, 362. 325, 395. 327, 428. 337, 713. 363, 4. 381, 439. 384, 536. 403, 6, 17. 412, 248. 465, 695
littoream 467, 725
litoreï 289, 127
littoreo 451, 369
littoris 267, 335. 466, 708
littus 20, 343. 62, 577. 320, 232. 325, 374. 333, 615. 337, 710. 344, 113. 380, 533. 405, 76. 419, 440. 425, 598. 467, 722
littuſque 73, 873. 342, 66. 400, 939
liventia 131, 715. 172, 279. 241, 535. 395, 817
livor 167, 129. 294, 258. 302, 515
loca 20, 345. 27, 510. 57, 457. 84, 228. 237, 120. 436. 138, 322. 201, 353. 236, 377. 285, 29. 293, 234. *& alibi.*
locaque 177, 337
locat 320, 476
locatas 406, 89
locavit 6, 50
loci 91, 414. 185, 6[illegible] 297, 335. 439, 59
locique 145, 267. 247, 7[illegible] 391, 706
locis 4, 25. 5, 40. 12, 1[illegible] 95, 522. 115, 294. 1[illegible] 406. 313, 50. 450, 3[illegible] 470, 721, 792
loco 12, 178. 33, 681. [illegible] 31. 49, 241. 53, 338. 1[illegible] 469. 154, 498. 162, [illegible] 228, 181. 235, 368. 2[illegible] 585. 288, 90. *et alibi.*
locoque 5, 28
locorum 125, 566. 133, 7[illegible] 166, 121. 407, 118
locum 5, 28. 10, 130. 1[illegible] 83. 109, 131. 111, 1[illegible] 122, 488. 133, 773. 1[illegible] 624. 169, 191. 183, 6[illegible] 193, 114. 224, 602. [illegible] *alibi.*
locumque 113, 250. 145, 2[illegible] 158, 631. 388, 649
locus 12, 175. 47, 195. 1[illegible] 441. 140, 133. 176, 4[illegible] 206, 452. 210, 516. 2[illegible] 613. 242, 564. 244, 6[illegible] 250, 788, 805. 2[illegible] 842. *& alibi.*
locuſque 329, 472
locuta 51, 278. 80, 785. 1[illegible] 473. 170, 205. 183, 6[illegible] 369, 138
locuti 108, 78
lolium 153, 485
longa 14, 214. 19, 312. [illegible] 416. 93, 470. 95, 5[illegible] 106, 40. 130, 695. 1[illegible] 207. *& alibi.*
longâ 109, 109. 185, 6[illegible] 209, 520. 234, 337. 3[illegible] 790
longaque 163, 37. 3[illegible] 486
longave 346, 158
longæ 29, 561. 65, 6[illegible] 246, 672. 463, 656
longæque 185, 675
longas 241, 544
longè 128, 623. 129, 6[illegible] 630, 133. *& alibi.*
longeque 116, 325. 329, [illegible] 339, 772
longi 134, 787. 158, 6[illegible] 201, 358. 249, 760. 3[illegible] 491. 372, 213. 430, 7[illegible]
longique 17, 273. 313, 3[illegible]
longior 309, 734

ngis 77, 48. 82, 196. 101, 692, 706. 122, 476. 211, 587. 265, 275. 395, 813. 417, 392. 452, 377. 469, 771
ngiſque 125, 567
ngiſſima 285, 35
ngius 51, 292. 67, 718. 78, 89. 79, 120. 113, 230. 151, 414. 158, 531. 235, 349. 252, 861. 329, 467. 336, 703. 441, 111
ngo 4, 14. 17, 277. 42, 82. 76, 37. 89, 364. 92, 445. 142, 203. 162, 20. 174, 340. 198, 251. 199, 280. *& alibi.*
ngoque 24, 450. 106, 30. 164, 75. 219, 832. 448, 306
ngos 53, 352. 117, 365. 318, 182. 326, 396
gum 54, 374. 113, 226. 318, 65. 164, 64. 195, 176. 213, 661. 230, 240. 256, 63. 308, 688. 340, 5. *& alibi.*
gumque 228, 183
gus 37, 773. 380, 407
guſque 16, 255
uar 66, 696. 181, 454
uarque 297, 343
uatur 32, 648
uaci 60, 540
uendi 90, 368. 160, 678. 275, 558. 346, 159
uendo 34, 682. 86, 279. 339, 101. 255, 30. 364, 32
uentem 36, 751. 152, 353. 385, 558
uentes 146, 296
uenti 100, 674. 113, 224. 372, 222
uentis 87, 295. 301, 489. 351, 294
ueretur 346, 162
uerentur 346, 163
ui 15, 233. 36, 745. 58, 883. 65, 658. 72, 829. 89, 858. 116, 320. 119, 412. 126, 586. 142, 194. 160, 270. 162, 28. *& alibi*
uor 37, 771. 45, 142. 61, 371. 115, 279. 126, 503. 210, 549. 265, 291. 409, 502
uuntur 212, 615. 349, 441
lora 45, 145. 47, 200. 52, 315
loricæque 77, 63
loris 44, 127. 289, 114
loriſque 458, 524
lorique 133, 760
lotis 267, 347
loton 268, 365
lotos 267, 341. 288, 96
lubrica 126, 599
luce 26, 494. 32, 630. 71, 807. 110, 169. 119, 401. 172, 272. 192, 85. 312, 24. 368, 100. 386, 592. 430, 775. 450, 334. 459, 531
lucem 80, 149. 119, 400. 283, 778. 444, 186. 445, 221. 463, 651
lucemque 54, 383. 62, 594. 119, 414
lucent 15, 239
lucente 40, 24
luces 114, 262
luci 444, 190
lucida 33, 669
lucidior 395, 795
lucidus 54, 365
Lucifer 67, 723. *bis.* 128, 629. 129, 665. 315, 98. 332, 570. 444, 189. 470, 789
lucifero 221, 2. 321, 271. 324, 346
Lucina 280, 697. 302, 507, 510
Lucinam 146, 304. 266, 294
lucis 4, 17. 114, 258. 215, 711. 242, 564. 410, 197
luco 13, 189. 150, 391
lucoque 192, 25. 324, 360
lucos 18, 301. 42, 76. 145, 265. 248, 742
lucoſque 419, 447
luctante 166, 108
luctantique 181, 556
luctantia 171, 242. 352, 331
luctantiaque 117, 358
luctata 189, 10
luctataque 448, 300
luctatur 148, 354. 357, 483
luctataſque 429, 701
luctibus 54, 384. 110, 160. 387, 621. 418, 431
luctiſono 36, 732
luctor 186, 694
luctu 53, 229. 125, 564. 385, 549
luctuque 418, 426
luctum 390, 689
luctus 32, 655. 33, 663. 54, 384. 80, 139. 122, 484. 156, 549. 207, 480. 238, 450. 239, 485. 260, 155. *& alibi.*
luctuſve 375, 282
lucum 76, 35. 82, 176. 434, 836
lucus 318, 190. 396, 845
ludere 32, 639. 72, 845. 396, 834
ludit 49, 246. 150, 392, 217, 775. 227, 163
ludus 24, 446
ludunt 101, 685
luebat 99, 625
luet 247, 689
lugent 289, 135
lugebat 321, 273
lugebere 290, 141
lugebiſque 290, 142
lugebitis 239, 487
lugendæ 181, 570
lugent 176, 402. 241, 525
lugenti 180, 532
lugentis 203, 390
luget 30, 585. 181, 570
lugubre 179, 485
lugubriaque 335, 669
lugubris 53, 334. 130, 691. 293, 225
lumbis 250, 804
lumen 35, 720. 46, 181. 50, 261. 53, 231. 73, 857. 141, 159. 180, 515. 295, 293. 336, 680. 385, 564. 397, 851. 409, 175. 473, 847
lumenque 394, 772
lumina 4, 10. 10, 135. 34, 683. 35, 714. 716, 720. 37, 767. 40, 23. 43, 110. 45, 149. 55, 388. 88, 335. 91, 420. 94, 503. *& alibi plur.*
lumine 39, 4. 57, 470. 70, 787. 88, 337. 92, 439. 255, 27. 301, 473. 329, 468. 435, 847
luminibus 144, 248
luminis 36, 740. 69, 752. 95, 617. 133, 775. 308, 691. 385, 564. 410, 189, 200
luna 47, 208. 53, 344. 195, 181,

181, 193. 196, 207. 198, 268. 209, 531. 300, 449. 449, 312. 473, 848
lunæ 44, 117. 108, 99. 112, 202. 116, 333. 301, 479. 350, 264. 416, 367
lunam 283, 782
lunares 470, 790
lunaria 57, 453
lunaribus 295, 296
lupi 180, 528. 198, 271. 210, 550. 353, 381. 412, 255
lupis 412, 255. 440, 87
lupo 83, 214
luporum 432, 778
lupum 27, 505. 326, 406. 339, 712
lupus 15, 237. 18, 304. 324, 366. 326, 402
lurida 11, 447. 432, 791. 470, 786
luſerat 91, 403
luſerit 166, 113
luſibus 423, 556
luſtra 80, 146. 90, 370
luſtrabere 299, 398
luſtrant 387, 610
luſtrat 26, 479. 153, 464. 198, 261
luſtratum 425, 605
luſtraverat 182, 571
luſtravit 122, 480
luſtro 14, 213. 173, 324
luſtror 400, 951
luſuque 229, 199
lutea 215 708
luteave 451, 351
lutulenta 23, 434
lux 37, 772. 40, 35. 108, 91. 179, 494. 235, 356. 258, 93. 283, 794. 372, 204. 408, 132. 464, 664
luxque 282, 759
luxuriant 199, 292
luxuriare 265, 267
Lyæo 231, 274
Lyæum 126, 11
Lyæus 314, 67
Lycabas 95, 624. 100, 673. 137, 60
Lycabaſque 351, 302
Lycaon 14, 198. 15, 221
Lycaona 59, 526
Lycaoniæ 12, 165. 58, 496
Lycæi 67, 710. 234, 317
Lycæo 34, 698
Lycæum 138, 86
Lycia 175, 382. 344, 116
Lyciamque 278, 644
Lyciæ 173, 317. 174, 340
Lyciæque 115, 296
Lycias 115, 296
Lycidaſque 351, 310
Lycii 374, 255
Lyciſcâ 84, 220
Lycormas 49, 245. 139, 119
Lycotam 352, 350
Lyctia 208, 490
Lycum 352, 332
Lycurgum 105, 22
Lycus 421, 504. 447, 273
Lydas 162, 11
Lydia 167, 146
Lydos 315, 98
lympha 81, 173. 152, 437
lymphæ 115, 298
lymphamque 153, 449
lymphata 311, 3
lymphis 57, 459. 92, 451. 384, 531
Lynca 160, 660
Lyncas 453, 413
Lynceſtius 450, 329
Lynceus 233, 304
Lyncidæ 142. 185
Lyncides 133, 768. 139, 99
Lyncum 100, 668. 105, 25
Lyncus 159, 650
Lyra 290, 152. 292, 205. 313, 52
Lyræ 139, 118
Lyræque 133, 760
lyram 222, 16
lyramque 313, 50
Lyrneſia 344, 108. 371, 176

M.

MAcareïda 167, 124
Macareu 414, 318
Macareus 356, 452. 409, 159. 419, 441
Macedoniâque 356, 466
maciem 213, 641. 339, 793
macies 70, 775. 90, 397. 199, 290. 250, 807. 274, 535. 425, 578
mactandus 441, 114
mactare 246, 685. 371, 185. 441, 124
mactas 125, 23
mactâſſent 243, 580
mactata 381, 448
mactati 140, 122
mactatos 293, 226
mactaturumque 460, 575
mactatur 132, 755
maculas 152, 455
maculat 35, 719
maculatum 440, 107
maculavit 200, 315
maculoſæ 320, 245
maculoſo 82, 197
madebit 379, 389
madefacta 138, 76
madefactaque 109, 126. 402. 176, 396
madefactam 122, 481
madefacti 472, 824
madefactis 180, 529
madefactus 351, 301
madefecit 114, 253
madent 80, 148. 330, 515
madentes 11, 149. 199
madeſcere 249, 760
madeſcit 7, 66
madida 20, 339. 349, 232
madidas 429, 708
madidis 17, 264. 319, 14
madidiſque 335, 656
madidos 23, 422. 137, 5
madidus 96, 555
maduêre 131, 729. 183, 229, 210. 327, 418
maduerunt 418, 408
maduiſſe 286, 46
maduit 379, 389
Mæandri 271, 450
Mæandrius 275, 573
Mæandros 227, 162
Mænades 312, 22
Mænalioſque 158, 608
Mænalon 55, 415
Mæoniam 168, 149
Mæoniæque 161, 5
Mæonias 50, 252
Mæonis 165, 103
Mæra 202, 362
magarum 195, 195
magas 195, 196
magica 142, 197
magicæ 95, 534
magicis 417, 405
magico 299, 398. 404,
magis 13, 182. 36, 75 766. 73, 856. & *plur.*
magiſtrâ 162, 24
magna 22, 393. 36, 41, 54. 59, 522. 7

124, 534. 127, 605. 136, 25. 142, 191. 152, 457. 173, 315. 191, 55, 56. & *alibi*.
magnâ 30, 595. 90, 382. 403, 8
magnaque 255, 7
magnæ 21, 383. 47, 214. 141, 160. 210, 553. 324, 249. 454, 426
magnæque 209, 542
magnam 419, 457
magnanimi 407, 118
magnanimo 376, 298
magnanimus 348, 230
magnas 50, 370. 271, 441. 381, 433
magnasque 119, 417
magne 212, 617
Magnetas 326, 408
magni 5. 35. 12, 170, 176. 30, 574. 36, 748. 65, 677. 69, 750. 72, 844. 85, 260. 123, 510. 128, 640. 142, 184. 165, 94. & *alibi*.
magnique 168, 153. 233, 309
magniloquo 236, 396
magnis 53, 328. 148, 347. 151, 416. 180, 526. 206, 440. 231, 269. 237, 429. 316, 137
magno 77, 60. 160, 670. 177, 427. 178, 451. 208, 487. 217, 776. 242, 551. 256, 40. 266, 293. 270, 413. 303, 547. 343, 68. & *alibi*.
magnorum 88, 324. 147, 320. 275, 554
magnos 148, 355. 240, 518
magnum 77, 60. 143, 225. 251, 428. 167, 147. 183, 518. 305, 608. 346, 163. 347, 301
magnumque 157, 586
magnus 369, 134
maia 66, 685
maiâque 322, 303
maiestas 72, 847
maiestatemque 124, 540
maior 88, 320. 119, 394. 169, 195. 196, 225. 200, 299. 208, 500. 251, 838. 279, 671. 362, 623. 367, 56. & *alibi*.
maiorque 48, 225. 265, 269. 349, 223
majora 100, 660. 145, 269. 213, 648. 359, 545. 389, 651. 436, 5. 473, 851
majore 283, 786
majorem 214, 687
majores 232, 282. 324, 342. 421, 500
majoris 378, 359. 421, 496
majus 41, 62. 56, 429. 79, 106. 195, 175. 212, 639. 234, 328. 278, 657. 296, 315. 399, 918. 468, 751
majusque 212, 639
mala 33, 668. 144, 244. 239, 490. 246, 675. 442, 157. 462, 633
malas *subst.* 269, 398. 350, 291. 393, 754
male 45, 148. 93, 474. 102, 730. 115, 285. 117, 351. 123, 521. & *alibi plur.*
maledicere 175, 376. 376, 298
maledictaque 160, 666
mali 71, 802. 172, 267. 247, 691. 253, 875. 260, 161. 316, 127. 329, 494. 389, 633
malignas 297, 329
malignè 374, 270
maligno 175, 365
malis *adj.* 53, 334. 125, 569. 173, 303. 226, 126. 260, 164. 266, 293. 270, 409
malis *verb.* 255, 26
malit 305, 610
mallem 63, 660. 359. 546
malles 361, 611
mallet 46, 182. 290, 157. 366, 56
malleus 63, 625
malo *adj.* 18, 289. 53, 232. 62, 597. 87, 292. 172, 288. 216, 749. 257, 74
malo *subst.* 308, 677. 315, 106. 329, 470, 475. 467, 137
malorum 10, 140. 36, 733. 125. 564. 332, 573. 359, 542. 386, 570. 410, 202. 421, 490
maluit 184, 659
malum *adj.* 71, 825. 209, 525. 281, 729
malum *subst.* 422, 533
malus 297, 342
manabat 398, 887
manant 54, 360. 173, 312
manantem 388, 629
manantia 422, 515
manârant 130, 674
manare 78, 85
manat 159, 634. 175, 388. 278, 659, 664. 355, 438
mendabat 180, 504. 279, 680
mandârat 372, 199
mandâsset 179, 471
mandat 260, 157. 323, 334
mandata 178, 449. 179, 468. 180, 505, 534. 208, 493, 502. 251, 810. 372, 199. 324, 629. 420, 460. 434, 831
mandataque 280, 696
mandatam 208, 505
mandate 377, 321
mandato 251, 821
mandare 440, 92. 442, 142
mando 45, 140. 279, 678. 403, 23
mane 27, 504, 505. 93, 477. 126, 591. 336, 676
manè *adv.* 41, 63. 215, 708. 337, 710. 444, 193
maneant 331, 540
maneas 64, 650. 316, 136
maneat 256, 49
manebant 32, 627
manebit 35, 710. 277, 619
manebo 162, 193
manemus 21, 366
manent 49, 242
manente 302, 492
manere 130, 695. 225, 114. 247, 697
manerent 12, 159
maneret 385, 545. 413, 288
manes *subst.* 30, 586. 120, 437. 138, 73. 186, 699. 239, 488. 270, 406. 381, 448. 382, 465. 407, 105
manesque 196, 206
manet 19, 330. 90, 319. 124, 538. 143, 206. 241, 536. 256, 41. 266, 320. 281, 725. 339, 794. 357, 469. 443, 170. 446, 251
manetque 92, 435
manibus 16, 259. 53, 350, 359. 73, 863. 76, 39. 94, 497. 97, 575. 102, 731. 104, 7. 138, 82. 152, 441. 176, 407. 201,

335. *& alibi.*
manibus *pro inferis* 52, 305. 130, 116. 181, 569
manibuſque 45, 151. 57, 463. 130, 682. 196, 221. 246, 681. 331, 616
manifeſta 12, 168. 22, 404. 44, 133. 153, 468. 272, 463, 482. 280, 694. 336, 688. 461, 579
manifeſtaque 85. 268
manifeſtabitque 368, 106
manifeſtam 173, 313
manſit 18, 288. 22, 410. 58, 485. 77, 62. 83, 203. 142, 199. 143, 235. 248, 729. 316, 148. 338, 743. 405, 70. 418, 415. 424, 579. 458, 514
manſura 143, 227. 462, 621
Manto 168. 157
manu 11, 143. 17, 268. 24, 448. 30, 596. 33, 672. 45, 145. 55, 414. 61, 560. 63, 616. 60, 691. 69, 756. 71, 798. 73, 856, 867. *& alibi plur.*
manuque 14, 205. 175, 363. 369, 132. 400, 942
manum 51, 276. 140, 127, 140. 163, 35. 268, 355. 275, 564. 300, 455. 357, 493. 370, 170
manumque 63, 615. 126, 584
manus 14, 200. 58, 479, 487. 82, 196. 90, 390. 91, 404. 100, 656, 677, 678. 110, 148, 150. 117, 335, 359. 118, 382. 125, 556, 557. 126, 585. 132, 740. *& alibi plur.*
manuſque 26, 520. 36, 741. 53, 354. 126, 592. 129, 658. 140, 365. 179. 491. 201, 347. 336, 686. 354, 397. 438, 38
manuum 106, 39
Marathon 205, 434
marcentia 200, 314
marcida 292, 192
mare 4, 1. 6, 41. 13, 180. 16, 257. 18, 291, 308. 20, 343. 41, 65. 49, 164. 50, 262. 92, 448. 99, 638. 101, 686. *et alibi.*
marem 281, 736
Mareoticaque 282, 772
mares 287, 84
margine 4, 14. 36, 729. 79, 114. 81, 162. 157, 598. 267, 334. 275, 564. 286, 55
mari 276, 590. 324, 359
maribus 88, 321
marinæ 319, 228. 447, 264.
marinas 424, 566
marinis 400, 964
maris 19, 315, 320. 125, 556. 248, 731. 319, 207. 324, 364. 331, 534. 338, 747. 342, 36. 354, 410. 404, 53
mariſque 43, 96. 243, 586. 420, 471
maritæ 361, 609
mariti 11, 446. 31, 606. 169, 178. 219, 839. 280, 696. 282, 750. 297, 358. 325, 386. 405, 79
marito 58, 475. 111, 173. 155, 521. 184, 634. 218, 804
maritum 279, 681. 328, 465
Marmaridæ 140, 125
marmor 143, 214
marmora 173, 312. 216, 795. 449, 314
marmore 22, 405. 53, 338. 91, 419. 143, 234. 247, 701. 324, 359. 326, 404. 412, 260. 414, 313
marmoreâ 419, 442
marmoreamque 207, 465
marmoreis 93, 481
marmoreo 12, 177. 393, 746
marmoreum 130, 675
marmoreumque 464, 672
marmoris 357, 487
Mars 343, 91
Marſque 80, 132
Marſya 176, 400
Marte 79, 123. 96, 540. 110, 171. 353, 379. 564, 11. 378, 360. 387, 619. 412, 246. 419, 450
Martem 194, 140
Marti 375, 275
Martis 222, 20. 372, 208
Martius 76, 32
maſſa 7, 70. 246, 666. 315, 112
maſſæ 138, 81
mater 53 356. 86, 269. 102, 725. 112, 211. 113, 222. 312, 519. 130, 692. 146, 303. 154, 509. 162, 10. 166, 118, 120. 173, 298. *& alibi.*
materque 115, 290
materiâ 88, 334
materiâque 289, 133
materiam 253, 876. 282, 768
materiamque 47, 213
materiem 39, 5. 450, 348
materna 240, 499. 268, 357
maternâ 193, 125. 264, 251
maternaque 240, 508. 326, 599
maternæ 125, 670
maternas 22, 387
maternis 268, 375
materno 37, 762. 54, 368, 145, 255. 369, 143. 390, 699
maternos 384, 515
matertera 68, 746. 87, 313, 102, 719. 119, 417
matre 61, 553. 69, 756, 84, 223. 124, 542. 130, 141, 145. 156, 567. 203, 386. 141, 530. 255, 272, 481. 357, 504. 386, 417
matrem 36, 756. 53, 355. 58, 500. 72, 839. 79, 120, 172, 268. 183, 620, 626, 184, 633. 241, 522. 266, 378. 273, 491. 302, 506, *& alibi.*
matremque 95, 523
matres 194, 159. 202, 361, 241, 527. 266, 304. 306, 431. 314, 69. 380, 410, 390, 688
matreſque 95, 529. 104, 9
matri 102, 723. 113, 22, 120, 424. 152, 438. 170, 224. 239. 491. 206, 306, 283, 104. 303, 525. 306, 686. 383, 487, 494. 386, 528
matrique 36, 753
matribus 384, 512
matris 23, 420. 37, 77, 51, 274. 123, 516. 130, 786. 149, 380. 154, 506, 255, 25. 265, 265. 306, 194. 381, 450. 384, 386, *& alibi.*
matriſque 95, 543. 130, 371. 270, 410. 303, 506,

393, 751
matrona 57, 466. 154, 528. 182, 581. 434, 833
matrum 168, 155. 190, 50. 348, 216. 385, 560. 431, 745
matura 95, 485. 232, 291. 265, 782. 285, 36
maturâ 395, 795
maturæ 89, 347
maturior 376, 300. 426, 617
maturo 279, 684
maturuit 318, 191. 415, 335
maturus 193, 127. 244, 617. 323, 311. 445, 210
matutinâ 312, 26
matutinæve 93, 488
matutinis 7, 62
Mavors 223, 61. 433, 806
Mavortia 95, 531
Mavortis 164, 70. 192, 101. 222, 7
maxima 19, 311. 53, 347. 65, 672. 85, 263. 99, 622, 642. 125, 549. 154, 507. 160, 662. 162, 31. 169, 186. *& alibi.*
maximè 24, 438. 205, 433. 358, 531. 388, 645. 407, 108
maximus 52, 523. 102, 714. 169, 174. 191, 55. 200, 310. 242, 572. 356, 464
me 15, 225. 20, 362. 27, 508. 517, 518. *& alibi quàm plur.*
meque 36, 761. 95, 525. 99, 639. 645. *& alibi.*
mea 3, 4. 29, 557, 558. 32, 657. 41, 51. 43, 100. *& alibi quàm plur.*
meæ 60, 550. 65, 657. 68, 746. 93, 470. *& alibi.*
meam 215. 727. 367, 88. 400, 961
mearent 439, 71
mearum 56, 426. 208, 509. 209, 522. 257, 67. 208, 695
meas 158, 602. 250, 793. 256, 62. 257, 79. 355, 427. 403, 19
mecum 33, 679. 93, 466. 138, 64. 142, 196. *& alibi plur.*
mecumque 215, 719. 377, 333
Medea 189, 11. 190, 41. 191, 70. 198, 257. 199, 285. 204, 406
medeare 403, 23
medendi 209, 526
medentes 210, 561
medentum 462, 629
medere 219, 842. 282, 774
media 6, 49. 132, 755
media 26, 501. 76, 43. 123, 512. 140, 138. 143, 207. 266, 306. 302, 505. 394, 774. 397, 851. 398, 893. 404, 46. 424, 576. 444, 189. 448, 292. 467, 741. 472, 843
mediâque 302, 492. 404, 59
mediæ 139, 121. 195, 184. 322, 283
mediam 353, 389. 431, 746
mediamque 29, 563. 462, 630. 465, 689
medias 39, 6. 80, 144. 168, 158. 288, 193. 309, 717. 410, 182
medicabilis 27, 523
medicamen 198, 262
medicamina 193, 116. 413, 285
medicamine 118, 388. 167, 140. 200, 311. 459, 533
medicas 63, 618
medicatâ 35, 716
medicina 27, 521
medii 131, 710. 218, 784. 259, 134. 445, 226
mediique 73, 872
mediis 91, 428. 111, 184. 117, 357. 123, 495. 178, 453. 183, 615. 191, 62. 214, 679. 243, 588. 258, 97. 278, 646. 282, 760. *& alibi.*
mediisque 423, 522
medio 20, 337. 30, 592. 41, 64. 45, 137. 56, 417. 71, 801. 76, 29. 77, 66. 84, 221. 101, 708. 135, 1. 142, 193
medioque 164, 76. 170, 227. 209, 539. 219, 847. 229, 203. 349, 253. 538, 524
medios 31, 601. 139, 106. 194, 139. 164, 72. 224, 88. 234, 338, 240. 512, 323, 333. 354, 396. 368, 121
meditata 274, 520
meditataque 215, 732
medium 68, 739. 94, 510. 106, 41. 151, 409. 159, 644. 163, 56. 205, 432. 293, 233. 298, 368. 329, 478. 350, 261. 439, 65
mediumque 110, 167
medius 40, 31. 156, 564. 176, 409. 186, 695. 201, 345. 228, 182. 290, 144. 291, 174. 445, 211
mediusque 289, 126. 394, 780
mediusve 333, 594
Medon 100, 671. 531, 303
medulla 132, 744. 302, 492
medullas 25, 473. 416, 351. 418, 431. 452, 390
medullis 261, 174. 273, 483. 411, 208
Meduſa 134, 781
Meduſæ 129, 655. 132, 743. 134, 783. 143, 217. 144, 246
Meduſæi 144, 257. 285, 22
Meduſæo 144, 209
Megareïus 307, 659
Megareus 305, 605
mei 57, 473. 93, 464. 169, 178. 216, 750. *& alibi.*
meique 375, 276. 394, 786
meis 3, 3. 62, 584. 136, 19. 195, 168. *& alibi.*
Melampus 83, 206, 208
Melanchætes 84, 232
Melaneus 84, 4. 140, 128. 351, 306
Melantho 166, 120
Melanthus 98, 617
Melas 49, 247
Meleagre 260, 249
Meleagron 231, 270
Meleagros 232, 299. 236, 385. 240, 515
Melicerta 123, 522
Melior 4, 21. 19, 322. 106, 38. 143, 220. 209, 518. 239, 475. 255, 29. 444, 194
meliora 28, 502. 189, 20. 190, 37. 315, 105. 322, 288

meliore 220, 867. 265, 269. 271, 432. 413, 86. 475, 875
melioribus 414, 299
melioris 8, 79. 122, 478. 154, 501. 154, 343. 191, 57
meliùs 45, 141. 239, 487. 273, 496. 403, 28
mella 9, 112. 440, 80
mellaque 413, 274
melle 229, 222
melliferarum 452, 383
membra 5, 33. 29, 555. 47, 197. 63, 607. 64, 652. 86, 277. 102, 731. 109, 134. 112, 216. 114, 266. 118, 377. 383, 151, 429. *& alibi.*
membraque 199, 292. 406, 95. 410, 201
membrana 119, 407. 198, 272
membris 102, 724. 123. 408. 148, 346. 152, 433, 456. 213, 642. 244. 610. 260, 168. 294, 257. 333, 612. 354, 409. 356, 463. 398, 905
membriſque 258, 108
memento 430, 774
meminêre 126, 603. 387, 616
memini 347, 184. 356, 454. 461. 400, 957
meminiſſe 218, 802. 265, 291. 359, 542. 375, 280. 469, 775
meminiſtis 92, 445
meminit 210, 545
meminitque 332, 563
Memnonides 387, 618
Memnonis 386, 579, 595. 387, 600
memor 54, 378. 128, 642. 231, 259. 260, 149. 277, 620. 325, 380. 366, 58. 382, 453. 386, 570. 423, 535. 431, 761. 455, 451
memorque 94, 494. 297, 354
memorabat 220, 868
memorabile 119, 416. 127, 615. 162, 12. 305, 608
memoranda 364, 13. 400, 956
memorant 46, 176. 88, 318. 114, 273. 187, 714. 204, 408. 366, 47. 453, 414
memorante 409, 154
memorantur 292, 209. 451, 360
memorare 209, 519. 420, 466
memorat 321, 280
memorata 215, 719
memoratis 130, 688
memoraverit 236, 396
memoraverit 348, 230
memorem 111, 190
memoremque 429, 694
memoremur 430, 731
memores 96, 543. 243, 585. 360, 583. 379, 380. 412, 249. 420, 477. 423, 562
memoreſque 248, 744
memori 180, 508. 209, 521
memorique 292, 203. 433, 813
memoro 433, 813
mendacem 92, 439
mendaci 266, 322
mendacia 259, 139. 280, 710
mendacibus 290, 159
mendacis 109, 301
Mendeſius 140, 144
mendoſa 354, 399
Menelaë 372, 203
Menephron 203, 386
Menœtæ 345, 127
mens 72, 832. 83, 203. 123, 499. 306, 14. 180, 531. 189, 20. 215, 717. 240, 499. 306, 616. 336, 702. 422, 519. 458, 514
menſu 389, 676
menſæ 12, 165. 213, 662. 245, 651. 438, 222. 349, 254
menſam 245, 660
menſas 137, 40. 168, 173. 184, 661. 242, 571. 258, 92
menſes 156, 567
menſis *i. e. Tabulis* 15, 230. 179, 488. 184, 647. 246, 673. 251, 831. 346, 154. 348, 211. 439, 72. 456, 462
menſis *pro temp.* 40, 25. 215, 705
menſo 242, 564
menſor 10, 136
menſum 240, 500
menſura 152, 458. 361, 61[illegible] 452, 378
menſuraque 249, 748. 34[illegible] 57
mentæ 246, 663
mente 37, 777. 54, 369. 6[illegible] 641. 78, 90. 145, 2[illegible] 151, 427. 209, 521. 2[illegible] 472. 277, 634. 296, 3[illegible] 299, 404. 360, 582
mentem 20, 357. 57, 4[illegible] 276, 608. 327, 421. 4[illegible] 319. 416, 352
mentes 6, 55. 95, 532. 1[illegible] 174. 296, 301
menteſque 442, 137
menthas 309, 729
menti 278, 653. 294, 244
mentique 410, 204
mentiar 59, 514
mentibus 1[illegible]7, 62
mentior 268, 373
mentiris 129, 650
mentis 112, 200. 123, 5[illegible] 156, 568. 163, 37. 1[illegible] 510. 212, 6[illegible]0. 223, [illegible] 277, 629. 300, 445. 3[illegible] 149. 353, 369. 442, 1[illegible] 450, 327. 455, 440
mentiſque 8, 76. 72, 8[illegible] 244, 613. 249, 767. 2[illegible] 409
mentita 184, 648. 280, 7[illegible] 285, 28. 320, 253
mentitis 147, 526
mentito 300, 4[illegible]9
mentitur 31, 615
mentitus 231, 251
mentituſque 321, 281
mento 334, 620. 345, [illegible] 349, 255
mentoque 356, 458
mentum 356, 458
meo 145, 282. 154, [illegible] 168, 162. 172, 281. *alibi.*
meoque 59, 525. 219, 82[illegible]
meorum 72, 837. 124, [illegible] 170, 198. 211, 583. *alibi.*
meos 43, 93. 212, 618. [illegible] 297. 276, 601. *& alib[illegible]*
meoſque 220, 858. [illegible] 91
mera 450, 331
mercede 59, 529. 214, [illegible] 319, 214. 356, 73
merces 66, 702

ercibus 370, 166
ercurio 115, 228. 132, 754
ercurium 68, 741
erere 275, 562
ergeret 308, 697
ergis 244, 625
ergit 200, 317. 332, 557. 423, 548
ergitur 339, 795
ergor 157, 595. 397, 878
ergum 338, 753
erguntque 412, 240
ergus 264, 238. 389, 653. 413, 274. 450, 328
eriones 378, 359
eris 449, 323
eritam 94, 511. 323, 325
eritaſque 247, 689
eritique 190, 45
eritis 136, 28. 143, 220. 284, 660. 359, 546. 368, 501. 369, 150. 379, 372. 508, 127. 402, 613
eritiſne 136, 14
erito 67, 707. 142, 200. 240, 504
eritò 186, 687. 223, 50. 276, 584
eritóque 145, 271
eritorum 194, 166. 190, 502. 225, 108. 226, 140
eritos 386, 594
eritum 131, 702. 225, 511. 236, 387. 370, 152
eritumque 430, 723
eritus 316, 130
ermeros 351, 305
ò 98, 608. 99, 631. 114, 663. 411, 212
oque 515, 90
ropis 46, 184
ropiſque 37, 763
a 86, 272. 159, 639. 47, 696
æ 18, 295
æque 243, 601
i 400, 948
is 21, 380. 200, 324. 28, 395
iſque 85, 249
it 201, 349. 242, 556. 41, 482
um 332, 569
ura 405, 72
ère 16, 243. 441, 120
i 100, 654. 220, 859. 226, 127. 301, 484. 376, 314
meruiſſe 51, 290. 55, 393. 160, 666. 239, 492. 264, 258. 268, 372. 290, 154. 441, 112. 469, 757
meruiſſe 441, 116
meruit 51, 291. 116, 319. 366, 49. 430, 469
merum 242, 572
merumque 349, 238
Meſſapiaque 422, 513
Meſſenia 359, 549. 403, 17
Meſſeniaque 65, 679
meſſes 153, 416. 232, 293. 408, 146. 441, 126
Meſſibus 250, 781
meſſis 315, 313. 333, 614
meſſeneque 177, 417
meſſoris 427, 643, 644
meta 305, 597
metalla 465, 707
metalli 293, 220. 303, 531
metam 445, 453
metaque 307, 664
metas 45, 142. 288, 106
Methione 138, 74
metior 113, 226
metiris 271, 447
metitur 47, 118
metu 43, 92. 58, 492. 97, 582. 109, 128. 186, 706. 193, 115, 133. 238, 465. 258, 111. 263, 224. 264, 249. 289, 117. 324, 351. *& alibi.*
metuque 113, 228. 299, 414
metuam 111, 68. *bis.* 327, 426, 442
metuaris 368, 114
metuenda 69, 765
metuendus 366, 62. 383, 502, 503
metuens 128, 646. 148, 359. 286, 56. 427, 635
metuenti 351, 308
metuentior 19, 323
metues 297, 349
metuiſſe 386, 575
metuit 73, 860. 219, 830. *bis.* 231, 259. 294, 258
metuique 36, 745
metum 31, 623. 99, 634. 101, 690. 143, 226. 170, 197. 407, 110. 461, 602
metuo 86, 281. 224, 64
metus 36, 736. 109, 111. 148, 363. 181, 550. 215, 720. 301, 466, 482. 325, 390
metuſque 8, 91
metuunt 169, 177. 225, 117. 471, 812
Methymnææ 313, 55
meum 27, 521. 29, 564. 162, 30. 168, 172. *& alibi.*
meumque 99, 648. 26, 295. 377, 329
meus 25, 464. 40, 426. 110, 155. 117, 356. *& alibi.*
micabant 200, 325
micant 76, 33. 195, 188. 232, 284
micante 39, 2
micantes 26, 498. 40, 40. 192, 100. 204, 411
micantia 256, 37. 330, 522
micet 181, 557. 235, 356. 473, 850
Miconon 207, 463
micuerunt 196, 217
Midæ 317, 174
Midan 315, 92. 314, 162
migrare 443, 172
mihi 13, 187. 192, 107. 20, 352, 361. 26. 481. 482, 486. *& alibi quàm plur.*
mihique 377, 328
miles 142, 201. 208, 510. 330, 525. 575, 290. 389, 662. 427, 651. 431, 772. 433, 799
Milete 271, 446. 177, 634
Miletum 271, 443
milite 145, 276. 206, 456. 220, 170. 235, 358. 342, 64 378, 367. 461, 592
militiâ 347, 180
militiæ 207, 483. 319, 216
militiam 365, 37
militis 9, 99
mille 24, 443. 57, 452. 95, 522. 120, 439 128, 635. 141, 157. *& alibi plur.*
millia 342, 55. 360, 590
milliaque 209, 534
millibus 19, 32. 373, 241
Milon 445, 225
milvus 67, 716
Mimaſque 48, 222
minabitur 451, 371
minaces 186, 688

minaci 313, 37. 381, 442
minacia 8, 91. 160, 669
minæ 73, 857
minanti 239, 467
minari 437, 33
minas 55, 397. 90, 368
minaſque 175, 361
minata 82, 193. 472, 827
minatur 299, 417. 389, 662. 437, 24
minax 460, 573
minaxque 58, 483
Minervâ 106, 33
Minervæ 61, 563. 62, 588 67, 709. 69, 749. 132, 755. 134, 798. 230, 250. 231, 275. 246, 664. 377, 337. 379, 381. 389, 653. 420, 475. 466, 709
minetur 73, 859
minima 228, 190. 259, 139 422, 511
minimæ 246, 684
minimam 119, 412. 173, 300
minimamque 173, 299
minimas 405, 54
minimo 107, 70. 172, 265. 289, 674
minimos 449, 312
minimum 92, 453. 167, 142. 367, 76. 408, 149. 410, 202
minimus 384, 529
minis 129, 651. 238, 439
miniſter 72, 837. 275, 571
miniſteriis 112, 216. 334, 625
miniſterio 60, 750
miniſtræ 267, 324
miniſtrarum 258, 90. 266, 306
miniſtri 275, 575. 276, 609. 316, 119. 336, 679
miniſtris 341, 31
miniſtro 51, 289. 263, 233
miniſtros 76, 26. 198, 255
minitantem 47, 199
minitantiaque 352, 348
Minoa 271, 440
Minoë 271, 236
Minoïde 228, 174
minor 14, 215. 132, 458. 181, 550. 328, 445. 396, 827. 444, 198. 473, 859
minorque 207, 476
minora 175, 368
minores 208, 499. 232, 283
minoribus 168, 151. 459, 545
minoris 443, 162
Minos 207, 472. 222, 6, 24. 223, 45. 224, 64. 225, 95. 226, 152. 227, 157. 228, 187
Minturnæque 466, 776
minuant 196, 208
minuat 463, 639
minuendo 253, 878
minuente 115, 295
minuitque 381, 463
minus *adj.* 87, 306. *bis.* 248, 738
minùs *adv.* 14, 204. 40, 44. 102, 717. 149, 382. *& alibi.*
minuunt 300, 454
minuuntur 200, 317
Minyæ 188, 1. 193, 115, 120
Minyeïa 118, 389
Minyeïas 104, 1
Minyeïdas 120, 425
Minyeïdes 106, 32
Minyïs 187, 720
mira 248, 727. 267, 327. 359, 556
mirâ 294, 247
miraque 398, 893
mirabatur 343, 88
mirabere 128, 641. 214, 687. 304, 553. 408, 499
mirabile 88, 326. 114, 271. 132, 747. 144, 258. 226, 136. 302, 611. 346, 165. 417, 406
mirabilis 91, 424
miracula 47, 192. 100, 673. 142, 181. 199, 294. 278, 666. 324, 346
miræ 453, 408
miram 462, 620
mirandi 217, 763
mirantem 152, 429. 172, 269
mirantes 237, 423
miranti 357, 489
mirantia 94, 403. 418, 413
mirantibus 196, 199. 200, 320
mirantis 143, 206
mirantum 459, 67
mirantur 18, 301. 53, 353. 193, 120. 247, 698. 241, 505
mirata 31, 603. 145, 36 205, 434. 427, 657
mirator 128, 641
miratur 43, 111. 73, 8 77, 51. 82, 199. 91, 4 505, 590
miraturus 202, 307
miratus 409, 162. 4 389
miremur 453, 410
mirer 95, 538
mirere 243, 578
miror 212, 627
miror 400, 938
mirum 193, 130. 218, 7 313, 51. 347, 174. 3 539
mirumque 189, 12. 3 731
miſce 116, 307
miſceat 159, 638. 397, 8
miſcendaque 351, 321
miſcent 11, 447. 329, 4
miſcentem 129, 652
miſcentur 330, 520
miſceri 413, 274
miſcet 116, 309. 141, 1 204, 406. 290, 160. 4 44
miſcuerat 316, 125
miſcuit 110, 141. 3 549
miſer 337, 720
miſerque 316, 127
miſera 323, 328
miſerâ 339, 788
miſerabile 90, 396. 1 158. 139, 118. 165, 187, 665. 250, 782. 2 374. 380, 422. 431, 7
miſerabilis 53, 229. 94, 4 250, 783. 336, 692. 3 733
miſeræ 158, 626. 172, 2 183, 604. 335, 655
miſeram 172, 292. 2 833. 226, 138. 240, 5 272, 473. 297, 334. 3 708
miſeramque 20, 359. 1 110. 172, 276
miſerande 336, 704. 3 728
miſerandus 261, 778
miſeras 53, 342
miſerat 258, 114. 3 681
miſerata 124, 531. 1

135. 169, 189. 339, 784
miseratus 324, 339
miserè 246, 671
miserere 51, 294. 124, 534. 275, 560. 283, 779. 316, 133. 397, 855. 403, 12. 429, 691
misereri 239, 468. 243, 600
miseri 92, 551. 110, 155. 130, 692. 188, 4. 230, 236
miseris 210, 572. 268, 371. 462, 632
misero 93, 479. 411, 213
miseroque 229, 411
miseros 210, 552
miserrima 71, 807. 110, 151. 126, 583. 219, 837. 260, 156. 328, 459. 335, 657
miserum 27, 508. 32, 651. 82, 201. 220, 851. 375, 280. 429, 703
missi 370, 170
mississet 99, 627. 324, 340
missistis 196, 214
missit 52, 312. 76, 38. 77, 60. 159, 645. 160, 660. 184, 659. 232, 282. 234, 314. 237, 411. 244, 623. 275, 571. 291, 179. & *alibi.*
missa 22, 412. 247, 696. 259, 127. 349, 243. 356, 477. 434, 826. 441, 109
missæ 178, 450
missi 15, 226. 54, 378. 276, 609. 463, 644
missis 357, 508
missisque 237, 414
misso 9, 113. 11, 154. 101, 712. 137, 54. 355, 432
missos 55, 396. 258, 118
missum 140, 132. 352, 336. 385, 567
missus 217, 779. 255, 19. 312, 10. 412, 235
mista 118, 373. 123, 504. 246, 674. 274, 526. 351, 318
mistâ 6, 51. 152, 454. 411, 216. 425, 606
mistaque 183, 626. 342, 54
mistæ 156, 555. 333, 595
mistæque 95, 529. 412, 355
mistis 413, 269
misto 94, 491
mistoque 64, 634
mistos 131, 728
mistum 91, 423
mistus 259, 130
mistusque 73, 850
mite 316, 134
mitem 73, 860
mites 180, 505
mitescere 429, 697. 440, 78
mitia 51, 288. 159, 656. 440, 81
mitibus 429, 690
mitior 22, 403. 56, 435
mitis 198, 277. 231, 262. 243, 598. 270, 421. 302, 510
mitisque 106, 31. 445, 210
mitissima 21, 380. 71, 816. 154, 497. 166, 118
mitissimus 424, 587
mitiùs 457, 495
mitrâ 427, 654
mittam 339, 782
mittantur 368, 121
mittat 325, 387. 333, 587
mitte 98, 614. 178, 441
mittentis 235, 347
mittere 136, 12. 142, 183. 223, 40. 260, 154. 325, 381. 352, 342
mitti 355, 445
mittis 105, 23
mittit 54, 366. 124, 530. 231, 251. 263, 218. 274, 530. 339, 790. 349, 257. 308, 883
mittitur 380, 415
mitto 30, 596
mittor 371, 193, 196. 372, 215
mittunt 22, 339. 463, 643
mittuntque 357, 495
Mnemonidas 145, 268
Mnemonides 145, 280
moderabat 399, 923
moderamen 41, 48
moderamina 99, 644
moderamine 41, 67. 378, 362. 467, 726
moderantum 8, 83
moderantur 170, 223
moderata 56, 431
moderatior 378, 356. 426, 619
moderatiùs 27, 510, 511
moderato 450, 330
moderatur 113, 245. 210, 561. 252, 856
moderatus 113, 234
moderere 250, 795
moderetur 278, 652
modestos 130, 682
modicisque 465, 699
modico 97, 569. 244, 621
modis 13, 181. 157, 596
modò *adv.* 8, 87. 18, 299. 19, 325, 326. 22, 310. & *alibi quàm plur.*
modo *subst.* 20, 360. 32, 628. 77, 63. & *alibi.*
modulata 418, 428
modulatur 317, 154. 415, 341
modum 114, 258. 249, 748. 457, 493
modumque 98, 618. 277, 630. 334, 636
modus 165, 102. 261, 172. 298, 377
modusque 312, 14
mœnia 55, 401. 75, 13. 77, 62. 92, 449. 96, 550. 151, 408. 169, 179. 170, 218. 186, 710. 202, 368. 206, 443. 212, 628. & *alibi quàm plur.*
mœnibus 47, 214. 127, 608. 129, 647. 149, 385. 210, 553. 232, 298. 318, 204. 330, 526. 372, 207. 374, 261. 448, 295. 461, 586
mœrens 151, 426. 418, 429
mœrent 300, 444
mœrenti 33, 664. 314, 81
mœret 240, 519
mœsta 156, 569. 337, 711. 386, 571
mœstæ 314, 44
mœstæque 156, 564
mœstam 277, 634
mœstis 173, 304. 238, 447
mœstisque 84, 239
mœstissimus 87, 298
mœsto 150, 396. 337, 734
mœstus 321, 272. 411, 210
molarem 77, 59
mole 11, 156. 17, 279. 39, 12. 358, 523. 399, 423. 454, 433. 469, 765
molem 367, 75
moles 4, 7. 16, 258. 235, 357. 256, 40. 262, 197. 329, 494. 337, 729. 398, 890

INDEX

moli 390, 916
molibar 62, 582
molibus 148, 347
molimina 461, 578
molimine 179, 473. 186, 694. 353, 357. 471, 809
molior 296, 320
molire 45, 135. 149, 367. 430, 719
moliri 318, 199
molitique 121, 462
molis 133, 773. 436
molitor 232, 302
molitur 349, 249
moliturque 250, 782
molle 263, 221. 355, 436. 423, 558. 429, 710
mollem 175, 364
molles 64, 385. 90, 376. 96, 547. 288, 92. 458, 512
molleſque 96, 555
molleſcat 118, 386
molleſcit 295, 283
molli 62, 577. 242, 562. 305, 609. 335, 648
mollia 4, 20. 9, 100. 28, 549. 117, 345. 171, 256. 199, 284. 289, 125. 395, 816. 441, 118
molliaque 157, 594
mollibat 162, 21. 229, 199
mollibus 116, 314. *bis.* 245, 655. 295, 269. 302, 513. 392, 726
molliêrant 144, 244. 170, 220
molliet 377, 323
mollior 395, 796
mollire 55, 411
molliri 151, 429
mollirique 22, 402. 440, 79
mollis 269, 388. 454, 417
mollit 15, 229. 132, 742. 230, 226
mollita 312, 15
mollitaque 22, 402. 118, 381
molliter 339, 785
mollito 423, 549
Moloſſâ 15, 226
Moloſſo 392, 717
Molpea 141, 168
Molpeus 141, 163
Moly 413, 292
momenta 322, 285
momentaque 111, 180. 298, 376. 444, 185
momordi 256, 61. 400, 943
momordit 77, 69. 140, 143
monebat 276, 598
monodula 207, 468
monendo 163, 40. 303, 542
monentem 394, 775
moneo 229, 204. 412, 247
monere 437, 32
moneri 299, 427
monet 163, 52. 198, 256. 303, 543. 470, 795
Monychus 357, 499
monilia 137, 52. 289, 113. 294, 264
monitæ 102, 732
monitis 22, 397. 44, 126. 309, 709. 442, 140
monitiſque 413, 293
monitu 79, 127. 372, 216. 392, 723
monitumque 283, 779
monitus 43, 103
monituſque 211, 600. 229, 210
mons 19, 316. 80, 143. 129, 657. 333, 593. 447, 267
monſtra 23, 437. 65, 675. 143, 216. 152, 459. 281, 735. 325, 391. 418, 414
monſtrare 385, 552
monſtraverat 30, 591
monſtravit 111, 174. 407, 115
monſtri 127, 615. 132, 745. 144, 241. 199, 294. 227, 156. 268, 666. 285, 22. 347, 175. 424, 567
monſtrique 458, 517
monſtris 122, 488. 126, 591. 404, 60. 418, 412
monſtro 54, 367. 319, 211
monſtrum 144, 258. 225, 100. 304, 553
monſtrumne 399, 912
montana 18, 310
montanaque 9, 104
montani 250, 786
montanis 316, 147
montano 72, 841
montanum 174, 331
monte 24, 440. 72, 843. 89, 363. 91, 400, 408. 101, 708. 129, 659. 144, 254. 149, 364. 167, 132. 242, 555. 256, 56. 307, 157, 352, 341. 398, 882. 410, 181. 426, 621
montes 6, 44. 11, 153. 50, 264. 115, 292. 165, 388, 196, 205. 338, 765. 357, 507. 394, 785. 428, 674
monteſque 195, 197
monti 426, 621
montibus 8, 95. 34, 689, 47, 216. 58, 494. 66, 703. *bis.* 91, 402. 176, 394, 263, 210. 352, 353. 354, 416. 396, 836. 404, 38, 415, 326. 447, 265. 448, 285
monticolæ 13, 193
montis 19, 320. 27, 512, 33, 666. 84, 234. 173, 311. 247, 692. 250, 797, 291, 172. 316, 138. 317, 172. 330, 503. 352, 337, 395, 810. 399, 909. 458, 509
monuêre 457, 491
monuit 280, 700. 309, 708
monumenta 12, 159. 110, 161. 125, 550. 143, 227, 309, 725
monumentis 384, 524
Mopſo 356, 457
Mopſopios 177, 423
Mopſopium 160, 661
Mopſum 356, 457
Mopſos 358, 528
mora *fructus* 9, 101. 109, 127
mora *cunctatio* 12, 167. 14, 214. 21, 369. 33, 69, 35, 717. 45, 143. 77, 46, 51. 84, 225. 96, 563. 117, 344. 122, 481. 143, 207, 153, 463. *& alibi plur.*
morâ 22, 402. 101, 69, 222, 21. 398, 890. 451, 362
morâque 223, 62. 303, 678
morabar 268, 361
moræ 57, 468. 335, 631
moram 72, 838. 117, 35, 190, 48. 282, 766. 307, 659, 669
morando 23, 421
morantia 217, 778
morantur 72, 846
morari 355, 446
moras 57, 461. 178, 46,

242, 548. 265, 782. 322, 307. 328, 461. 385, 556
oraſque 395, 808
orata 251, 810. 307, 661
orati 285, 32
oratos 369, 125. 407, 106
oratum 344, 97
oratur 199, 303. 224, 71. 414, 312
oratus 113, 230. 337, 712. 352, 322
orbi 209, 537. 210, 565. 211, 601
orbis 377, 322
orbo 209, 544. 253, 876
orboque 366, 52
ordetur 71, 806
ore 36, 745. 53, 345. 67, 711. 123, 518. 131, 722. 140, 122. 203, 387. 211, 606. 281, 729. 293, 218. 241, 11. 357, 494. & *alibi.*
orem 53, 345
orer 209, 520. 420, 473
orerne 260, 147
ores 213, 655. 215, 722. 216, 740. 422, 524. 472, 834
oreſque 133, 768. 214, 701
ori 64, 651. 71, 812. 137, 43. 220, 867. 266, 303. 289, 132. 299, 428. 441, 112
oribunda 172, 291. 220, 856
oribundo 138, 84. 345, 118
oribundum 309, 716
oriemur 63, 609. 93, 473. 259, 131
oriens 109, 120. 138, 71. 140, 127. 146, 293. 172, 272. 181, 560. 249, 773. 286, 60. 292, 194. 418, 450
orienſque 97, 590. 355, 428
oriente 170, 228
orientem 289, 131
orientes 355, 423
orientia 269, 391
orientibus 139, 117
orientis 309, 719
orientum 138, 88
oriere 240, 503
oriorque 430, 721
moriri 411, 215
moris 184, 648
moriſque 97, 581
moritura 276, 606
morituras 209, 544
moror 253, 879. 384, 517, 531. 400, 938
Morphea 334, 635. 335, 647
Morpheus 335, 671
mors 93, 471. 211, 603. 230, 483. 261, 781. 298, 377, 378. 304, 572. 336, 699. 352, 325. 359, 556. 382, 464. 437, 29
morſa 441, 114
morſibus 28, 538. 385, 568
morſu 77, 48. 109, 113. 253, 877. 269, 384. 325, 373. 399, 926
morſus 131, 724. 218, 791
morſuſque 313, 58
mortale 13, 188. 17, 260. 21, 365. 41, 56. 87, 308. 98, 610. 124, 540. 209, 525. 285, 18. 334, 640. 425, 603. 434, 824. 442, 139
mortalem 62, 579. 318, 203
mortales 8, 96. 162, 31. 165, 268. 439, 75
mortali 198, 276. 244, 626. 255, 16. 469, 760
mortalia 64, 643. 78, 105. 112, 201. 179, 472. 192, 87, 203, 392. 366, 70. 400, 950. 430, 729
mortallbus 156, 550
mortalis 15, 223. 41, 56. 64, 649. 116, 322. 399, 920
morte 15, 224. 33, 661. 93, 471. 110, 145, 152. 124, 545. 211, 605. 239, 483. 276, 578. 332, 583. 339, 782. 367, 74. 384, 521. 410, 187. 441, 119. 446, 236. 461, 602
mortem 456, 470
mortemque 411, 215
mortes 331, 538
morti 53, 340. 136, 29. 425, 600
mortis 64, 653. 77, 58. 138, 73. 142, 191. 181, 554. 220, 860. 239, 493. 298, 380. 390, 299. 418, 309, 726. 339, 782. 343, 80. 386, 598. 408, 125, 126. 442, 153
mortiſque 211, 604. 293, 233. 298, 384. 301, 846
mortua 273, 503. 301, 846
morus 108, 90
mota 21, 381. 22, 395. 37, 766. 62, 579. 77, 62. 95, 536. 142, 186. 154, 498. 158, 621. 183, 627. 195, 169. 215, 716. & *alibi.*
motæ 122, 492. 277, 640
motæque 78, 102. 258, 95
motaque 229, 202
motatque 335, 674
moti 333, 600. 336, 679
motibus 284, 7. 337, 739. 538, 521
motis 45, 158. 60, 547. 67, 719. 129, 667. 135, 7. 205, 424. 211, 585. 212, 629. 413, 264. 422, 520
moto 93, 475. 132, 732
motos 35, 707. 123, 509
motu 69, 753. 92, 461. 101, 711. 168, 158. 210, 579. 212, 637. 236, 375. 244, 606. 250, 780. 300, 455. 314, 75. 430, 739. 443, 179
motum 187, 721. 230, 721
motuque 18, 284
motura 6, 55. 71, 817. 370, 165
moturaque 266, 303
motus 118, 387. 158, 629. 172, 264. 270, 415. 318, 192
motuſque 179, 491
move 290, 140. 403, 21
moveant 102, 720. 174, 358
moveat 154, 516. 322, 289
movebant 325, 379
movebat 28, 531
movebatur 289, 115
moverere 217, 763
movebo 181, 547
movens 94, 516
movenſque 168, 167
movent 163, 60. 269, 404. 388, 470
moventem 142, 197. 286, 40. 313, 40. 351, 320. 442, 143

movehtur 347, 175
moveo 196, 205. 372, 201
movcoque 93, 464
moverat 130, 674. 147, 332. 229, 197. 244, 612. 248, 725. 283, 781. 329, 474. 386, 573
movere 70, 778. 175, 360, 365. 180, 535. 190, 23. 271, 438. 303, 548. 412, 258. 440, 99
moverent 355, 432
moveres 139, 112
moveret 411, 228
moveri 71, 821. 79, 106. 125, 552. 137, 45. 173, 307. 267, 345. 294, 251. 317, 177. 325, 391. 386, 577. 400, 936. 469, 763
movetis 397, 869
moves 257, 76. 366, 48
movet 52, 308. 156, 548. 173, 303. 229, 216. 251, 825. 267, 327. 268, 352. 303, 547. 306, 615. 331, 544. 358, 520. 362, 621. 442, 143. 467, 738. 470, 780
movetur 163, 48. 328, 444. 450, 344
movi 159, 634. 256, 65
movimus 143, 219
moviſſe 283, 781
movit 13, 180. 59, 510. 65, 669. 101, 707. 114, 264. 122, 475. 123, 507. 150, 401. 225, 112. 244, 603. 259, 123. 261, 185. *& alibi.*
movitque 102, 726
mox 9, 109. 15, 222. 22, 403. 53, 336. *& alibi plur.*
moxque 30, 581
mucrone 15, 227. 110, 162
mucronem 139, 116
mugiat 36, 746
mugire 196, 206
mugit 73, 851
mugitibus 76, 21. 141, 165. 193, 114
mugitu 36, 732
mugitus 32, 673. 211, 597. 418, 409. 458, 510
mulcebant 9, 18
mulcebat 251, 824
mulcebunt 296, 301
mulcendaque 289, 118
mulcendas 156, 561
mulcere 414, 295. 415, 339
mulces 334, 625
mulcet 19, 331. 21, 391. 66, 683. 193, 117
Mulciber 39, 5. 264, 263. 270, 422. 422, 533
multa 34, 682. 108, 84. 168, 152. 197, 228, 229. 209, 534. 228, 176. 242, 555. 308, 693. 414, 309. 418, 335. 423, 559. 429, 695. 437, 24
multâ 77, 70. 108, 102. 237, 422. 422, 514
multaque 114, 251. 169, 196. 299, 426. 328, 448. 342, 38. 347, 183. 412, 243. 414, 308
mul.æ 89, 353. 287, 82. 354, 404. 396, 821, 822
multæque 138, 81
multam 249, 776
multarum 112, 208
multas 295, 285. 396, 822. 427, 652
multi 25, 478. 86, 281. 89, 353. 100, 655. 210, 570. 217, 769. 393, 735. 419, 455. *bis.* 463, 649. 242, 561
multiplicique 227, 158
multis 89, 361. 92, 443. 106, 43. 173, 300. 223, 57. 323, 320. 414, 310. 429, 705. 450, 343
multiique 414, 315
multo *adj.* 11, 157. 141, 155. 237, 401. 256, 57. 312, 33. 353, 382
multò *adv.* 169, 196
multoque 330, 513. 461, 588
multorum 346, 146. 347, 187, 192
multorumque 155, 10
multos 96, 544. 209, 515. 411, 214. 469, 757
multum 47, 187. 277, 628
multùm *adv.* 110, 155
mundi 3, 3. 6, 57. 8, 79. 13, 182. 16, 258. 40, 35. 113, 228. 149, 372. 154, 507. 169, 189. 285, 17. 342, 40. *& alibi.*
mundo 4, 10. 54, 385. 112, 197. 446, 254
mundum 7, 60
mundumque 44, 116
mundus 9, 114. 43, 95. 319, 224. 446, 239
munera 53, 341. 118, 174, 351. 216, 755. 95, 111. 283, 790, 294, 260. 312, 28. 104. 316, 122. 135, 213. 376, 296. *& alibi*
muneraque 216, 745
munere 22, 411. 41, 55. 99. 133, 765. 153, 192, 93. 214, 698. 430. 240, 502. 269, 285, 37. 287, 74. *alibi.*
muneribus 216, 755
muneribuſque 205, 428. 266
muneris 43, 88. 159, 194, 157. 200, 310. 691. 217, 762, 777. 430. 238, 436. 307, 315, 101. 316, 125. 670. 408, 125
munimine 133, 773. 212
munire 329, 487
munitos 465, 690
munus 31, 616, 620. 44. 86, 288. 129, 143, 225. 148, 343. 175. 198, 276. 199, 205, 436. 216, 759. 436
munuſque 289, 134
murice 19, 332. 162, 442, 563. 317, 166
muris 107, 58. 208, 222, 14. 321, 277
murmur 157, 597. 645. 237, 431. 270, 368, 124. 413, 281. 35
murmura 14, 206. 70, 308, 702. 323, 330,
murmurat 313, 53
murmure 57, 455. 107, 108, 83. 157, 587. 203. 174, 327, 328. 251. 242, 552. 256, 333, 603. 378, 350. 567. 423, 533
muro 345, 124
mures 144, 236. 177, 235, 358. 258, 103. 204. 346, 148. 360, 462, 616
murum 330, 528. 536
murus 375, 281
muſa 146, 294. 147,

…90, 148
…e 462, 622
…co 21, 374. 242, 562
…th 408, 146
…a 120, 433. 195, 184.
…78, 654. 276, 53. 298,
…89. 333, 602
…abile 45, 145
…abit 281, 743
…abitur 309, 728
…anda 276, 598
…ando 28, 547
…ant 452, 374
…antur 119, 397. 338,
…42. 423, 550. 443, 165
…are 198, 270. 271, 433.
…20, 937. 449, 318. 450,
…44
…arent 35, 704
…ari 452, 390
…affe 191, 60. 342, 34
…atis 3, 2
…ar 82, 196. 274, 523.
…35, 851. 454, 434
…ata 153, 465. 207, 467.
…26, 150. 322, 300. 278,
…67. 435, 659. 408, 152
…amque 114, 270
…atæque 301, 487
…atas 3, 1
…ati 32, 650
…atis 152, 456. 244,
…10
…ato 197, 233. 269, 393.
…73, 486
…atum 166, 115
…atur 22, 409. 423,
…53
…atus 213, 660. 257, 81.
…29, 731. 403, 15. 438,
…6
…averat 31, 611
…avit 134, 801. 326, 404.
…56, 93
…autur 404, 39
…et 88, 327. 293, 235
…Batæ 181, 559
…binæ 471, 823
…br 159, 636
…ba 32, 653. 79, 123.
…94, 141. 218, 805. 247,
…37. 431, 771
…bam 182, 574. 337,
…36
…bychioſque 67, 709
…bale 48, 223
…benæ 454, 426
…benida 342, 34
…bonideſque 163, 45
myricæ 288, 97
Myrrha 296, 321. 298, 363. 299, 402. 301, 476. 302, 501
Myrrhâ 96, 555. 137, 53. 453, 399
Myrrhæ 300, 441
Myrrhæque 119, 393
Myrrham 296, 310
myrtea 320, 234
myrteta 267, 335
myrtus 288, 98
Myſcelos 437, 20

N.

NAbat 174, 334. 244, 605
Nabathæaque 7, 61
Nabathæus 141, 163
nacta 57, 455. 183, 603. 300, 438. 385, 548. 398, 902. 416, 372
nactaſque 204, 416
nactus 98, 606. 186, 693. 275, 572. 358, 511
nactuſque 15, 232. 419, 440
Naïades 415, 328
Naïadum 174, 329. 284, 9
Naïas 34, 691
Naïdas 178, 453. 278, 656
Naïdes 32, 642. 94, 506. 115, 289. 243, 579. 257, 87. 302, 514. 313, 49. 432, 786
Naïs 107, 49. 117, 356
nem 3, 2. 4, 22. 13, 185. 19, 318. *& alibi quàm plur.*
namque 20, 361. 34, 687. 141, 149. 230, 241. *& alibi.*
nando 258, 110
nant 324, 358
nantemque 243, 954. 339, 785
nantis 332, 562
Nape 83, 214
Narciſſum 90, 370
Narciſſumque 89, 346
Nardi 453, 398
nare 39, 11. 140, 138. 175, 372. 225, 104
nares 355, 435
naribus 42, 85. 83, 212. 101, 686. 192, 104. 218, 811. 458, 513
naris 100, 675. 167, 141. 349, 253. 351, 315
narrabat 393, 737
narrantia 333, 588
narrare 56, 432. 71, 813. 82, 193. 106, 42. 109, 130. 214, 692. 396, 843
narrarent 247, 714
narrâſſet 153, 466
narrat 62, 599. 119, 418. 133, 768, 772. 147, 325. 181, 565. 324, 346
narrata 342, 57. 418, 335
narratur 219, 832. 449, 312
narravêre 248, 722
narravit 157, 576
narres 82, 192
narret 106, 44. 364, 14
narretque 347, 176
Naryciuſque 233, 312. 420, 468
naſcendi 23, 427. 64, 650. 176, 406
naſcentia 431, 763
naſci 145, 259. 202, 370. 294, 248. 297, 334. 452, 383
naſcique 446, 255
naſcitur 323, 313, 316
naſcuntur 204, 418. 451, 366
nat 18, 304
nata 26, 482. 32, 654. 73, 858. 134, 800. 8, 146, 297. 154, 516, 518. 155, 524. 163, 51. 178, 436. 224, 85. *& alibi.*
natæ 70, 595. 113, 222. 180, 504. 199, 300. 200, 331. 202, 369. 243, 593. 295, 300
natale 190, 52
natales 408, 138
natalibus 58, 497. 230, 242. 393, 753
natalis 228, 184. 265, 285. 358, 471. 387, 609
natam 33, 665. 125, 563. 152, 444. 155, 533. 180, 520. 190, 32. 203, 390, 301, 474. 323, 331. 371, 185. 393, 749. 466, 711. 472, 636
natamque 30, 584. 180, 507. 261, 780
natando 452, 376
natant 51, 268. 345, 136. 398, 899
natantes 244, 609
natantia 423, 551

natantibus 138, 71
natantis 244, 605
natâque 419, 449
natarum 70, 784. 165, 99. 389, 652
natas 39, 11. 51, 269. 156, 549. 157, 541. 169, 182. 187, 714. 344, 94. 388, 642. 390, 692
nataſque 132, 427. 173, 302
nate 37, 769. 41, 52. 43, 89. 72, 837. 78, 97. 111, 192. 149, 365. 214, 695. 238, 455. 255, 12. 343, 86. 370, 168. 412, 246. 455, 439
nati 23, 415. 44, 122. 118, 387. 174, 342. 185, 665. 229, 216. 230, 236. 265, 277. 360, 581. 385, 543. 392, 717. 424, 572. 430, 743
natique 473, 850
natis 61, 555. 83, 215. 119, 420. 172, 211. 211, 597. 241, 543. 257, 73. 270, 414. 337, 732. 360, 586. 389, 661
natiſque 383, 489. 384, 509
nativo 308, 692
nativum 81, 160
nato 118, 383. 205, 420, 425. 206, 455. 223, 58. 229, 211. 238, 445. 239, 486. 267, 342. 297, 332. 321, 266. 385, 553, 556. 463, 639
natorum 11, 157. 170, 198. 203, 383. 204, 396. 334, 633. 381, 423
natorumque 212, 612
natos 9, 108. 12, 162. 80, 134. 134, 786. 172, 278. 173, 302. 174, 338. 357, 504
natum 63, 629. 115, 288. 229, 203. 269, 387. 303, 527. 352, 338. 370, 163. 388, 641. 469, 771
natumque 55, 400. 149, 364
natura 4, 21. 81, 159. 90, 376. 126, 589. 132, 750. 174, 350. 276, 676. 282, 757. 287, 67. 294, 245. 206, 304. 297, 330. 303, 546. 320, 235. 357, 503. 439, 63, 68. 444, 194. 445, 218. 446, 253. 447, 270
naturaque 22, 403
naturæ 4, 6. 115, 279. 297, 353. 354, 394. 400, 946
naturæ 451, 354
naturale 281, 729
naturalique 289, 117
naturam 142, 205
naturamque 228, 189
natus 8, 79. 33, 660. 673, 58. 469, 66. 686, 697. 68, 726. 77, 51. 95, 526. 113, 241. 120, 422. 128, 645. 130, 697. 156, 561. 183, 624. 192, 84. 193, 110. 225, 122. 244, 613. 258, 104. 270, 408. 348, 210. 378, 357. 379, 396. 437, 12. 449, 325. 455, 447. 460, 553
natuſque 48, 223. 471, 819
navale 100, 661
navalibus 328, 455
naves 46, 163
naufraga 334, 628
navibus 367, 94
navifragumque 403, 6
navigat 118, 296
navigii 332, 561
navigiis 423, 553
navim 335, 663. 411, 218
navis 131, 706. 331, 532. 467, 726, 732
navit 450, 336
navita 10, 133. 243, 590. 324, 361. 329, 475. 380, 419. 405, 74
Naupliades 365, 39. 376, 310
nautæ 99, 632. 100, 652. 263, 228. 448, 294. 466, 719
nautas 120, 423
Neæthum 438, 51
ne 5, 34. 12, 159. 13, 191. *& alibi quàm plur.*
Nebrophonoſque 83, 211
nebulâ 361, 598
nebulæ 17, 267. 333, 595
nebulas 6, 54. 31, 602. 45, 159. 120, 434. 162, 21. 387, 603. 410, 370. 417, 400
nebulaſque 31, 609
nebulis 205, 424
nec 4, 8. 11, 12. 7, 68. 8, 91. *& alibi quàm plur.*
necari 246, 688
necat 77, 49
nece 286, 64. 293, 233. 650. 366, 62
necem 55, 393. 144, 205. 425. 206, 458. 627. 351, 511
necemque 301, 487
necetur 279, 678
neci 200, 328. 211, 301, 477. 356, 455. 109, 110. 458, 499
necis 101, 698. 238, 263, 214. 269, 254. 477
nectar 174, 356. 290, 441, 117
nectare 88, 318. 114, 309, 732. 425, 606
nectareis 225, 712
nectaris 9, 111
Nedymnum 352, 350
nefandâ 224, 86
nefandam 183, 601
nefandas 372, 203
nefandis 102, 731. 293, 439, 75
nefando 238, 439
nefandos 181, 540
nefandum 277, 625
nefas 10, 129. 22, 392. 524. 183, 613. 191, 205, 427. 239, 483. 766. 268, 372. 296, 297, 352. 299, 404. 70. 400, 952. 441, 127. 479, 785
nefaſque 58, 505. 182, 275, 550. 277, 632
nega 66, 693
negabat 203, 376. 439, 6
negabit 61, 568. 408, 15
negabo 285, 25. 376, 31
neganda 365, 35
negandum 463, 648
negant 114, 272. 286, 297, 331. 260, 568
negare 294, 239. 329, 293, 741
negarem 41, 52
negarent 306, 634
negaretur 31, 621
negari 40, 42. 359, 54
negârit 306, 619
negârunt 97, 573. 131
negat 28, 541. 54, 38 322. 104, 3. 162, 24 445. 219, 838. 279,

282, 751. 296, 311. 345, 135
egata 319, 214
egate 301, 487. 374, 254
egatur 296, 323
egaverit 386, 575
egavit 169, 187
egentur 225, 98
eget 37, 771. 169, 193
egectos 55, 413
elea 177, 418
elei 66, 689. 359, 558
eleïus 360, 577
elide 359, 553
emeæa 262, 197
emæeo 264, 235
emo 55, 389. 66, 687. 225, 867. 461, 600
emoris 126, 601
emorisque 147, 336. 357, 349. 777, 457, 490
emorosi 434, 822
emorosis 380, 687
emorosum 260, 165
emorum 26, 479. 30, 592, *bis.* 594. 160, 676. 196, 198. 214, 680. 423, 541
emque 57, 477. 65, 664. 111, 194. 191, 53, 66. 273, 496. 281, 736. 367, 93. 371, 178. 377, 339. 393, 759. 451, 351
emus 29, 568. 56, 418, 438. 57, 435. 76, 44. 81, 175. 82, 180. 191, 75. 201, 359. 235, 340. 248, 741, 744. 262, 188. 288, 91. 290, 143. 416, 360. 459, 545
entes 238, 453
eoptolemum 382, 455
epheleïdos 318, 195
epheleque 81, 171
epos 68, 743. 80, 138. 181, 174. 127, 605
epotem 125, 563. 127, 623. 319, 227
epotemque 180, 507
epotes 26, 482. 80, 134. 455, 444
epoti 319, 219. 390, 680. 433, 810
epotibus 167, 138. 388, 748
eporis 45, 156. 203, 338
epotum 33, 659. 432, 573. 437, 17. 472. 835
etem 204, 401
neptis 124, 531
Neptune 124, 533. 166, 115. 243, 597
Neptunia 306, 639. 307, 665. 343, 72
Neptunius 254, 1
Neptunum 341, 26
Neptunus 51, 270. 124, 539. 305, 606. 347, 198. 359, 558
neque 27, 503. 33, 680. 40, 22. *& alibi quàm plur.*
nequeat 58, 488
nequeo 240, 506. 269, 388. 273, 502. 277, 625. 376, 303
nequeunt 71, 821. 210, 570. 329, 467
nequicquam 62, 477. 108, 78. 136, 33. 152, 438. 251, 827. 275, 563. 284, 3. 337, 738. 359, 559. 417, 396. 431, 765. 433, 797
nequîêre 391, 707
nequiret 353, 385
nequis 224, 64
nequit 22, 409. 184, 653
Nerea 51, 268
Nereaque 344, 94
Nereïa 370, 162
Nereïda 325, 380
Nereine 344, 93
Nereides 18, 302. 324, 361 413, 264
Nereïdum 136, 17
Nereïs 320, 259. 393, 749
Nereïus 214, 690
Nereus 13, 187. 341, 24. 393, 742
Nereusque 324, 361
Neritiæque 423, 563
Neritiasque 391, 712
Neritius 409, 159
nervi 176, 389. 235, 364. 261, 174. 359, 567
nervis 27, 518. 48, 340. 285, 16. 289, 108. 311, 5. 445, 224
nervo 138, 67. 235, 357. 236, 381
nervos 458, 525
nervosque 286, 40
nervosus 171, 258
nervumque 63, 615
nervus 172, 286
nescia 30, 578. 31, 614. 73, 869. 116, 330. 203, 380. 256, 49. 260, 155. 267, 336. 301, 481. 402, 3
nesciêrat 267, 349
nescimus 275, 553
nescio 27, 461. 30, 590. 92, 457. 157, 597. 169, 185. 193, 62. 219, 827, 844. 266, 309. 273, 91. 313, 52. 337, 716. 361, 616. 396, 844
nescis 27, 514
nescîsse 65, 660
nescit 30, 585. 49, 234. 92, 430. 102, 721. 125, 563. 166, 141. 331, 448
nescius 41, 58. 58, 503. 224, 65. 340, 1. 408, 131
Nesse 258, 101. 259, 121
Nesseïs 356, 455
Nesseo 260, 153
Nesso 258, 112. 351, 308
Nessoque 258, 119
Nessus 258, 108. 250, 131
Nestor 233, 313. 346, 169
Nestora 366, 63, 64
neutra 138, 91
neutrumque 118, 379
nexaque 122, 491
nexibus 76, 41
nexilibus 167, 128
nexilibusque 58, 499
nexis 204, 412. 249, 747
nexu 171, 242
nexuque 100, 644
nexus 256, 68
nidi 453, 404
nîdis 338, 746
nido 180, 517. 229, 214
nidor 346, 153
nidos 231, 257
nidum 453, 397
nidus 341, 15. 396, 833
niger 77, 76. 332, 568. 352, 326
nigraque 126, 578. 278, 664
nigræ 444, 187
nigram 84, 221
nigrantes 60, 535
nigras 470, 783
nigrescere 62, 581. 100, 601
nigri 47, 198. 120, 438
nigrior 330, 500. 354, 402
nigrique 387, 601
nigris 58, 478. 207, 468. 323, 315
nigri 69, 760. 245, 648. 395, 817. 438, 46

nigrum 49, 236
nigrumque 213, 641
nihil 67, 707. 90, 392. 97, 590. 136, 30. 143, 221. 145, 273. 152, 437. 162, 25. 173, 395. 178, 465. 186, 685
nil 36, 743. 70, 796. 92, 435 97, 568. 98, 610. 113, 245. 120, 426. 226, 140. 238, 440. 268, 367. *& alibi.*
Nile 35, 728.
Nileus 142, 187
Nili 468, 753
Nilo 142, 187
Nilum 282, 773
Nilus 23, 423. 50, 254
nimbi 17, 269. 432, 543
nimbis 17, 266. 258, 105. 330, 519
nimbiſque 19, 328
nimbos 17, 261. 87, 300
nimboſi 331, 551
nimia 46, 164. 183, 629. 310, 738
nimiis 235, 347
nimios 304, 577
nimis 26, 494. 189, 15
nimiam 28, 546. 87, 304. 95, 525. 108, 75. 157, 582. 163, 38. 189, 114. 298, 363. 359, 564. 366, 58. 372, 222
nimiúmque 87, 292. 107, 49. 124, 547. 186, 686. 244, 616. 272, 461. 327, 440. 405, 68
nimius 153, 483
Niobe 168, 148. 156, 165. 172, 173
Nioben 172, 286
Niſe 226, 126
Niſeïa 223, 35
niſi 4, 8. 22, 400. 24, 442. *& alibi quàm plur.*
Niſus 222, 8
nitar 377, 333
niteant 68, 736. 164, 65
nitebant 289, 115. 316, 124
nitebat 336, 690
nitente 208, 506
nitentem 31, 610. 117, 361. 412, 262
nitentes 128, 636
nitenti 302, 508
nitentia 256, 50
nitentior 292, 211
nitere 265, 267
nitet 307, 647
niti 400, 937
nitidæ 171, 241
nitidæque 207, 470
nitidâque 338, 764. 430, 720
nitidique 307, 666
nitidis 7, 74. 91, 207
nitidiſſima 431, 768
nitidiſſimus 117, 348
nitido 31, 603. 187, 720. 279, 688. 345, 129
nitidum 221, 1. 301, 475. 366, 838. 437, 30. 440, 487
nitidumque 376, 294
nititur 63, 618
nitor 28, 552. 42, 71. 266, 301. 368, 105
nitore 113, 233
nitorem 138, 231. 321, 271
nituntur 247, 694
nive 236, 373
nivea 147, 330. 290, 138. 295, 272. 300, 432.
niveæ 416, 367
nivei 394, 789
niveis 60, 536. 83, 218. 108, 89. 203, 379. 388, 643. 438, 41
niveiſque 466, 715
nive 91, 423. 414, 313
nives 286, 692. 263, 221. 439, 69
niveum 73, 865. 294, 247. 396, 829
nivibus 48, 222. 242, 555. 263, 221
nivis 73, 852
nivoſos 146, 353
nix 6, 50
nixique 228, 182
nixoſque 266, 294
nixus 32, 733. 248, 727
nobilis 177, 416. 241, 543
nobilitas 190, 44. 369, 147
nobilitate 279, 671. 364, 22
nobilium 12, 172. 66, 690
nobis 21, 365. 22, 391. 23, 522. *& alibi plur.*
nobiſcum 146, 309
noceat 255, 21. 369, 136
nocebant 97, 567. 185, 262
nocebit 22, 397
nocendi 152, 457. 417
nocendo 59, 519
nocens 10, 141. 71, 8 109, 110. 209, 526. 69. 417, 403.
nocent 153, 484. 210, 450, 334. 456, 456
nocenti 404, 56
nocentius 10, 141
nocere 169, 195
nocet 163, 38. 272, 282, 758. 441, 131
nocituraque 315, 104. 148
nocte 15, 224. 53, 343. 84. 109, 111. 114, 119, 415. 121, 452. 71. 182, 589, 590. 2. 200, 335. 216, 332, 571. 334, 645. 46. 374, 253. 378, 450, 333, 334
noctem 15, 219. 108, 119, 840. 329, 480. 159. 392, 729. 417, 420, 471
noctes 195, 179. 265, 300, 434. 315, 96. 574. 418, 223. 444,
nocti 101, 695. 128, 377, 342. 444, 186
noctis 31, 602. 61, 119, 401. 179, 473. 185. 215, 711. 291, 298, 368. 301, 476. 25. 322. 306. 331, 386, 592
nocturnæ 444, 196
nocturnos 108, 81. 797
nocuêre 277, 672
nocui 243, 598
nocuiſſe 60, 552. 296,
nocuit 61, 572. 237, 299, 398. 441, 115
nodis 122, 491. 230, 247
nodoſa 219, 812
nodoſaque 186, 691
nodoſo 352, 249
nodos 61, 560
nodum 81, 170. 234,
nodus 214, 683
Noëmonaque 374, 258
nolet 264, 257
noli 335, 662
nolim 272, 474
nolis 447, 281
nolit 59, 518

…le 130, 686. 286, 39
…lem 306, 632. 397, 863
…let 24, 439. 383, 486
…tit 365, 40. 445, 220
…men 12, 169. 14, 201.
…25, 474. 35, 512. 65, 678.
…85, 245. 86, 280. 97,
…82. 110, 145. 115, 291.
…118, 384. 119, 415. &
alibi plur.
…nque 32, 648. 53,
…38. 68, 741. 94, 512.
…59, 651. 219, 827. 280,
…67. 339, 765. 356, 461.
…59, 542. 473, 857. 475,
…76
…nia 47, 192. 105, 17.
…55, 524. 165, 89. 191,
…9. 213, 654. 222, 21.
…38, 464. 240, 508. 241,
…40. 277, 346. 301, 468.
…10, 739. 327, 429. 365,
…3. 417, 396. 426, 612,
…16. 442, 154
…inat 110, 144. 332, 567.
…34, 641. 390, 699
…ine 19, 317. 22, 410.
…4, 447. 43, 98. 81, 156.
…6, 282, 288. 123, 523.
…43, 212. 149, 386. 150,
…02. *& alibi plur.*
…inibus 469, 756
…nis 171, 239. 220, 862.
…61, 613. 379, 398. 471,
…9
…4, 9. 5, 34. 9, 97, 98.
alibi quàm plur.
… 197, 234
…crinas 34, 690
…que 197, 235
…um 9, 94, 97. 12, 164.
…, 194. *& alibi plur.*
…e 149, 375. 276, 597.
…1, 362
… 57, 453
…t 8, 96
… 106, 43. 222, 21.
…us 429, 712
…t 257, 550
… 395, 808
… 375, 291
…f 409, 153
…re 468, 529
…e 335, 659
… 409, 161
… 37, 773. 222, 24
… 51, 606
… 25, 465. 27, 510.
… 520. 99, 648. &
alibi plur.
nostrâ 27, 519
nostræ 20, 356. 29, 559. 37, 774. 142, 190. 381, 446. 443, 163. 444, 200. 455, 439
nostraque 145, 279. 263, 376, 377. 412, 259
nostra 14, 211. 25, 462. 55, 390. *& alibi.*
nostrasque 266, 323
nostri 21, 379. 85, 267. 90, 391, 392. 143, 228. *& alibi.*
nostrique 383, 500. 393, 762
nostris 32, 655. 37, 772. 43, 39. 45, 146. *& alibi.*
nostrisque 98, 613
nostro 43, 90. 58, 475. 62, 590. 93, 467. *& alibi.*
nostros 25, 457. 33, 663. 174, 352. 219, 819. *& alibi.*
nostrum 54, 362. 102, 728. 109, 112. 225, 110. *& alibi.*
nostrumque 377, 331. 440, 108
nota 21, 370. 57, 473. 61, 570. 84, 239. 88, 323. 116, 304. 229, 200. 464, 660
notabilis 12, 169
notæ 109, 117. 185, 670. 419, 443
notam 36, 761. 212, 619. 312, 9. 422, 525
notamque 153, 468
notare 276, 589
notas 182, 577. 211, 600. 227, 169. 328, 466
notâti 274, 537
notat 274, 523. 303, 597
notata 337, 714
notatam 264, 261
notatas 230, 244
notatum 107, 67
notavi 92, 459. 98, 595. 282, 777. 356, 461. 433, 813. 471, 814
notavit 68, 740. 116, 329. 163, 46
notis 57, 452. 435, 849
notissima 62, 591. 111, 189. 115, 287. 264, 330
notitiam 107, 59
notitiamque 191, 57
Notum 17, 264
notum 173, 321. 342, 64
Notus 17, 264
notus 14, 198. 66, 687. 210, 576. 285, 26
nova 3, 1. 4, 11. 23, 437. 35, 709. 54, 377. 102, 732. 111, 183. 125, 573. 141, 152. 189, 19. 193, 124. 203, 394. 204, 609. 253, 876. 258, 103. 262, 200. 269, 397. 277, 633. 284, 9. 289, 122. 296, 310. 325, 391. 338, 759. 348, 223. 357, 48. 384, 518. 386, 592. 398, 894. 405, 82. 421, 499. 444, 184
novabis 64, 648
novâ 460, 562
novæ 33, 678. 175, 381. 259, 141. 318, 199. 347, 198
novæque 281, 726
novam 417, 390
novandi 253, 879
novandum 260, 145
novantur 444, 185
novas 46, 175. 160, 674. 339, 788. 416, 447. 438, 35. 449, 309. 360, 552
novasque 395, 818
novat 228, 189. 252, 853. 321, 261. 350, 287. 446, 255
novata 65, 674
novato 115, 279
novatrix 446, 252
novavit 124, 541
novem 114, 262. 146, 298. 198, 174. 300, 437. 301, 479. 341, 21. 411, 227
novemque 121, 457
novena 344, 97
novenis 227, 171
noverat 10, 132. 222, 23
novercâ 174, 336
novercæ 11, 447. 255, 15. 259, 135
novercam 261, 781
novi 18, 310. 97, 481. 119, 417. 144, 256. 218, 785. 225, 96. 273, 507. 278, 665. 327, 437. *bis.* 396, 840. 416, 356
novies 146, 304. *bis.* 295, 296. 400, 952. 404, 58. 451, 368
novique 120, 436
novis 24, 439. 54, 365. 730

368. 120, 425. 204, 401. 407, 119. 442, 159. 443, 169
novissima 37, 772. 54, 363. 89, 361. 101, 681. 110, 156. 124, 544. 149, 368. 298, 373. 305, 597. 320, 256. 338, 757. 347, 203. 382, 478. 400, 963. 407, 111. 430, 717
novissimus 44, 115. 322, 296
novit 47, 292. 413, 270
novitasque 89, 350
novitate 40, 31. 115, 284. 217, 763. 246, 681. 316, 127. 347, 175
novo 29, 554. 79, 115. 112, 195. 202, 362. 237, 417. 380, 406. 433, 798
novorum 404, 57
novos 215, 714. 447, 270
novum 40, 27. 93, 468. 132, 746. 409, 939. 468, 749
novus 95, 520. 265, 266. 292, 206. 342, 58. 368, 119
nox 35, 721. 45, 143. 59, 514. 94, 503. 98, 600. 108, 92. 109, 108. 182, 588. 195, 192. 197, 253. 313, 663. 224, 82. 300, 450. 301, 471. 323, 309. 330, 521. 333, 607. 360, 579
noxque 112, 218. 273, 485. 300, 454. 358, 535
noxâ 450, 334
noxæ 14, 214
noxia 297, 351
nube 86, 273. 144, 251. 171, 232. 439, 70. 442, 149. 470, 804
nubemque 158, 631. 342, 32
nubere 38, 621
nubes 6, 54. 17, 263. 19, 317. 52, 307, 309. 86, 274. 131, 712. 291, 179. 300, 449. 329, 498. 342, 52. 359, 565. 416, 368. 431, 709 459, 537
nubibus 7, 66. 17, 271. 70, 790. 82, 184. 156, 571. 158, 621. 209, 529. 234, 339. 330, 516. 331, 549. 332, 572. 386, 582. 433, 816
nubifer 48, 226
nubigenas 359, 541
nubigenasque 341, 211
nubila 17, 268. 19, 328. 20, 357. 29, 572. 47, 209. 87, 300. 120, 432. 145, 287. 154, 512. 158, 623. 186, 690. 196, 200. 221, 3. 265, 271
nubilaque 196, 202
nubilis 322, 302
nubilus 335, 663. 419, 447
nubimus 282, 762
nubis 127, 622
nuda 40, 28. 61, 584, 585. 126, 590. 132, 741. 156, 603. 195, 183. 303, 536. 320, 237. 390, 691
nudaque 93, 481. 157, 595. 357, 479
nudabant 27, 527
nudæ 82, 178. 242, 570
nudæque 117, 346
nudans 298, 391
nudare 355, 439
nudata 20, 346
nudaverit 223, 32
nudis 114, 261. 123, 522
nudo 57, 462. 185, 666
nudorum 302, 516
nudos 26, 501. 195, 183. 230, 227
nudum 171, 236. 370, 159
nudumque 336, 691
nudus 358, 512
nulla 12, 159. 21, 369. 56, 416, 418. 66, 694. 73, 859. 82, 201. *& alibi plur.*
nullâ 76, 28. 81, 158. *& alibi.*
nullaque 8, 96. 264, 253. 417, 398. 431, 769
nullæ 73, 857. 89, 355. 121, 458
nullam 43, 97. 86, 289. 136, 23. 252, 864
nullamque 332, 581. 440, 102
nullasque 458, 528
nulli 4, 17. 107, 67. 152, 446. *& alibi.*
nullique 90, 386. 307, 650. 408, 152
nullis 27, 523. 211, 606. 227, 172. *& alibi.*
nullisque 246, 683. 473, 853
nullus 226, 124
nullo 8, 89. 9, 103. 90, 3[illegible] *& alibi.*
nulloque 42, 79. 47, 2[illegible] 91, 400. *& alibi.*
nullos 173, 303. 248, 7[illegible] 252, 858. *& alibi.*
nullum 18, 291. 75, 11, [illegible] 345, 127. 366, 65. 4[illegible] 197
nullumque 22, 392. 2[illegible] 463
nullus 4, 10. 205, 430. 3[illegible] 579. 333, 609. 343, [illegible] 355, 447
num 281, 742. 344, 1[illegible] 370, 158. 400, 941. 4[illegible] 530
Numam 436, 4. 457, 481
numen 21, 368. 28, 545. 428. 95, 524. 96, 560. 611, 612. 119, 417. 1[illegible] 452. 136, 17. 151, 4[illegible] 156, 566. 168, 172. 1[illegible] 203. 174, 331. 192, [illegible] 280, 700. 316, 134. 3[illegible] 392. 331, 540. 382, 4[illegible] 437, 28. 464, 680
numenque 441, 128
numerabilis 157, 588
numerandos 438, 45
numerare 176, 391. 2[illegible] 448. 396, 824
numeratur 112, 213
numerem 472, 830
numeris 23, 428. 189, 8[illegible]
numero 6, 47. 99, 624. 1[illegible] 791. 156, 555. 253, 8[illegible] 257, 71. 330, 525. 4[illegible] 235
numeros 193, 126. 4[illegible] 145
numerum 170, 199. 2[illegible] 520
numerumque 57, 446. 2[illegible] 641
numerusque 421, 506
Numici 415, 328
Numidasque 468, 754
numina 13, 192. 19, [illegible] 21, 377. 40, 16. 55, [illegible] 64, 653. 86, 291. 638. 133, 702. 145, [illegible] 149, 369, 370. 161 163, 44. 173, 315. 338. 181, 542. 197, 248, 739. 265, 781. 371. 285, 17. 301, 415, 328. 428, 674. 622. 463, 650. 464,

umine 266, 316. 300, 430. 308, 690. 321, 263
uminis 19, 327. 65, 659. 104, 8. 178, 443. 250, 786. 294, 239. 295, 278. 408, 124. 465, 693. 467, 724
Numitorque 432, 773
unc 7, 58. 13, 187. 15, 235. 17, 278. *& alibi quàm plur.*
uncia 17, 270. 184, 654. 332, 585. 430, 776
unciat 335, 666
unciet 135, 4
uncius 324, 349
uncupat 425, 608
unquid 223, 46
upsi 151, 418
upta 182, 634. 203, 394. 284, 8. 348, 223. 428, 666
uribus 54, 366
uribusque 384, 509
urumque 241, 542
urus 163, 39, 45. 182, 588. 267, 325. 273, 487. 278, 643. 311, 3. 457, 486
ruſque 95, 529. 104, 9. 169, 183. 270, 415
rumque 348, 216
ſquam 30, 387. 70, 776. 92, 433. 94, 409. 180, 515
tantem 35, 717
tanti 334, 620
tantia 79, 108
trici 268, 376. 429, 703
tricis 298, 382. 299, 420. 423. 509, 157
triciſque 178, 462. 300, 455
trit 26, 498. 112, 216. 179, 493
trita 23, 420
tritaque 157, 590
tritur 453, 411
trix 86, 278. 186, 324. 224, 81. 280, 706. 299, 403. 300, 438. 419, 441
tu 73, 849. 92, 460. 99, 642. 107, 63
tuque 87, 299
x 246, 674
cteida 166, 111
cteïdes 87, 314
cteliuſque 105, 15
cteus 421, 504
Nyctimene 62, 590
Nyctimenem 62, 593
Nympha 25, 472. 27, 504, 505. 64, 636. 113, 244. 116, 302. 249, 771. 459, 531
Nymphæ 13, 192. 34, 691. 35, 706. 49, 238. 57, 452. 82, 178. 87, 314. 89, 365. 117, 334. 118, 368. 132, 747. 160, 663. 162. 15, 16. 163, 34. 176, 394. 219, 828. 242, 570. 278, 651. 390, 689. 418, 420, 434. 422, 516. 432, 787
Nympham 34, 701. 219, 828
Nymphas 19, 320. 40, 16. 57, 445. 89, 363. 91, 403. 151, 412. 155, 540. 243, 585
Nymphe 36, 744. 89, 357. 114, 177. 244, 605. 258, 89. 267, 347. 431, 762, 771
Nymphis 89, 345. 267, 337, 350. 289, 109. 317, 153
Nymphiſque 30, 576
Nyſeus 105, 13

O.

OBambulat 73, 851. 410, 188
obductos 53, 229. 359, 543
obeſt 273, 493. 323, 320. 382, 463
obfuit 323, 321
obibat 173, 51
objecit 35, 725. 442, 32. 459, 537
objecta 376, 312
objectat 55, 400
objice 432, 780
objicit 376, 308
obit 28, 552, 327, 418
obitum 80, 137
obitumque 442, 151
obituque 449, 310
oblata 305, 591
oblectamina 267, 342
obligor 264, 248
obliqua 301, 490
obliquaque 143, 215
obliquantem 204, 412
obliquat 357, 486
obliquis 5, 39
obliquo 70, 787. 235, 344. 300, 447. 307, 675. 309, 712
obliquos 249, 757
obliquum 44, 130. 82, 187
obliſiſque 410, 208
oblita 56, 439. 58, 493. 108, 97. 385, 550. 458, 519
oblitæ 423, 559
oblite 226, 140
oblitis 455, 453
oblitus 130, 677. 209, 543. 325, 367. 375, 276. 394, 763. 410, 186
oblivia 112, 208. 123, 502. 190, 45. 359, 539
obmutuit 384, 538
obnoxia 143, 235. 425, 600. 473, 853
obnoxius 338, 742
obortæ 46, 181. 65, 656
obortas 328, 458
obortis 20, 350. 130, 684. 179, 495. 299, 319
oborto 142, 202. 287, 67
obrue 451, 364
obruerat 18, 309. 302, 406
obruit 318, 189. 319, 210. 332, 569. 398, 884
obruor 276, 593
obruta 10, 124. 11, 156. 201, 355. 318, 193
obrutaque 381, 446
obſcœna 267, 347
obſcœnæ 473, 508. 294, 238. 449, 319
obſcœnique 95, 537
obſcœnis 422, 522
obſcœno 301, 465
obſcura 22, 388. 150, 404. 173, 319. 180, 521. 217, 766
obſcuraque 93, 475
obſcuram 163, 36
obſcurum 59, 514. 108, 100. 404, 57
obſcurus 112, 201. 286, 54. 332, 570
obſedit 122, 490
obſequio 87, 293. 258, 117
obſequitur 26, 488
obſervata 452, 373
obſervo 27, 524
obſeſſa 324, 363. 466, 717
obſeſſam 276, 581
obſide 223, 48
obſiſtere 355, 425

obſiſtitur 7, 53
obſiſto 99, 623
obſita 320, 234
obſtabat 97, 568
obſtabatque 4, 18
obſtante 431, 769
obſtantes 45, 159. 78, 90. 100, 676. 122, 475
obſtantia 334, 616. 379, 373
obſtaret 224, 75
obſtarique 339, 788
obſtat 113, 249. 189, 12. 235, 344
obſtet 294, 251. 347, 182
obſtiterit 112, 203
obſtitit 78, 92. 122, 490. 138, 77. 151, 420. 177, 422
obſtrepuêre 118, 392. 312, 78
obſtructaque 97, 570
obſtruximus 225, 117
obſtupuêre 21, 384. 200, 322. 244, 616. 249, 765. 341, 18
obſtupui 99, 644. 215, 732. 400, 940
obſtupuit 68, 725. 171, 346. 229, 219. 416, 350
obſuntque 210, 562
obticuit 422, 523
obtulimus 365, 42
obtulit 433, 800
obtuſum 25, 470
obverſa 392, 725
obverſus 356, 467
obverterat 143, 231
obvertere 100, 676
obvertit 329, 475. 361, 605
obvia 302, 497. 418, 419. 467, 730. 469, 764
obviaque 28, 528
obvius 42, 75. 193, 111. 316, 138
obumbrat 396, 845. 434, 837
obuncis 180, 516
obuſtâ 351, 299
occalleſcere 413, 282
occaſus 47, 190. 128, 626. 152, 445
occidat 189, 24. 190, 43
occiderat 162, 10. 430, 742. 433, 805
occidit 15, 240. 140, 144. 172, 265, 206, 449. 285, 10. 306, 626. 356, 684
occiduæ 445, 227
occiduo 7, 63
occubuiſſe 458, 409
occubuit 356, 458
occulta 361, 596
occultat 66, 686
occultè 302, 519
occulto 71, 806
occuluêre 88, 315
occuluit 31, 600. 202, 360. 433, 817
occuluitque 50, 255
occumbere 348, 207
occupat 18, 293. 33, 667. 35, 721. 45, 150. 76, 40. 77, 49. 124, 528. 126, 585. 131, 716. 158, 632. 167, 147. 212, 635. 330, 528. 345, 135. 352, 343. 410, 198. 421, 502. 431, 757. 443, 156
occupet 374, 272
occurrenſque 227, 164
occurret 75, 10
occurrunt 207, 476
occurſu 412, 256. 458, 523
Oceani 198, 267
Oceano 276, 493. 437, 12, 30
Oceanum 400, 951
Oceanumque 59, 510
Oceanus 273, 498
ocyor 27, 502. 28, 541. 98, 616. 217, 781
ocyùs 16, 242. 348, 226
octavo 88, 327
octonis 137, 50. 393, 753
oculi 76, 33. 183, 628. 214, 685. 232, 284. 329, 467. 349, 252. 431, 754
oculis 35, 725. 37, 772. 40, 32. 41, 46. 46, 181. 51, 284. 68, 748. 97, 577. 98, 595. 101, 710. 108, 129. 138, 71, 92. 154, 505. 217, 781. 235, 356. 239, 466. 242, 573. 209, 390. 272, 475. 342, 32. 366, 70. 385, 562. 418, 417. 349, 64
oculiſque 85, 243. 183, 621
oculorum 34, 686. 143, 233. 211, 584
oculos 26, 499. 32, 629. 35, 714. 43, 93. 47, 188. 57, 488. 58, 502. 69, 770. 71, 803. 92, 440. 110, 145. 112, 197. 168, 189. 183, 606. 191, 72. 194, 155. 198, 256. 202, 36[illegible] 204, 412. 212, 635. 24[illegible] 507. 247, 696. 296, [illegible] 297, 350. 308, 696. 3[illegible] 464. 334, 619. 350, 26[illegible] 355, 429. 369, 125. 4[illegible] 202. 416, 359. 430, 73[illegible]
oculoſque 201, 341. 303, 54[illegible] 345, 136. 355, 435
Ocyrhoën 64, 638
oderat 70, 782. 338, 764
odêre 225, 116. 423, 562
oderit 21, 491
odiique 122, 469
odiis 121, 448
odio 56, 438. 296, 315
odioque 439, 61
odiſſe 296, 314
odiſſem 211, 583
odit 54, 383. 63, 613. 6[illegible] 616. 255, 22. 272, 4[illegible] 316, 128
Odites 139, 97. 356, 458
odium 85, 259. 143, 2[illegible] 144, 245. 190, 297. 3[illegible] 544. 393, 750. 405, [illegible] 421, 492
odiumque 259, 135. 2[illegible] 274. 450, 328
odorant 467, 734
odorato 113, 250
odore 197, 236. 425, 605
odores 63, 626
odoribus 133, 759
odoriferæ 112, 209
odoro 257, 87
Odryſius 179, 490. 3[illegible] 554
Oeagrius 48, 219
Oebalide 292, 196
Oebalio 379, 396
Oechaliâ 259, 136
Oechalidum 267, 131
Oecli 356, 450
Oeclides 234, 317
Oenea 231, 273
Oeneos 232, 281
Oenidæ 237, 414
Oenopiam 207, 472, 473
Oenopis 208, 490
Oetæas 264, 249
Oeten 260, 165. 262, 204
offenſa 152, 453. 162, 293, 228. 403, 27. 42
offensaque 216, 750
offensâmque 59, 519
offensâne 458, 503
offenſi 300, 452

ffenſus 294, 244
ffert 434, 842
ffert 32, 644
fficique 51, 286
fficiis 266, 308
fficio 171, 250. 177, 412. 374, 373. 375, 277
fficioque 36, 744. 58, 480. 258, 109
fficium 201, 337. 226, 131. 239, 489. 298, 418. 342, 33. 344, 92. 378, 367
fficiumque 54, 385
gis 165, 101
Olenos 287, 89
lentes 309, 729
lentia 150, 405
Oliaros 207, 469
lim 57, 466. 107, 65. 199, 292. 204, 406. 244, 624. 330, 508. 346, 171. 418, 429. 454, 434
livæ 164, 81. 198, 277. 207, 470. 208, 498. 232, 295
livi 291, 176
livis 199, 281
lor 202, 372. 203, 379
lorinis 166, 109. 309, 718
lympi 41, 60. 179, 487. 273, 498. 393, 761
lympo 14, 212. 332, 571
lympum 11, 154
lympus 48, 225. 176, 393. 196, 225
men 62, 592. 156, 550. 212, 621. 284, 5. 205, 278. 300, 452. 348, 218
mina 146, 199. 282, 766. 470, 791
mine 178, 448. 283, 784. 337, 719
mnibus 276, 594
mne 10, 129. 40, 40. 50, 260. 76, 33. 82, 179. 129, 661. *& alibi.*
mnemque 287, 79. 411, 215
mnes 14, 199. 16, 242. 20, 342. 23, 432. 32, 653. 82, 182. *& alibi plur.*
mneſque 55, 389. 244, 617
mni 5, 34. 17, 261. 77, 54. 99, 623. 117, 356. 118, 367. *& alibi.*
mnia 4, 5. 7, 69. 9, 102. 25, 463. 36, 735. 40, 32. *& alibi quàm plur.*
omnibus 16, 247. 20, 341. 27, 524. 39, 13. 64, 650. 67, 724. *& alibi plur.*
omniferos 51, 275
omnipotens 11, 154. 52, 304. 55, 401. 58, 505. 88, 336. 265, 271. 433, 816
onerata 288, 101. 318, 180
onerataque 79, 109
oneratos 250, 781
oneratur 199, 281
onere 46, 165
oneri 64, 634. 292, 195
onerique 453, 403
oneris 196, 211. 308, 678
oneroſa 368, 108. 466, 240
oneroſior 6, 53. 279, 675
oneroſus 256, 54
onus 6, 47. 212, 625. 267, 339. 301, 481. 302, 506, 513. 343, 89. 350, 282. 358, 517. 362, 626. 387, 625. 408, 149. 430, 738. 471, 820
onuſque 66, 681. 124, 530. 155. 523
opaca 92, 438. 285, 20 286, 54. 321, 277. 394, 777. 408, 122
opacæ 51, 274
opacas 184, 637. 236, 376. 304, 567. 333, 607
opaci 154, 507
opem 21, 380. 26, 545. 32, 648. 52, 305. 66, 700. 102, 719. 130, 696. 136, 23. 143, 213. 158, 618. 209, 527. 228, 177. 231, 269, 270. 282, 774. 331, 542, 289, 671. 398, 880. 438, 40
opemque 69, 676. 268, 359. 275, 545. 280, 698. 298, 395. 326, 399
opera 145, 269. 370, 171
operata 216, 75
operi 164, 82. 251, 815. 294, 254
operique 165, 103. 236, 393. 451, 367
operire 120, 425. 302, 496
operiri 160, 672
operis 24, 445. 79, 129
operiſque 294, 249. 213, 34
operoſa 16, 258
operoſæ 403, 22
opertis 318, 189
opertos 158, 612
opertum 320, 233
operum 25, 469. 80, 147. 104, 5. 547, 187. 370, 159
opes 10, 140. 97, 590. 169, 181. 252, 844. 316, 128, 129. 318, 201. 381, 434. 405, 117. 432, 773
opeſque 319, 209
Opheltes 98, 605
Ophias 203, 383
Ophionides 349, 245
opibus 388, 626. 425, 583. 440, 91
opibuſque 70, 795. 177, 426
opiferque 27, 521
opifex 8, 79. 229, 201
Opim 273, 497
opimâ 15, 224
opis 213, 644. 306, 643. 335, 661
oportuit 215, 734
opperiuntur 258, 96
oppida 2, 97. 448, 295
oppidaque 148, 355
opportuna 92, 443. 304, 556
oppoſitâ 117, 349
oppoſitas 291, 179. 431, 768
oppoſitumque 414, 47
oppoſui 256, 34. 367, 75
oppoſuit 353, 386
oppoſuitque 51, 276
oppreſſit 350, 284
oppreſſumque 358, 533
opprimere 87, 296. 141, 150
opprobria 36, 758
opprobrium 227, 155
oppugnant 256, 41
oppugnare 331, 531
opta 43, 102
optabat 332, 581
optabile 282, 758
optandi 315, 100
optant 391, 708
optare 109, 115
optarem 408, 139

optari 306, 622
optaris 43, 102
optas 26, 488. 41, 56. 425, 595
optâſſe 87, 297
optâſtis 156, 559
optat 316, 128. 332, 565
optata 175, 370. 347, 192
optatæ 339, 786
optatis 315, 104. 408, 136
optato 316, 136
optatos 45, 148
optavit 116, 316. 234, 325
optem 86, 280
optes 408, 135
optet 111, 187. 298, 364
optetis 247, 705
optima 219, 844. 307, 645. 365, 40. 425, 604. 440, 91
optime 212, 627. 424, 589
opto 45, 141. 208, 512. 295, 275
opus 17, 279. 39, 5. 55, 411. 70, 785. 81, 151, 153. 96, 645. 102, 728. 106, 39. 111, 175, 178. 118, 390. 122, 476. 136, 675. 139, 112. *& alibi plur*
opuſque 43, 111. 205, 436. 344, 112
ora 8, 93. 13, 181. 17, 281. 20, 339. 26, 484. 28, 538, 552. 44, 122. 51, 283, 284. 52, 324. 53, 355. 58, 481. 63, 622. 73, 861. 78, 92. 87, 295. 90, 393. *& alibi quàm plur.*
oraque 72, 831. 82, 187. 109, 413. 144, 248. 152, 446. 172, 294. 183, 604. 230, 229. 251, 825. 295, 291. 324, 342. 335, 424. 421, 502
orabam 216, 753
orac'la 19, 321
oracula 22, 392. 26, 491. 75, 8. 389, 677. 442, 145
oramus 68, 747
orandus 186, 701
orant 131, 704. 250, 779
orantem 175, 361. 287, 72
orantemque 370, 172
oranti 124, 539. 286, 47
orare 36, 773
oras 98, 597. 159, 649. 163, 101. 284, 2. 331, 546. 405, 77
orâſſe 35, 704
orat 299, 405. 326, 399. 417, 405
orator 371, 396
oravêre 176, 413
oravit 37, 764. 429, 74
orbo 7, 72. 170, 200. 173, 301. 371, 195. 386, 595
orbæ 16, 247
orbam 325, 380
orbataque 406, 88
orbator 383, 500
orbatura 55, 391
orbe 4, 6. 30, 592. 57, 453. 75, 6. 117, 348. 128, 628. 154, 489. 174, 333. 225, 98. 265, 277. 281, 740. 324, 353. 342, 39. 344, 97. 404, 53. 428, 680. 443, 177. 474, 869
orbem 5, 31. 8, 94. 13, 187. 19, 324. 35, 727. 37, 770. 39, 7. 48, 227. 50, 254. 53, 335, 344. 54, 382. 59, 514. 67, 715. *& alibi.*
orbes 76, 41. 162, 10. 256, 64. 259, 123. 467, 720
orbi 39, 7. 64, 642. 296, 305
orbis 5, 35. 14, 203. 20, 348. 36, 740. 153, 463. 189, 22. 191, 59. 225, 100. 251, 808. 286, 42. 201, 167. 397, 843. 455, 435
orbum 165, 98. 388, 647
orbus 95, 518. 239, 487
Orchamus 112, 212
Orchomenon 158, 607
Orchomenoſque 177, 416
Orci 407, 116
ordine 43, 109. 46, 168. 76, 34. 147, 335. 172, 277. 209, 520. 213, 650. 228, 189. 236, 389. 249, 747. 254, 5. 271, 437. 315, 96. 338, 755. 348, 211. 399, 932. 413, 266. 420, 473. 467, 773
ordinibus 328, 462
ordo 43, 108. 446, 249
ore 21, 386. 32, 637. 42, 85. 48, 230. 70, 775. 77, 76. 80, 147. 92, 452. 108, 104. 109, 106. 122, 475. 131, 729. 140, 143. 143, 206. 144, 249. *& alibi quàm plur.*
Oreada 250, 787
Oreſitrophus 84, 233
Oreſteæ 457, 489
oret 32, 648
orgia 104, 1. 315, 93
Oribaſus 83, 210
oriens 105, 20. 107, 56. 353, 594
oriente 198, 266. 296, 316
orientis 222, 11
origine 3, 3. 13, 186. 16, 252. 23, 415. 112, 213, 127, 607. 162, 7. 213, 654. 306, 617
origo 8, 79. 20, 352. 338, 755. 356, 471. 387, 609, 423, 558. 439, 69. 451, 367
Orio 350, 262
Ordon *ibid.*
Orione 390, 692
Orionis 229, 207. 376, 294
oris 65, 671. 89, 360. 91, 423. 108, 72. 123, 501, 146, 292. 152, 451. 156, 562, 568. 158, 617. 204, 407. 250, 787. 264, 254, 333, 597. 349, 252. 382, 470. 390, 682. 437, 9, 448, 303
Orithyiâ 185, 683. 214, 695
Orithyiæ 214, 695
Orithyïan 186, 707
oritur 37, 774. 292, 212
oriuntur 23, 431
ornabant 137, 52
ornant 168, 163
ornat 294, 263
ornata 325, 385
ornatos 430, 733
Orneus 351, 302
orinque 288, 101
ornum 352, 339
oro 27, 510. 179, 499. 207, 482. 220, 855, 858. 379, 376. 442, 139
Orontes 49, 248
Orphea 284, 3. 311, 5, 312, 23
Orpheï 312, 22
Orpheu 313, 44
Orpheus 286, 64. 287, 72, 314, 66. 315, 92
Orphne 155, 539
orſa 107, 54. 110, 167, 116, 320. 146, 300. 162, 28
orta 151, 407. 162, 13

ortæ 423, 557
ortas 415, 326
ortos 46, 160
ortu 369, 148. 439, 60
ortum 154, 494. 255, 26
ortoque 449, 310
ortus 20, 354. 37, 779. 40, 43. 47, 190. 128, 627. 129, 665. 178, 437. 309, 735
Ortygie 450, 337
Ortygiam 154, 499. 159, 640
os 8, 85. 15, 234. 52, 503. 54, 376. 143, 234. 152, 455. 153, 466. 174, 354. 182, 547. 313, 41, 57. 317, 164. 322, 308. 351, 295. 355, 434
ofque 413, 282
oſcula 21, 376. 26, 499. 29, 556. 32, 646. 53, 357. 73, 863. 76, 24. 91, 427. 92, 451. 108, 75, 80. 109, 117. 113, 222. 117, 335. *& alibi plur.*
oſculaque 179, 479. 297, 344. 383, 491
oſſa 22, 394, 409. 25, 473. 53, 336, 337. 71, 800. 90, 398, 399. 123, 519. 129, 660. 152, 430. 209, 521. 250, 804. 260, 169. 327, 417. 336, 707. *& alibi.*
oſſaque 21, 383. 48, 225. 302, 492
Oſſææ 351, 319
Oſſam 11, 155
oſſe 137, 39. 351, 300
oſſibus 22, 387. 55, 410. 77, 71. 120, 443. 146, 292. 206, 445. 336, 707. 349, 252. 353, 370. 381, 424. 429, 700
oſtendens 102, 724. 338, 753. 361, 604. 384, 512. 408, 137
oſtendere 79, 112. 390, 685. 448, 294
oſtendi 268, 365
oſtendiſſe 176, 405. 236, 386
oſtendit 19, 329. 66, 697. 120, 430. 153, 470. 242, 574. 247, 719. 366, 60. 388, 634. 414, 314. 454, 425
oſtentare 378, 351
oſtentis 125, 565
oſtia 50, 255. 467, 728
oſtro 22, 8. 292, 211
Othriadæ 236, 371
Othrys 48, 221
Othryſque 196, 225
Othryn 261, 353. 347, 173
otia 9, 100. 116, 307, 309. 147, 333
ova 231, 258
ovaque 246, 667
ovantem 351, 298. 367, 85
oves 18, 304. 200, 311. 399, 927
ovi 452, 387
ovibus 397, 849
ovilibus 396, 827, 828
ovis 456, 471

P.

PAbula 47, 212. 112, 217. 199, 284. 289, 121. 400, 943. 404, 43. 418, 408
pacali 461, 591
pacalibus 165, 101
pacato 467, 723
pacatum 381, 440
pacatus 106, 31
pacaverat 204, 405
pace 4, 25. 70, 795. 215, 710. 433, 803. 472, 832
pacem 73, 858. 471, 822
Pachyne 148, 351
Pachynos 392, 725
pacifer 413, 291
pacis 79, 128. 139, 112. 223, 48. 322, 297. 353, 365. 440, 103. 457, 484
paciſci 199, 306
paciſcitur 271, 424
paciſcor 131, 703. 216, 744
pacta 108, 91. 215, 705
pactâque 419, 451
pactæ 109, 116
pactæque 281, 721
pactamque 316, 135
pacto 71, 818. 318, 204
Pactolides 162, 16
Pactolonque 314, 87
pactus 136, 28. 216, 746
Pæan 29, 566
Pæana 430, 720
Pæante 263, 233
Pæantia 365, 45
pæne 56, 439. 130, 677. 150, 395. 215, 732 388, 647. 410, 181
Pæoniâ 459, 535
Pæonis 146, 303
Pagaſæa 181, 1. 364, 24
Pagaſææ 354, 412
Palæmon 399, 919
Palæmona 124, 542
Palæſtinâ 140, 145
Palæſtini 106, 46
Paleſtræ 171, 241
palam 277, 637
Palameden 376, 308
Palamedes 366, 56
Palanteſque 442, 150
palati 415, 333. 434, 822
palatia 12, 176
Palatinæ 426, 622
Palatinis 460, 560
palato 78, 85. 349, 253. 442, 141
palearia 73, 854. 193, 117
Palicorum 150, 406
Palilibus 432, 774
palla 317, 166
Pallada 145, 263. 149, 375, 163, 36, 346, 151
Palladaque 163, 44
Pallade 61, 567. 72, 834. 162, 23. 368, 99
Palladios 231, 275
Palladis 67, 712. 174, 335
Pallados 353, 360
pallæ 65, 672. 81, 167
pallam 122, 483. 186, 705
pallamque 412, 262
Pallantias 270, 420. 444, 191
Pallantidos 465, 700
Pallas 61, 553. 78, 102. 106, 38. 137, 46. 147, 336. 162, 26. 164, 70. 167, 129. 135, 231, 253
pallebant 238, 465
Pallene 451, 356
pallent 71, 824
pallentem 180, 522. 336, 691
pallentemque 258, 111. 367, 74
pallenti 155, 537
pallentia 201, 345. 316, 145
palles 112, 203. 276, 580
palleſcere 249, 759
pallet 196, 209
pallida 430, 734
pallidaque 462, 627
pallidus 263, 215

pallor 70, 775. 114, 267 120, 436. 250, 801. 327, 418. 424, 578
pallorque 122, 487. 199, 290. 250, 790
pallore 431, 755
palluerat 386, 582
palluit 46, 180. 193, 136. 315, 110. 417, 407. 469, 764
palmæ 163, 50. 174, 335. 288, 102. 453, 396
palmas 62, 585. 175, 368. 180, 533. 209, 543. 252, 849. 261, 175. 315, 116. 380, 411
palmis 32, 646. 53, 341. 93, 481. 106, 29. 117, 352. 124, 545. 139, 103. 153, 473. 246, 674. 256, 35. 309, 723
palmite 119, 397. 232, 294. 428, 663. 466, 710
palpitat 381, 560
palude 175. 371. 247, 696. 466. 717
paludem 324, 364. 451, 358
paludes 23, 418. 36, 737. 325, 365
paludibus 19, 324. 174, 345. 447, 269
paludosâ 447, 268
palus 41, 46. 324, 363
paluſtres 234, 336. 35, 706
paluſtri 245, 630
paluſtribus 244, 625. 324, 396. 407, 103
paluſtris 115, 298
Pamphagus 83, 210
pampineæ 288, 100
pampineis 100, 667
pampinus 119, 397
Pan 34, 699. 317, 153. 422, 515
Pana 317, 171
Panaque 35, 705. 316, 147
Panchæaque 301, 478
Panchaïa 296, 309
panda 100, 674
pande 100, 680
Pandion 177, 426. 179, 495
Pandiona 185, 676
Pandione 178, 436. 184, 634. 185, 666
Pandioniæ 454, 430
pandis 295, 271
panditè 123, 513. 462, 622
pando 106, 27. 309, 73. 441, 442. 453, 397
pandos 428, 660
Pandroſo 68, 738
Pandroſos 61, 559
Panomphæo 318, 198
Panopeuſque 233, 312
Pantherarum 100, 669
Panthoïdes 443, 161
Paphius 295, 290
Paphon 295. 297. 303, 530
papyriferi 468, 753
par 185, 680. 209, 514. 280, 717. 300, 441. 354, 416. 361, 619. 393, 758. 396, 828. 414, 324. 444, 196
parabant 77, 46. 122, 489. 246, 685
parabantur 389, 667
parabat 13, 183. 79, 115. 142, 182. 181, 553. 259, 136. 293, 229. 302, 496. 316, 123. 325, 383. 345, 143. 437, 34
Parætonium 282, 772
parant 417, 402
parante 258, 119
parantem 56, 432. 122, 479. 152, 459. 235, 363. 263, 216. 309, 711. 313, 58
parantes 193, 132. 312, 32
paranti 421, 477
parantur 101, 698
parares 372, 224
pararet 53, 350. 373, 246
parari 63, 619. 411, 213. 460, 762
parâris 356, 473
paras 471, 808
paráſſent 341, 11
parat 15, 225. 61, 576. 126, 588. 146, 288. 183, 623. 206, 456. 320, 240. 326, 413. 355, 439. 431, 770. 456, 463
parata 90, 377
paratæ 298, 384
paratas 230, 489
paratibus 246, 683
paratior 158, 603
paratis 99, 633. 111, 183. 382, 468. 414, 311
parato 385, 568
paratu 133, 763. 178, 451
paratur 456, 469
paratus 178, 454
paravi 256, 34. 273, 507
Parcarum 155, 532
parce 44, 127. 54, 361, 366 299, 412. 303, 545
parcere 281, 727. 341, 25
parcite 144, 248. 172, 26 439, 75. 443, 174
parcumque 213, 656
parebunt 461, 582
parem 245, 662. 218, 790
parens 22, 393. 105, 1 118, 387. 169, 192. 17 206. 179, 482. 205, 4 290, 148. 383, 484. 3 513. 386, 584. 423, 54
parenſque 331, 542
parent 104, 9. 247, 693
parentali 387, 619
parente 36, 752. 180, 52 239, 475. 244, 626. 25 847. 270, 407. 171, 44 299, 429. 369, 147
parentem 30, 578. 17 292. 179, 481. 199, 30 212, 617. 224, 85. 27 407. 296, 314. 433, 807
parentes 97, 583. 110, 15 164. 131, 705. 178, 45 273, 492. 295, 300. 33 744. 398, 880
parenti 36, 749. 40, 34. 4 152. 58, 496. 71, 81 113, 236. 153, 468. 19 168. 204, 404. 225, 10 244, 623. 253, 874. 27 487, 488. 397, 332. 42 596. 438, 48
parentibus 381, 449
parentis 31, 383. 37, 7 40, 20. 63, 629. 75, 7 144, 237. 180, 534. 20 335, 346. 261, 183. 30 451. 302, 514. 371, 18 407, 112. 424, 585. 46 722. 471, 720
parentum 97, 580. 20 503. 240, 599. 296, 32 430, 774. 451, 308
parentur 460, 765
parere 44. 126
pares 233, 308. 266, 29 269, 405
paret 16, 249. 78, 104. 4 838
paretque 239, 472
paretur 168, 162

pari 79, 122. 291, 175
parias 279, 675
paribus 67, 708
Paridis 340, 4
pariebat 388, 635
parientem 266, 322
parientibus 265, 783
parientis 302, 507
paries 107, 66. 108, 73
parili 199, 305. 242, 568
parilique 153, 478. 212, 637. 289, 115. 403, 29
Parin 361, 601. 372, 200
Pario 91, 419
Paris 372, 202. 471, 805
parit 266, 323. 440, 92
pariter 21, 369. 57, 445. 62, 601. 63, 610. 66, 698. 69, 754. *& alibi plur.*
pariterque 52, 312. 58, 505. 65, 674. 91, 426. 118, 376. 180, 504. 238, 441. 243, 583. 309, 722. 327, 442. 331, 556. 358, 529. 444, 183
paritura 146, 304
parituræ 169, 187. 243, 593
parmam 345, 130. 370, 167
Parnaſſi 25, 467. 324, 330
Parnaſſia 128, 643. 145, 278
Parnaſſide 317, 165
Parnaſſius 19, 317
Parnaſſuſque 48, 221
Paron 207, 465
Paroſque 229, 221
Parrhaſio 234, 315
Parrhaſis 57, 460
pars 13, 191. 16, 244. 19, 311, 315. 22, 407. 23, 499. 39, 11, 12. 56, 426. 65, 665, 672. 68, 737. 85, 225. 99, 622, 643. *bis.* 114, 272. *bis.* 119, 396. *& alibi quàm plur.*
parſque 120, 444. 122, 493. 265, 291. 324, 355. 463, 648
parta 351, 1. 378, 348
parte 5, 35. 6, 46. 26, 501. 34, 686, 687. 72, 830. 76. 43. 78, 94. 93, 483, 484. 114, 268. 118, 367. 129, 655, 666. 141, 152, 162. *& alibi quàm plur.*
partem 77, 70. 143, 230 145, 270. 169, 180, 184, 638. 210, 564. 237, 427. 245, 649. 252, 864. 317, 178. 528, 447. 358, 535. 396, 830. 403, 241. 458, 513
partemque 114, 266. 398, 882
partes 16, 245. 33, 667. 71, 820, 829. 90, 381. 126, 587. 129, 660. 138, 93. 151, 419. 164, 85. 242, 564. 321, 262. 382, 479. 404. 62. 323, 541. 452, 378. 458, 528. 467, 739
parteſque 140, 139. 243, 587
Parthone 255, 12
Parthaoniæ 241, 541
Partheniumque 262, 188
Parthenopeïa 407, 101
partique 108, 79
partibus 46, 160. 163, 53. 404, 65. 452, 387
participes 80, 147
partim 5, 40. 15, 229. 23, 437. 159, 647. 197, 226, 227. 458, 526. *bis.*
partimque 23, 436. 159, 646
partior 213, 653
partis 176, 411
partitas 133, 775
partu 33, 669. 57, 472. 112, 209. 240, 504. 279, 677. 280, 697. 383, 486. 452, 378
partus 187, 712. 238, 451. 260, 300, 301. 279, 673
parva 33, 671. 47, 214. 70, 788. 73, 855. 89, 367. 111, 180. 123, 506. 151, 417. 216, 758. 245, 630. 246, 671. 247, 699. 327, 438. 451, 303
parvâ 19, 319. 162, 13. 174, 359. 202, 361. 318, 187
parvâque 152, 458
parvæ 144, 242. 168, 142. 220, 864. 234, 337. 342, 49
parvam 361, 616. 408, 147
parvas 204, 261. 318, 201
parvaſque 152, 448
parve 396, 833
paruerit 24, 33
paruerunt 113, 225
parvi 129, 645. 164, 62.
parvis 162, 13. 183, 625. 289, 114. 317, 152
paruit 376, 318. 407, 116
parum 124, 547. 160, 666. 161, 3 *& alibi.*
parvo 108, 83. 115, 281, 178, 442. 199, 300. 205, 426. 228, 194. 252, 855. 294, 242. 355, 421. 357, 481
parvoque 65, 668. 358, 512
parvos 115, 283. 119, 407. 302, 494
parvum 123, 522. 277, 628. 424, 589. 453, 402
parvumque 125, 563. 269, 387
parvus 404, 51
paſcas 430, 728
paſcat 281. 748
paſcere 172, 280, 281. 261, 176
paſci 32, 630. 72, 841
paſcitur 32, 632. 262, 202
paſcua 31, 597. 33, 665. 66, 689. 112, 214. 173, 324
Paſiphaëïa 458, 500
Paſiphaën 226, 136
paſſa 75, 11. 107, 51. 113, 233. 199, 287. 240, 502. 269, 403. 401, 739. 297, 352. 347, 197. 356, 474. 453, 410. 473, 846
paſſæ 198, 274
paſſam 267, 332
paſſaque 417, 400
paſſi 421, 483. 462, 615
paſſibus 61, 573. 81, 175. 314, 64
paſſim 6, 57. 47, 193. 210, 567. 333, 613. *& alibi.*
paſſimque 133, 779
paſſis 49, 238. 154, 513. 173, 297. 198, 237. 225, 107. 282, 771. 413, 285
paſſique 123, 521
paſſo 413, 274
paſſuſque 313 49
patens 170, 218. 376, 311
patent 79, 114. 131, 725. 133, 763. 176, 389. 210, 557. 322, 284. 342, 46
patentes 46, 179. 297, 350. 461, 583
patenti 274, 536
pater 11, 154. 12, 163. 26, 480,

480, 481, 487. 28, 545. 32, 651. 40, 36. 43, 92. 44, 166, 122. 52, 304. 53, 229. 55, 401. 58, 495. 64, 649. 65, 664. & *alibi plur.*
paterque 115, 290. 264, 245. 268, 382. 299, 401. 306, 638
paterâ 260, 160
pateram 390, 704
paterer 408 141
pateres 108, 75
pateris 460, 575
paterna 243, 601. 327, 437
paternam 170, 213
paterni 52, 327. 259, 124
paternis 21, 363. 44, 126. 176, 407. 473, 852
paterno 224, 78. 403. 27
paternus 41, 47. 46, 182. 224, 84. 407, 105
paternum 97, 591. 265, 274
patet 16, 241. 27, 518. 206, 444. 228, 186. 301, 488. 330, 515. 368, 119. 438, 37
patetis 301, 483
pati 16, 243. 152, 430. 181, 553. 285, 25. 347, 202. 442, 157
patiar 190, 32. 240, 497. 327, 442
patiare 220, 861
patiemur 149, 377
patienda 408, 144
patiens 158, 611. 196, 211
patienſque 213, 656
patiente 423, 540
patientem 64, 653
patientia 44, 123. 160, 667. 260. 164. 421, 486.
patientior 397, 859
patiere 43, 97. 86, 289
patior 268, 372
patitur 32, 644. 117, 350. 122, 467. 317, 175. 323, 309. 427. 632. 449, 321
patiuntur 43, 86
Patræque 177, 417
patre 84, 223. 224, 72. 299, 402. 388, 649
patres 32. 64. 41, 49. 96, 558 154, 516. 192, 96. 240, 520. 255, 25. 296, 326. 41, 30. 380, 417. 387, 624
patremque 190, 51. 332, 561
patres 55, 391. 107, 61. 194, 160. 205, 431. 463, 645
patreſque 457, 486
patri 33, 665. 179, 484. 201, 337. 270, 704
patriâ *ſubſt.* 97, 583. 154, 494
patriâ *adj.* 33, 673. 206, 457. 321, 269. 338, 769. 360, 582
patria *ſubſt.* 52, 323. 154, 493. 436, 7
patriaque 211, 596. 378, 358
patriæ *ſubſt.* 225, 109. 331, 545. 380, 421. 383, 489. 460, 572
patriæ *adj.* 229, 211. 271, 449. 323, 314
patriæque *ſubſt.* 208, 493. 229, 130. 240, 498
patriam *ſubſt.* 97, 581. 159, 652. 173, 311. 225, 144. 277, 632, 638. 340, 6. 380, 399. 437, 29
patriamque 75, 7
patries 223, 54. 252, 843. 437, 22. 467, 723
patrii 184, 648. 207, 480
patriis 271, 445. 420, 476
patriiſque 32, 646
patrio 30, 588. 43, 92. 179, 499. 263, 210. 341, 11. 416, 368. 453, 402. 455, 443
patrioque 87, 311
patrios 11, 148. 37, 773. 40, 21. 43, 94. 115, 293. 144, 236. 258, 103. 328, 452
patrioſque 37, 779. 179, 475. 224, 91. 297, 341
patris 26, 485. 68, 744. 181, 555. 184, 659. 189, 14. 208, 496. 225, 115. 229, 199. 240, 498. 297, 347. 301, 469. 319, 223. 457, 489
patriſque 393, 751. 62, 592. 96, 548. 224, 94. 230, 229. 458, 501
patriumque 321, 271. 437, 34
patruelibus 121, 462. 365, 41
patruelis 20, 352. 370, 157
patrumque 467, 729
patruo 224, 532. 149, 379. 386, 596
patruoque 323, 328. 361. 597
patuêre 69, 768
patuiſſe 101, 699
patuiſſet 408, 133
patuit 57, 462. 159, 654. 379, 383, 392
patuitque 154, 492
patulâ 9, 106
patulas 197, 245. 101, 686. 212, 622. 246, 675. 431. 752
patulo 458, 513
patulos 81, 162. 175, 378. 222, 30. 313, 60
patuloſque 54, 379
pauca 214, 679. 220, 857. 247, 705. 449, 308
paucaque 427, 658
paucis 321, 275. 421, 496
paveant 264, 249
pavefacta 397, 878
pavefactaque 463, 636
pavens 21, 376. 180, 527
pavent 123, 506. 246, 681. 458, 514
paventque 256, 48
paventem 224, 89
paventes 55, 398
paventum 418, 412
pavêre 217, 770
pavet 46, 169. 73, 873. 413, 228. 148, 356. 276. 581. 329, 492. 418, 412. 464, 675
pavetque 21, 386. 263, 214
pavidâ 41, 66
pavidæ 152, 438
pavidam 414, 296
pavidamque 186, 706
pavido 21, 386. 174, 327. 212, 630
pavidus 78, 99. 276, 579
pavit 114, 263. 176, 395
paulatim 72, 827. 79, 115. 93, 490. 126, 580. 177. 229. 228, 192 241, 524. 268, 353. 272, 460. 412. 432. 446, 286
paulatimque 73, 866. 432. 757. 445, 223
paulò 337, 717
paulùm 51, 277. 78, 9

246, 673. 256, 42. 369, 125
paulúmque 92, 440. 251, 810. 285, 32
pavone 395, 802
pavonibus 60, 532, 533
pavor 82, 198
pavore 289, 117
pauper 97, 586
pauperque 246, 678
pauperis 396, 824
pax 222, 19. 322, 297. 334, 624
peccare 271, 457
peccâſſe 216, 753. 316, 134
peccávere 293, 231
peccavimus 316, 132
pecori 33, 680. 51, 288
pecoris 269, 384. 317, 160. 320, 248. 413, 288
pecorum 321, 276. 394, 763
pecorumque 217, 769
pectebant 121, 454
pectendos 393, 738
pectine 116, 311. 163, 58. 266, 299. 354, 409
pectis 394, 765
pectora 35, 726. 43, 93. 53, 341. 58, 504. 62, 584, 585. 63, 605, 626. 67, 705. 70, 777. 72, 827. 73, 866. 82, 178. 93, 481, 482. 99, 631. & *alibi quàm plur.*
pectoraque 152, 435. 302, 496. 436, 682. 354, 398. 421, 500
pectore 26, 495. 27, 520. 32, 657. 42, 85. 44, 125. 53, 339. 54, 374. 62, 604. 64, 641. 69, 754. 78, 90. 79, 125. 134, 802. & *quàm plur.*
pectoribus 171, 243
pectoribuſque 458, 512. 464, 673
pectoris 131, 708. 274, 534
pectus 29. 554. 41, 66. 45, 145. 69, 754 110, 162. 123, 507. 138, 70. 149, 367. 160, 659. 164, 79. 172, 271. 184, 641. & *alibi.*
pectuique 53, 354. 71, 798, 126, 579. 353, 62. 382, 459
pecudes 15, 235. 232, 296. 296, 327. 333, 600. 394, 781. 440, 84
pecudeſque 18, 286. 83, 214
pecudis 200, 316. 461, 580
pecudumque 456, 458
pecus 91, 409. 396, 821, 824. 441, 116
pede 57, 457. 108, 100. 159, 654. 193, 113. 237, 425. 252, 869. 156, 44. 307, 653. 349, 254
pedem 109, 134. 159, 634. 195, 183. 207, 468. 339, 776. 461, 586
pedes 53, 348. 62, 586. 79, 114. 129, 666. 158, 615. 231, 255. 266, 319. 267, 351. 276, 605. 299, 415. 312, 13. 304, 783. & *alibi*
pedeſque 117, 363. 152, 432. 156, 553
pedibus 28, 534. 33, 671. 81, 168. 83, 212. 131, 711. 180, 516. 259, 126. 304, 570. 359, 561. 404, 50. 421, 490. 422, 520. 452, 376
pedibuſque 45, 158. 82, 195. 175, 363. 245, 656. 353, 374
pedibuſve 24, 448
pedicis 456, 473
pedis 73, 853. 145, 264. 157, 592. 300, 452
pedum 36, 744. 58, 480, 73, 871. 117, 343. 124, 544. 158, 616, 631. 213, 641. 217, 780. 234, 333. 259, 121. 304, 563. 314, 71. 351, 304. 385, 548. 421, 502. 430, 739
Pegaſæus 235, 349
Pegaſon 134, 786
Pegaſus 145, 262
pejora 30, 587. 421, 488
pejoris 10, 128
pelagi 19, 331. 51, 273. 61, 574. 132, 747. 134. 798. 164, 75. 320, 247. 325, 302. 328, 446. 342, 50. 393, 735
pelago 228, 185. 336, 702. 423, 560. 447, 264
pelagoque 120, 423. 342, 62
Pelagonaque 235, 360
Pelaſgâ 374, 268
Pelaſgæ 341, 7
Pelaſgas 190, 49
Pelaſgi 193, 133. 341, 19. 361, 612. 364, 13. 369, 128
Pelaſgos 386, 572. 455, 452. 423. 562
Pelates 140, 124
Pelea 325, 379. 376, 407. 423, 856
Peleu 322, 284. 324, 349. *bis.*
Peleus 207, 477. 236, 380. 319, 217. 320, 238, 224. 321, 260, 266. 324, 350. 326, 398. 347, 193. 353, 366. 370, 155
Peleuſque 322, 290. 369, 151
Pëlia 199, 304. 200, 322
Peliacæ 343, 74
Peliæque 199, 298
Pelias 368, 109
Peliden 361, 605
Pelides 361, 619
Pelia 11, 155
Pelion 169, 224. 201, 352. 358, 513
Pellæis 146, 302
Pellæus 349, 254
pellant 461, 588
pelle *verb.* 72, 838. 190, 48. 307, 679
pelle *ſubſt.* 104, 6. 176, 390 353, 381
pellex 59, 508, 530. 180, 537. 183, 606. 259, 144. 297, 347
pellibus 351, 319
pellice 31, 622. 57, 469. 85, 258. 120, 422. 124, 547. 209, 524. 219, 836. 260, 151
pellicis 35, 726. 113, 235. 114, 277
pellis 66, 680. 77, 53, 64, 302, 494
pellite 59, 530. 96, 547. 301, 486
pellitis 461, 594
pello 186, 690. 196, 201
pellor 420, 477
pellucentes 176, 391
Pelopeïa 244, 622
Pelopeïadeſque 176, 414
Pelops 176, 404, 411
Pelori 465, 706
Peloro 148, 351

Peloros

Pelores 392, 727
Penates 12, 174. 18, 231. 37, 773. 96, 539. 141, 155. 154, 496. 159, 650. 210, 574. 224, 91. 277, 638. 359, 551. 474, 864
Penatibus 271, 455
penatigero 455, 450
pendat 293, 232
pende 167, 136
pendeat 68, 733. 320, 233
pendebant 160, 676. 185, 668. 289, 113, 290, 138
pendebat 4, 12. 13, 186. 203, 379. 222, 12. 226, 145
pendens 68, 726. 117, 363. 119, 395. 234. 320. 263, 219
pendent 73, 874. 294, 265. 317, 139
pendentem 167, 135. 324, 341
pendentemque 359, 566
pendentes 329, 475
pendenti 301, 475
pendentia 109, 127. 245, 648. 248, 722. 252, 855. 395, 810
pendentiaque 171, 232
pendentibus 116, 331. 338, 746
pendentis 211, 580
pendêre 26, 497. 185, 667. 250, 805. 445, 231
pendere 129, 670. 231, 163
penderet 127, 617
pendet 111, 179. 324, 351. 350, 270. 433, 809
pendulaque 193. 117
penduntque 305, 599.
penè 24, 443
Peneæ 197, 230
Peneïa 24, 452. 27, 504, 525
Peneïaque 348, 209
Peneïdas 28, 544
Peneïde 25, 472
Peneus 29, 569
Penelopæ 384, 518
Penelopeſque 234, 315
Peneoſque 49, 243
penetrabile 138, 67. 346, 166. 397, 857
penetrale 438, 35
penetralia 18, 287. 30, 574. 184, 646. 333, 593. 349, 345
penetralibus 238, 458
penetraret 437, 8
penetrat 299, 424
penetratque 50, 260. 342, 42
penetrârit 86, 272
penetravit 346, 153. 352, 336. 432, 793
penitùs 46, 179. 69, 753
penituſque 46, 179.
penna 54, 376
pennâ 27, 506. 119, 408. 158, 605. 246, 686
pennæ 131, 729. 136, 11. 146, 294. 187, 717. 417, 393
pennæque 17, 267
pennarum 230, 226
pennas 33, 675. 130, 677. 156, 548. 160, 671. 167, 123. 186, 703. 187, 713. 228, 189. 229, 205. 230, 233. 322, 292. 389, 673. 417, 389. 421, 500. 440, 99. 452, 384
pennatis 201, 350
pennis 25, 466. 28, 540. 35, 722. 60, 536, 548. 62, 581. 72, 835. 106, 47. 129, 665. 134, 789. 156, 560. 165, 96. 171, 258, *& alibi.*
pennisque 45, 159, 134, 785. 197, 234. 229, 212
penſa 104, 10. 384, 511
penſique 139, 94
penſandum 379, 372
penſus 413, 270
penſet 371, 192
Penthea 96, 561. 101, 706. 712. 105, 22. 120, 429
Pentheus 94, 514. 95, 532. 97, 577. 101, 692
Peparethos 207, 470
pependit 10, 120. 138, 68. 140. 127
pepercit 19, 311. 422, 531
peperi 384, 516
peperiſſe 63, 609. 155, 541. 323, 518. 338, 762. 415, 334
peperit 23, 417. 223, 49
pepulêre 463, 651
per 9, 102. 13, 188. 18, 285. 21, 368. *& alibi quam plur.*
perque 9, 117. 36, 749. 46, 164. 92, 440. *& alibi plur.*
peracta 458, 36
peractum 244, 619
peragant 446, 238
peragat 335, 647
peragebant 9, 100
peragentem 444, 200
peraget 309, 727
peragit 112, 218. 183, 619. 208, 502. 251, 815
peragunt 44, 119
peraguntque 119, 413
pararantem 275, 563
peraravit 406, 96
perbibit 176, 397
percaluit 23, 418
percenſuit 53, 335
perceperat 429, 700
percepit 206, 455
percepto 316, 144
percipit 230, 228
perculit 137, 58. 139, 98. 351, 312
percurrens 114, 275
percurrere 307, 655
percuſſa 93, 482. 124, 530
percuſſaque 441, 134
percuſſæ 141, 172
percuſſamque 164, 70
percuſſerat 94, 497
percuſſêre 82, 179
percuſſis 25, 466. 88, 33[illegible]. 148, 340. 104, 63. 311, [illegible]
percuſſit 17, 283. 93, 4[illegible]. 149, 384. 153, 473. 16[illegible]. 133. 309, 723. 314, [illegible]. 441, 126
percuſſo 163, 58. 172, 26[illegible]. 290, 159. 357, 488
percuſſus 83, 213
percutiens 334, 623.
percutienſque 337, 732
percutimurque 414, 300
percutit 109, 138. 33[illegible]. 681
perdam 85, 264. 268, 373
perdant 121, 463
perde 322, 286. 361, 596
perdendum 13, 188
perdere 15, 224. 17, 2[illegible]. 28, 531. 224, 75. 2[illegible]. 546. 305, 612. 389, 6[illegible]
perdes 92, 433
perdet 129, 108
perdiderat 78, 100. 211, 6[illegible]. 258, 102
perdiderim 383, 496
perdiderint 116, 409. 384, [illegible]
perdideris 540, 94
perdidimus 339, 780. 384, [illegible]. per[illegible]

erdidit 24, 444. 96, 544. 214, 698. 380, 405. 383, 499
erdite 456, 477. *bis.*
erdix 230, 237
eream 273, 502
ereant 223, 55
ereat 189, 16. 239, 485, 493. 240, 497
eregerit 285, 36
eregit 32, 650. 62, 627. 324, 629. 387, 618. 420, 460. 431, 745
eregrina 154, 495. 280, 693
eregrinâ 53, 337. 277, 633
eregrinæque 76, 24. 384, 526
eregrinis 313, 56
eregrino 261, 782
eregrinoſque 251, 836
eregrinum 8, 94
eremi 109, 110. 257, 74. 262, 196. 373, 250
eremptam 384, 521
eremptis 306, 623
eremptum 78, 97
erenni 228, 177. 461, 585. 471, 813
erennis 475, 875
ereo 220, 860. 336, 700
ereunt 123, 497. 334, 645
rerrat 206, 460. 278, 644. 348, 209
rerratis 438, 53
rerrato 75, 6
reunt 47, 214. 51, 298. 194, 141
reuntum 190, 34. 386, 580
rfectaque 182, 578
rfectis 471, 817
rfida 216, 747. 353, 246. 385, 561
rfide 67, 704. 181, 539
rfidiæ 319, 206
rforat 353, 377
rfregit 11, 154
rfringit 350, 273
rfudit 53. 339. 63, 607. 82, 190. 152, 454
rfundere 81, 164
rfundit 141, 156. 197, 245
rfunditur 204, 396
rfuſam 11, 157
Pergama 355, 445. 360, 591. 370, 169. 372, 219. 376, 320. 378, 349. 379, 374. 383, 507. 384, 520. 420, 457. 455, 442
Pergus 149, 386
perhorruit 14, 203. 186, 704. 397, 877
periˊcla 220, 196
periˊcli 328, 447. 372, 204
periˊclis 231, 269
periˊclo 303, 545. 373, 243
periˊclum 234, 233
Periclymeni 359, 559
pericula 20, 353. 61, 565. 109, 130. 134, 787. 192, 97. 304, 576. 346, 161. 365, 42. 407, 119. 419, 439. 423, 559
periere 209, 522
periˊit 426, 618
perimat 226, 129
Perimelen 243, 590
perimunt 313, 41
Peripha 204, 400
Periphanta 355, 449
perire 15, 204. 51, 281. 226, 127
periſſet 235, 365
periˊt 17, 273. 92, 440. 446, 254
peritûra 136, 20. 370, 168
perituraque 80, 962
perituræ 51, 280. 387, 619
periture 97, 579
periturum 398, 881
periturus 312, 26. 336, 696
perjura 319, 215
perjuraque 67, 705
perjuria 319, 206. 406, 91, 99
perlucenti 116, 313
perlucentibus 119, 411
perlucida 73, 856. 309, 733
perlucidus 81, 161
perluit 116, 310
perluitur 81, 173
permaneo 408, 142
permanet 283, 787. 341, 24
permanſit 448, 305
permaturuit 110, 165
permiſcuit 433, 802
permiſit 7, 58. 410, 182
permiſſa 433, 797
permittat 350, 282
permulcent 126, 599
permulcetque 68, 733
permulſit 196, 221
pernocte 198, 268
peroſa 216, 750
peroſæ 119, 414
peroſam 429, 693
peroſus 54, 379. 228, 183. 316, 146. 360, 582
perpeſſæ 342, 38
perpeſſi 189, 5
perpetiar 99, 622. 420, 466
perpetimur 420, 472
perpetuâ 26, 486
perpetuâque 188, 2
perpetuas 122, 467
perpetuo 65, 671. 338, 755
perpetuoque 288, 97
perpetuos 29, 565. 230, 246
perpetuum 100, 391
perpetuumque 271, 435
perquirere 75, 3
Perrhæbum 346, 172. 347, 173
perrupit 353, 370
Perſea 127, 611. 136, 30, 33
Perſei 142, 201
Perſeïa 140, 128
Perſeïdos 191, 74
Perſephone 309, 730
Perſephones 153, 470
perſequar 110, 151. 125, 551. 360, 590
perſequerer 241, 534
perſequitur 236, 378. 245, 774
Perſeu 133, 770. 142, 190. 143, 216
Perſeus 128, 639. 130, 697, 699. 132, 730. 136, 16. 34. 137, 56. 138, 80. 141, 167, 175. 142, 178. 144, 248
Perſidaque 7, 62
perſpexerat 439, 65
perſpice 464, 660
perſpicit 43, 112. 55, 405. 197, 226
perſpicuas 157, 588
perſpicuus 115, 300
perſtant 100, 662. 175, 361. 450, 339
perſtas 367, 77
perſtat 90, 385. 101, 701. 118, 368. 163, 501. 326, 402.

402. 424, 568
perſtet 443, 177
perterrita 259, 141. 267, 349. 339, 771
perterritus 50, 254
pertimui 410, 186. 419, 440
pertimuit 32, 641. 271, 444. 437, 34
pertimuitque 32, 638. 58, 495
pertulerint 423, 560
pertulit 182, 580. 358, 538. 382, 478
pervenerat 309, 718
perveni 99, 633
pervenientia 92, 462. 108, 80
perveniſſe 298, 383
pervenit 69, 765. 144, 256. 214, 699. 231, 276. 255, 8. 371, 181. 398, 883
pervenit 82, 176. 108, 95. 210, 552. 216, 753. 224, 89. 335, 652. 361, 599. 399, 909
perveniunt 6, 41. 226, 134
pervia 69, 762. 142, 194. 154, 501. 236, 377. 352, 335. 357, 483. 416, 361. 448, 302
pervidit 416, 375
pervigili 298, 369
pervigilem 194, 149
pervius 159, 654
pes 28, 551. 32, 649. 126, 592. 173, 309. 245, 661. 256, 44. 314, 79
pe.tem 261, 177
peſi.s 432, 796
peſtifer 239, 477
peſtifera 250, 784
peſtiferâque 123, 496
peſtifero 25, 459
peſtiferos 77, 74
peſtis 210, 553. 217, 769. 262, 200
petam 142, 179. 274, 513
petant 463, 643
petat 136, 31
petatur 162, 30. 469, 766
pete 30, 590. 40, 44. 72, 841. 281, 747. 434, 836. 437, 23. 463. 638
petebam 458, 506
petebamus 145, 278
petebant 415, 327
petebar 61, 571. 256, 39
petebat 112, 206. 126, 597. 264, 240. 393, 755
petebatur 219, 816
petenda 85, 263
petendi 231, 271
petendo 142, 185. 366, 53
petendum 379, 378
petens 98, 597. 176, 399. 335, 675. 345, 130. 404, 47
petent 471, 823
petentem 184, 640. 274, 512. 309, 714. 432, 787
petentes 25, 478. 244, 628. 428, 672
petenti 88, 340
petere 76, 27. 222, 18. 305, 613. 389, 678. 410, 178
peterem 130, 697
peteret 307, 676. 378, 356. *bis.*
peteretis 304, 582
peteretur 428, 664
petet 270, 413
peti 193, 135. 208, 504. 364, 16. 368, 122
petiêre 25, 478. 187, 721. 354, 404. 389, 676. 393, 735
petiî 277, 626. 373, 249
petiîſſe 186, 700
petiît 61, 567. 136, 27. 231, 271. 277, 611. 381, 444. 429, 706
petiîtque 79, 128
petiis 41, 54. 43, 91. 92, 433. 121, 460. 195, 174, 175. 208, 484. 254, 4. 255, 25. 322, 287. 368, 112. 407, 108. 425, 505. *bis.* 463, 637
petîſſes 136, 26. 463, 637
petîſti 40, 33
petit 19, 316. 28, 534. 31, 616. 52, 306. 56, 437. 68, 730. 69, 761. 91, 426. 99, 649. 128, 629. 138, 80. 142, 185. 144, 254. *& alibi.*
petita 157, 580. 389, 661
petitâ 99, 635
petitam 411, 227
petite 208, 507
petiti 255, 11. 464, 666
petitis 320, 250. 407, 110
petito 235, 348
petitos 63, 622. 198, 266. 222, 5
petitve 373, 238
petitum 456, 480
petitur 91, 426. 235, 35 304, 576. 409, 164
petitus 92, 455
peto 128, 642. 219, 84 224, 92. 365, 31. 36 150. 371, 180. 382, 46
Petræi 352, 330
Petræum 352, 327
Pettalus 139, 115
petunt 47, 206. 50, 26 72, 844. 119, 407. 19 306. 237, 421. 312, 2 388, 638. 392, 720. 41 447. 424, 571. 432, 78 446, 243. 462, 630
petuntur 367, 97
Peucetioſque 422, 513
Phæacûm 392, 719
Phædimus 171, 239
Phæocomes 355, 431
Phaëthon 36, 751, 755. 3 777. 40, 34. 41, 54. 4 99, 111. 46, 179. 48, 22 52, 319, 327. 54, 369
Phaëthonteos 113, 246
Phaëthontis 37, 795. 5 381
Phaëthuſa 53, 346
Phantaſos 334, 642
pharetra 24, 443. 25, 158, 620
pharetræ 29, 559. 634
pharetram 56, 419, 4 149, 739
pharetramque 81, 166. 231. 360, 680
pharetrâque 258, 113
pharetras 116, 306, 308. 2 22. 302, 518
pharetratæ 85, 252. 1 230
pharetratus 303, 525
Pharonque 282, 772
Pharoſque 448, 287
Pharſalia 471, 823
Phaſias 199, 298
Phaſides 189, 6
Phaſis 49, 249
Phegeïus 270, 412
Pheneon 450, 332
Pheretiade 233, 310
Phiale 81, 172
Philammon 323, 317
Philemon 245, 631. 2 682. 247, 706, 715

hilemona 247, 714
hilomela 178, 451. 179, 475. 180, 503, 511. 181, 533. 182, 572. 183, 601. 184, 643, 658
hilippi 472, 824
hiloctete 377, 329
hilyreïa 201, 352
hilyreïus 65, 676
hinea 138, 92. 139, 109. 141, 158. 143, 210
hineu 138, 93. 143, 224. 204, 399
hineus 135, 8. 136, 36. 138, 89. 141, 157. 143, 231. 188, 3
hlegethontide 155, 544. 459, 532
hlegianque 138, 87
hlegon 45, 154
hlegræis 290, 151
hlegræon 353, 378
hlegyis 326, 414
hobetora 334, 640
hocæ 18, 300
hocaïcâ 61, 569
hocaïco 49, 244. 162, 9
hocarum 50, 267
hoce 216, 738. 218, 801
hoceaque 145, 276
hocen 203, 389
hoceus 324, 348
hoci 321, 267
hocis 19, 313
hoco 325, 381
hocus 207, 477. 214, 668, 670. 218, 800
hœbe *Dea* 4, 11. 67, 723. 170, 216
hœbe *Deus* 25, 463. 40, 36. 63, 608. 235, 350. 474, 865
hœheamque 202, 365
hœbeïa 278, 662
hœbeïs 79, 130
hœbeïus 60, 545. 463, 642. 467, 742
hœbeos 150, 389
hœbes 25, 476. 55, 415. 222, 11. 342, 36
hœbi 24, 452. 147, 330. 317, 164. 280, 410. 388, 640. 389, 677. 408, 141. 459, 550. 462, 631. 470, 785
hœbique 75, 8. 383, 501
hœbo 20, 338. 43, 110. 431, 715. 179, 486. 293, 214. 323, 316. 408, 133. 444, 191
Phœboque 36, 752. 271, 443
Phœbum 76, 18. 222, 31
Phœbus 24, 451. 26, 490. 28, 553. 40, 24. 55, 399. 63, 628. 75, 10. 81, 151. 117, 349. 167, 122. 170, 215. 289, 132. 291, 162, 178. 292, 197. 313, 58. 322, 303, 310. 333, 595. 388, 632. 408, 150. 418, 416. 454, 418
Phœnicâ 452, 393. 453, 402
Phœnicas 77, 46
Phœnix 233, 307
Phœtiadas 280, 715
Pholus 351, 306
Phonoleniden, 355, 433
Phorbantis 138, 78
Phorbas 138, 74. 326, 414. 352, 322
Phorcydas 133, 775
Phorcynida 143, 230
Phorcynidos 132, 743
Phoronide 59, 524
Phoronidos 33, 668
Phryges 315, 91. 343, 70
Phrygiâ 373, 244
Phrygia 169, 177. 176, 400. 377, 337, 381. 429, 423. 547, 562
Phrygiæque 167, 146
Phrygias 365, 44
Phrygibus 455, 452
Phrygii 290, 155. 405, 79
Phrygiis 168, 166. 227, 162. 244, 621. 386, 579
Phrygiisque 381, 432
Phrygio 392, 721
Phrygioque 318, 203
Phrygios 346, 148. 455, 444
Phrygum 361, 612. 379, 389. 381, 435
Phryxeaque 189, 7
Phthian 370, 156
Phyleus 233, 308
Phyllei, 357, 479
Phyllius 202, 372
pia 15, 221. 22, 392. 125, 551. 168, 161. 179, 496. 201, 339. 239, 477. 245, 631. 298, 366. 332, 577. 376, 301. *bis*. 433, 813
pia 280, 710
piacula 181, 569. 442, 155
piæque 207, 482
pianda 239, 483
pias 327, 420
piasque 240, 520. 387, 621
piâsti 384, 515
picæ 160, 676
pice 354, 402
piceâ 17, 265. 49, 233
piceæ 278, 658. 288, 101
piceis 81, 155. 331, 549
picem 422, 532
piceumque 71, 800
pico 415, 336. 417, 396, 398
pictâ 427, 654
pictæ 99, 639. 180, 511
pictam 56, 421
pictarumque 100, 669
pictas 116, 306
pictis 60, 532, 533. 96, 556. 105, 24. 119, 398
picto 79, 108. 305, 593
picum 414, 314
Picus 414, 320. 415, 342. 416, 363
Pieros 146, 302
pietas 11, 149. 14, 204. 180, 503. 184, 635. 301, 336. 240, 508. 269, 383. 279, 678. 296, 321, 324. 279, 333. 323, 328. 389, 663. 407, 209. 443, 173
pietasque 191, 80
pietate 183, 629. 195, 169. 441, 109. 459, 549
pietatem 341, 29
pietatis 272, 459. 298, 366. 419, 443
pigeat 277, 630. 395, 808
piget 46, 183. 143, 221. 175, 386. 339, 778
pigetque 55, 386
pigneror 212, 621
pignora 40, 38. 43, 91. 80, 134. 144, 247. 183, 603. 208, 407. 239, 490
pignore 164, 77
pignoribus 331, 543
pignus 86, 283. 155, 523. 223, 48. 224, 92. 428, 679
pignusque 353, 365.
pigra 46, 174. 298, 396
pigrâ 69, 771
pigris 28, 551
pii 248, 742. 180, 535
pilas 294, 262
Pindo 29, 570. 196, 225

Pindumvè 337, 554
Pinduſque 196, 225
pinea 422, 530
pineta 14, 217
pinetis 461, 604
pingebat 162, 23
pingit 164, 71. 165, 93
pingue 316, 148
pingues 162, 194
pingueſque 119, 402
pinguia 451, 352
pinguis 291, 176
pinguescere 440, 89
pinguntur 362, 516
pinnas 100, 678
pinnigero 406, 963
pinnis 100, 671. 416. 475
pinu 350, 267. 412, 248. 427, 638
pinuque 34, 699
pinum 328, 456. 329, 468. 331, 533. 353, 357
pinus 8, 95. 46, 185. 152, 442. 266, 442. 288, 103. 394, 782. 406, 88. 423, 535
pio 171, 258. 195, 172. 300, 451. 323, 339
piorum 313, 62
pioſque 325, 389
Piræaque 178, 446
Pirenida 203, 391
Pirenidas 49, 240
Pirithoï 352, 330. 332, 333
Pirithöo 232, 303
Pirithoum 348, 218, 229
Pirithous 237, 404
Piſa 154, 494
Piſææ 151, 409
piſcator 427, 651
piſce 39, 13. 147, 331. 230, 244. 400, 963
piſcem 18, 296. 131, 727. 252, 854. 440, 101
piſces 50, 265. 97, 587. 107, 50. 229, 217. 399, 922
piſcibus 7, 74. 287, 78
piſcis 252, 857. 399, 915
piſcoſâ 341, 10
piſcoſamque 303, 531
Piſenore 351, 303
Pitanen 201, 357
Pitheculas 406, 90
Pittheam 448, 296. 458, 506
Pittheïa 177, 418
Pittheus 143, 622
plumque 464, 681. 474, 867
pius 75, 5. 141, 152. 179, 474. 270, 408. 297, 354. 388, 626, 640. 453, 405
placabat 346, 151
placabilis 229, 399
placabitur 382, 461
placandam 341, 28
placare 382, 468. 440, 94
placat 460, 574
placatoque 425, 593
placavit 198, 251
placeas 27, 512
placeat 41, 58. 44, 129
placeatque 397, 862
placebant 94, 492. 168, 154. 322, 298
placebimus 323, 323
placendi 394, 764
placent 108, 91. 224, 67. 421, 496. 430, 736
placere 157, 584. 273, 505
places 58, 475. 113, 228
placet 15, 225. 17, 260. 65, 662. 92, 446. 107, 53. 155, 525. 272, 476. 274, 516. 298, 378. 303, 524. 317, 172. 325, 391
placetquè 92, 456
placidâ 272, 468. 372, 214
placidæ 399, 927
placidam 202, 369
placidiquè 9, 107
placidis 129, 652. 251, 823
placidiſque 398, 899
placidiſſimè 354, 623
placido 80, 146. 179, 489. 247, 703. 321, 282. 464, 657.
placidoque 79, 113
placidos 194, 153. 258, 95
placidum 441, 116
placidus 243, 957
placitâ 197, 226
placitum 34, 702
placuêre 168, 154
placuerunt 197, 228
placui 28, 546
placuiſſe 323, 318. 400, 964. 408, 150. 441, 131
placuit 21, 367. 60, 543. 88, 322. 322, 303
placuitque 396, 841
plaga 77, 73. 141, 175. 298, 373. 357, 487
plagæ 6, 48. 88, 328
plagamque 78, 88
plagarum 217, 773
plagas 330, 518. 342, 40
plagis 58, 499. 368, 119
planamque 207, 464
plangebant 79, 125
plangente 345, 118
plangentibus 94, 507
plangere 62, 584. 314, 8
plangi 160, 675
plangit 383, 491
plangitur 314, 75
plangor 337, 709
plangore 109, 138. 125, 5 108, 532. 238, 447
plangorem 53, 346. 4 421
plangoris 94, 498. 309, 7 431, 749
planguntur 241, 527
planiſſimâ 287, 86. 4 297
plano 234, 530
plantas 165, 107
plantis 68, 736. 305, 591
planus 170, 218
planxêre 94, 505, 507
planxitque 277, 636
platano 395, 794
platanum 341, 14
platanus 288, 95
plaudat 156, 97
plaudenda 73, 867
plauſis 421, 507. 424, 57
plauſit 230, 238
plauſtra 47, 177
plauſtri 350, 282
plauſtrum 300, 447
plauſu 132, 735. 307. 66
plebe 97, 583. 162, 10. 2 306. 279, 670. 344, 1
plebemque 334, 645
plebi 321, 283
plebis 361, 602
plebs 12, 173
plectro 290, 150
plectrum 317, 168
plectrumque 62, 601. 1 114
Pleïadaſque 375, 293
Pleïadum 169, 174
Pleïas 33, 670
Pleïoneſque 68, 743
plena 43, 113. 109, 1 264, 238. 275, 563. 2 29. 301, 469. 325, 3 403, 10
plena 309, 734
plenaque 58, 484. 2

195. 280, 693. 372, 198.
440, 103. 443, 176
enas 235, 358
ni 192, 106. 231, 273
nis 77, 73
niſſima 69, 763. 142, 184.
195, 180. 295, 290
no 85, 268. 89, 344. 180.
509. 208, 491. 318, 191,
441, 117
noque 352, 325
no 20, 343. 198, 253
num 209, 531, 295, 296.
456, 469
numque 337, 734
rumque 350, 277
uron 203, 382
uronius 421, 494
xippi 238, 440
ma 62, 583. 119, 410.
56, 554. 185, 670. 226,
50. 339, 791. 397, 849.
17, 395
mæ 54, 374
mas 155, 545. 209, 198.
21, 499
mbea 434, 825
mbo 109, 122. 131,
10
mbum 25, 471. 68,
27
meus 333, 611
mis 160, 672. 180, 529.
26, 150. 295, 269. 395,
96. 421, 489. 451, 357
a 27, 525. 52, 302. 65,
58. 70, 785. *& alibi.*
es 519, 822. 248, 730
ibus 132, 748. 408,
69
ima 23, 425. 84, 237.
05, 16 106, 43. 125,
65. 294, 244. 332, 562,
96, 844. 448, 307
imus 243, 582. 277,
13. 316, 140. 404, 53
26, 501. 30, 573. 41,
7. 47, 188. *& alibi.*
e 251, 834. 283, 789
uam 382, 451
ale 97, 594
alibus 203, 393
alis 234, 335
o 127, 611. 309, 733
oque 7, 66
la 205, 421. 246, 670.
4, 238. 290, 160. 413,
6. 283, 287. 414, 295

Pœantia 365, 45
Pœantiaden 376, 313
Pœmenis 83, 215
pœna 8, 91. 17, 260. 43, 98. 61, 564. 181, 538. 255, 22. 293, 234. 308, 698. 319, 211
pœnâ 161, 4. 168, 150. 175, 385. 432, 777
pœnæ 63, 612. 67, 578. 167, 137. 170, 215. 190, 41. 201, 351. 250, 782
pœnæque 185, 671. 411, 217
pœnam 43, 99. 75, 4. 99, 625. 100, 654. 111, 190. 156, 551. 268, 372. 290, 154. 296, 303. 420, 469
pœnamque 88, 358. 250, 779
pœnaque 182, 586. 437, 29
pœnarumque 239, 481
pœnas 14, 209. 16, 243. 36, 735. 57, 467. 59, 521. 63, 608. 72, 833. 132, 467, 129, 671. 142, 200. 160, 668. 181, 544. *& alibi.*
pœnè 56, 439. 348, 218. 406, 85
pœnitet 63, 612. 127, 614. 143, 210. 301, 491
pœnituiſſe 447, 278
pœnituit 41, 49
polenta 152, 450, 454
poli 42, 75
Politen 412, 251
pollentibus 195, 199
pollice 106, 34, 36. 148, 330. 162, 22. 226, 198. 238, 403. 269, 395. 290, 145. 295, 285, 289. 317, 170. 356, 475. 393, 746
pollicibuſque 257, 79
pollicita 200, 309
pollicitamque 315, 107
pollue 56, 464. 297, 353
polluit 70, 794. 440, 98
pollutoſque 141, 156
polo 46, 173
polumque 44, 131
polus 51, 295
Polydæ-mona 138, 85
Polydecta 144, 242
Polydore 381, 432
Polydoreo 388, 629
Polydori 384, 536
Polydorus 384, 530

Polymeſtora 385, 551
Polymeſtoris 381, 430
Polypheme 394, 765
Polyphemon 394, 772. 409, 167
Polyphemonis 204, 401
Polypus 118, 366
Polyxena 381, 488. 382, 460
poma 93, 483. 107, 51. 128, 638. 211, 586. 258, 92. 307, 650. 395, 812. 426, 627. 427, 650. 428, 687. 431, 764. 440, 77
pomaque 262, 190. 427, 657
pomariâ 128, 646. 427, 635
pomi 109, 132. 307, 666, 671
pomis 108, 89. 116, 331. 257, 87. 392, 719. 395, 794
pomo 110, 165
pomoque 288, 101
pompa 431, 749
pompâ 279, 686. 293, 219
pompæ 290, 561. 67, 725
pompam 390, 699
pomum 155, 536. 315, 113
ponar 61, 564
ponat 55, 391. 265, 276. 273, 682
pondera 148, 354. 271, 437. 308, 677. 368, 102. 375, 286. 436, 1
pondere 4, 20. 5, 26. 6, 52. 46, 163. 78, 93. 99, 621. 113, 243. 138, 81. 249, 776. 256, 41. 279, 684. 291, 179. 331, 556. *& alibi.*
ponderibus 4, 13. 453, 404
ponderis 69, 750. 265, 289
pondus 4, 8, 20. 6, 53. 46, 161. 265, 273. 273, 495. 280, 704. 291, 181. 308, 701. 358, 509
pone 36, 736. 99, 634. 143, 206. 230, 433. 280. 696. 299. 408. 325, 390. 407, 110. 451, 792, 464, 658
ponendi 291, 163
ponenſque 248, 723
ponentem 230, 236. 418, 427

ponere 22, 401. 213, 642. 247, 694
poni 238, 460
ponit 71, 804. 73, 871. 117, 345. 132, 753. 147. 320. 227, 160. 228, 189. 239, 474. 245, 661. 274, 524. 277, 633. 404, 49. 454, 433
ponitque 231, 258
ponite 170, 202
ponitur 179, 489. 246, 664
ponti 18, 309. 73, 872. 136, 18. 149, 369. 370, 323. 330, 326, 397, 327, 427. 398, 904. 419, 439. 458, 507
pontifici 469, 763
ponto 18, 292. 20, 337. 51, 272. 124, 536. 130, 689. 177, 422. 201, 355. 320, 259. 306, 838. 398, 900
pontum 100, 601. 124, 529. 144, 253, 318, 195. 330, 518. 339, 784. 394, 768. 469, 756
pontus 4, 15. 18, 292. 20, 355, 361. 50, 263. 128, 633. 251, 830. 329, 498. 331, 548. 336, 701. 448, 291. 467, 720. 472, 831
pontuſque 225, 98
ponunt 18, 300. 57, 460. 79, 114. 210, 559. 421, 503
poples 171, 256
poplite 157, 593. 195, 191. 235. 364. 266, 298. 301, 458. 382, 477. 445, 223
poplitibus 301, 593
popoſcerat 207, 466. 374, 253
popoſcerit 69, 759. 270, 411
popoſcit 180, 506
populabile 264, 262
populandas 16, 249
populante 52, 319
populare 313, 54
populari 344, 111
populatia 30, 577
populatis 168, 150. 208, 498. 255, 20. 347, 191
populator 360, 593. 389, 655
populi 78, 103. 102, 101. 206, 451. 231, 268. 232, 298. 368, 113. 371, 191. 387, 612. 457, 481. 467, 729
populique 172, 267
populifer 30, 579
populis 47, 215. 169, 179. 209, 523
populiſque 24, 439. 165, 92. 213, 652
populo 16, 252. 79, 116. 88, 340. 120, 442. 170, 198. 251, 833. 334, 633. 390, 695. 468, 756
populoque 460, 572
populorum 207, 481
populos 21, 363. 49, 236. 54, 370. 70, 793. 129, 669. 181, 546. 186, 710. 285, 14. 334, 645. 420, 463
populoſque 464, 679. 172, 274
populus *arbor*. 157, 590. 304, 555
populus *vulgus*. 337, 740. 357, 492. 382, 474. 461, 606
populuſque 306, 638. 418, 418. 457, 486
porrecta 225, 95
porrectaque 314, 83
porrexerat 4, 14. 22, 645
porrexi 92, 548
porreximus 92, 451
porrexit 37, 767. 198, 254. 205, 420. 225, 95
porrigar 145, 575
porrigeret 267, 343
porrigeris 92, 458, 112, 199
porrigit 47, 197. 73, 861. 124, 527. 125, 557. 241, 544. 467, 471
porrigitur 54, 375. 119, 408. 301, 491
porta 224, 87. 285, 13
portaque 433, 797
portabant 67, 713
portabat 301, 481. 427, 647. 431, 747
portæ 211, 607. 432, 783
portans 194, 157
pportant 418, 419
portante 286, 65
portantes 55, 388
portare 352, 346
portarum 224, 70
portas 96, 560. 120, 439. 223, 41. 390, 685. 461, 598
portaſque 182, 597. 461, 583
portâſſe 174, 338
portat 301, 470. 752, 385
portenditur 460, 571
portentiferiſque 404, 55
portis 92, 449. 342, 45
portitor 287, 73
porto 68, 744. 243, 598
portubus 32, , 474. 391, 710
portus 98, 596. 99, 634. 151, 408. 178, 445. 194. 158. 222, 5. 319, 231. 391, 711. 411, 232. 465. 690
portuſque 208, 492
poſcat 372, 219. 386, 594
poſce 43, 97
poſcebat 65, 677
poſcebatur 10, 138
poſcentem 367, 87
poſcenti 177, 334. 203. 376
poſceret 223, 54
poſcet 379, 387
poſcimur 45, 144. 147. 333
poſcimus 247, 708. 285. 37
poſcis 43, 99. 184, 655
poſcit 143, 213. 197, 248. 251, 931. 271, 423. 319. 214. 331, 542. 414, 29
poſcitis 461, 609
poſcitur 114, 275. 319, 21
poſco 124, 534. 173, 30. 207, 483
poſcor 217, 776
poſcunt 189, 7. 306, 63. 376, 320
poſcuntque 252, 841
poſita 46, 173. 99, 64. 394, 783. 437, 29
poſitâ 56, 321. 57, 462. 75. 1. 113, 233. 199, 28. 235, 366. 265, 266. 30. 558. 433, 806
poſitaque 28, 553
poſitæ 40, 26
poſitæque 43, 109. 273, 50. 439, 59
poſitamque 69, 754
poſitarum 217, 773
poſitas 45, 132. 137, 40
poſitaſque 178, 457. 27. 524
poſiti 285, 17. 291, 16. 385, 543. 399, 909
poſitique. 388, 638

positis 127, 606. 238, 461. 244, 627. 278, 649. 285, 19. 313, 46. 316, 147. 348, 211. 427, 653
positisque 36, 729. 335 652
posito 42, 192. 109, 128. 198, 262. 241, 537. 304, 578. 445, 209
positoque 19, 330. 159, 637. 174, 346. 210, 567. 295, 283
positos 25, 477
positosque 37, 778
positu 55, 412
positum 414, 315
posituro 93, 471
positus 91, 420. 137, 57. 426, 621
posse 55, 389. 58, 483. 64, 646, 651. 92, 453. 100, 678. 114, 273. 156, 558. 170, 198. 173, 307. 184, 660. & *alibi*.
possederat 68, 739. 140, 130. 144, 239
possedit 5, 31. 20, 355
possem 21, 363. 93, 467. 148, 344. 189, 18. 209, 519. 223, 52. 274, 511. 297, 338. 306, 635. 395, 805
possemque 459, 538
possent 46, 161. 115, 291, 139, 108. 274, 538. 381, 437. 406, 94. 457, 496
posses 43, 63. 65, 678. 119, 400. 192, 85. 234, 323. 239, 468. 265, 288. 304, 562. 322, 570. 458, 529. 462, 619
posset 8, 77. 34, 696. 52, 309. 89, 345, 361, 362. 98, 610. 101, 693. 274, 532. 378, 656. 299, 426, 307, 661. & *alibi*.
possideat 228, 187
possidet 130, 620. 191, 59. 228, 187
possim 360, 594. 389, 672. 396, 823. 404, 34
possimne 409, 173
possint 111, 177. 118, 579. 262, 203. 396, 384. 456, 459
possis 73, 855. 92, 436. 113, 242. 135, 6. 152, 437. 176, 390. 361, 610. 389, 664. 396, 835. 422, 697
possit 24, 445. 56, 434. 75, 6. 84, 238. 167, 130. 169, 195. 177, 421. 183, 620. 185, 663. 260, 150. & *alibi*,
possum 97, 591. 143, 225. 272, 476. 277, 627. 400. 956
possumus 25, 458. 456, 458
possunt 193, 116. 195, 167. 210, 558. 232, 297. 569, 287. 457, 496. 470, 781
post 10, 125 21, 383. 22, 399. 37, 776. & *alibi plur*
poste 140, 227. 298, 379
postera 108, 81. 192, 100. 219, 840. 301, 471. 464, 965
postes 69, 767. 122, 486. 211, 602. 315, 115
posthac 269, 402
posti 139, 120
postibus 29, 562. 315, 114. 429, 709. 462, 621
postis 140, 123
postmodo 340, 5
postponere 170, 211
postquam 4, 24. 9, 113. 14, 205. 17, 276. & *alibi quàm plur*.
postulat 69, 751. 372, 215. 376, 295
posuêre 12, 174. 94, 506. 171, 246. 197, 237. 238, 452. 242, 572. 319, 119
posuêrunt 151, 408
posuisse 152, 430
posuisset 291, 162. 437, 9
posuisti 360, 587
posuistis 96, 539
posuit 33, 675. 79, 130. 151, 579. 166, 116. 289, 128. 459, 542. 465, 693. 467, 727
posuitque 86, 275. 429, 709
potæ 450, 334
potat 32, 634
potens 87, 292. 123, 510. 206, 460. 223, 56. 266, 315. 364, 22. 384, 509. 424, 574
potente 233, 409
potentem 146, 703, 177, 426. 224, 80. 264, 251. 305, 603. 385, 563. 455, 446
potentes 12, 173. 244, 614
potenti 33, 671. 315, 111. 322, 308
potentia 27, 522. 50, 259. 56, 416. 59, 520. 88, 328. 120, 427. 149, 365, 373. 168, 153. 200, 330. 244, 618. 304, 573. 322, 285. & *alibi*
potentibus 107, 49
potentior 116, 325. 185, 678. 282, 757. 297, 340. 329, 404. 427, 657
potentes 249, 745. 297, 352
poteram 158, 611. 265, 290. 268, 360. 273, 487. 276, 603. 305, 614. 355, 446. 373, 248
poteramus 217, 779
poterant 259, 124. 274, 534. 276, 608. 348, 225
poteras 33, 679. 65, 678. 80, 131. 110, 153. 113, 243. 248, 735. 273, 488. 443, 30
poterat 31, 621. 56, 437. 57, 451. 114, 257. 189, 11. 206, 441. 208, 491. 223, 47. 251, 833. 329, 469. 332, 582. 334, 631. & *alibi*
poteratque 89, 352. 348, 204
poteremur 369, 130
poterentur 427, 641
poteris 82, 193. 110, 153. 440, 95
poterisne 274, 513. *bis*.
poterit 120, 426. 224, 63. 268, 378. 269, 405
potero 489, 171
poterunt 130, 696
potes 29, 557. 32, 657. 45, 147. 116, 321. 151, 415. 189, 18. 275, 546. 282, 753. 297, 345. 306, 622. 327, 423. 378, 264. & *alibi*
potest 22, 405. 33, 669. 49, 232. 61, 565. 87, 298, 302. 92, 438. 131, 710. 156, 522. 173, 309. 189, 23. 190, 28, 42. 201, 341. & *alibi quàm plur*
potestas 59, 522. 88, 366. 124, 533. 253, 880. 290, 189. 295, 274
potiar 377, 334

potiatur 91, 405. 299, 428
potiere 299, 429, 520, 250. 408, 136. 461, 585
potior 409, 169
potiorque 365, 35
potiora 378, 369
potita 144. 254. 224, 86
potitur 194, 156. 256, 60. 319, 217. 321, 265. 324, 339. 392, 729. 419, 449
potiturque 266, 313
potitus 320, 242. 374, 251. 377, 335. 453, 406
potiunda 282, 752. 304, 569. 313, 55. 342, 38
potiùs 141, 166. 223, 55. 276, 597. 293, 232. 346, 163
potuêre 107, 61. 262, 101
potui 63, 608. 253, 883. 276, 604, 606. 389, 672. 400, 947
potuisse 36, 750. *bis.* 114, 272. 172, 269. 182, 583. 202, 370. 205, 427. 216, 754. 337, 731. 359, 555
potuissent 175, 360. 276, 608
potuisset 295, 299
potuit 36, 731. 52, 302, 322. 120, 422. 130, 684. 227, 168. 235, 352. 260, 163. 347, 189. 353, 358. 420, 474. 249, 702. 431, 757, *& alibi.*
potuitque 18, 288
potum 449, 313
potura 174, 347
præ 317, 155
præacutæ 193, 131
præbebant 53, 232
præbebat 4, 10. 121, 457. 289, 143. 470, 706
præbebatque 253, 874
præbent 308, 706
præbentque 330, 522
præbentem 131, 715. 344, 101
præbere 93, 479. 147, 334. 289, 119
præbet 47, 213. 73, 866. 154, 502. 440, 82. 456, 464
præbetis 441, 119
præbetque 330, 515
præbita 382, 476
præbuerat 161, 1
præbuimus 101, 692
præbuit 257, 468. 387, 606. 364, 783
præcedentem 314, 65
præcedere 158, 614
præceps 41, 69. 52, 320. 273, 485. 329, 481. 345, 128. 352, 359
præcepta 229, 208. 230, 243
præceptaque 323, 310
præcessit 309, 137
præcincti 427, 638
præcinctus 34, 699
præcingitur 427, 395
præcipiet 274, 416
præcipitant 458, 518
præcipitata 217, 765
præcipitatur 108, 92
præcipitem 101, 694. 231, 251
præcipites 9, 97. 47, 207
præcipiti 46, 185
præcipitique 379, 378
præcipiunt 278, 653
præcipuè 125, 551. 240, 726. 346, 164. 385, 544. 385, 805
præcipuum 434, 833. 468, 747
præcluditur 65, 658
præclusaque 33, 662
præcluserat, 432, 790
præconia 360, 573
præconsumere 208, 489
præcontectatque 179, 478
præcordia 28, 549, 71, 799. 171, 251. 210, 559. 244, 608. 250, 791. 261, 172. 316, 149. 245, 140. 382, 476 400, 945
præcordiaque 103, 507
præcorrumpere 408, 134
præcorrupta 266, 295
præcutiunt 133, 759
præda 190, 31. 312, 27. 400, 936
prædâque 224, 86
prædæ 84, 225. 85, 246. 99, 620. 128, 645. 303, 537. 383, 485. 416, 362
prædæque 385, 554. 411, 229
prædam 28, 534. 73, 873. 98, 606. 388, 620
prædamque 372, 200
prædator 180, 516. 351, 306
prædelassat 337, 730
prædictaque 461, 608
prædivite 258, 91
prædone 155, 521
præduraque 352, 349
præferre 169, 186. 323, 321
præferrer 131, 701
præferret 218, 806. 332, 581
præferri 56, 430. 473, 852
præfersque 397, 861
præfert 473, 854
præfertur 303, 532
præfixaque 195, 112
præfixo 131, 706
præfoderat 366, 60
præfractam 353, 348
prælata 107, 56. 404, 42
prælatæ 293, 219
prælate 225, 109. *bis.*
prælatum 136, 29
prælatus 375, 277
prælia 73, 859. 141, 156. 146, 307. 343, 68. 358, 537. 367, 82. 368, 118. 372, 210. 423, 545. 428, 671
præmia 63, 631. 66, 694. 132, 757. 180, 518. 203, 376. 224, 92. 225, 105. 240, 503. 249, 767. 252, 850. 264, 257. 288, 102. *& alibi.*
præmiaque 136, 25
præmissâ 373, 248
præmonitus 470, 800
præmonuisse 470, 785
prænuntia 82, 191. 436, 460, 670
præpes 131, 718. 424, 576
præpetibus 387, 617
præpetis 144, 257
præponere 168, 170. 190, 42
præposito 415, 336
præposuisse 226, 137
præquestus 114, 251
præreptæ 135, 10
prærumpit 423, 547
prærupta 29, 568. 465, 704
præruptam 35, 749
præsaga 328, 457
præsagaque 44, 124. 94, 514. 320, 444
præsagia 60, 550. 455, 43, 475, 879
præscia 168, 157. 270, 41, 370, 162
præscius 171, 231
præsens 81, 153. 173, 3, 33

335, 668. 396, 825. 408, 123. 414, 308. 459, 536, 463, 646
præſenſque 276, 601. 430, 727
præſenſerat 32, 610
præſente 433, 812
præſentem 429, 692
præſentia 127, 612. 176, 410. 340, 4
præſentior 100, 658. 393, 757
præſentis 192, 83
præſentit 299. 404
præſepe 209, 544
præſepia 262, 195
præſepibus 44, 120
præſide 30, 594. 291, 168. 406, 88. 433, 809. 469, 758
præſignia 462, 611
præſignis 76, 32. 348, 217. 441, 131
præſtant 310, 739. 464, 682
præſtanti 272, 451
præſtantia 353, 381
præſtantior 67, 724. 77, 54. 304, 563. 330, 525
præſtare 225, 105
præſtat 426, 631
præſtem 386, 591. 409, 171
præſtatque 338, 748
præſtent 236, 392
præſtet 124, 524
præſtiteris 347, 203
præſtructa 433, 798
præſuta 312, 9
prætendat 354, 415
prætendens 321, 279
prætentâ 78, 83
prætentaque 330, 511. 353, 376
prætentanda 276, 588
prætentat 148, 339
prætentatque 410, 189
præter 8, 96. 97, 591. 141, 159. 143, 221. 172, 287. 241, 542. 273, 490. 428, 664
præterque 141, 159. 416, 359. 465, 701
præterea 105. 16. 216, 758
prætereo 115, 284
prætereunt 46, 160
præteriit 407, 101
præterit 307, 668. 335, 646. 438, 51
præterita 308, 680
præteritæ 232, 278
præteriti 358, 538
prætincta 193, 123
prævalidusque 84, 219
prævertunt 65, 657
prævisos 441, 135
prævitiat 404, 55
prævius 314, 65
prato 18, 297. 399, 924
precamur 154, 510
precanda 190, 37
precando 61, 574. 171, 261. 322, 286
precantem 113, 237. 243, 957. 441, 132
precanti 102, 721
precantia 108, 164. 211, 590. 260, 159
precantibus 474, 870
precantum 342, 33
precari 15, 220. 21, 367. 98, 514. 189, 24. 429, 692. 430, 730
precaria 257, 76
precaris 336, 48
precatur 275, 547. 210, 702. 282, 764. 298, 392. 325, 387
precatus 461, 593
prece 28, 548. 168, 161. 179, 483. 231, 271. 252, 852. 458, 505
preceris 366, 49
preces 58, 482. 90, 376. 122, 472. 170, 214. 246, 682. 301, 483. 306, 642. 367, 89
preceſque 71, 815. 397, 855. 403, 18. 417, 377
precibus 21, 377. 34, 701. 37, 765. 91, 405. 185, 684. 224, 73. 225, 106. 235, 352. 269, 401. 279, 682. 320, 239, 327, 439. 417, 382
precibuſque 55, 397. 198, 251. 206, 451
precor 27, 504. 54, 361, 362. 62, 597. 96, 543. 125, 575. 133, 770. 143, 218. 145, 281. 212, 620. 243, 601. 273, 502. 282, 774. *& alibi.*
prehendit 192, 89
prehenſis 348, 223
premant 206, 449
premat 358, 509
preme 45, 135. 320, 254
premebam 256, 45
premebant 128, 636
premebat 56, 421. 158, 604 223, 34. 415, 343
premens 299, 411. 345, 140, 465, 698
premente 446, 242
prementem 25, 459. 39, 9
premeret 73, 869. 125, 567. 223, 73
premeretur 265, 286
premis 45, 148. 105, 25. 140, 135. 278, 650
premit 118, 369. 269, 353. 279, 691. 295, 292. 428, 629
premitur 330, 521
premunt 170, 223. 211, 608. 308, 704. 417, 401. 432, 779
premuntur 6, 48. 148, 351
prêndere 152, 437. 286, 58
prêndique 286, 58
prênſam 35, 705
prênſamque 266, 317. 352, 347
prênſantem 381, 424
prênſis 58, 476
prênſoque 98, 616
prênſos 352, 393
prênſurum 410. 203
preſſa 5, 30. 7, 70. 234, 532. 256, 61. 266, 299
preſsâ 324, 335
preſsâque 465, 694
preſſæque 18, 290
preſſam 45, 139
preſſanda 456. 472
preſſerat 51, 283. 355, 538. 408, 416
preſsêre 147, 317
preſſique 10, 124
preſſiſtis 196, 211. 261, 186
preſſitque 304, 557
preſſo 78, 104. 412, 31. 345, 141
preſſoque 75, 17
preſſos 294, 258. 343, 77. 434, 819
preſſum 121, 449. 437, 21. 437, 21
preſſus 14, 207. 256, 56. 257, 78. 451, 368
pretioque 377 312
pretioſior 9, 115. 224, 79
pretium 66, 701. 164, 84. 256, 47. 304, 572. 306, 627. 318, 205. 364, 19.

374, 253
Pretiumque 132, 539. 199, 306
Priameïa 380, 404. 384, 515
Priami 380, 409. 382, 470
Priamidas 383, 482
Priamidenque 368, 99
Priamidis 392, 723. 455, 437
Priamo 420, 474
Priamoque 372, 201
Priamum 372, 201. 384, 520
Priamus 340, 1. 361, 607
Priamusque 380, 404
Priapi 267, 347
pridem 431, 758
prima 8, 89. 33, 659. 41 63. 57, 449. 68, 740. 80, 138. 84, 232. 88, 341. 101, 711. *bis*. 712. 125, 569. 132, 733. 148, 341, 342, 243. *& alibi*
primâ 187, 721. 209, 536. 292, 196. 338, 759. 349, 242. 350, 291. 441, 111
primaque 79, 107. 152, 431. 215, 715. 372, 204. 376, 302
primâque 3, 3. 440, 106
primæ 294, 240. 445, 217
primæque 232, 302
primamque 106, 42
primas 372, 207
primasque 145, 284. 280, 717
primi 107, 68. 208, 501
primis 73, 871. 87, 313. 153, 482. 218, 809. 233, 313. 240, 501. 260, 159. 347, 183
primisque 386, 596
primitias 231, 274. 300, 433
primitium 350, 272
primo 53, 336. 124, 544. 210, 554. 258, 93. 368, 889. 422, 518
primò *adv.* 15, 121. 56, 444. 73, 890. 130, 681. *& alibi.*
primoque 93, 470. 303, 528. 306, 636. 337, 716
primordia 142, 190. 439, 58, 67. 452, 391
primos 162, 19. 218, 803. 266, 319. 269, 399. 287, 85. 300, 450
primosque 107, 59. 196, 216
primum *adj.* 277, 617
primùm *adv.* 10, 119. 121, 123. 30, 577. 46, 171. 98, 600. 115, 292. 163, 48. *& alibi plur.*
primumque 79, 112. 137, 592
primusque 83, 206. 100, 671. 370, 154. 430, 72
principiis 55, 386
principio 5, 34
principium 209, 518. 218, 801. 391, 706
prior 21, 385. 88, 331. 89, 358. 109, 112. 147, 318. 237, 415. 263, 225. 274, 510. 287, 67. 355, 442. 365, 34. 438, 37. 444, 182
priora 173, 316. 414, 307
priore 442, 158
priorem 444, 182
priores 36, 738. 450, 332. 452, 378
priori 16, 251. 85, 259. 266, 321
prioribus 230, 239. 455, 445
prioris 445, 228. 447, 677
priorum 217, 764. 227, 172, 293, 218. 442, 146. 469, 775
prisca 160, 677
priscâ 308, 693
prisci 112, 213. 307, 645
priscis 213, 653
priscoque 461, 593
priscum 435, 850
pristina 83, 203
privignæ 270, 415
priùs 10, 135. 13, 190. 46, 168, 174. 48, 238. *& alibi plur.*
pro 13, 182. 22, 400. 35, 706. 43, 99. *& alibi quam plur.*
proque 32, 633. 154, 515. 251, 827. 379, 371
proavitaque 380, 416
proavos 369, 140
probabit 264, 258
probabo 458, 499
probant 16, 244. 106, 42
probârant 348, 224
probârunt 244, 616
probas 154, 271
probat 31, 613. 9, 350
probatur 91, 425
probaverat 161, 2
probavit 366, 59. 428, 662
probes 414, 323
probetne 85, 256
proboque 189, 20
probor 43, 92
probro 308, 695
Proca 426, 622
procedit 404, 46
procellam 389, 656
proceraque 398, 891
procere 133, 764. 176, 412, 296, 316. 346, 155. 348, 213. 369, 126. 378, 370. 455, 446. 462, 616. 464, 666
procereſque 95, 530. 241, 526
procerior 395, 790
procerum 134, 791. 379 382
proceſſiſſe 66, 685
proceſſit 209, 515. 384, 533
Prochytenque 406, 89
proci 393, 735. 428, 673
procidis 278, 649
procis 61, 571. 322, 302, 428, 670
Procne 178, 433, 440. 181, 566. 182, 595. 183, 603, 610, 619. 184, 641, 653
Procnen 179, 470. 181, 563
Procnes 177, 428. 179, 468
procorum 134, 795. 255, 10, 428, 681
Procri 185, 682
Procrin 215, 712, 717. 219, 830
Proceris 214, 699. 215, 713 *bis*
Procruſten 205, 438
procubuêre 472, 262
procubuiſſe 371, 176
procubuit 36, 730. 76, 2 91, 414. 140, 122. 35 292. 375, 282
procul 40, 22. 52, 535. 5 458. 72, 841. *& alibi plur*
proculcat 232, 290. 35 374
procumbere 53, 347. 3 585. 413, 281
procumbit 21, 375. 29 415

procurrunt 319, 230
prodamne 190, 38
prodere 57, 477. 164, 81. 318, 181. 366, 59. 373, 246
prodes 378, 365
prodesse 303, 542
prodest 62, 589. 323, 320. 400, 935
prodet 368, 106
prodibant 281, 808
prodidit 129, 656. 207, 465. 318, 192
prodiêrat 11, 142
prodiga 440, 81
prodigiis 326, 411
prodigio 173, 321
prodigiosa 281, 726. 401, 968
prodigium 399, 917
prodis 32, 656. 67, 704, 705
prodit 11, 142. 56, 433. 152, 449
prodita 226, 126
proditione 223, 56. 225, 115
proditus 366, 67
producet 377, 323
produxit 229, 214
Prœtidas 450, 326
Prœtum 144, 238
Prœtus 144, 238
profanâ 69, 755
profanæ 72, 833
profanam 155, 543
profani 252, 840
profanis 201, 710
profanos 198, 256
profanus 277, 431. 326, 413
profatur 272, 472. 322, 290
profeci 85, 262
profecisse 163, 41
profecit 343, 84
profecti 76, 35
profectò *adv.* 116, 323. 224, 72
profectu 256, 50. 171, 261
profecturas 380, 411
profectus 125, 572
proferri 198, 252
profers 149, 372
professa 147, 318
profitemur 281, 737
profugâ 125, 568. 373, 229
profugâque 388, 627
profugam 35, 727
profugi 277, 639. 419, 457
profugo 458, 506
profugos 96, 539
profugum 526, 407
profugus 75, 7
profuit 136, 37. 165, 95. 242, 554. 262, 192. 369, 137
profunditâ 48, 229
profundi 318, 197, 202
profundo 50, 267. 124, 537. 152, 439. 191, 65
profundum 19, 831. 243, 592. 339, 791
profusis 192, 91. 279, 679. 327, 418
profuso 388, 636
profusus 249, 764
progeniem 194, 3. 230, 242
progenies 40, 34. 168, 155. 264, 246. 338, 754. 468, 750
progenitore 323, 319
progenuit 226, 125. 279, 669
progressaque 224, 87
prohibebant 215, 722. 377, 339
prohibebar 276, 594
prohibebat 77, 47
prohibere 64, 646
prohibent 139, 101. 210, 573. 245, 652. 342, 66. 437, 28
prohibentque 267, 529
prohibente 137, 45. 561, 610
prohibere 175, 361
prohibes 225, 119
prohibet 336, 708. 427, 636
prohibetque 256, 59
prohibete 59, 528. 296, 322. 471, 600. 469, 777
prohibetis 174, 349
projecerat 370, 166
projecit 458, 504
projectæ 181, 345
projicit 275, 574
prole 123, 514. 170, 805. 220, 869. 265, 374. 295, 298
prolem 61, 553. 229, 214. 372, 452. 472, 836
prolemque 364, 27. 463 640
proles 9, 114. 40, 19. 54, 367. 58, 496. 95, 420. 531. 118, 389. 146, 329. 204, 404. 207, 477. 222 15. 224, 90. 237, 403. *& alibi.*
prolesque 233, 304
prolis 459, 533
prolisque 68, 746
promere 113, 242
Promethides 22, 390
prominet 185, 673. 394, 778. 396, 845
promisistis 100, 653
promisitque 192, 91
promissa 41, 51. 50, 259. 122, 473. 192, 94. 403, 18. 433, 810
promissaque 200, 322. 300, 430. 319, 213. 437, 18
promissæ 434, 818
promissas 232, 293
promissi 325, 490
promissis 41, 35. 306, 462. 328, 454
promittat 68, 603
promittere 335, 662
promittes 178, 443
promittet 377, 325
promittis 92, 257
promittit 16, 252. 332, 576
promptas 82, 188
promptior 10, 126
prompsit 25, 468
promptu 43, 86. 370, 161
prona 27, 508. 41, 67
pronaque 8, 84
pronam 58, 477
pronas 423, 548
pronepos 305, 606. 369, 142
pronis 84, 240
pronos 151, 424. 303, 538
pronuba 177, 428. 282, 762
pronumque 171, 459. 434, 821
pronus 21, 376. 126, 579. 171, 237. 236, 379. 256, 44. 307, 552. 320, 257. 339, 792
propago 12, 160. 40, 38. 323, 312
prope 170, 218. 279, 673. 308, 691. 333, 592. 381, 450, 399, 909. 405, 76. 448, 296
propensum 429, 706

propera 307, 658
properabat 116, 313. 291, 183
properamus 285, 33
properandum 260, 145
properant 44, 128. 329, 486
properantibus 100, 657
properare 226, 138
properas 27, 510. 157, 599, 600
properata 87, 296. 285, 31
properataque 468, 748
properate 170, 201
properatis 276, 586
properatur 150, 396
properent 197, 250
properus 213, 647
propinquæ 176, 412. 337, 723
propinquas 347, 190
propinquos 115, 296
propior 54, 369. 194, 163. 210, 563. 301, 460. 386, 578
propiorque 96, 541
propiora 40, 22. 278, 667
propioraque 52, 303
propiore 47, 207. 90, 372. 173, 316. 275, 549. 350, 284. 463, 637, 638
propioris 112, 202. 157, 598
propiùs 337, 722
propiúsque 40, 41. 58, 503
Propœtidas 293, 221
Propœtides 294, 238
propositique 369, 150
propositos 328, 446
propositum 81, 158. 198, 276
propositumque 43, 104
propriâque 32, 638
proprias 159, 638
proprium 174, 350
propter 231, 258. 271, 436
propulit 243, 593
propulsa 235, 340
prora 409, 164
proræ 98, 617
Proreus 99, 634
prorumpit 419, 448
prosindere 193, 119
prosecta 198, 271. 346, 152
Proserpina 150, 391. 154. 505. 155, 530. 156, 554
prosequitur 390, 679
prosiliît 184, 658
prosilit 325, 385
prosiliunt 210, 573. 447, 272
prosiluit 354, 390
prosim 59, 519. 365, 29
prosit 369, 135. 377, 327
prospectat 100, 651
prospectet 473, 842
prospexerat 431, 753
prospexi 410, 179
prospexit 174, 343. 230, 237
prospiciens 242, 573. 316, 159. 472, 836
prospicientis 431, 761
prospicio 98, 604
prospicit 47, 190. 234, 530. 337, 715
prospiciunt 247, 697
prosternit 235, 361
prosternite 142, 197
prostravit 249, 776
prosunt 18, 306. 27, 524. *bis*. 48, 224. 111, 193. 292, 189. 357, 501
Proteaque 39, 9
protecta 64, 635. 350, 273
protectam 352, 351
protectus 355. 431
protegat 236, 394
protegit 90, 394. 137, 46
protendent 410, 191
Protenora 139, 98
proterit 70, 791
proterva 404, 63
protervas 160, 67
protervis 349, 233. 373, 233
Protesilaë 343, 68
Proteu 248, 731
Proteus 319, 221. 320, 255. 399, 918
protinus 10, 128. 17, 262. 25, 474. 31, 622, *& alibi plur.*
protulerit 238, 460
proturbat 78, 90. 95, 526
provida 215, 712
providus 356, 462
provolat 536, 462
provolvi 243, 586
proxima 7, 64. 46, 173. 84, 233. 174, 533. 143, 213. 235, 347, 367. 236, 399. 243, 954. 278, 668. 324, 365. 341, 14. 344, 96. *& alibi.*
proximitas 297, 340. 370, 154
proximus 5, 28. 91, 411. 171, 230. 338, 751. 349, 258
prudens 89, 364. 463, 641
prudentia 347, 178
pruinæ 93, 488
pruinas 199, 268.
pruinosas 108, 82. 152. 443
prunaque 246, 675. 395. 817
Psamathen 326, 398
Psecas 81, 172
Psophidaque 158, 607
Pterelas 83, 212
pubis 191, 56
publica 40, 35. 174, 351. 206, 450. 341, 29. 371. 188.
pudet 36, 758. 212, 617. 274, 530. 293, 217. 413. 279
pudetque 298, 371
pudibunda 183, 604. 275. 563
pudibundaque 90, 393. 295. 421
pudicam 215, 725
pudici 216, 739
pudicos 86, 282
pudor 10, 129. 31, 615. 619. 83, 205. 194, 14. 275, 514. 294, 241. 40. 18
pudorque, 191, 72. 23. 327
pudore 36, 755. 96, 55. 175, 375. 181, 544. 21. 567. 216, 748. 318, 13. 376, 207. 424, 571
pudorem 31, 600. 62, 59. 183, 616. 216, 756. 22. 157. 276, 577. 300, 45.
pudori 155, 526. 214, 69. 274, 526. 299, 411
pudoris 57, 450. 282, 480
puduit 255, 31
puella 56, 436
puellâ 306, 622
puellæ 35, 712. 67, 7. 89, 353, 355. 272, 4. 280, 11. 295, 280
puellam 275, 543
puellari 150, 393. 3. 594
puellas 290, 153
puellis 107, 56. 294, 259
puer 25, 456. 44, 127.

198. 57, 468. 64, 643. 89, 352. 90, 379. 91, 413. 92, 454. 94, 495, 500. 105, 18. 116, 32. 117, 341. *& alibi.*
pueri 116, 329. 138, 65. 202, 373. 280, 711
puerique 444, 201
puerile 187, 719
puerilem 234, 323
puerili 306, 631
puerilibus 41, 55. 150, 400. 183, 626. 456, 466
puero 96, 553. 234, 323. 280, 712. 350, 292
pueroque 379, 397
puerosque 290, 152
puerpera 174, 337. 266, 313. 302, 511
puerum 98, 607. 100, 655. 115, 288. 116, 316. 230, 243. 267, 338. 280, 705. 281, 742
pugna 346, 146
pugnâ 349, 242
pugnabam 257, 79
pugnabant 4, 19
pugnacem 378, 354
pugnacemque 117, 358
pugnæ 143, 208. 256, 34, 47. 308, 706. 347, 180. 352, 355. 367, 90. 375, 278. 420, 462
pugnæque 101, 705
pugnam 138, 75. 346, 160
pugnandi 378, 464
pugnando 255, 30
pugnant 141, 150. 211, 610. 238, 463
pugnantem 354, 393. 370, 172
pugnare 364, 10. 378, 364
pugnant 11, 142. 34, 685. 56, 436. 71, 822. 139, 102. 142, 201. 217, 777. 267, 351. 366, 62
pugnatque 148, 349. 437, 27
pugnatum 209, 526
pugnavitque 274, 542
pugnavimus 372, 209
pugnax 23, 432
pugnem 336, 703
pugnes 118, 370
pugnet 372, 220
pugno *subst.* 29, 626
pugno *verb.* 216, 743
pulcher 393, 753
pulcherrima 89, 344. 112, 205. 250, 780. 255, 9. 347, 190
pulcherrime 223, 49. 273, 491. 289, 120. 360, 574. 416, 373. 404, 678
pulcherrimus 107, 55
pulchra 26, 484. 209, 514. 320, 258. 374, 263. 434, 827
pulchrâque 71, 804
pulchram 166, 110
pulchrior 60, 542
pulchrisque 390, 695
pulchro 412, 261
pulchroque 133, 763
pulchros 325, 389
pulchrosque 214, 670
pulla 190, 290
pullo 313, 48. 333, 611
pullosque 110, 160
pulmone 71, 801. 353, 372
pulmonibus 262, 201
pulmonis 171, 252
pulsa 61, 563. 154, 511. 292, 205
pulsâ 59, 525
pulsabant 179, 487
pulsabantque 18, 310
pulsant 7, 42. 18, 303. 45, 115
pulsare 109, 133
pulsârunt 330, 529
pulsat 69, 767. 138, 84. 345, 133. 340, 234
pulsata 330, 508
pulsatus 170, 219
pulsavêre 193, 113
pulsavit 152, 448
pulsi 423, 536
pulsis 215, 708
pulsisque 285, 16
pulso 186, 692
pulsoque 175, 375
pulsumque 287, 77
pulsus 99, 624
pulsusque 191, 76
pulvere 32, 649. 109, 106. 209, 542. 241, 528. 256, 35
pulvereamque 186, 705
pulvereumque 193, 113
pulveris 408, 136, 145
pulverulenta 50, 256
pulviaribus 434, 827
pulvis 217, 780. 408, 137
Pulydamanta 359, 547
pumice 81, 159. 242, 561. 308, 692
Punica 310, 737
puniceo 73, 607. 109, 127. 131, 728
puniceum 155, 536
puniceus 398, 887
punior 283, 778
puppe 159, 653. 188, 1. 328, 464. 329, 579. 467, 727
puppes 225, 103. 341, 10. 367, 93. 423, 550
puppi 100, 651
puppibus 98, 596. 180, 520
puppim 226, 148. 424, 564. 465, 698
puppimque 226, 141
puppis 208, 492. 330, 502. 465, 696
pura 77, 713
purâque 73, 856
puraque 280, 701
purgamina 326, 409. 450, 327
purgante 400, 952
purgaturque 398, 890
puris 316, 125
puro 50, 530. 117, 348
purpura 119, 398. 163, 61. 224, 80
purpuraque 96, 556
purpureâ 40, 23
purpureæ 82, 184
purpureas 43, 133
purpureaque 182, 577
purpureis 246, 676. 289, 125. 318, 181
purpureum 93, 485. 224, 93. 305, 596. 379, 394
purpureus 163, 48. 192, 213
purpureusque 223, 33
purum 200, 327. 211, 594
purus 101, 709
puta 112, 477. 297, 354. 397, 847. 421, 488
putabant 203, 378
putabat 127, 610
putans 219, 828
putant 204, 416. 232, 299. 237, 424
putares 157, 589. 165, 104. 185, 667. 192, 82. 218, 796. 324, 337. 427, 650
putaret 35, 705. 384, 519. 452, 388
putas 244, 614

putat 27, 502. 30, 587. 91. 417. 98, 606. 146, 297. 179, 485. 192, 88. 208. 488. 272, 457. 294, 256. 306, 618. 375, 276. 398, 907. 463, 649
putate 371, 175
putatis 379, 379
putator 427, 649
putatur 110, 171. 236, 385. 441, 111
putavi 157, 584
puteisque 210, 568
putem 440, 107
putes 16, 242. 92, 453. 163, 41. 228, 191. 256, 38. 275, 544. 307, 654. 314, 84. 315, 114. 386, 593. 389, 657. 431, 759
putet 127, 610. 268, 381
putetis 322, 292. 420, 464. 442, 157
puto 61, 566. 85, 266. 223, 60. 327, 425. 384, 523. 457, 497
putrefacta 452, 389
putria 211, 585
Pygmææ 165, 90
Pylios 66, 684
Pylius 235, 365. 359, 542
Pylonque 359, 550
Pylos 177, 418
Pyracmon 356, 460
pyram 263, 231
Pyrame 110, 142, 143
Pyramus 107, 55. 108, 71. 109, 107. 110, 146
Pyreneus 145, 274, 287
pyrenti 355, 449
Pyroeis 45, 153
pyropo 39, 2
Pyrrha 21, 385
Pyrrham 20, 350
Pyrrhus 370, 155
Python 24, 438
Pythona 25, 460

Q.

QUA *adv.* 13, 187. 18, 299. 27, 510. 30, 581. 43, 105. *& alibi plur.*
qua 27, 502. 116, 324, 326. 158, 627. 163, 39. *bis. & alibi.*
quâ 13, 183. 21, 379. 23, 415. 28, 546. *& alibi quàm plur.*
quâque 4, 15. 47, 203. 131, 725. 144, 253. *& alibi.*
quâcunque 70, 791. 97, 570. 106, 28. 199, 282
quadrijugi 46, 168
quadrupedantis 356, 450
quadrupedes 42, 84. 44, 121. 112, 217. 170, 226
quadrupes 445, 222
quæ 6, 49. 7, 63, 70. 8, 87. 12, 163. *& alibi quàm plur.*
quæque 10, 133. 26, 491. 27, 507. 40, 33. *& alibi.*
quæcunque 17, 263. 53, 333. 54, 361. 122, 477, *& alibi.*
quædam 22, 404. 23, 426, 427. 39, 13
quærant 61, 565
quæras 61, 567. 80, 141
quæratur 370, 153
quære 142, 181
quærebat 152, 445
quærenti 133, 767. 153, 463. 182, 584. 184, 656. 409, 165. 414, 317. 437, 10
quærere 21, 368. 215, 725
quæri 252, 863
quæris 136, 16
quærit 31, 614. 57, 461. 133, 767. 146, 296. 158, 613. 181, 560, 564. 184, 656. 200, 321. 214, 690. 251, 832
quærite 169, 184
quæritis 59, 512. 367, 89
quæritur 367, 95. 419, 453. 463, 1
quæsîerat 162, 12
quæsîeris 393, 756
quæsistis 156, 556
quæsita 32, 653. 152, 439. 154, 518. 213, 657. 412, 236
quæsitæ 154, 489
quæsitamque 250, 799
quæsiti 134, 794
quæsitique 213, 657
qualem 40, 14. 87, 293
qualemve 342, 51
quales 178, 452
qualescunque 58, 487
qualesque 213, 649
qualia 101, 682. 179, 492. 342, 50. 427, 658
qualibet 24, 451
qualis 54, 382. 86, 284. 164, 63. 216, 747. 223, 50. 431, 768. 434, 828
quam *pro nom.* 14, 212. 30, 586. 32, 649. 53, 348. *& alibi quàm plur.*
quàm *adv.* 30, 573. 41, 57. 45, 141. 51, 278. *& alibi plur.*
quamcunque 169, 180
quamprimum 180, 501, 502
quamvis 32, 629. 34, 686. 46, 177. 54, 368. 58, 495. 61, 568. *& alibi plur.*
quandocunque 181, 544
quanquam 13, 185. 22, 395. 31, 613. 82, 186. *& alibi.*
quanta 393, 758. 403, 14
quantâ 133, 770
quantam 397, 876. 452, 381
quantaque 109, 130. 130, 687
quantas 136, 33
quanto 6, 52. 67, 723
quanto *adj.* 76, 44. 375, 280
quantò *adv.* 6, 52. 67, 722, 723. 249, 750. 378, 367
quantóque 25, 464. 378, 366
quantum *adj.* 14, 214. 66, 10. 108, 74. 155, 527. 179, 472. 191, 69. 440, 88
quantùm *adv.* 92, 461. 168, 167. 170, 200. 238, 439. *& alibi.*
quantúmque 364, 11
quantus 129, 657. 354, 408. 396, 842
quantusque 243, 582
quare 59, 512. 65, 664. 115, 285. 414, 316. 428, 664
quartâ 200, 325
quarto 387, 611
quartusque 45, 154
quarum 6, 49. 39, 11. 44, 114. 151, 428. *& alibi.*
quas 13, 195. 26, 493. 52, 309. 66, 699
quascunque 20, 354. 71, 820
quasi 31 614
quatenus 250, 784. 404, 40

quater 53, 344. 132, 734. 167, 133. 199, 293. & *alibi.*
quateret 439, 71
quaterque 12, 179. 41, 49. 350, 288
quati 119, 402
quatiatur 358, 521
quatiebant 236, 375
quatiens 135, 9
quatit 230, 227. 352, 329
quatuor 9, 118. 164, 85. *bis.* 185, 679. 341, 15. 414, 311. 444, 199. 446, 239
queant 440, 79
queat 113, 248. 436, 2
quem 4, 7. 12, 175. 20, 348. 24, 452. & *alibi quàm plur.*
quemquam 352, 346. 383, 496
quemque 143, 212. 150, 402. 164, 73. 191, 59
quercu 391, 716. 395, 799
quercum 29, 563. 352, 328
quercus 78, 91. 212, 623. 630, 635. 244, 620. 248, 743. 249, 758
querelâ 113, 233
querelæ 65, 665
querelas 53, 342. 119, 413. 170, 215. 215, 716
querelis 54, 371. 84, 239
querenda 96, 551
querentes 146, 298
querenti 35, 780. 228, 176
queri 32, 637. 36, 733. 390, 690. 406, 100
queritur 49, 239. 251, 831
querno 235, 399. 352, 342. 355, 436
queror 67, 214
querorque 213, 643
querulas 148, 339
queruntur 85, 245
queſta 53, 347
queſti 108, 84
queſtus 126, 588. 397, 870
qui 6, 52. 14, 205. 17, 276. 24, 458, 459. & *alibi quàm plur.*
quique 49, 246. 77, 75. 106, 26. 110, 152. & *alibi.*
quia 4, 18. 70, 796. 78, 87. 89, 362. & *alibi.*
quibus 19, 311. 20, 342. 40, 32. 56, 427. & *alibi quàm plur.*
quibuſque 133, 770
quicquam 4, 8. 7, 68. 61, 566. 71, 812. & *alibi.*
quicquid 43, 95. 425, 603
quicunque 24, 448. 109, 114
quid 22, 397. 26, 480. *ter.* 31, 617. 40, 33. & *alibi quàm plur.*
quidam 437, 19
quidem 27, 519. 56, 436. 62, 563. 65, 667. & *alibi plur.*
quidque 25, 456. 47, 191. 120, 429. 122, 470. 126, 603
quidquid 244, 619. 364, 18
quidve 373, 227. 384, 517
quies 195, 186. 224, 83. 251, 828. 334, 623. 404, 52
quieſcere 58, 489
quiete 444, 188
quietem 32, 626
quietis 92, 437
quilibet 55, 388
quin 7, 60. 143, 227. 165, 96. 181, 539. & *alibi.*
quinos 36, 742. 65, 670. 89, 351
quinque 44, 129. 58, 497. 178, 439. 240, 500. 243, 577, 579. 249, 749. 356, 459. 388, 645. 453, 395
quinquennia 115, 292. 360, 584
quinquennem 414, 325
quinta 6, 46
quippe 23, 430. 73, 852. 406, 91. 422, 525. 440, 84
Quirini 425, 607. 434, 828, 834
Quirino 434, 836. 435, 851
Quiriti 434, 823
quis 16, 248. 22, 400. 59, 518. 75, 6. & *alibi quàm plur.*
quiſquam 19, 322. 41, 59. 369, 145. 379, 390
quiſque 7, 59. 13, 183. 41, 58. 99, 642. & *alibi.*
quiſquis 5, 32. 33, 679. 92, 455. 98, 613. & *alibi.*
quiſve 56, 437
quo *pro nom.* 16, 257. 20, 359, 360. 46, 168. 57, 455. & *alibi quàm plur.*
quò *adv.* 40, 19 53, 356. 57, 470. 84, 165. & *alibi plur.*
quocunque 32, 628
quod 4, 1. 8, 77. 11, 142. 22, 409, 410. & *alibi quàm plur.*
quodam 60, 552. 422, 516
quodque 32, 657. 35, 720. 50, 251. 72, 841. & *alibi.*
quodcunque 43, 102. 183, 618. 214, 688. 224, 75. 373, 236. 439, 72
quodvas 40, 44
quondam 36, 751. 58, 280. 60, 536. 64, 636. 89, 342. 94, 493. & *alibi plur.*
quondamque 58, 490
quoniam 13, 194. 107, 53. 113, 249. 129, 654. & *alibi.*
quoquam 136, 24
quoque 6, 57. 9, 101. 11, 145. 15, 235. & *alibi quàm plur.*
quorum 59, 510. 68, 738. 79, 125. 150, 403. & *alibi.*
quos 13, 194. 15, 230. 25, 461. 36, 731. & *alibi plur.*
quoſcunquè 34, 693
quoſlibet 443, 166
quóſque 50, 263. 242, 568
quot 243, 588. 396, 823. 408, 137
quota 209, 522
quoties 58, 491. 90, 375. 91, 427, 428. 179, 481. 211, 589, 593. 216, 739, 740. 246, 679. 427, 643
quotieſque 94, 495. 126, 588. 179, 469
quove 31, 614. 92, 455

R.

RAbidâ 204, 413
rabidi 357, 494
rabie 325, 370
rabieque 325, 369
rabiem 15, 234. 263, 212
rabiemque 123, 503
rabies 97, 567. 135, 7. 405, 66. 458, 521
racemifero 453, 413
racemis 93, 484

radere 307, 654
radiabant 39, 4
radiante 128, 637
radiantia 187, 720. 200, 325
radiantibus 265, 272
radiantis 368, 105
radiare 315, 115
radiataque 111, 193
radice 53, 349. 114, 269. 236, 379. 197, 226 267, 351. 314, 70. 404, 56. 413, 292. 429, 713 460, 562. &c
radices 62, 583. 198, 264
radicibus 28, 551. 114, 54. 268, 366. 459, 548
radicis 427, 633
radii 52, 317
radiis 7, 62. 37, 768. 46, 171. 108, 82. 113, 241. 163, 56. 218, 809. 283, 794. 333, 594
radio 114, 275
radiorum 113, 247
rsdios 40, 41. 44, 124. 108, 99
radioſque 204, 411
radium 167, 132
radix 109, 126. 181, 557. 246, 666. 301, 491. 314, 78
rami 150, 390. 249, 760. 269, 393. 333, 600
ramis 18, 303. 29, 566. 54, 365. 110, 158. 132, 746. 146, 295. 299. 211, 586. 212, 622, 636. 231, 257. 232, 295. 235, 367. & *alibi.*
ramiſque 212, 629
ramo 198, 277. 350, 268
ramos 28, 550. 29, 555. 53, 352, 359. 118, 375. 128, 638. 212, 636. 248, 723. 267, 345. 312, 29. 314, 84. 341, 22. 395, 812. & *alibi.*
ramoſque 268, 361
ramosâ 230, 237
ramoſam 257, 73
ramum 238, 462. 355, 442. 407, 114
ramumque 208, 498
ramus 91, 410. 237, 410
ranæ 175, 381
ranas 452, 375
rapacibus 242, 550
rapacis 230, 243
rapax 191, 65. 251, 837
rapere 178, 464
rapi 214, 702. 400, 946. 458, 526
rapiam 183, 617
rapiare 416, 355
rapidas 83, 209. 350, 274
rapidæ 44, 123
rapidas 189, 6. 258, 104
rapidi 64, 637. 230, 225. 431, 764
rapidiſque 5, 36
rapidiſſima 67, 716
rapido 200, 326
rapidum 84, 242. 176, 399
rapienda 151, 416
rapiet 394, 773
rapimur 380, 420
rapinæ 154, 492. 285, 28. 434, 818
rapior 239, 491
rapis 336, 676
rapit 102, 730. 117, 363. 123, 517. 133, 758. 183, 598. 215, 709. 239, 471. 259, 121. 329, 489. 350, 271
rapite 101, 694
rapitur 19, 311. 41, 70. 196, 222
rapiunt 18, 287. 90, 374. 348, 225
rapiuntque 47, 205
rapta 136, 19. 155, 520. 173, 311. 267, 327. 381, 450. 446, 233. 455, 442
raptâ 184, 632. 197, 249. 228, 174. 249, 754. 340, 5. 420, 468
raptaque 139, 120. 150, 395
raptæ 214, 700. 252, 850. 259, 133
raptæque 183, 598
raptam 751, 3. 140, 137. 178, 464. 473, 840
raptamque 151, 425. 349, 231. 377, 345
raptas 177, 430. 393, 731
raptatur 49, 234
raptaturque 348, 223
rapti 420, 470
raptis 49, 237
rapto 11, 444. 215, 730. 240, 504. 322, 291
raptor 150, 402. 180, 518. 186, 710
raptore 361, 609
raptores 238, 438
raptoreſque 303, 540
raptos 123, 496
raptu 102, 722
raptum 201, 359. 265, 271.
raptuſque 338, 756
rapuêre 199, 289. 235, 361. 312, 22. 313, 37. 372, 202
rapuit 377, 337
rapuit 132, 745. 349, 247. 394, 775
rara 11, 445. 272, 474. 361, 600. 415, 337
raras 250, 800
rari 355, 437
rarior 415, 337
raris 242, 567
rariſſima 212, 622. 386, 588
raro 368, 766
rarus 338, 117
raſa 77, 75
raſilis 234, 318
raſtra 402, 2
raſtrique 313, 36
raſtris 394, 765
raſtroque 9, 101
raſtrorumque 51, 287
rata 118, 387 280, 702. 433, 815. 464, 683
ratæ 88, 341. 124, 545
rate 19, 319. 465, 693
ratem 332, 557. 378, 366. 411, 232. 465, 697
rates 207, 471. 226, 143. 341, 7. 342, 65. 364, 6. 405, 76. 406, 85. 423, 548. 468, 754
rati 410, 181
ratibus 226, 153
ratibuſque 191, 63
ratione 34, 688. 111, 183. 119, 409. 189, 10. 389, 671. 429, 701
rationis 442, 150
ratis 101, 687. 232, 302. 329, 493. 330, 513. 423, 563
ratos 411, 230
ratus 130, 675. 142, 203. 219, 846
rauca 175, 377, 334, 783
raucaque 160, 678
raucis 118, 191
rauco 58, 484. 157, 600. 232, 287. 385, 567. 406, 100
raucos 418, 409

raucum 413, 280
re 259, 127. 379, 383. 385, 569
reque 90, 368
rear 299, 400. 366, 65
rebar 383, 497. 410, 203
rebellant 387, 619
rebelles 468, 754
rebus 21, 380. 55, 395. 155, 524. 182, 575. 191, 59. 198, 275. 360, 573. 374, 265. 377, 326. 449, 314. 451, 361. 452, 391. 492, 632
recalfecit 238, 444
recanduit 101, 707. 124, 530. 192, 78
recedat 31, 609
recedit 226, 139
recens 8, 80. 23, 424. 77, 73. 85, 260. 132, 744
recenſent 383, 481
recenſerem 399, 932
recentem 473, 846
recentes 41, 63. 98, 601. 120, 434. 215, 714. 239, 488. 269, 393. 286, 48
recenti 12, 164. 23, 434. 108, 96. 123, 504. 265, 267. 427, 645. 452, 379
recentia 248, 723. 437, 26. 460, 557
recentibus 213, 652. 236, 370
receperat 265, 779
receperunt 327, 417
recepi 145, 275. 400, 959
recepit 90, 384. 151, 424. 244, 629. 388, 633. 425, 608
recepta 6, 41. 140, 138. 169, 188
receptâ 59, 529
receptæ 442, 159
recepto 64. 652. 206, 455. 285, 10. 315, 101. 407, 106
receptos 391, 709
receptus 20, 340. 34, 686. 94, 504. 209, 516. 414, 297. 461, 584
receſſit 7, 61. 192, 99. 243, 589. 280, 700. 313, 43. 319, 216. 328, 466. 342, 36. 353, 359. 449, 312
receſſu 12, 177. 81, 157. 333, 592. 412, 261
receſſus 214, 670. 308, 691. 398, 902
recidat 170, 212
recidendum 13, 191
recidere 394, 766
recidimus 285, 18
recidit 291, 180
recinctas 195, 182
recingitur 123, 511
recingor 157, 593
recingunt 22, 398
recipit 159, 658. 251, 835. 287, 77
reciſum 257, 71
recludam 442, 144
recludere 223, 41
recludit 199, 285
reclusâ 432, 776
reclusis 213, 647
recognoſcit 313, 62
recolligat 196, 216
recondiderat 10, 159
recondere 357, 482
recondidit 110, 146. 335, 649. 341, 17
recondita 86, 273. 117, 339
reconditus 30, 583
recordati 391, 705
recordor 219, 818. 455, 436. 469, 774
recta 70, 776
rectior 77, 78
recto 71, 822. 218, 787
rectoque 213, 640
rector 19, 331. 33, 668. 41, 60. 47, 186. 134, 798. 144, 242. 171, 242. 207, 481. 273, 498. 310, 207. 329, 482, 493. 353, 364. 386, 599. 474, 860
rectorque 72, 848. 264, 245
rectum 67, 715. 191, 72
rectumque 8, 90
recubare 166, 109
recultæ 159, 647
recumbere 209, 539
recumbit 292, 195
recurſus 147, 450. 276, 593. 328, 454
recurvâ 328, 464
recurvam 226, 141. 465, 698
recurvas 427, 632
recurvatis 49, 245
recurvis 147, 327
recurvo 100, 665
recuſat 21, 385. 163, 51. 291, 171
recuſem 162, 25
recuſet 421, 486
recuſo 301, 484
reddant 159, 656
reddat 155, 521. 260, 154. 333, 608. 374, 272
redde 212, 618. 240, 505. 367, 78. 404, 36
reddebant 247, 717
reddebat 94, 498
reddemus 227, 166
reddentemque 434, 823
reddere 64, 644. 89, 361. 173, 308. 191, 64. 292, 203. 347, 187
reddêre 417, 383
redderet 385, 553
reddi 199, 296
reddique 294, 256
reddit 23, 423. 66, 695. 167, 122. 174, 330. 218, 800. 231, 253. 413, 272. 452, 379. 463, 635
reddit 255, 29. 302, 513. 315, 99. 364, 26. 449, 313
redditque 328, 466
reddita 93, 476. 252, 870. 332, 558. 459, 534
reddite 379. 372. 382, 472
redditur 61, 563. 136, 15. 216, 757. 447, 276
redditus 20, 348
reddunt 308, 702. 333, 601
redeamus 367, 77
redeant 99, 631
redeat 196, 216. 272, 479
redegit 5, 33
redemit 354, 393
redeo 215, 719
redeunt 17, 281. 36, 741. 95, 572. 293, 219. 414, 304. 446, 249
redeuntque 101, 684
redeuntum 30, 588. 34, 698
redeuntia 418, 423
redeuntibus 221, 3
redeuntis 271, 450. 301, 479
redibam 215, 723
redîêre 196, 200. 276, 582. 422, 527
redigantur 408, 149
redigar 170, 199
rediit 88, 331. 93, 474. 113, 231. 180, 531. 197, 236. 276, 582. 295, 280. 300, 442. 400, 958. 422, 519.

519. 431, 766
redimat 382, 472
redimebat 382, 473
redimicula 294, 265
redimitus 254, 3. 264, 238. 427, 654
redire 286, 39
rediret 307, 674. 332, 580
redis 337, 728
redit 55, 409. 66, 698. 108, 103. 109, 129. 122, 479. 176, 401. 218, 789. 938, 900
reditum 155, 542
reditura 213, 664
redituram 178, 442
redolent 119, 393
redolentia 246, 675. 440, 10
reducere 165, 107. 377, 333
reducet 80, 150
reducit 452, 381
reducto 345, 132
reducunt 328, 461
redunco 359, 562
reduxi 473, 229
refeci 370, 172
refecta 219, 827
refelli 36, 759
refer 122, 478. 147, 335. 393, 747
referem 218, 802. 254, 5. 267, 328. 356, 450. 374, 255. 413, 279. 429, 696. 471, 815
referamus 106, 41
referat 106, 43. 265, 277. 380, 401. 410, 192
referebam 215, 715
referebat 255, 15. 381, 443. 404, 52
referemus 110, 770
referens 12, 165. 127, 615. 420, 473
referente 214, 689. 358, 537
referentem 368, 122
referentia 462, 620
referitur 117, 349
refero 61, 562. 455, 451
referre 34, 700. 84, 225. 100, 659. 178, 449. 359, 540. 372, 203. 400, 956. 403, 19. 434, 831. 440, 93
referrem 375, 283
referrent 134, 797
referri 238, 446
refers 32, 656. 51, 286. 92, 462. 143, 271. 244, 614
refert 34, 700. 40, 35. 85, 245. 147, 337. 199, 302. 207, 481. 208, 503. 214, 692. 219, 830. 251, 810. 269, 394. 276, 850. & *alibi*.
refertque 332, 563
referunt 267, 346. 346, 160. 430, 742. 464, 681
referuntur 246, 672. 405, 77. 219, 823
reflectitur 156, 547
reflectunt 201, 341
refluitque 227, 163
refluum 198, 267
reformatus 269, 399
reformet 320, 254
refoventque 241, 536
refovet 292, 187
refrigerat 398, 903
refringit 182, 597
refrixit 355, 422
refugam 286, 42
refugerat 287, 79
refugerit 262, 206
refugit 29, 556. 32, 641. 56, 443. 58, 501. 225, 95
refugitque 197, 239
refundit 329, 488
refuso 335, 657
regale 72, 842. 151, 422. 279, 689
regalemque 12, 171
regales 179, 488
regalia 83, 204. 135, 2. 183, 614
regalis 164, 74
regaliter 55, 397
regant 7, 59
rege 128, 633. 209, 329. 371, 187. 368, 632. 392, 717. 426, 623
regebant 191, 75
regebat 223, 34
regem 50, 261. 139, 97. 189, 7. 197, 249. 200, 328. 213, 666, 667. 224, 89. 255, 17. 315, 92. 461, 589
regemque 213, 651. 417, 401
regentis 14, 207
regere 43, 86
reges 176, 413. 322, 299. 373, 232
regestâ 318, 188
reget 472, 834
regi 359, 561. 384, 530. 416, 371. 436, 2
regique 377, 328
regia *subst.* 16, 256. 27, 516. 39, 1. 51, 298. 120, 438. 122, 468, 470. 169, 177. 206, 452. 227, 154. 381, 431
regia *adj.* 61, 570. 73, 868. 117, 362. 165, 94. 174, 332. 189, 21. 222, 14. 224, 90. 255, 22. 264, 259. 286, 46. 338, 754. 348, 214. 383, 483, 484. 384, 523. 388, 638. 425, 592. 434, 823, 829
regimen 97, 592. 331, 552
regina 59, 512. 85, 265. 154, 507. 155, 543. 182, 590. 325, 389. 385, 545
reginam 125, 552
regina 7, 72
regione 230, 232. 422, 517. 439, 62
regionibus 178, 459. 196, 223. 296, 306. 342, 41
regionis 47, 203
regis 72, 843. 133, 764. 159, 650. 203, 385. 204, 395. 223, 43, 52. 300, 436. 305, 606. 319, 211. 333. 591. 334, 627. 382, 470. 416, 359. 434, 837. 465, 767
regisque 140, 147. 375, 276
regit 149, 370. 214, 689. 286, 47
regna 7, 61. 123, 511. 145, 277. 190, 38. 207, 472. 243, 955. 255, 18. 285, 15, 35. 322, 284. 388, 649. 407, 111. 424, 569. 432, 774. 459, 531. 473, 859
regnaque 263, 232
regnabat 412, 234
regnârat 426, 620
regnat 16, 241. 251, 829. 271, 437. 348, 221. 397, 854
regnata 244, 623
regnataque 392, 720
regni 149, 368. 168, 153. 222, 10. 256, 49. 285, 30. 393, 758. 403, 20
regnive 143, 218
regnis 128, 628. 271, 444. 301,

301, 476. 498, 881
regno 13, 182. 149, 378. 278, 668. 290, 148. 433, 804
regnorum 156, 566
regnum 11, 152. 122, 477. 131, 705. 178, 463. 240, 495. 321, 270. 391, 712. 406, 86. 415, 331. 425, 590. 426, 614
regnumque 384, 522. 457, 485
regunt 271, 433
reguntur 169, 179
rejeci 255, 32
rejecit 122, 475
rejectura 274, 512
rejice 418, 677
rejicere 62, 582
rejiceret 276, 606
relabens 334, 619
relabi 98, 616
relanguit 172, 291
relapſa 286, 57
relatis 170, 214. 368, 112
relatu 134, 793. 260, 167
relatus 262, 188. 405, 83
relaxant 17, 281
relecto 227, 173
releguntque 125, 570
relevare 174, 354. 219, 820. 266, 318. 457, 496
relevâſſe 437, 16
relevat 316, 129
relevere 279, 674
relicta 345, 144
relictâ 72, 847. 99, 649. 115, 293. 121, 447. 225, 108. 302, 504. 523, 427. 442, 158. 457, 487
relictæ 229, 221
relictas 165, 105. 232, 277
relictis 129, 668. 144, 252. 278, 643. 391, 707. 436, 7. 442, 148. 459, 541
relicto 68, 730. 54, 369. 113, 225. 320, 258. 339, 772. 474, 869
relictum 20, 347. 47, 187. 73, 873. 331, 543. 385, 552. 444, 184
relictus 195, 170. 366, 56. 410, 178. 411, 217
religârat 381, 439
religaret 430, 735
religata 130, 683. 427, 645
religatâ 412, 248
religatam 130, 672
religatus 419, 445
religione 308, 693
relinquam 190, 52. 191, 55. 277, 619. 336, 704. 409, 175. 464, 658
relinquant 108, 86
relinquar 190, 41
relinque 153, 299. 306, 620. 356, 476
relinquentur 450, 349
relinquere 297, 341
relinquet 169, 196
relinqui 293, 235. 458, 526
relinquis 225, 119
relinquit 28, 538. 69, 771. 76, 39. 108, 101. 126, 589. 162, 34. 191, 357. 301, 459, 478. 307, 670. 381, 428. 406, 87, 100. 416, 363. 422, 513
relinquite 247, 691
relinquitur 304, 585
relinquo 61, 576. 117, 336
relinquunt 46, 167. 52, 315. 170, 202. 380, 421. 400, 939. 419, 446
reliquerat 31, 598. 278, 645. 416, 348
relinquerunt 393, 734
reliqui 215, 732
reliquit 11, 150. 26, 494. 27, 526. 47, 186. 97, 585. 590. 140, 136. 275, 563. 287, 66. 307, 662. 321, 277. 323, 327. 349, 251. 366, 71. 384, 522. 401, 966. 459, 539
reluctanti 350, 264
reluxit 334, 617. 431, 769
rem 91, 417. 366, 49. 368, 104
remanente 228, 181
remanet 28, 552. 94, 493
remanſit 132, 750. 156, 563. 160, 677. 231, 255. 264, 263
remeabat 460, 569
remeâſſe 456, 480
remeat 334, 632
remi 423, 551
remige 178, 445. 225, 103
remigioque 230, 218
remigis 378, 367
reminiſcitur 16, 256. 175, 383. 199, 293. 337, 714
reminiſcor 388, 642
remis 98, 398, 619. 100, 657. 156, 538. 180, 512. 226, 138. 405, 75. 465, 703
remiſque 392, 728
remiſit 46, 185. 47, 200. 94, 500. 215, 718. 266, 314. 453, 414
remiſſis 113, 229. 150, 398. 170, 228. 266, 315. 136, 35
remiſſos 88, 319
remiſſurus 139, 95
remittas 180, 501
remittat 90, 378
remittent 328, 452
remitti 31, 604
remittis 92, 460
remittit 47, 191. 167, 144. 297, 330. 325, 376
remittunt 390, 702
remoliri 148, 354
remolleſcit 278, 661. 295, 185
remolleſcunt 21, 378
remoraminaque 97, 567
remorata 109, 137. 307, 671
remoratur 372, 220
remoretur 320, 233
remos 18, 294. 100, 664, 676. 328, 462. 329, 475, 486. 421, 507
remorâ 17, 279. 389, 676
remotam 184, 638
remotis 19, 328. 242, 571
remoto 368, 100
remotos 439, 62
remotus 338, 764
remove 143, 216
removebitur 343, 91
removente 172, 493
removerat 108, 81
removere 198, 256
removêre 227, 157
removete 382, 467
removi 99, 645. 379, 373
removit 33, 674. 154, 488. 163, 43. 184, 649. 362, 626. 381, 432. 410, 187
remugis 32, 657
Remulus 426, 617
Remuluſque 426, 616
renarrant 173, 316
renarro 159, 634
renaſci 453, 412
renidens 304, 558
renovamine 248, 729
renovantur 420, 465

renovare 271, 424
renovat 329, 472
renovata 196, 215
renovataque 141, 156
renovatus 9, 110
renovaverat 441, 125
renuente 234, 325
renuêre 463, 649
reor 22, 394. 327, 438. 357, 505. 364, 14
reos 438. 42
repagula 45, 155. 139, 120. 432, 783
repandus 100, 680
reparabat 4, 11
reparabile 21, 379
reparare 21, 363
reparaſque 334, 625
reparat 446, 253
reparatque 112, 216
reparata 22, 413
repelli 277, 631
repellite 469, 777
rependatur 66, 694
rependis 136, 15
repens 342, 61
repente 119, 402. 126, 586
repentinos 135, 5
repercuſſæ 92, 434
repercuſſo 43, 110. 134, 783
repercuſſum 291, 184
reperire 155, 519, 520
reperit 153, 477
reperitur 298, 377. 470, 795
reperta 32, 654. 34, 687, 688. 154, 518. 156, 572. 211, 592
repertis 176, 408
repertum 14, 214
repetam 260, 147
repetamus 81, 151
repetat 155, 530
repetatne 83, 204
repetebam 219, 814
repetenda 229. 212
repetendaque 400, 947
repetendus 277, 615
repetens 44, 125. 179, 491. 258, 103. 393, 739
repetîſſe 183, 562. 411, 232. 153, 464. 303, 530. 337, 711
repetiſque 272, 471
repetita 132, 734. 153, 473. 227, 171. 464, 684
repetitaque 162, 20. 249, 769. 309, 726
repetiti 178, 439
repetitum 270, 422. 350, 287
repetoque 98, 604
repetunt 22, 388. 121, 463
repleam 200, 334
replent 346, 156
repleri 246, 679
replet 20, 338. 84, 239. 199, 286
repletum 257, 87
reponere 359, 557
reponit 295, 269. 453, 407
reponunt 104, 10
reponuntur 16, 259
reportat 90, 369
repoſco 371, 180. 372, 200. 373, 235
repoſcunt 417, 401
repperit 31, 607. 53, 337. 109, 108. 153, 477. 230, 246. 383, 487. 427, 653
reppulerint 216, 740
reppulit 70, 786. 96, 64. 260, 164. 303, 527
reprehenſa 458, 526
repreſſit 36, 755. 182, 583. 260, 163
repugnas 189, 11. 320, 239
repugnat 26, 489. 43, 87, 103. 90, 376. 224, 73. 296, 319. 473, 854
repulſa *part.* 95, 533. 180, 512. 345, 124
repulſâ 131, 711
repulſa *nom.* 276, 580. 401, 967. 404, 42
repulſæ *nom.* 90, 395. 347, 199. 458, 503
repulſæ *partic.p.* 287, 82
repulſam *nom.* 43, 97. 86, 289
repulſis *part.* 393, 735
repulſo 71, 817. 397, 860
repulſus 323, 333
repurgat 425, 603
repurgato 145, 286
requiem 128, 629. 345, 135. 346, 146
requiemque 28, 541. 128, 642. 244, 628
requies 219, 817. 208, 377
requieſcere 304, 556. 308, 688
requieſcit 110, 166. 428, 665
requieverit 75. 12
requievit 129, 662. 301, 480. 304, 557
requiram 230, 232
require 60, 551
requirens 53, 336
requirenti 130, 680
requiret 66, 692
requiris 209, 521. 217, 762. 372, 211. 422, 508
requirit 75, 9. 109, 129. 207, 479. 436, 6. 446, 235. 370, 154
requiro 209, 515. 400, 940
rerum 4, 9. 8, 79. 23, 419. 40, 31. 50, 259. 52, 300. 80, 144. 128, 641. 129, 649. 208, 509, 522. 212. 614. 223, 49. & *alibi.*
rerumque 185, 677. 446, 252
res 23, 433. 62, 591. 80, 138. 94, 511. 113, 223. 125, 550. 173, 319. 209, 513. 219, 831. 248, 725. 259, 122. 269, 397. & *alibi.*
reſque 43, 89. 89, 350. 119, 394. 426, 610. 468, 748.
reſciêrit 56, 424
reſcindere 65, 677, 678. 359, 543. 432, 784
reſecare 318, 182
reſecat 245, 649
reſectas 198, 264
reſecuta 163, 36. 252, 863. 393, 749
reſedit 173, 301. 192, 102. 214, 671. 287, 88. 428, 659
reſeminet 452, 392
reſerabo 442, 145
reſerabit 223, 61
reſeratis 133, 762
reſerato 185, 663
reſeratque 298, 384
reſervant 370, 168
reſervent 213, 657
reſidant 258, 95
reſidens 30, 575. 140, 364. 289, 124. 394, 787
reſidentem 266, 310
reſiderat 191, 76
reſides 419, 436
reſidunt 447, 272
reſilire 100, 677. 175, 374
reſilit 357, 480
reſimas 406, 95

reſiſtere 18, 288. 262, 191
reſiſti 262, 200
reſiſtit 27, 503
reſiſtite 296, 322
reſiſtunt 450, 339
reſolvent 64, 654
reſolvi 417, 400
reſolvit 15, 227. 184, 643. 243, 587
reſolvite 21, 382
reſolvo 51, 282
reſoluta 272, 468. 273, 483
reſolutum 198, 253
reſonabat 234, 320. 348, 214
reſonabilis 89, 358
reſonant 216, 333. 307, 668
reſonare 192, 106
reſonat 84, 231
reſonis 94, 496
reſpergit 425, 604
reſpexit 363, 4
reſpice 335, 659. 457, 494
reſpicere 143, 224. 331, 547
reſpiceret 324, 354
reſpiciens 76, 22. 117, 339. 351, 314
reſpicio 409, 173
reſpicit 47, 190. 72, 874. 90, 383. 203, 389. 229, 216. 314, 66. 408, 129. 464, 646
reſpiramen 345, 142
reſpiramina 72, 828
reſponde 110, 143
reſponderat 90, 380
reſpondere 421, 497
reſpondet 361, 618
reſpondit 68, 742. 225, 96. 242, 560. 328, 441
reſponſa 88, 340
reſponſaque 95, 527
reſponſura 90, 387
reſtabam 101, 688
reſtabant 143, 208
reſtabas 35, 728
reſtabat 34, 700. 57, 471. 65, 655. 173, 298. 179, 486. 252, 847. 237, 80. 282, 769. 307, 673
reſtagnantis 324, 364
reſtant 126, 581. *bis.* 383, 507. 454, 430
reſtare 37, 379. 400, 947. 419, 439
reſtat 21, 365. 298, 573. 381, 615. 417, 396. 469, 767
reſtatque 152, 437
reſtet 181, 539
reſtitit 58, 500. 174, 327. 425, 604. 460, 569. 465, 690
reſtituit 15, 407. 316, 135
reſto 99, 626. 384, 516
reſumere 256, 59. 262, 193
reſumit 274, 524
reſumptâ 467, 743
reſumptis 129, 665
reſupina 50, 267. 172, 275
reſupino 345, 138
reſupinoque 36, 730
reſupinum 367, 86
reſupinus 109, 121. 138, 84. 148, 352. 349, 239. 352, 324. 458, 520
reſurgebant 57, 453. 222, 11
reſurgere 148, 349. 192, 81
reſuſcitat 239, 474. 421, 495
retardat 78, 92
retegatur 148, 357
retegente 221, 1
retendit 56, 419
retenta 33, 675. 53, 349. 97, 566. 353, 372
retentantem 263, 208
retentas 388, 635
retentat 36, 746. 139, 117. 339, 792
retentatis 417, 382
retentis 301, 474
retentos 81, 166
retentus 99, 628. 236, 379
retexi 377, 336
retexit 365, 38. 382, 459
retexite 285, 31
retexitur 446, 249
retexuit 209, 531
retia 89, 356. 123, 513. 215, 706. 217, 772. 234, 531. 291, 171. 324, 202. 399, 922, 933. 456, 473
retiaque 111, 77
reticere 89, 357. 319, 185
retices 32, 655
retinacula 225, 102. 337, 712. 423, 457. 465, 696
retinebat 8, 81. 62, 586
retinens 163, 35. 208, 497. 275, 575. 352, 348
retinente 140, 127
retinentia 184, 644
retinere 47, 192. 317, 175. 336, 687. 395, 809. 415, 340
retinet 32, 647. 297, 342. 350, 285
retorqueat 131, 716
retorſerunt 308, 697
retractant 123, 569
retractat 295, 288. 298, 370
retracto 215, 719
retrahebat 78, 87
retraxi 373, 237
retro 28, 529. 78, 88, 91. 82, 187. *& alibi.*
retroque 109, 134. 251, 812. 345, 136
retroverſus 129, 656
retuleram 218, 795
retulit 23, 437. 52, 303. 90, 387. 175, 383. 369, 141. 414, 310. 437, 11. 461, 586
retuſa 357, 496
revellere 352, 356
revelli 110, 152, 153. 243, 584. 260, 168
revellit 197, 226. 257, 86. 351, 300
reverentia 194, 146. 211, 609. 259, 123. 271, 427. 275, 555. 294, 251
reverſurum 328, 453
revertar 225, 113
revertebar 157, 585
revertentes 67, 714. 322, 303
reverti 181, 563. 301, 461. 373, 248
revertitur 178, 467. 251, 822. 394, 777
revexit 380, 402
revincta 136, 22
revinctâ 298, 379
revinctam 319, 212
revireſcere 55, 408. 199, 305
revixit 192, 77
revocabile 172, 264
revocamina 62, 596
revocantis 27, 503
revocare 20, 335. 113, 248. 195, 177. 277, 617
revocata 300, 452
revocataque 218, 794
revocate 96, 548
revocat 214, 689

revolet 281, 741
revolvo 297, 385
repunitque 333, 731
revus 370, 314. 438, 36
revulsam 398, 882
revulsum 187, 39. 350, 281. 352, 341
revulsus 52, 316
revulso 410, 181
revulsos 333, 554
Rex 16, 251. 148, 356. 159, 650. 179, 490. 180, 520. 192, 102. 244, 603. 290, 155. 315, 99. 316, 142. 318, 205. 325, 383. 372, 217. 383, 436. 390, 679. 424, 351. 461, 581. 586
Rexere 301, 390
rexerat 54, 370
rexerit 55, 393
rexit 112. 212. 432. 773
Rhadamanthon 271, 439
Rhadamanthus 271, 435
Rhamnusia 91, 406
Rhamnusidis 429, 694
Rhanisque 81, 171
Rhegi 402, 5
Rhegion 404, 48
Rhenum 50, 258
Rhesi 383, 249
Rhesum 367, 98
Rhetenore 422, 504
Rhodanumque 50, 258
Rhodiæ 360, 574
Rhodon 202, 365
Rhodope 48, 222. 181, 589
Rhodopæus 285, 11. 286, 50
Rhodopen 615, 87. 287, 77
Rhodosque 112, 204
Rhœtæi 318, 197
Rhœti 137, 38
Rhœtus 350, 271, 285
rictu 58, 481
rictus 36, 741. 77, 74. 100, 674. 108, 97. 175, 378. 313, 594. 316, 126. 325, 367. 404, 65. 409, 168
ridens 139, 215
ridet 160, 669
ridentem 123, 516. 266, 317
ridet 56, 429. 94, 514. 100, 657. 444, 205
rigavit 323, 419
rigebant 78, 100. 316, 122
rigebat 250, 807
rigent 182, 573. 401, 503
rigescere 268, 357. 424, 564
rigescunt 54, 364
riget 71, 823. 124, 527. 316, 350. 390, 631
rigidâ 427, 647
rigidas 277, 613
rigidi 222, 20. 313, 45
rigidique 250, 797
rigidis 237, 428. 299. 425. 396, 846. 433, 797
rigido 71, 813. 79, 118. 160, 673
rigidoque 123, 518
rigidos 263, 225. 334, 765
rigidum 257, 86. 294, 42
rigore 290, 139. 295, 283
rigorem 22, 461. 132, 746
rigori 432, 794
riguerunt 743, 209
riguisse 125, 555
riguo 245, 640. 395, 797
rima 330, 515. 414, 304. 498, 301
rimâ 107, 65
rimas 47, 211. 302, 512. 398, 891
rimus 90, 260
ripa 158, 602
ripâ 53, 337. 258, 109. 287, 74. 338, 769. 404, 49. 418, 427
ripæ 36, 729. 50, 250. 157, 598. 242, 552. 271, 449. 313, 53
ripam 175, 373. 258, 114, 118
ripas 32, 639, 640. 49, 241. 50, 252. 54, 371. 467, 733
Riphea 352, 352
ripis 5, 39. 6, 42. 64, 637. 157, 591. 196, 199. 197, 228
risêre 111, 188
risisse 266, 316
risit 67, 704. 124, 524. 257, 66. 394, 774
risitque 152, 452
risus 70, 778
ritè 85, 264. 218, 803. 388, 663. 442, 144
ritibus 182, 591
ritu 34, 695. 187, 717. 198, 258. 258, 89. 299, 398. 303, 536
rituque 445, 222
ritus 273, 499. 436, 5. 457. 483
rituque 440, 93
rivi 234, 334
rivo 278, 655
rivos 152, 435
rivus 57, 456. 333, 603
robora 18, 303. 78, 94. 140. 123. 186, 691. 196, 204. 208, 510. 249, 769. 314. 82, *bis*. 83. 352, 329. 358, 515. 417, 391. 445. 229. 454, 421
robore 78, 92. 248, 743. 249, 770. 337, 443. 302. 503. 352, 331. 349, 359. 423, 549
roboribusque 212, 632
roboris 55, 404. 249, 748. 444, 202
robur 249, 753. 302, 492
robusta 139, 128
robustior 444, 206. 445. 207
rodunt 390, 691
roga 162, 33
rogabam 174, 329. 335. 695
rogabat 143, 223. 175. 469
rogaberis 403, 31
rogabo 93, 465
roganda 151, 415
rogando 46, 183
rogandos 171, 263
rogant 16, 248. 55, 395. 106, 31. 322, 290. 345. 176. 400, 951. 423, 482
rogantem 61, 566. 180, 522. 232, 863. 298, 393
rogantis 200, 308
roganti 84, 240. 152, 445. 162, 33. 282, 751. 305. 552. 336, 683
rogantis 195, 169. 326, 395
rogarem 223, 53
rogari 332, 583. 403, 30
rogat 21, 386. 36, 735. 47. 86, 288. 173, 395. *bis*. 185, 684. 197, 2. 224, 2. 382, 471. 477. 787
rogata 100, 653. 182, 579
rogati 110, 154
rogato 86, 283
rogatus 159, 651
rogavi 408, 138
rogavit 192, 90
rogem 93, 465

roger 93, 465
roges 293, 220. 396, 823
rogique 390, 687
rogis 110, 166. 211, 610
rogos 211, 609. 323, 333
rogum 387, 610
rogumque 63, 619
rogus 239, 478. 387, 601. 442, 156
Romam 454, 431. 461, 597
Romana 433, 800, 809
Romanæ 435, 849
Romanam 467, 736
Romane 463, 637, 654
Romani 434, 837
Romanique 472, 826
Romanum 14, 201
Romechiumque 465, 705
Romule 433, 806
Romuleæ 642, 625
Romuleos 435, 845
Romulus 460, 561
rorant 17, 267
rorantia 20, 339. 82, 117
rorat 387, 622
rore 81, 164. 114, 263. 297, 360. 313, 57. 354, 410. 429, 708
roreſcit 446, 246
ros 159, 635
roſaria 465, 708
roſarum 43, 113
roſâve 354, 410
roſeo 215, 710
roſtris 85, 249
roſtriſque 387, 613
roſtro 28, 536. 131, 706. 160, 673. 165, 97. 226, 147. 236, 371. 309, 713. 337, 735, 738. 413, 282. 417, 391. 441, 113
roſtrum 54, 276. 155, 545. 185, 673
rota 45, 139. 458, 522
rotâve 24, 448
rotæ 43, 108. 44, 133
rotarum 170, 219
rotat 123, 518
rotatis 42, 74. 263, 221
rotato 351, 296
rotatum 263, 217
roſis 80, 150
rotiſque 52, 312
ruat 141, 166
rubebant 343, 71
rubefactaque 379, 394
rubefecit 236, 383
rubens 350, 277
rubent 93, 484. 325, 375
rubentem 122, 482
rubentes 54, 375
rubenti 116, 332. 288, 101
rubentia 170, 222
rubeſcere 44, 116. 98, 600
rubeſcunt 386, 581
rubet 444, 193
rubetis 9, 105
rubigine 70, 776. 250, 802
rubor 114, 268. 116, 329. 163, 47. 210, 555. 398, 887
rubore 26, 488. 57, 450
ruborem 91, 423. 93, 482. 239, 466. 305, 594
rubori 94, 491
rubrâ 325, 368
rubuerunt 312, 19
rude 280, 719
rudem 162, 19. 196, 213
rudente 98, 616
rudentes 329, 474, 495
rudi 159, 646
rudibuſque 22, 406
rudis 4, 7. 8, 87. 23, 429. 306, 636. 375, 290
ruent 51, 296
ruenti 235, 343
ruere 141, 166. 331, 538
rugas 445, 232
rugis 86, 276
rugoſis 246, 674
rugoſoque 212, 626
ruinæ 14, 202. 172, 268
ruinam 240, 498
ruinas 454, 424. 471, 812
ruit 102, 715. 163, 51. 182, 586. 207, 475. 235, 343. 314, 336. 331, 530, 556. 367, 83. 467, 730
ruitque 345, 134
ruitis 271, 428
ruiturum 121, 460
rumor 85, 253. 167, 147. 304, 561
rumoribus 335, 667
rumorum 342, 55
rumpere 349, 249. 470, 780
rumpit 14, 208. 109, 124. 159, 639. 171, 251. 456, 465
rumpitque 21, 384
rumpo 196, 233
rumpunt 333, 598
rupe 109, 114. 263, 211. 333, 591. 394, 786
rupes 84, 226. 158, 613
rupibus 409, 160. 410, 190
rupiſque 132, 733
rupiſſet 136, 36
rupit 99, 627. 114, 255. 144, 257. 167, 131. 309, 723. 344, 96. 345, 217. 350, 289. 254, 391. 382, 476
rupta 150, 406. 332, 569. 381, 442
rupti 359, 567
ruptis 358, 511
ruptoſque 301, 490
rura 33, 676. 75, 2. 145, 276. 207, 463. 301, 478. 316, 146. 338, 766. 392, 720. 451, 367
rure 66, 688
ruricolæ 176, 392. 315, 91
ruricolam 441, 124
ruricolaſque 153, 479
rurigenæ 217, 770
ruris 15, 232. 40, 16. 462, 617
rurſumque 256, 42. 444, 190
rurſus 88, 327. 90, 383. 93, 486. 101, 684. & *alibi plur.*
rurſuſque 160, 660. 163, 47. 295, 288. 344, 98. 359, 557
rus 34, 694. 426, 627
ruſtica 13, 192. 157, 583. 174, 348. 422, 522
ruſtice 66, 699
rutilaſque 351, 294
rutilis 64, 635. 119, 403. 152, 440. 187, 715
rutilo 43, 112
rutilos 52, 319. 327, 436
rutilum 138, 83
Rutuli 422, 528
Rutulos 419, 455
Rutulum 424, 567
ruunt 18, 285. 46, 167. 47, 204. 83, 109. 95, 529. 357, 494

S.

SAbina 434, 832.
Sabinæ 436, 4
Sabini 432, 775

Sabinis 433, 797, 800
ſacer 16, 254. 125, 571. 156, 573. 289, 109. 308, 693. 317, 163
ſacerdos 104, 4. 139, 109. 211, 593. 308, 693. 382, 475. 388, 640. 464, 676
ſacerdotes 247, 707
ſacerdoti 390, 703
ſacerdotis 464, 681. 469, 778
ſacra 48, 223. 67, 713. 76, 26. 81, 156. 95, 518, 530. 96, 558. 97, 576. 101, 691. 702, 710. 102, 732. 106, 32, 37. 170, 202. 192, 24. *& alibi.*
ſacraque 230, 250. 457, 489
ſacraria 308, 695
ſacrârunt 257, 88
ſacras 21, 368. 326, 412. 453, 407
ſacraſque 467, 727
ſacrata 300, 451. 318, 198. 438, 55. 474, 864
ſacrataque 296, 321
ſacravêre 307, 646
ſacri 243, 956. 342, 33. 405, 80. 408, 130
ſacrificâ 349, 249
ſacrifica 406, 84
ſacrilegæ 313, 41
ſacrilegi 250, 792. 251, 817
ſacrilegos 105, 23
ſacris 18, 287. 170, 201, *bis.* 182, 588. 239, 482. 229, 399. 341, 14. 462, 625
ſacriſque 409, 156
ſacro 44, 122. 99, 621. 153, 469. 403, 21
ſacroque 121, 449
ſacrorum 97, 574. 173, 325. 183, 603. 314, 68. 315, 94
ſacros 24, 446. 57, 464. 145, 263. 160, 661. 211, 602. 247, 713
ſacrum 184, 648. 192, 101. 249, 752. 382, 461
ſæcli 225, 97
ſæcula 92, 444. 107, 67. 170, 208. 198, 274. 408, 114. 453, 395. 455, 466
ſæculaque 10, 25
ſæpe 23, 428. 26, 481, 482. 32, 639. 41, 65. *& alibi quàm plur.*
ſæpius 123, 508. 130, 685. 150, 397. 272, 457
ſæva 24, 453. 108, 102. 131, 716. 135, 6. 210, 561. 262, 199. 266, 317
ſævaque 42, 82
ſævæ 124, 547. 371, 185
ſævam 57, 470. 104, 8
ſævamque 249, 766
ſævarum 119, 404. 203, 387
ſæve 351, 296
ſævi 182, 581. 341, 8. 419, 439
ſævique 353, 381
ſævior 10, 126. 97, 571. 395, 798. 397, 858
ſævis 52, 313. 191, 64. 201, 342. 297, 350
ſæviſque 417, 402
ſæviſſime 348, 219
ſævit 14, 200. 55, 399, 400. 131, 713. 232, 296. 237, 416. 324, 345. 325, 369. 383, 504. 391, 709
ſævitiæ 87, 306. 125, 550
ſævitiam 186, 688
ſævo 178, 464. 423, 559. 440, 92
ſævorum 348, 219
ſævumque 360, 582
ſagacior 333, 599
ſagax 82, 207. 140, 146. 234, 316
ſagitta 27, 519. 171, 235. 228, 247, 695. 360, 571
ſagittâ 172, 266. 258, 102. 259, 127. 305, 588. 361, 596
ſagittæ 291, 170. 366, 51
ſagittam 236, 380. 323, 324
ſagittas 63, 616. 82, 188. 149, 367. 263, 232. 380, 401
ſagittiferâ 25, 468
ſagittis 25, 460. 222, 31. 377, 334. 383, 501
Salentinumque 438, 51
ſalibus 448, 286
ſalici 157, 594
ſalicis 395, 800
ſalicta 157, 590
ſalictis 324, 363
ſalientis 97, 587
ſalientia 244, 606
ſalignâ 258, 99
ſalignis 245, 656
ſaligno 245, 659
ſalire 181, 559
ſaliunt 175, 381. 295, 289
ſalix 234, 336
Salmaci 116, 306
Salmacis 115, 286. 117, 337, 347. 449, 319
ſaltatibus 427, 637
ſaltem *adv.* 44, 126. 117, 334. 265, 781. 281, 729. 336, 705
ſaltibus 452, 377. 397, 872
ſaltu 52, 314. 76, 42. 175, 365. 217, 772
ſaltu *pro nemore* 256, 47
ſaltuque 422, 521
ſaltumque 125, 552
ſaltus 46, 165. 98, 599. 101, 683. 330, 524
ſaltus *nemora* 58, 498. 66, 689
ſalvâ 441, 109
ſalve 56, 428. 358, 530. 461, 581
ſalus 99, 648. 412, 236
ſalutant 132, 736. 213, 651. 467, 731
ſalutantum 146, 295
ſalutat 76, 25. 464, 687
ſalute 403, 11. 413, 271
ſalutem 28, 534. 179, 477. 183, 624. 195, 173. 274, 529
ſalutent 180, 508
ſalutifer 64, 642. 467, 744
ſalutiferâ 403, 632
ſalutis 210, 564
Samenque 391, 711
Samius 439, 60
Samos 229, 221
ſana 123, 521. 276, 599
ſanæ 223, 35
ſancta 423, 536
ſanctaque 279, 690
ſanctæ 21, 372
ſanctatque 102, 733
ſanctique 317, 172
ſanctis 168, 164
ſanctius 8, 76
ſaneſque 403, 23
ſanet 299, 397
ſanguine 11, 157. 12, 16[illegible] 14, 201. 15, 235. 3[illegible] 719. 43, 90. 49, 235. 5[illegible] 368. 63, 610. 64, 65[illegible] 71, 824. 80, 140. 9[illegible] 522. *& alibi quàm plur.*
ſanguineâ 77, 57

ſanguineâque 11, 143
ſanguineæ 54, 360. 367, 85
ſanguineam 79, 125
ſanguineis 418, 408
ſanguinis 107, 52. 198, 259. 272, 465. 326, 402. 359, 558. 369, 142, 149. 370, 152. 454, 423
ſanguis 78, 85. 171, 259. 249, 762. 259, 129. 301, 459. 302, 493. 345, 127. 350, 275. 352, 326. 382, 469. 410, 195. 431, 754. 441, 175
ſanguiſque 76, 39. 294, 241
ſaniem 201, 338
ſaniemque 122, 494
ſanior 189, 18. 274, 541
ſano 216, 742
ſapiens 381, 433
ſapiente 306, 622. 378, 374
ſapienter 379, 377
ſapientiùs 43, 102
ſapies 428, 675
ſarcina 170, 224
ſarculaque 313, 36
Sardibus 316, 137. 317, 152
ſariſſa 356, 466. 357, 479
Sarpedonis 374, 255
ſat 222, 24
ſata 8, 89. 168, 157
ſatæ 200, 322
ſatam 169, 185. 323, 320
ſatelles 416, 354
ſati 193, 124. 213, 665. 432, 778
ſatia 261, 178
ſatiaque 172, 281
ſatiantur 133, 759
ſatiare 325, 371
ſatiata 85, 252. 219, 813
ſatiatæ 80, 140
ſatiatur 251, 836
ſatis *adv.* 13, 196. 20, 357. 22, 406. 26, 500. *& alibi plur.*
ſatibus i. e. *ſegetibus*, 18, 286
ſatiſque 120, 429
ſatos 115, 282. 140, 141
ſatum 37, 771. 263, 233. 344, 93
ſaturæ 456, 472
ſaturatâ 317, 166
ſaturatos 303, 541
Saturnia 31, 612, 615. 56, 435. 59, 531. 86, 271. 87, 293. 88, 333. 89, 365. 121, 448. 122, 464. 147, 330. 261, 176. 414, 320. 432, 782
Saturnius 12, 163. 151, 420. 247, 703. 264, 242
Saturno 9, 13
Saturnus 167, 126. 273, 497. 473, 858
ſaturos 44, 120
ſatus 8, 82. 36, 751. 235, 363. 321, 271, 280. 368, 123. 426, 611
Satyri 166, 110. 175, 383. 176, 393. 427, 637
Satyrique 13, 193. 105, 25
Satyros 34, 692
ſaucia 9, 102. 54, 361. 64, 652. 71, 808. 298, 373. 325, 737
ſaucius 102, 719. 262, 204. 348, 206. 350, 280. 251, 302
ſaxa 22, 400, 411. 58, 491, 84, 226. 97, 570. 133, 778. 141, 160. 158, 613. 181, 547. 196, 204. 222, 18. 242, 552. 303, 535. *& alibi*
ſaxaque 450, 347
ſaxea 125, 557. 154, 509. 350, 283. 449, 313
ſaxeus 405, 73
ſaxi 164, 76. 398, 892
ſaxificos 143, 217
ſaxis 313, 42. 450, 347
ſaxo 21, 376. 33, 679. 67, 707. 122, 518. 124, 544. 142, 202. 147, 317. 182, 573. 222, 16. 241, 539. 286, 44. 324, 340. *& alibi.*
ſaxoque 35, 718, 143, 233. 165, 100
ſaxum 52, 326. 72, 830. 115, 278. 121, 460. 132, 752. 173, 309. 315, 110. *bis.* 341, 23. 364, 26. 385, 567. 431, 758
ſaxumque 334, 642. 352, 341. 424, 565
ſcabræ 250, 802
ſcelerata 10, 127. 100, 113. 121, 456. 170, 213. 201, 340. 250, 792
ſceleratæque 139, 102. 224, 94. 388, 628
ſceleratæ 457, 498
ſcelerato 136, 37. 146, 293
ſceleratos 469, 776
ſceleratus 10, 131. 75, 5. 240, 497. 249, 754. 270, 408
ſceleri 145, 273. 301, 460, 468. 441, 128
ſcelerique 296, 322
ſceleris 179, 473. 182, 578. 225, 105. 238, 465. 293, 225. 298, 367. 381, 433
ſceleriſque 99, 645
ſcelerum 365, 45
ſcelus 80, 142. *bis.* 123, 505. 184, 635. 195, 172. 225, 111. 226, 130. 239, 484. *bis* 249, 774. 273, 505. 296, 314, 315, 323. 297, 342. 314, 67. 440, 88
ſceptra 85, 265, 332, 560
ſceptri 72, 847. 208, 506. 371, 192
ſceptro 426, 612
ſceptroque 12, 178. 192, 103
ſceptrum 151, 422. 390, 680, 424, 570. 426, 619
Schœneïa 305, 609. 307, 660
ſciat 46, 170
ſciet 55, 392. 264, 258
ſcilicet 43, 90. 57, 471. 80, 135. 99, 647. *& alibi.*
ſcindere 260, 166
ſcindit 336, 683
ſcinditque 298, 386
ſcinditur 129, 123. 497, 739
ſcindunt 328, 463
ſcintilla 192, 80
ſcire 63, 615. 88, 338. 119, 410. 155, 520. 517, 780. 299, 413. 329, 493. 389, 672. 414, 417. 429, 696
ſcires 12, 162. 162, 23
ſciret 452, 388
Scironis 206, 447
ſcis 372, 203
ſciſsâque 220, 853
ſciſſæ 124, 546
ſciſſæque 421, 526
ſciſſet 153, 472
ſcit 46, 170. 153, 474. 182, 580. 355, 440
ſcitabere 37, 775

ſcitantibus 59, 512
ſcitatur 68, 741
ſcitaris 134, 793
ſcitatur 297, 357. 334, 622
ſcitè 442, 142
ſcitetur 60, 548
ſcitis 92, 443. 462, 623
ſcituſque 258, 108
ſcopulis 97, 592. 131, 709. 206, 447. 395, 801. 458, 518
ſcopulo 243, 593. 339, 783. 381, 438
ſcopuloque 125, 553
ſcopulos 190, 33. 206, 447. 276, 592. 406, 88
ſcopuloſque 84, 226
ſcopulum 164, 76. 405, 73. 410, 182
ſcopulus 124, 525. 263, 226
ſcorpion 42, 83
ſcorpios 47, 196
ſcorpios 451, 371
ſcribit 274, 522
ſcripſi 277, 626
ſcripta 274, 527
ſcripto 292, 206
ſcrobibus 197, 243. 318, 189
ſcrutantur 442, 136
ſculpit 293, 348
Scylaceaque 465, 702
Scylla 191, 65. 224, 91. 225, 104. 392, 730. 398, 900. 403, 18. 404, 59. 405, 70
Scyllâ 404, 39
Scyllæ 404, 52
Scyron 207, 464
Scyronve 370, 156
Scythiæ 48, 224. 250, 788
Scythiam 7, 64. 250, 797
Scythicâ 305, 588
Scythicas 159, 649
Scythiçis 448, 285
Scythides 451, 760
Scython 115, 280
ſe 9, 101. 35, 704, 712. 37, 772. & *alibi quàm plur.*
ſeque 22, 389. 32, 641, 644. 63, 613. 124, 529. & *alibi.*
ſecabant 188, 1
ſecabitur 329, 479
ſecant 6, 46
ſecantes 21, 370
ſecedere 57, 465. 93, 467
ſecedit 318, 185
ſecent 27, 509
ſecernunt 413, 267
ſeceſſit 179, 490
ſecius 71, 809. 305, 588
ſecreta 30, 594. 61, 566. 68, 737. 69, 749. 113, 224. 275, 558. 385, 555
ſecretaque 191, 75. 347, 196
ſecretos 338, 765
ſecrevit 4, 23
ſectamque 5, 33. 245, 650
ſecto 278, 658
ſectos 94, 506
ſecuêre 299, 930
ſectus 44, 130
ſecuit 5, 33
ſecula 446, 261. 475, 878
ſecum 22, 389. 109, 116. 120, 422. 123, 500. & *alibi.*
ſecumque 367, 82
ſecunda 33, 659
ſecundas 80, 138. 258, 92
ſecundi 378, 360
ſecundis 246, 673
ſecundo 212, 619. 237, 420. 380, 418. 392, 728
ſecundum 277, 618
ſecura 156, 572. 167, 137. 206, 455. 220, 867. 283, 784. 347, 199
ſecuraque 421, 490
ſecuræ 9, 100
ſecures 205, 428
ſecuri 76, 28. 298, 372. 349, 245. 411, 126
ſecuriferumque 356, 460
ſecurim 236, 397
ſecurior 11, 151
ſecuroſque 264, 240
ſecurum 445, 129
ſecuros 205, 435. 327, 423, ſecùs 68, 727. 178, 455. 227, 162. 344, 102. 357, 480. 433, 180
ſecuta 82, 201. 83, 214. 125, 550. 281, 737. 314, 71. 343, 82. 464, 664
ſecutæ 124, 543. 283, 780. 313, 45. 394, 781
ſecuti 141, 157. 253, 884. 309, 710. 423, 542
ſecutum 97, 576. 238, 91. 339, 778. 368, 123
ſecuturo 146, 289
ſecutus 84, 228. 91, 114. 140, 124. 358, 529
ſed 8, 93. 10, 138. 12, 160. 13, 190. & *alibi quam plur.*
ſedant 440, 83
ſedare 91, 415
ſedatis 450, 349
ſede 72, 846. 94, 504. 96, 539. 108, 78. 147, 321. 148, 359. 331, 555. 442, 148, 159. 473, 843
ſedem 154, 497. 169, 187. 206, 445. *bis.*
ſedens 39, 12. 320, 237. 399, 923
ſedere 12, 177. 78, 88
ſederunt 350, 289
ſedes 15, 218. 30, 574. 120, 433. 121, 456. 148, 348. 406, 98. 422, 510. 437, 22 438, 35. 455, 449 467, 718. 473, 839
ſedeſque 467, 738
ſedet 18, 293 70, 775. 412, 261. 450, 337
ſedibus 47, 147. 59, 513. 164, 72. 409, 155
ſedilia 147, 317
ſedit 34, 682. 71, 814. 114, 261. 177, 432. 193, 136. 287, 74 443, 162
ſeditio 271, 426
ſeditioque 342, 61
ſeducat 117, 372
ſeducta 246, 673
ſeductâque 270, 460
ſeductos 298, 902
ſeductus 90, 379
ſeducunt 387, 611
ſedula 300, 438. 399, 928
ſedulitas 299, 409
ſeduxit 66, 691
ſeges 47, 213. 79, 110. 350, 274
ſegetem 389, 653
ſegetes 10, 137. 17, 272. 18, 295. 153, 482. 231, 290
ſegnem 85, 246
ſegnibus 257, 500
ſegnis 96, 563
ſelige 428, 678
ſemel 34, 692. 64, 645. 141, 155. 247, 695. & *alibi.*

Semele 87, 263
Semeleia 147, 329. 277, 640
Semelen 85, 261
Semeles 86, 274, 278
semesaque 185, 664
semesarumque 69, 771
semianimes 210, 577
semianimesque 411, 209
semianimi 139, 105
semicaper 422, 515
semidei 13, 192
semideique 428, 673
semifer 63, 633
semihomines 358, 536
semilacerque 201, 344
semimarem 118, 381
semina 4, 9. 8, 91. 10, 123. 23, 419. 63, 629 78, 105. 125, 573. 153, 480. 485. 193, 123. 301, 470. 445. 216. 450, 347. 452, 375
seminaque 132, 749
semine 8, 78. 36, 748. 85, 260. 212, 623. 316, 144. 469, 760
semineces 15, 228
Semiramis 107, 58
semivir 118, 386
semper 29, 558, 565. 32, 633. 69, 764. 80, 135. *& alibi plur.*
semperque 116, 301. 252, 842. 442, 158. 444, 197
sena 355, 429
senatum 461, 590
senatus 463, 641. 473, 843
senecta 199, 299. 165, 266. 408, 148
senectæ 89, 347. 179, 500. 197, 237. 246, 672. 271, 436. 445, 227.
senectam 188, 12. 201, 337
senectus 196, 215. 298, 396. 347, 186. 384. 517. 408, 143
senem 59, 510. 198, 261
senemque 356, 264. 445, 210
senes 95, 538. 248, 722. 275, 550. 307, 646
senesque 241, 525
senex 30, 580. 49, 243. 66, 688. 106, 26. 204, 400. 247, 704. 319, 221. 338, 757. 347, 178. 361, 597. 442, 773
senilem 407, 117
seniles 197, 250. 229, 210. 241, 528
senili 207, 478. 194, 163
senilis 445, 212
senior 32, 645. 66, 702. 247, 715. 317, 157. 335, 646. 338, 749. 347, 182. 359, 540. 446, 229. 457, 485. 473, 838
senioribus 437, 10. 456, 470
senis 94, 515. 188, 4. 199, 286. 360, 578. 380, 409
senserat 57, 466. 66, 687. 319, 225. 338, 741
sensêre 46, 167
senserit 100, 651. 337, 739
senserunt 343, 71. 394, 785, 786
sensi 93, 463. 157, 597. 220, 863. 244, 607. 400, 945. 423, 282
sensibus 313, 43
sensim 73, 870. 114, 254
sensimus 383, 504
sensisse 57, 452. 215, 727. 251, 812. 389, 656
sensisset 338, 759
sensistis 107, 68
sensit 57, 446. 60, 545. 63, 620. 89, 365. 166, 119, *bis.* 120. 183, 601. 184, 630. 264, 242. 265, 273. 266, 308. 295, 277, 295. *& alibi.*
sensitque 314, 74. 382, 454
sensu 352, 325
sensum 410, 178
sensura 295, 269
sensurum 263, 228
sensurus 375, 287
sensus 99, 631. 302, 499
senta 120, 436
sententia 16, 243. 88, 322. 163, 41. 224, 67. 274, 516. 276, 587. 279, 683. 517, 172. 327, 439. 438, 43, 47. 463, 648
sentes 27, 509
sentiat 123, 499. 252, 858. 360, 595
sentire 85, 248. 427, 632
sentirent 156, 557
sentiri 274, 538
sentirique 245, 652
sentis 297, 346
sentit 29, 554. 31, 604. 48, 230. 58, 488. 107, 68. 120, 442. 125, 555. 128, 577. 193, 116. 239, 472. 240, 516. 252, 862.
sentite 239, 489
sentitur 395, 811
separat 19, 313. 76, 45. 92, 448
sepes 26, 493. 196, 186
sepibus 231, 258
sepositisse 88, 319
sepositit 149, 381
septem 50, 255, 256. 59, 528. 88, 326. 142, 188. *& alibi.*
septemque 7, 64
septemflua 468, 753
septemfluus 23, 422
septemplice 142, 187
septemplicis 363, 2
septenis 66, 682
septima 169, 192
septimus 112, 213
sepulchrales 239, 480
sepulchris 120, 435. 196, 206. 285, 14. 381, 423
sepulchro 53, 343. 212, 618. 230, 234. 275, 562. 336, 705. 452, 389
sepulchrum 381, 447. 453, 405
sepultâ 451, 370
sepulti 230, 235. 383, 503
sepulto 387, 615
sequantur 32, 647
sequar, 191, 56. 240, 511. 442, 143
sequatur 111, 180. 372, 221
sequendi 27, 507
sequendo 278, 648
sequens 78, 91. 345, 134. 416, 364
sequente 107, 54. 444, 197
sequentem 422, 519
sequentes 34, 692. 76, 22. 217, 774
sequenti 228, 190. 252, 852. 404, 35
sequentia 87, 299. 311, 2. 413, 265
sequentis 218, 788. 465, 691
sequerer 20, 362
sequerere 336, 695. 403, 28
sequeretur 276, 588
sequetur 209, 518
sequi 98, 609. 219, 812. 229, 215

ſequimur 275, 554
ſequitur 28, 532. 32, 643. 58, 498. 61, 576. 90, 371, 372. 95, 527. 123, 515. 185, 666. 247, 711. 357, 83. 268, 358. 271, 440. & *alibi.*
ſequiturque 32, 643. 121, 461. 218, 690
ſequor 189, 21
ſequuntur 102, 716. 105, 25. 234, 532. 323, 326. 340, 6. 444, 183
ſera 15, 219
ſeræ 244, 629. 429. 710
ſeram 463, 651
ſeraque 63, 617
ſeraſque 452, 384
ſereno 12, 168. 52, 321
ſeri 271, 434
ſeriemque 442, 152
ſeries 365, 29
ſerieque 125, 564
ſerior 474, 868
Seriphi 144, 242
Seriphon 144, 251. 207, 464
ſeris 162, 29
ſeriſque 167, 138
ſeriùs 108, 105. 112, 198. 285, 33
ſerò 63, 612
ſeroque 119, 415
ſeroſque 452, 384
ſermo 178, 448. 308, 679
ſermone 14, 208. 34, 683. 86, 279. 89, 364. 106, 31. 270, 418. 317, 174. 346, 159, 165. 408, 121
ſermonibus 167, 147. 213, 661. 214, 679. 245, 651. 342, 56
ſerpens 24, 439. 46, 173. 76, 38. 77, 62. 78, 98. 117, 362. 166, 114. 257, 69. 265, 266 280, 603. 334, 639. 341, 17. 467, 737
ſerpente 25, 454. 464, 670
ſerpentem 78, 98
ſerpentibus 201, 350
ſerpentigenis 196, 212
ſerpentis 24, 447. 64, 652. 78, 93. 96, 545. 278, 647. 313, 59. 341, 23
ſerpentum 70, 772. 88, 325. 209, 534. 250, 798
ſerpere 71, 826. 341, 13
ſerpit 269, 389
ſerpunt 100, 665. 126, 600
ſerræ 230, 246
ſerta 40, 28. 104, 7. 248, 723. 300, 433. 399, 929. 430, 736
ſertaque 249, 745
ſertis 73, 867. 264, 238
ſerva 154, 497
ſervabant 32, 627
ſervabat 66, 690
ſervabere 192, 93
ſervaberis 351, 309
ſervabitur 190, 39
ſervabunt 417, 381
ſervamus 395, 814
ſervanda 129, 647
ſervandam 31, 624
ſervant 467, 730
ſervantes 212, 626
ſervantia 34, 684
ſervantis 298, 383
ſervare 382, 480
ſervari 203, 380
ſervas 384, 517
ſervaſſet 215, 716
ſervat 15, 237. 114, 270. 158, 631. 224, 69. 263, 227. 265, 265. 341, 23. 346, 149. 409, 163. 431, 760. 443, 170
ſervata 131, 703. 136, 24
ſervatæ 136, 15. 191, 56
ſervato 267, 348
ſervatoque 245, 649
ſervatos 338, 750
ſervatrix 190, 50
ſervatum 420, 475
ſervatur 396, 830
ſervaturis 60, 538
ſervatus 192, 94
ſervatuſque 238, 459
ſervaverat 238, 459
ſervavique 367, 76
ſervavit 326, 405
ſervet 320, 232
ſerviet 396, 820. 472, 631
ſervire 382, 460
ſervit 27, 516
ſervitque 210, 563
ſervitii 75, 16
ſervitura 472, 828
ſerùm 376, 297
ſervo 216, 741. 386, 592
ſervor 216, 741
ſetæ 36, 739. 232, 285. 397, 850
ſetæque 414, 303
ſetas 236, 383
ſetige 236, 376
ſetigeri 413, 289
ſetigeroſque 303, 549
ſetis 237, 428. 396, 846. 413, 279
ſeu 123, 520. *bis.* 128, 639. 162, 20, 23. & *alibi.*
ſeverâ 85, 254
ſex 40, 18. 113, 220. 164, 72. & *alibi.*
ſexque 173, 297
ſexangula 452, 382
ſexta 222, 11
ſexto 464, 700
ſi 18, 288. 20, 358, 361. 21, 376, 377. & *alibi quàm plur.*
ſibi 5, 27. 16, 250. 21, 386. 35, 705. & *alibi quàm plur*
ſibila 76, 38. 122, 494. 394, 785. 464, 670, 684
ſibilat 426, 589. 350, 279
Sibyllâ 409, 154
ſic 4, 16. 5, 32. 6, 47. 8, 87. & *alibi quàm plur.*
Sicaniam 154, 495. 392, 724
Sicanias 447, 279
ſicca 48, 218
ſiccaque 51, 278
ſiccæque 50, 262
ſiccantem 339, 770
ſiccare 39, 12
ſiccat 50, 257. 269, 395
ſiccata 157, 175. 174, 341
ſiccatoſque 390, 690
ſiccaverat 108, 82. 239, 469
ſiccis 4, 19. 404, 50
ſicco *verb.* 399, 931
ſicco *adj.* 307, 654
ſiccoque 73, 870
ſiccum 100, 661
Sicelides 151, 412
Sicula 232, 283
Siculæque 403, 7
Siculam 394, 770
Siculo 191, 65
ſicut 18, 370. 158, 601. 171, 244. 184, 657. 348. 205. 386, 585
Sicyonius 83, 216
ſidera 7, 71. 11, 153. 13. 180. 36, 731. 58, 487. 58, 508. 67, 722. 134. 789. 152, 444. 175, 368. 195

195, 188. 196, 217. & *alibi.*
sideraque 42, 71. 59, 529. 153, 484
sidere *verb.* 18, 307
sidere *subst.* 23, 424. 228, 178. 265, 286
sidereâ 110, 169
sidereis 37, 779
sidereo 174, 341
sidereos 464, 665
sidereum 290, 140. 437, 31
sidereus 328, 445
sideribus 26, 499. 129, 662
Sidone 125, 572
Sidoniæ 124, 543
Sidonida 72, 840
Sidonide 295, 267
Sidonis 405, 80
Sidonius 79, 129
sidus 91, 420. 97, 594. 145, 291. 435, 846. 468, 749
Sigæa 343, 71
Sigæi 318, 197
Sigæïa 363, 3
sigillis 165, 86
signa 15, 220. 37, 764. 57, 450. 79, 112. 83, 207. 92, 460. 101, 705. 110, 160. 117, 355. 124, 544. 153, 468. 182, 571. & *alibi.*
signaque 40, 18. 276, 599. 385, 548
signans 333, 590
signârat 393, 754
signat 275, 565
signataque 185, 670. 241, 539
signatum 345, 125
signatur 443, 169
signaverat 292, 210
signavit 10, 136
significant 273, 494. 390, 689
significat 99, 643
significent 460, 576
signis 22, 406. 138, 81. 349, 235
signisque 107, 63
signo 20, 334. 300, 452. 461, 595
signum 75, 16. 91, 419. 142, 183. 377, 337. 379, 381. 414, 313
signumque 72, 831. 464, 671
sileam 260, 147
silendo 360, 575
silent 195, 187. 300, 446
silenti 108, 84
silentia 14, 206, 208. 15, 232. 20, 349. 21, 384. 66, 700. 120, 433. 195, 184. 279, 691. 285, 30. 333, 598. 342, 48
silentibus 364, 25
silentum 148, 356. 418, 411. 439, 66. 469, 772. 470, 797
Silenum 315, 99
Silenus 315, 90
silet 57, 450. 130, 681. 182, 583. 184, 632. 195, 187. 200, 307. 214, 693. 272. 471. 297, 359. 298, 389
silex 142, 199
silicem 67, 706. 134, 781. 144, 249
silices 192, 107. 263, 225. 266, 304. 277, 613. 313, 45
silva 29, 569. 34, 693. 56, 438. 76, 28. 150, 388. 191, 75. 234, 529. 235, 341. 249, 750. 317, 164. 320, 234. 333, 615. 358, 509. 416, 361
silvâ 56, 432. 58, 489. 88, 324. 117, 339. 157, 585. 249, 750. 416, 364. 422, 514
silvâque 197, 242
silvæ 20, 346. 47, 216. 92, 442. 278, 648
silvam 249, 776
silvamque 54, 372
Silvani 13, 193
Silvanusque 427, 639
silvarum 81, 163. 358, 523
silvas 29, 572. 55, 408. 58, 499. 78, 90. 92, 44. 95, 522. 208, 103. 119, 414. 129, 658. 181, 547. 182, 594. 184, 637. & *alibi.*
silvasque 18, 302. 40, 15. 219, 841
siluêre 114, 274
silvestre 66, 681
silvestri 395, 815
silvestribus 366, 47
silvis 66, 686. 83, 205. 90, 388, 393. 101, 708. 123, 513. 133, 778. 160, 674. 178, 453. 180, 521. 181, 546. 243, 584. & *alibi.*
silvisque 210, 547. 324, 366. 309, 711
Silvius 426, 610
sim 27, 509. 43, 88. 86, 271. 116, 328. & *alibi.*
simque 60, 551
simile 189, 13
similem 198, 254. 337, 734
similemque 35, 708
similes 26, 499. 232, 285. 395, 813. 396, 835. 400, 935. 445, 231. 449, 316. 456, 466. 473, 838
similesque 178, 454. 406, 94
simili 174, 328. 216, 754. 272, 479
similis 58, 501. 100, 650. 146, 289. 154, 510. 180, 532. 183, 622. 200, 328. 239, 467. 295, 276. 297, 355. 302, 508. 308, 692. 387, 607
similisque 46, 166. 84, 240. 218, 790. 323, 334. 381, 422
simillima 22, 406. 385, 540
simillimus 327, 417. 365, 22. 444, 201
Simoïs 377, 324
simplex 155, 535. 171, 254. 234, 319. 441, 221
simplicitas 150, 400
simul 15, 230. 18, 286. 36, 729. 40, 19. & *alibi quàm plur.*
simul ac 46, 167. 199, 285
simulacra 47, 194. 92, 432. 143, 211. 201, 358. 295, 280. 308, 694
simulacraque 100, 668. 407, 112. 464, 658
simulamina 309, 727
simulantis 65, 663
simulâsse 376, 299
simulat 162, 26. 164, 80. 182, 596. 323, 310
simulatque 117, 338
simulatas 305, 596
simulati 294, 253
simulatoremque 334, 634
simulaverat 81, 158
simulavimus 376, 299
simulavit 86, 275
simus 23, 415. 145, 272. 365, 42. 372, 214
sinamus 161, 4. 456, 461

sinat 206, 42. 295, 274. 372, 219
sincera 13, 191. 206, 453
sinceræ 246, 664
sincerumque 344, 100
sine 4, 20. 8, 87, 90. 20, 358. 21, 374. & *alibi quàm plur.*
sinebam 219, 812
sinebat 78, 89
sineres 108, 74
singula 276, 607. 315, 107
singultantem 140, 134
singultibus 180, 509
sinis 206, 440
siniſtra 6, 45. 132, 733. 141, 162. 208, 506. 352, 347. 354, 419. 463, 655
siniſtræ 66, 681. 343, 89
siniſtris 40, 18
siniſtro 176, 405. 182, 592. 207, 471. 274, 517. 360, 372
siniſtrum 353, 362
sinit 32, 630. 43, 89. 90, 377. 139, 119. 168, 167. 332, 566. 351, 294. 469, 776
sinitis 96, 540
sint 26, 480. 62, 507. 138, 64. 147, 333. & *alibi.*
sintque 212, 620
sinu 123, 516. 174, 338, 359. 304, 558. 381, 450. 416, 350. 473, 848
sinuantur 75, 875. 101, 682. 126, 580. 421, 501
sinuatas 331, 553
sinuatoque 236, 381
sinuatur 76, 42
sinuatus 404, 51
sinuaverat 322, 30
sinuavi 256, 64
Sinueſſa 466, 715
sinumque 150, 393
sinunt 119, 410. 155, 534. 234, 327. 250, 786. 326, 408. 387, 624
sinuoſi 138, 68
sinus 18, 284. 53, 335. 123, 497. 126, 596. 158, 608. 219, 819. 422, 513. 438, 52. 465, 689. 467, 721
sinuſque 17, 267
Sipyliumque 168, 149
Sipylus 171, 231
ſiquidem 288, 104. 319, 219
Sirenis 156, 555
Sirenum 406, 88
ſis 156, 573. 167, 137. 184, 634. 207, 483. & *alibi.*
ſiſtant 194, 154
ſiſte 154, 490. 215, 716. 434, 835. 457, 493
ſiſtetur 258, 209
ſiſti 433, 803
ſiſtite 81, 153
ſiſtitur 246, 669. 441, 134
ſiſto 196, 200
ſiſtraque 279, 692
ſiſtrorum 282, 777
ſiſtrum 283, 783
Siſyphio 365, 32
Siſyphon 122, 466. 364, 26
ſit 14, 210. 214, 15. 223, 16. 247, 248. 21, 380. & *alibi quàm plur.*
ſitque 37, 772
ſitæ 177, 420
Sithoniæ 182, 588
Sithonios 386, 571
Sithonis 207, 466
ſitiemus 282, 760
ſitientes 413, 277
ſitim 91, 415. 108, 98. 152, 446. 174, 341, 354. 175, 366. 449, 442
ſitimque 346, 146
ſitis 91, 415. 210, 569
ſitiſque 394, 768
ſitus 52, 327. 199, 303
ſituſque 199, 290
ſive 8, 78, 80. 77, 46, 47. 100, 678. & *alibi.*
ſmaragdis 40, 24
Sminthea 360, 585
ſobolemque 16, 251
ſocer 11, 445. 141, 152. 234, 315. 327, 431
ſocerque 186, 700. 282, 756
ſoceri 80, 132. 143, 228. 179, 447. 192, 96. 195, 176. 225, 11. 319, 219. 420, 462. 424, 570. 433, 802
ſocero 169, 176. 178, 443
ſocerum 255, 14. 397, 855. 416, 375
ſocerumque 59, 526. 332, 561
ſociæ 31, 620
ſocialia 417, 380
ſocialis 218, 805
ſociam 295, 268
ſociamque 246, 521
ſociantem 311, 5
ſociare 306, 635
ſocias 379, 375
ſociaſque 104, 3
ſociati 241, 546
ſocii 237, 420. 373, 226
ſociis 77, 51. 98, 611. 236, 386. 388, 631. 377, 328. 381, 449. 405, 71. 410, 193
ſocio 149, 378. 366, 67. 373, 240. 400, 949
ſociorum 98, 605. 410, 206
ſocios 85, 259. 366, 73. 372, 213. 373, 230. 374, 267 411, 229. 412, 253
ſocioſque 283, 795
ſocium 315, 94. 350, 283. 428, 678
Sol 30, 592. 40, 32. 56, 417. 77, 50. 80, 145. 153, 483. 156, 570. 158, 614. 174, 339. 213, 663. 324, 353. 387, 603. 618. 395, 811. 404, 54. 437, 30
Solque 122, 488
ſola 20, 351. 30, 593. 59, 519. 85, 256. 134, 791. 163, 45. 195, 188. 219, 824. 282, 758. 364, 15. 381, 450. 384, 514. 403, 12. 295, 312. 428, 681. 432, 783. 471, 807
ſolâ 58, 489. 110, 153. 368, 115
ſolæ 106, 32. 177, 421
ſolam 298, 395
ſolantia 328, 448
ſolane 469, 768
ſolaque 116, 304
ſolari 172, 292
ſolata 393, 747
ſolatia 127, 604. 138, 73. 142, 191. 176, 413. 240, 510. 255, 7. 278, 653. 289, 132. 323, 329. 339, 782. 343, 80. 386, 598
Sole 7, 63. 36, 751. 37, 771. 53, 231. 54, 364. 69, 762. 71, 808. 91, 412. 93, 489. 218, 809. 258, 93. 278, 661. 295, 284. 339, 770. 403, 10. 417, 400
ſoleant 451, 357
ſoleat 116, 303

ſoleham 218, 810. 219, 818
ſolebant 107, 70
ſolebas 320, 237
ſolebat 32, 639. 57, 448. 72, 845. 81, 163. 97, 586. 222, 89. 189, 119. 327, 422. 352, 354. 359, 541. 380, 417. 381, 441. 415, 340
ſolem 55, 394. 110, 176. 114, 270. 416, 375
ſolemus 178, 452
ſolenni 412, 262
ſolennia 284, 4
ſolent 93, 483, 489. 117, 365. 157, 583. 182, 587, 192, 106. 242, 552. 310, 737. 334, 645. 342, 51. 448, 295
ſoleo 61, 573
ſolerti 133, 776
ſolertiùs 334, 635. 426, 624
ſolet 41, 69. 71, 825. 82, 184. 87, 294. 93, 484. 158, 606. 163, 47. 164, 63. 181, 559. 192, 79. 249, 763. 265, 267. & *alibi*.
ſoletis 396, 343
ſoletur 143, 229
ſoli *adj*. 168, 173. 362, 624. 383, 507
ſoli *ſubſt*. 228, 184. 397, 853
ſolique 428, 683
ſolibus 23, 435. 164, 63. 395, 793
ſolida 195, 181, 404, 49
ſolidam 291, 180. 314, 72
ſolidas 242, 551
ſolidâve 345, 124
ſolidis 45, 147. 128, 646
ſolidiſſima 447, 262
ſolido 182, 573
ſolidoque 352, 356
ſolidorum 445, 230
ſolidum 22, 409. 320, 232
ſolidumque 5, 31
ſolidumve 277, 613
ſolio 40, 24. 86, 273. 184, 650. 412, 262
Soliſ 10, 135. 23, 418. 37, 767. 39, 1. 45, 154. 46, 162. 75, 10. 82, 183. 90, 394. 110, 170. 122, 214. 113, 232. 128, 633. 152, 445. *bis*. 163, 49. 230, 225. 281, 735. 404, 330. 409, 172. 416, 340, 318. 423, 462, 619
ſolitâ 186, 686. 222, 17
ſolitâ 81, 173. 260, 163. 283, 786
ſolitâque 46, 162
ſolitæque 15, 234
ſolitam 94, 499
ſolitas 77, 72
ſoliti 198, 270
ſolitis 82, 200. 84, 242
ſolito 125, 554. 171, 240. 192, 84. 242, 557. 258, 105. 306, 638. 352, 346. 417, 388
ſolitum 108, 83
ſolitamque 113, 231. 367, 78
ſolitas 219, 823. 318, 182
ſollertia 22, 391. 182, 575. 281, 740. 377, 327
ſollicita 231, 271. 306, 639. 429, 706
ſollicitæ 179, 500
ſollicitare 178, 463
ſollicitat 279, 682. 317, 170
ſollicitatque 122, 473
ſollicitique 206, 454
ſollicitis 419, 453
ſollicitive 333, 599
ſollicito 44, 125. 186, 699
ſolo *adj*. 191, 68. 328, 450
ſolo *ſubſt*. 23, 420. 56, 420. 114, 266. 154, 496. 171, 246. 314, 76. 371, 176
ſolos 36, 731. 334, 638
ſolvente 101, 700
ſolverat 155, 535. 195, 186. 217, 765. 265, 274. 298, 369
ſolvere 104, 6. 336, 682. 433, 811
ſolvi 225, 102. 256, 58. 473, 845
ſolvit 13, 181. 14, 209. 73, 853. 85, 261. 149, 380. 195, 191. 226, 153. 256, 52. 271, 427. 280, 707. 283, 793. 320, 246. 337, 712. 406, 86. 438, 48. 439, 74
ſolvitur 419, 445
ſolum *ſubſt*. 7, 73. 50. 260. 109, 134. 115, 298. 148, 357. 190, 52. 193, 113. 196, 206. 250, 789. 417, 407. 454, 428. 464, 672
ſolum *adj*. 41, 58. 224, 70. 332, 582. 375, 275. 398, 885
ſolum *adv*. 249, 755. 395, 817. 456, 456
ſolumque 104, 32. 413, 286
ſolvo 213, 652
ſolus 101, 688. 127, 607. 165, 98. 170, 230. 204, 71. 275, 546. 374, 271. 378, 353. 379, 384. 384, 529. 411, 217. 420, 469
ſoluſque 155, 538
ſoluti 192, 107, 247, 712
ſolutis 81, 170. 242, 555. 333, 612
ſoluto 386, 584
ſolutum 251, 817. 335, 648. 338, 743
ſolvunt 465, 696
ſomne 334, 623
ſomni 196, 213. 213, 646, 649. 251, 824. 279, 685. 332, 586. 333, 593. 372, 216
ſomnia 272, 474. 273, 495. *bis*. 333, 588, 614. 344, 617
ſomniferam 33, 672
ſomniferi 280, 693
ſomnique 418, 424
ſomnis 213, 663. 463, 653
ſomno 15, 224. 35, 714. 70, 779. 179, 489. 272, 480. 280, 694. 320, 238. 360, 579
ſomnoque 98, 608. 159, 658
ſomnos 34, 685. 68, 735. 194, 153. 198, 253. 333, 604
ſomnum 334, 631. 335, 675. 389, 676
ſomnus 134, 784. 194, 155. 200, 329. 212, 634. 213, 643. 224, 84. 251, 823. 272, 471, 479. 298, 368. 335, 647
ſomnuſque 437, 25
ſonabat 264, 239
ſonabile 283, 783
ſonabunt 292, 205
ſonaci 19, 333
ſonant 106, 30. 119, 393. 261, 174. 380, 419. 467, 734
ſonantem 358, 528
ſonantes 353, 375

ſonanti 342, 46
ſonantia 44, 121. 241, 532
ſonantibus 330, 501
ſonarent 96, 550. 290, 146
ſonant 77, 75. 81, 161. 123, 523. 182, 589, 597. 226, 139. 330, 508. 348, 226. 398, 892. 461, 606
ſonent 146, 297
ſonis 118, 392
ſonitu 30, 573. 171, 230
ſonituque 158, 616
ſonitum 76, 37. 94, 498
ſono 90, 387. 142, 193. 160, 664. 312, 18. 348, 204. 369, 127. 418, 429
ſonos 32, 638. 90, 378
ſontem 183, 618. 321, 268
ſontes 308, 697
ſonti 385, 563
ſonuêre 122, 492. 387, 608
ſonuit 142, 204
ſonum 35, 708. 212, 629. 333, 601. 337, 735. 342, 51. 350, 276. 430, 740. 458, 527
ſonumque 84, 237. 282, 776
ſonus 65, 667. 91, 401. 141, 154. 222, 16. 249, 770. 424, 578. 431, 749
ſopire 194, 149
ſopiſtis 196, 213
ſopita 272, 478. 320, 251
ſopitus 351, 317
ſopor 34, 686. 99, 631. 213, 667
ſopore 251, 817. 432, 779
ſoporem 35, 715. 179, 493. 322, 307. 333, 606. 336, 677
ſoporiferam 332, 586
ſoporis 437, 21
ſorbent 261, 172
ſorbentur 5, 40
ſorbere 191, 64
ſordida 245, 648
ſordidus 40, 29
ſoror 20, 351. 85, 266. 116, 324. 147, 330. 169, 174. 178, 442. 214, 700. 267, 349. 268, 360, 368. 272, 455. 274, 527. 296, 314
ſororque 238, 463. 386, 574
ſorore 180, 526
ſororem 179, 476. 180, 502. 184, 633. 260, 149. 272, 466, 477. 274, 527
ſorores 32, 643. 35, 704. 61, 559. 94, 505. 95, 523. 101, 713. 104, 3. 106, 42. 110, 168. 114, 274. 116, 305. 119, 405, 419. 121, 451. *& alibi.*
ſorori 78, 745. 69, 758. 172, 295. 178, 441. 180, 537. 183, 604
ſororia 117, 334. 174, 538
ſororibus 54, 372. 119, 418
ſororis 71, 803. 180, 535. 183, 606, 610. 184, 630. 191, 54. 267, 327
ſororum 37, 763. 40, 14. 53, 346. 134, 791. 145, 268. 146, 305. 241, 534. 273, 506. 470, 781. 471, 808
ſors 75, 386. 227, 171. 279, 675. 373, 242. 383, 485. 412, 251. 421, 489
ſorſque 96, 551
ſorte 51, 291. 147, 318. 412, 251
ſortem 83, 329. 128, 643. 145, 272
ſortemque 21, 381. 367, 88
ſortes 21, 368. 326, 412. 371, 184. 455, 436. 463, 647
ſorti 389, 651
ſortibus 79, 170
ſortis 22, 389. 128, 643. 185, 680. 375, 277
ſortita 49, 241. 79, 124. 273, 492
ſortite 243, 955
ſortitus 338, 758
ſoſpes 190, 40. 258, 99. 332, 580
ſoſpite 205, 425. 404, 39. 424, 574. 455, 440
ſpargam 397, 866
ſpargenſque 82, 190
ſpargentem 361, 600
ſpargêre 95, 522
ſpargere 159, 647. 212, 638
ſpargimur 414, 299. 420, 470
ſpargit 71, 801. 78, 105. 113, 250. 167, 140. 193, 122. 251, 820. 252, 35. 309, 732. 333, 607. 404, 57. 417, 403
ſparſa 159, 655
ſparſæ 451, 359
ſparſaque 52, 318. 290, 151. 418, 408
ſparſas 450, 338
ſparſerat 231, 267. 323, 309
ſparſi 123, 520. 125, 573. 470, 790
ſparſique 206, 444
ſparſis 184, 152. 220, 850. 445, 211
ſparſit 194, 152. 204, 415
ſparſitque 238, 457
ſparſo 82, 194
ſparſos 81, 169. 313, 57. 384, 532
ſparſoſque 413, 266
ſparſum 28, 542
ſparſumque 155, 544
ſparſuras 206, 442
ſparſurus 16, 253
ſparſus 242, 567. 470, 790
Spartanâ 83, 208
Sparte 176, 414. 454, 426, 428
Sparten 291, 170. 293, 217
ſpatiantes 117, 364
ſpatiantia 426, 629
ſpatiantibus 108, 87
ſpatiantur 314, 64
ſpatiarer 61, 573
ſpatii 24, 440. 243, 577
ſpatiis 40, 26
ſpatio 22, 411. 47, 207. 200, 307. 230, 248. 279, 685. 298, 385. 329, 469. 337, 715. 350, 284. 446, 244
ſpatioque 59, 517. 291, 175
ſpatioſa 347, 186. 428, 661. 462, 623
ſpatioſam 76, 20
ſpatioſi 372, 206
ſpatioſo 473, 849
ſpatioſum 338, 753
ſpatioſumque 241, 529
ſpatium 23, 427. 46, 168. 47, 197. 56, 417. 65, 672. 71, 802. 78, 95. 79, 124. 82, 195. 100, 677. 179, 487. 195, 173. 214, 670. 250, 794. 317, 176

ſpatiumque 218, 788. 445, 225
ſpe 28, 539. 330, 527. 430, 715. 444, 203
ſpeque 213, 648
ſpecie 192, 83. 214, 687. 228, 181. 244, 626. 303, 528. 467, 743
ſpecieque 336, 677
ſpeciem 5, 35. 31, 612. 101, 685. 193, 125. 272, 472. 356, 473. 448, 306. 458, 509
ſpecies 23, 436. 400, 964. 444, 199. 446, 252
ſpecioſa 191, 69
ſpecioſoque 316, 133
ſpecta 261, 177
ſpectabat 32, 628. 94, 505. 114, 264. 324, 356
ſpectabere 78, 98. 143, 228
ſpectabilis 101, 709. 168, 166. 208, 469. 215, 710
ſpectabunt 85, 246. 218, 785. 307, 668
ſpectandique 112, 199
ſpectans 28, 544. 136, 31. 184, 631. 223, 43. 252, 855. 317, 160. 349, 258
ſpectanſque 37, 767
ſpectant 237, 423. 256, 48. 438, 53
ſpectante 63, 623. 136, 22
ſpectantem 410, 199
ſpectantia 164, 66
ſpectantis 94, 499
ſpectantur 169, 181. 177, 420
ſpectârat 337, 711
ſpectare 162, 17. 165, 105. 201, 341. 220, 865. 222, 20. 229, 206. 490, 140. 386, 584. 394, 767
ſpectari 208, 491. 250, 803
ſpectas 37, 770. 78, 98. 112, 196
ſpectâſſe 414, 324
ſpectat 26, 497. 91, 420. 179, 478. 180, 518. 192, 86. 229, 865. 255, 28. 329, 470. 338, 750. 385, 543, 558. 392, 727. 445, 229
ſpectata 144, 243. 347, 183. 407, 109
ſpectatæ 427, 653
ſpectatam 138, 69
ſpectatas 166, 312
ſpectator 504, 675
ſpectatorem 347, 187
ſpectatrix 268, 359
ſpectatus 232, 301
ſpectavit 195, 181
ſpectemur 368, 120
ſpectentque 292, 193
ſpectes 45, 149. 76, 45
ſpecto 98, 609. 190, 34
ſpeculabar 61, 557
ſpecularer 373, 247
ſpeculetur 33, 667
ſpeculi 179, 349
ſpecus 76, 29. 204, 409. 320, 235
ſpeluncæ 333, 592
ſpeluncæ 308, 692
ſpem 92, 457. 267, 341. 277, 638. 279, 682. 281, 738. 322, 306. 357, 506. 367, 94. 387, 624. 403, 31
ſpemque 67, 719. 181, 554. 240, 498. 416, 364. 441, 113. 451, 367
ſperando 26, 496
ſperare 148, 348. 212, 632. 297, 345
ſperat 26, 491. 28, 536. 370, 158. 408, 134
ſperatque 219, 837
ſperata 73, 862. 223, 55
ſperataque 118, 368
ſperato 90, 389
ſperavit 364, 18
Spercheïdes 50, 250
Spercheos 30, 579
Sperchionidenque 138, 86
ſperet 64, 84
ſperne 60, 550. 162, 30
ſpernenda 398, 684
ſpernentem 404, 35
ſperneret 248, 740
ſperni 161, 4
ſpernimus 62, 597. 421, 493
ſpernit 94, 513. 258, 117. 394, 776. 430, 714
ſpernitque 118, 390
ſpernite 264, 249
ſpernuntque 160, 669
ſpes 22, 396. 134, 795. 149, 377. 199, 304. 201, 336. 210, 565. 225, 112. 255, 10. 272, 467. 276, 596. 316, 118. 379, 375. *& alibi.*
ſpeſque 33, 659. 445, 217
ſpicea 40, 28. 300, 433
ſpicis 232, 292. 279, 668
ſpicula 236, 375. 324, 335. 361, 601, 606. 366, 54
ſpina 175, 380. 452, 389
ſpinæ 77, 66. 100, 672. 250, 806. 423, 553
ſpinas 230, 244
ſpinea 70, 789
ſpinis 409, 166
ſpinoſis 71, 810
ſpiramenta 450, 343
ſpirandi 450, 344
ſpirantis 278, 660
ſpirare 329, 481
ſpirârunt 209, 532
ſpiratque 235, 356
ſpiris 77, 77
ſpiritus 172, 294. 219, 825. 241, 524. 277, 616. 358, 517. 445, 167. 448, 303
ſpiro 409, 172
ſpiſſa 209, 528. 263, 222
ſpiſſatus 446, 250
ſpiſſi 466, 718
ſpiſſiſque 158, 621
ſpiſſo 4, 23. 325, 367
ſpiſſus 355, 438
ſplendenti 77, 53
ſplendeſcunt 291, 177
ſplendidaque 237, 419
ſplendidior 67, 722. 395, 791
ſplendidus 222, 8
ſpolia 194, 157
ſpoliabitur 128, 644
ſpoliantis 355, 440
ſpoliare 345, 143
ſpoliat 224, 86
ſpoliata 170, 199
ſpoliavit 405, 71
ſpolieris 368, 114
ſpoliis 227, 154. 356, 462. 370, 153
ſpoliiſque 331, 552
ſpolioque 78, 91. 194, 156. 258, 113
ſpolium 127, 615. 224, 87. 237, 436
ſpondâ 245, 656
ſpondere 178, 450. 298, 395
ſpondet 299, 418
ſponſa 116, 326
ſponſi 143, 229
ſponte 8, 90. 44, 128. 101, 699, 700. 157, 591. 209, 541. 246, 680. 271, 446. 329, 486. 460, 555

ſpreta 90, 393. 232, 281, 252, 862
ſpretāmque 438, 36
ſpretis 34, 701. 415, 332
ſpretor 244, 613
ſprevere 173, 318
ſprevit 122, 469
ſpuma 124, 538, 232, 288
ſpumaque 77, 74
ſpumam 237, 417
ſpumantique 52, 324. 170, 226, 223, 34
ſpumas 123, 501. 199, 282
ſpumeus 97, 571
ſpumis 204, 415. 325, 267. 458, 519
ſquallebant 21, 374. 462, 627
ſquallentia 129, 656
ſquamaque 265, 267
ſquamæ 467, 725
ſquamas 126, 577
ſquamea 198, 272
ſquammamque 100, 675
ſquamigeris 131, 717
ſquamis 77, 63, 75. 106, 45
ſquamoſos 76, 41
ſtabam 411, 210
ſtabant 80, 131. 172, 288
ſtabantque 21, 374. 212, 631
ſtabat 40, 27. 28, 29. 76, 28. 173, 326. 229, 196. 235, 367. 248, 743. 293, 224. 318, 205. 341, 14. 343, 73. 353, 389. 399, 916. 460, 502
ſtabiſque 466, 711
ſtabis 29, 563. 377, 325
ſtabula 158, 627. 180, 521. 182, 596. 242, 553
ſtabulantur 396, 822
ſtabulorum 182, 573
ſtabuntque 208, 487
ſtagna 5, 38. 54, 379. 106, 46. 150, 406. 268, 380
ſtagnare 19, 324
ſtagnata 447, 269
ſtagni 115, 300. 175, 373
ſtagno 175, 369. 267, 340
ſtagnum 115, 297. 244, 624
ſtagnumque 173, 320. 203, 381
ſtamen 163, 55. 167, 145
ſtamina 106, 34. 111, 179. 113, 221. 114, 275. 163, 57, 182, 576. 317, 169. 356, 475
ſtaminaque 238, 453
ſtamine 119, 397. 163, 54
ſtandi 367, 80
ſtant 76, 34. 173, 305. 185, 672. 191, 54. 343, 69. 354, 401
ſtantque 232, 286
ſtante 363, 1
ſtantem 252, 860. 350, 284. 382, 455
ſtantemque 328, 464
ſtantia 196, 201
ſtantibus 132, 732
ſtantis 114, 275
ſtare 96, 549. 164, 75. 210, 577. 222, 31. 397, 872
ſtarent 247, 713
ſtaret 122, 471. 230, 249. 418, 663
ſtat 16, 243. 224, 67. 309, 709. 355, 429. 421, 493
ſtatque 45, 151. 405, 66
ſtatione 32, 627. 44, 115. 256, 34
ſtatuam 408, 128
ſtatuit 289, 132. 385, 546
ſtatuitque 197, 240
ſtatus 208, 509. 317, 169. 329, 492. 386, 594
ſtatuunt 108, 84
ſtella 52, 321. 473, 850
ſtellæ 44, 114
ſtellamque 468, 749
ſtellantibus 35, 723
ſtellarum 315, 97
ſtellas 59, 516. 192, 100
ſtellatus 33, 664. 153, 461
ſtellis 47, 205
ſtemus 71, 818
ſterilem 26, 496
ſteriles 115, 299
ſterilique 406, 89
ſterilis 250, 789
ſternebat 343, 74
ſternentemque 263, 209
ſternere 245, 658
ſternis 264, 236
ſternit 132, 743. 138, 88. 257, 84. 352, 351
ſternitque 325, 372
ſternitur 140, 128. 235, 340. 330, 501
ſternuntur 17, 272. 232, 294
ſtet 303, 547
ſteterant 10, 133.
ſteterat 252, 860. 349, 258
ſtetimus 256, 43
ſtetimuſque 412, 254
ſtetit 100, 660. 130, 678. 136, 34. 140, 132. 154, 513. 237, 415. 279, 687. 299 425. 335, 655. 341, 31
Stheneleïa 54, 367
Stheneleïda 360, 581
Stheneleïus 265, 273
Stictèque 83, 217
ſtillabant 9, 112
ſtillanti 323, 57
ſtillataque 54, 364. 302, 501
ſtimulataque 113, 235
ſtimulatus 181, 550
ſtimulis 44, 127. 179, 480
ſtimuloque 55, 399
ſtimulos 427, 647
ſtimuloſque 16, 244. 35, 726
ſtipata 82, 186
ſtipes 198, 279. 238, 451. 240, 514
Stiphelumque 356, 459
ſtipite 28, 553. 53, 351. 137, 57. 335, 369. 340, 504. 268, 379. 296, 343. 350, 287
ſtipitis 458, 573
ſtipulæ 26, 492
ſtipulis 245, 620
ſtirpe 36, 760. 96, 543. 176, 492. 333, 312. 429, 699. 458, 525
ſtirpem 69, 757
ſtirpes 388, 635
ſtirpis 12, 159. 63, 633
ſtivâve 229, 218
ſtolidæ 316, 149
ſtolidæque 163, 50
ſtolidarum 146, 395
ſtolidas 317, 175
ſtolidè 376, 306
ſtolidi 377, 327
ſtrage 209, 536
ſtramina 247, 701
ſtramine 152, 447
ſtrata 433, 800
ſtratâque 433, 800
ſtratis 136, 34. 198, 254. 223, 33. 296, 267
ſtratoque 335, 649
ſtratoſque 335, 384
ſtratum 210, 558. 211, 585

ſtravêre 177, 431
ſtravimus 25, 460
ſtravit 58, 477. 309, 716. 349, 255. 356, 454. 359, 550
ſtrepitans 324, 367
ſtrepitu 97, 569
ſtrepitum 219, 845. 411, 215. 432, 782
ſtrepitus 335, 650
ſtrictis 95, 535
ſtricto 199, 285. 414, 296
ſtrictumque 229, 207
ſtridente 109, 123
ſtridentemque 237, 417
ſtridentibus 127, 617
ſtridet 350, 279
ſtridit 260, 171
ſtridore 119, 413. 232, 287. 256, 65. 329, 495. 350, 276. 406, 100
ſtridorem 333, 608
ſtridula 284, 6
ſtrigis 198, 269
ſtringebat 337, 733
ſtringit 28, 536. 339, 776
ſtringite 200, 333
Strophadumque 391, 709
ſtructa 182, 573. 242, 562
ſtructis 33, 677. 263, 231
ſtructoque 312, 25
ſtruxerit 14, 198
ſtruxiſſe 11, 153
Strymone 50, 257
ſtudeat 271, 425
ſtudeo 215, 725
ſtudii 97, 589
ſtudiique 145, 267
ſtudiis 34, 694. 216, 751
ſtudiiſque 125, 199. 348, 208
ſtudio 91, 423. 115, 295. 162, 12
ſtudioque 236, 378. 252, 865
ſtudioſior 426, 625
ſtudioſus 214, 680. 414, 321
ſtudium 427, 634
ſtudiumque 160, 678
ſtultos 281, 745
ſtupea 423, 547
ſtupet 47, 191. 90, 381. 130, 676. 142, 205. 295, 287, 331, 539
ſtupri 59, 529
ſtupuit 154, 509. 286, 64. 460, 553
ſtupuitque 286, 41
Styga 285, 13
Stygia 94, 505. 308, 697. 330, 500
Stygiæ 101, 695
Stygiam 120, 437
Stygias 36, 737. 43, 101. 86, 272
Stygii 86, 290
Stygiis 139, 115. 409, 155
Stygiiſque 10, 139
Stygio 13. 189. 77, 76. 154, 504. 296, 313
Stygios 382, 465
Stygius 470, 791
Stymphalide 157, 585
Stymphalides 261, 187
Styx 120, 434
ſua 4, 17. 7, 59. 18, 300. 22, 399. *& alibi quàm plur.*
ſuadeat 31, 618
ſuadent 22, 392. 463, 650
ſuadet 189, 20. 380, 418
ſuæ 35, 722. 36, 734. 37, 777. 55, 406. *& alibi.*
ſuam 67, 719. 166, 121. 174, 332. 179, 477. *bis. & alibi.*
ſuarum 67, 725. 82, 186. 165, 99. 182, 594. 217, 766. 300, 433
ſuas 116, 305. 162, 16. 165, 106. 176, 304. *& alibi.*
ſuaſiſſe 376, 315
ſuaſit 224, 90. 308, 688
ſub 7, 70. 9, 114. 13, 189. 14, 213. *& alibi quàm plur.*
ſubde 316, 141
ſubdidit 202, 367
ſubdit 128, 634. 131, 722
ſubdita 7, 62. 245, 662. 264, 234. 345, 141. 423, 553
ſubducere 329, 486
ſubduci 65, 661
ſubduxit 366, 61
ſubeant 448, 307
ſubederat 339, 783
ſubibis 30, 594
ſubjecit 81, 167. 291, 184
ſubjecta 18, 298. 27, 522. 199, 304. 414, 304
ſubjectaque 345, 117. 399, 914
ſubjectas 170, 220. 381, 438
ſubjectatque 117, 359
ſubjectis 41, 68. 212, 638. 218, 784. 392, 718
ſubjecto 11, 155. 15, 229
ſubjectos 211, 599
ſubjectum 148, 347
ſubiêre 10, 130. 145, 282. 247, 700
ſubiî 186, 697
ſubiît 81, 165. 195, 170
ſubire 412, 250
ſubit 56, 418. 69, 755. 85, 259. 99, 648. 185, 669. 212, 634. 242, 562. 258, 93. 313, 61. 426, 612. 434, 827
ſubita 53, 349. 422, 518
ſubitæ 14, 202. 272, 268
ſubitam 308, 683
ſubitarum 19, 315. 422, 508
ſubiti 79, 123. 209, 537
ſubitis 156, 560. 324, 341. 423, 544
ſubitiſque 82, 179
ſubito *adj.* 46, 180
ſubitò *adv.* 60, 535. 78, 96. 118, 386, 391. 125, 559. 126, 600. 131, 711. 172, 193. 136, 199. 281, 598. *& alibi.*
ſubitos 228, 180
ſubitus 76, 40. 202, 372
ſubituſque 163, 46
ſubjungit 148, 340
ſublato 308, 677
ſublime 315, 97. 375, 283. 431, 752
ſublimes 120, 421
ſublimia 231, 259. 359, 565
ſublimibus 39, 1
ſublimis 12, 168. 159, 648. 650. 196, 222. 251, 813. 330, 503. 333, 610. 464, 673
ſubmerſum 250, 279
ſubmiſit 76, 32. 94, 502. 117, 340
ſubmiſſa 192, 90
ſubmiſſæque 143, 235
ſubmiſſo 195, 191
ſubmittere 317, 171
ſubmoveant 225, 97
ſubmoverat 172, 274
ſubmovet 33, 664. 349, 231
ſubmovit 141, 168
ſubnectite 329, 485
ſubrepit 194, 155

ſubſcribi 275, 562
ſubſedit 51, 277. 266, 297. 302, 498
ſubſequitur 75, 17
ſubſidere 6, 43
ſubſidit 295, 284
ſubſidunt 20, 344
ſubſiſterat 409, 158
ſubſtitit 14, 204. 376, 147
ſubſtravit 453, 399
ſubſtricta 83, 216
ſubſtrictaque 338, 752
ſubſunt 324, 359. 355, 420
ſubtemen 163, 56
ſubtraheret 376, 316
ſubvecta 250, 796
ſubvectaque 177, 422
ſubvolat 339, 790. 421, 507
ſuccedat 369, 133
ſuccede 242, 549
ſuccedere 69, 766. 314, 80. 436, 2. 444, 187, 199
ſuccedit 316, 142. 426, 610
ſucceditis 195, 193
ſuecendit 152, 442
ſuccenſa 224, 74
ſuccenſaque 380, 413
ſucceſſerat 280, 713
ſucceſſibus 231, 273. 352, 355
ſucceſſiſſe 179, 484
ſucceſſit 10, 125. 62, 590. 369, 134
ſucceſſor 97, 589
ſucceſſu 167, 130. 236, 384. 240, 495. 351, 298
ſucceſſurumque 70, 788
ſucceſſus 70, 781
ſucci 194, 152
ſuccidere 249, 752
ſuccidit 197, 227
ſuccincta 245, 660. 258, 89. 288, 103. 303, 536
ſuccinctæ 81, 156
ſuccinctis 461, 603
ſuccis 47, 211. 167, 139. 196, 215. 199, 287. 404, 43. 414, 299. 429, 690
ſucciſo 235, 364
ſucco 22, 407. 44, 120. 393, 817. 453, 393
ſuccos 198, 265. 200, 316. 302, 493. 400, 943. 413, 275. 426, 631
ſuccoſque 417, 403
ſuccreſcere 246, 680
ſuccreſcit 268, 352
ſuecubuiſſe 35, 714
ſuccumbere 142, 177. 216, 754
ſuccumbimus 397, 856
ſuecurrere 462, 632
ſuccurritis 170, 209
ſuccus 70, 397. 400, 941
ſuecuitque 46, 166
ſudataque 296, 308
ſude 351, 299
ſudem 351, 300
ſudor 158, 632. 261, 173
ſudore 47, 198. 249, 760. 256, 57. 312, 32
ſuem 369, 710
ſuggerit 440, 82
ſui 5, 30. 17, 277. 54, 382. 92, 435. & *alibi quàm plur.*
ſuique 55, 403. 88, 334
ſuis *pronom.* 4, 13. 7, 72. 18, 287. 29, 555. & *alibi quàm plur.*
ſuis *ſubſt.* 413, 286
ſulcat 131, 707. 467, 726
ſulcavitque 86, 276
ſulcis 10, 123. 79, 107
ſulco 209, 539
ſulcum 78, 104
ſulfura 90, 374. 432, 791
ſulfure 150, 445. 198, 261. 406, 87
ſulfureis 450, 340
ſum 27, 513. 92, 588. 68, 743. 71, 817. & *alibi plur.*
ſumat 59, 526. 86, 286
ſume 116, 306. 237, 426
ſumere 104, 7. 325, 382. 359, 557. 365, 40. 460, 556
ſumimus 206, 450
ſumit 116, 308. 122, 481. 193, 125. 298, 376. 326, 409
ſumite 96, 545. 208, 507
ſumma 47, 206. 49, 235. 70, 792. 117, 343. 124, 527. 242, 563. 268, 352. 371, 192. 389, 673. 433, 815
ſummâ 12, 163. 18, 296. 61, 573. 62, 587. 93, 480. 150, 398. 151, 413. 341, 15. 446, 258
ſummæ 43, 107. 52, 300. 146, 291
ſummam 52, 306. 234, 318. 264, 235. 307, 653 426, 622
ſummaque 5, 27. 334, 620. 342, 43. 404, 50
ſummas 57, 457. 98, 615. 337, 733. 377, 344
ſummaſque 29, 572. 82, 195
ſumme 132, 756. 386, 599
ſummi 430, 735
ſummique 176, 409
ſummis 153, 470. 396, 836. 404, 38
ſummiſque 198, 278
ſummo 14, 212. 31, 608. 46, 178. 50, 267. 59, 515. 111, 179. 129, 659. 131, 712. 247, 695. 257, 77. 434, 822. 444, 194
ſummoque 170, 204. 269, 389
ſummorum 165, 89
ſummos 175, 387. 413, 278
ſummum 47, 201. 109, 136. 236, 382. 267, 335. 330, 506. 360, 572
ſumimus 390, 701
ſummuſque 275, 564
ſumo 253, 882
ſumpſerat 55, 414. 159, 637. 205, 421. 222, 26
ſumſere 23, 1430. 389, 673
ſumſiſſe 33, 672. 324, 337. 411, 226
ſumſit 78, 341
ſumpta 207, 482. 413, 284
ſumtâ 427, 651
ſumtaque 155, 537. 394, 784
ſumtas 359, 557
ſumtis 196, 472. 125, 562. 146, 288. 195, 189. 222, 31. 231, 261. 330, 510
ſumto 69, 759. 235, 366
ſumtumque 123, 511
ſumtus 88, 332
ſumus 20, 355. 23, 414. 108, 76. 146, 311. 357, 501. 412, 251. 414, 307
ſunt 7, 64. 13, 192. *bis*, 27, 510. 52, 318. & *alibi quàm plur.*
ſunto 86, 290. 143, 222
ſuntque 46, 181
ſuo 17, 274. 47, 213. 53, 345. 56, 441. & *alibi plur.*

ſuoque 79, 122. 162, 10. 178, 460. 249, 777. 256, 41. 344, 109. 361, 597
ſuorum 69, 769. 85, 248. 96, 564. 172, 267. 247, 698. 334, 633. 885, 556. 394, 763
ſuos 37, 778. 48, 230. 58, 648. 84, 229. & *alibi.*
ſuper 7, 67. 40, 17. 45, 151. 50, 265. & *alibi plur.*
ſuperque 201, 351, 352
ſuperabat 39, 5. 209, 527. 217, 772. 304, 562. 427, 641
ſuperabit 216, 760
ſuperabitur 472, 825
ſuperamur 357, 499
ſuperando 305, 602
ſuperare 56, 436. 224, 63. 257, 67. 355, 446. 379, 390
ſuperari 305, 610
ſuperas 78, 101. 285, 11
ſuperaſque 132, 735
ſuperâſſe 304, 561
ſuperâſſet 458, 521
ſuperat 141, 154. 180, 525. 208, 510. 240, 517. 452, 378
ſuperatque 19, 317
ſuperata 225, 144. 255, 15. 275, 544
ſuperator 130, 699
ſuperatus 353, 364. 367, 90
ſuperba 56, 442
ſuperbia 169, 184
ſuperbior 395, 802
ſuperbit 319, 218
ſuperbos 168, 169
ſuperbum 36, 752. 271, 443. 364, 17
ſuperbus 25, 454. 194, 156
ſuperem 255, 30
ſupereminet 82, 182
ſuperentur 259, 115
ſupereſſe 19, 325, 326. 324, 354. 336, 703
ſupereſt 52, 300. 110, 166. 126, 584. 127, 608. 141, 149. 194, 149. 277, 628. 379, 377. 385, 564. 421, 486
ſuperet 271, 429
ſuperetque 250, 793
ſuperfluа 58, 482
ſuperfuſis 57, 459
ſuperi 12, 177. 13, 196. 87, 307. 145, 283. 172, 270. 179, 472. 181, 542. 244, 619. 270, 418. 334, 640. 366, 70. 413, 292. 469, 759
ſuperis 32, 170. 21, 366. 41, 57. 213, 644. 247, 706. 273, 499. 289, 135. 290, 153. 332, 577. 338, 741
ſuperorum 22, 411. 168, 173
ſuperos 52, 304. 179, 499. 231, 276. 385, 558. 424, 585
ſuperoſque 220, 858. 470, 780
ſuperſint 336, 693
ſuperſtans 331, 552
ſuperſtes 20, 351. 301, 485
ſuperſtitibus 79, 126
ſuperſunt 90, 398. 172, 284
Superûm 12, 161. 16, 251. 33, 668. 36, 437. 147, 319
ſupervolat 128, 624
ſupinis 246, 581
ſupplentur 199, 291
ſupplevit 110, 140
ſupplex 8, 92. 32, 635. 58, 477. 75, 8. 84, 240. 143, 214. 154, 493, 514. 174, 352. 179, 498. 199, 298. 220, 858. 231, 271. 280, 701. 299, 415. 326, 400. 416, 374
ſupplicat 175, 267
ſupplice 55, 396. 162, 33. 321, 279
ſuppliciùm 160, 666
ſuppliciumque 70, 782
ſupponas 451, 370
ſupponat 178, 456
ſupponere 78, 102. 400, 953
ſupponitur 71, 810
ſupponunt 432, 791
ſuppoſitâ 133, 777. 342, 34
ſuppoſito 67, 712
ſuppoſuique 186, 698
ſuppreſſe 142, 193. 339, 777
ſuppreſſis 447, 280
ſuppreſſit 186, 709
ſupprimit 35, 715
ſupra 18, 295. 400, 955
ſupraque 19, 331
ſuprema 171, 246. 172, 278. 203, 376
ſupremis 63, 620
ſupremo 240, 521
ſupremos 331, 547
ſupremum 289, 134. 358, 526
ſuras 314, 80
ſurdior 395, 804. 429, 711
ſurge 335, 669
ſurgente 429, 711
ſurgentibus 138, 77
ſurgere 6, 44. 71, 820. 79, 112
ſurgimus 348, 227. 122, 197
ſurgis 112, 197
ſurgit 36, 273. 108, 92. 228, 192. 280, 701. 298, 384. 363, 2. 397, 871. 398, 891
ſurgunt 199, 284. 221, 2. 389, 677
Surrentino 466, 709
ſurrexit 114, 255. 458, 508
ſus 231, 272. 235, 359
ſuſceptaque 318, 200
ſuſcipimus 206, 450
ſuſcipitur 419, 451
ſuſcipiunt 266, 305
ſuſpectùm 31, 618
ſuſpenderat 56, 440. 440, 101
ſuſpendit 182, 576
ſuſpenditque 200, 308
ſuſpenſos 236, 398. 245, 653
ſuſpicere 330, 506
ſuſpiciens 428, 660
ſuſpicor 92, 461
ſuſpirat 35, 707. 64, 655. 86, 280. 207, 480
ſuſpiratibus 408, 129
ſuſpiria 32, 656. 44, 125. 69, 753. 70, 774. 299, 402. 393, 739
ſuſtineamque 384, 528
ſuſtineant 292, 193. 396, 826
ſuſtinet 28, 530. 106, 27. 117, 362. 121, 447. 141, 162. 162, 27. 175, 367. 181, 563. 271, 438. 287, 71. 317, 168. 430, 731
ſuſtinuêre 119, 411. 432, 788

ſuſtinui 158, 609. 240, 500. 364. 8. 367, 88. 421, 479
ſuſtinuit 266, 400. 323, 322. 386, 584
ſuſtulit 51, 275. 59, 506. 77, 60. 157, 574. 246, 663. 328, 463. 349, 237, 260. 369, 126
ſuſurra 219, 830
ſuſurri 342, 61
Sybarin 438, 31
Sybillæ 466, 712
Syenites 138, 74
ſylva 396, 822
ſylvâque 397, 872
ſylvarum 176, 392
ſylvas 6, 4. 415, 338
ſylvis 393, 760
Symæthide 393, 750
Symplegadas 450, 338
Syringa 34, 691. 35, 705
Syron 371, 175
Syrtis 225, 120

T.

TAbe 70, 784. 71, 807. 77, 49. 259, 230. 261, 175. 442, 156
tabellæ 248, 744. 275, 570. 276, 603
tabellas 274, 522. 275, 574
tabellis 276, 586. 429, 707
tabent 209, 541
tabuerant 230, 227
tabuerint 451, 363
tabuerit 92, 445
tabuit 114, 259. 418, 432
tabulâ 302, 516
tabularia 471, 810
tabulas 327, 428
taceam 359, 552. 371, 117
tacebitur 302, 502
taceo 114, 276
tacet 323, 326
tacetve 341, 27
tacita 151, 427. 266, 300
tacitæ 272, 473
tacitaque 183, 623. 437, 26
tacitas 142, 191
tacito 170, 203. 194, 147. 216, 748. 358, 538. 425, 601
tacitorum 432. 778
tacitos 84, 241. 107, 50
taciturna 224, 84
tacitus 318, 189
tactæ 167, 140
tactæque 162, 105
tactas 102, 729
tactis 118, 386. 294, 257. 449, 314
tacto 132, 751. 454, 415
tactoſque 115, 286
tactu 322, 308. 389, 652. 453, 412
tactuque 132, 745. 382, 466
tactumque 165, 106
tactus 111, 180. 230, 224. 309, 732
tactuſque 228, 184. 300, 434
tacui 36, 758
tacuit 116, 326. 134, 790. 218, 799. 244, 611
tædâ 116, 326
tædæ 107, 60. 281, 721. 182, 768. 472, 826
tædas 26, 483. 133, 758. 428, 677
tædaſque 32, 658. 37, 763. 238, 460
tædia 210, 572. 277, 615. 301, 482. 306, 625. 372, 213. 409, 158
tædis 90, 373
Tænariâ 285, 13
Tænarides 291, 183
Tænarius 49, 247
Tagen 460, 558
Tagus 50. 251
talaria 68, 736. 305, 591
talaribus 129, 667. 132, 730
tale 61, 566. 71, 812. 238, 440. 272, 478. 290, 143. 347, 202. 382, 461. 397, 873. 441, 127. 461, 606
talem 87, 295
tales 195, 171. 213, 650. 268, 370. 276, 583. 301, 483. 464, 657
tali 146, 307. 311, 1
talia 14, 200. 16, 250. 34, 700. 35, 713. 37, 776. 55, 394. 62, 596. 65, 665. 95, 526. 108, 78. 143, 203. 174, 330. 181, 563. 183, 619. 207, 481. 224, 81. 236, 396. 244, 616. 247, 703. 255, 27. 269, 402. 274, 528. 275, 563. 286, 40. *& paſſim.*
talibus 13, 181. 24, 441. 70, 783. 86, 287. 102, 732. 107, 54. 161, 1. 163, 36. 170, 205. 176, 401. 181, 549. 213, 661. 248, 728. 250, 787. 321, 283. 328, 444. 360, 585. 373, 228. 389, 675. 393, 739. 403, 26. 421, 494. 433, 807
talis 61, 562. 223, 49. 234, 322. 249, 770. 302, 517
taliſque 86, 285. 431, 767
talo 251, 808
taloque 117, 343
Tanaïs 49, 242
tandem 36, 735, 748. 48, 222. 70, 794. 154, 518. 182, 596. 189, 5. 203, 391. 216, 745. 241, 541. 249, 774. 252, 846
tangam 191, 61. 336, 707
tangamque 297, 343
tangat 189, 26. 327, 430
tange 126, 584
tangebam 244, 606
tangendo 315, 107
tangentia 467, 722
tangentiaque 28, 538
tangere 93, 478. 152, 459. 168, 173. 329, 498
tangeret 223, 36. 226, 149
tangeris 401, 965. 428. 667
tanges 114, 251
tanget 249, 756. 473, 839
tangi 32, 644. 92, 453. 269. 387. 305, 614
tangit 51, 293. 59, 527. 71, 799. 117, 359. 128. 639. 143, 213. 164, 67. 178, 446. 232, 279. 271. 424. 300, 456. 322, 308. 423, 558
tangor 305, 614
tangunt 175, 379
tanquam 54, 360. 84, 241. 100, 650. 125, 566. 153. 471. 179, 471. 216, 758. 295, 269. 337, 720. 385. 437. 385, 545
tanta 7, 60. 33, 668. 6. 731. 80, 133. 86, 270. 88, 328. 127, 612. 145. 373. 216, 755. 192, 9. 224, 88. 227, 168
tantaque 150, 400. 156, 56. 162, 24. 184, 652. 21. 572. 397, 876
tantæ 240, 507. 362, 62. 413, 289. 436, 1

tantæque 207, 475. 209, 525. 462, 633
Tantale 121, 458
Tantalides 362, 626
Tantalis 170, 211
Tantalus 168, 172. 171, 240. 286, 41
tanti 36, 761. 56, 424. 65, 659. 132, 757. 175, 386. 189, 16. 199, 294. 214, 691. 256, 49. 296, 310
tantique 154, 498. 159, 657
tantis 43, 96. 53, 334. 113, 249. 131, 701. 136, 14. 388, 626. 440, 91
tanto 6, 53. 14, 202. 18, 288. 25, 465. 67, 724. 69, 753. 142, 192. 158, 602. 186, 694. 212, 614. 224, 74. 242, 569. 249, 749
tantoque 76, 44. 427, 657. 436, 2
tantorum 332, 573. 361, 608
tantos 33, 661. 48, 228. 322, 289. 421, 479
tantummodo 33, 675. 116, 748. 258, 106. 343, 85. 454, 424
tantumne 271, 428
tantúmque 265, 265. 327, 425
tantus 86, 285. 115, 278. 162, 18. 243, 583. 255, 7. 357, 505
tantuſque 464, 661
tapetibus 388, 638
tarda 347, 182. 368, 116
tardâque 334, 618
tardæ 298, 330
tardârunt 375, 283
tardata 124, 529
tardatus 367, 81
tardè 108, 91
tardi 267, 346. 419, 430
tardior 308, 679
tardis 304, 572. 324, 357
tardius 307, 674. 351, 305
tardo 286, 49
tardus 46, 177. 207, 478. 366, 66
Tarentum 438, 50
Tarpeia 432, 776
Tarpeis 474, 866
Tartara 9, 113. 50, 260. 149, 371. 151, 423. 285, 21. 335, 670. 358, 523. 361, 619
Tartareas 185, 676. 349, 257
Tarteſſia 418, 416
Tatiumque 433, 805
Tatius 433, 804
Tatiuſque 432, 775
tauri 42, 80. 73, 850, 869. 75, 1. 165, 103. 205, 434. 211, 595. 225, 122. 227, 169. 257, 80
tauro 66, 701. 257, 81. 465, 695
taurorum 190, 29. 296, 210. 226, 152. 378, 347
taurum 165, 104. 202, 374. 203, 376. 226, 132, 136. 248, 734. 281, 735
taurus 132, 756. 226, 125. 245, 763. 344, 102. 397, 871. 498, 511
tauruſque 48, 217
taxo 120, 432
tecta 12, 170. 15, 218, 231. 17, 276. 45, 136. 69, 761. 83, 204. 108, 86. 119, 402, 405. 120, 444. 145, 287. 183, 614. 185, 669. 192, 99. 201, 352. 245, 630. 247, 691. 697, 702
tectaque 18, 287. 119, 414
tectæ 311, 3
tectam 152, 447. 158, 622
tectas 124, 526
tecti 137, 43. 170, 217. 227, 168. 265, 288. 357, 480. 412, 254
tectis 69, 751, 756. 101, 697. 133, 760. 195, 282. 227, 158. 242, 549. 260, 48. 337, 710. 342, 44
tecto 145, 281. 348, 212. 415, 342. 447, 275
tectoque 122, 489. 177, 431
tectos 111, 191
tectum 19, 332
tectum 110, 159
tectus 17, 265. 49, 233. 107, 64. 156, 570. 186, 706. 216, 746. 308, 692. 333, 611. 350, 291. 435, 598
tecum 35, 710. 92, 435, 436. 155, 524. 237, 427. 275, 549, 558. 304, 556. 336, 697. 360, 576. 372, 204. 396, 834
tecumque 117, 336
tecumve 292, 202
tegat 117, 355
tege 393, 748
Tegeæa 234, 317. 236, 380
tegebant 128, 638
tegebat 439, 56
tegendas 382, 479
tegens 173, 299. 269, 398
tegi 6, 44. 96, 542. 104, 6
tegimen 77, 52
tegimenque 33, 672, 674
tegis 110, 159. 300, 450
tegit 4, 5. 6, 50. 18, 290. 114, 269. 396, 822. 397, 849
tegitur 107, 64. 182, 592. 197, 239. 305, 598
tegmina 79, 108
tegmine 330, 514. 409, 116
tegminis 344, 92
tegunt 300, 449
teguntur 421, 499
tela 16, 259. 25, 468. 63, 616. 77, 46. 87, 307. 96, 554. 141, 158. 149, 366. 158, 620. 163, 55. 164, 69. 170, 228. 172, 290
telaque 137, 42. 357, 495
telæ 114. 275. 119, 394. 167, 127
Telamon 207, 477. 213, 647. 214, 669. 233, 309. 236, 378. 319, 216. 369, 151
Telamone 362, 624. 364, 22. 368, 123. 378, 346
Telamoniades 373, 231
Telamonius 371, 194. 374, 266. 377, 321
Telamonque 207, 476
telas 163, 54
Telchinas 202, 365
Teleboaſque 355, 441
Telemus 394, 770, 771
Telephon 370, 171
Telephus 344, 112
Teleſte 280, 716
Telethuſa 279, 681. 280, 695
teli 235, 349. 350, 265. 352, 381
telique 350, 266
telis 24, 443. 56, 440. 79, 109. 95, 535. 384, 537. 417, 402
teliſque 201, 337
tellure 6, 48. 31, 604. 32, 630.

630. 61, 569. 190, 30. 197, 245. 237, 413, 422. 270, 406. 278, 649, 659. 342, 63. 350, 281. 369, 125. 407, 106. 414, 302. 467, 741
tellurem 70, 786. 171, 238. 448, 292
telluris 29, 341. 98, 597. 113, 227. 286, 55. 307, 645. 463, 652
tellus 4, 5, 12, 15, 16. 5, 29. 7, 65. 8, 80, 87. 9, 102. 16, 257. 18, 291. 23, 416, 429, 434. 27, 518. 28, 546. 47, 210. 51, 272. 52, 301. 72, 839. 75, 9. 99, 637. 113, 227. 128, 632. 138, 76. 142, 198. 147, 323. 148, 356. 151, 423. 242, 562. 244, 624. 247, 701. 250, 789. 256, 60. 279, 669. 291, 184. 296, 309. 321, 269. 327, 434. 329, 479. 341, 9. 379, 394. 381, 429. 388, 648. 433, 800. 440, 81. 446, 241. 245, 251
telluſque 280, 512. 225, 98
telo 19, 330. 58, 504. 63, 605. 235, 351. 253, 883. 346, 165. 353, 359. 390, 696
teloque 77, 54. 129, 666
telorum 234, 321. 385, 566
telum 77, 53. 138, 67, 80. 271, 234, 257. 172, 264. 214, 685, 695. 238, 444. 249, 757. 312, 10
telumque 219, 846
temerare 439, 75
temeraria 27, 51. 41, 50. 63, 616. 104, 2. 162, 32. 237, 407. 275, 552. 276, 584. 304, 574. 312, 13
temerarius 135, 8. 219, 829. 303, 545. 342, 59
temeraſſe 62, 592. 209, 535. 248, 742. 458, 501
temerat 308, 695
temerata 277, 626
Temeſæa 196, 207
Temeſenque 438, 52
temo 43, 107
temone 52, 315. 300, 447. 320, 258. 404, 819
Tempe 29, 569. 196, 222. 202, 371
temperat 37, 770. 110, 169. 289, 108. 360, 580. 387, 336. 473, 859. 474, 869
temperie 117, 344. 445, 211
temperiem 23, 430
temperiemque 6, 51
tempeſtate 13, 183
tempeſtiva 154, 500
tempeſtivus 424, 584
templa 36, 750. 145, 278. 211, 587. 231, 264. 261, 782. 308, 686, 691. 324, 359. 326, 413. 332, 578. 380, 413
templi 165, 99. 247, 711. 283, 782. 334, 361
templis 127, 606. 211, 593. 238, 445. 283, 790, 791
templiſque 307, 646. 471, 818
templo 21, 381. 134, 798. 283, 785. 443, 164. 465, 101
temploque 388, 633. 425, 608
templorum 95, 521
templum 247, 700. 431, 760. 434, 837. 470, 801
tempora 3, 4. 24, 451. 35, 724. 57, 467. 61, 575. 63, 625. 86, 275. 87, 312. 89, 347. 93, 469. 94, 516. 97, 578. 106, 40. 122, 493. 130, 696. 139, 110. 159, 647. 162, 26. 168, 163. 178, 438. 185, 676. 200, 913. 221, 2. 235, 366. 238, 454. 242, 567. 275, 572. 277, 621. 281, 721. 281, 765. 289, 116. 307, 669. 317, 159. 318, 181. 322, 286, 306. 323, 311. 338, 758. 345, 133. 350, 273. 352, 335. 333, 380. 356, 465. 376, 302. 378, 364. 386, 582. 388, 643. 427, 645. 644, 655. 443, 179. 444, 183. 445, 211
tempore 19, 514. 60, 552. 65, 688. 107, 60. 112, 208. 130, 693. 136, 19. 139, 116. 143, 220. 145, 283. 199, 280, 300. 208, 494. 219, 833. 245, 657. 275, 569. 291, 180. 313, 35. 314, 88. 321, 272. 336, 698. 338, 754. 355, 447. 358, 512. 372, 206. 373, 236. 393, 734. 411, 218. 414, 309. 422, 516. 414, 587. 433, 160, 168. 454, 417
temporis 14, 211. 218, 803. 259, 134. 375, 281. 381, 443. 398, 888. 410, 205. 445, 226. 472, 835
temporius 112, 198
tempus 16, 256. 66, 680. 110, 167. 128, 644. 141, 169. 163, 49. 187, 719. 208, 511. 251, 818. 283, 758. 292, 207. 300, 446. 307, 657. 335, 651. 384, 527. 408, 147. 433, 808. 446, 234
tempuſque 119, 399. 234, 327. 416, 372. 450, 336
tenaci 320, 252
tenax 213, 657
tendat 102, 723
tendebam 62, 580
tendebant 174, 359
tendebat 58, 477. 60, 547. 265, 287. 380, 411
tendens 92, 441. 118, 382. 143, 215. 151, 419. 172, 279. 195, 188. 201, 345. 252, 849. 261, 175. 336, 397. 430, 734
tendenſque 266, 293. 337, 726
tendentem 123, 517. 142, 176. 215, 706. 263, 210
tendentemque 113, 238. 184, 639. 313, 36
tendentes 237, 432
tendere 32, 636. 137, 55. 444, 186. 448, 304. 455, 435
tenderat 32, 636
tendi 321, 262
tendimus 285, 33
tendit 62, 604. 126, 581. 217, 778. 284, 3. 299, 415. 302, 506. 349, 564. 465, 690
tenditur 126, 576
tendo 458, 520
tendunt 174, 348. 211, 580. 234, 531
tene 45, 140. 101, 690. 110, 160
teneas 42, 79. 214, 681
teneat 215, 711. 417, 379

tenebant 46, 177. 97, 570. 268, 355
tenebat 19, 321. 42, 830. 75, 2. 89, 364. 111, 175. 134, 782. 145, 277. 167, 132. 213, 664. 231, 260. 234, 321. 239, 479. 320, 243, 257. 321, 270. 351, 318. 382, 474. 420, 459
tenebit 274, 514
tenebo 115, 284
tenebor 181, 546
tenebræ 46, 181. 119, 410. 308, 454. 345, 136
tenebras 74, 440. 55, 395. 108, 93. 119, 400. 152, 443. 335, 651. 442, 154. 463, 652
tenebris 45, 144. 95, 525. 215, 708. 301, 476. 330, 521
tenebrisque 62, 594. 224, 82
tenebrosa 9, 113. 148, 359
Tenedon 371, 174
Tenedonque 344, 109
Tenedos 27, 516
tenemur 292, 203
tenemus 322, 284
tenendæ 322, 297
tenens 132, 733. 179, 476. 199, 66. 208, 498. 219, 847. 258, 118. 281, 725. 463, 655
tenent 7, 73. 18, 302. 120, 436. 194, 14. 235, 342. 324, 361. 332, 560. 342, 53. 428, 674
tenentem 508, 502. 266, 311. 285, 15. 382, 455. 388, 649
teneo 30, 596. 422, 511
tener 87, 311. 200, 319. 444, 201
tenera 89, 354. 272, 481
teneras 393, 754. 272, 481
tenere 28, 535. 85, 265. 96, 541
teneret 106, 161
teneri 53, 351. 92, 450. 166, 108. 250, 806. 259, 140. 314, 74. 321, 261. 458, 525
teneris 73, 851. 216, 749. 278, 651. 317, 153
teneræ 117, 345. 395, 791
teneros 53, 359
tenerum 127, 616
tenes 43, 100. 474, 866
tenet 36, 750. 43, 104. 54, 376. 59, 513. 70, 769. 73, 874. 92, 447. 99, 642. 112, 205. 117, 358. 192, 87. 211, 588. 218, 791. 244, 70. 234, 335. 257, 86. 260, 146. 274, 521. 281, 527. 295, 297. 299, 421. 300, 455. 303, 533. 314, 78. 315, 115. 331, 539. 332, 560. 342, 43. 354, 408. 382, 475. 403, 7. 417, 379. 422, 516. 426, 626. 428, 688
tenetis 285, 35
tenetque 294, 256
tenetur 114, 296. 413, 292. 429, 713
tenore 79, 113
Tenos 207, 469
tentabat 140, 124. 314, 77. 331, 533
tentabimus 195, 176
tentamenta 215, 733. 462, 629
tentamina 88, 341. 216, 739
tentant 110, 663. 332, 747. 175, 376
tentantes 294, 274
tentanti 404, 37
tentare 22, 397. 277, 630. 298, 371
tentaretque 376, 317
tentârunt 46, 172
tentâsse 277, 622, 630. 285, 25
tentâsset 117, 193
tentat 34, 684. 53, 358. 55, 390. 87, 302. 113, 248. 125, 554. 129, 651. 201, 344. 315, 107. 318, 181. 353, 357. 355, 425
tentata 13, 190. 63, 619. 260, 168. 320, 239
tentataque 323, 326
tentatæ 295, 289
tentatis 403, 22
tentatos 125, 555
tentatum 295, 283. 458, 501
tentavit 390, 145. 356, 458
tentem 272, 478
tentemus 357, 491
tentent 108, 85
tento 131, 302. 171, 243. 218, 793. 273, 500
tentoria 223, 43. 375, 249.
tenuata 55, 374. 209, 531, 421, 498
tenuatus 446, 246
tenuaverat 417, 399
tenuem 35, 708. 93, 482
tenuêre 14, 206. 107, 57. 110, 168. 177, 430. 184, 638. 222, 5. 272, 203. 391, 706
tenuerunt 266, 301. 327, 433. 398, 897. 422, 516
tenues 29, 571. 108, 104. 109, 123. 164, 62. 174, 351. 228, 79. 242, 558. 418, 411, 431. 434, 825
teneusque 288, 97
tenui 28, 549. 81, 161. 107, 65. 337, 735. 371, 190. 418, 429
tenuique 119, 408. 256, 33
tenuis 198, 272
tenuisse 35, 706, 712. 291, 172. 364, 17. 437, 13
tenuisset 341, 10
tenuissima 111, 178. 131, 726. 152, 432
tenuissimus 446, 248
tenuit 12, 167. 53, 328. 68, 740. 142, 198. 151, 420. 186, 710. 194, 146. 195, 169. 238, 463. 284, 6. 317, 168. 414, 308. 425, 593. 426, 611. 465, 701
tenuitque 31, 600
tenus 51, 275. 82, 182. 117, 343. 131, 720. 151, 413. 157, 593. 159, 642. 171, 258. 357, 491. 398, 893. 404, 59. 458, 512. 464, 673
tepebat 110, 163. 138, 76
tepentibus 9, 107
tepere 295, 281
tepescere 91, 412
tepescunt 7, 63
tepidâ 424, 575
tepidæ 372, 500
tepidi 197, 247
tepidique 267, 339. 465, 708
tepidis 51, 269. 245, 654. 296, 827
tepido 268, 365. 297, 360
tepidos 319, 225
tepore 71, 811
teque 64, 653. 122, 478. 123, 522. 126, 591. 204, 401.

INDEX

401. 304, 566. 383, 413
ter 51, 270, 271. 58, 497. 89, 351. 128, 625. 132, 734. 167, 133. 194, 153. 195, 189. *bis.* 198, 261. 200, 324. 223, 51. 249, 749. 256, 50. 295, 279. 300, 452. 327, 419. 345, 133. 387, 611. 404, 58. 410, 206
terque 12, 179. 41, 49. 123, 517. 198, 261. 263, 217. 350, 288. 387, 610
tercentum 408, 146
Terea 183, 615. 184, 647
Tereaque 352, 353
terebat 346, 167
terebrata 171, 260
Tereo 184, 635
teres 68, 735
teretem 162, 22
tereteſque 294, 260
tereti 289, 113
Tereu 179, 497
Tereus 177, 424. 178, 455. 179, 473, 478. 184, 650. 185, 682
Tereuſque 178, 433
terga 22, 394. 39, 10. 47, 187. 76, 22. 77, 68. 97, 575. 131, 715. 719, 725. 141, 161. 147, 323. 167, 123. 170, 223. 175, 379. 181, 552. 186, 698. 191, 73. 223, 34. 235, 363. 237, 429. 245, 648. 258, 102. 259, 127. 266, 320. 307, 670. 308, 706. 344, 97. 351, 313. 332, 224. 373, 237. 397, 879. 399, 914. 405, 66. 408, 143. 416, 363. 448, 305
tergaque 305, 592
tergo 73, 869. 77, 71. 108, 101. 235, 348. 289, 124. 296, 329
tergoque 28, 541. 256, 54. 352, 345
tergora 378, 347
tergore 245, 649
tergum 21, 383. 47, 201. 354, 401. 421, 500
tergumque 152, 434. 415, 343
terit 278, 654
terna 285, 22
ternis 195, 190. 204, 414
terra 7, 75. 19, 314. 22, 393. 31, 615. 40, 15. 45, 134. 73, 870. 79, 116. 81, 152. 99, 635. 100, 653. 120, 440. 127, 620. 150, 406. 154, 492, 496. 169, 187. 176, 396. 189, 23. 195, 191. 196, 204. 206, 445. 210, 559. 226, 139. 237, 402, 415. 244, 608, 609. 251, 830, 835. 264, 254. 266, 318. 217, 447. 277, 633. 285, 17. 289, 128. 301, 480, 490. 326, 407. 400, 948. 474, 860
terraque 77, 75. 354, 390. 400, 937. 444, 193
terræ 5, 37. 2, 52. 10, 138. 16, 247. 21, 364. 22, 393. 32, 633. 37, 774. 47, 207. 51, 298. 53, 437. 55, 407. 76, 24. 78, 102. 113, 243. 140, 122, 136. 147, 321. 148, 354, 361. 153, 481. 154, 491. 164, 71. 186, 697. 212, 631. 243, 577. 264, 241. 296, 306. 337, 724. 358, 521. 380, 420. 403, 7. 405, 82. 471, 817
terræque 43, 96. 130, 680, 686. 159, 944. 181, 558. 210, 578. 345, 139. 444, 195. 460, 556
terram 5, 34. 8, 84. 11, 157. 13, 180. 17, 283. 164, 80. 174, 346. 199, 283. 206, 442. 226, 153. 291, 180. 345, 118. 360, 569. 382, 477. 388, 619. 392, 716. 411, 227
terramque 114, 253. 298, 389
terrarum 4, 14. 20, 354. 225, 118
terrarumque 39, 7
terras 4, 22. 11, 150. 13, 189, 195. 14, 213. 16, 253. 19, 319. 20, 349. 31, 599. 32, 654. 33, 674. 39, 6. 41, 65. 111, 194. 134, 788. 159, 648, 654. 165, 105. 186, 692. 209, 524, 528. 313, 61. 319, 209. 327, 425. 333, 607. 375, 292. 380, 400. 435, 847. 439, 71. 447, 263
terraſque 342, 39. 406, 86
terreat 134, 802. 148, 358
terrebant 177, 423
terrebat 158, 616
terrebit 99, 561
terrena 22, 408
terrenæ 7, 68
terrenaque 197, 248
terreno 447, 273
terrent 20, 357. 45, 273. 327, 427
terreris 367, 83
terres 112, 201
terreſtribus 421, 479
terret 50, 261. 131, 723. 299, 417. 324, 365
terretur 126, 598
terribilem 17, 265. 350, 276. 394, 772
terribiles 11, 447. 193, 112
terribileſque 151, 421. 470, 784
terribili 41, 61. 344, 103. 349, 259
terribilis 182, 595
terrificam 12, 179
terrigenæ 194, 141
terrigenam 147, 325
terrigenaſque 190, 39
terrigenis 79, 118
terris 4, 22. 11, 151. 18, 307. 19, 329. 31, 609. 45, 149. 52, 307. 112, 203. 152, 439. 154, 504. 169, 190. 412, 243. 414, 320. 433, 811. 438, 53. 442, 148. 470, 786. 472, 832
territa 51, 492. 113, 232. 150, 396. 163, 43. 304, 567. 464, 675
territaque 157, 598
territus 15, 232. 79, 115. 122, 489
terror 24, 440. 122, 485
terrore 14, 202. 55, 398. 78, 100. 373, 230
terroris 58, 484
terruerat 271, 441
terruerint 95, 535
terruit 35, 727. 202, 362. 384, 105. 422, 518. 433, 817
terſêre 246, 663
terſis 68, 736
terſit 369, 132
tertia 10, 125. 53, 350. 149, 372. 207, 477. 227, 171. 320, 245. 344, 100. 347, 188
tertius 245, 661, 280, 713. 287, 78. 334, 841. 364,

28. 412, 237
terunt 18, 298
teſta 245, 662
teſtantia 414, 307
teſtantur 237, 420
teſtari 184, 660
teſtarique 183, 608
teſtata 58, 486
teſtatatque 230, 238
teſtatum 57, 473
teſtatur 52, 304. 137, 44
teſte 22, 400. 266, 747. 364, 15. 438, 37
teſtemque 155, 543
teſtes 190, 46. 274, 541
teſtis 41, 45. 272, 480
teſtor 260, 151
teſtudine 68, 737
tetenderat 138, 687
tetendi 336, 687
Tethye 199, 296
Tethyn 59, 509. 273, 498
Tethynque 400, 951
Tethys 45, 156. 339, 784
tetigêre 21, 375. 47, 201. 76, 36. 89, 355. 110, 164. 210, 550. 463, 644
tetigiſſe 46, 182. 133, 779. 248, 733
tetigiſſet 134, 789
tetigit 36, 729. 45, 143. 194, 158. 280, 719. 337, 376. 413, 278. 418, 413. 460, 552, 568
Teucer 370, 157
Teucras 405, 72
Teucri 391, 705. 392, 728. 429, 698
Teucros 391, 705
texebas 289, 123
texerat 19, 318. 50, 263. 56, 420. 158, 624
texêre 82, 181
texique 367, 75
texit 66, 681. 134, 800. 247, 718. 299, 422. 332, 572. 339, 786
texitur 164, 62
texta 61, 554. 430, 523. 422, 531
thalami 85, 267. 204, 403. 296, 317. 300, 456
thalamique 177, 432. 294, 246. 304, 571
thalamis 220, 861. 227, 157. 301, 469. 308, 703. 320, 250
thalamo 59, 526
thalamoque 119, 420. 265, 279. 280, 700
thalamos 68, 738. 70, 797. 86, 282. 112, 218. 168, 148. 186, 700. 189, 22. 218, 806. 224, 84. 251, 817. 260, 146. 273, 506. 347, 193, 196
thalamoſque 215, 714. 306, 620
thalamumque 116, 328
Thaumantea 435, 845
Thaumantius 122, 480
Thaumantidos 335, 647
Thaumas 351, 303
theatris 79, 111
theatro 312, 25
Thebæ 96, 553. 269, 403. 370, 173. 454, 429
Thebaïdes 168, 163
Thebas 96, 549. 144, 253. 344, 110
Thebis 96, 561. 119, 416. 217, 768. 390, 692
Themeſeſque 465, 707
Themi 21, 379
Themin 19, 321
Themis 128, 643. 217, 767. 269, 403. 270, 418
Theridamas 84, 233
Thermodonque 49, 249
Thermodontiacâ 361, 611
Thermodontiaco 262, 289
Theron 83, 211
Therſes 390, 682, 683
Therſites 373, 233
Theſſelus 142, 182
Theſea 231, 263. 248, 726. 352, 356
Theſeos 231, 268
Theſeius 457, 492
Theſeu 205, 433
Theſeus 204, 404. 205, 421. 232, 303. 241, 546. 242, 565. 348, 227. 353, 359. 473, 850
Theſſala 196, 222
Theſſalidum 347, 190
Theſſalus 249, 768
Theſſiadæ 233, 304. 237, 434
Theſtias 238, 452. 239, 473
Theſtius 239, 487
Theſtorides 341, 19, 27
Theti 320, 237
Thetidis 349, 226
Thetis 41, 69. 321, 264. 326, 400
Thiſbe 107, 55. 108, 71. 93, 99. 100, 143
Thiſbeas 322, 300
Thiſbes 109, 115. 110, 145
Thoactes 140, 147
Thoantis 380, 399
Thous 84, 220
Thracas 262, 194
Thraceſque 185, 682
Thracia 78, 435
Thracius 184, 661. 315, 92
Thracûm 287, 83. 381, 436. 385, 565. 389, 628
Threïcium 165, 87
Threïciis 384, 538
Threïcio 145, 276. 381, 439
Threïcius 177, 424. 311, 2
thura 16, 249. 51, 289. 168, 161. 194, 161. 211, 589. 260, 159. 296, 308. 208, 683. 332, 577. 388, 636. 467, 733
thuraque 102, 733. 104, 11. 168, 164
thure 168, 172. 232, 277. 388, 636
thurea 114, 255
Thurinoſque 438, 52
thuris 211, 592. 231, 266. 308, 681. 320, 248
Thuſcâ 99, 624
Thyeſteis 456, 462
thymi 440, 80
Thyoneus 105, 13
Thyrſo 101, 712. 277, 640
thyrſos 96, 542. 104, 7. 312, 28
tiaris 318, 181
tibia 95, 533. 175, 386. 346, 158
tibiaque 133, 761
Tiberinaque 467, 728
Tiberinus 426, 614
Tibridis 454, 432. 462, 624
Tibris 418, 427. 419, 448
tigno 111, 279. 245, 648
tigres 18, 305. 100, 668
tigride 190, 32. 277, 612
tigridis 320, 245
tigris 83, 217. 141, 164. 184, 637. 262, 205
tiliæ 288, 92
timeam 12, 176. 190, 45
timeas 303, 542. 429, 695
timeat 268, 380
timebam 336, 694
timebant 8, 92. 423, 555
timenda 412, 256

timendi 275. 556. 305, 793.
timendo 43, 91
timendos 327, 438
timens 411, 215
timent 173, 314. 422, 531
timentem 80, 522. 238, 442. 258, 111. 301, 466
timentes 397, 873. 442, 151
timentia 238, 440. 440, 102
timentur 421, 488
timeo 189, 16. 224, 71
timerent 248, 733
timeri 326, 406
times 39, 593. 190, 47
timet 67, 717. 180, 530. 229, 213. 304, 584
timetis 442, 154
timeto 450, 333
timetur 298, 374
timidâ 283, 791
timidæ 368, 111
timidas 61, 559
timidasque 165, 107
timidè 36, 746. 263, 215. 295, 274, 287
timidi 109, 115. 365, 38
timidis 265, 283. 275, 545. 428, 671
timido 27, 525. 108, 100. 361, 609. 389, 664
timidum 143, 234. 328, 448
timidumque 295, 293
timidus 286, 65
timiduſque 139, 100. 246, 682
timor 41, 66. 77, 47. 83, 205. 86, 291. 100, 671. 113, 230. 158, 615. 264, 243. 275, 556. 361, 612. 410, 177. 421, 490
timore 28, 539. 46, 180. 124, 529. 212, 630. 327, 426. 399, 908
timorem 20, 359. 211, 604
timores 342, 60
timori 215, 726. 282, 774
timoris 189, 16. 285, 29. 297, 361. 367, 84
timorve 375, 282
timuêre 264, 241. 273, 506
timui 339, 779
timuit 16, 254. 56, 443. 69, 691. 349, 246. 450, 337
timuitque 31, 623. 180, 510
tincta 71, 798. 259, 132. 260, 171. 309, 717
tinctam 109, 107. 146, 293. 293, 225
tinctas 150, 440
tinctis 295, 267
tincto 116, 332
tineæ 452, 373
tingamus 57, 459
tingat 354, 413
tingatur 59, 530
tingebat 162, 9
tingi 46, 172. 63, 621. 318, 455
tingit 117, 343. 198, 260
tinnitibus 142, 204. 182, 589. 423, 536
tinnulaque 119, 393
tinus 228, 98
tinxerat 78, 86
tinxi 57, 592
tinxit 118, 388. 211, 509. 275, 566. 316, 142. 412, 237
Tireſia 168, 157
Tireſiæ 88, 323
Tirynthia 166, 112. 380, 401
Tirynthius 204, 410. 257, 66. 265, 268. 351, 564
Tiſi; hone 122, 474, 481
Titan 4, 10. 44, 118. 178, 438. 287, 79. 291, 174. 320, 257
Titani 403, 14
Titania 22, 395. 81, 173. 174, 346. 417, 382. 419, 438
Titaniacis 204, 398
Titanida 169, 185. 417, 376
Titanidos 401, 968
titubantem 315, 90
titubantes 106, 26
titubat 450, 331
titulis 473, 855
titulos 206, 448. 237, 433
titulum 128, 645. 191, 56. 283, 692. 305, 602. 352, 334. 379, 372
titulis 283, 792
Tityos 121, 457
Tlepolemus 358, 537
Tmolo 317, 156. 318, 194
Tmolus 48, 217. 317, 151, 171
togâque 468, 746
tolerare 52, 301. 158, 210
tolle 143, 217, 218. 327, 441. 385, 359
tollebar 62, 587
tollebat 140, 131
tollens 36, 731. 76, 20. 91, 404. 280, 702. 316, 131, 331, 548. 334, 619. 434, 840. 438, 38. 460, 570
tollenſque 175, 368
tollentes 389, 668.
tollere 8, 86. 50, 266. 56, 440. 113, 244. 213, 640. 278, 652. 280, 698. 291, 183. 308, 677. 337, 740. 358, 519
tolleret 258, 118
tolles 433, 814
tolli 381, 437
tollit 58, 487. 109, 116. 138, 82. 231, 256. 299, 406. 307, 667. 315, 110. 350, 282
tollite 81, 153. 336, 685. 456, 474
tollitur 444, 192
tollor 218, 785
tolluntur 79, 911
Tonanti 318, 198. 323, 319
Tonantis 12, 170. 57, 466
tonarent 439, 70
tonitribus 329, 496
tonitrua 6, 55. 342, 52
tonitrumque 432, 542
tonitruque 212, 619. 433, 817
tonitrus 52, 308. 87, 301
tonſa 313, 47
tonſo 226, 151
tophis 81, 60. 242, 561
tori 19, 319 111, 174. 215, 714. 240, 521. 295, 268
torique 31, 620
toris 73, 854. 242, 565. 257, 82. 346, 155. 354, 402. 360, 579. 413, 283
tormenta 96, 549. 430, 716
tormenti 410, 183
tormentis 191, 695
tormento 763, 217
toro 30, 590. 32, 633. 136, 34. 201, 344. 290, 701. 295, 281. 329, 472
toros 172, 289. 352, 826

torosa 205, 429
torpet 385, 541
torpetis 142, 196
torpor 28, 548
torque 356, 475
torquent 312, 30
torquere 193, 132
torquet 42, 71. 76, 42. 149, 137
torquetur 316, 230
torrens 238, 457. 240, 512, 350, 272
torrens 242, 555
torrentem 97, 568
torrentis 86, 291
torrentur 210, 554
torreri 240, 516
torruit 15, 229
torſerit 222, 28
torſi 353, 385
torſit 237, 408. 344, 99. 352, 323
torta 314, 70. 465, 696
tortilis 20, 336
torto 131, 709
tortum 45, 138
torva 122, 464. 144, 241
torvæ 176, 415
torvamque 461, 586
torvi 69, 752
torvis 138, 92. 162, 34
torum 111, 182. 177, 431. 192, 91. 200, 332. 279, 686. 304, 556. 335, 655. 463, 654
torumque 299, 410
torvo 51, 270. 166, 115. 257, 27. 363, 3
torvos 393, 237. 385, 542. 396, 844
torus 20, 353. 245. 655. 333, 610
torvum 226, 132
toſta 152, 450. 346, 155
toſti 413, 273
toſtus 51, 283
tot 16, 254. 19, 325, 326. 25, 459. 35, 720. 43, 96. 80, 134, 138. 92, 444. 129, 662. 100, 136. 144, 243. 146, 306. 172, 285. 193, 135. 291, 345. 255, 29. 391, 473. 306, 623, 624
totque 119, 418. 383, 499
tota 60, 542. 65, 664. 66, 688. 79, 114. 120, 440. 133, 763. 134, 796. 145, 275. 152, 431. 167, 146. 173, 299. 175, 371. 182, 586. 195, 179. 206, 452. 251, 838. 276, 597. 277, 634. 295, 270. 328, 460. 333, 609. 342, 46. 47
totaque 268, 353. 329, 475, 494. 400, 955. 406, 97
totam 62, 591. 410, 188
totas 16, 253, 17, 280. 47, 215. 60, 537. 263, 208. 416, 351
toti 394, 785
totidem 6, 50. 90, 384. 132, 753. 140, 131. 156, 567. 169, 183. 212, 626, 635. 243, 588. 265, 292. 333, 614. 418, 423. 446, 242. 453, 401
totidemque 6, 48. 40, 18. 94, 500. 128, 672. 146, 311. 185, 679. 212, 636. 331, 537. 369, 143
toties 31, 606. 62, 604. 85, 262. 92, 452. 202, 375. 271, 450. 291, 166. 379, 385. 383, 489. 441, 125. 446, 261
totique 64, 642
totis 96, 561. 119, 416. 273, 483. 307, 658. 429, 700
totius 208, 504
toto 4, 6. 7, 71. 26, 495. 57, 449. 62, 595. 70, 775. 77, 67. 108, 74. 111, 189. 118, 360. 154, 489, 512. 156, 556. 158, 633. 167, 142. 173, 298. 256, 47. 261, 173. 276, 392. 281, 740. 299, 424. 300, 443. 355, 422. 487, 622. 398, 895. 400, 958. 413, 281. 443, 174. 448, 302. 470, 779
totoque 51, 287. 109, 106. 183, 602. 192, 18. 237, 431. 276, 44. 264, 244. 296, 316
toto 325, 385. 331, 555
totoſque 309, 715. 357, 507
totque 119, 418. 383, 499
totum 13, 187. 35, 727. 53, 335. 70, 789. 76, 45. 126, 585. 244, 607. 308, 700. 329, 483. 330, 517. 344, 94. 361, 617. 398, 884
totumque 68, 734. 99, 646. 128, 624. 178, 463. 186, 699. 241, 533. 258, 91. 342, 63
totus 191, 59. 354, 402
totuſque 14, 203
toxea 238, 441
trabe 77, 78
trabem 358, 511
trabemque 334, 642
trabes 206, 441. 242, 551. 251, 838. 263, 209
trabeſque 357, 507. 412, 239
trabibus 234, 329. 324, 360
trabs 298, 473
Trachaſque 466, 717
Trachine 334, 627
Trachina 321, 169. 330, 502
Trachinius 321, 282. 324, 351
tractare 229, 196
tractata 380, 410
tracti 360, 591
tracto 360, 584
tractoque 93, 606
tractu 7, 59. 52, 720. 162, 21. 467, 725
tractum 139, 95
tractus 196, 218
tradat 182, 580
tradendum 444, 191
tradere 16, 249. 222, 67. 224, 93. 463, 650
tradiderat 202, 374. 230, 241. 315, 93
tradidit 31, 624. 81, 165. 182, 578. 258, 112
tradit 239, 209. 260, 156. 426, 620
traditque 275, 572
tradita 51, 291. 415, 336
traditur 133, 776
trado 117, 337. 224, 91
tradunt 97, 575
traduxit 457, 484
traham 397, 865
trahar 226, 142
traharis 42, 79
trahat 53, 356. 240, 498
trahatur 13, 191
trahebant 219, 821
trahebat 100, 675. 321, 276
trahendo 55, 441
trahens 172, 290. 183, 600. 186, 705. 188, 2. 257, 83. 466, 714. 473, 849

trahentem 384, 511
trahenti 368, 116
trahere 171, 257
traherent 15, 219. 122, 479. 276, 578
trahe 458, 525
trahit 42, 71. 48, 230. 130, 675. 180, 521. 189, 19. 260, 167. 282, 756. 317, 176. 345, 141. 353, 371. 367, 84
trahitur 260, 167
trahoque 157, 595
trahor 384, 510
trahunt 119, 415. 238, 464. 380, 414. 413, 265
trahuntur 337, 709
trajecit 63, 605. 171, 244. 323, 325. 362, *ult.*
trajecta 25, 473
trajecti 141, 168
trajectum 258, 102
trajectus 125, 571
trajicit 259, 128
trames 286, 53
tramite 408, 120
trans 114, 258
transcribere 195, 173
transcurrere 416, 359
transferre 287, 84. 437, 34
transfert 85, 258. 341, 25
transformabantur 389, 654
transformat 293, 237
transformata 405, 74
transformia 252, 871
transibant 308, 683
transibat 217, 773
transierant 171, 241
transire 107, 70. 248, 730. 287, 72. 307, 661
transit 112, 201. 202, 368. 225, 106. 334, 643. 350, 290. 443, 167. 444, 206. 445, 226. 446, 250
transitque 307, 672
transitus 108, 77. 152, 434. 164, 66. 456, 469
translata 446, 258
translatam 397, 868
translucet 117, 354
transmittere 131, 710
transtra 423, 534
transtulit 143, 130
traxerat 305, 595
traxêre 22, 412. 293, 223. 315, 99. 322, 305. 425, 381. 417, 393
traxerunt 93, 482
traxisse 49, 236. 90, 399
traxit 5, 29. 69, 753. 87, 299. 109, 120. 115, 291. 142, 205. 184, 636. 230, 230, 245. 264, 252. 266, 318. 287, 68. 314, 72. 354, 390. 365, 39. 439, 57
tremat 59, 519
tremebunda 109, 133
tremendos 97, 577
tremens 171, 235. 181, 558. 445, 223
tremensque 245, 660
trementem 366, 73
trementes 337, 726
trementi 86, 275. 101, 688. 240, 511. 274, 520
trementia 344, 98
tremiscens 411, 214
tremiscere 196, 205. 212, 637
tremit 148, 356. 180, 527. 263, 214
tremor 76, 40. 299, 424. 411, 212
tremore 51, 276
tremoribus 186, 699. 447, 271. 470, 798
tremorque 250, 790
tremuêre 229, 211. 283, 782
tremuisse 122, 486
tremulâ 229, 217
tremulæ 73, 875
tremulæve 453, 396
tremulasque 299, 414
tremulis 139, 103. 173, 326. 318, 190
tremuloque 408, 143
trepidâ 350, 279
trepidæque 176, 389
trepidamque 180, 522
trepidans 314, 75. 352, 338
trepidant 331, 534
trepidantem 235, 363. 367, 74
trepidantes 148, 358
trepidantia 460, 576
trepidantibus 203, 382
trepidantis 275, 575
trepidantum 430, 739
trepidare 29, 554. 172, 296. 331, 536. 400, 945
trepidas 138, 606
trepidat 41, 66. 334, 351
trepident 410, 196
trepidisque 210, 556
trepido 79, 125. 130, 676. 143, 231. 244, 606
trepidos 89, 356. 373, 234
trepidosque 442, 151
trepidum 102, 717. 141, 175. 263, 211
trepidumque 309, 714
trepidus 47, 194
tresque 76, 34
tria 115, 292. 121, 450. 286, 65. 307, 649
tribuam 143, 226. 408, 128
tribuêre 165, 89
tribuisse 143, 225
tribuitque 426, 621
tribulique 153, 485
tribulis 393, 803
tribus 61, 555. 132, 753. 194, 150. 296, 314. 307, 664. 392, 724
tribusque 211, 596
tributum 231, 263
tributuram 269, 402
triceps 195, 194
tricuspide 19, 330
tridente 17, 283. 164, 75
tridentifer 243, 595
tridentigero 318, 202
triennia 277, 641
triformis 192, 94. 195, 177. 473, 859
Trinacriam 153, 476
Trinacris 148, 347
Trionem 7, 64
Triones 46, 171. 59, 528. 300, 446
Triopeïda 253, 872
Triopeïus 249, 751
triplex 261, 185
triplices 120, 425. 238, 452
tripliceſque 64, 654
triplici 76, 34. 360, 594
triplicis 149, 368. 342, 40
Triptolemo 159, 646
Triptolemus 159, 653
triste 32, 650. 250, 789. 254, 4. 301, 484. 382, 472. 469, 762
tristes 211, 601. 420, 473
tristi 167, 140. 216, 736. 340, 4
tristique 209, 517. 328, 459. 429, 710
tristia 77, 57. 186, 690. 241, 534. 291, 163. 292, 187. 440, 92. 470, 791

triſtibus 111, 187
triſtis 69, 765. 154, 506. 206, 452. 208, 487. 216, 735. 268, 379. 327, 427. 359, 542. 388, 644. 438, 43. 470, 785
triſtitiam 269, 397
triſulcis 72, 848
trita 123, 504. 441, 124
triticeas 153, 486
tritis 235, 369. 404, 44
Triton 399, 919
Tritona 19, 339. 59, 8
Tritonia 70, 783. 144, 250. 145, 270. 167, 1
Tritoniacâ 175, 384
Tritoniacum 451, 358
Tritonida 70, 794. 159, 645
Tritonidos 241, 547
tritumque 46, 167
Triviæ 56, 416
trium 44, 131. 471, 809
triumphe 172, 283
triumphis 468, 747
triumphos 374, 252. 430, 719. 469, 757
triumphum 29, 560
Troada 385, 566
Troades 380, 421. 383, 481. 384, 534, 537
Troaque 343, 74
Troas 375, 274
Troaſque 374, 269. 386, 572
Troës 343, 67. 367, 91
Trœzen 177, 418
Trœzena 458, 506
Trœzenius 242, 566
Troïa 341, 20. 373, 246. 380, 404, 420 381, 429. 392, 721. 454, 424. 455, 440
Troïa 360, 604
Trojæ 318, 199. 319, 208, 215. 338, 757. 341, 25. 360, 587. 371, 197. 377, 325. 378, 348. 379, 379. 383, 500. 387, 623. 389, 655. 469, 770
Trojæque 386, 577. 455, 442
Trojam 370, 169. 373, 226. 377, 339
Trojana 235, 365. 263, 232. 364. 23. 419, 455
Trojanæ 405, 75
Trojanæque 377, 336
Trojane 407, 110
Trojani 390, 702. 433, 160
Trojanis 366, 54
Troïus 339, 773. 408, 156
Troum 377, 343. 379, 375. 412, 245
truces 193, 111. 232, 297
trucis 257, 81
truculenta 385, 558
truculentior 395, 803
trunca 23, 428. 102, 724. 332, 560
truncâque 257, 86
truncæque 254, 1
truncas 452, 376
truncat 245, 647
trunci 249, 747. 301, 491
truncis 53, 358. 405, 67
truncoque 100, 680. 235, 346. 288, 105
truncos 117, 365. 247, 720
truncum 268, 361
trux 83, 211. 309, 715. 461, 603
tuba 9, 98. 116, 535
tubas 470, 784
tubera 251, 808
tubicen 101, 705
tuearis 179, 499
tuebere 29, 563
tuendos 441, 116
tuens 138, 92
tuentem 380, 416
tuentibus 223, 59
tuentur 342, 66. 419, 455
tueri 8, 85. 61, 558. 247, 707
tuetur 337, 715, 722
tulerant 447, 229
tulerat 172, 275
tulêre 346, 154
tulerit 214, 693
tulero 190, 29
tulerunt 108, 501. 335, 661
tuli 262, 198. 272, 482. 275, 544. 323, 329. 375, 285
tulimus 358, 533
tuliſſe 264, 261. 274, 269
tuliſſet 145, 269. 278, 667
tuliſti 136, 23. 263, 213. 351, 313
tulit 18, 297. 30, 581. 36, 753, 756. 51, 271. 62, 580. 63, 628, 630. 86, 277. 87, 309. 89, 344. 93, 487. 109, 134. 113, 239. 120, 422. 125, 449. 138, 73. 125, 443. 167, 134. 196, 224. 211, 589. 226, 133. 228, 177. 238, 537. 243, 592. 258, 91. 281, 720. 302, 497. 322, 307. 338, 751. 345, 132. 352, 355. 364, 19. 366, 71. 374, 270. 379, 383. 381, 426. 386, 596. 399, 928. 415, 330. 430, 716. 445, 222
tumefactum 330, 518
tumefecit 448, 303
tumens 242, 549
tumentibus 198, 263. 428, 661
tumere 413, 283
tumeſcere 5, 36
tumeſcunt 175, 377
tumet 76, 33. 302, 505
tumidæque 440, 77
tumidam 203, 389
tumidâque 383, 559
tumidarum 402, 4
tumidi 318, 202
tumidis 329, 480
tumidiſque 296, 313
tumidum 25, 460. 423, 544
tumidus 36, 754. 236, 396. 240, 495
tumor 448, 305
tumulandus 247, 710
tumulati 439, 57
tumulatur 202, 361
tumulavit 466, 716
tumuletur 332, 565
tumuli 311, 4
tumulis 327, 429. 584, 510
tumulo 52, 326. 98, 603. 110, 157. 207, 483. 230, 236. 241, 539. 340, 2. 383, 504. 409, 176, 419, 442
tumulos 18, 309. 212, 613. 381, 424. 454, 425
tumultus 87, 308. 135, 5. 370, 794
tumulum 108, 95. 382, 452. 407, 103. 438, 55
tumulumque 113, 240. 114, 255. 406. 84
tumulus 448, 295, 297
tundit 246, 293
tundunt 241, 535
tunicaſque 22, 398
tunicis 150, 399

turba 8, 92. 29, 355. 79, 122. 84, 225, 236. 95, 529. 96, 564. 99, 629. 102, 716. 131, 723. 170, 219. 174, 384. 207, 475. & *alibi.*
turbâ 36, 747. 82, 186. 135, 2. 168, 165. 170, 200. 182, 594. 190, 50. 284, 9. 300, 435
turbâque 251, 839
turbæ 142, 177. 288, 106. 290, 144
turbæque 465, 691
turbam 196, 301
turbamque 342, 33
turbamve 120, 442
turbant 423, 545
turbantes 106, 33
turbantur 458, 517
turbârat 91, 410
turbâsti 189, 537
turbata 122, 474. 275, 571. 336, 637
turbati 398, 889
turbatis 252, 859
turbatque 227, 160. 345, 154
turbatum 46, 176. 194, 154
turbatus 326, 411
turbatuſque 225, 96
turbavere 175, 364
turbavit 93, 475
turbine 20, 336. 173, 310. 212, 614
turbineo 242, 556
turbinis 331, 551
turget 444, 203
Turne 423, 540
Turni 420, 460
Turno 424, 573
Turnus 419, 451. 422, 530
turpe 146, 315. 254, 6. 255, 16. 296, 325. 376, 308. 397, 847
turpes 144, 801. 175, 374
turpi 21, 373
turpis 111, 188. 397, 847. 848
turpiter 111, 187
turpiùs 146, 316
turres 18, 290. 235, 358
turribus 77, 61. 107, 48. 223, 40. 380, 415
turris 146, 291. 222, 14. 325, 392
turritaque 308, 696
Tuſci 426, 615
tuta 30, 594. 41, 53. 49, 242. 189, 528. 256, 41. 264, 246. 303, 544. 309, 714. 338, 747. 399, 912. 456, 461. 471, 812
tutaque 88, 317. 141, 161
tutæ 145, 272. 394, 769
tutæque 407, 69. 303, 537
tutam 169, 194. 383, 498
tutela 88, 617. 247, 711. 361, 612
tutelâ 61, 563
tuti 8, 93
tutior 242, 557
tutiſſimus 45, 237
tutiùs 364, 9
tuto 314, 66
tutos 13, 196. 232, 299
tutum 133, 773. 193, 134. 237, 423
tutus 11, 444. 45, 649. 66, 696. 206, 443. 219, 813. 234, 316. 235, 368. 375, 273. 413, 293. 459, 538. 461, 585
tuum 97, 580. 205, 456. 283, 779. 292, 197. & *alibi.*
tuumque 130, 680. 149, 371
tuus 219, 825. 359, 549. 368, 117. 372, 211. 417, 378
Tyaneïus 247, 719
Tybrin 50, 259
Tydidæ 469, 769
Tydiden 378, 350
Tydides 362, 622. 366, 68. 373, 239
tympana 95, 537. 106, 29. 118, 391. 337, 481
tympanaque 312, 17
Tymoli 162, 15. 324, 86
Tyndaridæ 232, 301
Tyndaris 446, 233
Typhoëus 158, 353
Typhoëa 87, 303. 147, 321, 325. 148, 348
tyranni 15, 218. 17, 276. 120, 444. 154, 508. 181, 549. 182, 581. 186, 711, 385, 565. 411, 232. 461, 602
tyranno 178, 436. 318, 203
tyrannus 148, 359
Tyria 76, 35. 85, 258
Tyriam 137, 51
Tyriis 72, 845
Tyrio 317, 166,
Tyrioque 170, 222. 292, 211
Tyrios 50, 390. 267, 340
Tyrium 163, 61
Tyron 96, 539
Tyrrhena 97, 576. 403, 8
Tyrrhenaque 105, 23
Tyrrhenæ 460, 577
Tyrrhenia 419, 452
Tyrrhenus 460, 553

V. U.

VAcant 50, 256. 334, 643
vacantem 56, 422. 277, 611
vacârunt 286, 43
vacat 182, 585. 352, 345
vacavit 298, 387
vacca 31, 621. *bis.* 132, 775. 147, 330
vaccæ 31, 612. 281, 730, 738. 346, 151
vaccam 66, 694. 281, 730
vacent 456, 478
vacet 69, 764
vacuæ 434, 831
vacuam 274, 521
vacuâque 88, 319
vacuas 106, 41. 176, 398. 181, 501. 200, 334. 342, 56. 356, 469. 445, 220
vacuis 117, 341. 251, 820
vacuum 110, 148. 329, 471
vacuus 97, 582. 289, 113
vada 76, 19
vade 129, 649. 316, 137
vadit 101, 702. 585, 553
vadorum 258, 108
vaga 18, 308. 229, 197. 231, 267. 372, 221
vagæ 243, 595
vagans 443, 178
vagantem 96, 370. 148, 363
vagantes 80, 146
vagantur 212, 611. 416, 370
vagas 415, 340
vagata 301, 477
vagatur 284, 9. 303, 535
vagi 65, 673
vagina 181, 551. 391, 475
vagis 335, 667
vagitque 302, 513

vagitus 456, 466
vagos 195, 184
vagus 326, 408. 428, 680
vale 54, 363. 94, 501. *bis.* 108, 79. 180, 529. 268, 382. 286, 62. 298, 380. 328, 460. 380, 420. 400, 948
valeque 247, 717
valeant 193, 137. 175, 286. 449, 318
valeat 120, 429
valens 83. 211. 258, 108. 264, 239. 445, 207, 225
valent 95, 533
valentes 141, 174
valentior 257, 72
valentiùs 329, 481
valeo 364, 12
valerem 271, 433
valet 41, 60. 47, 192. 206, 457. 223, 59. 364, 12. 433, 809
valetque 344, 114
validâ 237, 404
validi 173, 310. 261, 186
validique 442, 149
validis 263, 223
validiſſne 185, 678
valido 151, 422. 193, 129. 416, 352
validoque 77, 64. 189, 9. 209, 538
validoſque 210, 316
vallidum 198, 262. 358, 511
valle 141, 164. 185, 662. 198, 264
vallem 447, 266
valles 6, 43. 50, 256. 286, 52. 330, 504. 448, 425
vallibus 69, 761. 174, 344. 219, 815. 278, 663. 396, 821
vallis 81, 155. 234, 334. 457, 488
vallum 232, 286
valvas 111, 185
valuêre 124, 543. 367, 89. 379, 393
valvis 12, 172. 133, 762
valuiſſent 369, 128
valuit 344, 101. 108, 114. 376, 311
vana 239, 346. 251, 825. 259, 121. 266, 303. 282, 754. 333, 614. 366, 49. 408, 138. 442, 154. 458, 518
vanam 416, 364
vanaque 342, 60
vani 248, 721
vanis 279, 681
vano 219, 834. 264, 248
vanum 62, 597. 96, 559
vapor 23, 432, 51, 283. 432. 793
vaporibus 81, 152. 192, 105
vaporis 334, 630
vara 353, 382
varas 256, 33
variabant 356, 465
variare 55, 412
variari 126, 578
variarum 80, 143. 403, 101. 418, 414
varias 333, 613
variaſque 413, 267
variat 237, 414. 446, 255
variatus 359, 559
variis 153, 461
vario 47, 193. 106, 39. 270, 418. 298, 375
varios 17, 270. 127, 619. 260, 152. 289, 123. 290, 146
varius 166, 114
variuſque 279, 690
vaſta 59, 520. 148, 346. 303, 551. 324, 366. 410, 184
vaſtarumque 47, 194
vaſti 41, 60
vaſtior 349, 236
vaſtiùs 331, 530
vaſto 78, 89. 129, 647. 741, 8
vaſtum 349, 236. 419, 438
vate 314, 68. 377, 335
vatemque 312, 27
vates 89, 348. 217, 766. 270, 407. 285, 12. 290, 143. 311, 2. 320, 249. 376, 320 393, 733. 408, 129. 455, 435
vatibus 447, 282
vaticinata 168, 159
vaticinatus 104, 9
vaticinor 249, 783
vatis 65, 527. 312, 8. 313, 38
vatum 349, 774. 442, 155. 475, 879
uber 396, 826
ubera 116, 324. 268, 358. 298, 392
uberaque 174, 342
ubere 441, 117
uberibus 76, 31
uberiùs 258, 105
ubi 5, 32. 18, 294, 307. 19, 318. *& alibi quàm plur.*
ubicunque 216, 714
ubique 14, 214. 119, 418
uda 335, 655
udæque 23, 418. 98, 599
vecordia 348, 227
vecors 146, 291
vecta 159, 644. 309, 717
vectabantur 236, 374
vecte 356, 453
vecti 95, 538
vectus 19, 319. 148, 360. 159, 649. 318, 194
vehebat 423, 561
vehi 39, 13
vehit 18, 304, 305. 50, 231. 409, 164
vel 26, 494. *bis.* 28, 546. 45, 145. 60, 544. *bis, & alibi plur.*
vela 10, 132. 99, 639. 100, 669. 213, 664. 228, 175. 276, 593. 329, 470, 471. 487. 330, 519. 371, 224. 380, 402. 319, 337. 443, 117
velaque 100, 663
velamenta 321, 279
velamina 57, 460. 108, 101. 109, 115. 117, 345. 157, 594. 181, 566. 210, 558. 259, 132. 333, 589. 441, 119
velamine 82, 192. 304, 578. 333, 611
velant 245, 657. 308, 699
velantque 22, 398
velantibus 106, 45
velare 318, 181. 342, 479
velat 82, 197
velata 207, 468
velatam 100, 667
velate 21, 382
velatos 406, 97
velatúrque 366, 53
velatus 139, 110. 284, 1. 361, 598
velavit 231, 253

veli 276, 589
veliferam 466, 719
velim 191, 60
velimus 206, 448
velint 190, 37. 295, 278
velis 68, 746. 155, 327. 214, 701. 219, 820
velit 55, 395. 99, 643. 122, 470. 223, 42. 254, 5. 274, 525. 293, 221. 297, 358. 327, 432
velle 179, 470. 224, 69. 289, 132. 294, 251. 297, 358. 385, 553. 421, 488
vellem 273, 490. 274, 531. 297, 355. 336, 696. 382, 462. 395, 805
vellemque 421, 482
vellent 248, 721. 281, 727
vellentem 250, 800
vellera 187, 720. 189, 7. 354, 415. 355, 430. 413, 264
vellere 82, 197
velleribus 311, 4
velleris 197, 244
velles 194, 144. 306, 629. 428, 669
vellet 32, 635. 53, 437. 122, 470. 179, 482. 223, 54. 266, 296. 267, 350. 301, 461. 331, 546. 359, 557. 404, 41
velo 150, 389. 208, 491
veloque 178, 445
veloces 304, 561
velocia 18, 306
velocibus 44, 118. 131, 724. 242. 554
velocior 158, 609. 306, 630
velocis 231, 254
velociter 123, 509. 332, 586
velociùs 302, 520. 304, 583
velox 28, 551. 71, 818. 84, 220. 117, 352. 185, 671. 217, 772. 233, 305
veloxque 324, 338. 339, 908. 445, 225
velum 305, 395. 329, 483
velut 26, 483. 44, 117. 48, 229. & *alibi.*
veluti 90, 630. 126, 596. 171, 231. 184, 636. & *alibi.*
vena 22, 410
venabula 237, 419. 262, 205. 309, 713. 356, 454
venæ 71, 824. 173, 307. 176, 390. 199, 291. 295, 289. 316, 144
venam 278, 656. 91, 413
venantum 58, 492
venas 152, 436. 200, 334. 432, 792
venasque 532, 788
venata 56, 427
venantibus 116, 302, 309
venatrix 57, 454
venatrixque 58, 492
venatu 81, 163
venatum 218, 810
vendit 252, 848. 253, 872
venefica 200, 316. 416, 365
veneni 47, 198. 77, 49. 123, 500, 520. 259, 130. 280, 693. 417, 403
venenifero 78, 85.
venenis 196, 209. 203, 394. 209, 535. 404, 55
veneno 24, 444. 70, 777. 260, 171. 451, 359
venenum 71, 801. 123, 506. 285, 23
venerabile 387, 625
venerande 105, 22
venerantur 163, 44. 170, 208. 173, 313
venerat 251, 811. 267, 336. 295, 271. 334, 632. 411, 231. 416, 346. 420, 478
veneratus 145, 279
venêre 86, 270. 111, 182. 234, 531
Venere 417, 380
Venerem 178, 460. 271, 423. 487, 80. 294, 238. 296, 324. 200, 434. 303, 548. 408, 141. 421, 494
Veneri 295, 270, 291. 397, 875
Veneris 25, 463. 87, 294. 110, 171. 277, 638. 281, 727. 281, 738. 322, 306. 347, 198. 427, 634. 431, 760
Veneriſque 114, 258. 259, 141. 494, 42
venerit 35, 703. 118, 385. 332, 575
veneror 409, 170
veni 90, 382. 109, 112. 154, 493, 514. 159, 653. 174, 451. 219, 842. 365, 34. 396, 839
veniam *ſubſt.* 21, 386. 98, 614. 216, 753. 246, 683. 286, 38. 316, 132. 326, 401
veniam *verb.* 181, 546. 336, 705
veniant 331, 538
venias 219, 818. 282, 764. 316, 139
veniat 73, 862. 95, 520. 159, 651. 294, 258
veniebat 136, 18. 146, 295. 307, 663. 332, 579
veniendi 207, 479
veniens 152, 440. 307, 649
venienſque 130, 689
veniente 90, 383. 353, 359
venientem 68, 740. 71, 814
venientia 211, 605
venientique 302, 497
venientis 193, 111
veniet 128, 644. 454, 499
Venilla 415, 334
venimus 217, 771. 412, 234
venio 386, 589, 595
venire 53, 348. 320, 236
veniret 109, 111
veniret 218, 807
venis *ſubſt.* 77, 73. 163, 37. 376, 396. 210, 556. 251, 820
veniſſes 320, 241
veniſſet 413, 290
veniſtis 288, 99. 446, 260
venit 32, 639. 33, 677. 54, 363. 64, 635. 72, 827. 88, 331. 108, 96. 146, 307. 153, 465. 162, 29. 165, 42, 43. & *alibi plur.*
venitque 92, 435. 467, 744
venitis 282, 761
veniunt 342, 53. 394, 769. 418, 415
venter 167, 144. 175, 380. 302, 505. 323, 311
venti 27, 527. 173, 310. 226, 134. 327, 433. 329, 491. 341, 9. 431, 764. 439, 70. 450, 546

ventique 153, 484
ventis 5, 36. 10, 120, 132. 87, 300. 127, 621. 190, 40, 52. 192, 79. 263, 220. 276, 591. 329, 487. 330, 512. 380, 419. 388, 630. & *alibi.*
ventisque 438, 49. 450, 339
vento 59, 506. 69, 762. 186, 686. 251, 815. 405, 77. 416, 355
ventoque 239, 471
ventorum 135, 7
ventorumque 98, 596
ventos 6, 56. 35, 707. 129, 663. 196, 202. 313, 43. 327, 432. 336, 665. 338, 747. 342, 37
ventre 25, 459. 250, 805
ventrem 279, 684
ventris 250, 805
ventura 140, 146. 145, 270. 430, 776
venturaque 470, 799
venturi 168, 157. 270, 417. 370, 162
ventus 102, 730
Venus 88, 323. 124, 531. 147, 331. 272, 481. 275, 552. 293, 230. 295, 277. 393, 759. 403, 27. 424, 572, 585. 432, 783. 470, 779. 573, 844
Venusque 80, 132
vepre 158, 628
ver 9, 107, 118. 150, 391. 287, 85. 291, 164
verque 40, 27
vera 40, 38. 100, 659. 145, 262, 271. 155, 525. 165, 104. 215, 709, 733. 285, 20. 367, 95. 387, 607. 394, 775. 428, 659. 437, 18. 469, 773
verâ 219, 836. 256, 53
veræ 294, 250
veram 414, 323
veras 229, 195
veros 333, 588
verba 8, 91. 22, 389. 27, 503. 526. 32, 647, 657. 34, 700. 36, 746. 51, 282. 58, 482. 65, 666, 667. 68, 744. 82, 191. & *alibi plur.*
verbaque 71, 816. 182, 584. 194, 153. 255, 29. 307, 657. 356, 469. 414, 301
verbenis 197, 242
verbere 55, 399. 100, 662
verberis 434, 821
verbis 12, 175. 6[illegible]. 575. 90, 388. 110, 154[illegible]2, 194. 196, 203. 201, 348. 260, 156. 304, 559. 308, 702. 319, 206. 349, 232. & *alibi.*
verbisque 168, 151. 301, 474. 325, 387
verborum 72, 833. 298, 382. 404, 57. 422, 526. 433, 815
verboque 336, 708
vere *subst.* 444, 202
verè *adv.* 226, 131. 234, 322
verecundo 434, 840
verendus 265, 270
verentur 263, 228
vereri 41, 69. 165, 106
veretur 30, 587. 295, 287
veri 15, 225. 31, 614. 37, 764. 127, 612. 144, 247. 192, 92. 211, 600. 341, 18. 436, 3. 475, 879
verique 427, 644
veris *subst.* 9, 916
vèris *adj.* 259, 138. 417, 401
veritus 128, 627
vernat 199, 284
vernos 156, 544
vernum 431, 763
verò *adj.* 43, 98. 292, 209
verò *adv.* 46, 178. 59, 518. 63, 621. 77, 72. & *alibi plur.*
veros 40, 43. 114, 272. 300, 439. 314, 83. 333, 588. 335, 672
verrit 186, 706. 317, 166
versa 22, 408. 135, 5. 184, 630. 488, 45. 446, 261
versâ 66, 698
versabat 57, 456. 162, 22
versæ 293, 234. 294, 242
versam 109, 131
versant 106, 34. 241, 538
versantem 140, 134
versantes 210, 579
versârunt 171, 247
versasque 341, 545
versat 131, 723. 237, 416. 388, 646
versato 108, 93. 113, 221
versatus 198, 279
versavitque 357, 493
versi 203, 385, 389
versique 391, 714
versis 23, 425. 251, 813. 398, 905
verso 117, 338. 252, 869. 268, 368. 333, 608. 423, 549. 432, 782. 458, 502
versos 267, 348
versum 115, 283. 263, 225. 360, 581
versos 60, 535. 221, 219. 136, 11. 141, 161. 227, 165. 238, 450. 257, 75. 275, 564. 347, 179. 398, 897. 430, 737
versuta 323, 312
vertatur 315, 103
verte 72, 842
vertebar 118, 792
vertentia 153, 477
verterat 415, 237
vertere 120, 423. 235, 364. 309, 729. 331, 547
vertere 1, 3, 111. 46, 749
verteris 100, 674. 107, 50
vertet 472, 832
vertex 368, 197. 399, 911
verti 289, 137. 290, 157. 371, 188
vertice 67, 712. 125, 558. 132, 731. 138, 84. 170, 204. 185, 672. 191, 61. 215, 707. 222, 9. 288, 183. 311, 4. 322, 304. & *alibi.*
verticibus 19, 316
verticis 350, 288
vertigine 41, 70. 331, 548
vertisse 12, 160
vertit 67, 705. 68, 730. 69, 752. 123, 506. 155, 545. 165, 95. 237, 412. 327, 422. 330, 499. 345, 139
vertitis 126, 594
vertitur 15, 235. 114, 270. 159, 638. 185, 672. 247, 700. 278, 663. 359, 560. 454, 415. 458, 522
verto 186, 691
vertor 65, 663
Vertumnus 427, 642
vertunt 47, 216

verſuntur 109, 126. 228, 180. 312, 23. 400, 955
verubus 184, 646
verum *adj.* 15, 223. 136, 16. 281, 737
verum *adv.* 142, 177. 155, 526. 224, 69. & *alibi.*
verumque 10, 129
veruntamen 272, 464
verus 86, 284. 216, 747. 225, 24. 365, 43
veſana 418, 422
veſci 442, 139. 456, 467
veſcitur 184, 651
veſica 453, 414
veſicam 448, 304
veſper 7, 63
veſpere 119, 415
Veſta 467, 731
Veſtaque 474, 864
Veſtæ 469, 798
veſte 40, 23. 82, 185. 117, 357. 124, 546. 138, 68. 173, 299. 220, 853. 291, 176. 300, 432
veſtem 55, 412. 62, 582. 93, 480. 109, 107. 150, 398. 234, 318. 255, 32. 260, 153, 166. 277, 635. 303, 536. 337, 726
veſtes 15, 236. 21, 382. 28, 527. 73, 875. 158, 601. 163, 59. 167, 131. 176, 405. 181, 568. 182, 581. 195, 182. 263, 208. 332, 575. 336, 681. 344, 104
veſtibus 21, 375. 96, 256. 158, 601. 168, 166. 172, 288. 238, 448. 245, 657. 250, 778. 294, 263. 299, 421. 335, 654
veſtigatque 77, 52
veſtigiæ 15, 237. 21, 372. 28, 532, 536. 40, 21. 44, 133. 52, 318. 75, 17. 90, 371. 108, 105. 117, 343. 123, 515. 153, 476. & *alibi.*
veſtis 57, 461. 119, 395. 245, 659. 370, 164
veſtit 54, 376
veſtra 51, 296. 88, 320. 100, 654. 169, 188. 170, 206. 247, 691, 707
veſtrâ 209, 516
veſtræ 77, 58. 88, 328. 92, 444. 367, 89. 375, 278. 397, 875. 409, 164. 410, 180
veſtram 156, 537. 389, 650
veſtras 17, 278. 95, 531. 200, 310. 208, 508. 296, 301. 441, 118. 457, 497
veſtri 225. 123. 285, 37. 309, 724. 325, 390
veſtris 17, 280. 201, 335. 369, 128. 374, 265. 377, 326. 398, 881
veſtro 264, 246. 267, 326. 269, 390. 346, 169. 378, 370
veſtros 99, 636. 142, 179. 156, 560. 375, 287. 442, 142
veſtrum 84, 320. 376, 314
veſtrumque 147, 335. 261, 187
vetant 174, 343
vetantes 174, 348
vetare 107, 61
vetat 16, 251. 26, 489. 297, 362. 473, 852
veteremque 199, 286. 200, 333. 421, 495
veteres 203, 302. 207, 473. 270, 420. 302, 499. 418, 334. 424, 582. 448, 289. 454, 424
veteris 201, 353. 208, 497. 267, 324. 285, 28. 304, 553. 416, 144. 437, 11
veterum 308, 694. 380, 400. 470, 781
veterumque 386, 570
vetetve 329, 493
vetitæ 276, 576
vetitis 300, 435
vetito 46, 12. 297, 353. 308, 695
vetitorum 442, 138
vetitos 259, 124
vetitum 145, 273. 327, 434
vetitus 273, 501
vetor 65, 657
vetuêre 107, 61. 246, 688
vetuit 63, 652
vetus 23, 417. 67, 707. 76, 28. 164, 69. 173, 326. 198, 279. 247, 699. 316, 198. 335, 444. 440, 96. 447, 265
vetuſque 245, 658
vetuſtæ 128, 642
vetuſtas *ſubſt.* 22, 400. 24, 445. 206, 446. 347, 182. 429, 695. 446, 234
vetuſtis 180, 521
vetuſto 324, 360
vetuſtos 248, 742
vexant 327, 435
vi 77, 70. 180, 525. 186, 690, 701, 321, 270. 345, 139
via 41, 63, 67. 44, 129. 84, 227, 235. 92, 449. 126, 432. 144, 253. 146, 290. 158, 613. 114, 355. 204, 410. 236, 399. 324, 336. 327, 424. 358, 747. 442, 776
viæ 40, 33. 59, 511. 60, 549. 68, 747. 76, 18. 144, 258. 173, 322. 250, 794. 285, 23. 431, 748
viæque 122, 469
viam 42, 79. 45, 158. 151, 423. 229, 268. 302, 504. 316, 139. 330, 515. 339, 792. 380, 418
viarum 227, 161
vias 72, 828. 75, 12. 134, 780. 168, 159. 227, 167. 419, 438. 450, 344
viaſque 47, 206
viator 26, 493
vibrabant 28, 528
vibrant 76, 34
vibrantia 235, 342. 343, 79
vibrata 236, 374
vibrataque 52, 308
vicem 108, 72. 112, 218. 184, 631. 256, 36. 274, 524. 353, 381
vicerat 202, 375. 351, 304
vices 106, 40. 111, 191, 239. 474, 346, 161, 404, 36. 446, 238. 453, 409
vici 378, 349
vicibus 330, 502
vicimus 117, 356. 180, 513. 300, 443. 345, 120
vicina 30, 573. 217, 770. 252, 849. 425, 599. 431, 748
vicinaque 53, 507. 417, 407
vicini 108, 98

vicinia 66, 688. 107, 59. 128, 636. 230, 225
vicino 397, 878
vicinos 247, 720
vicinum 216, 137
viciſſe 160, 663. 424, 571
vicit 341, 30
victa 11, 149. 21, 378. 28, 544. 46, 185. 147, 390. 162, 25. 209, 527. 216, 748. 260, 164. 269, 431. 237, 624. 304, 570. 342, 32. 389, 663. 432, 779. 443, 173. 452, 453
victâ 25, 454
victæ 146, 301, 310. 160, 664
victam 165, 91
victarum 286, 45
victi 78, 95. 305, 599
victima 194, 162. 211, 597. 441, 130
victo 305, 608
victoque 145, 285
victor 56, 437. 78, 95. 127, 617. 144, 236. 194, 158. 240, 495. 255, 7. 259, 136. 308, 680. 346, 150. 350, 290. 361, 608. 374, 251. 380, 399. 383, 485
victore 238, 445. 239, 486
victorem 194, 144. 355, 449
victoremque 77, 56
victores 380, 414
victori 352, 534
victoria 102, 728. 164, 82. 222, 13. 225, 100. 256, 49. 306, 628. 346, 164. 378, 348. 419, 453
victoris 223, 57. 288, 102
victricemque 237, 421
victrices 132, 740. 468, 754
victricia 290, 151
victrix 123, 150. 172, 284. 331, 553
victu 19, 312
victum 165, 384. 353, 388. 370, 172
victus 31, 619. 105, 20. 125, 565. 234, 4. 312, 11. 347, 181. *bis.* 354, 20
vide 60, 555. 184, 634. 281, 746. 356, 474
videam 247, 710. 469, 771
videamus 431, 751.
videant 271, 439
videar 195, 173. 403, 13
videat 92, 430
videbam 98, 610. 397, 870
videbar 213, 645. 219, 843. 256, 56. 267, 343
videbat 158, 615
videbatur 165, 105
videbis 213, 648
videbit 270, 406
videbitur 273, 505
videbor 408, 149. 430, 777
videnda 307, 650. 408, 152. 412, 244
videndi 286, 56. 434, 835
videndo 70, 780. 179, 478. 190, 34
videndum 37, 771
videns 298, 385. 411, 211. 473, 850
vident 20, 354. 24, 428. 61, 561. 210, 565. 246, 680. 297, 351. 391, 714
videntem 280, 694
videntur 20, 344. 39, 11. 118, 379. 119, 402. 136, 25. 175, 379. 315, 115. 331, 537. 390, 689
video 92, 436. 113, 227. 189, 20. 344, 114
videoque 92, 446. 292, 197. 366, 73. 383, 495
videor 215, 727. 253, 881. 360, 573
viderat 69, 749. 125, 565. 155, 539. 313, 61. 318, 183. 345, 126. 429, 698, 700
videre 41, 65. 83, 206. 85, 247. 174, 544. 140, 146. 192, 88. 204, 400. 248, 732. 278, 643. 341, 13. 372, 223. 398, 825. 424, 564. 434, 843
viderent 61, 556
videres 99, 518. 125, 559. 151, 429. 172, 296. 263, 229. 316, 126. 322, 288. 458, 527
videret 71, 812, 324, 354
videretur 130, 686
videri 22, 404. 31, 621. 52, 332. 80, 131. 89, 352. 106, 40. 156, 551. 212, 639. 248, 735. 265, 269. 272, 461. 276, 606. 287, 68. *& alibi.*
viderit 274, 518. 306, 624
videritis 59, 516
viderunt 193, 131. 214, 685. 423, 563
vides 33, 681. 72, 842. 149. 375. 211, 587. 243, 589. 253, 884. 322, 288. 355, 444. 388, 648. 408, 145
videt 19, 325, 326. 26, 498, 499. 47, 194. 550, 404. 66, 685. 69, 768. 70, 780. 75, 15. 92, 430. 101, 711. 109, 133. 111, 172. 115, 297. *& alibi plur.*
videtque 37, 769
videtis 430, 729
videto 322, 287
videtur 65, 661, 667. 98, 608. 165, 100. 180, 528. 185, 674. 200, 307. 210, 575. 220, 867. 243, 575. 271, 428. 274, 525. 294, 266. 329, 497. 330, 504. 335, 655. 369, 135
vidi 97, 569. 158, 614. 173, 320. 189, 15. 209, 516. 211, 602. 215, 732. 242, 552. 244, 622. 248, 722. 246, 46. 262, 195. *& alibi.*
vidiſſe 26, 500. 62, 599. 66, 693. 95, 525. 97, 573. 113, 246. 134, 780, 797. 178, 444. 213, 650. 236, 385
vidiſſet 93, 476. 134, 788. 293, 226
vidiſti 66, 699. 213, 655. 388, 645
vidiſtis 156, 560. 376, 312
vidit 12, 163. 20, 348. 28, 534. 35, 713. 40, 32. 44, 116. 47, 199. 56, 422. 57, 445. 61, 574. 77, 55. 82, 200. *& alibi plur.*
vigebat 252, 854
viget 191, 58. 265, 269
vigil 43, 112. 333, 597. 346, 148
vigilacibus 70, 779
vigilans 213, 643. 272, 478
vigilat 34, 687
vigiles 90, 396
vigili 60, 538. 378, 370

viginti 101, 687
vigor 4, 492. 231, 254. 378, 369
vigore 292, 194
vigorem 152, 430
viisque 210, 547
vile 454, 428
vili 252, 859
vilibus 368, 101
villæ 18, 295. 246, 684
villis 58, 478. 83, 218
villisque 317, 176
villo 187, 720 406, 97
villos 15, 236
villosa 285, 21
villosæ 396, 836
villosis 351, 319
vim 89, 344. 113, 233, 239. 132, 745. 183, 608. 239, 472. 334, 631. 347, 197
vimque 129, 651. 146, 288. 267, 332. 322, 294. 323, 309. 413, 274
vimine 61, 554. 355, 436
vina 231, 274. 246, 672, 680. 349, 242. 352, 322. 449, 323. 450, 331
vinaque 260, 160
vincant 95, 537
vincar 305, 607
vincas 257, 68
vincat 250, 793. 366, 63
vince 255, 30
vincemur 223, 60
vincemus 341, 19
vincendo 177, 425
vincere 34, 684. 183, 612. 189, 11. 202, 374. 305, 610. 330, 779. 429, 702. 470, 799
vinceris 361, 609
vinces 307, 659
vincet 264, 250. 319, 223
vincetis 240, 509
vincetur 277, 615
vinci 139, 108. 223, 56. 254, 6. 269, 404. 305, 604. 359, 555. 378, 349. 473, 851
vincit 143, 216. 321, 263. 368, 115. 430, 718
vincit 42, 72. 77, 65. 112, 211. 264, 250. 274, 516. 379, 386. 453, 856
vincite 96, 546. 240, 509
vincitur 179, 483
vincla 130, 681. 181, 553. 345, 141
vinclisque 111, 183
vinclo 275, 549
vincloque 320, 252
vincta 163, 55. 289, 115
vinctæ 107, 122
vinctoque 130, 694
vinctorum 205, 429
vinctum 96, 563
vinctumque 315, 91
vinctus 317, 165
vincula 32, 631. 70, 790. 217, 777. 230, 226. 234, 532. 257, 77. 298, 381, 387. 314, 75. 430, 735
vindex 144, 237
vindexque 231, 272
vindicat 125, 574. 296, 312. 319, 213
vindice 8, 89, 93. 15, 230. 196, 214. 264, 241
vindicet 59, 523
vindicis 349, 233
vindicta 14, 210. 341, 8
vineta 182, 15. 314, 86
vini 412, 252
vinis 351, 317
vino 93, 536. 205, 432. 300, 438. 320, 247. 348, 220. 449, 324
vinoque 388, 636
vinum 211, 594
vinxerat 355, 430
vinxit 230, 248
violabere 143, 226
violæque 14, 268
violari 99, 621
violas 292, 190
violasse 127, 613. 248, 741
violata 76, 28
violavit 101, 712
violem 301, 485
violenta 12, 162. 102, 717. 154, 491. 274, 542. 304, 568
violentaque 325, 382
violentam 225, 106
violente 259, 121
violentique 42, 81
violentia 15, 258
violentior 85, 253. 395, 801
violentus 234, 338. 248, 773. 341, 24
violesque 348, 229
vipera 285, 24
vipereas 196, 203
vipereasque 185, 662
vipereis 122, 491
vipereos 78, 103. 125, 573. 193, 122
vir 11, 446. 19, 323. 33, 660. 115, 280. 118, 380, 385 268, 363. 302, 523. 352, 293. 356, 478. 357, 500. 358, 531. 439, 60
virque 173, 314. 190, 41
virago 69, 765
Virbius 459, 544
virentem 70, 795. 315, 108
virenti 342, 27
vires 17, 278. 18, 305. 55, 392. 87, 302. 93, 469. 94, 492. 101, 693. 110, 150. 119, 417. 104, 528. 149, 374. 192, 81. *& alibi.*
viresque 360, 568
viresere 119, 394
viret 175, 380. 434, 837
virga 33, 675. 132, 744. 315, 109
virgâ 35, 716. 68, 736. 71, 819. 413, 278. 414, 295. 418, 413. 456, 474
virgaque 114, 254. 322, 367
virgæ 10, 122. 414, 300
virgam 315, 109. 426, 630
virgas 132, 742
virgine 55, 409. 56, 431. 62, 579. 166, 116. 178, 455. 281, 724, 742. 305, 601. 420, 468. *bis*
virginea 73, 867. 98, 607. 227, 172. 390, 697
virgineam 234, 323
virgineas 143, 274. 188, 4
virgines 297, 361
virgineis 423, 556
virginem 180, 524
virgineo 189, 17. 341, 28. 382, 467
virgineos 81, 164. 223, 39. 321, 260. 370, 167
virgineosque 301, 466
virgineum 105, 20. 243, 591
virgineus 306, 631
virginibus 67, 724. 72, 845. 199, 304
virginibusque 61, 555
virginis 154, 489. 156, 553. 258,

258, 101. 294, 250. 300, 440. 319, 228. 322, 308. 393, 733. 398, 906
virginitas 180, 536. 408, 133
virginitatis 252, 851
virgis 76, 29. 132, 748. 292, 911. 395, 800
virgo 11, 149. 28, 539. 30, 589. 56, 426, 427. 57, 451. 61, 570. 62, 579. 72, 868. 113, 232. 130, 682, 691. 132, 739, 754. 149, 376. *& alibi.*
viri 22, 412 26, 479. 81, 154. 100, 670. 102, 731. 111, 183. 234, 531. 236, 388. 269, 401. 303, 529. 329, 495. 335, 656. *& alibi.*
virique 96, 549. 336, 688
viribus 28, 543. 41, 54. 51, 280. 55, 402. 113, 247. 129, 653. 136, 32. 141, 171. 158, 610. 206, 440. 220, 856. 222, 29. *& alibi.*
viridem 255, 32. 287, 87. 289, 137. 400, 960
virides 39, 12. 54, 371. 204, 415. 341, 22. 452, 375
virideſque 157, 575. 278, 654
viridi 9, 112. 18, 297. 88, 324. 94, 502. 123, 505
viridique 73, 864
viridis 199, 280
virilem 22, 412
viriles 91, 403. 300, 434. 386, 466
virili 118, 382. 384, 529
virilia 236, 392
virilibus 348, 208
viris 95, 529. 356, 476. 372, 198. 381, 430
viriſque 177, 426. 454, 422
viro 54, 373. 88, 326. 138, 83. 145. 284. 162, 11. 178, 440. 184, 649. 251, 819. 256, 63. 260, 157. 332, 579. 394, 400. *& alibi.*
viroque 169, 179. 379, 397. 383, 489. 384, 509
virorum 133, 768. 143, 79. 173, 319. 175, 382. 191, 58. 216, 750. 332, 553. 361, 599. 380, 400. 393, 740
viros 40, 15. 77, 52. 213, 659. 214, 669. 270, 416. 304, 561. 325, 382. 330, 528. 343, 73 391, 709. 397, 850. 406, 93. 420, 464. 421, 492. 451, 356
viroſque 18, 268
virtus 144, 243. 145, 269. 189, 27. 237, 407. 306, 616. 309, 707, 709. 322, 299. 364, 21. 416, 357. 424, 581. 444, 205
virtuſque 346, 159
virtute 131, 703. 133, 770. 204, 405. 240, 517. 256, 62. 262, 188, 200. 352, 332
virtutem 142, 177. 324, 343
virtuti 407, 113
virtutis 236, 387. 370, 153. 381, 466
virum 130, 682. 198, 270. 207, 475. 234, 327. 249, 768. 279, 670. 181, 722. 298, 364. 307, 612. 353, 374. 377, 322. 379, 386. 469, 758
virus 71, 800. 123, 501. 260, 158. 417, 403
viruſque 359, 776
vis 5, 26. 10, 131. 115, 287. 152, 457. 189, 19. 253, 875. 356, 465. 448, 299. 449, 324
viſa 27, 527. 29, 567. 36, 733. 85, 254. 89, 249. 94, 492. 108, 91. 123, 514. 131, 713. 144, 253. 150, 395. 154, 505. *& alibi.*
viſa 134, 781. 143, 209. 171, 232. 328, 457. 348, 220
viſaque 69, 770. 110, 146. 262, 196. 282, 767. 419, 336
viſæ 82, 185. 91, 416. 130, 676. 408, 126. 470, 787
viſæque 26, 490. 398, 906
viſam 82, 192. 131, 713
viſamque 56, 443
viſcera 10, 138. 51, 274. 109, 113. 120, 424. 121, 457. 173, 309. 176, 390. 184, 651. 185, 664. 219, 554. 211, 601. 237, 402. *& alibi.*
viſceraque 410, 208
viſcere 172, 290
viſceribus 136, 18. 193, 128. 445, 219
viſendæ 178, 441
viſent 29, 561
viſerer 8, 94
viſi 70, 778
viſibus 439, 64
viſis 58, 493. 67, 716. 102, 725. 168, 170
viſo 58, 500. 82, 178. 181, 554, 564. 192, 86. 313, 34
viſu 113, 232. 202, 366. 380, 422
viſum 21, 366. 91, 428. 146, 315. 208, 494. 209, 525. 215, 704. 236, 386. 318, 183. 387, 620
viſumque 116, 316
viſura 179, 476
viſuraque 272, 460
viſuras 263, 232
viſurus 89, 347
viſus 166, 116. 188, 3. 213, 643. 240, 513. 246, 687. 324, 336. 335, 673. 337, 740. 393, 760. 437, 32. 458, 509
vita 201, 335. 247, 712. 279, 671. 323, 327. 382, 464. 459, 534
vitâ 85, 251. 109, 109
vitâque 441, 119
vitæ 20, 356. 79, 124. 92, 444. 93, 469. 120, 445. 301, 482. 305, 612. 306, 625. 336, 698. 453, 395
vitale 409, 175
vitaleſque 72, 828
vitam 63, 610. 136, 15. 137, 62. 174, 357. 211, 583. 276, 605. 292, 202. 336, 702. 384, 522. 430, 775
vitamque 174, 356. 301, 487
vitâne 30, 585
vitant 110, 406
vitare 145, 282. 353, 385
vitârit 119, 130
vitaſſet 413, 288
vitat 75, 8. 163, 42. 303,

541. 444, 195
vite 182, 592. 428, 662. 441, 114
vites 119, 396. 288, 100
vitiantes 202, 366
vitiantur 210, 548
vitiâſſe 134, 798
vitiataque 153, 480. 365, 39. 446, 235
vitiatas 77, 76. 152, 436
vitiatis 71, 826
vitiato 109, 122
vitiaverit 51, 295
vitibus 246, 676. 288, 100. 375, 800. 440, 77
vitilis 294, 244
vitio 178, 460
vitiſque 427, 649
vitium 107, 67. 209, 533
vitiumque 112, 200
vitta 25, 477
vittâ 139, 110
vittæ 248, 744
vittam 282, 770
vittas 104, 6
vittatæ 346, 151
vittis 205, 429. 388, 943
vituli 63, 624. 456, 464
vitulos 293, 227
vitulus 132, 756
vivâ 132, 744. 304, 566. 397, 865. 452, 380
vivaque 184, 644. 196, 204
vivacem 384, 519
vivacemque 357, 508
vivaci 23, 420
vivacia 90, 374. 204, 418
vivacis 82, 194
vivam 475, 879
vivat 189, 23, 24
vivatis 175, 369
vivax 197, 232
vive 167, 136. 299, 429
vivebat 294, 246
vivente 348, 228
viventi 442, 136
viventia 410, 194
vivere 142, 203. 214, 696. 294, 250. 306, 633. 340, 2. 339, 787. 384, 527. 440, 90. 453, 401
viveret 366, 57. 381, 441
vivi 173, 305
vivis 76, 27
vivit 23, 429. 79, 121. 91, 401. 304, 568. 322, 291. 360, 593. 361, 617. 366, 55. 376, 319. 450, 342. 452, 394
vivitur 347, 188
vivo *adj.* 11, 159. 115, 300. 147, 317. 152, 436. 371, 180. 395, 810
vivos 352, 354
vivoſque 301, 485
vivum 113, 248. 302, 512. 429, 713
vivunt 299, 401
vivuntque 442, 159
vivus 270, 407
vivuſque 240, 494
vix 7, 58, 69. 43, 86. 51, 282. 57, 448. *& alibi plur.*
vixque 51, 297. 70, 796. 98, 609. 101, 689. *& alibi.*
viximus 268, 737
vixiſſe 163, 38
vixiſti 240, 502
ulciſcere 361, 603. 404, 36
ulciſci 238, 442. 385, 546
ulciſcitur 206, 358. 303, 524
ulciſcor 239, 483
ulla 19, 323. 55, 415. 97, 585. 123, 499. 180, 503. 201, 341. 208, 485. 210, 558. 218, 808. 224, 76. 252, 868. 217, 616. *& alibi.*
ullâ 445, 214
ullam 329, 485
ullas 230, 228. 471, 812
ulli 46, 174. 69, 762. 120, 441
ullis 9, 901. 211, 518. 224, 77. 348, 206. 448, 296
ullo 33, 680. 184, 659. 209, 519. 347, 181. 424, 586. 443, 168
ullos 347, 195
ullum 62, 578. 257, 70. 299, 403. 382, 461. 468, 751
ullus 181, 548. 206, 452. 271, 438. 470, 801
ulmi 288, 10
ulmo 18, 296. 61, 557. 428, 665
ulmus 428, 661
ulnas 249, 748
ulnis 220, 852. 278, 651. 314, 63
ulta 216, 751
ultaque 204, 397
ulteriùs 52, 302. 56, 417. 73, 872. 93, 487. 163, 52. 179, 470. 265, 290. 334, 630. 345, 132. 360, 575
ultima 5, 31. 10, 127. 11, 150. 41, 67. 80, 135. 94, 499. 101, 708. 115, 300. 128, 632. 142, 192. 167, 127, 173, 298. *& alibi.*
ultimaque 399, 915
ultime 383, 495
ultimus 35, 728. 59, 517. 171, 261. 275, 561. 418, 426. 428, 682
ultor 77, 58. 135, 10. 140, 138. 352, 341. 431, 750
ultorem 232, 281
ultoris 441, 115
ultra 28, 530. 33, 668. 132, 730. 142, 186. *& alibi.*
ultricibus 82, 190
ultro 61, 566. 92, 458. 433, 799
ultroque 211, 605. 456, 480
ultus 318, 194
ultuſque 270, 407
ulvæ 115, 299
ulvæque 234, 336
ulvam 174, 345
ulvis 245, 655. 407, 103
ululare 119, 404
ululâſſe 277, 642. 470, 797
ululatibus 82, 179. 95, 528. 101, 706. 195, 190. 238, 447. 417, 405
ululavit 102, 725. 386, 571
Ulyſſe 367, 83. 373, 240
Ulyſſei 409, 159. 428, 671
Ulyſſen 410, 192. 366, 55. 412, 241
Ulyſſes 364, 6. 14, 18. 366, 62. 367, 92. 376, 305. 577, 341. 383, 485. 413, 290
Ulyſſis 376, 304. 410, 180
umbra 92, 434. 131, 713. 287,

287, 88. 288, 90. 313, 61. 336, 688. *bis.* 360, 591
umbrâ 108, 88. 147, 336. 472, 459. 303, 533. 304, 555. 331, 549. 395, 793. 419, 447
umbræ 102, 720. 120, 443. 164, 62. 240, 496. 381, 499. 415, 330
umbram 33, 681. 109, 116. 131, 713. 158, 615. 335, 660. 416, 362
umbramque 407, 117
umbras 22, 387. 30, 590. 77, 50. 80, 144. 121, 455. 142, 191. 148, 358. 157, 591. 181, 541. 185, 676. 219, 814. 239, 476. *& alibi.*
umbris 10, 139. 270, 410
umbrosa 324, 360
umbrosâ 25, 467. 338, 702
umbrosave 34, 693
umbrosum 191, 75. 201, 352
una 15, 240. 27, 519. 56, 426. 57, 461. 61, 559. 109, 108. 118, 375. 119, 419. 120, 427. 145, 268. 157, 578. 172, 290. *& alibi plur.*
unâ 13, 186. 63, 609. 72, 846. 93, 473. 113, 166. 140, 141. 325, 588
unà *adv.* 70, 781. 106, 28. 187, 714. 232, 209. 288, 99. 327, 441. 336, 684. 337, 725. 354, 416. 404, 63. 455, 441
unâque 473, 854
unam 19, 326. 70, 784. 112, 204. 149, 381. 158, 621. 172, 287. 173, 300. 180, 524. 250, 786. 317, 178. 331, 545. 379, 385. 415, 332
uncis 194, 150
uncò 129, 666. 196, 210
uncos 456, 476
unda 4, 16. 17, 266. 18, 290, 305. 39, 8. 124, 530. 130, 688. 132, 740. 206, 445. 226, 139. 229, 205. 278, 661. *& alibi.*
undâ 32, 640. 81, 161. 93, 486. 108, 98, 102. 157, 590. 74, 357. 252, 857. 330, 500. 332, 569. 350, 279. 398, 903. 441, 135. 443, 181. 446, 251. 448, 292. 459, 552
undaque 325, 375
undæ 7, 74. 157, 574. 197, 239. 243, 955. 244, 625. 261, 187. 319, 221. 330, 523. 337, 739. 394, 786. 449, 319
undæque 114, 262
undam 94, 499. 286, 41. 289, 122
undas 8, 95. 18, 304. 21, 369. 28, 544. 30, 576, 582. 43, 101. 49, 240. 57, 457. 76, 27, 36. 86, 272. 98, 602. 100, 680. *& alibi plur.*
undique 29, 568. 49, 232. 51, 273. 85, 249. 101, 683, 709. 120, 439. 141, 150. 171, 232. 175, 388. 296, 315
undis 8, 82. 17, 260, 275. 20, 341, 345. 29, 570. 30, 576. 35, 703. 41, 68. 49, 242, 246. 73, 871. 82, 190, 200. 89, 343. 91, 402, 407. *& alibi plur.*
ungues 36, 742. 58, 479. 65, 670. 71, 823. 131, 717. 152, 430. 156, 547. 160, 671. 180, 530. 301, 490. 308, 690. 314, 79
unguibus 250, 800. 278, 654. 303, 540. 324, 342. 359, 563. 387, 613. 453, 397
ungula 65, 671. 144, 257. 170, 220
ungulaque 36, 742
uni 81, 165. 86, 269. 182, 578. 184, 608. 261, 833. 319, 220. *bis.* 393, 752. 397, 856
unica 230, 239. 267, 329. 358, 531
unicè 92, 454
unicus 246, 684. 346, 169. 397, 853
unius 15, 227. 110, 159. 133, 775. 317, 174. 371, 181. 381, 425. 423, 546
uno 4, 18. 13, 185. 99, 647. 204, 402. 230, 247. 249, 753. 344, 107. 349, 241. 353, 377. 357, 499. 359, 554
unoque 404, 36
unquam 90, 386. 243, 582. 246, 709. 151, 837. 365, 44. 399, 929. 499, 170
unum 19, 325. 52, 657. 43, 98. 53, 230. 57, 471. 89, 351. 97, 591. 100, 655. 110, 140. 111, 182. 122, 472. 126, 579. *& alibi.*
unumque 458, 529
unus 4, 6. 28, 552. 30, 583, 94, 511. 96, 544. 183. 767. 134, 790. 142, 200. 165, 87. 173, 317. 176, 403. 257, 69. *& alibi.*
unusque 282, 769
vobis 51, 289. 99, 637. 146, 290, 309. 156, 552. *& alibi.*
vobisque 399, 131
voca 430, 720
vocabam 266, 294
vocabant 66, 688
vocabat 223, 37
vocabere 297, 348
vocabis 265, 782
vocabatur 319, 223
vocabula 436, 621
vocalemque 392, 716
vocali 323, 317
vocalia 312, 8
vocalibus 222, 14
vocalis 89, 357
vocandus 412, 246
vocant 53, 343. 87, 307. 204, 11. 205, 419. 211, 605. 231, 265. 286, 48. 413, 292. 452, 393
vocantem 90, 382
vocanti 181, 555. 184, 656
vocantia 53, 355
vocari 100, 678. 178, 437. 292, 200. 302, 507
vocas 155, 519, 520. 191, 99
vocassent 243, 580
vocat 12, 167. 19, 333. 33, 669. 56, 443. 61, 559. 89, 346.

346. 90, 382. 121, 452. 145, 267. 153, 475. 160, 608. 174, 332. & *alibi.*
vocati 421, 480
vocato 49, 234. 75, 13
vocatos 143, 212. 150, 402
vocatum 219, 827. 366, 68
vocatur 189, 13. 226, 150. 284, 3. 317, 173. 389, 671. 446, 255
vocatus 413, 294
vocavit 64, 637. 146, 304. 152, 452. 158, 625. 275, 567
voce 14, 205. 16, 244. 20, 338. 21, 384. 32, 683. 33, 678. 51, 278. 55, 396. 61, 565. 66, 698. 90, 382. 98, 619. & *alibi plur.*
vocem 86, 277. 110, 168. 119, 412. 126, 589. 258, 119. 279, 691. 282, 765. 290, 247. 298, 365. 299, 421. 329, 485. 335, 67. & *alibi.*
voces 66, 695. 95, 536. 106, 29. 154, 509. 163, 39. 276, 583. 386, 586. 431, 779
vocesque 213, 645
vocet 272, 466
voci 107, 69
vocibus 94, 406. 219, 826. 260, 165. 279, 673. 434, 839
vocis 72, 830. 84, 224. 90, 385. 142, 192. 174, 355. 268, 370. 318, 188. 332, 585. 342, 49
vocisque 35, 709. 65, 658. 89, 367. 312, 11. 421, 498
voco 98, 604. 213, 654. 369, 141
vocoque 196, 202
vocor 85, 264
vocum 346, 157
vola 229, 206
volabat 337, 731
volandi 229, 208. 360, 568
volans 67, 799
volant 119, 415. 141, 158. 349, 243
volantem 341, 16
volantes 204, 400. 338, 749
volantile 219, 146
volatilis 302, 519
volatu 131, 718. 230, 223. 358, 527. 387, 611
volebat 353, 360
volentem 117, 361. 238, 441. 248, 726. 266, 318. 287, 72. 403, 28
volentes 44, 128
volenti 57, 463. 153, 466. 183, 607. 334, 788. 414, 317. 437, 29
voles 215, 718. 428, 676
volet 475, 873
volitare 318, 411
volitat 231, 258
volubile 307, 667
volubilibus 76, 41
volubilitas 355, 434
volucer 272, 481
volucrum *adj.* 149, 364
volucrem *subst.* 165, 95. 185, 672. 203, 385. 320, 243. 322, 291. 345, 145. 360, 581
volucres *adj.* 45, 153. 456, 457
volucres *subst.* 50, 253. 61. 564. 125, 561. 153, 484. 188, 4. 286, 43. 294, 261. 312, 21. 313, 44. 341, 21. 397, 849
volucresque 160, 674. 195, 185. 415, 340
volucri *adj.* 206, 460. 217, 775. 258, 102
volucri *subst.* 387, 607
volucrique 395, 807
volucris *subst.* 18, 308. 67, 716. 91, 409. 230, 239. 231, 256. 314, 74. 334, 639. 359, 560. 387, 607
volucris *adj.* 166, 120
volucrisque 35, 722
volucrum *adj.* 49, 234. 113, 145. 196, 218
volucrum *subst.* 146, 301. 187, 717. 341, 15. 422, 508
volucrumque 290, 144
volvens 447, 279
volventem 156, 565
volventia 193, 109
voluêre 179, 497
volvere 242, 551
volui 144, 258. 196, 199. 268, 362. 285, 25. 410, 179
voluisse 277, 621. 458, 502
voluisti 179, 497
voluistis 386, 597
voluit 71, 812. 87, 295. 90, 375. 218, 798. 256, 50. 306, 626 458, 502
voluitque 287, 68
volvitur 29, 570. 171, 238
volumina 387, 601
volumine 42, 71
volunt 160, 675
voluntas 41, 53. 246, 678. 276, 597. 277, 626. 347, 177
voluptas 73, 862. 88, 321. 116, 327. 219, 822. 264, 243. 272, 480. 273, 484. 393, 751
volutant 22, 389. 342, 55
vomens 349, 239
vomentes 44, 119
vomere 312, 31
vomeribus 9, 102
vomit 131, 729. 148, 353
vomunt 122, 494
voratior 251, 840
voracis 440, 94
voragine 252, 843
vorat 393, 751
vortice 157, 587. 242, 556
vorticibus 258, 106
vos 88, 330. 96, 546, 547, 557. 125, 549. 130, 696. & *alibi plur.*
vosne 95, 538, 540
vosque 80, 140. 170, 211. 240, 510. 285, 34
vota 17, 273. 43, 89. 118, 373, 387. 180, 513. 191, 54. 206, 449. 211, 593. 212, 633. 213, 652. 224, 71. 226, 152. & *alibi.*
voti 249, 745. 301, 481
votique 244, 80. 237, 409
votis 331, 540. 332, 582. 347, 192. 413, 272
votisque 47, 186. 374, 51

votivi

votivi 350, 267
voto 231, 265. 266, 313. 308, 687. 348, 205. 389, 651
votoque 26, 489
votorum 274, 533
votûm 93, 468. 247, 201
voveam 279, 674
voveo 404, 35
voverat 283, 793. 316, 128
voviſtis 367, 88
vox 29, 561. 41, 51. 54, 373. 58, 483. 62, 579. 65, 675. 78, 96. 82, 201, 202. 87, 296. 89, 349, 359. 90, 398, 399. 94, 499. *& alibi.*
urbe 99, 624. 125, 566. 209, 516. 222, 7. 438, 35. 458, 504
urbem 79, 130. 107, 58. 120, 437. 164, 77. 213, 652. 202, 363. 223, 60. 238, 447. 321, 275. 335, 651. 388, 631. 390, 687, 695. *& alibi.*
urbes 36, 749. 47, 214. 54, 370. 88, 339. 94, 511. 112, 212. 115, 296. 146, 306. 162, 11. 177, 419. 190, 50. 196, 214, *& alibi.*
urbeſque 18, 301. 40, 15. 42, 76. 70, 793. 176, 412
urbi 208, 484. 341, 26. 467, 744
urbibus 251, 832. 391, 708
urbis 108, 86. 127, 608. 210, 553. 232, 298. 330, 526. 348, 225. 372, 207. 374, 261. 424, 580. 432, 774. 435, 849. 437, 18. 439, 59. 472, 810. 474, 869
urebant 218, 808
urebat 422, 533
ureret 174, 339
ureris 112, 195. 189, 22
urgent 106, 35
urges 121, 460
urget 118, 390. 148, 347. 234, 528. 339, 774. 364, 26
urgeturque 444, 182
urimur 219, 820
uris 111, 294
urit 277, 623. 281, 730. 316, 130
uritur 26, 496. 71, 809. 92, 430. 240, 516. 394, 763
urna 76, 37. 336, 706
urnâ 110, 166
urnâque 419, 441
urnæ 76, 39
urnam 361, 616. 438, 44
urnis 181, 172
urniſque 286, 43
uror 93, 464
urſa 58, 485. 395, 803
urſaque 58, 494
urſæ 351, 319. 396, 836
urſæque 412, 255
urſi 210, 546. 440, 87
urſos 58, 494. 303, 540. 352, 353
uſa 235, 347. 423, 546
uſæ 405, 68
uſquam 30, 586. 336, 680. 342, 41
uſque 78, 91. 87, 302. 115, 298. 146, 313. *& alibi.*
uſſit 277, 623
uſta 193, 110
uſtus 10, 119
uſu 9, 99. 295, 286. 451, 365
uſum 22, 408. 40, 36. 89, 359. 133, 775. 156, 562. 176, 410. 192, 99. 230, 246. 285, 37. 304, 565. 406, 98
uſurus 315, 102
uſus *ſubſt.* 53, 232. 65, 658. 89, 397. 96, 544. 124, 524. 139, 111. 162, 29. 307, 651. 310, 737. 372, 211, 215. 389, 654. 402, 2. 413, 268
uſus *particip.* 206, 440. 242, 560. 359, 562. 389, 657. 467, 724
ut 8, 94. 12, 163. 19, 324. 20, 337. *& alibi quàm plur.*
utque 46, 163. 70, 773. 71, 825. 109, 131. *& alibi plur.*
utar 345, 121
utarque 242, 559
utentem 352, 355
utere 258, 110. 307, 698. 382, 457. 403, 22
uteri 239, 490
utero 86, 269. 89, 344. 226, 133
uterque 241, 523. 280, 712. 419, 454
uterum 265, 780, 787
uti 428, 781
utile 106, 39. 223, 56. 336, 697
utilibus 388, 630
utilis 295, 286
utilitas 178, 438. 371, 191
utiliter 672, 206
utimur 349, 259
utinam 93, 467. 96, 540. 181, 540. 209, 519. 240, 501. 292, 202
utraque 85, 255. 88, 323. 346, 147
utraque 129, 666. 181, 550. 236, 397
utramque 6, 50
utrimque 258, 90. 393, 758
utrique 107, 66
utro 141, 166
utroque 141, 126. 242, 560. 369, 147. 472, 829
utrum 275, 547
utrumque 140, 142. 141, 159. 222, 13. 259, 129
utve 117, 365. 278, 659, 660. 355, 437. 460, 560
uva 93, 484
uvæ 105, 14. 246, 676
uvis 100, 666. 119, 398
Vulcania 376, 313
Vulcanum 192, 104. 264, 251
vulgares 428, 677
vulgârunt 203, 393
vulgâſſe 294, 240
vulgata 153, 481
vulgataque 396, 831
vulgatos 114, 276
vulgatum 197, 233
vulgi 363, 1
vulgus 137, 41. 146, 308. 176, 402. 205, 431. 211, 585. 418, 412
vulguſque 241, 526
vulnera 24, 444. 27, 520. 47, 199. 59, 515. 77, 57. 78, 84. 85, 251. 110, 150. 123, 498. 141, 170. 194, 141. 201, 342. 203, 383.

383. *& alibi.*
vulneraque 77, 69
vulnerat 131, 727. 325, 372
vulnere 54, 360. 77, 62. 109, 120. 131, 721. 137, 62. 139, 94. 140, 141. 141, 168. 172, 293. 199, 288. 218, 787. 220, 851. 259, 126. *& alibi.*
vulneret 244, 65
vulneribus 84, 237. 257, 70. 348, 207
vulneris 140, 133. 237, 418. 276, 584
vulnifico 58, 504
vulnificus 235, 359
vulnus 78, 87. 139, 94. 184, 643. 235, 346. 274, 529. 292, 189, 197. 330, 780. 350, 287. 355, 424. 383, 495
vulnusque 357, 493. 367, 78
vult 96, 270. 100, 676. 272, 473. 282, 765. *bis.* 757, 326, 447
vultibus 270, 410. 297, 359. 424, 564
vultu 15, 238. 51, 270. 57, 447. 82, 185. 92, 457. 122, 485. 136, 30. 173, 304. 183, 607. 192, 86. 220, 867. 274, 526. 305, 609. 356, 452
vultuque 378, 350
vultum 17, 265. 79, 112. 108, 94. 116, 319. 184, 642. 279, 679. 293, 235. 317, 164. 337, 739. 381, 443. 385, 543. 416, 367. 470, 789
vultumque 70, 774. 82, 189
vultus 36, 731, 738. 53, 230. 73, 858. 84, 241. 130, 683. 173, 59. 142, 179. 113, 206. 146, 292. 154, 501. 156, 563. 184, 630. 190, 43. *& alibi.*
vultuſque 173, 234. 241, 528

X.

XAnthique 278, 645

Z.

ZAncleâ 392, 729
Zancle 448, 290
Zancleïa 404, 47
Zanclen 402, 5
Zephyri 9, 108
Zephyris 392, 726. 465, 700
Zephyro 7, 64
zetheſque 187, 716
zonæ 6, 46
zonam 153, 470

FINIS.